USTAWA

z 30 grudnia 1875

o zniesieniu prawa propinacyi

dla

Królestwa Galicyi i Lodomeryi

z Wielkiém Księstwem Krakowskiém

Cena 25 cent.

WE LWOWIE.
NAKŁADEM REDAKCYI PRZEGLĄDU SĄDOWEGO I ADMINISTRACYJNEGO.
Z drukarni Ludowéj pl. Bernardyński l. 7.
1876.

W 4tym Numerze

„Przeglądu sądowego i administracyjnego“

rozpoczął się druk rozprawy

pod tytułem:

Treściwe objaśnienie ustawy

O ZNIESIENIU PRAWA PROPINACYI

dla użytku nietylko

prawników z **zawodu**, lecz **uprawnionych**, **urzędów gminnych** i innych **władz autonomicznych.**

(Zwracamy uwagę na poprzednią stronicą okładki.)

USTAWA

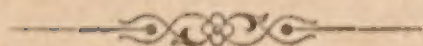
z 30 grudnia 1875

o zniesieniu prawa propinacyi

dla

Królestwa Galicyi i Lodomeryi

z Wielkiém Księstwem Krakowskiém

WE LWOWIE.

NAKŁADEM REDAKCYI PRZEGLĄDU SĄDOWEGO I ADMINISTRACYJNEGO.

Z drukarni Ludowéj pl. Bernardyński l. 7.

1876.

WSTĘP.

Od lat już dziesięciu sprawa propinacyi stała na porządku dziennym każdéj sesyi sejmowéj. Przez tak długi okres czasu pojawiły się liczne projekty, dążące do jéj załatwienia Wydział krajowy, specyalne przez Sejm ustanowione komisye, rząd i pojedyńczy posłowie podawali wnioski w téj mierze. W początkowych projektach przeważała myśl przeniesienia propinacyi na gminy, czyli podziału praw pomiędzy dotychczasowych uprawnionych a gminy wiejskie. Projektów takich było wiele, a wszystkie one wychodziły z prywatnéj inicyatywy posłów, ale nie zdołały zgromadzić znaczniejszéj liczby zwolenników.

Od r. 1868 stale przez lat kilka objawia się wybitna dążność przeniesienia propinacyi na kraj w ten sposób, aby

kraj spłacił uprawnionych do propinacyi i następnie uregulował przemysł wyrobu i wyszynku napojów, zapewniając stały dochód dla funduszu krajowego. W kilku projektach, jakie w tym duchu przedkładał Wydział krajowy lub komisye sejmowe, zachodziły jednak znaczne różnice w szczegółach. Jedne bowiem z projektów wnosiły spłatę w papierach wartościowych, inne w gotówce, inne obiecywały wystawiać certyfikaty na kapitały, od których uprawnionemu miał być płacony procent. Dalsze różnice polegały na tém, że albo zapewniano uprawnionym pozostawienie propinacyi na czas pewien, albo też oddawano ją w zarząd funduszowi krajowemu, lub znosząc bezwarunkowo, stanowiono opłaty na wyrób, wyszynk lub na dochód z propinacyi. Kwota wynagrodzenia także była uzyskiwaną w różny sposób, za mnożnik bowiem przeciętnego dochodu przyjmowano 20, 15, 13, a nawet 11, stósownie do tego przeznaczając rentę 5, 6 lub 7 proc.

Najwybitniejszym ze wszystkich był projekt, jaki Wydział krajowy wnosił przez lat 2 z rzędu, w latach 1872 i 1873, który znosił propinacyę natychmiast, fundusz wynagrodzenia zamierzał zbierać z opłat od konsensów, a uprawnionym przyznawał 15 razowy dochód przy procencie 5 od sta. Obawa, że opłaty szynkowe mogą nie wystarczyć, coby pociągnęło za sobą straty dla funduszu krajowego, a zatem nowe ciężary na ludność, była powodem do podniesienia myśli, aby uprawnieni sami wykupili swe prawa, składając pewną część dochodów propinacyjnych do funduszu propinacyjnego. Na téj podstawie opracowany był projekt komisyi sejmowéj na ostatniéj sesyi (1875 r.) wniesiony; a nie dziw, że plan podobny nie mógł się cieszyć wielką przychylnością ze strony uprawnionych.

To téż podczas ostatniéj sesyi pojawiło się bardzo wiele różnych planów zniesienia propinacyi; w ostatniéj jednak dopiero chwili, poseł Kornel Krzeczuno-

wicz przedstawił swój pomysł, który przyjęty najpiérw w prywatnych kołach przez znaczną część posłów, następnie po kilkudniowéj dyskusyi uchwalony został w Izbie z pomniéjszemi tylko zmianami, głównie co do propinacyi miast. Zamieniony w uchwałę sejmu projekt p. Krzeczunowicza, dziś już jest ustawą krajową, uzyskawszy sankcyę monarszą. W ten sposób po dziesięcioletnich rozprawach, wreszcie położony został węgielny kamień do zniesienia propinacyi w ustawie, którą tu podajemu według trzeciego czytania w Izbie przy jéj uchwaleniu.

Urzędowe ogłoszenie w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych, nastąpi dopiéro po uwolnieniu opłat, do funduszu propinacyjnego wpływających, od podatków i wszelkich do wykonania téj ustawy odnoszących się aktów prawnych itp., od i stępli innych należytości rządowych, które to uwolnienie uchwalić ma Rada Państwa.

———

USTAWA

dla

KRÓLESTWA GALICYI I LODOMERYI

z Wielkiém Księstwem Krakowskiém

zawiérająca postanowienia

o zniesieniu prawa propinacyi.

Zgodnie z uchwałą Sejmu krajowego Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiém Księstwem Krakowskiém rozporządzam, co następuje:

Dział I.

Postanowienia ogólne.

§. 1.

Prawo propinacyi ma być zniesione za wynagrodzeniem (§§. 4 i 5.)

§. 2.

Wyrób napojów propinacyjnych staje się od dnia wejścia w życie téj ustawy,

z ograniczeniami w niéj postanowionemi, przedmiotem wolnego przemysłu.

§. 3.

Propinacyjne prawo wyszynku i sprzedaży napojów pozostaje w całéj swéj wyłączności i rozciągłości przy uprawnionych jeszcze przez lat 26, licząc od dnia, w §. 17. wskazanego.*

Po upływie tego 26letniego peryodu ustaje to prawo raz na zawsze.

§. 4.

Kto na dniu wejścia w życie téj ustawy będzie właścicielem majętności stanowiącéj odrębne ciało hypoteczne, z którém połączone jest prawo propinacyi, albo właścicielem propinacyjnego prawa wyszynku w pewnéj miejscowości, ten lub jego prawonabywca, pozostanie po upływie peryodu §. 3. wskazanego przy prawie rzeczowém szynkowania gorących napojów (z wyjątkiem wina)

w jednym szynku, w obrębie téjże samej majętności lub miejscowości, a jeżeli majętność, stanowiąca jedno ciało hypoteczne, rozciąga się na więcéj niżeli jednę gminę, przy takiém samém prawie w każdéj gminie.

§. 5.

Właściciele prawa propinacyi otrzymają za zniesienie tego prawa, z końcem peryodu §. 3. oznaczonego wynagrodzenie z funduszu propinacyjnego, według téj ustawy zebranego, który rozdzielony będzie między nich w miarę obliczonego czystego dochodu z prawa propinacyi, które każdy z nich posiadał.

Dochód ten obliczony będzie z przecięcia dochodu w sześciu latach od 1869 do 1874 włącznie, po odtrąceniu przeciętnéj z tychże 6 lat kwoty rocznego podatku z dodatkami państwowymi, krajowymi i indemnizacyjnymi.

Dział II.

O komisyach.

§. 6.

Dla oznaczenia czystego dochodu z prawa propinacyi ustanowioną będzie komisya krajowa we Lwowie i komisye miejscowe.

§. 7.

Komisya krajowa składa się z c. k. Namiestnika lub delegowanego przezeń zastępcy jako przewodniczącego i z sześciu członków, mianowicie: dwóch urzędników politycznych, których oznacza Namiestnik, dwóch delegatów, wskazanych przez Wydział krajowy, jednego Radcy wyższego Sądu krajowego lwowskiego, którego oznacza Prezydent tegoż Sądu, i jednego zastępcy uprawnionych, którego powołuje Namiestnik w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

Członkowie komisyi mają zastępców w ten sam sposób powołanych.

Członkowie komisyi nie pobiérają wynagrodzenia za czynności w téj komisyi.

Komisyi krajowéj będą dodani urzędnicy konceptowi, rachunkowi i manipucyjni.

§. 8.

Do powzięcia uchwały w komisyi krajowéj potrzebna jest obecność przewodniczącego i przynajmniéj pięciu członków lub ich zastępców.

Uchwały zapadają bezwzględną większością głosów. Przewodniczący nie głosuje; lecz w razie równości głosów staje się uchwałą to zdanie, do którego się przychyli.

Jeżeli przy równości głosów zachodzi różnica zdań tylko co do wysokości cyfry, Przewodniczący może przyjąć cyfrę średnią.

§. 9.

Komisya krajowa ustanawiać będzie komisye miejscowe w miarę potrzeby.

Komisya miejscowa składa się z urzędnika politycznego, którego mianuje Namiestnik, i z przydanego mu pisarza zaprzysiężonego.

§. 10.

Po wejściu w życie niniejszéj ustawy zawezwie c. k. Namiestnik posiadaczy prawa propinacyi edyktem, ogłoszonym w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych, ażeby w terminie nieprzekraczalnym 6 miesięcy od dnia ogłoszenia tego edyktu przedłożyli komisyi krajowéj zgłoszenia, wykazujące czysty dochód z propinacyjnego prawa wyszynku z lat 1869 do 1874; gdyż ci, którzy nie podadzą zgłoszenia w terminie powyższym, ponosić będą sami koszta wyśledzenia dochodu.

§. 11.

Komisya miejscowa rozpoznaje przydzielone jéj od komisyi krajowéj zgłoszenia, wyśledza czysty dochód z propi-

nacyjnego prawa wyszynku (§. 5.) dla każdego ciała hypotycznego z osobna, a jeżeli prawo propinacyi nie jest połączone z majątkiem, stanowiącym odrębne ciało hypotyczne, dla każdéj osoby, prawo propinacyi posiadającéj. Za podstawę do wyśledzenia czystego dochodu ma być przyjęty ten dochód, który służył do wymiaru podatku dochodowego.

Komisya, gdy się przekona, że dochód, który służył do wymiaru podatku z rzeczywistym się nie zgadza — ma cyfrę czystego dochodu rzeczywistego wyśledzić z kontraktów dzierżawnych lub innych dokumentów.

Jeżeli dochód z propinacyjnego prawa wyszynku połączony był z innymi dochodami — n. p. z dochodem z młyna, zajazdu i t. p. — wyśledzi komisya, ile w ogólnéj sumie dochodów mieści się innych dochodów, a ile pozostaje jako dochód z propinacyjnego prawa wyszynku.

§. 12.

W razach potrzeby może komisya miejscowa powołać do oszacowania czystego dochodu znawców, których mianuje Namiestnik.

Ci znawcy będą zaprzysiężeni i mają pobiérać dyety i wynagrodzenie kosztów podróży. Wysokość tych należytości i warunki ich poboru oznaczy komisya krajowa.

§. 13.

Komisya krajowa rozpoznaje akta, przez komisyę miejscową zdziałane, zarządza w razie potrzeby dochodzenia uzupełniające i wydaje orzeczenie o czystym dochodzie z prawa propinacyi i o prawie, zastrzeżoném w §. 4.

Orzeczenia takie mają być wydane osobno dla każdego majątku, tworzącego odrębne ciało hypoteczne, a jeżeli prawo propinacyi nie jest częścią składową takiego majątku, orzeczenie będzie wydane dla osoby uprawnionego.

§. 14.

Od orzeczenia komisyi krajowéj służy rekurs do Ministerstwa spraw wewnętrznych, który ma być podany do komisyi krajowéj w terminie nieprzekraczalnym dni 30, licząc od dnia, w którym orzeczenie zostało doręczone. W ten termin nie będą wliczone dnie, które zajmie przesyłka rekursu pocztą.

Koszta dochodzenia, rekursem spowodowane, ponosi w razie odrzucenia strona, która rekurs wniosła.

§. 15.

Spory prawno-prywatne, odnoszące się do prawa propinacyi, należą do drogi prawa.

Jeżeli co do prawa propinacyi zachodzą sprzeczne między sobą roszczenia kilku osób, rozprawa będzie przeprowadzona w komisyi z tym, który jest w posiadaniu faktycznem tego prawa.

Gdyby oznaczenie czystego dochodu z prawa propinacyi, lub przyznanie prawa,

w §. 4. zastrzeżonego, zawisło od poprzedniego rozstrzygnięcia sporu prawnoprywatnego, komisya krajowa wyda orzeczenie według ostatniego faktycznego stanu posiadania i wyznaczy termin nieprzekraczalny, przynajmniéj trzymiesięczny, w którym pozew dla rozstrzygnienia sporu ma być wniesiony do Sądu właściwego i dowód tego wniesienia przedłożony komisyi krajowéj; w przeciwnym razie bowiem orzeczenie komisyi stanie się prawomocném.

W razie wydania wyroku sądowego należy zastósować się do niego przy ostateczném orzeczeniu o czystym dochodzie z prawa propinacyi i o przyznaniu prawa, w §. 4. zastrzeżonego.

§. 16.

Orzeczenia prawomocne, ma komisya krajowa udzielać Wydziałowi krajowemu, jako Dyrekcyi funduszu propinacyjnego.

§. 17.

Dzień, w którym orzeczenia o czystym dochodzie z prawa propinacyi, dla uprawnionych w całym kraju wydane, staną się prawomocnemi, poda komisya krajowa do powszechnéj wiadomości edyktem, zamieszczonym w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych, tudzież w urzędowéj Gazecie wiedeńskiéj, i ogłosi w tym edykcie, że od dnia 1. stycznia lub 1. lipca, który nastąpi po ogłoszeniu edyktu, rozpoczyna się peryod lat 26, w §. 3. wskazany.

Poszczególne, ostatecznie jeszcze niezałatwione sprawy ustanowienia czystego dochodu z prawa propinacyi, tudzież w toku będące spory o to prawo (§. 15) nie wstrzymują rozpoczęcia rzeczonego peryodu.

§. 18.

Komisya krajowa będzie udzielać orzeczenia prawomocne, wydane dla majątków tworzących ciała hypoteczne, wła-

ściwym sądom hypotecznym, które mają z urzędu przy każdym takim majątku uwidocznić w księgach hypotecznych, — że prawo propinacyi ustaje z upływem peryodu, w §. 3. wskazanego, — że właściciel tego majątku ma prawo do wynagrodzenia w pieniądzach, niniejszą ustawą określonego, a po upływie rzeczonego peryodu pozostanie przy prawie, zastrzeżoném w §. 4.

Dział III.

O funduszu propinacyjnym.

§. 19.

Na spłacenie wynagrodzenia, pokrycie wydatków, połączonych z wyśledzeniem czystego dochodu z prawa propinacyi, i kosztów zarządu, utworzony będzie fundusz propinacyjny.

Fundusz ten powstaje:

a) z rocznych opłat od szynkarzy;

b) z jednorazowych opłat od zakładania gorzelń, browarów i miodosytni;

c) z grzywien, nakładanych za przestępstwa w sprawach propinacyjnych.

§. 20.

a) *Opłaty od szynkarzy.*

Każdy szynkarz, wykonywujący wyszynk propinacyjny (czy to jako posiadacz prawa propinacyi, lub jako dzierżawca, czy też jako szynkarz od posiadacza albo od dzierżawcy ustanowiony) — ma opłacać od tego wyszynku w miejscowościach, liczących mniéj niż 1000 mieszkańców po 10 zł., w miejscowościach liczących od 1000 do 5000 mieszkańców po 15 zł., w miejscowościach liczących więcéj niżeli 5000 mieszkańców, po 20 zł. rocznie.

Kto wykonywa wyszynk gorących napojów z innego tytułu, niżeli z tytułu prawa propinacyi, ma opłacać w miej-

scowościach liczących mniéj niż 1000 mieszkańców po 60 zł., w miejscowościach liczących od 1000 do 5000 mieszkańców po 80 zł., w miejscowościach liczących więcéj niżeli 5000 mieszkańców po 100 złr. rocznie, bez różnicy, czy wyszynk jest wykonywany jako przemysłowość samoistna, lub jako akcesoryum innéj przemysłowości. Téj opłacie nie ulegają ci, którzy wykonywują wyszynk samego tylko wina.

Należytości te mają obowiązani opłacać od dnia 1go tego miesiąca, który nastąpi po upływie trzech miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy niniejszéj, aż do dnia, w którym upłynie peryod, w §. 3. wskazany.

§. 21.

C. k. starostwo wymierza opłaty w §. 20. ustanowione, zawiadamia o tém obowiązanych i udziela wykaz należytości wymierzonych w jednym egzemplarzu c. k. urzędowi podatkowemu, w drugim Wydziałowi krajowemu.

Przeciw wymiarowi należytości służy tak obowiązanemu do opłaty, jak i Wydziałowi krajowemu, jako Dyrekcyi funduszu propinacyjnego, prawo rekursu do c. k. Namiestnictwa. Przeciw orzeczeniu Namiestnictwa służy prawo rekursu tylko temu, na czyją niekorzyść orzeczenie starostwa zostało zmienione.

Rekurs nie wstrzymuje wykonania orzeczeń.

§. 22.

Należytości w §. 20 ustanowione mają być uiszczane do c. k. urzędu podatkowego na rzecz funduszu propinacyjnego w półrocznych ratach z góry, zawsze dnia 1. stycznia i 1. lipca każdego roku, a w razie uchybienia terminu z odsetkami zwłoki po 6 od sta.

Jeżeli obowiązek opłaty należytości nie zaczyna się z dniem 1. stycznia, względnie 1. lipca, uiści obowiązany pierwszą ratę w takiéj ilości, jaka stósunkowo wypadnie za czas od dnia obowiązku

opłaty do następującego dnia 1. stycznia lub 1. lipca.

Należytości te będą ściągane w taki sam sposób jak podatki rządowe.

§. 23.

b) *Opłaty od zakładania gorzelń, browarów i miodosytni.*

Kto w czasie od dnia wejścia w życie niniejszéj ustawy aż do upływu peryodu, w §. 3. ustanowionego, zakłada nową gorzelnię, browar, lub miodosytnię, ma zapłacić na rzecz funduszu propinacyjnego, przed rozpoczęciem wyrobu wódki, spirytusu, piwa lub napojów miodowych, jednorazową należytość, w kwocie 2.000 zł. od każdéj gorzelni lub browaru, a 100 zł. od każdéj miodosytni.

Opłaty te mają być uiszczane bezpośrednio do funduszu propinacyjnego (§. 32.)

Od téj opłaty wolny jest właściciel majętności, przedmiotem ksiąg hypote-

cznych będącéj, z którą w dniu wejścia w życie téj ustawy połączone jest prawo propinacyi, jeżeli zakłada gorzelnię, browar lub miodosytnię w obszarze téj gminy, na któréj obszar rozciąga się jego propinacyjne prawo wyszynku.

C. k. starostwa obowiązane są zawiadomić Wydział krajowy o każdém na założenie gorzelni, browaru, lub miodosytni udzieloném pozwoleniu.

§. 24.

Funduszem propinacyjnym zarządza Wydział krajowy jako Dyrekcya tego funduszu.

Koszta połączone z wyśledzeniem czystego dochodu z prawa propinacyi, o ile takowe nie ponoszą strony (§§. 10 i 14.) równie jak koszta zarządu funduszu propinacyjnego, mają być pokryte z tegoż funduszu.

Dochody funduszu propinacyjnego, o ile nie będą potrzebne do pokrycia kosztów rzeczonych, będą lokowane

w sposób taki, w jaki mogą być lokowane kapitały pupilarne.

Dział IV.

O spłacie wynagrodzenia.

§. 25.

Przy końcu peryodu w §. 3. ustanowionego, Wydział krajowy obliczy cały kapitał funduszu propinacyjnego, tudzież stósunek, w jakim ten kapitał zostaje do ogólnéj sumy czystego dochodu z prawa propinacyi w całym kraju, i według tego stósunku obliczy, ile z kapitału funduszowego przypada na każdego do wynagrodzenia uprawnionego (§. 5.)

§. 26.

Spłata kapitału wynagrodzenia może nastąpić tylko z uwzględnieniem praw rzeczowych osób trzecich.

§. 27.

Każdy do wynagrodzenia uprawniony może żądać u Sądu hypotecznego, ażeby prawo do wynagrodzenia uwidocznione w księgach hypotecznych, zostało oddzielone od ciała hypotecznego.

To oddzielenie ma ten skutek, że późniéj nabyte prawa rzeczowe nie będą uwzględnione przy rozprawie o przekazanie kapitału wynagrodzenia.

Po uskutecznioném oddzieleniu może uprawniony wyjednać sobie u Sądu realnego przekazanie kapitału wynagrodzenia.

Za takim przekazem, wypłaci Wydział krajowy kapitał do rąk uprawnionego.

§. 28.

Jeżeli uprawniony nie przedłoży Wydziałowi krajowemu przekazu w §. 27 wspomnionego, przynajmniéj na 3 mie-

siące przed upływem peryodu §. 3. oznaczonego, kapitał wynagrodzenia będzie złożony do depozytu Sądu realnego.

Z dniem złożenia spłata jest dokonaną.

Kapitał złożony do depozytu, ma być na żądanie osoby do wynagrodzenia uprawnionéj, lokowany w kasie oszczędności lub w papiérach publicznych, w jakich mogą być lokowane kapitały pupilarne.

Jeżeli prawo do wynagrodzenia połączone jest z własnością majątku, będącego przedmiotem ksiąg hypotecznych, lub w inny sposób jest uwidocznione w takich księgach, akt złożenia kapitału wynagrodzenia do depozytu sądowego ma być z urzędu zanotowany we właściwych księgach hypotecznych. Zanotowanie to ma ten skutek, że późniéj nabyte prawa rzeczowe nie będą uwzględnione przy rozprawie sądowéj o przekazanie kapitału wynagrodzenia.

§. 29.

Przy przekazywaniu, wypłacaniu i odpisywaniu kapitału wynagrodzenia zastósowane będą analogicznie postanowienia patentu cesarskiego z dnia 8 listopada 1853 l. 237 Dz. u. p. (z wyjątkiem §. 64. tego patentu), tudzież rozporządzenia ministeryalnego z dnia 28 lipca 1859 l. 142 Dz. u. p.

§. 30.

Gdyby, po pierwszém rozdzieleniu funduszu propinacyjnego między uprawnionych, (§. 25.) wpłynęły do tego funduszu dochody przez ściągnienie opłat zaległych, lub z innych powodów okazała się w tym funduszu nadwyżka, wynosząca przynajmniéj pięć procent od ogólnéj sumy obliczonego według téj ustawy czystego dochodu z prawa propinacyi w całym kraju, należy postąpić z rozdzieleniem i wypłatą téj nadwyżki według postanowień §§. 25. do 29.

Nadwyżka mniejsza przypadnie funduszowi krajowemu.

Dział V.

Postanowienia ubezpieczające i karne.

§. 31.

W ciągu peryodu w §. 3. oznaczonego nie wolno producentom wódki, spirytusu, piwa, trunków miodowych i innych napojów propinacyjnych, sprzedawać tych trunków inaczéj, jak tylko hurtownie w naczyniach pod obręczami, zawierających przynajmniéj pół hektolitra płynu.

§. 32.

Kto obowiązany jest do płacenia należytości, wskazanéj w §. 23., a przed jéj zapłaceniem rozpoczął wyrób napojów w tymże paragrafie wymienionych, staje

się winnym przekroczenia i podlega karze podwójnéj należytości.

§. 33.

Szynkowanie pokątne, nieuprawnione, tudzież przekroczenia przepisu zawartego w §. 31. lub innych przepisów w sprawach propinacyjnego prawa wyszynku, będą karane grzywnami od 10 do 200 zł., a w razie niemożności zapłaty aresztem od 2 do 40 dni.

Orzeczenie karne może postanowić zarazem konfiskatę trunków i sprzętów służących do popełnienia przekroczenia.

Kto został uznany winnym przekroczenia, ma ponieść koszta śledztwa i wykonania kary.

§. 34.

Dochodzenie i karanie wszelkich przekroczeń w sprawach propinacyjnego prawa wyszynku należy do politycznéj władzy powiatowéj.

Orzeczenie co do tych przekroczeń powinno być doręczóne stronom interesowanym (obwinionym i poszkodowanym).

§. 35.

Wszelkie grzywny, nakładane w sprawach propinacyjnych, i przedmioty skonfiskowane (§§. 32. i 33.) wpływają do funduszu propinacyjnego.

Dział VI.

Szczegółowe postanowienia co do miast.

§. 36.

Ustawa niniejsza niema zastósowania w miastach Lwowie i Krakowie.

§. 37.

Opłaty pobiérane dotąd w niektórych gminach miejskich od wyrobu i wprowadzania gorących napojów pozostają nienaruszone.

§. 38.

W miastach, które posiadają prawo propinacyi w obrębie swéj gminy miejskiéj, ma być propinacyjne prawo wyszynku, o ile służy gminom miejskim, osobnemi ustawami w ciągu peryodu w §. 3. oznaczonego za wynagrodzeniem zniesione. Ustawy te orzekną, jakie opłaty mają być pobiérane dla uzyskania tego wynagrodzenia.

W miastach tych będą od czasu wejścia w życie téj ustawy zastósowane postanowienia, zawarte w §§. 2. 19. 20. 21. 22. 23. i 24., daléj 31. do 35 włącznie, wszystkie zaś inne postanowienia téj ustawy nie stósują się do nich.

§. 39.

W miastach, które posiadają w całości prawo propinacyi w obrębie swéj gminy miejskiéj, opłaty i grzywny, według postanowień §§. 19. 20. 21. 22. 23. 32. i 33. w obrębie każdego z tych miast pobrane, będą stanowić osobny fundusz

wynagrodzenia propinacyjnego dla tego miasta, z którego wpłyną.

§. 49.

W miastach, w których obrębie prawo propinacyi nie saméj tylko gminie miejskiéj, lecz także trzecim służy osobom, ma być czysty dochód z prawa propinacyi wyśledzony według przepisów niniejszéj ustawy, a władze do oznaczenia czystego dochodu powołane, orzekną zarazem, (§§. 14. i 15.) jaka część tego dochodu na gminę miejską i na każdą inną do propinacyi uprawnioną osobę przypada. Według stósunku części dochodu z prawa propinacyi na gminę miejską do dochodu z tegoż prawa na inne osoby przypadającego, rozdzielone będą między gminę miejską a inne uprawnione osoby dochody z opłat, które w tém mieście według §§. 19. 20. 21. 22. 23. 32. i 33. będą pobrane.

Część opłat na gminę miejską przypadająca, stanowić będzie osobny fundusz wynagrodzenia tego miasta; część

zaś opłat na inne uprawnione osoby przypadająca wpłynie do ogólnego krajowego funduszu propinacyjnego.

§. 41.

Jeżeli w którém z miast zniesienie prawa propinacyi nie nastąpi z mocy osobnéj ustawy (§. 38.) w ciągu peryodu w §. 3 oznaczonego, propinacyjne prawo wyszynku ustanie w tém mieście z upływem tego peryodu, a osobny fundusz wynagrodzenia propinacyjnego dla tego miasta według niniejszéj ustawy zebrany, oddany mu będzie jako majątek zakładowy, z zastrzeżeniem rzeczowych praw osób trzecich.

Dział VII.

Postanowienia dodatkowe.

§. 42.

Osobna instrukcya, którą wyda Ministerstwo spraw wewnętrznych, określi

bliżéj sposób postępowania komisyi krajowéj i komisyj miejscowych.

Wydział krajowy wyda bliższe instrukcye do zarządu funduszem propinacyjnym i do spłaty wynagrodzenia.

§. 43.

Władze rządowe w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiém Księstwem Krakowskiém winny udzielać wszelkiéj pomocy do przeprowadzenia postanowień téj ustawy.

§. 44.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie równocześnie z ustawą państwową o uwolnieniu opłat do funduszu propinacyjnego wpływających od podatku, tudzież wszelkich do wykonania niniejszéj ustawy odnoszących się aktów prawnych, dokumentów, podań i innych pism, od stempli, od należytości bezpośrednich, od opłat depozytowych i w ogóle od wszelkich opłat skarbowych.

§. 45.

Wykonanie téj ustawy polecam Moim Ministroms praw wewnętrznych, sprawiedliwości i skarbu.

Spis rzeczy.

Alfabetyczny spis rzeczy.

(Liczby przydane wskazują paragraf ustawy).

VI. **Recenzye i bibliografia,** krótkie umówienie wydawnictw polskich, jakoteż cenniejszych zagranicznych, o ile wchodzą w zakres pisma.

VII. **Wiadomości o towarzystwach prawniczych,** o Izbach adwokackich i notaryalnych itp..

VIII. **Okólniki** władz rządowych i krajowych w sprawach w zakres pisma wchodzących.

IX. **Wiadomości potoczne.**

X. **Wiadomości urzędowe.** Dokładne zestawienie posad opróżnionych w kraju, tudzież mianowania, przeniesienia i wyszczególnienia, w końcu upadłości i wykazy niewłasnowolnych itp.

Propinacya

1874 – 1875 – w Sejmie –

1876/7 Reichsratowe –

obszerniejsze akta w Lwowie w pulce –

[illegible]

Łóżko Walusia

sofa dla Bony

~~Łóżko Leona~~

2. pokoju gościnnego —

1. sofa do spania | czerwona
obita z 1 piętra | —

2. Kanapa [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] z małego
pokoju [illegible] [illegible] [illegible]

3. zegar [illegible] —

4. jadalnia ze [illegible] [illegible] —

Les [illegible]

[illegible]

(gd 11)

[illegible]

15

[illegible]
osobnej ustawy załączonej —
Ale nie uchwalić w tym
samym peryodzie —

§ 41

Postanowienia, zawarte w §§ 2, ~~21~~ 19 do 23 i ~~[illegible]~~ 31 do 35 ~~34~~, będą zastosowane w miastach

Wszystkie inne postanowienia tej ustawy nie stosują się do tych miast.

~~Dla każdego z tych miast może być osobną ustawą krajową postanowiony sposób~~

√ (§§ 19 do 23, 32, 33, 35)

Opłaty i grzywny, według postanowień niniejszej ustawy ~~(§§ 19 do 23)~~ 25 · 31, 35, 38) ~~w obrębie~~ w obrębie każdego z tych miast pobierane, stanowić będą osobny fundusz wynagrodzenia propinacyjnego dla tego miasta, z którego wyłącznie

[illegible]

~~Temi funduszami~~ Wydział Krajowy zarządza temi funduszami, z których mają być pokryte koszta tego zarządu. Do lokowania dochodu z tych funduszów stosują się postanowienia, zawarte w ~~§ XX~~ 124.

Dla każdego z miast
rzeczonych może być / przestano-
wiony ~~sposób~~ zniesienia
~~prawa~~ propinacyjnego
prawa wszystkie i wyna-
grodzenie za ~~nie, to je~~
to prawo. Jeżeli to nie
nastąpi w ciągu
peryodu 6 letniego, w § 3 [illegible]
ustawy oznaczonego, ~~wskazanego~~, ~~prawo~~
propinacyjne prawo wszystkie
ustanie z upływem tego
perjodu, a fundusz wynagro-
dzenia propinacyjnego dla
tego miasta według niniej-
szej ustawy zebrany, ~~uzbierany~~,
oddany będzie / temuż miastu
jako majątek zakładowy.
Z zastrzeżeniem prawa rzeczy [illegible]
trzecich.

/ swoją ustawą krajową [illegible]

[illegible]

§ 42

Jeżeli w którem z miast
w § 41 wspomnianych prawo
propinacyi / ~~[illegible]~~
~~[illegible] niniejszej ustawy~~
~~[illegible]~~ miasta / wspólnie z
innemi osobami, ~~[illegible]~~
wyśledzony będzie przeciętny
czysty dochód z tego prawa
według postanowień tej ustawy
i oznaczona zostanie część
tego dochodu, na miasto

/ nie swej gminie miejskiej w całości, tylko częściowo, albo należy zaś innym osobom, albo też swej gminie miejskiej wspólnie z innemi osobami,

§ 38

w tych miastach

Postanowienia, zawarte w §§ 2, 19 do 23, 31 do 35, ~~będą zastosowane w miastach~~.

Wszystkie zaś inne postanowienia tej ustawy nie stosują się do ~~tych miast~~ nich.

Opłaty i grzywny, według postanowień §§ 19 do 23, 32, 33 i 35 w obrębie każdego z tych miast pobrane, będą stanowić osobny fundusz wynagrodzenia propinacyjnego dla tego miasta, z którego wpłynął.

Wydział krajowy zarządzać tymi funduszami, z których mają być pokryte koszta tegoż też zarządu. Do lokowania dochodu tych funduszów stosują się postanowienia, zawarte w § 24.

Dla każdego z miast w tym paragrafie wymienionych, może być, osobną ustawą krajową, w ciągu perjodu, w § 3 oznaczonego, postanowione zniesienie propinacyjnego prawa wyszynku i wynagrodzenie za to prawo. Jeżeli to ~~nie nastąpi w ciągu rzeczonego~~ w ciągu perjodu, w § 3 oznaczonego

Ustawy te orzekną zarazem, ~~czy~~ jakie opłaty od szynkarzy i od wprowadzonych lub w mieście wyprodukowanych gorących trunków miasta te pobierać będą celem zastąpienia niemi ubytku (mogącego powstać) w dochodach, w skutek zniesienia prawa propinacyi.

w którem z tych miast zniesienie prawa propinacyi nie nastąpi z mocy osobnej ustawy

~~peryodu~~ propinacyjne
prawo wyszynku ustanie
z upływem tegoż peryodu,
a fundusz wynagrodzenia
propinacyjnego dla tego
miasta według niniejszej
ustawy zebrany, oddany mu
będzie ~~gmin~~ ~~[illegible]~~
~~miasta~~ jako majątek
zakładowy, z zastrzeżeniem
~~praw~~ rzeczowych praw
osób trzecich.

i nie. ~~[illegible]~~ inne.
osoby przypadające. ~~Przy tem~~
~~Przy tem dodą [illegible]~~ Przy wydzie-
laniu tego dochodu i ozna-
czaniu części (przypadającej) na miasto
i na inne osoby, ~~[illegible]~~ zastosowane
~~będą zachowane~~ będą ~~[illegible]~~ przepisy,
~~[illegible]~~ zawarte w §§ 5 do
17. Ostatki, ~~które~~ z takiego miasta
~~będą opływać~~ do funduszu
propinacyjnego (wpływające) zostaną
rozdzielone między gminą miejską
a uprawnione osoby inne w
miarę ~~dochodu~~ wydzielonego
dla każdego z uprawnionych
czystego dochodu.

§ 4.

Uchwała

Sejm

wzywa Wydział Krajowy:

ażeby ~~zażądać od~~ zasięgnął zdania reprezentacyj miast, wymienionych w § 42 ustawy o zniesieniu prawa propinacyi, co do zniesienia w ich obrębie propinacyjnego prawa wyszynku i sprzedaży napojów, — i przedłożył Sejmowi na sesyi najbliższej wnioski do ustaw, znoszących to prawo, w peryodzie ustanowionym w § 3 rzeczonej ustawy, w sposób taki, któryby mógł ochronić te miasta od uszczerbku w dochodach.

Dział VI.

Szczegółowe postanowienia co do miast.

§. 36.

Ustawa niniejsza niema zastosowania w miastach Lwowie i Krakowie.

§. 37.

Opłaty pobierane dotąd w niektórych gminach miejskich od wyrobu i wprowadzania gorących napojów pozostają nienaruszone.

§. 38.

W miastach, które posiadają prawo propinacyi w obrębie gminy miejskiej, zostanie propinacyjne prawo wyszynku, o ile służy gminom miejskim, osobnemi ustawami w ciągu peryodu w §. 3. oznaczonego za wynagrodzeniem zniesione. Ustawy te orzekną, jakie opłaty od szynkarzy i od wprowadzanych do miasta, lub w jego obrębie wyrabianych gorących napojów, mają być pobierane dla zastąpienia ubytku w dochodach gminy miejskiej, spowodowanego zniesieniem propinacyjnego prawa wyszynku.

§. 39.

W miastach, które posiadają w całości prawo propinacyi w obrębie gminy miejskiej, będą od czasu wejścia w życie tej ustawy zastosowane postanowienia, zawarte w §§. 2., 19. do 23., 31. do 35. wszystkie zaś inne postanowienia tej ustawy nie stosują się do nich.

Opłaty i grzywny, według postanowień §§. 19. do 23. 32 i 33 w obrębie każdego z tych miast pobrane, będą stanowić osobny fundusz wynagrodzenia propinacyjnego dla tego miasta, z którego wpłyną.

§. 40.

W miastkch, w których obrębie prawo propinacyi nie samej tylko gminie miejskiej, lecz także trzecim służy osobom, będą od czasu wejścia w życie tej ustawy zastosowane postanowienia, zawarte w §§. 2., 19. do 23., 31., do 35. tej ustawy.

W każdem z tych miast ma być czysty dochód z prawa propinacyi wyśledzony według przepisów niniejszej ustawy, a władze do oznaczenia czystego dochodu powołane, orzekną zarazem, jaka część tego dochodu na gminę miejską i na każdą inną do propinacyi uprawnioną osobę przypada. Według stosunku części dochodu z prawa propinacyi na gminę miejską do dochodu z tegoż prawa na inne osoby przypadającego, rozdzielone będą między gminę miejską a inne uprawnione osoby dochody z opłat, które w tem mieście według §§. 19. do 23., 32. i 33. będą pobrane.

Część opłat na gminę miejską przypadająca, stanowić będzie osobny fundusz wynagrodzenia tego miasta; część zaś opłat na inne uprawnione osoby przypadająca wpłynie do ogólnego krajowego funduszu propinacyjnego.

§. 41.

Jeżeli w którem z miast zniesienie prawa propinacyi nie nastąpi z mocy osobnej ustawy (§. 38) w ciągu peryodu w §. 3. oznaczonego, propinacyjne prawo wyszynku ustanie w tem mieście z upływem tego peryodu, a osobny fundusz wynagrodzenia propinacyjnego dla tego miasta według niniejszej ustawy zebrany, oddany mu będzie jako majątek zakładowy, z zastrzeżeniem rzeczowych praw osób trzecich.

I Komisya krajowa

1 Sekretarz z płacą wyzn: ind: podwyższaną	1400 .	
dodatek dto	250 .	
dodatek aktywalny	360 .	2010 .
2 Oficyalów rach: płaca po 950 zł	1900	
dodatek aktywalny „ 240 „	480	2380 .
2 pisarzy dzien: przysięgłych po 730 „	1460	1460 .
Sumą jednoroczna		5850 .
co wynosi na lat trzy	17550 „	

II 20 Komisyj miejscowych

20 Komisarzy powiat I Kl po 1600 zł dodatek aktyw: po 360	39200 .	
20 Pisarzy przysięgłych wraz z kosztami podróży po 1000	20000 .	
Koszta podróży i dyety ryczałt po 1000 zł na 20 komisarzy	20000	79200 .
Co wynosi na lat trzy	237600 zł	

Zebranie

	Na rok jeden	Na lat trzy
Komisya krajowa	5850 .	17550 .
Komisye miejscowe	79200	237600 .
Razem	85050 .	255150 .

§ 39

W miastach posiadających
w całości prawo propinacyi
w obrębie własnej gminy
~~prawo~~ to ma być /osobnemi
ustawami krajowemi za wy-
nagrodzeniem zniesione. Ustawy
te orzekną, jakie opłaty od
szynkarzy i od wprowadzanych
lub w miejscu wyrabianych
gorących napojów miasta
po zniesieniu propinacyi dla
zastąpienia ubytku w
dochodach /pobierać będą.

/propinacyi przez [illegible]

/gminy miejskiej

W tym celu każde z tych
miast winno będzie ~~najdalej~~
~~na 6~~ najpóźniej na 6 lat
przed upływem peryodu § 3
oznaczonego projekt do
ustawy za pośrednictwem
Wydziału krajowego Sejmowi
~~do uchwały~~ przedłożyć.

Postanowienia zawarte w
§§ 2, 19 do 23, 31 do 35
będą do tych miast zaraz po wejściu
w życie niniejszej ustawy zasto-
sowane; wszystkie zaś
inne postanowienia tej
ustawy nie stosują się do nich.

Jeżeli który z tych właśc.
nie przedłoży Wydziałowi
Krajowemu projektu
zniesienia propinacyjnego
prawa wykupna
w przeciągu czasu
powyżej oznaczonego
propinacyjne prawo wy=
szynku ustanie z upływem
peryodu, § 3 ~~us~~ustanowionego
a fundusz etc.

§ 46 inna ~~stylizacya~~

redakcya:

Każde z miast, mających prawo propinacyi w obrębie gminy miejskiej ~~[illegible]~~ wniesie ~~na~~ najpóźniej na 6 lat przed upływem peryodu w § 3 oznaczonego ~~wnieść~~ podać do Sejmu za pośrednictwem Wydziału Krajowego wniosek ~~projekt~~ do ustawy, znoszącej służące mu prawo propinacyi w jego ~~obrębie~~ obrębie (§ 38).

~~Jeżeli~~ Które z tych miast nie uczyni tego w terminie powyższym, propinacyjne prawo wyszynku ustanie

w mieście, które takiego wniosku w terminie powyższym ~~oznaczonym~~ nie poda, / ustanie ~~prawo~~ prawo propinacyi, służące gminie miejskiej z upływem peryodu rzeczonego a fundusz wynagrodzenia propinacyjnego dla tego miasta według niniejszej ustawy zebrany, ~~oddany~~ będzie mu oddany jako majątek zakładowy, z zastrzeżeniem ~~praw~~ ~~trze~~ ~~trze~~ nabytych praw osób trzecich ([illegible])

/ ~~aż~~ osobnej ustawy, znoszącej prawo propinacyi ~~na~~ przed upływem peryodu # w § 3 oznaczonego nie otrzyma

841.246 84	861.560 25	921429 32	982 228 63	1025 406 58	1051514 40
189 118 23	191 164 93	219 120 73	243 618 53	256 612 32	265 666 49
652 128 / 61	670395 / 32	702 308 / 59	738 610 / 10	768 794 / 26	785847 / 91

[illegible]

[illegible]

Wartości

	Dochód przeciętny z lat 69/14	po odlic. podatku 14.25%
Miasta bez Lwowa	678.530	581.840
reszta	3,576.080	3,066.489
	4.254.010	3,648.329

przychód Krakowa przyjmuje

490 – 3.320

650 – 18.700

1140 × 3
22000
231.00 × 35

miasta – 600 × 80 = 48.000
18700 × 12 = 224.400

272.400
50

13,620.000

3066.489
13.820
12265.956
1555044

4½

miasta – 490 × 80 — 39200
650 × 12 — 7800
47000
50
2350.000

3.066.489
4.5
15332.445
12265956
13799.1905

100
450
2150
270
3150

1300
650
7800

Dział VI.

Szczegółowe postanowienia co do miast.

§. 36.

Ustawa niniejsza niema zastosowania w miastach Lwowie i Krakowie.

§. 37.

Opłaty pobierane dotąd w niektórych gminach miejskich od wyrobu i wprowadzania gorących napojów pozostają nienaruszone.

§. 38.

W miastach, które posiadają prawo propinacyi w obrębie gminy miejskiej, zostanie propinacyjne prawo wyszynku, o ile służy gminom miejskim, osobnemi ustawami w ciągu peryodu w §. 3. oznaczonego za wynagrodzeniem zniesione. Ustawy te orzekną, jakie opłaty od szynkarzy i od wprowadzanych do miasta, lub w jego obrębie wyrabianych gorących napojów, mają być pobierane dla zastąpienia ubytku w dochodach gminy miejskiej, spowodowanego zniesieniem propinacyjnego prawa wyszynku.

§. 39.

W miastach, które posiadają w całości prawo propinacyi w obrębie gminy miejskiej, będą od czasu wejścia w życie tej ustawy zastosowane postanowienia, zawarte w §§. 2., 19. do 23., 31. do 35. wszystkie zaś inne postanowienia tej ustawy nie stosują się do nich.

Opłaty i grzywny, według postanowień §§. 19. do 23. 32 i 33 w obrębie każdego z tych miast pobrane, będą stanowić osobny fundusz wynagrodzenia propinacyjnego dla tego miasta, z którego wpłyną.

§. 40.

W miastkch, w których obrębie prawo propinacyi nie samej tylko gminie miejskiej, lecz także trzecim służy osobom, będą od czasu wejścia w życie tej ustawy zastosowane postanowienia, zawarte w §§. 2., 19. do 23., 31., do 35. tej ustawy.

W każdem z tych miast ma być czysty dochód z prawa propinacyi wyśledzony według przepisów niniejszej ustawy, a władze do oznaczenia czystego dochodu powołane, orzekną zarazem, jaka część tego dochodu na gminę miejską i na każdą inną do propinacyi uprawnioną osobę przypada. Według stosunku części dochodu z prawa propinacyi na gminę miejską do dochodu z tegoż prawa na inne osoby przypadającego, rozdzielone będą między gminę miejską a inne uprawnione osoby dochody z opłat, które w tem mieście według §§. 19. do 23., 32. i 33. będą pobrane.

Część opłat na gminę miejską przypadająca, stanowić będzie osobny fundusz wynagrodzenia tego miasta; część zaś opłat na inne uprawnione osoby przypadająca wpłynie do ogólnego krajowego funduszu propinacyjnego.

§ 41.

Jeżeli w którem z miast zniesienie prawa propinacyi nie nastąpi z mocy osobnej ustawy (§. 38) w ciągu peryodu w §. 3. oznaczonego, propinacyjne prawo wyszynku ustanie w tem mieście z upływem tego peryodu, a osobny fundusz wynagrodzenia propinacyjnego dla tego miasta według niniejszej ustawy zebrany, oddany mu będzie jako majątek zakładowy, z zastrzeżeniem rzeczowych praw osób trzecich.

Dział VI.

Szczegółowe postanowienia co do miast.

§. 36.

Ustawa niniejsza niema zastosowania w miastach Lwowie i Krakowie.

§. 37.

Opłaty pobierane dotąd w niektórych gminach miejskich od wyrobu i wprowadzania gorących napojów pozostają nienaruszone.

§. 38.

W miastach, które posiadają prawo propinacyi w obrębie gminy miejskiej, zostanie propinacyjne prawo wyszynku, o ile służy gminom miejskim, osobnemi ustawami w ciągu peryodu w §. 3. oznaczonego za wynagrodzeniem zniesione. Ustawy te orzekną, jakie opłaty od szynkarzy i od wprowadzanych do miasta, lub w jego obrębie wyrabianych gorących napojów, mają być pobierane dla zastąpienia ubytku w dochodach gminy miejskiej, spowodowanego zniesieniem propinacyjnego prawa wyszynku.

§. 39.

W miastach, które posiadają w całości prawo propinacyi w obrębie gminy miejskiej, będą od czasu wejścia w życie tej ustawy zastosowane postanowienia, zawarte w §§. 2., 19. do 23., 31. do 35., wszystkie zaś inne postanowienia tej ustawy nie stosują się do nich.

Opłaty i grzywny, według postanowień §§. 19. do 23. 32 i 33 w obrębie każdego z tych miast pobrane, będą stanowić osobny fundusz wynagrodzenia propinacyjnego dla tego miasta, z którego wpłyną.

§. 40.

W miastach, w których obrębie prawo propinacyi nie samej tylko gminie miejskiej, lecz także trzecim służy osobom, będą od czasu wejścia w życie tej ustawy zastosowane postanowienia, zawarte w §§. 2., 19. do 23., 31., do 35. tej ustawy.

W każdem z tych miast ma być czysty dochód z prawa propinacyi wyśledzony według przepisów niniejszej ustawy, a władze do oznaczenia czystego dochodu powołane, orzekną zarazem, jaka część tego dochodu na gminę miejską i na każdą inną do propinacyi uprawnioną osobę przypada. Według stosunku części dochodu z prawa propinacyi na gminę miejską do dochodu z tegoż prawa na inne osoby przypadającego, rozdzielone będą między gminę miejską a inne uprawnione osoby dochody z opłat, które w tem mieście według §§. 19. do 23., 32. i 33. będą pobrane.

Część opłat na gminę miejską przypadająca, stanowić będzie osobny fundusz wynagrodzenia tego miasta, część zaś opłat na inne uprawnione osoby przypadająca wpłynie do ogólnego krajowego funduszu propinacyjnego.

§ 41.

Jeżeli w którem z miast zniesienie prawa propinacyi nie nastąpi z mocy osobnej ustawy (§. 38) w ciągu peryodu w §. 3. oznaczonego, propinacyjne prawo wyszynku ustanie w tem mieście z upływem tego peryodu, a osobny fundusz wynagrodzenia propinacyjnego dla tego miasta według niniejszej ustawy zebrany, oddany mu będzie jako majątek zakładowy, z zastrzeżeniem rzeczowych praw osób trzecich.

A.

USTAWA

dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem zawierająca postanowienia o zniesieniu prawa propinacyi.

Zgodnie z uchwałą Sejmu krajowego Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

Dział I.

Postanowienia ogólne.

§. 1.

Prawo propinacyi ma być zniesione za wynagrodzeniem (§§. 4. i 5.)

§. 2.

Wyrób napojów propinacyjnych staje się od dnia wejścia w życie tej ustawy, z ograniczeniami w niej postawionemi, przedmiotem wolnego przemysłu.

§. 3.

Propinacyjne prawo wyszynku i sprzedaży napojów pozostaje w całej swej wyłączności i roz-

ciągłości przy uprawnionych jeszcze przez lat 26, licząc od dnia, w §. 17. wskazanego.

Po upływie tego 26letniego peryodu ustaje to prawo raz na zawsze.

§. 4.

Kto na dniu wejścia w życie tej ustawy będzie właścicielem majętności stanowiącej odrębne ciało hipoteczne, z którem połączone jest prawo propinacyi, albo ~~będzie~~ właścicielem propinacyjnego prawa wyszynku w pewnej miejscowości, ten lub jego prawonabywca, pozostanie po upływie peryodu §. 3. wskazanego, przy prawie rzeczowem szynkowania gorących napojów (z wyjątkiem wina) w jednym szynku, w obrębie tejże samej majętności lub miejscowości, a jeżeli majętność, stanowiąca jedno ciało hipoteczne, rozciąga się na więcej niżeli jedną gminę, przy takiem samem prawie w każdej gminie.

§. 5.

Właściciele prawa propinacyi otrzymają za zniesienie tego prawa, z końcem peryodu §. 3. oznaczonego wynagrodzenie z funduszu propinacyjnego, według tej ustawy zebranego, który rozdzielony będzie między nich w miarę obliczonego czystego dochodu z prawa propinacyi, które każdy z nich posiadał.

Dochód ten obliczony będzie z przecięcia dochodu w sześciu latach od 1869 do 1874 włącznie, po odtrąceniu przeciętnej z tychże 6 lat kwoty rocznego podatku z dodatkami państwowemi, krajowemi i indemnizacyjnemi.

Dział II.

O komisyach.

§. 6.

Dla oznaczenia czystego dochodu z prawa propinacyi ustanowioną będzie komisya krajowa we Lwowie i komisye miejscowe.

§. 7.

Komisya krajowa składa się z c. k. Namiestnika lub delegowanego przezeń zastępcy jako przewodniczącego i z sześciu członków, mianowicie: dwóch urzędników politycznych, których oznacza Namiestnik, dwóch delegatów, wskazanych przez Wydział krajowy, jednego Radcy wyższego Sądu krajowego lwowskiego, którego oznacza Prezydent tegoż Sądu, i jednego zastępcy uprawnionych, którego powołuje Namiestnik w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

Członkowie komisyi mają zastępców w ten sam sposób powołanych.

Członkowie komisyi nie pobierają wynagrodzenia za czynności w tej komisyi.

Komisyi krajowej będą dodani urzędnicy konceptowi, rachunkowi i manipulacyjni.

§. 8.

Do powzięcia uchwały w komisyi krajowej potrzebna jest obecność przewodniczącego i przynajmniej pięciu członków lub ich zastępców.

Uchwały zapadają bezwzględną większością głosów. Przewodniczący nie głosuje; lecz w razie

równości głosów staje się uchwałą to zdanie, do którego się przychyli.

Jeżeli przy równości głosów zachodzi różnica zdań tylko co do wysokości cyfry, Przewodniczący może przyjąć cyfrę średnią.

§. 9.

Komisya krajowa ustanawiać będzie komisye miejscowe w miarę potrzeby.

Komisya miejscowa składa się z urzędnika politycznego, którego mianuje Namiestnik, i z przydanego mu pisarza zaprzysiężonego.

§. 10.

Po wejściu w życie niniejszej ustawy zawezwie c. k. Namiestnik posiadaczy prawa propinacyi edyktem, ogłoszonym w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych, ażeby w terminie nieprzekraczalnym 6 miesięcy od dnia ogłoszenia tego edyktu przedłożyli komisyi krajowej zgłoszenia, wykazujące czysty dochód z propinacyjnego prawa wyszynku z lat 1869 do 1874; gdyż ci, którzy nie podadzą zgłoszenia w terminie powyższym ponosić będą sami koszta wyśledzenia dochodu.

§. 11.

Komisya miejscowa rozpoznaje przydzielone jej od komisyi krajowej zgłoszenia, wyśledza czysty dochód z propinacyjnego prawa wyszynku (§. 5.) dla każdego ciała hypotecznego z osobna, a jeżeli prawo propinacyi nie jest połączone z majątkiem, stanowiącym odrębne ciało hypoteczne, dla każdej osoby, prawo propinacyi posiadającej. Za podstawę do wyśledzenia czystego dochodu ma być przyjęty ten dochód, który służył do wymiaru podatku dochodowego.

Komisya, gdy się przekona, że dochód, który służył do wymiaru podatku z rzeczywistym się nie zgadza — ma cyfrę czystego dochodu rzeczywi-

stego wyśledzić z kontraktów dzierżawnych lub innych dokumentów.

Jeżeli dochód z propinacyjnego prawa wyszynku połączony był z innemi dochodami — n. p. z dochodem z młyna, zajazdu i t. p. — wyśledzi komisya, ile w ogólnej sumie dochodów mieści się innych dochodów, a ile pozostaje jako dochód z propinacyjnego prawa wyszynku.

§. 12.

W razach potrzeby może Komisya miejscowa powołać do oszacowania czystego dochodu znawców, których mianuje Namiestnik.

Ci znawcy będą zaprzysiężeni i mają pobierać dyety i wynagrodzenie kosztów podróży. Wysokość tych należytości i warunki ich poboru oznaczy komisya krajowa.

§. 13.

Komisya krajowa rozpoznaje akta, przez komisyę miejscową zdziałane, zarządza w razie potrzeby dochodzenia uzupełniające i wydaje orzeczenie o czystym dochodzie z prawa propinacyi i o prawie, zastrzeżonem w §. 4.

Orzeczenia takie mają być wydane osobno dla każdego majątku, tworzącego odrębne ciało hipoteczne, a jeżeli prawo propinacyi nie jest częścią składową takiego majątku, orzeczenie będzie wydane dla osoby uprawnionego.

§. 14.

Od orzeczenia komisyi krajowej służy rekurs do Ministerstwa spraw wewnętrznych, który ma być podany do komisyi krajowej w terminie nieprzekraczalnym dni 30, licząc od dnia, w którym orzeczenie zostało doręczone. W ten termin nie będą wliczone dnie, które zajmie przesyłka rekursu pocztą.

Koszta dochodzenia, rekursem spowodowane, ponosi w razie odrzucenia strona, która rekurs wniosła.

§. 15.

Spory prawno-prywatne, odnoszące się do prawa propinacyi, należą do drogi prawa.

Jeżeli co do prawa propinacyi zachodzą sprzeczne między sobą roszczenia kilku osób, rozprawa będzie przeprowadzona w komisyi z tym, który jest w posiadaniu faktycznem tego prawa.

Gdyby oznaczenie czystego dochodu z prawa propinacyi, lub przyznanie prawa, w §. 4. zastrzeżonego, zawisło od poprzedniego rozstrzygnięcia sporu prawno-prywatnego, komisya krajowa wyda orzeczenie według ostatniego faktycznego stanu posiadania i wyznaczy termin nieprzekraczalny, przynajmniej trzymiesięczny, w którym pozew dla rozstrzygnienia sporu ma być wniesiony do Sądu właściwego i dowód tego wniesienia przedłożony komisyi krajowej; w przeciwnym razie bowiem orzeczenie komisyi stanie się prawomocnem.

W razie wydania wyroku sądowego należy zastosować się do niego przy ostatecznem orzeczeniu o czystym dochodzie z prawa propinacyi i o przyznaniu prawa, w §. 4. zastrzeżonego.

§. 16.

Orzeczenia prawomocne, ma komisya krajowa udzielać Wydziałowi krajowemu, jako Dyrekcyi funduszu propinacyjnego.

§. 17.

Dzień, w którym orzeczenia o czystym dochodzie z prawa propinacyi, dla ~~wszystkich~~ uprawnionych w całym kraju wydane, staną się prawomocnemi, poda komisya krajowa do powszechnej wiadomości edyktem, zamieszczonym w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych, tudzież w urzędowej Gazecie wiedeńskiej, i ogłosi w tym edykcie, że od dnia 1 stycznia lub 1 lipca, który nastąpi po ogłoszeniu edyktu, rozpoczyna się peryod lat 26, w §. 3. wskazany.

Poszczególne, ostatecznie jeszcze nie załatwione sprawy ustanowienia czystego dochodu z prawa propinacyi, tudzież w toku będące spory o to prawo (§. 15.) nie wstrzymują rozpoczęcia rzeczonego peryodu.

§. 18.

Komisya krajowa będzie udzielać orzeczenia prawomocne, wydane dla majątków tworzących ciała hipoteczne, właściwym sądom hipotecznym, które mają z urzędu przy każdym takim majątku uwidocznić w księgach hipotecznych, — że prawo propinacyi ustaje z upływem peryodu, w §. 3. wskazanego, — że właściciel tego majątku ma prawo do wynagrodzenia w pieniądzach, niniejszą ustawą ~~wskazanego~~ skreślonego, a po upływie rzeczonego peryodu pozostanie przy prawie, zastrzeżonem w §. 4.

Dział III.

O funduszu propinacyjnym.

§. 19.

Na spłacenie wynagrodzenia, pokrycie wydatków, połączonych z wyśledzeniem czystego dochodu z prawa propinacyi, i kosztów zarządu, utworzony będzie fundusz propinacyjny.

Fundusz ten powstaje:

a) z rocznych opłat od szynkarzy;

b) z jednorazowych opłat od zakładania gorzelń, browarów i miodosytni;

c) z grzywien, nakładanych na przestępstwa w sprawach propinacyjnych.

§. 20.

a) Opłaty od szynkarzy.

Każdy szynkarz, wykonywujący wyszynk propinacyjny (czy to jako posiadacz prawa propinacyi, lub jako dzierżawca, czy też jako szynkarz od posiadacza albo od dzierżawcy ustanowiony) — ma opłacać od tego wyszynku w miejscowościach, liczących mniej niż 1000 mieszkańców po 10 zł., w miejscowościach liczących od 1000 do 5000 mieszkańców po 15 zł., w miejscowościach liczących więcej niżeli 5000 mieszkańców, po 20 zł. rocznie. ~~Opłacie tej nie podlegają szynkarze, ustanowieni na czas jarmarku lub odpustu.~~

Kto wykonywa wyszynk gorących napojów z innego tytułu, niżeli z tytułu prawa propinacyi, ma opłacać w miejscowościach liczących mniej niż 1000 mieszkańców po 60 zł., w miejscowościach liczących od 1000 do 5000 mieszkańców po 80 zł., w miejscowościach liczących więcej niżeli 5000 mieszkańców po 100 zł. rocznie, bez różnicy, czy wyszynk jest wykonywany jako przemysłowość samoistna, lub jako akcesoryum innej premysłowości. Tej opłacie nie ulegają ci, którzy wykonują wyszynk samego tylko wina.

Należytości te mają obowiązani opłacać od dnia 1go tego miesiąca, który nastąpi po upływie trzech miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy niniejszej, aż do dnia, w którym upłynie peryod, w §. 3. wskazany.

§. 21.

C. k. starostwo wymierza opłaty w §. 20. ustanowione, zawiadamia o tem obowiązanych i udziela wykaz należytości wymierzonych w jednym egzemplarzu c. k. urzędowi podatkowemu, w drugim Wydziałowi krajowemu.

Przeciw wymiarowi należytości służy tak obowiązanemu do opłaty, jak i Wydziałowi krajowemu, jako Dyrekcyi funduszu propinacyjnego, prawo rekursu do c. k. Namiestnictwa. Przeciw orzeczeniu Namiestnictwa służy prawo rekursu tylko temu, na czyją niekorzyść orzeczenie starostwa zostało zmienione.

Rekurs nie wstrzymuje wykonania orzeczeń.

§. 22.

Należytości w ~~paragrafie~~ §. 20 ustanowione mają być uiszczane do c. k. urzędu podatkowego na rzecz funduszu propinacyjnego w półrocznych ratach z góry, zawsze dnia 1. stycznia i 1. lipca każdego roku, a w razie uchybienia terminu z odsetkami zwłoki po 6 od sta.

Jeżeli obowiązek opłaty należytości nie zaczyna się z dniem 1. stycznia, względnie 1. lipca, uiści obowiązany pierwszą ratę w takiej ilości, jaka stosunkowo wypadnie za czas od dnia obowiązku opłaty do następującego dnia 1. stycznia lub 1. lipca.

Należytości te będą ściągane w taki sam sposób jak podatki rządowe.

§. 23.

b) opłaty od zakładania gorzelń, browarów i miodosytni.

Kto w czasie od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy aż do upływu peryodu, w paragrafie 3. ustanowionego, zakłada nową gorzelnię, browar, lub miodosytnię, ma zapłacić na rzecz funduszu propinacyjnego, przed rozpoczęciem wyrobu wódki, spirytusu, piwa lub napojów miodowych, jednorazową należytość, w kwocie 2.000 zł. od każdej gorzelni lub browaru, a 100 zł. od każdej miodosytni.

Opłaty te mają być uiszczane bezpośrednio do funduszu propincyjnego (§. 32).

Od tej opłaty wolny jest właściciel majętności, przedmiotem ksiąg hipotecznych będącej, z którą w dniu wejścia w życie tej ustawy połączone jest prawo propinacyi, jeżeli zakłada gorzelnię, browar lub miodosytnię w obszarze tej gminy, na której obszar rozciąga się jego propinacyjne prawo wyszynku.

C. k. starostwa obowiązane są zawiadomić Wydział krajowy o każdem na założenie gorzelni, browaru, lub miodosytni udzielonem pozwoleniu.

§. 24.

Funduszem propinacyjnym zarządza Wydział krajowy jako Dyrekcya tego funduszu.

Koszta połączone z wyśledzeniem czystego dochodu z prawa propinacyi, o ile takowe nie ponoszą strony (§§. 10. i 14.) równie jak koszta zarządu funduszu propinacyjnego, mają być pokryte z tegoż funduszu.

Dochody funduszu propinacyjnego, o ile nie będą potrzebne do pokrycia kosztów rzeczonych, będą lokowane w sposób taki, w jaki mogą być lokowane kapitały pupilarne.

Dział IV.

O spłacie wynagrodzenia.

§. 25.

Przy końcu peryodu w §. 3. ustanowionego, Wydział krajowy obliczy cały kapitał funduszu propinacyjnego, tudzież stosunek, w jakim ten kapitał zostaje do ogólnej sumy czystego dochodu z prawa propinacyi w całym kraju, i według tego stosunku obliczy, ile z kapitału funduszowego przypada na każdego do wynagrodzenia uprawnionego (§. 5.).

§. 26.

Spłata kapitału wynagrodzenia może nastąpić tylko z uwzględnieniem praw rzeczowych osób trzecich.

§. 27.

Każdy do wynagrodzenia uprawniony może żądać u Sądu hipotecznego, ażeby prawo do wynagrodzenia uwidocznione w księgach hipotecznych, zostało oddzielone od ciała hipotecznego.

To oddzielenie ma ten skutek, że później nabyte prawa rzeczowe nie będą uwzględnione przy rozprawie o przekazanie kapitału wynagrodzenia.

Po uskutecznionem oddzieleniu może uprawniony wyjednać sobie u Sądu realnego przekazanie kapitału wynagrodzenia.

Za takim przekazem, wypłaci Wydział krajowy kapitał do rąk uprawnionego.

§. 28.

Jeżeli uprawniony nie przedłoży Wydziałowi krajowemu przekazu w §. 27 wspomnionego, przynajmniej na 3 miesiące przed upływem peryodu §. 3. oznaczonego, kapitał wynagrodzenia będzie złożony do depozytu Sądu realnego.

Z dniem złożenia spłata jest dokonaną.

Kapitał złożony do depozytu ma być, na żądanie osoby do wynagrodzenia uprawnionej, lokowany w kasie oszczędności lub w papierach publicznych, w jakich mogą być lokowane kapitały pupilarne.

Jeżeli prawo do wynagrodzenia połączone jest z własnością majątku, będącego przedmiotem ksiąg hipotecznych, lub w inny sposób jest uwidocznione w takich księgach, akt złożenia kapitału wynagrodzenia do depozytu sądowego ma być z urzędu zanotowany we właściwych księgach hipotecznych. Zanotowanie to ma ten skutek, że później nabyte prawa rzeczowe nie będą uwzględnione przy rozprawie sądowej o przekazanie kapitału wynagrodzenia.

§. 29.

Przy przekazywaniu, wypłacaniu i odpisywaniu kapitału wynagrodzenia zastosowane będą analogicznie postanowienia patentu cesarskiego z dnia 8. listopada 1853 l 237 Dz. u. p. (z wyjątkiem §. 64. tego patentu), tudzież rozporządzenia ministerjalnego z dnia 28. lipca 1859 l. 142 Dz. u. p.

§. 30.

Gdyby, po pierwszem rozdzieleniu funduszu propinacyjnego między uprawnionych, (§. 25.) wpłynęły do tego funduszu dochody przez ściągnienie opłat zaległych, lub z innych powodów okazała się w tym funduszu nadwyżka, wynosząca przynajmniej pięć procent od ogólnej sumy obliczonego według tej ustawy czystego dochodu z prawa propinacyi w całym kraju, należy postąpić z rozdzieleniem i wypłatą tej nadwyżki według postanowień §§. 25 do 29.

Nadwyżka mniejsza przypadnie funduszowi krajowemu.

Również przypadnie funduszowi krajowemu nadwyżka funduszu propinacyjnego, jakaby pozostała po wypłacie wszystkim uprawnionym dziesięciorazowego czystego dochodu z prawa propinacyi.

Dział V.

Postanowienia ubezpieczające i karne.

§. 31.

W ciągu peryodu w §. 3. oznaczonego nie wolno producentom wódki, spirytusu, piwa, trunków miodowych i innych napojów propinacyjnych, sprzedawać tych trunków inaczej, jak tylko hurtownie w naczyniach pod obręczami, zawierających przynajmniej pół hektolitra płynu.

§. 32.

Kto obowiązany jest do płacenia należytości, wskazanej w §. 23., a przed jej zapłaceniem rozpoczął wyrób napojów w tymże paragrafie wymienionych, staje się winnym przekroczenia i podlega karze podwójnej należytości.

§. 33.

Szynkowanie pokątne, nieuprawnione, tudzież przekroczenia przepisu zawartego w §. 31. lub innych przepisów w sprawach propinacyjnego prawa wyszynku, będą karane grzywnami od 10 do 200 zł., a w razie niemożności zapłaty aresztem od 2 do 40 dni.

Orzeczenie karne może postanowić zarazem konfiskatę trunków i sprzętów, służących do popełnienia przekroczenia.

Kto został uznany winnym przekroczenia, ma ponieść koszta śledztwa i wykonania kary.

§. 34.

Dochodzenie i karanie wszelkich przekroczeń w sprawach propinacyjnego prawa wyszynku należy do politycznej władzy powiatowej.

Orzeczenie co do tych przekroczeń powinno byc doręczone stronom interesowanym (obwinionym i poszkodowanym).

§. 35.

Wszelkie grzywny, nakładane w sprawach propinacyjnych, i przedmioty skonfiskowane (§§. 32. i 33.) wpływają do funduszu propinacyjnego.

Dział VII

Postanowienia dodatkowe.

§. 36. 42.

Osobna instrukcya, którą wyda Ministerstwo spraw wewnętrznych, określi bliżej sposób postępowania komisyi krajowej i komisyj miejscowych.

Wydział krajowy wyda bliższe instrukcye do zarządu funduszem propinacyjnym i do spłaty wynagrodzenia.

§. 37.

Ustawa niniejsza nie ma zastosowania w miastach Lwowa i Krakowa.

§. 38.

W miastach, w których obrębie prawo propinacyi nie tylko gminie miejskiej, lecz także trzecim służy osobom, zostanie takowe zniesione według postanowień niniejszej ustawy.

§. 39.

W miastach, posiadających w całości prawo propinacyi w obrębie miejskim, prawo to ma być osobnemi ustawami krajowemi, w ciągu peryodu w §. 3. oznaczonego, za wynagrodzeniem zniesione.

W tych miastach zastosowane będą postanowienia, zawarte w §§. 2., 19. do 23., 31. do 35.; wszystkie zaś inne postanowienia tej ustawy nie stosują się do nich.

Opłaty i grzywny, według postanowień §§. 19. do 23., 32. i 33. w obrębie każdego z tych miast pobrane, będą stanowić osobny fundusz wynagrodzenia propinacyjnego dla tego miasta, z którego wpłyną.

Wydział krajowy zarządza tymi funduszami i lokuje takowe według postanowień, zawartych w ostatnim ustępie §. 24.

Jeżeli w którem z tych miast zniesienie prawa propinacyi nie nastąpi z mocy osobnej ustawy, w ciągu peryodu w §. 3. oznaczonego, propinacyjne prawo wyszynku ustanie z upływem tegoż peryodu, a fundusz wynagrodzenia propinacyjnego, dla tego miasta według niniejszej ustawy zebrany, oddany mu będzie jako majątek zakładowy, z zastrzeżeniem rzeczowych praw osób trzecich.

§. ~~40.~~ 43.

Władze rządowe w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem księstwem Krakowskiem winne udzielać wszelkiej pomocy do przeprowadzenia postanowień tej ustawy.

§. ~~41.~~ 44.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie równocześnie z ustawą państwową o uwolnieniu opłat do funduszu propinacyjnego wpływających od podatku, tudzież wszelkich do wykonania niniejszej ustawy odnoszących się aktów prawnych, dokumentów, podań i innych pism, od stempli, od należytości bezpośrednich, od opłat depozytowych i w ogóle od wszelkich opłat skarbowych.

§. ~~42.~~ 45.

Wykonanie tej ustawy polecam Moim Ministrom spraw wewnętrznych, sprawiedliwości i skarbu.

A.

USTAWA

dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem zawierająca postanowienia o zniesieniu prawa propinacyi.

Zgodnie z uchwałą Sejmu krajowego Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

Dział I.

Postanowienia ogólne.

§. 1.

Prawo propinacyi ma być zniesione za wynagrodzeniem (§§. 4. i 5.)

§. 2.

Wyrób napojów propinacyjnych staje się od dnia wejścia w życie tej ustawy, z ograniczeniami w niej postawionemi, przedmiotem wolnego przemysłu.

§. 3.

Propinacyjne prawo wyszynku i sprzedaży napojów pozostaje w całej swej wyłączności i roz-

ciągłości przy uprawnionych jeszcze przez lat 26, licząc od dnia, w §. 17. wskazanego.

Po upływie tego 26letniego peryodu ustaje to prawo raz na zawsze.

§. 4.

Kto na dniu wejścia w życie tej ustawy będzie właścicielem majętności stanowiącej odrębne ciało hipoteczne, z którem połączone jest prawo propinacyi, albo będzie właścicielem propinacyjnego prawa wyszynku w pewnej miejscowości, ten lub jego prawonabywca, pozostanie po upływie peryodu §. 3. wskazanego, przy prawie rzeczowem szynkowania gorących napojów (z wyjątkiem wina) w jednym szynku, w obrębie tejże samej majętności lub miejscowości, a jeżeli majętność, stanowiąca jedno ciało hipoteczne, rozciąga się na więcej niżeli jedną gminę, przy takiem samem prawie w każdej gminie.

§. 5.

Właściciele prawa propinacyi otrzymają za zniesienie tego prawa, z końcem peryodu §. 3. oznaczonego wynagrodzenie z funduszu propinacyjnego, według tej ustawy zebranego, który rozdzielony będzie między nich w miarę obliczonego czystego dochodu z prawa propinacyi, które każdy z nich posiadał.

Dochód ten obliczony będzie z przecięcia dochodu w sześciu latach od 1869 do 1874 włącznie, po odtrąceniu przeciętnej z tychże 6 lat kwoty rocznego podatku z dodatkami państwowemi, krajowemi i indemnizacyjnemi.

Dział II.

O komisyach.

§. 6.

Dla oznaczenia czystego dochodu z prawa propinacyi ustanowioną będzie komisya krajowa we Lwowie i komisye miejscowe.

§. 7.

Komisya krajowa składa się z c. k. Namiestnika lub delegowanego przezeń zastępcy jako przewodniczącego i z sześciu członków, mianowicie: dwóch urzędników politycznych, których oznacza Namiestnik, dwóch delegatów, wskazanych przez Wydział krajowy, jednego Radcy wyższego Sądu krajowego lwowskiego, którego oznacza Prezydent tegoż Sądu, i jednego zastępcy uprawnionych, którego powołuje Namiestnik w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

Członkowie komisyi mają zastępców w ten sam sposób powołanych.

Członkowie komisyi nie pobierają wynagrodzenia za czynności w tej komisyi.

Komisyi krajowej będą dodani urzędnicy konceptowi, rachunkowi i manipulacyjni.

§. 8.

Do powzięcia uchwały w komisyi krajowej potrzebna jest obecność przewodniczącego i przynajmniej pięciu członków lub ich zastępców.

Uchwały zapadają bezwzględną większością głosów. Przewodniczący nie głosuje; lecz w razie

równości głosów staje się uchwałą to zdanie, do którego się przychyli.

Jeżeli przy równości głosów zachodzi różnica zdań tylko co do wysokości cyfry, Przewodniczący może przyjąć cyfrę średnią.

§. 9.

Komisya krajowa ustanawiać będzie komisye miejscowe w miarę potrzeby.

Komisya miejscowa składa się z urzędnika politycznego, którego mianuje Namiestnik, i z przydanego mu pisarza zaprzysiężonego.

§. 10.

Po wejściu w życie niniejszej ustawy zawezwie c. k. Namiestnik posiadaczy prawa propinacyi edyktem, ogłoszonym w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych, ażeby w terminie nieprzekraczalnym 6 miesięcy od dnia ogłoszenia tego edyktu przedłożyli komisyi krajowej zgłoszenia, wykazujące czysty dochód z propinacyjnego prawa wyszynku z lat 1869 do 1874; gdyż ci, którzy nie podadzą zgłoszenia w terminie powyższym ponosić będą sami koszta wyśledzenia dochodu.

§. 11.

Komisya miejscowa rozpoznaje przydzielone jej od komisyi krajowej zgłoszenia, wyśledza czysty dochód z propinacyjnego prawa wyszynku (§. 5.) dla każdego ciała hypotecznego z osobna, a jeżeli prawo propinacyi nie jest połączone z majątkiem, stanowiącym odrębne ciało hypoteczne, dla każdej osoby, prawo propinacyi posiadającej. Za podstawę do wyśledzenia czystego dochodu ma być przyjęty ten dochód, który służył do wymiaru podatku dochodowego.

Komisya, gdy się przekona, że dochód, który służył do wymiaru podatku z rzeczywistym się nie zgadza — ma cyfrę czystego dochodu rzeczywi-

stego wyśledzić z kontraktów dzierżawnych lub innych dokumentów.

Jeżeli dochód z propinacyjnego prawa wyszynku połączony był z innemi dochodami — n. p. z dochodem z młyna, zajazdu i t. p. — wyśledzi komisya, ile w ogólnej sumie dochodów mieści się innych dochodów, a ile pozostaje jako dochód z propinacyjnego prawa wyszynku.

§. 12.

W razach potrzeby może Komisya miejscowa powołać do oszacowania czystego dochodu znawców, których mianuje Namiestnik.

Ci znawcy będą zaprzysiężeni i mają pobierać dyety i wynagrodzenie kosztów podróży. Wysokość tych należytości i warunki ich poboru oznaczy komisya krajowa.

§. 13.

Komisya krajowa rozpoznaje akta, przez komisyę miejscową zdziałane, zarządza w razie potrzeby dochodzenia uzupełniające i wydaje orzeczenie o czystym dochodzie z prawa propinacyi i o prawie, zastrzeżonem w §. 4.

Orzeczenia takie mają być wydane osobno dla każdego majątku, tworzącego odrębne ciało hipoteczne, a jeżeli prawo propinacyi nie jest częścią składową takiego majątku, orzeczenie będzie wydane dla osoby uprawnionego.

§. 14.

Od orzeczenia komisyi krajowej służy rekurs do Ministerstwa spraw wewnętrznych, który ma być podany do komisyi krajowej w terminie nieprzekraczalnym dni 30, licząc od dnia, w którym orzeczenie zostało doręczone. W ten termin nie będą wliczone dnie, które zajmie przesyłka rekursu pocztą.

Koszta dochodzenia, rekursem spowodowane, ponosi w razie odrzucenia strona, która rekurs wniosła.

§. 15.

Spory prawno-prywatne, odnoszące się do prawa propinacyi, należą do drogi prawa.

Jeżeli co do prawa propinacyi zachodzą sprzeczne między sobą roszczenia kilku osób, rozprawa będzie przeprowadzona w komisyi z tym, który jest w posiadaniu faktycznem tego prawa.

Gdyby oznaczenie czystego dochodu z prawa propinacyi, lub przyznanie prawa, w §. 4. zastrzeżonego, zawisło od poprzedniego rozstrzygnięcia sporu prawno-prywatnego, komisya krajowa wyda orzeczenie według ostatniego faktycznego stanu posiadania i wyznaczy termin nieprzekraczalny, przynajmniej trzymiesięczny, w którym pozew dla rozstrzygnienia sporu ma być wniesiony do Sądu właściwego i dowód tego wniesienia przedłożony komisyi krajowej; w przeciwnym razie bowiem orzeczenie komisyi stanie się prawomocnem.

W razie wydania wyroku sądowego należy zastosować się do niego przy ostatecznem orzeczeniu o czystym dochodzie z prawa propinacyi i o przyznaniu prawa, w §. 4. zastrzeżonego.

§. 16.

Orzeczenia prawomocne, ma komisya krajowa udzielać Wydziałowi krajowemu, jako Dyrekcyi funduszu propinacyjnego.

§. 17.

Dzień, w którym orzeczenia o czystym dochodzie z prawa propinacyi, dla ~~wszystkich~~ uprawnionych / w całym Kraju wydane, staną się prawomocnemi, poda komisya krajowa do powszechnej wiadomości edyktem, zamieszczonym w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych, tudzież w urzędowej Gazecie wiedeńskiej, i ogłosi w tym edykcie, że od dnia 1 stycznia lub 1 lipca, który nastąpi po ogłoszeniu edyktu, rozpoczyna się peryod lat 26, w §. 3. wskazany.

Poszczególne, ostatecznie jeszcze nie załatwione sprawy ustanowienia czystego dochodu z prawa propinacyi, tudzież w toku będące spory o to prawo (§. 15.) nie wstrzymują rozpoczęcia rzeczonego peryodu.

§. 18.

Komisya krajowa będzie udzielać orzeczenia prawomocne, wydane dla majątków tworzących ciała hipoteczne, właściwym sądom hipotecznym, które mają z urzędu przy każdym takim majątku uwidocznić w księgach hipotecznych, — że prawo propinacyi ustaje z upływem peryodu, w §. 3. wskazanego, — że właściciel tego majątku ma prawo do wynagrodzenia w pieniądzach, niniejszą ustawą wskazanego, — a po upływie rzeczonego peryodu pozostanie przy prawie, zastrzeżonem w §. 4.

Dział III.

O funduszu propinacyjnym.

§. 19.

Na spłacenie wynagrodzenia, pokrycie wydatków, połączonych z wyśledzeniem czystego dochodu z prawa propinacyi, i kosztów z zarządu, utworzony będzie fundusz propinacyjny.

Fundusz ten powstaje:

a) z rocznych opłat od szynkarzy;

b) z jednorazowych opłat od zakładania gorzelń, browarów i miodosytni;

c) z grzywien, nakładanych na przestępstwa w sprawach propinacyjnych.

§. 20.

a) Opłaty od szynkarzy.

Każdy szynkarz, wykonywający wyszynk propinacyjny (czy to jako posiadacz prawa propinacyi, lub jako dzierżawca, czy też jako szynkarz od posiadacza albo od dzierżawcy ustanowiony) — ma opłacać od tego wyszynku w miejscowościach, liczących mniej niż 1000 mieszkańców po 10 zł., w miejscowościach liczących od 1000 do 5000 mieszkańców po 15 zł., w miejscowościach liczących więcej niżeli 5000 mieszkańców, po 20 zł. rocznie. ~~Opłacie tej nie podlegają szynkarze, ustanowieni na czas jarmarku lub odpustu.~~

Kto wykonywa wyszynk gorących napojów z innego tytułu, niżeli z tytułu prawa propinacyi, ma opłacać w miejscowościach liczących mniej niż 1000 mieszkańców po 60 zł., w miejscowościach liczących od 1000 do 5000 mieszkańców po 80 zł., w miejscowościach liczących więcej niżeli 5000 mieszkańców po 100 zł. rocznie, bez różnicy, czy wyszynk jest wykonywany jako przemysłowość samoistna, lub jako akcesoryum innej premysłowości. Tej opłacie nie ulegają ci, którzy wykonują wyszynk samego tylko wina.

Należytości te mają obowiązani opłacać od dnia 1go tego miesiąca, który nastąpi po upływie trzech miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy niniejszej, aż do dnia, w którym upłynie peryod, w §. 3. wskazany.

§. 21.

C. k. starostwo wymierza opłaty w §. 20. ustanowione, zawiadamia o tem obowiązanych i udziela wykaz należytości wymierzonych w jednym egzemplarzu c. k. urzędowi podatkowemu, w drugim Wydziałowi krajowemu.

Przeciw wymiarowi należytości służy tak obowiązanemu do opłaty, jak i Wydziałowi krajowemu, jako Dyrekcyi funduszu propinacyjnego, prawo rekursu do c. k. Namiestnictwa. Przeciw orzeczeniu Namiestnictwa służy prawo rekursu tylko temu, na czyją niekorzyść orzeczenie starostwa zostało zmienione.

Rekurs nie wstrzymuje wykonania orzeczeń.

§. 22.

Należytości ~~w paragrafie~~ § 20 ustanowione mają być uiszczane do c. k. urzędu podatkowego na rzecz funduszu propinacyjnego w półrocznych ratach z góry, zawsze dnia 1. stycznia i 1. lipca każdego roku, a w razie uchybienia terminu z odsetkami zwłoki po 6 od sta.

Jeżeli obowiązek opłaty należytości nie zaczyna się z dniem 1. stycznia, względnie 1. lipca, uiści obowiązany pierwszą ratę w takiej ilości, jaka stosunkowo wypadnie za czas od dnia obowiązku opłaty do następującego dnia 1. stycznia lub 1. lipca.

Należytości te będą ściągane w taki sam sposób jak podatki rządowe.

§. 23.

b) opłaty od zakładania gorzelń, browarów i miodosytni.

Kto w czasie od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy aż do upływu peryodu, w paragrafie 3. ustanowionego, zakłada nową gorzelnię, browar, lub miodosytnię, ma zapłacić na rzecz funduszu propinacyjnego, przed rozpoczęciem wyrobu wódki, spirytusu, piwa lub napojów miodowych, jednorazową należytość, w kwocie 2.000 zł. od każdej gorzelni lub browaru, a 100 zł. od każdej miodosytni.

Opłaty te mają być uiszczane bezpośrednio do funduszu propincyjnego (§. 32).

Od tej opłaty wolny jest właściciel majętności, przedmiotem ksiąg hipotecznych będącej, z którą w dniu wejścia w życie tej ustawy połączone jest prawo propinacyi, jeżeli zakłada gorzelnię, browar lub miodosytnię w obszarze tej gminy, na której obszar rozciąga się jego propinacyjne prawo wyszynku.

C. k. starostwa obowiązane są zawiadomić Wydział krajowy o każdem na założenie gorzelni, browaru, lub miodosytni udzielonem pozwoleniu.

§. 24.

Funduszem propinacyjnym zarządza Wydział krajowy jako Dyrekcya tego funduszu.

Koszta połączone z wyśledzeniem czystego dochodu z prawa propinacyi, o ile takowe nie ponoszą strony (§§. 10. i 14.) równie jak koszta zarządu funduszu propinacyjnego, mają być pokryte z tegoż funduszu.

Dochody funduszu propinacyjnego, o ile nie będą potrzebne do pokrycia kosztów rzeczonych, będą lokowane w sposób taki, w jaki mogą być lokowane kapitały pupilarne.

Dział IV.

O spłacie wynagrodzenia.

§. 25.

Przy końcu peryodu w §. 3. ustanowionego, Wydział krajowy obliczy cały kapitał funduszu propinacyjnego, tudzież stosunek, w jakim ten kapitał zostaje do ogólnej sumy czystego dochodu z prawa propinacyi w całym kraju, i według tego stosunku obliczy, ile z kapitału funduszowego przypada na każdego do wynagrodzenia uprawnionego (§. 5.).

§. 26.

Spłata kapitału wynagrodzenia może nastąpić tylko z uwzględnieniem praw rzeczowych osób trzecich.

§. 27.

Każdy do wynagrodzenia uprawniony może żądać u Sądu hipotecznego, ażeby prawo do wynagrodzenia uwidocznione w księgach hipotecznych, zostało oddzielone od ciała hipotecznego.

To oddzielenie ma ten skutek, że później nabyte prawa rzeczowe nie będą uwzględnione przy rozprawie o przekazanie kapitału wynagrodzenia.

Po uskutecznionem oddzieleniu może uprawniony wyjednać sobie u Sądu realnego przekazanie kapitału wynagrodzenia.

Za takim przekazem, wypłaci Wydział krajowy kapitał do rąk uprawnionego.

§. 28.

Jeżeli uprawniony nie przedłoży Wydziałowi krajowemu przekazu w §. 27 wspomnionego, przynajmniej na 3 miesiące przed upływem peryodu §. 3. oznaczonego, kapitał wynagrodzenia będzie złożony do depozytu Sądu realnego.

Z dniem złożenia spłata jest dokonaną.

Kapitał złożony do depozytu ma być, na żądanie osoby do wynagrodzenia uprawnionej, lokowany w kasie oszczędności lub w papierach publicznych, w jakich mogą być lokowane kapitały pupilarne.

Jeżeli prawo do wynagrodzenia połączone jest z własnością majątku, będącego przedmiotem ksiąg hipotecznych, lub w inny sposób jest uwidocznione w takich księgach, akt złożenia kapitału wynagrodzenia do depozytu sądowego ma być z urzędu zanotowany we właściwych księgach hipotecznych. Zanotowanie to ma ten skutek, że później nabyte prawa rzeczowe nie będą uwzględnione przy rozprawie sądowej o przekazanie kapitału wynagrodzenia.

§. 29.

Przy przekazywaniu, wypłacaniu i odpisywaniu kapitału wynagrodzenia zastosowane będą analogicznie postanowienia patentu cesarskiego z dnia 8. listopada 1853 l 237 Dz. u. p. (z wyjątkiem §. 64. tego patentu), tudzież rozporządzenia ministerjalnego z dnia 28. lipca 1859 l. 142 Dz. u. p.

§. 30.

Gdyby, po pierwszem rozdzieleniu funduszu propinacyjnego między uprawnionych, (§. 25.) wpłynęły do tego funduszu dochody przez ściągnienie opłat zaległych, lub z innych powodów okazała się w tym funduszu nadwyżka, wynosząca przynajmniej pięć procent od ogólnej sumy obliczonego według tej ustawy czystego dochodu z prawa propinacyi w całym kraju, należy postąpić z rozdzieleniem i wypłatą tej nadwyżki według postanowień §§. 25 do 29.

Nadwyżka mniejsza przypadnie funduszowi krajowemu.

Również przypadnie funduszowi krajowemu nadwyżka funduszu propinacyjnego, jakaby pozostała po wypłacie wszystkim uprawnionym dziesięciorazowego czystego dochodu z prawa propinacyi.

Dział V.

Postanowienia ubezpieczające i karne.

§. 31.

W ciągu peryodu w §. 3. oznaczonego nie wolno producentom wódki, spirytusu, piwa, trunków miodowych i innych napojów propinacyjnych, sprzedawać tych trunków inaczej, jak tylko hurtownie w naczyniach pod obręczami, zawierających przynajmniej pół hektolitra płynu.

§: 32.

Kto obowiązany jest do płacenia należytości, wskazanej w §. 23., a przed jej zapłaceniem rozpoczął wyrób napojów w tymże paragrafie wymienionych, staje się winnym przekroczenia i podlega karze podwójnej należytości.

§. 33.

Szynkowanie pokątne, nieuprawnione, tudzież przekroczenia przepisu zawartego w §. 31. lub innych przepisów w sprawach propinacyjnego prawa wyszynku, będą karane grzywnami od 10 do 200 zł., a w razie niemożności zapłaty aresztem od 2 do 40 dni.

Orzeczenie karne może postanowić zarazem konfiskatę trunków i sprzętów, służących do popełnienia przekroczenia.

Kto został uznany winnym przekroczenia, ma ponieść koszta śledztwa i wykonania kary.

§. 34.

Dochodzenie i karanie wszelkich przekroczeń w sprawach propinacyjnego prawa wyszynku należy do politycznej władzy powiatowej.

Orzeczenie co do tych przekroczeń powinno byc doręczone stronom interesowanym (obwinionym i poszkodowanym).

§. 35.

Wszelkie grzywny, nakładane w sprawach propinacyjnych, i przedmioty skonfiskowane (§§. 32. i 33.) wpływają do funduszu propinacyjnego.

Dział VI.

Postanowienia dodatkowe.

§. 36.

Osobna instrukcya, którą wyda Ministerstwo spraw wewnętrznych, określi bliżej sposób postępowania komisyi krajowej i komisyj miejscowych.

Wydział krajowy wyda bliższe instrukcye do zarządu funduszem propinacyjnym i do spłaty wynagrodzenia.

§. 37.

Ustawa niniejsza nie ma zastosowania w miastach Lwowie i Krakowie.

§. 38.

W miastach, w których obrębie prawo propinacyi nie tylko gminie miejskiej, lecz także trzecim służy osobom, zostanie takowe zniesione według postanowień niniejszej ustawy.

§. 39.

W miastach, posiadających w całości prawo propinacyi w obrębie miejskim, prawo to ma być osobnemi ustawami krajowemi, w ciągu peryodu w §. 3. oznaczonego, za wynagrodzeniem zniesione.

W tych miastach zastosowane będą postanowienia, zawarte w §§. 2., 19. do 23., 31. do 35.; wszystkie zaś inne postanowienia tej ustawy nie stosują się do nich.

Opłaty i grzywny, według postanowień §§. 19. do 23., 32. i 33. w obrębie każdego z tych miast pobrane, będą stanowić osobny fundusz wynagrodzenia propinacyjnego dla tego miasta, z którego wpłyną.

Wydział krajowy zarządza tymi funduszami i lokuje takowe według postanowień, zawartych w ostatnim ustępie §. 24.

Jeżeli w którem z tych miast zniesienie prawa propinacyi nie nastąpi z mocy osobnej ustawy, w ciągu peryodu w §. 3. oznaczonego, propinacyjne prawo wyszynku ustanie z upływem tegoż peryodu, a fundusz wynagrodzenia propinacyjnego, dla tego miasta według niniejszej ustawy zebrany, oddany mu będzie jako majątek zakładowy, z zastrzeżeniem rzeczowych praw osób trzecich.

§. 40.

Władze rządowe w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem księstwem Krakowskiem winne udzielać wszelkiej pomocy do przeprowadzenia postanowień tej ustawy.

§. 41.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie równocześnie z ustawą państwową o uwolnieniu opłat do funduszu propinacyjnego wpływających od podatku, tudzież wszelkich do wykonania niniejszej ustawy odnoszących się aktów prawnych, dokumentów, podań i innych pism, od stempli, od należytości bezpośrednich, od opłat depozytowych i w ogóle od wszelkich opłat skarbowych.

§. 42.

Wykonanie tej ustawy polecam Moim Ministrom spraw wewnętrznych, sprawiedliwości i skarbu.

Wniosek posła Krzeczunowicza.

20

USTAWA

dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem zawierająca postanowienia o zniesieniu prawa propinacyi.

Zgodnie z uchwałą Sejmu krajowego Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

Dział I.

Postanowienia ogólne.

§. 1.

Prawo propinacyi ~~ma być~~ będzie zniesione. za wynagrodzeniem (§§ 4 i 6)

§. 2.

Wyrób napojów propinacyjnych staje się od dnia wejścia w życie tej ustawy, z ograniczeniami w niej postanowionemi przedmiotem wolnego przemysłu.

§. 3.

Propinacyjne prawo wyszynku i sprzedaży napojów pozostaje w całej swej wyłączności i rozciągłości przy uprawnionych jeszcze przez lat 26, licząc od dnia, w §. 19. wskazanego.

Po upływie tego 26letniego peryodu ustaje to prawo raz na zawsze,

§. 4.

Kto w dniu wejścia w życie tej ustawy będzie właścicielem majętności, stanowiącej odrębne ciało hypoteczne, z którem połączone jest prawo propinacyi, albo w tymże dniu będzie właścicielem propinacyjnego prawa wyszynku w pewnej miejscowości, ten, lub jego prawonabywca, pozostanie po upływie peryodu w §. 3. wskazanego, przy prawie rzeczowem ~~posiadania jednego szynku do~~ szynkowania gorących napojów, ~~z wyjątkiem wina~~, w obrębie tejże samej majętności lub miejscowości, a jeżeli majętność, stanowiąca jedno ciało hypoteczne, rozciąga się na więcej niżeli jedną gminę, jednego szynku w każdej gminie (§. 15.)

§. 5.

Opłaty, pobierane w niektórych miastach na rzecz gminy, z tytułu prawa propinacyi od wyrobu i wprowadzania napojów gorących, od konsensów na wyszynk i za pozwolenie wyrobu gorących napojów, pozostają nienaruszone; lecz od czasu wejścia w życie tej ustawy będą nadal pobierane jako opłaty konsumcyjne lub jako opłaty za dozór policyjny.

§. 6.

Właściciele prawa propinacyi otrzymają za zniesienie tego prawa, z końcem peryodu w §. 3. wskazanego, wynagrodzenie tym sposobem, że fundusz wynagrodzenia, według tej ustawy zebrany, rozdzielony będzie między nich, w miarę oszacowanej wartości ~~kapitałow~~ej prawa propinacyi, które każdy z nich posiadał, i że pozostaną przy prawie, zastrzeżonem w §. 4.

Jako ~~kapitałowa~~ wartość prawa propinacyi przyjmuje się dwunastorazowy czysty dochód roczny z propinacyjnego prawa wyszynku.

Dochód ten obliczony będzie z przecięcia dochodu w sześciu latach od 1869 do 1874 włącznie, po odtrąceniu przeciętnej z tychże 6 lat kwoty rocznego podatku z dodatkami państwowemi, krajowemi i indemnizacyjnemi.

Dział II.

O wynagrodzeniu.

§. 7.

Dla czynności odnoszących się do wymiaru wynagrodzenia, ustanowioną będzie komisya krajowa we Lwowie i komisye miejscowe.

§. 8.

Komisya krajowa składa się z c. k. Namiestnika lub delegowanego przezeń zastępcy jako przewodniczącego i z sześciu członków, mianowicie: dwóch urzędników politycznych, których oznacza Namiestnik, dwóch delegatów, wskazanych przez Wydział krajowy, jednego Radcy wyższego Sądu krajowego lwowskiego, którego oznacza Prezydent tegoż Sądu, i jednego zastępcy uprawnionych, którego powołuje Namiestnik w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

Członkowie komisyi mają zastępców w ten sam sposób powołanych.

Członkowie komisyi nie pobierają wynagrodzenia za czynności w tej komisyi.

Komisyi krajowej będą dodani urzędnicy konceptowi, rachunkowi i manipulacyjni.

§. 9.

Do powzięcia uchwały w komisyi krajowej potrzebna jest obecność przewodniczącego i przynajmniej pięciu członków lub ich zastępców.

Uchwały zapadają bezwzględną większością głosów. Przewodniczący nie głosuje; lecz w razie rórówności głosów staje się uchwałą to zdanie, do którego się przychyli.

Jeżeli przy równości głosów zachodzi różnica zdań tylko co do wysokości cyfry, Przewodniczący może przyjąć cyfrę średnią.

§. 10.

Komisya krajowa ustanawiać będzie komisye miejscowe w miarę potrzeby.

Komisya miejscowa składa się z urzędnika politycznego, którego mianuje Namiestnik i z przydanego mu pisarza zaprzysiężonego.

§. 11.

Po wejściu w życie niniejszej ustawy zawezwie c. k. Namiestnik posiadaczy prawa propinacyi edyktem, ogłoszonym w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych, ażeby w terminie nieprzekraczalnym 6 miesięcy od dnia ogłoszenia tego edyktu przedłożyli komisyi krajowej zgłoszenia, wykazujące czysty dochód z propinacyjnego prawa wyszynku z lat 1869 do 1874; gdyż ci, którzy nie podadzą zgłoszenia w terminie powyższym ponosić będą sami koszta wyśledzenia dochodu.

§. 12.

Komisya miejscowa rozpoznaje przydzielone jej od komisyi krajowej zgłoszenia, wyśledza czysty dochód z prawa propinacyjnego wyszynku (§. 6) dla każdego ciała hypotecznego z osobna, a jeżeli prawo propinacyi nie jest połączone z majątkiem, stanowiącym odrębne ciało hypoteczne, dla każdej osoby, prawo propinacyi posiadającej. Za podstawę do wyśledzenia czystego dochodu ma być przyjęty ten dochód, który służył do wymiaru podatku dochodowego.

Komisya, gdy się przekona, że dochód, który służył do wymiaru podatku z rzeczywistym się nie zgadza — może cyfrę czystego dochodu rzeczywistego wyśledzić z kontraktów dzierżawnych lub innych dokumentów.

Jeżeli dochód z propinacyjnego prawa wyszynku połączony był z innemi dochodami — n. p. z dochodem z młyna, zajazdu i t. p. — wyśledzi komisya, ile w ogólnej sumie dochodów mieści się innych dochodów, a ile pozostaje jako dochód z propinacyjnego prawa wyszynku.

Komisya wyśledzi także ciało hypoteczne lub osobę, dla której ma być zastrzeżone prawo, w §ie 4 wskazane.

§. 13.

W razach potrzeby może Komisya miejscowa powołać do oszacowania czystego dochodu znawców, których mianuje Namiestnik.

Ci znawcy będą zaprzysiężeni i mają pobierać dyety i wynagrodzenie kosztów podróży. Wysokość tych należytości i warunki ich poboru oznaczy komisya krajowa.

§. 14.

Komisya krajowa rozpoznaje akta, przez komisyę miejscową zdziałane, zarządza w razie potrzeby dochodzenia uzupełniające i wydaje orzeczenie o wartości kapitałowej prawa propinacyi i o prawie, zastrzeżonem w §. 4.

Orzeczenia takie mają być wydane osobno dla każdego majątku, tworzącego odrębne ciało hypoteczne, a jeżeli prawo propinacyi nie jest częścią składową takiego majątku, orzeczenie będzie wydane dla osoby uprawnionego.

§. 15.

W orzeczeniu, wydanem dla osoby uprawnionego, wezwie go komisya krajowa, ażeby niepóźniej jak na 3 lata przed upływem peryodu w §. 3. wskazanego, podał do właściwego Sądu hypotecznego nieruchomość, stanowiącą jego własność i będącą przedmiotem ksiąg hypotecznych — z którą ma być połączone prawo, w §. 4. zastrzeżone, orzeczeniem komisyi przyznane; inaczej bowiem utraci to prawo.

§. 16.

Od orzeczenia komisyi krajowej służy rekurs do Ministerstwa spraw wewnętrznych, który ma być podany do komisyi krajowej w terminie nieprzekraczalnym dni 30, licząc od dnia, w którym orzeczenie zostało doręczone. W ten termin nie będą wliczone dnie, które zajmie przesyłka rekursu pocztą.

Koszta dochodzenia, rekursem spowodowane, ponosi w razie odrzucenia strona, która rekurs wniosła.

§. 17.

Spory prawno-prywatne, odnoszące się do prawa propinacyi, należą do drogi prawa.

Jeżeli co do prawa propinacyi zachodzą sprzeczne między sobą roszczenia kilku osób, rozprawa będzie przeprowadzona w komisyi z tym, który jest w posiadaniu faktycznem.

Gdyby oznaczenie kapitałowej wartości prawa propinacyi, lub przyznanie prawa, w §. 4. zastrzeżonego, zawisło od poprzedniego rozstrzygnięcia sporu prawno-prywatnego, komisya krajowa wyda orzeczenie według ostatniego faktycznego stanu posiadania i wyznaczy termin nieprzekraczalny, przynajmniej trzymiesięczny, w którym pozew dla rozstrzygnienia sporu ma być wniesiony do Sądu właściwego i dowód tego wniesienia przedłożony komisyi krajowej; w przeciwnym razie bowiem orzeczenie komisyi stanie się prawomocnem.

W razie wydania wyroku sądowego należy zastosować się do niego przy ostatecznem orzeczeniu o wartości prawa propinacyi i o przyznaniu prawa, w §. 4. zastrzeżonego.

§. 18.

Orzeczenia prawomocne, ma komisya krajowa udzielać Wydziałowi krajowemu, jako Dyrekcyi funduszu propinacyjnego.

§. 19.

Dzień, w którym orzeczenia o wartości kapitałowej prawa propinacyi, dla wszystkich uprawnionych wydane, staną się prawomocnemi, poda komisya krajowa do powszechnej wiadomości edyktem, zamieszczonym w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych, i ogłosi w tym edykcie, że od dnia 1 stycznia lub 1 lipca, który nastąpi po ogłoszeniu edyktu, rozpoczyna się peryod lat 26, w §. 3. wskazany.

Poszczególne, ostatecznie nie załatwione sprawy wymiaru wartości prawa propinacyi nie wstrzymują rozpoczęcia rzeczonego peryodu.

§. 20.

Komisya krajowa będzie udzielać orzeczenia prawomocne, wydane dla majątków tworzących ciała hypoteczne, właściwym sądom hypotecznym, które mają z urzędu przy każdym takim majątku uwidocznić w księgach hypotecznych, że prawo propinacyi ustaje z upływem perjodu, w §. 3. wskazanego, że właściciel tego majątku ma prawo do wynagrodzenia, niniejszą ustawą wskazanego, a po upływie rzeczonego peryodu pozostanie przy prawie, zastrzeżonem w §. 4. ustawy, przyznanem w orzeczeniu.

§. 21.

O podaniach, wniesionych w myśl §. 15., uchwala sąd hypoteczny, i według tej uchwały zarządza z urzędu w księgach hypotecznych uwidocznienia, w §. 20. wskazane.

Dział III.

O funduszu propinacyjnym.

§. 22.

Na zapłatę wynagrodzenia, pokrycie wydatków, połączonych z wymiarem wynagrodzenia i z kosztami zarządu, utworzony będzie fundusz propinacyjny.

Fundusz ten powstaje:

a) z rocznych opłat od wyszynku gorących napojów; §23

b) z jednorazowych opłat od zakładania gorzelń, browarów i miodosytni; §26

c) z grzywien, nakładanych na przestępstwa w sprawach propinacyjnych. §40.

§. 23.

a) Opłaty od wyszynku napojów.

Kto wykonuje wyszynk z tytułu prawa propinacyi jako posiadacz tego prawa, lub jako dzierżawca, lub też jako szynkarz od posiadacza albo od dzierżawcy ustanowiony — ma opłacać od tego wyszynku w miejscowościach, liczących nie więcej jak 1000 mieszkańców po 10 zł., w miejscowościach, liczących od 1000 do 5000 mieszkańców, po 15 zł., w miejscowościach, liczących więcej niżeli 5000 mieszkańców, po 20 zł. rocznie.

Kto wykonuje wyszynk gorących napojów z innego tytułu, niżeli z tytułu prawa propinacyi, ma opłacać, w miejscowościach liczących więcej jak 1000 mieszkańców po 50 zł., w miejscowościach liczących od 1000 do 5000 mieszkańców po 75 zł., w miejscowościach liczących więcej niżeli 5000 mieszkańców po 100 zł. rocznie, bez różnicy, czy wyszynk jest wykonywany jako przemysłowość samoistna, lub jako akcesoryum innej przemysłowości. Tej opłacie nie ulegają ci, którzy wykonują wyszynk samego tylko wina.

Należytości te mają obowiązani opłacać od dnia 1go tego miesiąca, który nastąpi po upływie trzech miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy niniejszej, aż do dnia, w którym upłynie peryod, w §. 3. wskazany.

§. 24.

C. k. starostwo wymierza opłaty w paragrafie 23. wskazane, zawiadamia o tem obowiązanych i udziela wykaz należytości wymierzonych w jednym egzemplarzu c. k. urzędowi podatkowemu, w drugim Wydziałowi krajowemu.

Przeciw wymiarowi należytości służy tak szynkarzowi, jak i Wydziałowi krajowemu, jako władzy zarządzającej funduszem propinacyjnym, prowo rekursu do c. k. Namiestnictwa. Przeciw orzeczeniu Namiestnictwa służy prawo rekursu tylko temu, na czyją niekorzyść orzeczenie starostwa zostało zmienione.

Rekurs nie wstrzymuje wykonania orzeczeń.

Gdyby władza przemysłowa udzieliła komu w myśl obowiązanych przepisów nową koncesyę na

wyszynk gorących napojów, ma władza wymierzyć zarazem według paragrafu 23. należytość od tego wyszynku i zawiadomić o tem właściwy c. k. urząd podatkowy i Wydział krajowy.

§. 25.

Należytości w paragrafie 23 wskazane mają być uiszczone do c. k. urzędu podatkowego na rzecz funduszu propinacyjnego w półrocznych ratach z góry, zawsze dnia 1. stycznia i 1. lipca każdego roku, a w razie uchybienia terminu z odsetkami zwłoki po 6 od sta.

Jeżeli obowiązek opłaty należytości nie zaczyna się z dniem 1. stycznia, względnie 1. lipca, uiści obowiązany pierwszą ratę w takiej ilości, jaka stosunkowo wypadnie za czas od dnia obowiązku opłaty do następującego dnia 1. stycznia lub 1. lipca.

Należytości te będą ściągane w taki sam sposób jak podatki rządowe.

§. 26.

b) opłaty od zakładania gorzelń, browarów i miodosytni.

Kto w czasie od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy aż do upływu peryodu, w paragrafie 3. wskazanego, zakłada nową gorzelnię, browar, lub miodosytnię, ma zapłacić na rzecz funduszu propinacyjnego, przed rozpoczęciem wyrobu wódki, spirytusu, piwa lub napojów miodowych, jednorazową należytość, w kwocie 2.500 zł. od każdej gorzelni lub browaru, a 500 zł. od każdej miodosytni.

Od tej opłaty wolny jest właściciel majętności, przedmiotem ksiąg hypotecznych będącej, z którą w dniu wejścia w życie tej ustawy połączone jest prawo propinacyi, jeżeli zakłada gorzelnię, browar lub miodosytnię w obszarze tej gminy, na której obszar rozciąga się jego propinacyjne prawo wyszynku.

Opłaty powyższe mają być uiszczane bezpośrednio do funduszu propinacyjnego (§. 36).

C. k. starostwa obowiązane są zawiadomić Wy-

dział krajowy o każdem na założenie gorzelni, browaru, lub miodosytni udzielonem pozwoleniu.

§. 27.

Funduszem propinacyjnym zarządza Wydział krajowy jako dyrekcya tego funduszu.

Koszta wyśledzenia kapitału wynagrodzenia, o ile takowe nie ponoszą strony (§§. 11. i 16.) równie jak koszta zarządu funduszu propinacyjnego, mają być pokryte z tegoż funduszu.

Dochody funduszu propinayjnego, o ile nie będą potrzebne do pokrycia kosztów rzeczonych, będą lokowane w papierach publicznych, w jakich mogą być lokowane kapitały pupilarne.

Dział IV.

O spłacie wynagrodzenia.

§. 28.

Przy końcu peryodu, w paragrafie 3. wskazanego, Wydział krajowy obliczy cały kapitał funduszu propinacyjnego, tudzież stosunek, w jakim ten kapitał zostaje do ogólnej sumy wartości kapitałowej prawa propinacyi w całym kraju, i według tego stosunku obliczy, ile z kapitału funduszowego przypada na każdego do wynagrodzenia uprawnionego (§. 6.):

§. 29.

Na dwa lata przed upływem peryodu w paragrafie 3. wskazanego, Wydział krajowy zawezwie uprawnionych edyktem, ogłoszonym w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych, ażeby przynajmniej na dwa miesiące przed upływem rzeczonego peryodu przedłożyli Wydziałowi krajowemu przekaz właściwej instancyi realnej na wypłacenie kapitału wynagrodzenia; dla tych bowiem, którzy tego nie uczynią, będzie kapitał wynagrodzenia złożony do depozytu instancyi realnej.

§. 30.

Każdy do wynagrodzenia uprawniony może żądać u Sądu hypotecznego, ażeby prawo do wynagrodzenia, uwidocznione w księgach hypotecznych, zostało oddzielone od ciała hipotecznego.

To oddzielenie ma ten skutek, że później nabyte prawa rzeczowe nie będą uwzględnione przy rozprawie o przekazanie kapitału wynagrodzenia.

§. 31.

Po uskutecznionem oddzieleniu może uprawniony wyjednać sobie u Instancyi realnej przekazanie kapitału wynagrodzenia.

Za takim przekazem, ~~wcześnie złożonym~~, wypłaci Wydział krajowy kapitał do rąk uprawnionego.

§. 32.

Spłata kapitału wynagrodzenia może nastąpić tylko z uwzględnieniem praw rzeczowych osób trzecich.

Gdzie zachodzą takie prawa, kapitał wynagrodzenia będzie złożony do depozytu instancyi realnej.

Z dniem złożenia spłata jest doknaną.

Kapitał złożony do depozytu ma być, na żądanie osoby do wynagrodzenia uprawnionej, lokowany w papierach publicznych, w jakich mogą być lokowane kapitały pupilarne.

Jeżeli prawo do wynagrodzenia połączone jest z własnością majątku, będącego przedmiotem ksiąg hypotecznych, lub w inny sposób uwidocznione jest w takich księgach, akt złożenia kapitału wynagrodzenia do depozytu sądowego ma być z urzędu zanotowany w dotyczących księgach hypotecznych. Zanotowanie to ma ten skutek, że później nabyte prawa rzeczowe nie będą uwzględnione przy rozprawie sądowej o przekazanie kapitału wynagrodzenia.

§. 33.

Postępowanie sądowe względem przekazania kapitału wynagrodzania rozpoczyna się dopiero po

oddzieleniu w §. 32 wzmiankowanem, a jeżeli kapitał wynagrodzenia ma być złożony do depozytu sądowego, po złożeniu onego.

Przy przekazywaniu, wypłacaniu i odpisywaniu kapitału wynagrodzenia zastosowane będą analogicznie postanowienia Patentu cesarskiego z dnia 8. Listopada 1853 l. 237 Dz. u. p. (z wyjątkiem § 64 tego Patentu), tudzież rozporządzenia ministerjalnego z dnia 28 Lipca 1859 l. 142 Dz. u. p.

§. 34.

Gdyby po pierwszem rozdzieleniu funduszu propinacyjnego między uprawnionych (§. 28.) wpłynęły do tego funduszu dochody przez ściągnienie opłat zaległych, lub też gdyby z innych powodów okazała się w tym funduszu nadwyżka, ~~wynosząca przynajmniej jeden procent od ogólnej summy wartości kapitałowej prawa propinacyi w całym kraju,~~ należy postąpić z rozdzieleniem i wypłatą tej nadwyżki według postanowień §§. 28 i 30 do 33.

Nadwyżka mniejsza przypadnie funduszowi krajowemu.

Również przypadnie funduszowi krajowemu nadwyżka funduszu propinacyjnego, jakaby pozostała po wypłacie wszystkim uprawnionym trzech czwartych części wartości prawa propinacyi.

Dział V.

Postanowienia ubezpieczające i karne.

§. 35.

Producentom wódki, spirytusu, piwa, trunków miodowych i innych napojów propinacyjnych, nie wolno sprzedawać tych trunków inaczej, jak tylko hurtownie w naczyniach pod obręczami, zawierających przynajmniej pół hektalitra płynu.

§. 36.

Kto obowiązany jest do płacenia należytości, wskazanej w §. 26., a przed jej zapłaceniem rozpoczął wyrób napojów w tymże paragrafie wymienionych, staje się winnym przekroczenia i podlega karze podwójnej należytości.

§. 37.

Szynkowanie pokątne, nieuprawnione, tudzież przekroczania przepisu zawartego w §. 35. lub innych przepisów w sprawach propinacyjnego prawa wyszynku, będą karane grzywnami od 10 do 200 złr., a w razie niemożności zapłaty aresztem od 2 do 40 dni.

Orzeczenie karnę postanowi zarazem konfiskatę trunków i sprzętów, służących do popełnienia przekroczenia.

Kto został uznany winnym przekroczenia, ma ponieść koszta dochodzenia i wykonania kary.

§. 38.

Dochodzenie i karanie wszelkich przekroczeń w sprawach propinacyjnego prawa wyszynku należy do politycznej władzy powiatowej.

Orzeczenie co do tych przekroczeń powinno być doręczone stronom interesowanym (obwinionym i poszkodowanym), którym zarówno służy prawo rekursu, tak co do orzeczenia o winie, jak i przeciw wymiarowi kary.

§. 39.

W razie poszlak szynkowania pokątnego winna polityczna władza powiatowa zarządzić rewizyę domową.

Do poszlak takich należy w szczególności posiadanie gorących napojów w większej ilości jak wymagać może pokrycie potrzeby według osobistych stosunków posiadacza, tudzież posiadanie naczyń lub przyrządów do wyszynku.

§. 40.

Wszelkie grzywny, nakładane w sprawach propinacyjnych i przedmioty skonfiskowane (§§. 36. i 37.) wpływają do funduszu propinacyjnego.

Dział VI.

Postanowienia dodatkowe.

§. 41.

Osobna instrukcya, którą wyda Ministerstwo spraw wewnętrznych, określi bliżej sposób postępowania komisyi krajowej i komisyj miejscowych.

Wydział krajowy wydawać będzie bliższe instrukcye do zarządu funduszem propinacyjnym i do spłaty wynagrodzenia.

§. 42.

Ustawa niniejsza, z wyjątkiem §§. 35 i 37 do 40 nie ma zastosowania w miastach Lwowa i Krakowa.

§. 43.

Po upływie peryodu, wskazanego w §. 3, będą w drodze ustawodawstwa krajowego nałożone opłaty na szynki w tym celu, ażeby dochody z tych opłat służyły do pokrycia wydatków na szkoły gminne i na drogi.

§. 44.

Władze rządowe w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem księstwem krakowskiem winne udzielać wszelkiej pomocy do przeprowadzenia postanowień tej ustawy.

Wniosek posła Krzeczunowicza.

USTAWA

dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem zawierająca postanowienia o ~~zniesieniu~~ prawie propinacyi.

Zgodnie z uchwałą Sejmu krajowego Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

Dział I.

Postanowienia ogólne.

§. 1.

Prawo propinacyi ~~ma być~~ zniesione. za wynagrodzeniem (§§ ... 41§)

§. 2.

Wyrób napojów propinacyjnych staje się od dnia wejścia w życie tej ustawy, z ograniczeniami w niej postanowionemi przedmiotem wolnego przemysłu.

§. 3.

Propinacyjne prawo wyszynku i sprzedaży napojów pozostaje w całej swej wyłączności i rozciągłości przy uprawnionych jeszcze przez lat 26, licząc od dnia, w §. 1 wskazanego.

Po upływie tego 26letniego peryodu ustaje to prawo raz na zawsze,

§. 4.

Kto w dniu wejścia w życie tej ustawy będzie właścicielem majętności, stanowiącej odrębne ciało hypoteczne, z którem połączone jest prawo propinacyi, albo w tymże dniu będzie właścicielem propinacyjnego prawa wyszynku w pewnej miejscowości, ten, lub jego prawonabywca, pozostanie po upływie peryodu w §. 3. wskazanego, przy prawie rzeczowem posiadania jednego szynku do szynkowania gorących napojów, z wyjątkiem wina, w obrębie tejże samej majętności lub miejscowości, a jeżeli majętność, stanowiąca jedno ciało hypoteczne, rozciąga się na więcej niżeli jedną gminę, jednego szynku w każdej gminie (§. 15.)

[handwritten: szynkowania gorących napojów (z wyjątkiem wina) w jednym szynku, | przy takiem samem prawie]

§. 5.

Opłaty, pobierane w niektórych miastach na rzecz gminy, z tytułu prawa propinacyi od wyrobu i wprowadzania napojów gorących, od konsensów na wyszynk i za pozwolenie wyrobu gorących napojów, pozostają nienaruszone; lecz od czasu wejścia w życie tej ustawy będą nadal pobierane jako opłaty konsumcyjne lub jako opłaty za dozór policyjny.

§. 5.

Właściciele prawa propinacyi otrzymają za zniesienie tego prawa, z końcem peryodu w §. 3. wskazanego, wynagrodzenie tym sposobem, że fundusz wynagrodzenia, według tej ustawy zebrany, rozdzielony będzie między nich, w miarę oszacowanej wartości kapitałowej prawa propinacyi, które każdy z nich posiadał, i że pozostaną przy prawie, zastrzeżonem w §. 4.

[handwritten: propinacyjny, który | obliczonego czystego dochodu z prawa propinacyi, jakie]

Jako kapitałowa wartość prawa propinacyi przyjmuje się dwunastorazowy czysty dochód roczny z propinacyjnego prawa wyszynku.

Dochód ten obliczony będzie z przecięcia dochodu w sześciu latach od 1869 do 1874 włącznie, po odtrąceniu przeciętnej z tychże 6 lat kwoty rocznego podatku z dodatkami państwowemi, krajowemi i indemnizacyjnemi.

Dział II.

O Komisyach.

~~O wynagrodzeniu.~~

§. 6.

Dla ~~czynności odnoszących się do~~ wymiaru ~~wynagrodzenia~~, ustanowioną będzie komisya krajowa we Lwowie i komisye miejscowe.

§. 7.

Komisya krajowa składa się z c. k. Namiestnika lub delegowanego przezeń zastępcy jako przewodniczącego i z sześciu członków, mianowicie: dwóch urzędników politycznych, których oznacza Namiestnik, dwóch delegatów, wskazanych przez Wydział krajowy, jednego Radcy wyższego Sądu krajowego lwowskiego, którego oznacza Prezydent tegoż Sądu, i jednego zastępcy uprawnionych, którego powołuje Namiestnik w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

Członkowie komisyi mają zastępców w ten sam sposób powołanych.

Członkowie komisyi nie pobierają wynagrodzenia za czynności w tej komisyi.

Komisyi krajowej będą dodani urzędnicy konceptowi, rachunkowi i manipulacyjni.

§. 8.

Do powzięcia uchwały w komisyi krajowej potrzebna jest obecność przewodniczącego i przynajmniej pięciu członków lub ich zastępców.

Uchwały zapadają bezwzględną większością głosów. Przewodniczący nie głosuje; lecz w razie rórówności głosów staje się uchwałą to zdanie, do którego się przychyli.

Jeżeli przy równości głosów zachodzi różnica zdań tylko co do wysokości cyfry, Przewodniczący może przyjąć cyfrę średnią.

*

§. 9.

Komisya krajowa ustanawiać będzie komisye miejscowe w miarę potrzeby.

Komisya miejscowa składa się z urzędnika politycznego, którego mianuje Namiestnik i z przydanego mu pisarza zaprzysiężonego.

§. 10.

Po wejściu w życie niniejszej ustawy zawezwie c. k. Namiestnik posiadaczy prawa propinacyi edyktem, ogłoszonym w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych, ażeby w terminie nieprzekraczalnym 6 miesięcy od dnia ogłoszenia tego edyktu przedłożyli komisyi krajowej zgłoszenia, wykazujące czysty dochód z propinacyjnego prawa wyszynku z lat 1869 do 1874; gdyż ci, którzy nie podadzą zgłoszenia w terminie powyższym, ponosić będą sami koszta wyśledzenia dochodu.

§. 11.

Komisya miejscowa rozpoznaje przydzielone jej od komisyi krajowej zgłoszenia, wyśledza czysty dochód z ~~prawa~~ propinacyjnego prawa wyszynku (§. 5) dla każdego ciała hypotecznego z osobna, a jeżeli prawo propinacyi nie jest połączone z majątkiem, stanowiącym odrębne ciało hypoteczne, dla każdej osoby, prawo propinacyi posiadającej. Za podstawę do wyśledzenia czystego dochodu ma być przyjęty ten dochód, który służył do wymiaru podatku dochodowego.

Komisya, gdy się przekona, że dochód, który służył do wymiaru podatku z rzeczywistym się nie zgadza — ~~może~~ ma cyfrę czystego dochodu rzeczywistego wyśledzić z kontraktów dzierżawnych lub innych dokumentów.

Jeżeli dochód z propinacyjnego prawa wyszynku połączony był z innemi dochodami — n. p. z dochodem z młyna, zajazdu i t. p. — wyśledzi komisya, ile w ogólnej sumie dochodów mieści się innych dochodów, a ile pozostaje jako dochód z propinacyjnego prawa wyszynku.

Komisya wyśledzi także ciało hypoteczne lub osobę, dla której ma być zastrzeżone prawo, w §ie 4 wskazane.

§. 12.

W razach potrzeby może Komisya miejscowa powołać do oszacowania czystego dochodu znawców, których mianuje Namiestnik.

Ci znawcy będą zaprzysiężeni i mają pobierać dyety i wynagrodzenie kosztów podróży. Wysokość tych należytości i warunki ich poboru oznaczy komisya krajowa.

§. 13.

Komisya krajowa rozpoznaje akta, przez komisyę miejscową zdziałane, zarządza w razie potrzeby dochodzenia uzupełniające i wydaje orzeczenie o wartości kapitałowej z prawa propinacyi i o prawie, zastrzeżonem w §. 4.

Orzeczenia takie mają być wydane osobno dla każdego majątku, tworzącego odrębne ciało hypoteczne, a jeżeli prawo propinacyi nie jest częścią składową takiego majątku, orzeczenie będzie wydane dla osoby uprawnionego.

§. 14.

W orzeczeniu, wydanem dla osoby uprawnionego, wezwie go komisya krajowa, ażeby niepóźniej jak na 3 lata przed upływem peryodu w §. 3. właściwego, podał do właściwego Sądu hypotecznego nieruchomość, stanowiącą jego własność i będącą przedmiotem ksiąg hypotecznych — z którą ma być połączone prawo, w §. 4. zastrzeżone, orzeczeniem komisyi przyznane; inaczej bowiem utraci to prawo.

§. 15. 14

Od orzeczenia komisyi krajowej służy rekurs do Ministerstwa spraw wewnętrznych, który ma być podany do komisyi krajowej w terminie nieprzekraczalnym dni 30, licząc od dnia, w którym orzeczenie zostało doręczone. W ten termin nie będą wliczone dnie, które zajmie przesyłka rekursu pocztą.

Koszta dochodzenia, rekursem spowodowane, ponosi w razie odrzucenia strona, która rekurs wniosła.

§. 16. 15

Spory prawno-prywatne, odnoszące się do prawa propinacyi, należą do drogi prawa.

Jeżeli co do prawa propinacyi zachodzą sprzeczne między sobą roszczenia kilku osób, rozprawa będzie przeprowadzona w komisyi z tym, który jest w posiadaniu faktycznem. tego prawa

Gdyby oznaczenie kapitałowej wartości prawa propinacyi, lub przyznanie prawa, w §. 4. zastrzeżonego, zawisło od poprzedniego rozstrzygnięcia sporu prawno-prywatnego, komisya krajowa wyda orzeczenie według ostatniego faktycznego stanu posiadania i wyznaczy termin nieprzekraczalny, przynajmniej trzymiesięczny, w którym pozew dla rozstrzygnienia sporu ma być wniesiony do Sądu właściwego i dowód tego wniesięnia przedłożony komisyi krajowej; w przeciwnym razie bowiem orzeczenie komisyi stanie się prawomocnem.

W razie wydania wyroku sądowego należy zastosować się do niego przy ostatecznem orzeczeniu o wartości prawa propinacyi i o przyznaniu prawa, w §. 4. zastrzeżonego.

§. 17. 16

Orzeczenia prawomocne, ma komisya krajowa udzielać Wydziałowi krajowemu, jako Dyrekcyi funduszu propinacyjnego.

§. 18. 17

Dzień, w którym orzeczenia o wartości kapitałowej prawa propinacyi, dla wszystkich uprawnionych wydane, staną się prawomocnemi, poda komisya krajowa do powszechnej wiadomości edyktem, zamieszczonym w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych, i ogłosi w tym edykcie, że od dnia 1 stycznia lub 1 lipca, który nastąpi po ogłoszeniu edyktu, rozpoczyna się peryod lat 26, w §. 3. wskazany.

Poszczególne, ostatecznie nie załatwione sprawy wymiaru wartości prawa propinacyi nie wstrzymują rozpoczęcia rzeczonego peryodu.

§. 20. 18

Komisya krajowa będzie udzielać orzeczenia prawomocne, wydane dla majątków, tworzących ciała hypoteczne, właściwym sądom hypotecznym, które mają z urzędu przy każdym takim majątku uwidocznić w księgach hypotecznych, że prawo propinacyi ustaje z upływem perjodu, w §. 3. wskazanego, że właściciel tego majątku ma prawo do wynagrodzenia, niniejszą ustawą wskazanego, a po upływie rzeczonego peryodu pozostanie przy prawie, zastrzeżonem w §. 4. ustawy, przyznanem w orzeczeniu.

§. 20.

O podaniach, wniesionych w myśl §. 17., uchwala sąd hypoteczny, i według tej uchwały zarządza z urzędu w księgach hypotecznych uwidocznienia, w §. 10. wskazane.

Dział III.

O funduszu propinacyjnym.

§. 22. 19

Na zapłatę wynagrodzenia, pokrycie wydatków, połączonych z wymiarem wynagrodzenia i z kosztami zarządu, utworzony będzie fundusz propinacyjny.

Fundusz ten powstaje:

a) z rocznych opłat od wyszynku gorących napojów;

b) z jednorazowych opłat od zakładania gorzelń, browarów i miodosytni;

c) z grzywien, nakładanych na przestępstwa w sprawach propinacyjnych.

a) Opłaty od wyszynku napojów.

§. 11.

Kto wykonuje wyszynk z tytułu prawa propinacyi, jako posiadacz tego prawa, lub jako dzierżawca, lub też jako szynkarz od posiadacza albo od dzierżawcy ustanowiony, — ma opłacać od tego wyszynku w miejscowościach, liczących nie więcej jak 1000 mieszkańców po 10 zł., w miejscowościach, liczących od 1000 do 5000 mieszkańców, po 15 zł., w miejscowościach, liczących więcej niżeli 5000 mieszkańców, po 20 zł. rocznie.

Kto wykonuje wyszynk gorących napojów z innego tytułu, niżeli z tytułu prawa propinacyi, ma opłacać, w miejscowościach liczących więcej 1000 mieszkańców po [illegible] zł., w miejscowościach liczących od 1000 do 5000 mieszkańców po [illegible] zł., w miejscowościach liczących więcej niżeli 5000 mieszkańców po [illegible] zł. rocznie, bez różnicy, czy wyszynk jest wykonywany jako przemysłowość samoistna, lub jako akcesoryum innej przemysłowości. Tej opłacie nie ulegają ci, którzy wykonują wyszynk samego tylko wina.

Należytości te mają obowiązani opłacać od dnia 1go tego miesiąca, który nastąpi po upływie trzech miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy niniejszej, aż do dnia, w którym upłynie peryod, w §. 3. wskazany.

§. 21

C. k. starostwo wymierza opłaty w paragrafie 11. wskazane, zawiadamia o tem obowiązanych i udziela wykaz należytości wymierzonych w jednym egzemplarzu c. k. urzędowi podatkowemu, w drugim Wydziałowi krajowemu.

Przeciw wymiarowi należytości służy tak szynkarzowi, jak i Wydziałowi krajowemu, jako władzy zarządzającej funduszem propinacyjnym, prawo rekursu do c. k. Namiestnictwa. Przeciw orzeczeniu Namiestnictwa służy prawo rekursu tylko temu, na czyją niekorzyść orzeczenie starostwa zostało zmienione.

Rekurs nie wstrzymuje wykonania orzeczeń.

Gdyby władza przemysłowa udzieliła komu w myśl obowiązujących przepisów nową koncesyę na

wyszynk gorących napojów, ma władza wymierzyć zarazem według paragrafu 23. należytość od tego wyszynku i zawiadomić o tem właściwy c. k. urząd podatkowy i Wydział krajowy.

§. ~~25.~~ 22

Należytości w ~~paragrafie~~ 2. ~~wskazane~~ zo ustanowione, mają być uiszczane do c. k. urzędu podatkowego na rzecz funduszu propinacyjnego w półrocznych ratach z góry, zawsze dnia 1. stycznia i 1. lipca każdego roku, a w razie uchybienia terminu z odsetkami zwłoki po 6 od sta.

Jeżeli obowiązek opłaty należytości nie zaczyna się z dniem 1. stycznia, względnie 1. lipca, uiści obowiązany pierwszą ratę w takiej ilości, jaka stosunkowo wypadnie za czas od dnia obowiązku opłaty do następującego dnia 1. stycznia lub 1. lipca.

Należytości te będą ściągane w taki sam sposób jak podatki rządowe.

§. ~~26.~~ 23

b) opłaty od zakładania gorzelń, browarów i miodosytni.

Kto w czasie od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy aż do upływu peryodu, w ~~paragrafie~~ § 3. wskazanego, zakłada nową gorzelnię, browar, lub miodosytnię, ma zapłacić na rzecz funduszu propinacyjnego, przed rozpoczęciem wyrobu wódki, spirytusu, piwa lub napojów miodowych, jednorazową należytość, w kwocie 2.000 zł. od każdej gorzelni lub browaru, a ~~500~~ 100 zł. od każdej miodosytni.

Od tej opłaty wolny jest właściciel majętności, przedmiotem ksiąg hypotecznych będącej, z którą w dniu wejścia w życie tej ustawy połączone jest prawo propinacyi, jeżeli zakłada gorzelnię, browar lub miodosytnię w obszarze tej gminy, na której obszar rozciąga się jego propinacyjne prawo wyszynku.

Opłaty powyższe mają być uiszczane bezpośrednio do funduszu propinacyjnego ~~(§. 30.)~~ (§ 32)

C. k. starostwa obowiązane są zawiadomić Wy-

dział krajowy o każdem na założenie gorzelni, browaru, lub miodosytni udzielonem pozwoleniu.

§. 27.

Funduszem propinacyjnym zarządza Wydział krajowy, jako dyrekcya tego funduszu.

Koszta wyśledzenia kapitału wynagrodzenia, o ile takowe nie ponoszą strony (§§. 10. i 14.) równie jak koszta zarządu funduszu propinacyjnego, mają być pokryte z tegoż funduszu.

Dochody funduszu propinatyjnego, o ile nie będą potrzebne do pokrycia kosztów rzeczonych, będą lokowane w papierach publicznych, w jakich mogą być lokowane kapitały pupilarne.

Dział IV.

O spłacie wynagrodzenia.

§. 28.

Przy końcu peryodu, w paragrafie 3. wskazanego, Wydział krajowy obliczy cały kapitał funduszu propinacyjnego, tudzież stosunek, w jakim ten kapitał zostaje do ogólnej sumy wartości kapitałowej prawa propinacyi w całym kraju, i według tego stosunku obliczy, ile z kapitału funduszowego przypada na każdego do wynagrodzenia uprawnionego (§. 9.).

§ 26 Spłata kapitału wynagrodzenia może nastąpić tylko z uwzględnieniem praw rzeczowych osób trzecich.

§. 29.

Na dwa lata przed upływem peryodu w paragrafie 3. wskazanego, Wydział krajowy zawezwie uprawnionych edyktem, ogłoszonym w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych, ażeby przynajmniej na dwa miesiące przed upływem rzeczonego peryodu przedłożyli Wydziałowi krajowemu przekaz właściwej instancyi realnej na wypłacenie kapitału wynagrodzenia; dla tych bowiem, którzy tego nie uczynią, będzie kapitał wynagrodzenia złożony do depozytu instancyi realnej.

§. 30.

Każdy do wynagrodzenia uprawniony może żądać u Sądu hypotecznego, ażeby prawo do wynagrodzenia, uwidocznione w księgach hypotecznych, zostało oddzielone od ciała hipotecznego.

To oddzielenie ma ten skutek, że później nabyte prawa rzeczowe nie będą uwzględnione przy rozprawie o przekazanie kapitału wynagrodzenia.

§. 31.

Po uskutecznionem oddzieleniu może uprawniony wyjednać sobie u Instancyi realnej przekazanie kapitału wynagrodzenia.

Za takim przekazem, wcześnie złożonym, wypłaci Wydział krajowy kapitał do rąk uprawnionego.

§. 32.

Spłata kapitału wynagrodzenia może nastąpić tylko z uwzględnieniem praw rzeczowych osób trzecich.

Gdzie zachodzą takie prawa, kapitał wynagrodzenia będzie złożony do depozytu instancyi realnej.

Z dniem złożenia spłata jest dokonaną.

Kapitał złożony do depozytu ma być, na żądanie osoby do wynagrodzenia uprawnionej, lokowany w papierach publicznych, w jakich mogą być lokowane kapitały pupilarne.

Jeżeli prawo do wynagrodzenia połączone jest z własnością majątku, będącego przedmiotem ksiąg hypotecznych, lub w inny sposób uwidocznione jest w takich księgach, akt złożenia kapitału wynagrodzenia do depozytu sądowego ma być z urzędu zanotowany w dotyczących księgach hypotecznych. Zanotowanie to ma ten skutek, że później nabyte prawa rzeczowe nie będą uwzględnione przy rozprawie sądowej o przekazanie kapitału wynagrodzenia.

§. 33.

Postępowanie sądowe względem przekazania kapitału wynagrodzania rozpoczyna się dopiero po

oddzieleniu w §. 32 wzmiankowanem, a jeżeli kapitał wynagrodzenia ma być złożony do depozytu sądowego, po złożeniu onego.

Przy przekazywaniu, wypłacaniu i odpisywaniu kapitału wynagrodzenia zastosowane będą analogicznie postanowienia Patentu cesarskiego z dnia 8. Listopada 1853 l. 237 Dz. u. p. (z wyjątkiem § 64 tego Patentu), tudzież rozporządzenia ministerjalnego z dnia 28 Lipca 1859 l. 142 Dz. u. p.

§. 34.

Gdyby po pierwszem rozdzieleniu funduszu propinacyjnego między uprawnionych (§. 27.) wpłynęły do tego funduszu dochody przez ściągnienie opłat zaległych, lub też gdyby z innych powodów okazała się w tym funduszu nadwyżka, wynosząca przynajmniej jeden procent od ogólnej summy wartości kapitałowej prawa propinacyi w całym kraju, należy postąpić z rozdzieleniem i wypłatą tej nadwyżki według postanowień §§. 28 i 30 do 33.

Nadwyżka mniejsza przypadnie funduszowi krajowemu.

Również przypadnie funduszowi krajowemu nadwyżka funduszu propinacyjnego, jakaby pozostała po wypłacie wszystkim uprawnionym trzech czwartych części wartości prawa propinacyi.

Dział V.

Postanowienia ubezpieczające i karne.

§. 35.

Producentom wódki, spirytusu, piwa, trunków miodowych i innych napojów propinacyjnych, nie wolno sprzedawać tych trunków inaczej, jak tylko hurtownie w naczyniach pod obręczami, zawierających przynajmniej pół hektalitra płynu.

§. 36.

Kto obowiązany jest do płacenia należytości, wskazanej w §. 26, a przed jej zapłaceniem rozpoczął wyrób napojów w tymże paragrafie wymienionych, staje się winnym przekroczenia i podlega karze podwójnej należytości.

§. 37.

Szynkowanie pokątne, nieuprawnione, tudzież przekroczenia przepisu zawartego w §. 31 lub innych przepisów w sprawach propinacyjnego prawa wyszynku, będą karane grzywnami od 10 do 200 złr., a w razie niemożności zapłaty aresztem od 2 do 40 dni.

Orzeczenie karne postanowi zarazem konfiskatę trunków i sprzętów, służących do popełnienia przekroczenia.

Kto został uznany winnym przekroczenia, ma ponieść koszta dochodzenia i wykonania kary.

§. 38.

Dochodzenie i karanie wszelkich przekroczeń w sprawach propinacyjnego prawa wyszynku należy do politycznej władzy powiatowej.

Orzeczenie co do tych przekroczeń powinno być doręczone stronom interesowanym (obwinionym i poszkodowanym), którym zarówno służy prawo rekursu, tak co do orzeczenia o winie, jak i przeciw wymiarowi kary.

§. 39.

W razie poszlak szynkowania pokątnego winna polityczna władza powiatowa zarządzić rewizyę domową.

Do poszlak takich należy w szczególności posiadanie gorących napojów w większej ilości jak wymagać może pokrycie potrzeby według osobistych stosunków posiadacza, tudzież posiadanie naczyń lub przyrządów do wyszynku.

§. 40. 35

Wszelkie grzywny, nakładane w sprawach propinacyjnych i przedmioty skonfiskowane (§§. 36. i 37.) wpływają do funduszu propinacyjnego.

Dział VI.

Postanowienia dodatkowe.

§. 41. 36

Osobna instrukcya, którą wyda Ministerstwo spraw wewnętrznych, określi bliżej sposób postępowania komisyi krajowej i komisyj miejscowych.

Wydział krajowy wyda będzie bliższe instrukcye do zarządu funduszem propinacyjnym i do spłaty wynagrodzenia.

§. 42. 37

Ustawa niniejsza, z wyjątkiem §§. 35 i 37 do 40 nie ma zastosowania w miastach Lwowie i Krakowie.

§. 43.

Po upływie peryodu, wskazanego w §. 3, będą w drodze ustawodawstwa krajowego nałożone opłaty na szynki w tym celu, ażeby dochody z tych opłat służyły do pokrycia wydatków na szkoły gminne i na drogi.

§. 44. 42

Władze rządowe w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem księstwem krakowskiem winne udzielać wszelkiej pomocy do przeprowadzenia postanowień tej ustawy.

§. 45.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie równocześnie z ustawą państwową o uwolnieniu opłat do funduszu propinacyjnego wpływających od podatku dochodowego, tudzież wszelkich do wykonania niniejszej ustawy odnoszących się aktów prawnych, dokumentów, podań i innych pism, od stempli, od należytości bezpośrednich, od opłat depozytowych i w ogóle od wszelkich opłat skarbowych.

§. 46.

Wykonanie tej ustawy polecam Moim Ministrom spraw wewnętrznych, sprawiedliwości i skarbu.

UCHWAŁA I.

Sejm królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem księstwem Krakowskiem

poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby po zasięgnięciu zdania gmin miejskich, mających w swoim obszarze prawo propinacyi, przedłożył sejmowi wnioski do ustaw, zabezpieczających te gminy od uszczerbku w dochodach, jakiby mógł się okazać wskutek zniesienia prawa propinacyi.

§. 45.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie równocześnie z ustawą państwową o uwolnieniu opłat do funduszu propinacyjnego wpływających od podatku dochodowego, tudzież wszelkich do wykonania niniejszej ustawy odnoszących się aktów prawnych, dokumentów, podań i innych pism, od stempli, od należytości bezpośrednich, od opłat depozytowych i w ogóle od wszelkich opłat skarbowych.

§. 46.

Wykonanie tej ustawy polecam Moim Ministrom spraw wewnętrznych, sprawiedliwości i skarbu.

UCHWAŁA I.

Sejm królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem księstwem Krakowskiem

poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby po zasiągnięciu zdania gmin miejskich, mających w swoim obszarze prawo propinacyi, przedłożył sejmowi wnioski do ustaw, zabezpieczających te gminy od uszczerbku w dochodach, jakiby mógł się okazać wskutek zniesienia prawa propinacyi.

1875

Krzeczunowicz

L. 461
S.

19

Sprawozdanie

komisyi sejmowej obranej do ułożenia ustawy o zniesieniu prawa propinacyi.

Wysoki Sejm zwrócił uchwałą z dnia 19. maja b. r. sprawozdanie komisyi o wykupnie prawa propinacyi i polecił jej zmienić projekt do ustawy według zasad, w rzeczonej uchwale wskazanych.

Komisya wywiązuje się z tego polecenia — powołując się na swoje sprawozdanie z dnia 6. b. m. L. 281 — przedstawia Wysokiemu Sejmowi zmieniony projekt do ustawy i prosi:

ażeby Wysoki Sejm raczył uchwalić:

A. 1. załączoną pod *A.* ustawę o zniesieniu prawa propinacyi;

B. 2. wniosek, załączony pod *B.*

Lwów dnia 21. maja 1875.

Leonard Wężyk,
przewodniczący komisyi.

Kornel Krzeczunowicz,
sprawozdawca.

B.

UCHWAŁA.

Sejm królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem księstwem Krakowskiem wzywa c. k. Rząd o wyjednanie ustawy państwowej:

ażeby wszelkie opłaty do funduszu propinacyjnego wpływające wolne były od podatku, tudzież ażeby wszelkie, do wykonania ustawy o zniesieniu prawa propinacyi się odnoszące podania, protokoły, dokumenta, wpisy hipoteczne, wyroki, przekazy sądowe i inne pisma lub czynności sądów, komisyi, jakoteż wszelkich innych władz wolne były od stempli, od należytości bezpośrednich, od opłat depozytowych i w ogóle od wszelkich należytości skarbowych.

L. 461
S.

Sprawozdanie

komisyi sejmowej obranej do ułożenia ustawy o zniesieniu prawa propinacyi.

Wysoki Sejm zwrócił uchwałą z dnia 19. maja b. r. sprawozdanie komisyi o wykupnie prawa propinacyi i polecił jej zmienić projekt do ustawy według zasad, w rzeczonej uchwale wskazanych.

Komisya wywiązuje się z tego polecenia — powołując się na swoje sprawozdanie z dnia 6. b. m. L. 281 — przedstawia Wysokiemu Sejmowi zmieniony projekt do ustawy i prosi:

ażeby Wysoki Sejm raczył uchwalić:

A. 1. załączoną pod *A.* ustawę o zniesieniu prawa propinacyi;

B. 2. wniosek, załączony pod *B.*

Lwów dnia 21. maja 1875.

Leonard Wężyk,
przewodniczący komisyi.

Kornel Krzeczunowicz,
sprawozdawca.

B.

UCHWAŁA.

Sejm królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem księstwem Krakowskiem wzywa c. k. Rząd o wyjednanie ustawy państwowej:

ażeby wszelkie opłaty do funduszu propinacyjnego wpływające wolne były od podatku, tudzież ażeby wszelkie, do wykonania ustawy o zniesieniu prawa propinacyi się odnoszące podania, protokoły, dokumenta, wpisy hipoteczne, wyroki, przekazy sądowe i inne pisma lub czynności sądów, komisyi, jakoteż wszelkich innych władz wolne były od stempli, od należytości bezpośrednich, od opłat depozytowych i w ogóle od wszelkich należytości skarbowych.

[illegible]

[illegible]

([illegible])

[illegible]

282

Документи у справі закону
що викуплення шинків

1874.
л. пол.

Komisya

70

Allegat A. 17/XI 1874

Ustawa

o zniesieniu wyłączności prawa wyrobu i wyszynku gorących napojów propinacyjnych

z dnia . . . . obowiązująca w królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem księstwem Krakowskiem.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje:

Dział I.

Postanowienia ogólne.

§. 1.

Wyłączność prawa wyrobu i wyszynku gorących napojów, służąca z tytułu prawa propinacyi właścicielom dóbr tabularnych, lub innym osobom bądź pojedynczym bądź zbiorowym, ma być zniesioną za odpowiednem wynagrodzeniem.

§. 2.

Opłaty konsumcyjne przez gminy pobierane od wyrobu i wprowadzenia gorących napojów pozostają nienaruszone.

§. 3.

Opłaty w niektórych miastach na rzecz gminy z tytułu prawa propinacyi pobierane od wyrobu i wprowadzenia trunków od konsensów na wyszynki, i za pozwolenie zakładania fabryk wyra-

biających trunki pozostają nienaruszone; lecz od czasu wejścia w życie niniejszej ustawy o zniesieniu wyłączności prawa wyrobu i wyszynku trunków propinacyjnych będą nadal pobierane jako wpłaty konsumcyjne, lub jako opłaty za dozór policyjny.

§. 4.

Za utratę wyłączności prawa wyrobu i wyszynku napojów propinacyjnych otrzymają uprawnieni wynagrodzenie obliczone według postanowień §§. 12. i 17.

§. 5.

Fundusz wynagrodzenia powstaje:

a) z opłat składanych przez właścicieli propinacyi na umorzenie kapitału wynagrodzenia; (§. 24.)

b) z opłaty zaprowadzić się mającej od konsumcyi gorących napojów propinacyjnych na czas dopóki umorzenie kapitału wynagrodzenia w całym kraju nie nastąpi.

c) z opłat od wyszynku słodzonych wódek, rosolisów, likierów, rumu, araku i t. p., wykonywanego na podstawie konsensów przemysłowych udzielonych, czy to przed, czy po wejściu w życie ustawy niniejszej.

§. 6.

Dopokąd kapitał wynagrodzenia w całym kraju umorzony nie będzie, uprawnieni pozostaną w używaniu prawa wyłącznego wyrobu i wyszynku trunków propinacyjnych w całej onego rozciągłości.

Po przeprowadzeniu umorzenia kapitału wynagrodzenia w całym kraju, prawo wyrobu trunków propinacyjnych stanie się przedmiotem wolnego przemysłu, prawo wyszynku zaś przedmiotem przemysłu koncesyonowanego.

Każdy jednak właściciel dóbr tabularnych lub miejscowości, w których ustała wyłączność prawa wyszynku trunków propinacyjnych w skutek niniejszej ustawy, ma z tytułu tego prawo do konsensu na jeden wyszynk w całym obrębie każdej z tych miejscowości, w których prawo propinacyi wykonywał,

§. 27.

Funduszem wynagrodzenia zarządza Wydział krajowy.

§. 28.

Należytość coroczna w §§. 24 i 25 wymienione pobierane będą przez te same władze i ściągane za pomocą tych samych środków, jak dodatki do podatków na potrzeby krajowe.

§. 29.

Spłacanie wynagrodzenia.

Spłata wynagrodzenia następuje w ten sposób, iż co pół roku odbywa się według planu umorzenia losowanie certyfikatów uprawnionym wydanych. (§. 17).

Certyfikaty wylosowane, będą w trzy miesiące po wylosowaniu wypłacone w pełnej imiennej wartości gotowemi pieniądzmi.

§. 30.

Jeżeli posiadacze certyfikatów najpóźniej na dni 14 przed terminem losowania zaofiarują Wydziałowi krajowemu pewne ustępstwo z przyznanego im kapitału wynagrodzenia, natenczas z pominięciem losowania mogą te certyfikaty przed innemi być wypłacone, których posiadacze dla przyśpieszenia im wypłaty opuszczą funduszowi wynagrodzenia ze swojej należytości najwyższy procent. (§. 23),

Między ofiarującymi ten sam procent rozstrzyga los. Jeżeliby przez zaspokojenie wszystkich w tym celu zgłoszonych certyfikatów cała na umorzenie wynagrodzenia przypadająca kwota wyczerpaną nie była, lub jeżeliby podobnego oświadczenia wcale nie wniesiono, pozostała reszta, albo też cała kwota na ten cel przeznaczona, użytą zostanie w drodze losowania na wykupienie certyfikatów w pełnéj imiennej wartości.

Jeżeliby przy którym terminie losowania cała na umorzenie przeznaczona kwota obróconą była na wykupienie certyfikatów w sposobie powyższym zgłoszonych, to w następującem półroczu losowanie certyfikatów bezwzględnie odbyć się powinno.

§. 31.

Wydział krajowy orzeka w każdym pojedynczym wypadku, czyli certyfikat, na którego pełną

spłatę nie wystarcza pozostający w tem półroczu fundusz, w zupełności wypłaconym być może, czyli też tylko częściowa spłata uiszczoną będzie.

W tym ostatnim wypadku wydaje Wydział krajowy nowy certyfikat na niewypłaconą resztę.

§. 32.

Losowanie certyfikatów odbywa się publicznie, a wynik takowego do powszechnej wiadomości podawanym być ma.

§. 33.

Należytości w kapitale z certyfikatów nie podniesione w przeciągu trzydziestu lat od dnia, w którym podniesione być mogły, ulegają zadawnieniu.

Dział IV.

Postanowienia dodatkowe.

§. 34.

Instrukcye dla komisyi wymierzających wynagrodzenie, równie jak wszelkie inne instrukcye do przeprowadzenia czynności tą ustawą wskazanych wydaje komisya krajowa.

§. 35.

Władze rządowe i autonomiczne winne udzielać pomocy swej i wszelkich wyjaśnień organom tą ustawą do przeprowadzenia jej powołanym.

§. 36.

Z dniem ukończenia operacyi umorzenia kapitału wynagrodzenia w całym kraju ustaje ważność certyfikatów na wyłączny wyrób i wyszynk trunków propinacyjnych uprawnionych w myśl §§. 18 i 19 wydanych.

§. 37.

Nadwyżka funduszu wynagrodzenia pozostająca po całkowitem umorzeniu kapitału wynagrodzenia w całym kraju przechodzi na fundusz krajowy.

§. 38.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie równocześnie z ustawą państwową stanowiącą o uwolnieniu wynagrodzenia za zniesienie wyłączności propinacyjnego prawa wyrobu i wyszynku uprawnionym przyznanego, jakoteż wszelkich z tem w związku będących wypłat, czynności, podań, dokumentów, wpisów i wypisów tabularnych, orzeczeń i t. p. od stempli, podatków państwowych i w ogóle jakichkolwiek należytości rządowych.

§. 39.

Wykonanie niniejszej Ustawy polecam Moim Ministrom spraw wewnętrznych, sprawiedliwości i skarbu.

Allegat B.

Uchwała I.

Sejm królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem księstwem Krakowskiem wzywa c. k. Rząd o przedstawienie Radzie Państwa wniosku do ustawy:

1. aby wynagrodzenie za zniesienie wyłączności propinacyjnego prawa wyrobu i wyszynku uprawnionym należące, certyfikaty im wydane, opłaty na umorzenie wynagrodzenia uiszczane, uwolnione były od stempli, podatków państwowych i w ogóle od wszelkich należytości rządowych;

2. aby wszelkie z wynagrodzeniem za zniesienie wyłączności prawa wyrobu i wyszynku, a mianowicie z wymiarem, przekazaniem i wypłatą tego wynagrodzenia w związku będące podania, protokoły, dokumenta, wpisy hypoteczne, wyroki, przekazy sądowe i inne pisma lub czynności sądów, komisyj powiatowych, komisyj krajowej, jakoteż wszystkich innych władz, wolne były od stempli, od należytości bezpośrednich, od opłat depozytowych i w ogóle od wszelkich należytości rządowych.

Uchwała II.

Sejm królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem księstwem Krakowskiem wzywa c. k. Rząd o stosowne zarządzenie: aby postanowienia względem zabezpieczenia propinacyjnego prawa wyszynku przez czas umorzenia kapitału wynagrodzenia w całym kraju jak najściślej były wykonywane.

Dział II.

O wynagrodzeniu.

§. 7.

Zgłoszenia.

Mający prawo do wynagrodzenia, winien zgłosić się na piśmie do komisyi krajowej (§. 11.) w nieprzekraczalnym terminie sześciu miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

§. 8.

Niezgłoszenie się w powyższym terminie pociąga za sobą dla uprawnionego utratę prawa do wynagrodzenia. W takowym razie nie opłaca on procentów na umorzenie kapitału wynagrodzenia ani na koszta administracyi (§. 24.), a po umorzeniu kapitału wynagrodzenia w całym kraju traci zarówno jak inni uprawnieni wyłączność prawa wyrobu i wyszynku trunków propinacyjnych.

§. 9.

Komisye przyznające wynagrodzenie.

Dla obliczenia wynagrodzenia ustanowione będą komisye powiatowe i komisya krajowa we Lwowie. Zakres działania komisyi powiatowej obejmuje cały obszar powiatu.

§. 10.

Komisya powiatowa składa się z przełożonego politycznej władzy powiatowej, lub tegoż zastępcy, jako przewodniczącego i z dwóch członków, z których jednego mianuje Wydział powiatowy, a drugiego Wydział krajowy z pomiędzy uprawnionych. Tym samym sposobem mianowany będzie zastępca dla każdego członka komisyi.

Uchwały w komisyi zapadają bezwzględną większością głosów.

Członkowie komisyi powiatowej mianowani przez Wydział krajowy i przez Wydziały powiatowe pobierać będą za czas urzędowania dyety po 3 złr. w. a. dziennie, i wynagrodzenie kosztów podróży po 1 złr. w. a. za milę.

Członkowie komisyi powiatowej mianowani przez Wydział krajowy i przez Wydziały powiatowe złożą w ręce przewodniczącego komisyi krajowej lub jego delegowanego przyrzeczenie: „że przy poruczonych im czynnościach obowiązki swoje

wypełniać będą sumiennie, wedle najlepszej wiedzy i przekonania."

§. 11.

Komisya krajowa składa się z c. k. Namiestnika lub delegowanego przezeń zastępcy jako przewodniczącego i z sześciu członków.

Dwóch mianuje Namiestnik z pomiędzy radców Namiestnictwa, dwóch mianuje Prezydent wyższego Sądu krajowego we Lwowie z grona radców tego Sądu, a dwóch wybiera Wydział krajowy z grona swojego.

Członkowie komisyi krajowej mają zastępców w ten sam sposób mianowanych lub obranych.

W razie powołania do czynności wstępują zastępcy w prawa i obowiązki członków.

Do powzięcia uchwały niezbędną jest obecność przewodniczącego i przynajmniej czterech członków. Uchwały zapadają bezwzględną większością głosów.

Członkowie komisyi krajowej niepobierają żadnego wynagrodzenia.

§. 12.

Wymiar wynagrodzenia.

Podstawą do obliczenia wynagrodzenia za utratę wyłączności prawa wyrobu i wyszynku trunków propinacyjnych stanowi czysty dochód z prawa wyszynku; propinacyjne prawo wyrobu nie wchodzi w szacunek wynagrodzenia.

Obliczenie wynagrodzenia nastąpi na podstawie zeznania przez uprawnionych w tym celu złożonego. Zeznanie to ma oznaczać ubytek w dochodach propinacyjnych w skutek zniesienia wyłączności prawa propinacyjnego

Wynagrodzenie to jednak nie może być wyższe od sumy, jaka wypadnie z obrachowania, jeżeli pomnoży się 15 razy przeciętny dochód czysty z propinacyjnego prawa wyszynku, przyjęty do wymiaru podatku dochodowego w ostatnich sześciu latach przed prawomocnością niniejszej ustawy.

Jeżeli podatek dochodowy wymierzony był od dochodu z prawa wyszynku w połączeniu z innymi dochodami, jak n. p. z dochodem z młyna, cegielni, zajazdu i t. p., orzeknie komisya na podstawie fasyi, lub gdyby fasye nie wykazywały każdego dochodu z osobna na podstawie szczegółowych dodzeń, ile w ogólnej kwocie dochodu mieści się in-

nych dochodów, a ile pozostaje jako dochód z propinacyjnego prawa wyszynku.

Gdzie przy wymierzaniu podatku dochodowego od dochodu z propinacyjnego prawa wyszynku nie uwzględniono i nie potrącono czynszu za budynki dodane do wykonywania wyszynku, albo za dodane dzierżawcy lub szynkarzowi pola, pastwiska, ani też wartości jakichkolwiek innych dodatków, — orzeka komisya na podstawie szczegółowych dochodzeń, o ile dodatki te skompensowane są wzajemnymi dodatkami, które dodawał właścicielowi dzierżawca lub szynkarz, a które nie były doliczone do dochodu z propinacyjnego prawa wyszynku przy wymiarze podatku od tego prawa. W przeciwnym razie zaś orzeka komisya, ile z tego tytułu potrącić należy od czystego dochodu z propinacyjnego prawa wyszynku, przyjętego za podstawę wymierzenia podatku. Od oznaczonego w ten sposób istotnego dochodu z propinacyjnego prawa wyszynku, należy potrącić bezpośredni podatek ze wszelkimi dodatkami od tego dochodu opłacany, obliczony wedle przecięcia z ostatnich lat sześciu przed prawomocnością niniejszej ustawy.

§. 13.

Postępowanie przy wymiarze wynagrodzenia.

Zgłoszenia wniesione w myśl postanowienia §. 7. tej Ustawy udziela komisya krajowa komisyi powiatowej do przeprowadzenia postępowania.

§. 14.

Komisya powiatowa po zawezwaniu osób, które wniosły zgłoszenia, i wysłuchawszy wniosków przez nich przedstawianych, wyśledza z urzędu stosownie do postanowień §. 12. czysty dochód z propinacyjnego prawa wyszynku. Na podstawie zeznań przez uprawnionych złożonych i na podstawie dochodzenia przeprowadzonego oznacza komisya pow. wysokość wynagrodzenia, i wręcza wyrok indemnizacyjny każdej stronie interesowanej.

§. 15.

Od tego wyroku może każda strona interesowana odwołać się do komisyi krajowej.

Rekurs wniesionym być winien do komisyi powiatowej w nieprzekraczalnym terminie dni 30 od dnia, w którym wyrok odwołującemu się wręczonym został. Komisya powiatowa przedkłada

wniesiony rekurs komisyi krajowej, i dołącza akta rozprawy indemnizacyjnej.

Komisya krajowa rozpoznaje całą sprawę, zarządza w razie potrzeby dochodzenia uzupełniające i wydaje z wyłączeniem wszelkiego dalszego odwołania się, jakoteż drogi prawa ostateczny wyrok o wysokości wynagrodzenia.

§. 16.

Komisye powiatowe czuwają nad prawomocnością wyroków indemnizacyjnych przez się wydanych, i uwiadamiają komisyę krajową o zaszłej prawomocności takowych.

Komisye powiatowe równie jak komisya krajowa przesyłają Wydziałowi krajowemu z urzędu odpisy prawomocnych wyroków indemnizacyjnych przez się wydanych.

§. 17.

Certyfikata.

Na prawomocnie ustanowiony kapitał wynagrodzenia wyda komisya krajowa uprawnionemu certyfikat bezprocentowy opiewający na majętność tabularną lub na miejscowość, w której wyłączność propinacyjnego prawa wyrobu i wyszynku zniesioną zostaje, z wymienieniem sumy kapitału wynagrodzenia.

§. 18.

Równocześnie z wydaniem uprawnionemu certyfikatu na kapitał wynagrodzenia wyda mu komisya krajowa certyfikat drugi na wyłączny wyrób i wyszynk napojów propinacyjnych w całym obrębie tych miejscowości, w których prawo propinacyi dotychczas wykonywał, na czas dopóki kapitał wynagrodzenia w całym kraju umorzonym nie będzie.

§. 19.

W certyfikatach tych (§. 18) wydawanych uprawnionym, którzy swoje prawo propinacyi wykonywali na wsi, oznaczone będą karczmy i szynki do wykonywania prawa wyszynku, a uprawnionym nie wolno bez pozwolenia komisyi krajowej nowych karczem lub szynków otwierać albo zmieniać miejsca już istniejących.

§. 20.

Udzielenie pozwolenia na otwieranie nowych lub zmianę miejsca dawnych karczem czy szynków nie może nastąpić jak tylko za poprzedniém zbadaniem potrzeby miejscowej i za powzięciem zdania tak miejscowej gminy jak i sąsiednich uprawnionych.

§. 21.

Przekazywanie przyznanego wynagrodzenia.

Kapitał wynagrodzenia wstępuje pod względem praw rzeczonych w miejsce zniesionej wyłączności prawa wyrobu i wyszynku trunków propinacyjnych — prawa trzecich zatem równie jak prawa wierzycieli hipotecznych pozostają nienaruszone.

§. 22.

Jeżeli prawo propinacyi było przynależnością nieruchomości będącej przedmiotem ksiąg tabularnych (hypotecznych) lub też samodzielnie stanowiło przedmiot tych ksiąg, udziela komisya powiatowa z urzędu wyroki indemnizacyjne po zaszłej prawomocności takowych (§. 16) stwierdzając tę okoliczność Sądowi tabularnemu, który również z urzędu uwidocznia w księgach tabularnych, jakie wynagrodzenie wstąpiło w miejce zniesionego prawa wyłącznego wyrobu i wyszynku trunków propinacyjnych.

§. 23.

Przy tabularnem oddzielaniu od nieruchomości, przy odpisywaniu, przekazywaniu i wypłacie kapitału wynagrodzenia za zniesioną wyłączność propinacyjnego prawa wyrobu i wyszynku, będącego przedmiotem ksiąg tabularnych, zastosowują się analogicznie przepisy Ces. patentu z dnia 8. listopada 1853. (L. 237 Dz. ust. P.).

Należytości na wynagrodzenie przekazywane, obliczają się według obowiązujących przepisów na walutę austryacką; wypłacone zaś będą stosownie do orzeczenia sądowego atoli dopiero po wylosowaniu Certyfikatu wynagrodzenia.

Dział III.

O funduszu wynagrodzenia.

§. 24.

Fundusz wynagrodzenia.

Na fundusz wynagrodzenia opłacają uprawnieni corocznie, jak długo kapitał wynagrodzenia wypłacony im nie będzie, jeden i pół od sta od przyznanego kapitału wynagrodzenia; po wypłaceniu wynagrodzenia płacić będą uprawnieni corocznie cztery od sta od wypłaconego im kapitału, a to aż do umorzenia wynagrodzenia w całym kraju.

Oprócz tego opłaca każdy uprawniony na koszta administracyi corocznie pewien procent od przyznanego mu kapitału wynagrodzenia. Procent ten oznacza w miarę potrzeby komisya krajowa, nie może on jednak rocznie przenosić pół od sta od przyznanego kapitału wynagrodzenia.

Wszystkie te opłaty uiszczają uprawnieni w ratach półrocznych z góry w terminach przez Wydział krajowy oznaczyć się mających

§. 25.

Opłaty od konsumcyi napojów propinacyjnych na fundusz wynagrodzenia przeznaczone (§. 5.) mają być nałożone w takiéj wysokości, aby razem czyniły rocznie przynajmniej jeden od sta od sumy kapitału wynagrodzenia w całym kraju. Opłaty od wyszynku słodzonych wódek, rosolisów, likierów ustanawia się w miejscowościach liczących nie więcej jak 5000 mieszkańców na 40 złr. rocznie; w miejscowościach z ludnością od 5000 do 12000 mieszkańców na 60 złr. rocznie; we wszystkich zaś miejscowościach z ludnością nad 12000 mieszkańców na 100 złr. rocznie bez różnicy, czy wyszynk jest wykonywany jako samoistna przemysłowość, czy też jako akcesoryum innéj przemysłowości.

§. 26.

Wszystkie do funduszów wynagrodzenia wpływające kwoty winny być korzystnie fruktyfikowane. a dochód stąd wynikający równie jak nadwyżka pozostała z opłat uiszczanych przez uprawnionych na koszta administracyi, obracane być mają na pomnożenie funduszu wynagrodzenia. (§. 30).

L 378.

Przedłożenie rządowe. 1874 29

Ustawa

dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem zawierająca postanowienia o wykupnie prawa propinacyi.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

§. 1.

Prawo propinacyi znosi się za odpowiednem wynagrodzeniem.

§. 2.

Wyrób napojów propinacyjnych staje się od dnia wejścia tej ustawy w życie z ograniczeniami w tej ustawie postanowionemi przedmiotem wolnego przemysłu.

§. 3.

Propinacyjne prawo wyszynku pozostaje w całej swej rozciągłości przy uprawnionych jeszcze przez 25 lat licząc od dnia, w którym kapitały wynagrodzenia uprawnionym w całym kraju ostatecznie zostaną przyznane.

Najdalej w przeciągu tego czasu musi być wynagrodzenie za zniesienie tego prawa w całym kraju spłacone.

Po upływie 25letniego okresu ma ustać raz na zawsze propinacyjne prawo wyszynku.

§. 4.

Niniejsza ustawa nie narusza dodatków gminnych (opłat konsumcyjnych), które pobierają nie-

które gminy od trunków gorących w obrębie gminy wyrabianych lub do obrębu gminy wprowadzanych, na opędzenie wydatków gminnych.

§. 5.

Dotychczasowi właściciele prawa propinacyi otrzymają jako wynagrodzenia za zniesienie tego prawa kapitał w gotówce równający się dwunastorazowemu czystemu dochodowi z propinacyjnego prawa wyszynku.

Uprawniony może zrzec się tego wynagrodzenia, o ile prawa innych osób nie stoją temu na przeszkodzie.

§. 6.

Jako czysty dochód z propinacyjnego prawa wyszynku należy przyjąć przeciętną cyfrę dochodu z prawa wyszynku w ostatnich sześciu latach przed ogłoszeniem niniejszej ustawy, po odtrąceniu podatków wraz z dodatkami państwowemi, krajowemi i indemnizacyjnemi.

§. 7.

Dla obliczenia kapitałów wynagrodzenia będą ustanowione: Komisya krajowa we Lwowie i komisye miejscowe pod nazwą: „Komisya krajowa (miejscowa) indemnizacyi propinacyjnej.“

§. 8.

Komisye miejscowe mają jako organa Komisyi krajowej na zlecenie tejże przeprowadzać dochodzenia celem oznaczenia czystego dochodu z propinacyjnego prawa wyszynku według zasad wypowiedzianych w niniejszej ustawie i obliczać na tej ~~podsta~~wie kapitał wynagrodzenia ~~za zniesione~~ prawo propinacyjne.

{ podstawie wartości prawa propinacyi.

Dochodzenia i inne czynności w tym celu potrzebne mają być z urzędu przeprowadzane.

§. 9.

Komisya miejscowa składa się z urzędnika politycznego, którego mianuje Namiestnik i z przydanego mu pomocnika, biegłego w rachunkowości.

W każdym powiecie politycznym ustanowi się przynajmniej jedną taką komisyę.

§. 10.

Do czynności w celu oznaczenia wartości i dochodów zamianuje Namiestnik w porozumieniu z Wydziałem krajowym w każdym powiecie przynajmniej trzech znawców, którzy zostaną zaprzysiężeni i będą obowiązani na wezwanie komisarza miejscowego przedsiębrać potrzebne obliczenia wartości i dochodów.

Znawcy ci pobierać będą dyety podczas zajęcia i wynagrodzenia kosztów podróży.

Wysokość tych należytości oznaczy Komisya krajowa.

§. 11.

Komisya krajowa składa się pod przewodnictwem Namiestnika lub jego zastępcy z trzech wyższych urzędników politycznych, których oznaczy Namiestnik, z dwóch członków Wydziału krajowego, których tenże wybierze z grona swego, i z jednego zastępcy uprawnionych, którego oznacza Namiestnik w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

Tak samo zostaną oznaczeni zastępcy członków komisyi.

Komisyi krajowej przydani będą potrzebni urzędnicy konceptowi, rachunkowi i manipulacyjni.

§. 12.

Edyktalne zawezwanie do zgłoszenia się o wynagrodzenie lub zrzeczenie się tegoż.

Po wejściu w życie tej ustawy zawezwie c. k. Namiestnictwo edyktem wszystkich właścicieli prawa propinacyi, aby w terminie 6ciu miesięcy od dnia ogłoszenia tego edyktu w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych, wnieśli do krajowej komisyi pisemne zgłoszenie o wynagrodzenie za zniesienie prawa propinacyi albo pisemne zrzeczenie się tego wynagrodzenia.

§. 13.

Właściciele prawa propinacyi, które jest przynależnością posiadłości tabularnej, lub też samodzielnie stanowi przedmiot księgi hypotecznej, winni wraz ze zgłoszeniem się o wynagrodzenie a względnie z deklaracyą zrzeczenia się tegoż, przedłożyć z księgi hypotecznej udowodniający ich własność dotyczącego ciała hypotecznego lub prawa propinacyjnego.

Zgłaszający się o wynagrodzenie ma także wykazać czysty dochód z propinacyjnego prawa wyszynku według postanowień §. 6. niniejszej ustawy, a zarazem podać kwotę wynagrodzenia, którą sobie rości.

Zgłoszenia należy wnosić osobno dla każdego ciała hypotecznego.

§. 14.

Jeżeli z dwóch lub kilku współwłaścicieli prawa propinacyi choć jeden tylko wniesie zgłoszenie o wynagrodzenie, zgłoszenie to ważne jest dla reszty współwłaścicieli.

Zrzeczenie się wynagrodzenia za zniesienie prawa propinacyi, przysługującego dwom lub więcej współwłaścicielom, jest tylko wtedy ważne, jeżeli to zrzeczenie się wniesione zostało przez wszystkich współwłaścicieli.

§. 15.

Zgłoszenia o wynagrodzenie za zniesienie prawa propinacyi przydzielone będą komisyom miejscowym do przeprowadzenia dochodzenia.

§. 16.

Jeżeli uprawniony w terminie w §. 12. wskazanym nie wniesie ani zgłoszenia o wynagrodzenie za zniesienie prawa propinacyi, ani prawnie ważnej, wymogom §§. 13 i 14 odpowiadającej deklaracyi zrzeczenia się tegoż wynagrodzenia, albo w razie nieprzyjętego zrzeczenia się, pomimo zawezwania nie wniesie zgłoszenia, wówczas nastąpi obliczanie i przyznanie wynagrodzenia z urzędu na koszta jego.

§. 17.

Po upływie wskazanego w §. 12. terminu edyktalnego, ogłosi krajowa komisya osobnym edyktem szczegółowe wszystkie ciała hypoteczne, których właściciele zrzekli się wynagrodzenia i zawezwie w tym edykcie wszystkich, którzy z tytułu zahypotekowanego prawa przez zrzeczenie się wynagrodzenia czują się być pokrzywdzeni w swojem prawie, aby w nieprzekraczalnym terminie 90ciu dni od dnia ogłoszenia edyktu w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych wnieśli do krajowej komisyi tem pewniej swoje zarzuty, ileże w razie przeciwnym uważać

Uprawnionym, za których w wypadkach określonych w §§. 16 i 18 dopiero po upływie terminu edyktalnego zameldowanie wniesiono, albo którym wynagrodzenie z urzędu przyznano, ma być również wymierzoną należytość od dnia pierwszego, który nastąpi po upływie terminu edyktalnego według §. 12., i od nich takowa następnie ściągnięta.

Wydział krajowy, który zajmuje się jako Dyrekcya funduszu indemnizacyi propinacyjnej wypłatą kapitału wykupna, udzieli urzędom podatkowym wykazów uprawnionych, którym kapitał wykupna został wypłacony, a względnie do wypłaty asygnowany.

§. 28.

Wymienione w §. 27 spłaty mają być ściągane w ten sam sposób jak podatki.

Opłatom tym przysługuje zarówno jak podatkom prawo pierwszeństwa w wypadkach upadłości i egzekucyi.

W wypadkach, w których prawo propinacyi nie jest przywiązane do nieruchomości, będącej przedmiotem ksiąg hypotecznych, lub w których to prawo oddzielone zostało od rzeczonych nieruchomości, ciążą w mowie będące opłaty na propinacyjnem prawie wyszynku z prawem pierwszeństwa przed wszystkiemi innemi prywatnemi wierzytelnościami.

§. 29.

Właściciele propinacyi, którzy w skutek zrzeczenia się utracili prawo do wynagrodzenia, nie są obowiązani do opłacania należytości w §. 27. nadmienionych.

§. 30.

Przemysłowcy, którzy nie z tytułu prawa propinacyjnego, lecz na podstawie osobnych koncesyj przemysłowych trudnią się wyszynkiem trunków propinacyjnych, tudzież tacy, którzy na podstawie koncesyj władz przemysłowych wykonują wyszynk trunków słodzonych (rozolisów, likierów, ponczowej esencyi i t. d.) opłacać będą od tego wyszynku oznaczone w następnym paragrafie roczne należytości na rzecz krajowego funduszu indemnizacyi

propinacyjnej począwszy od 1. dnia tego miesiąca, który nastąpi po upływie trzech miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Po upływie wzmiankowanego w §. 2. 25letniego okresu, a ewentualnie z chwilą wcześniejszego umorzenia kapitału wykupna, gaśnie obowiązek uiszczania tych opłat.

§. 31.

Należytość roczną ustanawia się od wyszynku w miejscowościach liczących nie więcej jak 5000 mieszkańców na 40 zł., w miejscowościach z ludnością nad 5000 do 12.000 mieszkańców na 60 zł., we wszystkich zaś miejscowościach z większą ludnością nad 12.000 mieszkańców na 100 zł. w. a. bez różnicy, czy wyszynk bywa wykonywany jako samoistna przemysłowość, czy też jako akcessoryum innej przemysłowości.

§. 32.

Władza polityczna powiatowa wymierzy według postanowień poprzedniego paragrafu należytość i zawiadomi o tem szynkarza, a wykaz wszystkich wymierzonych należytości udzieli w jednym egzemplarzu c. k. urzędowi podatkowemu, w drugim egzemplarzu Wydziałowi krajowemu.

Przeciw wymierzeniu należytości przysługuje koncesyonowanemu szynkarzowi i dyrekcyi funduszu indemnizacyi propinacyjnej wolność odwołania się do c. k. Namiestnictwa.

Przeciw rozstrzygnięciu c. k. Namiestnictwa przysługuje tylko tym prawo rekursu, na których niekorzyść orzeczenie zostało zmienione.

Rekurs nie ma mocy wstrzymującej.

Gdyby władza przemysłowa w myśl obowiązujących przepisów udzieliła komu nowej koncesyi na wyszynk wzmiankowanej w §. 30. kategoryi, winna zarazem wymierzyć od niej opłatę według postanowień paragrafu poprzedniego i zawiadomić o tem urząd podatkowy i Wydział krajowy.

§. 33.

Należytości powyższe mają być uiszczane z góry w ratach półrocznych płatnych w dniach 1ym Stycznia i 1ym Lipca każdego roku do kasy urzędu

podatkowego właściwego powiatu, a w razie uchybienia terminu wraz z odsetkami zwłoki 6%.

Jeżeli obowiązek opłaty pierwszy raz uiścić się mającej, nie zaczyna się z dniem 1ym Stycznia lub 1ym Lipca, ma być uiszczoną z góry ta należytość, która przypada stosunkowo za czas od dnia obowiązku opłaty do dnia 1. Stycznia a względnie 1. Lipca.

Urząd podatkowy odsyła zebrane należytości do kasy funduszu indemnizacyi propinacyjnej.

Zaległości w tych należytościach będą ściągane tak samo jak podatki.

§. 34.

Kto w ciągu czasu od dnia ogłoszenia tej ustawy aż do końca ostatniego roku wzmiankowanego w §. 3im 25letniego okresu zakładać będzie nowy browar lub gorzelnię, jeżeli w ciągu pięciu ostatnich lat do dnia ogłoszenia niniejszej ustawy wcale nie pędził gorzałki ani nie warzył piwa, winien przed rozpoczęciem wyrobu wódki lub piwa zapłacić na rzecz funduszu indemnizacyi propinacyjnej taksę jednorazową, którą się ustanawia na (2000) dwa tysiące zł. a. w. od każdego nowego browaru, a na pięćset (500) zł. a. w. od każdej nowej gorzelni.

Dotychczasowi uprawnieni, którzy w ostatnich pięciu latach utrzymywali acz z przerwami browary lub gorzelnie w ruchu, wolni są od opłaty powyższej taksy nawet w tym wypadku, gdyby dla obfitszego wyrabiania browar swój lub gorzelnię rozszerzali lub przeistaczali.

§. 35.

Taksy te mają być wpłacane bezpośrednio do kasy funduszu indemnizacyi propinacyjnej.

Władze powiatowe polityczne zawiadamiać będą Wydział krajowy o każdem pozwoleniu udzielonem na założenie browaru lub gorzelni.

§. 36.

Kto się trudni wyrobem wódki lub piwa, nie opłaciwszy przypadającej na niego taksy, staje się winnym przekroczenia i podpada karze podwójnej opłaty taksy, która to grzywna wraz z zapłacić się mającą taksą wpływa do funduszu indemnizacyi propinacyjnej.

§. 37.

Przemysłowcom trudniącym się wyrobem wódki, piwa i innych trunków propinacyjnych, wolno trunki te sprzedawać tylko hurtownie w naczyniach pod obręczami, zawierających przynajmniej jedno - niższo-austryj. wiadro.

W miejsce jednego n. austr. wiadra ustanawia się począwszy od 1. Stycznia 1876 r. pół hektolitra.

Przekroczenie tego przepisu będzie w ten sam sposób karane, jak przekroczenie przeciw propinacyjnemu prawu wyszynku.

§. 38.

Administracya funduszu indemnizacyi propinacyjnej.

Administracyę funduszu indemnizacyi propinacyjnej będzie sprawował Wydział krajowy jako Dyrekcya funduszu indemnizacyi propinacyjnej.

§. 39.

Spłata kapitału wynagrodzenia.

Z chwilą ukończenia w całym kraju czynności wymiaru kapitałów wynagrodzenia za zniesione propinacyjne prawo wyszynku (§§. 3. i 25.) rozpoczyna się spłacanie kapitałów wynagrodzenia według planu umorzenia, który ma być ułożony przez Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym a zatwierdzony przez Ministerstwo spraw wewnętrznych.

§. 40.

Spłata kapitałów wynagrodzenia następuje w ten sposób, iż co pół roku odbywa się w granicach planu umorzenia losowanie wyroków indemnizacyjnych.

§. 41.

Każdy kapitał przyznany osobnym prawomocnym wyrokiem indemnizacyjnym otrzyma osobny los; tak więc ma być sporządzonych tyle losów, ile wydanych zostało osobnych wyroków indemnizacyjnych.

Losy będą złożone do urny i tam przechowane pod pieczęcią i pod kluczem. Klucz ma pozostać w przechowaniu Marszałka krajowego, albo jego zastępcy w Wydziale krajowym.

Wydział krajowy jako Dyrekcya funduszu indemnizacyi propinacyjnej obwieści kwotę kapitałów wynagrodzenia przypadających do spłacenia z końcem Czerwca względnie z końcem Grudnia i przepro-

wadzi w połowie Czerwca względnie Grudnia losowanie dla oznaczenia uprawnionych, którym mają być wypłacone kapitały wynagrodzenia.

Losowanie odbywać się będzie w obec komisyi losowania publicznie i ma trwać tak długo dopóki suma przeznaczona na dotyczące półrocze do spłacenia nie będzie wyczerpaną.

Jeżeli los na ostatku wyciągnięty przedstawia kwotę kapitału wynagrodzenia przewyższającą fundusz, jaki pozostał po pokryciu wprzód wyciągniętych losów, spłata wylosowanego kapitału nastąpi z końcem następującego półrocza. — Pozostała niewypłacona reszta doliczy się do kwoty jaka według planu umorzenia przypadą na najbliższe półrocze.

§. 42.

Dyrekcya obwieszcza wylosowane kapitały i wypłaca takowe z końcem półrocza następującego po losowaniu, a zatem z końcem Grudnia tego samego roku, a względnie z końcem Czerwca roku następnego.

§. 43.

Przy spłaceniu kapitałów wynagrodzenia za prawo propinacyi, które jest połączone z własnością dóbr nieruchomych, albo które stanowi osobne ciało tabularne, muszą być uwzględnione tabularnie zabezpieczone prawa osób trzecich.

Spłata tych kapitałów nastąpi przez złożenie takowych do depozytu sądu, któremu przysługuje jurysdykcya rzeczowa dotyczących dóbr.

Z dniem złożenia jest spłata dokonaną.

Dokonane w depozycie sądowym złożenie kapitału wykupna ma być z urzędu zanotowane w książce gruntowej. To zanotowanie ma ten skutek, że późniejsze intabulacye i pretensye względem opłat, których termin wypłaty jeszcze nie zapadł (§. 27.) nie będą uwzględnione przy przyznaniu wynagrodzenia.

Przy przyznawaniu i wypłacie kapitału wynagrodzenia zastosują sądy analogiczne postanowienia patentu cesarsk. z dn. 8. Listopada 1853 l. 237 Dz. p. p. i rozporządzenia ministr. z dnia 28 Lipca 1859 L. 142 D. p. p. Postępowanie względem przyznania wynagrodzenia ma być jednak dopiero rozpoczęte po dokonanem złożeniu sądowem

kapitału wynagrodzenia. Przy postępowaniu tem postanowienie §. 64. ces. patentu z dn. 8. Listopada 1854 nie będą wcale zastosowane.

Odpisanie tabularne sądownie przyznanych i wypłaconych kapitałów wynagrodzenia zażądają właściwe sądy z urzędu. Po upływie oznaczonego w §. 3. 25letniego okresu obowiązane są sądy do wymazania z urzędu zaintabulowanych w księgach gruntowych praw propinacyi.

§. 44.

Wszystkie inne wylosowane kapitały wynagrodzenia zostaną dopiero spłacone po upływie okresu w §. 3. oznaczonego, jeżeli należytości, które od takowych aż do końca peryodu umorzenia uiszczane być mają, nie zostaną funduszowi indemnizacyi propinacyjnej z góry zapłacone albo zabezpieczone.

§. 45.

Osobna instrukcya, którą ułoży Wydział krajowy, określi bliżej postępowanie Dyrekcyi propinacyjnego funduszu indemnizacyjnego.

Administracyjne koszta zpowodowane wykupnem propinacyjnego prawa wyszynku.

§. 46.

Koszta zpowodowane dochodzeniami i czynnościami celem wymiaru kapitałów wynagrodzenia, o ile do ponoszenia takowych nie są obowiązane strony (§§. 16., 18., 22.) równie jak i koszta administracyi funduszu indemnizacyi propinacyjnej mają być z tego funduszu pokrywane.

§. 47.

Jeżeli fundusz indemnizacyi propinacyjnej celem zadosyćuczynienia ciążącym na nim zobowiązaniom będzie potrzebował zaliczek pieniężnych, zaliczy mu takowe fundusz krajowy pod warunkiem szybkiego zwrotu z procentem pięciu od sta.

Zaliczki, które aż do końca oznaczonego w §. 3. okresu z funduszu indemnizacyi propinacyjnej nie będą mogły być zwrócone, poniesie fundusz krajowy.

Ewentualna nadwyżka funduszu indemnizacyi propinacyjnej pozostająca po całkowitem umorzeniu kapitałów wynagrodzenia w całym kraju przechodzi na rzecz funduszu krajowego.

Postanowienia karne.

§. 48.

Przekroczenia przepisów względem propinacyjnego prawa wyszynku, o ile nie są przeciwko nim w niniejszej ustawie osobne kary ustanowione, będą karane grzywnami od 10 do 200 zł. lub w razie niemożności osiągnięcia, aresztem od 2 do 40 dni.

Wyrok karny może także orzec konfiskatę na rzecz funduszu indemnizacyi propinacyjnej tych trunków i sprzętów, które służyły za narzędzie do popełnienia przestępstwa.

Do funduszu indemnizacyi propinacyjnej wpływają także ściągnięte grzywny.

Uznany za winnego przestępstwa winien również ponosić koszta dochodzenia i wykonania kary.

Postanowienia końcowe.

§. 49.

Władze rządowe w królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem użyczą Wydziałowi krajowemu jako Dyrekcyi funduszu indemnizacyi propinacyjnej wszelkiej pomocy do przeprowadzenia postanowień niniejszej ustawy.

§. 50.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie równocześnie z ustawą państwową o uwolnieniu aktów prawnych, podań i innych pism, odnoszących się do wykupna propinacyjnego prawa wyszynku od opłat skarbowych.

§. 51.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom spraw wewnętrznych, skarbu i sprawiedliwości.

się będzie, iż zgadzają się z zrzeczeniem się wynagrodzonia.

Jeżeli komisya krajowa uzna zarzuty za nieuzasadnione, wówczas odeszle wierzyciela z pretensyami do drogi prawa.

Jeżeli tenże w przeciągu 30 dni nie wniesie pozwu do właściwego sądu, traci prawo czynienia jakichkolwiek dalszych zarzutów.

§. 18.

Jeżeli w terminie w §. 17. oznaczonym choć jeden tylko z wzmiankowanych tamże wierzycieli wniesie zarzut przeciw zrzeczeniu się wynagrodzenia za prawo propinacyi ze strony właściciela, należy tego ostatniego zawezwać, aby w odpowiednym oznaczyć się mającym terminie wniósł zgłoszenie się o wynagrodzenie.

Jeżeli nie uczyni zadość zawezwaniu w oznaczonym terminie, wówczas nastąpi co do dotyczącego ciała hypotecznego z urzędu na koszt właściciela obliczenie i przyznanie wynagrodzenia za zniesienie prawa propinacyi.

§. 19.

Komisya miejscowa ma po otrzymaniu zgłoszenia lub po przeprowadzeniu dochodzenia z urzędu na zlecenie komisyi krajowej oznaczyć czysty dochód z propinacyjnego prawa wyszynku na podstawie kontraktów dzierżawnych, fasyj, podatku dochodowego i innych dokumentów, a w miarę potrzeby na podstawie dochodzeń i wywodu znawców obliczyć przypadający uprawnionemu kapitał i przedłoży akt ten zaraz z wnioskiem swoim krajowej komisyi do decyzyi.

Jeżeli dochód z propinacyjnego prawa wyszynku łącznie z innemi źródłami dochodu, jako to: z wyrobem trunków propinacyjnych, z młynem, z cegielnią, z wyszynkiem słodzonych trunków gorących, domem gościnnym itp. był wydzierżawiony i dla wymierzenia podatku dochodowego fasyonowany, należy na podstawie dochodzeń oznaczyć, ile z ogólnej sumy dochodów przypada na samo propinacyjne prawo wyszynku.

Gdzie dzierżawcy propinacyjnego prawa wyszynku dodano do dzierżawy lokalności mieszkalne, budynki do wykonywania wyszynku, grunta itd.,

należy odtrącić wartość używania tych przedmiotów, która w razie potrzeby w drodze dochodzenia ma być obliczoną.

Jeżeli jest kilku współwłaścicieli należy ich zawezwać, aby wymienili wspólnego pełnomocnika, gdyż w razie przeciwnym będzie przeprowadzoną rozprawa z kuratorem, którego na ich koszt ustanowi komisya miejscowa.

§. 20.

Na podstawie aktów dochodzenia, które przedłożą komisye miejscowe, orzeka komisya krajowa co do cyfry czystego dochodu i wysokości kapitału wynagrodzenia, wydaje wyroki indemnizacyjne i zawiadamia o nich uprawnionego.

Wyroki indemnizacyjne należy wydawać według pojedynczych ciał hypotecznych, a jeżeli prawo propinacyi nie jest ani przynależnością ciała hypotecznego, ani samoistnem ciałem hypotecznem, według pojedynczych uprawnionych osób.

§. 21.

Krajowa komisya orzeka w I. instancyi.

Do powzięcia uchwały potrzebną jest obecność wszystkich członków komisyi krajowej lub ich zastępców.

Uchwały zapadają według zdania, za którem oświadczyła się największa liczba głosujących; jeżeli zdania równo są podzielone, rozstrzyga przewodniczący.

Jeżeli między dwoma równo podzielonemi zdaniami zachodzi różnica tylko co do wysokości jakiej cyfry, może przewodniczący przyjąć cyfrę w średniej wysokości.

§. 22.

Przeciw orzeczeniu komisyi krajowej służy prawo rekursu do Ministerstwa spraw wewnętrznych.

Do wniesienia rekursu ustanawia się nieprzekraczalny termin 30 dni od dnia doręczenia wyroku indemnizacyjnego, w który to jednak nie wlicza się dni, które zajmie przesyłka rekursu pocztą.

Rekursa należy wnosić do komisyi krajowej.

Orzeczenia ministerstwa są ostateczne.

Koszta dochodzenia spowodowane rekursem ma w razie odrzucenia tegoż ponosić strona, która wniosła rekurs.

Prawomocne wyroki indemnizacyjne mają być podane do wiadomości Wydziału krajowego, który prowadzi administracyę funduszu indemnizacyi propinacyjnej.

§. 23.

Dla przeprowadzenia sporów o prywatno-prawne pretensye odnoszące się do prawa propinacyi zastrzega się stronom drogę prawa.

Jeżeli co do prawa propinacyi zachodzą sprzeczne roszczenia kilku osób, wówczas ma być rozprawa z tym przeprowadzoną który jest faktycznie w posiadaniu tego prawa. Wymierzony kapitał wynagrodzenia będzie złożony w sądzie.

Jeżeli przeznaczenie kapitału wynagrodzenia zawisło od poprzedniego rozstrzygnięcia spornych prywatno-prawnych kwestyj, ma komisya krajowa na razie wydać orzeczenie wedle ostatniego faktycznego stanu posiadania i wyznaczyć termin przynajmniej 60 dni, w którym pozew dla rozstrzygnięcia sprawy spornej do właściwego sądu wniesiony być winien, w przeciwnym bowiem razie orzeczenie komisyi krajowej staje się prawomocnem.

Do wyroku sądowego zastosować się należy przy ostatecznem oznaczeniu kapitału wynagrodzenia.

§. 24.

Osobna instrukcya, którą wyda Ministerstwo spraw wewnętrznych, określi bliżej sposób postępowania komisyj miejscowych i komisyi krajowej.

§. 25.

Dzień, w którym kapitały wynagrodzenia za zniesienie propinacyjnego prawa wyszynku uprawnionym w całym kraju ostatecznie zostaną przyznane, poda komisya krajowa obwieszczeniem do powszechnej wiadomości.

Z tym dniem zaczyna się 25letni okres wzmiankowany w §. 13.

Pojedyncze, jeszcze ostatecznie nie załatwione czynności wykupna prawa propinacyi, tudzież w toku będące sądowe spory co do prawa propinacyi nie wstrzymują rozpoczęcia pomienionego okresu.

§. 26.

Fundusz indemnizacyi propinacyjnej.

Na spłacenie kapitałów wynagrodzenia i na opędzenie kosztów z powodu dochodzeń dla wymiaru wynagrodzeń, będzie utworzony krajowy fundusz indemnizacyi propinacyjnej, z którego też pokryte będą koszta administracyi tegoż funduszu.

Do funduszu indemnizacyi propinacyjnej wpływają:

a) należytości, które mają opłacać właściciele prawa propinacyi;
b) opłaty uiszczane przez te osoby, które na mocy konsensów przemysłowych wykonują wyszynk trunków propinacyjnych, tudzież gorących napojów słodzonych: rozolisów, likierów, i t. p. (§. 30. i 31.);
c) taksy od nowych gorzelń i browarów (§. 34);
d) grzywny za przestępstwa propinacyjne.

§. 27.

Od dnia pierwszego, który nastąpi po terminie edyktem według §. 12. ogłoszonym, winien każdy właściciel propinacyjnego prawa wyszynku, który nie utracił w skutek zrzeczenia się prawa do wynagrodzenia, opłacać na rzecz funduszu indemnizacyi propinacyjnej po 2 od 100 rocznie od należącego mu się kapitału wynagrodzenia, jak długo ani kapitał ten nie został mu wypłacony, ani termin wypłacenia tego kapitału nie zapadł; skoro zaś kapitał wynagrodzenia w skutek wylosowania został wypłacony, albo przynajmniej termin wypłaty tego kapitału już zapadł, (§§. 43 i 44) ma opłacać po 7% i to aż do chwili umorzenia całego kapitału wykupna w całym kraju, jednak w żadnym razie nie dłużej jak aż do upłynięcia w §. 3. oznaczonego 25letniego okresu. Opłaty te mają być wymierzane jak długo kapitał wykupna nie został jeszcze prawomocnie przyznanym z zastrzeżeniem późniejszego wyrównania — od kwoty — którą w zameldowaniu jako wynagrodzenie żądano (§. 13) i mają być uiszczane w ratach półrocznych z góry w urzędach podatkowych, którym celem przypisania tych należytości komisya krajowa udzieli wykazu wszystkich do opłacania tych należytości obowiązanych właścicieli propinacyjnego prawa wyszynku z poszczególnieniem przypadających na każdego z nich należytości.

L. 281/S.

Sprawozdanie

specyalnej komisyi sejmowej wybranej do rozpoznania projektu ustawy o wykupnie prawa propinacyi.

Wysoki Sejmie!

Na 23. posiedzeniu 5. sesyi III. peryodu Sejmu krajowego dnia 18. października 1874 r. powziął wysoki Sejm następującą uchwałę:

„Projekt ustawy o prawie propinacyi i wnioski w Sejmie stawiane przesyłają się komisyi specyalnej wybrać się mającej celem bliższego zbadania i złożenia sprawozdania na najbliższej sesyi Sejmu krajowego.“

Wybrana w skutek tej uchwały komisya z 7 członków ukonstytuowała się natychmiast, lecz z zamknięciem sesyi Sejmowej dnia 18. października 1874 r. musiała wedle ustawy z d. 10. maja 1873 r. Nr. 248 zawiesić czynności swoje. Z otwarciem posiedzeń Sejmu teraźniejszej sesyi, gdy wysoka Izba inaczej nie postanowiła, zebrała się komisya w dotychczasowym składzie swoim i zajęła się pracą przekazaną jej zeszłoroczną uchwałą Sejmu.

Biorąc rzecz ściśle, możnaby twierdzić, że zadaniem komisyi było jedynie bliższe zbadanie ustawy o prawie propinacyi będącej przedmiotem ówczesnej rozprawy w Sejmie i wniosków przy tej rozprawie stawianych, — albowiem wysoka Izba przesyłając takowe specyalnej komisyi do bliższego zbadania, nie cofnęła uchwały Sejmu z dnia 17. stycznia 1874. i wskazała tem samem komisyi, że chce mieć utrzymane zasady wykupna prawa propinacyi tą uchwałą przyjęte.

Z uwagi jednak, że sprawa propinacyjna jest ogromnej doniosłości dla ekonomicznych stosunków kraju naszego, — z uwagi, że właśnie teraz, gdy ta sprawa przychodzi do ostatecznego załatwienia, tak żywo zainteresowano się nią w kraju, — i rozliczne pojawiają się projekta o wykupnie prawa propinacyi, głoszone to w pismach publicznych, to w formie wniosków, lub petycyj do Sejmu, — sądziła komisya, iż nie należy jej ograniczać się na projekcie ustawy do zbadania jej przekazanym, i a priori już wykluczać myśl każdą, niezgodną z zasadami przez wysoką Izbę dnia 17. stycznia

1874 r. uchwalonemi, — lecz badała ponownie zasadniczo tę sprawę i zastanawiała się nad sposobami, któreby choć w przybliżeniu słusznie rozwiązały kwestyę propinacyjną.

Dodać jeszcze wypada, że częstokroć zasięgaliśmy zdania c. k. Rządu, jakby się zapatrywał na ten lub ów sposób załatwienia sprawy propinacyjnej, albowiem jesteśmy przekonania, że wysokiej Izbie nie idzie o uchwalenie ustawy w teoryi doskonałej, lecz o uchwalenie ustawy w praktyce możliwej, to jest takiej, na którą zgodziłyby się wszystkie czynniki ustawodawcze.

Wszystkie projekta i wnioski, jakie od czasów powstania kwestyi propinacyjnej pojawiły się kiedykolwiek w tej materyi, były przedmiotem wyczerpujących rozpraw w komisyi i dadzą się sprowadzić na trzy główne myśli:

Prawo propinacyi ma przejść w drodze wykupu na kraj lub gminy;

Prawo propinacyi ma być zniesione za wynagrodzeniem uprawnionym w obligacyach spłacić się mającem;

Prawo propinacyi ma być zniesione za spłatą z funduszu propinacyjnego, który z dochodów prawa propinacyi ma być utworzony.

Myśl pierwsza — choć na pozór ponętna — nie jest do przeprowadzenia. C. k. Rząd oświadczył kategorycznie, że na ten sposób rozwiązania kwestyi propinacyjnej nigdy się nie zgodzi, albowiem prawo propinacyi dlatego ma ustać, że wyłączając drugich od prawa wyrobu i wyszynku trunków propinacyjnych ma charakter monopolistyczny, tamujący swobodę przemysłu i zarobkowości; to zaś rzeczy nie zmienia, czy monopol ten jest w rękach właścicieli ziemskich, czy gmin lub innych osób zbiorowych, będzie on zawsze niezgodny z duchem całego ustawodawstwa państwowego, i jako taki istnieć nie powinien.

Myśl druga — jedynie sprawiedliwa — byłaby możliwą, jeżeliby za obligi indemnizacyjne dało gwarancyę Państwo albo kraj.

Państwo gwarancyi takiej nie daje; kraj zaś ubogi, przeciążony podatkami i dodatkami na niespłaconą jeszcze indemnizacyę za zniesione powinności poddańcze, nie może przyjąć gwarancyi za nową indemnizacyę, i każdy z posłów baczący sumiennie na ogólny interes kraju musiałby zawahać się w przyjęciu takiego na kraj ciężaru.

Za wydaniem zaś obligacyj opartych jedynie na dochodach z prawa propinacyi bez gwarancyi Państwa lub kraju, komisya nie mogłaby się oświadczyć, bo nikt zapewne wątpić nie zechce, że w teraźniejszych stosunkach ekonomicznych Państwa austryackiego obligi takie nie miałyby ani wzięcia, ani kursu na giełdzie, i wynagrodzenie tego rodzaju stałoby się czysto iluzorycznem. Wobec takich trudności sądzi komisya, że należy zarzucić projekta zdążające do załatwienia sprawy propinacyjnej przez spłacenie uprawnionych obligacyami.

Pozostaje przeto myśl trzecia, jedyna w praktyce możliwa — to jest zatrzymanie prawa propinacyi na pewien przeciąg lat, dopóki z dochodów tego prawa nie utworzy się fundusz wynagrodzenia dla uprawnionych.

W przeprowadzeniu tej myśli troista przedstawia nam się droga.

Prawo propinacyi obejmuje kraj na oznaczony przeciąg lat dopóki nie utworzy z dochodów onegoż funduszu na spłatę kapitałów wynagrodzenia, tymczasem zaś opłaca uprawnionym procenta od wymierzonego wynagrodzenia; albo operacyę takową przyjmuje na siebie c. k. Rząd; albo też uskuteczniają oną uprawnieni do wynagrodzenia.

W pierwszym i drugim przypadku zachodzi uzasadniona w rzeczy samej obawa, ażali koszta administracyi nie pochłoną tak znacznej części dochodów z prawa propinacyi, że nie wystarczą one potem na dopełnienie zobowiązania względem uprawnionych przyjętego, i nie przyjdzie nam wskutek tego pokrywać niedobory w funduszu propinacyjnym z innych funduszów krajowych, co oczywiście nie byłoby niczem innem jak przyjęciem gwarancyi na kraj. Okoliczność ta starczy do zaniechania projektów wykupu na tej podstawie opartych. — Komisya wypracowała przeto projekt do ustawy o prawie

propinacyi według przedłożenia rządowego i zasad przez wysoki Sejm w r. 1874 uchwalonych. Myśl główna tego projektu polega na tem, że dotychczasowi właściciele prawa propinacyi pozostają nadal przez peryod 26ciu lat w posiadaniu i wyłącznem użytkowaniu propinacyjnego prawa wyszynku w całej onego rozciągłości, zaś po upływie tego peryodu w rzeczowem prawie, posiadania jednego szynku w tej majętności lub miejscowości, w której wykonywali prawo propinacyi. Na fundusz propinacyjny opłacać będzie każdy właściciel prawa propinacyi żądający wynagrodzenia podatek po 2 zł. od 100 rocznie od przyznanego mu kapitału wynagrodzenia, zaś po wypłaceniu tegoż po 7 od sta, dopóki kapitały wynagrodzenia w całym kraju umorzone nie będą, jednakże nie dłużej, niżeli przez peryod lat 26ciu.

Komisya nie zapoznaje bynajmniej, że ten sposób wynagrodzenia za zniesienie prawa propinacyi nie jest wynagrodzeniem w rzeczywistem znaczeniu tego słowa, — zgodziła się jednak na niego, ponieważ od początku tej sprawy szukamy napróżno innego funduszu wynagrodzenia, jest to z konieczności wynikający sposób zniesienia prawa propinacyi bez gwałtownych wstrząsnień gospodarczych stosunków naszych, bez nowego obciążenia funduszu krajowego.

Komisya idąc za wnioskiem posła Fruchtmana, złożonym w Sejmie przy zeszłorocznych rozprawach nad ustawą o propinacyi, chciała wyłączyć z pod tej ustawy wszystkie miasta mające prawo propinacyi. Dochód prawa jest bowiem często głównym dochodem miasta, który nie tak łatwo zastąpić, a że miasta nasze jak powszechnie wiadomo, nie obfitują w zakłady fabryczne, nie kwitnie w nich przemysł ani obrót handlowy, toż i mieszkańcy tych miast nie są tak zasobni, ażeby obok wygórowanych już podatków rządowych i krajowych, mogli uiszczać większe opłaty gminne. Gdy jednak c. k. Rząd nie przychylił się do zdania komisyi, owszem twierdzi stanowczo, że prawo propinacyi jako takie zarówno w miastach jak na wsi ustać powinno, wyłączyliśmy przynajmniej 20 miast większych, ponieważ odmienne tychże stosunki odrębnego wymagają traktowania sprawy. Prawo propinacyi w tych miastach poszczególnie w §. 4 ustawy wymienionych, ma być osobnemi ustawami zniesione, a Wydziału krajowego będzie zadaniem przedłożyć Sejmowi na najbliższej sesyi takie projekta do ustaw dla rzeczonych miast, któreby ustanowieniem opłaty konsumcyjnej od wyrobu i przywozu napojów w obrębie miejskim, wyrównywały o ile możności ich dochody z prawa propinacyi w razie natychmiastowego zniesienia onegoż, albo też w razie poddania tych miast pod ogólną ustawę o prawie propinacyi dostarczały im funduszu na uiszczenie opłat w §. 27 lit. a) ustawy wymaganych.

Zresztą projekt komisyi nie różni się od rządowego przedłożenia; staraliśmy się nadać tej ustawie formę więcej systematyczną, uczynić ją przystępniejszą i łatwiejszą do zachowania w pamięci. Komisya sądziła jednak, że należy zamieścić w ustawie postanowienia ubezpieczające prawo propinacyjnego wyszynku; jeżeli bowiem wynagrodzenie uprawnionych za ubytek propinacyi polega na użytkowaniu onej przez 26 lat, jeżeli uprawniony, żądający kapitału wynagrodzenia obowiązany z dochodu propinacyjnego prawa wyszynku płacić przez cały ten peryod 2% lub 7% do funduszu propinacyjnego, to zaiste słusznem, ażeby ustawa chroniła mu oraz to źródło dochodu, i Rząd był obowiązany uprawnionym należytą dawać opiekę.

Wysoka Izba przekazała nadto komisyi propinacyjnej do rozpoznania trzy projekta ustawy o wykupnie propinacyi, mianowicie: projekt czyli poprawkę do ustawy propinacyjnej posła Kamińskiego, wniesioną zeszłorocznej sesyi podczas rozprawy nad tą ustawą w Sejmie, projekt posła Tyszkowskiego, i projekt posła Cywińskiego.

Niepodobna zapuszczać się w obszerny rozbiór krytyczny tych projektów, Komisya jednak czuje się obowiązaną choć w ogólnych zarysach nakreślić myśl główną każdego projektu, i wypowiedzieć oraz zdanie swoje, dla czego z tą myślą pogodzić się nie mogła.

Projekt posła Kamińskiego jest bardzo skróconą i niedokładną parafrazą komisyjnego projektu ustawy. Powiada on „prawo propinacyi pozostaje w swojej nienaruszonej mocy, w całej swej rozciągłości pod ochroną dotąd istniejących ustaw, przepisów i rozporządzeń aż po koniec roku 1900.

Wyrób napojów propinacyjnych staje się z dniem wejścia w życie ustawy przedmiotem wolnego przemysłu.

Opłaty gminne i konsumcyjne pobierane przez niektóre gminy miejskie posostają nienaruszone".

Na tem koniec, — dla czego zaś takie są postanowienia, ani z treści ani z ducha ustawy nikt nie odgadnie.

Projekt ten, zdaniem komisyi, nie ma przyczyny prawa (rationem legis) a pomijając milczeniem nabyte prawa osób trzecich, staje się tem samem dowolnym i niebezpiecznym.

Projekt do ustawy posła Tyszkowskiego wzbudza na pierwszy rzut oka wiele sympatyi dla siebie. Zdaje się, że zaprowadza on opłatę konsumcyjną, tworzy ztąd nowe źródło wynagrodzenia, i obowiązuje inne osoby, niżeli uprawnionych, do składania opłat na fundusz propinacyjny. Przy głębszem wszakże zastanowieniu się rzecz ta inaczej się przedstawia, a postanowienia w §§. 21 i 22 projektu zawarte sprowadzają tenże na ten sam grunt, na którym stoi projekt komisyi. Jeżeli bowiem rzekoma opłata konsumcyjna nie stosuje się do rzeczywistej konsumcyi, lecz ma być w stałej kwocie rocznej z góry oznaczoną, staje się tem samem najczystszą opłatą taksy propinacyjnej; a jeżeli za uiszczenie tej taxy ręczy właściciel prawa propinacyi, to zaiste jedno czy on sam, czy jego szynkarz tę opłatę wnosi, zwłaszcza gdy wedle §. 40 projektu stosunek szynkarzy do właścicieli prawa propinacyi ma być oceniany jako stosunek służbowy.

Między projektem posła Tyszkowskiego a projektem komisyi zachodzi dalej ta różnica, że projekt posła Tyszkowskiego nie pozwala uprawnionemu zrzec się wynagrodzenia, i nie pozostawia także właściciela prawa propinacyi po upływie perjodu 26 lat w rzeczowem prawie posiadania jednego szynku w tej majętności lub miejscowości, w której to prawo wykonywał. Komisya sądzi, że to prawo do szynku jest częścią wynagrodzenia uprawnionych za zniesione prawo propinacyi i nie widzi powodu do odrzucania tego prawa; co się zaś tyczy zrzeczenia się wynagrodzenia, to jeżeli właściciel uprawniony nie jest ograniczony w prawie własności, jeżeli majątek jego nie jest obciążony długami, nie ma przyczyny odejmowania mu swobody rozrządzania majątkiem swoim według własnej woli.

Projekt posła Cywińskiego znosi od razu prawo propinacyi, i wprowadza natomiast opłaty od zużycia napojów w każdej gminie katastralnej. Z opłat tych otrzymuje były właściciel prawa propinacyi $^3/_4$ części, zaś $^1/_4$ część onych wpływa do kasy gminnej. Zarząd jest wspólny, a członkowie zarządu (dwór i gmina) składają Radzie gminnej corocznie rachunek z poboru i kosztów zarządu, tudzież z podziału reszty między uprawnionych.

Pominąwszy, że projekt ten nie opiera się na wykazie statystycznym, dającym choćby w przybliżeniu wyobrażenie zużycia napojów w gminie katastralnej, że więc zmienia dochód z propinacyi liczebnie znany, na dochód z konsumcyi liczebnie nie znany, podnieść należy trudność w poborze takich opłat; pobór onych byłby niewątpliwie kosztowny, niepewny i tamujący ruch handlowy, czego nam właśnie unikać potrzeba. Projekt ten ustanawia zresztą pewien rodzaj spółki majątkowej między byłym właścicielem propinacyi a gminą, co według zdania komisyi ustawą narzucać nie można.

Komisya propinacyjna nie może więc zalecać wysokiej Izbie żadnego z powyż wymienionych projektów.

Jak trudnem jest pomyślne rozwiązanie sprawy propinacyjnej, dowodzi ta mnogość projektów z każdym rokiem rosnąca. Nie pochodzi to oczywiście z braku znajomości sprawy, ani też z braku jasnego poglądu na warunki ustawodawstwa takiego, atoli przychodzi nam przeprowadzić wywłaszczenie prawa, bez środków do wynagrodzenia. Takiego zadania nie praktykowano zapewne dotąd w żadnym kraju!

Wysoki Sejm zechce przeto uważać komisyę za wytłumaczoną, jeżeli nie tak raźno przedkłada owoc pracy swojej, jakby w innym przypadku od komisyi specjalnej tego żądać można, i zarazem nabyć przekonania, że komisya pojmując doniosłość swojego zadania nie szczędziła czasu

ani pracy, że sumiennie badała rzecz całą, i w danych okolicznościach do innego nie mogła dojść rezultatu.

Komisya wnosi więc: Wysoki Sejm raczy:

1) uchwalić załączoną pod *A)* ustawę o prawie propinacyi;

2) powziąść uchwały I. i II. pod *B)* w związku z powyższą ustawą będące.

Przez uchwalenie rzeczonej ustawy załatwione zostają następujące petycye:

N. 55. p. Edmunda Jastrzębskiego z projektem o wykupnie prawa propinacyi.

N. 67. Stanisławowskiego Wydziału powiatowego o przyspieszenie załatwienia sprawy propinacyjnej.

N. 180. p. Maksymiljana Marszałkowicza w kwestyi gruntu pod karczmy.

N. 235, Stanisławowsko-Bohorodczańsko-Nadworniańskiego oddziału Towarzystwa gospodarskiego, o stanowcze załatwienie sprawy propinacyjnej.

We Lwowie dnia 6. Maja 1875.

Zastępca przewodniczącego i sprawozdawca
Marceli Madeyski.

UCHWAŁA I.

Sejm królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem księstwem Krakowskiem wzywa c. k. Rząd o wyjednanie ustawy państwowej:

ażeby wszelkie opłaty do funduszu propinacyjnego wpływające wolne były od podatku dochodowego, tudzież, — ażeby wszelkie do wykonania ustawy o prawie propinacyi się odnoszące podania, protokoły, dokumenta, wpisy hypoteczne, wyroki, przekazy sądowe i inne pisma lub czynności sądów, komisyi, jakoteż wszystkich innych władz wolne były od stempli, od należytości bezpośrednich, od opłat depozytowych i w ogóle od wszelkich należytości skarbowych.

UCHWAŁA II.

Sejm królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem księstwem Krakowskiem

poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby na najbliższej sesyi sejmowej przedłożył projekt do ustaw o zniesienie prawa propinacyi w miastach: Biała, Bochnia, Drohobycz, Gródek, Jarosław, Jaworów, Kołomyja, Lwów, Nowy Sącz, Przemyśl, Rzeszów, Sambor, Śniatyn, Sokal, Stanisławów, Stryj, Tarnopol, Tarnów, Wieliczka i Złoczów.

USTAWA
o prawie propinacyi

z dnia . . . . 187 obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Zgodnie z uchwałą Sejmu krajowego Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

Dział I.

I. Ogólne postanowienia.

§. 1.

Prawo propinacyi służące właścicielom dóbr tabularnych, lub innym osobom, bądź pojedynczym, bądź zbiorowym, ma być zniesione (§. 2., 3. i 6.).

§. 2.

Wyrób napojów propinacyjnych staje się z ograniczeniami w niniejszej Ustawie postawionemi już od dnia wejścia jej w życie przedmiotem wolnego przemysłu.

§. 3.

Propinacyjne prawo wyszynku i sprzedaży napojów zostaje w posiadaniu właścicieli tego prawa, w całej onego wyłączności i rozciągłości jeszcze przez lat 26, licząc od dnia, w którym kapitały wynagrodzenia uprawnionym w całym kraju prawomocnie przyznane zostaną. (§. 26.)

Po upływie tego 26-letniego peryodu, ustaje to prawo raz na zawsze.

Kto w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy będzie właścicielem majętności, stanowiącej odrębne ciało hypoteczne, z którem połączone jest prawo propinacyi, — albo w tymże dniu będzie właścicielem propinacyjnego prawa wyszynku w pewnej miejscowości, — ten, lub jego prawonabywca pozostanie po upływie powyższego peryodu (26 lat) w prawie posiadania jednego szynku w obrębie tejże samej majętności lub miejscowości; a jeżeli majętność stanowiąca jedno ciało hypoteczne rozciąga się na więcej niżeli jedną gminę, jednego szynku w każdej gminie. (§. 44.)

§. 4.

Niniejsza ustawa nie narusza prawa propinacyi w następujących miastach: Biała, Bochnia, Drohobycz, Gródek, Jarosław, Jaworów, Kołomyja, Lwów, Nowy-Sącz, Przemyśl, Rzeszów, Sambor, Śniatyn, Sokal, Stanisławów, Stryj, Tarnopol, Tarnów, Wieliczka i Złoczów.

Osobne ustawy orzekną o sposobie zniesienia prawa propinacyi w tych miastach.

§. 5.

Opłaty w niektórych miastach pobierane na rzecz gminy, z tytułu prawa propinacyi od wyrobu i wprowadzania napojów gorących, od konsensów na wyszynk i za pozwolenie zakładania fabryk wyrabiających gorące napoje, pozostają nienaruszone; lecz od czasu wejścia w życie niniejszej ustawy będą nadal pobierane jako opłaty konsumcyjne, lub jako opłaty za dozór policyjny.

§. 6.

Właściciele prawa propinacyi otrzymają jako wynagrodzenie za zniesienie tego prawa kapitał w gotowych pieniądzach, równający się dziesięciorazowemu czystemu dochodowi rocznemu z propinacyjnego prawa wyszynku.

Jako czysty roczny dochód z prawa wyszynku ma być przyjętą przeciętna cyfra dochodu z tego prawa w ostatnich sześciu latach przed wejściem w życie niniejszej ustawy, po odtrąceniu wszakże przeciętnej z tychże sześciu lat kwoty rocznego podatku z dodatkami państwowemi, krajowemi i indemnizacyjnemi.

§. 7.

Uprawniony może zrzec się wynagrodzenia.

Zrzeczenie się takie nie narusza prawa posiadania propinacyjnego prawa wyszynku i sprzedaży napojów przez peryod w §. 3 wskazany, ani też prawa do jednego szynku właścicielom propinacyi w tymże paragrafie zastrzeżonego,

Dział II.

O wynagrodzeniu.

§. 8.

Dla wymiaru wynagrodzenia za zniesienie prawa propinacyi będą ustanowione: jedna komisya krajowa we Lwowie i komisye miejscowe.

§. 9.

Komisya krajowa składa się z c. k. Namiestnika, lub delegowanego przezeń zastępcy jako przewodniczącego i sześciu członków; mianowicie: dwóch wyższych urzędników politycznej władzy krajowej, których oznacza Namiestnik, — dwóch delegatów Wydziału krajowego, — jednego radcy wyższego Sądu krajowego we Lwowie, którego oznacza Prezydent tegoż Sądu, i jednego zastępcy uprawnionych, którego powołuje Namiestnik w pozozumieniu z Wydziałem krajowym.

Członkowie komisyi mają zastępców w ten sam sposób powołanych.

Członkowie komisyi krajowej nie pobierają żadnego wynagrodzenia zaczynności swoje w tej komisyi.

Komisyi krajowej przydani będą potrzebni urzędnicy konceptowi, rachunkowi i manipulacyjni.

§. 10.

Komisya miejscowa składa się z urzędnika politycznego, którego mianuje Namiestnik, i z przydanego mu pisarza zaprzysiężonego.

Komisye miejscowe ustanawiać będzie komisya krajowa w miarę potrzeby.

§. 11.

Komisye miejscowe mają jako organa komisyi krajowej na jej polecenie przeprowadzać dochodzenia w celu oznaczenia czystego dochodu z propinacyjnego prawa wyszynku według postanowienia

w §. 6. tej ustawy zawartego, i obliczać na tej podstawie kapitał wynagrodzenia.

Dochodzenia i inne czynności w tym celu potrzebne, będą z urzędu przeprowadzane.

§. 12.

Po wejściu w życie ustawy niniejszej zawezwie c. k. Namiestnictwo wszystkich uprawnionych edyktem, ażeby w terminie sześciu miesięcy, licząc od dnia ogłoszenia edyktu w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych, zgłosili się pisemnie do komisyi krajowej o wynągrodzenie za zniesienie prawa propinacyi, albowiem niezgłaszający się uważani będą jakoby się zrzekli prawa do wynagrodzenia.

§. 13.

Jeżeli prawo propinacyi jest częścią nieruchomości przedmiotem ksiąg hypotecznych będącej, albo stanowi odrębne ciało hypoteczne, zgłaszający się właściciel winien w celu udowodnienia własności tej nieruchomości, lub prawa propinacyi, przyłączyć do pisma zgłoszenia się najnowszy wyciąg z ksiąg hypotecznych.

Zgłaszający się o wynagrodzenie uprawniony winien wykazać czysty dochód roczny z propinacyjnego prawa wyszynku w myśl postanowienia §. 6. tej ustawy i oznaczyć wysokość wynagrodzenia, którego żąda.

Za każde ciało hypoteczne należy wnieść osobne zgłoszenie.

§. 14.

Jeżeli prawo propinacyi jest wspólną własnością kilku osób, zgłoszenie się o wynagrodzenie choćby jednego ze współwłaścicieli, będzie ważnym dla innych współwłaścicieli.

§. 15.

Jeżeli prawo propinacyi należy do majątku zostającego pod pieczą władzy publicznej (fideikomisowej, substytucyjnej, fundacyjnej, opiekuńczej, kuratelarnej itp.) zrzeczenie się prawa do wynagrodzenia uważanem będzie za dokonane tylko wtedy, gdy władza dotycząca na zrzeczenie się zezwoli.

§. 16.

Po upływie terminu w §. 12. oznaczonego, ogłosi krajowa komisya osobnym edyktem szczegó-

łowo wszystkie majątki hypoteczne, których właściciele zgłosili się o wynagrodzenie, i zawezwie oraz wszystkich, którzyby z tytułu prawa rzeczowego czuli się pokrzywdzonymi zrzeczeniem się właścicielieli majątków hypotecznych w ogłoszeniu niewymienionych, ażeby w nieprzekraczalnym terminie dni dziewięćdziesięciu, licząc od dnia ogłoszenia edyktu w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych wnieśli zarzuty swoje do komisyi krajowej, i złożyli oraz wszelkie do udowodnienia tychże służące dokumenta, gdyż w razie przeciwnym milczenie ich uważane będzie za przystąpienie do zrzeczenia się uprawnionych.

Edykt ten ma być ogłoszonym także w urzędowej Gazecie Wiedeńskiej w tłumaczeniu niemieckiem.

§. 17.

Komisya krajowa rozpoznaje wniesione zarzuty i orzeka, czy takowe są uzasadnione jedynie na podstawie przedłożonych dowodów.

Od tego orzeczenia niema rekursu.

Zarzut może być uznany za uzasadniony tylko wtedy, jeżeli załączone dowody wykażą, że wnoszący jest uprawniony do wniesienia takowego, i że hypoteka nie daje w myśl §. 1374 ust. cywil. dostatecznego zabezpieczenia dla tego prawa, które jest przedmiotem zarzutu.

W innych wypadkach odrzuca komisya krajowa zarzut jako nieuzasadniony.

O swojem orzeczeniu zawiadamia komisya obie strony z tą uwagą, że ten, kto się niem czuje pokrzywdzonym, może w nieprzekraczalnym terminie 30stu dni wystąpić przed Sądem z prawem swojem, i winien w tymże terminie złożyć dowód na to komisyi krajowej, albowiem w razie przeciwnym orzeczenie komisyi uważane będzie za prawomocne i wedle niego się postąpi.

W sprawach takich mają Sądy, o ile bezpieczeństwo zabypotekowanego prawa jest spornem, zastosowywać analogicznie postanowienia ustawy z dnia 6. lutego 1869 Nr. 18. Dz. u. P.

Prawomocne orzeczenia winien Sąd z urzędu udzielić niezwłocznie komisyi krajowej.

§. 18.

Jeżeli zarzut wniesiony przeciw zrzeczeniu się wynagrodzenia prawomocnie został dopuszczony

(§. 17.), zawezwie komisya krajowa uprawnionego do zgłoszenia się o wynagrodzenie w terminie danym.

Gdyby uprawniony pomimo wezwania nie zgłosił się w tym terminie, zarządzi komisya krajowa dochodzenie i obliczenie wynagrodzenia w dotyczącym majątku z urzędu na koszt uprawnionego.

Tak samo postąpi komisya w przypadkach w §. 15. wspomnianych, jeżeli w terminie przez nią oznaczonym nie zostanie wniesione ani zrzeczenie się prawa do wynagrodzenia opatrzone zezwoleniem dotyczącej władzy, ani też zgłoszenie się o wynagrodzenie.

§. 19.

Komisya krajowa rozpoznaje wniesione przez uprawnionych zgłoszenia o wynagrodzenie, oblicza stosownie do postanowienia §. 6. wysokość wynagrodzenia na podstawie fasyi do wymiaru podatku przyjętej, a w razie wątpliwości czy dochód fasyonowany zgadzał się z dochodem rzeczywistym także na podstawie kontraktów dzierżawnych, podatku dochodowego i innych dokumentów, — zarządza w razie potrzeby dochodzenia uzupełniające przez komisyę miejscową i wydaje ostateczny wyrok indemnizacyjny.

§. 20.

Jeżeli dochód z propinacyjnego prawa wyszynku połączony był z innemi dochodami, jak n. p. z dochodem z młyna, cegielni, zajazdu i t. p., orzeknie komisya na podstawie dochodzeń, ile w ogólnej kwocie dochodów mieści się innych dochodów, a ile pozostaje jako dochód z propinacyjnego prawa wyszynku.

W celu oznaczenia wartości dochodów z propinacyjnego prawa wyszynku zamianuje w razach potrzeby Namiestnik w porozumieniu z Wydziałem krajowym znawców, którzy zostaną zaprzysiężeni i będą obowiązani na wezwanie powiatowej władzy politycznej przedsiębrać oszacowanie wartości.

Znawcy ci pobierać będą dyety i wynagrodzenie kosztów podróży.

Wysokość tych należytości oznaczy komisya krajowa.

§. 21.

Komisya krajowa wydaje wyroki indemnizacyjne osobno dla każdego majątku odrębne ciało hypoteczne tworzącego, którego częścią składową jest prawo propinacyi; jeżeli zaś to prawo propinacyi nie jest częścią składową takiego majątku, wyrok będzie wydany dla osoby uprawnionej.

§. 22.

Do powzięcia uchwały w komisyi krajowej potrzebną jest obecność przewodniczącego i wszystkich członków komisyi lub ich zastępców.

Uchwały zapadają bezwzględną większością głosów.

Przewodniczący nie głosuje — jednak w razie równości głosów staje się uchwałą to zdanie, do którego się przychyli przewodniczący.

Jeżeli przy równości głosów różnica zdań zachodzi jedynie co do wysokości cyfry, przewodniczący może przyjąć cyfrę średnią.

§. 23.

Przeciw wyrokom komisyi krajowej służy prawo rekursu do Ministerstwa spraw wewnętrznych.

Do wniesienia rekursu ustanawia się nieprzekraczalny termin 30 dni, od dnia doręczenia wyroku indemnizacyjnego, nie licząc w tenże termin dni, które zajmie przesyłka rekursu pocztą.

Rekursa należy wnosić do komisyi krajowej.

Orzeczenia Ministerstwa są ostateczne.

Koszta dochodzenia spowodowane rekursem ponosi w razie odrzucenia tegoż strona, która wniosła rekurs.

§. 24.

Komisya krajowa udziela Wydziałowi krajowemu z urzędu prawomocne wyroki indemnizacyjne.

§. 25.

Spory prywatnoprawne odnoszące się do prawa propinacyi należą do drogi prawa.

Jeżeli co do prawa propinacyi zachodzą sprzeczne roszczenia kilku osób, rozprawa będzie przeprowadzoną z tym, który jest faktycznie w posiadaniu tego prawa.

Gdyby oznaczenie kapitału wynagrodzenia okazało się zawisłem od decyzyi spornych kwestyi

prawa prywatnego, komisya krajowa zawyrokuje według ostatniego faktycznego posiadania i wyznaczy termin przynajmniej 60 dni, w którym pozew dla rozstrzygnięcia sprawy spornej do właściwego Sądu wniesiony być winien, gdyż w razie niewniesienia pozwu w tym terminie, wyrok komisyi stanie się prawomocnym.

W razie wydania wyroku sądowego, należy się zastosować do niego przy ostatecznem oznaczeniu kapitału wynagrodzenia.

§. 26.

Dzień, w którym kapitały wynagrodzenia uprawnionym w całym kraju ostatecznie zostaną przyznane, poda komisya krajowa do powszechnej wiadomości.

Z dniem tego ogłoszenia rozpoczyna się peryod lat 26 w §. 3 ustanowiony.

Poszczególne ostatecznie jeszcze niezałatwione sprawy o przyznanie wynagrodzenia, tudzież będące w toku spory sądowe odnoszące się do prawa propinacyi nie wstrzymują rozpoczęcia rzeczonego peryodu.

Po dniu tego ogłoszenia nie mogą być cofnięte zgłoszenia się o wynagrodzenie.

Dział III.

O funduszu propinacyjnym.

Na spłacenie kapitałów wynagrodzenia, pokrycie wszystkich wydatków połączonych z przeprowadzeniem czynności wymiaru wynagrodzenia, jakoteż kosztów zarządu, utworzony będzie krajowy fundusz propinacyjny.

Fundusz ten powstaje:

a) z opłat składanych przez posiadaczy prawa propinacyi;

b) z rocznych opłat od wyszynku gorących napojów, wykonywanego przez osoby nie mające prawa propinacyi;

c) z jednorazowych opłat od zakładania nowych gorzelń i browarów;

d) z grzywien nakładanych za przestępstwa w sprawach propinacyjnych.

a) **Opłaty składane przez posiadaczy prawa propinacyi.**

§. 28.

Posiadacze propinacyjnego prawa wyszynku, za które ma być wypłacony kapitał wynagrodzenia wnoszą do funduszu propinacyjnego od dnia upływu terminu edyktem pierwszym oznaczonego (§. 12) aż do dnia, w którym ogłoszono, iż kapitały wynagrodzenia w całym kraju przyznane zostały (§. 26) corocznie jeden od sta od wymaganego przez nich, lub z urzędu obliczonego kapitału wynagrodzenia; następnie od dnia ogłoszenia (§. 26) aż do dnia, w którym kapitał wynagrodzenia wypłacony im będzie, corocznie po dwa od sta od przyznanego im kapitału.

Jeżeli oznaczenie kapitału wynagrodzenia nie nastąpiło z powodu nieukończonego sporu (§. 25) opłaca posiadacz propinacyjnego prawa wyszynku po ogłoszeniu w §. 26 wzmiankowanem, po dwa od sta od wymaganego kapitału aż do dnia przyznania tegoż, z zastrzeżeniem późniejszego wyrównania na przypadek, gdyby kapitał przyznany był większy lub mniejszy od wymaganego.

Po wypłaceniu lub przekazaniu do wypłaty (§§. 42 i 43) kapitału wynagrodzenia, opłacać będą posiadacze propinacyjnego prawa wyszynku na fundusz propinacyjny 7% od 100 od wypłaconego im kapitału, dopóki wynagrodzenie w całym kraju spłaconem nie będzie, — jednakże nie dłużej jak do upłynięcia peryodu w §. 3 oznaczonego.

Wszystkie te wypłaty uiszczają obowiązani do kasy właściwego urzędu podatkowego w półrocznych ratach z góry, zawsze dnia 1. stycznia i 1. lipca każdego roku; w razie zaś uchybienia terminu z odsetkami zwłoki po 6 od sta.

§. 29.

Opłaty w §. 28 wymienione, pobierane będą w ten sam sposób jak podatki rządowe.

Celem przypisania i poboru takowych, udzieli komisya krajowa urzędom podatkowym wykaz tych opłat, sporządzony na podstawie wymaganego, lub prawomocnie już przyznanego uprawnionym wynagrodzenia, z poszczególnieniem kwoty na każdego z obowiązanych przypadającej.

Wydział krajowy zaś, jako władza zarządzająca funduszem propinacyjnym, udzielać będzie urzędom podatkowym wykazy uprawnionych, którym

w skutek losowania kapitał wynagrodzenia został wypłaconym, lub do wypłaty przekazanym.

Rzeczone opłaty mają w razie egzekucyi lub konkursu wierzycieli takie same pierwszeństwo hypoteczne jak podatki rządowe.

Jeśli prawo propinacyi nie jest częścią majątku przedmiotem ksiąg hypotecznych będącego, ciężą rzeczone opłaty na propinacyjnym prawie wyszynku z pierwszeństwem przed wszystkiemi wierzytelnościami prywatno-prawnemi.

§. 30.

Właściciele prawa propinacyi, którzy zrzekli się wynagrodzenia (§. 7) uwolnieni są od uiszczenia wszelkich opłat na rzecz funduszu propinacyjnego.

b) Opłaty od wyszynku trunków.

§. 31.

Kto wykonuje wyszynk wódki, piwa, napojów miodowych i spirytusowych (okowity, rumu, araku, rozolisów, likierów, ponczowej esencyi i t. d.) z innego tytułu niżeli z prawa propinacyi, ma opłacać od tego wyszynku na rzecz funduszu propinacyjnego należytość roczną w paragrafie następnym oznaczoną, bez różnicy, czy wyszynk jest wykonywany jako przemysłowość samoistna, czy jako akcesoryum innej przemysłowości.

§. 32.

Należytość rzeczona ustanawia się od wyszynku w miejscowościach liczących nie więcej jak 1000 mieszkańców po 40 zł. w. a., w miejscowościach z ludnością od 1000 do 5000 mieszkańców po 60 zł. w. a., w miejscowościach z ludnością od 5000 do 12000 mieszkańców po 80 zł. w. a., w miejscowościach zaś z ludnością nad 12000 mieszkańców po 100 zł. w. a. rocznie.

Należytość tę winien obowiązany opłacać od 1. dnia tego miesiąca, który nastąpi po upływie trzech miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Po upływie peryodu w §. 3 oznaczonego, a w razie wcześniejszego spłacenia kapitału wynagrodzenia w całym kraju, z chwilą spłacenia onegoż, ustaje obowiązek płacenia tych należytości.

§. 33.

Władza polityczna powiatowa wymierza według postanowień §. 31 i 32 rzeczone należytości, i zawiadamia o tem obowiązanych; następnie udziela wykaz wszystkich należytości wymierzonych, w jednym egzemplarzu c. k. Urzędowi podatkowemu, w drugim Wydziałowi krajowemu.

Przeciw wymiarowi należytości służy tak szynkarzowi, jak Wydziałowi krajowemu, jako władzy zarządzającej funduszem propinacyjnym prawo odwołania się do c. k. Namiestnictwa. Przeciw decyzyi Namiestnictwa służy prawo rekursu tylko temu, na czyją niekorzyść orzeczenie pierwsze zniesionem zostało.

Rekurs nie wstrzymuje wykonania orzeczeń.

Gdyby władza przemysłowa udzieliła komu w myśl obowiązujących przepisów (§. 49) nową koncesyę na wyszynk napojów w §. 31 wymienionych winna zarazem wymierzyć od niej opłatę według postanowień paragrafu poprzedniego, i zawiadomić o tem Urząd podatkowy i Wydział krajowy.

§. 34.

Należytości powyższe uiszczane być mają na rzecz funduszu propinacyjnego do kasy Urzędu podatkowego w półrocznych ratach z góry zawsze dnia 1. stycznia i 1. lipca każdego roku, w razie zaś uchybienia terminu z odsetkami zwłoki po 6% od 100.

Jeżeli obowiązek opłaty tych należytości nie zaczyna się z dniem 1. stycznia lub 1. lipca uiści obowiązany pierwszą ratę tylko w takiej ilości, jaka stosunkowo wypadnie za czas od dnia 1. stycznia względnie 1. lipca.

Należytości te ściągane będą, w ten sam sposób jak podatki rządowe.

c) Opłaty od zakładania nowych gorzelń i browarów.

§. 35.

Kto w czasie od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy aż do upływu peryodu w §. 3 określonego, będzie zakładał nową gorzelnię lub browar, winien zapłacić na rzecz funduszu propinacyjnego przed rozpoczęciem wyrobu wódki lub piwa jednorazową należytość w kwocie 2.000 złr. wal. austr. od każdego nowo założonego browaru i od każdej nowo założonej gorzelni.

Od tej opłaty wolny jest właściciel majętności przedmiotem ksiąg hypotecznych będącej, z którą w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy połączone jest prawo propinacyi, jeżeli zakłada gorzelnię lub browar w tej majętności.

§. 36.

Opłaty w §. 35 ustanowione należy uiszczać bezpośrednio do kasy funduszu propinacyjnego.

Polityczne władze powiatowe obowiązane są zawiadamiać Wydział krajowy o każdem na założenie gorzelni lub browaru wydanem pozwoleniu.

§. 37.

Zarząd funduszu.

Funduszem propinacyjnym zarządza Wydział krajowy.

Dział IV.

O spłacie wynagrodzenia.

§. 38.

Po ukończeniu czynności przyznania kapitałów wynagrodzenia (§. 26) rozpoczyna się spłacanie onych według planu umorzenia, który ułożony być ma przez c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym, a zatwierdzony przez Ministerstwo spraw wewnętrznych.

Plan umorzenia powinien być tak ułożony, ażeby z opłat wniesionych w pierwszych latach zabezpieczone było pokrycie kosztów i możliwych niedoborów.

Spłacanie następuje w ten sposób, że co pół roku odbywa się losowanie wyroków indemnizacyjnych stosownie do planu umorzenia.

Najdalej w przeciągu peryodu 26letniego w §. 3 oznaczonego, musi być wynagrodzenie w całym kraju spłacone.

§. 39.

Każdy kapitał wynagrodzenia przyznany osobnym wyrokiem indemnizacyjnym otrzyma los osobny; sporządzonych więc będzie tyle losów, ile wydano prawomocnych wyroków indemnizacyjnych.

Losy te będą złożone do urny i w niej przechowane pod kluczem i pieczęcią Wydziału krajowego.

§. 40.

Wydział krajowy, jako władza zarządzająca funduszem propinacyjnym ogłosi zawsze kwotę kapitałów wynagrodzenia, według planu umorzenia z końcem czerwca, lub z końcem grudnia, do losowania przypadającą i przeprowadzi w połowie czerwca, względnie w połowie grudnia, losowanie wyroków indemnizacyjnych.

Losowanie odbywa się publicznie wobec komisyi przez Wydział krajowy wyznaczonej, a losów będzie ciągnionych tyle, na ile wystarczy suma na to półrocze do spłacania przeznaczona.

Jeżeli los na ostatku wyciągnięty przedstawia kapitał wynagrodzenia wyższy niż jest fundusz na spłatę onego po pokryciu wprzód wyciągniętych losów pozostały, wylosowany kapitał ten będzie z końcem następującego półrocza spłacony; pozostała zaś nie wypłacona reszta doliczy się do kwoty, która według planu umorzenia na najbliższe półrocze przypada.

§. 41.

Wydział krajowy obwieszcza wylosowane kapitały wynagrodzenia i wypłaca takowe z końcem następującego po wylosowaniu półrocza, to jest z końcem grudnia tego samego roku, względnie z końcem czerwca roku następnego.

Akt wylosowania udziela Wydział krajowy Instancyi realnej, która z urzędu ma zanotować w księgach hypotecznych każdy wylosowany kapitał przy dotyczącym majątku.

Zanotowanie to ma ten skutek, że później nabyte prawa rzeczowe nie będą uwzględnione przy sądowej rozprawie o przekazanie kapitału wynagrodzenia.

§. 42.

Jeżeli prawo propinacyi połączone jest z własnością majątku nieruchomego będącego przedmiotem ksiąg hypotecznych, albo też stanowi odrębne ciało hypoteczne, spłata kapitału wynagrodzenia nastąpić może tylko z uwzględnieniem rzeczowego prawa osób trzecich.

Postępowanie sądowe względem przekazania kapitału wynagrodzenia rozpoczyna się dopiero po wylosowaniu tego kapitału.

Gdzie zachodzą prawa osób trzecich, kapitał wynagrodzenia złożony będzie do depozytu Instancyi realnej.

Z dniem złożenia spłata jest dokonaną.

Kapitał złożony do depozytu sądowego ma być na żądanie uprawnionego lokowany w papierach publicznych, w jakich kapitały pupilarne lokowane być mogą.

Jeżeli uprawniony wyjedna sobie po wylosowaniu kapitału wynagrodzenia u Instancyi realnej prawomocną asygnacyę na wypłacenie tegoż, wypłata nastąpi do rąk uprawnionego.

Przy przekazywaniu, wypłacaniu i odpisywaniu kapitału wynagrodzenia, zastosowują się analogicznie postanowienia patentu ces. z dnia 8. listopada 1853 L. 237 Dz. u. p. i rozporządzenia minister. z dnia 28. lipca 1859 L. 142 Dz. u. p.

Przy postępowaniu tém nie będzie zastosowane postanowienie §. 64 pat. ces. z 8. listopada 1853. L. 237. Dz. u. p.

§. 43.

Gdyby prawo propinacyi nie było połączone z własnością majątku nieruchomego będącego przedmiotem ksiąg hypotecznych, wylosowany kapitał wynagrodzenia zostanie spłacony dopiero po upływie peryodu w §. 3 oznaczonego, jeżeli należytości, które od tego kapitału aż do końca peryodu umorzenia uiszczane być mają, nie zostaną funduszowi propinacyjnemu z góry zapłacone lub zabezpieczone.

Dopóki jednak kapitał wynagrodzenia nie zostanie spłaconym, uprawniony opłacać będzie tylko po dwa od sta od przyznanego mu kapitału.

§. 44.

Po rozpoczęciu peryodu w §. 26 wskazanego ma być przy każdym majątku nieruchomym, będącym przedmiotem ksiąg hipotecznych, z którym połączone jest prawo propinacyi, uwidocznionem z urzędu w księgach hypotecznych, że prawo propinacyi z upływem tegoż peryodu ustaje, i że właściciel tego majątku pozostanie nadal tylko przy prawie posiadania szynku zastrzeżonego w §. 3 niniejszej ustawy.

Jeżeli prawo propinacyi nie jest połączone z majątkiem nieruchomym stanowiącym przedmiot ksiąg hypotecznych, winien właściciel tego prawa wskazać nieruchomość, z którą zastrzeżone w §. 3 prawo posiadania szynku ma być hypotecznie połączone.

Dział V.

O kosztach.

§. 45.

Koszta dochodzenia i wymiaru wynagrodzenia, o ile takowe nie ponoszą strony (§. 18. i 23.) równie jak koszta zarządu funduszu propinacyjnego, mają być pokryte z tegoż funduszu.

§. 46.

Gdyby fundusz propinacyjny z końcem peryodu w §. 3. wskazanego nie wystarczał na pokrycie wypłat na nim ciążących, oznaczy ustawa krajowa jakie opłaty po upływie rzeczonego peryodu będą pobierane od wyszynku napojów na rzecz tegoż funduszu.

Pozostałość funduszu propinacyjnego, jaka okaże się po spłaceniu wynagrodzenia w całym kraju i pokryciu wszystkich wydatków, staje się własnością funduszu krajowego.

Dział VI.

Postanowienia ubezpieczające i karne.

§. 47.

Producentom wódki, spirytusu, piwa, trunków miodowych lub innych napojów propinacyjnych, nie wolno sprzedawać tych trunków inaczej, jak tylko hurtownie w naczyniach pod obręczami i zawierających przynajmniej pół hektolitra płynu.

§. 48.

Osobom, które w okręgu propinacyjnym (t. j. miejscowości w której istnieje propinacyjne prawo

wyszynku) trudnią się sprzedażą rumu, araku, ponczowej esencyi, rozolisów, likierów, z innego tytułu, niżeli z tytułu propinacyjnego prawa wyszynku, niewolno wykonywać drobnej sprzedaży tych trunków inaczej, jak tylko we flaszkach opieczętowanych, zawierających przynajmniej pół litra płynu.

§. 49.

Wyszynk i sprzedaż niehurtowna (§. 47.) wódek, spirytusów niesłodzonych lub słodzonych, z wyjątkiem wymienionych w §. 48. — tudzież piwa, trunków miodowych i innych napojów propinacyjnych, nie mogą być w okręgu propinacyjnym wykonywane przez osoby inne, jak tylko przez te, które posiadacz propinacyjnego prawa wyszynku, lub jego dzierżawca do tego ustanowi.

Wyszynk i drobniejsza niżeli w §. 48. oznaczona sprzedaż napojów, w tymże §ie wymienionych nie mogą być osobom, nieposiadającym propinacyjnego prawa wyszynku dozwalane w okręgach propinacyjnych inaczej, jak tylko po ścisłem zbadaniu potrzeby miejscowej, wysłuchaniu posiadacza propinacyjnego prawa wyszynku i przekonaniu się, że ten posiadacz niezaspakaja miejscowej potrzeby.

§. 50.

Kto w warunkach w §. 35. określonych rozpoczął wyrób wódki lub piwa, nie opłaciwszy poprzód przypadającej od niego należytości na rzecz funduszu propinacyjnego, staje się winnym przekroczenia i podpada karze podwójnej należytości.

§. 51.

Szynkowanie nieuprawnione, pokątne, tudzież przekroczenia przepisów zawartych w §. 47. i 48. lub innych przepisów w sprawach propinacyjnego prawa wyszynku, karane będą grzywnami od 10 do 200 złr., w razie niemożności zapłaty aresztem od 2 do 40 dni, o ile niniejsza ustawa innych kar nie postanawia.

Orzeczenie karne postanowi zarazem konfiskatę trunków i sprzętów, służących do popełnienia przekroczenia.

Kto uznany został winnym przekroczenia, ma ponosić koszta dochodzenia i koszta wykonania kary.

§. 52.

Dochodzenie i karanie wszelkich przekroczeń w sprawach propinacyjnego prawa wyszynku należy do politycznej władzy powiatowej.

Orzeczenie co do tych przekroczeń powinno być doręczane stronom interesowanym (obwinionemu i poszkodowanym), którym zarówno służy prawo rekursu, tak co do orzeczenia o winie, jak i przeciw wymiarowi kary.

§. 53.

W razie poszlak szynkowania pokątnego winna polityczna władza powiatowa zarządzić rewizyę domową, wykonać się mającą według przepisów ustawy karnej dla przestępstw skarbowych.

Do poszlak takich należy w szczególności posiadanie gorących napojów w większej ilości jak wymagać może pokrycie potrzeby według osobistych stosunków posiadacza, tudzież posiadanie naczyń lub przyrządów do wyszynku.

§. 54.

Wszelkie grzywny, nakładane w sprawach propinacyjnych i przedmioty skonfiskowane (§§. 50. i 51.) wpływają do funduszu propinacyjnego.

§. 55.

Posiadaczowi propinacyjnego prawa wyszynku wolno jest dla obrony praw swoich utrzymywać przysięgłą straż, którą on sam mianuje, a potwierdza polityczny urząd powiatowy.

Do tej straży mogą być powołane tylko osoby nieskazitelne, które 24 lat życia ukończyły.

Straż ta składa przysięgę w politycznym urzędzie powiatowym podług roty następującej:

„Przysięgam, że będę strzegł powierzonego memu nadzorowi propinacyjnego prawa „wyszynku z pilnością i wiernością od wszelkiej szkody, że o każdym, któryby w jaki „bądź sposób nieprawnie ukracał to prawo „doniosę sumiennie bez żadnych osobistych „względów, podług mego najlepszego prze„konania.“ — „Tak mi Boże dopomóż.“

Przysięgła straż propinacyjna uważaną będzie przy wykonywaniu swej służby jako straż publiczna i ma używać wszystkich praw, służących z mocy

ustaw osobom urzędowym i publicznej straży cywilnej.

Zeznanie przysięgłego strażnika propinacyjnego uczynione z powołaniem się na przysięgę służbową o czynach lub okolicznościach wchodzących w zakres jego służby stanowi prawny dowód według określeń przepisów o postępowaniu karnem dla przestępstw skarbowych.

§. 56.

Postanowienia zawarte w tym dziale (§§. 47 do 56) przestają obowiązywać z upływem peryodu w §. 3cim wskazanego.

Dział VII.

Postanowienia dodatkowe.

§. 57.

Osobna instrukcya, którą wyda Ministerstwo spraw wewnętrznych, określi bliżej sposób postępowania komisyi krajowej.

Wydział krajowy zaś wyda osobną instrukcyę do zarządu funduszem propinacyjnym i do spłaty wynagrodzenia.

§. 58.

Władze rządowe w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem winne udzielać wszelkiej pomocy do przeprowadzenia postanowień niniejszej ustawy.

§. 59.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie równocześnie z ustawą państwową o uwolnieniu opłat do funduszu propinacyjnego wpływających od podatku dochodowego, tudzież wszelkich do wykonania niniejszej ustawy się odnoszących aktów prawnych, dokumentów, podań i innych pism od stempli, od należytości bezpośrednich, od opłat depozytowych i w ogóle od wszelkich opłat skarbowych.

§. 60.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom spraw wewnętrznych, skarbu i sprawiedliwości.

Wrzesień 1874

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o wykupnie prawa propinacyi.

Wysoki Sejmie!

Na dniu 17go Stycznia 1874, uchwalił Wysoki Sejm w przedmiocie wykupna prawa propinacyi następujące zasady:

§. 1.

Wyłączność prawa wyrobu i wyszynku gorących napojów, służąca z tytułu prawa propinacyi właścicielom dóbr tabularnych, lub innym osobom, bądź pojedyńczym, bądź zbiorowym, ma być zniesiona za odpowiedniem wynagrodzeniem.

§. 2.

Kapitał wynagrodzenia wymierzony będzie na podstawie przeciętnego rocznego dochodu z propinacyjnego prawa wyszynku, który to dochód ma być wyśledzony z ostatnich lat 6, i skapitalizowany pomnożeniem przez 12.

§ 3.

Fundusz wynagrodzenia powstaje:

a) z opłat składanych od właścicieli propinacyi.

b) z opłat innych, a w szczególności z opłat rocznych od wyszynku gorących napojów, wykonywanego na podstawie konsensów, udzielanych nie mającym prawa propinacyi, i z opłat jednorazowych od powstających nowych browarów i gorzelń, zakładanych przez osoby, które nie miały prawa propinacyi.

§. 4

Wyrób trunków propinacyjnych staje się z dniem wejścia w życie ustawy przedmiotem wolnego przemysłu.

§. 5.

Przez 25 lat, licząc od dnia, w którym kapitał wynagrodzenia w całym kraju będzie uprawnionym przyznany, pozostaną dotychczasowi właściciele propinacyjnego prawa wyszynku w posiadaniu tego prawa, w całéj onego rozciągłości.

§. 6.

Na fundusz umorzenia będzie każdy posiadacz prawa propinacyi składać rocznie pewien procent od przyznanego mu wynagrodzenia tak przed, jak i po wypłaceniu kapitału.

§. 7.

Kapitał wynagrodzenia spłacanym będzie uprawnionym, koleją wskazaną przez losowanie.

§. 8.

Mający prawo do wynagrodzenia, winni się zgłosić o nie pisemnie w nieprzekraczalnym terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie téj ustawy.

Uprawnieni mogą zrzec się prawa wynagrodzenia, o ile prawo osób trzecich nie stoi temu na przeszkodzie.

Kto w skutek zrzeczenia się utracił prawo do wynagrodzenia, pozostaje w posiadaniu propinacyjnego prawa wyszynku przez cały perjod w §. 5. wskazany i nie będzie obowiązany do opłat wymienionych w §. 6.

§. 9.

Dopóki uprawnieni pozostają w posiadaniu prawa propinacyi, powinno być to prawo zabezpieczone stósownemi przepisami, i energiczném tychże wykonaniem.

Przez cały ten czas nie będą wydawane w okręgach propinacyjnych koncesye na wyszynk go-

rących trunków, a producentom trunków propinacyjnych nie będzie wolno sprzedawać je podrobno, lecz tylko w naczyniach pod obręczami, zawierających przynajmniej 1 niższo austr. wiadro. Będzie także zaprowadzona straż propinacyjna mająca atrybucye straży publicznej.

Uchwaliwszy powyższy zasady, zawezwał Wysoki Sejm. c k. Rząd, aby projekt do ustawy o wykupnie prawa propinacyi wypracowany na podstawie tych zasad z uwzględnieniem jednak odrębnych stosunków miast, prawo propinacyi posiadających, przedłożył Wysok. Sejmowi na najbliższej sesyi.

Pomimo zapytań z dnia 5 Marca 1874 L. 3766. i z dnia 21. Maja 1874. L. 9268 nie otrzymał Wydział krajowy odpowiedzi, czy Rząd uczyni zadość powyższemu wezwaniu wys. Sejmu; niema zatém pewności, czy Rząd przedłoży projekt rządowy do ustawy o wykupnie prawa propinacyi, oparty na powyższych zasadach przez Wys. Sejm uchwalonych.

Wydział krajowy sądzi zatém, że dopełnia obowiązku swego jako organ wykonawczy Wys. Izby, układając projekt do ustawy o wykupnie prawa propinacyi, oparty na zasadach przez Wys. Sejm uchwalonych.

A. Tabliczka umorzenia pod A załączona wykazuje, że spłaty po 2% od kapitału wynagrodzenia uprawnionym przyznanego przed wypłatą tego wynagrodzenia, a po 7% po otrzymaniu tego wynagrodzenia przez uprawnionych uiszczane, dają rachunkową podstawę pewności, że cały kapitał wynagrodzenia umorzonym zostanie w przeciągu lat 26.

Dlatego przyjął Wydział krajowy powyższą wysokość opłat za podstawę tworzenia funduszu wynagrodzenia; — inne dochody bowiem do tego funduszu wpływające, nie będą prawdopodobnie znacznemi i wystarczą zaledwie na pokrycie kosztów wymierzenia wysokości wynagrodzenia, kosztów administracyi, funduszu wynagrodzenia, możliwych niedoborów i przyspieszenie amortyzacyi, o rok jeden.

Wydział krajowy kończy zatém wnioskiem

Wysoki Sejm raczy niniejsze sprawozdanie w raz z projektem do ustawy o wykupnie prawa
I.) propinacyi pod I, niemniej projektem uchwały pod
II.) II. przekazać wybrać się mającej komisyi propinacyjnej.

Z Rady Wydziału krajowego królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiém księstwem Krakowskiém.

We Lwowie dnia 17 Sierpnia 1874.

W zastępstwie J. O. Księcia Marszałka.

Przewodniczący:
Oktaw Pietruski wł. r.
członek Wydziału krajowego.

Sprawozdawca:
Paweł Skwarczyński wł. r.
członek Wydziału krajowego.

A

Plan umorzenia

bezprocentowego kapitału 10.000 Złr. w półrocznych ratach potrącając na umorzenie od niespłaconego kapitału 2% rocznie zaś od spłaconego kapitału 7% rocznie.

Raty		Kapitał do umorzenia		Na umorzenie						Suma umorzonego kapitału	
				2% odsetki od niespłaconego kapitału		7% odsetki od umorzonego kapitału		Razem			
		Zł.	ct.	Zł.	ct.	Zł.	ct.	Zł.	ct.	Zł.	ct.
1		10.000	—	100	—	—	—	100	—	100	—
2		9.900	—	99	—	3	50	102	50	202	50
3		9.797	50	97	97½	7	8½	105	06	307	56
4		9.692	44	96	92½	10	76½	107	69	415	25
5		9.584	75	95	84½	14	53½	110	38	525	63
6		9.474	37	94	74	18	40	113	14	638	77
7		9.361	23	93	61	22	36	115	97	754	74
8		9.245	26	92	45	26	42	118	87	873	61
9		9.126	39	91	26	30	58	121	84	995	45
10		9.004	55	90	04	34	84	124	88	1.120	33
11		8.879	67	88	80	39	21	128	01	1.248	34
12		8.751	66	87	51	43	69	131	20	1.379	54
13		8.620	46	86	21	48	28	134	49	1.514	03
14		8.485	97	84	86	52	99	137	85	1.651	88
15		8.348	12	83	48	57	82	141	30	1.793	18
16		8.206	82	82	7	62	76	144	83	1.938	01
17		8.061	99	80	62	67	83	148	45	2.086	46
18		7.913	54	79	13½	73	02½	152	16	2.238	62
19		7.761	38	77	61	78	35	155	96	2.394	58
20		7.605	42	76	05	83	81	159	86	2.554	44
21		7.445	56	74	45½	89	40½	163	86	2.718	30
22		7.281	70	72	81	95	14	167	95	2.886	25
23		7.113	75	71	14	101	02	172	16	3.058	41
24		6.941	59	69	41½	107	04½	176	46	3.234	87
	Do przeniesienia .			2.066	01	1.168	86	3.234	87		

Raty		Kapitał do umorzenia		Na umorzenie						Suma umorzonego kapitału	
				2% odsetki niespłaconego kapitału		7% odsetki umorzonego kapitału		Razem			
		Zł.	ct.	Zł.	ct.	Zł.	ct.	Zł.	ct.	Zł.	ct.
	Z przeniesienia	6.941	59	2 066	01	1·168	86	3.234	87	3.234	87
25		6.765	13	67	65	113	22	180	87	3.415	74
26		6.584	26	65	84	119	55	185	39	3.601	13
27		6.398	87	63	99	126	4	190	3	3.791	16
28		6.208	84	62	9	132	69	194	78	3.985	94
29		6.014	06	60	14	139	51	199	65	4.185	59
30		5.814	41	58	14½	146	49½	204	64	1.390	23
31		5 609	77	56	9½	153	65½	209	75	4.599	98
32		5.400	2	54	—	161		215	–	4.814	98
33		5.185	2	51	85	168	52	220	37	5.035	35
34		4.964	65	49	64½	176	23½	225	88	5.261	23
35		4.738	77	47	38½	184	14½	231	53	5.492	76
36		4.507	24	45	7½	192	24½	237	32	5.730	08
37		4.269	92	42	70	200	55	243	25	5.973	33
38		4.026	67	40	26½	209	6½	249	33	6.222	66
39		3.777	34	37	77	217	79	255	56	6.478	22
40		3.521	78	35	21½	226	73½	261	95	6.740	17
41		3.259	83	32	59½	235	90½	268	50	7.008	67
42		2.991	33	29	91	245	30	275	21	7.283	88
43		2.716	12	27	16	254	93	282	09	7.565	97
44		2.434	08	24	34	264	81	289	15	7.855	12
45		2.144	88	21	45	274	93	296	38	8.151	50
46		1.848	50	18	48½	285	30½	303	79	8.455	29
47		1.544	71	15	44½	295	93½	311	38	8.766	67
48		1.233	33	12	33	306	83	319	16	9.085	83
49		914	17	9	14	318	—	327	14	9.412	97
50		587	3	5	87	329	45	335	32	9.748	29
51		251	71	2	51	249	20	251	71	10.000	—
				3.103	10	6.896	90	10.000			

I.

Ustawa

z dnia obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem

o wykupnie prawa propinacyi.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, wydaję

Ustawę

o wykupnie prawa propinacyi,

i rozporządzam co następuje:

DZIAŁ I.

Postanowienia ogólne.

§. 1.

Zniesienie wyłączności prawa wyrobu i wyszynku.

Wyłączność prawa wyrobu i wyszynku gorących napojów, służąca z tytułu prawa propinacyi właścicielom dóbr tabularnych lub innym osobom bądź pojedynczym, bądź zbiorowym, znosi się za odpowiedniem wynagrodzeniem.

§. 2.

Opłaty konsumcyjne.

Opłaty konsumcyjne pobierane przez gminy od wyrobu i wprowadzania gorących napojów pozostają nienaruszone.

§. 3.

Inne opłaty gminne.

Opłaty w niektórych miastach na rzecz gminy z tytułu prawa propinacyi pobierane od wyrobu i wprowadzania napojów gorących, od konsensów na wyszynki i za pozwolenie zakładania fabryk wyrabiających gorące napoje, pozostają nienaruszone; lecz od czasu wejścia w życie niniejszej ustawy, będą nadal pobierane jako opłaty konsumcyjne, lub jako opłaty za dozór policyjny.

§. 4.

Miasta posiadające prawo propinacyi.

Miasta posiadające prawo propinacyi, mogą zastosować wykonywanie prawa wyrobu i wyszynku gorących napojów w obrębie gminy miejskiej do ogólnych postanowień ustawy przymysłowej i poddać postanowienia przez się w tej mierze uchwalone, zatwierdzeniu przez ustawę krajową. Prawo wyrobu i wyszynku napojów gorących w ten sposób uregulowane, przestaje być przedmiotem niniejszej ustawy; w przeciwnym razie zaś prawo propinacyi będące własnością miast wykonywane w obrębie gminy, wykupioném będzie stosownie do postanowień niniejszéj ustawy.

§ 5.

Fundusz wynagrodzenia.

Fundusz wynagrodzenia powstaje:

a. z opłat składanych przez właścicieli prawa propinacyi,
b. z rocznych opłat od wyszynku gorących napojów, wykonywanego na podstawie konsensów przemysłowych, nadanych osobom niemającym prawa propinacyi, chociażby nawet przed wejściem w życie niniejszej ustawy,
c. z jednorazowych opłat od zakładania nowych gorzelń i browarów przez osoby nie posiadające prawa propinacyi, nareszcie
d. z grzywien nakładanych w sprawach propinacyjnych.

§. 6.

Wyrób.

Wyrób gorących napojów staje się z ograniczeniami w niniejszej ustawie postanowionemi od dnia wejścia jej w życie, przedmiotem wolnego przemysłu.

§. 7.

Wyszynk.

Właściciele propinacyjnego prawa wyszynku, pozostają w posiadaniu tego prawa w całej jego rozciągłości aż do upłynięcia

dwudziestego piątego roku od dnia, w którym kapitał wynagrodzenia uprawnionym w całym kraju prawomocnie przyznanym zostanie.

Po upływie powyższych lat dwudziestu pięciu ma dotychczasowy właściciel prawa propinacyi z mocy niniejszej ustawy prawo do konsensu na jeden wyszynk w obrębie każdej miejscowości, w której wykonywał prawo propinacyi.

DZIAŁ II.

O wynagrodzeniu

§. 8.

Zgłoszenie.

Mający prawo po wynagrodzenia, winien zgłosić je na piśmie do komisyi krajowej w nieprzekraczalnym terminie sześciu miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Niezgłoszenie się w powyższym terminie pociąga dla niezgłaszającego uprawnionego utratę prawa do wynagrodzenia.

Jeżeli prawo do wynagrodzenia jest wspólną własnością kilku osób, winne lub wszystkie razem lub każda z osobna zgłosić we prawo do wynagrodzenia.

Zgłoszenie się jednego lub kilku współuprawnionych nie wywiera żadnego wpływu na skutki niezgłoszenia tego prawa przez nnych współuprawnionych.

§. 9.

Jeżeli uprawniony nie zgłosił się w powyższym terminie (§. 8.) mogą dożywotnicy, wierzyciele hypoteczni, lub inni mający akiekolwiek prawo rzeczowe, w dalszym nieprzekraczalnym trzymiesięcznym terminie, zgłosić prawo do wynagrodzenia przez uprawnionego nie zgłoszone a to pod rygorem utraty także dla tych osób wszelkiego prawa do wynagrodzenia.

§. 10.

Gdyby okazać się miało, że przypadająca kwota wynagrodzenia wyższą jest od całéj należytości osób w powyższym paragrafie wymienionych, zgłaszających to prawo, wynagrodzenie tylko w takiej kwocie przyznanem będzie, jaka potrzebną okaże się na pokrycie należytości osób, które zgłosiły prawo do wynagrodzenia.

§. 11.

Komisye przyznające wynagrodzenie.

Dla obliczenia wynagrodzenia ustanowione będą komisye powiatowe i komisya krajowa we Lwowie. Zakres działania komisyi powiatowej, obejmuje cały obszar powiatu.

§. 12.

Komisya powiatowa składa się z przełożonego politycznej władzy powiatowej lub tegoż zastępcy, jako przewodniczącego i z dwóch członków, z których jednego mianuje Wydział powiatowy a następnie drugiego Wydział krajowy. Tym samym sposobem mianowany będzie zastępca dla każdego członka komisyi.

Uchwały w komisyi zapadają bezwzględną większością głosów. Członkowie komisyi powiatowej, mianowani przez Wydział krajowy i przez Wydziały powiatowe, pobierać będą za czas urzędowania dyety po 3 zł. w. a dziennie i wynagrodzenie kosztów podróży po 1 zł. w. a. za milę.

Członkowie komisyi powiatowéj mianowani przez Wydział krajowy i Wydziały powiatowe, złożą w ręce przewodniczącego komisyi krajowej lub jego delegata przyrzeczenie: „że przy poruczonych im czynnościach obowiązki swoje wypełniać będą sumiennie, wedle najlepszej wiedzy i przekonania."

§. 13

Komisya krajowa składa się z c. k. Namiestnika lub delegowanego przezeń zastępcy jako przewodniczącego i z sześciu członków.

Dwóch wybiera Wydział krajowy z grona swego, dwóch mianuje Namiestnik z pomiędzy radców Namiestnictwa, a dwóch Prezydent wyższego sądu krajowego we Lwowie, z grona radców tegoż Sądu.

Członkowie komisyi krajowej mają zastępców w ten sam sposób obranych lub mianowanych.

Członkowie komisyi krajowej nie pobierają żadnego wynagrodzenia.

Do powzięcia uchwały niezbędną jest obecność przewodniczącego i przynajmniej czterech członków komisyi. Uchwały zapadają bezwzględną większością głosów.

Przewodniczący nie głosuje; jednak w razie równości głosów staje się uchwałą to zdanie, do którego przychyli się przewodniczący.

§. 14.

wynagrodzenia.

Podstawę do obliczenia wynagrodzenia za utratę wyłączności prawa wyrobu i wyszynku napojów propinacyjnych, stanowi czysty dochód z prawa wyszynku, przyjętego do wymiaru podatku w ostatnich sześciu latach, przed wejściem ustawy w życie.

Jeżeli podatek dochodowy wymierzony był od dochodu z prawa wyszynku w połączeniu z innemi dochodami, jak np. z dochodem z młyna, cegielni, zajazdu, i t. p. orzeknie komisya na podstawie fasyi, lub gdyby fasye nie okazywały każdego dochodu z osobna, na podstawie szczegółowych dochodzeń, ile w ogólnej kwocie dochodu mieści się innych dochodów, a ile pozostaje jako dochód z propinacyjnego prawa wyszynku.

Gdzie przy wymierzaniu podatku dochodowego od dochodu z propinacyjnego prawa wyszynku nie uwzględniono i nie potrącono czynszu za budynki dodane do wykonywania wyszynku, albo za dodane dzierżawcy lub szynkarzowi pola, pastwiska, ani też wartości jakichkolwiek innych dodatków, — orzeka komisya na podstawie szczegółowych dochodzeń, o ile dodatki te wyrównane (skompensowane) są wzajemnemi dodatkami, które dzierżawca lub szynkarz dodawał właścicielowi, a które nie były doliczone do dochodu z propinacyjnego prawa wyszynku przy wymiarze podatku od tego prawa. W przeciwnym razie zaś orzeka komisya, ile z tego tytułu potrącić należy od czystego dochodu z propinacyjnego prawa wyszynku, przyjętego za podstawę wymierzenia podatku.

Od oznaczonego istotnego dochodu z propinacyjnego prawa wyszynku, należy potrącić bezpośredni podatek ze wszelkiemi dodatkami od tego dochodu opłacany, obliczony wedle przecięcia z ostatnich lat sześciu przed wejściem w życie niniejszej ustawy.

§. 15.

Jako wynagrodzenie otrzymują uprawnieni dwunastokrotny sprawdzony czysty dochód propinacyjnego prawa wyszynku.

§. 16.

Postępowanie przy wymiarze wynagrodzenia.

Po zawezwaniu uprawnionych i wysłuchawszy wniosków przez nich przedstawionych, wyśledza komisya powiatowa stosownie do postanowień §. 14 z urzędu czysty dochód propinacyjnego prawa wyszynku.

Na podstawie tego dochodzenia, oznacza komisya wysokość wynagrodzenia (§. 15.) i wręcza wyrok indemnizacyjny każdej stronie interesowanej.

§. 17.

Od tego wyroku może strona interesowana odwołać się do komisyi krajowej. Rekurs winien być wniesionym na ręce komisyi powiatowej w nieprzekraczalnym terminie dni 30. od dnia, w którym wyrok odwoływającemu się wręczony został.

Komisya krajowa rozpoznaje całą sprawę, zarządza w razie potrzeby dochodzenie uzupełniające i wydaje z wyłączeniem wszelkiego dalszego odwoływania się jakoteż drogi prawa, ostateczny wyrok o wysokości wynagrodzenia.

§. 18.

W ten sam sposób postępować należy, jeżeli nie właściciel prawa propinacyi, lecz według postanowień §. 9. dożywotnik, wierzyciel hypoteczny lub inna osoba mająca prawo rzeczowe, zgłosiła prawo do wynagrodzenia. W tym wypadku jednak stanowczy wyrok o wysokości wynagrodzenia dopiero wówczas wydanym będzie, gdy sąd powołany do przekazywania przyznanego wynagrodzenia oznaczy wysokość należytości osoby, która zgłosiła prawo do wynagrodzenia. Wynagrodzenie takie jednak w żadnym wypadku wyższem być nie może, aniżeli przyznanem byłoby właścicielowi prawa propinacyi, gdyby sam zgłosił był to prawo.

§. 19.

Komisye powiatowe i komisya krajowa przesyłają Wydziałowi krajowemu z urzędu odpisy wyroków indemnizacyjnych przez siebie wydanych i uwiadamiają Wydział krajowy o prawomocności takowych.

§. 20.

Przekazywanie przyznanego wynagrodzenia.

Wynagrodzenie wstępuje pod względem wszelkich praw rzeczowych w miejsce prawa propinacyi. — Prawa trzecich, mianowicie także prawa wierzycieli hypotecznych, pozostają nienaruszone.

§. 21.

Jeżeli prawo propinacyi było przynależnością nieruchomości, będącej przedmiotem ksiąg tabularnych, lub też samodzielnie stanowiło przedmiot tych ksiąg, przesyła komisya powiatowa z urzędu wyrok indemnizacyjny po zaszłej prawomocności takowego, stwier-

dzając tę okoliczność sądowi tabularnemu, który również z urzędu uwidocznia w księgach tabularnych, jakie wynagrodzenie wstąpiło w miejsce zniesionego prawa propinacyi.

§. 22.

Przy tabularnem oddzieleniu od nieruchomości, przy odpisywaniu, przekazywaniu i wypłacaniu kapitału wynagrodzenia za zniesienie wyłączności propinacyjnego prawa wyrobu i wyszynku, będącego przedmiotem ksiąg tabularnych, zastosowują się analogicznie przepisy ces. patentu z d. 8. listopada 1853. l. 237. dz. u. p.

Należytości na wynagrodzenie przekazywane, obliczają się stosownie do obowiązujących przepisów na walutę austryacką, wypłacane zaś będą stosownie do orzeczenia sądowego, atoli dopiero po wylosowaniu właściwego certyfikatu wynagrodzenia.

§. 23.

Certyfikaty.

Stosownie do przekazu sądowego wydaje Wydział krajowy osobom w sądowym przekazie wskazanym certyfikat wynagrodzenia, zawierający: imię osoby lub dóbr, na które certyfikat opiewa, wysokość wynagrodzenia wypłacić się mającego jakoteż stwierdzenie, że spłata wynagrodzenia jest zabezpieczoną na funduszu wynagrodzenia.

Na życzenie stron piśmiennie wyrażone i za załączeniem certyfikatu uwidocznia Wydział krajowy na nim przeniesienie certyfikatu lub przepisuje przedłożony certyfikat na kilka, na mniejsze kwoty opiewających lub też odwrotnie.

DZIAŁ III.

O szynkowaniu.

§. 24.

O konsensach na wyszynk.

Po prawomocnem obliczeniu i przyznaniu kapitału wynagrodzenia w całym kraju, wydaje Wydział krajowy wszystkim uprawnionym bez względu, czy zgłosili prawo do wynagrodzenia czy nie, konsensa na 25 lat opiewające, uprawniające do wyłącznego wyszynku napojów propinacyjnych w całym obrębie tych miejscowości, w których prawo propinacyi dotychczas wykonywali.

§. 25.

W konsensach tych oznaczone będą karczmy i szynki przeznaczone do wykonywania prawa wyszynku, a uprawnionym nie wolno bez zgodnego pozwolenia Wydziału krajowego i c. k. Namiestnictwa otwierać nowych karczem lub szynków, albo zmieniać miejsca już istniejących.

Otwarcie nowego szynku lub zmiana miejsc dawnych karczem albo też szynków, nie może nastąpić, jak tylko za poprzedniem zbadaniem potrzeby miejscowej i po wysłuchaniu zdania zwierzchności gminnej i sąsiednich uprawnionych.

§. 26.

Szynkarze.

Koncesyonaryusz winien lub wyjednać licencyę dla swojej osoby, i osobiście szynkować, lub też przedstawić dla każdej szynkowni szynkarza licencyą opatrzonego.

§. 27.

Wydawanie licencyi.

Licencyę wydaje Wydział powiatowy a zatwierdza przełożony politycznej władzy powiatowej. Przeciw odmowie wolno odwołać się w drodze rekursu do Wydziału krajowego, który rozstrzyga rekurs w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem z wyłączeniem wszelkiego dalszego odwołania się. Gdyby to porozumienie nie przyszło do skutku, licencya jest odmówioną.

§. 28.

Licencya nie na dłuższy czas, jak tylko na rok jeden wydaną być może, i przed upływem tego roku tém pewniej odnowioną być musi, ileże szynkujący w razie przeciwnym uważanym będzie za szynkarza pokątnego.

§. 29.

Udzielenia, jakoteż odnowienia licencyi odmawia się, jeżeli osobistość, postępowanie lub stosunki ubiegającego się o licencyę nie dają dostatecznej rękojmi odpowiednego zawiadywania szynkiem, albo też budzą uzasadnione podejrzenie, że nadużyje licencyi do popierania pijaństwa, zakazanych gier, przechowywania podejrzanych przedmiotów lub wspierania nieobyczajności.

Każde wykroczenie przeciw przepisom policyjnym, każde pobudzanie do występków powyżej wyszczególnionych, pociąga za

sobą utratę licencyi, a koncesyonaryusz obowiązanym jest przedstawić nowego szynkarza licencyą opatrzonego.

Organa powołane do udzielania licencyi nie są obowiązane wydawać motywów swego orzeczenia, czy to przy odmowie, czy przy odjęciu licencyi.

§. 30.

Szynkowanie.

Stosunek prawny pomiędzy koncessyonaryuszem a szynkarzem oceniać należy według ogólnych przepisów obowiązujących co do stosunku służbodawców do sług.

§. 31.

Posiadaczom gorzelni, browarów i miodosytni, tudzież fabrykantom spirytusów nie wolno sprzedawać swoich wyrobów inaczej, jak tylko hurtem.

§. 32.

Fabrykom napojów słodzonych to jest: araku, rumu, ponczowej esencyi, rozolisów i likierów, przyrządzonych w drodze chemicznej i w sposób fabryczny, których cena musi być przynajmniej o pięćdziesiąt procent droższą, od przeciętnych cen gorzałki, wolno przedawać wyrób swój w własnych składach, w butelkach zapieczętowanych, zawierających przynajmniej pół masy płynu.

Za szczególnem pozwoleniem c. k. politycznej władzy powiatowej mogą handle korzenne, a na prowincyi także i handle towarów mieszanych, przedawać w ten sam sposób wymienione wyżej napoje słodzone.

Kramarzom pozwolenie to nie może być udzielane. Polityczna władza powiatowa w porozumieniu z Wydziałem powiatowym stanowi, czy i z jakiemi możliwemi ograniczeniami właściciele lub dzierżawcy zajazdów szynkować mogą, i wydaje onym oddzielnie konsensa za opłatą.

§ 33.

Cząstkowej przedaży napojów wymienionych w §. 32. na kieliszki lub w inny, jak tamże oznaczony sposób, pozwalać może polityczna władza powiatowa w porozumieniu z Wydziałem powiatotowym tylko traktyjerniom, kawiarniom i cukierniom i to tylko po ścisłem zbadaniu i wykazaniu rzeczywistej miejscowej potrzeby i po przekonaniu się, że koncesyonaryusz nie zaspakaja tej potrzeby.

§. 34.

Do prowadzenia handlu hurtownego gorącemi napojami nadaje pozwolenie c. k. urząd powiatowy w porozumieniu z Wydziałem powiatowym, tylko właściciele gorzelni, browarów i fabryk nie potrzebują do hurtownej przedaży swego wyrobu, żadnego pozwolenia. W handlu hurtownym napoje przedawane mogą być tylko w beczkach, zawierających przynajmniej jedno niższo — austryackie wiadro.

§. 35.

Cząstkowa przedaż gorących napojów słodzonych w zapieczętowanych butelkach półmasowych przez osoby ustawą niniejszą do tego upoważnione, bez uzyskania szczegółowego pozwolenia (§. 37) karaną będzie grzywnami od 50 do 200 zł. w. a. a jeżeli przekroczenia tego dopuścił się handel korzenny lub handel towarów mieszanych albo kramarz, nadto przy trzecim razie utratą prawa dalszego utrzymania prowadzonego handlu.

§. 36.

Cząstkowa przedaż napojów słodzonych na kieliszki lub w butelkach zapieczętowanych, albo chociażby w butelkach niezapieczętowanych, w mniejszej jednak ilości jak pół masy, bez uzyskania wymaganego pozwolenia na tę przedaż (§. 29.) ma być karaną grzywnami od 50 do 200 zł. w. a. Nadto traci właściciel handlu korzennego lub towarów mieszanych, który miał pozwolenie do sprzedawania tych napojów w zapieczętowanych półmasowych butelkach, a fabrykant słodzonych napojów, w którego sklepie lub składzie popełnionoby to przekroczenie, przy drugim razie prawo przedawania tych napojów w zapieczętowanych butelkach, a w razie ponownego przekroczenia traci właściciel handlu korzennego lub towarów mieszanych prawo dalszego utrzymania handlu, a fabrykant składowych napojów, prawo dalszego utrzymania fabryki.

Właściciel handlu korzennego lub towarów mieszanych, który nie miał pozwolenia do przedawania tych napojów w zapieczętowanych butelkach, tudzież kramarz, utracą przy trzeciem tego rodzaju przekroczeniu prawo dalszego utrzymania prowadzonego handlu.

§. 37.

Każda cząstkowa sprzedaż innych gorących napojów, jest szynkowaniem pokątnem bez względu, czy wzięto za napój gotowe pie-

niądze lub inny przedmiot, mający jakąkolwiek wartość, lub też czy dano napój na kredyt, czy go dano w własnym domu, czyli też poza domem.

§. 38.

Szynkowanie pokątne ma być karane jako przekroczenie, grzywnami od 50 do 200 zł. w. a. Właściciel handlu hurtownego gorącemi napojami, tudzież upoważniony w moc tej ustawy do cząstkowej sprzedaży napojów słodzonych, bądź na kieliszki, ulegną tej karze, jeżeli czy to sami, czy też którykolwiek z ich domowników lub sług, dopuszczą się tego przekroczenia, a za trzeciem przekroczeniem utracą nadto prawo dalszego prowadzenia handlu lub zarobku.

Oprócz tego ulegnie w każdym razie konfiskacie cały przydybany zapas napoju wraz z naczyniami i przyrządami do szynkowania.

§. 39.

Za okoliczność szczególnie obciążającą przy pokątnem szynkowaniu, poczytane będzie przedawanie wódki na zimno farbowanéj, zaprawionej lub osłodzonej, jakoby słodzonego napoju fabrycznego przyrządzonego w drodze chemicznej. Tłumaczenie się, iż pobierano wódkę tę z upoważnionej fabryki słodzonych napojów ani uniewinnia, ani zmniejsza winę.

W razie wątpliwości, czy przydybany napój jest rzeczywiście słodzonym napojem fabrycznym, lub tylko na zimno przyprawionym spirytusem albo wódką, zasięgnie orzekający urząd zdania technicznego znawcy na koszt strony, której twierdzenie okaże się fałszywem.

§. 40.

Posiadanie gorących napojów w większej ilości, jak wymagać może pokrycie potrzeby według osobistych stosunków lub chwilowych okoliczności posiadacza, tudzież posiadanie naczyń lub przyrządu do wyszynku, nie stanowią wprawdzie same przez się dowodu popełnionego przekroczenia pokątnego szynkowania, są jednakże silnym dowodem podejrzenia, a obok któréjkolwiek z tych okoliczności zeznanie jednego już tylko świadka wystarczy do całkowitego dowodu.

§. 41.

Sprowadzanie napojów gorących dozwolone jest tylko uprawnionym do szynkowania lub do handlu temi napojami, niemniej na użytek własnego przedsiębiorstwa przemysłowego, gospodarstwa lub domu.

Wprowadzanie tych napojów na użytek trzecich osób pod pozorem użytku własnego, karane będzie utratą napojów, tym sposobem wprowadzonych i grzywnami od 10 do 100 zł. w. a.

§. 42.

Grzywny nakładane według niniejszej ustawy, przypadają funduszowi wynagrodzenia.

Ustawodawstwo krajowe orzeknie, co z temi karami dziać się ma po zupełnem umorzeniu wynagrodzenia. W razie udowodnionej zupełnej niemożliwości zapłacenia grzywny, takowe będą zmieniane na odpowiedni areszt licząc jeden dzień aresztu za 5. zł. w. a.

§. 43.

Dochodzenie i karanie wszystkich w ustawie tej określonych przekroczeń, przysługa dotyczącym politycznym władzom powiatowym, a w drugiej i ostatniej instancyi c. k. Namiestnictwu.

Dochodzenie powinno nastąpić na każde żądanie koncesyonaryusza.

Orzeczenia co do przekroczeń powinny być doręczane stronom interesowanym, którym zarówno przysługa prawo rekursu, tak co do orzeczenia o winie, jak i przeciw wymiarowi kary.

§. 44.

O ile przy śledztwach co do przekroczeń w tej ustawie określonych, może być odbierana przysięga od świadków, stanowią przepisy ustawy o postępowaniu karnem.

§. 45.

Wrazie poszlak szynkowania pokątnego, winna polityczna władza powiatowa, lub zwierzchność miejscowa zarządzić rewizyę domową, wykonać się mającą według przepis w ustawy karnej dla przestępstw skarbowych.

§. 46.

Określone w tej ustawie przekroczenia ulegają przedawnieniu, jeżeli od chwili popełnionego przekroczenia upłynęło sześć miesięcy, a w ciągu tego czasu niepociągnięto obżałowanego do odpowiedzialności, lub nie przedsięwzięto przeciw niemu we względzie dochodzenia popełnionego przekroczenia żadnego urzędowego kroku, a w szczególności nie wystosowano do niego zawezwania.

§. 47.

Koncesyonaryuszowi wyszynku wolno utrzymywać dla skuteczniejszej obrony praw swoich, przysięgłą straż.

Prawo odbierania przysięgi od straży propinacyjnej, służy politycznej władzy powiatowej. Przepisy rozporządzenia zdnia 30. stycznia 1860 (Dz. u. p. N.28). co do zaprzysięgania straży polowej, mają być zastosowane także do zaprzysięgania straży propinacyjnej.

·|· Przysięga ma być odebrana wedle załączonéj ·|· roty:

§. 48.

Przysięgła straż uważana będzie przy wykonywaniu swej służby jako straż publiczna, i używać ma wszystkich praw, przysługujących pod tym względem na mocy ustaw osobom urzędowym i publicznej straży cywilnej. Przysięgła straż propinacyjna obowiązaną jest, strzedz powierzonego jej nadzorowi prawa wyszynku z jak największą pilnością i wiernością od wszelkiej szkody, donosić natychmiast o każdem nieprawném ukróceniu tego prawa, nie oskarżać ani podawać nikogo fałszywie w podejrzenie, jednakże donosić sumiennie o każdem, któryby w jaki bądź sposób nieprawnie ukracał prawo wyszynku, bez żadnych osobistych względów, podług swego najlepszego przekonania.

Zeznanie przysięgłego strażnika uczynione z powołaniem się na służbową przysięgę, o czynach lub okolicznościach, wchodzących w zakres jego obowiązkowej służby, stanowi prawny dowód według określeń ustawy o postępowaniu karném dla przestępstw skarbowych.

§. 49.

Zwierzchności gminne, władze rządowe i autonomiczne mają z obowiązku czuwania nad obyczajnością publiczną i nad bezpieczeństwem mienia, przestrzegać zachowywania zawartych w tej ustawie postanowień i udzielać w każdym razie skutecznej pomocy ku obronie postanowień niniejszej ustawy.

DZIAŁ IV.

O funduszu wynagrodzenia.

§. 50.

Źródła funduszu wynagrodzenia.

Na fundusz wynagrodzenia opłacają uprawnieni, których prawo do wynagrodzenia zgłoszoném zostało (§.§. 8. i 9.) corocznie jak długo kapitał wynagrodzenia w całym kraju obliczony i przekazany nie będzie na koszta administracyi pewien procent czystego dochodu, przyjętego za podstawę do wymierzenia podatku. Procent ten oznacza w miarę potrzeby komisya krajowa, nie może on jednak rocznie przenosić trzech od sta od dochodu, z prawa propinacyi w tym roku przyjętego za podstawę do wymierzenia podatku dochodowego.

Po prawomocnem obliczeniu i przekazaniu kapitału wynagrodzenia w całym kraju, a od chwili rozpoczęcia szynkowania na podstawie konsensu na wyszynk przez 25 lat opłacać będą uprawnieni, których prawo do wynagrodzenia zgłoszonem zostało, na fundusz wynagrodzenia, jak długo kapitał wynagrodzenia im wypłaconym nie będzie, dwa od sta, od przyznanego im kapitału wynagrodzenia.

Po wypłaceniu wynagrodzenia zaś, opłacać będą uprawnieni corocznie, aż do upływu powyższych 25 lat od prawomocnego obliczenia i przekazania kapitału wynagrodzenia w całym kraju, po 7 od sta, od wypłaconego im kapitału. Wszystkie te wypłaty uiszczają uprawnieni w ratach kwartalnych z góry.

§. 51.

Od wyszynku gorących napojów wykonywanego na podstawie konsensów przemysłowych, nadanych osobom nie mającym prawa propinacyi, chociażby nawet przed wejściem w życie niniejszej ustawy, opłacać mają koncesyonaryusze w miejscowościach liczących nie więcej jak 5.000 mieszkańców, po 40 zł. w. a., w miejscowościach z ludnością od 5.000 do 12.000 mieszkańców po 60 złr. w. a., we wszystkich miejscowościach zaś z ludnością nad 12.000 mieszkańców po 100 zł. w. a. rocznie, bez różnicy, czy wyszynk jest wykonywany, jako przemysłowość samoistna, czy jako akcesoryum innej przemysłowości.

Opłaty te uiszczane być mają w kwartalnych ratach z góry, i to przez cały przeciąg czasu od wejścia niniejszej ustawy w ży-

cie aż do upłynienia 25 lat, od chwili, w której kapitał wynagrodzenia w całym kraju obliczonym i sądownie przekazanym został.

§. 52.

Niemniej wpływają do funduszu wynagrodzenia jednorazowe opłaty, od powstających nowych gorzelń i browarów, zakładanych od chwili wejścia tej ustawy w życie aż do upływu 25 lat od obliczenia i sądowego przekazania kapitału wynagrodzenia w całym kraju przez osoby, które nie miały prawa propinacyi. Wysokość takiej jednorazowej opłaty, wynosi od każdej nowo założonej gorzelni, niemniéj od każdego browaru kwotę po 500 zł. w. a.

§. 53.

Nareszcie wpływają do funduszu wynagrodzenia wszelkie kary policyjne w sprawach propinacyjnych nakładane.

§. 54.

Należytości wszelkie wpływające do funduszu wynagrodzenia, pobierane będą przez te same władze i ściągane za pomocą tych samych środków, jak dodatki do podatków na potrzeby krajowe, a względnie jak jednorazowe opłaty rządowe, lub inne kary policyjne prawomocnie orzeczone.

§. 55.

Funduszem wynagrodzenia zarządza Wydział krajowy.

§. 56.

Wypłacanie wynagrodzenia.

Wynagrodzenie wypłaca się w ten sposób, iż co pół roku odbywa się losowanie certyfikatów stosownie do planu umorzenia.

Certyfikaty wylosowane, będą w 6 miesięcy po wylosowaniu gotowemi pieniądzmi wypłacone w pełnej imiennej wartości.

§. 57.

Wydział krajowy orzeka w każdym pojedynczym wypadku, czyli certyfikat, na którego pełną spłatę nie wystarcza fundusz w tém półroczu, wedle planu umorzenia do zaspokojenia przypada-

jący, w zupełności wypłaconym być może, czyli też częściowo tylko spłata uiszczoną będzie.

W ostatnim wypadku wydaje Wydział krajowy nowe certyfikaty na niewylosowaną jeszcze resztę kapitału wynagrodzenia.

Uprawnieni zaś uiszczać będą od tego czasu po 7 od sta rocznie, od wypłaconej części kapitału, od niewypłaconej zaś reszty rocznie po 2 od sta, a to tak długo, póki im cały kapitał wypłacony nie zostanie.

§. 58.

Uprawnieni do wynagrodzenia uwolnieni są od uiszczania opłat na rzecz funduszu wynagrodzenia, jeżeli w skutek niezgłoszenia się stron interesowanych (§§. 8. i 9.) nie otrzymują żadnego wynagrodzenia.

§. 59.

Losowanie certyfikatów odbywa się publicznie, a wynik takowego do powszechnej wiadomości podanym być ma.

§. 60.

Ogólne przepisy obowiązujących ustaw stanowią, pod jakiemi warunkami należytości z certyfikatów nie podniesione, ulegają zadawnieniu.

§. 61.

Pozostałość funduszu wynagrodzenia, jaka się okaże po umorzeniu wszystkich certyfikatów propinacyjnych i po pokryciu wszystkich wydatków, staje się własnością funduszu krajowego.

DZIAŁ V.

Postanowienia dodatkowe.

§. 62.

Instrukcya dla komisyj wymierzających wynagrodzenie, równie jak wszelkie inne instrukcye do przeprowadzenia czynności tą ustawą wskazanych, wydaje komisya krajowa.

§. 63.

Władze rządowe i autonomiczne winny udzielać pomocy swej i wszelkich wyjaśnień organom, tą ustawą do przyprowadzenia jej powołanym. —

§. 64.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie równocześnie z ustawą państwową stanowiącą o uwolnieniu wynagrodzenia za zniesienie wyłączności propinacyjnego prawa wyrobu i wyszynku, jakoteż wszelkich z tém wynagrodzeniem w związku będących wypłat, czynności, podań dokumentów wpisów i wypisów tabularnych, orzeczeń i t. p. od stempli, dodatków państwowych i w ogóle od jakichkolwiek należytości rządowych.

§. 65.

Ustawy i przepisy, odnoszące się do przedmiotów niniejszą ustawą objętych, znoszą się, o ile się z nią nie zgadzają.

§. 66.

Wykonanie niniejszéj ustawy polecam moim Ministrom spraw wewnętrznych sprawiedliwości i skarbu.

115

Rota przysięgi

dla straży propinacyjnéj:

„Przysięgam, że będę strzegł powierzonego memu nadzorowi prawa wyszynku z jak największą pilnością i wiernością od wszelkiej szkody, że doniosę natychmiast o każdém nieprawnem ukróceniu tego prawa, że nie będę fałszywie nikogo ani oskarzał, ani podawał w podejrzenie, że jednakże o każdym, któryby w jakibądź sposób nieprawnie ukrócał prawo wyszynku, doniosę sumiennie, bez żadnych osobistych względów, podług mego najlepszego przekonania. Tak mi, Boże! dopomóż.“.

II.

Uchwała.

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem wzywa c. k. Rząd o przedstawienie odpowiednich wniosków do ustawy:

1.) aby wynagrodzenie za wykupno prawa propinacyi od uprawnionych, renta od tego wynagrodzenia, certyfikaty wydane jako poświadczenia wysokości przyznanego wynagrodzenia, i procenta od tego wynagrodzenia przypadające, uwolnionemi były od stempli, podatków państwowych i w ogóle wszelkich należytości rządowych;

2.) aby wykupno propinacyjnego prawa wyszynku, niemniéj wszelkie z tem wykupnem, z wymiarem, przekazaniem i wypłatą wynagrodzenia za to wykupno, w związku będące podania, protokoły, dokumenta, wpisy hypoteczne, wyroki, przekazy sądowe, i inne pisma lub czynności, sądów, komisyj powiatowych, komisyi krajowej, jakoteż wszystkich innych władz, wolne były od stempli, od należytości bezpośrednich, od opłat depozytowych i w ogóle od wszelkich należytości rządowych, niemniej, aby wszelkie przesyłki w tych sprawach uwolnionemi były od opłat pocztowych;

3.) aby konsensa propinacyjne, uprawniające do wyszynku napojów wydawane przez władzę, zarządzającą funduszem, jakoteż licencye policyjne dla szynkarzy wydawane, wolnemi były od stempli i opłat państwowych.

Wniosek naglący.

Zważywszy, że wys. Sejm w tym ostatnim dniu sesyi mając wiele innych przedmiotów na porządku dziennym, nie jest w stanie przedyskutować i uchwalić obszernej ustawy o wykupnie prawa propinacyi, wnosimy, ażeby wys. Sejm uchwalił:

I. przejść do porządku dziennego nad projektem do ustawy wniesionym przez komisyę;

II. przyjąć załączone zasady wykupna prawa propinacyi;

III. wezwać c. k. Rząd, ażeby projekt do ustawy o wykupnie prawa propinacyi, wypracowany na podstawie zasad powyższych, przedłożył Sejmowi na najbliższej sesyi.

Krzeczunowicz, wnioskodawca.

Szeliski.
Szeptycki.
Słonecki.
Dunajewski.
J. Szujski.
Spławiński.
Weissmann.
Potocki.
Sawczyński.
Zyblikiewicz.
Szczepański.
E. Wolański.
J. Czajkowski.
Podlewski.
Agopsowicz.
Weigel.

Zasady wykupna prawa propinacyi.

§. 1.

Wyłączność prawa wyrobu i wyszynku gorących napojów, służąca z tytułu prawa propinacyi właścicielom dóbr tabularnych lub innym osobom bądź pojedyńczym, bądź zbiórowym, ma być zniesiona za odpowiedniem wynagrodzeniem.

§. 2.

Kapitał wynagrodzenia wymierzony będzie na podstawie przeciętnego rocznego dochodu z propinacyjnego prawa wyszynku, który to dochód ma być wyśledzony z ostatnich lat 6 i z kapitalizowany pomnożeniem przez 12.

§. 3.

Fundusz wynagrodzenia powstaje:

a) z opłat składanych od właścicieli propinacyi;

b) z opłat innych, a w szczególności z opłat rocznych od wyszynku gorących trunków, wykonywanego na podstawie konsensów, udzielanych osobom niemającym prawa propinacyi i z opłat jednorazowych od powstających nowych gorzelń i browarów, zakładanych przez osoby, które nie miały prawa propinacyi.

§. 4.

Wyrób trunków propinacyjnych staje się z dniem wejścia w życie ustawy przedmiotem wolnego przemysłu.

§. 5.

Przez 25 lat, licząc od dnia w którym kapitał wynagrodzenia w całym kraju będzie uprawnionym przyznany pozostaną dotychczasowi właściciele propinacyjnego prawa wyszynku w posiadaniu tego prawa w całej onego rozciągłości.

§. 6.

Na fundusz umorzenia będzie każdy posiadacz prawa propinacyi składać rocznie po 2% od kapitału wynagrodzenia mu przyznanego; po wypłaceniu mu zaś tego kapitału będzie płacił 7% od tegoż aż do umorzenia kapitału wynagrodzenia w całym kraju.

§. 7.

Kapitał wynagrodzenia spłacany będzie uprawnionym koleją wskazaną przez losowanie.

§. 8.

Mający prawo do wynagrodzenia winien zgłosić się o nie pisemnie w nieprzekraczalnym terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

Niezgłoszenie się w tym terminie pociąga za sobą utratę prawa do wynagrodzenia.

Kto w skutek niezgłoszenia się utracił prawo do wynagrodzenia, pozostanie w posiadaniu propinacyjnego prawa wyszynku przez cały peryod w §. 5. wskazany, i nie będzie obowiązany do opłat wymienionych w §. 6.

§. 9.

Dopóki uprawnieni pozostaną w posiadaniu prawa propinacyi powinno być to prawo zabezpieczone stósownemi przepisami i energicznem tychże wykonaniem. Przez cały ten czas nie będą wydawane w okręgach propinacyjnych koncesye na wyszynk gorących trunków, a producentom trunków propinacyjnych nie będzie wolno sprzedawać je podrobno lecz tylko w naczyniach pod obręczami, zawierających przynajmniej jedno niższo austr. wiadro. Będzie także zaprowadzona straż propinacyjna, mająca atrybucye straży publicznej.

L. 378.

Przedłożenie rządowe.

Ustawa

dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem zawierająca postanowienia o wykupnie prawa propinacyi.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

§. 1.

Prawo propinacyi znosi się za odpowiednem wynagrodzeniem.

§. 2.

Wyrób napojów propinacyjnych staje się od dnia wejścia tej ustawy w życie z ograniczeniami w tej ustawie postanowionemi przedmiotem wolnego przemysłu.

§. 3.

Propinacyjne prawo wyszynku pozostaje w całej swej rozciągłości przy uprawnionych jeszcze przez 25 lat licząc od dnia, w którym kapitały wynagrodzenia uprawnionym w całym kraju ostatecznie zostaną przyznane.

Najdalej w przeciągu tego czasu musi być wynagrodzenie za zniesienie tego prawa w całym kraju spłacone.

Po upływie 25letniego okresu ma ustać raz na zawsze propinacyjne prawo wyszynku.

§. 4.

Niniejsza ustawa nie narusza dodatków gminnych (opłat konsumcyjnych), które pobierają nie-

które gminy od trunków gorących w obrębie gminy wyrabianych lub do obrębu gminy wprowadzanych, na opędzenie wydatków gminnych.

§. 5.

Dotychczasowi właściciele prawa propinacyi otrzymają jako wynagrodzenia za zniesienie tego prawa kapitał w gotówce równający się dwunastorazowemu czystemu dochodowi z propinacyjnego prawa wyszynku.

Uprawniony może zrzec się tego wynagrodzenia, o ile prawa innych osób nie stoją temu na przeszkodzie.

§. 6.

Jako czysty dochód z propinacyjnego prawa wyszynku należy przyjąć przeciętną cyfrę dochodu z prawa wyszynku w ostatnich sześciu latach przed ogłoszeniem niniejszej ustawy, po odtrąceniu podatków wraz z dodatkami państwowemi, krajowemi i indemnizacyjnemi.

§. 7.

Dla obliczenia kapitałów wynagrodzenia będą ustanowione: Komisya krajowa we Lwowie i komisye miejscowe pod nazwą: „Komisya krajowa (miejscowa) indemnizacyi propinacyjnej."

§. 8.

Komisye miejscowe mają jako organa Komisyi krajowej na zlecenie tejże przeprowadzać dochodzenia celem oznaczenia czystego dochodu z propinacyjnego prawa wyszynku według zasad wypowiedzianych w niniejszej ustawie i obliczać na tej podstawie kapitał wynagrodzenia za zniesione prawo propinacyjne.

Dochodzenia i inne czynności w tym celu potrzebne mają być z urzędu przeprowadzane.

§. 9.

Komisya miejscowa składa się z urzędnika politycznego, którego mianuje Namiestnik i z przydanego mu pomocnika, biegłego w rachunkowości.

W każdym powiecie politycznym ustanowi się przynajmniej jedną taką komisyę.

§. 10.

Do czynności w celu oznaczenia wartości i dochodów zamianuje Namiestnik w porozumieniu z Wydziałem krajowym w każdym powiecie przynajmniej trzech znawców, którzy zostaną zaprzysiężeni i będą obowiązani na wezwanie komisarza miejscowego przedsiębrać potrzebne obliczenia wartości i dochodów.

Znawcy ci pobierać będą dyety podczas zajęcia i wynagrodzenia kosztów podróży.

Wysokość tych należytości oznaczy Komisya krajowa.

§. 11.

Komisya krajowa składa się pod przewodnictwem Namiestnika lub jego zastępcy z trzech wyższych urzędników politycznych, których oznaczy Namiestnik, z dwóch członków Wydziału krajowego, których tenże wybierze z grona swego, i z jednego zastępcy uprawnionych, którego oznacza Namiestnik w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

Tak samo zostaną oznaczeni zastępcy członków komisyi.

Komisyi krajowej przydani będą potrzebni urzędnicy konceptowi, rachunkowi i manipulacyjni.

§. 12.

Edyktalne zawezwanie do zgłoszenia się o wynagrodzenie lub zrzeczenie się tegoż.

Po wejściu w życie tej ustawy zawezwie c. k. Namiestnictwo edyktem wszystkich właścicieli prawa propinacyi, aby w terminie 6ciu miesięcy od dnia ogłoszenia tego edyktu w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych, wnieśli do krajowej komisyi pisemne zgłoszenie o wynagrodzenie za zniesienie prawa propinacyi albo pisemne zrzeczenie się tego wynagrodzenia.

§. 13.

Właściciele prawa propinacyi, które jest przynależnością posiadłości tabularnej, lub też samodzielnie stanowi przedmiot księgi hypotecznej, winni wraz ze zgłoszeniem się o wynagrodzenie a względnie z deklaracyą zrzeczenia się tegoż, przedłożyć z księgi hypotecznej udowodniający ich własność dotyczącego ciała hypotecznego lub prawa propinacyjnego.

Zgłaszający się o wynagrodzenie ma także wykazać czysty dochód z propinacyjnego prawa wyszynku według postanowień §. 6. niniejszej ustawy, a zarazem podać kwotę wynagrodzenia, którą sobie rości.

Zgłoszenia należy wnosić osobno dla każdego ciała hypotecznego.

§. 14.

Jeżeli z dwóch lub kilku współwłaścicieli prawa propinacyi choć jeden tylko wniesie zgłoszenie o wynagrodzenie, zgłoszenie to ważne jest dla reszty współwłaścicieli.

Zrzeczenie się wynagrodzenia za zniesienie prawa propinacyi, przysługującego dwom lub więcej współwłaścicielom, jest tylko wtedy ważne, jeżeli to zrzeczenie się wniesione zostało przez wszystkich współwłaścicieli.

§. 15.

Zgłoszenia o wynagrodzenie za zniesienie prawa propinacyi przydzielone będą komisyom miejscowym do przeprowadzenia dochodzenia.

§. 16.

Jeżeli uprawniony w terminie w §. 12. wskazanym nie wniesie ani zgłoszenia o wynagrodzenie za znies'enie prawa propinacyi, ani prawnie ważnej, wymogom §§. 13 i 14 odpowiadającej deklaracyi zrzeczenia się tegoż wynagrodzenia, albo w razie nieprzyjętego zrzeczenia się, pomimo zawezwania nie wniesie zgłoszenia, wówczas nastąpi obliczanie i przyznanie wynagrodzenia z urzędu na koszta jego.

§. 17.

Po upływie wskazanego w §. 12. terminu edyktalnego, ogłosi krajowa komisya osobnym edyktem szczegółowe wszystkie ciała hypoteczne, których właściciele zrzekli się wynagrodzenia i zawezwie w tym edykcie wszystkich, którzy z tytułu zahypotekowanego prawa przez zrzeczenie się wynagrodzenia czują się być pokrzywdzeni w swojem prawie, aby w nieprzekraczalnym terminie 90ciu dni od dnia ogłoszenia edyktu w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych wnieśli do krajowej komisyi tem pewniej swoje zarzuty, ileże w razie przeciwnym uważać

Uprawnionym, za których w wypadkach określonych w §§. 16 i 18 dopiero po upływie terminu edyktalnego zameldowanie wniesiono, albo którym wynagrodzenie z urzędu przyznano, ma być również wymierzoną należytość od dnia pierwszego, który nastąpi po upływie terminu edyktalnego według §. 12., i od nich takowa następnie ściągnięta.

Wydział krajowy, który zajmuje się jako Dyrekcya funduszu indemnizacyi propinacyjnej wypłatą kapitału wykupna, udzieli urzędom podatkowym wykazów uprawnionych, którym kapitał wykupna został wypłacony, a względnie do wypłaty asygnowany.

§. 28.

Wymienione w §. 27 spłaty mają być ściągane w ten sam sposób jak podatki.

Opłatom tym przysługuje zarówno jak podatkom prawo pierwszeństwa w wypadkach upadłości i egzekucyi.

W wypadkach, w których prawo propinacyi nie jest przywiązane do nieruchomości, będącej przedmiotem ksiąg hypotecznych, lub w których to prawo oddzielone zostało od rzeczonych nieruchomości, ciążą w mowie będące opłaty na propinacyjnem prawie wyszynku z prawem pierwszeństwa przed wszystkiemi innemi prywatnemi wierzytelnościami.

§. 29.

Właściciele propinacyi, którzy w skutek zrzeczenia się utracili prawo do wynagrodzenia, nie są obowiązani do opłacania należytości w §. 27. nadmienionych.

§. 30.

Przemysłowcy, którzy nie z tytułu prawa propinacyjnego, lecz na podstawie osobnych koncesyj przemysłowych trudnią się wyszynkiem trunków propinacyjnych, tudzież tacy, którzy na podstawie koncesyj władz przemysłowych wykonują wyszynk trunków słodzonych (rozolisów, likierów, ponczowej esencyi i t. d.) opłacać będą od tego wyszynku oznaczone w następnym paragrafie roczne należytości na rzecz krajowego funduszu indemnizacyi

propinacyjnej począwszy od 1. dnia tego miesiąca, który nastąpi po upływie trzech miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Po upływie wzmiankowanego w §. 2. 25letniego okresu, a ewentualnie z chwilą wcześniejszego umorzenia kapitału wykupna, gaśnie obowiązek uiszczania tych opłat.

§. 31.

Należytość roczną ustanawia się od wyszynku w miejscowościach liczących nie więcej jak 5000 mieszkańców na 40 zł., w miejscowościach z ludnością nad 5000 do 12.000 mieszkańców na 60 zł., we wszystkich zaś miejscowościach z większą ludnością nad 12.000 mieszkańców na 100 zł. w. a. bez różnicy, czy wyszynk bywa wykonywany jako samoistna przemysłowość, czy też jako akcesoryum innej przemysłowości.

§. 32.

Władza polityczna powiatowa wymierzy według postanowień poprzedniego paragrafu należytość i zawiadomi o tem szynkarza, a wykaz wszystkich wymierzonych należytości udzieli w jednym egzemplarzu c. k. urzędowi podatkowemu, w drugim egzemplarzu Wydziałowi krajowemu.

Przeciw wymierzeniu należytości przysługuje koncesyonowanemu szynkarzowi i dyrekcyi funduszu indemnizacyi propinacyjnej wolność odwołania się do c. k. Namiestnictwa.

Przeciw rozstrzygnięciu c. k. Namiestnictwa przysługuje tylko tym prawo rekursu, na których niekorzyść orzeczenie zostało zmienione.

Rekurs nie ma mocy wstrzymującej.

Gdyby władza przemysłowa w myśl obowiązujących przepisów udzieliła komu nowej koncesyi na wyszynk wzmiankowanej w §. 30. kategoryi, winna zarazem wymierzyć od niej opłatę według postanowień paragrafu poprzedniego i zawiadomić o tem urząd podatkowy i Wydział krajowy.

§. 33.

Należytości powyższe mają być uiszczane z góry w ratach półrocznych płatnych w dniach 1ym Stycznia i 1ym Lipca każdego roku do kasy urzędu

podatkowego właściwego powiatu, a w razie uchybienia terminu wraz z odsetkami zwłoki 6%.

Jeżeli obowiązek opłaty pierwszy raz uiścić się mającej, nie zaczyna się z dniem 1ym Stycznia lub 1ym Lipca, ma być uiszczoną z góry ta należytość, która przypada stosunkowo za czas od dnia obowiązku opłaty do dnia 1. Stycznia a względnie 1. Lipca.

Urząd podatkowy odsyła zebrane należytości do kasy funduszu indemnizacyi propinacyjnej.

Zaległości w tych należytościach będą ściągane tak samo jak podatki.

§. 34.

Kto w ciągu czasu od dnia ogłoszenia tej ustawy aż do końca ostatniego roku wzmiankowanego w §. 3im 25letniego okresu zakładać będzie nowy browar lub gorzelnię, jeżeli w ciągu pięciu ostatnich lat do dnia ogłoszenia niniejszej ustawy wcale nie pędził gorzałki ani nie warzył piwa, winien przed rozpoczęciem wyrobu wódki lub piwa zapłacić na rzecz funduszu indemnizacyi propinacyjnej taksę jednorazową, którą się ustanawia na (2000) dwa tysiące zł. a. w. od każdego nowego browaru, a na pięćset (500) zł. a. w. od każdej nowej gorzelni.

Dotychczasowi uprawnieni, którzy w ostatnich pięciu latach utrzymywali acz z przerwami browary lub gorzelnie w ruchu, wolni są od opłaty powyższej taksy nawet w tym wypadku, gdyby dla obfitszego wyrabiania browar swój lub gorzelnię rozszerzali lub przeistaczali.

§. 35.

Taksy te mają być wpłacane bezpośrednio do kasy funduszu indemnizacyi propinacyjnej.

Władze powiatowe polityczne zawiadamiać będą Wydział krajowy o każdem pozwoleniu udzielonem na założenie browaru lub gorzelni.

§. 36.

Kto się trudni wyrobem wódki lub piwa, nie opłaciwszy przypadającej na niego taksy, staje się winnym przekroczenia i podpada karze podwójnej opłaty taksy, która to grzywna wraz z zapłacić się mającą taksą wpływa do funduszu indemnizacyi propinacyjnej.

§. 37.

Przemysłowcom trudniącym się wyrobem wódki, piwa i innych trunków propinacyjnych, wolno trunki te sprzedawać tylko hurtownie w naczyniach pod obręczami, zawierających przynajmniej jedno - niższo-austryj. wiadro.

W miejsce jednego n. austr. wiadra ustanawia się począwszy od 1. Stycznia 1876 r. pół hektolitra.

Przekroczenie tego przepisu będzie w ten sam sposób karane, jak przekroczenie przeciw propinacyjnemu prawu wyszynku.

§. 38.

Administracya funduszu indemnizacyi propinacyjnej.

Administracyę funduszu indemnizacyi propinacyjnej będzie sprawował Wydział krajowy jako Dyrekcya funduszu indemnizacyi propinacyjnej.

§. 39.

Spłata kapitału wynagrodzenia.

Z chwilą ukończenia w całym kraju czynności wymiaru kapitałów wynagrodzenia za zniesione propinacyjne prawo wyszynku (§§. 3. i 25.) rozpoczyna się spłacanie kapitałów wynagrodzenia według planu umorzenia, który ma być ułożony przez Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym a zatwierdzony przez Ministerstwo spraw wewnętrznych.

§. 40.

Spłata kapitałów wynagrodzenia następuje w ten sposób, iż co pół roku odbywa się w granicach planu umorzenia losowanie wyroków indemnizacyjnych.

§. 41.

Każdy kapitał przyznany osobnym prawomocnym wyrokiem indemnizacyjnym otrzyma osobny los; tak więc ma być sporządzonych tyle losów, ile wydanych zostało osobnych wyroków indemnizacyjnych.

Losy będą złożone do urny i tam przechowane pod pieczęcią i pod kluczem. Klucz ma pozostać w przechowaniu Marszałka krajowego, albo jego zastępcy w Wydziale krajowym.

Wydział krajowy jako Dyrekcya funduszu indemnizacyi propinacyjnej obwieści kwotę kapitałów wynagrodzenia przypadających do spłacenia z końcem Czerwca względnie z końcem Grudnia i przepro-

wadzi w połowie Czerwca względnie Grudnia losowanie dla oznaczenia uprawnionych, którym mają być wypłacone kapitały wynagrodzenia.

Losowanie odbywać się będzie w obec komisyi losowania publicznie i ma trwać tak długo dopóki suma przeznaczona na dotyczące półrocze do spłacenia nie będzie wyczerpaną.

Jeżeli los na ostatku wyciągnięty przedstawia kwotę kapitału wynagrodzenia przewyższającą fundusz, jaki pozostał po pokryciu wprzód wyciągniętych losów, spłata wylosowanego kapitału nastąpi z końcem następującego półrocza. — Pozostała niewypłacona reszta doliczy się do kwoty jaka według planu umorzenia przypada na najbliższe półrocze.

§. 42.

Dyrekcya obwieszcza wylosowane kapitały i wypłaca takowe z końcem półrocza następującego po losowaniu, a zatem z końcem Grudnia tego samego roku, a względnie z końcem Czerwca roku następnego.

§. 43.

Przy spłaceniu kapitałów wynagrodzenia za prawo propinacyi, które jest połączone z własnością dóbr nieruchomych, albo które stanowi osobne ciało tabularne, muszą być uwzględnione tabularnie zabezpieczone prawa osób trzecich.

Spłata tych kapitałów nastąpi przez złożenie takowych do depozytu sądu, któremu przysługuje jurysdykcya rzeczowa dotyczących dóbr.

Z dniem złożenia jest spłata dokonaną.

Dokonane w depozycie sądowym złożenie kapitału wykupna ma być z urzędu zanotowane w książce gruntowej. To zanotowanie ma ten skutek, że późniejsze intabulacye i pretensye względem opłat, których termin wypłaty jeszcze nie zapadł (§. 27.) nie będą uwzględnione przy przyznaniu wynagrodzenia.

Przy przyznawaniu i wypłacie kapitału wynagrodzenia zastosują sądy analogiczne postanowienia patentu cesarsk. z dn. 8. Listopada 1853 l. 237 Dz. p. p. i rozporządzenia ministr. z dnia 28 Lipca 1859 L. 142 D. p. p. Postępowanie względem przyznania wynagrodzenia ma być jednak dopiero rozpoczęte po dokonanem złożeniu sądowem

kapitału wynagrodzenia. Przy postępowaniu tem postanowienie §. 64. ces. patentu z dn. 8. Listopada 1854 nie będą wcale zastosowane.

Odpisanie tabularne sądownie przyznanych i wypłaconych kapitałów wynagrodzenia zażądają właściwe sądy z urzędu. Po upływie oznaczonego w §. 3. 25letniego okresu obowiązane są sądy do wymazania z urzędu zaintabulowanych w księgach gruntowych praw propinacyi.

§. 44.

Wszystkie inne wylosowane kapitały wynagrodzenia zostaną dopiero spłacone po upływie okresu w §. 3. oznaczonego, jeżeli należytości, które od takowych aż do końca peryodu umorzenia uiszczane być mają, nie zostaną funduszowi indemnizacyi propinacyjnej z góry zapłacone albo zabezpieczone.

§. 45.

Osobna instrukcya, którą ułoży Wydział krajowy, określi bliżej postępowanie Dyrekcyi propinacyjnego funduszu indemnizacyjnego.

§. 46.

Administracyjne koszta zpowodowane wykupnem propinacyjnego prawa wyszynku.

Koszta zpowodowane dochodzeniami i czynnościami celem wymiaru kapitałów wynagrodzenia, o ile do ponoszenia takowych nie są obowiązane strony (§§. 16., 18., 22.) równie jak i koszta administracyi funduszu indemnizacyi propinacyjnej mają być z tego funduszu pokrywane.

§. 47.

Jeżeli fundusz indemnizacyi propinacyjnej celem zadosyćuczynienia ciążącym na nim zobowiązaniom będzie potrzebował zaliczek pieniężnych, zaliczy mu takowe fundusz krajowy pod warunkiem szybkiego zwrotu z procentem pięciu od sta.

Zaliczki, które aż do końca oznaczonego w §. 3. okresu z funduszu indemnizacyi propinacyjnej nie będą mogły być zwrócone, poniesie fundusz krajowy.

Ewentualna nadwyżka funduszu indemnizacyi propinacyjnej pozostająca po całkowitem umorzeniu kapitałów wynagrodzenia w całym kraju przechodzi na rzecz funduszu krajowego.

§. 48.

Postanowienia karne.

Przekroczenia przepisów względem propinacyjnego prawa wyszynku, o ile nie są przeciwko nim w niniejszej ustawie osobne kary ustanowione, będą karane grzywnami od 10 do 200 zł. lub w razie niemożności osiągnięcia, aresztem od 2 do 40 dni.

Wyrok karny może także orzec konfiskatę na rzecz funduszu indemnizacyi propinacyjnej tych trunków i sprzętów, które służyły za narzędzie do popełnienia przestępstwa.

Do funduszu indemnizacyi propinacyjnej wpływają także ściągnięte grzywny.

Uznany za winnego przestępstwa winien również ponosić koszta dochodzenia i wykonania kary.

§. 49.

Postanowienia końcowe.

Władze rządowe w królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem użyczą Wydziałowi krajowemu jako Dyrekcyi funduszu indemnizacyi propinacyjnej wszelkiej pomocy do przeprowadzenia postanowień niniejszej ustawy.

§. 50.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie równocześnie z ustawą państwową o uwolnieniu aktów prawnych, podań i innych pism odnoszących się do wykupna propinacyjnego prawa wyszynku od opłat skarbowych.

§. 51.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom spraw wewnętrznych, skarbu i sprawiedliwości.

się będzie, iż zgadzają się z zrzeczeniem się wynagrodzenia.

Jeżeli komisya krajowa uzna zarzuty za nieuzasadnione, wówczas odeszle wierzyciela z pretensyami do drogi prawa.

Jeżeli tenże w przeciągu 30 dni nie wniesie pozwu do właściwego sądu, traci prawo czynienia jakichkolwiek dalszych zarzutów.

§. 18.

Jeżeli w terminie w §. 17. oznaczonym choć jeden tylko z wzmiankowanych tamże wierzycieli wniesie zarzut przeciw zrzeczeniu się wynagrodzenia za prawo propinacyi ze strony właściciela, należy tego ostatniego zawezwać, aby w odpowiednym oznaczyć się mającym terminie wniósł zgłoszenie się o wynagrodzenie.

Jeżeli nie uczyni zadość zawezwaniu w oznaczonym terminie, wówczas nastąpi co do dotyczącego ciała hypotecznego z urzędu na koszt właściciela obliczenie i przyznanie wynagrodzenia za zniesienie prawa propinacyi.

§. 19.

Komisya miejscowa ma po otrzymaniu zgłoszenia lub po przeprowadzeniu dochodzenia z urzędu na zlecenie komisyi krajowej oznaczyć czysty dochód z propinacyjnego prawa wyszynku na podstawie kontraktów dzierżawnych, fasyj, podatku dochodowego i innych dokumentów, a w miarę potrzeby na podstawie dochodzeń i wywodu znawców obliczyć przypadający uprawnionemu kapitał i przedłoży akt ten zaraz z wnioskiem swoim krajowej komisyi do decyzyi.

Jeżeli dochód z propinacyjnego prawa wyszynku łącznie z innemi źródłami dochodu, jako to: z wyrobem trunków propinacyjnych, z młynem, z cegielnią, z wyszynkiem słodzonych trunków gorących, domem gościnnym itp. był wydzierżawiony i dla wymierzenia podatku dochodowego fasyonowany, należy na podstawie dochodzeń oznaczyć, ile z ogólnej sumy dochodów przypada na samo propinacyjne prawo wyszynku.

Gdzie dzierżawcy propinacyjnego prawa wyszynku dodano do dzierżawy lokalności mieszkalne, budynki do wykonywania wyszynku, grunta itd.,

należy odtrącić wartość używania tych przedmiotów, która w razie potrzeby w drodze dochodzenia ma być obliczoną.

Jeżeli jest kilku współwłaścicieli należy ich zawezwać, aby wymienili wspólnego pełnomocnika, gdyż w razie przeciwnym będzie przeprowadzoną rozprawa z kuratorem, którego na ich koszt ustanowi komisya miejscowa.

§. 20.

Na podstawie aktów dochodzenia, które przedłożą komisye miejscowe, orzeka komisya krajowa co do cyfry czystego dochodu i wysokości kapitału wynagrodzenia, wydaje wyroki indemnizacyjne i zawiadamia o nich uprawnionego.

Wyroki indemnizacyjne należy wydawać według pojedynczych ciał hypotecznych, a jeżeli prawo propinacyi nie jest ani przynależnością ciała hypotecznego, ani samoistnem ciałem hypotecznem, według pojedynczych uprawnionych osób.

§. 21.

Krajowa komisya orzeka w I. instancyi.

Do powzięcia uchwały potrzebną jest obecność wszystkich członków komisyi krajowej lub ich zastępców.

Uchwały zapadają według zdania, za którem oświadczyła się największa liczba głosujących; jeżeli zdania równo są podzielone, rozstrzyga przewodniczący.

Jeżeli między dwoma równo podzielonemi zdaniami zachodzi różnica tylko co do wysokości jakiej cyfry, może przewodniczący przyjąć cyfrę w średniej wysokości.

§. 22.

Przeciw orzeczeniu komisyi krajowej służy prawo rekursu do Ministerstwa spraw wewnętrznych.

Do wniesienia rekursu ustanawia się nieprzekraczalny termin 30 dni od dnia doręczenia wyroku indemnizacyjnego, w który to jednak nie wlicza się dni, które zajmie przesyłka rekursu pocztą.

Rekursa należy wnosić do komisyi krajowej.

Orzeczenia ministerstwa są ostateczne.

Koszta dochodzenia spowodowane rekursem ma w razie odrzucenia tegoż ponosić strona, która wniosła rekurs.

Prawomocne wyroki indemnizacyjne mają być podane do wiadomości Wydziału krajowego, który prowadzi administracyę funduszu indemnizacyi propinacyjnej.

§. 23.

Dla przeprowadzenia sporów o prywatno-prawne pretensye odnoszące się do prawa propinacyi zastrzega się stronom drogę prawa.

Jeżeli co do prawa propinacyi zachodzą sprzeczne roszczenia kilku osób, wówczas ma być rozprawa z tym przeprowadzoną który jest faktycznie w posiadaniu tego prawa. Wymierzony kapitał wynagrodzenia będzie złożony w sądzie.

Jeżeli przeznaczenie kapitału wynagrodzenia zawisło od poprzedniego rozstrzygnięcia spornych prywatno-prawnych kwestyj, ma komisya krajowa na razie wydać orzeczenie wedle ostatniego faktycznego stanu posiadania i wyznaczyć termin przynajmniej 60 dni, w którym pozew dla rozstrzygnięcia sprawy spornej do właściwego sądu wniesiony być winien, w przeciwnym bowiem razie orzeczenie komisyi krajowej staje się prawomocnem.

Do wyroku sądowego zastosować się należy przy ostatecznem oznaczeniu kapitału wynagrodzenia.

§. 24.

Osobna instrukcya, którą wyda Ministerstwo spraw wewnętrznych, określi bliżej sposób postępowania komisyj miejscowych i komisyi krajowej.

§. 25.

Dzień, w którym kapitały wynagrodzenia za zniesienie propinacyjnego prawa wyszynku uprawnionym w całym kraju ostatecznie zostaną przyznane, poda komisya krajowa obwieszczeniem do powszechnej wiadomości.

Z tym dniem zaczyna się 25letni okres wzmiankowany w §. 13.

Pojedyncze, jeszcze ostatecznie nie załatwione czynności wykupna prawa propinacyi, tudzież w toku będące sądowe spory co do prawa propinacyi nie wstrzymują rozpoczęcia pomienionego okresu.

§. 26.

Fundusz indemnizacyi propinacyjnej.

Na spłacenie kapitałów wynagrodzenia i na opędzenie kosztów z powodu dochodzeń dla wymiaru wynagrodzeń, będzie utworzony krajowy fundusz indemnizacyi propinacyjnej, z którego też pokryte będą koszta administracyi tegoż funduszu.

Do funduszu indemnizacyi propinacyjnej wpływają:

a) należytości, które mają opłacać właściciele prawa propinacyi;

b) opłaty uiszczane przez te osoby, które na mocy konsensów przemysłowych wykonują wyszynk trunków propinacyjnych, tudzież gorących napojów słodzonych: rozolisów, likierów, i t. p. (§. 30. i 31.);

c) taksy od nowych gorzelń i browarów (§. 34);

d) grzywny za przestępstwa propinacyjne.

§. 27.

Od dnia pierwszego, który nastąpi po terminie edyktem według §. 12. ogłoszonym, winien każdy właściciel propinacyjnego prawa wyszynku, który nie utracił w skutek zrzeczenia się prawa do wynagrodzenia, opłacać na rzecz funduszu indemnizacyi propinacyjnej po 2 od 100 rocznie od należącego mu się kapitału wynagrodzenia, jak długo ani kapitał tēn nie został mu wypłacony, ani termin wypłacenia tego kapitału nie zapadł; skoro zaś kapitał wynagrodzenia w skutek wylosowania został wypłacony, albo przynajmniej termin wypłaty tego kapitału już zapadł, (§§. 43 i 44) ma opłacać po 7% i to aż do chwili umorzenia całego kapitału wykupna w całym kraju, jednak w żadnym razie nie dłużej jak aż do upłynięcia w §. 3. oznaczonego 25letniego okresu. Opłaty te mają być wymierzane jak długo kapitał wykupna nie został jeszcze prawomocnie przyznanym z zastrzeżeniem późniejszego wyrównania — od kwoty — którą w zameldowaniu jako wynagrodzenie żądano (§. 13) i mają być uiszczane w ratach półrocznych z góry w urzędach podatkowych, którym celem przypisania tych należytości komisya krajowa udzieli wykazu wszystkich do opłacania tych należytości obowiązanych właścicieli propinacyjnego prawa wyszynku z poszczególnieniem przypadających na każdego z nich należytości.

N. 1.919 W. kr.

66

27

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie wykupna propinacyi.

Wysoki Sejmie!

Wysoki Sejm uchwalił na 62. posiedzeniu w dniu 27. Marca 1866 wniosek następującej treści:

„Sejm poleca Wydziałowi krajowemu wyrobienie projektu do Ustawy o wykupno propinacyi, własność prywatną stanowiącej, i przedłożenie takowego projektu na przyszłej kadencyi sejmowej.“

Wydział krajowy poddawszy głębokiej rozwadze historyczny początek prawa propinacyi, jego prawną istotę i obecne ekonomiczne znaczenie, i na tych podstawach oparłszy wnioski poniżej skreślone, następujące w tym przedmiocie składa sprawozdanie:

Historyczny i prawny początek prawa propinacyi.

Wyrabianie napojów spirytusowych różnego rodzaju z surowych ziemiopłodów zdaje się być równie dawne jak rolnictwo, gdyż nie znamy prawie narodu rolniczego, któremuby przemysł tego rodzaju był obcym. Najtroskliwsze jednak dochodzenia *co do czasu*, w którym właściwa rozpoczęła się produkcya napojów spirytusowych w Polsce, nie zdołały wyśledzić jej początku, sięgającego tak dawno upłynionych wieków, iż wszelkie w tym kierunku zaginęły ślady. Rozporządzenie z r. 1165, o którem wspomina Czacki w dziele o litewskich i polskich prawach (Warszawa 1800 vol. I. pag. 276) zabraniające poddanym zakładania pokątnych szynków i palenia gorzałki, dowodzi, że już w XII. wieku wyrabiano wódkę w Polsce. Niemniej pewną jest rzeczą, że wyrób piwa już w XV. wieku upowszechnił się w krajach polskich, — świadczy bowiem statut Jana Olbrachta z roku 1496, że już przedtem wolno było poddanym brać piwo i inne trunki zkądkolwiekbądź.

Statut litewski z r. 1564 zastrzega monopol wyrobu i wyszynku wódki na rzecz obywateli ziemskich na Litwie, a gdy Litwa w owych czasach brała z Korony wzory do swych urządzeń, przeto ztąd wnosić można, że i w Koronie już podówczas istniał monopolistyczny wyrób wódki i piwa.

Gdy techniczny wyrób wódki i piwa rozszerzył się w polskich ziemiach, nikt inny *oprócz króla i szlachty* nie był w faktycznem położeniu wykonywania go; nawet *nikt inny nie miał prawa* do zakładania fabryk i wyrabiania w nich napojów spirytusowych, ponieważ postawienie budynków do wyrobu napojów spirytusowych potrzebnych, nie dość że znaczniejszego wymagało kapitału wkładowego, ale jeszcze tylko na własnym gruncie dokonanem być mogło. Gdy zaś cały obszar ziemi w dawnej Polsce wyłączną był własnością króla i szlachty, a wszyscy bądź miast bądź wsiów mieszkańcy byli tylko osadnikami na gruntach cudzych, przeto jedynie nieograniczeni właściciele gruntu król i szlachta, byli w wyłącznem faktycznem położeniu zakładania wyrobni spirytusowych na własnych gruntach i wyłączne do tego mieli prawo w obrębie swych posiadłości.

Właściciele dóbr ziemskich, to jest król i szlachta, zakładając na swych gruntach gorzelnie, browary i miodosytnie, i wyrabiając w nich gorzałkę, piwo i miód, robili tylko użytek z prawa własności ziemi, prawa mieszczącego w sobie uprawnienie do dowolnego rozrządzania nią i wyprowadzania z niej lub wyzyskiwania na niej wszelkich możliwych korzyści i użytków.

Wyłączne produkowanie napojów spirytusowych na własnym gruncie nie mogło być przez nikogo właścicielom dóbr ziemskich zaprzeczanem, tem mniej ograniczanem albo ścieśnia-

nem, gdyż za niemi przemawiała uznana przez wszystkie prawodawstwa zasada prawna: iż każdemu służy prawo przyrodzonej wolności czynienia tego wszystkiego, co nie narusza praw trzecich osób, i że co do rzeczy i praw, które do nikogo nie należą (do rzędu których należał niewątpliwie wyrób napojów, przez nikogo przedtem niewykonywany), ten staje się prawnym onychże nabywcą, kto je najpierw objął w swe posiadanie albo wykonywać począł (*res nullius cedit primo occupanti*). Tak więc właściciele ziemscy, używając wyłącznego prawa produkowania gorących napojów, korzystali tylko z prawa zupełnej, nieograniczonej własności ziemi, jakie im według ówczesnego urządzenia państwowego Rzeczypospolitej Polskiej w myśl ustaw i stosunków społecznych niewątpliwie przysługiwało, a wykonaniem którego nie nadwerężali żadnych praw trzecich osób.

Każde prawodawstwo przyznaje także niewątpliwie producentowi *prawo zbywania produktów własnego wyrobu*, bo prawo wyrobu nie miałoby żadnego znaczenia, gdyby nie było połączone z prawem sprzedawania wyprodukowanych przedmiotów, bądź w całości bądź w małych a nawet *najmniejszych częściach.*

Wyłączne prawo wyrobu dało więc początek wyłącznego prawa drobiazgowej (a la minuta) sprzedaży czyli wyszynku wszystkich trunków z własnych płodów na miejscu wyrabianych. I to prawo także było ściśle z prawem własności dóbr ziemskich połączone, jak bowiem nie wolno budować gorzelni na cudzym gruncie, tak też nie wolno zakładać szynków tylko na gruncie własnym, a właścicielami ziemi byli, raz jeszcze powtarzam, tylko król i szlachta.

Obydwa te prawa, to jest: wyłączne prawo wyrobu napojów spirytusowych, niemniej wyłączne prawo drobiazgowej sprzedaży czyli wyszynku tychże napojów, otrzymały *nazwę prawa propinacyjnego.*

Źródłem, z którego wypłynęło prawo propinacyi było więc *prawo własności ziemi*, które uprawniało właściciela do założenia na własnym gruncie wyrobni i szynków. Było ono w dawnej Polsce *prawem tak zwanem dominikalnem*, t. j. z własnością (dominium) dóbr ziemskich ściśle połączonem i właścicielom onychże wyłącznie przysługującem. Tem samem przybrało prawo propinacyi charakter *prawa rzeczonego*, które wraz z własnością dóbr przechodziło drogą tytułów prawnych na wszystkich następnych i teraźniejszych właścicieli.

Jeżeli prawo propinacyi było w Polsce *monopolem*, to tylko o tyle, o ile nim była własność ziemska, z którą jedną i nierozdzielną stanowiło całość. Tak rozumiało propinacyę prawodawstwo polskie, i w tej rozciągłości obwarowało ją gwarancyami swemi.

Właściciele dóbr ziemskich mając w nich zupełną i nieograniczoną własność, a więc i prawo propinacyi w całej rozciągłości, mogli tem prawem rozrządzać dowolnie, *zrzec się jego całkiem lub częściowo*, ograniczyć siebie samych w wykonywaniu onegoż *przypuszczeniem kogoś trzeciego do konkurencyi* i udzieleniem mu wspólnego prawa propinacyi w całej onegoż objętości lub tylko pojedynczych części i to za lub bez wynagrodzenia. I rzeczewiście często się wydarzało, iż pojedynczy właściciele w celu dźwignienia jakiejś miejscowości zniszczonej wojną, pożarem lub jakąś inną klęską, nadawali jej prawo wyrobu lub wyszynku dokumentami darowizny lub osobnemi przywilejami, aby przyspieszyć odbudowanie zniszczonych miast lub dopomódz im do większej zamożności. Tym jedynie sposobem powstały *prawa propinacyi pojedynczych miast, gmin, niektórych korporacyj, a niekiedy i pojedynczych* wyjątkowo uprawnionych *osób*; — powstały one więc nie z mocy pierwotnego tytułu prawnego, tak jak prawa propinacyi właścicieli ziemskich, lecz tylko drogą przelania na nich tego prawa przez pierwotnie do tego uprawnione osoby. Tytułem prawnym prawa propinacyi miast lub innych osób uprawnionych są więc *nadania albo przywileja królewskie lub szlachty* jako pierwotnych właścicieli propinacyi. Do dzisiejszego zaś dnia znajdują się w Galicyi miasta i miasteczka, które prawa propinacyi albo wcale nie posiadają, albo posiadają takowe tylko częściowo.

Wyłączność prawa propinacyi uznawały: a) Konstytucye polskie.

Prawo propinacyi jako prawo wyłącznego wyrobu i wyszynku gorących trunków, właścicielom ziemskim z tytułu pierwotnego, a miastom lub innym pojedynczym osobom na mocy zlewku pierwiastkowego prawa przysługujące, i przez nich faktycznie i prawnie w ciągu wieków nieprzerwanie wykonywane, prawo to, kilkuwiekowym zwyczajem utwierdzone i uświęcone, *uznawały konstytucye*, nie mniej przywileje, często przez królów a czasem przez Sejm zatwierdzone, mocą których to prawo od właścicieli ziemskich na miasta przechodziło, nareszcie transakcye,

publicznie w Sądach grodzkich o sprzedaż dóbr szlacheckich zeznawane, i lustracye dóbr, w których zwykle między dochodami z dóbr propinacya na pierwszem miejscu przytaczaną bywała.

Z późniejszych konstytucyj dość będzie powołać tutaj:

a) konstytucyę z r. 1767 (vol. legum VII. pag. 93) jako jedną z najnowszych, która między innemi o propinacyi orzeka: „całość *dominii* et proprietatis stanu szlacheckiego nad dobrami ziemskiemi dziedzicznemi i ich poddanymi według praw statutowych nigdy odejmowaną ani umniejszaną być nie ma;" dalej zaś stanowi, że: „propinacya po miejscach in emphiteusim danych circa *dominos* directos fundi zostawać powinna;"

b) konstytucyę z r. 1768 (vol. leg. VII. pag. 599 i 608) o przysługującem *właścicielowi* głównemu prawie propinacyi na gruntach wieczysto-dzierżawnych;

c) konstytucyę z r. 1768 (vol. leg. VII. pag. 808) o wyłączeniu od tego prawa sołtysów i wybrańców we wsiach starościńskich, królewskich i stołowych;

d) konstytucyę z r. 1775 (vol. leg. VIII. pag. 144) o przyznaniu prawa propinacyi miastom królewskim i duchownym, o poddaniu pod tym względem miast poddańczych ich *dominiom*, a nareszcie

e) konstytucye z lat 1496 (vol. leg. I. pag. 259), 1677 i 1678 (vol. leg. V. pag. 479 i 578), 1764 (vol. leg. VII. pag. 81) zatwierdzające przywileje w tej mierze miastom nadane, a w których wszystkich przychodzą na określenie propinacyi wyrazy: „libertatem mercendi, braxandi, destilandi et propinandi . . . . a następnie: cerevisias, crematum et liquores faciendi et eposillandi;"

f) przywilej dla miasta Lwowa, wydany przez Zygmunta króla polskiego w r. 1537 tak propinacyę określający: „facultatem propinandi vini, cremati, ita videlicet, quod per suos quoscunque administratores vel conductores illud vendere et propinare possint. Praeterea injungimus, ut sine censu illud vendere nulli hominum permittant;"

g) przywilej Jana III. z r. 1676 (vol. leg. V. pag. 373) dla miasta Lwowa, w którym stoi: „prowent gorzałczany na municyą miasta Lwowa zdawna uprzywilejowany mają vendentes et ementes wszyscy aequaliter płacić."

b) Ustawy austryackie.

Prawo propinacyi, jakie za rządów Rzeczypospolitej Polskiej istniało, w tymże samym zakresie i rozciągłości *przez rząd c. k. austryacki zatwierdzone* zostało wielokrotnemi patentami i rozporządzeniami cesarskiemi, uwydatniającemi dążność prawodawstwa austryackiego, skierowaną ku utrzymaniu prawa propinacyi jako prawa przysługującego wyłącznie właścicielom dóbr i miastom lub innym uprawnionym osobom.

Z rozporządzeń tych przytaczamy tutaj:

a) patent z dnia 19. Sierpnia 1775 zaprowadzający podatek czopowy od wódki i piwa, który wyraźnie zastrzega: „aby nic nie ujmować właścicielom dóbr ziemskich z przynależnych im z tego źródła *przychodów dominikalnych*;

b) patent z dnia 16. Lipca 1786 (§. 58, 68 i 69) w związku z dekretem nadwornym z dnia 5. Maja 1800 l. 1325 orzekający, iż prawo wyrobu wódki nie jest zarobkiem komercyalnym, lecz wyłącznie *prawem dominikalnem*;

c) dekret kancelaryi nadwornej z dnia 27. Lutego 1788, patent z dnia 31. Stycznia 1804, okólnik gubernialny z dnia 15. Lutego 1805 i z dnia 6. Września 1805, dekret kancelaryi nadwornej z dnia 22. Listopada 1798 l. 6670 (L. gub. 35.992) i z dnia 5. Czerwca 1800 l. 1325 (L. gub. 18.744) wyraźnie przyznające: „że prawo propinacyi, będące *wyłącznie prawem dominikalnem*, służy w dobrach prywatnych i duchownych dominiom, w uprzywilejowanych miastach królewskich i duchownych ogółowi mieszczaństwa, zaś w miastach i miasteczkach szlacheckich mieszkańcom o tyle, o ile im takowe od właścicieli dobrowolnie, czy to za wynagrodzeniem, czy też bez takowego odstąpionem zostało;"

d) dekret kancelaryi nadwornej z dnia 13. Maja 1819 l. 13.749 (L. gub. 25.339) zatwierdzający rozporządzenie gubern. z dnia 14. Października 1814 l. 44.238 i ustanawiający warunki wydzierżawienia propinacyi miejskiej, którą jako do *zakładowego majątku* (Stammvermögen) *gminnego* należącą oznacza;

e) cesarskie pismo gabinetowe z dnia 8. Listopada 1837 podane do wiadomości władz galicyjskich dekretem kancelaryi nadwornej z dnia 28. Listopada 1838 i rozporządzeniem gu-

bernialnym z dnia 20. Stycznia 1839 stanowiące, iż we wszystkich orzeczeniach dotyczących sporów o prawo szynkowania dominiów należy się jak najściślej zastosować do utrzymującego się pod względem owego prawa w właściwym dominikalnym obrębie *zwyczaju*;

f) rozporządzenie cesarskie z dnia 4. Października 1855, postanawiające, iż orzeczenie co do wykupna i regulacyi *wyłącznego prawa wyrabiania i szynkowania* trunków i kontraktowego zobowiązania się szynkarzy do pobierania trunków od stron, do propinacyi w Galicyi uprawnionych, pozostawią się dalszej wyjść mającej ustawie.

c) Władze krajowe. Te rozporządzenia i ustawy najwyższej Władzy prawodawczej *Władze* krajowe nietylko ze ścisłością wykonywały i przestrzegały, ale nawet ile razy c. k. Władze centralne względem prawa propinacyi w Galicyi żądały wyjaśnień, c. k. gubernium dawniej zawsze z wielką stanowczością *w obronie propinacyi* występowało jak tego dowodzą:

a) z powodu rozporządzenia cesarskiego z dnia 27. Lutego 1788, pozwalającego szynkarzom sprowadzać trunki z innego miejsca, gubernium zrobiło pod dniem 18. Września 1788 przedstawienie do c. k. kancelaryi nadwornej z prośbą o nowe sformułowanie tego rozporządzenia, które uprawnionym wykonywanie prawa propinacyi w Galicyi niemożebnem czyni, lub przynajmniej bardzo ogranicza, — motywując tę prośbę przytoczeniem tej okoliczności: „iż w Galicyi wyszynk trunków polega na ustnie zawieranych umowach, których „kardynalną podstawą jest odwieczna, na wyłączności prawa wyszynku oparta praktyka, „zabraniająca szynkarzom poboru trunków z innych miejsc.“

b) relacya z dnia 16. Grudnia 1823 r. L. 67.536 do c. k. kancelaryi nadwornej, w której gubernium uzasadnia niemożebność pogodzenia wyłącznego dominiom i miastom w Galicyi przysługującego prawa wyrabiania piwa, gorzałki i miodu z udzielaniem odnośnie do patentu z d. 8. Grudnia 1820 przywilejów, wkraczających w zakres prawa propinacyi — mianowicie przywilejów na wyłączność wyrabiania gorzałki lub piwa według nowo wynalezionego lub poprawionego dawniejszego sposobu wyrabiania tych trunków — które to przedstawienie należyty odniosło skutek, albowiem zapadłe w skutek tego postanowienia cesarskiego z dnia 4. Listopada 1825 orzekło: „iż wykonanie przywilejów, udzielonych na nowe wynalazki lub ulepszenia w zakresie wyrabiania trunków upajających może mieć miejsce z tem tylko ograniczeniem, ażeby przez to nie naruszono prawa wyłącznego propinowania owych trunków, — a późniejszemi w przedmiocie przywilejów wydanemi ustawami, mianowicie patentem z dnia 31. Marca 1832 i najnowszym z dnia 15. Sierpnia 1852 wyraźnie postanowiono, iż udzielanie przywilejów na wyrabianie napojów wcale miejsca mieć nie może.“

c) zapytane o naturę prawa propinacyi dekretem c. k. nadwornej kancelaryi z dnia 7. Grudnia 1833 l. 52.610 złożyło gubernium relacyę z dnia 23. Maja 1834 l. 17.492 w tej osnowie: „iż wyłączne prawo dominiów do wyrabiania tudzież szynkowania trunków krajowych polega na zwyczaju od wieków w mocy będącym, upowszechnionym i nienaruszonym;

d) wyjaśnienie do tejże relacyi z dnia 16. Października 1838 l. 62.619, udowadniające, „iż dominia w sposobie przelania przysługującego zwierzchności miejscowej prawa dominikalnego mogą według upodobania swojego użyczać konsensów na wyszynk innym stronom z zastrzeżeniem na korzyść swą pewnych warunków“ — dalej zaś, iż właściciele propinacyi znajdują się w posiadaniu niezaprzeczonego prawa ustanawiania szynkarzy według dowolnych warunków, i że się w tem prawie w moc przysługującego im wyłącznego uprawnienia sami utrzymują;“

e) w kwestyi radycyonowanych szynków złożyło gubernium pod dniem 14. Sierpnia 1829 l. 40.394 relacyę: iż w mowie będącą właścicielom nowych austeryj zajezdnych użyczoną koncesyę należałoby uchylić, gdyż wynikające ztąd uprawnienie dowolnego sprowadzania trunków na wyszynk zkądbądź uwłacza prawom prywatnym dominiów i miast, takowe ścieśnia i niewykonalnemi czyni i to tylko na korzyść pojedynczych indywiduów;“

f) w tym samym przedmiocie c. k. gubernium na podstawie otrzymanych do urzędów obwodowych wyjaśnień, tudzież zasięgniętej opinii prokuratoryi skarbu, wypowiedziało zdanie swoje w relacyach do c. k. kancelaryi nadwornej z d. 28. Lipca 1842 i 4. Sierpnia 1843 roku, iż regale propinacyjne dominiów stanowi w Galicyi nierozłączną część składową majątków ziemskich, a zatem od takowych ani całkowicie, ani częściowo oderwanem być nie może.

Równie ważną jest propinacya *dla właścicieli ziemskich.* W wielu miejscach propinacya, stanowi jedyny dochód całych familij. Dodać tu jeszcze trzeba, że dochód z prawa propinacyi jest niezależny od nieurodzaju lub innych klęsk, które rolnika tak często nawiedzają. Gotowizna płynąca z propinacyi jest dla niego wielką pomocą, bo dostarcza mu środków do opędzenia wydatków gospodarskich i zastępuje tyle rolnikowi potrzebny kapitał obrotowy.

Całe gospodarstwo rolne w Galicyi zostaje z propinacyą w najściślejszym związku. Znaczna ilość produkowanych u nas kartofli i zboża przerabianą zostaje na gorzałkę, której jeżeli nie zabierze zagraniczny handel, to ją miejscowy konsum spotrzebuje. Co producent traci niekiedy na produkcyi okowity, to zyskuje znowu na jej częściowej sprzedaży we własnych szynkach. Pozostałości z wyrobionych kartofli tuczą bydło, ztąd znaczna ilość nawozu, który zasila jałową nieraz ziemię i odnawia jej soki pożywne. Tak więc produkcya kartofli, wyrób okowity, wypas wołów, a w skutek tego znaczniejsza produkcya zboża na znawożonych gruntach, wszystkie te czynniki składają się na jaką taką dla właściciela rentę. Znaczna konsumcya gorzałki, będącej wymaganiami klimatu usprawiedliwionym, i od wieków ulubionym napojem całej większości ludności wiejskiej, tłumaczy dochód, jaki wyszynk tego artykułu przynosi. To też dochód z propinacyi, jaki właściciele ziemscy pobierają, przenosi 3 miliony. Szacując galicyjską rentę ziemską na 20 milionów, z której sumy w najlepszym razie większa połowa, to jest 12 milionów na właścicieli dominikalnych przypadnie, przekonamy się, iż dochód z propinacyi równa się czwartej części renty ziemskiej, na większych właścicieli dóbr przypadającej, a piątej części całej renty ziemskiej w Galicyi. Słusznie więc twierdzić można, że propinacya w Galicyi jest pełną wartości prerogatywą uprawnionych, ona bowiem żywi i utrzymuje mniejszych właścicieli, większym zaś dostarcza kapitału obrotowego.

Nakoniec propinacya nie tylko obchodzi właścicieli ziemskich ale także *kapitalistów* którym jest poręką wypożyczonych na dobra ziemskie kapitałów.

Równie więc właściciele ziemscy, jak rząd, jak miasta i jak kapitaliści mają swe interesa splecione ze sprawą propinacyi, a nawet znaczną część, a nieraz cały majątek w prawie propinacyi posiadają.

Kwestya więc: co się z propinacyą stanie, czy się ją utrzyma, czy zniesie, w jakiej formie, i w jakich na przyszłość ona rękach zostanie, i w jaki sposób poszkodowani wynagrodzeni będą, nie dotyczy pewnej tylko liczby uprzywilejowanych, ale obchodzi cały kraj, na którego pomyślność nieobrachowany wpływ wywrzeć może.

Wykazawszy historyczny początek prawa propinacyi, i jego tytuł prawny, najprzód w prawodawstwie polskiem a potem i austryackiem, określiwszy bliżej pojęcie propinacyi, zastanowiwszy się nad jej przedmiotem, ograniczeniami i sposobem wykonania, udowodniwszy nareszcie jej ekonomiczne znaczenie, wypadałoby teraz zastanowić się nad pytaniem:

jakie względy i powody wymagają wykupna prawa propinacyi, i co upoważnia do wywłaszczenia obecnie uprawnionych?

Stanowczość jednakże danego Wydziałowi krajowemu polecenia: „wyrobienia i przedłożenia Wysokiemu Sejmowi projektu do ustawy o wykupno propinacyi", uchyla to pytanie.

Uchwałą tą uznał Wysoki Sejm, że tu zachodzi wypadek przewidziany w §. 365 Ks. Ust. cyw., że dobro ogółu wymaga, by właściciele propinacyi tę swoją własność za odpowiedniem wynagrodzeniem odstąpili, bo inna podstawa do odebrania prywatnej własności byłaby niemożebną.

W tem uznaniu Wysokiego Sejmu musiał znaleźć Wydział krajowy równie wskazane prawidło do odpowiedzi na dalsze pytanie:

Przeniesienie własności propinacyi.

Komu właściciele propinacyi własność swoją odstąpić mają? czyli *co ma się stać z odstąpioną propinacyą?*

Względy na dobro ogółu muszą i tu rozstrzygać.

Dla tego rozróżnić potrzeba prawo wyrobu od prawa wyszynku.

1. Prawa wyrobu. Propinacyjne prawo wyrobu napojów spirytusowych, jakkolwiek jest tylko *monopolem miejscowym*, nie zaś *monopolem krajowym*, a ztąd co do ceny wyrabianego produktu nie wywiera szkodliwych skutków dla ogółu, bo ten w naturalnej między uprawnionymi konkurencyi znajduje zabezpieczenie, to przecież wyłączność tego prawa pod innym względem jest *szkodliwą gospodarstwu narodowemu, bo tamuje przemysł*, szczególnie tę jego gałęź, która się zajmuje przerabianiem czyli udoskonalaniem surowych płodów naszego gospodarstwa. Fabryki likierów, cukrownie, fabryki drożdży i t. d. nie mogą przybrać u nas większych rozmiarów, w skutek niemożności wprowadzenia ich w użyteczną kombinacyę z gorzelniami. Przedsiębiorstwa pomniejsze jak wyrabianie śliwowicy, wódki tak zwanej Kirschwasser, jałowcówki i t. p. połączone z drobiazgowym zachodem właścicielowi propinacyi nie wypłacą się, a inne osoby trudnić się niemi nie mogą, bo wyłączność prawa wyrobu im tego nie pozwala.

Wyłączność prawa wyrobu szkodzi także i *gospodarstwu rolnemu*. Dzisiaj już powstają z połączenia gruntów rustykalnych folwarki, a przy zniesieniu zakazu podziału gruntów, na co się zanosi, folwarki takie mogą obejmować znaczne przestrzenie. Właścicieli tych folwarków krępuje wyłączność prawa wyrobu w wolności przerabiania własnych ziemiopłodów na trunki gorące, i przeszkadza rozwojowi gospodarstwa.

W ogóle tamuje wyłączność prawa wyrobu *wolność produkcyi*, będącą według uznanej tegoczesnej zasady niezbędnym warunkiem pomyślności kraju i jego bogactwa.

Z tych tedy powodów śmiało powiedzieć można, iż dobro ogółu wymaga, by wyłączne prawo wyrobu gorących trunków odjęte na podstawie §. 365 Ks. Ust. cywil. dotychczas uprawnionym, stało się własnością każdego pojedyńczego, czyli przedmiotem wolnego przemysłu, a to tak dobrze po wsiach jak również i w miastach posiadających prawo propinacyi, z uwzględnieniem jednakże co do tych ostatnich odrębnych miejskich stosunków, o czem poniżej przy kwestyi wynagrodzenia obszerniej będzie mowa.

2. Prawa wyszynku. Podczas gdy prawo wyrobu ze względów na dobro ogółu powinno być przystępnem dla każdego, a tem samem stać się przedmiotem wolnego zarobkowania, inaczej rzecz się ma *z wyłącznem prawem wyszynku*, tak po wsiach jak i w miastach.

Są zatrudnienia, które z natury swej muszą podlegać nadzorowi i bacznej kontroli władz administracyjnych. Do rzędu tych należy niezaprzeczenie i wyszynk gorących napojów, zwłaszcza w miastach, gdzie dowolność zakładania szynków przy nagromadzonej w jednem miejscu wielkiej ilości ludzi złych i przewrotnych byłaby dla bezpieczeństwa publicznego nader szkodliwą.

Względy wolnego współzawodnictwa ustępować tutaj muszą innym względom nie równie od nich ważniejszym.

Gdyby nawet prawo propinacyi wcale nie istniało, to i tak szynkowanie *nie mogłoby się stać przedmiotem wolnego zarobkowania* i nie możnaby pozwolić wszystkim posiadaczom gruntowym zakładać na swych gruntach szynki bez żadnego ograniczenia. Względy zdrowia, osobistego bezpieczeństwa i moralności publicznej, przemawiają za koniecznością ograniczenia wolności na polu, gdzie ona tak łatwo przedzierżgnąć się może w swawolę. Nie pozostawałoby więc, jak uczynić zakładanie szynków zawisłem od udzielenia osobnego doń upoważnienia, czyli bądź to płatnej bądź bezpłatnej *koncesyi*. Gdy zaś ilość szynków z powyższych względów do potrzeby miejscowej zastosowaną a tem samem ograniczaną być musi, więc wykluczonemby zostało współzawodnictwo, i stworzony *w miejsce propinacyi nowy monopol*. Zaprowadzenie konsensowanych szynków byłoby tylko przeniesieniem części prawa propinacyi *na inne osoby*, nie zmieniając wcale nic w jego istocie. Chociażby na te konsensa znaczna została nałożona opłata, to w żadnym razie nie mogłaby ona pochłonąć wszystkich zysków, jakie wyszynk napojów przynosi. Korzyści z prawa wyszynku, które teraz pobierają prawni właściciele, dostałyby się w ręce koncesyonowanych szynkarzy, a konsumenci małoby na tej zmianie, albo wcale nic nie zyskali.

Jakże trudno znaleźć w razie koncesyonowania szynków *sprawiedliwą i słuszną podstawę*, według której na wielką ilość konkurentów temu, a nie innemu, konsens, t. j. dożywotnię prawo szynkowania, ma być nadanym. Rozdawnictwo konsensów otworzyłoby wolne pole do nadużyć i dowolnego postępowania władz administracyjnych, któreby tak zyskowne i dożywotne, bo aż

do śmierci koncesyonowanego trwać mające przywileja, komu chciały udzielały, najczęściej niemi własnych ulubieńców darząc. Po większej części uzyskaliby koncesyę ci sami szynkarze, którzy obecnie na karczmach siedzą, mają bowiem i środki i zręczność po temu, a nadewszystko wprawę w rzemiośle. Stan rzeczy nie zmieniłby się więc nawet pod względem osób, i ta tylko zachodziłaby różnica, że zyski z prawa wyszynku dostałyby się w całym kraju na wyłączną własność koncesyonowanych, czyli wyjątkowo przez władzę administracyjną uprzywilejowanych szynkarzy. Jakaby zaś ztąd korzyść dla kraju wynikła, żeby milionowy dochód przeszedł w inne ręce, które dziś do niego nie mają żadnego prawa, a mianowicie w ręce tych, którzy potrafią uzyskać dla siebie względy u władz administracyjnych, koncesye udzielających, trudno osądzić. Przeciwnie z ustąpieniem interwencyi dotychczasowych właścicieli propinacyi upadłaby ostatnia kontrola, a nasza ludność przy nieszczęsnej skłonności do używania trunków nad miarę, oddanąby została na łup chciwości szynkarzy, bez nadziei obrony i zasłony z jakiejbądź strony.

Pod względem ekonomicznym przyznać trzeba, iż koncesyonowanie szynków, chociażby nowy stworzyło monopol, przyczynićby się jednak mogło do obniżenia ceny trunków jako artykułu konsumcyi miejscowej. Ale i ztąd żadna dla kraju nie urosłaby korzyść — przeciwnie taniość, która w innych razach jest dobrodziejstwem, tutaj mogłaby łatwo stać się zarodem nowych klęsk i nieszczęść, zubożenia ludności i upadku rolnictwa; bo stanienie okowity powiększyłoby i tak już zbyteczny nieraz konsum tego artykułu, i zubożyłoby jeszcze więcej lud, czyniąc go niezdolnym do pracy. W obec tych smutnych następstw zwiększenie popytu za gorącemi trunkami w skutek zwiększenia konsumcyi i możliwy wzrost produkcyi tego artykułu, słabą byłyby kompenzatą.

W dzisiejszych więc okolicznościach nic nie przemawia za zniesieniem wyłączności prawa wyszynku, a wszystko za jej utrzymaniem. Dobro ogółu nie tylko nie wymaga, aby prawo wyszynku po wywłaszczeniu dotychczas wyłącznie uprawnionych stało się własnością każdego obywatela kraju, bądź to jako przemysł wolny, bądź jako koncesyonowany, ale raczej temu się stanowczo sprzeciwia, — a powszechny w kraju głos w zaprowadzeniu wolności w tej gałęzi zarobkowania zgubne dla kraju upatrując następstwa, przeciw niej jednomyślnie się oświadcza. Ztąd wypływa, że wyłączne prawo szynkowania w obec naszych dzisiejszych stosunków nie może być zniesione, lecz tylko na własność innych osób przeniesione.

Co do pytania jednakże, na czyją własność ma przejść prawo wyszynku, różne są w kraju zdania.

Jedni sądzą, że dobro ogółu wymaga, by prawo to przeszło na *własność gmin*, i to albo na *wyłączną* własność gmin samych, albo na *wspólną własność gmin z dotychczasowymi właścicielami*; inni żądają przeniesienia własności tego prawa *na kraj*; a jeszcze inni chcą zostawić orzeczenie co do przyszłej własności tego prawa późniejszemu czasowi, a na dziś ograniczyć się tylko na przekazaniu dochodu z prawa wyszynku funduszowi umorzenia, który będzie miał zadanie wynagrodzić dzisiejszych właścicieli za utratę tego prawa, co nazywają przeniesieniem prawa wyszynku na tymczasową własność kraju.

Na tymczasową własność kraju.

Zdanie ostatnie spotyka słusznie zarzut, iż nie ma powodu odkładania orzeczenia, czyją własnością prawo wyszynku ma się stać po uskutecznionem wynagrodzeniu dzisiejszych właścicieli. Jeżeli orzeczenie to jest dzisiaj trudne, to trudność ta z czasem bynajmniej się nie zmniejszy. Przeciwnie pobudzone namiętności w ubieganiu się o rzecz cenną, nie mającą właściciela, przysporzyłyby nowych trudności.

Ważniejszym jednak zarzutem jest, że w pojęciu prawnem żadna rzecz nie może być przedmiotem li tylko czasowej własności, i że bez wieczystego właściciela w społeczeństwie pozostać nie może. Rzecz taka staje się własnością pierwszego, który ją posiąść zechce. Własność jest z pojęcia swego wieczystą. Może ona być ograniczoną na czyjąś korzyść, ale takie ograniczenie, iżby po pewnym przeciągu czasu stawała się rzeczą nie mającą żadnego właściciela, jest niemożebne.

Bez wyraźnego dla reprezentacyi krajowej zastrzeżenia, iż po uskutecznionem wynagrodzeniu dzisiejszych właścicieli wolno jej będzie stanowić o przyszłej własności prawa wyszynku, nie byłaby ona do tego upoważnioną. Zastrzeżenie zaś takie, nadawałoby wprawdzie tej czasowej własności kraju pozór własności wieczystej, ale tylko pozór, bo cechą własności jest,

że dopóki właściciel nią inaczej nie rozporządzi, ona jego własnością być nie przestaje; a tutaj gdyby w przyszłości zapatrywania się rządu i reprezentacyi krajowej co do pytania: komu własność prawa wyszynku przyznać, nie zgadzały się, pozostałoby to prawo bez właściciela. Gdyby zaś miano jeszcze ustawą zastrzedz, że dopóki w drodze ustawodawczej inaczej się nie postanowi, prawo wyszynku będzie własnością kraju, przeniesionoby rzeczewiście już dzisiaj własność tego prawa na kraj. Byłby to tylko spór o słowa, nie zaś o rzecz.

Nieorzekanie dzisiaj o własności prawa wyszynku, mogłoby mieć bardzo łatwo ten skutek, iż do takiego orzeczenia więcejby nie przyszło, i że prawo wyszynku musiałoby się stać przemysłem wolnym albo też koncesyonowanym, czego właśnie kraj w obec dzisiejszych stosunków sobie nie życzy, a nawet się obawia.

Na własność gmin.
a) wyłączna.

Za przeniesieniem prawa wyszynku na *wyłączną własność gmin* przemawiają następujące okoliczności:

Dochód z propinacyi jak ważnym jest dla gmin miejskich, wyżej już widzieliśmy, a że dla gmin wiejskich te same co dla miast przynosić mógłby korzyści, nie podlega żadnej wątpliwości. W prawie wyszynku pozyskałyby gminy znakomite źródło dochodów bez niczyjego uszczerbku, a z wielką dla siebie korzyścią. Nie można bowiem sobie taić, że *samorząd gminy*, będący pierwszą podwaliną życia autonomicznego, znaczne na gminy nałoży ciężary. Wiele wydatków, ponoszonych teraz przez skarb państwa, przejdzie później na budżet gminy: co więcej nowe powstaną potrzeby, które za sobą pociągną nowe wydatki. W dzisiejszym stanie rzeczy, gdy nakładanie podatków przy powszechnem ubóstwie i przeciężaniu podatkowem na niesłychane napotyka trudności, trudno sobie zdać sprawę, jakim sposobem gmina tak znacznym ciężarom podołać będzie w stanie. Dodatki gminne przy ograniczeniu wydatków przez pewien przeciąg czasu wystarczyć muszą, ale na rozwój życia autonomicznego rachować nie można, dopóki gminy pewniejszych i większych dochodów posiadać nie będą. Prawo wyszynku przeszedłszy na własność gmin, przynosić im będzie dochody, jakichby w żadnych innych rękach nie przynosiło gdyż one tylko potrafią ciągnąć z niego wszystkie korzyści. Najprzód już sama władza gminna, posiada *w swych rękach środki bronienia* przysługującego gminie prawa wyszynku, i powstrzymywania lub przestrzegania wszystkich nadużyć, jakich nikt inny posiadać nie może. Po tem trudno przypuścić, aby się ktoś na prawo wyszynku gmin porywał, gdy widoczną będzie rzeczą, że ono tylko dla dobra powszechnego gmin utrzymanem zostało. Każdy dochód z prawa wyszynku *zastąpi dodatki gminne*, które poprzednio członkowie gminy z własnych ponosić musieli środków.

Prawo wyszynku zastąpi więc po prostu podatek, albo raczej stanie się najlżejszym i najdogodniejszym rodzajem podatku. W takich okolicznościach wyłączne prawo wyszynku bronione przez miejscową władzę a przestrzegane przez członków gminy, dla których prawdziwem się stanie dobrodziejstwem, przyniesie dochód nie tylko wyrównywający dotychczasowemu, lecz nawet znacznie od niego wyższy.

Nakoniec nie może być obojętną rzeczą, że gminy, chociaż z trudnością, prędzej jednak aniżeli kraj, *do spłacenia teraźniejszych właścicieli propinacyi choć w części przyczynić się mogą.* Przenosząc bowiem prawo wyszynku na własność gmin, możnaby dochód funduszu wynagrodzenia powiększyć dodatkiem na gminy nałożonym, bez którego spłata kapitału indemnizacyjnego nie dałaby się tak łatwo i prędko przeprowadzić. Płacąc taki choćby najmniejszy dodatek, nabędą gminy prawo wyszynku nie tytułem darowizny, lecz *drogą wykupna*, co już samo przez się w obec skrzywionych pojęć o własności nader wielką ma doniosłość. Chociażby zaś ten dodatek gminny nie wyrównywał korzyściom nabytym, to nadwyżka nie byłaby czystą darowizną, bo kraj wkładając przez nową ustawę gminną znaczne na gminę ciężary, jest tylko sprawiedliwym, jeżeli rozmyśla równocześnie środki do ponoszenia tych ciężarów.

Nakoniec pomyślność całego kraju wzrasta z pomyślnością jego pojedyńczych cząstek składowych, i wcale się bez niej pomyśleć nie da. Po familii pierwszem ogniwem społecznem jest gmina, a jej wpływ na pierwsze zawiązki życia towarzyskiego nieobrachowaną ma doniosłość. Dla materyalnej i moralnej kultury ludu wiejskiego przy najlepszych nawet chęciach bez odpowiednich środków materyalnych nigdy wiele nie zrobimy. Oddając gminie wyłączne prawo wyszynku, wynagradzamy ją więc tylko za powierzony jej przeniesiony zakres działania (uebertragener Wirkungskreis), i robimy najlepszy użytek z monopolu, który nikomu nie szkodząc, z korzyścią nawet dla kraju utrzymany być może.

Przeciw oddaniu gminom prawa wyszynku mówi najpierw ta okoliczność, że gminy, gdyby miały pozostać na tym stopniu oświaty, na jakim się dziś znajdują, prawdopodobnie nie potrafiłyby z prawa wyszynku należycie korzystać, i dochodów z niego na właściwe i *dla ogółu pożyteczne* używać cele.

Zachodzi dalsza trudność w tem, iż przenosząc prawo wyłącznego wyszynku na gminy dziś już istniejące, wykluczonoby tem samem owe gminy, które, zanim wynagrodzenie wywłaszczonych przeprowadzonem zostanie, w skutku spodziewanej wolności dzielenia posiadłości dominikalnych prawdopodobnie powstaną na obszarach dworskich, stworzonoby więc już dziś *gminy uprzywilejowane*, obok których w najbliższej przyszłości powstaną nowe, tegoż przywileju już nie mające.

Jeszcze większa zostaje do zwalczenia trudność w określeniu *stosunku gmin* obdarzonych prawem wyszynku, *do właścicieli obszarów dworskich*, pozbawionych tego prawa, które dotąd wyłącznie wykonywali. Przenosząc na gminę wyłączne prawo wyszynku, musianoby przelać na nią to prawo w całości i dotychczasowej rozciągłości, a zatem i prawo wykonywania wyszynku w całym obszarze dworskim, albo też ograniczyć to prawo li do obszaru posiadłości włościańskich.

Ograniczenie prawa wyszynku *do obszaru posiadłości włościańskich*, prócz wielu innych względów i dla tego nie dałoby się usprawiedliwić, ponieważ wszystkie niemal karczmy stoją dziś na gruntach dworskich, które do założenia szynków uważano za najodpowiedniejsze. Często cały dochód z prawa wyszynku zależy od miejsca, na którem znajduje się karczma, tak, iż w razie najmniejszej zmiany miejsca dochód z wyszynku zupełnie znika. A gdy właściciela obszaru dworskiego prawnie zmuszać nie można, by swoją karczmę lub grunt na karczmę przydatny gminie odstąpił, zatem jak z jednej strony przelanie na nią wyłącznego prawa wyszynku z tem atoli ograniczeniem, iż prawo to li na gruntach włościańskich wykonywanem być może, żadnego w takim razie nie miałoby znaczenia i celu praktycznego, tak też z drugiej strony wynagrodzenie za przeniesienie na gminę tego niewykonalnego prawa nie dałoby się usprawiedliwić.

Przenosząc zaś na gminę prawo wyłącznego wyszynku w całej dotychczasowej rozciągłości, a zatem i prawo szynkowania *w obrębie posiadłości dworskiej*, stworzylibyśmy nowy wręcz przeciwny dotychczasowemu stosunek właścicieli obszarów dworskich do posiadaczy gruntów włościańskich, i jeżeli można na drodze analogii prawo wyszynku porównać z prawem służebnictwa, grunt dominikalny dziś panujący stałby się służebnym w obec gminy, do wyszynku w obrębie posiadłości dworskiej i włościańskiej wyłącznieuprawnionej; zaprowadzilibyśmy więc stosunek prawny, do którego uchylenia właśnie dążymy, przemawiając za zniesieniem dotychczasowej wyłączności prawa wyszynku, — stosunek, któryby w przyszłości stał się źródłem rozlicznych niesnasek i kolizyj, — zwłaszcza, jeżeliby właściciel obszaru dworskiego napojami gorącemi we własnej gorzelni lub browarze wyrobionemi, chciał częstować gości lub robotników swoich.

Nareszcie przelanie wyłącznego prawa wyszynku na gminy *utrudniałoby ich połączenie z obszarami dworskiemi.* Właściciel obszaru dworskiego, otrzymawszy zupełne za prawo wyszynku wynagrodzenie, nie mógłby sobie rościć prawa do korzyści, jakie prawo wyszynku gminie przynosi. Gminy zaś już dla tego samego nieprzypuściłyby go do wspólności gminnej, aby się z nim nie dzielić dochodem z wyłącznie przysługującego im prawa wyszynku. W ten sposób połączeniu gromad z obszarami dworskiemi stanęłaby w drodze jedna zapora więcej, — i to bardzo silna, bo dotycząca interesu materyalnego.

b) wspólna z dotychczasowymi właścicielami.

W obec trudności, które przeniesienie prawa wyszynku na wyłączną własność gmin nastręcza, zdawałoby się, że *system spółki*, to jest przypuszczenie gminy do wspólnej własności prawa wyszynku z dotychczas uprawnionymi, a zatem przelanie tego prawa na wspólną własność dworu i gromady czyli przyszłej gminy, która dwór z gromadą w jednę połączy całość, więcej przedstawia korzyści.

Trudność zachodzi tylko w oznaczeniu stosunku, w którym ma stać ta część prawa wyszynku, której dochód przejdzie na gminę, do owej części, której dochód pozostanie na rzecz właściciela. Wynalezienie tego stosunku na podstawie obszaru gruntów, ludności i t. p. na takie napotyka trudności, iż nie pozostaje inny środek uniknięcia ich, jak rozdział na połowę, który tem sprawiedliwszym się zdaje, ile że dzieląc własność tego prawa na dwie równe czę-

ści, żadnemu z wspólników nie daloby się prawnej przewagi nad drugim. W ten sposób dochód z prawa wyszynku dostalby się w jednej połowie w ręce dotychczas uprawnionego, a w drugiej połowie, za którą wywlaszczony stosowne otrzymałby wynagrodzenie, wpłynąłby do kasy gminnej.

W razie różności zdań przyszłych współwłaścicieli co do administracyi prawa wyszynku, rozstrzygałby wszelkie w tym względzie zajść mogące nieporozumienia komitet, składający się z dotychczas uprawnionego jako właściciela jednej, — przełożonego gminy jako właściciela drugiej połowy tego prawa — i delegata najbliższej rady powiatowej.

W ten sposób wyłączne prawo wyszynku nie tylko przestałoby być kością niezgody, lecz przeciwnie stałoby się łącznikiem pomiędzy dworem a gromadą. Wspólny interes pod względem prawa wyszynku dałby początek innym wspólnościom, a w niedługiej przyszłości mogłoby nastąpić zupełne zlanie się obszarów dworskich z gromadami.

Zważywszy jednak, że żadna ustawa nie jest w stanie zapobiedz owym naturalnym następstwom, jakie zazwyczaj każda wspólność majątkowa rodzi, że więc przelanie prawa wyszynku na wspólną własność gmin i dotychczas uprawnionych, zamiast doprowadzić do połączenia gromad z obszarami dworskiemi, sprowadziłoby raczej zupełne rozdwojenie, tem drażliwsze, bo wynikające z interesu materyalnego, — zważywszy dalej, że w razie przeniesienia prawa wyszynku na prywatną własność gmin, one nabyłyby prawa rozrządzania dochodem propinacyjnym jako prywatną własnością podług własnej woli, i użycia onychże na cele dowolne, a nie koniecznie dla ogółu pożyteczne, — zważywszy nareszcie, że nadaniem gminom własności prawa wyszynku bez żadnego ograniczenia, łatwo mógłby być zwichnięty cel, dla którego dopięcia prawo wyszynku dotychczas uprawnionym odjęte, a na gminy przeniesione zostało, — powstała myśl *utworzenia z dochodów propinacyjnych funduszu publicznego, przeznaczonego na pewne ogólne cele,* już mocą ustawy ściśle określone, jako to: na założenie, utrzymanie, rozszerzanie i lepsze uposażenie szkół ludowych w każdej gminie, na dotacyę nauczyciela, na założenie i utrzymywanie dróg gminnych i t. p., i poruczenia *gminom administracyi tego funduszu* z tem jednakże ograniczeniem, iż dopóki dotychczas uprawnieni nie odbiorą całego wynagrodzenia, każda gmina obowiązaną będzie, przypadającą na wywłaszczonego właściciela rentę 4% i część kapitału do umorzenia przeznaczoną, z dochodów propinacyjnych co roku spłacać do kasy utworzyć się mającego funduszu indemnizacyi propinacyjnej, i tylko zwyżkę obracać na cele wyżej nadmienione.

Przenosząc administracyę dochodu z prawa wyszynku na gminy, i nadając im zarazem prawo użycia tego dochodu na cele wyżnadmienione, — nie ulega wątpliwości, że każda gmina, mając własny interes w utrzymaniu tego prawa, będzie przestrzegała i broniła dochodu propinacyjnego przeciw wszelkim możebnym nadwerężeniom, — a gdy zarząd gminie poruczony z bardzo małemi kosztami jest połączony, więc i fundusz z dochodu propinacyjnego przeznaczony na spłacenie uprawnionym wynagrodzenia, wydatkami na administracyę nie uszczuplony, a nadto należycie broniony, żadnego nie doznałby uszczerbku. Aby jednak uprawnionym tem większą dać gwarancyę, że dochód z prawa wyszynku w rękach gmin nie zmarnieje, — z drugiej zaś strony gminę do rzetelnej i sumiennej administracyi zniewolić, można ją za nienależyte prowadzenie tej administracyi uczynić odpowiedzialną i tę odpowiedzialność mocą ustawy wypowiedzieć orzeczeniem: „że gdyby coroczny dochód z prawa wyszynku nie pokrywał renty i części kapitału wynagrodzenia do umorzenia przeznaczonej, gmina brakującą kwotę własnym funduszem pokryć obowiązaną będzie.“

Na własność kraju. Wszystkie powyżej wyszczególnione względy muszą jednakże ustąpić temu jednemu, że wywłaszczając dzisiejszych właścicieli z prawa wyszynku dla dobra ogółu, a nie oddając prawa tego na użytek wszystkich, potrzeba je koniecznie przenieść na tego, który ogół przedstawia i jedynie przedstawiać go może, a tym jest *kraj*. Wszelkie dowolne tłómaczenie dobra ogółu nie tylko nie przyniosłoby ogółowi żadnej korzyści, ale naraziłoby go na zgubę, bo podkopałoby własność, która jest podstawą społecznego bytu.

Gdybyż jeszcze cała ludność krajowa ujętą była w gminy, możeby się dało powiedzieć że gminy w najniższym szczeblu przedstawiają ogół. Ale ponieważ ustawa o gminach dała obszarom dworskim odrębne od gminy stanowisko, nie przedstawiają gminy ogółu. Korzyść gminy

nie jest bezpośrednią korzyścią ogółu, lecz tylko pośrednią, jak korzyść każdej innej osoby w kraju.

Zachodzi jeszcze ten ważny wzgląd, iż pojąć się nie da, jakby ustawa mogła przenosić jakąś własność na gminy. Ustawa może dać *prawo nabycia* cudzej własności w drodze wywłaszczenia, ale własności samej nadać nie może. Wszak nawet wiedzieć nie można, czyliby gminy przystały na nabycie własności prawa wyszynku. Sejm krajowy nie reprezentuje gmin jako takie, i w rzeczach natury prywatnej nie może się za nie oświadczać. Nabycie cudzej własności musi pociągać za sobą obowiązek zapłacenia jej wartości. Otóż choćby najniżej prawo wyszynku szacowano, mogłoby zapłacenie i tej niskiej nawet ceny być dla niejednej biednej gminy bardzo uciążliwe. Miałoby więc przeniesienie własności prawa wyszynku na gminy bezsprzecznie cechę *zmuszenia* gmin do nabycia tej własności, co wszelkim pojęciom prawnym rażąco się sprzeciwia.

Dla ratowania pozorów usiłują niektórzy dać przeniesieniu własności prawa wyszynku na gminy taki obrót, iż zdaniem ich prawo to po wywłaszczeniu dzisiejszych właścicieli staje się własnością ogółu, że jednakże wykonanie tego prawa ustawa ze względów moralności i bezpieczeństwa w ten sposób ogranicza, że nie pojedyńcze osoby lecz tylko całe gminy w ich zastępstwie prawo to wykonywać mogą.

Odrębne jednakże stanowisko obszarów dworskich nie dopuszcza i tego tłómaczenia, bo ich imieniem gminy żadnego prawa wykonywać nie mogą.

Ze stanowiska pojęć prawnych potrzeba zatem koniecznie oświadczyć się za przeniesieniem własności prawa wyszynku na kraj.

Ale i względy korzyści przemawiają za przeniesieniem tej własności raczej na kraj, jak na gminy.

Przeniesienie własności prawa wyszynku na gminy, uwieczniłoby, że tak rzec można, monopol. Jeżeli dzisiejsze stosunki i okoliczności nie pozwalają, by szynkowanie było u nas przemysłem czy to wolnym, czy koncesyonowanym, to nikt przecież twierdzić nie poważy się, że stan ten w przyszłości się nie zmieni. Gdyby zatem w przyszłości dobro ogółu wymagało zniesienia wyłączności prawa wyszynku, musianoby znów wywłaszczać i wynagradzać gminy, kiedy przeciwnie kraj w rozrządzeniu tą własnością nie byłby niczem krępowany.

Zatrzymując własność prawa wyszynku dla kraju, bynajmniej nie pozbawia się tem gmin możności korzystania z płynących z tego prawa dochodów; przeciwnie ponieważ obowiązkiem jest kraju przychodzić gminom w pomoc, kraj w dopełnieniu tego obowiązku niezawodnie gminy do uczestnictwa w tych dochodach przypuści. Będzie on mógł jednakże użyć jednocześnie jakąś część tych dochodów na cele ogólniejsze, a nadto przestrzegać, by wszystkie gminy, i w ogóle wszyscy stosownie do rzeczewistych potrzeb z tych dochodów korzystali, kiedy przenosząc własność prawa wyszynku na gminy, miara korzyści pojedyńczych gmin zależałaby zupełnie od przypadku, wszyscy po za związkiem gminy stojący z trudnością w tych korzyściach jakikolwiek udział mieć by mogli, a użycie choćby najmniejszej części tych korzyści, na cele ogólniejsze nie byłoby możebnem.

W końcu pominąć nie można, że z przeniesieniem własności prawa wyszynku na gminy, łączą zwolennicy tego zdania zwykle także zniesienie wolności pobierania gorących trunków na własny użytek, upatrując w tem zniesieniu rękojmię podniesienia się dochodu z prawa wyszynku, a tem samem rękojmię dla dzisiejszych właścicieli odebrania należącego im wynagrodzenia.

Zniesienie jednakże w drodze ustawodawczej tej obecnie istniejącej wolności, byłoby większem jeszcze ograniczeniem osobistej wolności, jak wyłączne prawo propinacyi, i z duchem dzisiejszego ustawodawstwa w żaden sposób pogodzićby się nie dało. Pojedyńcza gmina może sobie nałożyć dobrowolnie takie ograniczenie, i to tylko w pewnych granicach, ale ustawa nakładać go w drodze prawodawczej nie może.

Zniesienia wolności pobierania trunków na własny użytek, nie możnaby ograniczyć li tylko do członków gmin, potrzebaby ją rozciągnąć na całą miejscowość, zatem także i na obszar dworski, bo inaczej nie dałoby się w praktyce utrzymać, byłoby bez istotnego znaczenia i prowadziłoby tylko do nieskończonych skarg i sporów. Tak zaś uciążliwe i kosztowne ograniczenie obszarów dworskich dla pomnożenia dochodów gminy nie da się niczem uspra-

wiedliwić. Jużciż za prawo wolności pobierania trunków na własny użytek, obszary dworskie wynagrodzone nie będą i nawet być nie mogą, bo prawo to posiadają zarówno z całą ludnością. Możnaby zapewne przypuścić obszary dworskie do pewnego uczestnictwa w korzyściach z dochodu wyszynku, wynagradzając je tym sposobem za utratę wolności pobierania trunków na własny użytek. Ale i miara takiego uczestnictwa nie łatwa do wynalezienia, i nie wszyscy zwolennicy przeniesienia własności prawa wyszynku na gminy z tem się zgadzają.

Kontrola obszaru dworskiego, posiadającego własny browar lub gorzelnię, by on z własnych wyrobów nic na swój użytek nie obrócił, byłaby albo niemożebną, albo dla przedsiębiorstwa tak uciążliwą, iżby przemysł ten zabić musiała.

Ale nie tylko przemysł, równie i handel musiałby na zniesieniu wolności pobierania trunków na własny użytek niezmiernie ucierpieć, bo przewóz spirytusowych wyrobów potrzebaby poddać także ścisłej kontroli.

Czyliby zniesienie wolności pobierania trunków na własny użytek rzeczewiście podniosło dochód z prawa wyszynku, także wątpić można. Dochód brutto byłby zapewne większy, ale koszta kontroli i straży pochłaniałyby tak znaczną jego część, iż czysty dochód mógłby się stać nawet niższy od dzisiejszego.

Dla tych wszystkich powodów przychylił się Wydział krajowy do przeniesienia własności prawa wyszynku po odjęciu jej dzisiejszym właścicielom *na kraj.*

Pozostawienie miast przy własności prawa wyszynku.

Nie wszystkim jednakże dzisiejszym właścicielom własność prawa wyszynku zdaniem Wydziału krajowego odbieraćby należało.

Dla miast, posiadających prawo szynkowania w miejskim obrębie, wypadałoby zrobić wyjątek.

Prawo to miast ma zupełnie inną cechę, jak prawo reszty właściciełi.

Dochód z prawa, przysługującego miastom, obraca się właśnie na korzyść tych, których w prawie wolnego zarobkowania ogranicza, kiedy przeciwnie u innych właścicieli idzie na korzyść tego, który ogranicza drugich.

Co do miast, można twierdzić, że w nich prawo wyszynku przysłuża każdemu pojedyńczemu członkowi gminy miejskiej, i że tylko z policyjnych względów wykonanie tego prawa poruczono gminie dla korzyści wszystkich członków gminy.

W miastach dochód z prawa wyszynku ma naturę podatku konsumcyjnego, opłacanego przez mieszkańców na pokrycie potrzeb gminnych.

Wreszcie dochód z prawa wyszynku miast, obraca się w najznaczniejszej części na cele, z których każdy bez różnicy czy jest członkiem gminy lub nie, korzysta, jak brukowanie i oświetlanie ulic, utrzymywanie czystości i t. d.

Względy zatem, które za odjęciem prawa wyszynku innym właścicielom przemawiają, nie dadzą się zastosować do prawa wyszynku, przysługującego miastom.

Expropryacya prawa propinacyi za słusznem wynagrodzeniem.

Gdy względy dobra publicznego przemawiają za zniesieniem wyłączności prawa wyrobu po wsiach i miastach, a za przeniesieniem na kraj własności wyłącznego prawa wyszynku, o ile takowe przysługuje właścicielom dóbr tabularnych, tudzież pojedyńczym lub zbiorowym osobom, w szczególności gminom wiejskim — nareszcie za utrzymaniem prawa wyszynku, gminom miejskim wyłącznie przysługującego, przeto, aby przeprowadzić odpowiednie zmiany, trzeba *expropryować prawo propinacyi,* to jest tak prawo wyłącznego wyrobu i wyszynku, zostające w posiadaniu właścicieli dominikalnych i niektórych osób bądź pojedyńczych, bądź zbiorowych, jako też wyłączne prawo wyrobu, przysługujące niektórym miastom i miasteczkom.

Expropryacya mogłaby tylko nastąpić na podstawie §. 365. U. c., a zatem *za słusznem wynagrodzeniem* wywłaszczonych właścicieli tego prawa.

Wynagrodzenia tego domagają się nie tylko przepisy prawa, ale także względy słuszności. Nie trzeba spuszczać z uwagi, że właściciele dóbr ziemskich zostawali od niepamiętnych wieków w nienaruszonem posiadaniu prawa propinacyi, że prawo to niezliczonemi ustawami za integralną część własności ziemskiej, z którą jednę stanowiło całość, uznanie, niezliczonemi wyrokami tak niższych, jakoteż najwyższych instancyj zawsze właścicielom dóbr przysądzane bywało, że użytkowanie tego prawa ulegało opłacie podatkowej, że nakoniec prawo

propinacyi stanowiło znakomitą część realnej nawet tychże dóbr hipoteki. W dobrej też wierze i pod zasłoną prawa zawierano umowy kupna i sprzedaży dóbr wraz z należącą do nich propinacyą i zaciągano na nie pożyczki. — Nie trzeba dalej spuszczać z uwagi, że nie samym tylko właścicielom dóbr przysłuża prawo propinacyi, nabyły go bowiem także miasta i miasteczka, publiczne instytuta, domy ubogich, szpitale, i to częstokroć za pożyczone z publicznych funduszów kapitały, posiada je nawet sam skarb krajowy. — Zniesienie prawa propinacyi bez lub za niedostatecznem wynagrodzeniem, zachwiałoby więc kredyt krajowy, pozbawiło właścicieli dóbr jedynego jeszcze i ostatniego źródła dochodów, i pociągnęło za sobą nieochybny upadek gospodarstwa rolnego, którego koszta w znacznej części z propinacyi opędzane bywają, zadałoby również ciężki cios pomyślności miast, na której krajowi zależeć powinno, i wiele z nich przyprawiłoby nawet o nieochybny upadek, jednem słowem, zniesienie bez lub za niedostatecznem wynagrodzeniem prawa propinacyi, byłoby zgubnem dla pomyślności całego kraju.

Co ma być przedmiotem wynagrodzenia?

Przyznawszy w zasadzie potrzebę zupełnego wynagrodzenia wywłaszczonych właścicieli prawa propinacyjnego, pozostaje do orzeczenia: *co ma być przedmiotem wynagrodzenia*, t. j. którą z prerogatyw mieszczących się w prawie propinacyi należy wynagrodzić, i na jakiej podstawie oznaczyć przypadające na każdego wynagrodzenie?

Prawo propinacyi ze stanowiska prawnego, obejmuje w sobie dwie ściśle z sobą złączone prerogatywy, t. j. prawo wyrobu i wyszynku. Miastom odejmując prawo wyłącznego wyrobu, innym zaś uprawnionym tak wyłączne prawo wyrobu, jak i wyszynku, należy kwestyę wynagrodzenia z każdego z tych stanowisk z osobna rozpoznać i tak:

Prawo wyrobu: 1) o ile przysługuje gminom miejskim.

1) *Co do wynagrodzenia wyłącznego prawa wyrobu miastom przysługującego:*

Wykazaliśmy wyżej, w jaki sposób miasta wykonywują prawo propinacyi.

Oprócz dochodu z wypuszczania prawa wyszynku, nakładają miasta pewne opłaty za wyrabiane w obrębie miasta gorące napoje, a nadto gdy wolność sprowadzania trunków na własną potrzebę zkąd się komu podoba, dla miast zawieszoną została, ciągną one znaczne korzyści z opłat od trunków po za ich okręgiem wyrobionych, a następnie do nich sprowadzanych.

Dochód z tych opłat, zwany ekwiwalentem propinacyjnym (Erzeugungsentgeld), stanowi największą część całego dochodu z miejskiej propinacyi. I tak n. p. w mieście Lwowie przeciętny trzechletni (1864, 1865 i 1866) dochód z opłat od napojów propinacyjnych w mieście wyrobionych lub do miasta wprowadzonych, wynosił 170.764 złr. — podczas gdy cały dochód z propinacyi w temże trzechletniem przecięciu nie przechodził sumy 208.400 złr. — Gdy c. k. Ministeryum chcąc prowizorycznie uregulować sposób wykonywania prawa propinacyi miastu Lwowu przysługującego, dekretem z dnia 6. Marca 1866 r. orzekło, że prawo wyszynku we Lwowie ma być uważane jako przedmiot koncesyonowanego zarobku, z tem atoli ograniczeniem, iż szynkarze za koncesyę winni opłacać miastu co roku kwotę 120 złr. na peryod trzechletni, t. j. od 1. Lipca 1866 do tegoż 1869 ustanowioną, miasto Lwów, które dawniej na mocy kontraktów z szynkarzami zawartych, znaczniejsze od nich pobierało należytości propinacyjne, uszczuplone tym sposobem w swych dochodach, uciekło się do podwyższenia ekwiwalentu propinacyjnego, w skutek czego dochód od wyrobu lub sprowadzania trunków preliminowany jest w budżecie na rok 1867. w sumie 238.634 złr., reszta zaś dochodów propinacyjnych tylko w sumie 19.000 złr.

Znosząc prawo wyłącznego wyrobu miastom przysługującego, w celu zadosyćuczynienia zasadzie wolności przemysłowej w tej gałęzi zarobkowania, winniśmy zarówno zwrócić całą uwagę na to, iż miastom, od których pomyślności zależy rozwój przemysłu i handlu, należy wynagrodzić użytek dochodu z wyłącznego prawa wyrobu, i to wynagrodzenie na trwałych podstawach zabezpieczyć na wieczne czasy.

Możliwem to jest w dwojaki sposób:

a) za pomocą spłaty *kapitału* wynagrodzenia odpowiedniego dotychczasowym dochodom miast, płynącym z wyłącznego prawa wyrobu, lub też

b) zapewnieniem miastom wiecznej *renty*.

Pierwszego z tych dwóch środków użyć nie możemy, a to z następujących powodów:

Przedewszystkiem byłoby *niepodobnem wymierzenie kapitału* wynagrodzenia za odjęte miastom prawo wyłącznego wyrobu, ponieważ w obec sposobu, w jaki miasta wykonywują

prawo wyrobu i wyszynku, i niejasności odnośnych ustaw nie można z apodyktyczną pewnością twierdzić, co właściwie jest dochodem z wyłącznego prawa wyrobu, i czy tak zwany ekwiwalent propinacyjny stanowi wyłączny dochód z wyrobu, czyli także i z wyszynku?

Dopuściwszy nawet możebność wymierzenia kapitału wynagrodzenia, musielibyśmy *dochód z pewnej epoki* przyjąć za stałą podstawę do wymiaru tego kapitału — a tem samem zadalibyśmy miastom cios śmiertelny, ponieważ dochód z propinacyi w miastach wzmaga się coraz bardziej z wzrostem ludności, a w miarę wzrostu ludności powiększają się w stosunku do niej i wydatki gminne, podczas gdy procent od kapitału indemnizacyjnego, na podstawie dochodu z pewnej epoki wymierzonego, pozostałby niezmienny i znacznie w tyle po za dochodem z propinacyi w przyszłości podnieść się mogącym.

Nakoniec musielibyśmy utworzyć fundusz *na spłatę kapitału* wynagrodzenia *około 20 milionów* na miasta przypadającego, i wymagać *od kraju poręki* za spłatę tak znacznego kapitału, podczas gdy miasta, jako osoby moralne, które wiecznie żyją, jeżeli tylko mają zapewniony sobie trwały i pewny dochód, nie pragną i nie potrzebują wcale posiadać kapitałów.

Ztąd wynika, że zapewnienie miastom wiecznej renty, podnoszącej się z wzrostem ludności i w tym stosunku wzmagających się potrzeb miejskich jest najwłaściwszym, najsprawiedliwszym i tak dla miast mających prawo żądania wynagrodzenia za odjęte im prawo wyłącznego wyrobu, jak i dla kraju, biorącego na siebie porękę za wypłatę tego wynagrodzenia, ze wszech miar najkorzystniejszym rodzajem wynagrodzenia.

Tę wieczną rentę zapewnić można miastom utrzymaniem ich mocą ustawy w prawie pobierania na wieczne czasy pewnej opłaty, czyli osobnego podatku gminnego:

a) od trunków w obrębie miasta *produkowanych i konsumowanych*, niemniej

b) od trunków do miasta *wprowadzanych.*

Zbyteczną byłoby rzeczą dowodzić, że miasta znacznych potrzebują dochodów, i coraz większych potrzebować będą, im więcej wzrasta ludność, bo tem większe powstają potrzeby. Wprawdzie już ustawa gminna zastrzegła gminom prawo nakładania dodatków do podatków rządowych aż do pewnej wysokości. Zważywszy jednak, że nałożenie dodatków gminnych do podatków rządowych, byłoby niemożebnem co do trunków poza obrębem miasta wyrobionych i do miasta wprowadzonych, ponieważ Rząd, ściągnąwszy swój podatek przy wyrobie, żadnego dalszego nie pobiera podatku przy wprowadzeniu do miast już przy wyrobie opodatkowanych trunków, nakazuje więc sama przezorność zastrzedz miastom prawo do opodatkowania wyrabianych i sprowadzanych trunków, aby prawo pobierania podatku tego rodzaju, który jedynie potrafi zastąpić odjęte miastom prawo wyłącznego wyrobu, nigdy w przyszłości nie mogło być ani zakwestyonowanem, ani rozporządzeniami władz administracyjnych ścieśnionem.

Za podatkiem tym przemawiają następujące względy:

a) *nie szkodzi on wcale produkcyi*, bo nakłada się na trunki, o ile one są przeznaczone do konsumcyi miejscowej — a w razie eksportu zwraca się podatek gminny producentowi, za potrąceniem jedynie wydatków z poborem połączonych, nakłada się więc na wyrób jako artykuł konsumcyi, a nie na artykuł handlu;

b) wpływając na podrożenie trunków w mieście, *ogranicza on tem samem konsumcyę* gorących napojów, których zbyteczne użycie jest i szkodliwe i niebezpieczne;

c) podatek ten *wzrasta w miarę wzrostu ludności* i powiększających się w stosunku do niej wydatków gminnych;

d) ponieważ podatek tego rodzaju potrafi zupełnie zastąpić dotychczasowy dochód miejski z propinacyi, przeto *odpada* tem samem *potrzeba wynagrodzenia miast kapitałem* za odebrane im prawo wyrobu i zmniejszy kapitał indemnizacyjny o 20 milionów, nareszcie

e) podatek tego rodzaju jest daleko sprawiedliwszym i lżejszym, jak jakikolwiek podatek, którymby zastąpionym być musiał, obciąża bowiem tylko tych członków gminy miejskiej, którzy trunki gorące w większej lub mniejszej ilości *konsumują*, posiada więc wszytkie przymioty podatku niestałego, gdy przeciwnie dodatek gminny do podatków stałych dotknąłby właścicieli realności i wszystkich zarobkujących i tak już znacznemi przeciążonych podatkami bez różnicy, czy napojów gorących używają lub nie, a nie dotknąłby

owych członków gminy, którzy żadnych nie opłacają podatków, a jednak używają trunków gorących.

Prawo pobierania tego dochodu należy mocą ustawy zapewnić miastom nietylko co do wódki, piwa i miodu, ale w *całej rozciągłości*, w jakiej one ten dochód, tak zwany ekwiwalent propinacyjny prawnie i faktycznie dotychczas pobierały, trzeba więc i nadal utrzymać miasta w prawie pobierania tej opłaty także od rumu, araku, esencyi ponczowej, rosolisu, likieru i wszystkich słodzonych trunków spirytusowych, a nawet od wszelkich chemicznych wyrobów spirytusowych, jako to: tynktury, pokostu, politury, spirytusów pachnących i wszelkich innych płynów spirytusowych, w których spirytus stanowi część główną, t. j. w granicach ustaw i rozporządzeń dotąd obowiązujących.

Prawo wyrobu i wyszynku. 2) o ile przysługuje innym osobom.

2) Co do wynagrodzenia wyłącznego prawa wyrobu i wyszynku, o ile ono przysługuje właścicielom dóbr ziemskich i innym osobom bądź fizycznym, bądź zbiorowym, a zatem i gminom wiejskim.

Prawo propinacyi przynosi dochód, który jednak nie jest stały, bo zawisł od wielu okoliczności wpływających na jego zniżenie lub podniesienie.

Jeżeli niestałym jest dochód z wyłącznego prawa wyszynku, to niestalszym jeszcze jest dochód z wyłącznego prawa wyrobu. Dawniej gorzelnie znaczne przynosiły korzyści, w ostatnich latach różne okoliczności przyczyniły się do upadku gorzelnictwa, a teraz sprawiedliwszy system opodaktowania i wyswobodzenie browarów z pod ciągłej kontroli władz finansowych lepszą znowu rokuje przyszłość.

Jakkolwiek nie monopolistyczne, zwyczajne jednak przynosi zyski prawo wyrobu, tak jak każde inne przedsiębiorstwo, czegośmy już w wstępnej części niniejszego sprawozdania dowiedli. Te zyski, stanowiące dochód z wyłącznego prawa wyrobu powinny być wynagrodzone. Trudnem atoli, a częstokroć nawet niemożebnem się okaże obrachowanie czystego dochodu z wyłącznego prawa wyrobu, zwłaszcza w tych wypadkach, gdzie uprawniony nigdy albo od wielu lat prawa tego wcale nie wykonywał, a zatem w celu opodatkowania żadnego nie fasyonował dochodu.

Pozbawiając uprawnionych wyłączności prawa wyrobu, a dopuszczając wolnego współubiegania się innych, trzeba nadto uwzględnić nie tylko rzeczewistą stratę, którą się im obecnie wyrządza, lecz także i możliwe w przyszłości zyski, których się ich pozbawia. Gdy jednak w obrachowaniu strat możliwych zachodzą trudności nie do usunięcia, gdy cyfra zależąca od tysiącznych konjunktur nieda się żadną miarą oznaczyć, nie mogąc przeto wyrachować osobno wynagrodzenia za zniesienie wyłącznego *prawa wyrobu*, trzeba je *wynagrodzić razem z prawem wyszynku.*

Przemawia za tem jeszcze i ta okoliczność, iż prawo propinacyi, chociaż ze stanowiska prawnego obejmuje w sobie dwie prerogatywy: prawo wyrobu i wyszynku, faktycznie jednak stanowi jedną i niepodzielną całość, uprawniając właścicieli propinacyi nietylko do wyrobu, ale i do sprzedawania w małych i najmniejszych częściach na własnym gruncie wyprodukowanych napojów. Ponieważ zaś każdy produkuje w celu sprzedawania artykułów własnego wyrobu, przeto i tutaj jedną z znaczniejszych korzyści, wypływających z wyłącznego prawa wyrobu, jest sprzedaż we własnej gorzelni wyrobionych trunków w mniejszych cząstkach, która to sprzedaż jako drobiazgowa wyższe przynosi zyski, niż sprzedaż hurtowna. Znosząc wyłączność prawa wyrobu, zmniejsza się i ten zysk już w skutek konkurencyi. Gdy atoli obrachowanie i oszacowanie tych korzyści równie jest niemożebnem, przeto, aby być sprawiedliwymi, musimy *dochód z prawa wyszynku wyżej nieco wynagrodzić*, jakbyśmy go wynagrodzili, gdyby prawo wyrobu pozostawało w rękach uprawnionych.

Podstawa do wymiarkowania dochodu propinacyjnego.

Zachodzi teraz pytanie, *co przyjąć za podstawę do wymiarkowania dochodu z prawa wyszynku?*

Zbytecznem byłoby dowodzenie, że za podstawę obrachowania dochodu z prawa wyszynku nie może służyć ani ludność gminy, ani czynsz za wydzierżawienie tego prawa, przez publiczną licytacyę uzyskać się mogący. Najwłaściwszą w tej mierze podstawą jest ten dochód, któren na podstawie fasyj przez właścicieli propinacyi składanych, służył c. k. urzędom do

wymiaru podatku dochodowego, trzeba bowiem przypuścić, iż każdy składał fasye zgadzające się z rzeczywistym stanem rzeczy.

Ponieważ tylko *czysty* dochód z prawa wyszynku może służyć za podstawę wyrachowania kapitału wynagrodzenia, przeto jeżeliby w sumie fasyonowanej zawierał się zarówno dochód z prawa wyszynku jak i z innych przedsiębiorstw, musiałyby komisye miejscowe złożone z trzech osób, z których jedną wybraliby uprawnieni, drugą oznaczyłby Wydział krajowy, a trzecią zamianowałby rząd, orzec stanowczo i nieodwołalnie, co właściwie stanowi czysty dochód z prawa wyszynku. Zważywszy dalej, że dochód jednego roku nie stanowi dostatecznej gwarancyi, zawisłym będąc od różnych przypadkowych okoliczności, zatem do obrachowania wynagrodzenia przyjęliśmy dochód przeciętny *z okresu lat trzech.*

Fasyonowany lub przez rzeczoną komisyę wyprowadzony czysty dochód z prawa wyszynku, uważany będzie za rzeczewisty i ma stanowić podstawę do wymierzenia wynagrodzenia.

Dla oznaczenia kapitału wynagrodzenia, pomnoży się dochód ten przez 20. Niższego mnożnika przyjąć nie można, bo nie odpowiadałby obowiązującej w kraju stopie procentowej, a wymierzony na innej podstawie kapitał wynagrodzenia, byłby tem bardziej niesprawiedliwy, iż kapitał ten wynagrodzić ma także wyłączność prawa wyrobu, przy czem i tego pominąć nie można, że uprawnieni nie otrzymają tego kapitału zaraz, ale dopiero po upływie wielu lat, a nim to nastąpi, pobierać będą tylko 4% roczną rentę.

Fundusz wynagrodzenia prawa propinacyi.

Oznaczywszy przedmiot i podstawę wynagrodzenia, trzeba następnie pomyśleć *o środkach, któremiby dojść można do funduszu* wystarczającego na spłacenie procentów i kapitału za wywłaszczone prawo propinacyi.

A nie chodzi tu o rzecz małą, bo propinacya, z wyłączeniem nawet miast, reprezentuje kapitał około 60 milionów.

Najwłaściwsze i najpierwsze źródło do spłacenia uprawnionym propinacyi, stanowić będzie *dochód z samego prawa wyszynku.*

Dochód ten jeżeli nie będzie podkopywany niechęcią władz, i jeżeli będzie broniony przeciw nadużyciom, powinien przy wzmagającej się ludności i dobrobycie wystarczać na wypłacenie teraźniejszym właścicielom propinacyi tak odsetek od przyznanego im kapitału wynagrodzenia, jak i samego kapitału.

Spłata kapitału wynagrodzenia nie będzie mogła nastąpić od razu, tylko częściowo w miarę zasobów funduszu umorzenia, gdyż przedewszystkiem renta powinna być wypłacona. Zanim spłata w gotowiźnie nastąpi, możnaby wprawdzie wręczyć uprawnionym obligacye, reprezentujące kapitał wynagrodzenia, podobnie jak to przy zniesieniu powinności poddańczych w roku 1848 miało miejsce. Zważywszy jednak, iż nasza targowica pieniężna jest przesycona efektami różnego rodzaju, mając dalej wzgląd na niski kurs obligacyj indemnizacyjnych, jesteśmy przeciwni wszelkiemu wypuszczaniu wartości papierowych. Nierównie korzystniej będzie dla uprawnionych, jeżeli chociaż później, odbiorą cały należący się im kapitał w gotowiźnie, jak gdyby otrzymali obligacye, na których w zamianie straciliby blisko połowę kapitału.

Ponieważ zaś dla wielu natychmiastowe odebranie kapitału jest kwestyą żywotną, przeto spłatę urządzić będzie można *za pomocą tak zwanej licytacyi in minus,* w sposób następujący

W pewnych oznaczonych do spłaty terminach zgłosić się mają wszyscy pragnący swój kapitał zaraz odebrać, robiąc oferty, wyrażające, jaką część kapitału zgłaszający się gotów jest odstąpić funduszowi umorzenia pod warunkiem natychmiastowej wypłaty kapitału. Ci, którzy najniższe oferty, t. j. najkorzystniejsze warunki fuduszowi amortyzacyjnemu przedłożą, otrzymają swój kapitał zaraz o tyle, o ile środki funduszu na to pozwolą. Śmiało nawet mógłby fundusz amortyzacyjny zaciągnąć znaczniejszą pożyczkę, i takowym zgłaszającym się właścicielom prawa propinacyi zaraz wypłacić za odstąpieniem pewnej części kapitału. Prawdopodobnie zgłosiłaby się znaczna część uprawnionych zaraz w pierwszym roku, przez co w następnych latach mniejby było do płacenia procentów, a tem samem większa część dochodu z prawa wyszynku mogłaby być użytą na spłatę kapitału. Spłata postępując w progresyi geometrycznej, nader szybko szłaby naprzód i mogłaby się w bardzo krótkim czasie ukończyć.

Tym sposobem osiągnie się ten sam rezultat, jak gdyby obligi indemnizacyjne uprawnionym wręczone zostały. Potrzebujący kapitału otrzyma go zaraz, poświęciwszy tę część kapitału, którąby stracił przy wymianie obligów indemnizacyjnych — ten zaś, kto będzie mógł czekać, otrzyma go później, ale w całości.

Różnica pomiędzy systemem obligacyi, a systemem licytacyjnym jest ta, iż ten ostatni wyklucza pośredników, znaczne za swe pośrednictwo ciągnących korzyści

To co zyskuje na wymianie obligacyi kapitalista, dostanie się funduszowi amortyzacyjnemu, a zatem pośrednio samym indemnizowanym, którzy i prędzej i więcej kapitału odbiorą. System licytacyjny więc równie jest korzystny dla funduszu amortyzacyjnego, jak i dla uprawnionych.

Przyjmując system spłaty przez licytacyę, nie można naprzód oznaczyć pewnego okresu czasu na przeprowadzenie tej spłaty. Jak bowiem niepewny jest dochód z propinacyi, zależący od wzrostu ludności, powiększenia dobrobytu i różnych jeszcze okoliczności, tak niepewniejsze są jeszcze wyniki licytacyi, zawisłemi będąc od stanu kredytu i dopełnienia mnogich formalności prawych. Ustawa, przeznaczając dochód z prawa wyszynku na spłatę wynagrodzenia, nie może ściśle określić czasu, w jakim kapitał indemnizacyjny uprawnionym wypłaconym zostanie. Ponieważ atoli wywłaszczając uprawnionych z własności prawa propinacyi należy im zapewnić wypłatę nietylko renty, ale i kapitału, i to w czasie, ile może być najkrótszym, ponieważ dalej mogą zajść nieprzewidziane wypadki, na dochód z wyszynku choćby tylko chwilowo niekorzystnie wpływające, a tem samem nawet wypłatę renty na czas niejaki uniemożebniające, przeto, przenosząc prawo wyszynku na kraj, słusznem jest żądanie, by kraj w obec uprawnionych przyjął na siebie porękę za wypłatę kapitału wynagrodzenia i renty.

Prawo wyszynku, przechodząc na własność kraju, przechodzi także w administracyę kraju, a właściwie jego organów. Organem takim jest Wydział krajowy. Ponieważ atoli niepodobnem jest, aby jeden organ w tak obszernym kraju, jakim jest Galicya, mógł zajmować się wypuszczaniem w dzierżawę propinacyi w każdej miejscowości osobno, dla tego zdaje nam się praktycznym projekt podzielenia Galicyi na kilkadziesiąt okręgów mogących zresztą zchodzić się z powiatami administracyjnemi i wypuszczania propinacyi całemi okręgami i to przez licytacyę. Za sumę wywołania służyć może fasyonowany dochód, a ten według wszelkiego prawdopodobieństwa osiągnięty będzie. W tym ostatnim razie zagwarantowaną zostanie obiecana właścicielom propinacyi wypłata procentów 4% od kapitału indemnizacyjnego, a przewyżka dochodu służyć będzie na stopniowe umorzenie kapitału.

Nareszcie pozostanie jeszcze pytanie, co się ma stać z karczmami i domami szynkowemi?

Budynki te, będące własnością uprawnionych, powinny i nadal pozostać wyłączną i nietykalną ich własnością, i tylko w skutek osobnej i dobrowolnej ugody na rzecz kraju nabyte być mogą, nie ma bowiem żadnego prawnego powodu wywłaszczenia uprawnionych z tej nieruchomej własności, — niepodobnem nawet byłoby wypośrodkowanie wartości tych budynków, która jest bardzo względną i od wielu okoliczności zależną.

Aby jednak krajowi umożliwić wykonywanie prawa wyszynku, należy ustawą zobowiązać dotychczasowych właścicieli karczem i domów szynkowych do wynajęcia onychże krajowi na pewien przeciąg czasu.

Ponieważ wykupno prawa propinacyi nastąpić ma ze względu na dobro ogółu, możemy mieć słuszną nadzieję, iż rząd nie odmówi uwolnienia czynności z tem wykupnem połączonych od opłaty taks i stempli, jak to uczynił co do czynności odnoszących się do uwolnienia gruntowego.

Nadto ponieważ kraj, na którego własność prawo wyszynku przejdzie, będzie musiał opłacać od dochodu z tego prawa podatek dochodowy, wymaga sprawiedliwość, aby renty od kapitału wynagrodzenia, które dotychczasowi właściciele pobierać będą, były uwolnione od opłaty podatku dochodowego, one bowiem zastąpią uprawnionym dochód z wyszynku, inaczej byłby jeden i ten sam dochód dwa razy opodatkowany.

Udowodniliśmy ze względów dobra publicznego potrzebę zniesienia wyłącznego prawa wyrobu, a przeniesienia na kraj własności wyłącznego prawa wyszynku, o ile ono osobom bądź pojedyńczym, bądź zbiorowym, z wyjątkiem jednak miast, przysługa, — a zatem utrzyma-

nia tegoż prawa po miastach w jego dotychczasowym zakresie, — przyznawszy właścicielom prawa propinacyi prawo do odpowiedniego wynagrodzenia, oznaczywszy nareszcie podstawę do wymierzenia wynagrodzenia i podawszy bliższe szczegóły co do samej spłaty i co do administracyi prawa propinacyi niepozostaje nam, jak ująć te zasady wszystkie w formę prawa.

Przedkładamy więc w załączeniu projekt do ustawy o wykupnie prawa propinacyi, a osobno wnioski do uchwały względem uwolnienia czynności wykupna prawa propinacyi od opłaty taks i stempli, a renty od kapitatału wynagrodzenia od opłaty podatku dochodowego z tym wszakże dalszym wnioskiem, aby Wysoki Sejm ze względu na niezmierną doniosłość sprawy propinacyjnej i trudność wszechstronnie zadawalniającego jej rozwiązania, powyższe projekta do osobnej komisyi przesłać raczył.

Leon książę Sapieha,
Marszałek krajowy.

Grocholski,
referent.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi i Wielkiego Księstwa Krakowskiego.

We Lwowie dnia 27. Listopada 1866.

Ustawa

z dnia

obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem o wykupnie prawa propinacyi.

Zgodnie itd. itd. itd.

§. 1.

Z dniem 1. Września 1867 ustaje wyłączność prawa wyrobu wszelkich napojów spirytusowych, o ile to prawo, jako wypływ prawa propinacyi, dotąd z własnością dóbr tabularnych było połączone, lub też wyjątkowo niektórym osobom bądź pojedyńczym, bądź zbiorowym a w szczególności także gminom miejskim przysługiwało.

§. 2.

Prawo wyrobu napojów spirytusowych staje się z dniem 1. Września 1867 przedmiotem wolnego przemysłu i odtąd postanowieniom ustawy przemysłowej z dnia 20. Grudnia 1859 D. u. p. LXV. l. 227 podlegać ma, z tem jednakże ograniczeniem, iż właścicielom gorzelń, browarów i miodosytni, tudzież fabrykantom spirytusów i słodzonych napojów nie będzie wolno sprzedawać przedmiotów swego wyrobu inaczej, jak tylko hurtem i z zastosowaniem się do przepisów o handlu hurtownym temi przedmiotami w kraju obowiązujących.

§. 3.

Z upływem sześciu miesięcy po ukończonem w całym kraju obliczeniu kapitału wynagrodzenia wywłaszczonym właścicielom prawa propinacyjnego należnego, ustaje także prawo wyszynku wszystkich napojów spirytusowych, o ile to prawo jako wypływ prawa propinacyi właścicielom dóbr tabularnych i innym osobom, bądź pojedyńczym, bądź zbiorowym, z wyjątkiem gmin miejskich (§. 4) przysługiwało.

§. 4.

Prawo wyszynku gminom miejskim bądź wyłącznie bądź wspólnie z innemi osobami w obrębie

miejskim przysługujące, pozostaje nadal w dotychczasowych granicach, niniejszą Ustawą w niczem nienaruszone.

§. 5.

Z upływem terminu w §. 3. oznaczonego przechodzi wyłączne prawo wyszynku, o ile ono osobom w §. 3 wymienionym przysługiwało, na własność kraju Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

§. 6.

Za utratę wyłączności prawa wyrobu (§. 1.) i wyłącznego prawa wyszynku (§. 3.) otrzymają wywłaszczeni tych praw właściciele wynagrodzenie.

§. 7.

Utrata wyłączności prawa wyrobu w obrębie miejskim (§. 1.) wynagradza się gminom miejskim utrzymaniem ich w prawie pobierania opłat od trunków do miasta wprowadzanych, lub w obrębie miasta wyrabianych i tamże skonsumowanych, w granicach określonych ustawami i przepisami w tej mierze obowiązującemi.

Opłata od trunków w obrębie miasta wyrabianych i tamże skonsumowanych, nie może być wyższą nad opłatę od trunków do miasta wprowadzanych.

§. 8.

Wszyscy inni dotychczas uprawnieni otrzymają tytułem wynagrodzenia za utratę wyłączności prawa wyrobu i za utratę wyłącznego prawa wyszynku, kapitał wynagrodzenia równający się dwudziestorazowemu rocznemu czystemu dochodowi z prawa wyszynku.

Jako czysty roczny dochód z prawa wyszynku ma być uważane przecięcie z trzechletniego czystego dochodu z prawa wyszynku, przyjętego w latach podatkowych 1863, 1864 i 1865 za podstawę do wymiaru podatku dochodowego, po odtrąceniu przeciętnej kwoty rocznego podatku dochodowego z dodatkami od prawa wyszynku w tych trzech latach opłacanego.

§. 9.

Czysty roczny dochód z prawa wyszynku obliczy i na podstawie tego obliczenia kapitał wynagrodzenia zarazem wymierzy komisya powiatowa, złożona z trzech członków, z których jednego wybiorą większością głosów zgłaszający się do wyboru dotychczas uprawnieni, w powiecie prawo wyszynku

wykonywujący, drugiego wyznaczy Wydział krajowy, a trzeciego zamianuje c. k. Namiestnik.

Gdzie podatek dochodowy był wymierzony z dochodu propinacyjnego w połączeniu z innym dochodem, taż sama komisya orzecze na podstawie oryginalnych fasyj, lub w braku takowych, albo gdyby fasye nie wykazywały każdego dochodu z osobna, na podstawie szczegółowych dochodzeń, ile w łącznie opodatkowanym dochodzie mieści się innych dochodów, a ile pozostaje jako dochód z prawa wyszynku.

Przeciw orzeczeniom komisyj powiatowych a w szczególności przeciw wymierzeniu kapitału wynagrodzenia, nie ma miejsca żadna reklamacya, ani zażalenie.

§. 10.

Kapitał wynagrodzenia spłacony będzie w gotowych pieniądzach.

§. 11.

Aż do czasu zupełnego uiszczenia kapitału wynagrodzenia, pobierać będą uprawnieni 4% rentę od nieuiszczonego kapitału w półrocznych ratach z dołu od dnia przejścia prawa wyszynku na własność kraju (§. 5.) liczyć się mających.

§. 12.

Od dnia przejścia prawa wyszynku na własność kraju (§. 5.) dochód z tego prawa, jako jedna całość w obrębie Królestwa Galicyi i Lodomeryi i Wielkiego Księstwa Krakowskiego, wpływać będzie aż do zupełnego uiszczenia należnego uprawnionym wynagrodzenia, do osobnego na ten cel utworzyć się mającego funduszu umorzenia.

Z czystego dochodu z prawa wyszynku, jaki po opłaceniu podatków nań nałożonych i po opędzeniu kosztów zarządu pozostanie, będą przedewszystkiem pokryte renty od całego kapitału wynagrodzenia.

Reszta będzie obróconą corocznie na umorzenie samego kapitału w sposób w §. 13. oznaczony i rozdzieloną na wszystkie powiaty w stosunku do kapitału wynagrodzenia na każdy powiat przypadającego.

Dopóki wszyscy uprawnieni nie odbiorą zupełnego wynagrodzenia, czysty dochód z prawa wyszynku nie może być użyty na inne cele, jak tylko na spłatę renty i na umorzenie kapitału wynagrodzenia.

§. 13.

Spłata kapitału wynagrodzenia rozpocznie się w rok po przejściu prawa wyszynku na własność kraju i odbywać się będzie co roku w pewnych naprzód

obwieszczanych terminach, w miarę zasobów funduszu umorzenia (§. 12.)

Przed innymi mają być zaspokojeni ci z uprawnionych w powiecie, którzy się oświadczą z gotowością opuszczenia funduszowi umorzenia pewnej części z należnego im kapitału i najkorzystniejsze temu funduszowi przedstawią warunki.

Między ofiarującymi opuszczenie jednakowej części kapitału, równie jak i wtenczas, gdyby nikt z uprawnionych w powiecie nie oświadczył gotowości do takiego opuszczenia, rozstrzygnie los, któremu z uprawnionych kapitał wynagrodzenia ma być wypłacony.

§. 14.

Cały kraj królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem ręczy uprawnionym za coroczną wypłatę renty i za wypłatę kapitału wynagrodzenia.

O ile inne jeszcze dochody kraju wpływać mają do funduszu umorzenia, postanowią stosownie do potrzeby późniejsze ustawy.

W każdym razie mają wszyscy uprawnieni otrzymać swój kapitał wynagrodzenia najpóźniej do lat trzydziestu po przejściu prawa wyszynku na własność kraju.

§. 15.

Zabudowania i sprzęty do wykonywania wyszynku pozostają własnością uprawnionych. W pierwszych jednakże trzech latach po przejściu prawa wyszynku na własność kraju winni dotychczas uprawnieni osobom, które prawo wyszynku od krajowego zarządu zadzierżawią, lub prawo to na rachunek funduszu umorzenia wykonywać będą, dozwolić używania budynków lub części tychże, które dotychczas do wykonywania prawa wyszynku i na pomieszkanie szynkarzy służyły.

Gdyby co do czynszu lub innych warunków najmu strony się nie porozumiały, orzekną w tym względzie komisye złożone podług postanowień §. 9. jako sądy polubowne.

Przeciw orzeczeniom komisyj połączonych z prawem doraźnej egzekucyi politycznej, nie ma miejsca ani droga prawa, ani zażalenia.

§. 16.

Jeżeli prawo wyszynku razem z dobrami tabularnemi, lub też razem z innemi dochodami nad zakres czasu w §. 3. oznaczonego wydzierżawiono, a strony na wypadek zmian w prawie propinacyi żadnej między sobą nie zawarły umowy, wolno dzierżawcy w przeciągu sześciu miesięcy po obwieszczeniu niniejszej ustawy oświadczyć wydzierżawiającemu, że chce mieć kontrakt dzierżawny rozwiązany. W takim razie

winien dzierżawca z końcem bieżącego roku dzierżawnego, w którym wypowiedzenie z jego strony nastąpiło, ustąpić z dzierżawy; nie może jednak z tego powodu żadnych do wydzierżawiającego rościć sobie pretensyi do wynagrodzenia. Jeżeli zaś dzierżawca takiego oświadczenia nie uczyni, kontrakt dzierżawny pozostaje w swej mocy, i należyć mu tylko będzie wynagrodzenie za ubytek w dochodzie równające się przyznanej właścicielowi rencie, które będzie mógł albo z czynszu dzierżawnego potrącać, albo od wydzierżawiającego zażądać.

Jeżeli wydzierżawiono nad zakres czasu w §. 3. oznaczonego samo prawo wyszynku, winien dzierżawca z dniem przejścia tego prawa na własność kraju (§. 5.) ustąpić z dzierżawy, i nie może z tego powodu żądać żadnego wynagrodzenia od wydzierżawiającego, chyba żeby między stronami inna w tej mierze istniała umowa.

§. 17.

Kapitał wynagrodzenia przyznany uprawnionym mocą orzeczenia komisyi powiatowej (§. 9.), ma być uwidoczniony w księgach hypotecznych przy majętnościach prawo propinacyi obejmujących.

§. 18.

Prawa wierzycieli i inne prawa rzeczowe hypotecznie zabezpieczone na dobrach, z których własnością prawo propinacyi jest połączone, o ileby tą ustawą naruszone być mogły, zastrzeże osobna ustawa.

§. 19.

Przeprowadzenie wykupna prawa propinacyi porucza się Wydziałowi krajowemu i upoważnia się go do użycia potrzebnych w tym celu środków a w szczególności do mianowania członków komisyj powiatowych (§§. 9. i 15.) i do ustanawiania po powiatach organów, jakich przeprowadzenie wykupna i zarządu prawa wyszynku wymagać będą. Wydział krajowy upoważnionym jest także ustanowić na zewnątrz siebie centralną komisyę pod przewodnictwem Marszałka lub jego zastępcy w Wydziale, powołując do niej osoby zaufania godne, i jej powierzyć czynności odnoszące się do wymierzenia kapitału wynagrodzenia, do zarządu prawem wyszynku na własność kraju przechodzącego, do zarządu funduszem umorzenia i do wypłaty uprawnionym rent i kapitału wynagrodzenia równie jej poruczyć mianowanie członków komisyj powiatowych i ustanawianie po powiatach organów pomocniczych.

Komisya centralna składać będzie Wydziałowi krajowemu sprawozdania i szczegółowe rachunki.

W razie nadużyć winien Wydział krajowy komisye lub pojedyńczych członków pociągać do odpowiedzialności.

§. 20.

Wydział krajowy, a względnie komisya centralna upoważnione są żądać wszelkiego współdziałania od wydziałów powiatowych i urzędów gminnych, tak przy zarządzie prawa wyszynku, jak i przy czynnościach umorzenia kapitału wynagrodzenia.

§. 21.

C. k. władze rządowe w królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem użyczą Wydziałowi krajowemu i jego organom wszelkiej pomocy do przeprowadzenia i wykonania postanowień niniejszej ustawy.

§. 22.

Przepisy i ustawy tyczące się przedmiotu tą ustawą objętego, o ile się z nią zgadzają, znoszą się.

Uchwała

Sejmu Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem wyraża prośbę:

1. O uwolnienie wszystkich dokumentów, podań i protokołów, które wykupno prawa propinacyi wywoła, równie jak i wpisów hypotecznych wykupna tego tyczących się, od opłaty stemplowej i bezpośrednich opłat ustanowionych ustawami z dnia 2. Sierpnia 1856. D. p. P. Nr. 329 i z dnia 13. Grudnia 1862. D. p. P. Nr. 89.

2. O uwolnienie renty, którą uprawnieni aż do odebrania kapitału wykupna za przeniesione na własność kraju prawo wyszynku gorących trunków pobierać będą, od opłaty podatku dochodowego.

Tabela dochodu propinacyi.

		Dochód według trzechletniego przecięcia z r. 1862, 1863 i 1864		Podatek opłacany od propinacyi					
				dochodowy		zarobkowy		razem	
		złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.
1	Obwód Krakowski .	260.853	23	13.042	66	.	.	13.042	66
2	„ Wadowicki .	154.713	72	7.539	11	196	57	7.735	69
3	„ Rzeszowski .	207.408	75	9.996	.	374	44	10.370	44
4	„ Tarnowski .	215.080	30	7.293	21	1.460	85	8.754	6
5	„ Nowo Sądecki .	156.712	58	7.539	51	295	5	7.834	56
	Suma dochodu w obwodach zachodnich .	994 768	58	45.410	50	2.326	91	47.737	41
6	Obwód Sanocki . .	155.050	89	9.340	32	941	40	10.281	72
7	„ Samborski .	165.334	30	10.487	25	154	35	10.641	60
8	„ Przemyski .	408.187	35	17.064	21	.	.	17.064	21
9	„ Żółkiewski .	182.480	38	12.176	76	5	60	12,182	36
10	„ Lwowski . .	133.280	73	13.494	67	8	50	13.503	18
	Miasto Lwów osobno .	153.818	10	10.767	27	.	.	10.767	27
11	Obwód Stryjski . . .	222.453	49	15.557	3	14	70	15.571	73
12	„ Brzeżański .	228.597	97	15.899	10	76	44	15.975	54
13	„ Złoczowski .	256.754	60	16.050	54	1.893	35	17.943	89
14	„ Tarnopolski .	288.156	50	19.789	74	194	77	19.984	52
15	„ Czortkowski .	284.047	1	20.039	82	26	46	20.066	28
16	„ Stanisławowski .	273.985	35	27.626	82	87	93	27.714	75
17	„ Kołomyjski .	245.113	70	24.718	40	44	67	24.763	7
	Suma dochodu w obwodach wschodnich .	2,997.260	38	213.011	96	3.448	18	216 460	14
	Suma ogólna .	3,992.028	96	258.422	46	5.775	9	264.197	55

Budżet miast.

		dochód z propinacyi złr.	ct.	dochód z innych źródeł złr.	ct.	dochód ogólny złr.	ct.	wydatki miejskie złr.	ct.
1.	Miasto Kraków	15.776	87½	368.890	45½	384.667	33	397.894	83½
	inne miasta w obwodzie Krakowskim	53.989	29	42.702	39½	96.691	68½	87.383	38
2.	miasta w obw. Wadowickim	29.265	84½	38.097	54½	67.363	39	61.591	5½
3.	„ „ Sandeckim	38.658	78½	34.393	85	73.052	63½	71.618	50½
4.	„ „ Tarnowskim	78.326	97	34.841	38	113.168	35	123.171	37
5.	„ „ Rzeszowskim	34.958	30	13.937	26½	48.895	56½	46.499	71
	Suma dochodów miast obwodów zachodnich	250.976	6½	532.862	89	783,838	95½	788.158	85½
6.	Miasto Lwów	243.861	48½	412.324	66½	656.186	15	698.168	46
	inne miasta obwodu Lwowskiego	25.023	65	7.032	31	32.055	96	37.572	34½
7.	miasta obw. Sanockiego	13.406	61½	11.284	36½	24.690	98	24.656	55
8.	„ „ Samborskiego	78.400	25	29.469	39½	107.869	64½	97.752	74½
9.	„ „ Przemyskiego	95.139	32½	41.983	58½	137.122	91	135.553	58
10.	„ „ Żółkiewskiego	21.706	84	8.604	4½	30.310	88½	34.347	99½
11.	„ „ Brzeżańskiego	—	—	9.770	76	9.770	76	22.860	37
12.	„ „ Stryjskiego	47.290	29½	24.543	½	71.833	30	61.645	14½
13.	„ „ Stanisławows.	20.200	—	53.539	85	73.739	85	71.576	67½
14.	„ „ Kołomyjskiego	63.342	44	14.360	49½	77.702	93½	92.727	5
15.	„ „ Tarnopolsk.	64.686	—	13.686	4	78.372	4	85.032	63½
16.	„ „ Czortkowsk.	9.758	66½	783	42	10.542	8½	272	95
17.	„ „ Złoczowskiego	4.356	43	11.015	41½	15.371	84½	17.807	19½
	osobno miasto Brody	12.881	8	31.916	86½	44.797	94½	40.037	50
	Suma dochodów miast obwodów wschodnich	700.053	7½	670.314	21½	1,370.367	29	1,420 011	19
	Suma ogólna	951.029	14	1,203.177	10½	2,154.206	24½	2,208.170	5

Z drukarni K. Pillera 1866.

Prawo propinacyi jest prawem prywatnem.

Prawo propinacyi, zawierające w sobie według tego, cośmy dotąd powiedzieli, prawo właściciéli dóbr ziemskich, tudzież miast i pewnych korporacyj, a niekiedy i pojedynczych wyjątkowo uprawnionych osób do wyłącznego wyrobu i wyszynku gorzałki, piwa i miodu, wypłynąwszy z prawa własności gruntu, jest niezaprzeczenie u nas *prawem prywatnem.*

Inaczej było w Niemczech, gdzie propinacya należała *do regaliów korony*, i dopiero w skutek szczególnych nadań lennych na wazalów i podwazalów przechodziła. Ponieważ cały stosunek feudalny był niezawodnie instytucyą publiczną, przeto i propinacya jako jego część *charakter prawa publicznego* na sobie nosi w krajach, które przez feudalizm przechodziły. Ztąd jednak nie wynika, aby te pojęcia aplikować można do stosunków polskich, które na całkiem rodzimych rozwijały się podstawach.

Równie jest fałszywem te albo inne przedmioty podciągać pod pojęcie *„monopolu“* albo *„regalu*,“ kiedy wiadomo jest wszystkim, że to, co stanowi monopol korony w jednym kraju, gdzieindziej doń nie należy wcale. Propinacya była może regalem w sąsiednich krajach, ale nie była nim w Polsce.

Tytuł posiadanego przez dominia prawa propinacyi nie da się jednak wywieść *ze związku poddaństwa* (*ex nexu subditelae*); w dawniejszych bowiem czasach wolno było włościanom używać napojów w ościennych do obcego państwa należących, a do granicy ich wsi przytykających szynkowniach, a statut Jana Olbrachta wyraźnie przyznaje włościanom prawo sprowadzania napojów na własny domowy użytek zkąd się im podoba. Znajdują się też pojedyncze w Galicyi osady, w których prawo wyrobu napojów, a nawet ich wyszynku służy wszystkim na gruntach osiadłym włościanom, a to na mocy osobnych, przez dziedziców nadanych przywilejów. Łatwo sobie ten fakt wytłómaczyć, zważywszy, że dziedzic gruntowych posiadłości stanowił dowolne warunki pod jakiemi do użytkowania tych posiadłości przybywających osadników chciał przypuścić; mógł więc z tego użytkowania wyłączyć prawo wyrobu i wyszynku napojów, albo takowem z osadnikami się podzielić. Zresztą za zasadą, że tytuł prawa propinacyi wypływa jedynie z posiadania gruntowego, przemawia jeszcze i ta uwaga, że ludzie obcy a więc w stosunkach poddańczych do dziedzica posiadłości gruntowej wcale nie zostający, przyczyniają się także do dochodu propinacyjnego, skoro używają napojów szynkowanych w szynkowni w obrębie jego dziedzictwa położonej. Rząd c. k. austryacki uznał niezależność prawa propinacyi od stosunku poddańczego, orzekając dekretem ministeryalnym z dnia 10. Czerwca 1849 l. 3.965, że prawo wyłącznego wyrabiania i sprzedawania trunków w pewnym okręgu nie zostało ustawą rozwiązującą stosunek poddańczy (z dnia 7. Września 1848) zniesione, i obiecując rozporządzeniem ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 4. Października 1850 co do wykupna i regulacyi prawa propinacyjnego osobną wydać ustawę.

Nie jest też propinacya w cesarstwie austryackiem *instytucyą państwową*, gdyż w jednych prowincyach wcale nie istnieje, w drugich dawno już znacznym uległa ograniczeniom, a w innych nakoniec w pierwotnem swem znaczeniu po dziś dzień utrzymaną została.

Nie jest ona nawet *instytucyą krajową*, czyli prowincyonalną (landesverfassungsmäßiges Recht), bo nigdzie w ordynacyach krajowych nie została zagwarantowana, a nawet zagwarantowaną być nie mogła, nie będąc z natury swej przedmiotem prawa publicznego, które zajmuje się tylko stosunkiem rządzącego do rządzonych.

Trudnoby także podciągnąć propinacyę pod pojęcie *rzemiosła lub innego zajęcia przemysłowego*. Nie jest ona *wolnem* rzemiosłem, gdyż jej wykonanie jest przywiązane do pewnego miejsca. Nie jest rzemiosłem *koncessyonowanem*, bo istnienia swego nie zawdzięcza żadnej koncesyi, którą w pewnych ustawą przewidzianych wypadkach można nawet cofnąć, a tem samem możność zajmowania się jakiemś rzemiosłem komuś odebrać, prawo propinacyi zaś, jak nie powstało w skutek żadnego nadania władzy, tak też uprawnionemu odebranem być nie może. Udzielenie koncesyi jednemu nie wyklucza możności dawania koncesyi innym, podczas gdy charakterystyczną cechą propinacyi jest wyłączność tak, że obok uprawnionego właściciela propinacyi nikt inny w okręgu propinacyjnym prawa tego wykonywać nie może. Prędzejby wrachować można propinacyę do zajęć rolniczych, gdy choć w części ma za przedmiot przerabianie płodów surowych na własnym gruncie wyprodukowanych. To też ustęp VIII. patentu z dnia 20. Grudnia 1859 zaprowadzającego ustawę zarobkową wyraźnie zastrzega, że nie dotyczy ona wcale prawa propinacyi, którem zajmują się osobne przepisy.

Jeżeli propinacya nie wyszła ani ze stosunku poddańczego, ani z urządzenia państwowego lub krajowego, jeżeli nie jest rodzajem zarobkowości, to tem samem byłby przeprowadzony dowód, że jest prawem prywatnem, z prawa własności gruntu wypływającem, i że ma swą całkiem niezależną i samoistną przyczynę bytu.

Wszystkie więc rezenowonia, jako propinacya ze zniesieniem pańszczyzny prawnie już istnieć przestała, wypłynąwszy ze stosunku poddańczego, i że będąc przedmiotem prawa publicznego bez żadnego wynagrodzenia w podobny sposób zniesioną być może, jak nikomu na myśl nie przyszło wynagradzać fabrykantów za straty, jakie w skutek obniżenia cła wchodowego na zagraniczne produkta ponieśli, wszystkie te argumenta powiadamy, nie mają zdaniem naszem żadnej podstawy, a przynajmniej do naszego kraju wcale się odnieść nie dadzą.

Przedmiot prawa propinacyi.

Prawo propinacyi za czasów polskich odnosiło się do wyłącznego wyrabiania i sprzedawania *piwa*, *wódki*, *miodu i wszelkich przyprawionych gatunków tychże napojów* (patrz konstytucyę z r. 1768, cytowaną wyżej), a ponieważ patent z r. 1775 propinacyę w tejże samej objętości przez Rząd austryacki zatwierdził, w jakiej za Rzeczypospolitej polskiej istniała, przeto prawnie i dzisiaj prawo propinacyi piwo, wódkę, miód i wszystkie przyprawione gatunki tychże napojów obejmuje. — Nie należy jednak do propinacyi sprzedaż *wina*, jak to wyraźnie wyrzeczono w §. 58. patentu z d. 16. Czerwca 1786 r. i dekretem kancelaryi nadwornej z dnia 3. Czerwca 1819 r.

W ostatnich czasach powstała wątpliwość, czy tak zwane *słodzone wódki*, to jest: rosolisy i likiery stanowią przedmiot prawa propinacyi, czy nie? Przeważne argumenta mówią za włączeniem tych napojów do przedmiotów propinacyi:

a) jeszcze konstytucya z roku 1496 mieści w sobie wyrażenie: *liquores faciendi* co oczewiście do słodzonych wódek się odnosi. Prawodawstwo austryackie nigdzie tego przepisu nie uchyliło;

b) regulacya propinacyjna dla miasta Drohobyczy z r. 1802 (zbiór Pillera p. 42) wyraża się w §. 1szym, że prawo wyszynku obejmuje okowitę i inne do niej podobne napoje, które następnie w §. 3cim wyszczególnia, jako *rosolisy*, arak, śliwowicę i t. p.;

c) w urzędowych fasyach propinacyjnych, ogłoszonych pismem cyrkularnem z 15. Lutego 1805 znajduje się osobna rubryka na *rosolisy* (zbiór Pillera p. 11).;

d) dekret kamery nadwornej z d. 21. Stycznia 1821 l. 52457/2682 (zbiór Pillera p. 20), mówiąc o konfiskacie napojów bez wiedzy właściciela w okrąg propinacyjny sprowadzanych, wspomina o okowicie i o rosolisach osobno;

e) dekret Ministerstwa finansów z d. 22. Lipca 1829 l. 5181 (zb. Pillera p. 282) pozwala na pobieranie nadal opłaty od wyrabianych w miastach napojów jako aequivalens propinacyi i to w tej rozciągłości, jak to dotąd miało miejsce. Opłata ta w mieście Lwowie według rozporządzeń magistratu lwowskiego z lat 1818 i 1822 nałożona była na okowitę, arak, likiery, rosolisy, śliwowicę, wiszniak i t. p.;

f) jeszcze w r. 1842 rozporządzenie gubernialne z d. 17. Maja l. 22617 (zb. Pillera 268) zakaz sprzedaży wódek słodzonych w małych ilościach tem motywuje, że przez takowe prawa propinacyjne dominiów i miast naruszane zostają.

Na tych wszystkich okolicznościach się opierając, wykazał wymownie na ostatniej kadencyi sejmowej poseł Żuk-Skarszewski, że rosolisy i likiery nietylko za polskich, lecz także za austryackich czasów do propinacyi należały, i że dopiero w skutek dekretu kamery nadwornej z dnia 31. maja 1839 l. 23627 li tylko z powodu pojedynczego wypadku wydanego, oznaczającego minimum naczynia, w jakiem słodzone napoje w sklepach korzennych i mięszanych sprzedawanemi być mogą, c. k. gubernium rozporządzeniem z dnia 2. Stycznia 1839 l. 40651 z własnego popędu poleciło miastom, aby we warunkach licytacyi wyłączność szynkowania rosolisów i likierów wypuściło. W skutek tego zawezwał Wysoki Sejm uchwałą z dnia 27. Lutego 1866 c. k. Rząd, aby nietylko nadal wstrzymano się z dalszem udzielaniem koncessyj na wyszynk słodzonych napojów spirytusowych, lecz nawet dawniejsze koncesye cofnięto. Gdy Wys. Władze do pierwszej połowy powyższej ustawy rzeczywiście się przychyliły, przeto sądzić należy, że

szersza interpretacya prawa propinacyi, przez posła Żuka-Skarszewskiego sformułowana, w kompetentnem miejscu uznanie swe znalazła.

Ograniczenia prawa propinacyi.

Prawo propinacyi, chociaż w istocie swej przez c. k. Rząd nienaruszone, *ograniczone* jednak zostało rozlicznemi przepisami, które jego sposób wykonywania bliżej określały. Rozróżnić tu musimy:

a) Ograniczenia prawa wyłącznego wyrobu.

Dekreta nadworne z d. 9. Września 1805 l. 30359 i 29. Kwietnia 1829 l. 14578 wyjęły niejako z pod prawa propinacyi wyrób araku, likieru i rosolisów, których fabrykacya od szczególnego upoważnienia władz administracyjnych zawisłą się stała. Wobec wątpliwości prawnej, czy fabrykant słodzonych wódek obowiązany jest zaopatrywać się w surowy materyał u właściciela propinacyi, faktycznie utrzymał się zwyczaj wynagradzania właściciela propinacyi, na gruncie którego fabryka założoną została, za spirytus nie od niego kupowany. Chociaż wolność zakładania fabryk słodzonych wódek odpowiada potrzebom przemysłu, i ściśle rzecz wziąwszy nie naraża właściciela propinacyi na żadne straty, to przecież ze stanowiska czysto prawnego jest ona wyłomem w prawie propinacyi.

b) Ograniczenie prawa wyłącznego wyszynku.

α) Postanowienie cesarskie z d. 13. Listopada 1788 l. 26359 znosi przymus nabywania napojów na własne użycie tylko u zwierzchności miejscowego państwa gruntowego; republikowane dekretem kancelaryi nadwornej z d. 4. Lutego 1832 l. 2195, który stwierdza wolność poddanych sprowadzania trunków na własną potrzebę bez wszelkiego ograniczenia.

β) Ustęp 11 ustawy sejmowej z d. 7. Września 1848 r. orzekający uchylenie zobowiązania się do przymusowego pobierania piwa i wódki (Bier- und Brandwein-Zwang). Ponieważ przymus tego rodzaju w Galicyi wcale nie istniał, przeto ustęp ten bez żadnego na prawo propinacyi został u nas wpływu.

γ) Właściciele propinacyi obowiązani są nadto szynki swe obsadzać ludźmi uczciwymi i trzeźwymi i dla nich o książeczki zarobkowe u Władz podatkowych się wystarać.

Zresztą najwyższe rozporządzenie z d. 3. Lipca 1813 wkłada na władze administracyjne obowiązek przestrzegania, aby ilość szynków w każdej miejscowości do potrzeby miejsca była zastosowana. Prócz tego istnieje rozporządzenie, zabraniające szynkowania na ustroniach.

Sposób wykonywania prawa propinacyi.

Co do sposobu wykonywania prawa propinacyi oddzielić należy wsie od miast.

Po wsiach utrzymał się w Galicyi aż do ostatnich czasów zwyczaj wypuszczania propinacyi arendarzom czyli dzierżawcom szynków dominikalnych na pewien czas oznaczony, lub też wykonywania jej przez szynkarzy zostających w służebnym stosunku względem stron posiadających prawo propinacyi. Obie te kategorye istnieją z zastrzeżeniem w drodze umowy obowiązku do szynkowania dworskich trunków. Wprawdzie rozporządzenie cesarskie z d. 27. Lutego 1788 zostawiło nawet szynkarzom wolność sprowadzania trunków z innego miejsca, a przynajmniej tym z pomiędzy nich, którzy zobowiązali się wyraźnie do wyłącznego pobierania trunków na wyszynk od upoważnionego *ad hoc* przedsiębiorcy, ale w skutek przedstawień władz krajowych, które zauważały, że wyłącznie na łasce zwierzchności miejscowych będący szynkarze poczynają tu i owdzie owo rozporządzenie tłumaczyć i obracać na swoją korzyść, wyszła ponowna rezolucya kancelaryi nadwornej z d. 30. Października 1788 tej treści, iż ten, który sobie rości prawo do owej wolności, powinien udowodnić nabycie tego prawa, w razie, jeżeli zwierzchność gruntowa onego mu zaprzecza.

Zwyczaj radycyonowania szynków, to jest przywiązania wyłącznego prawa wyszynku do gruntu i zawarowania go hypotecznie, nie przyjął się w Galicyi. Władze krajowe protestowały przeciw takiej częściowej alienacyi prawa propinacyjnego tak, że postanowienie cesarskie z d. 31. Grudnia 1843 orzekło nakoniec, iż odtąd do udzielania owych koncesyj tylko gubernium upoważnionem będzie. Później ustawa przemysłowa z r. 1859 radycyonowania całkiem zakazała. Po dziś dzień trzy tylko domy szynkowe radycyonowane utrzymały się w Galicyi, z których dwa w samym Lwowie się znajdują.

W miastach dwa także sposoby wykonania są w użyciu:

a) Niektóre miasta *wydzierżawiają* przysługujące im prawo wyłącznego wyrobu i wyszynku napojów według stałej normy, przepisanej rozporządzeniem gubernialnem pod dniem 14. Października 1816 L. 14238. W tem rozporządzeniu polecono; „iż przychód z propinacyi „w miastach w ten sposób ma być wydzierżawianym, żeby dzierżawcy takowego wolno „było piwo, gorzałkę i miód albo samemu wyrabiać, albo takowe zkąd inąd sprowadzać „i szynkarzom do rozprzedawania w drobnych ilościach t. j. szynkowania udzielać, albo „też ze znajdującymi się w mieście przedsiębiorcami, trunki powyższe wyrabiającymi, nie„mniej z szynkarzami według swego upodobania o wyrób rzeczonych trunków, względnie o „ich rozprzedawanie się ugadzać."

Później dekret kancelaryi nadwornej z dnia 23. Stycznia 1834 roku L. 24066 pozwolił jeszcze dzierżawcom pobierać od napojów, które mieszkańcy na własną potrzebę, a radycyonowani szynkarze na wyszynk sprowadzają, pewną opłatę tytułem wynagrodzenia za wynikający ztąd ubytek w dochodzie z propinacyi (Erzeugungsentgelt).

b) Inne miasta *pobierają same* dochód z propinacyi przez nałożenie pewnej *opłaty* równie na napoje w mieście wyrabiane, jako też i na napoje do miasta bądź to na wyszynk, bądź na własną potrzebę mieszkańców sprowadzane. Oprócz tego płynie tym miastom pewien dochód z koncesyj szynkarzom udzielanych.

Wszystkie prawie miasta w Galicyi wydzierżawiają swe propinacye, niektóre jednak, jak n. p. Lwów, Stanisławów same je wykonują, nakładając opłaty na trunki w mieście wyrabiane lub doń sprowadzane, tudzież pobierając stałe taksy za udzielanie tak zwanych arkuszów czyli licencyj szynkarskich. We Lwowie taksa ta wynosi według najnowszego rozporządzenia ministeryalnego z dnia 6. Marca 1866 r. 120 złr. w. a.

Strona ekonomiczna prawa propinacyi.

Przechodząc od strony prawnej do *strony ekonomicznej prawa propinacyi* łatwo nam będzie dostrzedz, jak ważne zajmuje stanowisko dochód z propinacyi w gospodarstwie krajowem.

Na żądanie Wydziału krajowego przedkładały po dwakroć w latach 1861 i 1864 dyrekcye finansowe wykazy dochodów propinacyi, na dobrowolnych fasyach właścicieli oparte, wykazy, które pierwszą razą przeszło 48 milionów, a drugą blizko 4 miliony dochodu wykazały.

Wprawdzie mieszczą się tam także dochody z kawałków gruntu zwykle do propinacyi dodawanych, niekiedy dochody z młynów i innych użytkowań przez nieświadomość fasyonujących się z propinacyą pomieszanych. Ale z drugiej strony wielu fasyonowało się pewnie niedokładnie, tak, że niemal z pewnością twierdzić można, że propinacya w Galicyi *dochód trzech i pół do czterech milionów* reprezentuje. Dochód ten według fasyi z r. 1864 rozdziela się jak następuje *):

na dobra kameralne wypada	145.373 złr.
na dobra funduszu religijnego i stypendyjnego . .	38.466 „
na miasta municypalne	688.860 „
na resztę dóbr tabularnych	3,118.938 „
R a z e m .	3,991.637 złr. w. a.

Jeżeli dochód z propinacyi już w absolutnej cyfrze jest znaczny, to jeszcze większą jest jego względna ważność.

Dwie trzecie części dochodu *dóbr rządowych* płynie z propinacyi.

W miastach propinacya stanowi nieraz cały prawie dochód miejski, z którego pokrywane bywają wszystkie niemal wydatki. Pomiędzy miastami 31 cały dochód ciągnie z propinacyi, a 11 tylko pomaga sobie nakładaniem opłat na artykuły miejskiego konsumu. Propinacya stanowi od 60 do 99% dochodów miejskich, a wzmagając się z wzrostem ludności, jest bardzo ważną rubryką, która z trudnością by się zastąpić dała.

*) Dla lepszego poglądu załącza się tabelę dochodu propinacyjnego według obwodów, tudzież płaconego z propinacyi podatku, i tabelę budżetu miast.

Prz. 1874 183

L. 494/s.

28

Sprawozdanie Komisyi sejmowej

wybranej do rozpoznania wniosków w sprawie wykupna prawa propinacyi.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą powziętą na posiedzeniu dnia 15. Września b. r., przekazała Wys. Izba Komisyi projekt Wydziału krajowego o wykupnie prawa propinacyi, zaś uchwałą z dnia 10. Października b. r. przedłożenie rządowe w tym samym przedmiocie, do rozpoznania i zdania sprawy.

Obydwa te projekta do Ustawy o wykupnie prawa propinacyi, osnute są na zasadach przez Wys. Sejm uchwalonych w zeszłorocznej sesyi na dniu 17. Stycznia b. r.; zdawałoby się przeto, że zadanie Komisyi było bardzo łatwe, gdyż rozpoznanie ustaw wyrobionych w granicach uchwały Sejmu nie powinno trafiać na trudności w istocie rzeczy. Tak sądzićby należało, atoli w rzeczywistości jest całkiem inaczej.

Przy rozwiązaniu kwestyi propinacyjnej zachodzą różnorodne interesa, uwzględniać potrzeba jej charakter przemysłowy, charakter społeczno-policyjny i prawno-prywatny, a przy tym ostatnim niemałej jest wagi strona finansowa.

Jeżeli bowiem prawo propinacyi ma cechę własności prywatnej pod sankcyą ustaw nabytej, — czemu nikt nie przeczy, — to zaiste nie może być uprawnionym odjęte, jak tylko ze względów publicznych, za słusznem wynagrodzeniem.

Dotąd w teoryi jesteśmy zgodni, uchylamy wyłączność propinacyi z uwagi na wolność przemysłu, wolność gruntów, słowem na nowy porządek społecznego ustroju, — gdy wszakże idzie o wynagrodzenie uprawnionych, od początku tej sprawy szukano napróżno funduszu, szukano tego, ktoby, za ogół zapłacił. I ztąd to zaiste wyrodziła się w praktyce myśl, którą Wys. Izba zeszłoroczną uchwałą ustaliła, że prawo propinacyi ma się samo wykupić, to jest, że właściciele onegoż mają być wynagrodzeni dochodem z propinacyi, czyli mówiąc otwarcie, uprawnieni mają się sami odszkodować za ubytek prawa odjąć się im mającego. Myśl ta wyrodziła się oczywiście nie z dobrej woli, lecz ze stosunków nieuniknionej konieczności, i nie czas dzisiaj zastanawiać się nad tem dla czego tak jest bo inaczej być nie może, i inaczej nie będzie. Myśl ta wszakże nie odpowiada pojęciu wywłaszczenia, ani pojęciu wykupna, i w tem leży trudność ustawniczego przeprowadzenia rzeczy. W takich warun-

kach ułożyć ustawę, któraby choć w części odpowiedziała interesom uprawnionych, nie trąciła o jaki skopół ustawodawczej kompetencyi, i w każdym kierunku wytrzymała pociski krytycznego poglądu, zaliczyć można, bez przesady, do rzędu niezwyczajnych zadań.

Komisya jest głębokiego przekonania, że tylokrotnie wznawianą sprawę propinacyi ostatecznie załatwić potrzeba, i przejąwszy się zdaniem Wys. Izby, zawartem w zasadach uchwalonych na zeszłorocznej sesyi, badała wszechstronnie przekazane jej projekta.

Zdawało się jednak komisyi, że skoro wynagrodzenie uprawnionych za ubytek prawa propinacyi polega przeważnie na użytkowaniu tego prawa przez pewien przeciąg lat, należy o ile możności uprościć czynności z przeprowadzeniem tej sprawy połączone, ograniczyć liczbę instancyj urzędujących, zmniejszyć tem samem koszta, słowem ułatwić uprawnionym przystęp do rzekomego ich wynagrodzenia, nienaruszając prawa rzeczowe osób trzecich. Z tego wychodząc zapatrywania nie zgodziła się Komisya w całości ani na projekt Wydziału krajowego, ani na projekt rządowy, i wypra-
A. cowała projekt do ustawy pod **A.** załączony, który Wys. Izbie do uchwalenia przedstawia.

Ponieważ dalej jest rzeczą słuszności, by uprawnieni, którzy ze względów interesu publicznego poświęcają część prawa swojego, nieopłacali nadto kosztów stemplowych i tym podobnych należytości skarbowych z przeprowadzeniem tej sprawy łączących się, — z drugiej strony zaś przez peryod lat ustawą wskazanych mieli zapewnione pożytki z propinacyjnego prawa wyszynku, wnosi Komisya dwie uchwały w tym kierunku.

Wysoki Sejm raczy przeto:

1. uchwalić załączoną pod **A.** ustawę o prawie propinacyj;
2. powziąść uchwały I. i II. pod **B.** w związku z powyższą ustawą będące.

We Lwowie dnia 14. Października 1874.

Przewodniczący
H. Wodzicki w. r.

Sprawozdawca
Marceli Madeyski w. r.

[illegible]

Ustawa
o prawie propinacyi

z dnia 187 obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Zgodnie z uchwałą Sejmu krajowego Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje:

Dział I.

I. Ogólne postanowienia.

§. 1.

Wyłączność prawa wyrobu i wyszynku gorących napojów służąca z tytułu prawa propinacyi właścicielom dóbr tabularnych, lub innym osobom, bądź pojedynczym, bądź zbiorowym, ma być zniesiona. (§. 2 i 3)

§. 2.

Wyrób gorących napojów propinacyjnych staje się z ograniczeniami w niniejszej Ustawie postanowionemi i już od dnia wejścia jej w życie przedmiotem wolnego przemysłu.

§. 3.

Wyłączne prawo wyszynku gorących napojów propinacyjnych zostaje w posiadaniu właścieli tego prawa, w całej jego rozciągłości ~~aż do upłynięcia~~ jeszcze przez 26 lat. [illegible]

Po upływie tego 26 letniego peryodu ustają ~~raz~~ raz na zawsze wyłączności propinacyjnego prawa wyszynku.

Kto w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy będzie właścicielem majętności, stanowiącej odrębne ciało hipoteczne, z którem połączone jest prawo propinacyi, ~~lub~~ albo w tymże dniu będzie właścicielem ~~propin.~~ propinacyjnego prawa wyszynku w pewnej miejscowości, ten lub jego prawonabywca pozostanie ~~jednego~~ po upływie powyższego ~~peryodu~~ 26 letniego peryodu ~~przy~~ w prawie posiadania jednego szynku w obrębie tejże samej majętności albo miejscowości.

§ 4

Niniejsza ustawa nienarusza prawa propinacyi ~~wyrobu i wyszynku gorących napojów przysługujących~~ gminom miejskim bądź wyłącznie bądź wspólnie z innemi osobami w obrębie miejskim służącego.

~~Wyłączne prawo w gminach miejskich będzie~~

~~dwudziestego szóstego roku~~ od dnia, w którym, kapitał wynagrodzenia uprawnionym w całym kraju prawomocnie przyznany zostanie (§. 27.)

Po upływie tego peryodu, każdy właściciel majętności — stanowiącej w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy odrębne ciało hipoteczne, z którem połączone jest prawo propinacyi — lub tegoż prawonabywca, pozostanie w prawie posiadania jednego szynku w obrębie tejże majętności.

§. 4.

Opłaty konsumcyjne, pobierane przez gminy od wyrobu i wprowadzania gorących napojów, pozostają nienaruszone.

§. 5.

Opłaty w niektórych miastach na rzecz gminy, pobierane z tytułu prawa propinacyi od wyrobu i wprowadzania napojów gorących, od konsensów na wyszynki i za pozwolenie zakładania fabryk wyrabiających gorące napoje, pozostają nienaruszone; lecz od czasu wejścia w życie niniejszej ustawy będą nadal pobierane jako opłaty konsumcyjne, lub jako opłaty za dozór policyjny.

§. 6.

Miasta posiadające prawo propinacyi mogą zastosować wykonywanie prawa wyrobu i wyszynku gorących napojów w obrębie gminy miejskiej do ogólnych postanowień ustawy przemysłowej, i poddać postanowienia przez się w tej mierze uchwalone zatwierdzeniu przez ustawę krajową. Prawo wyrobu i wyszynku napojów gorących w ten sposób uregulowane, przestaje być przedmiotem niniejszej ustawy; w przeciwnym razie zaś prawo propinacyi będące własnością miast, wykonywane w obrębie gminy, zniesionem będzie według postanowień niniejszej ustawy.

§. ~~7~~ 6.

Za zniesienie wyłączności prawa wyrobu i wyszynku napojów jako propinacyjnych otrzymają uprawnieni ~~tytułem~~ wynagrodzenie kapitał w goto-

ad § 3

albo
będzie właścicielem
propinacyjnego prawa
wyszynku — etc.

Kto przy końcu tego peryodu
będzie posiadał propinacyjne
prawo wyszynku – w obrębie
majętności, stanowiącej w dniu
wejścia w życie ustawy niniejszej,
odrębne ciało hipoteczne, z którem
połączone jest prawo propinacyi,
albo w obrębie miejscowości
w której prawo propinacyi w
tymże dniu było wykonywane –
ten, lub jego prawonabywca,
będzie miał nadal prawo
posiadania jednego szynku
w tymże obrębie.

vel

Kto w dniu wejścia w życie
ustawy niniejszej będzie właścicielem
majętności, stanowiącej odrębne
ciało hipoteczne, z którem połączo-
ne jest prawo propinacyi, lub
w tymże dniu będzie właścicielem
prawa propinacyi w pewnej
miejscowości, ten, lub jego
prawonabywca, pozostanie,
po upływie powyższego 26letniego
peryodu w prawie posiadania
jednego szynku w obrębie
tej samej majętności lub
miejscowości.

Nach dem §15 der Regierungsvorlage wäre einzuschalten:

§

Die entsendeten Kommissionsmitglieder so wie die Bezirks- und Ortskommissionen haben ferner:

a. die Kosten für Erhaltung der Gebäude und für Amortisation des Anlagekapitales zu ermitteln und hiebei insbesondere die Bauart, die Beschaffenheit der zum Baue verwendeten Materialien und die klimatischen Verhältnisse genau zu berücksichtigen;

b. den nach Abzug der Kosten vom Bruttonutzungswerthe sich ergebenden reinen Nutzungswerth, durch Vergleichung mit dem gemeinen Kapitalwerthe — welchen die Gebäude, und bei mit ländlichen Besitzungen verbundenen Gebäuden, mit jenem Kapitalwerthe welchen selbe mit Rücksicht auf die Verhältnisse der betreffenden Besitzungen, für jeden Besitzer haben — zu prüfen, und hienach richtig zu stellen.

Krzeczunowicz

wych pieniądzacch, równający się ~~dwunastoletnie-mu~~ dwudziestokrotnemu czystemu dochodowi rocznemu z propinacyjnego prawa wyszynku.

Jako czysty dochód roczny z prawa wyszynku ma być uważane przecięcie dochodu, który w ostatnich sześciu latach przed wejściem w życie tej ustawy przyjęty był do wymiaru podatku dochodowego z propinacyjnego prawa wyszynku, po odtrąceniu wszakże przeciętnej z tychże sześciu lat kwoty rocznego podatku z dodatkami państwowemi, krajowemi i indemnizacyjnemi.

§. ~~8~~ 7

Uprawnieni mogą zrzec się wynagrodzenia w całości lub w części. (§. 11 i 14.)

Zrzeczenie się takie nie narusza prawa posiadania propinacyjnego prawa wyszynku przez przeszłość w §. 3. wskazan[illegible] a także prawa do jednego szynku właścicielom propinacyi w tymże § zastrzeżonego.

Dział II.

O wynagrodzeniu.

§. ~~9~~ 8

Dla wymierzenia wynagrodzenia za zniesienie wyłączności propinacyjnego prawa wyszynku ustanowiona będzie krajowa komisya we Lwowie.

§. ~~10~~ 9

Komisya ta składa się z c. k. Namiestnika lub delegowanego przezeń zastępcy jako przewodniczącego, i sześciu członków; mianowicie: dwóch wyższych urzędników politycznej władzy krajowej, których mianuje Namiestnik,— dwóch delegatów Wydziału Krajowego, ~~członków Wydziału krajowego, których wybiera tenże Wydział z [illegible]~~ — jednego radcy wyższego Sądu krajowego we Lwowie, którego mianuje Prezydent tegoż Sądu, — i jednego zastępcy uprawnionych, którego mianuje Namiestnik w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

Członkowie komisyi mają zastępców w ten sam sposób ~~obranych lub~~ mianowanych.

Członkowie komisyi krajowej nie pobierają żadnego wynagrodzenia za czynności swoje w tej komisyi.

Komisyi krajowej przydani będą potrzebni urzędnicy konceptowi, rachunkowi i manipulacyjni.

§. ~~11~~ 10

~~Zaraz~~ Po wejściu w życie ustawy niniejszej zawezwie c. k. Namiestnictwo edyktem uprawnionych, iżby w terminie sześciu miesięcy, licząc od dnia ogłoszenia edyktu w ~~urzędowym dzienniku krajowym~~ dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych, zgłosili się pisemnie do komisyi krajowej o wynagrodzenie, albo też wnieśli pisemnie zrzeczenie się prawa do wynagrodzenia. (§. 6.)

§. ~~12~~ 11

Jeżeli prawo propinacyi jest częścią nieruchomości, przedmiotem ksiąg hipotecznych będącej, albo ~~samoistnie~~ odrębnie stanowi ciało hipoteczne, natenczas zgłaszający się właściciel winien w celu udowodnienia własności tej nieruchomości, lub prawa propinacyj, przyłączyć do pisma zgłoszenia, lub pisma zrzeczenia się wynagrodzenia, najnowszy wyciąg z ksiąg hipotecznych.

Zgłaszający się o wynagrodzenie uprawniony winien zarazem wykazać czysty dochód roczny z propinacyjnego prawa wyszynku w myśl postanowienia §. 5. tej ustawy i podać kwotę wynagrodzenia, której żąda.

Za każde ciało hipoteczne należy wnieść osobne zgłoszenie.

§. ~~13~~ 12

Jeżeli prawo propinacyi jest wspólną własnością kilku osób, zgłoszenie się o wynagrodzenie jednego lub kilku właścicieli nie obowiązuje innych współuprawnionych. Zgłoszenia tego rodzaju natenczas tylko są ważne, jeżeli doń przystąpią wszyscy współuprawnieni.

§. ~~14~~ 13

Jeżeliby nie wszyscy uprawnieni do wynagrodzenia wnieśli w terminie (§. ~~11.~~ 9) oznaczonym żądane oświadczenie, zawezwie c. k. Namie-

stnictwo ponownie edyktem niezgłaszających się uprawnionych, iżby w terminie nieprzekraczalnym dni 90ciu, licząc od dnia ogłoszenia edyktu w urzędowym dzienniku krajowym, zgłosili się o wynagrodzenie, albowiem niezgłaszający się uważani będą jakoby się zrzekli prawa do wynagrodzenia.

postaw i rozporz.

F §14

Jeżeli prawo propinacyi należy do majątku, zostającego pod pieczą władzy publicznej (fideikomisowej, substytucyjnej, fundacyjnej, opiekuńczej i kuratelarnej) zrzeczenie się prawa do wynagrodzenia będzie uważane za dokonane tylko wtedy, gdy władza, pieczę mająca, na zrzeczenie się zezwoli.

§. ~~15.~~ 14

Po upływie terminu w §. 14 oznaczonego ogłosi krajowa komisya osobnym edyktem imiennie wszystkie majątki przedmiotem ksiąg hipotecznych będące, których właściciele zrzekli się bądź wyraźnie, bądź milcząco (§. 11, 14) wynagrodzenia i zawezwie oraz wszystkich, którzyby z tytułu prawa rzeczowego czuli się pokrzywdzonemi tem zrzeczeniem, ażeby w nieprzekraczalnym terminie dni dziewięćdziesięciu licząc od dnia ogłoszenia edyktu w urzędowym dzienniku krajowym, zarzuty swoje do komisyi krajowej wnieśli gdyż w razie przeciwnym milczenie ich uważane będzie za przystąpienie do zrzeczenia się uprawnionych.

Komisya krajowa jeżeli uzna, iż zarzut wniesiony jest nieuzasadniony, zwróci takowy wnoszącemu z wezwaniem poszukiwania pretensyi swoich na drodze prawa. Jeżeli tenże w przeciągu 30 dni nie wniesie pozwu do właściwego Sądu, traci prawo czynienia zarzutu przeciw zrzeczeniu się wynagrodzenia.

W sprawach takich mają być zastosowane analogicznie postanowienia Ustawy z 6. lutego 1869. (D. U. p. Nr. 28), a zarzut ma być uznany za nieuzasadniony jeżeli bezpieczeństwo prawa rzeczowego, w myśl §. 1374. p. u. c. nie jest naruszone.

§. ~~16.~~ 15

Jeżeli zarzut choćby jednej tylko osoby, wniesiony w myśl §. 15. przeciw zrzeczeniu się wynagrodzenia okaże się uzasadnionym, winna komisya krajowa wezwać uprawnionego do zgłoszenia się o wynagrodzenie w terminie danym. Jeżeli zaś uprawniony pomimo wezwania nie zgłosi się w tym terminie, zarządzi komisya krajowa obli-

czenie i przyznanie wynagrodzenia w dotyczącym majątku z urzędu na koszt uprawnionego.

T

Tak samo postąpi Komisya w przypadkach w §13 wspomnianych, jeżeli w terminie przez nią oznaczonym nie zostanie ~~dokonany~~ wniesionem ani zrzeczenie się prawa do wynagrodzenia ani też zgłoszenie się o wynagrodzenie.

§. ~~15.~~ ~~16~~ 17

Komisya krajowa rozpoznaje wniesione przez uprawnionych zgłoszenia o wynagrodzenie, oblicza stosownie do postanowień §. ~~8~~ wysokość wynagrodzenia, ~~na podstawie czystego dochodu rocznego z propinacyjnego prawa wyszynku,~~ zarządza w razie potrzeby dochodzenia uzupełniające przez powiatową władzę polityczną, i wydaje ostateczny wyrok indemnizacyjny.

§. ~~16.~~ ~~17~~ 18

Jeżeli dochód z propinacyjnego prawa wyszynku połączony był z innemi dochodami, jak n. p., z dochodem z młyna, cegielni, zajazdu i t. p. orzeknie komisya krajowa na podstawie fasyi, lub gdyby fasye nie okazywały każdego dochodu z osobna, na podstawie szczegółowych dochodzeń, ile w ogólnej kwocie dochodów mieści się innych dochodów, a ile pozostaje jako dochód z propinacyjnego prawa wyszynku.

Gdzie przy wymierzaniu podatku dochodowego od dochodu z propinacyjnego prawa wyszynku nie uwzględniono i nie potrącono czynszu za budynki dodane do wykonywania wyszynku, albo za dodane dzierżawcy lub szynkarzowi pola, pastwiska, lub też wartości jakichkolwiek innych dodatków, — orzeka komisya na podstawie szczegółowych dochodzeń, o ile dodatki te wyrównane (skompensowane) są wzajemnymi dodatkami, które dzierżawca lub szynkarz dawał właścicielowi, a które nie były doliczone do dochodu z propinacyjnego prawa wyszynku przyjętego za podstawę do wymierzania podatku.

~~W razie potrzeby zdania znawców mianuje tychże Namiestnik w porozumieniu z Wydziałem krajowym.~~

T

W celu oznaczenia wartości z propinacyjnego prawa wyszynku zamianuje, w razach potrzeby, Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem Krajowym znawców, którzy zostaną zaprzysiężeni i będą obowiązani na wezwanie powiatowej władzy politycznej, przystąpić do oszacowania wartości. Znawcy pobierać będą diety i wynagrodzenie kosztów podróży, których wysokość [illegible] oznaczy Komisya Krajowa.

§. ~~19.~~ 16

Komisya krajowa wydaje wyroki indemnizacyjne osobno dla każdego majątku odrębne ciało hipoteczne tworzącego, którego częścią składową

jest prawo propinacyi; jeżeli zaś prawo ~~propinacyi~~ to nie jest częścią składowa majątku, przedmiotem ksiąg hipotecznych będącego, wyrok, wydany ~~będą według~~ dla osób uprawnionych §17. 20

Do powzięcia uchwały niezbędną jest obecność przewodniczącego i wszystkich członków komisyi lub ich zastępców. Uchwały zapadają bezwzględną większością głosów. Przewodniczący nie głosuje; lecz ~~jednak~~ w razie równości głosów staje się uchwałą to zdanie, do którego się przychyli ~~przewodniczący~~. Jeśli przy równości głosów różnica zdań zachodzi jedynie co do wysokości cyfry, przewodniczący może przyjąć cyfrę średnią.

/ gdy przy głosowaniu nad cyframi nie ma bezwzględnej większości za żadną cyfrą, należy doliczać głosy dadane za cyfrą najwyższą do głosów za cyfrą do niej najbliższą, aż póki za tą ostatnią nie uzyska się większości głosów bezwzględnej.

§. ~~20~~ 21

Przeciw wyrokom komisyi krajowej służy prawo rekursu do Ministerstwa spraw wewnętrznych.

Do wniesienia rekursu ustanawia się nieprzekraczalny termin 30 dni od dnia doręczenia wyroku indemnizacyjnego, nie licząc w tenże termin dni, które zajmie przesyłka rekursu pocztą.

Rekursa należy wnosić do komisyi krajowej.

~~Orzeczenia Ministerstwa są ostateczne.~~

Koszta dochodzenia spowodowane rekursem ponosi w razie odrzucenia tegoż strona, która wniosła rekurs.

§. ~~21~~ 22

Komisya krajowa ~~przesyła~~ udziela Wydziałowi krajowemu z urzędu / ~~odpisy~~ wyroków indemnizacyjnych ~~nych przez siebie wydanych~~.

/ prawomocne

§. ~~22~~ 23

Spory o prawo prywatno-prawne, odnoszące się do prawa propinacyi należą do drogi prawa. ~~Gdyby w przedmiocie wynagrodzenia weszły do komisyi krajowej żądania kilku uprawnionych sprzeciwiające się sobie, przeprowadzonem będzie obliczenie~~ z tym, który jest w faktycznem posiadaniu tego prawa ~~propinacyi~~. Kapitał wynagrodzenia złożony będzie w takim razie ~~jako sporny~~ do sądu.

T Jeżeli co do prawa propinacyi zachodzą sprzeczne roszczenia kilku osób, rozprawa będzie przeprowadzoną ~~z tym, który~~

Gdyby ~~ustanowienie~~ ~~wymierzenie~~ oznaczenie kapitału wynagrodzenia okazało się zawisłem od decyzyi spornych kwestyj

prawa prywatnego, komisya krajowa zawyrokuje według ostatniego faktycznego posiadania i wyznaczy termin przynajmniej 60 dni, w którym pozew dla rozstrzygnięcia sprawy spornej do właściwego sądu wniesiony być winien, gdyż w razie niewniesienia pozwu /w tym terminie/ wyrok komisyi stanie się prawomocnym.

W razie wydania wyroku sądowego należy się zastosować do niego przy ostatecznem oznaczeniu kapitału wynagrodzenia.

§. ~~23.~~ 24.

Dzień, w którym kapitały wynagrodzenia uprawnionym w całym kraju ostatecznie zostaną przyznane, poda komisya krajowa do powszechnej wiadomości.

Z dniem tego ogłoszenia rozpoczyna się peryod lat 26. w §. 3 ustanowiony.

~~Nierozstrzygnięte na drodze prawa spory w sprawach propinacyi~~ /Powszechne, ostatecznie jeszcze nie załatwione sprawy o przyznanie wynagrodzenia, tudzież będące w toku spory sądowe, odnoszące się do prawa propinacyi,/ nie wstrzymują rozpoczęcia rzeczonego peryodu.

Dział III.

O funduszu wynagrodzenia.

§. ~~24.~~ 25

Na spłacenie kapitałów wynagrodzenia, pokrycie wszystkich wydatków połączonych z przeprowadzeniem czynności wymiaru wynagrodzenia, jakoteż kosztów zarządu, utworzony będzie propinacyjny fundusz wynagrodzenia.

Fundusz ten powstaje:

a) z opłat składanych przez właścicieli prawa propinacyi;

b) z rocznych opłat od wyszynku gorących napojów wykonywanego na podstawie konsensów przemysłowych udzielonych osobom niemającym prawa propinacyi;

c) z jednorazowych opłat od zakładania nowych gorzelń i browarów; nareszcie

d) z grzywien nakładanych w sprawach propinacyjnych.

§. 25.

Właściciele prawa propinacyi, których prawo do wynagrodzenia zgłoszonem zostało, opłacają na propinacyjny fundusz wynagrodzenia od dnia upływu terminu edyktem pierwszym oznaczonego (§. 11.) aż do dnia w którym ogłoszono, iż kapitały wynagrodzenia w całym kraju przyznane zostały, (§. 23.) corocznie po dwa od sta od wymaganego przez nich kapitału wynagrodzenia; potem zaś od dnia ogłoszenia (§. 23.) aż do dnia, w którym kapitał wynagrodzenia wypłacony im będzie, corocznie po dwa od sta od przyznanego im kapitału wynagrodzenia.

Jeżeli oznaczenie kapitału wynagrodzenia nie nastąpiło z powodu niekończonego sporu (§22) opłaca właściciel prawa propinacyi, po ogłoszeniu w §23 wzmiankowanem, po 2 od sta od wymaganego kapitału wynagrodzenia aż do dnia przyznania tegoż kapitału, z zastrzeżeniem późniejszego wyrównania na przypadek, gdyby kapitał przyznany był większy lub mniejszy od wymaganego.

Po wypłaceniu, lub przekazaniu do wypłaty (§§. 39 i 40) kapitału wynagrodzenia, opłacać będą właściciele prawa propinacyi na fundusz umorzenia po 7% od 100 od wypłaconego im kapitału, dopóki wynagrodzenie w całym kraju spłaconem nie będzie, — jednakże nie dłużej jak do upłynięcia peryodu w §. 3 oznaczonego.

Wszystkie te wypłaty uiszczają obowiązani w półrocznych ratach z góry do kasy urzędów podatkowych.

§. 26.

Opłaty w §. 25. wymienione pobierane będą w ten sam sposób jak podatki rządowe.

Celem przypisania i poboru takowych udzieli komisya krajowa urzędom podatkowym wykaz opłat, przez właścicieli prawa propinacyi na fundusz wynagrodzenia uiszczać się mających, sporządzony na podstawie wymaganego, lub prawomocnie już przyznanego uprawnionym wynagrodzenia, z poszczególnieniem kwoty na każdego z obowiązanych przypadającej.

Wydział krajowy zaś, jako władza zarządzająca propinacyjnym funduszem wynagrodzenia udzielać będzie urzędom podatkowym wykazy uprawnionych, którym w skutek losowania kapitał wynagrodzenia wypłaconym, lub do wypłaty przekazanym został.

Rzeczone opłaty mają w wypadku egzekucyi lub konkursu wierzycieli takie same pierwszeństwo hypoteczne jak podatki rządowe.

Jeśli prawo propinacyi nie jest częścią majątku przedmiotem ksiąg hypotecznych będącego, lub jeśli takowe hypotecznie wydzielone odrębnie istnieje, ciężą rzeczone opłaty na propinacyjnym prawie wyszynku z pierwszeństwem przed wszystkiemi wierzycielami.

§. 27.

Właściciele prawa propinacyi, którzy zrzekli się w całości wynagrodzenia (§. 68.) uwolnieni są od uiszczania wszelkich opłat na rzecz propinacyjnego funduszu wynagrodzenia.

§. 28.

Każdy, kto nie z tytułu prawa propinacyi lecz na podstawie konsensu przemysłowego wykonuje wyszynk gorących napojów, opłacać ma od tego wyszynku na rzecz propinacyjnego funduszu wynagrodzenia należytość roczną w ilości paragrafem następnym oznaczonej.

Należytość tę winien obowiązany opłacać od 1. dnia tego miesiąca, który nastąpi po upływie trzech miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy. Po upływie peryodu w §. 3. oznaczonego, a w razie wcześniejszego spłacenia kapitału wynagrodzenia w całym kraju, z chwilą spłacenia onegoż, ustaje obowiązek płacenia tych należytości.

§. 29.

Należytość rzeczona ustanawia się od wyszynku w miejscowościach liczących nie więcej jak 1000 mieszkańców, po 40 zł. w. a., w miejscowościach z ludnością od 1000 do 5000 mieszkańców po 60 zł. w. a., w miejscowościach z ludnością od 5000 do 12000 mieszkańców po 80 zł. w. a., we wszystkich miejscowościach zaś z ludnością nad 12000 mieszkańców po 100 zł. w. a. rocznie, bez różnicy, czy wyszynk jest wykonywany jako przemysłowość samoistna, czy jako akcesoryum innej przemysłowości.

§. 30.

Władza polityczna powiatowa wymierza według postanowień §. 28 i 29. rzeczone należytości, i zawiadamia o tem obowiązanych; — następnie udziela wykaz wszystkich należytości wymierzonych, w jednym egzemplarzu c. k. urzędowi podatkowemu, w drugim Wydziałowi krajowemu.

Przeciw wymiarowi należytości służy tak koncesjonowanemu szynkarzowi, jak Wydziałowi krajowemu, jako władzy zarządzającej propinacyjnym funduszem wynagrodzenia, prawo odwołania się do c. k. Namiestnictwa. Przeciw decyzyi Namiestnictwa służy prawo rekursu tylko temu, na czyją niekorzyść orzeczenie pierwsze zniesionem zostało. Rekurs nie wstrzymuje wykonania orzeczeń.

§. 31.

Należytości powyższe uiszczane być mają do kasy urzędu podatkowego w półrocznych ratach z góry zawsze dnia 1. stycznia i 1. lipca każdego roku, w razie zaś uchybienia terminu z odsetkami zwłoki po 6% od 100. Jeśli obowiązek opłaty tych należytości nie zaczyna się z dniem 1. stycznia lub 1. lipca, uiści obowiązany pierwszą ratę tylko w takiej ilości, jaka stosunkowo wypadnie za czas od dnia obowiązku opłaty, do dnia 1. stycznia względnie 1. lipca.

Zebrane należytości odsyłają c. k. urzędy podatkowe do kasy krajowej propinacyjnego funduszu wynagrodzenia.

Należytości te ściągane będą, w ten sam sposób jak podatki rządowe.

§. 32.

Kto w czasie od dnia wejścia w życie ustawy niniejszej aż do upływu peryodu w §. 3. określonego, będzie zakładał nową gorzelnię lub browar, — jeśli w ciągu ostatnich lat pięciu przed ogłoszeniem niniejszej ustawy niepędził wcale gorzałki lub nie warzył piwa, — winien zapłacić na rzecz propinacyjnego funduszu wynagrodzenia przed rozpoczęciem wyrobu wódki lub piwa jednorazową należytość. Wysokość takiej jednorazowej opłaty wynosi od każdego nowoza-

łożonego browaru po 2000 złr. w. a, a od każdej nowo założonej gorzelni po 500 złr. w. a.

Właściciele prawa propinacyi, którzy w rzeczonych pięciu latach browar lub gorzelnię chociażby z przerwami w ruchu utrzymywali, wolni są od opłaty powyższej należytości nawet w takim razie, jeśli te zakłady dla obfitszej produkcyi rozszerzają lub przeistaczają.

§. ~~33.~~ 34

Opłaty w §. 32. ustanowione należy uiszczać bezpośrednio do kasy propinacyjnego funduszu wynagrodzenia.

Polityczne władze powiatowe obowiązane są, zawiadamiać ~~tym celem~~ Wydział krajowy o każdem na założenie gorzelni lub browaru wydanem pozwoleniu.

§. 35.

Zarząd funduszu

Propinacyjnym funduszem wynagrodzenia zarządza Wydział krajowy.

Dział IV.

O spłacie wynagrodzenia.

§. 36.

Z dniem ukończenia czynności ~~wymiaru~~ przyznania kapitałów wynagrodzenia (§. ~~[illegible]~~ 24.) rozpoczyna się spłacanie ~~kapitałów wynagrodzenia~~ onych, według planu umorzenia, który ułożony być ma przez c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym, — a zatwierdzony przez Ministerstwo spraw wewnętrznych.

Spłacanie to następuje w ten sposób, że co pół roku odbywa się losowanie wyroków indemnizacyjnych stosownie do planu umorzenia.

Najdalej w przeciągu peryodu 26 letniego, w § 3 oznaczonego, musi być wynagrodzenie w całym kraju spłacone

§. ~~36.~~ 37

Każdy kapitał wynagrodzenia, przyznany osobnym wyrokiem indemnizacyjnym, otrzyma los

osobny; sporządzonych (wraz) będzie ~~więc~~ tyle losów, ile wydano prawomocnych wyroków indemnizacyjnych.

Losy te będą złożone do urny i w niej przechowane pod kluczem i pieczęcią Wydziału krajowego. Klucz zostaje w przechowaniu Marszałka lub jego zastępcy w Wydziale krajowym.

§. ~~37.~~ 38

Wydział krajowy, jako władza zarządzająca propinacyjnym funduszem ~~wynagrodzenia~~ ogłosi zawsze kwotę kapitałów wynagrodzenia według planu umorzenia z końcem czerwca, lub z końcem grudnia, do losowania przypadającą i przeprowadzi w połowie czerwca, względnie w połowie grudnia, losowanie wyroków indemnizacyjnych.

Losowanie odbywa się publicznie w obec komisyi do losowania przez Wydział krajowy wyznaczonej, a losów będzie ciągnionych tyle, na ile wystarczy suma na to półrocze do spłacenia przeznaczona.

Jeżeli los na ostatku wyciągnięty przedstawia kapitał wynagrodzenia wyższy niż jest fundusz na spłatę onego po pokryciu wprzód wyciągniętych losów pozostały, wylosowany kapitał spłacony będzie z końcem następującego półrocza; ~~resztująca~~ pozostała zaś (i nie wypłacona reszta dolicza się do kwoty, która według planu umorzenia na najbliższe ~~półrocze~~ półrocze przypada.) w temże półroczu po spłaceniu tego kapitału kwota do umorzenia przeznaczona, stanowi fundusz losowania w tem półroczu.

§. ~~38.~~ 39

Wydział krajowy obwieszcza wylosowane kapitały wynagrodzenia, i wypłaca takowe z końcem następującego po wylosowaniu półrocza, to jest z końcem grudnia tego samego roku, względnie z końcem czerwca roku następnego.

§. 39.

Jeśli prawo propinacyi połączone jest z własnością majątku nieruchomego, albo też stanowi odrębne ciało hypoteczne, spłata kapitału wynagrodzenia nastąpić może tylko z uwzględnieniem rzeczowego prawa osób trzecich.

Gdzie zachodzą prawa osób trzecich, kapitał wynagrodzenia złożony będzie do depozytu Instan-

cyi realnej. Z dniem złożenia spłata jest dokonaną.

Jeżeli zaś uprawniony wyjedna sobie poprzód u Instancyi realnej prawomocną asygnacyę na wypłacenie kapitału wynagrodzenia, wypłata tegoż nastąpi do rąk uprawnionego.

Akt złożenia do Sądu kapitału wynagrodzenia ma być z urzędu zanotowany w księgach hypotecznych przy dotyczącym majątku. Zanotowanie to ma ten skutek, że później nabyte prawa rzeczowe nie będą uwzględnione przy sądowej rozprawie o przekazanie kapitału wynagrodzenia.

Przy hypotecznem odpisywaniu, przekazywaniu, i wypłacaniu kapitału wynagrodzenia zastosowują się analogicznie postanowienia patentu ces. z d. 8. listopada 1853 L. 237 Dz. u. p., i rozporządzenia minist. z d. 28. lipca 1859 L. 142 D. u. p.

Postępowanie sądowe względem przekazania kapitału wynagrodzenia rozpoczyna się dopiero po złożeniu do Sądu tegoż kapitału.

§. 41

Wszystkie inne wylosowane kapitały wynagrodzenia zostaną spłacone dopiero po upływie peryodu w §. 3-im oznaczonego, jeżeli należytości, które od takowych aż do końca peryodu umorzenia uiszczane być mają, nie zostaną propinacyjnemu funduszowi wynagrodzenia z góry zapłacone lub zabezpieczone.

Dopóki jednak kapitał wynagrodzenia nie zostanie spłaconym, uprawniony opłacać będzie tylko po dwa od sta od przyznanego mu kapitału.

§. 42

Koszta dochodzenia i wymiaru wynagrodzenia, o ile takowe nie ponoszą strony, (§. 16 i 20) równie jak koszta Zarządu propinacyjnego funduszu wynagrodzenia pokryte być mają z tegoż funduszu.

§. 43

Jeżeli propinacyjny fundusz wynagrodzenia będzie potrzebował pieniędzy do pokrycia wypłat na nim ciężących, zaliczy mu je fundusz krajowy

za opłatą procentu po 5 od sta pod warunkiem rychłego zwrotu.

Gdyby propinacyjny fundusz wynagrodzenia nie był w stanie zwrócić dostarczonych zaliczek do końca peryodu w §. 3. oznaczonego, niedobór wynikły poniesie fundusz krajowy.

Ustawa krajowa orzeknie zaś czyli i jakie opłaty od wyszynku gorących napojów pobierane będą po upływie rzeczonego perjodu na rzecz funduszu krajowege, celem pokrycia niedoboru.

Pozostałość propinacyjnego funduszu wynagrodzenia, jaka okaże się po spłaceniu wynagrodzenia w całym kraju i pokryciu wszystkich wydatków, staje się własnością funduszu krajowego.

Dział V.

Postanowienia karne.

§. 43.

Kto w warunkach §. 32 określonych rozpoczął wyrób wódki lub piwa nie opłaciwszy poprzód przypadającej od niego należytości na rzecz propinacyjnego funduszu umorzenia, staje się winnym przekroczenia i podpada karze podwójnej należytości.

§. 44.

Posiadaczom gorzelni, browarów, miodosytni, nie mającym prawa propinacyi ~~a trudniącym się wyrobem wódki, piwa i innych trunków propinacyjnych,~~ nie wolno sprzedawać ~~wyrobów swoich~~ inaczej, jak tylko hurtownie w naczyniach pod obręczami, zawierających przynajmniej ~~jedno niższo-austryackie wiadro.~~

~~Od 1. stycznia 1876 r. począwszy zamiast miary jednego niższo-austryackiego wiadra ustanawia się miara~~ pół hektolitra.

§ 45

Przekroczenie postanowienia tego karanem będzie w ten sam sposób, jak przekroczenia w sprawach wyszynku. (§. 45.)

[handwritten: przepisów, zawartych w §§ 44 i 45, i innych przepisów]

§. ~~46.~~ 48

Szynkowanie [handwritten: nieuprawnione] pokątne, tudzież przekroczenia ~~przepisów~~ w sprawach propinacyjnego prawa wyszynku, karane będą grzywnami od 10 do 200 złr., lub w razie niemożności zapłaty aresztem od 2 do 40 dni, o ile niniejsza ustawa innych kar nie postanawia.

Orzeczenie karne może także postanowić konfiskatę trunków i sprzętów, służących do popełnienia przestępstwa.

Kto uznany został winnym przestępstwa ma ponosić koszta dochodzenia i koszta wykonania kary.

[handwritten: § 49
Dochodzenie i karanie wszystkich przekroczeń w sprawach propinacyjnego prawa wyszynku, należy do politycznej władzy powiatowej.
Orzeczenie co do tych przekroczeń powinny być doręczane stronom interesowanym, którym służy prawo rekursu tak co do orzeczenia o winie jak i przeciw wymiarowi kary.
§ 50
W razie poszlak szynkowania pokątnego winna polityczna władza powiatowa zarządzić rewizyę domową, ~~[illegible]~~ wykonać ją zaś według przepisów ustawy karnej dla przestępstw skarbowych.
Do poszlak takich należy w szczególności posiadanie gorących napojów w większej ilości jak wymagać może pokrycie potrzeby według osobistych stosunków posiadacza, tudzież posiadanie naczyń lub przyrządów do wyszynku.]

§. ~~46.~~ 51

Wszelkie grzywny, nakładane w sprawach propinacyjnych i przedmioty skonfiskowane (§§. ~~43, 44 i 45~~ [handwritten: 47 i 48]) wpływają do propinacyjnego funduszu umorzenia.

Dział VII

Postanowienia dodatkowe.

§. ~~47.~~ 52

Osobna instrukcya, którą wyda Ministerstwo spraw wewnętrznych określi bliżej sposób postępowania komisyi krajowej.

Wydział krajowy zaś wyda osobną instrukcyę do zarządu propinacyjnym funduszem i do spłaty wynagrodzenia.

§. ~~48.~~ 53

Władze rządowe w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem

winne udzielać wszelkiej pomocy do przeprowadzenia postanowień niniejszej ustawy.

§. ~~49~~. 54

Ustawa niniejsza wchodzi w życie równocześnie z ustawą państwową o uwolnieniu aktów prawnych, podań i innych pism, odnoszących się do wynagrodzenia propinacyjnego od stempli i opłat skarbowych.

§. ~~50~~. 55

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom spraw wewnętrznych, skarbu i sprawiedliwości.

Uchwała II.

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem wzywa c. k. Rząd:

1. ażeby przy udzielaniu konsensów na drobną sprzedaż i wyszynk słodzonych trunków spirytusowych trzymano się ściśle obowiązującego dotąd Najwyższego pisma gabinetowego z dnia 28. Listopada 1837. (Zbiór ustaw prowin. z r. 1839 Nr. 13.)
2. o — równoczesne z wejściem w życie ustawy krajowej o prawie propinacyi — postanowienie w drodze właściwej, ażeby przez cały peryod, w którym propinacyjne prawo wyszynku zostaje na mocy ustawy krajowej w posiadaniu uprawnionych do propinacyi, konsensa na wyszynk i drobną sprzedaż słodzonych trunków spirytusowych — gdzie i o ile te konsensa mogą być udzielane w myśl Najwyższego pisma gabinetowego z dnia 28. Listopada 1837, — nie były udzielane inaczej, jak tylko po ścisłem zbadaniu potrzeby miejscowej, przesłuchaniu uprawnionego i przekonaniu się, że uprawniony nie zaspakaja tej potrzeby, tudzież po zasięgnięciu zdania Wydziału krajowego jako władzy zarządzającej propinacyjnym funduszem wynagrodzenia.

Uchwała I.

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem wzywa c. k. Rząd o przedstawienie odpowiednich wniosków do Ustawy:

aby wszelkie z wymiarem, przekazaniem i wypłatą wynagrodzenia, tudzież z opłatami na fundusz wynagrodzenia w związku będące podania, protokoły, dokumenta, wpisy hypoteczne, wyroki, przekazy sądowe i inne pisma lub czynności Sądów, Komisyi, jakoteż wszystkich innych władz wolne były od stempli, od należytości bezpośrednich, od opłat depozytowych i w ogóle od wszelkich należytości rządowych.

156

32

Alegat VIII.

Sprawozdanie

w przedmiocie wykupna prawa propinacyi.

Wykupno prawa propinacyi było już przedmiotem wniosków tak przez Wydział krajowy, jak przez pojedynczych posłów Wysokiemu Zgromadzeniu sejmowemu przedkładanych. Trudność zadowolniającego załatwienia tej sprawy bardzo ważnej i nader wielką doniosłość mającej; obawa naruszenia prawa własności i pokrzywdzenia uprawnionych z jednej, a narażenia kraju na niebezpieczeństwo strat z drugiej strony; zbyt wygórowane żądania jednych, zupełnie nieuzasadnione roszczenia innych; nakoniec nie dość w kraju ustalone zdanie o potrzebie przeprowadzenia tej reformy i o rzeczywistej wartości prawa propinacyi, nie pozwoliły komisyom sejmowym, którym ten przedmiot do zbadania był oddany, przygotować go pod obrady Wysokiej Izby, zwłaszcza iż różnorodne inne zajęcia przy krótkich sesyach sejmowych nie pozwalały na wyłączne oddanie się temu przedmiotowi, a liczne projekta, do niego odnoszące się, wymagały dłuższego czasu do rozebrania i porównania między sobą.

Dlatego Wysoka Izba, pragnąc przyspieszyć załatwienie tej ważnej sprawy, poleciła Wydziałowi krajowemu uchwałą, na posiedzeniu z d. 8. października 1868. powziętą, ażeby zebrał komisyę pozasejmową i przedłożył na obecnej sesyi jej zdanie razem z projektem ustawy.

Wydział krajowy, spełniając to polecenie, zaprosił do komisyi mężów z całego kraju, którzy przez dłuższy czas gorliwie pracując, złożyli wynik swych narad w formie projektu, do niniejszego sprawozdania dołączonego, w którym przyjętą została zasada wykupna prawa propinacyi na rzecz kraju, zapomocą obligacyj siedmioprocentowych.

Wydział krajowy sądzi wprawdzie, iż jego dawniejszy wniosek najlepiej odpowiada potrzebie i najskuteczniej ubezpiecza interes tak uprawnionych, jak szczególniej funduszu krajowego, przecież, nie chcąc stawać w sprzeczności z wyraźnie przez tak przeważne grono obywateli wypowiedzianem zdaniem, uzupełnił wypracowanie komisyi przepisami do przeprowadzenia wykupna potrzebnemi, zostawiając wniosek komisyi w całości z tą jedynie zmianą, iż czas umorzenia obligacyj naznaczył na lat 35, jak z dołączonego obliczenia wypada, w którem pominięto fruktyfikacyę dochodów, przeznaczając ją na koszta zarządu.

Gdy wykupno prawa propinacyi jest potrzebą naglącą, raczy przeto Wysoki Sejm uchwalić dołączoną ⁒. ustawę o wykupnie prawa propinacyi.

Marszałek krajowy:
Leon Książe **Sapieha** w. r.

Sprawozdawca:
Haller w. r.

Ustawa

z dnia

dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem,
zawierająca postanowienia o wykupnie prawa propinacyi.

Art. 1.

Prawo propinacyi, tj. wyłączne prawo wyrobu i wyszynku trunków propinacyjnych, przysługujące czy to właścicielom dóbr tabularnych, czy też innym osobom, bądź pojedynczym, bądź zbiorowym, w szczególności także gminom, ma być wykupione w drodze wywłaszczenia.

Wywłaszczone prawo wyszynku propinacyjne ma się stać własnością krajową.

Wywłaszczone prawo wyrobu trunków staje się przedmiotem wolnego przemysłu.

Art. 2.

Dotychczasowi właściciele prawa propinacyi otrzymają tytułem wynagrodzenia za utratę tego prawa kapitał, równający się trzynastorazowemu rocznemu czystemu dochodowi z prawa wyszynku, obliczonemu z przecięcia lat sześciu, od 1863. do 1868.

Kapitał wynagrodzenia spłacony będzie obligacyami opatrzonemi w kupony, przynoszące 7% od sta rocznie, wystawionemi na okaziciela, opiewającemi na pewne kwoty (100, 500, 1,000 złr. it.d.), które mają wydawane być właścicielom, o ile hypoteczne prawa trzecich osób nie zostaną przez to naruszone. Kupony od obligacyj mają być wolne od wszelkich podatków.

Art. 3.

Czysty dochód wyśledzony będzie przez komisyę powiatową, która obliczy także kapitał wy-

nagrodzenia i zawiadomi o nim uprawnionego i reprezentanta funduszu krajowego, w razie gdyby takowy w komisyi nie zasiadał.

Tak uprawnionemu, jak i reprezentantowi funduszu krajowego służy prawo wniesienia reklamacyi przeciw obliczonemu kapitałowi wynagrodzenia do komisyi centralnej. Komisya centralna rozpoznaje z urzędu orzeczenia komisyi powiatowej, niemniej reklamacye, zarządza w razie potrzeby dochodzenia dodatkowe i stanowi ostatecznie cyfrę kapitału wynagrodzenia.

Art. 4.

Za podstawę do obliczenia czystego dochodu z propinacyjnego prawa wyszynku przyjęty będzie dochód, który służył do wymiaru podatku od tego prawa.

Gdzie podatek dochodowy wymierzony był od dochodu z prawa wyszynku w połączeniu z innemi dochodami, jak np. z dochodem z młyna, z cegielni, z zajazdu; w gminach z dochodem z dodatku gminnego itp., ma być orzeczone na podstawie fasyj; lub gdyby fasye nie wykazywały każdego dochodu z osobna, orzeczone będzie na podstawie dochodzeń szczegółowych, ile w dochodzie ogólnym mieści się innych dochodów, a ile pozostaje jako dochód z prawa wyszynku.

Gdzie przy wymierzeniu podatku dochodowego od dochodu z prawa wyszynku nie uwzględniono i nie potrącono czynszu za dodane do wykonywania wyszynku budynki, lub za dodane arędarzowi albo szynkarzowi pola lub pastwiska, albo wreszcie wartości jakichkolwiek innych dodatków lub dogodności, orzeczone będzie na podstawie szczegółowych dochodzeń, o ile te dodatki i dogodności są skompenzowane wzajemnemi dodatkami i dogodnościami, które miał właściciel, a które nie były uwzględnione i dodane do dochodu z prawa wyszynku przy wymiarze podatku z tego prawa; jeżeli zaś skompenzowanemi nie są, ile z tego tytułu należy potrącić z przyjętego dla wymierzenia podatku czystego dochodu z prawa wyszynku.

Wyjątkowo może komisya, gdy się przekona z dostatecznych dowodów, że dochód, który służył za podstawę do wymiaru podatku, z rzeczy-

wistym widocznie się nie zgadza, cyfrę takowego zmienić. Od obliczonego tym sposobem dochodu z propinacyjnego prawa wyszynku ma być potrącony podatek z dodatkiem krajowym i indemnizacyjnym z tego dochodu opłacany, podług przecięcia z lat 1863. do 1868. obliczony.

Pozostający po odtrąceniu podatku dochód stanowi czysty dochód z propinacyjnego prawa wyszynku.

Art. 5.

Zabudowania i sprzęty do wykonywania wyszynku pozostają własnością dotychczasowych właścicieli bez żadnego ograniczenia.

Art. 6.

Pobierane przez niektóre gminy opłaty od wprowadzenia i od wyrobu gorących trunków pozostają nienaruszone, równie jak prawa gmin do pobierania w granicach ustawy gminnej opłat od konsumcyi tychże.

Art. 7.

Amortyzacya obligacyj rozpocznie się w rok po terminie płacenia pierwszego kuponu, i ma być ukończona najdalej w przeciągu 35 lat.

Roczny dochód funduszu amortyzacyjnego użyty będzie w połowie na losowanie, w połowie zaś na zakupno obligacyj według kursu, o ile się zakupno korzystnem dla funduszu okaże. Reszta połowy, nieużyta na zakupno według kursu, użytą będzie na losowanie.

Art. 8.

Kraj gwarantuje wypłatę kuponów i amortyzacyę obligacyj w przeciągu lat 35.

Art. 9.

Fundusz propinacyjny na płacenie kuponów i na amortyzacyę, niemniej na administracyę, ma się składać:

a) najpierw z dochodu od przeniesionego na kraj propinacyjnego prawa wyszynku;

b) o ile dochód ten nie wystarcza, z innych dochodów krajowych.

Dochód z przeniesionego na kraj propinacyjnego prawa wyszynku nie może podlegać dodatkom powiatowym i gminnym.

Art. 10.

W przeciągu lat trzech po ostatecznem zawyrokowaniu o wysokości kapitału wykupna w całym kraju, odbierze administracya funduszu propinacyjnego prawo wyszynku w swój zarząd.

Aż do tego czasu dotychczasowi uprawnieni będą wykonywać to prawo i opłacać z niego rocznie kwotę, która obliczoną została jako czysty dochód z prawa wyszynku.

Art. 11.

Po odebraniu propinacyjnego prawa wyszynku w swój zarząd, administracya funduszu propinacyjnego będzie mieć prawo tworzenia okręgów propinacyjnych, jakie za potrzebne uzna.

Rzeczona administracya będzie wykonywać to prawo w regule przez udzielanie czasowych konsensów za coroczną opłatą, do miejscowości zastosowaną, lub przez wydzierżawienie.

Taż administracya będzie mieć prawo odbierać w drodze administracyjnej konsensa lub dzierżawy w razie niedotrzymania warunków przez posiadającego konsens lub dzierżawcę.

Spory sądowe między administracyą a posiadającymi konsensa lub dzierżawcami mają być wytaczane jedynie w c. k. krajowym sądzie lwowskim.

Po ukończonej amortyzacyi obligacyj propinacyjnych, wykonywać będzie kraj swoje prawo propinacyjne tylko udzielaniem czasowych konsensów za opłatą coroczną.

Art. 12.

Jeżeli prawo wyszynku jest wydzierżawione, bądź samo, bądź łącznie z innymi dochodami, na czas dłuższy, przechodzący zakres trzechletni w §. 15. oznaczony, winien dzierżawca z końcem tego trzechlecia ustąpić z dzierżawy i nie może z tego powodu żądać wynagrodzenia, chyba że między nim a wydzierżawiającym inna umowa istniała.

Jeżeli prawo propinacyi wydzierżawione zostało nad powyższy zakres czasu razem z dobrami, bez oznaczenia jego wartości, wolno będzie dzierżawcy żądać w ciągu sześciu miesięcy, po

wyrachowaniu czystego dochodu z prawa wyszynku, rozwiązania kontraktu dzierżawnego. W takim razie nie może dzierżawca rościć sobie pretensyi z tytułu odjęcia mu prawa propinacyi.

Art. 13.

Dla zabezpieczenia praw wierzycieli i innych praw rzeczowych na dobrach, hypotecznie ubezpieczonych, nastąpi wypłata kapitałów wynagrodzenia za pośrednictwem właściwych sądów, które całą czynność przeprowadzą w sposób przepisany dla wypłaty kapitałów indemnizacyjnych za zniesioną pańszczyznę.

Wierzyciele, nie chcący pozostawić swych wierzytelności na hypotece, obowiązani będą przyjmować obligacye w nominalnej wartości.

Art. 14.

Wydział krajowy zajmie się przeprowadzeniem wykupna prawa propinacyi, oraz zarządem tego prawa i funduszu umorzenia przez 35cioletni przeciąg czasu tegoż umorzenia.

W tym celu jest on upoważniony do ustanowienia komisyj powiatowych, do mianowania urzędników, złożenia komisyi krajowej i wydawania potrzebnych instrukcyj i rozporządzeń.

Art. 15.

Komisya krajowa składać się będzie do ukończenia wyrachowania kapitału wykupna z jednego członka Wydziału krajowego, jako przewodniczącego, z trzech członków przez Wydział krajowy mianowanych i trzech przez Sejm wybranych.

Po wyrachowaniu kapitału wykupna ustanowi Wydział krajowy, pod własną odpowiedzialnością, komisyę krajową, złożoną według potrzeby.

Komisya krajowa będzie zdawała sprawę z swoich czynności Wydziałowi krajowemu i będzie zostawała pod jego kontrolą.

Art. 16.

Komisya krajowa może żądać spółdziałania od wydziałów powiatowych i zwierzchności gminnych tak przy zarządzie prawa wyszynku, jak przy czynnościach umorzenia kapitału wynagrodzenia.

Art. 17.

Władze rządowe w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem użyczą Wydziałowi krajowemu i jego organom wszelkiej pomocy do przeprowadzenia i wykonania przepisów niniejszej ustawy.

Art. 18.

Ustawy i przepisy, tyczące się przedmiotu niniejszą ustawą objętego, o ile się z nią nie zgadzają, znoszą się.

Art. 19.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Plan umorzenia

7%wego kapitału 1,300 złr. dochodem rocznym 100 złr. w ratach półrocznych.

Rok	Półrocze	Kapitał		Z kwoty 100 złr. przypada na: 7% odsetki		kapitał	
		złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.
1	pierwsze	1300	—	45	50	4	50
	drugie	1295	50	45	34	4	66
2	pierwsze	1290	84	45	18	4	82
	drugie	1286	2	45	—	5	—
3	pierwsze	1281	2	44	84	5	16
	drugie	1275	86	44	65	5	35
4	pierwsze	1270	51	44	46	5	54
	drugie	1264	97	44	27	5	73
5	pierwsze	1259	24	44	7	5	93
	drugie	1253	31	43	86	6	14
6	pierwsze	1247	17	43	60	6	40
	drugie	1240	77	43	42	6	58
7	pierwsze	1234	19	43	19	6	81
	drugie	1227	38	42	95	7	5
8	pierwsze	1220	33	42	70	7	30
	drugie	1213	3	42	46	7	54
9	pierwsze	1205	49	42	19	7	81
	drugie	1197	68	41	91	8	9
10	pierwsze	1189	59	41	63	8	37
	drugie	1181	22	41	34	8	66
11	pierwsze	1172	56	41	4	8	96
	drugie	1163	60	40	72	9	28
12	pierwsze	1154	32	40	40	9	60
	drugie	1144	72	40	6	9	94
13	pierwsze	1134	78	39	71	10	29
	drugie	1124	49	39	35	10	65
14	pierwsze	1113	84	38	98	11	2
	drugie	1102	82	38	60	11	40
15	pierwsze	1091	42	38	20	11	80
	drugie	1079	62	37	78	12	22
16	pierwsze	1067	40	37	36	12	64
	drugie	1054	76	36	91	13	9
17	pierwsze	1041	67	36	46	13	54
	drugie	1028	13	35	98	14	2

Rok	Półrocze	Kapitał złr.	Kapitał ct.	Z kwoty 100 zł. przypada na 7% odsetki złr.	ct.	kapitał złr.	ct.
18	pierwsze	1014	11	35	49	14	51
	drugie	999	60	34	98	15	2
19	pierwsze	984	58	34	46	15	54
	drugie	969	4	33	93	16	7
20	pierwsze	952	97	33	35	16	65
	drugie	936	32	32	77	17	23
21	pierwsze	919	9	32	19	17	81
	drugie	901	28	31	54	18	46
22	pierwsze	882	82	30	90	19	10
	drugie	863	72	30	23	19	77
23	pierwsze	843	95	29	54	20	46
	drugie	823	49	28	82	21	18
24	pierwsze	802	31	28	8	21	92
	drugie	780	39	27	31	22	69
25	pierwsze	757	70	26	52	23	48
	drugie	734	22	25	69	24	31
26	pierwsze	709	91	24	84	25	16
	drugie	684	75	23	96	26	4
27	pierwsze	658	71	23	5	26	95
	drugie	631	76	22	11	27	89
28	pierwsze	603	87	21	13	28	87
	drugie	575	—	20	12	29	88
29	pierwsze	545	12	19	8	30	92
	drugie	514	20	18	—	32	—
30	pierwsze	482	20	16	87	33	13
	drugie	449	7	15	74	34	26
31	pierwsze	414	81	14	52	35	48
	drugie	379	33	13	28	36	72
32	pierwsze	342	61	11	99	38	1
	drugie	304	60	10	66	39	34
33	pierwsze	265	26	9	28	40	72
	drugie	224	54	7	86	42	14
34	pierwsze	182	40	6	38	43	62
	drugie	138	78	4	86	45	14
35	pierwsze	93	64	3	28	46	72
	drugie	46	92	1	64	46	92

Alegat XIX.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie wywłaszczenia i uregulowania prawa propinacyi.

Wysoki Sejmie!

Na posiedzeniu z dnia 12. Listopada 1869. r. wybrał Wysoki Sejm komisyę nieustającą z pięciu członków do opracowania przedmiotu o wywłaszczeniu i uregulowaniu prawa propinacyi, poprzednio zaś na posiedzeniu dnia 30. Października t. r. powziął uchwałę, mocą której polecił Wydziałowi krajowemu ażeby w razie gdyby ustawa o postępowaniu co do projektów do ustaw krajowych znacznej objętości lub doniosłości nie otrzymała najwyższej sankcyi, i gdyby ustanowienie komisyi sejmowej do sprawy propinacyjnej nie otrzymało zatwierdzenia cesarskiego, albo sam wypracował wniosek o wywłaszczaniu i uregulowaniu prawa propinacyi, albo do wypracowania go ustanowił komisyę złożoną ze znawców w myśl uchwały sejmowej z d. 27. Października 1869. Lit. C. traktującej o komisyach kodyfikacyjnych.

Gdy przewidziany przez Wysokie Zgromadzenie wypadek odmówienia najwyższej sankcyi ustawie i cesarskiego zatwierdzenia uchwale sejmowej, rzeczywiście nastąpił, Wydział krajowy, spełniając otrzymane polecenie, zebrał komisyę do której powołał pięciu posłów, i polecił jej przygotowanie stosownych projektów.

Skład tej komisyi do której należeli początkowo posłowie: Krzeczunowicz, Kamiński, hr. Badeni, Skrzyński, Michał Gnoiński, uległ następnie zmianie, gdyż w miejsce pp. Gnoińskiego i Kamińskiego, którzy się usunęli, zaproszeni zostali pp. Paweł Skwarczyński i Józef Pajączkowski.

Komisya spełniła swe zadanie i ułożyła 1) projekt ustawy zawierającej postanowienia o wykupnie prawa propinacyi, 2) projekt ustawy zawierającej postanowienia o uregulowaniu i zabezpieczeniu propinacyjnego prawa wyszynku, 3) projekt wniosku ażeby wynagrodzenie za propinacyę, jakoteż wszelkie pisma i czynności, odnoszące się do wykupna prawa propinacyi, wolne były od podatków i wszelkich innych opłat państwowych.

Projekta te zgadzają się po największej części z projektem przez komisyę sejmową na dniu 17. Października 1869 przedłożonym, który z całego zasobu nagromadzonych w tej sprawie materyałów zdawał się komisyi naszej najodpowiedniejszym.

Komisya zwróciła też szczególną uwagę na projekt przez posła Tyszkowskiego podany, lecz w braku danych, na podstawie których możnaby z jakiemkolwiek prawdopodobieństwem przyjąć, że opłaty konsumcyjne od napojów stanowiących przedmiot propinacyi, będą dostateczne do utworzenia funduszu na spłacenie procentów i kapitałów wynagrodzenia, nie widziała możności przyjęcia zasady w tym projekcie wyrażonej z obawy, ażeby kraj przez to na ponoszenie nowych ciężarów narażony nie został.

Komisya uwzględniała jednak zasadę przez posła Tyszkowskiego postawioną, zastrzegając w swym projekcie dla administracyi funduszu propinacyjnego możność wykonywania wyszynku przez wydawanie za opłatą czasowych konsensów.

Zresztą komisya, przekonana o niezbędnej potrzebie stanowczego załatwienia sprawy propinacyjnej, wolała trzymać się znanego już projektu, jak tworzyć nowe pomysły, które mnożąc liczbę i tak już bogatych materyałów, przyczyniłyby się raczej do odwleczenia jak do rozwiązania tej sprawy, powszechnie za nagłą uznanej.

Wydział krajowy, wychodząc z tego samego stanowiska, jakkolwiek nie zmienił swego zdania, objawionego w sprawozdaniu w tym przedmiocie Wysokiemu Sejmowi w r. 1868. złożonem, przyjął przecież projekt przez komisyę wyrobiony, poczyniwszy w nim tylko niektóre zmiany, które mu się wydały bądź konieczne, bądź stosowne i pożyteczne.

Przedstawiając Wysokiej Izbie w załączeniu projekta do dwóch ustaw i do uchwały, powyżej wyliczone, prosimy aby Wysoka Izba raczyła takowe uchwalić.

Lwów dnia 22. Sierpnia 1871.

W zastępstwie JO. Księcia Marszałka
Oktaw z Siemuszowy Pietruski w. r.
Członek Wydziału kraj.

Sprawozdawca
Cezar Haller w. r.
Członek Wydziału krajowego.

I.

Ustawa

z dnia . . . . dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, zawierająca postanowienia o wykupnie prawa propinacyi.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, rozporządzam co następuje:

A. Ogólne postanowienia.

§. 1.

Propinacyjne prawo wyłącznego wyrobu gorących trunków znosi się bez wynagrodzenia, i staje się przedmiotem wolnego przemysłu od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Opłaty w niektórych miastach, na rzecz gminy z tytułu prawa propinacyi pobierane od wyrobu i wprowadzenia trunków, od konsensów na wyszynki, i za pozwolenię zakładania fabryk wyrabiających trunki, pozostają nienaruszone; lecz od czasu wejścia w życie niniejszej ustawy, będą nadal pobierane jako opłaty konsumcyjne lub jako opłaty za dozór policyjny.

§. 2.

Propinacyjne prawo wyłącznego wyszynku trunków ma być wywłaszczone za odpowiednem wynagrodzeniem.

§. 3.

Propinacyjne prawo wyszynku stanie się po wywłaszczeniu własnością funduszu propinacyjnego (§. 25.) na tak długo, dopóki obligi propinacyjne nie zostaną umorzone i dopóki zaliczki z funduszu krajowego, funduszowi propinacyjnemu udzielane, nie będą zwrócone (§§. 27, 28 i 29).

Po upływie tego terminu stanie się prawo wyszynku przedmiotem przemysłu koncesyonowanego, którego opodatkowanie na rzecz kraju zostanie unormowane w drodze ustawodawczej.

§. 4.

Dotychczasowi właściciele prawa propinacyi, którzy podług §. 1. mają być wywłaszczeni otrzymają tytułem wynagrodzenia kapitał w obligacyach propinacyjnych siedmprocentowych, równający się trzynastorazowemu czystemu dochodowi z propinacyjnego prawa wyszynku, obliczonemu według postanowień zawartych w §. 10. do 19. niniejszej ustawy.

§. 5.

Wywłaszczone prawo propinacyi, służące gminom w ich własnym obrębie, może być jednak wynagrodzone przez udzielenie tym gminom prawa pobierania w ich obrębie odpowiednich opłat konsumcyjnych od wyrobu i przewozu lub od wyszynku trunków.

W gminach, w których prawo propinacyi w ten sposób wynagrodzone będzie, znosi się wszystkie ograniczenia z tytułu prawa propinacyi istniejące.

Gminy, które mają być wynagrodzone prawem pobierania takich opłat, wymiar i sposób pobierania takowych, niemniej inne odnośne przepisy, oznaczone będą osobnemi ustawami.

B. O wynagrodzeniu za zniesione prawo propinacyi i jego odebraniu.

Komisye przyznające wynagrodzenie.

§. 6.

Dla obliczenia kapitału wynagrodzenia (§. 4.) ustanowione będą komisye okręgowe i komisya krajowa we Lwowie.

Wydział krajowy oznaczy ilość komisyj okręgowych i granice okręgów przydzielić im się mających.

§. 7.

Każda komisya okręgowa złożona będzie z trzech członków, z których jednego mianuje c. k. Rząd krajowy, drugiego jako zastępcę funduszu krajowego, Wydział krajowy, trzeciego zaś wybierają właściciele prawa propinacyi właściwego okręgu.

Tym samym sposobem będzie dla każdego członka komisyi mianowany lub wybrany zastępca.

Komisya wybiera przewodniczącego ze swego grona, który zarówno z innymi członkami głosuje.

Uchwały zapadają w komisyi bezwzględną większością głosów.

Członkowie komisyi lub ich zastępcy, mianowani przez Wydział krajowy i obrani przez właścicieli prawa propinacyi, będą pobierali za czas urzędowania dyety po 3 złr. i wynagrodzenie kosztów podróży po 1 złr. za milę.

§. 8.

Komisya krajowa będzie złożona z przewodniczącego w Wydziale krajowym lub delegowanego przezeń członka Wydziału krajowego, jako przewodniczącego, i z sześciu członków, z których dwóch wybiera Sejm krajowy, jednego mianuje c. k. Rząd krajowy, jednego Lwowski c. k. Sąd krajowy wyższy z grona swego, a dwóch Wydział krajowy.

Członkowie komisyi będą mieli zastępców tym samym sposobem mianowanych lub obranych, którzy w razie powołania do czynności wchodzą w prawa i obowiązki członków.

Do powzięcia uchwał potrzebna jest obecność przewodniczącego i przynajmniej czterech członków.

Uchwały zapadają bezwzględną większością głosów.

Członkowie przez Sejm obrani i przez Wydział krajowy mianowani, będą pobierali za czas urzędowania, wynagrodzenie po 200 złr. miesięcznie z dołu.

Wymiar wynagrodzenia.

§. 9.

Czysty dochód z propinacyjnego prawa wyszynku wyśledzony będzie przez komisyę okręgową, która obliczy także kapitał wynagrodzenia (§ 4.)

Prawo wniesienia reklamacyi do komisyi krajowej przeciwko obliczonemu kapitałowi, służy tak wywłaszczonemu właścicielowi prawa propinacyj, jakoteż zastępcy funduszu krajowego.

Reklamacya ma być wniesiona na ręce komisyi okręgowej w prekluzyjnym terminie dni trzydziestu, a to względnie uprawnionego, licząc od dnia doręczenia mu orzeczenia tej komisyi, a względnie zastępcy funduszu krajowego od dnia zapadłej uchwały komisyi.

Komisya krajowa rozpoznaje orzeczenia komisyj okręgowych i reklamacye, zarządza w razie potrzeby dochodzenia uzupełniające i stanowi ostatecznie o wysokości kapitału wynagrodzenia.

§. 10.

Za podstawę do obliczenia czystego dochodu z propinacyjnego prawa wyszynku przyjętą będzie przeciętna cyfra dochodu z lat sześciu od roku 1865. do 1870. włącznie, który służył do wymiaru podatku od tego prawa.

Gdzie podatek dochodowy wymierzony był od dochodu z prawa wyszynku w połączeniu z innemi dochodami jak n. p. z dochodem z młyna, cegielni, z zajazdu i t p., komisya orzeknie na podstawie fasyi, lub gdyby fasye nie wykazywały każdego dochodu z osobna, na podstawie dochodzeń szczegółowych, ile w dochodzie ogólnym mieści się innych dochodów, a ile pozostaje jako dochód z propinacyjnego prawa wyszynku.

Gdzie przy wymierzeniu podatku dochodowego od dochodu z propinacyjnego prawa wyszynku nie uwzględniono i nie potrącono czynszu za dodane do wykonywania wyszynku budynki, lub za dodane arendarzowi albo szynkarzowi pola lub pastwiska, albo wreszcie wartości jakichkolwiek innych dodatków, komisya orzeknie na podstawie szczegółowych dochodzeń, o ile te dodatki są skompenzowane wzajemnemi dodatkami, które miał właściciel, a które nie były uwzględnione i dodane do dochodu z propinacyjnego prawa wyszynku przy wymiarze podatku od tego prawa. Jeżeli zaś skompenzowanemi nie są, orzeknie komisya, ile z tego tytułu należy potrącić od przyjętego dla wymierzenia podatku czystego dochodu z propinacyjnego prawa wyszynku.

Od obliczonego tym sposobem dochodu z propinacyjnego prawa wyszynku ma być potrącany podatek z dodatkami państwowemi, krajowym i indemnizacyjnym, od tego dochodu spłacany, podług przecięcia z lat 1865. do 1870. obliczony.

Dochód pozostający po odtrąceniu podatku i wymienionych dodatków, stanowi czysty dochód z propinacyjnego prawa wyszynku.

§. 11.

Przyznany kapitał wynagrodzenia należy się uprawnionemu z procentem, od tego dnia bieżącym, w którym propinacyjne prawo wyszynku będzie przez Wydział krajowy wzięte w posiadanie (§. 20).

Sposób wypłaty kapitału.

Obligi propinacyjne.

§. 12.

Kapitał wynagrodzenia spłacony będzie papierami siedmioprocentowemi, noszącemi nazwę «Obligacye wykupna prawa propinacyj Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem», wystawionemi na okaziciela, opatrzonemi w kupony płatne półrocznie z dołu, i opiewającemi na 50, 100, 500, 1.000, 5.000 i 10.000 złr. w. a.

Postępowanie przy wypłacie.

§. 13.

Jeżeli prawo propinacyi jest przedmiotem ksiąg tabularnych (hypotecznych) lub połączone jest z posiadaniem przedmiotu w tych księgach zapisanego, prawomocny wyrok o wysokości kapitału wynagrodzenia udzielonym będzie, przez Wydział krajowy równocześnie z zarządzeniem odebrania propinacyjnego prawa wyszynku (§ 20) właściwemu sądowi dla uwidocznienia kapitału wynagrodzenia w dotyczącej księdze. Uwidocznienie to będzie miało ten skutek prawny, że w miejsce wywłaszczonego prawa propinacyi wejdzie wymierzony zań kapitał wynagrodzenia.

§. 14.

Przy przekazywaniu i wypłacie kapitału wynagrodzenia będą analogicznie zastosowane przepisy ces. patentu z dnia 8. Listopada 1853. (Dz. ust. P. l. 237).

Pretensye na kapitał wynagrodzenia przekazane, powinny być obliczone w walucie austryackiej według obowiązujących przepisów.

§. 15.

Wydział krajowy jako zarządzający funduszem propinacyjnym, mianuje zastępców tego funduszu do czynności w sądach przeprowadzić się mających i wypłaca kapitał wynagrodzenia.

Certyfikaty tymczasowe.

§. 16.

W przypadkach gdy zachodzi potrzeba przekazania kapitału wynagrodzenia przez sąd, zatrzyma Wydział krajowy

obligacye w swoim depozycie, dopóki wyrok sądowy nie stanie się prawomocnym i wyda wywłaszczonemu właścicielowi certyfikat tymczasowy, poświadczający wysokość przyznanego kapitału.

Na mocy tego certyfikatu będzie od dnia jego wydania wypłacany półrocznie z dołu procent od kapitału wynagrodzenia w stosunku po siedm od sta rocznie. Z dniem, od którego procent od obligów przekazany będzie przez sąd osobom obligi te odebrać mającym, traci certyfikat swą ważność.

Wynagrodzenie nie ulega podatkowi.

§. 17.

Przyznany kapitał wynagrodzenia i procent, na mocy certyfikatu (§. 16.) pobierany, niemniej obligacye propinacyjne i ich kupony są wolne od stempli i wszelkich podatków i dodatków.

Gwarancya kraju.

§. 18.

Kraj gwarantuje wypłatę kapitału wynagrodzenia i procentu od certyfikatów (§. 16), niemniej wypłatę kuponów od obligacyj propinacyjnych i umorzenie tych obligacyj.

Odebranie prawa propinacyi.

§. 19.

Prawo propinacyjne może być w każdej pojedyńczej miejscowości odebrane na własność funduszu propinacyjnego, gdy do tej miejscowości odnoszące się orzeczenie o wysokości kapitału wynagrodzenia stanie się prawomocnem.

Prawo to będzie wszędzie odebrane na własność rzeczonego funduszu przed upływem trzech lat od zupełnego ukończenia przez komisyę krajową czynności przyznania kapitału wynagrodzenia w całym kraju.

Odebranie to uskuteczni Wydział krajowy i obejmie odebrane prawo wyszynku w swój zarząd w imieniu funduszu propinacyjnego.

Równocześnie z odebraniem prawa wyszynku wypłaci Wydział krajowy kapitał wynagrodzenia, a w przypadkach §fem 16. przewidzianych, wyda certyfikaty.

§. 20.

Budynki, służące do wykonywania prawa wyszynku, pozostają własnością uprawnionych. Muszą jednakże być

przez nich wydzierżawione zarządowi funduszu propinacyjnego na czas nie dłuższy nad objęty planem umorzenia, jeżeli rzeczony zarząd tego żądać będzie przed odebraniem prawa wyszynku na rzecz funduszu propinacyjnego.

Czynsz dzierżawny z takich budynków będzie równy temu, jaki potrącono od dochodu propinacyjnego, przy obliczeniu czystego dochodu (§. 10.).

Warunki dzierżawy ułoży komisya okręgowa, zatwierdzi je zaś komisya krajowa.

§. 21.

Jeżeli prawo propinacyi jest wydzierżawione na czas dłuższy po za termin odebrania prawa propinacyi (§. 19.), winien dzierżawca z tym dniem ustąpić z dzierżawy tego prawa, i z tego tytułu nie może ani dzierżawca ani wydzierżawiający rościć sobie pretensyi do funduszu propinacyjnego.

§. 22.

Jeżeli propinacyjne prawo wyszynku wydzierżawione jest samo, lub tylko z przedmiotami do jego wykonania służącemi, albo odrębnego dochodu nie przynoszącemi, kontrakt dzierżawny z dniem odebrania tego prawa uważanym będzie za rozwiązany, a dzierżawca zapłaci wydzierżawiającemu czynsz dzierżawny w miarę czasu dzierżawy aż do dnia rozwiązania kontraktu przypadający.

Jeżeli zaś propinacyjne prawo wyszynku z innemi przedmiotami dochód przynoszącemi, lub też propinacyjne prawo wyłącznego wyrobu trunków, bądź samo, bądź z innemi przedmiotami jest wydzierżawione, ma dzierżawca najdalej w rok po ogłoszeniu niniejszej ustawy oświadczyć, że od dzierżawy odstępuje. W razie takiego oświadczenia nastąpi rozwiązanie kontraktu dzierżawnego z końcem tego roku dzierżawnego, w którym oświadczenie było dane. Gdyby dzierżawca nie złożył takiego oświadczenia w terminie oznaczonym, lub gdyby kontrakt dzierżawny zawarty był po dniu, w którym niniejsza ustawa stanie się obowiązującą, kontrakt dzierżawy zostaje w swej mocy, a dzierżawca za odebrane prawo wyłącznego wyrobu trunków (§. 21.) nie otrzyma żadnego wynagrodzenia, za odebrane zaś propinacyjne prawo wyszynku otrzyma od wydzierżawiającego wynagrodzenie, które ma się równać procentowi od dotyczącego kapitału wynagrodzenia, przypadającemu za czas od dnia odebrania propinacyjnego prawa wyszynku do dnia ukończenia dzierżawy. Gdyby kapitał wynagrodzenia nie był oddzielnie obliczonym za propinacyjne prawo wyszynku, które jest przedmiotem dzierżawy, komisya krajowa

(§. 8.) na żądanie jednego z interesowanych orzeknie ostatecznie o wysokości tego kapitału.

Innych pretensyj z powodu odebrania prawa propinacyi lub z powodu przewidzianego w tym paragrafie rozwiązania kontraktu dzierżawnego nie mogą wzajemnie do siebie rościć dzierżawca i wydzierżawiający.

Postanowienia tego paragrafu mają być zastosowane o tyle, o ile między dzierżawcą a wydzierżawiającym na przypadki tym paragrafem objęte nie ma innej umowy.

§. 23.

Umorzenie obligów propinacyjnych rozpocznie się najpóźniej we dwa lata po odebraniu w całym kraju propinacyjnego prawa wyszynku na rzecz funduszu propinacyjnego i ma być ukończone najdalej w 35. latach.

Corocznie umorzone będzie przynajmniej tyle obligacyj, ile według dołączonego planu ./· na ten rok wypada.

Gdyby w którym roku większa nad plan ilość obligacyj umorzoną została, w następnych latach może w razie braku funduszów, o tyleż mniejsza ilość obligacyj być umorzona.

Umorzenie będzie się odbywało przez zakupno obligacyj lub ich losowanie w miarę tego, czy pierwszy lub drugi sposób okaże się korzystniejszy dla funduszu propinacyjnego.

§. 24.

Wypłata obligacyj wylosowanych nastąpi w sześć miesięcy po ich wylosowaniu za zwrotem obligacyi wraz z kuponami jeszcze nie ubiegłemi.

Z upłynieniem terminu wypłaty wylosowanych obligacyj ustaje ich oprocentowanie, kupony od wylosowanych obligacyj będą w prawdzie wypłacane, lecz zostaną następnie potrącone od kapitału, równie jak wszystkie kupony brakujące.

Kupony ubiegłe utracają swoją wartość po upływie sześciu lat, a wylosowane obligacye po upływie trzydziestu lat od terminu na ich wypłatę przeznaczonego.

D. O funduszu propinacyjnym.

Utworzenie funduszu.

§. 25.

Z wywłaszczonego prawa wyszynku propinacyjnego utworzony będzie krajowy fundusz propinacyjny Królestwa Galicyi i Lodomeryi i Wielkiego Księstwa Krakowskiego.

Dochody z tego prawa będą specyalnie przeznaczone na pokrycie potrzeb funduszu propinacyjnego, mianowicie: na administracyę, na podatki z dodatkami (§. 27), na wypłatę procentów pobieranych z mocy certyfikatów (§. 17.) na wypłatę kupnów od obligów propinacyjnych i umorzenie tych obligów, nakoniec na zwrócenie zaliczek udzielanych z funduszów krajowych (§. §. 28, 29 i 33.)

Podatki od dochodów z propinacyjnego prawa wyszynku.

§. 26.

Dochody z propinacyjnego prawa wyszynku, będącego własnością funduszu propinacyjnego, podlegają opłacie podatków państwowych, tudzież dodatków krajowych i indemnizacyjnych, nie podlegają zaś opłacie dodatków powiatowych i gminnych.

§. 27.

W razie niedostateczności dochodów funduszu propinacyjnego na pokrycie jego potrzeb (§. 25.), przyjdzie mu fundusz krajowy w pomoc zaliczkami.

Zaliczki te zwróci krajowi fundusz propinacyjny w miarę nadwyżki dochodów z procentem po 6 % rocznie liczyć się mającym, a gdyby na ten cel zaciągniętą została pożyczka krajowa, zwróci ją fundusz propinacyjny z procentem od niej rzeczywiście opłaconym i z wszystkiemi kosztami, jakie z jej powodu wynikną.

§. 28.

Dyety i wynagrodzenie kosztów podróży członków komisyj okręgowych i komisyj krajowych (§. §. 7. i 8.), niemniej inne koszta narosłe z powodu obliczenia i wypłaty kapitału wynagrodzenia, jakoteż z powodu odbioru prawa wyszynku, pokryte będą z funduszów krajowych w drodze zaliczek, które mają być zwrócone w sposób w §. 28. określony.

Wykupno obligacyi i innych funduszów krajowych.

§. 29.

Ustawą krajową mogą być przeznaczone inne fundusze krajowe na wykupno obligacyi w obiegu zostających, podług kursu, lub przez losowanie nad plan umorzenia. Sumy, na takie wykupno z funduszów krajowych wydane, uważane będą także jako zaliczki na rzecz funduszu propinacyjnego i zwrócone zostaną z tego funduszu w sposób w §. 27. określony.

E. Administracya.

Władze administracyjne.

§. 30.

Wydział krajowy zawiaduje wszystkiemi czynnościami administracyjnemi i zarządza funduszem propinacyjnym. Wydział krajowy może pod własną odpowiedzialnością ustanowić osobną dyrekcyę krajową do administracyi propinacyjnego prawa wyszynku.

Bliższe instrukcye do administracyi odnoszące się, wydawać będzie Wydział krajowy.

Administracya funduszu propinacyjnego ma prawo żądać przy zarządzie propinacyjnego prawa wyszynku, spółdziałania od Wydziałów powiatowych i Zwierzchności gminnych.

Wykonanie propinacyjnego prawa wyszynku.

§. 31.

Administracya funduszu propinacyjnego może wykonywać propinacyjne prawo wyszynku na rachunek własny, albo też przez wydzierżawienie, czyli to pojedyńczemi gminami, czy też większemi okręgami, albo przez czasowe konsensa propinacyjne (uprawniające do propinacyjnego wyszynku trunków), wydawane za stałą roczną opłatą lub za spłatą od ilości wyszynkowanych trunków.

Szczegółowe uprawnienia administracyi.

§. 32.

W razie, gdyby dzierżawca propinacyjnego prawa wyszynku lub posiadający konsens propinacyjny dopuścił się czynu lub zaniedbania, pociągającego za sobą podług warunków ugody dzierżawnej lub konsensu utratę dzierżawy

lub konsensu, służyć będą administracyi propinacyjnego prawa wyszynku te same środki i ta sama procedura, jakie z mocy ces. patentu z 31. Grudnia 1800 służą administracyi dóbr skarbowych.

§. 33.

Wszystkie spory sądowe między administracyą propinacyjnego prawa wyszynku, będącego własnością funduszu propinacyjnego, a dzierżawcami tego prawa lub posiadającymi konsensa propinacyjne, wytaczane będą wyłącznie w sądach Lwowskich, a mianowicie w tym sądzie Lwowskim, do którego spór według przedmiotu swojego i osoby należy.

F. Postanowienia dodatkowe.

Pomoc władz.

§. 34.

C. k. władze rządowe i autonomiczne winne użyczyć pomocy organom powołanym do przeprowadzenia przepisów o wywłaszczeniu prawa propinacyi, niniejszą ustawą objętych.

Uwolnienie od stempli i opłat.

§. 35.

Wywłaszczenie prawa propinacyi, niemniej wszelkie do przeprowadzenia tego wywłaszczenia, do wymiaru i wypłaty wynagrodzenia za to prawo odnoszące się podania, protokoły, dokumenta, wpisy hypoteczne, orzeczenia i inne pisma lub czynności sądowe i pozasądowe, wolne są od stempli, należytości bezpośrednich i opłat depozytowych.

§. 36.

Rozporządzenia potrzebne do przeprowadzenia niniejszej ustawy, wyda Wydział krajowy, który także postanowi sposób i czas wybierania komisyi okręgowych.

§. 37.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministerstwu.

UCHWAŁA.

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem stawia wniosek:

1. aby kapitał wynagrodzenia za wywłaszczone prawo propinacyi przyznany, i procenta od tego kapitału, niemniej obligi propinacyjne na spłatę tego kapitału wydane i kupony od tych obligów, wolne były od podatków państwowych i od stempli.

2. aby konsensa propinacyjne, wyszynk trunków uprawniające, przez administracyę funduszu propinacyjnego wydawane, wolne były od opłat państwowych.

3. aby wywłaszczenie prawa propinacyi, niemniej wszelkie do przeprowadzenia tego wywłaszczenia, do wymiaru i wypłaty wynagrodzenia za to prawo odnoszące się podania, protokoły, dokumenta, wpisy hypoteczne, orzeczenia i inne pisma lub czynności sądowe i pozasądowe wolne były od stempli należytości bezpośrednich i opłat depozytowych.

Plan

umorzenia obligów propinacyjnych.

Rok	Półrocze	Kapitał do umorzenia			Półrocznie przypada na: odsetki			umorzenie kapitału			razem		
		złr.	ct.	1/4	złr.	ct.	1/4	złr.	ct.	1/4	złr.	ct.	1/4
1	I	1000	—	—	35	—	—	3	46	—	38	46	—
	II	996	54	—	34	88	—	3	58	1	38	46	1
2	I	992	95	3	34	75	—	3	71	—	38	46	—
	II	989	24	3	34	62	—	3	84	1	38	46	1
3	I	985	40	2	34	49	—	3	97	—	38	46	—
	II	981	43	2	34	35	—	4	11	1	38	46	1
4	I	977	32	1	34	21	—	4	25	—	38	46	—
	II	973	7	1	34	6	—	4	40	1	38	46	1
5	I	968	67	—	33	90	—	4	56	—	38	46	—
	II	964	11	—	33	74	—	4	72	1	38	46	1
6	I	959	38	3	33	58	—	4	88	—	38	46	—
	II	954	50	3	33	41	—	5	5	1	38	46	1
7	I	949	45	2	33	23	—	5	23	—	38	46	—
	II	944	22	2	33	5	—	5	41	1	38	46	1
8	I	938	81	1	32	86	—	5	60	—	38	46	—
	II	933	21	1	32	66	—	5	80	1	38	46	1
9	I	927	41	—	32	46	—	6	—	—	38	46	—
	II	921	41	—	32	25	—	6	21	1	38	46	1
10	I	915	19	3	32	3	—	6	43	—	38	46	—
	II	908	76	3	31	81	—	6	65	1	38	46	1
11	I	902	11	2	31	57	—	6	89	—	38	46	—
	II	895	22	2	31	33	—	7	13	1	38	46	1
12	I	888	9	1	31	8	—	7	36	—	38	46	—
	II	880	73	1	30	82	—	7	64	1	38	46	1
13	I	873	9	—	30	56	—	7	90	—	38	46	—
	II	865	19	—	30	28	—	8	18	1	38	46	1
14	I	857	—	3	30	—	—	8	46	—	38	46	—
	II	848	54	3	29	70	—	8	76	1	38	46	1
15	I	839	78	2	29	39	—	9	7	—	38	46	—
	II	830	71	2	29	7	—	9	39	1	38	46	1
16	I	821	32	1	28	74	—	9	72	—	38	46	—
	II	811	60	1	28	41	—	10	5	1	38	46	1
17	I	801	55	—	28	5	—	10	41	—	38	46	—
	II	791	14	—	27	69	—	10	77	1	38	46	1
18	I	780	36	3	27	31	—	11	15	—	38	46	—
	II	769	21	3	26	92	—	11	54	1	38	46	1
19	I	757	67	2	26	52	—	11	94	—	38	46	—
	II	745	73	2	26	10	—	12	36	1	38	46	1

Rok	Półrocze	Kapitał do umorzenia			Półrocznie przypada na								
					odsetki			umorzenie kapitału			razem		
		złr.	ct.	1/4	złr.	ct.	1/4	złr.	ct.	1/4	złr.	ct.	1/4
20	I	733	37	1	25	67	—	12	79	—	38	46	—
	II	720	58	1	25	22	—	13	24	1	38	46	1
21	I	707	34	—	24	75	—	13	71	—	38	46	—
	II	693	63	—	24	28	—	14	18	1	38	46	1
22	I	679	44	3	23	78	—	14	68	—	38	46	—
	II	664	76	3	23	27	—	15	19	1	38	46	1
23	I	649	57	2	22	73	—	15	73	—	38	46	—
	II	633	84	2	22	18	—	16	28	1	38	46	1
24	I	617	56	1	21	61	—	16	85	—	38	46	—
	II	600	71	1	21	2	—	17	44	1	38	46	1
25	I	583	27	—	20	41	—	18	5	—	38	46	—
	II	565	22	—	19	78	—	18	68	1	38	46	1
26	I	546	53	3	19	13	—	19	33	—	38	46	—
	II	527	20	3	18	45	—	20	1	1	38	46	1
27	I	507	19	2	17	75	—	20	71	—	38	46	—
	II	486	48	2	17	2	—	21	44	1	38	46	1
28	I	465	4	1	16	29	—	22	17	—	38	46	—
	II	442	87	1	15	59	—	22	96	1	38	46	1
29	I	419	91	—	14	69	—	23	77	—	38	46	—
	II	396	14	—	13	86	—	24	60	1	38	46	1
30	I	371	53	3	13	—	—	25	46	—	38	46	—
	II	346	7	3	12	11	—	26	35	1	38	46	1
31	I	319	72	2	11	19	—	27	27	—	38	46	—
	II	292	45	2	10	23	—	28	23	1	38	46	1
32	I	264	22	1	9	24	—	29	22	—	38	46	—
	II	235	—	1	8	23	—	30	23	1	38	46	1
33	I	204	77	—	7	16	—	31	30	—	38	46	—
	II	173	47	—	6	7	—	32	39	1	38	46	1
34	I	141	7	3	4	94	—	33	52	—	38	46	—
	II	107	55	3	3	76	—	34	70	1	38	46	1
35	I	72	85	3	2	55	—	35	91	—	38	46	—
	II	36	91	3	1	29	—	36	94	3	38	23	3

II.

Ustawa

z dnia . . . . dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, zawierająca postanowienia o uregulowaniu i zabezpieczeniu propinacyjnego prawa wyszynku.

Zgodnie z uchwałą Sejmu M-go Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje:

§. 1.

Z zastrzeżeniem postanowień zawartych w §. §. 4. i 5. przysłuża właścicielowi propinacyjnego prawa wyszynku wyłącznie prawo cząstkowej drobnej przedaży trunków propinacyjnych, jakoto: piwa, trunków miodowych, wódki i innych trunków spirytusowych, i prawo cząstkowej przedaży, bez szczegółowej koncesyi, wszelkich innych trunków gorących.

§. 2.

Szynkujący trunki propinacyjne na rachunek właściciela propinacyjnego prawa wyszynku lub jego prawonabywcy, to jest dzierżawcy lub posiadającego konsens od właściciela, mają być uważani jako jego słudzy.

Stosunek służbowy między szynkującym a właścicielem propinacyi, lub jego prawonabywcą podlega ogólnym przepisom o sługach obowiązującym w kraju.

Szynkujący gorące trunki, który twierdzi, że prawo wyszynku zadzierżawił, lub na to otrzymał konsens, winien udowodnić to twierdzenie pisemnym kontraktem lub konsensem, inaczej będzie uważany, jeżeli szynkuje z woli właściciela propinacyi lub jego prawonabywcy, za sługę, w przeciwnym zaś razie za utrzymującego szynk pokątny.

§. 3.

Posiadaczom gorzelni, browarów i miodosytni, tudzież fabrykantom spirytusów nie wolno przedawać swoich wyrobów inaczej, jak tylko hurtem (§. 5.)

§. 4.

Fabrykom trunków słodzonych, to jest: araku, rumu, ponczowej esencyi, rosolisów i likierów, przyrządzonych w drodze chemicznej i w sposób fabryczny, wolno przedawać wyrób swój w własnych składach, w butelkach zapieczętowanych, zawierających przynajmniej pół masy płynu.

Za szczególnem pozwoleniem c. k. urzędu powiatowego wydanem w porozumieniu z Wydziałem powiatowym, mogą handle korzenne, a na prowincyi także i handle towarów mieszanych, przedawać w ten sam sposób wymienione wyżej trunki słodzone.

Kramarzom pozwolenie to nie może być udzielane.

§. 5.

Cząstkowej przedaży wymienionych w §. 4. trunków na kieliszki lub w inny, jak tamże oznaczony sposób, pozwalać mogą c. k. urzędy powiatowe w porozumieniu z Wydziałem powiatowym tylko traktyerniom, kawiarniom i cukierniom i tylko po ścisłem zbadaniu i wykazaniu rzeczywistej miejscowej potrzeby, i po przekonaniu się, że właściciel propinacyi, względnie dzierżawca lub posiadający konsens, nie zaspokaja tej potrzeby.

§. 6.

Do prowadzenia handlu hurtownego gorącemi trunkami nadaje pozwolenie c. k. urząd powiatowy w porozumieniu z Wydziałem powiatowym; tylko właściciele gorzelni, browarów i fabryk nie potrzebują do hurtownej przedaży swego wyrobu żadnego pozwolenia. W handlu hurtownym przedawane mogą być trunki propinacyjne tylko w beczkach zawierających przynajmniej jedno niższo - austryackie wiadro trunku.

§. 7.

O udzieleniu zastrzeżonego w §. §. 4. 5. i 6 c. k. urzędom powiatowym pozwolenia zawiadomi c. k. urząd powiatowy zawsze jednocześnie właściciela propinacyjnego prawa wyszynku i jego prawonabywcę.

Przeciw orzeczeniu c. k. urzędu powiatowego, czy to udzielającemu, czy odmawiającemu pozwolenia, przysłuża stronom prawo odwołania się do c. k. Namiestnictwa, które rozstrzyga ostatecznie. Rekurs powinien być wniesiony do c. k. urzędu powiatowego w nieprzekraczalnym terminie sześciu tygodni od dnia doręczenia orzeczenia, i ma moc wstrzymującą, jeżeli pozwolenia udzielono.

§. 8.

Cząstkowa przedaż gorących trunków słodzonych w zapieczętowanych butelkach półmasowych przez osoby ustawą niniejszą do tego nieupoważnione, bez uzyskania szczegółowego pozwolenia (§. 4.) karaną będzie grzywnami od 50 do 200 złr. w. a., a jeżeli przekroczenia tego dopuścił się handel korzenny lub handel towarów mieszanych, albo kramarz, utratą nadto przy trzecim razie prawa dalszego utrzymywania prowadzonego handlu.

§. 9.

Cząstkowa przedaż trunków słodzonych na kieliszki lub w butelkach niezapieczętowanych, albo chociażby w butelkach zapieczętowanych w mniejszej ilości jak pół masy, bez uzyskania wymaganego pozwolenia na tę przedaż (§. 5.) ma być karaną grzywnami od 50 do 200 złr. w. a. Nadto traci właściciel handlu korzennego lub towarów mieszanych, który miał pozwolenie do przedawania tych trunków w zapieczętowanych półmasowych butelkach, a fabrykant słodzonych trunków, w którego sklepie lub składzie popełniono by to przekroczenie, przy drugim razie prawo przedawania tych trunków w zapieczętowanych butelkach, a w razie ponownego przekroczenia traci właściciel handlu korzennego lub handlu towarów mieszanych prawo dalszego utrzymywania handlu, a fabrykant słodzonych trunków, prawo dalszego utrzymywania fabryki.

Właściciel handlu korzennego lub towarów mieszanych, który nie miał pozwolenia do przedawania tych trunków w zapieczętowanych butelkach, tudzież kramarz, utracą przy trzeciem tego rodzaju przekroczeniu prawo dalszego utrzymywania prowadzonego handlu.

§. 10.

Każda cząstkowa przedaż trunków propinacyjnych, bez wyraźnego pozwolenia właściciela propinacyi lub jego prawonabywcy, jest szynkowaniem pokątnem bez względu, czy wzięto za trunek gotowe pieniądze lub inny przedmiot, mający jakąkolwiek wartość, lub czy dano trunek na borg, i czy go dano w własnym domu, lub po za domem.

§. 11.

Szynkowanie pokątne ma być karane, jako przekroczenie, grzywnami od 50 do 200 złr. w. a. Właściciel handlu hurtownego gorącemi trunkami tudzież upoważniony w moc tej ustawy do cząstkowej przedaży trunków słodzonych, bądźto w półmasowych zapieczętowanych butelkach,

bądź na kieliszki, ulegną tej karze, jeżeli czy to sami, czy też którykolwiek z ich domowników lub sług, dopuszczą się tego przekroczenia, a za trzeciem przekroczeniem utracą nadto prawo dalszego prowadzenia handlu lub zarobku.

Oprócz tego ulegnie w każdym razie cały przydybany zapas trunku wraz z naczyniami i przyrządami do szynkowania konfiskacie.

§. 12.

Za okoliczność szczególnie obciążającą przy pokątnem szynkowaniu poczytane będzie przedawanie wódki na zimno farbowanej, zaprawionej lub osłodzonej, jakoby słodzonego trunku fabrycznego, przyrządzonego w drodze chemicznej. Tłumaczenie się, iż pobierano wódkę tę z upoważnionej fabryki gorących trunków, nie może ani uniewinniać, ani zmniejszać winy.

W razie wątpliwości, czy przydybany trunek jest rzeczywiście słodzonym trunkiem fabrycznym, lub tylko na zimno przyprawionym spirytusem albo wódką, zasięgnie orzekający c. k. urząd zdania technicznego znawcy na koszt strony, której twierdzenie okaże się fałszywem.

§. 13.

Posiadanie gorących trunków w większej ilości, jak wymagać może pokrycie potrzeby według osobistych stosunków lub chwilowych okoliczności posiadacza, tudzież posiadanie naczyń lub przyrządu do wyszynku, nie stanowią wprawdzie same przez się dowodu popełnionego przekroczenia pokątnego szynkowania, są jednakże silnym dowodem podejrzenia, a obok którejkolwiek z tych okoliczności zeznanie jednego już tylko świadka wystarczy do całkowitego dowodu.

§. 14.

Wprowadzanie trunków propinacyjnych do okręgu propinacyjnego dozwolone jest tylko uprawnionym do szynkowania lub do handlu temi trunkami, niemniej na użytek własnego przedsiębiorstwa przemysłowego, gospodarstwa lub domu. Wprowadzanie tych trunków na użytek trzecich osób pod pozorem użytku własnego, karane będzie utratą trunków, tym sposobem wprowadzonych, i grzywnami od 10 do 100 złr. w. a.

§. 15.

Zasądzane według niniejszej ustawy grzywny, przypadają w połowie donosicielowi, jeżeli nim nie był zaprzy-

siężony strażnik propinacyjny, w drugiej zaś połowie wpływają do kasy tej gminy, w której popełniono przekroczenie. A jeżeli to przekroczenie popełnione zostało na obszarze dworskim, do kasy tej gminy, z którą obszar dworski tworzy jedną gminę katastralną. Tejże samej przypadają przedmioty podług §. 11. skonfiskowane. Jeżeli nie było donosiciela wpływają grzywny całkowicie do kasy rzeczonej gminy.

W razie udowodnionej zupełnej niemożności zapłacenia grzywny, takowe będą zmieniane na odpowiedni areszt licząc jeden dzień aresztu za 2 złr. w. a.

§. 16.

Dochodzenie i karanie wszystkich w ustawie tej określonych przekroczeń, przysłuża dotyczącym urzędom powiatowym, a w drugiej i ostatniej instancyi Namiestnictwu. Tylko przeciw orzeczonej utracie prawa dalszego prowadzenia handlu lub zarobku można odwołać się do właściwego Ministerstwa.

Dochodzenie powinno nastąpić nie tylko na żądanie właściciela propinacyi, lecz także i na żądanie jego prawonabywcy.

Orzeczenia co do przekroczeń powinny być doręczane zawsze i dotyczącemu właścicielowi propinacyi i jego prawonabywcy, jako stronom interesowanym, którym zarówno z obżałowanym przysłuża prawo rekursu, tak co do orzeczenia o winie, jak i przeciw wymiarowi kary.

§. 17.

Przy śledzeniach przekroczeń w tej ustawie określonych, może być odbierana przysięga od świadków.

§. 18.

W razie poszlak szynkowania pokątnego winien urząd powiatowy lub zwierzchność miejscowa zarządzić rewizyę domową, wykonać się mającą według przepisów ustawy karnej dla przestępstw skarbowych.

§. 19.

Określone w tej ustawie przekroczenia ulegają przedawnieniu, jeżeli od chwili popełnionego przekroczenia

upłynęło sześć miesięcy, a w ciągu tego czasu nie pociągnięto obżałowanego do odpowiedzialności, lub nie przedsięwzięto przeciw niemu we względzie dochodzenia popełnionego przekroczenia żadnego urzędowego kroku, a w szczególności nie wystosowano do niego zawezwania.

§. 20.

Właścicielowi propinacyjnego prawa wyszynku wolno utrzymywać dla skuteczniejszej obrony praw swoich przysięgłą straż propinacyjną.

Prawo odbierania przysięgi od straży propinacyjnej służy urzędowi propinacyjnemu. Przepisy rozporządzenia z dnia 30 Stycznia 1860 (Dz. u. P. Nr. 28.) co do zaprzysięgania straży polowej, mają być zastosowane także do zaprzysięgania straży propinacyjnej.

Przysięga ma być odebrana podług następującej roty:

„Przysięgam, że będę strzegł powierzonego memu „nadzorowi propinacyjnego prawa wyszynku z jak największą „pilnością i wiernością od wszelkiej szkody, że doniosę na„tychmiast o każdem nieprawnem ukróceniu tego prawa, „że nie będę fałszywie nikogo ani oskarżał, ani podawał „w podejrzenie, że jednakże o każdym, któryby w jakibądź „sposób nieprawnie ukracał prawo wyszynku, doniosę su„miennie, bez żadnych osobistych względów, podług mego „najlepszego przekonania, tak mi Boże dopomóż!"

Przysięgła straż propinacyjna uważana będzie przy wykonywaniu swej służby jako straż publiczna, i używać ma wszystkich praw, przysługujących pod tym względem na mocy ustaw osobom urzędowym i publicznej straży cywilnej. Obowiązki przysięgłej straży propinacyjnej określa rota przysięgi.

Zeznanie przysięgłego strażnika propinacyjnego, uczynione z powołaniem się na służbową przysięgę, o czynach lub okolicznościach, wchodzących w zakres jego obowiązkowej służby, stanowi prawny dowód według określeń §. 427. lit. c. ustawy o postępowaniu karnem, z dnia 20. Czerwca 1853.

§. 21.

Zwierzchności gminne mają z obowiązku czuwania w gminie nad bezpieczeństwem mienia, przestrzegać zachowywania zawartych w tej ustawie postanowień, i udzielać

właścicielowi propinacyi, a względnie jego prawonabywcy, w każdym razie skutecznej pomocy ku obronie ich praw.

§. 22.

Ustawy i przepisy, odnoszące się do przedmiotów niniejszą ustawą objętych, o ile się z nią nie zgadzają, znoszą się.

§. 23.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministerstwu.

1869

175

Alegat XLVIII.

Sprawozdanie

komisyi sejmowej w przedmiocie wykupna prawa propinacyi, a zarazem uregulowania i zabezpieczenia propinacyjnego prawa wyszynku.

Sprawa wykupna propinacyi od dawna już zwraca na siebie baczną uwagę całego kraju; w ostatnich czasach stawiana na porządku dziennym każdej sesyi sejmowej, była ona przedmiotem wielu wniosków, rozpraw i narad obieranych kolejno komisyj sejmowych, Wydziału krajowego, a wreszcie komisyi posejmowej, przeszłoroczną uchwałą Sejmu, a staraniem Wydziału krajowego zebranej.

Bogactwo tym sposobem zgromadzonych materyałów bynajmniej nie ułatwiało zadania, przeciwnie sama obfitość wniosków, po części naszkicowanych tylko, a wcale nie rozwiniętych w kierunku praktycznego ich przeprowadzenia, stanowiła nie małą trudność już samym wyborem wniosku mającego służyć za podstawę obrad.

Wnioski wspomnionej komisyi pozasejmowej zdawały nam się lepszemi od innych, a do ich przyjęcia za punkt wyjścia skłonił nas i ten wzgląd, że za niemi oświadczyła się przeważna większość obywateli z różnych okolic kraju do tej komisyi powołanych, którym wszystkie inne projekta już były znane.

Wnioski jednak komisyi pozasejmowej przez Wydział krajowy przedłożone były raczej zestawieniem zasad i pojęć, niżeli projektem, mającym cechę niezbędną dla każdej ustawy, wykończenia i dokładności we wszystkich kierunkach.

W przekonaniu o niezbędnej potrzebie stanowczego załatwienia sprawy propinacyjnej komisya nasza starała się, — pomimo krótkości czasu, w jakim pracę swoją ukończyć musiała i rozlicznych trudności, z jakiemi miała do walczenia — ułożyć taki projekt do ustawy, któryby stanowił podstawę działania dodatniego i praktycznego dla urzeczywistnienia wykupna prawa propinacyi, i któryby z jednej strony wymierzał słuszne wynagrodzenie dotychczasowym właścicielom tego prawa, a z drugiej strony nie narażał na niebezpieczeństwo funduszu krajowego, wynagrodzenie gwarantującego.

Uwzględniając teraźniejszą wartość kapitałową prawa propinacyi i tę okoliczność, że w chwili obecnej lokowanie kapitałów w wielu pewnych papierach przynosi około siedm od sta rocznie, mniemała komisya, zgodnie ze zdaniem komisyi pozasejmowej, iż słusznym byłby kapitał wynagrodzenia, równający się tylko trzynastorazowemu czystemu dochodowi z propinacyjnego prawa wyszynku, wywłaszczyć się mającego, pod warunkiem jednak, że kapitał ten przynosić będzie siedm od sta, więc nie o wiele mniej od propinacyjnego czystego dochodu, i że będzie zaraz wypłacony w obligach przez kraj gwarantowanych, które w razie ich zrealizowania przynieśćby mogły wywłaszczonemu kapitał, od imiennej wartości obligów nie wiele się różniący.

W przekonaniu, że w ubogim kraju naszym nie można znaleźć innych funduszów na płacenie procentów od obligów wspomnionych i na umorzenie tych obligów, projektuje komisya, zgodnie

z komisyą pozasejmową, aby z wykupionego propinacyjnego prawa wyszynku utworzony był fundusz propinacyjny, pod zarządem Wydziału krajowego zostający, którego dochody na spłatę obligów i kuponów byłyby przeznaczone.

Komisya nie widziała dostatecznych powodów, przemawiających za wykupieniem w chwili obecnej prawa propinacyi od gmin, które prawo to posiadają i dochodów z niego na potrzeby gminne używają. Dla ogółu jest to rzeczą obojętną, czy w tych gminach posiadać będzie prawo propinacyi gmina sama, czy też fundusz do spłacenia obligów propinacyjnych przeznaczony; może więc prawo propinacyi bez najmniejszej szkody dla ogółu pozostać tak długo przy tych gminach, jak długo propinacyjne prawo wyszynku w innych wszystkich gminach będzie w posiadaniu funduszu propinacyjnego. Tymczasem zebrane będą doświadczenia, które wskażą, o ile wykupno prawa propinacyi od gmin jest potrzebnem, i jakie w razie wykupna dane być może wynagrodzenie, lub jakim innym sposobem ubywający gminom dochód z prawa propinacyi może być zastąpionym.

Nadwerężane częstokroć prawo wyszynku propinacyjne potrzebuje w ogóle zabezpieczenia i uregulowania w drodze ustawodawczej. Potrzeba ta będzie tem większą, gdy dochód z prawa rzeczonego będzie funduszem przeznaczonym na spłatę obligów propinacyjnych, przez kraj zagwarantowaną. W jednym projekcie do ustawy objęła komisya postanowienia o wykupnie propinacyi i postanowienia do zabezpieczenia propinacyjnego prawa wyszynku się odnoszące, z obawy przed niebezpieczeństwem, jakieby przy odmiennem postępowaniu (tj. przy uchwalaniu dwóch ustaw, jak proponował Wydział krajowy) zagrażało funduszowi krajowemu w tym przypadku, gdyby ustawa o wykupnie propinacyi otrzymała najwyższą sankcyę, a ustawa o jej zabezpieczeniu tej sankcyi nie uzyskała.

Przedkładając Wysokiej Izbie projekt do ustawy, komisya nie sądzi potrzebnem motywować poszczególnie wszystkie zmiany i uzupełnienia, jakie do projektu, przez Wydział krajowy wniesionego, wprowadzić uznała za konieczne. Dyskusya wyświeci wątpliwości, jakie w tej mierze zachodzićby mogły.

Komisya nie tając sobie, że przy wykonaniu projektowanej ustawy może okazać się potrzeba uzupełnić ją jeszcze osobnemi postanowieniami, sądzi jednak, że przyjęciem ustawy tej sprawa wykupna propinacyi uzyska istotną podstawę, i w tej myśli poleca komisya Wysokiej Izbie do uchwalenia:

1. Projekt do ustawy o wykupnie prawa propinacyi i o uregulowaniu i zabezpieczeniu propinacyjnego prawa wyszynku;

2. wniosek, aby wynagrodzenie za propinacyę, jakoż wszelkie pisma i czynności, do wykupna prawa propinacyi się odnoszące, wolne były od podatków i wszelkich innych opłat państwowych.

Lwów, dnia 17. października 1869.

Przewodniczący i sprawozdawca:
Krzeczunowicz.

1869

174

Ustawa

z dnia dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, zawierająca postanowienia o wykupnie prawa propinacyi, tudzież o uregulowaniu i zabezpieczeniu propinacyjnego prawa wyszynku.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

Dział pierwszy
o wykupnie prawa propinacyi.

I. Ogólne postanowienia.

§. 1.

Propinacyjne prawo wyłącznego wyrobu i wyszynku trunków, przysługujące czy to właścicielom dóbr tabularnych, czy też innym osobom, bądź pojedynczym, bądź zbiorowym, z wyjątkiem jednak gmin, ma być wykupione w drodze wywłaszczenia.

§. 2.

Po wywłaszczeniu propinacyjnego prawa wyłącznego wyrobu trunków staje się ten wyrób przedmiotem wolnego przemysłu.

§. 3.

Wywłaszczone propinacyjne prawo wyszynku będzie własnością funduszu propinacyjnego aż do zupełnej amortyzacyi obligów, wywłaszczonym na wynagrodzenie tego prawa wydanych.

Gdyby dochód z tego prawa nie wystarczał do pokrycia potrzeb funduszu propinacyjnego, i kraj przyczyniał się zaliczkami do pokrycia tych potrzeb, wtedy propinacyjne prawo wyszynku będzie tak długo własnością funduszu propinacyjnego, jak długo zaliczki takie nie będą zwrócone sposobem w §§. 28., 29. i 33. określonym.

§. 4.

Po upływie czasu w §. 3. oznaczonego ustaje propinacyjne prawo wyszynku jako takie, i będzie przedmiotem przemysłu koncesyonowanego, na rzecz kraju opodatkowanego.

§. 5.

Dotychczasowi właściciele prawa propinacyi, którzy podług §. 1. mają być wywłaszczeni, otrzymają tytułem wynagrodzenia kapitał w obligach propinacyjnych, przynoszący siedm od sta rocznie i

równający się trzynastorazowemu czystemu dochodowi z propinacyjnego prawa wyszynku, obliczonemu z przecięcia lat sześciu, od 1864. do 1869. r. włącznie.

II. O wynagrodzeniu i odebraniu prawa propinacyi.

Komisye, wymierzające wynagrodzenie.

§. 6.

Celem wymierzenia kapitału wynagrodzenia (§. 5.) postanowione będą komisye okręgowe i komisya krajowa we Lwowie. Wydział oznaczy liczbę komisyj okręgowych i okręgi, przydzielić im się mające.

§. 7.

Komisya okręgowa złożoną będzie z trzech członków, z których jednego mianuje c. k. Rząd krajowy, drugiego, jako zastępcę funduszu krajowego, wybiera Wydział krajowy, trzeciego zaś wybierają ci, którzy są w okręgu właścicielami prawa propinacyi, wywłaszczeniu ulegającego.

Członkowie komisyi okręgowej będą mieć i zastępców, tym samym sposobem, jak członkowie sami, mianowanych.

Komisya okręgowa obiera przewodniczącego z grona swojego.

Uchwały zapadają w komisyi bezwzględną większością głosów.

Członkowie przez Wydział krajowy i przez posiadających prawo propinacyi obrani, pobierać będą za czas urzędowania dyety po 3 złr. dziennie i wynagrodzenie kosztów podróży po 1 złr. od mili.

§. 8.

Komisya krajowa złożoną będzie z przewodniczącego w Wydziale krajowym, który będzie przewodniczył komisyi, i z sześciu członków, z których trzech obiera Sejm krajowy, jednego mianuje c. k. Rząd krajowy, jednego c. k. lwowski sąd krajowy wyższy, jednego zaś Wydział krajowy.

Członkowie komisyi będą mieli zastępców, tym samym sposobem, jak członkowie sami, mianowanych.

Do powzięcia uchwał potrzebną jest obecność przewodniczącego i przynajmniej czterech członków komisyi.

Uchwały zapadają bezwzględną większością głosów.

Członkowie przez Sejm i Wydział krajowy obrani pobierać będą za czas urzędowania wynagrodzenie po 200 złr. na miesiąc.

Wymiar wynagrodzenia.

§. 9.

Czysty dochód propinacyjnego prawa wyszynku wyśledzony będzie przez komisyę okręgową, która obliczy także kapitał wynagrodzenia (§. 5.).

Tak uprawnionemu do wynagrodzenia, jak i zastępcy funduszu krajowego, przez Wydział krajowy na członka komisyi okręgowej mianowanemu, służy prawo wniesienia reklamacyi przeciw obliczonemu kapitałowi wynagrodzenia do komisyi krajowej. Reklamacya ma być wniesioną na ręce komisyi okręgowej w nieprzekraczalnym terminie dni trzydziestu, licząc od dnia doręczenia uprawnionemu orzeczenia tej komisyi.

Komisya krajowa rozpoznaje z urzędu orzeczenia komisyi okręgowej, niemniej reklamacye, zarządza w razie potrzeby dochodzenia uzupełniające i ustanowi ostatecznie cyfrę kapitału wynagrodzenia.

Regierungsvorlage.

Gesetz

in

Betreff der Stempel- und Gebührenbefreiung der Verhandlungen über Aufhebung und Ablösung des Propinationsrechtes im Königreiche Galizien und Lodomerien mit dem Großherzogthume Krakau.

Mit Zustimmung beider Häuser Meines Reichsrathes finde Ich zu verordnen, wie folgt:

I.

Um die Aufhebung und Ablösung des Propinationsrechtes im Königreiche Galizien und Lodomerien mit dem Großherzogthume Krakau zu erleichtern, wird bestimmt, daß alle Eingaben, welche in Gemäßheit der Bestimmungen der betreffenden Landesgesetzgebung zur Ausmittelung, Einbringung und Ausfolgung der Entschädigung, beziehungsweise der in den Propinationsfond einfließenden Gebühren, Abgaben und Geldstrafen, welche selbstverständlich einer directen Steuer nicht unterliegen, zur bücherlichen Sicherstellung der vorgedachten Ansprüche, zur Löschung der aufgehobenen Verpflichtungen werden eingebracht werden, ebenso wie die erwähnten Eintragungen stempel- und gebührenfrei zu behandeln sind.

Diese Befreiung bezieht sich aber nicht auf die Eingaben, welche von Parteien zur Geltendmachung oder Durchführung ihrer Ansprüche auf das Object der Entschädigung bei den politischen oder Gerichtsbehörden eingebracht werden.

Urkunden, welche aus Anlaß der Aufhebung und Ablösung dieser Propinationsrechte zur Feststellung der Rechtsverhältnisse und über die

Entschädigung zwischen dem Berechtigten und Verpflichteten errichtet werden, sind, solange von demselben kein anderer Gebrauch als zur Durchführung der Entschädigung und zur Eintragung in die öffentlichen Bücher gemacht wird, bedingt stempel- und gebührenfrei. Dasselbe gilt von den bloß zu diesem Zwecke erfolgenden amtlichen Ausfertigungen.

Endlich sind die Gegenstände, welche zur Sicherstellung oder als Zahlung einer für das oberwähnte Propinationsrecht zu leistenden Entschädigung hinterlegt werden, von der Verwahrungsgebühr befreit.

II.

Mit der Vollziehung dieses Gesetzes ist Mein Finanzminister beauftragt.

Aus der k. k. Hof- und Staatsdruckerei.

§. 10.

Za podstawę do obliczenia czystego dochodu z propinacyjnego prawa wyszynku przyjętą będzie przeciętna cyfra dochodu z lat sześciu, od r. 1864. do 1869. włącznie, który służył do wymiaru podatku od tego prawa.

Gdzie podatek dochodowy wymierzony był od dochodu z prawa wyszynku w połączeniu z innemi dochodami, jak np. z dochodem z młyna, cegielni, z zajazdu itp., komisya orzeknie na podstawie fasyj, lub gdyby fasye nie wykazywały każdego dochodu z osobna, na podstawie dochodzeń szczegółowych, ile w dochodzie ogólnym mieści się innych dochodów, a ile pozostaje jako dochód z propinacyjnego prawa wyszynku.

Gdzie przy wymierzeniu podatku dochodowego od dochodu z propinacyjnego prawa wyszynku nie uwzględniono i nie potrącono czynszu za dodane do wykonywania wyszynku budynki, lub za dodane arędarzowi albo szynkarzowi pola lub pastwiska, albo wreszcie wartości jakichkolwiek innych dodatków, komisya orzeknie na podstawie szczegółowych dochodzeń, o ile te dodatki są skompensowane wzajemnemi dodatkami, które miał właściciel, a które nie były uwzględnione i dodane do dochodu z propinacyjnego prawa wyszynku przy wymiarze podatku od tego prawa. Jeżeli zaś skompensowanemi nie są, orzeknie komisya, ile z tego tytułu należy potrącić od przyjętego dla wymierzenia podatku czystego dochodu z propinacyjnego prawa wyszynku.

Wyjątkowo może komisya, gdy się przekona z dostatecznych dowodów, że dochód, który służył za podstawę do wymiaru podatku, z rzeczywistym się nie zgadza, cyfrę takowego zmienić.

Od obliczonego tym sposobem dochodu z propinacyjnego prawa wyszynku ma być potrącony podatek z dodatkiem krajowym i indemnizacyjnym od tego dochodu opłacany, podług przecięcia z lat 1864. do 1869. obliczony.

Pozostający po odtrąceniu podatku dochód, stanowi czysty dochód z propinacyjnego prawa wyszynku.

§. 11.

Przyznany kapitał wynagrodzenia należy się uprawnionemu z procentem, od tego dnia liczyć się mającym, w którym własność propinacyjnego prawa wyszynku odebraną mu będzie (§. 20.).

Sposób wypłaty. Obligi propinacyjne.

§. 12.

Kapitał wynagrodzenia spłacony będzie obligami, noszącemi nazwę „obligów propinacyjnych Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem", wystawionemi na okaziciela, przynoszącemi siedm od sta rocznie, opatrzonemi w kupony półrocznie z dołu płatne i opiewającemi na 20, 100, 500, 1,000, 5,000 i 10,000 złr. wal. austr.

Za kwotę mniejszą od 20 złr. otrzyma uprawniony oblig na 20 złr. i winien zwrócić resztę gotowemi pieniądzmi.

Przywileje obligów propinacyjnych.

§. 13.

Obligom propinacyjnym służą wszystkie przywileje papierów rządowych.

W Królestwie Galicyi i Lodomeryi i w Wielkiem Księstwie Krakowskiem mogą te obligi być przyjmowane na kaucye i służyć do lokowania kapitałów, należących do sierót, do osób pod kuratelą zostających, do kas oszczędności, niemniej kapitałów kościelnych i innych funduszowych.

Postępowanie przy wypłacie.

§. 14.

Jeżeli prawo propinacyi jest przedmiotem ksiąg tabularnych (hypotecznych), lub połączone jest z posiadaniem przedmiotu w tych księgach zapisanego, prawomocny wyrok o wysokości kapitału wynagrodzenia udzielonym będzie przez Wydział krajowy równocześnie z zarządzeniem odebrania propinacyjnego prawa wyszynku (§. 20.) właściwemu sądowi dla uwidocznienia kapitału wynagrodzenia w dotyczącej księdze.

Uwidocznienie to będzie miało ten skutek prawny, że w miejsce wywłaszczonego prawa propinacyi wejdzie wymierzony zań kapitał wynagrodzenia.

§. 15.

Przy przekazywaniu i wypłacie kapitału wynagrodzenia będą analogicznie zastosowane przepisy ces. patentu z d. 8. listopada 1853. (dz. ust. p. nr. 237.).

Pretensye, na kapitał wynagrodzenia przekazane, powinny być obliczone w wal. austr. według obowiązujących przepisów.

§. 16.

Wydział krajowy, jako zarządzajacy funduszem propinacyjnym, mianuje zastępców tego funduszu do czynności, w sądach przeprowadzić się majacych, i wypłaca kapitał wynagrodzenia.

Certyfikaty tymczasowe, uprawniające do pobierania procentu.

§. 17.

W przypadkach, w których potrzebnem jest przekazanie kapitału wynagrodzenia przez sąd, zatrzyma Wydział krajowy obligi wynagrodzenia aż do prawomocnego orzeczenia sądowego w swoim depozycie na rzecz wywłaszczonego, i wyda mu certyfikat tymczasowy, poświadczający wysokość przyznanego kapitału.

Za tym certyfikatem będzie wywłaszczony pobierał półrocznie z dołu procent od kapitału wynagrodzenia aż do dnia, od którego procent od obligów przekazanym będzie orzeczeniem sądowem osobom, obligi te odebrać mającym.

Wynagrodzenie nie ulega podatkowi.

§. 18.

Przyznany kapitał wynagrodzenia i procent, na mocy certyfikatu (§. 17) pobierany, niemniej obligi propinacyjne i ich kupony, są wolne od stempli i wszelkich podatków i dodatków.

Gwarancya kraju.

§. 19.

Kraj gwarantuje wypłatę kapitału wynagrodzenia i procentu od certyfikatów (§. 17.), a niemniej wypłatę kuponów od obligów propinacyjnych i umorzenie tych obligów.

Odebranie prawa propinacyi.

§. 20.

Po ostatecznem zawyrokowaniu o wysokości kapitału wynagrodzenia może propinacyjne prawo wyszynku w każdym pojedynczym przypadku być odebranem na własność funduszu propinacyjnego.

Najdalej w trzech latach po ostatecznem orzeczeniu o wysokości kapitału wynagrodzenia w całym kraju powinno wywłaszczone propinacyjne prawo wyszynku być odebranem na własność rzeczonego funduszu.

Odebranie to uskuteczni Wydział krajowy i obejmie odebrane prawo imieniem funduszu propinacyjnego w swój zarząd.

Przy odebraniu propinacyjnego prawa wyszynku zarządzi Wydział krajowy wypłatę kapitału wynagrodzenia, a w przypadkach przewidzianych w §. 17., wydanie certyfikatu.

§. 21.

Równocześnie z odebraniem propinacyjnego prawą wyszynku na rzecz funduszu propinacyjnego ustaje wyłączne prawo wyrobu trunków propinacyjnych, wywłaszczonemu służące (§. 2.).

Postanowienia względem dzierżaw.

§. 22.

Jeżeli prawo propinacyi jest wydzierżawione, a dzierżawa podług umowy dzierżawnej trwaćby miała dłużej, niż do dnia odebrania prawa propinacyi (§§. 20. i 21.), winien dzierżawca ustąpić z tym dniem z dzierżawy tego prawa, i nie może ani on, ani wydzierżawiający rościć ztąd sobie pretensyi do funduszu propinacyjnego.

Stosunki między wydzierżawiającym a dzierżawcą.

§. 23.

Jeżeli propinacyjne prawo wyszynku wydzierżawione jest samo, lub tylko z przedmiotami do jego wykonania służącemi, albo odrębnego dochodu nie przynoszącemi, kontrakt dzierżawny z dniem odebrania tego prawa uważanym będzie za rozwiązany, a dzierżawca zapłaci wydzierżawiającemu czynsz dzierżawny, w miarę czasu dzierżawy aż do dnia rozwiązania kontraktu przypadający.

Jeżeli zaś propinacyjne prawo wyszynku z innemi przedmiotami, dochód przynoszącemi, lub też propinacyjne prawo wyłącznego wyrobu trunków, bądź samo, bądź z innemi przedmiotami, jest wydzierżawione, ma dzierżawca najdalej w rok po ogłoszeniu niniejszej ustawy oświadczyć, że od dzierżawy odstępuje. W razie takiego oświadczenia nastąpi rozwiązanie kontraktu dzierżawnego z końcem tego roku dzierżawnego, w którym oświadczenie było dane. Gdyby dzierżawca nie złożył takiego oświadczenia w terminie rzeczonym, lub gdyby kontrakt dzierżawny zawarty był po dniu, w którym niniejsza ustawa stanie się obowiązującą, kontrakt dzierżawny zostaje w swej mocy, a dzierżawca za odebrane prawo wyłącznego wyrobu trunków (§. 21.) nie otrzyma żadnego wynagrodzenia, za odebrane zaś propinacyjne prawo wyszynku otrzyma od wydzierżawiającego wynagrodzenie, które ma się równać procentowi od dotyczącego kapitału wynagrodzenia, przypadającemu za czas od dnia odebrania propinacyjnego prawa wyszynku do dnia ukończenia dzierżawy. Gdyby kapitał wynagrodzenia nie był oddzielnie obliczonym za propinacyjne prawo wyszynku, które jest przedmiotem dzierżawy, komisya krajowa (§. 8.) na żądanie jednego z interesowanych orzeknie ostatecznie o wysokości tego kapitału.

Innych pretensyj z powodu odebrania prawa propinacyi, lub z powodu przewidzianego w tym §. rozwiązania kontraktu dzierżawnego nie mogą wzajemnie do siebie rościć dzierżawca i wydzierżawiający.

Postanowienia tego §. mają być zastosowane o tyle, o ile między dzierżawcą a wydzierżawiającym na przypadki, tym §. objęte, nie ma innej umowy.

III. Umorzenie i spłata obligów propinacyjnych.

§. 24.

Umorzenie obligów propinacyjnych rozpocznie się najpóźniej w dwa lata po odebraniu w całym kraju wywłaszczonego propinacyjnego prawa wyszynku na rzecz funduszu propinacyjnego, i ma być ukończone najdalej w 35 latach.

Umorzenie będzie się odbywało podług załączonego planu w połowie przez losowanie, w drugiej połowie przez zakupno podług kursu, lub przez losowanie w miarę tego, jak pierwszy lub drugi z tych sposobów umorzania okaże się korzystniejszym dla funduszu propinacyjnego.

Umorzenie obligów nad plan może nastąpić w przypadkach, przewidzianych w §§. 31. i 33.

§. 25.

Wypłata obligów wylosowanych nastąpi w 6 miesięcy po ich wylosowaniu za zwrotem obligów wraz z kuponami do tego czasu nie zapadłemi; brakujące kupony nie zapadłe potrącone będą od kapitału.

Z dniem upłynienia terminu wypłaty obligów wylosowanych ustaje dalsze ich oprocentowanie. Kupony wylosowanych obligów będą wprawdzie i nadal wypłacane, jednak kwota wypłaconych takich kuponów potrąconą zostanie od kapitału.

Kupony zapadłe podlegają przedawnieniu po upływie 6 lat, wylosowane zaś obligi, po upływie 30 lat od dnia ich zapadłości.

IV. O funduszu propinacyjnym.

Utworzenie funduszu.

§. 26.

Z wywłaszczonego prawa wyszynku propinacyjnego utworzony będzie krajowy fundusz propinacyjny Królestwa Galicyi i Lodomeryi i Wielkiego Księstwa Krakowskiego.

Dochody z tego prawa będą specyalnie przeznaczone na pokrycie potzeb funduszu propinacyjnego, mianowicie:

na administracyę, na podatki z dodatkami (§. 27.), na wypłatę procentów pobieranych z mocy certifikatów (§. 17.), na wypłatę kuponów od obligów propinacyjnych i umorzenie tych obligów, nakoniec na zwrócenie zaliczek udzielanych z funduszów krajowych (§§. 28., 29. i 33.).

Podatki od dochodów z propinacyjnego prawa wyszynku.

§. 27.

Dochody z propinacyjnego prawa wyszynku, które stanowi własność funduszu propinacyjnego, podlegają podatkom państwowym, niemniej dodatkom krajowym i indemnizacyjnym; nie podlegają zaś dodatkom powiatowym i gminnym.

Zaliczki z funduszów krajowych.

§. 28.

Potrzeby funduszu propinacyjnego (§. 26.), o ile dochody tego funduszu na ich pokrycie nie wystarczają, pokryte będą zaliczkami z funduszów krajowych.

Zaliczki te będą krajowi zwrócone z funduszu propinacyjnego z procentem, po sześć od sta rocznie liczyć się mającym, a gdyby na ten cel zaciągnioną była pożyczka krajowa, zwróci takową fundusz propinacyjny z procentem od niej rzeczywiście opłaconym i z wszystkiemi kosztami, które z jej powodu wynikną.

§. 29.

Dyety i wynagrodzenia podróży członków komisyj okręgowych i komisyi krajowej (§§. 7. i 8.), niemniej inne koszta, wymierzaniem i wypłatą kapitału wynagrodzenia, tudzież odbieraniem propinacyjnego prawa wyszynku spowodowane, pokryte będą z funduszów krajowych tytułem zaliczek, które mają być zwrócone sposobem w §. 28. określonym.

Fundusz rezerwowy.

§. 30.

Z nadwyżek dochodów funduszu propinacyjnego, pozostających po pokryciu potrzeb tego funduszu (§. 26.), utworzony będzie fundusz rezerwowy, przeznaczony przedewszystkiem na pokrycie możliwych niedoborów funduszu propinacyjnego.

Fundusz rezerwowy ma być korzystnie używany, a dochód z tego użycia będzie do tegoż funduszu przyłączony.

Dochody funduszu rezerwowego nie podlegają podatkom, ani dodatkom.

§. 31.

Gdyby fundusz rezerwowy przenosił sumę do pokrycia półrocznych potrzeb funduszu propinacyjnego potrzebną, wtedy nadwyżka ta może za uchwałą Sejmu krajowego być użytą na wykupno obligów propinacyjnych podług kursu, lub na ich wykupno w wartości imiennej przez losowanie nad plan umorzenia. Obligi tym sposobem wykupione zostaną umorzone.

§. 32.

Pozostałości funduszu rezerwowego, jakie się okażą po umorzeniu wszystkich obligów propinacyjnych i zaspokojeniu wszystkich potrzeb funduszu propinacyjnego, staną się własnością krajową.

Wykupno obligów z innych funduszów krajowych.

§. 33.

Ustawą krajową mogą być przeznaczone inne fundusze krajowe na wykupno obligów, w obiegu zostających, podług kursu, lub przez losowanie nad plan umorzenia.

Sumy, na takie wykupno z funduszów krajowych wydane, uważane będą także jako zaliczki na rzecz funduszu propinacyjnego, i zwrócone zastaną z tego funduszu w sposób w §. 28. określony.

V. Administracya.

Władze administracyjne.

§. 34.

Wydział krajowy zawiaduje wszystkiemi czynnościami administracyjnemi, do wywłaszczenia prawa propinacyi odnoszącemi się, i zarządza funduszem propinacyjnym.

Wydział krajowy może pod własną odpowiedzialnością ustanowić osobną dyrekcyę krajową do administracyi propinacyjnego prawa wyszynku.

Bliższe instrukcye, do administracyi odnoszące się, wydawać będzie Wydział krajowy.

Administracya funduszu propinacyjnego ma prawo żąda przy zarządzie propinacyjnego prawa wyszynku spółdziałania od wydziałów powiatowych i zwierzchności gminnych.

Wykonanie propinacyjnego prawa wyszynku.

§. 35.

Administracya funduszu propinacyjnego może wykonywać propinacyjne prawo wyszynku na rachunek własny, albo przez wydzierżawianie, alboteż przez czasowe konsensa propinacyjne (do propinacyjnego wyszynku trunków uprawniające), za opłatą roczną udzielane.

Konsensa takie nie podlegają opłatom na rzecz skarbu Państwa.

Szczegółowe uprawnienia administracyi.

§. 36.

W razie, gdyby dzierżawca propinacyjnego prawa wyszynku, lub posiadający konsens propinacyjny dopuścił się czynu lub zaniedbania, pociągającego za sobą podług warunków ugody dzierżawnej lub konsensu utratę dzierżawy lub konsensu, służyć będą administracyi propinacyjnego prawa wyszynku te same środki i ta sama procedura, jakie z mocy cesarskiego patentu z 31. grudnia 1800. służą administracyi dóbr skarbowych.

§. 37.

Wszystkie spory sądowe między administracyą propinacyjnego prawa wyszynku, będącego własnością funduszu propinacyjnego, a dzierżawcami tego prawa lub posiadającymi konsensa propinacyjne wytaczane będą wyłącznie w sądach lwowskich, a mianowicie w tym sądzie lwowskim, do którego spór podług przedmiotu swojego należy.

VI. Postanowienia dodatkowe.

Pomoc władz.

§. 38.

C. k. władze rządowe i sądowe, niemniej reprezentacye powiatowe i gminne, winny są użyczyć pomocy organom powołanym do przeprowadzenia przepisów o wywłaszczeniu prawa propinacyi, niniejszą ustawą wydanych.

Uwolnienie od stempli i opłat.

§. 39.

Wywłaszczenie prawa propinacyi, niemniej wszelkie do przeprowadzenia tego wywłaszczenia, do wymiaru i wypłaty wynagrodzenia za to prawo odnoszące się podania, protokoły, dokumenta, wpisy hypoteczne, orzeczenia i inne pisma lub czynności sądowe i pozasądowe, wpisy hypoteczne i inne czynności, wolne są od stempli, należytości bezpośrednich i opłat depozytowych.

Dział drugi

o uregulowaniu propiaacyjnego prawa wyszynku,

§. 40

Z zastrzeżeniem postanowień zawartych w §§. 43. i 44. przysłuża właścicielowi propinacyjnego prawa wyszynku wyłącznie prawo podrobnej przedaży trunków propinacyjnych, jakoto: piwa, trunków miodowych, wódki i innych trunków spirytusowych, i prawo podrobnej przedazy, bez szczegółowej koncesyi, wszelkich innych trunków gorących.

§. 41.

Szynkujący trunki propinacyjne na rachunek właściciela propinacyjnego prawa wyszynku lub jego prawonabywcy, to jest dzierżawcy lub posiadającego konsens od właściciela, mają być uważani jako jego słudzy.

Stosunek służbowy między szynkującym a właścicielem propinacyi, lub jego prawonabywcą podlega ogólnym przepisom o sługach, obowiązującym w kraju.

Szynkujący gorące trunki, który twierdzi, że prawo wyszynku zadzierżawił, lub na to otrzymał konsens, winien udowodnić to twierdzenie pisemnym kontraktem lub konsensem, inaczej będzie uważany, jeżeli szynkuje z woli właściciela propinacyi lub jego prawonabywcy, za sługę, w przeciwnym zaś razie za utrzymującego szynk pokątny.

§. 42.

Posiadaczom gorzelni, browarów i miodosytni, tudzież fabrykantom spirytusów nie wolno przedawać swoich wyrobów inaczej, jak tylko hurtem (§. 44.)

§. 43.

Fabrykom trunków słodzonych, tojest: araku, rumu, ponczowej esencyi, rosolisów i likierów, przyrządzonych w drodze chemicznej i w sposób fabryczny, wolno przedawać wyrób swój w własnych składach w butelkach zapieczętowanych, zawierających przynajmniej pół masy płynu.

Za szczególnem pozwoleniem c. k. urzędu powiatowego, wydanem w porozumieniu z wydziałem powiatowym, mogą handle korzenne, a na prowincyi także i handle towarów mięszanych, przedawać w ten sam sposób wymienione wyżej trunki słodzone, również jak piwa sprowadzane z zagranicy: ale, porter. Kramarzom pozwolenie to nie może być udzielane.

§. 44.

Podrobnej przedaży wymienionych w §. 43. trunków na kieliszki lub w inny, jak tamże oznaczony sposób, pozwalać mogą c. k. urzędy powiatowe w porozumieniu z wydziałem powiatowym tylko traktyerniom, kawiarniom i cukierniom, a podrobnej przedaży ale i porteru, z zagranicy sprowadzonego, także handlom korzennym, a na prowincyi handlom mięszanym, jako zarobkowości dodatkowej, i tylko po ścisłem zbadaniu i wykazaniu rzeczywistej miejscowej potrzeby, i po przekonaniu się, że właściciel propinacyi, względnie dzierżawca lub posiadający konsens, nie zaspokaja tej potrzeby.

§. 45.

Do prowadzenia handlu hurtownego gorącemi trunkami nadaje pozwolenie c. k. urząd powiatowy w porozumieniu z wydziałem powiatowym, tylko właściciele gorzelni, browarów i fabryk nie potrzebują do hurtownej przedaży swego wyrobu żadnego pozwolenia. W handlu hurtowym przedawane mogą być trunki propinacyjne tylko w beczkach pod obręczami, zawierających przynajmniej jedno niższo-austryackie wiadro trunku.

§. 46.

O udzieleniu zastrzeżonego w §§. 43, 44. i 45. c. k. urzędom powiatowym pozwolenia zawiadomi c. k. urząd powiatowy zawsze jednocześnie właściciela propinacyjnego prawa wyszynku i jego prawonabywcę.

Przeciw orzeczeniu c. k. urzędu powiatowego, czy to udzielającemu, czy odmawiającemu pozwolenia, przysłuża stronom prawo odwołania się do c. k. Namiestnictwa, które rozstrzyga ostatecznie. Rekurs powinien być wniesiony do c. k. urzędu powiatowego w nieprzekraczalnym terminie sześciu tygodni od dnia doręczenia orzeczenia, i ma moc wstrzymującą, jeżeli pozwolenia udzielono.

§. 47.

Podrobna przedaż gorących trunków słodzonych w zapieczętowanych butelkach półmasowych przez osoby, ustawą niniejszą do tego nieupoważnione, bez uzyskania szczegółowego pozwolenia (§. 43.) karaną będzie grzywnami od 50 do 200 złr. w. a.; a jeżeli przekroczenia tego dopuścił się handel korzenny lub handel towarów mięszanych, albo kramarz, utratą nadto przy trzecim razie prawa dalszego utrzymywania prowadzonego handlu.

§. 48.

Podrobna przedaż trunków słodzonych na kieliszki lub w butelkach niezapieczętowanych, albo chociażby w butelkach zapieczętowanych w mniejszej ilości, jak pół masy, bez uzyskania wymaganego pozwolenia na tę przedaż (§. 44.) ma być karaną grzywnami od 50 do 200 złr. w. a. Nadto traci właściciel handlu korzennego lub towarów mięszanych, który miał pozwolenie do przedawania tych trunków w zapieczętowanych półmasowych butelkach, a fabrykant słodzonych trunków, w którego sklepie lub składzie popełnionoby to przekroczenie, przy trzecim razie prawo przedawania tych trunków w zapieczętowanych butelkach; a w razie ponownego przekroczenia traci właściciel handlu korzennego lub handlu towarów mięszanych prawo dalszego utrzymywania handlu, a fabrykant słodzonych trunków, prawo dalszego utrzymywania fabryki.

Właściciel handlu korzennego lub towarów mięszanych, który nie miał pozwolenia do przedawania tych trunków w zapieczętowanych butelkach, tudzież kramarz, utracą przy trzeciem tego rodzaju przekroczeniu prawo dalszego utrzymywania prowadzonego handlu.

§. 49.

Każda podrobna przedaż trunków propinacyjnych, bez wyraźnego pozwolenia właściciela propinacyi lub jego prawonabywcy, jest szynkowaniem pokątnem bez względu, czy wzięto za trunek gotowe pieniądze lub inny przedmiot, mający jakąkolwiek wartość, lub czy dano trunek na borg, i czy go dano w własnym domu, lub po za domem.

§. 50.

Szynkowanie pokątne ma być karane, jako przekroczenie, grzywnami od 50 do 200 złr. w. a. Właściciel handlu hurtownego gorącemi trunkami, tudzież upoważniony w moc tej ustawy do podrobnej przedaży trunków słodzonych, bądźto w półmasowych zapieczętowanych butelkach, bądź na kieliszki, ulegną tej karze, jeżeli, czy to sami, czy też którykolwiek z ich domowników lub sług, dopuszczą się tego przekroczenia; a za trzeciem przekroczeniem utracą nadto prawo dalszego prowadzenia handlu lub zarobku.

Oprócz tego ulegnie w każdym razie cały przydybany zapas trunku wraz z naczyniami i przyrządami do szynkowania konfiskacie.

§. 51.

Za okoliczność szczególnie obciążającą przy pokątnem szynkowaniu poczytane będzie przedawanie wódki na zimno farbowanej, zaprawionej lub osłodzonej, jakoby słodzonego trunku fabrycznego, przyrządzonego w drodze chemicznej. Tłumaczenie się, iż pobierano wódkę tę z upoważnionej fabryki gorących trunków, nie może ani uniewinniać, ani zmniejszać winy.

W razie wątpliwości, czy przedany trunek jest rzeczywiście słodzonym trunkiem fabrycznym, lub tylko na zimno przyprawionym spirytusem albo wódką, zasięgnie orzekający c. k. urząd technicznego zdania znawcy na koszt strony, której twierdzenie okaże się fałszywem.

§. 52.

Posiadanie gorących trunków w większej ilości, jak wymagać może pokrycie potrzeby według osobistych stosunków lub chwilowych okoliczności posiadacza, tudzież posiadanie naczyń lub przyrządu do wyszynku, nie stanowią wprawdzie same przez się dowodu popełnionego przekroczenia pokątnego szynkowania, są jednakże silnym dowodem podejrzenia; a obok którejkolwiek z tych okoliczności zeznanie jednego już tylko świadka wystarczy do całkowitego dowodu.

§. 53.

Wprowadzanie trunków propinacyjnych do okręgu propinacyjnego dozwolone jest tylko uprawnionym do szynkowania lub do handlu temi trunkami, niemniej na użytek własnego przedsiębiorstwa przemysłowego, gospodarstwa lub domu. Wprowadzanie tych trunków na użytek trzecich osób, pod pozorem użytku własnego, karane będzie utratą trunków, tym sposobem wprowadzonych, i grzywnami od 10 do 100 złr. w. a.

§. 54.

Zasadzane według niniejszej ustawy grzywny, przypadają w połowie donosicielowi, jeżeli nim nie był zaprzysiężony strażnik propinacyjny, w drugiej zaś połowie wpływają do kasy tej gminy. A jeżeli to przekroczenie popełnione zostało na obszarze dworskim, do kasy tej gminy, z którą obszar dworski tworzy jedną gminę katastralną, w której popełniono przekroczenie. Tejże samej przypadają przedmioty podług §. 50. skonfiskowane. Jeżeli nie było donosiciela, wpływają grzywny całkowicie do kasy rzeczonej gminy.

W razie udowodnionej zupełnej niemożności zapłacenia grzywn, takowe będą zmieniane na odpowiedny areszt, licząc jeden dzień aresztu za 2 złr. w. a.

§. 55.

Dochodzenie i karanie wszystkich w ustawie tej określonych przekroczeń, przysłuża dotyczącym urzędom powiatowym, a w drugiej i ostatniej instancyi Namiestnictwu. Tylko przeciw orzeczonej utracie prawa dalszego prowadzenia handlu lub zarobku można odwołać się do właściwego Ministerstwa.

Dochodzenie powinno nastąpić nie tylko na żądanie właściciela propinacyi, lecz także i na żądanie jego prawonabywcy.

Orzeczenia co do przekroczeń powinny być doręczane zawsze i dotyczącemu właścicielowi propinacyi i jego prawonabywcy, jako stronom interesowanym, którym zarówno z obżałowanym przysłuża prawo rekursu tak co do orzeczenia o winie, jak i przeciw wymiarowi kary.

§. 56.

Przy śledzeniach przekroczeń, w tej ustawie skreślonych, mogą być świadkowie zaprzysiężeni.

§. 57.

W razie poszlak szynkowania pokątnego winien urząd powiatowy, lub zwierzchność miejscowa zarządzić rewizyę domową, wykonać się mającą według przepisów ustawy karnej dla przestępstw skarbowych.

§. 58.

Określone w tej ustawie przekroczenia ulegają przedawnieniu, jeżeli od chwili popełnionego przekroczenia upłynęło sześć miesięcy, a w ciągu tego czasu nie pociągnięto obżałowanego do odpowiedzialności, lub nie przedsięwzięto przeciw niemu we względzie dochodzenia popełnionego przekroczenia żadnego urzędowego kroku, a w szczególności nie wystosowano do niego zawezwania.

§. 59.

Właścicielowi propinacyjnego prawa wyszynku wolno utrzymywać dla skuteczniejszej obrony praw swoich zaprzysiężoną straż propinacyjną.

Prawo zaprzysięgania straży propinacyjnej przysłuża urzędowi powiatowemu. Przepisy rozporządzenia z d. 30. stycznia 1860. (dz. u. p. nr. 28.) co do zaprzysięgania straży polowej, mają być zastosowane także do zaprzysięgania straży propinacyjnej.

Zaprzysięganie ma się odbywać podług następującej roty:

„Przysięgam, że będę strzegł powierzonego memu nadzorowi propinacyjnego prawa wyszynku z jak największą pilnością i wiernością od wszelkiej szkody, że doniosę natychmiast o każdem nieprawnem ukróceniu tego prawa, że nie będę fałszywie nikogo ani oskarżał, ani podawał w podejrzenie, że jednakże o każdym, któryby w jakibądź sposób nieprawnie ukracał prawo wyszynku, doniosę sumiennie, bez żadnych osobistych względów, podług mego najlepszego przekonania, tak mi Boże dopomóż!"

Zaprzysiężona straż propinacyjna uważana będzie przy wykonywaniu swej służby jako straż publiczna, i używać ma wszystkich praw, przysługujących pod tym względem na mocy ustaw osobom urzędowym i publicznej straży cywilnej.

Obowiązki zaprzysiężonej straży propinacyjnej określa rota przysięgi.

Zeznanie zaprzysięgłego strażnika propinacyjnego, uczynione z powołaniem się na służbową przysięgę, o czynach lub okolicznościach, wchodzących w zakres jego obowiązkowej służby, stanowi prawny dowód według określeń §. 427. lit *e*) ustawy o postępowaniu karnem z d. 20. czerwca 1853.

§. 60.

Zwierzchności gminne mają z obowiązku czuwania w gminie nad bezpieczeństwem mienia przestrzegać zachowywania zawartych w tej ustawie postanowień, i udzielać właścicielowi propinacyi, a względnie prawonabywcy, w każdym razie skutecznej pomocy ku obronie ich praw.

§. 61.

Ustawy i przepisy, odnoszące się do przedmiotów niniejszą ustawą objętych, o ile się z nią nie zgadzają, znoszą się.

§. 62.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministerstwu.

Plan umorzenia obligów propinacyjnych.

Rok	Półrocze	Kapitał do umorzenia			Półrocznie przypada na: odsetki			umorzenie kapitału			razem		
		złr.	ct.	1/4	złr.	ct.	1/4	złr.	ct.	1/4	złr.	ct.	1/4
1	I.	1000	—	—	35	—		3	46	—	38	46	—
	II.	996	54	—	34	88		3	58	1	38	46	1
2	I.	992	95	3	34	75		3	71	—	38	46	—
	II.	989	24	3	34	62		3	84	1	38	46	1
3	I.	985	40	2	34	49		3	97	—	38	46	—
	II.	981	43	2	34	35		4	11	1	38	46	1
4	I.	977	32	1	34	21		4	25	—	38	46	—
	II.	973	7	1	34	6		4	40	1	38	46	1
5	I.	968	67	—	33	90		4	56	—	38	46	—
	II.	964	11	—	33	74		4	72	1	38	46	1
6	I.	959	38	3	33	58		4	88	—	38	46	—
	II.	954	50	3	33	41		5	5	1	38	46	1
7	I.	949	45	2	33	23		5	23	—	38	46	—
	II.	944	22	2	33	5		5	41	1	38	46	1
8	I.	938	81	1	32	86		5	60	—	38	46	—
	II.	933	21	1	32	66		5	80	1	38	46	1
9	I.	927	41	—	32	46		6	—	—	38	46	—
	II.	921	41	—	32	25		6	21	1	38	46	1
10	I.	915	19	3	32	3		6	43	—	38	46	—
	II.	908	76	3	31	81		6	65	1	38	46	1
11	I.	902	11	2	31	57		6	89	—	38	46	—
	II.	895	22	2	31	33		7	13	1	38	46	1
12	I.	888	9	1	31	8		7	36	—	38	46	—
	II.	880	73	1	30	82		7	64	1	38	46	1
13	I.	873	9	—	30	56		7	90	—	38	40	—
	II.	865	19	—	30	28		8	18	1	38	46	1
14	I.	857	—	3	30	—		8	46	—	38	46	—
	II.	848	54	3	29	70		8	76	1	38	46	1
15	I.	839	78	2	29	39		9	7	—	38	46	—
	II.	830	71	2	29	7		9	39	1	38	46	1
16	I.	821	32	1	28	74		9	72	—	38	44	—
	II.	811	60	1	28	41		10	5	1	38	46	1
17	I.	801	55	—	28	5		10	41	—	38	46	—
	II.	791	14	—	27	69		10	77	1	38	46	1
18	I.	780	36	3	27	31		11	15	—	38	46	—

Rok	Półrocze	Kapitał do umorzenia			Półrocznie przypada na:								
					odsetki			umorzenie kapitału			u a z e m		
		złr.	ct.	1/4	złr.	ct.	1/4	złr.	ct.	1/4	złr.	ct.	1/4
18	II.	769	21	3	26	92		11	54	1	38	46	1
19	I.	757	67	2	26	52		11	94	—	38	46	—
	II.	745	73	2	26	10		12	36	1	38	46	1
20	I.	733	37	1	25	67		12	79	—	38	46	—
	II.	720	58	1	25	22		13	24	1	38	46	1
21	I.	707	34	—	24	75		13	71	—	38	46	—
	II.	693	63	—	24	28		14	18	1	38	46	1
22	I.	679	44	3	23	78		14	68	—	38	46	—
	II.	664	76	3	23	27		15	19	1	38	46	1
23	I.	649	57	2	22	73		15	73	—	38	46	—
	II.	633	84	2	22	18		16	28	1	38	46	1
24	I.	617	56	1	21	61		16	85	—	38	46	—
	II.	600	71	1	21	2		17	44	1	38	46	1
25	I.	583	27	—	20	41		18	5	—	38	46	—
	II.	565	22	—	19	78		18	68	1	38	46	1
26	I.	546	53	3	19	13		19	33	—	38	46	—
	II.	527	20	3	18	45		20	1	1	38	46	1
27	I.	507	19	2	17	75		20	71	—	38	46	—
	II.	486	48	2	17	2		21	44	1	38	46	1
28	I.	465	4	1	16	29		22	17	—	38	46	—
	II.	442	87	1	15	50		22	96	1	38	46	1
29	I.	419	91	—	14	69		23	77	—	38	46	—
	II.	396	14	—	13	86		24	60	1	38	46	1
30	I.	371	53	3	13	—		25	46	—	38	46	—
	II.	346	7	3	12	11		26	35	1	38	46	1
31	I.	319	72	2	11	19		27	27	—	38	46	—
	II.	292	45	2	10	23		28	23	1	38	46	1
32	I.	264	22	1	9	24		29	22	—	38	46	—
	II.	235	—	1	8	23		30	23	1	38	46	1
33	I.	204	77	—	7	16		31	30	—	38	46	—
	II.	173	47	—	6	7		32	39	1	38	46	1
34	I.	141	7	3	4	94		33	52	—	38	46	—
	II.	107	55	3	3	76		34	70	—	38	46	—
35	I.	72	85	3	2	55		35	91	—	38	46	—
	II.	36	94	3	1	29		36	94	3	38	23	3

2).

Uchwała.

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem stawia wniosek:

1. aby kapitał wynagrodzenia, za wywłaszczone prawo propinacyi przyznany, i procenta od tego kapitału, niemniej obligi propinacyjne na spłatę tego kapitału wydane i kupony od tych obligów, wolne były od podatków państwowych i od stempli;

2. aby dochody funduszu rezerwowego, który ma być utworzony przy funduszu propinacyjnym, na spłatę wynagrodzenia za wywłaszczone prawo propinacyi przeznaczonym, wolne były od podatków państwowych;

3. aby konsensa propinacyjne, wyszynk trunków uprawniające, przez administracyę funduszu propinacyjnego wydawane, wolne były od opłat państwowych;

4. aby wywłaszczenie prawa propinacyi, niemniej wszelkie do przeprowadzenia tego wywłaszczenia, do wymiaru i wypłaty wynagrodzenia za to prawo odnoszące się podania, protokoły, dokumenta, wpisy hypoteczne, orzeczenia i inne pisma lub czynności sądowe i pozasądowe wolne były od stempli, należytości bezpośrednich i opłat depotowych .

1868

Alegat IV.

04

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie wykupna prawa propinacyi.

Wysoki Sejmie!

Dopełniając otrzymanego od Wysokiego Sejmu w dniu 28. grudnia 1866. polecenia, Wydział krajowy ma zaszczyt przedłożyć Wysokiemu Sejmowi w załączeniu:

1/1 Projekt ustawy o wykupnie prawa propinacyi 1/1.

2/2 Projekt ustawy o postępowaniu sądowem względem przyznania kapitału wymierzonego za wykupione prawo propinacyi 2/2.

3/3 Projekt uchwały względem uwolnienia wszystkich dokumentów i podań, tyczących się wykupna prawa propinacyi i przyznania sądowego wymierzonego kapitału wynagrodzenia, od należytości stemplowych i prawnych, i względem uwolnienia, mającego się składać do depozytu sądowego kapitału wynadgrodzenia od opłaty depozytowej 3/3.

Co do natury istniejącego w kraju naszym prawa propinacyi, równie jak co do zasadniczych podstaw przedstawionego projektu o wykupnie tego prawa, powołuje się Wydział krajowy na Sprawozdanie swoje z dnia 27. listopada 1866.

Co do formalnego zaś traktowania przedstawionych projektów, pozwala sobie Wydział krajowy uczynić wniosek:

„Wysoki Sejm raczy przedstawione te projekta przekazać komisyi, złożonej z siedmiu członków, wybranych z całego Sejmu do sprawozdania.“

Leon książe Sapieha w. r.
Marszałek krajowy.

Kazimierz Grocholski w. r.
Sprawozdawca.

Z Rady Wydziału krajowego królestwa Galicyi i Lodomeryi i Wielkiego Księstwa Krakowskiego.

We Lwowie dnia 2. czerwca 1868.

Liczba Wydz. kraj. 284 z r. 1867.

I.

Ustawa,

obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem o wykupnie prawa propinacyi.

Zgodnie etc. etc.

§. 1.

Prawo propinacyi, to jest wyłączne prawo wyrobu i wyłączne prawo wyszynku wszystkich napojów spirytusowych, przysługujące czy to właścicielom dóbr tabularnych, czy też innym osobom, bądź pojedynczym, bądź zbiorowym, a w szczególności także gminom, ma być wykupione w drodze wywłaszczenia.

§. 2.

Dotychczasowi właściciele prawa propinacyi otrzymają tytułem wynadgrodzenia za utratę prawa propinacy kapitał, równający się dwudziestorazowemu rocznemu czystemu dochodowi z prawa wyszynku.

Jako czysty roczny dochód z prawa wyszynku ma być uważane przecięcie z trzechletniego czystego dochodu z prawa wyszynku, przyjętego w latach podatkowych 1863., 1864. i 1865. za podstawę do wymiaru podatku dochodowego, po odtrąceniu przeciętnej kwoty rocznego podatku dochodowego z dodatkami, opłacanego od prawa wyszynku w tych trzech latach.

§. 3.

Czysty roczny dochód z prawa wyszynku obliczy, i na podstawie tego obliczenia wymierzy zarazem kapitał wynadgrodzenia osobno dla każdego pojedynczego ciała tabularnego, równie jak dla każdego dotychczasowego właściciela prawa propinacyi, nie będącego właścicielem tabularnym, Komisya powiatowa, złożona z trzech członków. Jednego z tych członków zamianuje c. k. Namiestnik, drugiego wyznaczy Wydział krajowy, a trzeciego wybiorą większością głosów zgłaszający się do wyboru właściciele tabularni, w powiecie prawo wyszynku wykonywujący. Współwłaściciele ciała tabularnego mają tylko jeden głos.

Gdzie podatek dochodowy wymierzony był z dochodu, z prawa wyszynku w połączeniu z innemi dochodami, jak n. p. z dochodem z młyna, z cegielni, z zajazdu, w gminach z dochodem z dodatku gminnego i t. p., lub gdzie podatek dochodowy z dochodu z prawa wyszynku był wymierzonym łącznie dla dwóch lub więcej ciał tabularnych, Komisya ta orzecze na podstawie oryginalnych fasyj, lub w braku takowych, albo gdyby fasye nie wykazywały każdego dochodu zosobna, a względnie nie wykazywały osobno dochodu każdego pojedynczego ciała tabularnego, na podstawie szczegółowych dochodzeń, ile w łącznie opodatkowanym dochodzie mieści się innych dochodów, a ile pozostaje jako dochód z prawa wyszynku, lub ile przypada dochodu z prawa wyszynku na każde z łącznie opodatkowanych ciał tabularnych.

Gdzie przy wymierzaniu podatku dochodowego z dochodu z prawa wyszynku nie uwzględniono i nie potrącono czynszu za dodane do wykonywania wyszynku budynki, lub za dodane arendarzowi pola lub pastwiska, albo wreszcie wartości jakichkolwiek innych dodatków lub dogodności, taż sama Komisya orzecze na podstawie szczegółowych dochodzeń, ile z tego tytułu należy potrącić z przyjętego dla wymierzenia podatku czystego dochodu z prawa wyszynku.

Przeciw orzeczeniom Komisyi powiatowej, powziętym większością głosów, a w szczególności przeciw wymierzeniu kapitału wynadgrodzenia, nie ma miejsca żadna reklamacya, ani zażalenie.

§. 4.

W dniu 1. lipca, który nastąpi po ogłoszeniu przez Wydział krajowy w Dzienniku ustaw krajowych, że kapitał wynagrodzenia za prawo propinacyi został wymierzonym w całym kraju, stanie się prawo wyrobu napojów spirytusowych przedmiotem wolnego przemysłu, i podlegać odtąd będzie postanowieniom ogólnej ustawy przemysłowej, z tem jednakże ograniczeniem, iż właścicielom gorzelń, browarów i miodosytni, tudzież fabrykantom spirytusów i słodzonych napojów nie będzie wolno sprzedawać przedmiotów swego wyrobu inaczej, jak tylko hurtem, i z zastosowaniem się do przepisów o handlu hurtowym temi przedmiotami w kraju obowiązujących.

§ 5

Jednocześnie przejdzie wyłączne prawo wyszynku napojów spirytusowych na własność kraju Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, i przestanie być częścią dóbr tabularnych, a w miejsce jego wstąpi kapitał wynadgrodzenia.

Oddanie jednakże krajowi tego prawa wyszynku przez dotychczasowych właścicieli nastąpi dopiero po uiszczeniu tymże przez kraj kapitału, i w miarę wypłacania takowego.

§. 6.

Każdy dotychczasowy właściciel prawa wyszynku pozostaje przy nieograniczonem posiadaniu i wykonywaniu prawa tego, dopóki przyznany mu kapitał wynadgrodzenia nie zostanie wypłaconym.

W ciągu tego posiadania winien jednakże sam opędzać i ponosić wszelkie podatki i ciężary, tego prawa i dochodu z niego tyczące się.

§. 7.

Zabudowania i sprzęty do wykonywania wyszynku pozostają własnością dotychczasowych uprawnionych.

§. 8.

Ustawa niniejsza nie narusza i nie nadweręża w niczem pobieranych przez niektóre gminy pod nazwiskiem dodatku gminnego opłat od wprowadzenia gorących trunków, równie jak prawa gmin do pobierania w granicach ustawy gminnej opłat od konsumcyi tychże.

§. 9.

Kapitał wynadgrodzenia spłacony będzie w gotowych pieniądzach.

§. 10.

Cały kraj Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem ręczy uprawnionym za wypłatę wynadgrodzenia.

Wszyscy uprawnieni mają otrzymać swój kapitał wynadgrodzenia najpóźniej do lat czterdziestu po przejściu prawa wyszynku na własność kraju.

§. 11.

Przyznany uprawnionym mocą orzeczenia Komisyj powiatowych kapitał wynadgrodzenia ma być uwidocznionym zaraz po przyznaniu w stanie czynnym dotyczących majętności, i dopóki nie będzie wypłaconym, pozostaje nierozdzielną częścią tych majętności. Uwidocznienie uskuteczni sąd tabularny na żądanie Wydziału krajowego, lub organu, przez Wydział krajowy do tego upoważnionego.

§. 12.

W celu przeprowadzenia wypłaty przyznanego uprawnionym wynadgrodzenia, utworzony będzie osobny fundusz umorzenia.

Do funduszu tego płacić będzie każdy dotychczasowy właściciel prawa wyszynku, od dnia przejścia prawa wyszynku na własność kraju aż do czasu oddania go w jego posiadanie, corocznie $^1/_{00}$ od wymierzonego wynadgrodzenia w kwartalnych ratach z góry. Opłata ta pobieraną i ściąganą będzie w ten sam sposób i w tych samych terminach, jak dodatki krajowe do podatku gruntowego. Zaległościom tej opłaty przysługiwać będzie równe z podatkami pierwszeństwo hypoteczne, a przy likwidowaniu tychże urzędowy wyciąg z ksiąg rachunkowuch Wydziału krajowego stanowić będzie zupełny dowód.

Nadto wpływać będą do tego funduszu umorzenia aż do zupełnego uiszczenia należnego wszystkim uprawnionym wynadgrodzenia, wszystkie dochody z prawa wyszynku, które przejdzie w skutek wypłaconego wynadgrodzenia w posiadanie kraju.

Dopóki kapitał wynadgrodzenia nie będzie wypłaconym w całym kraju, przekazane te funduszowi umorzenia wpływy nie mogą być użytemi na inne cele, jak tylko na umarzanie kapitału wynadgrodzenia. Jedynie koszta dotyczącego zarządu pokrywane będą z tych wpływów.

O ile inne jeszcze dochody wpływać mają do funduszu umorzenia, postanowią stósownie do potrzeby późniejsze ustawy. Posiadacze prawa wyszynku nie mogą być jednakże w żadnym razie pociągani z tytułu tego posiadania do jakiejkolwiek dalszej opłaty na fundusz umorzenia.

Wszystkie sumy, wpływające do funduszu umorzenia, winny być na rzecz tegoż funduszu fruktyfikowane. Jednakże nie mogą być lokowane w papierach podlegających kursowi.

§. 13.

Spłata kapitalu wynadgrodzenia rozpocznie się w rok po przejściu prawa wyszynku na własność kraju (§. 5.), i odbywać się będzie co roku w miarę zasobów funduszu umorzenia.

§. 14.

Przed innemi mają być zaspokojeni ci z uprawnionych, którzy się oświadczą z gotowością opuszczenia funduszowi umorzenia pewnej części z należącego im kapitału, a między tymi ci, którzy największe procentowe opuszczenie zaofiarują. Między ofiarującymi opuszczenie jednakowej procentowej części kapitału wynadgrodzenia rozstrzygnie los. Uprawniony, chcący korzystać z prawa ubiegania się o prędszą zapłatę przez opuszczenie pewnej części kapitału wynadgrodzenia, którego prawo propinacyi było połączone z majętnością tabularną, winien uwidocznić w księgach hypotecznych, iż zastrzega sobie korzystanie z tego prawa. Zastrzeżenie to każe Sąd tabularny zanotować w stanie czynnym dotyczącej majętności na proste podanie jej właściciela. Zanotowanie takie będzie miało ten skutek, iż pokąd nie będzie wymazane, wierzyciele którzyby weszli do tabuli po tem zanotowaniu, nie będą mogli żadnym względem ani zaprzeczać ważności ofiarowanego funduszowi umorzenia przez uprawnionego opuszczenia pewnej części kapitału wynagrodzenia, ani rościć sobie do funduszu umorzenia, a względnie do funduszu krajowego żadnej pretensyi w razie przyjęcia przez tenże ofiarowanego opuszczenia.

Wymazanie wzmiankowanego zastrzeżenia z tabuli nastąpi na żądanie właściciela majętności, jednakże tylko za przyzwoleniem Wydziału krajowego.

Ubiegający się o prędsze zaspokojenie winien przedłożyć Wydziałowi krajowemu legalizowany dokument, zawierający oświadczenie, jaką procentową część kapitału wynadgrodzenia opuszcza, a jeżeli prawo propinacyi, o którego zapłatę chodzi, było połączone z majętnością tabularną, winien przedłożyć nadto tejże extrakt tabularny dowodzący, że zastrzeżenie prawa ofiarowania opuszczenia jest zanotowane w jej stanie czynnym, tudzież legalizowane oświadczenie wszystkich wierzycieli, którzy przed tem zanotowaniem uzyskali prawo hypoteki na tej majętności, że zezwalają na ofiarowane opuszczenie.

§. 15.

Gdyby nikt z uprawnionych nie oświadczył gotowości do opuszczenia pewnej części kapitału, albo gdyby oświadczenia nie wyczerpywały całej w tym roku na spłaty przypadającej sumy, rozstrzygnie los, któremu z uprawnionych wypłacony będzie kapitał wynadgrodzenia.

Przy losowaniu otrzyma każde ciało tabularne i każdy uprawniony, wykonywujący prawo wyszynku nie z tytułu własności ciała tabularnego, w tabuli krajowej zapisanego, osobny numer.

§. 16.

Uprawnieni, wykonywujący nie z tytułu własności majątku tabularnego prawo wyszynku w jednej i tej samej miejscowości, muszą być wynadgrodzeni jednocześnie. Oświadczenie względem opuszczenia części kapitału wynadgrodzenia może być zatem uczynione tylko łącznie przez nich wszystkich, a przy losowaniu otrzymają wszyscy jeden wspólny numer.

§. 17.

Przyznany kapitał wynadgrodzenia nie może być spłacany częściowo, lecz musi być wypłacony w całości. Jeżeliby zatem fundusz na spłatę przeznaczony nie wystarczał na całkowite zapłacenie uprawnionego, na którego

przychodziła kolej czy to w skutek opuszczenia części kapitału, czy też w skutek losowania, otrzymają wynadgrodzenie dalsi z kolei uprawnieni, których kapitały będą mogły być całkowicie spłacone.

Resztę, jakiej w ten sposób nie da się użyć, zatrzyma fundusz umorzenia do roku następnego.

§. 18.

Z dniem ostatnim grudnia każdego roku zamknięty będzie roczny rachunek funduszu umorzenia, a w miesiącu styczniu ogłoszona zostanie w Dzienniku ustaw krajowych i w gazecie urzędowej wysokość sumy, przypadającej na spłaty wynadgrodzenia.

Oświadczenia względem opuszczenia pewnej części kapitału wynadgrodzenia winny być wnoszone do Wydziału krajowego opieczętowane, i podane najpóźniej do końca lutego. Rozpieczętowanie ofert odbędzie się na pierwszem posiedzeniu Wydziału krajowego w miesiącu marcu.

Oświadczenia ważne są tylko na ten jeden rok, w którym były podane.

Najpóźniej w początku czerwca nastąpi ogłoszenie w Dzienniku ustaw krajowych i w gazecie urzędowej, którym uprawnionym wypłacony będzie w tym roku kapitał wynadgrodzenia.

§. 19.

Wypłata kapitału wynadgrodzenia nastąpi w ciągu miesiąca czerwca przez złożenie go do depozytu c. k. Sądu krajowego lub obwodowego, w którego okręgu terytoryalnym spłacone prawo wyszynku wykonywano. Przez złożenie do depozytu wymierzonej lub ugodzonej (§. 14.) sumy kraj uiszcza zupełną zapłatę.

Jeżeli spłacone prawo wyszynku połączone było z własnością majątku tabularnego, zawezwie Wydział krajowy jednocześnie z złożeniem do depozytu kapitału wynadgrodzenia Sąd tabularny o odpisanie wypłaconego wynadgrodzenia z stanu czynnego dotyczącego ciała tabularnego.

§. 20.

W dniu pierwszym lipca przejdzie spłacone prawo wyszynku w wyłączne posiadanie i użytkowanie kraju Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem. Oddanie tego posiadania uskutecznią c. k. polityczne władze na podstawie zamieszczonego w Dzienniku ustaw krajowych obwieszczenia o mających być w tym roku spłaconych kapitałach wynadgrodzenia (§. 18.) bez wymagania dowodu, iż kapitał został istotnie złożonym do depozytu sądowego. Przy tem oddaniu nie będą uwzględnione żadne roszczenia trzecich osób, pochodzące z jakiegobądź tytułu. Za pretensye ztąd wynikłe kraj nie odpowiada.

§. 21.

Osobna ustawa krajowa oznacza postępowanie sądowe względem przyznania kapitału, wymierzonego za wykupione prawo propinacyi.

§. 22.

Przeprowadzenie wykupna prawa propinacyi porucza się Wydziałowi krajowemu, i upoważnia się go do użycia potrzebnych w tym celu środków, a w szczególności do mianowania członków Komisyj powiatowych i do ustanawiania po powiatach organów, jakich przeprowadzenie wykupna i zarządu prawa wyszynku wymagać będą. Wydział krajowy upoważnionym jest także ustanowić nazewnątrz siebie centralną Komisyę pod przewodnictwem Marszałka lub Członka Wydziału przez niego do tego mianowanego, powołując do niej osoby zaufania godne, i jej powierzyć czynności, odnoszące się do wymierzenia kapitału wynadgrodzenia, do zarządu funduszem umorzenia, i do wypłaty uprawnionym kapitału wynadgrodzenia, do odbierania w posiadanie kraju spłaconego prawa wyszynku i do zarządu niem, równie jej poruczyć mianowanie członków Komisyj powiatowych, i ustanawianie po powiatach organów pomocniczych.

Komisya centralna składać będzie Wydziałowi krajowemu sprawozdania i szczegółowe rachunki.

W razie nadużyć winien Wydział krajowy Komisye lub pojedynczych członków pociągać do odpowiedzialności.

§. 23.

Wydział krajowy a względnie Komisya centralna upoważnione są żądać wszelkiego współdziałania od wydziałów powiatowych i urzędów gminnych tak przy czynnościach wymierzenia umarzania kapitału wynadgrodzenia, jak i przy zarządzie odebranego prawa wyszynku.

§. 24.

C. k. władze rządowe w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem użyczą Wydziałowi krajowemu i jego organom wszelkiej pomocy do przeprowadzenia i wykonania postanowień niniejszej ustawy.

II.

Ustawa,

obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem,

o postępowaniu sądowem względem przyznania kapitału wymierzonego za wykupione prawo propinacyi.

Zgodnie etc. etc.

§. 1.

Do czynności sądowych, zawartych w niniejszej ustawie właściwym jest ten c. k. Sąd krajowy lub obwodowy, w którego okręgu terytoryalnym wykonywano spłacone prawo wyszynku.

§. 2.

Złożony kapitał wynadgrodzenia za prawo propinacyi, które nie było połączone z majątkiem tabularnym, wypłaci Sąd bezwłocznie dotyczącemu uprawnionemu, jeżeli prawa trzecich osób nie stają na przeszkodzie.

§. 3.

Względem przyznania złożonego kapitału wynadgrodzenia za prawo propinacyi, które było połączone z dobrami tabularnemi, winien Sąd wprowadzić postępowanie sądowe, skoro wezwany będzie do tej czynności czy to przez właściciela, czy przez wierzyciela tabularnego.

§. 4.

Otrzymawszy takie wezwanie, winien Sąd przekonać się, czyli własność majętności nie jest ograniczona warunkiem krępującym wolne rozrządzanie, jakie ciężary na niej są zapisane, i czyli właściciel jest własnowolnym.

§. 5.

Jeżeli albo majątek nie jest obciążonym, albo wszyscy wierzyciele zahypotekowani na nim przed odpisaniem z jego stanu czynnego spłaconego wynadgrodzenia przyzwolą na oświadczeniach legalizowanych na wydanie złożonego kapitału, wyda Sąd takowy właścicielowi majątku, zapisanemu jako taki w księgach hypotecznych.

§. 6.

W każdym innym razie zawezwie Sąd edyktem sądowym wszystkich, mających prawo hypoteki na majątku do zgłoszenia swoich pretensyj. Od tej zasady odstąpi tylko w tym wypadku, jeżeli uprawniony dowiedzie extraktem tabularnym, że zawezwanie edyktem wierzycieli ze względu na ich małą liczbę i znany ich pobyt nie jest potrzebnem. W takim razie Sąd wyznaczy natychmiast termin do wysłuchania wszystkich interesentów, i postąpi sobie dalej podług postanowień tej ustawy.

Obowiązek przedłożenia extraktu tabularnego odpada, jeżeli Sąd jest oraz sądem tabularnym.

Od orzeczenia Sądu, że wezwanie edyktem ma miejsce lub nie, nie ma odwołania się do wyższego sędziego.

§. 7.

Edykt ogłasza się przez zamieszczenie trzyrazowe w gazecie urzędowej, i przez przybicie za kratami Sądu, i zawierać ma:

a) Nazwisko Sądu, który go wydał.

b) Dokładne oznaczenie majątku.
c) Imie i nazwisko właściciela majątku.
d) Wysokość złożonego kapitału wynadgrodzenia.
e) Wymienienie, że kto nie zgłosi w przepisanym terminie swej pretensyi, podpadnie surowości §. 9.
f) Wymogi zgłoszenia.
g) Wyznaczenie dnia, z którym kończy się termin do zgłoszenia się, — a który ma trwać mniej więcej dni 60.

§. 8.

Jednocześnie z wydaniem edyktu zarządzi Sąd zanotowanie w stanie czynnym majątku, że edykt został wydany z wymienieniem dnia, z którym zgaśnie prawo zgłoszenia się, i z wyrażeniem prawnych skutków dla tych, którzybyby się nie zgłosili (§. 9.).

§. 9.

Kto się nie zgłosi w naznaczonym terminie, będzie nieodwołalnie uważany za zadowalniającego się hypoteką dóbr, nie będzie mógł rościć sobie żadnego prawa do kapitału wynadgrodzenia, i nie będzie miał prawa występywania ani przeciw jakiegobądź rodzaju umowie, zawartej przez stawające do rozprawy strony, ani też przeciw orzeczeniu sądowemu, jakkolwiekby ono wypadło.

§. 10.

Zgłoszenie się może być uczynione pisemnie albo ustnie, i winno zawierać:

a) Imię, nazwisko i mieszkanie (liczba domu) zgłaszającego się, a w razie działania przez pełnomocnika, tegoż imię, nazwisko i mieszkanie, z dołączeniem pełnomocnictwa, należycie wystawionego i legalizowanego.
b) Wysokość pretensyi tak co do kapitału, jakoteż co do procentów;
c) oznaczenie pozycyi tabularnej zgłoszonej pretensyi;
d) jeżeli zgłaszający się nie mieszka w miejscu siedziby Sądu, wymienienie zamieszkałego tamże pełnomocnika do odbierania rozporządzeń sądowych, inaczej bowiem przesyłane one mu będą przez pocztę z takim samym skutkiem, jak gdyby doręczone były do rąk jego własnych.

§. 11.

Za osoby niewłasnowolne, za gminy i inne korporacye, za fundusze, stojące pod publiczną administracyą lub kontrolą, za fideikomisy i tym podobne, zgłosić się winni ich zastępcy i organa ustanowione na mocy szczególnych postanowień prawa.

§. 12.

Nadchodzące zgłoszenia się należy zbierać i zapisywać natychmiast w osobnym dla każdego majątku wykazie. — Zgłoszenia te będzie mógł każdy w kancelaryi przejrzeć.

§. 13.

Po upływie terminu edyktalnego, naznaczy Sąd bezzwłocznie z urzędu termin do rozprawy ustnej, i zawezwie nań właściciela majątku, zastępcę funduszu umorzenia, przez Wydział krajowy oznaczyć się mającego, i tych wszystkich wierzycieli, którzy się zgłosili z wezwaniem przyniesienia do rozprawy wszystkich oryginalnych dokumentów i aktów, mogących służyć do udowodnienia ich pretensyj, i z zagrożeniem skutków prawnych nie stawienia się, wymienionych w §. 19.

§. 14.

Jeżeli właściciel majątku, prawny tegoż zastępca lub wykazany pełnomocnik, nie może być wezwany, należy ustanowić na jego koszt i niebezpieczeństwo kuratora ad actum.

Jeżeli o własność majątku toczy się między dwoma lub więcej osobami spór, albo jeżeli majątek jest wspólną własnością, lub więcej osób, winne są takowe ustanowić wspólnego pełnomocnika, i wymienić takowego Sądowi przynajmniej ośm dni przed wyznaczonym terminem do rozprawy.

W przeciwnym razie zamianuje Sąd na ich koszt i niebezpieczeństwo kuratora ad actum.

Jeżeli majątek jest w sekwestracyi, winien być przyzwany także sekwestrator.

§. 15.

Jeżeli na majątku cięży substytucya, wezwany będzie oprócz posiadacza majątku także i substytut, a jeżeli ustanowiony jest kurator substytucyi, równie i kurator.

W wypadku prostego użytkowania majątku (ususfructus) należy wezwać tak właściciela majątku, lub ustanowionego do obrony praw jego zastępcę, jak i użytkującego.

§. 16.

Jednocześnie z wyznaczeniem terminu do rozprawy wyjmie Sąd z urzędu dokładny wyciąg hypoteczny względem wszystkich ciężarów hypotecznych, zabezpieczonych na majątku przed odpisaniem kapitału wynadgrodzenia wraz z możliwemi ich podzastawami. Wyciąg ten ma służyć przy rozprawie za podstawę; a twierdzący, iż po wyjęciu wyciągu nastąpiły w stanie tabularnym zmiany, winien udowodnić swe twierdzenie.

§. 17.

Na terminie rozprawy winien Sąd, jeżeli któryś z wezwanych nie stanie, przedewszystkiem przekonać się, czyli wezwanie zostało mu doręczone:

a) jeżeli dotyczące świadectwa doręczenia brakują, należy toczyć rozprawę, jak dalece można, ze stronami które stanęły, następnie zaś odroczyć rozprawy, a o dniu i godzinie tejże zawiadomić strony obecne natychmiast zapomocą protokółu, który podpiszą, nieobecne zaś przez osobne wezwanie.

b) Jeżeliby i na tym drugim terminie któraś z stron pierwotnie nieobecnych nie stanęła, i brakowało dowodu, że wezwanie zostało jej należycie doręczone, należy z stronami obecnemi postąpić podług ustępu *a*), termin zaś jeszcze raz odroczyć, strony jednakże nieobecnej więcej już nie wzywać, lecz na jej koszt i niebezpieczeństwo wyznaczyć kuratora ad actum, a ją edyktem o tem zawiadomić.

§. 18.

Wierzyciel, należycie wezwany, który nie stanął do rozprawy, podpadnie surowości wyrażonej w §. 9. tejże Ustawy.

§. 19.

Jeżeli należycie wezwany właściciel majątku lub jego zastępca nie stanie, należy na jego koszt i niebezpieczeństwo ustanowić kuratora ad actum, z którym rozprawa toczyć się będzie z wszelkim skutkiem prawnym tak długo, dopóki właściciel sam osobiście lub przez pełnomocnika nie stanie.

Jeżeli nie stanie zastępca funduszu umorzenia, nie należy odraczać dlatego terminu rozprawy, lecz prowadzić takową i w jego nieobecności.

§. 20.

Podania pisemne stron, które nie stanęły do rozprawy, nie będą uwzględniane.

§. 21.

Oprócz wypadków, przewidzianych w §§. 17. i 19., można odroczyć termin rozprawy wtenczas tylko, jeżeli z powodów do nieprzyzwyciężenia takowa nie mogła być odpowiednio natychmiast dalej prowadzoną.

W tym względzie rozstrzyga Sąd bez dopuszczenia dalszego odwołania się.

Jeżeli rozprawa nie skończy się w jednym dniu, będzie prowadzoną dalej nazajutrz, i tak dalej aż do zupełnego ukończenia.

§. 22.

Przy rozprawie winien Sąd przedewszystkiem starać się, aby co do rozdziału i wypłaty złożonego kapitału wynadgrodzenia przyszło między wszystkiemi stronami do ugody. Ugoda taka ma skutki ugody sądowej.

§. 23.

Oświadczenia, uczynione przy rozprawie przez zastępców osób nie używających własnowolności, gmin lub innych korporacyj, fideikomissów, funduszów, zostających pod zarządem publicznym i t. d. nie potrzebują do swej ważności szczególnego pozwolenia właściwych władz opiekuńczych, nadzorczych, administracyjnych lub autonomicznych.

§. 24.

Stawający do rozprawy wierzyciele, którzy będą obstawali przy zaspokojeniu lub zabezpieczeniu złożonego kapitału wynadgrodzenia, winni być w braku ugody zaspokojeni lub ubezpieczeni porządkiem pierwszeństwa hypotecznego ich wierzytelności podług następujących postanowień aż do wyczerpania całego złożonego kapitału wynadgrodzenia.

§. 25.

Prawa, które wedle swej natury pozostać muszą na gruncie, nie mogą być przekazane na kapitał wynadgrodzenia.

§. 26.

Wierzytelność niezgłoszona nie może być przeniesioną na kapitał wynadgrodzenia, lub zabezpieczoną na nim.

§. 27.

Gdzie oktawa nie jest jeszcze odpisaną, tam na pokrycie jej winna być zatrzymana jedna szesnasta część kapitału wynadgrodzenia w depozycie sądowym.

Właściciel majątku będzie miał w takim razie prawo żądania, aby za zatrzymaną sumę zakupiono procentowe papiery hypoteczne wedle jego wyboru, i aby mu wypłacano płynące od nich odsetki.

Po odpisaniu oktawy będzie zatrzymana suma użytą na zaspokojenie niezapłaconych jeszcze wierzycieli w drodze rozprawy dodatkowej, lub wydaną właścicielowi majątku, gdyby takowych już nie było, lub istniejący na wydanie przysłali.

§. 28.

Dług rzeczywisty i zapadły w skutek prawomocnego wyroku sądowego, ugody sądowej lub przyznania przez właściciela dóbr będzie zaspokojonym z kapitału wynadgrodzenia, tak co do kapitału jak co do procentów, mających równe z kapitałem pierwszeństwo hypoteczne, i co do kosztów sądowych.

§. 29.

Jeżeli zaś między właścicielem majątku i wierzycielem, żądającym zaspokojenia z kapitału wynadgrodzenia zajdzie spór o rzeczywistość zapadłej już wierzytelności zahypotekowanej w pewnej sumie pieniężnej, sąd odeszle sprawę do zwyczajnej drogi prawa, i zarazem na pokrycie tej wierzytelności wyłączy z kapitału wynadgrodzenia, i zatrzyma w depozycie sądowem sumę odpowiednią kapitałowi i zahypotekowanym procentom. Suma ta stanowić będzie odtąd jedyny fundusz przyszłego zaspokojenia spornej wierzytelności w miarę sądowego przyznania, w skutek czego ustaje natychmiast wszelki osobisty obowiązek dłużnika i odpowiedzialność hypoteki dóbr tak co do kapitału, jak co do procentów (§. 41.).

Jeżeli między właścicielem majątku i wierzycielem nie nastąpi porozumienie co do sposobu lokacyi sumy, w depozycie zatrzymanej, wierzyciel winien się oświadczyć, w jakich papierach wartościowych, procent niosących, chce ją mieć ulokowaną.

Po prawomocnem rozstrzygnięciu procesu wyda Sąd wierzycielowi w miarę przyznanej mu należytości papiery wartościowe według kursu, w jakim były zakupione wraz z kuponami narosłemi. Jeźli po zaspokojeniu przyznanej wierzycielowi należytości pozostanie jaka reszta, takowa będzie użytą na zaspokojenie późniejszych wierzycieli w drodze rozprawy dodatkowej, lub gdyby takowych już nie było, albo istniejący na to przyzwolili, będzie wydaną właścicielowi majątku.

§. 30.

Wierzyciel, którego pretensya nie jest wyrażoną w księgach hypotecznych w pewnej sumie pieniężnej, winien likwidować takową przy rozprawie w pieniężnej kwocie.

Jeżeli w tym względzie nie przyjdzie między wierzycielem a właścicielem majątku do porozumienia, odeszle Sąd sprawę do zwykłej drogi prawa, a do ukończenia procesu zatrzyma kapitał wynadgrodzenia, o ile nie został wyczerpanym poprzedzającemi pretensyami, w swojem przechowaniu.

Gdyby w takim razie nie przyszło między właścicielem majątku a wierzycielami do porozumienia co do sposobu fruktyfikacyi zatrzymanego kapitału, właściciel majątku będzie miał prawo oznaczenia, w których procentowych papierach hypotekowanych takowy ma być lokowany, tudzież żądania, aby mu wypłacano płynące od tych papierów procenta.

Po ukończeniu procesu zarządzi Sąd na żądanie którejkolwiek strony dalsze prowadzenie nieukończonej rozprawy co do zatrzymanego kapitału.

§. 31.

Jeżeli w czasie rozprawy nie nadszedł jeszcze termin lub warunek zapłacenia hypotekowanej należytości, i takowa nie może być natychmiast wypowiedzianą, może wierzyciel żądać, aby na pokrycie takowej wyłączono z kapitału wynadgrodzenia i zatrzymano w depozycie odpowiadającą tej wierzytelności sumę. Suma ta stanowić będzie odtąd jedyny fundusz przyszłego zaspokojenia tej wierzytelności, w skutek czego ustaje natychmiast wszelki osobisty obowiązek dłużnika i odpowiedzialność hypoteki dóbr (§. 41.).

Jeżeli wierzyciel ma prawo pobierania procentów od tej należytości, może żądać, aby za złożoną sumę kupiono procentowe papiery hypoteczne wedle jego wyboru, i aby z pobieranych odsetków wypłacano mu należące procenta. Coby z pobieranych odsetków po zapłaceniu należących mu procentów zostawało, ma być oddawano właścicielowi majątku.

Wierzyciel zaś nie może żądać żadnej dopłaty, gdyby odsetki nie pokrywały w zupełności należących mu procentów.

Jeżeli wierzyciel nie ma prawa pobierania procentów, właściciel majątku może żądać, aby za złożoną sumę zakupiono procentowe papiery hypoteczne wedle jego wyboru, i aby mu oddawano w całości odsetki od nich.

Z nadejściem terminu wypłaty należytości będzie miał wierzyciel prawo żądania zaspokojenia z zatrzymanego w depozycie funduszu. Nadwyżka, jakaby według ówczesnego kursu procentowych papierów hypotecznych zostawała od tego zaspokojenia, ma być użytą na zaspokojenie późniejszych niezapłaconych jeszcze wierzycieli w drodze rozprawy dodatkowej, lub wypłaconą właścicielowi majątkn, albo jego prawonabywcom, gdyby wierzycieli niezapłaconych już nie było, albo istniejący na wypłatę przyzwolili. Przeciwnie nie może wierzyciel żądać żadnej dopłaty, gdyby z jakiegokolwiek powodu coś brakowało do pokrycia jego należytości.

§. 32.

Przy rentach i innych tego rodzaju należytościach, może wierzyciel żądać zakupienia z kapitału wynadgrodzenia takiej ilości procentowych papierów hypotecznych wedle wyboru właściciela majątku, jaka będzie potrzebną, aby odsetki od nich pokrywały należącą mu rentę, zatrzymania ich w depozycie sądowym jako zakład swej pretensyi i wypłacania mu z wpływających odsetków należącej renty. Nadwyżka, jakaby może od zapłacenia renty zostawała, ma być oddawaną właścicielowi majątku.

Jeżeliby właściciel majątku nie oznaczył, jakie papiery hypoteczne mają być zakupione, oznaczy je sam wierzyciel.

Gdyby złożony w depozycie papier hypoteczny został wylosowanym, zakupiony będzie z odebranej zań należytości taki sam procentowy papier hypoteczny, i na taką samą sumę, na jaką opiewał papier wylosowany. Reszta odebranej należytości będzie użytą na zaspokojenie późniejszych niezapłaconych jeszcze wierzycieli w drodze rozprawy dodatkowej, lub oddaną właścicielowi majątku, lub jego prawonabywcom, jeżeliby niezapłaconych wierzycieli już nie było, lub istniejący na oddanie zezwolili.

To samo nastąpi po zgaśnięciu prawa do pobierania renty z całą złożoną na jej zabezpieczenie sumą.

§. 33.

Zastrzeżone wierzycielowi w §§. 30. i 31. prawo żądania zatrzymania w Sądzie zakupionych z kapitału wynadgrodzenia procentowych papierów hypotecznych na zabezpieczenie jego należytości przysługa mu o tyle, o ile należytość, lub skapitalizowana przez 20 roczna renta nie znajdą zabezpieczenia w dwóch trzecich częściach wartości majątku, bądź podług stanu tabularnego, bądź wskutek przekazania wszystkich lub niektórych wierzycieli na kapitał wynadgrodzenia. W przeciwnym razie musi on na żądanie właściciela majątku zadowolnić się hypoteką dóbr, i na niej poprzestać. To prawo żądania nie przysługuje wierzycielom.

Jako wartość majątku przyjmuje się storazowy roczny podatek gruntowy zwyczajny, z dodatkiem jednej trzeciej części.

Urzędowy wykaz opłacanego z majątku podatku gruntowego przynieść winien właściciel majątku do rozprawy.

§. 34.

Posiadacz dożywotni majątku lub mający prawo użytkowania (usufructuarius) majątku, z którym połączone prawo propinacyi zostało spłacone, ma prawo żądania, aby za cały kapitał wynadgrodzenia, jaki pozostanie

po zaspokojeniu lub zabezpieczeniu wierzycieli przed nim zahypotekowanych, zakupione były papiery procentowe hypoteczne wedle jego wyboru, aby takowe zatrzymano w Sądzie, aby w razie wylosowania którego z nich zakupowaną za otrzymaną ztąd gotówkę dalsze takie same papiery hypoteczne. i aby mu wypłacano pobierane od zatrzymanych papierów odsetki.

Po zgaśnięciu dożywocia użytą będzie zatrzymana suma na zaspokojenie późniejszych niezapłaconych jeszcze wierzycieli w drodze rozprawy dodatkowej, lub oddana właścicielowi majątku lub jego prawonabywcom, gdyby niezapłaconych wierzycieli już nie było, lub istniejący na oddanie przyzwolili.

§. 35.

O ile w ustawie tej zastrzeżone jest właścicielowi majątku prawo oznaczania, w jakich procentowych papierach hypotecznych mają być lokowane sumy zatrzymane dla bezpieczeństwa wierzycieli, i pobierania od tychże odsetków, przysługiwać będzie to samo prawo dożywotnikowi, i mającemu prawo użytkowania co do wierzytelności, poprzedzających w tabuli prawo dożywocia lub prawo użytkowania.

§. 36.

Rzeczywistości pretensyi może zaprzeczać tylko dłużnik. Zaś pierwszeństwa tabularnego i w ogóle prawa zastawu mogą zaprzeczać tak dłużnik, jakoteż i pomniejsi wierzyciele tabularni. Spór o prawo zastawu, lub o pierwszeństwo hypoteczne rozstrzygnie Sąd, przekazujący orzeczeniem przyznającém kapitał wynadgrodzenia z wykluczeniem zwykłej drogi prawa.

§. 37.

Jeżeli pretensya, mająca być zaspokojoną z kapitału wynadgrodzenia obciążona jest prawem podzastawu, lub związana w inny sposób, należy zabezpieczyć prawa interesowanych podług ogólnych ustaw cywilnych.

§. 38.

Kapitał wynadgrodzenia, nieużyty podług powyższych postanowień na zaspokojenie lub pokrycie wierzycieli, ma być wydany właścicielowi majątku.

§. 39.

Bezzwłocznie po ukończeniu rozprawy winien ją Sąd załatwić bądź doręczeniem stronom dosłownej treści ugody, bądź w razie sporu orzeczeniem w formie uchwały, którą doręczy wszystkim, uczestniczącym przy rozprawie stronom.

Gdyby ugoda lub uchwała nie mogły być z jakiegobądź powodu doręczone którejkolwiek stronie, przybicie za kratami w Sądzie zastąpi doręczenie. Dzień, w którym przybicie nastąpiło, należy zanotować.

§. 40.

Przeciw orzeczeniu Sądu przysłuża stronom prawo rekursu w przeciągu dni ośmiu. Rekurs winien być wniesionym do Sądu, który wydał orzeczenie.

Przeciw dwom równobrzmiącym orzeczeniom nie wolno odwoływać się, równie jak nie ma miejsca przywrócenie do dawnego stanu upadłego terminu do rekursu.

§. 41.

Przez prawomocne przekazanie wierzytelności na kapitał wynadgrodzenia, czy to w celu zaspokojenia, czyli też w celu zabezpieczenia (§§. 29. 31. i 32.), dłużnik osobisty i dłużnik hypoteczny przestają być dłużnikami przekazanej wierzytelności.

§. 42.

Równocześnie z doręczeniem ugody, równie jak po nastąpionej prawomocności orzeczenia sądowego winien Sąd orzekający z urzędu udzielić ugodę lub orzeczenie sędziemu tabularnemu z wezwaniem, aby pretensye, przekazane na kapitał wynadgrodzenia (§§. 29., 31. i 32.), gdziebądź one ciężą, wraz z wszystkiemi podzastawami w tabuli wymazane zostały, i aby zawiadomił Sąd orzekający wraz z wymienieniem o zaszłych tymczasem w tabuli zmianach.

§. 43.

Odebrawszy to uwiadomienie, przystąpi Sąd z urzędu do wydania przekazanych sum, stosując się przytem do przepisów, istniejących względem wydania złożonych w depozycie sądowym pieniędzy. Wypłata, czy to całkowita, czy częściowa, ma być zanotowana na dotyczącym dokumencie.

§. 44.

Do każdej późniejszej rozprawy, bądź uzupełniającej (§. 30.), bądź dodatkowej wezwani będą bez wydawania nowego edyktu tylko ci z niezaspokojonych jeszcze wierzycieli, którzy oświadczyli przy pierwszej rozprawie żądanie zaspokojenia lub zabezpieczenia swych należytości z kapitału wynadgrodzenia. Ci zaś, którzy, czy to wyraźnie, czy milcząco przez niejawienie się poprzestali na hypotece dóbr, nie mogą rościć sobie już żadnego prawa do kapitału wynadgrodzenia, i nie będą słuchanymi.

Zresztą zastosować należy i przy rozprawach uzupełniających, i dodatkowych postanowienia niniejszej ustawy.

§. 45.

Złożony kapitał wynadgrodzenia za prawo propinacyi, połączone z majętnością należącą do fideikomisu nie podpada postępowaniu przepisanemu tą ustawą, ale ulega przepisom istniejącym dla fideikomisów.

Sąd przeszle kapitał wynadgrodzenia Sądowi fideikomisaryjnemu, który uwidoczni ciężary hypoteczne w księgach depozytowych przy tym kapitale.

§. 46.

Przepisy tej ustawy nie będą zastosowane, jeżeli już po złożeniu kapitału wynadgrodzenia do depozytu sądowego majątek tabularny został sprzedany w drodze exekucyi, lub pociągnięty do masy krydalnej, albo ugodowej. W takich razach rozpoczęte już postępowanie sądowe ustaje, a kapitał wynadgrodzenia podpada, jak każdy inny majątek, postępowaniu sędziego exekucyjnego, krydaryalnego, lub ugodowego. Tylko kapitał, przez prawomocną ugodę, lub prawomocne orzeczenie sędziego (§. 39.) przyznany wierzycielowi nie może już być wciągnięty do innego postępowania.

III.

Uchwała.

Sejm Królestw Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem wyraża prośbę:

1) o uwolnienie wszystkich dokumentów, podań i protokółów, które wykupno prawa propinacyi i postępowanie sądowe względem przyznania wymierzonego zań kapitału wynadgrodzenia wywołają, równie jak wpisów hypotecznych, wykupna tego tyczących się, od opłaty stemplowej i od opłat bezpośrednich, ustanowionych ustawami z dnia 2. sierpnia 1856. (Dz. p. P. Nr. 329), i z dnia 13. grudnia 1862. (Dz. p. P. Nr. 89.);

2) o uwolnienie wymierzonego za wykupno prawa propinacyi kapitału wynadgrodzenia, który w celu uiszczenia wypłaty ma być składany do depozytu sądowego, od opłaty za przechowanie, czyli taxy depozytowej, ustanowionej patentem z dnia 26. stycznia 1853. (Dz. p. P. Nr. 18), i rozporządzeniem cesarskiem z dnia 12. września 1858. (Dz. p. P. Nr. 151.)

1869
35

Alegat X.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego względem uregulowania i zabezpieczenia propinacyjnego prawa wyszynku.

Wysoki Sejmie!

Wniosek do ustawy o uregulowaniu wykonywania prawa propinacyi co do wyszynku gorących trunków, na przeszłej sesyi przez Wydział krajowy do Wysokiej Izby wniesiony, nie przyszedł pod obrady.

Wydział krajowy oddał go do zbadania komisyi pozasejmowej, zebranej z polecenia Wysokiej Izby w celu ułożenia projektu ostatecznego załatwienia sprawy propinacyjnej, która w nim niektóre zmiany poczyniła i potrzebę takiej ustawy umotywowała w następujący sposób:

Zdanie
komisyi przez Wydział krajowy powołanej w sprawie zabezpieczenia i uregulowania propinacyjnego prawa wyszunku.

Z wyjątkiem przypadków pojedynczych, szczególnie takich, w których rozstrzygnienia władz w skutek rozporządzeń ministeryalnych propinacyjne prawo wyszynku naruszają, dochód z prawa tego nie umniejsza się, lecz wzrasta; jednak pewność jego zagrożoną jest i podkopaną brakiem ochrony i rozporządzeniami przeciwnemi prawom nabytym.

Prawo to powinno być chronione, jak każde inne prawo własności.

Skuteczna ochrona tego prawa po przeniesieniu jego na kraj, już nie dla interesu prywatnych, ale dla interesu całego kraju stanie się potrzebną, aby kraj nie tylko miał zabezpieczony dochód potrzebny do płacenia kuponów i amortyzowania obligacyj propinacyjnych, lecz aby dochód ten mógł być zwiększonym dla pożądanego przyspieszenia amortyzacyi.

Osądzenie zmian, jakie po zamortyzowaniu obligacyj mogą nastąpić w przepisach, zabezpieczających i regulujących krajowe prawo wyszynku propinacyjnego, należy pozostawić przyszłemu ustawodawstwu krajowemu. Dla zabezpieczenia i uregulowania prawa propinacyi są zdaniem komisyi potrzebne następujące przepisy.

Wniosek przez komisyę wypracowany przedstawia Wydział krajowy Wysokiej Izbie z prośbą: Wysoki Sejm raczy uchwalić załączoną ⁄. ustawę o uregulowaniu wykonywania prawa propinacyi co do wyszynku gorących trunków.

Marszałek krajowy:
Leon książe Sapieha w. r.

Sprawozdawca:
Haller w. r.

We Lwowie dnia 3. września 1869.

·|·

Dział II

~~Ustawa~~

O uregulowaniu propinacyjnego prawa wyszynku.

~~z dnia~~

dla ~~królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem~~,

~~zawierająca postanowienia~~ o uregulowaniu ~~wykonywania~~ prawa propinacyi co ~~do~~ wyszynku ~~gorących trunków~~.

~~Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi i Wielkiego Księstwa Krakowskiego rozporządzam, co następuje~~:

§. 40

Z zastrzeżeniem postanowień zawartych w ~~punkcie 4.~~ §§41 i 45 ~~przy~~służy właścicielowi propinacyjnego prawa wyszynku ~~(dotychczasowemu uprawnionemu, a po odebraniu w zarząd krajowy, administracyi funduszu propinacyjnego)~~ wyłączne prawo podrobnej przedaży trunków propinacyjnych jako to: piwa, trunków miodowych, wódki i ~~wszelkich~~ innych trunków spirytusowych, ~~słodzonych lub niesłodzonych~~, niemniej prawo podrobnej przedaży, bez szczególowej ~~rządowej~~ koncesyi, wszelkich innych trunków gorących.

§. ~~2.~~ 41

Szynkujący trunki propinacyjne na rachunek ~~cudzy mają być uważani jako słudzy właściciela, a w razie wydzierżawienia lub wydania konsensu, jako słudzy dzierżawcy lub posiadającego konsens.~~ właściciela propinacyjnego prawa wyszynku lub jego prawonabywcy (t. j. dzierżawcy lub posiadającego konsens od właściciela) mają być uważani jako jego słudzy.

Stosunek służbowy między szynkującym, a właścicielem propinacyi, lub jego prawonabywcą, ~~względnie dzierżawcą lub posiadającym konsens~~, podlega ogólnym przepisom o sługach, obowiązującym w kraju.

Szynkujący gorące trunki, ~~tak zwane propinacyjne~~, który twierdzi, że prawo wyszynku zadzierżawił, lub na to otrzymał konsens, winien udowodnić to twierdzenie pisemnym kontraktem lub konsensem, inaczej będzie uważany, jeżeli szynkuje z woli właściciela propinacyi, lub jego prawonabywcy ~~dzierżawcy lub posiadającego konsens~~ za sługę, w przeciwnym zaś razie za utrzymującego szynk pokątny. ~~Czas trwania dzierżawy lub konsensu może być udowodnionym tylko pisemnym kontraktem lub konsensem.~~

§. ~~3.~~ 42.

Posiadaczom gorzelni, browarów i miodosytni, ~~fabrykantom~~ tudzież fabrykantom spirytusów nie wolno przedawać swoich wyrobów inaczej, jak tylko hurtem (§. 44). Fabrykom trunków §. 43 słodzonych, to jest: araku, rumu, pończowej esencyi, rosolisów i likierów, przyrządzonych w drodze chemicznej i w sposób fabryczny, wolno przedawać wyrób swój w własnych składach w butelkach zapieczętowanych, zawierających przynajmniej pół masy płynu.

Za szczególnem pozwoleniem c. k. urzędu powiatowego, wydanem w porozumieniu z wydziałem powiatowym, mogą handle korzenne, a na prowincyi także i handle towarów mięszanych przedawać w ten sam sposób wymienione wyżej trunki słodzone, ~~równie jak piwa sprowadzane z zagranicy: ale, porter.~~ Kramarzom pozwolenie to nie może być udzielane.

§. 44

Podobnej przedaży wymienionych w §. 4. trunków na kieliszki, lub w inny, jak tamże oznaczony sposób, pozwalać mogą c. k. urzędy powiatowe w porozumieniu z wydziałem powiatowym tylko traktyerniom, kawiarniom i cukierniom, a podobnej przedaży ale i porteru z zagranicy sprowadzonego, także handlom korzennym, a na prowincyi handlom mięszanym, jako zarobkowości dodatkowej, i tylko po ścisłem zbadaniu i wykazaniu rzeczywistej miejscowej potrzeby, i po przekonaniu się, że właściciel propinacyi, względnie dzierżawca lub posiadający konsens, nie zaspokaja tej potrzeby.

Wszystkie wydane dotąd pozwolenia na podobną przedaż gorących trunków, nie odpowiadające powyższemu postanowieniu ustają z upływem trzech miesięcy po ogłoszeniu niniejszej ustawy, a w razie sporu, czyli pozwolenie ustało lub nie, rozstrzyga c. k. urząd powiatowy, po zasięgnięciu zdania wydziału powiatowego. Rekurs od tego rozstrzygnięcia, który winien być wniesiony w nieprzekraczalnym terminie 14 dni do urzędu powiatowego, rozstrzyga ostatecznie c. k. Namiestnictwo po zasiągnieniu zdania Wydziału krajowego.

§. 45

Do prowadzenia handlu hurtowego gorącemi trunkami nadaje pozwolenie c. k. urząd powiatowy w porozumieniu z wydziałem powiatowym; tylko właściciele gorzelni, browarów i fabryk nie potrzebują do hurtownej przedaży swego wyrobu żadnego pozwolenia. W handlu hurtowym przedawane mogą być trunki / tylko w beczkach pod obręczami, zawierających przynajmniej jedno niższo-austryackie wiadro trunku. /propinacyjne (§1)

§. 46

O udzieleniu zastrzeżonego w §§. 4., 5. i 6. c. k. urzędom powiatowym pozwolenia, zawiadomi c. k. urząd powiatowy zawsze jednocześnie ~~Wydział krajowy i dzierżawcę lub posiadającego konsens~~ właściciela propinacyjnego prawa, umy[?]nku i jego prawo nabywcę.

Przeciw orzeczeniu c. k. urzędu powiatowego, czy to udzielającemu, czy odmawiającemu pozwolenia, ~~przysłuża~~ stronom prawo odwołania się do c. k. Namiestnictwa, które rozstrzyga ostatecznie. Rekurs powinien być ~~wniesiony~~ do c. k. urzędu powiatowego w nieprzekraczalnym terminie sześciu tygodni od dnia doręczenia orzeczenia, i ma moc wstrzymującą, jeżeli pozwolenia udzielono.

§ 47

Podobna przedaż gorących trunków słodzonych w zapieczętowanych butelkach półmasowych przez osoby, ustawą niniejszą do tego nieupoważnione, bez uzyskania szczegółowego pozwolenia (§. 4.) karaną ~~ma być~~ będzie grzywnami ~~stopniowanemi~~ od 50 do 200 złr. w. a.; a jeżeli przekroczenia tego dopuścił się handel korzenny lub handel towarów mięszanych, albo kramarz, utratą nadto przy ~~trzecim~~ razie prawa dalszego utrzymywania prowadzonego handlu.

§. 48

Podobna przedaż trunków słodzonych na kieliszki lub w butelkach niezapieczętowanych, albo chociażby w butelkach zapieczętowanych, w mniejszej ilości, jak pół masy, bez uzyskania wymaganego pozwolenia na tę przedaż (§. 5.) ~~ma być~~ będzie karaną grzywnami od 50 do 200 zł. w. a. Nadto traci właściciel handlu korzennego lub towarów mięszanych, który miał pozwolenie do przedawania tych trunków w zapieczętowanych półmasowych butelkach, a fabrykant słodzonych trunków, w którego sklepie lub w składzie popełnionoby to przekroczenie, przy trzecim razie prawo przedawania tych trunków w zapieczętowanych butelkach; a w razie ponownego przekroczenia traci właściciel handlu korzennego lub handlu towarów mięszanych prawo dalszego utrzymywania ~~tego~~ handlu, a fabrykant słodzonych trunków, prawo dalszego utrzymywania ~~tej~~ fabryki.

Właściciel handlu korzennego lub towarów mięszanych, który nie miał pozwolenia do przedawania tych trunków w zapieczętowanych butelkach, tudzież kramarz, utracą przy trzeciem tego rodzaju przekroczeniu prawo dalszego utrzymywania prowadzonego handlu.

§. 8 49

Każda podobna przedaż trunków propinacyjnych bez wyraźnego pozwolenia właściciela propinacyi, względnie dzierżawcy lub posiadającego konsens, jest szynkowaniem pokątnem, bez względu, czy wzięto za trunek gotowe pieniądze lub inny przedmiot, mający jakąkolwiek wartość, lub czy dano trunek na borg, i czy go dano w własnym domu lub po za domem. lub jego prawonabywcy,

§. 10. 50

Szynkowanie pokątne ma być karane jako przekroczenie grzywnami od 50 do 200 zlr w. a. Właściciel handlu hurtowego gorącemi trunkami, tudzież upoważniony w moc tej ustawy do podobnej przedaży trunków słodzonych, bądźto w półmasowych zapieczętowanych butelkach, bądź na kieliszki, ulegną tej karze, jeżeli, czy to sami, czy też którykolwiek z ich domowników lub sług, dopuszczą się tego przekroczenia; a za trzeciem przekroczeniem utracą nadto prawo dalszego prowadzenia handlu lub zarobku.

Oprócz tego ulegnie w każdym razie cały przydybany zapas trunku wraz z naczyniami i przyrządami do szynkowania konfiskacie, na rzecz właściciela propinacyi, względnie dzierżawcy lub posiadającego konsens.

§. 11. 78 51

Za okoliczność szczególnie obciążającą przy przekroczeniu pokątnem szynkowaniu poczytane będzie przedawanie wódki na zimno farbowanej, zaprawionej lub osłodzonej, jakoby słodzonego trunku fabrycznego, przyrządzonego w drodze chemicznej. Tłumaczenie się, iż pobierano wódkę tę z upoważnionej fabryki gorących trunków nie może ani uniewinniać, ani zmniejszać winy.

W razie wątpliwości, czyli przedany trunek jest rzeczywiście słodzonym trunkiem fabrycznym, lub tylko na zimno przyprawionym spirytusem albo wódką, zasięgnie orzekający c. k. urząd technicznego zdania znawcy na koszt strony, której twierdzenie okaże się fałszywem.

§. 12 52

Zasądzane według niniejszej ustawy grzywny przypadają w połowie donosicielowi, jeżeli nim nie był zaprzysiężony strażnik propinacyjny, w drugiej zaś połowie wpływają do kasy gminnej tej miejscowości, w której popełniono przekroczenie. Jeżeli nie było donosiciela, wpływają grzywny całkowicie do kasy gminnej.

tej gminy, w której popełniono przekroczenie, a jeżeli przekroczenie popełnione zostało na obszarze dworskim, do kasy tej gminy, z którą obszar dworski tworzy jedną gminę katastralną. Tejże samej gminie przypadają przedmioty podług § 11 skonfiskowane.

W razie udowodnionej zupełnej niemożności zapłacenia grzywn, takowe będą zmieniane na odpowiedny areszt, licząc jeden dzień aresztu za 2 złr. w. a.

§. 13 16 53

Dochodzenie i karanie wszystkich w ustawie tej określonych przekroczeń przysłuża dotyczącym urzędom powiatowym, a w drugiej i ostatniej instancyi Namiestnictwu. Tylko przeciw orzeczeniu o utracie prawa dalszego prowadzenia handlu lub zarobku można odwołać się do właściwego Ministerstwa.

Dochodzenie powinno nastąpić nie tylko na żądanie właściciela propinacyi, lecz także i na żądanie dzierżawcy prawa wyszynku lub posiadającego konsens. jego prawonabywcy.

Orzeczenia co do przekroczeń powinny być doręczane zawsze i dotyczącemu właścicielowi propinacyi, względnie dzierżawcy lub posiadającemu konsens i jego prawonabywcy, jako stronom interesowanym, którym zarówno z obżałowanym przysłuża prawo rekursu tak co do orzeczenia o winie, jak i przeciw wymiarowi kary.

§. 14 72 54 52

Posiadanie gorących trunków w większej ilości, jak wymagać może pokrycie potrzeby według osobistych stosunków, lub chwilowych okoliczności posiadacza, tudzież posiadanie naczyń lub przyrządu do wyszynku, nie stanowią wprawdzie same przez się dowodu popełnionego przekroczenia pokątnego szynkowania, są jednakże silnym dowodem podejrzenia; a obok którejkolwiek z tych okoliczności zeznanie jednego już tylko świadka wystarczy do całkowitego dowodu.

§. 53

Wprowadzanie trunków propinacyjnych do okręgu propinacyjnego dozwolone jest tylko uprawnionym do szynkowania lub do handlu temi trunkami, niemniej na użytek własnego przedsiębiorstwa przemysłowego, gospodarstwa lub domu. Wprowadzanie tych trunków na użytek trzecich osób pod pozorem użytku własnego karane będzie utratą trunków, tym sposobem wprowadzonych, i grzywnami od 10 do 100 złr. w. a.

§. 58

Określone w tej ustawie przekroczenia ulegają przedawnieniu, jeżeli od chwili popełnionego przekroczenia upłynęło sześć miesięcy, a w ciągu tego czasu nie pociągnięto obżałowanego do odpowiedzialności, lub nie przedsięwzięto przeciw niemu we względzie dochodzenia popełnionego przekroczenia żadnego urzędowego kroku, a w szczególności nie wystosowano do niego zawezwania.

§. 57

W razie poszlak szynkowania pokątnego winien urząd powiatowy, lub zwierzchność miejscowa zarządzić rewizyę domową, wykonać się mającą według przepisów ustawy karnej dla przestępstw skarbowych.

§ 56 Przy śledzeniach przekroczeń w tej ustawie określonych mogą być świadkowie zaprzysięgani.

§. 59

Właścicielowi propinacyi, ~~równie jak dzierżawcy~~ prawa wyszynku ~~lub posiadającemu konsens,~~ wolno utrzymywać dla skuteczniejszej obrony praw swoich zaprzysiężoną straż propinacyjną. ~~Wszakże strażnik, przez dzierżawcę lub posiadającego konsens ustanowiony, potrzebuje zatwierdzenia wydziału powiatowego.~~

Prawo zaprzysięgania straży propinacyjnej przysłuża urzędowi powiatowemu. Przepisy rozporządzenia z dnia 30. stycznia 1860. (dz. u. p. nr. 28.) co do zaprzysięgania straży polowej mają być zastosowywane także do zaprzysięgania straży propinacyjnej.

Zaprzysięganie ma się odbywać podług następującej roty:

„Przysięgam, że będę strzegł powierzonego memu nadzorowi propinacyjnego prawa wyszynku z jak największą pilnością i wiernością od wszelkiej szkody, że doniosę natychmiast o każdem nieprawnem ukróceniu tego prawa, że nie będę fałszywie nikogo ani oskarżał, ani podawał w podejrzenie, że jednakże o każdym, któryby w jakibądź sposób nieprawnie ukracał prawo wyszynku, doniosę sumiennie, bez żadnych osobistych względów, podług mego najlepszego przekonania, tak mi Boże dopomóż!".

Zaprzysiężona straż propinacyjna uważana będzie przy wykonywaniu swej służby jako straż publiczna, i używać ma wszystkich praw, przysługujących pod tym względem na mocy ustaw osobom urzędowym i publicznej straży cywilnej.

Obowiązki zaprzysiężonej straży propinacyjnej określa rota przysięgi.

Zeznanie zaprzysięgłego strażnika propinacyjnego, uczynione z powołaniem się na służbową przysięgę, o czynach lub okolicznościach, wchodzących w zakres jego obowiązkowej służby, stanowi prawny dowód według określeń §. 427. lit. c) ustawy o postępowaniu karnem z dnia 20. czerwca 1853.

§. 60

Zwierzchności gminne mają, z obowiązku czuwania w gminie nad bezpieczeństwem mienia, przestrzegać zachowywania zawartych w tej ustawie postanowień, i udzielać właścicielowi propinacyi ~~i względnie dzierżawcy lub posiadającemu konsens,~~ w każdym razie skutecznej pomocy ku obronie ich praw.

§. ~~22.~~

~~Ustawa niniejsza nie narusza w niczem stosunków prywatnych, opartych na specyalnych tytułach prawnych.~~

---

§ 61

Ustawy i przepisy, odnoszące się do przedmiotów niniejszą ustawą objętych, o ile się z nią nie zgadzają, znoszą się.

§ 62

Wykonanie tej ustawy polecam Ministerstwom.

196

39

Alegat LIV.

Memoryał w sprawie Propinacyi.

I.

Prawo propinacyi zawierające w sobie prawo właścicieli dóbr ziemskich, tudzież miast i pewnych korporacyj, a niekiedy i pojedynczych, wyjątkowo uprawnionych osób, do wyłącznego wyrobu i wyszynku gorzałki, piwa i miodu, miało w dawnéj Polsce swe źródło w nadaniach królewskich, i dla tego zwane regalem propinacyjnym; utwierdzone zaś zostało zwyczajem kilkuwiekowym i konstytucyami, między innemi z r. 1496., 1677., 1678., 1764., 1768., a konstytucya z r. 1496., określając objętość tego prawa, wyraża się, iż takowe rozciągało się do wyrobu, sprzedaży i wyszynku wszelkiego rodzaju piwa, gorzałki i likierów, w słowach: *„circa libertatem mercendi, braxandi, destillandi et propinandi"*, a następnie: *„cerevisias, crematum et liquores faciendi et epocillandi"*.

C. k. Rząd austryacki, objąwszy część Polski, obecnie Galicyą i Wielkiem Xięstwem Krakowskiem zwaną, w swe posiadanie, zatwierdził to prawo właścicielom dóbr i miastom, wielokrotnemi patentami i postanowieniami cesarskiemi, między któremi wymienić tu wypada:

a) Patent z dnia 19. Sierpnia 1775. r., zaprowadzający podatek zwany czopowem, od gorzałki i piwa, który się wyraża:

„aby nic nie ujmować zwierzchnościom i dziedzicom dóbr ziemskich, z przynależnych im z tego „źródła przychodów dominikalnych;"

b) art. 58. Uniwersału z dnia 16. Czerwca 1786. r.;

c) postanowienie cesarskie z dnia 21. Marca 1788. r., republikowane w skutek postanowienia cesarskiego z dnia 28. Stycznia 1832 r.;

d) postanowienie cesarskie z dnia 21. Marca 1789. r., uznające potrzebę ograniczenia liczby szynków, zostawiając ocenienie potrzeby: w miastach Magistratom, zaś we wsiach, zwierzchnościom miejscowym;

e) postanowienie cesarskie z dnia 21. Września 1789. r., stanowiące co do szynkarzów sklepikowych, że podstawą rozstrzygnięcia sporów, mają być warunki ich umowy, ze zwierzchnością o arędę zawartej;

f) dekret kancelaryi nadwornéj z dnia 22. Listopada 1798. r., l. 3670, przyznający, „że prawo wyrabiania „i szynkowania trunków w Galicyi, wedle urządzeń krajowych (Landesverfassung) w dobrach prywat„nych i duchownych, przysługuje zwykle właścicielom ziemskim, zaś w królewskich miastach, ogóło„wi obywateli, w innych wreszcie miastach i miasteczkach, że przysługuje mieszkańcom o tyle, o ile „posiadacze tychże zlali to swoje prawo na, w mowie będących mieszkańców dobrowolnie;"

g) cesarskie pismo gabinetowe z dnia 28. Listopada 1837. r., stanowiące, by w rozstrzyganiu wszelkich „przypadków dominikalnego prawa wyszynku dotyczących, trzymać się jak najściśléj j e d y n i e z a„c h o w u j ą c e g o s i ę z w y c z a j u." Nareszcie

h) postanowienie cesarskie z dnia 4. Października 1855. r., które w oddziale I., §. 1., art. 3. stanowi, iż „orzeczenie co do wykupna i regulacyi wyłącznego prawa wyrabiania i szynkowania trunków, „i kontraktowego zobowiązania się szynkarzów do pobierania trunków od strón, do propinacyi upra-„wnionych w Galicyi, pozostawia się oddzielnéj, wyjść mającéj ustawie."

II.

Faktycznie uznawał i uznaje c. k. Rząd to prawo, nietylko tém, że sprzedawał i sprzedaje dobra kameralne, wraz z prawem wyłącznego wyrobu i wyszynku trunków, lecz i zatwierdzeniem kontraktów, mocą których miasta prawo to wydzierżawiają, lub takowe, bądź wraz z dobrami lub bez takowych, na własność swoją nabywają. A nietylko że c. k. Rząd w czasach, kiedy nad majątkami miast szczególną wywierał opiekę, nie odwracał lokacyi miejskich kapitałów od nabywania prawa propinacyjnego, lecz owszem różnemi sposobami wspierał zamiary gmin miejskich w zakupywaniu tego prawa na rzecz gmin, a nawet i w ostatnich czasach pośredniczył w podobnych układach, jak n. p. między miastem Kołomyją a Bankiem narodowym austryackim, względem zastawionego w tymże Banku kameralnego prawa propinacyi.

To téż wiele miast ponabywało propinacyę w drodze kupna i innych prawnych tytułów, między innemi Tarnów, Rzeszów, Jarosław, Tarnopol, Sambor, Śniatyn, Złoczów i t. d., i zostały na zasadzie kontraktów nabycia, przez c. k. Rząd zatwierdzonych, za właścicieli praw propinacyjnych, w stanie czynnym dotyczących ciał tabularnych, n. p. gmina miasta Tarnowa w księdze dom. 305. str. 2. n. 7. własn.; miasto Sambor dom. 70. pag. 447. n. 2. haer. intabulowane.

Wiara w pewność i nienaruszalność prawa propinacyjnego, była nietylko u osób prywatnych, lecz i u samegoż c. k. Rządu tak silnie wkorzenioną, że dekret. nadw. z dnia 13. Maja 1819. l. 13.749., uznał prawo propinacyjne miast za majątek tychże miast zakładowy, który wedle okólnika z dnia 3. Kwietnia 1787. r. bez szczegółowego zezwolenia c. k. władz, ani sprzedany, ani przez zastaw obciążonym być nie może; zaś dekrety nadworne z dnia 30. Sierpnia 1790. r. i z dnia 1. Września 1798. r., stanowią warunki, pod jakiemi dozwoloném być może odłączenie praw propinacyi od komplexu dóbr ziemskich, których część integralną prawo to stanowi; między temi warunkami zaś znajduje się i przyzwolenie wierzycieli hipotecznych.

Lecz zdarza się, że i samo prawo propinacyjne bywa hypotecznie obciążoném. Tak między innemi są na prawie propinacyjnym miasta Sambora, które na zasadzie przywileju przez Cesarza Józefa dnia 26. Czerwca 1788. nadanego, a przez Cesarza Franciszka pod dniem 19. Lutego 1795. r. zatwierdzonego, jest dom. 70. pag. 447. n. 2 haer. intabulowanym właścicielem propinacyi; otóż na tém prawie są, na mocy deklaracyi przez gminę miasta Sambora dnia 17. Maja 1841. roku zeznanéj, a ze strony c. k. krajowéj władzy szkolnéj, imieniem funduszu szkolnego dnia 7. Sierpnia 1841 r. do L. 2.170. zatwierdzonéj obowiązki rzeczonéj gminy, jakoto: 1° obowiązek urządzenia lokalności na pomieszczenie VIIéj i VIIIéj klasy gimnazyalnéj, tudzież utrzymywania i ogrzewania takowych własnym kosztem; 2° obowiązek dostarczania na potrzeby tegoż gimnazyum, między innemi także na założenie ogrodu botanicznego, kwoty przez c. k. wyższe władze corocznie oznaczyć się mającéj; 3° obowiązek dopłacania corocznie do utrzymania nauczycieli kwoty 1.000 złr. m. k. — na rzecz funduszu szkolnego w księdze Test. 65 pag. 78. n. 4on zaintabulowane.

Zatem już i dla tego samego, obok względów powyżéj przytoczonych, prawo propinacyi jako stanowiące bezpieczeństwo hypoteczne wierzycieli tabularnych, wreszcie w obec §. 365. Ustaw cywilnych w myśl którego, prawny właściciel do ustąpienia części lub całości majątku swego nieruchomego, jedynie tylko ze względu na wymagające takiéj ofiary dobro publiczne, lecz i w takim razie, tylko za słusznem wynagrodzeniem może być zniewolonym, nie powinno, skoro warunki tego §. nie zachodzą, żadną miarą być uszczuplanem.

III.

Objętość prawa propinacyjnego była:

1) W dawnéj Polsce nader rozciągła, gdyż nie ma śladu przepisu, wzbraniającego właścicielom prawa propinacyi wyszynku jakiegokolwiek rodzaju trunków spirytusowych, lub takowych wyrabiania.

Owszem, jak powyżéj przytoczono, jest ślad w konstytucyach, oznaczający rozciągłość tego prawa słowami; *„libertatem mercendi, braxandi, destillandi et propinandi“* tudzież *„cerevicias, crematum et liquores faciendi et epociltandi“*

2) Po objęciu Galicyi przez c. k. Rząd austryacki, wydanem zostało, w celu uregulowania podatku czopowego, postanowienie cesarskie z dnia 31. Stycznia 1805. r. okólnikiem z dnia 15. Lutego 1805. r. obwieszczone, które rozporządza: „by każde dominium intratę propinacyjną z r. 1804. czyli ilość gorzałki, piwa i miodu przez ten rok wyszynkowanych, wiernie podało,“ wedle załączonéj do tegoż okólnika, w artykule onego 1szym powołanéj informacyi, do któréj dołączony i w niéj powołany formularz *A*. następującą zawiera rubrykę:

W tych domach szynkownych szynkują się:					
Okowita	Szumówka	Rosolis	Miód	Dubeltowe piwo	Proste piwo

z czego niezaprzeczenie wypływa, że i słodzone wódki, objęte tu nazwą rosolisu, należały do trunków propinacyjnych, zwłaszcza, że

3) wydany następnie w skutek postanowienia cesarskiego z dnia 5. Sierpnia 1805. r. okólnik z dnia 6. Września 1805. r., sprawę poboru podwyższonego czopowego znowu regulujący, stanowi w *art. 23.* „podatek czopowy od gorzałki będzie jak dotąd od konsumentów przez wyszynk pobierany;“ zaś w *art. 24.* opłata takowa ustanawia się w 16⅖ kr. od każdego wyszynkowanego garnca gorzałki, rosolisu i likieru,“ *art. 35.* ponieważ podług prawa każdemu jest pozwolono, trunki dla swéj własnéj potrzeby z kądkolwiek sprowadzać, jednakże sprowadzający obowiązany jest, w tém miejscu opłatę podatku czopowego złożyć, gdzie się trunek dla konsumcyi sprowadza, zatém każdy który gorzałkę lub rosolis dla własnéj potrzeby gdziekolwiek sprowadził, obowiązanym jest, pod karą skonfiskowania potajemnie sprowadzonéj gorzałki lub rosolisu, i złożenia od tego należącéj się opłaty, takowy trunek, albo zwierzchności gruntowéj, albo téż pachciarzowi tego dochodu oznajmić, aby tenże opłatę podatku czopowego pobierać mógł.“

Słodzone wódki zatém, były zupełnie na równi postawione z innemi rodzajami gorzałki, i wraz z takowemi, należały w kraju naszym do trunków propinacyjnych.

A że o tém i po upływie dalszych lat trzydziestu, nikt u nas, a nawet sam c. k. Rząd nie wątpił, dowodem tego:

4te Rozporządzenie c. k. Gubernium z dnia 5. Kwietnia 1834. do l. 9.610. w następstwie dekretu kancelaryi nadw. z dnia 23. Stycznia 1834. l. 24.066. wydane, przepisujące jako normę do zachowania na przyszłość, warunki licytacyjne, pod któremi miasta mają wydzierżawiać dochody swe propinacyjne.

Tak przepisany warunek pierwszy ma opiewać, iż: „miasto wypuszcza swe prawo wyłącznie mu przysługujące, wyrabiania i szynkowania gorzałki, piwa, miodu, nie mniéj rumu, araku, śliwowicy, rosolisu, likieru, okowity, essencyi ponczowéj, wiśniaku i maliniaku. . . . w dzierżawę“ i t. d.

Dopiero w skutek dekretu kamery nadwornéj z dnia 31. Maja 1839. r. l. 23.627. li tylko z powodu pojedynczego wypadku wydanego, oznaczającego minimum naczynia, w jakiem słodzone napoje w sklepach korzennych i mięszanych sprzedawanemi być mogą, c. k. Gubernium rozporządzeniem z dnia 2. Sierpnia 1839. l. 40.651. w dalszém, jakoby myśli owego dekretu zastosowaniu, z własnego popędu wydało polecenie do miast, aby odtąd, przy wydzierżawianiu propinacyj miejskich, powyższy, wyłączność wyrobu i wyszynku także rumu, araku, śliwowicy, rosolisu i essencyi ponczowéj zastrzegający warunek pierwszy licytacyjny, zmienić wedle redakcyi nowo przepisanéj, następującéj osnowy: „Wypuszcza miasto w dzierżawę, przysługujące mu... wyłączne prawo wyrabiania i szynkowania gorzałki, piwa, miodu, wiśniaku i maliniaku, tudzież prawo wyrabiania i szynkowania rumu, araku, śliwowicy, rosolisu, likieru i essencyi ponczowéj“ i t. d.

Zatém w téj nowéj redakcyi artykułu licytacyjnego pierwszego, przyznaje wprawdzie jeszcze c. k. Gubernium, że, wyrabianie i wyszynk owych słodzonych napojów, należy do praw propinacyjnych, wykluczając wszakże odtąd z prawa propinacyjnego wyłączność prawa wyrabiania i szynkowania takowych.

Urzędowe to przyznanie zatwierdza przeto fakt, z powyższego wywodu ad 1., 2., 3., 4. wypływający, że, przynajmniéj po dzień 2. Sierpnia 1839. r. jako datę owego rozporządzenia Gubernialnego, wymienione co dopiéro słodzone napoje spirytusowe, należały w kraju naszym do wyłącznie propinacyjnych trunków.

A skoro cesarskie pismo gabinetowe z dnia 28. Listopada 1837. r. rozporządzeniem gubernialném z dnia 20. Stycznia 1839. do l. 86.712. ogłoszone, orzekło, że, aż do wydania dalszego stanowczego postanowienia, które wydaném nie zostało, „we wszystkich przypadkach; dotyczących dominikalnego prawa „wyszynku, trzymać się jak najściślej należy jedynie zwyczaju dotąd się utrzymującego,“ więc ztąd wypływa, że, przytoczone powyżéj rozporządzenie gubernialne z dnia 2. Sierpnia 1839. r. l. 40.651, które wbrew owemu postanowieniu cesarskiemu z dnia 28. Listopada 1837. r. zmienia prawo zwyczajowe pod względem zaprzeczonéj wyłączności prawa propinacyjnego co do wyrobu i wyszynku w mowie będących napojów słodzonych, nie może być uważane za obowiązujące, w następstwie czego i powyżéj wyliczone napoje słodzone spirytusowe, jako do wyłącznego regalu propinacyjnego należące, muszą być uważanemi. —

Za takie téż uważała je, lubo wyjątkowo i w sprzeczności z innemi swemi orzeczeniami, c. k. komisja Namiestnicza Krakowska, jeszcze dnia 9. Października 1863. r., gdy uchwałą swoją z tegoż dnia do l. 24.361. wydaną, zatwierdziła kontrakt, pomiędzy miastem Bochnią a Eliaszem Klausner, o dzierżawę propinacyi tegoż miasta na czas od 1863. do 1866 r. zawarty, w którego §. 1. postanowiono, iż miasto wypuszcza Klausnerowi w dzierżawę „wyłącznie sobie przysługujące prawo wyrabiania i szynkowania „piwa, wódki, miodu, rosolisu, śliwowicy, araku, rumu i essencyi ponczowej i t. d.“

Co do okręgu byłéj Rzeczypospolitéj Krakowskiéj, to obowiązywała tamże aż do przyłączenia w roku 1846. téj części kraju naszego do cesarstwa Austrjackiego, Ustawa Senatu Rządzącego z dnia 6. Marca 1843. r. dla całego okręgu, z wyjątkiem tylko miasta Krakowa wydana, która przytoczywszy, we wstępie, że „mając oraz na względzie zabezpieczenie praw propinacyjnych właścicieli dóbr, które, zwła„szcza po miastach okręgowych, pod pozorem wolności handlu trunkami zagranicznemi, na uszczerbek są „wystawionemi, przez szynkowanie tychże ze strony handlujących“ i t. d. stanowi:

Art. 1. „Właściciele i posiadacze wieczyści dóbr, którym służy prawo propinacyi, mają wyłą„czną wolność wyrabiania trunków, handlowania temiż z wyrobu własnego „lub kupna pochodzącemi, i szynkowania na swą korzyść takowemi w swych do„brach i na własnym gruncie, a to względnie przestrzeni ich prawu propinacyjnemu ulegającéj, przez co „atoli handel trunkami zagranicznemi, bez połączonego wyszynku w miejscu handlu, „nie jest wzbroniony kupcom po miastach okręgowych osiadłym, lub po wsiach, za zezwoleniem „właścicieli dóbr i praw propinacyjnych osiedlenie swe, w celu handlu mającym, o ile ci, prócz „tego, szczególne na to konsensa, odnośnie do właściwych ustaw posiadają.“

§. 7. „Dla zabezpieczenia właścicieli i posiadaczów wieczystych dóbr, prawo propinacyi ma„jących, oznaczoną zostaje wolność handlu trunkami zagranicznemi w §. 1. wzmiankowana, w ten sposób, „iż tylko sprzedaż takowych, nie na mniejszą miarę, jak na butelkę i nie do użycia w miejscu handlu, „czyli nie w sposobie wyszynku, dziać się może. Wyszynki bowiem zagranicznych trunków, „nie tylko że bez pozwolenia posiadaczów praw propinacyjnych, otwierane być „nie mogą, ale nadto w liczbie oznaczonych wyszynków mieścić się, lub z temiż połączone być winny, „inaczéj bowiem miejsca mieć nie mogą.“

Ustawa ta, jako dotąd nie zniesiona, za prawnie tamże obowiązującą musi być uważaną, z czego wypływa, że również, a nawet tém bardziéj w okręgu Krakowskim, z wyjatkiem li miasta Krakowa, wyszynk i sprzedaż w mowie będacych słodzonych napojów, należą także do praw wyłącznie propinacyjnych.

IV.

Wbrew tym przepisom pozytywnym i Cesarskiem słowem z dnia 28. Listopada 1837., uświęconym prawom zwyczajowym, wydały c. k. Władze w ostatnich czasach wielką liczbę tajemnych, poufnych

i jawnych, po części między sobą sprzecznych rozporządzeń, które aczkolwiek różnemi drogami, zmierzają do bicia wyłomów w prawie propinacyjnem.

Drogami temi głównemi są:

1. Dozwalanie właścicielom sklepów, sklepików, a nawet kramów, sprzedawania flaszkami tak zwanych słodzonych wódek spirytusowych;
2. dozwalanie zaprowadzania przez kogokolwiek i gdziekolwiekbądź, nawet po wsiach, handlu wódką, takzwanego hurtownego, pod warunkami, ułatwiającemi właścicielom tychże handlów, wdzieranie się w prawa propinacyjne; głównie zaś
3. udzielanie koncessyj, na wyszynk słodzonych napojów spirytusowych.

Ad 1. Co do sprzedaży słodzonych napojów spirytusowych, odwołują się c. k. Władze, głównie na dekret kamery nadwornéj z dnia 31. Maja 1839. r. l. 23.627., który właścicielom handlów korzennych i mięszanych, dozwala sprzedawać takież napoje n. p. arak, likier i t. p. w butelkach, najmniéj półkwartowych, bez dozwolenia wyszynku.

Owoż, na zasadzie tego dekretu, zwłaszcza po wyjściu Ustawy zarobkowéj z dnia 20. Grudnia 1859. r., uważają c. k. Władze administracyjne, każdego właściciela, nie już tylko handlów korzennych i mięszanych, lecz nawet właścicieli drobnych sklepików i kramów, za uprawnionych do sprzedawania w mowie będących trunków, we flaszkach najmniéj półkwartowych, bez względu na to:

a) że ów dekret z dnia 31. Maja 1839. r. jako wydany li z powodu pojedynczego przypadku, nie powinien być generalizowanym;

b) że takowy o tyle tylko mógłby dozwalać sprzedawania właścicielom handlów korzennych i mięszanych, w mowie będących trunków flaszkami, o ile ta sprzedaż nie wkracza w nabyte prawa propinacyjne; w razie bowiem przeciwnym, sprzeciwiałby się wyżwspomnionemu pismu Monarszemu z dnia 28. Listopada 1837. r.;

c) to samo odnosi się i do Ustawy zarobkowéj z r. 1859., w obec ustępu VIII. patentu z dnia 20. Grudnia 1859. r., tę Ustawę zaprowadzającego, a w myśl którego, istniejące prawa propinacyjne, nie mają przez zaprowadzenie Ustawy zarobkowéj doznawać uszczerbku.

Że zaś prawa propinacyjne, przez sprzedaż słodzonych napojów spirytusowych, należących wedle dowodów, w oddziale III. przytoczonych, do tychże praw propinacyjnych, nie tylko już, w myśl owego dekretu z dnia 31. Maja 1839 r. w handlach znakomitszych, jakiemi są handle korzenne i mięszane, lecz nawet w drobnych sklepikach, a nawet kramach wykonywaną, rzeczywiście i w nadzwyczajnym stopniu bywają nadwerężanemi, jest rzeczą niezaprzeczalną, albowiem

aa) te rodzaje zarobkowania, zwłaszcza po wsiach, po największéj części u nas przez ludzi, z natury swéj przebiegłych, a z sumieniem, w obec uprawnionego, gdzie o zysk chodzi, rzadko się rachujących, bywają wykonywane;

bb) co do sklepików w mowie będących szczególnie po wsiach, już ze stosunku zbyt małéj tamże ilości i wartości wszystkich innych towarów, do ilości trunków, okazuje się po największéj części, iż w nich spekulacya trunkami, jest głównem, zaś handel innemi artykułami, li pozornem przedsiębiorstwem;

cc) niepodobna sprawdzić, jaka pod widzialnym napisem (etykietą) mieści się w każdéj flaszce wódka; zwykle zaś w podobnych sklepikach sprzedają wódki z zastrzeżeniem zwrotu flaszki, w którym razie szacując flaszkę, nad jéj wartość rzeczywistą, umożebnionem jest zniżenie ceny rzekomego fabrycznego, a w rzeczywistości najczęściéj tylko zafarbowanego ordynaryjnego napoju;

dd) pod protextem własnéj potrzeby, wolno każdemu posiadać każdego rodzaju wódkę, przeto, nawet w razie wykrycia onéjże, wybiegliwe to tłumaczenie, zastawia pokątnego szynkarza od odpowiedzialności;

ee) zbyt trudnem jest oznaczenie, jaki napój ma być uważanym za fabryczny, w myśl powyższego dekretu z dnia 31. Maja 1839. r. i dowolnemu podlega tłumaczeniu. W sztuce biegłych, zwłaszcza w miejscowościach, od większych miast oddalonych, na próżno byłoby szukać; sprowadzanie ich, ze zbyt wielkiemi musiałoby być połączone kosztami, nastąpiłoby zaś prawdopodobnie po niewczasie;

ff) przeto kontrola, gdyby nawet miała przez kogo być wykonywaną, tak pod względem prawdziwości napoju, jako fabrycznego, jak i co do prowadzonego pokątnie szynku, nadzwyczajnym podlega trudnościom, a w miarę oddalenia od siedziby władz, jest zgoła niemożebną.

Ad 2. Dozwalanie zaprowadzenia gdziekolwiekbądź i przez kogokolwiek, hurtownego handlu wódką, uzasadniają c. k. Władze, na dekrecie kancelaryi nadwornéj z dnia 3. Października 1846. r. l. 31.146.

zawierającym 4 punkta, z których punkt 1szy stanowi, że handel hurtowny okowitą jest zatrudnieniem wolnem, a zatém niezawisłém od udzielenia formalnego pozwolenia; zaś punkt 2gi, że przedsiębiorca winien jedynie donieść o dotyczącym swoim zamiarze, zwierzchności miejscowéj, celem uzyskania arkusza zarobkowego.

Lecz ów dekret kancelaryi nadwornéj, a przynajmniéj trzy pierwsze punkta onego, jako w kraju naszym nigdy niepublikowane, nie mogą być uważane za bezwzględnie obowiazujące. Punkt jedynie 4ty owego dekretu, oznaczający za minimum naczynia, w którym się handel hurtowny okowitą odbywać może, w objętości jednego całkowitego wiadra niższo-austryackiego, ten punkt jedynie był dla Galicyi, okólnikiem, gubernialnym z d. 14. Listopada 1846. r. do l. 60.788. ogłoszonym, i jako taki prawnie obowiązuje.

Właśnie przeto, zaniechanie ogłoszenia trzech pierwszych punktów wskazuje, iż nie uznano za zgodne ze stosunkami kraju naszego, bezwzględnego owéj wolności zastósowywania.

Daléj odwołują się c. k. Władze na Ustawę zarobkową z r. 1859., wedle któréj, to przedsiębiorstwo, nie należąc do koncesyowanych, jest tem samém bezwarunkowo wolném. Lecz Ustawa ta, wedle ustępu VIII. patentu, takową zaprowadzającego z 20. Grudnia 1859. r. jest o tyle obowiązującą, o ile nie wkracza w prawa propinacyjne.

Że zaś handel wódką hurtowny, zatém wedle punktu 4. owego dekretu, najmniéj jednowiadrowy, przeradza się, jak tego dowodem nadesłane z różnych stron kraju zażalenia, zwykle na szynk pospolity, w miarę oddalenia od władzy urzędowéj, do kontrolowania tém trudniejszy, a po wsiach już zgoła niepodobny, przeto z powodu takiego handlu, własność propinacyjna znacznego doznaje uszczerbku.

Mianowicie nadużywają handlu tego przedsiębiorcy, w ten sposób, że jeżeli już nie wprost szynkują, co również często się zdarza, to wypytują się przybyłych, lub nawet spotkanych gdziekolwiek ludzi, ile potrzebują wódki; zapisują ilość przez każdego żądaną, po garncu, kwarcie i t. p. wstrzymując się z wydaniem, aż popyt dójdzie do całości wiadra. Wtenczas nabywcy biorą wiadro do najbliższego domu, gdzie ich, przydany przez handlarza jego wyręczyciel, najczęściéj nawet miarami przez niego dostarczonemi, obdziela wedle spisanéj konsygnacyi, odbierając należytość, lub zapisując ją na dług. Jakkolwiek zaś sprzedaż jest tym sposobem nieco utrudnioną, znajduje jednak, szczególnie w razach większéj frekwencyi n. p. w przechodzie na targ, odpust i t. p. zawsze chętnych, w obec tego, że, rzekomo hurtowny handlarz, nie opłacając czynszu propinacyjnego, po niższych cenach niż propinator lub jego szykarze, wódkę sprzedawać jest w możności.

Że przeto tak wykonywany handel, znaczny prawom propinacyjnym czyni uszczerbek, jest rzeczą oczywistą i przyznał to nawet reskrypt c. k. Namiestnictwa z dnia 30. Września 1862. l. 32.178, o którym poniżéj obszerniéj będzie mowa; dodając do tego przyznania, zgodnie z prawdą powszechnie doświadczoną, że tém przedsiębiorstwem trudnią się u nas prawie wyłącznie żydzi, którzy propinacyę albo utracili, lub téż nie mogą jéj otrzymać, dla tego pragną współzawodnikom swoim tak długo szkodzić, dopóki nie otrzymają monopolu.

Podobnież wypowiada to otwarcie uchwała c. k. urzędu powiatowego Bodzanowskiego z d. 12. Listopada 1865. l. 1.914., do petycyi p. Józefa Gromnickiego allegowana, która odmawiając Mendlowi Hirschbaum zezwolenia na założenie hurtownego handlu wódką we wsi Laskowcach, ani będącéj miejscem targów, ani gościńcami przerznię téj, wnosi z okoliczności, że przeto tenże Mendel Hirschbaum, ów handel jedynie w celu szkodzenia propinacyi otworzyć zamierza.

Rażącą do tego illustracyą zawiera petycya Cezara hr. Męcińskiego, wedle któréj tenże, jako właściciel prawa propinacyi w mieście Dukli, doznając znacznego uszczerbku przez bezkarne wykonywanie pokątnego wyszynku przez w mowie będących przedsiębiorców, ofiarował im rocznie po 1000 złr., jeżeli się zobowiążą przed swoim rabinem, nie czynić mu defraudacyi, na który warunek jednak szanowni przedsiębiorcy przystać nie chcieli.

Ad 3. Wyszynk tak zwanych słodzonych napojów spirytusowych, aczkolwiek w kraju naszym w obec małego o te napoje popytu, rzadko wykonywany, mieścił się, jak powyżéj ad III. udowodniono, w ogólném prawie propinacyjném. To téż aż po rok 1855., nikomu do propinacyi nieuprawnionemu, o zaprowadzaniu podobnych przedsiębiorstw ani na myśl nie przyszło. Pokuszenie się o coś podobnego, byłoby aż do owego czasu, musiało pozostać tém bezskuteczniejszém, ile że właściciele dóbr ziemskich, a tém samém i propinacyi, wykonywując aż do 29. Września 1855. r. w obrębie dóbr swoich jurusdykcyę, niedopuściliby byli podobnego wdzierania się w swe prawa.

Dopiéro gdy z dniem 29. Września 1855. r. weszły u nas w życie c. k. urzędy powiatowe, których kierownictwo poruczono po wielkiéj części ludziom, z innych prowincyj ponasyłanym, nieznającym potrzeb, stosunków, prawa zwyczajowego kraju naszego, natenczas ci ludzie nowi, zastósowując do naszego kraju Ustawę i zwyczaje, w innych prowincyach obowiązujące, zaczęli i u nas wydawać, pomiędzy innemi, z używalnością i potrzebami kraju zupełnie niezgodnymi innowacyami — także koncessye na wyszynk słodzonych napojów spirytusowych.

Rekursa przeciw podobnym udzielaniom koncessyj do wyższych Władz zanoszone, rzadko odnosiły skutek, albowiem kraj nasz, nie mając u c. k. Władz najwyższych przedstawicieli swych interesów, sądzony był u góry, podobnie jak na dole przez ludzi obcych, z właściwościami jego nieobznajomionych, a może téż i panujący aż do miesiąca Lipca z. r. system, bezwzględnego wszystkich prowincyj, pomimo właściwości, zwyczajów i potrzeb odrębnych, ujednostajania, przyczynił się do tego, że, właściwości prawa zwyczajowego kraju naszego, były w załatwianiu rekursów w téj sprawie coraz bardziéj zapoznawane.

Że takie decyzye sprzeciwiają się przepisom, u nas w téj mierze obowiązującym, już powyżéj w oddziale III. udowodniono. Jak zaś szkodliwie udzielanie owych koncessyj wpływa na prawo propinacyi, zwłaszcza w obec niepodobnéj pod tym względem kontroli, jest rzeczą powszechnie wiadomą, poświadczoną nadchodzącemi ze wszystkich stron kraju zażaleniami, a nawet przyznaniem samychże c. k. Władz, mianowicie:

1) Dekret gubernialny z dnia 17. Maja 1842. r. l. 22.617., wyznaczający kary na fabrykantów słodzonych napojów, trudniących się wyszynkiem, uzasadnia to postanowienie tém, że taki wyszynk, byłby wkraczaniem w prawa propinacyjne, podobnież

2) Reskrypt c. k. Namiestnictwa z dnia 30. Września 1862. r. l. 32.179. przyznaje, że „koncessye na wyszynk słodzonych napojów spirytusowych, podobnie jak i handel wódką hurtowny, są dotkliwie szkodliwemi dla dochodów propinacyjnych" — i wyraża się daléj tak:

„Praktyka jest tu w kraju w sprzeczności z teoryą i ze zdaniem prawodawstwa. Podczas gdy „w teoryi, obadwa te sposoby zarobkowania uważanemi są jako nieszkodliwe, są one w praktyce „głównie na szkodzenie prawu propinacyjnemu obliczone, (!) bywają poszukiwane i wykonywane najczęściej przez Izraelitów, którzy albo dzierżawę propinacyi utracili, lub takowéj nie mogą uzyskać, „dlatego téż pragną oni, swoim współzawodnikom, a względnie uprawnionym do propinacyi, tak „długo wyrządzać szkody (Verluste zu zuwenden), dopóki znowu nie otrzymają monopolu."

„Rosolis i likiery fabryczne na drodze chemicznéj utworzone, rzadko tu w kraju znajdują odbytu „u ludu, jako za drogie i za łagodne. Wieśniak galicyjski lubi używać mocnych, długo podniebienie „drażniących, a przytém tanich napojów. Dlatego wyzyskiwują żydzi w mowie będące koncessye do „fabrykowania słodzonych napojów w drodze zimnéj, przez przymięszanie cukru, miodu i farby, ustanawiają ceny na równi z cenami napojów propinacyjnych, i odstręczają oczywiście, bez wielkich „wydatków, szynkarzom propinacyjnym konsumentów."

„Podobnież i w hurtownym handlu wódczanym, szkodzenie (Bevortheilung) propinacyi jest na „dziennym porządku, albowiem sprzedaż w najmniejszéj mierze jednego wiadra, rozdzieleniem wódki „pomiędzy kilku konsumentów, czyni oczywisty uszczerbek przychodom propinacyjnym."

„Ostrożność, czuwanie, kary, okazują się nieskuteczną kontrolą, mnożą czynności władz, są „jednak niedostateczne do wytępienia bezprawia.

„Reklamacye przeto właścicieli propinacyi, nie są bezzasadnemi, i wymagają opieki, któréj „nie można odmówić, dopóki propinacya tworzy część essencyonalną dochodów, nietylko właścicieli „dóbr, lecz i miast, i dopóki wykupno takowych . . . . nie nastąpi." Opiekę tę tym sposobem wykonywać należy, by przy udzielaniu nowych koncessyj postępywać ze staranną przezornością, i ile możności ograniczeniem do rzeczywistéj potrzeby, i aby w razach wykroczeń i oszustw, z całą surowością karać."

Reskrypt zatém przyznaje, że prawo propinacyi, jest częścią assencyonalną przychodów, nietylko właścicieli dóbr, lecz i miast; że wieśniak galicyjski nielubi słodkich trunków, jako za łagodnych i za drogich, z czego idzie wniosek, że przeto szynki temi trunkami, zwłaszcza po wsiach są niepotrzebne; że o koncessye do wyszynku takowych, starają się głównie ludzie niemoralni na to, by czynić uszczerbek propinacyi, i tym sposobem, z krzywdą prawnych właścicieli, ciągnąć podstępnie dla siebie zyski; — przyznaje, że, reklamacye właścicieli prawa propinacyjnego są uzasadnione, że nie można im odmówić opieki przeciw takiemu wdzieraniu się ludzi podstępnych w ich prawa nabyte; przyznaje przeto pośrednio, że udzielanie podobnych koncessyj, dąży z jednéj strony ku podkopywaniu prawa

własności, z drugiéj zaś szerzy niemoralność; przyznaje nareszcie, że, półśrodki, jakiemi są ostrożność, czuwanie i wymierzanie kar, są niedostatecznemi środkami, a przyznawszy to wszystko, zaleca tych samych półśrodków, dopiero co, przez siebie niedostatecznemi uznanych. Zdawałoby się, że piszący motywa, zamierzał dójść do wręcz innéj konkluzyi, do stanowczego złemu zaradzenia, albowiem konkluzya a motywa, wręcz przeciw sobie stoją.

Reskrypt ten przyznał bezsprzecznie wiele, przyznał również na wstępie, że pomiędzy uprawnionymi do propinacyi w Galicyi, powszechném jest mniemanie, iż wyszynk słodzonych napojów spirytusowych, prawem propinacyi jest objęty, tudzież że udzielanie w mowie będących koncessyj, uważaném jest powszechnie, jako środek rozmyślnego uszczuplania regalu propinacyjnego; — przyznawszy atoli powszechność takiego, w kraju ustalonego przekonania, rozcina kwestyę orzeczeniem dowolném, że to przekonanie w kraju rozpowszechnione, o ile się odnosi do słodzonych napojów spirytusowych fabrycznie, w drodze chemicznéj utworzonych, nie jest uzasadnioném.

Tak dowolnemi orzeczeniami usilują c. k. Władze, usprawiedliwić dodatkowo nadużycie, udzielaniem od 29. Września 1855 r. owych koncessyj dla kraju naszego, przez ludzi, z przepisami u nas obowiązującemi nieobznajomionych, z powodu téjże ich niewiadomości faktycznie wprowadzone.

Usprawiedliwianie się jednak to, nie ma żadnéj podstawy, albowiem dowód nielegalności udzielania owych koncessyj, wypływa z udowodnionego w powyższym oddziale III., prawa u nas zwyczajowego nawet rozporządzeniami gubernialnemi ad III. przytoczonemi z dnia 5. Kwietnia 1834. l. 9.610. i z dnia 2. Sierpnia 1839. l. 40.651. zaliczającemi w mowie będące słodzone napoje, do praw propinacyjnych, jako stan faktyczny przyznanego, — zresztą cesarskiem słowem z dnia 28. Listopada 1837. jako norma na przyszłość usankcyonowanego, a w szczególności co do Wielkiego Xięstwa Krakowskiego także, z obowiązującéj tamże z wyjątkiem li miasta Krakowa, powyżéj ad III. przytoczonéj Ustawy senackiéj z dnia 6. Marca 1843. r. jako żadną następną Ustawą dotąd nie zniesionéj, która w artykule 7mym stanowi, że wyszynki zagranicznych trunków, bez pozwolenia posiadaczów praw propinacyjnych, otwierane być nie mogą" — a przecież nie zechcą c. k. Władze posuwać dowolność w interpretowaniu Ustaw aż do utrzymywania, że, pod trunkami „z a g r a n i c z n e m i" rozumieć należy takie jedynie, które niefabrycznie i nie na drodze chemicznéj zostały utworzone.

Odwoływanie się zresztą na Ustawę zarobkową z 1859. r. nie poparłby także argumentacyi c. k. władz, w obec przeprowadzonego powyżéj dowodu, że wyszynk słodzonych napojów spirytusowych, należy do wyłącznych praw propinacyi, tudzież ustępu VIII. patentu z dnia 20. Grudnia 1859. r. rzeczoną Ustawę zarobkową, zaprowadzającego, wedle którego przepisy, w sprawie propinacyi obowiązujące, żadnéj przez zaprowadzenie Ustawy zarobkowéj, niemają podlegać zmianie.

V.

Następstwa, jakie za sobą pociąga to powolne, lecz w skutkach swych niechybne podkopywanie prawnéj własności, są pod każdym względem destrukcyjne, albowiem

I. Niknie powoli prawo, reprezentujące do 100 milionów złr. wartości kapitalnéj, który kapitał, bądź on, jak obecnie, zostaje w rękach, przeważnie tylko właścicieli dóbr tabularnych i miast, bądź przejdzie na własność gmin, reprezentacyi wyższego rzędu, lub ogółu mieszkańców, w każdym razie, już jako kapitał narodowy, zresztą jako nabyte prawo, wymaga poszanowania i skutecznéj opieki tém bardziéj, że, przez powolne lecz niewątpliwe niszczenie onego, wyż wymienionemi trzema drogami, narażeni są na utratę prawnie nabytego mienia swego, nietylko właściciele ziemscy i hypoteczni dóbr wierzyciele, lecz równie, a nawet głównie miasta, które, z dochodów propinacyjnych, stanowiących po wielkiéj części główną część ogólnych ich przychodów, jak to w petycyach wyłuszczono i doświadczenie poucza, utrzymują szkoły, szpitale i inne zakłady dobra publicznego, pokrywają ciężary rządowe, gminne, parafialne i t. p.

I tak np. miasto Bochnia, które ma rocznie przychodu ogółem około 26.000 złr. a w tém dochodu z propinacyi 19.001 złr. opłaca rocznie, tytułem podatków rządowych 3.052 złr., dodatku do utrzymania c. k. wojska 1.456 złr., na utrzymanie szkół i kościoła do 6.000 złr., zatém już na pokrycie tych jedynie trzech pozycyj wydatków publicznych, nietylko cały przychód miasta, z innych źródeł niż propinacyjnych, zostaje wyczerpanym, lecz nawet o 3.500 złr. przewyższonym, które jedynie z dochodów propinacyi, równie jak wszelkie ciężary gminne opędzane być muszą.

Co do miasta Sambora, już w powyższym oddziale II. udowodniono, że obowiązki przez gminę tego miasta na siebie przyjęte, a przez c. k. władzę szkolną zatwierdzone, względem utrzymywania kosztem swoim wyższego gimnazyum tamże, właśnie na prawie tegoż miasta propinacyjnem są hypotecznie zabezpieczone. Zatém podkopywanie praw propinacyjnych, nie tylko podkopuje prawa własności i prawa wierzycieli tabularnych, lecz nawet, nie będąc koniecznością dobra publicznego w myśl §. 365. Ust. cyw. usprawiedliwionem, dąży przeciwnie do czynienia szkody dobru publicznemu, ukrócając fundusze zabezpieczające byt szkół, szpitalów i t. p. instytucyj humanitarnych.

Nareszcie przez owo podkopywanie praw propinacyjnych traci kraj, jako właściciel dóbr rządowych, i Skarb Państwa przez zmniejszanie się podatków, albowiem podatek opłacany od udzielanych koncesyj ani w części nie wyrównywa podatkom z dochodów propinacyjnych, przez właścicieli i dzierżawców propinacyi opłacanym.

2. Podkopywanie, za wiedzą i sankcyą c. k. władz prawnie nabytéj cudzéj własności, sprowadza zamęt w pojęciach o prawie własności, niszczy powagę władzy, nastręcza pokusę do nadużyć, i jak każdy czyn nieprawy, mnoży w skutkach swych demoralizacyę i wszelkiego rodzaju bezprawia.

Komisya, przejrzawszy nadesłane z różnych stron kraju petycye, listy i różne dokumenta, tudzież na podstawie zeznań osób zupełnie wiarygodnych i właściwego doświadczenia, powzięła przekonanie, że niektóre c. k. urzędy powiatowe, rażących na tem polu zwykły się dopuszczać nadużyć. Istnieją wprawdzie przepisy c. k. Namiestnictwa, między innemi z dnia 20. Października 1860. l. 44.630. z 30. Września 1862. l. 32.179 z 1. Marca 1764 l. 8.817., wedle których, przed udzieleniem koncesyj na wyszynk słodzonych napojów, ma być przedewszystkiem zbadana potrzeba lokalna, a koncesya nie udzielana jako zatrudnienie samoistne, jeno jako akcesoryum innego przedsiębiorstwa zarobkowego.

Lecz same wyższe c. k. władze, wstąpiwszy raz na drogę fałszywą hołdowania idei teoretycznéj kosztem praw nabytych, gubią się w wydawaniu rozporządzeń, po części między sobą sprzecznych, a w powyżprzytoczonym reskrypcie z dnia 30. Września 1862. przyznawszy się do własnéj niemocy, nie mogą znaleźć drogi do wyjścia z labiryntu, to téż, w rozstrzygnieniach jednakowych wypadków niejednostajne wydając orzeczenia, upoważniają tém poniekąd niższe urzędy do dowolności.

Otóż c. k. urzędy powiatowe, o których mowa, pod względem dochodzenia potrzeby lokalnéj, nawet §. 18. Ustawy zarobkowéj wymaganego, poprzestają częstokroć na zdaniu li tylko własném, lub chyba tego, który się o koncesyę stara, z pominięciem ludzi miejscowych, z pominięciem wreszcie osoby, głównie w tém interesowanéj, t. j. właściciela prawa propinacyi; zaś pod względem głównéj zarobkowości, wystarczy w powiatach, o których mowa, mieć jakiekolwiek chociażby tylko pretextowe inne zatrudnienie, być n. p. urzędnikiem powiatowym, lub rzemieślnikiem, albo posiadać jakiekolwiek przedsiębiorstwo z handlem ani wyszynkiem wódek żadnéj nie mające styczności, by uzyskać koncesyę na wyszynk słodkich napojów w miejscowościach nawet takich, w których się nie mieszka; w takim razie wyszynk ukoncesyonowany wykonywuje koncesyonaryusz albo przez podstawione inne osoby, nie posiadające częstokroć żadnego z warunków do koncesyi przepisanych, lub téż, co się częściéj zdarza, przez wymuszenie opłaty od uprawnionego do propinacyi, który zagrożony ową koncesyą, opłaca się koncesyonaryuszowi dla uratowania chociaż części zagrożonych przychodów swoich propinacyjnych.

W takich razach zdarza się, że podstępny koncesyonaryusz, za kilka lub kilkanaście złr., wydanych na koszta koncesyi i opłacenie od niéj podatku, otrzymuje tytułem odczepnego parę set reńskich rocznego przychodu.

Do jakiego stopnia dzieją się na tém polu z wszech stron nadużycia, wyświecą fakta następujące, w różnych cześciach kraju wydarzone:

a) W dniach 30. Kwietnia i 1. Maja 1865 r. wniósł propinator Izrael Hollender, któremu się dzierżawa propinacyi w znacznych dobrach niedługo miała kończyć, prożby do c. k. urzędu powiatowego w Starym Sączu o udzielenie koncesyi na wyszynk słodzonych napojów w siedmiu wsiach do tychże dóbr należących.

Dowiedziawszy się o tém pełnomocnik właściciela tychże dóbr, pospieszył poczynić tyle podań o udzielenie takichże koncesyj na rzecz właściciela dóbr, ile jest wsi do tychże dóbr należących, upraszając zarazem, by te koncesye, jeżeli już koncesyj koniecznie potrzeba, były udzielone, raczéj właścicielowi dóbr, a tém samém prawa propinacyi, aniżeli owemu propinatorowi, który tym sposobem propinacyę w swych rękach z krzywdą właściciela uwiecznić zamierza. Zarazem upraszał pełnomocnik właściciela o ścisłe wedle przepisów dochodzenie potrzeby owéj koncesyi we wsiach, do których jéj żądano, i dla pewno-

ści, sam w dniach 7. i 8. Maja wręczył c. k. naczelnikowi powiatu dotyczące podania, przy któréj sposobności, widział owe podania propinatora, naówczas jeszcze niezałatwionemi, nad których jednak załatwieniem aktuaryusz powiatowy właśnie pracował. Dlatego pełnomocnik właściciela dóbr, treść żądania w podaniach swych wyrażonego naczelnikowi powiatu ustnie jeszcze powtórzył.

Cóż na to robi c. k. urząd powiatowy? Oto, bez najmniejszego dochodzenia co do potrzeby miejscowéj, pospiesza wydać dla wspomnionego Izraela Hollendra datowane z dnia 7. i 8. Maja koncesye na wyszynk słodzonych napojów spirytusowych do siedmiu wsi do wzmiankowanych dóbr należących między temi w téj saméj wsi Stadle, w któréj niedawno przedtém, kazał zamknąć otworzony tamże przez dzierżawcę propinacyjnego szynk nowy, jako niepotrzebny, i doręcza tę koncesyę nowemu koncesyonaryuszowi dnia 12. Maja; zaś podania ze strony właściciela dóbr o udzielenie podobnychże koncesyj wniesione, uchwałami z dnia 13. Maja 1865. do l. 1.311. i następnych wydanemi zwraca pełnomocnikowi właściciela pod pretextem niedokładności do uzupełnienia, pretextem tém błahszym, oczywiście tylko w zamiarze odroczenia stanowczego załatwienia podań właściciela, a tém samém w zamiarze faworyzowania Izraela Hollendra wymyślonym, ile że, po ponownem tych samych bezowocnie zwróconych podań, w dniu 20. Maja bez jakiegokolwiekbądź uzupełnienia do tegoż samego c. k. urzędu powiatowego wniesieniu, tenże c. k. urząd uchwałą z dnia 31. Maja 1865. r. do téjże saméj liczby, pod którą poprzednio podania były wniesione, t. j. do l. 1.311. i następnych udzielił także i właścicielowi dóbr koncesye na wyszynk rzeczonych trunków do wszystkich wsi, do dóbr jego należących.

Gdy następnie Izrael Hollender w ciągu trwającéj jeszcze dzierżawy swéj propinacyjnéj, z uzyskanych do siedmiu wsi koncesyj wyszynkowych, do dnia 12. Listopada 1865. nie korzystał, natenczas pełnomocnik właściciela dóbr, ze względu na upływający z tymże dniem, od uzyskania przez propinatora koncesyi 6cio miesięczny termin, posłał do tegoż c. k. urzędu powiatowego przez posłańca pisemne podanie, w którem z powodu niewykonywanéj przez 6 miesięcy koncesyi, w myśl art. 60. ustawy zarobkowéj, upraszał o unieważnienie onejże. Jednakże p. naczelnik powiatu podanie to z dnia 12. Listopada 1865., zatém w niedzielę o $12^1/_2$ godzinie w południe sobie doręczone, zwrócił posłańcowi, pod pretextem zamknięcia już o téj porze w dzień świąteczny dziennika podawczego, z poleceniem, by podanie nazajutrz przynieść. Zanim jednak przyszło do zajutrza, stało się, że faworyzowany koncesyonaryusz Izrael H., tegoż samego dnia 12. Listopada popołudniu udał się na wsie, poustanawiał z ramienia swego szynkarzów do wyszynku słodzonych napojów, popisał doniesienia do c. k. urzędu powiatowego, z wymienieniem nazwisk swych w każdéj z siedmiu wsi zastępców, i znalazł środki bezzwłocznego o tém do tegoż c. k. urzędu powiatowego w tymże samym dniu 12. Listopada doniesienia.

b) Wspomniony ad **a**. pełnomocnik właściciela dóbr, wyjednał na rzecz tegoż, jak wyżéj wspomniono, dnia 31. Maja 1865. koncesyę na wyszynk słodzonych napojów, do wszystkich wsi, do owych dóbr należących, między temi także do wsi Gostwicy.

Dowiedziawszy się w Listopadzie, iż tamże Josek B. szynk pokątny otworzył, doniósł o tém do tegoż samego c. k. urzędu powiatowego Staro-Sądeckiego, żądając pomocy. Ku wielkiemu jednak zdziwieniu, otrzymał pod dniem 13. Listopada 1865. r. do l. 3.431. zawiadomienie, że jeszcze d. 17. Sierpnia udzielono również i w mowie będącemu Joskowi B. koncesyę na wyszynk słodzonych napojów w owéj wsi.

Zatém w wiosce górzystéj, zaledwo przystępnéj, od wszelkiego ruchu handlowego, nawet od dróg komunikacyjnych oddalonéj, liczącéj zaledwo 616 dusz ludności, i nie posiadającéj własnego kościoła, dozwolił c. k. urząd powiatowy, prócz szynku zwykłego propinacyjnego, założyć jeszcze dwa szynki napojów słodzonych; dnia 31. Maja właścicielowi dóbr, zaś dnia 17. Sierpnia Joškowi B., nie uznając nawet za stósowne, zawiadomić właściciela dóbr o téj nowéj, w prawa jego wkraczającéj koncesyi, i pomimo że Josek B. żadnego nie wykonywał przedsiębiorstwa, ani jakiegokolwiek widzialnego zatrudnienia.

Oczywiście że, podobnie jak w poprzedniém ad **a**. opisanym wypadku, tak i w obecnym, dowiedziawszy się o tém pełnomocnik właściciela dóbr, założył bezzwłocznie do wyższych władz rekurs, lecz jak rekurs jego przeciwko koncesyi udzielonéj Izraelowi H., lubo jeszcze dnia 17. Czerwca do c. k urzędu powiatowego wniesiony, do tego czasu, a przynajmniéj do końca Stycznia r. b. oczekiwał jeszcze rozstrzygnięcia, albowiem c. k. urząd powiatowy, akta od c. k. komisyi namiestniczéj powtórnie mu do wyjaśnienia odsełane, zawsze z niedostateczném wyjaśnieniem téjże c. k. wyższéj władzy przedkładał, a tymczasem protegowany Izrael H. przez podstawionych szynkarzów, szynk rzekomych słodzonych napojów w siedmiu cudzych wsiach wykonywuje, tak téż i sprawa Joška B. nie prędko zapewne ostatecznego doczeka się rozstrzygnięcia, w oczekiwaniu którego, Josek B. swój szynk bezprzeszkodnie prowadzi.

c) Właściciele Nowej-Wsi Narodowej w Krakowskiem, dowiedziawszy się, iż tamże, w domu ślusarza zaprowadzono szynk pokątny, zaniósłszy o to skargę do urzędu powiatowego w Liszkach, gdy otrzymali zawiadomienie, że szynk ten prowadzi się imieniem c. k. kancelisty powiatowego M., któremu koncesję na wyszynk słodzonych napojów udzielono, założyli rekurs do c. k. Komisyi namiestniczéj, która rozporządzeniem z dnia 10. Lutego 1863. r. do l. 2.906 koncesyę tę z tego powodu unieważniła, że „utrzymywanie szynkowni ze stanowiskiem c. k. urzędnika nie zgadza się."

Gdy pomimo takiego wyższych władz orzeczenia, ów szynk, w domu owego ślusarza, ani na chwilę nie ustając, daléj był prowadzonym, zanieśli właściciele dóbr ponownie do tegoż c. k. urzędu powiatowego Lisieckiego zażalenie, wskutek którego dopiéro dowiedzieli się, iż obecnie szynk w owym domu ślusarza M. wykonywuje się w skutek koncesyi na wyszynk słodzonych napojów, uzyskanéj przez pewnego Pohlmana. Ów Pohlman jest aptékarzem, zamieszkałym w Arcyksięstwie Austryackiem, kluczem zaś do rozwiązania zagadki jest okoliczność, iż ten nowy koncesyonaryusz, jest szwagrem tegoż samego kancelisty pow. M., którego koncesya została unieważnioną. Oczywiście, że znowu rekurs z kosztem i zachodami połączony, a tymczasem szynk ów znowu bezprzeszkodnie prowadzony na korzyść szwagra c. k. kancelisty, a na zniszczenie właścicieli dóbr, którzy pobierając z dzierżawy dóbr bez propinacyi wydzierżawionych z mocy kontraktu, przez c. k. sąd pupilarny zatwierdzonego, rocznego czynszu 800 złr., opłacają podatków z dod. 440 złr. zaś tytułem procentów i amortyzacyi od wykupna wieczystéj dzierżawy 631 złr. łącznie przeto na rzecz samego tylko c. k. skarbu rocznie 1.071 złr. Zatém na pokrycie samych tylko należytości skarbowych potrzeba, prócz wyczerpania całkowitego czynszu dzierżawnego, dokładać z przychodów propinacyjnych rocznie 271 złr. Prócz tego ma propinacya dostarczyć funduszów na pokrycie innych ciężarów z posiadaniem ziemi połączonych, poczém dopiéro reszta dochodu przypadłaby właścicielom w połowie małoletnim, już jako takim pod opieką prawa zostającym, co wszystko c. k. urząd powiatowy wiedząc dokładnie, rozdaje mimoto znaczną część ich dochodów tak skoro, a nawet tak podstępnie własnym swym urzędnikom i ich szwagrom.

d) W miasteczku Ołpinach właściciele sklepików, nie mający koncesyi do wyszynku czegokolwiek, poczęli w roku zeszłym sprzedawać kieliszkami wódkę, jakiemiś surrogatami zaprawioną (krople). Właściciel propinacyi, donosząc do c. k. urzędu powiatowego w Brzostku o tym nowym pretexcie wykonywania wyszynku pokątnego, nie dającego się ukontrolować, upraszał o wydanie zakazu sprzedawania w sklepikach żydowskich owych mniemanych kropel, jako podkupujących propinacyę, a że sprzedawanych bez ordynacyi i kontroli lekarskiéj, i nie w aptékach, jeno przez ludzi, przedewszystkiem zysku chciwych, przeto prawdopodobnie zatruwających zdrowie ludzkie. C. k. urząd pow. jednak rezolucyą z dnia 21. Września 1861. do l. 2.839. nie uznał za stosowne wydanie zakazu, zbywając żalącego się właściciela li orzeczeniem, że „krople tak zwane Hoffmanowskie zdrowiu ludzkiemu nie są szkodliwe", i tym sposobem ulegalizował prowadzenie szynków pokątnych pod pozorem owych kropel.

e) Propinator w Makowie J. Blumenfeld, uzyskawszy na wyjściu z dzierżawy propinacyjnéj zezwolenie na założenie w Makowie domu gościnnego i na wyszynk tamże słodzonych napojów spirytusowych, i utraciwszy w następstwie tego dzierżawę propinacyi, udał się dnia 28. Września 1865. do c. k. urzędu pow. Makowskiego z prożbą o udzielenie mu koncesyi także na wyszynk zwykléj wódki i piwa.

C. k. urząd powiatowy pospiesza z wydaniem mu jeszcze tego samego dnia 28. Września 1865. do l. 2.613. uchwały, która orzeka, że zaprowadzenie w domu gościnnym J. Blumenfelda wyszynku także zwykléj gorzałki i piwa, jest potrzebą nakazane; wzywa przeto zarząd dóbr, do zdeklarowania się w 3 dniach, ażali owego J. Blumenfelda zechce przy wyszynku wódki i piwa nadal pozostawić; gdyż w razie przeciwnym c. k. urząd powiatowy widziałby się zmuszonym, J. Blumenfelda mianować z urzędu szynkarzem (als Gewerbsschänker zu ernennen, bemüssiget wäre). I tak jednym pociągiem pióra, c. k. urząd pow. zamierzył znieść na korzyść swego protegowanego J. Blumenfelda pozostałe resztki prawa propinacyjnego.

Konsekwentnie zresztą postąpił sobie urząd pow. Makowski. Widząc, iż przepisy wyższych c. k. władz dozwalają trzema powyżéj wskazanemi drogami naruszać całość własności propinacyjnéj, że przeto prawo to już temi drogami pierwéj czy późniéj na zniesienie faktyczne jest skazane, słowem widząc zasadę naruszania własności ulegalizowaną, poszedł o krok daléj na téj saméj drodze, i zamierzył jednym zamachem znieść prawo propinacyjne, i tak już owemi wyłomami na powolną śmierć skazane.

Jakim sposobem dzieje się, że ludzie podstępni, a zysku bez wyboru środków chciwi tak nadzwyczajnych u c. k. urzędów doznają uwzględnień, — że w drodze samych nadzwyczajności i z pospiechem dla innych warstw społeczeństwa prawie niepraktykowanym uzyskują, z oczywistą krzywdą uprawnionych, tak nadzwyczajne postanowienia? o tém jakie krążą wieści, i jaki głos publiczny? raczéj wolimy zamilczéć.

Czego wszakże pominąć niepodobna, to że, jeżeli raz ulegalizowane naruszenie zasady własności prowadzi nawet ludzi postawionych na czele c. k. urzędów, do takiego zamętu w pojęciach o własności, i do takich pokus daje sposobność, jakiéjże nie wywiera destrukcyjnéj demoralizacyi na warstwy społeczeństwa niższe, nieoświecone, o prawie własności i tak już zbyt zmącone mające wyobrażenie, które przeto przy znaném łaknieniu cudzego, a ponętnym przykładzie, iż u c. k. urzędów wyjednać sobie można bez innego do tego tytułu, jak tylko chciwości i podstępu, nawet zezwolenie na wysadzenie bezsprzecznego właściciela z prawnie nabytéj jego własności, cóż z tego wnosić mogą? oto: albo że c. k. Rząd pozwolił zabierać bezkarnie prawną własność pewnéj warstwy społeczeństwa, lub téż, że c. k. urzędy są przekupne, a przeto, że na korzyść osób niemoralnych, lecz dysponujących kapitałami, nakręcają prawa, chociażby z oczywistą cudzą krzywdą.

Jedno i drugie mniemanie są pomiędzy ludem naszym niestety rozpowszechnionemi, co wiadomo każdemu, kto z nim miewa styczności. Byłoto nawet po części już tu w Izbie przy dyskusyi sprzedaży soli bydlęcéj skonstatowane.

Że lud nasz przy tak zmąconych pojęciach o tém, co jest dozwolone i godziwe, zapragnie także niekiedy cudzego mienia, że nawet żąda czasami do tego pomocy także c. k. urzędów, temu mając wzgląd na nizki stopień jego wykształcenia, zwłaszcza po takiéj nauce z góry idącéj, trudno się nawet dziwić. Lecz z trwogą możnaby zapytać: dokądby go doprowadziło dalsze takich przykładów udzielanie, a przy tém mnożąca się z każdym dniem ilość szynków, sklepów i sklepików, z cywilizowanemi wódkami wszelkiego rodzaju, już nie na zaspokojenie istotnéj potrzeby, jeno na bezustanną pokusę obliczonych, istnych szkół występku i jaskiń wszelkiego bezprawia; a z każdéj wyciąga swe sidła na przechodniów, a nawet nachodzi ich po domach ów wyżprzytoczonym reskryptem zgodnie z prawdą odszkicowany szynkarz żyd z gorzałką w jednéj, a blankietem wexlowym w drugiéj ręce, godząc zarazem na mienie i duszę swych ofiar. Nie dziw, że w takich warunkach mnożą się narzekania na brak rąk do pracy, na nieurodzaj, na głód, na tysiące spraw wexlowych, przeciw włościanom do sądów wytoczonych, nareszcie na coraz więcéj mnożące się zbrodnie podpalania, rabunku, morderstwa i t. p., których częstém wyliczaniem przerażają nas dzienniki. A wszystko to jest naturalném następstwem wyżopisanéj, uorganizawanéj demoralizacyi, owocem rządów, dzięki Bogu i Najjaśniejszemu Panu, minionych, poczynających cywilizowanie co dopiéro z poddaństwa oswobodzonego ludu, od potrojenia liczby szynków.

VI.

Jak skoro przeto udzielanie koncesyj na wyszynk słodzonych napojów spirytusowych, podobnie jak i coraz się wzmagające, a nie mogące być ukontrolowanemi nadużycia przy sprzedaży wódek upajających w sklepach i sklepikach, nareszcie powyżéj opisane nadużycia z powodu zaprowadzenia przez kogokolwiek i gdziekolwiekbądź nawet po wsiach handlów wódki hurtownych, jak w powyższym wywodzie wykazano, sprzeciwiają się prawu zwyczajowemu, słowem Monarszem z dnia 28. Listopada 1837. r. usankcyonowanemu, a nawet duchowi saméjże ustawy zarobkowéj, która jakkolwiek dążąc do wolności zarobkowania, ma jedynie na celu zarobkowanie uczciwe, a nie przedsiębiorstwo podstępne, lina podkopywanie cudzéj własności obliczone, przytém wielce naruszają nabyte prawa własności, i prowadzą do tak potwornych wyżwykazanych następstw i to wszystko nie tylko bez żadnéj konieczności, któraby się przynajmniéj w myśl §. 365. ust. cyw. mniemaném jakiem dobrem ogółu dała poniekąd usprawiedliwić, lecz owszem, jak powyżéj wykazano, na szkodę tak prawnych właścicieli, jak i dobra publicznego, jedynie na korzyść pewnéj klasy ludności wszelkiego prawnego tytułu pozbawionéj, niemoralnéj, podstępem w cudzą własność się wdzierającéj, toć niezaprzeczenie naglącym jest Wysokiego Sejmu obowiązkiem, tak potwornemu stanowi rzeczy starać się co rychléj kres położyć.

Z drukarni K. Pillera 1866.

Alegat V 18 68 96

Sprawozdanie

Wydziału krajowego względem uregulowania i zabezpieczenia propinacyjnego prawa wyszynku.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą powziętą dnia 27. lutego 1866., na wniosek posła Żuka-Skarszewskiego, oświadczył Sejm krajowy, iż postępowanie co do wyszynku wódek słodzonych, równie jak nadużywanie wolności handlu hurtowego gorącemi trunkami, narusza całość praw propinacyjnych, i wezwał c. k. Rząd do przedsięwzięcia zaradczych w tym względzie kroków.

Uchwała ta Wysokiego Sejmu nie odniosła jednakże zamierzonego skutku. Wprawdzie nie da się zaprzeczyć, iż postępowanie c. k. Władz rządowych jest dziś względniejsze, i że nie zachodzą przynajmniej tak rażące nadużycia, jakie rozprawy toczone przy powzięciu wzmiankowanej uchwały wykazywały. Względność tę winniśmy przecież raczej dobrym chęciom pojedynczych osobistości, niż zmianie systemu, a wydawane w szczegółowych wypadkach orzeczenia, nie mogą wzbudzać ufności, iż własność prawa propinacyi nie jest zagrożoną.

Gdy obecnie ustawa z dnia 21. grudnia 1867., zmieniająca ustawę zasadniczą z dnia 26. lutego 1861. o Reprezentacyi Państwa, wyjęła wyraźnie ustawodawstwo co do praw propinacyjnych, tak karne jak cywilne, z zakresu działalności Rady Państwa, i przekazała takowe Sejmom krajowym, Wydział krajowy poczuwał się do obowiązku przedłożenia Wysokiemu Sejmowi wniosku do uregulowania i zabezpieczenia własności propinacyjnego prawa wyszynku w drodze ustawodawczej. Wydział krajowy sądził, iż winien to uczynić już także i z powodu dopełnienia otrzymanego od Wysokiego Sejmu polecenia, przedłożenia sobie projektu o wykupnie prawa propinacyi. Jeżeliby bowiem prawo propinacyi nie zostało zabezpieczone od grożącego mu niebezpieczeństwa, oszacowanie tego prawa nie nastręczałoby żadnej rękojmi, i nikt nie mógłby nabywać prawa, którego byt jest zagrożony. Jakikolwiek zatem los spotka przedłożony Wysokiemu Sejmowi projekt Wydziału krajowego do ustawy o wykupnie prawa propinacyi,— czy Wysoki Sejm zgodzi się na przeniesienie własności tego prawa na rzecz kraju, czy zechce przenieść takowe na rzecz gmin, czy wreszcie zechce odroczyć jeszcze i teraz załatwienie tej sprawy,— zabezpieczenie własności propinacyjnego prawa wyszynku jest zawsze i w każdym razie nieodzownym warunkiem wykonywania tegoż prawa.

·/. Raczy tedy Wysoki Sejm uchwalić załączoną ·/. «Ustawę o uregulowaniu wykonywania prawa propinacyi co do wyszynku gorących trunków.»

Ustawa ta zawiera częścią obowiązujące już i dzisiaj postanowienia, a częścią takie, których potrzebę c. k. Władze krajowe same uznały. — W ogóle zaś odpowiada ona zapatrywaniu się Wysokiego Sejmu, wypowiedzianemu w wyżpowołanej uchwale z roku 1866.

Leon książe Sapieha w. r.
Marszałek krajowy.

Kazimierz Grocholski w. r.
Sprawozdawca.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi i Wielkiego Księstwa Krakowskiego.
We Lwowie dnia 26. czerwca 1868.

Liczba Wydz. kraj. 6616 z r. 1867.

Ustawa,

obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem

o uregulowaniu wykonywania prawa propinacyi co do wyszynku gorących trunków.

Zgodnie etc.

§. 1.

Właścicielowi propinacyi przysłuża w okręgu jego propinacyjnym wyłączne prawo podrobnej sprzedaży wszystkich gorących tak zwanych trunków propinacyjnych, jako to: spirytusu, wódki, śliwowicy, piwa, miodu, wiśniaku, maliniaku i t. p., tudzież prawo podrobnej sprzedaży bez szczegółowej koncesyi wszystkich innych trunków gorących.

§. 2.

W tym celu przysłuża właścicielowi propinacyi prawo zaprowadzania i otwierania w swym okręgu propinacyjnym potrzebnych szynków. Ilość szynków, równie jak miejsce ich ustanowienia zależy wyłącznie od jego uznania.

Wydział powiatowy może jednakże z względów policyjnych nakazać zamknięcie jakowego szynku. Przeciw takiemu postanowieniu Wydziału powiatowego przysłuża właścicielowi propinacyi prawo rekursu do Wydziału krajowego. Rekurs ma być wniesiony do Wydziału powiatowego w nieprzekraczalnym terminie dni czternastu od dnia doręczenia dotyczącego rozporządzenia.

§. 3.

Jeżeli w jakiej miejscowości jest dwóch lub więcej właścicieli dawniej dominikalnych, z których niektórzy nie wykonywali dotąd prawa propinacyi na swoim obszarze, powstały między niemi spór o uprawnienie do wykonywania tego prawa należy do drogi prawa.

Przed rozstrzygnięciem tego sporu nie wolno właścicielowi dominikalnemu, który nie wykonywał dotąd prawa propinacyi na swoim obszarze, otwierać szynku.

Przestrzeganie tego postanowienia należy do Wydziału powiatowego.

§. 4.

Szynkarze, to jest ci, którzy nie szynkują na własny rachunnk, mają być uważani jako słudzy właściciela propinacyi, a w razie wydzierżawienia prawa wyszynku jako słudzy dzierżawcy, jeżeli kontrakt dzierżawny nie zastrzegł, że szynkarze pozostają pomimo dzierżawy sługami właściciela propinacyi.

Stosunek służbowy między szynkarzem a właścicielem propinacyi, względnie dzierżawcą, podlega ogólnym przepisom o sługach, obowiązującym w kraju.

Szynkujący gorące trunki tak zwane propinacyjne, który twierdzi, że prawo wyszynku zadzierżawił, winien udowodnić to twierdzenie kontraktem dzierżawnym; inaczej będzie uważany, jeżeli szynkuje z wolą i z wiedzą właściciela propinacyi, za szynkarza, w przeciwnym zaś razie za utrzymującego szynk pokątny. Czas trwania dzierżawy może być udowodniony tylko kontraktem dzierżawnym, a twierdzenie, że został ustnie lub milcząco przedłużonym albo odnowionym, nie będzie uwzględnione, jeżeli właściciel propinacyi temu zaprzeczy.

§. 5.

Wybor osoby szynkarza zależy od woli właściciela propinacyi, względnie tegoż dzierżawcy.

Ze względów policyjnych może Wydział powiatowy nakazać oddalenie szynkarza. Przeciw takiemu nakazowi przysłuża prawo rekursu do Wydziału krajowego. Rekurs ma być wniesiony do Wydziału powiatowego w nieprzekraczalnym terminie dni czternastu.

§. 6.

Krajowym fabrykom trunków słodzonych, to jest: araku, rumu, ponczowej esencyi, rozolisów i likierów, przyrządzonych w drodze chemicznej i w sposób fabryczny, wolno sprzedawać wyrób swój w własnych składach w butelkach zapieczętowanych, zawierających przynajmniej sejtel, czyli ćwierć masy płynu.

Za szczegółowem pozwoleniem c. k. Urzędu powiatowego mogą handle korzenne, a na prowincyi także i handle towarów mięszanych sprzedawać w ten sam sposób wymienione wyżej trunki słodzone, równie jak piwa sprowadzane z zagranicy: ale, porter.

Kramarzom pozwolenie to nie może być udzielane.

§. 7.

Podobnej sprzedaży wymienionych w §. 6. trunków słodzonych na kieliszki, lub w inny, jak tamże oznaczony sposób, pozwalać mogą c. k. Urzęda powiatowe tylko traktyerniom, kawiarniom i cukierniom, jako zarobkowości dodatkowej, i tylko po ścisłem zbadaniu i wykazaniu rzeczywistej miejscowej potrzeby, i po przekonaniu się, że właściciel propinacyi nie zaspokaja tej potrzeby.

Wszystkie wydane dotąd pozwolenia na podrobną sprzedaż gorących trunków, nie odpowiadające powyższemu postanowieniu ustają z upływem trzech miesięcy po ogłoszeniu niniejszej Ustawy, a w razie sporu, czyli pozwolenie ustało lub nie, rozstrzyga c. k. Urząd powiatowy.

§. 8.

Do prowadzenia handlu hurtowego gorącemi trunkami potrzebne jest pozwolenie c. k. Urzędu powiatowego. Tylko właściciele warzelni i fabryk nie potrzebują do hurtowej sprzedaży swego wyrobu żadnego pozwolenia.

W handlu hurtowym sprzedawane mogą być trunki tylko w beczkach pod obręczami, zawierających przynajmniej dwa niższo-austryackie wiadra trunku. Piwo tylko może być sprzedawane w półbeczkach objętości jednego niższo-austryackiego wiadra.

§. 9.

O udzieleniu zastrzeżonego w §§. 6—8. c. k. Urzędom powiatowym pozwolenia, zawiadomi c. k. Urząd powiatowy zawsze jednocześnie właściciela propinacyi, w którego okręgu propinacyjnym handel hurtowy lub podrobna sprzedaż gorących trunków mają być zaprowadzone, jako stronę interesowaną.

Przeciw orzeczeniu c. k. Urzędu powiatowego, czy to udzielającemu, czy odmawiającemu pozwolenia, przysłuża stronom prawo odwołania się do c. k. Namiestnictwa. Rekurs powinien być wniesiony do c. k. Urzędu powiatowego w nieprzekraczalnym terminie dni czternastu od dnia doręczenia orzeczenia, i ma moc wstrzymującą, jeżeli pozwolenia udzielono.

§. 10.

Podrobna sprzedaż gorących trunków słodzonych w zapieczętowanych butelkach sejtlowych przez osoby, Ustawą niniejszą do tego nie upoważnione, bez uzyskania szczegółowego pozwolenia (§. 6.), karana być ma grzywną stopniowaną od 50 do 200 złt. reń. wal. austr., a jeżeli przekroczenia tego dopuścił się handel korzenny lub handel towarów mięszanych albo kramarz, utratą nadto przy trzecim razie prawa dalszego utrzymywania prowadzonego handlu.

§. 11.

Podrobna sprzedaż trunków słodzonych na kieliszki lub w butelkach niezapieczętowanych, albo chociażby w butelkach zapieczętowanych, w mniejszej ilości jak jeden sejtel, bez uzyskania wymaganego pozwolenia na tę sprzedaż (§. 7.), ma być karana grzywną od 50 do 200 złt. reń. wal. austr. Nadto straci właściciel handlu korzennego lub towarów mięszanych, który miał pozwolenie do sprzedawania tych trunków w zapieczętowanych sejtlowych butelkach, i fabrykant słodzonych trunków, w którego sklepie lub składzie popełnionoby to przekroczenie, przy trzecim razie prawo sprzedawania tych trunków w zapieczętowanych butelkach, a w razie ponownego przekroczenia straci właściciel handlu korzennego lub handlu towarów mięszanych prawo dalszego utrzymywania swego handlu, a fabrykant słodzonych trunków prawo dalszego utrzymywania swej fabryki.

Właściciel handlu korzennego lub towarów mięszanych, który nie miał pozwolenia do sprzedawania tych trunków w zapieczętowanych butelkach, tudzież kramarz, utracą przy trzeciém tego rodzaju przekroczeniu, prawo dalszego utrzymywania prowadzonego handlu.

§. 12.

Każda podrobna sprzedaż zwyczajnych gorących trunków nie słodzonych, bez wyraźnego pozwolenia właściciela propinacyi, lub w razie wydzierżawienia prawa wyszynku bez wyraźnego pozwolenia dzierżawcy, jest szynkowaniem pokątnem, bez względu, czy wzięto za trunek gotowe pieniądze, albo też inny przedmiot, mający jakąkolwiek wartość, lub czy dano trunek na borg, albo tylko jako wynadgrodzenie za wykonanie jakowej roboty lub posługi, i czy go dano w własnym domu lub poza domem, albo w jakikolwiek inny sposób. Jedynie poczesne (trynkale), dawane własnym stałym sługom, a w warzelniach i dziennym robotnikom jako część wynadgrodzenia za ich trud i pracę, nie mają być uważane za pokątne szynkowanie.

§. 13.

Szynkowanie pokątne ma być karane grzywną od 50 do 200 złt. reń. wal. austr.

Właściciel handlu hurtowego gorącemi trunkami, tudzież upoważniony w moc tej ustawy do podrobnej sprzedaży trunków słodzonych, bądź to w zapieczętowanych sejtlowych butelkach, bądź na kieliszki, ulegną tej karze, jeżeli czy to sami, czy też którykolwiek z ich domowników lub sług dopuszczą się tego przekroczenia, a za trzeciem przekroczeniem utracą nadto prawo dalszego prowadzenia utrzymywanego handlu.

Oprócz tego ulegnie w każdym razie cały przydybany zapas trunku wraz z naczyniami i przyrządami do szynkowania konfiskacie na rzecz właściciela propinacyi, lub dzierżawcy prawa wyszynku, jeżeli takowe jest wydzierżawione.

§. 14.

Za okoliczność szczególnie obciążającą przy przekroczeniu pokątnego szynkowania poczytane będzie sprzedawanie wódki na zimno farbowanej, zaprawionej lub osłodzonej, jakoby słodzonego trunku fabrycznego, przyrządzonego w drodze chemicznej. Tłumaczenie się, iż pociągano wódkę tę z upoważnionej fabryki gorących trunków słodzonych, nie może ani uniewinniać, ani zmniejszać winy.

W razie wątpliwości, czyli sprzedany trunek jest rzeczywiście słodzonym trunkiem fabrycznym, lub tylko na zimno przyprawionym spirytusem albo wódką, zasięgnie orzekający c. k. Urząd technicznego zdania znawcy na koszt strony, której twierdzenie okaże się fałszywem.

§. 15.

Zasądzane według niniejszej ustawy grzywny przypadają w połowie donosicielowi, bez względu, czy był nim zaprzysiężony strażnik propinacyjny, czy ktokolwiek inny, a w połowie wpływają do kasy gminy tej miejscowości, w której popełniono przekroczenie. Jeżeli nie było donosiciela, wpływa cała grzywna do kasy gminnej.

W razie udowodnionej zupełnej niemożności zapłacenia grzywny, takowa będzie zmienianą na odpowiedny areszt, licząc jeden dzień aresztu za 5 złt. reń. wal. austr.

§. 16.

Dochodzenie i karanie wszystkich w Ustawie tej określonych przekroczeń przysłuża dotyczącym Urzędom powiatowym, a w drugiej i ostatniej instancyi Namiestnictwu, jeżeli orzeczenie pierwszej instancyi zostało zatwierdzone lub złagodzone. Tylko w razie orzeczenia utraty prawa do dalszej zarobkowości, można odwołać się do Ministeryum.

Dochodzenie powinno nastąpić nie tylko na żądanie właściciela propinacyi, lecz także i na żądanie dzierżawcy prawa wyszynku.

Orzeczenia co do przekroczeń powinny być doręczane zawsze i dotyczącemu właścicielowi propinacyi lub dzierżawcy prawa wyszynku, jako stronie interesowanej, której zarówno z obżałowanym przysłuża prawo rekursu tak co do orzeczenia o winie, jak i przeciw wymiarowi kary.

§. 17.

Posiadanie gorących trunków w większej ilości, jak wymagać może pokrycie własnej domowej potrzeby według osobistych stosunków lub chwilowych okoliczności posiadacza, tudzież posiadanie naczyń lub przyrządu do wyszynku nie stanowią wprawdzie same przez się dowodu popełnionego przekroczenia pokątnego szynkowania, są jednakże silnym powodem podejrzenia, a obok którejkolwiek z tych okoliczności, zeznanie jednego już tylko świadka, wystarczy do całkowitego dowodu.

§. 18.

Określone w tej ustawie przekroczenia ulegają przedawnieniu, jeżeli od chwili popełnionego przekroczenia upłynęło sześć miesięcy, a w ciągu tego czasu nie pociągnięto obżałowanego do odpowiedzialności, lub nie przedsięwzięto przeciw niemu we względzie dochodzenia popełnionego przekroczenia żadnego urzędowego kroku, a w szczególności nie wystosowano do niego zawezwania.

§. 19.

Właścicielowi propinacyi, równie jak dzierżawcy prawa wyszynku wolno utrzymywać dla skuteczniejszej obrony praw swoich zaprzysiężoną straż propinacyjną.

Prawo zaprzysięgania straży propinacyjnej przysługa Urzędowi powiatowemu. Przepisy rozporządzenia z dnia 30. stycznia 1860. (Dz. U. P. nr. 28.) co do zaprzysięgania straży polowej mają być zastosowywane także do zaprzysięgania straży propinacyjnej.

Zaprzysięganie ma się odbywać podług następującej roty:

«Przysięgam, że będę strzegł powierzonego memu nadzorowi propinacyjnego prawa wyszynku z jak największą pilnością i wiernością od wszelkiej szkody, że doniosę natychmiast o każdem nieprawnem ukróceniu tego prawa, że nie będę fałszywie nikogo ani oskarżał, ani podawał w podejrzenie, że jednakże o każdym, któryby w jakibądź sposób nieprawnie ukracał prawo wyszynku, doniosę sumiennie bez żadnych osobistych względów, podług mego najlepszego przekonania. Tak mi Boże dopomóż!»

Zaprzysiężona straż propinacyjna uważana będzie przy wykonywaniu swej służby jako straż publiczna, i używać ma wszystkich praw przysługujących pod tym względem na mocy ustaw osobom urzędowym i publicznej straży cywilnej.

Obowiązki zaprzysiężonej straży propinacyjnej określa rota przysięgi.

Zeznanie zaprzysięgłego strażnika propinacyjnego, uczynione z powołaniem się na służbową przysięgę, o czynach lub okolicznościach, wchodzących w zakres jego obowiązkowej służby, stanowi prawny dowód według określeń §. 426. lit. e. Ustawy o postępowaniu karnem z dnia 20. czerwca 1853.

§. 20.

Zwierzchności gminne mają, z obowiązku czuwania w gminie nad bezpieczeństwem mienia, przestrzegać zachowywania zawartych w tej Ustawie postanowień, i udzielać właścicielowi propinacyi lub dzierżawcy prawa wyszynku w każdym razie skutecznej pomocy ku obronie ich praw.

§. 21.

Ustawa niniejsza nie narusza w niczem stosunków prywatnych, opartych na specyalnych tytułach prawnych.

§. 22.

Przeprowadzenie tej Ustawy polecam Memu Ministrowi Spraw Wewnętrznych.

Z drukarni Zakładu narod. im. Ossolińskich.

18 106

An die Handelskammer in Lemberg — № 44465

Nachdem der Handel mit Branntwein von Seite der Nichtgewerbeberechtigten nur in Gebinden stattfinden darf, während der Verkauf von Weingeist von Seite der ~~[illegible]~~ Handelsleute und Erzeuger, mit Ausschluß der Verabreichung an sitzende oder stehende Gäste, weder in Bezug auf die Gefäße noch auf die Quantität beschränkt ist, so hat sich das Bedürfniß fühlbar gemacht, eine Bestimmung, welche alkoholhältige unversüßte Flüssigkeiten nach den, für Branntwein, und welche nach den für Weingeist bestehenden Grundsätzen in gewerblicher Beziehung zu behandeln ist.

Laut Finanzministerial-Erlaßes vom 12 Nov. l. J. Z. 25792 hat das h. Handelsministerium im Einvernehmen mit dem Ministerium des Innern festgesetzt, daß die hinsichtlich des Verkaufes von Branntwein bestehenden Beschränkungen auf jene alkoholhältigen unversüßten Flüssigkeiten (Branntwein) in Anwendung zu treten haben, welche unter 74 Prozente des Normalalkoholometers (gleich 30° Beaumé) gradirt ist, während bei einer höheren Grädhältigkeit die für den Verkauf des Weingeistes im engeren Sinne geltenden Bestimmungen Anwendung finden. Lemberg am 19 Dec. 1855

Kwiatkiewicz

[illegible]

SPRAWOZDANIE KOMITETU

TOWARZYSTWA GOSPODARSKIEGO GALICYJSKIEGO,

DO NAMIESTNICTWA LWOWSKIEGO,

W SPRAWIE PROPINACYI,

UŁOŻONE PRZEZ

KORNELA KRZECZUNOWICZA.

WE LWOWIE,

W DRUKARNI ZAKŁADU NARODOWEGO IM. OSSOLIŃSKICH.

1861.

Wysokie c. k. Namiestnictwo!

Wielką jest doniosłość prawa propinacyi w Galicyi; bo kilkomilionowy dochód z tego prawa, rozdzielony między miasta i właścicieli dóbr hypotecznych, służy pierwszym do pokrycia kosztów utrzymania magistratów i urządzeń miejskich, drugim zaś do opłaty ciężarów publicznych i do opędzenia wydatków gospodarskich.

Jako dowód ważności praw propinacyi dla miast w Galicyi posłuży załączony wykaz *) dochodu z propinacyi w niektórych miastach i stosunek tego dochodu do ogólnych tychże miast dochodów.

---

*) **WYKAZ**

stosunku dochodów z propinacyi do ogólnych dochodów w miastach niżej poszczególnionych.

NAZWA MIASTA	Dochody tych miast — w ogóle (Złotych reńskich)	Dochody tych miast — w szczególności z praw propinacyi (Złotych reńskich)	Stosunek dochodu z prawa propinacyi do ogól. sumy dochodów	UWAGI.
Lwów . . .	485231	190444	39 od sta	Dochód miasta Lwowa umieszczony tu jest w wal. austr. podług rachunków z r. 1860 urzędownie sprawdzonych. Dochody innych miast tu przytoczonych wykazane są w monecie konwenc. z r. 1855, podług dat urzędowych, ogłoszonych w Gazecie Lwowskiej.
Kołomyja . .	23638	14271	60 » »	
Brzozów . .	1531	912	60 » »	
Przemyśl . .	40084	24703	62 » »	
Dolina . . .	10052	6200	62 » »	
Mościska . .	5901	3715	63 » »	
Drohobycz . .	36410	23434	64 » »	
Gródek . . .	20640	13273	64 » »	
Brzeżany . .	15305	10241	67 » »	
Sambor . . .	29831	20923	70 » »	
Sanok . . .	6553	4699	72 » »	
Śniatyn . . .	25010	18462	74 » »	
Jaworów . .	13948	10688	77 » »	
Tarnopol . .	44016	35405	80 » »	
Bełz	5980	4812	80 » »	
Jarosław . .	23273	19460	84 » »	
Rohatyn . .	11203	9702	87 » »	
Lubaczów . .	3173	2700	88 » »	
Złoczów . .	15633	14110	91 » »	
Kałusz . . .	2633	2390	91 » »	

U większej części właścicieli dóbr tabularnych jest dochód z propinacyi jedynym w gospodarstwie obrotowym funduszem, z którego utratą lub umniejszeniem uiszczenie podatków i opędzenie wydatków gospodarskich stałoby się niemożliwem. Wielu właścicieli dóbr tabularnych — szczególnie zaś ci, którzy są odłużeni, jako też właściciele miasteczek i dóbr położonych w nieurodzajnych górach — straciliby, z utratą propinacyi, cały majątek.

Rachunki z dóbr rządowych mogą wysokiemu rządowi dać najlepsze objaśnienia, ileby z tych dóbr pozostało dochodu, gdyby im odjęto lub uszczuplono prawa propinacyi.

Także z rocznych rachunków miasta Lwowa można powziąć przekonanie, iż to miasto do swoich dóbr znaczne kwoty rocznie dopłacaćby musiało, gdyby w nich nie posiadało prawa propinacyi.

Dobitnego przykładu dostarczają nam dobra Zubrza, Sichów i Pasieki, będące własnością miasta Lwowa. Gdy w roku bieżącym przyszło te dobra w dalszą puszczać dzierżawę, ustanowił wydział miejski, dla zbadania stanu rzeczy, komisyą, do której powołany był jeden z członków podpisanego Komitetu. Przedłożone tej komisyi akta okazały, że w ostatnich dziewięciu latach czynsz roczny, za wydzierżawione w tych dobrach budynki i grunta razem z prawem propinacyi, wynosił 2100 złr., a i przy tym czynszu przedostatni dzierżawca nie był w stanie opłacać się i w r. 1857 od dzierżawy został usunięty. Podatki z wydzierżawionych w tych dobrach gruntów i budynków opłacało miasto; wynosiły one do r. 1852 złr. 1124, dziś zaś, z dodatkami i z ekwiwalentem, wynoszą 2120 złr., zatem o 20 złr. więcej niż czynsz dzierżawny, który dotąd pozostał niezmienny, gdyż nikt za te dobra więcej dać nie chciał. Prócz wspomnionych podatków ponosi miasto jeszcze ciężary patronatu, koszta na budowy dróg i inne ciężary publiczne i gminne, jako też koszta administracyjnego nadzoru. Jeżeli miasto te dobra dotąd zatrzymuje, czyni to w nadziei, iż stan rzeczy się zmieni, i że ciężar podatków zmniejszony zostanie. Gdyby jednak w tych dobrach odjęto miastu prawo propinacyi, przynoszące rocznie 1600 do 1800 złr. czystego dochodu, to miasto do tych dóbr dopłacaćby musiało około 1800 złr., a wtedy nieby innego miastu nie pozostało, jak prosić wysokiego rządu, aby dobra te

objął w administracyę własną i wszystkiemi z nich dochodami, w miejsce podatku, się kontentował.

Przy takich stosunkach jest rzeczą oczywistą, że podpisany Komitet musi uważać uszczuplenie praw propinacyi nie tylko jako pogwałcenie praw prywatnych, tylekrotnie ustawami uznanych i tranzakcyami z rąk do rąk przelewanych, lecz także jako prawdziwą klęskę dla gospodarstwa krajowego, której skutkiem byłoby: zniszczenie kilkadziesiąt milionowego majątku, który prawo propinacyi przedstawia; zubożenie miast i właścicieli dóbr hypotecznych; odjęcie znacznej liczbie tych właścicieli możności płacenia podatków i opędzania kosztów gospodarstwa; znaczne zmniejszenie produkcyi ziemi; zmniejszenie wartości hypotek i osłabienie a w wielu wypadkach zniszczenie praw hypotecznych wierzycieli; nakoniec także uszczuplenie sumy podatkowej; propinacya bowiem dziś dwukrotnie, często trzykrotnie jest opodatkowaną, gdy z niej płaci podatek dochodowy właściciel, dzierzawca dóbr i dzierzawca propinacyi.

Do osłabienia dochodów z prawa propinacyi a z czasem do zupełnego ich zniszczenia, musiałoby doprowadzić zawarte w przesłanej podpisanemu Komitetowi odezwie wys. c. k. Namiestnictwa z 30 październ. 1860 l. 44630 przypuszczenie, jakoby podlegająca prawu propinacyi wódka miała być odróżnioną od fabrycznych trunków spirytusowych (rosolisów, likworów, araku, rumu i ponczowej essencyi), i jakoby te trunki nie stanowiły przedmiotu prawa propinacyi, a przeto ich wyszynk mógł być dozwalany w obcem terytoryum propinacyjnem, osobom do propinacyi nieuprawnionym.

Przeciw takiemu w dotychczasowych ustawach n i e u z a s a d n i o n e m u przypuszczeniu, musi podpisany Komitet stanowczo się oświadczyć, tem bardziej, gdy znamiona wspomnionych trunków spirytusowych nie dadzą się oznaczyć w sposób taki, ażeby te trunki *łatwo* rozeznać można od wódki, cukrem lub olejkami i farbami w prosty a tani sposób zaprawionej; — gdy także jest rzeczą niepodobną rozciągnąć i utrzymywać w kilku tysiącach gmin skuteczną kontrolę, ażeby, pod pozorem sprzedaży lub wyszynku wspomnionych fabrycznych trunków, nie szynkowano wódki w sposób niefabryczny zaprawionej lub też nawet wódki prostej; — gdy nakoniec wszyscy, używający trunków spirytusowych, z czasem od

wódki prostej odwykać i coraz więcej używać będą smaczniejszych przyprawionych trunków, których fabrykacya, przy postępie industryi, stawać się będzie łatwiejszą i tańszą, tak, iż różnica ceny między temi trunkami a wódką do najmniejszych zejdzie proporcyj, a skutkiem tego być musi, że wyszynk tych trunków będzie bez porównania obszerniejszy niż wyszynk prostej wódki.

Zastanowić się także wypada: jakich korzyści można się spodziewać z wyjęcia słodzonych trunków spirytusowych zpod prawa propinacyi i z dozwolenia wyszynku tych trunków osobom do propinacyi nieuprawnionym?

Wyjęcie wspomnionych trunków zpod prawa propinacyi nie przyczyni się do pomnożenia fabryk tych trunków; bo takie fabryki w naszym kraju istniały i mnożyły się mimo tego, iż te trunki stanowiły przedmiot prawa propinacyi, — a rzeczone fabryki znajdowały i znajdują odbyt na swoje wyroby, gdyż kupują je sami uprawnieni do propinacyi i szynkarze przez nich ustanowieni, jako też wszyscy mieszkańcy kraju, którzy, mimo praw propinacyi, nie są ograniczeni w pobieraniu trunków zkąd im się podoba na swoją własną potrzeb.

Nadawanie prawa do szynkowania wspomnionych trunków nie może być nieograniczonem; gdyż mnożenie szynków *bez granic* już z samych względów na moralność nie powinno być dopuszczone; przy ograniczonej zaś liczbie szynków nie ma potrzeby dawania koncesyj na nie osobom do propinacyi nieuprawnionym: gdyż uprawnieni do propinacyi sami, dla własnego interesu, tworzą szynków tyle, ile ich wymagają stosunki odbytu i ile dozwalają przepisy policyjne.

Możeby kto chciał zarzucić, że dawanie koncesyj do szynkowania osobom do propinacyi nieuprawnionym, da możność wielu mieszkańcom znajdowania z tych szynków zarobku. Lecz dawać zarobek jednym na koszt praw, które służą innym, nie odpowiada zasadom sprawiedliwości, a nadto jeszcze zauważyć potrzeba, że i przy utrzymaniu praw propinacyi w całej ich objętości, znajdują z szynków zarobek dzierzawcy propinacyj i ich poddzierzawcy, jako też ustanowieni przez nich szynkarze których to osób liczba jest także znaczną i nie będzie w ogóle o wiele mniejszą, niżby była

liczba szynkarzy koncesyonowanych, w wypadku, gdyby koncesye do szynków dawane było osobom do propinacyi nieuprawnionym.

Spotkać nas może nakoniec zarzut, że dawanie koncesyj do szynkowania wspomnionych trunków osobom do propinacyi nieuprawnionym, zniesie dotychczasowy monopol i uczyni te trunki tańszemi, a więc stanie się korzystnem dla konsumentów. Lecz dzisiejszy monopol, służący uprawnionym do propinacyi, nie jest zbyt uciążliwym dla konsumentów, którzy, według ustaw, mogą pobierać trunki na własną potrzeb, gdzie im się podoba, a konkurencya kilku tysięcy osób do propinacyi w kraju uprawnionych, nie dopuszcza zbytniego wielkiego trunków propinacyjnych podrożenia. Zresztą zbytnia taniość trunków spirytusowych w kraju, w którym lud już i tak do zbytecznego używania tych trunków jest skłonny,nie może być uważana jako korzyść. Gdyby jednak w dostarczaniu tańszych trunków konsumentom chciano koniecznie upatrywać korzyść, to jednak ta korzyść, równie jak i wszelkie inne korzyści, jakieby upatrywano w wyjęciu słodzonych trunków spirytusowych zpod prawa propinacyi, nie są nigdy w stanie zrównoważyć opisanym powyżej klęskom, któreby z osłabienia praw propinacyi wynikły.

Rozbierając tę ważną dla propinacyi sprawę ze stanowiska *prawnego*, musimy najpierw postawić pytanie:

I.

Czy dozwalają dotychczasowe ustawy uważać fabryczne słodzone trunki spirytusowe jako nie będące przedmiotem prawa propinacyi?

Odwieczny, ustawami uświęcony zwyczaj za czasów rzeczypospolitej polskiej przyznawał niewątpliwie wyłączny wyrób i wyszynk piwa, trunków miodowych i wszystkich trunków, w których skład wchodzi wódka lub spirytus, właścicielom dóbr, jako też miastom, obdarzonym prawem propinacyi.

Stanowiąc w tej mierze przepisy, starało się ustawodawstwo austryackie utrzymywać dawne prawa i uznawało je jako prawa *rzeczowe prywatne*, o czem wysokie c. k. Namiestnictwo przekonać się może z licznych raportów władz administracyjnych i ze spra-

wozdań c. k. urzędu fiskalnego, które tę sprawę ze stanowiska prawnego rozbierały.

Ochrona rzeczowego prywatnego prawa propinacyi jest obowiązkiem władz równie jak ochrona wszelkich innych praw prywatnych.

Jak z jednej strony chroniło ustawodawstwo austryackie prawa propinacyi, tak z drugiej strony starało się nie dopuszczać, aby to prawo po za dawne ustawy i zwyczaje było rozciągane.

Jakoż w §. 58 patentu z 16 czerwca 1786 (koll. ustaw Pillerowska, str. 224) i w dekrecie nadwornym z 28 marca 1795 (koll. ust. Pill. str. 58) postanowiono, ażeby dominia nie rozszerzały swoich wyłącznych praw propinacyi na wyszynk wina i na sprzedaż drożdży i braby; bo te rzeczy nie były przedmiotem wspomnionych praw.

W owych czasach istniały już fabryczne słodzone trunki spirytusowe (rum, rosolis, likwor itd.), a gdyby ustawodawca miał był zamiar wyjąć je zpod prawa propinacyi, byłby to wyrzekł stanowczo, tak jak uczynił względem wina, drożdży i braby.

Lecz nie wyrzekł tego. Owszem znajdujemy wyraźne ślady, iż ustawodawstwo uznawało wspomnione trunki jako podlegające prawu propinacyi.

I tak np. w regulatywie dla miasta Drohobyczy z r. 1802 znajdujemy, że temu miastu przysłuża wyłączny wyrób i wyszynk wódki i innych *jej podobnych* trunków spirytusowych, jako to: rosolis, okowita, rum, arak itd. (Rozdział I. §. 1 i rozdział II. §§. 1 i 3 wspomnionej regulatywy w koll. ust. Pill. str. 47 i 48.)

Jeżeli gdzie okazywały się dążności do osłabienia prawa propinacyi, to te powściągnione zostały cesarskiem pismem gabinetowem z 28 listopada 1837, ogłoszonem w cyrkularzu gubernialnym z 20 stycznia 1839 (zbiór ustaw prowinc. str. 31), które to cesarskie pismo postanawia, aby we wszystkich prawa prowincyi dotyczących wypadkach, dopóki Najj. Pan sam w tej sprawie inaczej nie zawyrokuje, trzymano się *jedynie i najściślej* zwyczaju, zachowywanego dotąd w okręgu każdego dominium («nur an die bisher «im Bereiche des Dominiumsbezirkes Statt gehabte Gepflogenheit «auf das genaueste zu halten.»)

Dekret kancelaryi nadwornej z 31 maja 1839 (cyrk. gub. z 6 lipca 1839; zbiór ust. prow. str. 378) postanowił: że kupcy, upoważnieni do handlowania korzeniami lub towarami mieszanemi (gemischte Waarenhandlungen), w dozwolonej im sprzedaży słodzonych trunków spirytusowych, jako to: arak, rum, likwor, pończowa essencya itd., mają używać butelek *opieczętowanych*, zawierających w sobie *najmniej pół kwarty*, że więc tym kupcom wspomnionych trunków w mniejszych i nieopieczętowanych naczyniach sprzedawać nie wolno, a gdyby taki kupiec miał zamiar wspomnione trunki szynkować, to winien postarać się drogą *odpowiednią* o formalne *prawo* do szynkowania («im ordnungsmässigen Wege zu «erwirkenden Schank-*rechtes*»).

Ponieważ ten dekret kancelaryi nadwornej nie mógł w niczem uwłaczać wyżprzytoczonemu cesarskiemu pismu gabinetowemu z r. 1837, a w Galicyi, według odwiecznego zwyczaju, którego to pismo gabinetowe najściślej trzymać się każe, *wyłączny* wyszynk wszelkich trunków spirytusowych, zatem i rosolisów, likworów, rumu i t. d. służył uprawnionym do propinacyi, więc ani kupiec ani nikt inny nie może tych trunków w cudzym okręgu propinacyjnym szynkować, jeżeli nie nabędzie prawa do tego od osoby, która wyłączne prawo propinacyi posiada. Że ten dekret inaczej wykładany być nie może, wypływa już nawet z użytych w nim wyrażeń, które wskazują, że kupcowi, handlującemu korzeniami lub towarami mieszanemi, aby mógł szynkować, potrzebne jest pozyskanie formalnego *prawa* do szynkowania (zatem nie pojedyńczej urzędowej koncesyi), a prawa nikt inny dać nie może, jeno ten, który je sam posiada, lub ustawodawca.

Nawet drobna sprzedaż fabrycznych słodzonych trunków spirytusowych w butelkach opieczętowanych, gdy ona często *w wyszynk* się przeradza i nadweręża prawa propinacyi, nie może być dozwalana w cudzym okręgu propinacyjnym, bez przyzwolenia uprawnionej do propinacyi osoby, a wyjątki od tej reguły mogłyby być dopuszczone w *tych tylko* okręgach propinacyjnych, w których *udowodnionem będzie*, iż zwyczaj takiego dozwalania już przed wydaniem wyżej przytoczonego pisma gabinetowego z 28 listop. 1837 istniał: *powszechny* bowiem w Galicyi zwyczaj, którego ściśle za-

chowanie wspomnione pismo gabinetowe nakazuje, przemawia niewątpliwie za tem, iż nie tylko wyszynk, lecz także *drobna* sprzedaż wszelkich spirytusowych trunków była wyłącznem prawem osób do propinacyi uprawnionych; kto więc chce się opierać na zwyczaju wyjątkowym, powszechnej regule *przeciwnym*, udowodnić go powinien.

W tych zaś okręgach propinacyjnych, w których nie istniał zwyczaj udzielania koncesyi do *drobnej* sprzedaży fabrycznych słodzonych trunków spirytusowych osobom do propinacyi nieuprawnionym; sprzedaż tych trunków wspomnionym osobom tylko *en gros* (Grossverschleiss) dozwoloną, a więc dla tych osób ograniczoną byćby powinna tak, jak ograniczoną jest sprzedaż wódki, którą, podług najwyższego rozporządzenia z 23 grudnia 1845 (cyrk. gub z 14 listop. 1846 l. 60788. Zbiór ust. prow. str. 262) sprzedawać wolno tylko w naczyniach pod obręczami, mieszczących w sobie najmniej jedno niższe austr. wiadro. Gdyby jednak takie ograniczenie wydawało się uciążliwem dla handlu wspomnionemi trunkami który zwykle odbywa się w paczkach, mieszczących w sobie najmniej 25 butelek opieczętowanych półkwartowych, — to możnaby dopuścić, żeby sprzedaż tych trunków dopiero wtedy uważaną była jako *drobna* (Kleinverschleiss), gdy obejmuje mniej niż 25 butelek czyli trzy garnce.

Że wszelkie słodzone trunki spirytusowe, równie jak wódka, są w Galicyi, według ustaw, *przedmiotem prawa propinacyi*, znajdujemy tego dowody także w przepisach późniejszych, po wydaniu cesarskiego pisma gabinetowego z 28 listop. 1837 ogłoszonych, a mianowicie: w dekrecie nadwornej kancelaryi z 6 grudnia 1841 i w rozporządzeniu gubernialnem z 17 maja 1842, które to rozporządzenia, dla zapobieżenia *bezprawnemu* wyszynkowi i *w celu zachowania od szkody uprawnionych do propinacyi miast i dominiów*, zakazują *nawet fabrykantom* rosolisów i likworow szynkowania tych trunków. Brzmienie tych rozporządzeń nie zostawia w tej mierze najmniejszej wątpliwości. (Obacz rozp. gub. z 17 stycznia i 17 maja 1842. Zbiór ust. prow. str. 12 i 268.)

Od wieków istniejące, ustawami uznane prawo propinacyi do

znawało także w najnowszych czasach należącej mu sprawiedliwie ochrony ze strony wysokiego rządu.

Gdy dekret Ministerstwa handlu z 12 listopada 1855, dozwalający wolnego handlu 30stopniową okowitą, bez ograniczenia go na naczynia wielkości jednego wiadra, dla całego państwa wydany został, powstały przedstawienia, iż dozwolenie takiego handlu sprzeciwia się prawom propinacyi, w Galicyi istniejącym. W skutek tych przedstawień ogłoszone zostało rozporządzenie minister. z 29 kwietnia 1856, które postanowiło, że wspomniony wyżej dekret minister. handlu nie ma być wykonany w Galicyi. (Obwieszcz. Namiest. z 19 grudnia 1855 i Dekret Prezyd. Namiestn. z 4 maja 1856. Zbiór ustaw krajowych z r. 1856, str. 5 i 47.)

Zaś w ustępie VIII patentu z 20 grudnia 1859, ogłaszającego nową o zarobkowaniu ustawę, postanowiono wyraźnie, iż, względnie istniejących w niektórych prowincyach praw propinacyi, pozostają *dotychczasowe* przepisy obowiązującemi.

Gdy zaś te dotychczasowe wyżprzytoczone przepisy i odwieczny zwyczaj, na którym one się opierają, wyraźnie przemawiają za tem, że wszelkie trunki spirytusowe są przedmiotem prawa propinacyi, zatem wyjmowanie niektórych trunków spirytusowych zpod tego prawa nastąpić nie może dopóty, dopóki w drodze ustawodawczej inaczej nie będzie postanowiono.

Podpisany Komitet prosi przeto, aby wys. c. k. Namiestnictwo, *w wykonaniu* obowiązujących dotąd ustaw, przyjęło i niższym urzędom poleciło zachowanie prawidła:

że wszystkie trunki spirytusowe, czy to słodzone czy nie słodzone i jakimkolwiekbądź sposobem wyrabiane, zatem także rum, rosolis, likwor i ponczowa essencya, są w Galicyi przedmiotem wyłącznego prawa propinacyi, — że przeto prawo do szynkowania lub do drobnej sprzedaży tych trunków w cudzym okręgu propinacyjnym, nie może być udzielane nikomu bez wyraźnego przyzwolenia tej osoby, której prawo propinacyi w tym okręgu przysługuje. *)

---

*) Gdyby władze miejscowe dozwalały komukolwiek wyszynku wspomnionych słodzonych lub niesłodzonych trunków, bez wiedzy lub wbrew woli

II.

Gdyby drobna sprzedaż fabrycznych słodzonych trunków spirytusowych (rumu, rosolisu, likworu i pończowej essencyi), *w pół kwartowych opieczętowanych butelkach*, dozwoloną być miała osobom do propinacyi nieuprawnionym w tych okręgach propinacyjnych, w których zwyczaj takiego dozwolania już przed r. 1857 istniał;— to na te wypadki potrzeba ustanowić pewne znamiona dla rozeznania wspomnionych trunków od innych trunków spirytusowych, których drobna sprzedaż pozostanie wyłącznie w ręku uprawnionej do propinacyi osoby.

Celem wynalezienia wspomnionych znamion ustanowił podpisany Komitet komisyę z rzeczoznawców, mianowicie: z Panów: Gustawa Wolffa profesora chemii, Felixa Strzeleckiego profesora fizyki, Rudolfa Günsberga asystenta chemii, Jana Chwaliboga posiadacza fabryki rektyfikacyi wódki, Tadeusza Hensla zawiadującego fabryką rosolisów i Witalisa Smochowskiego technika.

Po wysłuchaniu tej komisyi składa podpisany Komitet następujące zdanie swoje, odnośnie do pytań, zawartych w odezwie wys. c. k. Namiestnictwa z 30 października 1860, l. 44630:

Rum i arak nie należą do fabrycznych słodzonych trunków spirytusowych. Dawniej rumem lub arakiem nazywano tylko te spirytusy, które z cukrowej trzciny były wyrabiane i do takiego tylko rumu mogły się odnosić dawniejsze względem tego trunku wydane przepisy. Dziś i z innych materyałów wyrabiają rum, który, gdy dobrze fabrykowany, nie różni się od rumu z trzciny cukrowej. Minimum siły alkoholu w dobrym fabrycznym rumie jest 65° Trallesa. Wonią i smakiem różni się dobry fabryczny rum od tych pokątnie wyrabianych trunków, które nazwę rumu noszą na etykietach, a są tylko mocną rektyfikowaną, czasem nierektyfikowaną,

---

uprawnionych do propinacyi osób; radzimy tym ostatnim, ażeby, opierając się na powodach w tem pismie przytoczonych, udały się do władz wyższych: bo gdyby wkorzenił się zwyczaj przeciwny prawom propinacyi, trudniejby potem było wykorzenić go. *Przyp. refer.*

farbą zaprawioną wódką. Podpisany Komitet starać się jeszcze będzie zasięgnąć zdania rzeczoznawców względem innych znamion, które do rozróżnienia rumu od innych spirytusowych służyć mogą, a w razie, gdyby takie znamiona mogły być wynalezione, poda je do wiadomości wys. c. k. Namiestnictwa.

Pończowa essencya wyrabia się z rumu, cukru i soku cytrynowego lub pomarańczowego.

W skład likworów i rosolisów, *fabrycznie* wyrabianych, wchodzą *oczyszczony* spirytus, *syrop* cukrowy i *eteryczne* olejki lub extrakty.

Podpisany Komitet zgadza się z udzielonem mu przez wys. c. k. Namiestnictwo zdaniem Izby Krakowskiej w tem, że likwory i pończowa essencya zawierają w sobie 35 do 60 funtów cukru na jednem n. a. wiadrze, który to dodatek cukru czyni te trunki znacznie droższemi i ułatwia ich rozeznanie od innych trunków spirytusowych przez ich mocną słodycz i lepkość (Klebrigkeit).

Po odbytych próbach na rozmaitych gatunkach krajowych i zagranicznych rosolisów, i odwołując się do dzieła Ottona & Siemens (4te wydanie, str 361), postawiła wyżej wspomniona z rzeczoznawców złożona komisya prawidło: że minimum siły alkoholu w rosolisach fabrycznie wyrabianych jest 45° Tralessa przy 12 stopniu ciepła, a minimum cukru 11¼ ℔ na jednem n. a. wiadrze, czyli 6 łutow cukru na jednej kwarcie rosolisu.

Taż komisya znalazła mylnem zdanie Izby handlowej Krakowskiej, jakoby siła alkoholu i ilość cukru w rosolisie mogła być rozpoznaną alkoholometrem i sacharometrem.

Jeden z członków komisyi p. Günsberg wynalazł instrument, który ma służyć do rozpoznania siły alkoholu w rosolisie. Opisanie tego instrumentu, jako też i nowego sposobu wykrycia ilości cukru w rosolisie podał pan Günsberg w pismie, które na jego żądanie wysokiemu c. k. Namiestnictwu przedkładamy. *)

---

*) Projekt ten umieszczony jest nizej na str. 16.

Komisya uznała wynalazek pana Günsberga dokładnym; o ile on jednak z łatwością t. j. bez pomocy ludzi fachowych może być zastosowanym, okaże praktyka.

Siła alkoholu i cukier nie stanowią jednakże wszystkich znamion fabrycznie wyrobionego rosolisu, a same rozpoznanie siły alkoholu i ilości cukru w rosolisie — jeżeli minimum siły alkoholu, według zdania komisyi, na 45° Trallesa a minimum cukru na 6 łutów w jednej kwarcie będzie przyjęte — nie doprowadzi do zamierzonego celu t. j. do należytej ochrony prawa propinacyi: — bo wspomniona siła alkoholu nie odróżni rosolisu od prostej wódki szynkowej, która zwykle także ma 45° Trallesa, a dodatek sześciu łutów cukru na jednej kwarcie nie przyczyni się do takiego podwyższenia ceny trunku, aby znaczna liczba konsumentów wolała pozostać przy używaniu mniej smacznej niesłodzonej wódki.

Do znamion rosolisów należą także, jak wyżej wspomnieliśmy, *oczyszczony* spirytus i *eteryczne* olejki lub extrakty. Znamiona te w rosolisie tylko przez ludzi fachowych poznane być mogą, a więc w danym wypadku, do ich sądu odnieść się potrzeba, w czem zajdą trudności: bo fachowi ludzie najczęściej nie będą się znajdować na miejscu sporu i daleko ich szukać wypadnie.

Gdy przymioty *wewnętrzne* fabrycznych słodzonych trunków spirytusowych (rumu, rosolisu, likworu, ponczowej essencyi), po części nie łatwo rozpoznać się dadzą, a ich rozpoznawanie, przy większych składach tych trunków, niemałym trudnościomby podlegało; — więc potrzeba żądać także oznak *zewnętrznych,* dla kontroli łatwych, a dowodzących fabrycznego wspomnionych trunków wyrobienia. Do takich oznak należą *etykiety,* jako też i *pieczątki na korkach,* któremi każda butelka opatrzoną być powinna w dowód pochodzenia trunku z fabryki krajowej.

Co do trunków zagranicznych, te są także zawsze pieczątkami i etykietami opatrzone i różnią się od krajowych szczególnie w tem, iż znacznie droższe mają ceny. Prócz tych oznak żądane być powinny, jako dowody zagranicznego trunków pochodzenia, bolety cłowe lub listy frachtowe i poświadczenia kupców, którzy takie trunki z zagranicy sprowadzają.

III.

Prócz przepisów ogólnych, które czuwanie nad wykonaniem ustaw i ochronę praw prywatnych władzom publicznym polecają, są jeszcze liczne przepisy specyalne, ku ochronie prawa propinacyi wydane.

I tak np. poleca rozporządzenie gubernialne z 17 maja 1842 l. 22617 (Zbiór ustaw prow. str. 268), okładać karami fabrykantów rosolisów i likworów za bezprawne, a prawu propinacyi szkodliwe szynkowanie trunków w ich fabrykach wyrobionych, a mianowicie: karą 50 złr. za pierwsze, karą 100 złr. za drugie, a utratą pozwolenia fabrykacyi rosolisu i likworu za trzecie przekroczenie.

W cesarskiej zaś rezolucyi z 28 stycznia 1832 (ogłoszenie gubern. z 29 marca 1832, l. 10732. Zbiór ustaw prowinc. str. 72) postanowiono, że jak z jednej strony każdemu wolno sprowadzać zkądkolwiek wszelkie trunki na własną potrzeb, tak z drugiej strony wszelki *nieprawny* wyszynk, jako czynność ustawom przeciwna, *karany* być powinien.

Lecz aby te i inne podobne przepisy, ku ochronie prawa propinacyi wydane, mogły dopiąć zamierzonego celu, potrzebną jest ściślejsza niż dotąd kontrola, celem odkrycia przekroczeń prawu propinacyi uwłaczających, i ostrzejsze wymierzenie kar za nie, — tem bardziej, gdy przekroczenia te *z trudnością* odkryć i dowieść się dają: bo służące każdemu prawo sprowadzania trunków propinacyjnych na własną potrzeb nastręcza łatwą i nęcącą sposobność do zyskownego *tajemnego* szynkowania lub do nieprawnej tajemnej drobnej sprzedaży trunków propinacyjnych.

Z tych to powodów prosi Komitet wysokiego c. k. Namiestnictwa o wydanie c. k. urzędom politycznym i władzom gminnym poleceń:

a) aby *najpilniej starały się* niedopuszczać i odkrywać nieprawne szynki lub nieprawną drobną sprzedaż trunków;

b) aby w razie powziętej wiadomości o podobnym nieprawnym czynie, śledztwo przez właściwy urząd *bez żadnej zwłoki* zostało przedsięwzięte;

c) aby w wypadku dowiedzionego nieprawnego wyszynku lub nieprawnej drobnej sprzedaży trunków propinacyjnych wymierzano *bezzwłocznie* kary od 50 do 100 złr. za pierwsze, od 100 do 400 złr. za powtórzone przekroczenia, a w wypadku niemożności płacenia kary pieniężnej, odpowiednie kary aresztu.

Z Komitetu Towarzystwa gospodarskiego galicyjskiego.

Lwów, dnia 17 czerwca 1861, l. 269.

Projekt

do zaprowadzenia nowego sposobu przy kontrolowaniu i oznaczaniu stopnia tęgości tudzież ilości cukru w rosolisach, ku ochronie prawa propinacyjnego.

(Przełożył z niemieckiego S. Krawczykiewicz, członek Towarzystwa)

Na wniesione ostatnie zapytanie, t. j. «jak zachowywać się «mają władze urzędowe przy kontrolowaniu i przestrzeganiu wy-«znaczonej granicy między płynami spirytusowemi fabrycznie wyra-«bianemi a wódką na wyszynk propinacyjny idącą?» które to zapytanie tutejsze Towarzystwo gospodarskie od wys. c. k. rządu odebrawszy, do odpowiedzi na nie osobną wyznaczyło komisyę,— jako członek tejże komisyi, przedsięwziąłem w tym przedmiocie obszerne próby, i udało mi się wynaleść sposób wcale prosty, w wykonaniu łatwy i dość dokładny, do zaprowadzenia i utrzymywania takiej kontroli. Podając tutaj tak zasadę, na której ta nowa metoda opiera się, jak też i sposób wykonania jej, upraszam, aby prześw. Towarzystwo gospodarskie raczyło opis ten przedłożyć wys. c. k. rządowi krajowemu do osądzenia i wypróbowania, i zalecić mu tę metodę do urzędowego przyjęcia.

* * *

Zasadę tej nowej metody stanowi ten fakt, iż do roztworu gumy w pewnym stopniu koncentracyi, dodając spirytusu mocnego, guma zaczyna wydzielać się jako osad biały, lecz wydzielanie to ma miejsce dopiero w pewnym stopniu tęgości tego roztworu. Tak np. roztwór 4 łutów gumy w 500 centymetrach sześciennych wody, dopiero za dodaniem mu $18'_5$ centymetrów sześciennych spirytusu trzymającego 89' 5° Trallesa zaczyna się mącić; im zaś roztwór gumy bardziej jest skoncentrowany, albo też im spirytus jest tęższy, tem też mniej potrzeba dodawać spirytusu, aby guma wydzielać się zaczynała. Bytność zaś cukru w roztworze żadnego na to zjawisko nie ma wpływu.

Ażeby znajomości tej prawdy użyć do wykrycia ilości alkoholu w słodzonych trunkach znajdującego się, potrzeba:

1. Roztworu gumy w pewnym stopniu koncentracyi,
2. Spirytusu mocnego o pewnej liczbie stopni.

I tak: do 10 centymetrów sześciennych tego roztworu gumy dodaje się 10 centymetrów sześciennych wody, i do tej mieszaniny puszcza się małemi ilościami spirytusu tak długo, aż płyn mącić się zacznie, i zapisuje ilość spirytusu, jaka na ten cel wyszła. Gdy zaś do 10 centymetrów sześciennych tego samego roztworu gumowego dodamy zamiast wody 10 centymetrów sześciennych jakiego rosolisu na próbę wziętego, ujrzymy, iż za wpuszczeniem mniejszej ilości takiego samego spirytusu płyn mącić się zacznie. Otoż z tej różnicy między ilością spirytusu, jaka sprawiła męty w obu razach, to jest wtedy, gdy się wzięło roztwór gumy z wodą i wtedy, gdy roztwór ten był z rosolisem, z tej mówię różnicy obrachować się daje łatwo ilość alkoholu w rosolisie będącego.

Atoli, chociaż oznaczenie w ten sposób łatwem jest w pracowni chemicznej, nie przyda się ono do użytku praktycznego; dla tego też nie będę tutaj w żadne szczegóły zapuszczać się i pozwalam sobie co do tego zwrócić uwagę na moją rozprawę o tej metodzie, którą przeszlę wysokiej akademii umiejętności w Wiedniu.

Dla użytku praktycznego można wszakże, idąc za tą zasadą, zrobić narzędzie, za pomocą którego oznaczenie ilości alkoholu w słodzonych spirytusach, nie wiele będzie trudniejsze, jak zwyczajnym alkoholometrem.

Narzędzie to, któreby nazwać można alkoholometrem precypitacyjnym, stanowi rurka szklanna od spodu zlutowana a z wierzchu otwarta, 6 do 8 cali wysoka a jakie $\frac{1}{2}$ cala średnicy mająca. Po znak *a* (według narysu) mieści w sobie ta rurka dokładnie 10 centymetrów sześciennych i takąż samą ilość od *a* do drugiego znaku *b*; od tego zaś punktu idzie w górę podziałka, która wskazuje ilość alkoholu w rosolisie na próbę wziętym. Do użytku w naszem tu zadaniu, w którem najmniejszość tęgości alkoholowej ma wynosić 45° Trallesa, wystarczy zupełnie,

gdy podziałka rurki wskazywać będzie tylko od 60 do 45° Trallesa i to od pięciu do pięciu stopni. Jako płyny normalne należeć mają do tego narzędzia:

1. Roztwór gumy, a to 4 łuty gumy arabskiej w 500 centymetrach sześciennych wody, w cieple 12° R.;

2. Spirytus o 90° Trallesa.

Narzędzia tego używałoby się w następujący sposób:

Naprzód napełnić rurkę roztworem gumy po znak *a*, na to wpuścić rosolisu na próbę przeznaczonego po znak *b* (przyczem wszakże wszelkie płyny doprowadzone być mają wprzódy do ciepła 12° R.); zmieszać to ostrożnie z sobą i puszczać na to po trosze a w końcu kroplami owego spirytusu 90stopniowego kapką szklanną (Tropfglas); potrząsa się przytem rurką, a jak tylko w płynie pokażą się męty, poprzestać z wpuszczaniem spirytusu, a znaczek, po który płyn na podziałce rurki sięga, wskaże stopień tęgości czyli mocy rosolisu.

Już to zawsze przy robieniu próby tem narzędziem zachować trzeba pewne ostrożności, które wszakże nie są bynajmniej trudne. To też dobrze byłoby, aby przy każdem narzędziu była instrukcya, jak się z niem obchodzić.

Będąc w stanie oznaczyć powyższą metodą ilość alkoholu w rosolisie, bardzo już łatwo da się za pomocą zwyczajnego alkoholometru wykazać ilość cukru w tymże rosolisie będącego. Na ochronę prawa propinacyjnego przyjęła tu komisya tę zasadę: że wiadro rosolisu zawierać ma najmniej 11 funtów cukru, czyli, co prawie na jedno wychodzi: że w kwarcie rosolisu ma być 6 łutów cukru. Że zaś płyn z 6 łutów cukru rozpuszczonych w kwarcie wody ma przy cieple 12° R. według mego oznaczenia ciężar gatunkowy 1'0350, można więc, mając to wiadome, dojść łatwo rachunkiem stopni, jakie na zwyczajnym alkoholometrze okazywać muszą rosolisy rozmaitych stopni co do alkoholu, a trzymające 11 funtów cukru w wiadrze.

Aby to objaśnić przykładem, dajmy, iż za pomocą roztworu gumowego okazało się, iż rosolis trzyma alkoholu 50° Trallesa. Że zaś ciężar gatunkowy spirytusu trzymającego 50° Trallesa wynosi 0'9335, a więc różni się od ciężaru gatunkowego wody o

0'065 (1'0000 — 0'9335), o tę więc liczbę musi być mniejszą waga rosolisu od wagi płynu, będącego roztworem 6 łutów cukru w kwarcie wody; — tak tedy według powyższego oznaczenia rosolis 50stopniowy ważyć powinien 1'0350—0'0665=0'9685, który to ciężar gatunkowy odpowiada 25'5° Trallesa; zatem w 50stopniowym rosolisie, gdy tenże zawiera 11 funtów cukru w wiadrze, powinien alkoholometr zwyczajny okazywać 25'5° a nie więcej; jeśliby zaś mniej okazywał, znak to, iż ma w sobie większą ilość cukru.

We Lwowie, dnia 12 lutego 1861.

Rudolf Günsberg,

asystent pracowni chemicznej c. k. akademii technicznej.

(Odcisk z 28 tomu Rozpraw Towarzystwa gospodarskiego galicyjskiego.)

40 212

projekt Namiestnictwa z Stycznia 1874 –
był przesłany do Ministerstwa, które się zgodziło

Ustawa

z dnia

dla królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem

zawiérająca postanowienia o wykupnie prawa propinacyi.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mego królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje:

§. 1.

Prawo propinacyi to jest wyłączne prawo wyrobu i wyłączne prawo wyszynku trunków propinacyjnych, przysługujące czy to właścicielom dóbr tabularnych, czy też innym osobom bądź pojedyńczym, bądź zbiorowym a w szczególności także gminom ma być wywłaszczone i zniesione za wynadgrodzeniem.

§. 2.

Wyrób tych napojów staje się od dnia wejścia tej ustawy w życie przedmiotem wolnego przemysłu.

Zaś propinacyjne prawo wyłącznego ./.

wyszynku obejmie Dyrekcya propinacyjnego funduszu indemnizacyjnego, względnie Dyrekcya funduszu umorzenia długu propinacyjnego w zarząd i wykonywać będzie tak długo, dopóki kapitał wynagrodzenia nie będzie zupełnie spłacony, względnie dopóki dług na spłacenie kapitału wynagrodzenia zaciągnięty nie zostanie umorzonym, co w przeciągu lat dwudziestu od dnia ukończonego w całym kraju objęcia prawa wyszynku na rzecz tego funduszu nastąpić musi. Skoro indemnizacya będzie zupełnie przeprowadzoną, ustać ma raz na zawsze wyłączność prawa wyszynku i wejdą w życie postanowienia ustawy przemysłowej względem udzielania konsensów na wyszynk wódki, piwa, miodu, i t. p.

Osobną ustawą zostaną postanowione należytości za udzielanie po ukończeniu indemnizacyi konsensów na wyszynk mające wpływać do funduszu krajowego.

§: 3.

Opłaty konzumcyjne, czyli tak zwane dodatki na potrzeby gminne, których pobór od trunków

gorących w obrębie gminy spożywanych dozwolony jest niektórym gminom szczegółowemi ustawami lub rozporządzeniami przynależnych władz pozostają nienaruszone.

§: 4.

Dotychczasowi właściciele prawa propinacyi otrzymają jako wynagrodzenie kapitał w gotówce równający się jedynastorazowemu czystemu dochodowi z propinacyjnego prawa wyszynku.

§: 5.

Podstawę do obliczenia czystego dochodu z propinacyjnego prawa wyszynku, stanowi przeciętna cyfra dochodu przyjętego do wymiaru podatku w ostatnich sześciu latach od 1867. włącznie do 1872. roku.

Jeżeli podatek dochodowy wymierzony był od dochodu z prawa wyszynku w połączeniu z innemi dochodami jak n. p. z dochodem z młyna, cegielni, zajazdu i t. p. a przy gminach pobierających dodatek konzumcyjny wraz z tym dochodem, orzeknie ustanowiona do wymierzenia kapitału wynadgrodzenia komisya na podstawie fassyi,

lub gdyby fasye nie wykazy-
wały każdego dochodu z osobna
na podstawie szczegółowych do-
chodzeń, ile w ogólnej kwocie
dochodu mieści się innych do-
chodów, a ile pozostaje jako
dochód z propinacyjnego prawa
wyszynku.

Gdzie przy wymierzaniu po-
datku od dochodu propinacyj-
nego prawa wyszynku nieu-
względniono i nie potrącono
czynszu za dodane dzierżawcy
lub szynkarzowi grunta lub
budynki do wykonywania wy-
szynku albo wartości innych
jakichkolwiek dodatków, orzecze
komisya indemnizacyjna na pod-
stawie szczegółowych dochodzeń
o ile podatki te są skompenzo-
wane wzajemnemi dodatkami,
które dodawał właścicielowi
dzierżawca lub szynkarz a
które nie były doliczone do do-
chodu z propinacyjnego prawa
wyszynku przy wymiarze po-
datku od tego dochodu, - i
orzecze, czy i jaką przewyż-
kę z tego tytułu potrącić na-
leży od cyfry dochodu przyję-
tej za podstawę przy wymie

rzeniu podatku dochodowego od propinacyjnego prawa wyszynku.
Od obliczonego tym sposobem dochodu z propinacyjnego prawa wyszynku ma być potrącony bezpośredni podatek od tego dochodu obliczony wedle przecięcia z lat sześciu od 1867. włącznie 1872. wraz z dodatkami:

§: 6.

Od przyznanego wynadgrodzenia wypłacana będzie uprawnionym od dnia rzeczywistego odjęcia im prawa wyszynku, to jest od dnia, z którym rozpocznie wykonywać to prawo dyrekcya funduszu indemnizacyjnego; siedmioprocentowa renta, półrocznie z dołu każdego 1. Stycznia i 1. Czerwca zapadająca, aż do czasu spłacenia przyznanego kapitału wynagrodzenia.

§: 7.

Budynki i sprzęty do wykonywania wyszynku pozostają własnością dotychczasowych uprawnionych.
Muszą jednak być przez nich wydzierżawione zarządowi funduszu propinacyjnego na pierwsze

trzy lata od odebrania prawa wyszynku, jeżeli tego zażąda Dyrekcya funduszu indemnizacyjnego przed objęciem tego prawa w swój zarząd.

Czynsz dzierżawny jeżeli by za zgodą stron nie mógł być ustanowiony oznaczy Komisya indemnizacyjna z uwzględnieniem kwoty jaką przy obliczaniu czystego dochodu z prawa wyszynku potrącono jako czynsz za te budynki (: §: 5 :)

§: 8.

Fundusz krajowy propinacyjny na spłacenie rent i przyznanych kapitałów wynagrodzenia i na opędzenie kosztów administracyi będzie utworzony:

a. z dochodu od wyłącznego prawa wyszynku (: §: 9 do 16 :)

b. z opłat od wyszynku wódek słodzonych, rozolisów likierów wykonywanego na podstawie konsenzów przemysłowych udzielonych przed wejściem w życie ustawy niniejszej (: §: 17. do 22 :)

c. z taks od nowo zakładanych gorzelń i browarów (: §: 23. do 25 :).

§: 9.

Przez czas trwania spłaty kapitałów wynadgrodzenia

względnie długu propinacyjnego nie będą ustanawiać władze przemysłowe w kraju szynkarzy i nie będą nikomu udzielane na podstawie ustawy przemysłowej koncesye upoważniające do wyszynku napojów gorących.

Oprócz szynkarzy już istniejących na podstawie koncesyj, które wydały władze przemysłowe przed wejściem w życie tej ustawy tylko fundusz krajowy propinacyjny wykonywać będzie prawo wyszynku gorących napojów, mianowicie wszelkich gatunków wódek, rozolisów, likierów, rumu, tudzież piwa i miodu pitnego w całym kraju.

§: 10.

Dyrekcya funduszu propinacyjnego wykonywać będzie to prawo za pomocą wydzierżawiania prawa wyszynku ile możności większemi okręgami co najmniej całemi powiatami.

Wyjątkowo tylko ze względu na miejscowe stosunki i wynikające ztąd podniesienie dochodu mogą być poszczególne miejscowości z okręgu propinacyjnego wyłączone i w tych prawo wyszynku osobno wydzierżawiane, lub też wykony"./.

wane przez szynkarzy, których tam dyrekcya funduszu propinacyjnego za umową bezpośrednio ustanowi.

§: 11.

Obowiązkiem będzie Dyrekcyi funduszu propinacyjnego urządzić w taki sposób okręgi propinacyjne i ustanawiać takie ceny wywołania przy wydzierzawianiu prawa wyszynku, aby ile można najwyżej podnieść dochód, jaki z tego prawa mieli dotychczasowi uprawnieni. Będzie atoli niemniej obowiązkiem dyrekcyi funduszu przestrzegać i dokonać, by w każdej miejscowości była każdego czasu dostateczna ilość dobrych i zdrowych napojów w pogotowiu dla potrzeby publiczności. Nad spełnianiem tego obowiązku czuwać będą c. k. władze polityczne i użyć mają w razie potrzeby stosownych środków zaradczych.

§: 12.

Dzierżawcy prawa wyszynku obowiązani są donosić powiatowej władzy politycznej o każdem ustanowieniu szynkarza i otwarciu każdego nowego szynku. Władza ta winna zakazać ustanowienia szynkarza, jeżeli jego znane złe

prowadzenie się uzasadnia obawę, iż nadużywać będzie udzielonego mu upoważnienia do szynkowania, jakoteż winna niedozwalać otworzenia szynku w miejscu ze względów na bezpieczeństwo publiczne lub na moralność nie stosownem.

§: 13.

Szynkowanie napojów gorących bez upoważnienia stanowi przestępstwo propinacyjne i będzie śledzone z urzędu i karane przez władze polityczne według rozporządzenia ministerialnego z dnia 30. Września 1857. № 198. dz: pr: p.

§: 14.

Strażnicy propinacyjni, których ustanowi dyrekcya funduszu propinacyjnego dla strzeżenia dochodów tego funduszu mają być na przedstawienie dyrekcyi zaprzysiężeni przez powiatową władzę polityczną, jeżeli są osobami nieposzlakowanemi.

Tak ustanowionym zaprzysiężonym strażnikom służą pod względem wiarogodności ich zeznań w śledztwach karnych o przestępstwa propinacyjne i pod względem ich osobistej ochrony prawa zastrzeżone ustawami dla straży publicznej.

§: 15.

Spory między dzierżawcą prawa wyszynku a funduszem propinacyjnym wynikłe z kontraktu dzierżawy w toku trwania dzierżawy rozstrzyga ostatecznie bez dalszego odwołania się sąd polubowny, którego skład oznaczą przy zawieraniu kontraktu dzierżawnego zawierający umowę. Spory z tego stosunku wynikłe po ustąpieniu dzierżawcy z dzierżawy dochodzą i rozstrzygają zwykłe sądy, jeżeli strony nie poddały sprawy sądowi polubownemu. Wyroki tak sądów polubownych jakoteż c. k. władz sądowych wydane prawomocnie w sprawach tego stosunku dotyczących mają być wykonywane przez właściwe c. k. Sądy z największym pośpiechem. Stosunek prawny między dzierżawcami wyszynku a ustanowionymi przez nich szynkarzami ma być uważany jako stosunek służbodawców do służących; a spory z tego stosunku wynikające rozstrzygają przez ciąg trwania stosunku i jeszcze przez 30 dni po rozwiązaniu onegoż władze polityczne, później zaś sądy.

§: 16.

Dzierzawcom prawa wyszynku nie wolno prawa tego bez szczegółowego wyraźnego przyzwolenia dyrekcyi funduszu propinacyjnego ani w całości ani częściowo komu innemu poddzierzawiać.

§: 17.

Przemysłowcy trudniący się wyszynkiem gorących trunków na podstawie koncesyj władz przemysłowych udzielonych przed wejściem w życie niniejszej ustawy opłacać będą roczną należytość od wyszynku na rzecz krajowego funduszu propinacyjnego począwszy od 1. Stycznia roku następującego po wejściu w życie niniejszej ustawy.

§: 18.

Należytość roczną ustanawia się od wyszynku w miejscowościach liczących nie więcej jak 5.000 mieszkańców 40 złr:, a w miejscowościach z ludnością od 5.000 do 12.000 mieszkańców 60 złr; we wszystkich miejscowościach z większą ludnością nad 12.000 mieszkańców 100 złr: w. a; bez różnicy, czy wyszynk jest wykonywany jako samoistna przemysłowość, czy też jako akceso-

rym inszej przemysłowości.

§: 19.

Koncesyonowani szynkarze obowiązani są przynajmniej 60 dni przed 1. Stycznia, na który przypada pierwszy raz opłata tej należytości przedłożyć powiatowej władzy politycznej koncesyę swoją na utrzymywanie szynku, dla wymierzenia należytości.

Władza polityczna powiatowa sprawdziwszy prawomocność koncesyi wymierzy według postanowień poprzedniego paragrafu należytość i zawiadomi o tem szynkarza, a spis wszystkich sprawdzonych koncesyj z wykazem wymierzonych należytości udzieli w jednym egzemplarzu c. k. urzędowi podatkowemu, w drugim egzemplarzu dyrekcyi funduszu propinacyjnego.

Przeciw wymierzeniu należytości służy tak koncesyonowanemu szynkarzowi jakoteż dyrekcyi funduszu propinacyjnego rekurs do Namiestnictwa, które rozstrzyga ostatecznie. Rekurs nie ma wstrzymującej mocy.

§: 20.

Należytości powyższe mają być wiszczane do kasy urzędu podatkowego dotyczącego powiatu, a to

w razie uchybienia terminu wraz z odsetkami zwłoki 6%.
Urząd podatkowy odsyła zebrane należytości ćwierćrocznie do kasy funduszu propinacyjnego.
Zaległości w tych należytościach będą ściągane tak samo jak podatki za pomocą egzekucyi politycznej.

§: 21.

Koncesyonowani szynkarze obowiązani są umieścić w lokalu przeznaczonym do szynkowania w miejscu przystępnem koncesyę zaopatrzoną pokwitowaniem opłaconej należytości

§: 22.

Gdyby posiadający koncesye na wyszynk gorących trunków nie zgłosił się dla wymierzenia należytości i nie opłaciwszy takowej trunki te szynkował, stanie się winnym przestępstwa propinacyjnego i ulegnie karze opłaty potrójnej należytości, jaka wypada według postanowienia §: 18. tej ustawy.

§: 23.

Kto w pierwszych 20 latach od dnia ogłoszenia tej ustawy zakładać będzie nowy browar lub gorzelnię, jeżeli w ciągu ostatnich 10 lat do dnia ogłoszenia niniejszej usta-

wy wcale nie pędził gorzałki, ani nie warzył piwa, winien przed rozpoczęciem wyrobu wódki lub piwa zapłacić na rzecz funduszu propinacyjnego taksę jednorazową, którą się ustanawia na tysiąc złr. w.a. od każdego nowego browaru, a na sto złr. w.a. od każdej nowej gorzelni.

Dotychczasowi uprawnieni, którzy w ostatnich 10 latach utrzymywali acz z przerwami browary lub gorzelnie w ruchu otrzymają od politycznej władzy przemysłowej za zgłoszeniem karty przemysłowe dla legitymacyi, i wolni są od opłaty powyższej taksy, chociażby dla obfitszego wyrabiania browar swój lub gorzelnię rozszerzali albo przeistaczali.

§: 24.

Taksy te mają być wpłacane bezpośrednio do kasy funduszu propinacyjnego.

Władze powiatowe polityczne zawiadamiać będą dyrekcyę funduszu propinacyjnego o każdej rezolucyi, którą wydali przemysłowcowi kartę przemysłową na wyrób wódki lub piwa, od którego należy się taksa jakoteż o każdem pozwoleniu udzielonem na założenie browaru lub gorzelni.

§: 25

Trudnienie się wyrobem wódki lub piwa nie opłaciwszy należącej się taksy jest przestępstwem propinacyjnem i podpada karze dwu- do trzykrotnej należytości, która nadto funduszowi propinacyjnemu uiszczoną być musi.

§: 26.

Także przestępstwa omówione w paragrafie 22. i 25. dochodzone będą z urzędu i sądzone przez władze polityczne, w pierwszej instancyi przez c. k. Starostwa.

§: 27.

Grzywny wymierzone za przestępstwa propinacyjne wpływają do funduszu propinacyjnego

§: 28.

Gdyby dochody funduszu propinacyjnego płynące z powyższych źródeł nie wystarczały w którym roku na zupełną spłatę przypadających na ten rok zobowiązań funduszu propinacyjnego, niedobór pokryje fundusz krajowy zaliczką udzieloną funduszowi propinacyjnemu z obowiązkiem zwrotu z procentem sześć od sta rocznie.

Także kwoty potrzebne na pierwsze urządzenie, na opędzenie kosz-

tów obliczenia i wymierzenia kapitałów wynadgrodzenia, objęcia prawa wyszynku, i t. p. zaliczy funduszowi propinacyjnemu fundusz krajowy za zwrotem wraz z procentem jak wyżej.

§: 29.

Dla obliczenia wynadgrodzenia będą ustanowione komisye miejscowe i Komisya krajowa we Lwowie.

§: 30.

Komisye miejscowe są organami Komisyi krajowej dla przeprowadzenia z jej zlecenia dochodzeń celem wyśledzenia czystego dochodu z prawa propinacyi według zasad wypowiedzianych w niniejszej ustawie, obliczenia na tej podstawie renty rocznej i kapitału wynadgrodzenia za zniesione prawo propinacyi.

Przy dochodzeniu zachowane być ma postępowanie z urzędu celem wyśledzenia rzeczywistych stosunków.

§: 31.

Komisye miejscowe składać się będą z urzędnika politycznego, którego mianuje Namiestnik i z przydanego mu do pomocy urzędnika rachunkowego lub dyetaryusza.

W każdym powiecie politycznym

5.

z razu przynajmniej jedna taka Komisya będzie na razie ustanowiona.

§: 32.

Do czynności oszacowania w przypadkach przewidzianych w paragrafie 5tym niniejszej ustawy zamianuje Namiestnik na przedstawienie Wydziału Krajowego znawców w każdym powiecie przynajmniej trzech, którzy zostaną zaprzysiężeni i będą obowiązani na wezwanie Komisarza miejscowego przedsiębrać potrzebne oszacowania i wywody. Znawcy ci pobierać będą dyety podczas zajęcia i wynadgrodzenia kosztów podróży. Wysokość tych należytości oznaczy Komisya Krajowa wymierzająca kapitał wynadgrodzenia.

§: 33.

Dla strzeżenia interesu funduszu propinacyjnego w toku urzędowych czynności dochodzenia czystego dochodu z propinacyi, który służyć ma za podstawę przy oznaczeniu kapitału wynadgrodzenia, może Wydział Krajowy, a skoro zostanie ustanowioną dyrekcya funduszu propinacyjnego, taż dyrekcya zamianować dla poszczególnych

Komisyi miejscowych zastępców funduszu propinacyjnego. O zamianowaniu zastępców ma być zawiadomioną Komisya krajowa wymierzająca wynagrodzenie.
Ustanowionego zastępcę będzie Komisya miejscowa zawiadamiać o dniu i miejscu rozpraw indemnizacyjnych przeprowadzać się mających, a temu służyć będzie prawo być obecnym przy rozprawach i wnosić ustnie do protokołu zarzuty przeciw wnioskom strony uprawnionej i uwagi względem materyału dowodowego i siły dowodów użytych dla wyśledzenia cyfry czystego dochodu z prawa propinacyi.

§: 34.

Uprawnieni mają w terminie, który po wejściu w życie tej ustawy ogłosi Namiestnictwo osobnym edyktem przedłożyć Komisyi Krajowej indemnizacyjnej zgłoszenia wykazujące czysty dochód z prawa wyszynku według postanowień §: 5. niniejszej ustawy.
Zgłoszenia te przydzielone zostaną Komisyom miejscowym do przeprowadzenia dochodzenia.
Skoro Komisya miejscowa w skutek przydzielonego zgłoszenia lub też wykazu sporządzonego z /.

urzędu na zlecenie Komisyi krajowej, wyśledzi na podstawie fassyj, a w miarę potrzeby na podstawie szacunku i wywodu znawców czysty dochód z prawa propinacyi i obliczy przypadającą uprawnionemu rentę i kapitał wynagrodzenia; przedłoży akt ten wraz z wnioskiem swoim Komisyi krajowej do decyzyi.

§: 35.

Komisya krajowa indemnizacyjna jest władzą orzekającą w pierwszej instancyi względem wysokości renty i kapitału wynagrodzenia za prawo propinacyi.

Komisya ta składa się pod przewodnictwem Namiestnika lub jego zastępcy, z dwóch Radców Namiestnictwa, których oznacza Namiestnik, jednego członka Wydziału krajowego, którego tenże wybiera z grona swego, jednego zastępcy funduszu propinacyjnego, którego wybiera Wydział krajowy i jednego zastępcy uprawnionych, którego oznacza Namiestnik w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

Tak samo zostaną oznaczeni zastępcy członków komi-

syi. Do powzięcia uchwały po-
trzebną jest obecność wszyst-
kich członków Komisyi Krajo-
wej. Uchwały zapadają według
zdania, za którém oświadczyła
się największa liczba głosują-
cych, jeżeli zdania równo są
podzielone, rozstrzyga przewo-
dniczący.
Komisyi krajowej przydani
będą potrzebni urzędnicy kon-
ceptowi, rachunkowi i mani-
pulacyjni.

§: 36.

Na podstawie aktów dochodze-
nia, które przedkładają Komi-
sye miejscowe i zasięgnąwszy,
w razie potrzeby dodatkowych
wyjaśnień za pośrednictwem
Komisyj miejscowych, orzeka Ko-
misya krajowa względem cyfry
czystego dochodu względem wy-
sokości renty i kapitału wyna-
grodzenia; wydaje wyroki in-
demnizacyjne i zawiadamia
o nich tak uprawnionego ja-
ko też dyrekcyę funduszu propi-
nacyjnego, a zanim to wejdzie
w życie, Wydział krajowy.

§: 37.

Tak uprawnionemu jako też

6.

Dyrekcyi funduszu służy rękurs przeciw orzeczeniu komisyi krajowej do Ministerstwa spraw wewnętrznych. Nieprzekraczalny termin wniesienia rekursu ustanawia się na dni 30 od doręczenia wyroku indemnizacyjnego." Rekursy należy wnosić do c. k. komisyi krajowej. Orzeczenia Ministerstwa są ostateczne.

§: 38.

Wynadgrodzenie wstępuje pod względem wszystkich praw rzeczowych w miejsce zniesionego prawa propinacyi.

Jeżeli prawo propinacyi było przynależnością nieruchomości będącej przedmiotem ksiąg tabularnych lub też samodzielnie stanowiło przedmiot tych ksiąg, udziela komisya z urzędu wyroki indemnizacyjne prawomocne sądowi tabularnemu, który z urzędu uwidocznia w księgach tabularnych jakie wynadgrodzenie wstąpiło w miejsce prawa propinacyi.

§: 39.

Osobna instrukcya oznaczy bliżej sposób postępowania komisyj miejscowych i komisyi krajowej.

§: 40.

Osobna ustawa państwowa obejmie postanowienia względem uwolnienia aktów prawnych, podań, protokołów, wpisów hipotecznych i wszelkich pism i czynności z wymiarem wynagrodzenia za prawo propinacyi w związku będących, od należytości stemplowych, należytości bezpośrednich i od wszelkich opłat rządowych, tudzież względem uwolnienia przesyłek urzędowych w sprawach indemnizacyi od należytości pocztowej.

Ta sama ustawa postanowi względem uwolnienia renty, którą pobierać będą uprawnieni do wypłacenia kapitału wynagrodzenia - od opłaty podatku dochodowego.

§: 41.

Administracyę funduszu propinacyjnego sprawować będzie osobna dyrekcya funduszu propinacyjnego, a dopóki ta nie będzie ustanowioną, Wydział krajowy.

Ta dyrekcya przeprowadzi także spłatę uprawnionym przyznanych kapitałów wynagrodzenia, a względnie umorzenie długu propinacyjnego.

§: 42.

Dyrekcya funduszu propinacyjnego składa się pod przewodnictwem Marszałka krajowego lub jego zastępcy z dwóch członków Wydziału krajowego, których tenże wybiera z grona swego, z jednego Radcy Namiestnictwa, z mianowanego przez Wydział krajowy płatnego referenta funduszu propinacyjnego i z jednego zastępcy uprawnionych, którego oznacza Wydział krajowy.

Członkowie Dyrekcyi prócz referenta funduszu, który pobiera stałą płacę, nie będą pobierać żadnej płacy za te czynności. Dyrekcyi przydani będą potrzebni do pomocy urzędnicy konceptowi, rachunkowi, kasowi, i manipulacyjni. Tych mianuje Wydział krajowy.

§: 43.

Dyrekcya funduszu propinacyjnego ustanowi i zamianuje w miarę potrzeby okręgowych komisarzy propinacyjnych jako organa swoje wykonawcze w sprawach dotyczących administracyi dochodów funduszu propinacyjnego.

§: 44

Do zakresu dyrekcyi funduszu ./.

propinacyjnego należą:
oznaczenie okręgów propinacyjnych (: §: 11:) objęcie prawa wyszynku od dotychczasowych uprawnionych we własny zarząd, wydzierżawianie prawa wyszynku i ustanawianie szynkarzy za opłatą, zarząd funduszem propinacyjnym, czuwanie nad regularnem wpływaniem dochodów i podjęcie kroków dla ściągania zaległości, utworzenie dostatecznego funduszu rezerwowego, zyskowne lokowanie gotówki zapasowej, przeprowadzenie spłaty przypadających na każdy rok rent i kapitałów wynagrodzenia należących się uprawnionym, lub jeżeli na spłacenie takowych fundusz propinacyjny dług zaciągnie, spłacanie tego długu według umówionego planu umorzenia, - prowadzenie dokładnych ksiąg rachunkowych

§: 45.

Dyrekcya funduszu propinacyjnego musi wejść w życie, skoro wydane będą dla trzeciej części dotychczasowych okrę-

gów propinacyjnych prawomocne wyroki indemnizacyjne; może być atoli już wcześniej ustanowiona, jeżeli Wydział krajowy uzna to za potrzebne. Zanim dyrekcya ta zostanie ukonstytuowaną spełnia Wydział krajowy dotyczące czynności.

§: 46.

Wydział krajowy może objąć w swój zarząd prawo wyszynku w tych dotychczasowych okręgach propinacyjnych, dla których kapitał wynagrodzenia został przyznany zaraz po prawomocności wyroku indemnizacyjnego i wypłacać będzie uprawnionemu od dnia objęcia tego prawa siedmioprocentową rentę od przyznanego kapitału wynagrodzenia gotówką.

W dwa lata po ukończonej w całym kraju czynności wymiaru kapitałów wynagrodzenia musi dyrekcya funduszu propinacyjnego dokonać objęcia prawa wyszynku w swój zarząd we wszystkich okręgach propinacyjnych, a od tego czasu rozpoczyna się spłacanie kapitałów wynagrodzenia.

§: 47.

Jeżeli prawo wyszynku, które ma objąć fundusz propinacyjny,

jest wydzierżawione na czas
dłuższy po za termin odebrania
winien dzierżawca ustąpić z
tym dniem z dzierżawy tego pra
wa, i z tego tytułu nie może ani
dzierżawca ani wydzierżawia
jący rościć sobie pretensyj do fu
duszu propinacyjnego; dzierżaw
ca zaś zapłaci wydzierżawiają
cemu czynsz dzierżawny w mia
czasu dzierżawy do dnia ustąpie
nia z dzierżawy.
Jeżeli zaś prawo propinacyjne
wyszynku jest wydzierżawione
z innemi przedmiotami docho
przynoszącemi, ma dzierżawca
najdalej w rok po ogłoszeniu
niniejszej ustawy oświadczyć że
od dzierżawy odstępuje.
W razie takiego oświadczenia
nastąpi rozwiązanie kontrak
tu z końcem roku dzierżawne
go, w którym oświadczenie
było dane. Gdyby dzierżawca
nie złożył takiego oświadcze
nia w terminie oznaczonym,
lub gdyby kontrakt dzierża
wny zawarty był po dniu,
w którym niniejsza ustawa
stanie się obowiązującą,
kontrakt dzierżawy zostaje

w swej mocy, a dzierżawca za odebrane prawo wyszynku otrzyma od wydzierżawiającego przyznaną mu rentę od dotyczącego kapitału wynagrodzenia za czas od dnia odebrania propinacyjnego prawa wyszynku do dnia ukończenia dzierżawy.
Innych pretensyj z powodu odebrania prawa propinacyi lub z powodu przewidzianego w tym paragrafie rozwiązania kontraktu dzierżawnego nie mogą wzajemnie rościć do siebie dzierżawca i wydzierżawiający, o ile między niemi na przypadki tu przewidziane nie ma innej umowy.

§: 48.

Wydział krajowy upoważnia się wejść w układy z domami bankowemi lub zakładami kredytowemi celem zaciągnięcia imieniem funduszu propinacyjnego pożyczki dla spłacenia od razu przyznanych kapitałów wynagrodzenia wszystkim uprawnionym w całym kraju. Wydział krajowy upoważnia się zawrzeć taką umowę imieniem funduszu

propinacyjnego i zaciągnąć obciążający ten fundusz dług do wysokości całej sumy przyznanych kapitałów wynagrodzenia, lecz tylko pod następującemi warunkami; by umówione odsetki od pożyczki nie przewyższały 7%, by pożyczony kapitał został umorzony rocznemi ratami amortyzacyjnemi w przeciągu lat nie więcej jak pozostają od czasu zaciągnięcia pożyczki do terminu, w którym według §: 2. tej ustawy spłata kapitałów wynagrodzenia w całym kraju musi być uskuteczniona; dalej by funduszowi propinacyjnemu zastrzeżone było prawo w toku umarzania skrócić termin amortyzacyi kapitału i zmienić stosownie plan umorzenia.

Umowa pod temi warunkami zawarta nie potrzebuje do swej prawnej mocy wyższego zatwierdzenia.

Wydział krajowy przedłoży tak zawarty kontrakt Sejmowi na najbliższej kadencyi dla sprawdzenia, iż

/.

nie zawiéra warunków przeciwnych powyższem postanowieniom.
Jeżeli Sejm uzna kontrakt za przeciwny powyższym postanowieniom, uważany on być ma jako już pierwotnie niebyły.

§: 49.

Jeżeli pożyczka dojdzie do skutku, spłaci dyrekcya funduszu propinacyjnego pożyczoną sumą zaraz kapitały wynagrodzenia uprawnionym przyznane wraz z rentą siedmioprocentową do dnia spłaty kapitału obliczoną, a wpływające do kasy funduszu dochody obracać będzie na spłatę długu propinacyjnego według planu umorzenia.

§: 50.

Dopóki pożyczka ta nie dojdzie do skutku, lub jeżeli dług wcale zaciągniętym nie zostanie będzie się uskuteczniać spłata przyznanych kapitałów wynagrodzenia w miarę wpływających do funduszu propinacyjnego dochodów.

§: 51.

Począwszy od roku, w którym rozpoczyna się spłata kapitałów

wynagrodzenia (§: 46.) musi być wypłacaną corocznie przynajmniej ta część kapitału wynagrodzenia, która według dołączonego planu umorzenia w dwudziestu latach całego kapitału przypada na każdy rok.

§: 52.

Z początkiem Maja i Grudnia obliczy dyrekcya funduszu propinacyjnego ile z dochodów bieżących funduszu po zaspokojeniu kosztów administracyi po opłaceniu renty od przyznanego wynadgrodzenia, a według okoliczności po zwróceniu funduszowi krajowemu udzielonych w myśl §: 28. tej ustawy zaliczek zwrotnych pozostaje jako czysty dochód funduszu.

Z tego odliczać będzie Dyrekcya pięć od sta dla funduszu zapasowego, dopóki tenże nie urośnie do kwoty 500.000 złr, resztę obróci na umorzenie kapitału indemnizacyjnego.

Gdyby ten czysty dochód nie dosięgał kwoty, która według poprzedniego §: 51. musi być użytą na spłaceniu kapitałów wynagrodzenia, postara się Dyrekcya zawczasu o wyasygnowanie

z kasy funduszu krajowego zaliczki zwrotnej dla pokrycia niedoboru.

§: 53.

Fundusz zapasowy służy do pokrycia nieprzewidzianych nadzwyczajnych wydatków w ciągu roku, ma być z bieżących dochodów uzupełniany i w powyższy sposób powiększany.

§: 54.

Dyrekcya funduszu propinacyjnego obwieści kwotę kapitałów wynagrodzenia przypadających do spłacenia z końcem Maja względnie z końcem Grudnia i przeprowadzi w połowie Maja względnie Grudnia losowanie dla oznaczenia uprawnionych, którym mają być wypłacone kapitały wynagrodzenia.

Każdy kapitał przyznany osobnym wyrokiem indemnizacyjnym otrzyma osobny los; będzie więc złożonych do urny i tam przechowanych pod pieczęcią i pod kluczem, który pozostawać będzie w ręku Marszałka krajowego tyle losów, ile wydano osobnych wyroków indemnizacyjnych.

Losy wyciągać się będą wobec komisyi losowania publicznie dopóki suma przeznaczona na dotyczący rok do spłacenia nie będzie wyczerpaną.
Jeżeli los na ostatku wyciągnięty przedstawia kwotę kapitału wynagrodzenia przewyższającą fundusz jaki pozostał pokrywszy wprzód wyciągnięte losy, dyrekcya funduszu propinacyjnego postanowi, czy przewyżka ma być dopłacona z funduszu rezerwowego, czy też spłata wylosowanego kapitału odłożoną do przyszłego roku, w którym to razie spłata wylosowanego kapitału i zamknięcie dalszej wypłaty renty nastąpi z końcem następującego półrocza.

§: 55.

Dyrekcya obwieszcza wylosowane kapitały, spłaca takowe z końcem Maja względnie z końcem Grudnia tego samego roku i z dniem spłaty zamyka rentę.

§: 56.

Przy spłaceniu kapitałów wynagrodzenia za prawo/.

propinacyi połączone z własnością dóbr nieruchomych uwzględnione być muszą prawa zabezpieczonych na dobrach wierzycieli. Spłatę tych kapitałów uskuteczniać będzie Dyrekcya złożeniem takowych do depozytu Sądu, któremu służy jurysdykcya rzeczona względem dotyczących dóbr. Z dniem złożenia do depozytu sądowego spłata jest dokonana i ustaje obowiązek funduszu płacenia renty od złożonego kapitału wynagrodzenia.

Wolno atoli uprawnionemu postarać się naprzód u właściwego Sądu o przekaz wymierzonego kapitału wynagrodzenia na swoją osobę, w którym to razie uskutecznia dyrekcya funduszu propinacyjnego spłatę według osnowy sądowego prawomocnego przekazu i donosi o tem sądowi celem odpisania w księgach gruntowych spłaconego kapitału wynagrodzenia. Przy przekazywaniu i wypłacie kapitału wynagrodzenia zastosują sądy analogicznie

postanowienia rozporządzenia ministerjalnego z dnia 8. Listopada 1853. (: dz: u. p. L: 237.:) i rozporz: minist: z dnia 28. Lipca 1859. dz: u. p. №: 142.
Odpisanie tabularne sądownie przyznanych i wydanych kapitałów wynagrodzenia zarządzają właściwe sądy z urzędu.

§: 57.

Względem wszystkich innych kapitałów wylosowanych wypłata uważa się za dokonaną, z dniem doręczenia uprawnionemu asygnaty do kasy funduszu propinacyjnego; a renta w każdym razie zamyka się, z końcem Grudnia tego roku, z którym wylosowanie dotyczącego kapitału zostało obwieszczonym.

§: 58.

Osobne instrukcye, które ułoży Wydział krajowy określą, bliżej postępowanie dyrekcyi funduszu propinacyjnego, komisarzy propinacyjnych, manipulacyę kasową i rachunkową.

§: 59.

Koszta deklasacyi i sprawdzeń z przybraniem znawców dla wy-

śledzenia przez lokalną komisyę miejscową wartości rocznego dochodu z prawa propinacyi tudzież koszta spowodowane rekursem, bez względu czy rekurs uwzględniono, czy nie ponoszą uprawnieni, insze koszta wymiaru kapitałów wynagrodzenia i koszta zarządu funduszem ponosi krajowy fundusz propinacyjny.

§: 60.

Władze rządowe w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem użyczą Wydziałowi krajowemu, Dyrekcyi funduszu propinacyjnego i jej organom wszelkiej pomocy do przeprowadzenia i wykonania postanowień niniejszej ustawy.

§: 61.

Przepisy i ustawy tyczące się przedmiotu tą ustawą objętego, o ile z nią się nie zgadzają, znoszą się.

§: 62.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministerstwu.

—

Koncept do podania, podpisanego przez 11 obywateli i ~~[illegible]~~ [illegible] J.E.p. Mensdorf-Pouilly dnia 12 Maja 1862 —
To podanie podpisali Russocki Władz., Lewicki Kajetan, Alfred Sołtański syn,

Euer Exzellenz!

~~Hohes k.k. Statthaltereipräsidium!~~

Wir sind zur Kenntniß gekommen, daß einige k.k. Bezirksämter als Gewerbsbehörden, hie und da, den Viktualienhändlern bewilligten Handelsbefugniße zum gleichzeitigen Ausschanke der versüßten geistigen Getränke, als: Rosoglio, Rum, Liqueur, Punschessenz u. s. w. ertheilen.

Die sprechenden Originalbeilagen

Als Beweis hiefür werden zwei dergleichen vom Birczaer k.k. Bezirksamte den Spezereihändlern ertheilten Handelsbefugniße in Abschrift /1 — 2 vorgelegt.

~~Das~~ In diesen Befugnißen beruft sich das Bezirksamt auf die in Abschrift angeschlo=

3

Die aus Anlaß eines speziellen Falles herabgelangte Entscheidung der k.k. allgemeinen Hofkammer

Seiner ~~[illegible]~~ hohe Gubernial Verordnung vom 6 Juli 1839 Z. 40057/, welche ~~die Vorschrift~~ enthält: daß den befugten Spezereiwaarenhändlern und auf dem Lande den gemischten Waarenhändlern der Verschleiß von versüßten geistigen Getränken, als: Arrak, Rum, ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ Punschessenz, Liqueur etc., jedoch nur in versiegelten Bouteillen, die nicht weniger als ein Seitel enthalten, ohne Ausübung des Ausschankes, gestattet ist, und, falls ein Spezereiwaarenhändler den gleichzeitigen Ausschank dieser Spirituosen beabsichtigen sollte, hiezu des förmlichen, im ordnungsmäßigen Wege zu erwirkenden Schankrechtes bedürfe.

habe, und dieses zu bewegen, bis nicht nur d. h. Gesetzlieferung hierüber verabreden, d. i. bis nicht nur Änderung hierin vom Gesetzgeber selbst angeordnet wird.

Da aber nun solche Änderung bisher nicht erfolgt, so ist es die, im bezogenen d. h. Leibarztschreiben angedeutete [und die zur Erlassung dieses d. h. Gesetzes bestandene] Gesetzlichkeit, welche als allein maßgebende Norm für die Propinationsrechte zu gelten hat.

Zweck dieser in Galizien bestandenen, in landtäfl. verfassungsmäßigen Rechten gegründeten Gesetzlichkeit, war aber in den Propinations-rechte auch der ausschließliche Ausschank und zwar nicht nur des Branntweins und Spiritus, sondern aller aus diesen Flüssigkeiten erzeugten versüßten oder unversüßten Getränke begriffen. Zu diesen Rechten kannte die in Schankler-fähigkeit des Bierzaar etc.

der benannten Getränke den Ausschank derselben, unter Androhung strenger Strafen, aus dem Grunde verbietet, um die Conces=sionsberechtigten Brauern und Wirthe vor dem ihnen in Folge eines solchen Ausschankes erwachsenden Schaden zu wahren.

Keinem Zweifel darf es daher unterliegen, daß die Ertheilung der Befugniß zum Ausschanke der gebrannten geistigen Getränke ~~an fremde~~ den Nichtconcessions=berechtigten in einem fremden Concessionsbezirke, ohne förmliche Einwilligung des Concessionsberechtigten, den Gesetzen zuwiderlauft. Eine solche Ertheilung der Schankbefugniß ~~die gewiß~~ bildet einen widerrechtlichen Eingriff in die Concessionsrechte, welche Privaten zustehen, und eben so wie alle anderen Privatrechte durch die öffentlichen Behörden geschützt werden sollen. Die ~~untergeord~~

vernichtet das Einkommen von diesen Rechten, ~~welches eben nur in der aus-~~ ~~fließt~~ indem dieses Einkommen eben ~~nur aus aus~~ in der ausschließlichen Ausübung des Ausschankes seiner Grundstücke. Dieses Einkommen bildet aber, laut des beiliegenden Ausweises 6/, in ~~vielen~~ Städten einen bedeutenden Theil, in mehreren derselben ~~das~~ beinahe das ganze Vermögen, aus welchem sie ihre Auslagen bestreiten. Auch die meisten Besitzer landtäflicher Güter haben keine andern Fonds zur Bestreitung ~~ihrer~~ ihrer Wirthschaftsauslagen als das Propinationseinkommen. Viele ~~derselben~~ derselben ~~un~~ würden mit dem Verluste des Propinationseinkommens ihr ganzes Vermögen einbüßen, Fast auch ihren Verbindlichkeiten gegenüber ~~den~~ ihren Gläubigern nicht nachkommen können. Als ~~Als~~ Beispiel mögen ~~die Güter~~

6/

sehen die in der Umgebung
~~Lem~~ der k. Hauptstadt
Lemberg liegenden Güter
dieser Stadt dienen, ~~in~~
deren Einkünfte, ohne
Propination, nicht einmal
zur Deckung der Auslagen
hinreichen. Namentlich
beträgt T ~~in den~~ dieser
Stadt gehörigen Gütern
Zubrza, Sichów und
Pasieki, ~~der~~ 2100 fl,
worunter das Propinations=
einkommen mit 1600 fl
begriffen ist, und es zahlt
die Stadt von diesen Gütern
2120 fl an (Grund- und Gebäudesteuer) ~~Steuern~~ sammt
~~Land~~ Zuschlägen. Ähnliche
Verhältnisse werden
auch die Rechnungen aus
mehreren Stadtgütern
in Galizien darweisen.

~~Die A~~ Ungefähr 4 1/2
Millionen beträgt in
Galizien das T ~~jährliche~~
ermittelte jährliche Einkommen
vom Propinationsrechte, und
unter Tausenden von Berechtigten
ist dasselbe vertheilt. Ein
schreiendes Unrecht gegenüber

T der Reinertrag von den

T zum Behufe ~~Grundlage~~ der Besteuerung

diesen Vorschlägen wäre es, wenn man ihnen dieses Einkommen entziehen wollte. Aber auch ~~aus~~ in nationalökonomischer Beziehung ~~Rücksichten~~ würde ~~wären~~ die Vernichtung eines ~~solchen~~ so großen Vermögens ~~Nachtheiligen~~ bedeutende Nachtheile bringen, welche durch die hieraus verschafften Vortheile gar nicht aufgewogen werden können, wie dieß in einer an die hohe k.k. Statthalterei ~~gerichteten Eingabe~~ eingereichten Eingabe der k.k. galizischen Landwirthschaftsgesellschaft ~~vom 17 Juni 1861 ausführlicher dargestellt~~ vom 17 Juni 1861 ausführlicher dargestellt ~~worden ist~~ erscheint.

Zu Betracht der hier auseinandergesetzten Gründe wenden wir uns an Euere Excellenz mit der Bitte um Schutz ~~für~~ der gefährdeten Propinationsrechte und insbesondere um Einleitung

des Geeigneten, damit
der Ertheilung von
Befugnissen zum Ausschanke
der versüßten geistigen
Getränke den Nichtgemeinde-
hausberechtigten in fremden
Gemeindebezirken
Einhalt gethan und
dergleichen bereits ~~wider-~~
widerrechtlich ~~rechtlich~~ ertheilten Befugnisse
aufgehoben werden.

Lemberg am April 1862

6

Ausweis
über das Verhältniß des ~~Steuer~~ Einkommens vom Erwerbsteuerbaren nebst zu dem gesammten Einkommen der nachbenannten Städte

Name der Stadt	Einkommen		Das Verhältniß des Erwerbsteuerbaren Einkommens verhält sich zum gesammten Einkommen wie 100 zu:	Anmerkungen
	im gesammten	vom Erwerbsteuerbaren		
	Gulden			
Lemberg	485.231	190.434	39 von 100	Das Einkommen der Stadt Lemberg ist ~~hier~~ in öst. Währung nach den amtlichen ~~Erhebungen~~ verifizirten Erhebungen für das J. 1860, das Einkommen der übrigen Städte aber in Conv. Münze nach den für das J. 1855 in der ~~Lemberger~~ Lemberger Zeitung veröffentlichten Ausweisen angesetzt;
Kołomyja	23638.	14271	60 "	
Brzozow	1531	912.	60 "	
Przemyśl	40084	24703.	62. "	
Dolina	10052.	6200	62 "	
Mościska	5901	3715.	63 "	
Drohobycz	36410	23434	64 "	
Grodek	20640	13273	64. "	
Brzezany	15305	10241	67. "	
Sambor	29831	20923	70 "	
Sanok	6553	4699	72 "	
Sniatyn	25010	18462	74. "	
Jaworów	13948	10688	77 "	
Tarnopol	44016	35405	80 "	
Belz	5980	4812	80 "	
Jarosław	23273	19460	84. "	
Rohatyn	11203	9702	87. "	
Lubaczów	3173	2700	88. "	
Złoczów	15633	14110.	91 "	
Kałusz	2633	2390	91. "	

Vermehrt gegenwärtigen Besitzer

berechtigten würde(s), wenn

man ~~ihnen~~ ihnen ~~Befugniss~~ ~~[illegible]~~

~~entziehen allmählig untergraben~~

~~und entziehen würde.~~

Einkommen ~~durch allmählige~~

~~Schwächung des Rechtes,~~

entziehen würde, ~~durch allmählige~~

~~Schwächung des Rechtes~~, welches

Zu Unterstützung ~~aller~~ der

hier auseinandergesetzten

Gründe ~~wenden wir uns~~ wenden wir uns an E.E.

~~an E. E.~~ mit der Bitte um

Schutz des ~~wertvollen~~ so werthvollen

gefährdeten Pharmazeutens-

rechtes und namentlich

um Einleitung des Geeigneten,

damit der Ertheilung von

~~Schankbefugnissen in fremden~~

~~Befugnissen~~ zum Ausschanke

versüßter geistiger

Getränke in fremden

Pharmazeutens begriffenen

Einhalt gethan und ~~die~~ dermal

bereits ertheilten

Befugnisse als vorschrifts-

widrig aufgehoben

werden.

Veranlassen hier uns

die Ansicht E.E.

auf diesen wichtigen

Gegenstand zu

lenken u. ~~E.E.~~

zu bitten wenden

wir uns an E.E.

Gestützt auf diese Verordnung und den § 28 der Gewerbeordnung vom 20 Dezember 1859 (R. G. Bl. Nr 227), laut welchem ~~die Ausübung des Schankrechtes das Schankgewerbe von~~ die Ausübung des Schankgewerbes von ~~einer~~ Verleihung der Gewerbsbehörden abhängig ist, ertheilt das kk. Bezirksamt in Bircza die obenwähnten Schankbefugnisse.

Die Unrichtigkeit der Anwendung des § 28 der Gewerbeordnung auf die besprochenen Fälle ~~ist~~ erhellet aber aus dem Art. VIII ~~kaiserlichen~~ ~~des~~ (Kundmachungspatentes ~~zu~~ derselben Gewerbeordnung, welcher ausdrücklich vorschreibt, daß, bezüglich der in einigen Kronländern

bestehenden Propinations-
rechte die bisherigen
Vorschriften (hiemit nicht
jener der neuen Gewerbs-
ordnung) maßgebend
bleiben.

In Galizien bestehen eben-
~~so~~ diese Propinationsrechte,
und die letzte in ~~Absicht~~
Bezug auf dieselben neu
gesetzgebene erlassene Vor-
schrift ist ~~das~~ eine mittelst
Hofkanzleiverordnung vom
20 Jänner 1839 Z. ~~86/12~~ 86712
kundgemachte u. h. Circulars-
schreiben vom 28 Nov.
1837 4/., welches die
Anordnung enthält: daß
man sich bei allen das
Schankrecht der Dominien
und Städte berührenden
Fällen nur an die bisher
im Bereiche des betreffenden
Dominiumsbezirkes statt
gehabte Gepflogenheit auf
das Genaueste zu halten

L. 462
s.

42

Sprawozdanie

komisyi administracyjnéj o wniosku względem uchwalenia nowelli do ustawy z dnia 30. grudnia 1875. r. o zniesieniu prawa propinacyi w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiém księstwem Krakowskiém.

Wysoki Sejmie!

Na 30. posiedzeniu VI. sesyi sejmowéj dnia 26. maja 1875. r. uchwalił wysoki Sejm ustawę o zniesieniu prawa propinacyi, któréj §. 44. brzmi następnie:

„Ustawa niniejsza wchodzi w życie równocześnie z ustawą państwową o uwolnieniu opłat do funduszu propinacyjnego wpływających od podatku, tudzież wszelkich do wykonania niniejszéj ustawy odnoszących się aktów prawnych, dokumentów, podań i innych pism od stempli, od należytości bezpośrednich, od opłat depozytowych i w ogóle od wszelkich opłat skarbowych."

Zarazem powziął wys. Sejm uchwałę wzywającą c. k. Rząd o wyjednanie ustawy państwowéj zwalniającéj pertraktacye propinacyjne od stempli i opłat.

Pismem z dnia 2. lutego 1876. l. 466 pr. zawiadomiło Prezydium Namiestnictwa w skutek reskryptu pana ministra spraw wewnętrznych z dnia 8. stycznia 1876. l. 5. Wydział krajowy że Najjaśniejszy Pan raczył najwyższém postanowieniem z dnia 30. grudnia 1875. udzielić Najwyższéj sankcyi uchwalonemu przez wysoki Sejm dnia 26. maja 1875. r. projektowi do ustawy o zniesieniu prawa propinacyi w Galicyi i Lodomeryi z Wielkiém księstwem Krakowskiem, że ogłoszenie téj ustawy nastąpi równocześnie z ogłoszeniem ustawy państwowéj o uwolnieniu od opłaty należytości wymienionych w § 44. ustawy o zniesieniu propinacyi, i że projekt do téj ustawy został już wniesiony do Rady państwa.

Pan Minister Spraw wewnętrznych objawił przy téj sposobności życzenie, by mu udzieloną została instrukcya, którą Wydział krajowy w myśl §. 44. ustawy propinacyjnéj wydać ma co do zarządu funduszem propinacyjnym i spłaty wynagrodzenia, zwracając oraz uwagę na potrzebę zamieszczenia w instrukcyi normy postępowania przy wypłaceniu wynagrodzenia uprawnionym, których prawo propinacyi nie jest połączone z ciałem tabularném.

Widzimy z tego, że Rząd wchodząc w potrzebę kraju zarówno jak wysoki Sejm traktował tę sprawę na seryo, a mając precedens podobnych ustaw państwowych dla Czech Morawy i Szląska, nie przypuszczał nawet, by ustawa taka dla Galicyi mogła w Radzie Państwa natrafić na opór. Tymczasem stało się inaczéj. Rada Państwa po upływie blisko dwóch lat, na posiedzeniu dnia 6. lipca b. r. przeszła do porządku dziennego nad projektem rządowym o uwolnienie pertraktacyi propinacyjnych w Galicyi od stempli i opłat skarbowych. Gdy zaś ustawa krajowa z dnia 30. grudnia 1875. zawiéra postanowienie, iż wchodzi w życie równocześnie ze wspomnioną ustawą państwową, odmowa Rady państwa ma ten skutek, że posiadamy ustawę krajową, któréj ogłoszenie i wykonanie jest niemożliwe,

Wniesiony przez posła Madejskiego projekt do ustawy, uchwałą wys. Izby z dnia 17. b. m. przekazany komisyi administracyjnéj do zdania sprawy, zdąża do wprowadzenia w życie ustawy propinacyjnéj z dnia 30. grudnia 1875., przez uchylenie wyżwzmiankowanego §. 44.

Komisya badając przekazaną jéj sprawę zastanawiała się nad tém; ażali nie ma innego sposobu do wprowadzenia w życie pomienionéj ustawy propinacyjnéj z dnia 30. grudnia 1875 r., a powtóre jak wysokie mogą być te opłaty, które z uchyleniem §. 44. ustawy w mowie będącéj spadną bądź na uprawnionych, bądź na fundusz propinacyjny.

Co do pierwszego pytania byłoby to jedyne jeszcze wyjście, gdyby odrzucona przez Radę państwa ustawa była jéj ponownie przedłożoną i przez nią uchwaloną. Niepodobna nam jednak łudzić się nadzieją, aby Rada państwa w teraźniejszym jej składzie chciała kiedy raz jeszcze traktować sprawę uwolnienia pertraktacyi propinacyjnych od opłat skarbowych, a co więcéj pomyślną dla niéj powzięła uchwałę, bo rozprawy nad tym przedmiotem w Radzie państwa przekonywują, że ona przy swém orzeczeniu kierowała się uprzedzeniém niczém nieusprawiedliwioném. Wątpić nawet należy, czyliby c. k. Rząd mógł i chciał w takim składzie ponowić wniosek do takiéj ustawy dla Galicyi. Zachodzi i ta jeszcze trudność, że sesye Rady państwa bywają tylko odraczane, wniosek zaś przez Izbę odrzucony, nie może być téj saméj sesyi ponowiony. Otóż niepodobna wynaleść sposobu do wprowadzenia w życie ustawy propinacyjnéj z dnia 30. grudnia 1875. innego nad uchwalenie ustawy uchylającéj §. 44-ty krajowéj ustawy propinacyjnéj.

Zdaniem komisyi, godzi się i powaga Sejmu wymaga, abyśmy urządzali nasze stosunki ekonomiczne i społeczne tak, jak wymagają nasze potrzeby przez Sejm krajowy uznane. Opłaty ztąd wynikające nie są i nie mogą być tak wysokie, by za tę cenę nieokupić się od mieszania niechętnych nam żywiołów w wewnętrzne stosunki kraju naszego.

Pertraktacya propinacyjna ogranicza się na teraz w myśl działu II. ustawy krajowéj z dnia 30. grudnia 1875. na wyśledzenie czystego dochodu z propinacyjnego prawa wyszynku. Są to czynności przygotowawcze, które wedle obowiązujących ustaw niepodlegają opłacie należytości skarbowych. Zwykłe stemple na podania i alegaty będą na razie całym wydatkiem uprawnionych. Kwestya opłaty skarbowéj może być podniesioną dopiero przy spłacie wynagrodzenia w dziale IV. ustawy określonéj. Gdy jednak ani wysokość wynagrodzenia tego nie jest obecnie wiadomą, ani niema pewności czyli po upływie 26 lat te same ustawy o należytościach skarbowych będą obowiązywały, sądzi komisya, że kwestya tych opłat niemoże zaważyć dziś na szali przyjęcia lub odrzucenia projektowanéj nowelli do ustawy z dnia 30. grudnia 1875.

Komisya administracyjna wnosi zatém:

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączoną pod **A.** ustawę. ·/.

We Lwowie dnia 22. sierpnia 1877.

Przewodniczący:
Grocholski.

Sprawozdawca:
Marceli Madeyski.

Alegat A.

Ustawa

dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiém księstwem Krakowskiém, zaprowadzająca zmianę w ustawie z dnia 30 grudnia 1875 r. o zniesieniu prawa propinacyi.

Zgodnie z uchwałą Sejmu krajowego Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiém księstwem Krakowskiém, rozporządzam co następuje:

Art. I.

Paragraf 44 ustawy z dnia 30 grudnia 1875 r. o zniesieniu prawa propinacyi zostaje uchylony.

Art. II.

Ustawa niniéjsza i ustawa z dnia 30 grudnia 1875 r. o zniesieniu prawa propinacyi wchodzą w życie z dniem ich ogłoszenia.

Art. III.

Wykonanie tej ustawy polecam Moim Ministrom spraw wewnętrznych, sprawiedliwości i skarbu.

Документи, що відображають
історію села Злонінанці з 1770-х років

Копії,
м. пол., нім.

15

1 doł.
z r. 1861

52

Czterdzieści ~~trzy~~ ~~pięć sztuk~~ Osiem
52 sztuk
rozporządzeń ~~lub~~ i
wyciągów z rozpo=
rządzeń, wydanych
w sprawie propinacyj
lub w sprawach,
mających styczność
z propinacyą,
od roku 17 piątego
1864
do r. ~~184 szóstego~~
włącznie.

Patent wegen Tranksteuer auf Meth u. ~~Bier~~ Brandweine vide Tranksteuer auf Bier 7. 1800

1 145

Piller. Ges. Saml. Jahrg. 1775 S. 127

Gesetzbuch XVII

Ueber das in den Erbkönigreichen Galizien und Lodomerien, dann den Herzogthümern Oswiecim und Zator einzuführende Tranksteuer und Accisillar-Gefälle

Wir etc. etc.

Entbieten allen und jeden Unseren getreuen Unterthanen und Einwohnern was Würden, Standes oder Wesens sie in diesen Unseren Erbkönigreichen und Herzogthümern immer sein mögen, Unsere kais. königl. auch landesfürstliche Gnade und alles Gute, und geben denselben sammt und sonders hiemit gnädigst zu vernehmen; welchergestalten Wir aus angeborner Milde, und der zur Erhaltung Unserer getreuesten Unterthanen Uns beständig am Herzen liegenden landesfürstlichen Sorgfalt allergnädigst entschlossen sind, anstatt der bisher für alle Getränke gewöhnlich gewesenen Solidar- und [illegible]-geldern lediglich von dem allgemeinen schädlichen Brandwein und Meth eine gemäßigte Abgabe dergestalten einzuführen, daß

1. Die Belegung dieser beiden Getränke die Obrigkeiten und Dominien in ihren hierauf beziehenden Dominicaleinkünften nicht im mindesten verkürzen oder benachtheiligen soll, weil Unsere höchste Willensmeinung nur diese ist, nicht die Erzeugung der benannten Getränke, sondern nur lediglich den übermäßigen und gemeinschädlichen Gebrauch, so anderen zu Belegung in dieser Maße, dann haben Wir gnädigst beschlossen, daß

2. Nur der Consument allein, der sich dieses Getränks zur Übermaße bedienet, für jede Quart Brandwein 3 und für jede Quart Meth 2 polnische Groschen über den gewöhnlichen Ausschankspreis zu bezahlen gehalten sein solle, damit jedoch . . . . .

. . . .

. . . .

Unsere samentliche dieses Landes getreueste Unterthanen und Einsassen werden daraus hiernächst Unsere landesmütterliche Milde und vorzüglichste allerhöchste Gnade um so ungezweifeltlicher in voller Maße dankbarest erkennen, als Wir ungeachtet der Uns zustehenden landesfürstlichen Gerechtsamen nach den Reichskonstitutionen alle Getränke ohne Ausnahme gleich

/.

darreichen wie ehevor und künftig zu belegen, gegen-
wärtig durch eine besondere Schule wo die einzigen zwei
Getränke Brandwein und Meth auch nur sehr leident-
liche Art mit Mitleiden ziehen, wodurch wieder deren
Erzeugung beschweret, noch auch sonsten denen Grund-
obrigkeiten und Herrschaften hierwegen an ihren
Dominicaleinkünften das mindeste entzogen wird.-
Wornach sich also jedermann, besonders die, die sich
zur obverstandenen Pachtung einzulassen Lust haben, zu
richten wissen werden. Deme hiernach geschiehet Un-
ser gnädigster Wille und Meinung. Geben in Unse-
rer Hauptstadt Lemberg den 19ten August 1775. (L.S.)
Heinrich des H. R. R. Graf von Auersperg. Vincentius
Ruprecht, Secretarius.

NB die folgenden §§ 3 bis 9 enthaltene Vorschriften
wie die Einhebung dieses Gefälles, im Wege der
Verpachtung, geschehen solle.

Juden Ausschank, dann Meth u. Bier-brauen verboten

2

Jos. Ges: Samml: Jahr 1784 Seite 26

Gesetzbuch VIII

Die Verpachtung des Bier- und Methbrauens an Juden wird mit Ausgang des 1787ten Jahres gänzlich eingestellt. —

Wir Joseph etc. etc.

Überzeugt, daß aus der, besonders in Galizien und Lodomerien üblichen Verpachtung des Bier- und Methbrauens, und der Überlassung obrigkeitlicher Schankhäuser an Juden, für den Bürgerstand und das Landvolk die nachtheiligsten Folgen entspringen, haben Wir zur Abwendung derselben, nothwendig zu sein befunden, diese Pachtungen sowohl auf dem offenen Lande, als in den Städten gänzlich abzustellen, und in dieser Absicht zu verordnen: daß den Juden in Zukunft nur allein die Erzeugung des Brantweins gestattet sein soll, ohne denselben ausschenken zu dürfen.

Um jedoch es den Obrigkeiten zu erleichtern, sich entweder um christliche Schänker, und Bier- und Methbräuer zu bewerben, oder mit ihren Schankverwandten andere Vorkehrungen zu treffen, wird ihnen hierzu vom 1sten Jänner des laufenden Jahres angefangen noch eine dreijährige Jahresfrist zugestanden, nach deren Verlauf, und mit Ausgang des 1787ten Jahres aber, wofern wider Verhoffen irgend noch ein jüdischer Arendator, oder Bier- und Methbräuer gefunden würde, nicht nur derselbe sogleich abgeschafft, sondern auch das Dominium ohne Nachsicht um 100 Ducaten bestraft werden soll.

Gegeben in Unserer Haupt- und Residenzstadt Wien den 9ten Tag des Monats Hornung im siebzehnhundert vier und achtzigsten, Unserer Regierung der römischen im zwanzigsten, und der erbländischen im vierten Jahre. Joseph. (L. S.) Leopold Graf von Kolowrat, Johann Wenzel von Margelik. —

...ren Juden Schankrecht auf Lebenszeit

3

Piller: Ges: Samml: Jahr: 1784 Seite 303

Gesetzheft XCIII

Circular.

Den jüdischen Brandweinschänkern wird das Schankrecht nur auf ihre Lebenszeit belassen

Seine Majestät haben mittelst eines höchsten Dekrets ddto. 14ten & recepto 30ten Oktober letzthin das höchste Patent vom 9ten des Monats Hornung d. J. vermög welchem die hierländig übliche Verpachtung des Bier- und Methbrauens, und Verleihung obrigkeitl. Schankhäuser an Juden, sowohl auf dem offenen Lande, als in Städten gänzlich abgestellt werden solle, dahin zu erklären, und hiernach festzusetzen allergnädigst geruhet, daß es zwar in Betreff der herrschaftlichen oder sonstigen Pacht-Schankhäuser bei dem gedachten Patent sein Verbleiben haben, in Ansehung derjenigen jüdischen Brandweinschänker aber, die für eigene Rechnung einen Schank treiben, dieses Schankrecht noch von dem dermaligen Brandweinschänker ausgeübt, dagegen er aber dem Tod eines jeden dergleichen Brandweinschänker gänzlich aufhören, und auf seine Erben keineswegs gelangen solle.

Welche allerhöchste Entschließung zu jedermanns Wissenschaft gebracht wird, auf dessen genaue Erfüllung die Kreisämter sorgfältigst zu wachen haben werden.

Lemberg den 5ten November 1784. Joseph des h. R. R. Graf von Brigido. Ernest von Kortum.

4

Z. referate Kons. Krübler ao 1857 1786 über
Gub. Vdgen vom 14/2 u 29 April 1786 über
Auftrag der k. Hofkanzlei v. 17 Juli u 20 Oct. 1785
in Folge deren den Städten die Einkünfte aus
den Propinationsrechte, welche[n] solches
besessen haben, zur Bestreitung der
Communalauslagen im Wege der einzuhebenden
Verzehrungssteuer bewilligt wurden, ~~ferner~~

Gub. Z. ~~[illegible]~~
4312 – 1872 – 19

Vide Hf. Vdg v. 7. 1819 über Weinschank

5

109

Pill. Ges. Saml. 1786 S. 199

Auszug aus

Patent vom 16 Juni 1786

enthaltend die Bestimmungen

über Robotschuldigkeiten

(Robot patent)

§. 58 Alle von den Grundobrigkeiten unter dem Namen Zoll-Zapfengelt, oder auch immer für einer andern Benennung auf den Branntwein geschlagenen Aufschläge, wie auch die von einigen Herrschaften angemaßte ausschließende Verlegung der Branntweine allgemein aufgehoben; bei ihren eigenen Wirths- und Schankhäusern aber bleibt den Dominien die Freiheit nach Wohlgefallen zu schalten und zu contrahiren unbenommen. –

68 Den Obrigkeiten wird ferner nicht mehr gestattet, an geistlichen Kirchweihen oder jüdischen Feyertagen den allgemeinen Ausschank zu verbreiten, und denselben einem eigenen Pächter einzuräumen, welcher bei dieser Gelegenheit die Leute zu nöthigen oder der Gemeinde eine gewisse Menge des Getränks aufzudringen sich für berechtiget hielt. –

69 Die Unterthanen können zur Zeit der Kirchweihe nicht, wie es bisher in einigen Gegenden geschehen, mit zehn und mehreren Quart Brandwein belegt, und zur Haltung eines solchen Gelages verhalten, oder gar für den abgegangenen Arrendator die Trankstener zu entrichten gezwungen werden.

80 Den Unterthanen können überhaupt keine Naturalien oder Victualien besonders aber keine verdorbenen zum Kaufe oder Verkaufe, auch kein verdorbener Brandwein oder sonstiges Getränk weder haus- noch marktweise zum Ausschenken oder Verkaufe aufgedrungen werden, wird ihnen saures Bier, oder verdorbener Brandwein zum Ausschenken übergeben, so haben sie dafür weder gut zu stehen, und können ~~dafür~~ nicht verhalten werden, dafür außer dem schuldigen Frohndienste leere Fässer zu führen. –

82. Kein Jude kann zur Annahme irgend einer Arenda oder Bestandes genöthigt werden. –

6

Z referate Konzipist Kröhla z r. 1857

Hofkanzlei Dekr. v. 1 Juli 1788 Z. 670
kundgemacht durch Gub. Vdg v. 19 Juli 1788 Z. 16698
„daß wo städtische Pachtkontrakte bestehen
es bei dem [illegible] bis zum
Ausgang der Pachtzeit zu belassen
sei; nach Verlauf derselben aber oder
da, wo keine städtische Verpachtung besteht,
die Einfuhr des Getränks Jedermann-
mann zu gestatten, jedoch unter der
Vorsehung daß ~~nur~~ den Städten die
Mittel zur Bestreitung ihrer
nothwendigen Auslagen nicht zu
entziehen, auf das von nun immer
ohne Ausnahme einzuführende
Getränk eine mäßige Auflage
zum Besten des städtischen Fonds
gelegt werden soll!"

Getränke Bezug zum eigenen Bedarf

vide Circ. 13 Nov. 1788
und circ. v. 2 Nov. 1824

republicirt Gub. Kund. 1/3 832. Z. 10732

7

Piller: Ges: Samml: Jahr: 1788 Seite 86.

Gesetzes Heft XXXII

Kreisschreiben v. 21. (3?) 1788 Z. 5905

Daß nur ein Kontrakt, den zum Ausschank berechtigten Wirthen die Verbindlichkeit auflegen könne, das Getränk von der Obrigkeit zum Ausschank abzunehmen.

Da in Folge eingelangter höchster Entschließung vom 27ten Hornung d. J. zwar jene Wirthe, welche obrigkeitliche Schankhäuser in Bestand haben, und sich ausdrücklich durch ein kontraktmäßiges oder sonsten verabgeredetes freiwilliges Einverständniß verbunden haben, jährlich eine gewisse bestimmte Quantität, oder auch ihren ganzen Bedarf des Getränks von der Ortsobrigkeit zum Ausschank abzunehmen, zu dieser Abnahme in so weit der Kontrakt, und das freiwillige Einverständniß Ziel und Maaß gibt, noch ferner verbunden bleiben, so hat sich doch diese Verbindlichkeit keineswegs auf die Bestandinhaber obrigkeitlicher Schankhäuser, noch minder auf jene, die eigenthümliche oder keine obrigkeitlichen Schankhäuser besitzen, zu erstrecken, sondern es steht den Schänkern, wie auch jedem Unterthan frei, sich das Getränk in oder außer der Herrschaft, von wem sie wollen, in den Erblanden beizuschaffen, gleichwohl hat sich diese Befugniß in Ansehen des Unterthans, der kein berechtigter Schänker ist, nur auf den Bedarf seines eigenen häuslichen Gebrauchs zu beschränken, und ist diesem dieser nicht gestattet, mit dem sich beigeschafften Getränke auf irgend eine Art einen Ausschank zu treiben. Lemberg den 21ten März 1788 Joseph des h. R. R. Graf v. Brigido. Johann Wenzel Freiherr von Margelik. Anton Edler von Dornfeld.—

Praesumptio pro dominio

abgeändert durch Circ. vom 2 Nov. 1824 Z. 62563

Erläuterung des Kreisschreibens v. 21/3 1788 Z. 5916

8

Prov: Ges: Sammt: Jahr: 1824 Seite 335.

Gub: Verordnung vom 13ten November 1788 Zahl 26359

Da wahrgenommen worden, daß das Kreisschreiben, vom 21ten März d. J. in Betreff theils für die Schänker, und theils für die Konsumenten eingeräumten Begünstigung von vielen irrig, und bloß zum eigenen Vortheil auch jeder nach Willkühr ausgelegt wird, so wird zur Vermeidung alles Mißverstandes, und damit auch die Kreisämter bei vorkommender Entscheidung nicht etwa irre geführt werden, den Kreisämtern folgende Weisung gegeben, nach welcher sich genau zu benehmen ist. —

1tens In den Städten sowohl, als auf dem platten Lande ist jedermann, wessen Standes er immer sein mag, erlaubt zu seinem eigenen häuslichen Gebrauch und Bedarf die verschiedenen zum Ausschenken geeigneten Getränke von wo immer in den Fässern herzuholen, so zwar, daß es von dem lästigen Zwange lediglich von der eigenen Grundobrigkeit oder Herrschaft das Getränk zum Konsumo abnehmen zu dürfen, gänzlich abgekommen sei. —

2tens Auf gleiche Art sind auch alle Inhaber oder Bestandhälter jener Schankhäuser, worauf der Schank, kraft eines förmlichen Vertrags, und Urbarien radizirt ist, entbunden lediglich herrschaftliches und grundobrigkeitliches Getränk ausschenken zu dürfen, und steht ihnen frei, das zu ihrem Ausschank nöthige Getränke mit dem Zusatz und Beobachtung der Zollordnung von wo immer herzuholen. —

3tens Bestandhälter grundobrigkeitlicher oder herrschaftlicher Schankhäuser genießen die nämliche Freiheit, wenn sie sich nicht ausdrücklich durch ein Kontraktsbedingniß oder sonst unabgenöthigtes freiwilliges Einverständniß verbunden haben, jährlich eine gewisse bestimmte Quantität oder auch ihren ganzen Bedarf des Getränks von der Obrigkeit zum Ausschank abzunehmen, welchen Falls sie zu dieser Abnahme insoweit der Kontrakt oder das freiwillige Einverständniß Ziel und Maaß giebt, noch ferner verbunden bleiben. —

4tens Jene Schänker hingegen, die in ihren eigenen Häusern ohne darauf ein radizirtes Schankrecht zu besitzen, aus bloßer Zulassung der Herrschaft oder Grundobrigkeit um den Absatz des herrschaftlichen Getränks zu vermehren, lediglich mit herrschaftlichen oder grundobrigkeitlichen Getränke entweder auf eigenen Nutzen oder gegen Abschlag der 10ten Quart oder sonst gegen einen unter sich bestimmten Ausschankslohn den Ausschank getrieben haben, folglich in dieser Rücksicht als unmittelbar von der Herrschaft und Obrigkeit bedungene Schänker anzusehen sind, können keineswegs dieser Begünstigung theilhaftig werden, sondern sie sind vielmehr gleichwie

/.

powinni byli powo- łać dobra z 1/7 1788 zaprowadzającą opłatę miarową za trunki wprowadzone - na [illegible] spożywanie przez gminy. -

daran gehalten, das Getränk zum Ausschank lediglich von der eigenen Herrschaft oder Grundobrigkeit, abzunehmen. Hierunter sind vorzüglich gemeint: mit kreisämtlichen Bewilligungszetteln zum Ausschank nur auf eine gewisse Zeit berechtigte jüdische Hauseigenthümer, dann alle jene christlichen Fleischer, Garköche und dergleichen selbst, wenn sie eigene mit keiner darauf radicirten Schankgerechtsame versehene Häuserbesitzer, verstanden. Damit aber eben nicht jene, die sich auf diese letztere Art schon seit mehreren Jahren mit dem Ausschanke abgegeben haben, an der freien Ausschanksausübung unter dem Vorwande Theil zu nehmen suchen, als wenn sie den Schank kraft eines auf ihre Häuser radicirten Rechtes ausgeübt haben, so hat jeder, der sich eines solchen Rechtes zu erfreuen glaubt, sein diesfälliges Recht bei den Kreisämtern anzuzeigen, widrigens kann er nur für einen herrschaftlichen und grundobrigkeitlichen Schänker in so lang angesehen werden, bis er nicht sein vorgebliches Recht dargewiesen oder solches in zweifelhaften Fällen in dem ordentlichen Rechtsweg behauptet haben wird. —

Poll. Ges. Saml. 1789 S. 90

Judenordnung

Patent vom 7 Mai 1789 kraft welchem den Juden alle Begünstigungen und Rechte der übrigen Unterthanen gewähret sind.

. . . .

§. 31 Der Judenschaft wird erlaubt alle Gewerbe zu treiben, und alle Nahrungszweige zu ergreifen, welche den übrigen Landesinwohnern angewiesen, und durch die Gesetze gestattet sind. Daher alle seine bisher bestandenen Beschränkungen, insoferne solche die Judenschaft allein betreffen, gänzlich aufhören. –

§. 32 Nur allein solche Pachtungen, die mehr den Müssiggang befördern, als zu nützlicher Emsigkeit, zu welcher der Staat die Judenschaft einzuleiten zur Absicht hat, anführen, sollen ihr so lang untersagt sein, bis Arbeitsamkeit und Fleiß in anderen Gewerben bei derselben allgemeiner wird. Daher bleibt es ferner bei der bisherigen Beschränkung, wodurch Juden von den Pachtungen der Schankhäuser sowohl auf dem offenen Lande als in Städten ausgeschlossen sind.

Die Kreisämter haben darüber auf das sorgfältigste zu wachen und in Uebertretungsfällen den Juden, welcher eine Schankpachtung hält, mit einer angemessenen Leibesstrafe zu belegen, und ihn von der Pachtung selbst abzuschaffen; die Herrschaft aber, welche ihm dieselbe überläßt, das erstemal zu der auf den halbjährigen Pachtbetrag festgesetzten Geldstrafe, das zweitemal zur Erlegung des ganzen jährlichen Pachtbetrages anzuhalten, das drittemal aber der Verwaltung ihrer Güter zu entsetzen. –

§. 33 Erlaubte Schankgewerbe sind also für gegenwärtig nur solche die in Städten von Juden in eigenen Häusern und auf eigene Rechnung getrieben werden. –

Es wird demnach die unter dem 5ten November des Jahres 1784 ergangene Verordnung, welche denjenigen Juden, die bis dahin auf solche Art sich genährt haben, auch ferner dabei zu verbleiben erlaubt, hiermit erneu-

/-

-ert. Mit dem Tode oder Austritte des Gewerbenehmers aber, oder mit dem Verkaufe des Handels erlischt dieses Recht, und kann auf die Eigenthümers Erben oder Nachfolger nicht übertragen werden. —

Vide circulare v. 13/11 1788 Z. 26359.

254

Pill: Gesetz: Samml: Jahr: 1790 Seite 55

Gesetze Heft XLVII

Kreisschreiben

In Betreff der Wirthe, welche sich zum Ausschank des herrschaftlichen Getränks kontraktmäßig verbunden haben.

Seine König: apostol: Majestät haben mittelst Hofdekrets vom 25ten Juny d. J. gnädigst zu entschließen geruhet: daß nicht nur jene Wirthe, welche obrigkeitliche Wirthshäuser in Bestand nehmen, und sich zur Abnehmung des herrschaftlichen Getränks verbunden haben, sondern, daß auch jene, ~~welche herrschaftliche Wirthshäuser in Bestand nehmen und sich zur Abnehmung des herrschaftlichen Getränks verbunden haben,~~ sondern daß auch jene welche herrschaftliche Schankhäuser eigenthümlich besitzen, und sich ebenfalls zum Ausschank des herrschaftlichen Getränks vermög Kaufkontrakts verbindlich gemacht haben zur Erfüllung dieser Verbindlichkeit verhalten werden sollen.

Lemberg den 15ten Heumonat (Juli) 1790. Joseph Graf von Brigido. Anton Edler von Kornfeld. –

Gall. Ges. Samml. Jahr 1795 S. 58

1. „Hofdekret v. 28 März 1795 daß das grundobrigkeitliche Propinationsrecht regale in keiner Beziehung auf Hefen, Treber u. Spülig ausgedehnt werden dürfe, und diese allen Orten frei zu verkaufen gestattet werden müsse: mittelst dem 24 April durch Dekrete an sämmtliche Kreisämter, die Staatsgüteradministration u. die Staatsbuchhalterei.“

2. „Hofdekret v. 14 August 1795: wegen Erhöhung des Fiskalgewichts des hierländischen Tranksteuer-gefälles für das Militärjahr 1796 bei bevorstehender Verpachtung desselben - unter dem 30 August durch Dekrete an sämmtliche Kreisämter, mit Ausschluß des Bukowiner, und an die Prov. Staatsbuchhalterei.

12

150

Poll. Gesetz Samml. Jahr. 1798 Seite 22.

Gesetzes Heft XIX

Kreisschreiben

in Betreff der von den ungarischen Weinhändlern durch Galizien durchzuführenden, oder niederzulegenden und aufzubewahrenden hungarischen Weine. –

Vermittelst herabgelangten höchsten Hofkammer Dekrets vom 27ten Hornung d. J. ist anher erinnert worden, daß, da nach den bestehenden allerhöchsten Vorschriften die Einfuhr der hungarischen Weine in Galizien ohne Entrichtung eines Aufschlags sowohl zu den Niederlagen, als bei der Durchfuhr in Städten allgemein frei gestattet ist, so habe auch ein jeder ungarische Weinhändler das Recht, durch alle Städte Galiziens den hungarischen Wein frei und unentgeltlich durchzuführen, und so auch in allen Städten und Ortschaften ohne Entrichtung einer Niederlagsgebühr niederzulegen und aufzubewahren, nur habe sich derselbe des Miethzinses wegen mit dem Eigenthümer des Hauses oder Kellers ordentlich abzufinden. Dagegen sei aber den ungarischen Weinhändlern der Verschleiß ihrer Weine nur entweder im Großen oder all'ingrosso gestattet, der Kleinverschleiß aber sowohl Garnitz, Maß oder auch Kleinfaßelweise könne denselben, da hierzu ein Lokalbefugniß erforderlich ist, nicht erlaubt werden; es wäre denn, daß selbe von der Ortsobrigkeit hierzu ausdrücklich berechtigt würden, und alle Lasten die auf den Weinhandel mit Wein in jedem Orte eingeführt sind, zu tragen sich verbindlich machten. Es wird daher zur allgemeinen Wissenschaft mit dem Beisatz kund gemacht, daß nach diesen Maßregeln der in Galizien entstandene Handel mit hungarischen Weinen zu leiten sei. Lemberg den 23ten Maerz 1798 Johann Jakob Graf von Gaisruck. Maximilian Graf v. Nys.

Tranksteuer auf Bier

vide Tranksteuerpatent ex 1775

257

13

Piller: Ges: Samml: Jahr: 1800 Seite 48.

Gesetzbuch XXVI

Kreisschreiben

Daß vom 1ten November 1800 die Tranksteuer auch von Bier in Ostgalizien und in der Bukowina einzuführen sei.—

Zu Folge eines höchsten Hofkammerdekrets vom 27ten Mai l. J. haben Seine k. k. Majestät allergnädigst zu entschließen geruhet, daß vom 1ten November 1800 die Tranksteuer auch von Bier in Ostgalizien und in der Bukowina eingeführt, und dieses Aerarialgefäll von diesem Zeitpunkte angefangen nach folgendem Tarif, und zwar, nach dem nämlichen Maßstabe, wie solcher bereits in Westgalizien bestehet ohne Ausnahme eingehoben werden soll;

Als von einem Faß Doppelbier 36 kr

Von einem Faß einfachen Bier 18 kr

Von einem Quart Brantwein $1\frac{1}{2}$ kr

Von einem Quart Meth 1 kr.—

Diese allerhöchste Entschließung wird demnach zur Darnachachtung allgemein kundgemacht.—

Lemberg den 13. Junius 1800.—

Johann Jakob Graf von Gaisruck. Ignatz Kolmanhuber.

14 359

Kitt: Ges: Samml: Jahr: 1802 Seite 42

Gefällsgesetz XXIII

Regulativ

für die Debreczer städtischen Brantweinbrenner, Schänker und Küfer.

Erste Abtheilung

Bestimmung der wechselseitigen Rechte und Verbindlichkeiten, welche die bürgerlichen Brandweinbrenner gegen den Brantweingefällspächter, und dieser gegen jene hat, und deren Verletzung mit den in diesem Abschnitte festgesetzten Strafen geahndet wird.-

---

§.1. Da die Stadt Debreczin innerhalb der städtischen Gränzen ausschliessungsweise das Recht hat, Brantwein und andere diesem ähnliche Getränke zu erzeugen, so können ihre Bürger dasselbe nur mit Bewilligung der Obrigkeit, und gegen den angemessenen in dem Kontrakte zu das zeitweiligen Pächters bestimmtes Entgeld oder Akzis, und nur so lange ausüben, als die Stadt es ihnen erlauben wird. Der zeitweilige Pächter des Erzeugungs- und Ausschenkungsrechts oder Akzises ist daher nicht schuldig zu dulden, dass ein Bürger Brantwein zugleich erzeuge und auch ausschenke.

§.2. Sobald ein befugter Brantweinbrenner zur Erzeugung des Brantweins schreiten will; so hat er es noch vor Anzündung des Brantweinkessels dem zeitweiligen Brantweingefällspächter zu melden, damit dieser seine Leute, wann er will, die erforderliche Aufsicht pflegen können.

§.3. Jeder Brantweinbrenner muss es sich gefallen lassen, dass der Pächter den jedesmal erzeugten Brantwein messe und sobald dieser in die dazu gehörigen Gefässe eingefüllt ist, versiegle.

§.4. Jeder Brantweinbrenner muss den von ihm erzeugten Brantwein, an einem ihm beliebigen Orte niederlegen und daselbst bis zum Verschleiss aufbewahren. Doch muss der Aufbewahrungsort dem Pächter angezeigt werden, welcher seine angelegten Siegel von Zeit zu Zeit zu beschauen und zu revidiren, auch zu untersuchen befugt ist, ob der Brandwein nicht abgezapft worden sei.

§.5. Will der Brandweinbrenner Brantwein entweder an einheimische Schänker, oder auswärts verschleissen, so hat er es in den festgesetzten Stunden dem Pächter vorläufig zu melden, doch ist letzterer nicht befugt den Verschleiss zu hindern.

§.6. Der Brantweinbrenner darf seinen erzeugten Brandwein nur unter den Reifen all' in grosso verschleissen–

§. 7. Wenn ein Branntweinbrenner entweder ohne vorläufige Meldung Branntwein brennt, oder heimlich und mit Unterschlagung des Ausschanknutzensentgeldes oder Akzises Branntwein an die Schänker verschleißt, so macht er sich eines Unterschleifes schuldig, wofür er, im Falle er überführt wird, folgende Strafen verwirkt. Und zwar wird die einfache Unterschleifsart das erstemal mit dem Verluste des erzeugt werdenden, oder schon erzeugten Branntweins, wenn letzterer noch da ist, oder im Gegentheil mit dem Werthe desselben; das zweitemal aber mit dem Verluste des Branntweins und dem Werthe, oder nach Unterschied mit dem doppelten Werthe desselben; das drittemal endlich mit der obenerwähnten Strafe und zugleich mit dem Verluste der Erzeugungsbefugniß geahndet werden. So oft endlich eine oder die andere ~~oder erwähnten~~ Strafen gegen einen Branntweinbrenner verhängt wird, muß außer der festgesetzten Strafe jedesmal nach Unterschied der Unterschleifsart auch noch entweder das Erzeugungsnutzensentgelt allein, oder auch das Ausschanknutzensentgelt oder Akzis an den Pächter erlegt werden.

Zweite Abtheilung

Bestimmung der Rechte und Verbindlichkeiten, welche befugte Schänker und andere Parteien, und der zeitweilige Pächter gegen einander haben, und deren Verletzung mit den in diesem Abschnitte ausgemessenen Strafen geahndet wird. –

§. 1. Da die Stadt Drohobycz im städtischen Bezirke das ausschließende Recht hat, Branntwein und andere diesem ähnliche Getränke auszuschänken, so dürfen nur christliche und jene jüdischen Bürger, welche mit bürgerrechtlichen Bezugsbögen, so in der Schänke öffentlich ausgehangen werden müssen, versehen sind, und zwar nur gegen Leistung des dem jeweiligen Branntweingefällspächter kontraktmäßig zugesicherten Ausschanknutzensentgelts oder Akzises und wenn sie fremden Branntwein einführen und verschleißen wollen, auch des Entgelts für den entgehenden Erzeugungsnutzen, Branntwein und andere diesen Getränke im Großen, und mehrere Garnetzen, Quarten und kleineren Maßen ausschänken und vereinzelnen. –

§. 2. Entrichtet der Schänker an den Pächter den Ausschanknutzensakzis, und nach Unterschied auch das Erzeugungs-entgelt, so kann er seinen Branntwein, und andere diesen ähnliche ~~Rechte~~ erträgliche wo immer hernehmen: nur muß er

§. 3. Drittens, wenn er den Branntwein und andere diesem ähnliche Getränke, nämlich Rosoglio, Aquavit, Rum, Arrak, Obst- und Lagerbranntwein zum Ausschank von Auswärts ein-

/.

einführen will, die Einfuhr dem Pächter vorläufig mel-
den, und dazu in den festgesetzten Stunden die Einfuhrs-
bewilligung, das ist einen Bezugszettel einholen, das
eingeführte Getränke unverzüglich vor die Wohnung des
Pächters stellen, auch wenn der Pächter darauf dringen
sollte, messen oder visiren lassen, die entfallende Akzgebü-
hr bezahlen, und die geleistete Zahlung sich auf den
Bezugszettel quittiren lassen. —

§4 Wird das eingeführte Getränk erst nach Verlauf der Stun-
den, welche dem Pächter den Tag über zu manipuliren ge-
halten ist, dem Pächter gestellt, so ist letzterer nicht mehr
gehalten, am nämlichen Tag sein Amt zu handeln, sondern
der Schänker muß es sich gefallen lassen, dem Pächter das
nicht angezeigte Getränke den anderen Tag während
der bestimmten Stunde noch einmal zur Amtshandlung
zu stellen; dagegen ist der Pächter berechtigt das ihm
gestellte Getränke bis zu seiner Amtshandlung inzwischen
zu versiegeln. —

§5. Führt ein Schänker eine der im dritten Absatze benann-
ten Getränkgattungen ohne vorläufige Anmeldung, und
ohne einen Bezugszettel in Händen zu haben ein, oder
nimmt er von einem einheimischen Branntweinbrenner,
oder von einer anderen Privat Partei heimlich, und mit Unter-
schlagung der dem Pächter kontraktmäßig zugestande-
nen Gebühren, Branntwein zum Ausschank ab, so macht
er sich im ersteren Falle einer Schwärzung im zweiten
eines Unterschleifes schuldig. —
Wird er in der Schwärzung ergriffen oder des getrie-
benen Unterschleifs überführt, so werden
folgende Strafen über ihn verhängt werden. Und zwar
wird das erstemal die Schwärzung mit dem Verluste
des geschwärzten Getränkes, der Unterschleif aber mit
dem erweislichen ~~[illegible]~~ Werthe desselben; das zweite
mal die Schwärzung mit dem Verluste des Getränkes
und dem Werthe desselben, der Unterschleif aber mit
dem doppelten Werthe desselben, das dritte Mal aber
außer den oben erwähnten Strafen mit dem Verluste
des Schankrechtes geahndet.
So oft endlich auf eine oder die andere Strafe er-
kannt wird, muß außer den erwähnten Strafen auch noch
die Ausschankentgeltsgebühr, oder Akzis entrichtet werden.

§6 Andere Parteien haben, wenn sie Branntwein oder an-
dere dem ähnliche Getränke zu ihrem Gebrauche von
auswärts einführen, sich ebenso wie die Schänker zu beneh-
men. Nur entrichten sie nicht nur das von den Schänkern zu leisten-
de Ausschankentgelt oder Akzis sondern auch das
Entgelt für den entgehenden Erzeugungsnutzen, und dürfen
nicht weniger als einen und nicht mehr als drei Garnitz auf
einmal einführen —

§. 7. Kauft jemand für sich oder einen anderen zum eigenen Gebrauch fremden Branntwein oder ein anderes diesem ähnliches Getränke ohne vorläufige Anmeldung oder Lizenzzettel ein, oder wird er überführt, daran zu Defraudirung des Aufschlags der Schänker heimlich und mit Unterschiebung der kontraktmäßigen Gebühr verkauft zu haben, so macht er sich im ersten Falle einer Schwärzung, im zweiten eines Unterschleifs schuldig, und wird das erste und zweite Mal wie der Schänker, das dritte Mal aber, wo nachdem er in der Schwärzung ergriffen, oder eines Unterschleifes überwiesen wird mit dem Verluste des eingeschwärzten Getränkes, und dem doppelten Werthe, oder mit dem dreifachen Werthe desselben bestraft. — Außer diesen Strafen muß bei jedem Straffalle auch die verfällt nichtentrichtete Gebühr an Erzeugungs- und Ausschankzuschlagsgefälle gutgeleistet werden. —

§. 8 Wird das geschwärzte Getränke ohne den Schwärzer ergriffen, so ist es verfallen. —

§. 9 Wer die festgesetzten Strafen zu erlegen außer Stand ist, wird das erstemal mit einem 24stündigen Arreste, bei Wasser und Brod, das zweitemal mit 7, und das drittemal mit 15 Stockstreichen bestraft.

Dritte Abtheilung

. . . .

§. 5. Zur Sicherheit des Aufschlags und Hintanhaltung aller Beeinträchtigungen, wird dem Aufschläger zwar erlaubt, bei Personen, welche sich den gegründeten Verdacht einer verübten Schwärzung oder Unterschleifes oder einer Verheimlichung eingeschwärzter oder durch Unterschleif an sich gebrachter Getränke zugezogen haben; Hausvisitationen jedoch nur im Beisein eines delegirten Magistratsgliedes, und ohne Störung der häuslichen Ruhe vorzunehmen. —

. . . .

§. 9 Die ordnungsmäßig konfiszirten Getränke werden ebenso wie die eingehenden baaren Strafbeträge in drei gleiche Theile getheilt, davon ein Drittheil dem Denunzianten und Apprehendenten zu gleichen Theilen, oder wenn kein Denunciant da ist dem Apprehendenten allein, das zweite Drittheil dem Aufschläger, und das dritte der Stadt, und rücksichtlich dem Polizeifond zufällt. —

Vierte Abtheilung

- -

§. 2. Will jedoch ein hiesiger Bürger zum eigenen Gebrauche oder ein Schänker fremdes Bier zum Ausschank einführen, so hat ersterer sich deßhalb bei dem Aufschläger zu melden, den Lizenzzettel, welchen der Aufschläger ohne Anstand auszufolgen, zu verlangen, und für jedes Faß Doppelbier von 36 Eimern zimentirten Maßes 36 kr. an Aerarial-Tranksteuer, und ebenso viel an städtischen Erzeugungs- und Ausschankzuschlagsgefälle, für jedes Faß Nachsud oder Tischbier aber die Hälfte der für das Doppelbier ausgesetzten Gebühren noch vor der Einkellerung an den Aufschläger zu entrichten. Die Schänker dagegen haben sich vorläufig mit dem Aufschläger abzufinden. —

§. 3 Wer immer fremdes Bier zum eigenen Gebrauche oder zum Ausschank nach der Stadt bringt, ohne den Lizenzzettel vorläufig vom Aufschläger erwirkt zu haben, und in der Einfuhr ergriffen, oder derselben überführt wird, macht sich einer Schwärzung schuldig, welche nach Art der Branntweinschwärzungen gestraft wird. —

Pill. Ges: Samml: Jahr 1804 Seite 22.

Gesetzeszahl XVI

Kreisschreiben

Daß auf gemeinörte den Juden gehörige Leithäuser das Schankrecht nicht radicirt werden darf. —

Seine Majestät haben mit höchstem Hofkanzlei-dekret, vom 21. Hornung l. J. allergnädigst zu entschließen geruhet; daß selbst auf gemeinörte den Juden gehörige Leithäuser das Schankrecht nicht radicirt werden darf. —

Lemberg den 23. Marz 1804. — Joseph von und zu Urmény Prokop des heil. Röm: Reichs Graf von Lażanski Ludwig Zenger von Hohensiegen

, patrz przedtem wydany Dekret kancelaryi nadwornej z 21 marca 1789. r. l. 261.

Tranksteuer

16

(Hofdkt. v. 31/1 Zuschr. v. 15/2 1805)

Pill: Ges: Samml: Jahr: 1805 Seite 11

Gesetzesheft VIII

Kreisschreiben

Daß jedes Dominium den Ertrag der Propinazion von dem Jahre 1804 oder die Menge des während desselben ausgeschänkten und selbst verzehrten Branntweins, Bieres und Methes getreu angeben solle.

Da die bestehende Tranksteuergefälle den Staatsfinanzen denjenigen Nutzen, welchen sie von demselben, mit Rücksicht auf die große Menge der Konsumenten zu erwarten berechtiget waren, nicht verschaffet hat; so haben Seine Majestät vermög höchsten Kabinetsschreibens vom 31ten Jänner l. J. zu befehlen geruhet, daß dieses Gefäll in der Zwischenzeit bis demselben eine dauerhafte Richtung gegeben werden kann, zweckmäßiger, als bisher benützt werden soll.

Bei Vollstreckung dieses Allerhöchsten Befehls macht die Festsetzung folgender Maßregeln zur unbedingten Nothwendigkeit:

1tens Daß jedes Dominium den Ertrag der Propinazion von dem Jahre 1804, oder die Menge des während desselben ausgeschänkten, und selbst verzehrten Branntweins, Bieres und Methes wahr, und getreu angebe, und diese Fassion binnen acht Tagen von dem Tage zu rechnen, als ihm dieses Kreisschreiben zugestellt worden ist, dem vorgesetzten Kreisamte um so mehr vorlege, als dasselbe im Entstehungsfall mit einer Geldstrafe von zwölf Dukaten unnachsichtlich belegt werden wird. Damit ja doch bei Verfassung dieser Fassionen eine Gleichförmigkeit erzielet, und alle Mißverständnisse vermieden werden, folgt im Anhange zu diesem Kreisschreiben ein Unterricht sammt den dazu nöthigen Formularien.

2tens Daß jenes Dominium, welches nicht im Stande ist, die während des Jahres 1804 ausgeschänkte Menge der Getränke anzuzeigen, die Anzahl der innerhalb des-

selben ./.

selben vorfindigen Familien, denn das etwa die selbst verlegten Militärs angebe, und diese Angabe binnen der obbestimmten Frist unter sonst zu gewärtigen habenden Geldstrafe von ~~12~~ zwölf Ducaten an das vorgesetzte Kreisamt sende. — — — — — — — — — — —

Lemberg den 15ten Hornung 1805.

Joseph von und zu Urményi. Prokop des heil. röm: Reichs Graf v. Lazanski. —

17

Pill: Ges: Samml: Jahr. 1805 Seite 78

Gesetzes Zahl: XVI

Kreisschreiben

Daß die jüdische Schankgerechtigkeit erlischt, wenn das Haus, auf welchem selbe haftet, entweder ganz oder auch nur zum Theile verkauft wird. —

Seine Majestät haben in Bezug auf die jüdischen Schankgerechtigkeiten, und um den Unterschleifen die Gelegenheit zu benehmen, die auf die thunlichste Verminderung der Schankgerechtigkeiten gerichteten Absicht der Vorschriften mit höchstem Hofkanzleidekrete vom 24ten Februar l. J. dahin zu erläutern befunden; daß bei dem Verkaufe eines Hauses, dasselbe möge nun ganz oder zum Theile verkauft werden die Schankgerechtigkeit erlösche. Zugleich haben auch Höchstdieselbe allergnädigst zu befehlen geruhet: daß gegen die Erkenntnisse, welche sich auf das Schänkerungsgesetz gründen, die Rekurse längstens binnen einer Zeitfrist von 4. Wochen eingereicht werden müssen. — Lemberg den 15ten März 1805. Joseph von und zu Urmény Protog des G. K. K. Graf von Lazansky.

Pill. G. S. S. 132 – Jahr 1805
[illegible] Anz.
v. Gedruckte Vorschrift
Gub. Circ. vom 6 Sept. 1805
wegen Einführung des
erhöhten Tranksteuergefälls
in Galizien

§. 14. Bei jenen König: freien, so wie auch bei den bereits vergebenen Munizipalstädten hingegen, welchen das Propinationsrecht zusteht, und daher auch die auf der Bier und Methzeugung haftende Tranksteuerschuldigkeit auf sich nehmen, … wird dieß Gefäll zum Besten solcher Städte verpachtet …

§ 28 Im Falle, wo ein Grundherr oder Antheilsbesitzer ein Wirthshaus eingehen lassen sollte, wird ihm gleichwohl durch den Bezug des nämlichen Betrags von der vorgeschriebenen Schuldigkeit nichts nachgesehen, weil es nur seine Schuld ist, wenn er von dem ihm zustehenden Schankrechte keinen Gebrauch machen wollte. –

§. 31 Da die königl: freien Städte zwar meistens das Erzeugungs- und Ausschankrecht besitzen; jedoch solches selten selbst unmittelbar ausüben, sondern es den einzelnen Bürgern, gegen eine an die städtische Kasse zu entrichtendes Entgeld zu überlassen pflegen; so wird das Aerarialtranksteuergefäll in solchen Städten aus der Ursache mittelst öffentlicher Versteigerung verpachtet werden, weil es für das Aerarium zu lästig wäre, den Tranksteueraufschlag von jedem einzelnen in solchen Städten vielfältig vorhandenen Schänker einzuheben.

§. 32 Da aber gegentheils in den Municipalstädten und Märkten das Propinationsrecht meistens dem Grundherrn gehört, der solches entweder unmittelbar selbst benützet, oder aber durch mehrere Schänker, welche den Ausschank gegen ein Entgeld auf eigene Rechnung betreiben, benützen läßt; so wird auch der Grundherr für die auf solche eine Art ausfallende Tranksteuerschuldigkeit zu haften, und selbe quartalweise an die Kreis-Kasse abzuführen haben. –

§. 35. Da es zwar gesetzmäßig jedermann erlaubt ist, die Getränke zu seinem eigenen Gebrauche von wo immer her zu holen, dagegen aber auch verbunden ist, in jenem Orte die Tranksteuergebühr zu bezahlen, wohin das Getränk zur Verzehrung gebracht wird, so ist auch jeder, der einen Brandwein oder Rosoglio zum eigenen Gebrauche wohin ein-

/.

führen sollte, unter der Konfiskationsstrafe des heimlich eingeführten Brandweins oder Rosoglio und dem Erlag der Aufschlagsgebühr für selben verbunden, solchen entweder der Grundobrigkeit oder aber dem Pächter dieses Gefälles anzuzeigen, damit dieser zur Abnahme des Tranksteueraufschlages schreiten könne. —

§. 36. Daher wird hiemit auch alle wirkliche Einführung solcher Getränke unter der erstbemelten Strafe verbothen.

§. 37 Dagegen wird den Inwohnern eines und eben desselben Ortes, wenn sich auch in solch einem Orte mehrere, und zwar verschiedenen Inhabern gehörige Schankhäuser befinden sollten, erlaubt, ihr Getränk aus welch immer einem Schankhause des nämlichen Ortes herzuholen, ohne eben dieserwegen an ihren eigenen Grundherrn eine besondere Tranksteuer mehr bezahlen zu müssen, weil dieses wechselseitige Befugniß in ein und eben denselben Orte zur Vermeidung vielfältiger Streitereien nothwendig wird, und die mehrere oder mindere Verzehrung in ein oder dem anderen Schankhause des nämlichen Orts blos von der Güte und Wohlfeile des Getränkes abhängt. —

§. 38 Sollte hingegen ein Insaß solch eines Ortes, wo mehrere Ortstheilsbesitzer das Schankrecht ausüben, sein zum eigenen Gebrauche bestimmtes Getränk aus einem anderen Orte herholen, denn ist solch ein Insaß verbunden, sich in solch einem Falle nach dem 35 §. gegen seinen eigenen Grundherrn zu benehmen, mithin nur diesem das eingeführte Getränk anzuzeigen, und an ihn den Aufschlag zu entrichten.

§. 39. In Orten aber, wo kein Schankhaus besteht, und folglich kein Schank betrieben werden sollte, sind die Unterthanen solch eines Ortes befugt, ihre Getränke zum eigenen Gebrauche von wo immer herzuholen, ohne der eigenen Herrschaft einen besonderen Tranksteueraufschlag mehr entrichten zu dürfen, weil es nur der Herrschaft eigene Schuld ist, wenn sie in solch einem Orte den Ausschank gänzlich vernachlässiget, mithin ihre Unterthanen nöthiget, sich ihre Getränke aus anderen Orten herbeizuschaffen. —

Lemberg 6 Sept: 1805

Joseph von und zu Uermény. Florentin [illegible]

19

269

Hofdkt. 18 Juni <u>1806</u> Z. 9150 Gub. V. v. 9 Juli 1806 Z. 27276

(Drdacki Lexikon Wien bei Tollinger 1842
Band I Seite 467)

Auch der Verkauf von versüßten
Branntwein im Kleinen ~~ward~~ ist einzelnen
(jüdischen) Befugnißwerbern nicht gestattet,
da er <u>nichts als ein Schank</u>, und <u>welcher</u>
den <u>Juden nicht gestattet ist</u>.

Juden

20

165

Hofdkt. 12 April 1810 Z. 4634
(Drdacki B. I S. 467)

In Städten dürfen die Juden wohl das Bierpropinationsgefäll pachten, müssen aber dort, wo die Stadt eine eigene Brauerei besitzt, einen geprüften christlichen Brauer zur Biererzeugung halten

---

Hofd. 5 Oct. 1820 Z. 29904 – G.V. 31 Oct. 1820 Z. 54154
(Ibidem)

Den Juden als Juden darf die Bierbrauerei nicht verboten werden

---

21

28

Pol. Ges. Saml. 1811 S. 160

zufolge Hofkanzleidekrets 29 Nov. 1810 u. 7 März 1811

Gub. Kreisschr. 29 Nov. 1811

Unterricht und Formulare zu Schätzungs-Erhebungen bei der Schätzung der Güter zum Behufe der Entrichtung der (mit Pat. v 15 Oct. 1810) eingeführten Erbsteuer

„Bei Bier- u. Branntweinschank ist ~~[illegible]~~ .... im Veranschlagungsfalle dieser Gefälle der Pachtschilling als reinen Ertrag anzunehmen" —

Alle veränderlichen Gefällsrubriken müssen nach einem 3jährlichen Durchschnitte der vorletzten Jahre angeschlagen werden

~~Von~~ Von allen jährlichen Empfängen werden die Abgaben abgeschlagen und der sonach verbleibende reine Ertrag a 5 p. C. zu Kapital geschlagen. —

22

Auszug aus dem Real-Lexikon der politischen Gesetze für Galizien und Bukowina von Moritz Zidacki II Band Wien 1842. Seite 929.

Hf. 14. Okt. 1816, Z. 44238.

Die zunehmende Verlegenheit der Städte mit ihren dermaligen Einkünften die systemisirten Auslagen zu bestreiten, haben die Landesstelle von der Nothwendigkeit überzeugt, die schicklichsten Mittel aufzubieten, nicht nur alle Zweige des städtischen Einkommens auf das Vortheilhafteste zu benützen, sondern auch nach Thunlichkeit neue Zuflußquellen zu eröffnen. —

Unter diesen Mitteln ist eines der vorzüglichsten, die städtischen Propinationsgerechtsamen nicht, wie es noch hie und da häufig geschieht, durch die Einhebung eines Erzeugungsentgelts, sondern durch die freie Verpachtung zu benützen und zwar dergestalt, daß dem Pächter das Recht zukomme, entweder Bier, Branntwein und Meth selbst zu erzeugen, oder von Auswärts zu erkaufen, und sohin den Schänker damit zu verlegen, oder aber mit den in der Stadt befindlichen Getränkerzeugern und Schänkern beliebige Abfindungen zu treffen.

Schon in dem Hofdekrete v. 17. Juli 1785, G. Z. 19.350, wurde verordnet: die Bräuergerechtigkeit und Branntwein-Erzeugung der Städte allein, selben zu unterziehen, und den einzelnen Getränke-Erzeugung der Bürger, als der Gemeinheit nachtheilig nicht zu gestatten.

Durch das Gub. Dekret vom 6. Sept. 1799 Z. 22200, und der diesem Dekrete beigeschlossenen Instruktion wurde sämmtlichen Kreisämtern mitgegeben, um den Städten zugefallenen Propinations-Gefälle dergestalt zu verpachten, daß dem Pächter frei stehe die Getränke entweder selbst zu erzeugen oder auswärts einzukaufen, oder auch sich mit den im Orte befindlichen Getränke-Erzeugern nach Belieben abzufinden. Ferner wurde durch das Gub. Dekret vom 4. Juli 1800 Z. 18744, welches sich auf die höchste Entschließung vom 5ten Juni des nämlichen Jahres gründet als Grundsatz vorgeschrieben, daß das Recht Branntwein zu brennen, ein ausschließendes grundherrliches Gerechtsame sei, daß die Branntweinbrennerei keineswegs als ein jedermann erlaubtes Kommerzialgewerb an-

./.

gesehen werden können, und überhaupt nur allein von Juden ausgeübt werden dürfe, wo ihnen die Grundherrschaft die Branntweinbrennerei freiwillig gestattet, oder wo sie durch die pacta conventa, mit den Städten dazu gelangt sind. Wenn also unverrückt diesen bestimmten Weisungen, in dem Umfange des hiervor Leitung zugewiesenen Kreises, in einer oder der andern mit dem Propinationsrechte versehenen Stadt dieses Recht nicht zum Besten der ganzen Gemeinde frei verpachtet, sondern von einzelnen Bürgern und Juden gegen ein mäßiges Entgelt benützt wird, so hat das Kreisamt ungesäumt an Ort und Stelle die Erhebung zu pflegen und solche bis Ende Dezember d. J. zuverlässlich anher vorzulegen; worauf sich diese Konzessionen eigentlich gründen? ob zum Vortheile der Getränkerzeugenden einzelnen Bürger und Juden Privilegien, richterliche Sprüche oder pacta conventa das Wort führen, und also ein hinreichender Grund vorhanden sei, es bei der gegenwärtigen Ordnung der Dinge bewenden zu lassen, oder aber die freie Verpachtung nach dem Sinne der obigen Normalvorschrift einzuleiten? Der Umstand, daß die Stadt keine eigenen Gebäude zur Erzeugung von Bier, Meth und Branntwein besitze, ist kein giltiger Grund von der freien Pachtung des Propinationsgefälles abzugehen, und die Benützung desselben den einzelnen Getränks-Erzeugern zu überlassen, weil der Pächter entweder das Getränk von diesen ankaufen, oder sich mit den Erzeugern und Schänkern des Ortes nach Gutdünken abfinden kann, so wie denn auch letztere selbst die Pachtung erstehen können; auch die Rücksichten auf die Erwerbsfähigkeit der einzelnen Getränkerzeuger können die Einleitung nicht hemmen, weil nach den höchsten Normalvorschriften, wenn nicht eigene pacta conventa zu ihren Gunsten sprechen, ihre Gewerbe ohne weiters eingestellt werden, so können sie die Propinations-Pachtung nicht entweder selbst erstehen, oder mit dem Pächter ein freiwilliges Übereinkommen treffen; nur da, wo einzelne Bürger die Braugerechtigkeit von der kompetenten Autorität erhalten, und wohleingerichtete Brauhäuser erbaut haben, findet man es billig, daß diese Bürger im Betriebe ihres Gewerbes gegen ein mäßiges Erzeugungsentgelt erhalten werden. Das Kreisamt hat da-

/.

her bei Gelegenheit der oben angeordneten Erhebungen, zugleich auf eine verläßliche Art zu erörtern, ob solche Brauhäuser im Umfange der Stadt bestehen, auf welche Berechtigung sich solche gründen, welches Erzeugungsentgeld sie bisher entrichtet haben, welches für die Zukunft zu bestimmen sei, und in wie ferne diese Brauer bisher berechtigt waren, die städtischen Schänker mit Getränke zu versehen.

Auch die Rosoglio- und Liqueur-Erzeuger, wenn sie und der welche unter obrigkeitlicher Bewilligung bestehen, können bei ihrem Gewerbe erhalten werden, da sie ohnehin den Aquavit, den sie verfeinern, vom Pächter nehmen, oder auch sich mit demselben abfinden müssen, mithin ihre Existenz dem Gefälle eher nützlich als schädlich ist. *) —

Was endlich die befugten Schänker betrifft, so werden solche durch die freie Verpachtung des Propinationsgefälles in ihrem Erwerbe nicht beirrt, da dem Pächter in dem Kontrakte zur Pflicht gemacht werden muß, sich keiner Ausschenker als der befugten Schänker zu bedienen, und solche mit den erforderlichen Getränken in billigen, der Gegenden angemessenen Preisen zu verlegen, ja selbst diejenigen Schänker, welche ein auf ihren Häusern radizirtes Schankrecht besitzen, und sich diesfalls keine Kreidande befriedigend auszuweisen haben, nach der hierortigen Normalweisung vom 15t November 1788, № 26359, befugt sind, ihre Getränke, so wie einzelne Konsumenten, von auswärts einzubringen, wo sie jedoch alsdann das Erzeugungsentgeld zu entrichten haben, die in der — der hierortigen Verordnung vom 6. September 1799 № 22200 beiliegenden Instruction festgesetzt ist, oder insbesondere für die Stadt etwa ausgemittelt wird. Indessen hindert dieses nicht, daß dort, wo die Stadt ein oder mehrere Schankhäuser eigenthümlich besitzt, dem Pächter eingeräumt werde, in denselben den Ausschank nebstbei durch christliche Personen auf eigene Rechnung zu betreiben zu lassen. —

Beisatz für Lemberg.

Uebrigens versteht es sich von selbst, daß diese Verordnung nicht auch auf die Hauptstadt auszudehnen sei. —

---

*) Veränderung in der städtischen Getränke-Verzehrungs-Auflage durch die Einführung der Verzehrungssteuer (Präs.-Vdg. 4. Juli 1829, Z. 5053; — G. 20. August 1829, Z. 48774; — G. 23ten Oktober 1829, Z. 64070)

Aufhebung des Malzverzehrungssteueraufschlags (G. 26. August 1829, Z. 50771 und G. 23. September 1829, Z. 57313).

Weinschank

23

Vide quoque Lit: 1786 558

169

Prov: Ges: Samml: Jahr 1819. Seite 177

Gesetz № 67.

Daß der Weinschank nicht zu den Dominikal-Propinationsrechten gehöre.

Mit hohem Hofkanzleidekrete vom 3t. l. M. Zahl 16731 ist bedeutet worden, daß der Weinschank in Galizien nicht unter die Gegenstände des den Dominien zustehenden Propinationsrechtes gehöre, nachdem dieses Recht weder zu den Zeiten der bestandenen Republik auf den Weinschank ausgedehnt, noch den Dominien unter der österreichischen Regierung eine solche Ausdehnung desselben zugestanden, sondern im Gegentheile mit dem §. 58 des Patents vom 16ten Juni 1786 die ausschließende Berechtigung der Weine, die sich einige Herrschaften angemaßt haben, aufgehoben, und es ist die Anmaßung, allen, die sich nicht mit ihnen abfinden, den Weinverlag zum Ausschank zu untersagen, abgestellt worden ist.

Dieser Grundsatz ist daher ohne eine besondere allgemeine Kundmachung in allen vorkommenden Fällen zur Richtschnur zu nehmen. —

Gub: Dekret vom 28ten Juni 1819 Zahl № 30325. —

nicht wichtig

24

330

Prov: Ges: Samml: J. 1821 Seite 20.

Zahl des Gesetzes 20

Bestimmungen der Strafen für die Uebertrettung der Tranksteuervorschriften.

Nachdem in dem 35 §. des Kreisschreibens vom 6ten September 1805 und in dem Absatze d. der diesem Kreisschreiben unter lit. c. angehängten Vorschrift in Ansehung des heimlich eingeführten Brandweins, Rosoglio u. s. w. die vorgeschriebene Konfiskationsstrafe und der Erlag der Aufschlagsgebühren nur dann anwendbar ist, wenn der heimlich eingeführte Brandwein, Rosoglio Rhum und Liquer wirklich betretten wird, und vorhanden ist, für jeden Fall aber, wenn diese Getränkgattungen bereits ausgeschänkt und verzehrt worden sind in diesem Kreisschreiben nicht vorgesehen ist, so wird hiermit in Folge des einverständlich mit der k. k. vereinigten Hofkanzlei herabgelangten Hofdekrets der k. k. allgemeinen Hofkammer vom 21t Jänner 1821 Z. $\frac{52457}{2682}$ zu Jedermanns Wissenschaft verordnet: daß, wenn die Quantität und die Gattung des heimlich eingeführten bereits ausgeschänkten oder verzehrten Brandweins, Rosoglio, Rums und Liquers ausgemittelt werden kann, die Vergütung desselben nach den Lokalpreisen an die Stelle der Konfiskazion zu vertretten habe, wenn aber die Quantität dieser geistigen Getränke nicht mehr ausgemittelt werden kann, nur eine den Umständen angemessene Geldstrafe nebst dem Erlage der Aufschlagsgebühren entrichtet werden müsse. –
Guberniumdekret vom 9t Februar 1821 Zahl 7324.

25 222

Prov. Ges. Saml 1824 S. 84

(a. h. Entschl. vom 4ten May 1824
Hofk. Dkt. vom 11 May 1824 Nro 13837/886
Gub. Vdg vom 25 May 1824 Z. 31150

Erneuerung des Verbots des unbefugten Judenaufenthaltes auf dem Lande u. des unbefugten Getränkausschanks durch Juden

26

Prov: Ges: Samml: Jahr 1824 Seite 332
Gesetzzahl 144. –

Schänker sind zur Abnahme der grundherrschaftlichen Getränke nur in dem Falle verpflichtet, als sie sich hiezu gegen die Grundherrschaft verbindlich gemacht haben. – –

Mit dem in Folge allerhöchster Entschließung vom 27 Hornung 1788 am 21ten März desselben Jahres erlassenen gedruckten Kreisschreiben, ist festgesetzt worden: daß die Bestandinhaber obrigkeitlicher Schankhäuser, welche gegen die Herrschaften in Absicht auf den Getränkbezug keine Verpflichtungen eingegangen sind, noch weniger aber jene, die eigenthümliche Schankhäuser besitzen, in dem Bezug des Getränkes zum Ausschank einer Beschränkung unterliegen, sondern denselben frei stehe, das Getränk in oder außer der Herrschaft wo und wann sie wollen in den k.k. Staaten sich beizuschaffen. –

Mit der später an sämmtliche Kreisämter erlassenen Circularverordnung vom 13ten Dezember 1788 N 26359 von welcher eine Abschrift mitfolgt, sind aus Anlaß mehrerer vorgekommenen Anstände und irrigen Auslegungen des ersteren Kreisschreibens die Belehrungen hinausgegeben worden, welchen Schänkern das Recht des freien Getränkbezuges gestattet ist, und welche auf die Abnahme des herrschaftlichen Getränkes beschränkt angesehen werden müssen. –

Nun hat aber die hohe Hofkanzlei mit Dekret vom 29ten Juli l. J. N 19162 zu bemerken befunden: daß unter dem allgemeinen Ausdruck Schänker
1tens Bestandhälter obrigkeitlicher Schankhäuser
2tens Schänker mit einem radicirten Schankrechte, oder
3tens Schänker mit einem bloßen Personalbefugnisse, worauf aber keine gegen die Obrigkeit eingegangene Verbindlichkeit haftet, : /. 4tens

/. 4tens solche Schänker, deren Personalbefugniß an eine gegen die Obrigkeit eingegangene Verbindlichkeit gebunden ist, verstanden werden können.

In Ansehung der Schänker der ersten und zweiten Klasse sei der Sinn der allerhöchsten Entschließung in der Circularverordnung vom 13ten Dezember 1788 gehörig auseinandergesetzt worden. – Von den Schänkern der dritten Gattung komme daselbst vermuthlich in der Voraussetzung keine Erwähnung vor, daß in Galizien keine derlei Schänker bestehen. – Indessen leide es sich nicht zu bezweifeln, daß denselben da, wo es deren gibt, nach dem Sinne der allerhöchsten Entschließung vom 27 Hornung 1788 das Recht zustehe das Getränk in oder außer der Herrschaft wo und wann sie wollen im Inlande sich beizuschaffen. –

Die Schänker der vierten Klasse unterscheiden sich von den Bestandhältern herrschaftlicher Schankhäuser nur dadurch, daß diesen von der Obrigkeit der Ausschank mit Bewilligung des

Herrsch /.

herrschaftlichen Schankhauses, den Schänkern der zweiten Klas-
se aber den Ausschank in ihren eigenen, oder gemieth-
eten Häusern gestattet wird, und sie unterscheiden sich
wieder unter sich selbst nur durch die Bedingungen, un-
ter welchen die Obrigkeit einem jeden von ihnen den
Ausschank gestattet hat.

Hieraus ergibt sich

a. daß das Verhältniß dieser Schänkerklasse zur Grund-
herrschaft, nur nach den Verbindlichkeiten die zwischen ihnen
und der Grundherrschaft verabredet worden sind zu
beurtheilen sey, – und

b. daß sie daher gleich den Bestandnehmern herrschaft-
licher Schankhäuser zur Abnahme der Getränke von der
Grundherrschaft nur in dem Falle, und in dem Maße
verbunden sind, als sie sich hiezu gegen die Grundherr-
schaft verbindlich gemacht haben. –

c. daß wenn die zwischen den Obrigkeiten und Schänkern
eingegangenen Verbindlichkeiten privatrechtlicher Na-
tur sind, die politischen Behörden, sich darüber in keine me-
ritorische Entscheidung einzulassen, sondern auf den Ver-
such eines Vergleiches, oder wenn dieser mißlingen sollte,
auf ein Provisorium zu beschränken, und die streitenden
Partheien an den Rechtsweg zu weisen haben. –

Vermög dieser hohen Entschließung, sind sonach die letzten
beiden Punkte der Circular-Verordnung vom 13ten Dezember
1788 № 26359 als abgeändert anzusehen. –

Zum Leitfaden bei etwaigen Streitigkeiten zwischen Schän-
kern und Obrigkeiten wird den Kreisämtern mitgegeben: –

I. stets den Verleihungstitel der Schankgerechtigkeit möglichst
genau zu erheben,

II. auf die Art der bisherigen Ausübung sammt des fak-
tischen Besitzstandes Rücksicht zu nehmen, und bei Städten ins-
besondere.

III. das denselben zukommende freie Propinationsrecht –
oder die bestehenden Erzeugungs- Unterhalts- oder Verzeh-
rungsbeschränkung – welchen selbst die mit radicirten Schank-
befugnissen versehene Schänker, so wie jedes zum eigenen Ge-
brauch eingeführte Getränke, unterliegt nicht außer Acht
zu lassen. –

Gub. Vdg vom 2. November 1824. Gub. № 62563. –

nur für Gem. Aufschlag wichtig
bei Prop.-recht nicht

27

Prov: Ges: Samml: J. 1825 Seite 136

Zahl des Gesetzes 77

Bestimmung der Gränzlinie zwischen Aquavit und Schankbranntwein. –

In Erledigung der Berichte vom 27ten Jänner und 29ten October v. J. No 1003 und 26849 wird dem Magistrat unter Rückschluß der Beilagen bedeutet, daß zufolge h. Hofkammerdecrets vom 16ten l. M. No 17900 die Gränzlinie zwischen Aquavit und Schankbranntwein mit 20 Grad des Beaumé'schen Aerometers festgesetzt worden sei.

Nach dieser hohen Bestimmung ist die städtische Getränke-Aufschlags-Gefällenpachtung über ihre Beirrungen bereits vom J. 1823 angemessen hinsichtlich zu verständigen, und der Magistrat hat sich auch selben bei Streitigkeiten über die Qualität des eingeführten Branntweins in der Art zu benehmen, daß jeder, die bemerkten 20 Grade übersteigende stärkere Branntwein schon als Aquavit zu behandeln sey.

Zu diesem Zwecke hat der Magistrat einen Beaumé'schen Aerometer und einen Reaumür'schen Thermometer bei den hierortigen Universitäts-Mechaniker verfertigen, und beide bei einer eigenen Commission mit Beiziehung des, an hiesiger Universität angestellten Professors der Physik und der Apothekenvorsteher genau prüfen zu lassen, und bis dann in dem Bureau des betreffenden Magistrats-Referenten verschlossen aufzubewahren.

Da die Versuchen der Proben sehr einfach ist, und eine wenige practische Geschicklichkeit erfordert, so ist ein Markt oder Gemeindiener durch die Vorsteher der Apotheker hierin unterrichten lassen, in zweifelhaften Fällen aber ein kundiges Apotheker-Individuum beizuziehen. –

Bei Getränke-Gefällen Pachtung ist anzuweisen, einen Beaumé'schen Aerometer ebenfalls zur obigen Probe beizubringen, damit selber gleichmäßig sich richtig

/.

gestellt, und bei denselben als Mustermaße, somit nicht zum gewöhnlichen Gebrauche aufbewahrt werde, um in streitigen Fällen zur Richtschnur zu dienen. Gub. Verordg. vom 30t. Juni 1825 Gub. Zahl 37203. –

28

274

Prov: Ges: Samml: J. 1825 Seite 222.

Zahl des Gesetzes 148.

Radizirte Schankbefugnisse dürfen nicht mehr statt finden, und nur in besondern Fällen müssen selbe bei der Landesstelle angesucht werden.

Es sind Fälle vorgekommen, daß Magistrate gestützt auf das den Obrigkeiten zustehende Befugniß der Schankgerechtsamverleihung sich beikommen ließen, selbst radizirte Schankbefugnisse zu ertheilen.

Mit der Radizirung eines Schankrechtes ist in Gemäßheit des unterm 13ten November 1788 Z. 26359 an sämmtliche Kreisämter erlassenen Normalweisung die Berechtigung verbunden, daß der Besitzer eines radizirten Schankbefugnisses befugt ist, das zum Ausschank erforderliche Getränke von den Grundobrigkeiten oder ihren Propinationspächtern zu nehmen, und ihm freigestellt wird solches von woher er will zu beziehen. Diese Berechtigung ist offenbar ein so beträchtlicher Abbruch für das obrigkeitliche Propinationseinkommen, daß die Bewilligung der Radizirung der Schankrechte als eine theilweise Alienirung der obrigkeitlichen Propinations-Gerechtsamen angesehen werden muß.

Da nur die Landesstelle verpflichtet ist die Integrität der städtischen Gerechtsamen zu überwachen, so kann es auch unverkennbar nur der Landesstelle zustehen, die Radizirung eines Schankrechtes zu bewilligen.

Aus diesem Grunde, und weil nach einer weiteren den Kreisämtern im Grunde des h. Hofkammerdekrets vom 26. Oktober 1815 Zahl 18843, unterm 1ten Dezember 1815 Zahl 47928 bekannt gemachten Normalvorschrift, überhaupt gar keine radizirten Gewerbe mehr errichtet werden sollen, wird den Kreisämtern bedeutet, daß in der Regel gar keine Radicirungen der Schankberechtigungen mehr statt finden dürfen, und daß in den un-

/.

zu erhaltenen Fällen, wo besondere Umstände es räthlich machen, eine Ledigzählung des Schankrechtes zuzugestehen, dießfalls stets von Fall zu Fall die gehörig begründeten Anträge an diese Landesstelle zu machen seien, indem ohne hierortiger Bewilligung keine Ledigzählung eines Schankrechtes als gültig anerkannt, und derjenige, der sie ertheilet hat, nebst der ihm hiefür bevorstehenden Ahndung auch für jeden hieraus entstehenden Nachtheil verantwortlich erklärt wird. —

Die Kreisämter haben alle Magistrate und städtische Kämmereien hiernach zu belehren, und den Befolg zu überwachen.

Gub. Vdg. vom 24ten Oktober 1825 Zahl 48952 —

Sołtysen

29

Prov: Ges: Samml: J. 1826 Seite 52.

Zahl des Gesetzes 44.

Die bestehende Verordnung nach welcher den Soltysen kein freies Mühl= Holzungs= Schankrecht, keine Fischerei und dergleichen zusteht, wird außer Kraft gesetzt.—

Da man sich überzeugte, daß die hierortige Verordnung vom 6ten Mai 1808 Z. 19177 womit erklärt wurde, daß den Soltysen kein freies Mühl- Holzungs- Schankrecht keine Fischerei u. s. w. wenn auch diese Rechte in den Privilegien der Stiftbriefen enthalten wären, und sie im Besitze und Genusse eines dieser freien Dominicalrechtes sich befinden, zustehe, mit den zu jener Zeit bestandenen gesetzlichen Vorschriften nicht übereinstimmt, so findet man die gedachte Verordnung außer Kraft zu setzen, und die k. k. Kreisämter anzuweisen in künftigen Fällen sich bloß nach den in dieser Hinsicht bestehenden Vorschriften zu benehmen. Gubernial Verordnung vom 26ten März 1826 Gub: Zahl 12917.

minder wichtig

30

Prov. Ges. Saml. 1827 Seite 92 —
Gubernialzahl 42

Vorschrift über Regulierung der Schänker u. Traiteure in Lemberg

Hofkanzleidekret v. 15/2 Z. 4319 Gub. Vdg vom 4/4 1827 Z. 13161

§1 Die Beschränkung der jüdischen Schankgewerbe auf eine bestimmte Zahl hat künftig bei dem Bier und Methschanke nicht mehr, wohl aber bei dem Branntweinschanke zu bestehen — —

~~§5 Mit h. Hofkanzleidec~~

§4 Außer den ~~al~~ alten jüdischen Schänkern kann nur den jüdischen Traiteurs der Ausschank von Bier, Meth u. Branntwein und zwar nur der Tischschank an ihre jüdischen Gäste gestattet werden

§5 Mit h. Hofkanzleidekrete vom 31 Jän. 1827 Z. 2785/161 ist die Weisung erflossen, dass der Weinschank zu den, den Juden gestatteten Beschäftigungen gehöre

Im nämlichen Jahre Seite 412
(v. 5 d. M.)
Hofkanz. Dkt. 20 Z. 24449 G. Vdg 6 Oct. 1827 Z. 67211
Regulierung der Schankgebühren in Lemberg.

780 = 1000
780 = 1000
780 = 1000

2.340 = 3000 all.

Prov: Ges: Samml: Jahr: 1827: Seite 110

Gesetzzahl 49

Juden ist der Weinschank nicht verboten.

Da sich bisher hinsichtlich der Frage, ob den Juden der Weinschank erlaubt oder verbothen sei, in einzelnen Fällen erflossener Entscheidungen, nicht immer gleichförmig benommen worden ist, so hat man diesen Gegenstand der k. k. Hofkanzlei zur Entschließung vorgelegt, welche hohe Hofstelle nunmehr mit Dekret vom 31ten Jänner dieses Jahres Zahl 2785/161, zu verordnen befunden hat, daß die Landesstelle in dieser Beziehung die Kreisämter zur Befolgung des Absatzes d.) der Zirkular Verordnung vom 16ten November 1786 No 29405, womit den k. Kreisämtern erinnert wurde, daß der Weinschank den Juden nicht verbothen ist, mit der Erinnerung anzuweisen habe, daß diese Verordnung durch den §. 33. des Patents vom 7 Mai 1789 nicht außer Kraft gesetzt worden ist. Die k. Kreisämter haben sich daher nach dieser hohen Weisung in vorkommenden Fällen genau zu benehmen.

Gubern: Dekret vom 20 März 1827 Gub Zahl No 9628.

Prov. Ges. Samml. Jahr. 1829 Seite 196

Auszug aus dem Gesetze über Einführung der allgemeinen Verzehrungssteuer

(Präsidial Kundmachung v. 5 Juli 1829 Zahl 3-5039)

I.

Seine Majestät haben zur Vereinfachung und angemessenen Regulirung der Abgaben, welche in Allerhöchstihren Staaten unter verschiedenen Formen und Benennungen bisher von den Getränken und einigen anderen Verzehrungsgegenständen abgenommen wurden, in Folge allerhöchster Entschließung vom 25ten Mai 1829 nachstehende Verfügungen zu verordnen geruhet.

– – – – – – – – – – – – – – – – – – – –

IV

Von den, zum Erlage der allgemeinen Verzehrungssteuer Verpflichteten

5) Die Verzehrungssteuer wird auf dem offenen Lande und in kleineren Städten eingehoben: –

a) Von allen jenen, welche sich mit der Erzeugung von Bier beschäftigen. –

b) Von den Gast und Schankwirthen, Kaffeeschänkern und sogenannten Leutgebern, so wie von allen denjenigen, welche Arak, Rosoglio, Liqueurs und andere versüßte geistige Getränke, Branntwein, Branntweingeiste, dann Wein, Weinmost, oder Obstmost, solches mag das eigene oder fremde Erzeugniß sein, ausschänken, oder den Verkauf dieser Getränke im Kleinen, das heißt: beim Wein, Weinmost oder Obstmost unter einem niederösterreichischen Eimer, bei den übrigen geistigen Getränken unter einem Viertel Eimer, betreiben.

– – – – – – – – – – – – – – – – – – – –

Kleinschank unter 1/4 Eimer

33

Prov: Ges: Samml. Jahr. 1829 Seite 368

Auszug aus dem Gesetze über Einführung der allgemeinen Verzehrungssteuer

(Gub: Verordnung vom 25ten September 1829 Gub. Z. 57781

136.

Erläuterung des Kreisschreibens wegen der allgemeinen Verzehrungssteuer, in wie ferne nämlich außer der Hauptstadt Rum, Arak, versüßte geistige Getränke, Branntwein, Branntweingeist, dann Wein, Weinmost oder Obstmost der Verzehrungssteuer unterliegen. –

Laut Eröffnung der Verwaltung der vereinigten Gefälle vom 21ten v. M. Zahl 12034 hat das h. Finanzministerium mit Dekret vom 11ten l. M. Zl. 6737 einige Punkte des Kreisschreibens vom 5ten Juli 1829 Zl. 5039 wegen der allgemeinen Verzehrungssteuer folgender Massen erläutert.

1. Aus dem §. 5. lit. b. des Kreisschreibens vom 5t Juli 1829 und der Erläuterung vom 23ten l. M. Zahl 56191 erhellet, daß außer der Hauptstadt Rum, Arak, Rosoglio, Liquers und andere versüßte geistige Getränke, Branntwein, Branntweingeist, dann Wein, Weinmost oder Obstmost nur dann der Verzehrungssteuer unterliegen, wenn sie in einer zum Kleinverschleiße bestimmten Niederlage eingelagert werden, dagegen von der Verzehrungssteuer nicht getroffen werden, wenn sie in einer zum Verschleiße im Großen bestimmten von den Ausschankstellen gehörig abgesonderten Orte vorhanden sind. –

Hieraus ergibt sich auch, daß aus einer zum Verschleiße im Großen bestimmten Getränkeniederlage der Ausschank im Kleinen, das heißt, beim Wein, Weinmost, oder Obstmost unter einem niederösterreichischen Eimer, bei den übrigen geistigen Getränken unter einem viertel Eimer nicht betrieben werden darf. Sollte daher ein Getränkehändler oder Schänker aus den nicht zum Kleinverschleiße bestimmten, und keiner näheren Kontrolle unterliegenden Niederlagen Getränke unter einem Eimer und rücksichtlich unter einem viertel Eimer verkaufen, so

/.

wird derselbe nicht allein von diesen Parthien die Verzehrungssteuer zu entrichten haben, sondern es wird sein jeweiliger ganzer Getreidevorrath versteuert und sofort auf die Art behandelt werden, als wenn der Vorrath nur ausschließlich bei Niederlage zum Kleinverschleiße bestimmt wäre. . . . .

. . . .

Diese Erläuterungen hat das k. k. Kreisamt mittelst der Obrigkeiten allgemein zu verlautbaren." – Hof Decr: vom 25ten August 1829 Zahl 54751

31

[illegible] 21/3 1788
280

Prov: Ges: Samml: J. 1832 Seite 72

Zahl des Gesetzes 36

Erneuerung des Kreisschreibens wegen freier Einfuhr der Getränke zum eigenen Hausbedarf für Unterthanen

Die hohe k.k. vereinte Hofkanzlei hat mit Dekret vom 4ten Hornung l. J. Zahl 2195/176 anbefohlen, die in dem Kreisschreiben vom 21ten März 1788 enthaltene Anordnung: „daß es den Unterthanen frei stehe, sich das Getränk „zu dem Bedarf ihres eigenen häuslichen Gebrauches in oder „außer der Herrschaft, von wem sie wollen, in dem Kleinen „beizuschaffen" mit dem Beisatze zu republiziren; daß Seine k. k. Majestät mit allerhöchster Entschließung vom 28ten Jänner d. J. in dieser Beziehung die gehörige Ueberwachung der bestehenden Gesetze in Erinnerung zu bringen befunden haben, und daß demnach einerseits jede Verhinderung, Beschränkung oder Erschwerung der Ausübung dieses den Unterthanen zustehenden Rechtes, mithin auch die Abforderung was immer für einer Abgabe, für die zu deren eigenem Bedarfe eingeführten Getränke, an die Dominien, anderer Seits aber auch von den Unterthanen jeder unbefugte Schankbetrieb, als eine gesetzwidrige Handlung, nach den bestehenden Vorschriften geahndet werden müßte.

Welches hiemit zur allgemeinen Kenntniß und Darnachachtung kundgemacht wird. —

Gubernial-Kundmachung vom 9. März 1832 Gub. Zahl 10732

35

281

Prov. Gen. Dzien. 1837 Strona 618

O ile Markietanki w Kasarniach

mają prawo szynkowania —

36 282

Prov: Ges: Samml. J. 1839 Seite 406

Zahl des Gesetzes 126

Änderung der Bedingnisse für die Verpachtungen der städtischen Propinationen, aus Anlaß des den befugten Handelsleuten zugestandenen Verkaufsrechts geistiger Getränke.

Mit der hierortigen Verordnung vom 6ten Juli l. J. Zahl 40057 sind den k. k. Kreisämtern die Bestimmungen des h. Hofkammer-Dekretes vom 31ten Mai 1839 Zahl 23627, bezüglich auf den Verkauf von Arrak, Rhum, Punschessenz und Liqueur durch die befugten Handelsleute, zugekommen.

(Prov. Ges. S. 1834 Seite 142)

Diesen Bestimmungen zufolge müssen auch die mit der hierortigen Verordnung vom 5ten April 1834 Zahl 9810 hinausgegebenen Bedingnisse für die Verpachtungen der städtischen Propinationen einigen Änderungen unterliegen, und zwar:

a) in dem §. 1. des Lizitations-Protokolls heißt es:

Überläßt die Stadt N. dem Meistbiethenden, das ihr im ganzen Umfange der Stadt ausschließend zustehende Erzeugungs- und Ausschankrecht von Branntwein, Bier, und Meth, dann von Rhum Rosoglio Arrak Slivovitz – Liqueur, Aquavit, Punschessenz, Wisniak und Malinik auf die Zeit etc etc. –

Dieser §. muß sonach folgendermaßen lauten:

Überläßt die Stadt N. dem Meistbiethenden das ihr im ganzen Umfange der Stadt ausschließend zustehende Erzeugungs- und Ausschankrecht von Branntwein, Bier, und Meth, Wisniak und Malinik, dann das Recht Rhum, Arrak, Slivovitz, Rosoglio, Liqueur, Punschessenz zu erzeugen und auszuschänken etc.

b) Der §. 3. lautet folgendermaßen:

Ebenso sind diejenigen Besitzer, welche ein auf ihren Häusern nach der Gubernialweisung vom 8ten April 1789 radizirtes Schankbefugniß besitzen, und sich dießfalls bei dem k. k. Kreisamte befriedigend ausgewiesen haben, befugt, ihre Getränke von auswärts einzuführen, jedoch unterliegen dieselben in diesem Falle allen den ebenfalls im 2. Punkte erwähnten Verpflichtungen, daher sie auch das Erzeugungsbad.

/.

zeugungsentgeld an den Propinationsbesitzer nach den oben bemessenen Sätzen zu entrichten, oder sich mit demselben im Allgemeinen abzufinden schuldig sind. Die Rosoglio- und Liqueur-Erzeuger, welche mit gehörig erlangter Bewilligung im Orte bestehen, werden zwar bei diesem ihrem Gewerbe erhalten, allein sie sind gehalten, entweder den Aquavit, den sie ohnehin nur verfeinern, von dem städtischen Branntwein-Propinationsbesitzer zu nehmen, allenfalls sich mit ihm über die Erzeugung abzufinden, oder für den eingeführten Rosoglio und Liqueur ebenso, wie für den eingeführten Aquavit das im §. 2 festgesetzte Erzeugungsentgeld zu entrichten.—

Hier ist am Schlusse folgende Bestimmung einzuschalten:

„Die befugten Spezereiwaarenhändler oder die Besitzer „von gemischten Waarenhandlungen sind zwar berechtigt, versüßte geistige Getränke, als: „Arrak, Rum, Punschessenz, Liqueur zum Handel" woanders her zu beziehen, dieselben jedoch nur in versiegelten Bouteillen, „welche nicht weniger als ein Seitel enthalten dürfen, „und ohne Ausübung des Ausschanks zu verschleißen. „Zugleich sind dieselben verpflichtet, für die zum Verschleiße eingeführten obenerwähnten Getränke die in „dem §. 2. festgesetzten Gebühren nebst einer Zugabe „von 50 Perzent von diesen Gebühren als eine der „Stadt zur Bestreitung ihrer Auslagen bewilligte „Auflage an den zu ihrer Einhebung bestimmten „Propinationspächter zu entrichten, und zu diesem „Behufe die einzuführenden Getränke gehörig anzumelden, unter den im §. 2 auf die unterlassene „Anmeldung festgesetzten Strafen".—

Hievon sind sämmtliche Magistrate und Stadtkämmerern anzuweisen, und ist sich hiernach sowohl in Bezug auf die Propinations-Pachtungen und Lizitationen, als auch sonst vorkommenden Fällen genau zu benehmen.—

Gub: Verordnung vom 2t August 1839 Gub Z. 40651.

37 Prov: Ges: Saml: J. 1839 Seite 378.

Zahl des Gesetzes 109. —

In wie ferne die Spezereiwaarenhändler den Kleinverschleiß mit versüßten geistigen Flüssigkeiten betreiben dürfen.

Aus Anlaß eines speziellen Falles hat die k.k. allgemeine Hofkammer mit dem h. Dekrete vom 31. Mai 1839 Zl 23627 entschieden, daß die befugten Spezerei-Waarenhändler oder auf dem Lande die Besitzer von gemischten Waarenhandlungen bei dem ihnen gestatteten Kleinverschleiße von versüßten geistigen Getränken, als: Arrak, Rhum, Punschessenz, Liqueur etc etc, welche sie wo immer beziehen, jedoch nur in versiegelten Bouteillen ohne Ausübung des Ausschankes verschleißen können, nur solcher versiegelten Bouteillen, die nicht weniger als ein Viertel d.i. eine halbe Quart enthalten, sich zu bedienen haben, und falls ein Spezereiwaarenhändler den glasweisen Ausschank an sitzende Gäste oder über die Gasse beabsichtigen sollte, hiezu des förmlichen, im ordnungsmäßigen Wege zu erwirkenden Schankrechtes bedürfe.

Wovon die k.k. Kreisämter zur Richtschnur in vorkommenden Fällen in die Kenntniß gesetzt werden. — Gubernial-Verordnung vom 6. Juli 1839 Gub: Z 40057. —

37

[illegible] 1839
Liqueurhandel [illegible]
in Städten

2[illegible]

Prov: Ges: Saml: J. 1839 Seite 378

Zahl des Gesetzes Nº 109 —

In wie ferne die Spezerei-Waarenhändler den Kleinverschleiß mit versüßten geistigen Flüssigkeiten betreiben dürfen.

Aus Anlaß eines speziellen Falles hat die k. k. allgemeine Hofkammer mit dem hohen Decrete vom 31 Mai 1839 Z. 23127 entschieden, daß die befugten Spezerei-Waarenhändler oder auf dem Lande die Besitzer von gemischten Waarenhandlungen, bei dem ihnen gestatteten Kleinverschleiße von versüßten geistigen Getränken, als: Arrak, Rhum, Punsch-essenz, Liqueur &c. etc., welche sie wo immer beziehen, jedoch nur in versiegelten Bouteillen ohne Ausübung des Ausschankes verschleißen können, nur solcher versiegelter Bouteillen, die nicht weniger als ein Seitel d. i. eine halbe Quart enthalten, sich zu bedienen haben, und falls ein Spezerei-Waarenhändler den glasweisen Ausschank in seinem Geschäfte oder über die Gasse beabsichtigen sollte, hiezu das förmliche, im ordnungsmäßigen Wege zu erwirkende Schankrecht bedürfe.

Wovon die k. k. Kreisämter zur Nachachtung in vorkommenden Fällen in die Kenntniß gesetzt werden —

Gubernial-Verordnung vom 6. Juli 1839 Gubernialzahl 40057.

38

Prov. Ges. Saml. J. 1839 Seite 30 285

[illegible] 13

Verfahrungsart in Sachen des Schankrechts der Dominien berührenden Fällen

Zu Folge h. Hofkanzlei-Dekrets vom 8 Dezemb. 1838 Z. 20772, ist mit allerhöchstem Cabinetsschreiben vom 28 Nov. 1837 angeordnet worden, sich bei allen, das Schankrecht der Dominien berührenden Fällen, sowohl in Bezug auf die Dominien und Schutzstädte, als auch auf die Schänker in Dominicalbezirke, in den Entscheidungen von der Grund und so lange, bis Sr. k. k. Majestät über einen in dieser Angelegenheit von der hohen Hofstelle erstatteten allerunterthänigsten Vortrag die allerhöchste Entschließung zu erheben geruhen lassen werden, nur an die bisher im Bereiche des betreffenden Dominiums-Bezirks Statt gefundene Gepflogenheit auf das Genaueste zu halten. —

Die k. k. Kreisämter werden hiervon zur Wissenschaft und genauesten Befolgung in vorkommenden Fällen in die Kenntniß gesetzt. —

Gubernial-Verordnung vom 20ten Jänner 1839
Gub. Zahl 86712 ex 1838

39 286

Prov: Ges: Samml: J. 1842 Seite 12.

Zahl des Gesetzes 7 –

Ueber das den Rosoglio und Liqueur-Fabrikanten zustehende Recht ihre selbsterzeugten Rosoglio und Liqueur-Gattungen zu verschleißen.

Um den häufig vorkommenden Beschwerden wegen unbefugter Ausübung des Schankrechtes von Seite der Rosoglio- und Liqueur-Fabrikanten zu begegnen, und eine Gleichförmigkeit mit der in der Provinz Niederösterreich diesfalls bestehenden gesetzlichen Anordnung herzustellen, hat die hohe k.k. allgemeine Hofkammer im Einvernehmen mit der hohen k.k. Hofkanzlei Folgendes anher zu eröffnen befunden:

Den Rosoglio und Liqueur-Erzeugern steht das Recht zu, die von ihnen selbst erzeugten Rosoglio und Liqueur Gattungen im Großen und im Kleinen zu verschleißen, dieselben sind jedoch bei dem Kleinverschleiße ihrer Erzeugnisse auf den Verkauf in versiegelten Bouteillen dergestalt beschränkt, daß die versiegelten Bouteillen, mittelst welcher der Kleinverschleiß betrieben wird, nicht weniger als ein Seidel, d.i. eine halbe Quart enthalten dürfen. –

Wovon die k.k. Kreisämter zu Folge hohen Hofkammer-Dekrets vom 6ten Dezember 1841 Zahl 49070 zur Wissenschaft und weiteren Verfügung in die Kenntniß gesetzt werden –

Gub. Verordn. vom 17 Jänner 1842 Gub. Zahl 86230 ex 1841

Prov: Ges: Samml. J. 1842 Seite 268

Zahl des Gesetzes 82

Bestrafungsart der Rosoglio- und Liqueur-Erzeuger für gesetzwidrigen Kleinausschank

---

Es ereignen sich öfter Fälle, daß die Rosoglio- und Liqueur-Erzeuger ihre Befugniß überschreiten, und gesetzwidrigen Kleinausschank zum Nachtheile der propinations-berechtigten Dominien und Städte betreiben. —

Zur Hintanhaltung dieses Unfugs und Behufs der gleichmäßigen Behandlung der dießfälligen Übertreter wird, wie dieses bereits unterm 1. August 1828 Z. 53700 dem Wadowicer Kreisamte und Erlaß, sowie jezt allen selben, und unterm 22. Mai 1838 Z. 24690 in Beziehung auf die Stadt Lemberg verordnet wurde, bestimmt, daß jeder gesetzlich erwiesene Schankunfug künftighin das erste Mal mit 50 f CMze das zweite Mal mit 100 f CMze, und das dritte Mal mit dem Verluste des Befugnisses zur Rosoglio-Erzeugung bestraft werde. —

Die k. k. Kreisämter haben die Magistrate und Ortsobrigkeiten zur genauen Befolgung dieser Anordnung ausdrücklich anzuweisen. —

Gub: Verdg: vom 17 Mai 1842 Gub: Zahl 22617. —

41

288

Provinzial Ges. Saml. Jahrg. 1844
Seite 40 – Gesetzzahl 18

Radicirte Schankbefugnisse und neu zu errichtende Einkehrhäuser müssen bei der Landesstelle angesucht werden

Mit h. Hofkanzleidekrete vom 21 Dec. 1843 Z. 40295 ist Folgendes bedeutet worden.

Se. k.k. Majestät haben mit a.h. Entschließung vom 16 Dec. 1843 allergnädigst zu bestimmen geruhet, daß es allein bei der bestehenden Vorschrift wegen ausnahmsweiser Verleihung radicirter Schankbefugnisse in Galizien und der Bukowina auf neu zu errichtende, für Reisende zweckmäßig einzurichtende Einkehrhäuser auch für die Zukunft zu verbleiben habe, daß die Verleihung solcher Befugnisse von dem galizischen Gubernium zu geschehen habe.

Hofkanzleidekret vom 21 März 1789 Z. 261.

Von dieser a.h. Entschließung wird das Gubernium mit dem Beisatze in die Kenntniß gesetzt, daß es hiernach also bei dem in der Prov. Ges. Sammlung vom J. 1825 pag 222 vorkommenden Gubernialerlaße vom 24 Oct. 1825 Z. 48952 zu verbleiben habe, und die mit Gub. Bericht vom 20 März 1821 Z. 11190 besprochene Competenzfrage hiedurch die bestimmte Entscheidung erhält.

Dieß wird den k.k. Kreisämtern mit dem Beisatze zur Wissenschaft mitgetheilt, daß einige Magistrate die Ansicht festhalten, daß die Befugniß, Schankgewerbe zu radiciren, den Stadtobrigkeiten zukomme, und sie keiner höheren Bewilligung hiezu bedürfen.

Die k.k. Kreisämter haben daher die Magistrate, Gemeindegerichte u. Dominien von dem Inhalte dieser a.h. Entschließung in Kenntniß zu setzen.

(Gub. Vdg. v. 13 Febr. 1844 Gub. Zahl 3517)

42 589

Provinzial Ges. Saml. Jahr 1844

Seite 446 Zahl des Gesetzes 182

Die Handelsleute u. städtischen Propinations-pächter können ausländische Bier-sorten ohne Entrichtung einer städti-schen Auflage einführen und verschleißen.

Die hohe Hofkanzlei hat laut Decret vom 2. Oct. 1844 Z. 31716–1957 im Einvernehmen mit der k. Hofkammer, Folgendes festzusetzen befunden.

I Handelsleute dürfen allerdings ausländische Bier-sorten führen, doch ist denselben, wie mit einer neuen allerhöchsten Entschließung vom 1 Oct. 1842 ausdrücklich befohlen wurde, der örtliche Verschleiß inländischen Biers nicht zu gestatten.

II Den Spezereihändlern, welchen der Verschleiß verschiedener Spezereiartikel und die Bedienung herbei-kommender Gäste mit denselben zusteht, kann hiebei die Verabreichung ausländischen Biers auch glasweise gestattet werden, wie es auch bei Weinhändlern der Fall ist.

Hiebei ist kein Unterschied zu machen, ob dieß im Verkaufsgewölbe unmittelbar oder in einer andern Localität eben desselben Hauses statt findet, oder das Getränk über die Gasse geholt wird.

III Den städtischen Propinationspächtern ist, wie das Gubernium anträgt, und es auch bei Rhum, Arak etc. gehalten wird, ebenfalls vorbehalten, diese Biersorten einzuführen und zu verschleißen.

IV Eine städtische Auflage von diesen ausländischen Biersorten hat auch in Zukunft zu unterbleiben.

Hiernach haben die kk. Kreisämter die Magistrate, Dominien und Gemeinden gehörig zu belehren und anzuweisen, bei künftigen Bierpropinations-Verpachtungen auf die obigen Bestimmungen den gehörigen Bedacht zu nehmen.

Gub. Verordnung v. 7 Dec. 1844 Z. Gub. Z. 68916

Prov: Ges: Samml: Jahr: 1846 Seite 216

Zahl des Gesetzes 102.

<u>Begünstigung der Juden bezüglich des ihnen auf dem Lande zu gestattenden Aufenthaltes und des Schankbetriebes</u>

Seine k. k. Majestät haben mit Allerhöchster Entschließung vom 24. März 1841 allergnädigst zu bestimmen geruht, daß es bezüglich der Betreibung des Schankgewerbes durch Israeliten, in der Regel, zwar bei dem dermaligen Verbothe zu bleiben habe, jedoch den Kreisämtern gestattet werde, von dieser allgemeinen Regel Ausnahme zu Gunsten jener Israeliten zu erlauben, welche sich

1. niemals einer unrechten Handlung schuldig, oder
2. verdächtig gemacht,
3. den Elementar-Unterricht regelmäßig besucht, und
4. die jüdische Tracht abgelegt haben. –

Von dieser A. h. Entschließung werden die k. k. Kreisämter in Folge der hohen Hofkanzleidekrete vom 12ten Jänner 1846 Z. 27231 und 27 August 1846 Z. 27506 zur Darnachachtung und Anwendung auf vorkommende Fälle mit dem Auftrage in die Kenntniß gesetzt, in den ihnen untergeordneten Kreisen sogleich kund zu machen, daß jene Juden, welche den Ausschank betreiben wollen, sich längstens bis Ende Juni 1847 über die Erfüllung der in der A. h. Bestimmung bezeichneten Bedingungen beim Kreisamte auszuweisen haben, welches hiemit ermächtiget wird, im Falle der geschehenen Nachweisung den Bittstellern die Aufenthalts- und respective Schankbewilligung, versteht sich jedoch mit Rücksicht auf das den Herrschaften zustehende Erzeugungs- und Ausschankrecht, dann der sonstigen allgemeinen Polizeirücksichten, weil das Schankgewerbe zu den Polizeigewerben gehört, zu ertheilen. –

Bis zum Ablaufe des festgesetzten Termins sind alle Erhebungen über den unbefugten Aufenthalt der Juden auf dem Lande, insofern die diesfälligen Anzeigen keine Klagen über Bedrückungen der Unterthanen, oder verübte Vergehungen oder

./.

sonstige und immer unerlaubte Handlungen enthalten, worüber jedenfalls eine strenge Amtshandlung einzuleiten ist, einzustellen. Nach Ablauf der eingeräumten Frist ist aber hinsichtlich des unbefugten Aufenthaltes der Juden auf dem Lande, das ist solcher Juden, welche mit der obrigkeitlichen Bewilligung nicht versehen sein werden, die ordentliche Amtshandlung eintreten zu lassen. —
(Gub. Verdg. vom 9. September 1846 Zahl 53011

44

Prov. Ges. Saml. Jahrg. 1846 Seite 262

Z. 123

betreffend das Minimalmaß beim Branntwein-brennen im Großen

„Als geringstes Gebräude, bis zu welchem der
„Branntweinbrennerei im Großen unter den
„Begriffe zu gelten hat, haben Seine Mk.
„Majestät mit allerhöchster Entschließung
„vom 23 Dec. 1845 das Gebräude von einem
„niederösterreichischen Eimer festzu-
„setzen geruhet. — Was in Folge hohen
„Hofkanzlei-Dekrets vom 3 Oct. 1846 Z. 31146
„zur allgemeinen Kenntniß gebracht
„wird. — Gubernial-Kundmachung
vom 14 Nov. 1846 Gub. Z. 60.788

(Hofkanzleidekret v. 3/10 1846. Z. 31.146. [illegible]
[illegible] = 1002.)

45

Landesgesetzblatt Jahrgang 1856
II Abtheilung Seite 5 Nr 2

Kundmachung der k.k. Statthalterei v. 19 Dez. 1855 Z. 44465

No 44465. Nachdem der Handel mit Branntwein von Seite der Wirthschaftsberechtigten nur in Gebinden stattfinden darf, während der Verkauf von Weingeist von Seite der Handelsleute und Erzeuger, mit Ausschluß der Verabreichung an sitzende oder stehende Gäste, weder in Bezug auf die Gebinde noch auf die Quantität beschränkt ist, so hat sich das Bedürfniß fühlbar gemacht, eine Bestimmung, welche alkoholhältige unversüßte Flüssigkeiten nach den für Branntwein, und welche nach den für Weingeist bestehenden Grundsätzen in gewerblicher Beziehung zu behandeln ist.

Laut hochverehrlichen Erlaßes vom 12ten November l.J. Z. 25792 hat das h. Handelsministerium im Einvernehmen mit dem Ministerium des Innern festgesetzt, daß die hinsichtlich des Verkaufes von Branntwein bestehenden Beschränkungen auf jene alkoholhältige unversüßte Flüssigkeiten (: Branntwein :) in Anwendung zu treten haben, welche unter 74. Perzente des Normalalkoholometers (: gleich 30° Beaumé :) verdünnt ist, während bei einer höheren Grädhältigkeit die für den Verkauf des Weingeistes im engeren Sinne geltenden Bestimmungen Anwendung finden. –
Lemberg am 19ten Dezember 1855. –

46

Landesgesetzblatt Jahrgang 1856

II^te Abtheilung Seite 47 —

Zahl des Gesetzes 14 —

Präsidialerlass v. 4 Maj 1856 Z. 2192

an sämtliche Kreisvorsteher, u. Handelskammern in Brody u. Lemberg

Wegen der Minist. Erlasses vom 12 November 1855 Z. 25792 über die gesetzlichen Unterschiede zwischen Branntwein und Weingeist derzeit in Galizien keine Anwendung finde.

Die für sämtliche Kronländer, in welchen das Gewerbkonzessionssystem besteht, erlassene, und für das Lemberger Verwaltungsgebiet im Landesgesetzblatte vom J. 1856 2. Abt. 1 Stück Nr 2 kundgemachte Verordnung des hohen k.k. Ministeriums für Handel, Gewerbe u. öffentliche Bauten vom 12 Nov. v. J. Z. 25792, betreffend den Verkauf des Branntweins von 30° Beaumé, hat zum Zwecke, durch die Begriffsunterscheidung zwischen Branntwein und Weingeist das Gebiet zu bestimmen, auf welches die Vorschriften, den Ausschank, dann die Erzeugung und den Handel geistiger Getränke betreffenden Vorschriften ihre Anwendung finden.

Es setzt daher diese Verordnung den Bestand der bezüglichen gewerblichen und propinationsrechtlichen Normen und dadurch geregelte Verhältnisse voraus.

Nachdem jedoch, wie sich gezeigt hat, diese Verhältnisse in Galizien nicht genügend festgestellt sind, so kann die bezogene Verordg. v. 12 Nov. v. J. Z. 25792 derzeit in Galizien selbstverständlich keine Anwendung finden.

Die Herren Kreisvorsteher werden hievon in Folge h. Handelsministerialerlasses vom ~~29 v. M.~~ 29 April 1856 Z. 10259, mit Beziehung auf den Statthaltereierlass v. 19 Dec. 1855 Z. 44465 zur ungesäumten weiteren Veranlassung in Kenntniss gesetzt, damit allenfällige, aus Anlass der Verlautbarung der bezogenen Verordnung die

h. Ministerium für Handel, Gewerbe u. öffentliche Bauten v. 12 Nov. 1855 Z. 25792 in Städten und auf dem flachen Lande zum Schreiben der [illegible] bewilligten nicht gestempelten [illegible] alsogleich wirksam vorgebeugt werde. [illegible] mp.

3

47

310

(rozporządzenie Ministerjalne z 26 Lutego 1855 wydane do Namiestnictwa Lwowskiego

Um eine Gleichförmigkeit in den Entscheidungen über Propinationsangelegenheiten herbeizuführen, und um den divergirenden Ansichten, welche in dieser Beziehung durch die Grundentlastungsvorschriften hervorgerufen und zur praktischen Geltung gebracht worden sind zu beseitigen, hat sich das Ministerium des Innern im Einvernehmen mit dem Handelsministerium bestimmt gefunden, die Grundsätze über die Behandlung dieses Gegenstandes in der anfolgenden Vorschrift zusammenzufassen, welche unter Einem den Landesstellen in Böhmen Mähren und Schlesien mit der Weisung zugeht, daß sich die Behörden darnach zu benehmen haben. Die Veröffentlichung wird nur hinsichtlich der §§. 1, 7, 8, 9, 14, 15, 16 und 17 angeordnet. Bei den im Wesentlichen gleichartigen Verhältnissen, welche bezüglich der Propination in Galizien bestehen, beabsichtigt das Ministerium des Innern im Einvernehmen mit dem Handelsministerium die erwähnte Vorschrift auch auf dieses Kronland auszudehnen. — Nachdem jedoch das Propinationsrecht der ehemaligen Dominien so wie der Städte daselbst theils was den Umfang, theils was die Ausübung betrifft, doch manche zu berücksichtigende Abweichung von jenem in Böhmen Mähren und Schlesien darbiethet, und namentlich auf das Verhältniß der Gutsantheilbesitzer Bedacht genommen werden muß, so findet man sich veranlaßt, die k.k. Statthalterei noch vorläufig zur Begutachtung aufzufordern, in welcher Weise diese besonderen Verhältnisse in der zu erlassenden Vorschrift berücksichti[gt werden könnten].

[illegible]

gung zu finden hätten. — Die k. k. Statthalterei hat das Gutachten mit größter Beschleunigung ohne Einvernehmung anderer Behörden zu erstatten und es wird derselben ausdrücklich bedeutet, daß die in der mitgetheilten Verordnung enthaltenen Hauptgrundsätze bereits festgestellt sind, sie daher keinen Gegenstand einer weitern Berathung zu bilden haben, und daß es sich nur um deren angemessene Adaptirung auf Galizien handle.

Wien 26. Februar 1856 Bach mp

An die k. k. Statthalterei
in Lemberg.

Projekt uregulowania prawa propinacyi i wyszynku w ~~Bonie~~ Ministerium urzędzone przesłany Namiestnictwu lwowskiemu w ~~dekrecie~~ reskrypcie ministra spraw wewnętrznych z 26 Lutego 1856

195

§. 1. Das Propinationsrecht, dessen Regulirung vorbehalten wird, kann selbstverständlich nur unter genauer Einhaltung aller polizeilichen Vorschriften ausgeübt werden. Die staatliche Überwachung erstreckt sich sowohl auf die Qualität der erzeugten und ausgeschänkten Getränke, als auch auf die Ausübung und die Ausübungsart des Schankrechtes.–

§. 2. Das Biererzeugungsrecht der Propinationsberechtigten bedarf keiner näheren Bestimmung. Der Handel mit Bier fällt unter die Vorschriften des allgemeinen Gewerbsgesetzes, doch darf derselbe nur in Gebinden (unter den Reifen) jedoch ohne Beschränkung auf ein gewisses Minimalmaß ausgeübt werden. Eine Ausnahme findet bei ausländischen Bieren statt, welche befugte Handelsleute auch in Bouteillen zu verschleißen berechtigt sind.

§. 3. Spiritus, so wie versüßte alcoholhältige Flüssigkeiten, als: Rosoglio, Liqueur, Rum etc. sind kein Gegenstand des Branntwein-regals.

§. 4. Als Spiritus sind jedoch nur jene unversüßten alcoholhältigen Flüssigkeiten zu bezeichnen, welche mindestens 30 Grad Beaumé oder 74 Theile des Normalalcoholometers zeigen. Unversüßte alcoholhältige Flüssigkeiten, welche unter 30 Grad

Beaumé oder 74 Theile des Normal-alcoholometers verdünnt sind, unterliegen den Grundsätzen über den Handel mit Branntwein, dürfen somit von Nichthandelberechtigten nur in Gebinden von mindestens einem Eimer in den Handel gebracht werden.

§. 5. Die Ertheilung von Befugnissen zur Spiritus Erzeugung, diese möge selbständig oder als Nebenzweig einer andern Fabrication betrieben werden, unterliegt ferner keinem Anstande, und es haben hinsichtlich der Erzeugung und des Verkaufes von Spiritus die allgemeinen Gewerbs- und Handels Vorschriften zu gelten, wobei insbesondere hervorgehoben wird, daß sowohl die Nichthandelberechtigten sich jedweder Verabreichung von Spiritus an Sitz- und Steh-Gäste zu enthalten haben.

Erzeuger als die Handelsberechtigten

§. 6. Ebenso ist die Erzeugungs- Verschleiß und Ausschank versüßter alcoholhältiger Flüssigkeiten lediglich nach den bestehenden Handels- und Gewerbs-Vorschriften zu behandeln und ist den Fabrikanten von derlei Getränken die Erzeugung von Spiritus für ihren Gebrauch gestattet.

§. 7. Der Propinationsberechtigte kann das ihm zustehende Schankrecht durch Aufstellung von Schänkern ausüben. Es ist jedoch jede Aufstellung eines Schänkers vorläufig der politischen

Behörde (Bezirksamt) anzuzeigen, welche mit Rücksicht auf die Persönlichkeit des Schänkers, der Schanklokale, des Ortsbedarfes und sonstiger gewerbspolizeilicher Momente die Bestätigung ertheilt oder verweigert. Wird einem bestellten Schänker das Verschleißrecht entzogen, so ist gleichfalls die Anzeige zu machen.

§. 8. Der polizeilichen Behörde steht es ferner zu, hinsichtlich der bereits bestehenden Propinations-Schänker in Handhabung der vorerwähnten polizeilichen Rücksichten, die ihr nothwendig erscheinenden Anordnungen zu treffen.

§. 9. Die Bestimmungen der beiden vorstehenden §§. 7 und 8 haben volle Anwendung auch auf jene Fälle, wo das Propinationsrecht sich in Händen einer propinationsberechtigten Körperschaft befindet, und ob sich bezüglich derselben oder deren einzelner Mitglieder um Eröffnung eines neuen Schankes oder um polizeiliche Beschränkung und Kontrolirung bereits bestehender Propinations-Schänker handelt.

(§. 11 Erörterung vorzunehmen. Ergänzung und Beilage.)

§. 10. Das Propinationsrecht kann aber die Verleihung von Schankgewerben nicht ausschließen, wenn die Nothwendigkeit der Errichtung eines solchen vorhanden ist. Einer solchen Gewerbsverleihung soll die Vernehmung des Propinationsberechtigten

ob er nicht die Schenke selbst bestellen wolle, vorangehen, und ist derselbe von der erfolgten Gewerbsverleihung unter Freilassung des Rekursrechtes zu verständigen.

§. 11. Gewerbsschänker sind jedoch in ihrer Eigenschaft als Gewerbsleute zum freien Bezuge der auszuschänkenden Getränke berechtigt.

(~~freien Bezüge d. i. ohne ein Propinationsentgelt an den Berechtigten zu zahlen.~~)

§. 12. Die Staatsverwaltung verleiht ohne Rücksicht auf die mögliche Einsprache der Propinationsberechtigten, Befugnisse zur Errichtung von Gast- und Einkehr-Wirthshäusern, dann Kleinschankbefugnisse einschließlich unter Beobachtung der gewerbspolizeilichen Vorschriften, und zwar mit der Rechtswirkung des freien Getränkebezuges.

§. 13. Hinsichtlich der verbotenen Vereinigung von gewerblichen Gast-, Wirthungs-, Schank-, Kaffeh- und ähnlichen Rechten mit dem Betriebe eines Propinations-Schänkers wird die Verordnung des Ministeriums des Innern und des Handels vom 21 August 1855 Z. 14169 aufrecht erhalten.

§. 14. Streitigkeiten, welche

a) zwischen dem Propinationsberechtigten und dem von ihm bestellten Schänker (Getränke-Verschleißer.)

b) zwischen einer Propinationsberechtigten Körperschaft und einem Mitgliede derselben...,

c) zwischen dem Propinationsberechtigten und dem Besitzer eines mit einer Realität

tität verbundenen Propinationsschän-kers (: Brenner, ungesetzlicher Schän-ker :)

d) Endlich zwischen Propinationsberech-tigten unter einander, sei es über das Propinationsrecht selbst, über dessen Umfang und Ausübung, oder über die Getränke-Abnahme entstehen, sind lediglich zur Austragung an den Zivil-richter zu verweisen, und hat in dieser Beziehung jede Assistenzleistung der politischen Behörden aufzuhören. —

§. 15. Es wird demnach Sache der Propinations-berechtigten sein, ihre Rechte in den mit den aufgestellten Propinationsschän-kern abzuschließenden Verträgen ge-hörig zu wahren und darin nament-lich solche Bedingungen und Vorbehal-te aufzunehmen, durch welche die mög-lichste Beschleunigung der richterlichen Hilfe erlangt werden kann. —

§. 16. Dem Propinationsberechtigten bleibt es jedoch unbenommen die Amts-handlung der politischen Behörden, wegen unbefugten Schankbetriebes dann in Anspruch zu nehmen, wenn ein Ge-werbsinhaber die Gränzen seiner Ge-werbsberechtigung überschreitet oder wenn sonst der Schank ohne Berech-tigung hiezu ausgeübt wird.

§. 17. In keinem Falle kann aber dem Propinationsberechtigten selbst ein Be-fugniß eingeräumt werden, ohne Intervenzion des Gerichtes oder der politischen Behörde, wegen Beein-

trächtigung

kräftigung des Propinations-Rechtes be-
gegen einen Getränkeerzeuger oder Schän-
ker mit Zwangsbezugsrechte verzeigen-
ßen. —

48 Landesgesetzblatt Jahr. 1856 — II Abtheilung Seite 5 Nr 2

(zniesiony później w. 1858)

okowita 30° wolny handel

No 44465. Nachdem der Handel mit Branntwein von Seite der Nichtschankberechtigten nur in Gebinden statt finden darf, während der Verkauf von Weingeist von Seite der Handelsleute und Erzeuger mit Ausschluß der Verabreichung an sitzende oder stehende Gäste, weder in Bezug auf die Gefäße noch auf die Quantität beschränkt ist, so hat sich das Bedürfniß fühlbar gemacht, eine Bestimmung, welche alkoholhältige wässerige Flüssigkeiten nach den für Branntwein, und welche nach den für Weingeist bestehenden Grundsätzen in gewerblicher Beziehung zu behandeln ist. —

Laut herabgelangten Erlaß vom 12ten November l. J. Z. 25792 hat das h. Handelsministerium im Einvernehmen mit dem Ministerium des Innern festgesetzt, daß die hinsichtlich des Verkaufes von Branntwein bestehenden Beschränkungen auf jene alkoholhältige wässerige Flüssigkeiten (: Branntwein :) in Anwendung zu treten haben, welche unter 74 Percente des Normalalkoholometers (: gleich 30° Beaumé :) verdünnt ist, während bei einer höheren Grädhältigkeit, die für den Verkauf des Weingeistes im engeren Sinne geltenden Bestimmungen Anwendung finden.

Lemberg am 19ten Dezember 1855

19

300

Landesgesetzblatt Jahrgang 1856

II. Abtheilung Seite 47 –

Zahl des Gesetzes 14 –

Praesidialerlass vom 4. Mai 1856 Z. 2192.

An sämmtliche Kreisvorsteher, und Handelskammer in Brody und Lemberg. –

Daß der Ministerialerlaß vom 12. November 1855 Z. 25.792 über die gesetzlichen Unterschiede zwischen Branntwein und Weingeist dermalen in Galizien keine Anwendung finde.

Die für sämmtliche Kronländer, in welchen das Gewerbs=Concessions-System besteht, erlassene, und für das Lemberger Verwaltungsgebiet im Landesgesetzblatte vom J. 1856 2. Abth. 1. Stück Nr. 2 kundgemachte Verordnung des hohen k.k. Ministeriums für Handel, Gewerbe und öffentliche Bauten vom 12. November v. J. Z. 25.792, betreffend den Verkauf des Branntweins von 30° Beaumé, hat zum Zwecke, durch die Begriffsunterscheidung zwischen Branntwein und Weingeist das Gebiet zu bestimmen, auf welches die verschiedenen, den Ausschank, dann die Erzeugung und den Handel geistiger Getränke betreffenden Vorschriften ihre Anwendung finden. Es setzt daher diese Verordnung den Bestand der bezüglichen gewerblichen und propinationsrechtlichen Normen und dadurch geregelten Verhältnisse voraus. –

Nachdem jedoch, wie sich gezeigt hat, diese Verhältnisse in Galizien nicht genügend festgestellt sind, so kann die bezogene Verordnung vom 12. November v. J. Z. 25.792 dermalen in Galizien selbstverständlich keine Anwendung finden. –

Die Herrn Kreisvorsteher werden hievon im Grunde h. Han-

delsministerialerlasses

des Ministerialerlasses vom 29. April 1856 Z. 10259, mit Beziehung auf den Statthaltereierlaß vom 19. Dec. 1855. Z. 44465 zur unverzüglichen weitern Veranlassung in Kenntniß gesetzt, damit allenfälligen aus Anlaß der Verlautbarung der bezogenen Verordnung des h. Ministeriums für Handel, Gewerbe und öffentliche Bauten v. 12. November 1855 Z. 25792 in Städten und auf dem flachen Lande zum Schaden der Propinationsberechtigten eingeschlagenen Mißbräuchen alsogleich wirksam vorgebeugt werde.–

Goluchowski m.p.

Expt

50 N. 20906

302

Rozporządzenie c. k. Namiestnictwa lwowskiego z 26 Maja 1857 względem kompetencyi urzędów przy rozstrzyganiu sporów w ~~przekroczeniu~~ sprawach propinacyi dotyczących.

Um eine Gleichförmigkeit in der Behandlung der das Propinationsrecht betreffenden Streitigkeiten und Beschwerden zu erzielen, findet sich die Statthalterei ~~[illegible]~~ folgendes zu bestimmen.

Es sind bei allen Verhandlungen und Entscheidungen vier aus der Natur der Verhältnisse und der Bestimmungen der Gesetze entnommenen Standpunkte gegenwärtig zu halten:

I. der streng polizeiliche,

II. der streng gewerbliche,

III. das in Frage stehende landesverfassungsmäßige Regale.

IV. der zivilrechtliche.

Im ersten Falle ist das Bezirksamt erste, die Kreisbehörde zweite, und die Landesstelle dritte Instanz. (Minist. Vdg. 9. Jänner 1853. RGBl. Nr. 10. §§. A. 22. 35. 40. 41. 45. 47. 48. B. 21. a.)

Im zweiten Falle verhandelt und entscheidet das Bezirksamt als erste, die Landesstelle als zweite und das Ministerium als dritte Instanz. (Min. Vdg. 9. Jänner 1853. R.G.Bl. Nr. 10. A. §. 29. 45. B. 21.)

Im dritten Falle hat die Kreisbehörde als erste, die Landesstelle als zweite, das Ministerium als dritte Instanz im Amt zu handeln.

Im vierten Falle wird die politische Behörde nur dann eine Provisorial-Entscheidung zu schöpfen haben, wenn der Streit zwischen der ehemaligen Gutsherrschaft und ihren ehemaligen Unterthanen Statt findet.

Die Entscheidungen in den eigentlichen Regalsfragen wird der

Kreisbehörde als erste Instanz vorbehalten, weil es sich hiebei um eine landesverfassungsmäßige, das bestandene Verhältniß zwischen Herrschaften und ihren Unterthanen unmittelbar berührende Sache handelt, wobei denn auch nicht selten eine rein civilrechtliche Frage in Mitte tritt. (allh. Patent vom 1. Sept. 1781. im Zusammenhange mit dem allh. Patente vom 13. April 1846. P.G.S. Nr. 4. Kreisschreiben 21. November 1848. Z. 14954. Gub. Verord. 2. November 1824. Z. 62563. P.U.G.S. S. 332.)

Da nun die praktisch vorkommenden Fälle häufig in der einen und anderen Richtung in Frage gestellt werden können, wie z.B. ein eigentlicher, aber von einem Spezereihändler oder einem Caffeesieder betriebener Ausschank propinationspflichtiger Getränke aus dem rein polizeilichen, als aus dem gewerblichen, als auch wegen Beeinträchtigung des Regals in Untersuchung kommen kann, und muß; so findet man sich veranlaßt, nachstehende Erläuterungen, jedoch ohne weitere Veröffentlichung, den Kreisbehörden und Bezirksämtern zu ihrer Richtschnur mitzutheilen.

ad I. Zum Agendum der Polizeibehörde ist in allen Fällen vorhanden, wo ein Ausschank an sitzende oder stehende Gäste von einem hiezu Nichtbefugten, oder vom Befugten, jedoch in einer polizeilich unzulässigen Lokalität oder mit Hintansetzung der für den Ausschank bestehenden allgemeinen oder besonderen Polizeivorschriften betrieben wird.

In allen derartigen Fällen hat die Ortspolizeibehörde von Amtswegen einzuschreiten, und es ist gleichgiltig, ob eigene Wahrnehmung, oder eine Anzeige die Veranlassung gibt, ob der Behörde die Aufforderung von mitbetheiligten Gewerbsleuten, von einem Propinationsberechtigten, oder von irgend einer dritten Person zugeht. —

die strenge und rasche Amtshandlung in allen hier gehörigen Fällen ist immer auch für die Interessen des Propinationsregals vom größten Einfluße, und hat einzutreten, ohne daß vorerst auf eigentliche Gewerbs- und Regalsfragen einzugehen ist.

Um aber in dieser Richtung ein energisches Einwirken möglich zu machen, werden die Kreisbehörden angewiesen, die Propinationsberechtigten in deren eigenem Interesse zu verpflichten, von jedem bestehenden oder neu zu eröffnenden Ausschanke, sowie von der Aufstellung eines solchen, dann über die gewählten Schanklokalitäten, die Pächter des Schänkers und jede Veränderung in der einen oder der anderen Hinsicht, der Polizeibehörde rechtzeitig die Anzeige zu machen.

Ad II. Ein Agendum der Gewerbsbehörde ist vorhanden, in allen Fällen, wo es sich um die Erlangung, Ausübung, Uibertragung, den Verlust u.s.w. von eigentlichen Gewerbsrechten und Befugnissen handelt, welche auf die Ausübung und Rentabilität des Propinationsregals von Einfluß sind, als z.B. um die Ausschankrechte der Einkehrwirthshäuser, der Kaffeesieder, Spezereihändler, um die Erzeugungs-, Verschleiß- und Ausschankrechte der Rosoglio- und Liqueur-Fabrikanten, um das Recht zum Branntwein- und Spiritushandel u.s.w.

Den Gewerbsbehörden, als solchen, liegt es ob, in allen derartigen Fragen und Streitigkeiten, von welcher Seite oder Partei sie immer angeregt werden, nach Gesetz und Uibung das Amt zu handeln.

Insofern jedoch hiebei insbesondere die Befugnisse und Ansprüche des Propinations-Regals in Frage kommen, und im Einzelfalle Gesetz und Uibung nicht unzweifelhaft vorliegen, haben die Bezirksämter nach Umständen entweder die prinzipielle Belehrung von der Kreisbehörde einzuholen, oder aber, insoferne es sich lediglich um ein

/

Erkenntniß über die Befugnisse und den Umfang des Regals fordert, den Gegenstand der Kreisbehörde zur Entscheidung berichtlich vorzulegen, oder aber ein theilweises Erkenntniß zu schöpfen, und gewisse Punkte der Entscheidung der Kreisbehörde vorzubehalten, an welche der Gegenstand von Amtswegen sofort zu leiten ist. Es wird z. B. gegen einen Kaffehsieder Beschwerde erhoben:

a.) daß er Kaffehaus- Ausschank, Rosogliofabrikazion und Branntweinschank cummulire;

b.) daß er nicht blos Rosoglio und Liqueure, sondern auch Weinschänke und kalte Speisen verabreiche;

c.) daß er auch über die Gasse ausschänke;

d.) daß er die Polizeistunde nicht einhalte, indem er die für die Kaffehhäuser bewilligte spätere Stunde auch auf seinen Ausschank ausdehne;

e.) daß der den zu seiner Rosogliofabrikazion erforderlichen Branntwein nicht von den Propinationsberechtigten beziehe.

f.) daß der von ihm verabreichte Rosoglio nicht von dem Propinazionsberechtigten bezogen sei;

g.) daß er überhaupt nicht blos feine Liqueure, sondern auch gewöhnlichen und versüßten Schankbranntwein verabreiche. –

Im vorliegenden Falle wird zwar die Erhebung aller dieser Thatsachen dem Bezirksamte zustehen, allein über die Beschwerdepunkte a. b. c. würde es als Gewerbebehörde mit Vorbehalt des Rekurses an die Landesstelle, über den Punkt d. als Polizeibehörde mit dem Rekurs an die Kreisbehörde zu entscheiden, über die Punkte e. f. g. aber Bericht an die Kreisbehörde zu erstatten, und dieser die Entscheidung in erster Instanz zu überlassen haben.

ad III. Der Competenz der Kreisbehörde sind vorzubehalten: nicht nur alle Anordnungen, Regulative und deren Auslegung, welche das Propinationsrecht und die Modalitäten der Ausübung desselben zum Gegenstande haben, sondern insbesondere auch die Entscheidungen in Ein-

/.

zufällen, wenn ein Streit zwischen den ehemaligen Grundherrschaften und den unterthänig gewesenen Gemeinden oder einzelnen Gemeindeglie- dern über die Ausübung des herrschaftlichen Propinations-Rechts oder eines Theiles desselben zu beurtheilen kömmt, und wenn strei- tig ist, ob ein gewisses Getränk der Propination unterliege, z. B. als was Branntwein und Rosoglio zu betrachten sei, welche Kontrolls-Maßregeln gegen Schwärzungen von Seite der Berechtig- ten getroffen und gehandhabt werden dürfen; wie weit sich das Recht des Bezugs zum eigenen Gebrauche, dann des Branntweinschanks im Einzelhaft erstrecke, und welche Arten der Ueberwachung und Beschränkung desselben dem Propinationsberechtigten zuzugestehen ~~sei~~ seien; dann ~~die~~ Streitigkeiten zwischen den Propinationsberechtigten zugewiesenen für städt. Communen, rücks. ihren Pächtern und einzelnen Insassen, über das Erzeugungsrecht und Gemeindezuschlag von propina- tionspflichtigen Getränken. -

ad IV. Zur Kompetenz der Zivilgerichte gehören hingegen Streitigkeiten zwischen den Propinationsberechtigten und dessen Propinationspächter, zwischen einer propinationsberechtigten Körperschaft und einem Mitgliede derselben, zwischen dem Propinationsberechtigten und dem Besitzer eines mit einer Realität als Realrecht verbundenen Propinati- onsschankes, zwischen Propinationsberechtigten unter einander, sei es über das Propinationsrecht selbst, über dessen gegenseitigen Umfang und Ausübung, oder über eine vertragsmäßige Ver- pflichtung zur Getränkeabnahme entstehen, endlich zwischen den Propinationsberechtigten und ihren vertragsmäßig bestellten Schänkern, im letzteren Falle jedoch mit der Beschränkung, daß wenn zwischen dem Propinationsberechtigten und seinem Bestellten ein eigentlicher Dienstvertrag nicht besteht, hiebei die Jurisdikzion der politischen, beziehungsweise Polizeibehörden unter den, in dem diesfälligen des Dienstverhältniß regelnden Gesetze enthaltenen Bedingungen einzutreten habe.

/.

Indem diese Belehrung den Kreisbehörden und den Bezirksämtern zur Darnachachtung bekannt gegeben wird, vertraut die k.k. Statthalterei der Einsicht und dem Eifer der ihr unterstehenden Behörden, daß dieselben auch in jenen Fällen, Streitfragen und Beschwerden, welche in den vorstehenden Weisungen nicht unmittelbar und insbesondere ausgesprochen sind, im Geiste der vorstehenden Anordnungen das Amt zu handeln verstehen werden. —

Von den mitfolgenden Exemplaren dieser Anordnung sind die zwei für die Kreisbehörde und zwei für jedes Bezirksamt bestimmt.

Lemberg am 26. Mai 857.

5/ 1860 Nemästicky

Ergänzungen 204

Abschrift.

No 44030. An sämmtliche k. k. Kreisbehörden und Bezirksämter. – Nach Artikel VIII des Gewerbe-Patentes v. 20 Dezember 1859, hat die Gewerbeordnung auf das bestehende Propinationsrecht keine Anwendung zu finden. – Diesemzufolge ist daher die Ertheilung und Einziehung von Bewilligungen zum Schankbetrieb mit Propinationsgetränken, so wie die Einflußnahme bei Ausübung dieser Bewilligungen, kein Gegenstand einer Amtshandlung der Gewerbebehörden, und bleibt die Eröffnung von Schankhäusern und Aufstellung von Schänkern ausschließend den Propinationsberechtigten überlassen. Nur die Abstellung polizeilicher Uebelstände bei Ausübung des Propinationsrechtes, ist den politischen Behörden vorbehalten. – Sollte dagegen irgendwo durch regulative Entscheidungen der Behörden oder die Gepflogenheit der Bestand von eigentlichen Gewerbsschänkern begründet erscheinen, und hiernach die Veranlassung zu Amtshandlungen der Gewerbebehörden hinsichtlich solcher Schänker vorliegen, so ist diesfalls unter gehöriger Erörterung des Falls und der obwaltenden Verhältnisse anher die Anzeige zu erstatten, – und die Ermächtigung zum Einschreiten nach dem Gewerbsgesetze einzuholen. – Was den Ausschank der fabriksmäßigen Spirituosen, Rosoglio, Liquer, Rum, Arak und Punschessenz betrifft, so sind nunmehr auch jene Zuckerbäcker, welche nicht bereits in Folge der nach den früheren Gewerbsgesetzen erlangten, zu jenem Ausschanke berechtigenden Befugnissen, sondern in Folge ihrer Anmeldungen, nach der jetzt geltenden Gewerbordnung dieses Gewerbe betreiben, verpflichtet

das

sich zu seinem Ausschank eine besondere Konzession
nach diesem Gesetz einzuholen. – Derlei Konzes-
sionen zum Ausschank der erwähnten Getränke
sind überhaupt nur mit sorgfältigster Berücksich-
tigung der Lokalverhältnisse, und nach dem bishe-
rigen Gebrauch in der Regel nicht als selbständige
Gewerbe, sondern ausdrücklich als Accessorien
anderer Gewerbsunternehmungen, z. B. an Zu-
ckerbäcker, Kaffee- und Gast-Wirthe u. d. g.
zu verleihen. In dem Gebiete des ehemaligen
Freistaats Krakau, bleiben hinsichtlich der in
Rede stehenden Getränke die daselbst geltenden
besonderen Bestimmungen ungeändert. – Lem-
berg am 30ten Oktober 1860. Piwocki m. p.

Coll.

II

52

Abschrift

eines Erlasses der vereinigten Hofkanzlei an das galiz. Gubernium vom 8. November 1838 Z. 20772/1497 (: der Originalakt ist beim Handelsministerium in Verlust gerathen :)

Laut a. h. Cabinetsschreiben vom 28. Novber 1837 sollen sich bei allen das Schankrecht der Dominien berührenden Fällen, sowol in Bezug auf die Dominien und Schutzstädte, als auch auf die Schänker in den Dominikalbezirken, in den Entscheidungen vor der Hand und so lange bis Se. Majestät über einen in dieser Angelegenheit erstatteten hierortigen a. u. Vortrag vom 7. September 1837 die a. h. Entschließung herablangen lassen wird, nur an die bisher im Bereiche der betreffenden Dominiums-Bezirkes stattgehabte Gepflogenheit auf das Genaueste gehalten werden. Die vereinigte Hofkanzlei findet daher mit Rücksicht auf diesen a. h. Befehl und nach der Grundlage der mit Bericht vom 29. Juli 1838 Z. 41195 anher gelangten Verhandlungen, die hierortige Entscheidung vom 6. August 1836 Z. 18709 dahin abzuändern:

a. dem Rekurse der Herrschaft Tarnopol wird durch Aufhebung des kreisämtl. mit Gub. Dekret vom 20. Oktober 1835 Z. 54678/2926 bestätigten Provisoriums vom 31. Jänner 1835 Z. 1276 Folge gegeben.

b. Die Herrschaft wird in dem auf Grund der bestätigten Complanation vom 22. März 1800 bisher ausgeübten Rechte der Ertheilung von Schanklizenzen politischerseits geschützt, und dadurch die bis zum Ausbruche des Streites bestandene Übung erhalten und hiedurch dem a. h. Willen gemäß

./.

die in diesem Bezirke stattgehabte Gepflogenheit festgehalten:

c. Dem Tarnopoler Magistrat wird vorbehalten, den nach dem Vertrage zuerst mit Bericht vom 10. Dezber 1829 Z. 2249 erhobenen, und ebenfalls auf den Wortlaute der erwähnten Complanation abgeleiteten Anspruch auf die Aufstellung der Schänke im Rechtswege geltend zu machen.

d. Bis zu dieser Entscheidung aber ist das sub c bestimmte Provisorium zu handhaben, jedoch mit Beachtung der erforderlichen Polizei- sowie der Steuer-Vorschriften. Da jedoch die Akten eine offenbare Vernachlässigung beider höchst wichtigen Rücksichten entnehmen lassen, indem nicht nur solche Schänke vorkommen, welche keine Erwerbsteuer zahlen, sondern auch keine ordnungsmäßigen Lizenzen vorweisen können, bei denen bloß von mündlichen Zugeständnissen die Rede ist, und da die Zahl derselben so ungemessen stieg, daß auf Wahrnehmung der dießfälligen Unfüge schon die kreisämtliche Verhandlung vom J. 1826 nothwendig war, welche zunächst den Anstoß zu den weiteren Fragen gab: so wird zugleich angeordnet, daß das Kreisamt zum Behufe des festzustellenden Provisoriums ad b den neuesten Stand aller Schänker und ihrer Befugnisse individuell zu erheben haben werde. - Die unbefugten sind dann gänzlich abzuschaffen, die verbleibende Zahl der befugt verbleibenden ist aber mit Rücksicht auf den Lokalbedarf allmählig zu reduzieren, die Ziffer aber gleich einmal auszusprechen und das Dominium zu verpflichten, jede Lizenzertheilung vierzehn Tage vor der Zustellung an die Partei dem Magistrat in der doppelten Rücksicht namhaft

Abschrift. ad I : IV

304

K. k. allgemeine Hofkammer.

Z. 23627/962. v. 16. Mai 1839.

Die vereinigte Hofkanzlei eröffnet ihre Wohlmeinung ad Nro 46558/1914 /837 betreffend den Bericht des galizischen Guberniums über den Hofrekurs des Dominiums Halicz wegen des dem Handelsmanne Franz Baluk zugestandenen freien Bezuges und Verkaufes in geschlossenen Flaschen der geistigen Getränke.

Über Einschreiten des Dominiums Halicz hat der dortige Stadtmagistrat im J. 835 die Verfügung erlassen, daß die bei den dortigen Handelsleuten Franz Baluk und Manasses Hesser vorgefundenen versüßten Branntweingattungen, als Rum, Arak, Punschessenz und Rosoglio ohne vorläufige Abfindung mit dem propinationsberechtigten Dominium nicht ausgeschänkt oder a la minuta verkauft werden dürfen, daß aber, falls das Dominium in der dießfälligen Abfindung erweislicher Maßen ungegründete Anstände machen oder seine Forderungen zu hoch spannen sollte, es den gedachten Handelsleuten zustehen solle, die besagten Branntweingattungen auch ohne dieser Abfindung zu verkaufen.

Über den vom Dominium Halicz und Franz Baluk dagegen ergriffenen Rekurs hat das Stanislawower Kreisamt den magistratischen Erlaß dahin abgeändert, daß da dem Dominium Halicz das ausschließende Propinationsrecht in Halicz zusteht, und dasselbe somit nur allein das Recht besitzt, die in der Propination mitbegriffenen versüßten Branntweingattungen, als: Rum, Arak, Punschessenz und

/.

Rosoglio, auszuschänken und zu verkaufen; der Verschleiß mit diesen Branntweingattungen den dortigen Handlungen nur allein gegen Abfindung mit dem propinationsberechtigten Dominium zugestanden werden könne.

Durch diesen kreisämtlichen Ausspruch fand sich der Handelsmann zu Halicz Baluk beschwert und ergriff den Rekurs dagegen an das Gubernium welches unterm 2. Februar 1837 entschied, daß Franz Baluk, der nicht nachweisen könne daß er zum Ausschanke geistiger Getränke die Bewilligung der propinationsberechtigten Dominiums besitze, zu diesem Ausschanke ohne vorläufige Abfindung mit dem gedachten Dominium allerdings nicht befugt sei.

Dagegen sei derselbe als befugter Spezereiwarenhändler berechtigt versüßte, im Spezereiwarenhandel gewöhnlich vorkommende geistige Getränke, wo immer her zu beziehen, und solche jedoch nur in versiegelten Bouteillen, also ohne einen Ausschank zu betreiben, zu verschleißen.

Gegen diese Erkenntniß rekurrirte das Dominium Halicz an die Hofkanzlei.

Dasselbe stützt sich dabei vorzüglich auf die Behauptung, daß es kraft des ihm zustehenden Propinationsrechtes ausschließend befugt sei, alle Gattungen geistiger Getränke, also auch Rum, Punschessenz, Liqueur etc. zu verschleißen und daß durch den Gubernialbeschluß die Überweisung der Unterscheide, nämlich der Verschleiß von Brantwein und der Ausschank der fraglichen versüßten Getränke unmöglich gemacht werde.

Das galizische Gubernium glaubte diesen Rekursge-

genstand da er sich hiebei um den Schutz eines Handelsmannes in den ihm zustehenden Rechten handle, nicht an die Hofkanzlei sondern an die allgemeine Hofkammer leiten zu sollen, und bemerkte in seinem diesfälligen Berichte in merito, daß wenn auch der Begriff des Propinationsrechtes in seiner weitesten Ausdehnung, als das Recht Getränke zu erzeugen, zu verschleißen, und die Schänker damit zu verlegen, genommen werde, hier doch nur diejenigen Getränke gemeint sein können, welche von den in Galizien propinationsberechtigten Grundobrigkeiten seit jeher erzeugt wurden, und noch gegenwärtig erzeugt zu werden pflegen, dahin gehören: Branntwein, Branntweingeist und versüßter Branntwein oder Rosolio, ferner Bier, endlich Meth mit seinen Abarten Witschniak, Maliniak. So wie nun aber der Wein, der im Lande nicht erzeugt werde, nicht zu den Getränken gehöre, auf welche das Propinationsrecht sich erstreckt, ebensowenig dürften Rum, Arak und überhaupt die in Galizien seit jeher und auch gegenwärtig nur im Spezereiwaarenhandel und bei den Zuckerbäckern vorkommenden geistigen Getränke dahin gehören. Übrigens sei auch selbst rücksichtlich dieser Getränke nicht der Ausschank sondern nur der Verschleiß in versiegelten Bouteillen den Handelsleuten in Halicz gestattet worden.

Die allgemeine Hofkammer fand für nothwendig, hierüber vorläufig die Wohlmeinung der vereinigten Hofkanzlei einzuholen.

Diese bedeutete ihrerseits dem galizischen Gubernium,

/.

daß hier alles auf die Frage ankomme: ob der von dem Dominium Halicz aus dem Titel des Propinationsrechtes abgeleitete Anspruch in der Landesverfassung von Galizien gegründet sei und hierüber demnach das Gutachten des dortigen Fiskalamtes noch vorläufig eingeholt werden müße.

Das Fiskalamt äußert sich übereinstimmend mit der Ansicht des Guberniums, daß Rum, Arak, Punschessenz und alle jene Zubereitungen, welche nicht aus dortländischen einheimischen Stoffen erzeugt werden, auch nicht nach der Landesverfassung in dem Propinationsrechte der dortländigen Dominien begriffen seien; ja das Fiskalamt geht noch weiter, und bemerkt, daß selbst der Ausschank solcher Getränke aus bloßer Rücksicht auf das Propinationsrecht der Dominien nicht verwehrt werden dürfte.

Das Galizische Gubernium findet zwar auch rücksichtlich des letztern Punktes die Ansicht des Fiskalamtes nicht unrichtig, nur scheine es bedenklich, denselben in der Praxis Folge zu geben, weil dadurch vielseitigen Mißbräuchen Thür und Thor geöffnet würden, welche die Vortheile des den Dominien verfassungsmäßig zustehenden, wohlerworbenen Propinationsrechtes empfindlich gefährden würden, und weil aus diesem Grunde wie es scheine, auch den Rosogliofabrikanten nicht gestattet worden sei, die von ihnen erzeugten Getränke auszuschänken, und solche von ihnen auch nur unter dem Siegel oder in versiegelten Bouteillen

./.

verschleißen dürfen.

Die vereinigte Hofkanzlei, welche die Verhandlung hiermit wieder anher zurückleitet, bemerkt, daß von den hier in Betracht kommenden geistigen Artikeln, Rum, Arak, Liqueur, Porterbier, Punschessenz unter das verfassungsmäßige Propinationsrecht der Dominien Galiziens nach den vorliegenden Aufklärungen allerdings auf keinen Fall einbegriffen werden können.

Nur mit einem Artikel, nämlich dem Rosoglio würde sich die schon oft zur Sprache gekommene Frage über versüßten Brandwein dahin erneuern, zu welcher Gattung der in der versiegelten Flasche abgesetzte Getränke zu rechnen sei; weil jedoch im vorliegenden Falle der Ausschank gar nicht in der Frage liegt, sondern es sich nur um den Bezug und Verschleiß in gesiegelten Flaschen handelt, so hätte wohl im spezifischen Falle auch der Artikel Rosoglio keine größere Wichtigkeit, als überhaupt der Verschleiß geistiger Getränke als Kaufmannswaare in gesiegelten Bouteillen gegenüber allen Schankberechtigten, wozu in gewisser Hinsicht Kaffesieder und Zuckerbäcker auch zu rechnen wären, ohne daß dabei eine Propinations-eintretten kann.

Was die Frage über die Größe der im Verschleiße zu führenden Flaschen betrifft, so dürfte dieselbe wohl schon gelegenheitlich des den Rosogliofabriquen zustehenden Verschleißes bei der Hofkammer berührt worden sein.

/

hin Bestimmung des Minimums besteht hierüber nicht. Die Hofkanzlei theile daher unter diesen Verhältnissen vollkommen die Ansichten des galizischen Guberniums über die Ungegründetheit der von dem Dominium Halicz aus dem Titel des obrigkeitlichen Propinationsrechts dem Gubernial Erkenntnisse vom 2. März 1837 entgegengestellten Einwürfe.

Dekret

an das galizische k. k. Gubernium

Die Entscheidung des k. k. Guberniums, womit dem Haliczer Handelsmanne Georg Baluk, als befugten Spezereiwaarenhändler das Recht zugestanden wurde, versiegelte geistige Getränke als Arak, Rum, Punschessenz, Liqueurs u. s. w. wo immerher zu beziehen, und solche in versiegelten Bouteillen, jedoch ohne Ausübung des Ausschankes zu verschleissen, ist in den bestehenden Gewerbsnormalien gegründet.

Dieselbe wird daher, im Einverständnisse mit der k. k. Hofkanzlei bestätigt, und das Dominium Halicz mit seiner aus dem Titel des obrigkeitlichen Propinationsrechts dagegen eingebrachten Rekursbeschwerde zurückgewiesen.

Dem Georg Baluk ist übrigens gleichzeitig zur Pflicht zu machen, daß er sich bei der Ausübung des Kleinverschleißes solcher geistiger Getränke, gleichwie es rücksichtlich der Rosoglio- und Liqueur-Fabrikanten

./.

dann der ausschließend privilegirten Getränkeerzeuger von Niederösterreich bereits angeordnet ist, nur solcher versiegelter Bouteillen, die nicht weniger als ein Seitel enthalten, zu bedienen habe, und falls er den gläserweisen Ausschank an sitzende Gäste oder über die Gasse beabsichtigen sollte, hiezu die förmliche im ordnungsmäßigen Wege zu erwirkende Schankbefugniß bedürfe.

Die Beilagen des hierdurch erledigten Berichtes vom 14. Oktober 1837 Z. 54936 so wie des an die k.k. vereinigte Hofkanzlei erstatteten vom 22. März d.J. Z. 14203 folgen im Anschluße zurück.

№ 13206.
666.

Protocolls-Auszug

der k.k. vereinigten Hofkanzlei de dato 16. Mai 1839.

Bericht des galiz. Guberniums ad Nrm 27853/2012 ex 1837 über den Hofrekurs des Dominiums Halicz gegen den dem Handelsmann Georg Baluk gestatteten Bezuges, dann des in gesiegelten Flaschen zugestandenen Verkaufes der gewöhnlich nur im Spezereiwarenhandel vorkommenden geistigen Getränke.

Votum

Es ist nunmehr an dem die Frage der löblichen k.k. Allgemeinen Hofkammer vom 6. November 837 Z 46558/1914 zu beantworten. „Ob der von dem Dominium Halicz aus dem Titel des Propinationsrechtes geleitete Anspruch in der Landesverfassung von Galizien gegründet sei. Der obschwebende Hofrekurs dto 27. Juli 1837 ist von Seite des propinationsberechtigten

Dominiums Metropoli Halicz gegen das Erkennt-
niß des Guberniums vom 2. März 1837 Z. 487 gerichtet,
mit welchem zwar dem Spezereiwarenhändler Baluk
a) jeder Ausschank eingestellt jedoch
b) der Bezug der im Spezereihandel gewöhnlich vorkommen-
den geistigen Getränke als Rum, Punschessenz, Liquö-
re etc. von woimmerher gestattet und der Verschleiß in
versiegelten Flaschen freigestellt worden ist.

daß von den in Betracht kommenden geistigen Arti-
keln Rum, Arak, Liqueure, Porterbier, Punschessenz Kri-
nerfall, unter das ausschließend verfassungsmäßige Pro-
pinationsrecht der Dominien einbegriffen werden
können, ist durch die vorliegenden Berichte und die Aus-
einandersetzung der galizischen Kammerprokuratur
zu sehr beleuchtet, als daß über die Ungrundhältigkeit der von
Seite des Dominiums Halicz erhobenen Einsprüche noch irgend
ein Zweifel obwalten könnte.

Nur mit einem Artikel nämlich dem Rosoglio würde sich,
indem man sich dabei wieder auf das vage Mittelfeld zwischen
dem schwankenden Begriffe eines eigentlichen Brantweins
und eines echten Rosoglio verliert, die schon so oft zur Sprache
gekommene Frage über versüßten Brandwein dahin erneu-
ern: zu welcher Gattung der in der versiegelten Flasche abge-
faßte Getränk zu rechnen sei? Weil jedoch im vorliegen-
den Falle der Ausschank gar nicht in der Rekursfrage liegt,
/: denn nicht Baluk rekurrirt gegen die Beschränkung :/

./.

sondern es sich nur um den Bezug und Verschleiß in gesiegelten Fla-
schen handelt, wobei insbesondere das Dominium hervorhebt, daß die
Größe der Letzteren nicht bestimmt sei, also dadurch andeutet, daß
dasselbe bis zu einem Minimum des Kleinschankes herunterge-
bracht werden könnte; so hätte wohl im spezifischen Falle auch der
Artikel Rosoglio keine größere Wichtigkeit als überhaupt der
Verschleiß geistiger Getränke als Kaufmannswaare in gesiegel-
ten Flaschen gegenüber allen Schankobrigkeiten wozu in gewis-
ser Beziehung Caffeesieder, Zuckerbäcker auch zu rechnen wären,
ohne daß dabei eine Propinationsfrage eintreten kann.

Was aber die Frage über die Größe der im Verschleiß zu führen-
den Flaschen anbelangt, so dürfte selbe wohl schon mehrmals ge-
legenheitlich des den Rosogliofabriken zustehenden Verschlei-
ßes bei der löbl. allg. Hofkammer berührt worden sein.

Das Comerz. Hof Comm. Dekret vom 13. Mai 1818 bestimmt darüber nichts;
eine allgemeine Bestimmung des Minimums besteht nicht und
das galiz. Gubernium hat sich (: was zur Notiz bemerkt wird :)
in dem mit Hofkammer Praes. Extrakt vom 15 Febr. 1838 Z. 6934/261.
aufgeleiteten neuesten Falle (: Bukala zu Andrychów :) dahin
ausgesprochen, daß sich an den Kaufmannsgebrauch der Umge-
gend z. B. Biala, Lipnik zu halten sei um einer Umgehung
des Schankrechtes wirksam zu steuern.

<u>Beschluß</u>: Man gibt sich somit die Ehre die löbliche kk.
allgem. Hofkammer unter Rückschluß der Communikate
und Mittheilung des obigen neuesten Gubernialberichtes und
der dazu gehörigen Äußerung der galiz. Kammerprokura-
tur auf das Eingangs bezogene Ansinnen dienstfreundlich zu erwi-

./.

dem, daß die vereinigte Hofkanzlei die Ansichten des Guberniums über die Ungründhältigkeit der von dem rekurrirenden Dominium Halicz aus dem Titel des obrigkeitlichen Propinationsrechtes dem Erkenntniß des Guberniums vom 2. März 1837 Z. 487 entgegengestellten Einwürfe - vollkommen theile.

Abschrift des Berichts des galiz. kk. Guberniums vom 14. Oktober 1837 Z. 54936 an die k. k. Hofkammer.

Mit der im Anschluße Z. 1 mitfolgenden hierortigen Anordnung vom 2. Febr d. J. Z. 487 wurde die Entscheidung des Stanislawower Kreisamtes vom 27. März 1836 Z. 1287 mit welcher ausgesprochen wurde, daß der Haliczer Spezereiwaarenhändler Georg Bolak den Ausschank von geistigen Getränken nur nach vorläufiger Abfindung mit dem propinationsberechtigten Dominium Halicz auszuüben berechtigt sei, bestätigt, zugleich aber dem Kreisamte bedeutet, daß dem befugten Handelsmanne Bolak nicht verwehrt werden könne, die gewöhnlich hierlandes nur im Spezereiwaarenhandel vorkommenden geistigen Getränke, als Rum, Arak, Punschessenz etc. von woimmerher zu beziehen, - und solche jedoch nur in größeren Gefäßen, oder in versiegelten Flaschen, ohne also einen Schank auszuüben, - zu verschleißen.

Gegen den Schlußabsatz dieser Gubernial Entscheidung

/.

ist der von dem Stanislawower Kreisamte mit Bericht vom 14. August d. J. 1788 vorgelegte, in Abschrift sub 2. sammt den Bezugsakten mitfolgende Hofrekurs der Dominium Halicz geeignet. Derselbe ist zwar an die kk. Hofkanzlei stylisirt, da es sich aber um eine Entscheidung in Kammeral-Angelegenheiten und um den Besitz eines befugten Handelsmannes in den ihm zustehenden Rechten handelt, so glaubt man solchen Einer hochlöblichen kk. Hofkammer und zwar mit dem Antrage auf Abweisung des rekurrirenden Dominiums vorlegen zu sollen.

Die wichtigsten Momente, die in dem Rekurse angeführt werden, sind die Behauptungen, daß das Dominium kraft des ihm zustehenden Propinationsrechtes ausschließend befugt sei, alle Arten geistiger Getränke, also auch Rum Punschessenz ec. zu verschleißen, dann daß durch die fragliche Gubernial Entscheidung die Überwachung der Unterschleife nämlich des unbefugten Ausschenkens, unmöglich gemacht werde.

Die erstere Behauptung dürfte als unrichtig erkannt werden. Denn wenn auch der Begriff des Propinationsrechtes in seiner weitesten Ausdehnung als das Recht Getränke zu erzeugen zu verschleißen und die Schänker damit zu verlegen, genommen wird, so können hier doch nur diejenigen Getränke gemeint sein, welche von den in Galizien propinationsberechtigten Grundobrigkeiten seit jeher erzeugt wurden u. noch jetzt erzeugt zu werden pflegen.

./.

dahin gehören Brandwein, Brandweingeist und versüßter Brandwein oder Rosoglio, ferner Bier, endlich Meth mit seinen Unterarten Wischniak, Maliniak. So wie aber der Wein, der im Lande nicht erzeugt wird, nicht zu den Getränken gehört, auf welche das Propinationsrecht sich bezieht, ebensowenig dürften Rum, Arak und überhaupt hierlands seit jeher und auch jetzt nur im Gewürzwaarenhandel und bei Zuckerbäckern vorkommenden geistigen Getränke dahin gehören.

In der anderen Beziehung hat man auf den Schutz des Dominikalrechtes billige Rücksicht genommen und deshalb nicht den Ausschank, sondern den Verschleiß blos in Gefäßen oder in versiegelten Flaschen nach Kaufmannsgebrauch gestattet.

Sollte der Handelsmann Bolak sich beikommen lassen, die beigesetzte Clausel zu übertreten, so wird es Sache der Ortsobrigkeit des Magistrats in Halicz sein, das Amt zu handeln.

Was endlich den von dem rekurrirenden Dominium berührten Umstand anbelangt, daß die in Halicz unter der Firma Georg Bolak bestehende Handlung eigentlich dem dortigen Magistratskanzlisten Worona gehöre, so behält man sich vor, in dieser Beziehung nach Herablangung der Akten das Erforderliche an das Stanislawower Kreisamt zu erlassen. d. u. s.

Abschrift des Berichtes des galiz. kk. Landesguberniums vom 22. März 1839 Z. 14203 an die kk. vereinigte Hofkanzlei.

Ueber den Hofrekurs des Dominiums Halicz gegen den dem Handelsmann Franz Balck gestatteten Verkauf der gewöhnlich nur im Spezereiwarenhandel vorkommenden geistigen Getränke, als Rum, Arak, Punschessenz und dergleichen, hat man den im Aktenstücke Z. 1. im Original mitfolgenden Bericht vom 14. Oktober 1837 Z. 54936 erstattet und damit auf die Abweisung des rekurrierenden Dominiums angetragen. Den wichtigsten Rekursgrund des Dominiums, die Behauptung nämlich, daß dasselbe kraft des ihm zustehenden Propinationsrechtes ausschließend befugt sei, alle Arten geistiger Getränke, also auch die oben genannten zu verschleißen, glaubte man durch die Behauptung entkräftet zu haben, daß das Propinationsrecht in Galizien nur auf jene Getränke sich beziehen könne, welche in der Provinz von den propinationsberechtigten Grundobrigkeiten seit jeher erzeugt wurden, und noch jetzt erzeugt zu werden pflegen, wohin Brandwein, Brandweingeist, versüßter Brandwein oder Rosoglio, ferner Bier, endlich Meth- mit den Unterarten Wischniak, Maliniak (: mit Kirschen oder Himbeeren versetzter Meth :) gehören, daß aber, so wie der Wein, der im Lande nicht erzeugt wird, nicht zu den Getränken gehört, auf welche das Propinationsrecht sich bezieht, ebensowenig Rum, Arak, und überhaupt die Hierlands seit jeher und

./.

auch jetzt nur im Spezereihandel und bei Zuckerbäckern
vorkommenden geistigen Getränke dahin gehören dürften.
Ueber diesen Bericht wurde mit dem h. Erlasse vom 12. No-
vember 837. Z. 27853 bedeutet, daß hier alles auf die Frage an-
komme, ob der von den Dominien aus dem Titel des Propi-
nationsrechtes abgeleitete Anspruch in der Landesverfas-
sung von Galizien gegründet sei, in welcher Beziehung die
Einvernehmung der Provinzial Kammerprokuratur nothwen-
dig befunden wurde. Die Landesstelle wurde demnach an-
gewiesen, diese Einvernehmung abzuverlangen, sohin den Ge-
genstand der Gremial Berathung zu unterziehen, und das
Resultat vorzulegen. Die diesfällige Einvernehmung der
Kammerprokuratur, welcher auch der bemerkte Rekurs
beiliegt, wird nun in Abschrifte Nr. 2. ehrerbietigst vorgelegt.
Die hochlöbl. Hofkanzlei geruhe hieraus zu ersehen, daß
die Kammerprokuratur in Betreff des in Frage liegen-
den Gegenstandes ganz dieselben Ansichten entwickelt,
die oben angeführt worden sind. Dieselbe behauptet näm-
lich, daß Rum, Arak, Kirschwasser, Porterbier dann alle jene
Liqueurgattungen, welche nicht aus hierlandes einheimischen
Stoffen erzeugt werden, auch nicht jenen geistigen Geträn-
ken beigezählt werden dürfen, rücksichtlich welcher den Do-
minien das Propinationsrecht nach der Landtagsverfas-
sung zusteht. Die Kammerprokuratur geht in ihren Fol-
gerungen sogar weiter, und bemerkt, daß selbst der Aus-
schank solcher Getränke aus bloßer Rücksicht auf das Pro-
pinationsrecht der Dominien, die hier nicht eintritt, nicht
./.

vermehrt werden dürfte.

Man hat diesen Gegenstand am heutigen Tage der Gemeindeberathung unterzogen, und es ist einstimmig die Richtigkeit der Ansichten der Kammerprokuratur anerkannt, sohin beschlossen worden, wiederholt auf die Zurückweisung des in Rede stehenden Rekurses anzutragen.

Auch die Ansicht hinsichtlich des Ausschankes solcher geistiger Getränke, als Rum, Arack &c. stellt sich nicht als unrichtig dar; nur erscheint es bedenklich, derselben in der Praxis Folge zu geben, weil hiedurch vielfältigen Mißbräuchen Thür und Thor geöffnet würde, welche die Vortheile des den Gemeinden verfassungsmäßig zustehenden wohl erworbenen Propinationsrechtes sehr gefährden würden. Aus diesem Grunde wird auch, wie es scheint, den Rosoglio-Erzeugern nicht gestattet, die von ihnen erzeugten Getränke auszuschenken; dieselben sind vielmehr gehalten, solche nur unter dem Reifen oder in versiegelten Flaschen abzusetzen.

Im Anschluße Zl. 3 folgen die übrigen auf den vorliegenden Rekurs Bezug habenden Akten der Landesstelle.

Der zweite Theil des Berichtes der Kammerprokuratur betrifft einen anderen - aus dem VII Departement (: Landstädte :) mit dieser Angelegenheit in Verbindung gesetzten Gegenstand, wo es sich nämlich um das Verhältniß der Spezereiwaarenhändler hinsichtlich des Verschleißes geistiger Getränke zu dem Propinationspächter der Stadt handelt.

./.

Über diesen Gegenstand hat die Landesstelle noch nicht gesprochen und wird solches erst nach Zurücklangung der hier vorliegenden Akten geschehen. Was endlich die etwa schon vorangegangenen einlegen Verhandlungen, auf welche in dem Eingangs bezogenen h. Dekrete gedeutet wird, anbelangt, so führt die Kammerprokuratur mehrere derlei Fälle an. – Doch nur der erste der angeführten Fälle betrifft eine verwandte Angelegenheit nämlich den Streit des Dominiums Tarnów mit den dortigen Handelsleuten, aber auch nur wegen Ausschanks und des Verschleißes von Liqueur und Rosoglio also eines versüßten Brandweins.

Die h. Hofkanzlei hat hierüber mit dem Dekrete vom 18. September 1800 Z. 2315 entschieden, daß die Handelsleute von Tarnów sich zuerst mit dem Dominium, welchem das Recht Getränke zu erzeugen und zu verzapfen ausschließig zusteht, über die Befugniß, Getränke ausschänken zu dürfen abfinden müssen. –

Offenbar war hier nur der versüßte Brandwein gemeint, welchen das Dominium erzeugt oder erzeugen kann, nicht aber Rum, Arak und Punschessenz oder solche Liqueure, die nicht aus inländischen Stoffen erzeugt werden. – Hinsichtlich des Araks und der Punschessenz kam ein Falle im Jahre 1823 vor, wo ein Spezereiwaaren Händler aus Przemysl gegen den dorti-

/.

-gen Propinationspächter sich beschwerte, und die Lan-
desstelle fand damals gemäß des im Aktenstücke Z. 4.
mitfolgenden Aktes Z. 7151-1823 dem Przemysler
Kreisamte anzuordnen, die Spezereiwaaren-
händler in den ihnen nach den Handelsbefugnissen
zustehenden Rechten gegen die Eigenmächtig-
keiten des Propinationspächters zu schützen.
Die übrigen von der Kammerprokuratur
angeführten Fälle betreffen Streitigkeiten
zwischen Handelsleuten und Propinations
Pächtern - hinsichtlich der Entrichtung des Er-
zeugungsentgelts - und gehören nicht hieher.

d. u. s.

zu machen, damit sowohl die im Erlasse vom 1. Novbr 1830 Z. 13821 am Schluße angedeuteten Polizeirücksichten beachtet, und gehandhabt werden mögen, sondern auch falls gegründete Bedenken gegen das Individuum selbst, von Seite der Orts-Polizei-Obrigkeit eintreten, diese dem Consumo früher mitgetheilt und im Nichtbeachtungsfalle, durch Recurs an das k.k. Kreisamt geltend gemacht werden können. Nicht minder gleichzeitig ist auf diejenigen Vorzukehren, was Gefälls-Erwerbsteuer-Vorschriften erheischen. Hiernach hat das Gubernium das Erforderliche an das Tarnopoler Kreisamt zu veranlassen, zugleich aber auch den a. h. Befehl sämmtlichen Kreisämtern zu ihrer eigenen Amtswissenschaft und Nachachtung mitzutheilen. Dem Tarnopoler Kreisamte ist übrigens in Beziehung auf seinen Zweifel über den Begriff obrigkeitlicher Getränke Verschleißer zu bedeuten: daß wie sich dasselbe durch das pag. 332 der P. G. S. vorkommende Gubernial Dekret vom 2. November 1824 Z. 62565 selbst beheben können, und sollen, darunter die dort mit ihrem Unterschied zwischen Schänkern dritter Klasse ausdrücklich aufgenommenen Schenker vierter Kathegorie zu verstehen seien, die nicht als Verschleißer des obrigkeitlichen Getränks sind. Daß die Zulässigkeit der Letzten selbst aus dem Inhalte der Consignation gerechtfertigt werden können, unterwaltet das K. A. im Berichte vom 28. Mai l. J. erwähnten endlich nach der mehrseitigen Wendung der Sache die erklärte Absicht des Guberniums durch zeitliche Ablösung der Propin. Rechte für die Stadt-Gemeinde zum Gegenstande einer eigenen Verhandlung zu machen wäre, bleibt dem weiteren Beschluße des Guberniums vorbehalten.

d. u. s.

Wein.

Hofkanzl. 14/10 1816 Z. 44238 u. Hofkam. 13/5 1819 Z. 13749 (H.K. 25339) über Propination —

A. h. Entschl. 25/5 829 (Kreis. ~~Erlaß~~ Zirkdm. 5/7 823 Z. 5039 Punkt 5 lit. b) dann Fin. minist. Dekret 5 Aug. 1829 Z. 5347 (Gub. circ. v. 23 Sept. 1829 Z. 56191) mittels Fin. minist. Dekret v. 11 Sept. 829 Z. 6737 (Gub. circ. 25 Sept. 1829 Z. 57780) [illegible] [illegible] [illegible] Getränke u. [illegible] geführt (wie bei Verzehrungsteuer vorgeschrieben) —

Hofk. 31/5 839 Z. 23627 (Gub. Cur. 6 Juli 1839 Z. 40057)

Hofkanzleiverordnung v. 14 Juni 1821 Z. 16137 – (Gub. Zirk. v. 3 Juli 1821 Z. 34488 u. Gub. Erlass vom 19 März 1840 Z. 3540 vom [illegible] Branntwein u. [illegible] [illegible] — [illegible]

Prov. Ges. Samml. —

~~[illegible]~~

798
800

Branntwein
[illegible]
Bier
Branntwein
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
Wein
[illegible]

319

Z różnych pism wyciągnięte a w Kollektywach [ostatnie] nie znalezione

Żydowski Kalchbrenner monopol } Circ. 16 Nov. 1786 (~~vel 1796~~) Z. 29405 lit. 6 (~~vel 29400~~) ~~wegen~~ Judenschänker nur bis zum Tode, dann deren Witwen

Kalchbrenner monopol } Gub. Bericht v. 18 Sept. 1788 Z. 16197 daß es die Juden gänzlich keine Gewerbsgeschäfte gebe

Kalchb. mon. } Hofdekr. 12 Nov. 1798 Z. 3670/1617 [illegible] (wonach, daß in [illegible] Privatgütern der Herrschaft in den Städten [illegible] mit [illegible])
" 5 Juni (vel Maj) 1800 Z. 1325 (vel 1328) / 583 (Gub. 4 Juli 1800 Z. 18744/750) wegen Judenschänker und Brennerei als Dom. Gerechtsame (to także w Drdackim angeführt in dem G.V. v. 14 Juli 1816 Z. 44238)

Hofdekr. 12 Jan. 1790 Z. 1861 wegen Judenschänker
Gubdekr 25 Apr. 1792 12549 — —

Kalchb. } Hofd. 16 Nov. 1803 Z. 14532 Gub. Z. 35074 ex 1805 wegen Judenschank

Moje Darstellung } Patent v. 31 Jan. 1804

Kalch. } Hofd. 9 Sept. 1805 Z. 30359 daß die Eigenthümer [illegible] wie es scheint den [illegible] wenn sie ihr producirtes Körner [illegible] selbst zu verkaufen dem Prop. Rechte

" Hofd. 18 Juni 1806 Z. 9150
G.V. 9 Juli 1806 Z. 27276 } wyciąg z tego jest w Drdackim i ten wyciąg u mnie przekopiowany

(G.V. 6 Maj 1808 Z. 19177 wegen [illegible] angeführt in der G.V. vom J. 1826 [illegible] Sammlung)

Kalch. v. h. Entschl. 3 Juli 1813 (Circ. 18 Aug. 1815 Z. 31906) die Ausgabe der Schänker [illegible]

(Hofkammerdekret 26/10 1815 Z. 18843 Gub. Vdg v. 1/12 1815 Z. 47928 — daß keine radizirten Schänken mehr zu bewilligen. Dieses Dekret ist seinem Inhalte nach in der G.V. v. 24/10 1825 Z. 48952 angeführt (siehe in meiner Sammlung).

Moje Darstellung } Hofdekr. 29 Juli 1824 Z. 19162 wegen Getränke zum eigenen Gebrauche

Kalch. } Gub. v. 5 März 1827 Z. 8623 ut Hofdek. v. 9 Sept. 1805

Kalch. Hofkam. dek. 29 Apr. 1829 Z. 14578
Gub. Z. 28706/829 ut Hofd. ex 9 Sept. 1805

Kalch. Hand. minist. 29 Juni 1853 Z. 5709 Gub. 2940 ex 853 wegen Verleihung der Befugnisse zur Rosoglio etc. Erzeugung keine Rücksicht auf das Prop. Recht. — Rosoglio ist kein Gegenstand des Prop. regales —

Kalch. Hand. minist. 2 Dec. 1855 Z. 26455 Erzeugung des [illegible] behufs Branntweinbrennerei [illegible] Privilegiums

Miasta № 8, 11, 13 Koncesye na [illegible]

Przepisy [illegible]:

1775 19/8 Patent wegen Branntsteuer [illegible] – §1 [illegible]
dass Steuer die [illegible] in ihren Einkünften
nicht [illegible] soll

1802 [illegible] für die [illegible] Branntweinbrennen,
[illegible] – §1 [illegible]
[illegible] §1 der II Abtheilung [illegible]
[illegible] ausschliesslich Branntwein [illegible]
ähnliche Getränke zu erzeugen [illegible]
§3 der II Abth. Branntwein [illegible]
ähnliche Getränke [illegible]: Rosoglio, Aquavit,
Rum, arrak Obst- [illegible] Branntwein

805 – 1[illegible] – Propinationsfassion – §1 Branntwein, [illegible]
805 [illegible] §35 Branntwein [illegible] Rosoglio –

1816 – 14/10 für Städte – auch Rosoglio [illegible] Liqueure [illegible],
mit obrigkeitlicher Bewilligung [illegible],
2 [illegible]
[illegible] aquavit
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ist.
[illegible]

1786 – 1[illegible] – [illegible]
1819 – [illegible] – [illegible] nicht unter die
[illegible]
1775 [illegible] Propin. Recht
[illegible]
[illegible]

1839 – [illegible] – X [illegible] die [illegible]
[illegible]
[illegible]

1839 – 6/7 Liqueur, Arak, Rum in Bouteillen – [illegible]
[illegible]
[illegible] –

1842 17/[illegible] ~~[illegible]~~ fabrykantów ~~[illegible]~~ [illegible]
Kara na [illegible] fabrykantów –
" 17/[illegible] sprzedaż [illegible] –
1855 – 19/12 [illegible]
1856 – [illegible]/5 odwołanie poprzedniego –

[illegible] 20/12 § 59

§16 lit. punkt 14 [illegible]
[illegible]
[illegible]

§ 28 – [illegible] –

§ 29 – [illegible]

§ 30 [illegible]
[illegible] Bedin-
gungen

§ 32 Strafen § 138

§ 59 Erblichkeit

Wyciąg pierwotnej uchwały Urzędu powiatowego [illegible] do l. 1659.

Zu diesem Behufe legt derselbe den auf den Ausschank und den Spezereihandel lautenden Erwerbsteuerschein vom 12/4 856 N° 819 bei, wornach derselbe von diesen Gewerben eine jährliche Erwerbsteuerquote von 4 fl 20 kr CM entrichtet. Nachdem sich Schaja Berger durch den vorgelegten Erwerbsteuerschein ausgewiesen habe, daß ihm bereits ein Schankrecht gegenüber der herrschaftlichen Propination als Schankgestattet und zugleich dargethan habe, daß er ein befugter Gewerbsinhaber ist, so wäre demselben mit Rücksicht auf die h. Gubernial Verordnung v. 6 Juli 839 Z. 40057 P.G.S. N° 109 Seite 378 und auf Grund des Gesetzes v. 20/12 859 R. G. B. N° 227 §. 28 lit c der glasweise Ausschank der vorgenannten zur Propination nicht gehörigen, versüßten feinen Getränkegattungen mit Ausnahme des Branntweins an stehende oder sitzende Gäste in seiner Spezereihandlung oder in einem unmittelbar daran stoßenden Zimmerlokale, jedoch mit Verbot des glasweisen Ausschankes dieser Getränkegattungen über die Gasse unter der in der h. Gub. Verordnung v. 17. Mai 842 Z. 22617 P.G.S. N° 82 S. 218 auf die Überschreitung des erlangten Ausschankbefugnisses festgesetzten Strafen zu bewilligen. Der Ausschank der gedachten Getränke ist mittelst einer Aushängetafel dem Publikum bekannt zu machen.

Die propinationsberechtigte Gutsherrschaft ist von der ertheilten Befugniß mittelst einer Abschrift derselben zu verständigen.

Auszug aus dem Werke „Die gutsherrlich-unterthänige Verfassung in Galizien" von Ludwig Klemker. Lemberg. 1845. Band II. Seite 315.

Von dem Propinationsrechte

§. 677

Begriff. —

Das Propinationsrecht ist ein dingliches Sachenrecht, (vgl. §. 307 des a. b. G. B.) und begreift das ausschließende Recht, Getränke zu erzeugen und auszuschänken, oder gegen ein Entgelt oder Konzession erzeugen und ausschänken zu lassen.

In Galizien gründet sich das Propinationsrecht auf das Herkommen, ist in Folge dessen ein Dominicalgerechtsame (vgl. Pat. vom 19ten August 1775) und wird daher rücksichtlich der Grundherrschaften gesetzlich vermuthet. (vgl. §. 323 und 328 des a. b. G. B. —) —

I

Різне

(листування, статистичні м-ли, нотатки)

1873-1875

м. п. с.

Lwów dnia 24go/6 864. 325

6

Szanowny Panie!

Załączam tu kopię cyrkularza Statthalterei, który na nowo własność naszą zagraża – a który pochodzi z rozporządzenia wychodzącego zapewne z inicjatywy Ministerstwa Handlu – któremu nasze prawo propinacyjne jest zawsze zgrozą; – a ponieważ jako pozycje do wykupna tego prawa, wiele na tym zależy żeby nam za nie jak najmniej zapłacić więc chcą żeby dropinacja coraz niżej upadła. —

Mamy zamiar zrobić przeciw temu rozporządzeniu przedstawienie do Ministra Schmerlinga – i Lasera Lymbardii, że wyszło poza plecy referenta w tych sprawach. — Mnie się zdaje że w prawdzie konfiskata sprzeciwia się istniejącym prawom, ale wtedy cyrkularz powinien być zrobić rozróżnienie między konfiskatą – i sekwestrowanie, dla bezpieczeństwa naszego która jest konieczną jeżeli nie chcą pozbyć nas z

prawa, którego też tej Konsystorzowi wcale wykonać nie można.

Trzebaby więc coś napisać, i Rodakowski by się tego mógł podjąć, tylko że mu nie są znane ani rozporządzenia istniejące w tej mierze, ani też postępowanie przez zwyczaj sankcjonowane. — Nikt by nam nie mógł dać w tej mierze dokładniejsze objaśnienia od Szanownego mego Księdza — i proszę Cię więc Panie byś zechciał nam tu jak najprędzej instrukcję przesłać z której dałoby się korzystać układając podanie czyli zażalenie do Ministerium.

Schmerlinga dopiero wczoraj tylko widział — tak jest mocno zatrudniony, że mnie ani wczoraj ani dziś przyjąć nie mógł.

Na tym kończąc polecam się Twojej przyjaźni i zostaję z wysokim i rzetelnym szacunkiem i poważaniem

Szanownego Księdza Dobrodzieja
prawdziwym sługą
M Jabłonowski

52

Von der k. k. Statthalterei N° 24.543. – An sämmtliche k. k. Kreisbehörden und
Bezirks Ämter des Lemberger Verwaltungs Gebietes! Aus Anlaß eines speziellen
Falles hat das k. k. Staats Ministerium einverständlich mit dem k. k. Handels
Ministerium, mit Erlaße vom 9ten Mai 864 Z. 2097/2197 – anher bedeutet
daß die Konfiszirung der bei einem unbefugten Ausschenken auf dem
flachen Lande vorgefundenen Branntweines und Getränke gesetzlich nicht
zulässig ist – Wovon die Kreisbehörde und das k. k. Bezirksamt zur Dar-
nachachtung in die Kenntniß gesetzt wird. Lemberg am 14ten Mai 1864.

Dr. RZIHA,
Advocat
in Budweis.

23/10 877.

Hochwohlgeboren

Herrn [illegible] Ritter
von [illegible]
k. k. [illegible]
[illegible] Mitglied der
k. k. Landescommission für
Grundentlastungs[illegible]

in Lemberg.

[illegible]gasse
Nro 4.

Hochwohlgeboren!

Der [illegible] für
Galizien u. Bukowina wird
die [illegible] am 6. des
nächsten Monats [illegible]
[illegible]
[illegible], [illegible]
[illegible] 1 2 [illegible]

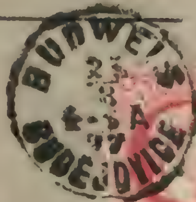
Anzeige [illegible] [illegible] an
[illegible] [illegible] u. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] u. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. Die [illegible] des
in gegenwärtigen [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ver-
mehren. — Ich habe mich
hier [illegible] [illegible]
[illegible] nicht [illegible] [illegible]
den [illegible] [illegible]
zur [illegible] der diesen
[illegible] [illegible] [illegible], also
wie den 5. d. M. ein Comité-
-[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] mit-
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Wege der Reise-
plan verändert
werden. —

Es wird mich [illegible] sehr
freuen, [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
ergebenst.

[illegible]

Dr. Rziha, Advokat, Budweis. 329

[illegible]

Herrn [illegible] Ritter von Brzeczunowitz

Reichs- und Landtags Abgeordneter, [illegible]

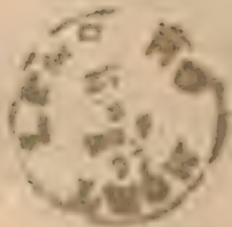
[illegible] Central Commission für

[illegible]

[illegible]

[illegible] Nr 4

J.U.Dr W. RZIHA

IV sesya 1866 330

L. 284.
S.

Sprawozdanie

komisyi sejmowej dla statutów miejskich, względem petycyi gminy miasta Jarosławia o nadanie jej osobnego statutu.

Dnia 23. Marca 1866 podczas ubiegłej sesyj sejmowej podała gmina miasta Jarosławia prośbę do Wysokiego Sejmu o nadanie jej osobnego statutu podług przedłożonego przez nią projektu. Prośbę tę odnowiła ta gmina podczas bieżącej sesyi powtórnem podaniem z d. 27. Listopada r. b. L. 53.

Komisya biorąc na uwagę, że miasto Jarosław liczy blisko 10.000 mieszkańców, i położone nad spławną rzeką Sanem, a obecnie także nad koleją żelazną, znaczny handel nietylko w kraju ale i po za granicą z Warszawą, Toruniem i Gdańskiem utrzymuje, że posiada znaczny majątek własny wartości około 80.000 złr. i ma rocznego dochodu zwyż 25.000 złr., że jest siedzibą urzędów i zakładów naukowych i przemysłowych, zważywszy wreszcie także i to, że temu miastu w statucie krajowym przyznanem jest prawo wybierania osobnego posła na Sejm krajowy, powodowaną się widzi zaliczyć miasto Jarosław do rzędu znaczniejszych miast w kraju, i przyznać temuż prawo osobnego dla siebie statutu.

Przedłożony przez gminę miasta Jarosławia projekt statutu, zastosowany jest do projektu statutu miasta Tarnowa; nadaliśmy mu przeto ten sam ustrój, jak statutowi miasta Tarnowa z zachodzącą tylko różnicą nazwisk.

Komisya wnosi zatem:

Wysoki Sejm raczy przyznać dla miasta Jarosławia osobny statut, i takowy podług statutu dla miasta Tarnowa z wskazanemi odmianami uchwalić.

Rutowski,
Przewodniczący.

Czajkowski,
Sprawozdawca.

Z drukarni K. Pillera 1866.

2

1875

[illegible]

Materyały statystyczne

do

SPRAWY PROPINACYJNEJ

Krajowe biuro statystyczne pragnęło przedstawić Wysokiemu Sejmowi całkowity opracowany materyał dotyczący stosunków propinacyjnych w Galicyi, ponieważ jednak dane statystyczne w części nadeszły bardzo późno, a w części nawet dotychczas jeszcze uzupełnione nie zostały, przeto tymczasem dla użytku właśnie obradującego nad kwestyą propinacyjną sejmu, ogłaszamy kilka najważniejszych tablic.

Według obecnie obowiązujących przepisów do prawa propinacyjnego należą: wyłączność wyrobu i wyszynku trunków gorących otrzymanych jako pierwszy produkt z przerobienia płodów surowych, a zatem: wódka, okowita i spirytus, wódki zaprawne na zimno, piwo tak krajowe jak zagraniczne miód, wiszniak, maliniak i śliwowica. Produkt następny czyli uzyskany przez przerobienie pierwszego produktu nie jest zaliczany do propinacyi. Do propinacyi zatem nie należą: dystylarnie wódek, wszelkie wódki słodzone, rumy, araki, esencye pączowe itp. Miasta tylko posiadają nie wyłączne praw o wyrobu i wyszynku wódek słodzonych *). Również do propinacyi nie należy wino, z wyjątkiem gminy Nowego Targu, która w przywileju miejskim z 1801 roku ma zapewnione prawo propinacyi wina.

W tablicy I podajemy dochód z propinacyi z ostatnich lat 12. Zestawiony powiatami. Dochód ten dzieli się na 2 części: na dochód z czystego prawa propinacyi i na dochód z prawa propinacyi łącznie z dochodem innych przedsiębiorstw. Dane opierają się na urzędowych fasyach do podatku dochodowego i dostarczone nam zostały przez c. k. krajową dyrekcyę skarbu, za której uprzejmość w użyczaniu pomocy naszym pracom, niech nam będzie wolno przy tej sposobności złożyć podziękowanie. W dochodahc z propinacy

*) Nie wyłączne to prawo wyszynku małą korzyść przynosiłyby gminom, gdyby nie opłaty przyznawane im od wyrobu i wprowadzania trunków.

łącznych z dochodami innych przedsiębiorstw mieszczą się głównie dochody z dzierżawy młynów, cegielni, wypalania wapna itp., a nieraz i znaczniejszych przestrzeni ziemi. Mniejsze gruntowe dodatki dla dzierżawców propinacyi, na ogrody warzywne lub zasiew, przy karczmie znajdujące się, jako też dochody z budowli są wliczane, tak do czystego jak i do mięszanego dochodu propinacyjnego. To też właściwy dochód propinacyjny nawet w czystym dochodzie jest w rzeczywistości niższy od wykazanego. Na zniżenie to w niektórych miejscach wpływają jeszcze umowy z dzierżawcami, przyznające im pewne dogodności, zwykle od dochodu propinacyjnego przy jego wykazywaniu nie potrącane. Dochód z propinacyi w ciągu tych lat 12 podniósł się o milion złr. czyli o 20%. Podnoszenie się dochodu z propinacyi w pierwszych 4 latach było nieznaczne i chwiejne, stałe podnoszenie się dochodu z propinacyi rozpoczyna się z r. 1866, szybki zaś wzrost nastąpił dopiero w ostatnich 4 latach. Przytem wyższy dochód ciągle był wykazywany w dochodach czystych propinacyjnych, kiedy dochody propinacyjne łączne z innemi przedsiębiorstwami okazują stałą zniżkę.

W tablicy II. zestawione są prawne stosunki miast posiadających prawo propinacyi, lub prawo pobierania opłat od napojów spirytusowych. Wykaz ten obejmuje 97 miast. Z tej liczby posiada prawo propinacyi 75, a w 4 prawo to jest wątpliwe z powodu ciągnącego się procesu. Z pomiędzy tych 79 miast mających prawo propinacyi, 34 nie posiada go w całości, dzieli się niem bowiem w części ze współuprawnionymi. Dodatki gminne pobiera 69 miast z ogólnej liczby tu wykazanych 97. Dodatki te czyli opłaty od napojów spirytusowych bywają różnej natury. Są to albo wynagrodzenia za wyrób, albo też opłaty gminne. Z ostatnich zaś niektóre opierają się na przywilejach cesarskich, inne mają za podstawę rozporządzenia władz administracyjnych, inne nakoniec pobierane bywają na mocy ustaw krajowych. Wynagrodzenia za wyrób (Erzeugungsentgelt) w wielu miastach, prawie powszechnie uważane są za stanowiące część prawa propinacyi, jakkolwiek według rozporządzeń obowiązujących, każdy ma prawo sprowadzania trunków skąd mu się podoba. Wszelkie też opłaty pobierane w miastach przy sprowadzaniu napojów nie należą do propinacyi, ale są raczej rodzajem podatku konsumcyjnego uiszczanego na rzecz gminy. Opłaty te pobierają się od wszelkich trunków tak propinacyjnych jak i niepropinacyjnych i bywają wyższe przy sprowadzaniu napojów na wyszynk, niższe zaś przy sprowadzaniu na własny użytek.

W tablicy III. podane są dochody z propinacyi miast w 6. latach od 1863 do 1868 r. wraz z dochodami opłat gminnych od napojów spirytusowych. W tablicy IV. obejmującej lata od 1869—1874, podany już sam tylko dochód miast z prawa propinacyi, gdyż dochodu z dodatków gminnych nie chcemy podawać tak niekompletnego, jak to ma miejsce w poprzednich 6 latach. W tablicy IV. dochód z propinacyi kilku miast nie jest dokładny, nie otrzymawszy bowiem żadnej odpowiedzi z powiatów: grodeckiego, grybowskiego, jarosławskiego, jaworowskiego, przemyskiego i tar-

nopolskiego, (a to pomimo dwukrotnego przypominania), oraz otrzymawszy niedokładną wiadomość z powiatu lwowskiego, (nie ze Lwowa) musieliśmy w miastach tych powiatów wstawić cyfry lat poprzednich, w skutek czego dochód u nas wykazany będzie mniejszy nieco niż rzeczywisty.

Prawie wszędzie w miastach pobierających opłaty gminne od trunków, a zarazem posiadających prawo propinacyi, oba dochody wydzierżawiają się i administrują razem, tak iż wykazany przez nas dochód z propinacyi miast w znacznej części pochodzi z opłat i dodatków gminnych. Różnica ta jest bardzo znaczna co możemy widzieć na Stanisławowie, który wykazywał w pierwszych 6 latach dochodu z propinacyi przeszło 20.000 złr. a teraz wyłączywszy opłaty wykazuje już tylko po 2000 złr. rocznego dochodu z propinacyi.

W tablicy V. odejmujemy dochód z propinacyi miast od całości dochodów pochodzących z propinacyi, celem wykazania pozostałej reszty, jako należącej do innych uprawnionych prócz miast. Pomiędzy uprawnionymi znajduje się również kilkadziesiąt gmin wiejskich, głównie w powiecie Nowotarskim, które posiadają prawa propinacyi bądź na mocy dawnych przywilejów królów polskich, bądź też na zasadzie kupna obszarów dominikalnych. Dochód z propinacyi po wyłączeniu miast, wynosi niespełna 4 miliony złr.

W tablicy VI. przedstawiona jest liczba gorzelń w ostatnich 10 latach, wraz z wysokością podatku przez gorzelnie opłacanego, oraz stosunki procentowe gorzelniane. Widać stąd powolne zmniejszanie się liczby gorzelni w ogólności, mianowicie zaś liczby gorzelń wielkich, mnożą się tylko gorzelnie średniej wielkości opłacające od 1000 do 4000 złr. podatku. Daty wyjęte są z Roczników Statystycznych (Statistisches Jahrbuch).

W tablicy VII. podane są stosunki wyrobu wódki z ostatnich lat 12, oraz opłaconego ztąd podatku. Potwierdzają one powyżej wskazany fakt zmniejszania się skali gorzelń, w ostatnich bowiem latach mniej przypada wyrobionych stopni alkoholu na 1 gorzelnię, aniżeli w pierwszych latach peryodu. Zmniejszenie to jednak skali gorzelń, jako też zniżenie wyrobu i kwot podatkowych, przeważnie zależy od ustawy o opodatkowaniu wódki z 8. lipca 1868 r., która przepisuje ugodę ryczałtową według produkcyjności gorzelni (art. II.) w skutek czego ilości wyprodukowane są w rzeczywistości wyższe od tych, jakie wykazane są na podstawie opłacanych podatków. Obecnie więc nie można podać dokładnej cyfry wyrobu wódki, gdyż nie cała produkcya dochodzi do wiadomości władzy.

W r. 1874 nastąpiła znowu zwyżka w wyrobie w ogóle i w ilości wyrobu przypadającej na 1 gorzelnię. Jednakże w tym roku liczba gorzelń w ruchu była z pewnością większa, aniżeli u nas podana, gdyż w braku innych dat wzięliśmy z wykazów miesięcznych c. k. dyrekcyi skarbu najwyższą cyfrę gorzelń w ruchu będących w ciągu jednego miesiąca. Ponieważ

zaś niektóre gorzelnie w pomienionym miesiącu mogły nie być czynne, liczba więc podanych na ten rok gorzelń będzie za niską. Z drugiej strony zapewne niskie ceny zboża wpłynęły na zwiększenie w tym roku produkcyi.

W tablicy VIII. podane są stosunki browarów w Galicyi. Przekonywają one, że piwowarstwo dąży u nas do wyrobu na wielką skalę, przy ogólnem bowiem zmniejszaniu się liczby browarów, zwiększa się natomiast liczba zakładów opłacających wyższą stopę podatku.

Tablica IX potwierdza ten fakt wskazując, że na 1 browar coraz większa przypada ilość wyrobu i opłacanego podatku. To też pomimo zmniejszania się liczby browarów zwiększa się produkcya piwa w kraju. Porównywując ilość wyrobionego piwa z ilością podatku konsumcyjnego dostrzegamy niejednostajność w podnoszeniu się i opadaniu wzajemnych rocznych cyfr, którą przypisać należy sposobowi poboru podatku konsumcyjnego od piwa. Podatek ten oblicza się bowiem od wiadra wyrobu i stopni cukromierza, może być więc większy lub mniejszy dla tej samej ilości wiader wyrobu względnie do tęgości brzeczki piwnej deklarowanej do podatku.

Wyrobu w r. 1864 nie podała nam c. k. dyrekcya skarbu w całości z powodu wyskartowania niektórych aktów z tego roku. Uzupełniliśmy jej podanie na podstawie dat ogłaszanych w sprawozdaniach izb handlowych lwowskiej i brodzkiej, dla okręgów zaś skarbowych tarnowskiego i bocheńskiego włożyliśmy daty produkcyi z roku następnego.

Tablica X. przedstawia produkcyę wódek słodzonych. W tablicy XI. przedstawiamy ilość miodosytni, i ilość wyprodukowanego miodu w ostatnich 10 latach. Dane tak tej, jak poprzedniej tablicy zawdzięczamy c. k. dyrekcyi skarbu i c. k. starostwom powiatowym. Ponieważ jednak od wyrobu miodu i wódek słodzonych nie pobiera się podatek konsumcyjny, dla tego dane nie przedstawiają tej pewności i dokładności jak przy wyrobie piwa i okowity. Produkcya wódek słodzonychw ciągu lat 10 znacznie się zwiększyła. Dat ze Lwowa brakuje. Wiadomość dostarczone nam z pomienionych urzędów są jednak dokładniejsze i pewniejsze od dat udzielonych z izb handlowych.

W tablicach XII. i XIII. podane są szczegóły o przywozie i wywozie piwa i wódki. Dotyczą one ruchu na komorach galicyjskich, tak iż pozostała w kraju ilość wódki i piwa nie oznacza wcale ilości skonsumowanych, nie obejmuje bowiem ruchu wewnątrz Austryi. Wiadomo zaś, że od nas wywozi się znaczna część spirytusu do innych krajów, lub nawet za granicę transito przez inne kraje, natomiast z innych prowincyj otrzymujemy dość znaczny przywóz wyższych gatunków napojów spirytusowych, oraz piwa mianowicie lepszego.

W tbalicy XIV. wyszczególnioną jest ilość szynków w Galicyi istniejących. Daty zostały kilkakrotnie sprostowywane, i są rzec można wcale pewne, z wyjątkiem 2 powiatów Birczy i Bóbrki, skąd jeszcze sprostowania

nie nadeszły. Według ustawy przemysłowej szynkarstwo należy do przemysłu koncesyonowanego. Ponieważ jednak prawo propinacyi nie podlega ustawie przemysłowej przeto i szynki propinacyjne nie są koncesyonowane. Liczba szynków propinacyjnych jest 20 razy większa, aniżeli koncesyonowanych, Z pomiędzy przedsiębiorstw koncesyonowanych jedne uzyskują pozwolenie na wyszynk napojów spirytusowych z wyjątkiem wódki lub samej wódki, inne prowadzą wyszynk jedynie jako akcesoryum innego przemysłu (§. 28. ust. przem). Rozróżniliśmy oba te rodzaje konsensów na wyszynk. W ostatniej rubryce tej tablicy wykazana jest liczba mieszkańców w każdym powiecie przypadająca na 1 szynk.

W powyższych tablicach zawiera się zatem surowy materyał dotyczący dochodów z propinacyi, produkcyi napojów spirytusowych, oraz niejakie wskazówki pod względem konsumcyi. Niektóre z dat podanych ulegną jeszcze zmianie, uzupełnienia wszelako nie są tego rodzaju, aby znacznie mogły wpłynąć na ogólny rezultat w tablicach znajdujący się; opracowanie jednak nie mogło nastąpić, gdyż i te nie zupełnie pewne jeszcze szczegóły w znacznej części nadeszły w ostatnich dopiero tygodniach. Uzupełnienia i sprostowania następne uwzględniać będziemy mogli w czasie szczegółowego opracowania całości materyałów, i te jednak, które niżej podajemy, może nie będą bez pożytku dla obradującego sejmu.

J. Kleczyński.

Liczba porządkowa	Nazwa powiatu	Rok 1863: Opodatkowany dochód z propinacyi (wódki, piwa i miodu) złr.	ct.	Rok 1863: Opodatkowany dochód z propinacyi, łącznie z dochodem innych przedsiębiorstw złr.	ct.	Rok 1863: Razem złr.	ct.	Rok 1864: Opodatkowany dochód z propinacyi (wódki, piwa i miodu) złr.	ct.	Rok 1864: Opodatkowany dochód z propinacyi, łącznie z dochodem innych przedsiębiorstw złr.	ct.	Rok 1864: Razem złr.	ct.
1	Lwów miasto . .	137.739	89	—	—	137.739	39	139.606	13	—	—	139.606	13
2	Biała	30.488	—	27 891	97	58.379	97	29.309	71	26.496	33	55.806	4
3	Bircza	29 786	30	2.993	33	32.779	63	28.745	33	3.296	60	32.041	93
4	Bóbrka	25.506	50	22.374	70	47 881	20	21.529	40	26 326	—	47.855	40
5	Bochnia	58.774	40	2.971	90	61.746	30	59.163	1	2.971	90	62.134	91
6	Bohorodczany . .	21.991	75	1.204	—	23 195	75	—	—	24.991	—	24 991	—
7	Borszczów	55.352	—	79 769	—	135,121	—	54.591	—	79.989	—	134.580	—
8	Brody	8.966	—	73.193	—	82 159	—	11.417	—	87.123	—	98.540	—
9	Brzesko	52.690	14	2.864	—	35.554	14	34.688	91	2.897	40	37.586	31
10	Brzeżany	22.249	—	39.725	50	61.974	50	22.523	50	37.913	40	60.436	90
11	Brzozów	6.654	73	16.160	40	22.815	13	8 384	23	18.616	17	27.000	40
12	Buczacz	14.490	77	84.622	79	99.113	56	13.295	66	84.766	72	98.062	38
13	Chrzanów	59.674	29	3.000	—	62 674	29	69.478	1	3.500	-	72.978	1
14	Cieszanów	19.340	40	12.239	20	31.579	60	24 092	50	14.992	—	39 084	50
15	Czortków	19.805	—	38.741	—	58 546	—	19.321	—	40.913	—	60.234	—
16	Dąbrowa	21 611	—	3.156	—	24.767	—	23.663	—	3.709	—	27.372	—
17	Dolina	12.044	46	42 334	42	54.378	88	11.992	60	42.144	60	54.137	20
18	Drohobycz	33.207	97	28.612	30	61.820	27	28.058	37	37.710	57	65.768	94
19	Gorlice	28.583	90	852	—	29.435	90	30.798	56	852	—	31.650	56
20	Gródek	42.314	80	17.131	—	59 445	80	45.806	80	15.201	—	61.007	80
21	Grybów	11.755	20	—	—	11.755	20	12.899	50	—	—	12.899	50
22	Horodenka	51.968	24	16.806	90	68 775	14	49.168	52	13 457	40	62 625	92
23	Husiatyn	4 929	40	62.463	50	67 392	90	4 925		61 617	—	66.542	—
24	Jarosław	53.900	8	18 758	—	72.658	8	59.003	20	18.579	36	77.582	57
25	Jasło	30.030	20	2.349	—	32.379	20	32 147	23	2 432	—	34.579	23
26	Jaworów	32.538	95	22.756	71	55.295	66	34 257	84	22.422	65	56.680	49
27	Kałusz	26.401	10	17.750	80	44.151	90	28.372	39	17.143	40	45.515	79
28	Kamionka	12.565	—	39.857	—	52 422	—	12.395	—	41.699	—	54 094	—
29	Kołomyja	59 423	23	22.275	22	81.698	45	86.871	41	3.684	10	90.555	51
30	Kolbuszowa . . .	12.312	—	18 017	—	30 329	—	12 661	—	18.118	—	30.779	—
31	Kosów	21 862	82	1.700	—	23.562	82	23.772	20	2.400	—	26 172	20
32	Kraków	49 704	10	1.217	—	50.921	10	52 586	51	1.217	—	53.803	51
33	Krosno	23.897	84	1,273	10	25 170	94	23.567	78	1 311	43	24.879	21
34	Limanowa	22 054	10	—	—	22.054	10	22.039	60	—	—	22.039	60
35	Lisko	10 994	37	22 200	82	33.195	19	10.114	73	24.260	23	34.374	96

46.725	—	35.035	—	81 760	—	47 140	—	35.735	—	82.875	—
26.772	90	23.877	—	50.649	90	36.332	60	20 669	63	57.002	23
24 632	50	3.655	—	28 287	50	26.879	30	6.951	20	33.830	50
42.324	55	2.528	80	44 852	85	45.029	43	2.846	66	47 876	9
21.477	50	1 060	—	22 537	50	22 149	40	1.400	—	23.549	40
935	—	25.948	53	26 883	53	1 410	—	25.976	11	27 386	11
7.735	—	13.682	—	21 417	—	10 552	80	16.478	80	27.031	60
61.594	12	70	—	61.664	12	62 466	71	60	—	62.526	71
18 676	5	17 456	85	56 132	90	19.617	40	18.201	40	37.818	80
23 767	—	7.101	—	30 868	—	25 598	—	6.000	—	31 598	—
34.055	57	30 605	60	64 661	17	33.852	80	32.655	50	66.508	30
77 589	93	11 108	25	88.698	18	98 377	71	11.999	14	110.376	85
16 213	—	37.381	80	53.594	80	22.348	—	24 150	60	46 498	60
29.848	80	20 067	90	49.916	70	24.571	20	30.134	20	54.705	40
26.013	30	51.410	4	77.423	34	27 894	—	50 158	52	78.052	52
12.260	50	9 786	—	22.046	50	12.685	—	10 840	—	23.525	—
21.338	50	—	—	21 338	50	22 611	60	—	—	22.611	60
41 453	80	28.126	—	69.579	80	39 200	—	30.985	20	70.185	20
48.478	10	15 430	20	63 908	30	51.424	—	16.716	20	68 140	20
18 192	34	18.410	37	36.602	71	17.774	4	25 929	4	43.703	8
24.455	—	35.009	80	59 464	80	23.287	80	39.004	20	62 292	—
43 900	59	29.610	70	73 511	29	55 399	94	12.707	—	68.106	94
57.730	40	10.166	90	67.897	30	55.545	30	13.730	60	69.275	90
21 364	—	51.475	80	72 839	80	19 668	83	52 760	27	72 429	10
10.472	—	11.721	—	22 193	—	10.315	—	12.056	—	22.371	—
6 451	80	70.926	40	77 378	20	6.745	70	71.396	—	78.141	70
28.053	—	12 517	50	40.570	50	32.144	23	16.768	80	48.913	3
77.542	94	57 419	12	134.962	6	76.143	82	57.480	66	133 624	48
64.531	40	4.601	—	69 132	40	64.211	70	5.051	—	69.262	70
14.288	—	66.088	—	80 376	—	15 494	—	67.163	—	82 657	—
20 463	67	22 727	80	43.191	47	30.559	40	12.180	90	42.740	30
5.701	—	5.347	20	11 048	20	8.022	70	5.162	85	13 185	55
53 095	16	5.363	90	58.459	6	49 786	13	5.279	80	55.065	93
58.223	10	335	—	58 558	10	61.841	20	300	—	62.141	20
11.238	—	50 997	—	62 235	—	9.749	—	62.610	—	72.359	—
9.083	90	30.018	40	39.102	30	8 946	70	29.349	79	38 296	49
22 909	—	74 670	—	97 579	—	22 335	—	75 056	—	97.391	—
39.003	70	8.451	40	47.455	10	46.015	40	8.911	70	54.927	10
9.974	60	53.146	40	63.121	—	10.455	—	55.612	20	66 067	20
16 416	40	—	—	16 416	40	22 039	90	710	—	22.749	90
2,300.588	55	1,700 604	72	4,001.193	27	2,417 657	39	1,751.229	24	4,171.896	63

Rok 1865						Rok 1866					
Opodatkowany dochód z propinacyi, (wódki, piwa i miodu		Opodatkowany dochód z propinacyi, łącznie z dochodem innych przedsiębiorstw		Razem		Opodatkowany dochód z propinacyi, wódki, piwa i miodu		Opodatkowany dochód z propinacyi, łącznie z dochodem innych przedsiębiorstw		Razem	
złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.
149 844	4	—	—	149 844	4	154.510	—	—	—	154.510	—
32.622	45	25.199	5	57 821	50	30 758	85	25.715	93	56 474	78
29 466	92	3.129	—	32.595	92	30.517	65	4 086	33	34 603	98
27 331	70	23.064	10	50.395	80	37.916	10	11 771	10	49 687	20
57.960	20	2 685	57	60.645	77	57 195	6	2 671	20	59 866	26
—	—	24.384	—	24.384	—	—	—	21.800	—	21.800	—
54.235	—	80 357	—	134.622	—	59.679	—	85.707	—	145 386	—
9 312	—	71 146	20	80.458	20	9.982	—	73.813	—	83.795	—
35 093	30	3 303	40	38.396	70	36 958	94	3.783	40	40.742	34
22.063	50	37.294	—	59.357	50	24.097	90	33 895	70	57.995	60
7.560	84	15.931	68	23.492	52	8.688	62	15 117	6	23.805	68
14.285	66	82.965	59	97.251	25	14.203	—	78.960	49	93.163	49
59.739	20	3.000	—	62.739	20	57.304	10	3.000	—	60.304	10
19 367	80	14 077	60	33.445	40	21.348	20	9 230	60	30.578	80
18.880	—	40.789	—	59.669	—	19.230	—	40.252	—	59 482	—
21.381	—	3.322	—	24 703	—	21.531	—	3.522	—	25.053	—
13.978	—	42.281	30	56 259	30	15.729	—	37.230	40	52.959	40
28 673	9	34.009	77	62.682	86	37.546	93	28.880	54	66 427	47
31.992	23	852	—	32.844	23	30.771	40	1 512	—	32.283	40
44.010	80	15.218	—	59.228	80	25.804	40	31.791	—	57 595	40
13.029	70	—	—	13.029	70	13.041	70	—	—	13 041	70
60.517	20	13.357	20	74 174	40	45.394	—	17.397	—	62 791	—
5.120	—	58.100	—	63.220	—	4 369	10	55 211	—	59.580	10
55.853	13	21,687	60	77.540	73	55.783	15	22.790	50	78.573	65
32 255	8	2 332	—	34 587	8	31.942	27	1.282	—	33.224	27
34.870	58	21.433	59	56 304	17	35.986	25	19.062	19	55.048	44
29.765	17	10.189	—	39.954	17	34.162	78	14.435	—	48 597	78
12.454	—	42.983	—	55.437	—	13.150	—	42.608	—	55.758	—
74.469	20	2.357	50	76.826	70	74.229	40	4.143	–	78 372	40
11.610	—	19.883	50	31.493	50	12 658		19.413	--	32.071	—
25.395	5	2.400	—	27.795	5	25 128	20	2 230	–	27.358	20
54.161	10	1.217	—	55.378	10	54 707	95	1 012	—	55.719	95
23.364	89	988	73	24.353	62	22.975	17	889	—	23.864	17
22.872	90	—	—	22.872	90	22.788	40	—	—	22.788	40
10.637	32	24.823	6	35.460	39	12.110	8	25.519	25	37.629	33

50.208	—	36.167	—	86.375	—	53.595	—	36.116	—	89.711	—
32.817	—	20.545	—	53.362	—	34.336	—	21.107	—	55.443	—
26 321	—	8.272	—	34.593	—	26.564	50	7.494	—	34 058	50
47.201	45	4 165	—	51.366	45	49 947	73	4.165	—	54.112	73
21.582	85	1.400	—	22.982	85	22 403	84	1.516	—	23.919	84
2 524	—	25.549	2	28.073	2	2 187	50	26·051	5	28.238	55
9.280	—	14 368	—	23.648	—	9.035	—	15.327	—	24.362	—
63.464	85	70	—	63 534	85	63.673	10	61	—	63 734	10
18.946	70	17.639	40	36.586	10	19.993	—	18.961	—	38 954	—
25 650	—	7.600	—	33.250	—	25.593	—	7 658	—	33.251	—
32.869	80	32.257	20	65.127	—	38 583	50	26.873	10	65 456	60
83.985	69	10.502	35	94.488	4	84.549	10	10.745	92	95.295	2
24.935	20	22.790	10	47.725	30	28.624	90	21.402	50	50 027	40
26.196	80	29.444	56	55.641	36	23.241	40	34.008	20	57.249	60
27.286	—	50.316	69	77.602	69	30.341	30	47.601	49	77.942	79
12.821	20	10.834	—	23.655	20	18 148	20	5.179	—	23 327	20
22.117	60	1.607	—	23.724	60	23 273	—	830		24.103	—
45.146	—	32 186	50	77.332	50	45 254	50	32 343	20	77.597	70
52.324	56	17.688	60	70.013	16	51.591	40	17.940	40	69 531	80
18.431	80	20.217	35	38.649	16	27.672	78	14.426	60	42 099	38
24.646	90	36.689	50	61 336	40	24.627	60	36.116	90	60.744	50
55.825	21	12.084	60	67.909	81	50 767	81	14.164	60	64.932	41
58 956	40	12.269	60	71 226		63.896	80	4.823	80	68.720	60
19.828	66	52.144	11	71.972	77	21.318	84	52.839	34	74.158	18
10.384	—	11.742	—	22 126	—	15.292	—	5.376	—	20.668	—
6 368	80	68.656	60	75.025	40	32.802	60	47 233	30	80.035	90
27.222	—	13 601	—	40.823	—	27.300	—	13.972	—	41.272	—
69.931	—	56.407	50	126.338	50	61.787	20	55.095	90	116.883	10
68.525	70	4.850	—	73 375	70	67.900	70	4.959	—	72.859	70
15.564	—	69.114	—	84.678	—	15.125	—	67.237	—	82.362	—
30.032	80	11.577	20	41 610	—	30.126	50	10.633	70	40.760	20
4.410	80	7.289	83	11.700	63	5.694	80	6.983	83	12.678	63
50.317	15	4.938	50	55.255	65	65.531	26	1.979	76	57.511	2
61.846	90	300	—	62.146	90	52.308	58	465	—	62 773	58
10.212	—	60.111	·	70.323	—	19 818	—	50 886	—	70.704	—
8 684	10	29.704	20	38.388	30	7.270	40	32.395	90	39.666	30
23.039	—	75.539	22	98.578	22	23 541	—	82.866	33	106.407	33
39.832	60	8.817	60	48 650	20	41 276	80	7.558	60	48 835	40
11.100	60	53.875	46	64.976	6	11.800	60	49.876	34	61 676	94
24.793	80	750	—	25.543	80	28 215	20	750	—	28 965	20
2,410 115	98	1,698.873	14	4,108.989	13	2,497.209	5	1,634.751	45	4,131.960	50

Rok 1867						Rok 1868					
Opodatkowany dochód z propinacyi. (wódki, piwa i miodu)		Opodatkowany dochód z propinacyi, łącznie z dochodem innych przedsiębiorstw		Razem		Opodatkowany dochód z propinacyi. (wódki, piwa i miodu)		Opodatkowany dochód z propinacyi, łącznie z dochodem innych przedsiębiorstw		Razem	
złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.
157.738	36	—	—	157.738	36	163.909	60	—	—	163.909	60
28.987	64	25.848	86	54.836	50	30.881	30	26.963	29	57.844	59
25.982	72	4.175	56	30.158	28	32.906	46	2.009	42	34.915	88
41.934	70	14.707	—	56.641	70	45.440	54	15.109	62	60.550	16
57.818	90	2.942	80	60.761	70	55.842	69	2.845	—	58.687	69
—	—	23.215	—	23.215	—	—	—	18.400	—	18.400	—
58.425	—	84.906	—	143.331	—	59.473	—	85.332	—	144.805	—
15.778	—	61.020	—	76.798	—	13.709	74	57.462	—	71.171	74
38.803	2	3.173	40	41.976	42	38.713	80	2.550	—	41.263	80
32.386	40	24.704	40	57.090	80	29.957	—	26.757	—	56.714	—
13.528	36	11.567	50	25.095	86	16.756	73	10.243	40	27.000	13
14.614	—	86.126	84	100.740	84	18.524	51	82.260	17	100.784	68
58.500	36	2.730	10	61.230	46	58.737	50	2.490	—	61.227	50
28.363	10	5.950	10	34.313	20	29.918	40	3.983	70	33.902	10
19.241	—	40.992	—	60.233	—	19.605	—	41.630	—	61.235	—
23.173	—	3.874	—	27.047	—	24.468	—	3.425	—	27.893	—
16.971	15	39.047	—	56.018	15	13.099	—	43.584	90	56.683	90
45.609	66	22.268	21	67.877	87	47.924	79	19.000	74	66.925	53
29.537	80	2.744	—	32.281	80	28.387	—	2.666	—	31.053	—
24.355	40	28.671	—	53.026	40	23.722	70	28.934	—	52.656	70
13.380	10	—	—	13.380	10	14.435	70	—	—	14.435	70
62.971	—	17.124	—	80.095	—	63.327	—	10.246	33	73.573	33
13.940	40	46.198	—	60.138	40	14.152	90	44.755	—	58.907	90
58.492	86	22.988	90	81.481	76	61.381	11	23.725	50	85.106	62
31.888	10	1.260	—	33.148	10	32.593	—	250	—	32.843	—
37.223	95	18.570	5	55.794	—	37.298	90	18.128	20	55.427	10
39.344	76	5.869	80	45.214	56	31.023	88	16.254	40	47.278	28
14.175	—	45.217	—	59.392	—	14.455	—	45.624	—	60.079	—
73.165	57	800	—	73.965	57	73.265	60	—	—	73.265	60
12.991	—	20.511	—	33.502	—	12.927	—	19.984	—	32.911	—
24.990	17	2.300	—	27.290	17	24.413	—	1.800	—	26.213	—
55.254	82	1.095	40	56.350	22	56.019	50	—	—	56.019	50
23.447	15	1.320	—	24.767	15	24.838	52	1.320	—	26.158	52
22.948	—	—	—	22.948	—	22.518	—	—	—	22.518	—
16.715	23	21.674	22	38.389	45	21.282	76	17.859	23	39.141	99

44.412	—	45.352	—	89.764	—	44.597	—	46.311	—	90.908	—
34.070	20	21.329	60	55.399	80	29.548	80	20.650	40	50.199	20
25.220	50	7 979	—	33 199	50	26.835	50	7.342	—	34.177	50
52 450	15	2 165	—	54 615	15	52.908	53	800	—	53.708	53
24 078	55	1.700	—	25.778	55	22 048	70	—	—	22 048	70
3.372	10	26.823	11	30.195	21	3.245	—	29.932	6	33.177	6
8.902	—	15.122	—	24.024	—	9.156	20	15.156	—	24.312	20
63.590	80	60	—	63.650	80	60.237	—	60	—	60.297	—
17.413	90	16.623	90	34.037	80	16.926	40	16 132	70	33 059	10
26.087	—	7.658	—	33.745	—	25.436		6.613	—	32.049	—
39 665	90	25.937	20	65.603	10	38.540	—	30.181	—	68.721	—
87.306	11	10.505	90	97.812	1	88.548	42	11.075	60	99.624	2
28.075	40	20.957	40	49.032	80	26 796	—	27.193	—	53.989	—
25 830	20	33.367	30	59.197	50	28.761	20	30 087	30	58 848	50
26 542	30	53.190	39	79.732	69	28.485	40	41 856	50	78.341	90
19.252	—	4.683	—	23.935	—	22.497	40	2.092	—	24.589	40
24.604	60	830	—	25.434	60	25 351	83	—	—	25.351	83
46.672	—	29.819	20	76.491	20	42.671	—	35.389	20	78.060	20
53.291	50	19.870	—	73.161	50	54 908	50	18.385	—	73.293	50
32.133	52	9.868	79	42 002	31	30.601	—	10.623	80	41.224	80
25.688	80	39 259	—	64.947	80	32.485	90	30,312	20	62 798	10
44.772	15	12.530	—	57.302	15	45.801	—	8.132	—	53.933	—
65.680	60	6.100	80	71.781	40	74.676	80	2 585	—	77.261	80
21 959	84	54.953	89	76.913	73	21.641	62	52.217	89	73.859	51
13.527	—	5.367	—	18.894	—	12 891	—	4.369	—	17.260	—
30.224	20	42 391	20	72 615	40	44.673	60	31.444	20	76 117	80
26.492	—	14.748	—	41.240	—	30.010	—	11.300	—	41.310	—
71 019	50	40.960	—	111 979	50	73.613	20	41.730	70	115.343	90
66.834	70	4 513	—	71.347	70	63.836	—	4 626	—	68.462	—
14.777	—	64.966	—	79.743	--	16 632	—	67.056	—	83.688	—
27 535	60	11.356	50	38 892	10	20.985	40	17.387	—	38 372	40
5.234	40	7.692	90	12.927	30	5.821	19	8.319	37	14.140	56
57.952	95	200	—	58.152	95	50.366	80	10.132	50	60 499	30
63.938	78	465	—	64.403	78	64.576	60	465	—	65 041	60
24 118	—	48.998	—	73.116	—	26 392	—	45 930	—	72.322	—
8.342	30	32 328	70	40.671	—	12.178	20	29.510	40	41.688	60
23.359	—	84.945	34	108.304	34	25.232	—	84.372	—	109.604	—
44 439	50	8.040	60	52 480	10	48.409	70	2.855	60	51.265	30
12.103	40	49.345	—	61 448	40	12.818	—	51.038	40	63 856	40
27.973	—	750	—	28.723	—	29.005	—	—	—	29 005	—
2,591.620	13	1,577.344	86	4,168.965	—	2,645.455	53	1,537.256	72	4,182.712	25

Rok 1869						Rok 1870					
Opodatkowany dochód z propinacyi (wódki, piwa i miodu)		Opodatkowany dochód z propinacyi, łącznie z dochodem innych przedsiębiorstw		Razem		Opodatkowany dochód z propinacyi wódki, piwa i miodu)		Opodatkowany dochód z propinacyi, łącznie z dochodem innych przedsiębiorstw		Razem	
złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.
180.482	60	—	—	180.482	60	182 150	30	—	—	182.150	30
32 313	90	29 526	90	61.840	80	36.950	—	28.352	70	65.302	70
25.634	86	8.036	68	33.671	54	27.787	41	9.300	77	37.088	18
47.639	83	14.463	76	62.103	59	50.996	60	10.461	—	61 457	60
55.291	60	2.853	40	58.145	—	55.798	20	2.842	—	58.640	20
8.441	—	1.240	—	9.681	—	11.334	—	6 981	—	18.315	—
56.492	—	20.409	—	76.901	—	56.300	—	23.405	—	79 705	—
32.270	—	40.144	—	72 414	—	47 665	75	27.896	—	75 561	75
39 490	—	3.740	—	43.230	—	36.791	—	3.615	—	40.406	—
30.575	20	27.150	80	57.726	—	33.989	40	23.018	—	57.007	40
15.910	90	10.260	10	26.171	—	20.760	60	6.618	60	27.379	20
27.495	—	70.239	80	97.734	80	27.852	—	71 524	55	99.376	55
60.876	40	—	—	60.876	40	60.866	30	—	—	60 866	30
32.825	20	2.745	—	35.570	20	32.884	—	1 938	40	34.822	40
19 495	—	44.207	50	63.702	50	40.211	—	23.205	—	63.416	—
23.678	50	3.866	—	27.544	50	24.797	50	3 062	—	27.859	50
12.725	30	43.959	40	56.684	70	14.192	80	42.376	70	56.569	50
23.375	—	56.448	—	79.823	—	35.994	30	56 326	60	92.320	90
29 699	—	1 688	—	31 357	—	30.395	—	1.984	—	32 379	—
21.102	70	31.697	20	52.799	90	15.699	40	38.649	—	54.348	40
15 602	80	—	—	15.602	80	15.726	50	—	—	15.726	50
62.764	81	7.825	33	70.590	14	64 155	97	8.294	11	72.450	8
16.267	20	44.274	—	60.541	20	28.585	20	31.906	—	60.491	20
58.472	57	25.604	90	84.077	47	61.672	58	25.512	10	87.184	68
34.013	24	—	—	34.013	24	34.529	87	—	—	34 529	87
56.354	48	420		56 774	48	58.673	11	420	—	59.093	11
25.110	97	20.170	20	45.281	17	24.353	40	20.851	40	45.204	80
18.584	—	40.906	—	59.490	—	19.157	—	41.501	—	60.658	—
75.757	30	140	—	75.897	30	75.534	19	140	—	75.674	19
31.837	—	317	—	32.154	—	32 835	40	350	—	33.185	40
15 005	—	4 000	—	19.005	—	15.885	—	4.000	—	19.885	—
50.834	70	—	—	50.834	70	53 542	—	1.153	—	54.695	—
24.304	40	2.894	20	27 198	60	24.703	—	3.895	—	28.598	—
23 546	45	—	—	23.546	45	24.378	55	—	—	24.378	55
31.362	18	9.675	55	41.037	73	31 867	52	10.750	90	42 618	42

48.056	—	41.499	—	90.555	—	49.480	—	41.072	—	90.552	—
28.081	—	21.380	—	49.461	—	27.941	—	20.660	—	48.601	—
33.070	50	4.631	—	37 701	50	32.113	50	4.274	—	36.387	50
54.782	60	—	—	54.782	60	56.242	—	—	—	56 242	—
21.630	24	—	—	21.630	24	23.076	56	—	—	23.076	56
4 024	33	25.545	5	29.569	38	3 291	33	30 513	6	33 804	39
11.190	39	13.146	—	24.336	39	12 665	39	13.215	—	25.880	39
59.199	—	136	—	59.335	—	61 518	—	212	—	61.730	—
13.732	70	3.103	20	16 835	90	14.026	10	2.962	50	16 988	60
25 355	—	6.916	—	32.271	—	25.744	—	7.566	—	33.310	—
38.455	—	33.732	—	72.187	—	36 382	—	37.295	—	73.677	—
97.635	20	3.118	—	100.753	20	101 769	55	3.077	—	104.846	55
30 599	—	25 505	—	56.104	—	29 929	—	24 288	—	54.217	—
26.142	56	35.839	60	61.982	16	27.103	8	35.724	73	62.827	81
25.595	80	54.030	40	79 626	20	29.605	20	47 743	40	77.348	60
25.095	26	559	—	25.654	26	25.124	20	376	—	25.500	20
19.859	26	15.583	33	35.442	59	22 982	95	15.901	66	38 884	61
37 853	—	42 130	—	79.983	—	40.121	—	41.818	—	81.939	—
36.809	—	38.669	—	75.478	—	40.408	—	38.253	—	78.661	—
29 950	62	10.621	34	40.571	96	32.273	15	11.980	—	44 253	15
23.921	60	44.981	20	68 902	80	29.353	70	37.695	60	67 049	30
51.524	—	6.856	—	58.380	—	56.644	—	1.000	—	57.644	—
79.267	70	2.395	—	81.662	70	80 246	20	2.681	60	82.927	80
7 699	—	49.834	—	57.533	—	10.839	—	48.814	68	59 653	68
13.536	—	3 819	—	17.355	—	15.508	—	3.540	—	19.048	—
45.703	40	33.404	40	79.107	80	48 263	—	25.830	13	74.093	13
30.975	—	10.566	—	41.541	—	30.523	—	10 678	—	41.201	—
81.070	20	42.486	70	123.566	90	86.014	70	45 046	90	131 061	60
65 582	—	3.413	—	68.995	—	80.522	19	3.644	—	84.166	19
20 158	—	62.975	—	83.133	—	20.174	—	61.084	—	81.258	—
28 190	4	11 902	—	40 092	4	31 341	17	9.594	—	40 935	17
5.628	71	9.348	66	14.977	37	6 645	38	12.964	50	19.609	88
53.284	14	10 832	50	64.116	64	53.945	72	10.832	50	64.778	22
66.675	70	130	—	66.805	70	66 717	60	100	—	66.817	60
27 658	—	45.091	—	72.749	—	27.541	—	45.272	—	72 813	—
20.828	60	19.752	70	40 581	30	26.219	—	17.217	—	43.436	—
13.035	—	100.225	—	113.260	—	13.305	—	103 802	—	117.107	—
51.561	70	—	—	51.561	70	52.163	47	503	—	52.666	47
39 221	—	25 291	—	64.512	—	38.369	60	28.930	80	67 300	40
29.817	—	—	—	29.817	—	30 595	—	—	—	30.595	—
2,739.054	34	1,428.349	80	4,167.404	14	2,905 741	59	1,376 491	89	4,282.233	48

Rok 1871						Rok 1872					
Opodatkowany dochód z propinacyi (wódki, piwa i miodu)		Opodatkowany dochód z propinacyi, łącznie z dochodem innych przedsiębiorstw		Razem		Opodatkowany dochód z propinacyi (wódki, piwa i miodu)		Opodatkowany dochód z propinacyi, łącznie z dochodem innych przedsiębiorstw		Razem	
złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.
210.106	10	—	—	210 106	10	233.324	30	—	—	233 324	30
38.071	66	30.740	38	68.812	4	37.726	87	29 848	—	67.574	87
28.813	5	11.303	2	40.116	7	28.991	65	12 965	58	41.957	23
49.724	—	10.867	—	60 591	—	50.448	—	11.213	20	61.661	20
56.222	30	3.042	—	59.264	30	58.962	30	1.892	—	60.854	30
11.360	—	7.549	—	18.909	-	11.562	—	7.549	—	19 111	—
65.937	—	12.453	—	78.390	—	68.936	—	9.400	—	78.336	—
56.103	55	23.406	—	79 509	55	67.112	39	13.268	22	80.380	61
38.381	—	3.886	—	42.267	—	41.051	—	4.100	—	45.151	—
34.830	—	25.301	—	60.131	—	39.854	—	24.606	—	64.460	—
20.428	70	6.367	80	26.796	50	21.522	78	6.165	—	27.687	78
28.306	33	72.079	2	100 385	35	25.119	—	76.685	—	101.804	—
62.831	10	—	—	62.831	10	63.579	60	—	—	63.579	60
32.940	60	3 727	—	36 667	60	34 090	—	2.949	—	37 039	—
38.774	—	26.193	—	64 967	—	41.421	—	25 240	—	66 661	—
25.491	50	3.122	—	28.613	50	26.581	—	2 643	—	29.224	—
15.350	50	42.645	20	57.995	70	16.516	—	44.812	—	61.328	—
43.708	20	43.354	—	87.062	20	64.680	40	49.747	30	114.427	70
31.198	—	1.658	—	32.856	—	31.937	—	1.597	—	33.534	—
25.975	—	28.636	—	54.611	—	27 485	80	28.326	80	55.812	60
16.181	73	—	—	16.181	73	16 284	—	—	—	16.284	—
64.976	32	6.770	—	71.746	32	65.377	66	5.860	—	71.237	66
28 748	20	32.504	—	61.252	20	38.721	20	23.178	—	61.899	20
61.601	35	25.749	76	87.351	11	63.022	3	27.423	10	90.445	13
35.192	46	—	—	35.192	46	36.105	80	—	—	36.105	80
62.612	60	—	—	62.612	60	65.043	40	—	—	65.043	40
24.262	66	21.237	4	45.499	70	26.928	49	22 569	37	49.497	86
19.192	—	42.500	—	61.692	—	21.551	—	39.764	—	61.315	—
74.543	19	140	—	74.683	19	75.805	5	140	—	75.945	05
32.396	40	770	—	33.166	40	32 146	40	1 652	—	33.798	40
15.292	—	4 000	—	19.292	—	16 093	—	4.134	—	20.227	—
57.206	—	1.866	—	59.072	—	58.418	—	1.066	—	59 484	—
25 882	—	4.523	—	30.405	-	26.442	—	6.134	—	32.576	—
25.513	90	—	—	25.513	90	26.915	50	—	—	26 915	50
31.835	16	13 643	35	45.478	51	34.050	10	11.653	53	45.703	63

51.829	—	39.202	—	90.531	—	52.2[illegible]8	—	[illegible]8.660	—	90.8[illegible]	—
27 555	—	20.253	50	47.808	50	27.977	—	19.797	—	47.714	—
31 700	—	5 722	—	37.422	—	32 073	—	2 767	—	34 840	—
57.912	—	—	—	57.912	—	60 920	60	—	—	60 920	60
24.310	77	—	—	24.310	77	25.567	57	—	—	25.567	57
4.937	60	25.948	48	30.886	8	16.800	43	18.050	—	34.850	43
12.646	—	10 828	—	23.474	—	9 375	40	13.907	—	23 282	40
62.386	—	232	—	62.618	—	62.433	—	781	—	63 214	—
14.345	90	3.281	—	17.626	90	14 177	90	3.783	—	17.960	90
25.721	—	7.590	—	33.311	—	25.798	—	7.600	—	33.398	—
36.251	—	38.118	—	74.369	—	36.760	—	38.515	—	75.275	—
106.144	—	3.790	—	109 934	—	105.834	—	3.765	—	109.599	—
28.606	—	25.776	—	54.382	—	29.135	—	27.405	—	56.540	—
29.111	1	33.436	49	62 547	50	29.933	8	33.757	23	63.690	31
58.959	—	16.100	—	75 059	—	68.063	—	8 355	—	76 418	—
25.827	80	224	—	26 051	80	25.855	80	224	—	26 079	80
24.187	—	15 945	—	40.132	—	24.799	67	15.597	34	40 397	1
41.497	—	40.880	—	82 377	—	42.731	—	39.028		81.759	—
42 075	—	39.470	—	81 545	—	46.394	—	36.951	—	83.345	—
36.765	—	12.552	—	49 317	—	38.013	86	12.795	80	50.809	66
30.127	70	38.142	40	68.270	10	31.527	30	47.583	40	79.110	70
56 276	—	—	—	56 276	—	57.701	—	—	—	57.701	—
80.082	—	4.236	—	84.318	—	86.653	80	4.429	—	91.082	80
12.421	—	47.892	20	60.313	20	15.514	—	45 823	—	61 337	—
15.473	—	4.689	—	20 162	—	16.828	—	4.456	—	21.284	—
52 112	20	23.907	40	76.019	60	52.893	—	27.187	20	80.080	20
29.769	—	10 938	—	40 707	—	29.454	60	10 892	80	40.347	40
86 947	—	45.318	40	132 265	40	87.943	—	46.080	80	134.023	80
69.446	50	3.848	—	73.294	50	69.892	—	4.085	—	73.977	—
21.380	—	63.075	—	84.455	—	22 559	—	69.054	—	91.613	—
29.099	30	11.777	—	40.876	30	31.662	64	9.825	—	41.487	64
6.738	18	12.724	50	19.462	68	6.966	4	12.944	50	19.910	54
55.224	64	10.832	50	66.057	14	56.043	60	10.832	50	66.876	10
68.599	70	—	—	68.599	70	72.110	-	—	—	72.110	—
28.423	—	44.297	—	72.720	—	30 005	—	44 949	—	74.954	—
28.455	—	17.469	—	45.924	—	34.045	—	13 460	—	47.505	—
13.913	—	105.846	—	119.759	—	14.086	—	106.070	—	120.156	—
52 619	59	503	33	53.122	93	54.828	30	596	66	55.424	96
44.654	40	25.017	—	69 671	40	39 743		34.000	—	73 743	—
33.036	—	—	—	33.036	—	33 789	—	—	—	33.789	—
3,047.051	85	1,319.893	78	4,366.945	63	3,215.929	32	1,307.528	33	4,523.457	65

340

Rok 1873						Rok 1874					
Opodatkowany dochód z propinacyi (wódki, piwa i miodu)		Opodatkowany dochód z propinacyi, łącznie z dochodem innych przedsiębiorstw		Razem		Opodatkowany dochód z propinacyi (wódki, piwa i miodu)		Opodatkowany dochód z propinacyi, łącznie z dochodem innych przedsiębiorstw		Razem	
złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.
245.715	80	—	—	245.715	80	254.769	97	—	—	254.769	97
55.681	20	23.264	—	78.945	20	57 559	—	25.031	—	82.590	—
32.440	93	10 134	30	42 575	23	34 777	14	12.317	—	47.094	14
52.319	30	10.867	20	63 186	50	56.970	—	10.442	—	67.412	—
61.579	80	1.042	—	62 621	80	63.166	—	1.042	—	64 208	—
11.600	—	7.550	—	19.150	—	11 600	—	7.550	—	19.150	—
74.930	—	4.990	—	79.920	—	75.248	—	5.955	—	81.203	—
52.485	64	33.901	47	86.387	11	60.821	72	32.817	20	93.638	92
42.569	-	3.900	—	46 469	—	40.281	—	3 521	—	43.802	—
53.820	—	9 008	—	62 828	—	65 591	—	11.490	—	77.081	—
27.884	83	—	—	27.884	83	29.968	88	—	—	29.968	88
16.367	—	88.053	—	104 420	—	30.180	—	59.054	—	89.234	—
60.388	40	—	—	60.388	40	61.880		—	—	61 880	—
36 281	—	2.700	—	38 981	—	38.988	—	2.466	—	41.454	—
57.222	—	9.855	—	67.077	—	59.548	—	9.855	—	69 403	—
27.348	—	2.643	—	29 991	—	28 273	—	2.636	—	30 9[illegible]9	—
17 904	—	42.122	91	60.026	91	45 959	—	11.136		57.095	—
72 246	96	56.492	—	128.738	96	143 460	50	6.829	—	150.289	50
34.223	—	694	—	34 917	—	35.922	—	934	—	36 856	—
22.902	—	41.049	—	63 951	—	48 573	20	16.808	60	65.381	80
18.239	—	—	—	18.239	—	18.424	—	—	—	18.424	—
77.727	—	6.070	—	83.797	—	79 538	—	6.070	—	85.608	—
41 853	—	21 042	—	62 895	—	42 488	—	24 373	—	66 861	—
47.750	—	43.315	—	91.065	—	62.290	—	35 390	—	97.680	—
38 0[illegible]0	38	—	—	38.0[illegible]0	38	39.320	64	—	—	39.320	64
67.854	70	—	—	67.854	70	70.519	70	—	—	70.519	70
31 298	71	22.983	23	54.281	94	33.721	23	23 286	44	57.007	67
27.036	-	39 683	—	66.719	—	28.379	—	42.603		70 982	—
81.648	8	160	—	81.808	8	87.806	63	140	—	87 946	63
30.208	24	1.857	66	32.065	90	33.104	—	1.200	—	34.304	—
17.202	—	3 834	—	21.036	—	17.856	—	3.634	—	21.490	—
60.627	—	3.611	—	64.238	—	62.411	—	3.687	—	66.098	—
25 509	—	9.397	—	34.906	—	31.291	—	1.768	—	33.059	—
28.877	—	—	—	28.877	—	29 619	—	—	—	29 619	—
47.508	24	4 450	21	51.958	45	53 076	41	836	33	53.912	74

36	Lwów	52.149	—	54.954	—	107.103	—	61.539	—	47.604	—	109.143	—
37	Łańcut	28.885	—	20.139	—	49.024	—	33.570	—	17.000	—	50.570	—
38	Mielec	35.044	—	2.238	—	37.282	—	36.064	—	2.238	—	38.302	—
39	Mościska	62.970	14	—	—	62.970	14	64.239	—	—	—	64.239	—
40	Myślenice	32.857	70	—	—	32.857	70	31.576	60	—	—	31.576	60
41	Nadwórna	26.375	—	7.332	—	33.707	—	27.213	—	7.581	34	34.794	34
42	Nisko	23.685	—	27.150	—	50.835	—	24.959	—	28.701	—	53.660	—
43	Nowy-Sącz	65.653	15	89	—	65.742	15	67.264	29	—	—	67.264	29
44	Nowy-Targ	17.386	50	1.745	—	19.131	50	17.709	50	1.844	—	19.553	50
45	Pilzno	27.924	—	7.512	—	35.436	—	29.632	—	7.648	—	37.280	—
46	Podhajce	49.262	—	27.504	—	76.766	—	49.411	—	32.350	—	81.761	—
47	Przemyśl	116.166	60	3.714	20	119.880	80	125.616	15	2.415	33	128.031	48
48	Przemyślany	31.228	—	26.067	—	57.295	—	31.942	—	26.551	—	58.493	—
49	Rawa	39.541	—	26.600	—	66.141	—	54.682	—	10.924	—	65.606	—
50	Rohatyn	84.351	40	2.213	50	86.564	90	84.306	50	2.012	20	86.318	70
51	Ropczyce	26.363	—	216	—	26.579	—	27.325	—	316	—	27.641	—
52	Rudki	33.218	—	7.222	—	40.440	—	33.913	93	7.721	33	41.635	26
53	Rzeszów	46.469	—	35.928	—	82.397	—	46.717	—	35.441	—	82.158	—
54	Sambor	48.812	—	38.136	—	86.948	—	48.890	—	39.843	—	88.733	—
55	Sanok	42.420	—	9.988	—	52.408	—	46.454	—	10.723	—	57.177	—
56	Skałat	41.357	90	44.894	—	86.251	90	35.143	—	55.856	—	90.999	—
57	Śniatyn	58.708	—	2.500	—	61.208	—	61.748	—	2.500	—	64.248	—
58	Sokal	94.693	8	2.545	—	97.230	8	96.920	53	2.505	—	99.425	53
59	Stanisławów	17.673	—	47.274	—	64.947	—	17.929	—	50.632	—	68.561	—
60	Staremiasto	17.472	40	5.067	60	22.540	—	21.929	40	3.287	40	25.216	80
61	Stryj	81.111	50	3.559	—	84.670	50	87.175	40	2.872	60	90.048	—
62	Tarnobrzeg	29.321	—	9.966	—	39.287	—	29.482	—	10.011	—	39.493	—
63	Tarnopol	97.218	40	51.146	60	148.365	—	116.927	—	37.437	—	154.364	—
64	Tarnów	76.207	80	4.557	—	80.764	80	80.479	—	4.831	—	85.310	—
65	Tłumacz	18.327	—	40.582	—	58.909	—	52.798	—	42.732	—	95.530	—
66	Trembowla	26.490	36	14.721	56	41.211	92	37.559	70	13.900	—	51.459	70
67	Turka	7.706	38	13.234	50	20.940	88	9.043	—	14.320	—	23.363	—
68	Wadowice	58.815	27	11.200	—	70.015	27	61.225	24	11.200	—	72.425	24
69	Wieliczka	75.941	50	—	—	75.941	50	76.828	52	—	—	76.828	52
70	Zaleszczyki	38.268	—	34.345	—	72.613	—	43.773	—	35.403	—	79.176	—
71	Zbaraż	32.991	—	38.140	—	71.131	—	19.000	73	42.510	—	61.510	73
72	Złoczów	41.451	—	86.675	—	128.126	—	54.012	—	74.747	—	138.759	—
73	Żółkiew	58.202	87	—	—	58.202	87	60.029	50	—	—	60.029	50
74	Żydaczów	36.861	20	43.010	40	79.871	60	42.592	—	39.388	50	81.980	50
75	Żywiec	35.688	—	—	—	35.688	—	36.011	—	—	—	36.011	—
	Suma	3,532.543	36	1,256.834	34	4,789.377	70	3,917.311	21	1,087.917	27	5,005.228	48

Tablica II.

Licz. porz.	Nazwa miasta	Czy i jakie prawo propinacyi posiada	Współuprawnieni	Na jakiej podstawie i jakie pobiera opłaty od trunków
1	Biała	całkowite prawo propinacyi	na przedmieściu Białej Arcyks. Albrecht ma prawo propinacyi	—
2	Willamowice	całkowite prawo propinacyi nabyte przy kupnie dóbr Willamowice w r. 1808	—	—
3	Oświęcim	całkowite prawo propinacyi	na Podzamczu mają prawo propin. spadkobiercy Dąbskich, na Chrzanowskiej ulicy pleban miejscowy. Z dochodu ¼ Dąbscy, ¾ miasto, zaś od całego czynszu 5% pleban	—
4	Kęty	całkowite prawo propinacyi	w «pańskiej karczmie» ma prawo szynkowania wł. dóbr Osieka za opłatą od sprowadzanych trunk.	na mocy przywileju z d. 15/10 1793 od beczki (36 garncy) piwa dubeltowego 31½ c., pojedyńczego 16 c., od garnca (starej miary) miodu, wiśniaku i likieru 31½ c., wódki chemicznie wyrobionej 21 c., okowity rumu, araku i t. p. 7 c.
5	(Bircza) Dobromil	całkowite prawo propinacyi	—	od n. a. wiadra rumu, araku i t. p słodzonych napojów 4 złr. 8 c., okowity i spirytusu 2 złr. 71 c., wódki 1 złr. 81 c., piwa na własny użytek 1 złr. 50 c., na wyszynk 1 złr. 68 c.
6	Bochnia	posiada prawo propinacyi w całości	—	pobiera opłaty od trunków słodzonych, ale wysokości nie podano, browarnik opłaca 10 c. od wiadra wyrobu, szynkarz od wiadra piwa 1 złr. 50 c.

342

L. porząd.	Nazwa miasta	Czy i jakie prawo propinacyi posiada	Współ-uprawnieni	Na jakiej podstawie i jakie pobiera opłaty od trunków
7	Lipnica Murowana	całkowite prawo propinacyi	—	—
8	Uście solne	całkowite prawo propinacyi	—	—
9	Brody	Najw. post. z d. 7/8 1830 r. i dekretem kanc. nadw. z 3/9 1840 r. l. 20681 postanowiono, że aż do orzeczenia sądowego, do kogo ma należeć prawo propinacyi, tak państwo Brody, jako też miasto Brody, mają utrzymywać po 80 szynkarzy. Miasto utrzymuje tyluż szynkarzy, nie ma jednak ztąd żadnego dochodu, nie pobiera bowiem żadnej opłaty od swoich szynkarzy		ust. kraj. z 17/4 1874 r. N. dz. u. kar., przyzwolono gminie 80% dodatku do podatku konsumcyjnego, co czyni 3 złr. 78 c., od wiadra okowity 80° Trallesa tudzież od rumu i likierów.
10	(pow. Brzesko) Wojnicz	pr. prop.	dwór 3 domy szynkowne	—
11	Czchów	pr. prop.	dwór 2 domy szynkowne	—
12	Brzeżany	—	—	Od niepamiętnych czasów według podania zwierzchności. Od garnca wódki 21 c., od 80% okowity, tudzież od wódek słodzonych po 30½ c., od spirytusu nad 30% po 1 c. za każdy wyższy stopień, od piwa pobiera gmina 60% dodatku konsumcyjnego
13	Brzozów	prawo propinacyi piwa	—	na mocy rozp. nam. z 4/12 1866 roku l. 58505, pobiera miasto 80% dodatek gminny od piwa w 2 karczmach biskupich szynkowanego i 90% dodatek gminny od napojów spirytusowych, a to według na-

L. porząd.	Nazwa miasta	Czy i jakie prawo propinacyi pobiera	Współ-uprawnieni	Na jakiej podstawie i jakie pobiera opłaty od trunków
13	Brzozów			stępującej taryfy: od wiadra słodzonych napojów 4 złr. 24 c., okowity 2 złr. 83 c., wódki 1 złr. 89 c.
14	Buczacz	—	—	na mocy dekretu minist. z 12/7 1864 l. 8549 i nam. z 14/12 1866 l. 60100 oraz rady powiatowej, od miary wódki 30° 4 c., od wiadra piwa po 32 c.
15	Chrzanów	—	—	ust. kr. 27/3 1873 l. 245, od wiadra piwa zwyczaj. 20 c., dubelt. 30 c., od zajdla piwa marcowego i boku ½ c., od wiadra spirytusu i araku 1 złr., słodzonych trunków 1 złr. 50 c., od ½ miary słodzonych trunków ½ c.
16	(p. Cieszanów) Lubaczów	prop. wódczana i piwna	—	dekret. nam. 14/10 1866 r. l. 50663: 30% podatku konsum. od napojów spirytusowych i piwa, od wiadra piwa 19 c., gorzałki 63 c., okowity 67½ c.
17	Dolina	całkowite prawo propinacyi	—	na podstawie dawnych rozporządzeń i uchwały rady gminnej z d. 30 czerwca 1868, od miary wódki prostej 10½ c., miodu maliniaku, wiszniaku i dereniaku 8½ c., okowity, rumu itp. 16 c., od wiadra piwa na własną potrzebę 50 c., na wyszynk 1 złr. 50 c.
18	Bolechów	całkowite prawo propinacyi	(według sprawozdania z r. 1869 wspólnie z kamerą po połowie)	na mocy dekr. gub. 27/10 1820 r. l. 53609 i z d. 2/8 1839 l. 40651, od garnca wódki prostej 21 c., miodu 7 c., okowity, rozolisu etc. 31½ c., od dwuwiadrowej beczki piwa zwykłego 26 c., dubeltowego 52 c.

L. porzą.	Nazwa miasta	Czy i jakie prawo propinacyi posiada	Współ-uprawnieni	Na jakiej podstawie i jakie pobiera opłaty od trunków
19	Drohobycz	całkowite prawo propinacyi	—	na mocy dekr. gub. z $2/_{10}$ 1820 r. l. 53609 i $18/_{10}$ 1840 r. l. 65111, od garnca wódki 21 c., okowity, rosolisu i t. p. $31^{1}/_{2}$ c., miodu i trunków miodowych 7 c. Na mocy dekr. nam. $25/_{4}$ 1860 r. l. 37341 i uchwały rady gminnej z d. $5/_{9}$ 1868 r. od wiadra piwa na własny użytek 1 złr., na wyszynk 2 złr.
20	Gorlice	pr. prop. wszelkich trunków	dwór ma 4ry karczmy. Wydzierżawia się razem: dwór 30%, miasto 70%.	dekr. gubern. $28/_{7}$ 1848 r. l. 56694, od beczki piwa 35 c., od miary okowity 14 c., od wódki niżej 17° — 8 c., rumu, araku, śliwowicy etc. 16 c.
21	Biecz	pr. prop. wszelkich trunków	dwór 3 karcz.	nie może przedstawić dekretu, od beczki piwa po 51 ct., od garnca okowity, likierów $31^{1}/_{2}$ c., miodu 70 ct.
22	Gródek	Prawo propinacyi w całości	—	—
23	Grybów	całkowite prawo propinacyi	—	—
24	Ciężkowice	całkowite prawo propinacyi	dwór ma prawo wyszynku w dwóch domach	—
25	Jarosław	całkowite prawo propinacyi	—	od garnca szumówki 21 ct. okowity i trunków słodzonych $31^{1}/_{2}$ wraz z dodatkiem 50% przez rząd dozwolonym; od beczki piwa 3 złr.
26	Pruchnik	prawo propinacyi	dwór za udział miasta w prawie propinacyi płaci mu rocznie 157 zł. i 50 ct	—

L. porząd.	Nazwa miasta	Czy i jakie prawo propinacyi posiada	Współ-uprawnieni	Na jakiej podstawie i jakie pobiera opłaty od trunków
27	Jasło	całkowite prawo propinacyi	—	według dekr. kanc. nadw. z $^{4}/_{6}$ 1840 l. 13674: od miary araku, rumu i innych słodzonych napojów tudzież spirytusu 12·7 kr., wódki 9·6 kr,, miodu i trunków miodowych 6·6 ct. od beczki lub dwóch wiader piwa 52·2 kr. Kupcy przedający napoje słodzone w butelkach płacą nadto 50% dodatku
28	Dembowiec	prawo propinacyi piwa	dwór ma propinacyę wódczaną i uzyskał w r. 1868 w drodze prowizoryum prawo wyszynku piwa w swojej karczmie	50% dodatku do propinccyi dworskiej
29	Kołaczyce	prawo propinacyi całkowite	—	—
30	Jaworów	prawo propinacyi wódczanej i miodowej	dwór ma propinacyę piwną	—
31	Kałusz	całkowite prawo propinacyi	po połowie z kamerą wydzierżawia	na mocy ust. z d. $^{2}/_{2}$ 1874 od wiadra piwa 1 zł., wódki 20° — 4 zł. 20 ct., o 25° 5 zł. 25 ct. o 30° — 6 zł. 30 ct., o 35° — 7 zł. 35 ct., o 40° — 8 zł. 40 ct. rumu, araku, likieru, rosolisu i innych słodzonych przez handlarzy wprowadzanych lub w butelkach przedawanych napojów 7 zł. 70 ct., miodu i trunków miodowych 3 zlr. 22½, moszczu z jabłek 1 zł.

L. porząd.	Nazwa miasta	Czy i jakie prawo propinacyi posiada	Współ-uprawnieni	Na jakiej podstawie i jakie pobiera opłaty od trunków
32	Kamionka strumiłowa	prawo propinacyi piwnej; o wódczaną i miodową toczy się spór	według tymczasowej ugody z 1845 pobiera miasto z dochodów propinacyi 54% a dwór 46%	dodatek gminny 20% Starostwo pod d. 30. grudnia 1869 l. 576 zakazało wykonania uchwały rady w sprawie wydzierżawienia nadal tego dodatku. Sprawa ta jest dotąd w rekursie a miasto opłaty nie pobiera.
33	Busk	nie posiada prawa propinacyi, którego niegdyś miał używać	—	dodatek gminny do pod. kons. od napojów spirytusowych 60%, od piwa 26%
34	Kołomyja	całkowite prawo propinacyi	—	od garnca wódki do 20°, wiszniaku i maliniaku 21 ct., okowity (31°) rozolisu i t. p. $31^1/_2$ ct. piwa 47 ct.
35	Kraków	—	—	postan. ces. $^{18}/_8$ 1854 l. 273 Dz. p. p. i taryfa: od wiadra rumu, rosolisów i t. d. 8 zł. 33 ct. wódki do 50° 5 zł. 56 ct. do 75 8 zł. 83 ct. nad 75 10 zł. $76^1/_2$ ct. wina 3 złr. $3^1/_2$ ct. moszczu winnego 1 złr. 44 ct. owocowego 65 ct. miodu przy wprowadzeniu 3 złr. $25^1/_2$ ct. esencyi miodowej 4 złr. $23^1/_2$ ct. piwa przy wprowadzeniu $67^9/_{10}$ ct, porteru 2 złr. $7^9/_{10}$ ct. od cetnara miodu wyrobionego 3 złr. 50 ct.
36	(Kossów) Kuty	—	—	Dekr. nam. $^{11}/_{12}$ 1866 l. 59886 od wiadra słodzonych trunków 8 złr. 15 ct. od okowity 30° 2 złr. 52 ct. poniżej od 29 do 21° według skali od 2 zł. 44 ct. do 1 złr. 70 ct. wódki 1 złr. 68 ct. od beczki piwa $31^1/_2$ ct. (beczka 32 garncy)

L. porząd.	Nazwa miasta	Czy i jakie prawo propinacyi posiada	Współuprawnieni	Na jakiej podstawie i jakiej pobiera opłaty od trunków
37	Krosno	całkowite prawo propinacyi	—	pat. ces. 19/12 1831 i dekr. nadw. 4/6 1840 l. 13674 nadane prawo poboru opłaty od sprowadzanych trunków wydzierzawia się wraz z propinacyą; taryfy nie podano
38	Łańcut	prawo propinacyi *miodu*	propinacya piwna i wódczana należy do właścicieli dobr Łańcuta	na mocy rozp. byłej krakowskiej komisyi namiest. z d. 7/12 1866 l. 31366; dodatek 50% od wódki i piwa, pobierany przez wydzierżawienie
39	Leżajsk	prawo propinacyi *piwa* i *miodu*	propinacya wódczana należy do właścicieli dóbr Leżajska	50% dodatek od napojów spirytusowych
40	Przeworsk	prawo propinacyi *piwa* i *miodu* (dek. gub. z 14/2 1817 l. 6912) wiśniaku, maliniaku i dereniaku	propinacya wódczana należy do właściciela dóbr	od napojów produkowanych lub sprowadzanych do miasta na własny użytek od wiadra piwa 20 ct. na wyszynk 2 złr.; miodu, wiszniaku, maliniaku, lipniaku i dereniaku na własny użytek 2 złr., na wyszynk 3 złr. a. w. rozp. nam. z d. 30/7 1858 l. 22352
41	(Limanowa) Tymbark	całkowite pr. prop, w 1/3 nabyte od dworu	w 1/3 pleban posiada prawo propinacyi	—
42	Lwów	pr. prop. w całości	—	uregulowane dekr. nam. 23/12 1869 l. 58100 opłaty t. z. propinacyjne pobiera za wyrób, za konsensa szynkowe i od nowo otwieranych zakładów wyrobu napojów. Opłata propinacyjna: od trunków sprowadzanych: od wiadra i stopnia spirytusu 11 6/10 ct. od wiadra trunków słodzonych 9 złr. 72½ ct. piwa 77½ ct. miodu 5 złr. 50 ct., od mio-

L. porząd.	Nazwa miasta	Czy i jakie prowo propinacyi posiada	Współuprawnieni	Na jakiej podstawie i jakie pobiera opłaty od trunków
	Lwów			du przy wyrobie 10 złr. od cetnara. Dodatek gminny: od wiadra trunków słodzonych 1 złr. 77½ od wiadra i stopnia spiritusu $1^4/_{10}$ ct. wiadra piwa 32 ct.
43 44	Kukizow Jaryczów nowy	pr. prop. sporne	—	—
45	Mościska	pr. prop. piwnej i miodowej	dwór ma propinacyę wódczaną	ust. kr. ⅓ 1874 N. 13 ale gmina i dawniej pobierała dodatek na mocy przywileju i rozporządzeń władz administracyjnych: od wiadra słodzonych i niesłodzonych napojów 4 złr. 80 ct. czyli od miary po 12 ct
46	Sądowa Wisznia	prawo prop. sporne	—	dekr. nam. $^9/_8$ 1859 l. 32.771 25% dodatku gminnego
47	Myślenice	prawo propin. w całości	—	dekr. gubern. $26/_8$ 1844 r. l. 14644, oraz $8/_5$ 1845 r. l. 3405; od wiadra piwa 1 złr. 5 c., szynkarze tyleż z dodatkiem gminnym 50%. Od garnca wódki 21 ct., spirytusu, rozolisów 31½ c., a szynkarze z dodatkiem komunalnym 50%. od miodu 7 c.
48	Jordanów	—	—	dekret urzędu cyrkularnego w Myślenicach $5/_7$ 1786 i następ. Od wiadra araku, rosolisów i t. d. 1 złr. 17 c., spirytusu $78^5/_7$ c., wódki 52½ c., piwa 25 c.
49	Nadwórna	—	—	ust. kr. z 2/2 1874 r. N. 11, od garnca wódki i spirytusu po 5 c., słodkich napojów po 10 c., od wiadra piwa 16 c.

L. porząd.	Nazwa miasta	Czy i jakie prawo propinacya posiada	Współuprawnieni	Na jakiej podstawie i jakie pobiera opłaty od trunków
50	Nowy Sącz	całkowite prawo propinacyi	państwo Ceniawa posiada na przedmieściu grodzkiem karczmę z prawem szynkowania	w miejsce dawniejszych opłat od sprowadzanych lub wyrabianych w obrębie miasta napojów, wstąpiły w skutek ustawy kraj. z d. 1 stycznia 1872 r. N. 25 Dz. u. kr. następne: od wiadra piwa 1 złr., wódki do 50° 4 złr., do 65° 5 złr. 50 c., do 75° 6 złr., 50 c., do 85° 7 złr. 50 c., nad 85° tudzież od wiadra rumu, araku, likierów, rosolisów i innych słodzonych napojów 8 złr. Uchwałą rady miejskiej z d. 19 listopada 1873 postanowiono, iż każdy szynkarz ma opłacać od wiadra piwa sprowadzonego z po za obrębu miasta 2 złr. 50c. dzierżawcy propinacyi
51	Stary Sącz	—	—	—
52	Tylicz	całkowite prawo propinacyi	kamera Muszyńska ma pr. szynkowania w jednym domu	od trunków sprowadzonych do szynku kameralnego a to: od garnca wódki szynkownej 7 c., od beczki 36 garcowej piwa dubeltowego 35 c., zwykłego 17½ c., od 1848 r. kamera nie sprowadza trunków i nie szynkuje.
53	Piwniczna	całkowite prawo propinacyi	—	—
54	Muszyna	całkowite prawo propinacyi	kamera ma pr. szynkowania w jednym domu	od trunków sprowadzanych do szynku kameralnego od wiadra wódki szynkownej 2½ c., od beczki dwuwiadrowej pojedyńczego lub podwójnego piwa 26 ct.
55	Nowy Targ	pr. prop. całkowite i praw. prop. wina	w części sporne o 2 realności, jakoby oddzielną prop. posiadać mające	—

L. porząd.	Nazwa miasta	Czy i jakie prawo propinacyi posiada	Współuprawnieni	Na jakiej podstawie i jakie pobiera opłaty od trunków
56	Czarny Dunajec	pr. prop. całkowite	spór z dworem o wspólność prawa propn. Pleban posiada propinacyę na gruntach plebańskich	—
57	Krościenko	pr. prop. całkowite	dwór posiada karczmę	—
58	Pilzno	pr. prop. całkowite	dwór 1 dom	dodatek na podstawie dawniejszych rozporządzeń od wina 20%, od piwa 30%, od innych spirytusowych 50%
59	Brzostek	pr. prop.	fundusz religijny 1 szynk	—
60	Przemyśl	całkowite prawo propinacyi	—	od beczki piwa wyrobionego lub sprowadzonego 3 złr. (przy wywozie zwraca się tylko 1 złr. 95 c.), od garnca trunków słodzonych 31½ c., (kupcy korzenni płacą 47¼ c.,) wódki 21 c., miodu 18 c.
61	Niżankowice	całkowite prawo prop.	w r. 1864 nabyła część dominikalną praw.	—
62	(Przemyślany) Gliniany	—	—	z mocy §. 81 ust. gmin. w wysokości 60% do napojów spirytusowych 40%, od piwa, czyli od wiadra spirytusu i okowity 2 złr. 70 c., od wódki 1 złr. 80 c., od piwa 25 c.
63	Rohatyn	—	—	na podstawie orzeczenia gub. z 26/3 1844 r. l. 14107, od garnca szumówki 21 c. lub 35 c., rosolisów, likierów itp., okowity, tudzież wiszniaku i maliniaku 31½ c. lub 70 c., od dwuwiadrowej beczki piwa 1 złr. 57½ c., miodu 2 złr. 10 c. Wyższe dodatki od wódki, okowity i likierów etc., po-

Tablica II.

Licz. porz.	Nazwa miasta	Czy i jakie prawo propinacyi posiada	Współuprawnieni	Na jakiej podstawie i jakie pobiera opłaty od trunków
63	Rohatyn			biera się wtedy, jeżeliby dochód z opłat tych, tudzież z dworskiego prawa propinacyi, które z niemi wspólnie bywa wydzierżawiane (umowa z d. 23 maja 1844, podział w stosunku 44 miasto i 56 dwór) nie przenosił ceny fiskalnej 9000 złr. m. k.
64	Ropczyce	—	—	dekr. gubern. ostatecznie 17/6 1839 r. l. 34519, od trunków spirytusowych 50%, od piwa 30%.
65	Rzeszów	pr. prop. w całości nabyte od ks. Lubomirskiego w roku 1844	—	resk. guber. 7/10 1845 r. l. 64775: od garnca okowity i trunków słodzonych 52½ c., szumówki 35 c., miodu 7 c., od wiadra piwa 1 złr. 5 c. Kupcy korzenni do rosolisów dopłacają 50%
66	Strzyżów	pr. prop.	—	dekr. kom. nam. w Krak. 1866 r. l. 23164, od wiadra wódki 20° 1 złr. 43 c., do 25° 1 złr. 90 c., do 30° 2 złr. 12 c., do 35° 2 złr. 48 c., do 40° 3 złr. ust. kr. 5/3 1874 r., od miary trunków słodzonych 24 c.
67	Tyczyn	—	—	ust. krajow. 15/4 1874 r., od miary szumówki 8 c., wódek słodzonych i okowity 12 c., od wiadra piwa 50 c.
68	Sambor	całkowite prawo prop.	—	na mocy przywileju z r. 1791, od garnca szumówki 14 ct., okowity i słodzonych napojów spirytusowych 21 c., od kramarzy sprzedających słodzone napoje we flaszkach z dodatkiem 50%, od wiadra piwa na własny użytek 50 c., na własny użytek 50 c., na wyszynk 1 złr. 50 c., miodu 4 złr. 20 c., od miary wiśniaku, maliniaku i lipcu 20 c.

L. porząd.	Nazwa miasta	Czy i jakie prawo propinacyi posiada	Współ-uprawnieni	Na jakiej podstawie i jakie pobiera opłaty od trunków
69	Sanok	prawo propinacyi w całości	—	na podst. rozp. gub. z 3 lipca 1831 r. l. 41027, pobierany dodatek gminny, wynosił do końca października 1872, od 1 garnca wódki ordynaryjnej sprowadzonej na własny użytek 21 c., okowity i trunków 31½ c., od kupców sprzedających flaszkami, nadto z dodatkiem 50%, od beczki (36 garncowej) piwa dubeltowego 51½ c., pojedyńczego 35½ c. Od czasu nowej dzierżawy t. j. od listopada 1872 r., zaprowadzono uchwałą rady gminnej dodatek gminny za stopień wódki zwykłej według Wagnera po 1 c., zaś od garnca rosolisu, likieru, rumu, araku, ponczowej esencyi, śliwowicy po 31 c., od wiadra piwa 50 ct.
70	Mrzygłód	prawo propinacyi w całości	—	—
71	Śniatyn	pr. prop. w całości	—	od garnca wódki 21 c.
72	Sokal	pr. prop. w całości	—	z dawnych czasów: od garnca szumówki 21 c., okowity 31½ c., od beczki piwa 1 złr. 57½, miodu 2 złr. 10 c., od garnca araku, śliwowicy, rosolisu 70 c.
73	Bełz	pr. prop. w całości, prócz tego wyszynk w karczmach leśnych po za miastem	—	od najdawniejszych czasów według relacyi zwierzchności gminnej przywileje z r. 1557, 1592 i 1678, dekretów austryackich nie podano, od miary okowity 2 c., rozolisów 8 c., od beczki piwa pojed. 1 złr. 50 c., dubelt. 2 złr.. od miary miodu 2½ c.

L. porząd.	Nazwa miasta	Czy i jakie prawo propinacyi posiada	Współuprawnieni	Na jakiej podstawie i jakie pobiera opłaty od trunków
74	Stanisławów	całkowite prawo propinacyi	—	rozp. guber. 25/10 1847 r. l. 74482, rozp. nam. 8/11 i 22/12 1864 l. 57941 i 64863, od beczki piwa 52½ c., od wiadra 20 stop. wódki 4 złr. 20 c., która to opłata podwyższa się od 5 do 5 stopni o 1 złr. 5 c., od wiadra wódek słodzonych 4 złr. 20 c., miodu 1 złr. 57½ c.
75	Halicz	pobiera 42 złr. jako relutum za propinacyę od dóbr stołowych arcybiskupich	—	—
76	Stare miasto	prawo propinacyi w całości	—	przywilej ces. 24/5 1794 r., od beczki piwa 15 kr., od kwarty wódki 1 kr., miodu 1 kr., obecnie od miary miodu 7 c., wódki, araku i rumu 12 c., od beczki piwa pojed. 32 c., dubelt. 64 c.
77	Starasól	prawo propinacyi w całości	—	przywilej ces. 27/5 1794 r., od miary okowity 12 c., miodu 6 c., wódki 8 c., zaprawnej gorzałki w butelkach 18 c., od beczki piwa pojed. 17½ c., dubelt. 35 c.
78	Stryj	prawo propinacyi w całości	—	według warunków licytacyi pobiera się opłaty propinacyjne, od napojów spirytusowych dla własnego użytku sprowadzanych od 1 garnca prostej wódki 21 c., rosolisu, śliwowicy i okowity 31½ c., miodu, maliniaku, wiśniaku i t. p. 7 c., od kupców upoważnionych do sprzedaży słodzonych napojów spirytusowych na flaszkach 31½ c., z dodatkiem 50%, od fabrykantów rosolisów i likierów za sprowadzone rosolisy, likiery lub okowitę 31½ c.

L. porząd.	Nazwa miasta	Czy i jakie prawo propinacyi posiada	Współ-uprawnieni	Na jakiej podstawie i jakie pobiera opłaty od trunków
79	Stryj (ciąg dalszy)	—	—	od piwa pobieranego przez szynkarzy lub inne osoby od miejscowego piwowara lub zkąd bądź od beczki (85 do 90 miar n. a.) 2 złr. 50 c. Kantynier w barakach wojskowych płaci tyle od sprowadzanej wódki i piwa, co prywatni
80	Tarnopol	prawo propinacyi całkowite nabyte 15 lutego 1843 r.	—	od miary okowity i napojów słodzonych 30 c., (na własny użytek 24 c.), od szumówki 20 c., (na własny użytek 16 c.), od beczki piwa 2 złr. 10 c.
81	Tarnów	prawo propin. nabyte w roku 1845	dwór połowę dochodu	dekr. kanc. nadwor. 14/4 1846 l. 12309, od garnca wódki, rumu, araku, esencyi pączowej po 36 c., okowity, rosolisów, śliwowicy po 53 c., miodu 35 c., od wiadra piwa 1 złr. 5 c.
82	Tuchów	pr. prop.	dwór 4 szynki proboszcz 1 szynk	na mocy dawniejszych postanowień 50% dodatku gminnego, od beczki prostego piwa (2 wiadra) 24½ c., od miary wódki 4 c., od słodzonych 6 c., miodu 2 c.
83	Trembowla	całkowite prawo propinacyi	—	od garnca prostej wódki 21 c., rosolisów etc. 31½ c., od beczki piwa pojedyńczego 15¾ c., dubeltowego 31½ c., wszystko przy sprowadzeniu na własny użytek
84	Wadowice	prawo propin. w całości	zwierzchność nie donosi, ale z aktu W. Kr. l. 14254 z r. 1869 okazuje się, że 2 właścicieli gruntów posiada prawo wyszynku	dekret kom. guber. Krak. 10/8 1851 l. 10100, od wiadra piwa 1 złr. 5 c., okowity, likieru i t. d. 6 złr. 10½ c., od miary wiśniaku i malin. 4 c., miodu 2½ c., aptekarze od okowity, spirytusu 31½ c., szynkarze, oberżyści od śliwowicy, rumu i t. d. 31 c., kupcy korzenni od trunków słodzonych od wiadra 8 złr. 40 c., od miary 21 c.

L. porząd.	Nazwa miasta	Czy i jakie prawo propinacyi posiada	Współ-uprawnieni	Na jakiej podstawie i jakie pobiera opłaty od trunków
85	Lancko-rona	prawo propin. w całości	na gruntach plebańskich włączonych do miasta pleban	dodatek z rozp. gub. 8/5 1845 r. l. 23408, od garnca okowity 50 c., wódki 30 c., rosolisów 50 c., miodu 12 c., od beczki piwa 1 złr. 5 c.
86	Zator	prawo propin. w całości	—	przywilej cesarski 23/10 1793 r., od kwarty wódki i miodu 1 kr., od beczki piwa 15 kr.
87	Andrychów	—	—	reskrypt kom nam. w Krak. 30/11 1866 r. l. 30784, dodatki 50% do trunków gorących, od beczki piwa 31½ c.
88	Kalwarya	—	—	ust. kr. 1/3 1873 r. cz. XXIII l. 236, od beczki piwa 70 c., od wiadra wódki do 65° 80 c., nad 65° 1 złr., araku i t. d. 1 złr. 20 c., miodu 1 złr. 5 c.
89	Wieliczka	prawo propin. w całości	—	posiada dodatki gminne, ale szczczegółów nie podano
90	Podgórze	prawo propin. w całości	—	pobiera dodatki, ale szczegółów nie podano
91	Skawina	prawo propin. w całości	—	—
92	Dobczyce	prawo propin. w całości	—	—
93	Zbaraż	—	—	rozp. nam. z 30/9 1864 r. l. 49834, dodatek 35% od wina i piwa, 100% od trunków rozpalających
94	Złoczów	całkowite prawo propinacyi nabyte od państwa Złoczowa kontraktem kupna z dnia 15 lipca 1840 r.	—	od garnca okowity o 22° i wyżej, dalej od araku, rumu, rosolisu, likierów, śliwowicy, ponczowej esencyi na własny użytek 52½ c., szumówki niżej 22° na własny użytek 35 c., miodu, wiśniaku, maliniaku, lipniaku i t. p. na własny uży-

L. porząd.	Nazwa miasta	Czy i jakie prawo propinacyi posiada	Współ-uprawnieni	Na jakiej podstawie i jakie pobiera opłaty od trunków
				tek 14 c., od beczki piwa na własny użytek 1 złr. 5 c., od wiadra piwa na wyszynk 1 złr 25 c.
95	Żółkiew	—	—	z dawnych czasów na mocy rok rocznie udzielanych przyzwoleń dawniej namiestnictwa, a teraz Wydział powiat., od wódki 100%; oraz 3 c., od garnca okowity na dotacyę szkoły panieńskiej z dekr. nam. 7/4 1861 l. 18822, od piwa 75%. Nie ponoszą tych opłat obszary dworskie Zamku i Winnik, oraz gmina winnicka
96	(Żydaczów) Mikołajów	prawo propin. w całości	dwór posiada karczmę	przywilej ces. 29/12 1794, od beczki piwa (36 garncy) 52½ c., od garnca okowity 42 c., szumówki 21 c., miodu 7 c., słodzonych napojów 42 c.
97	Żywiec	—	—	z dawniejszych czasów. 50% od trunków spirytusowych, 40% od piwa.

Tablica III.

L. porząd.	Nazwa miasta	Dochód z propinacyi rok 1863 zł.	ct	1864 zł.	ct	1865 zł.	ct	1866 zł.	ct	1867 zł.	ct	1868 zł.	ct	Dodatki gminne 1863 zł.	ct	1864 zł.	ct	1865 zł.	ct	1866 zł.	ct	1867 zł.	ct	1868 zł.	ct
1	Biała	6.500	—	6.500	—	6.517	77	6.517	77	6.517	77	9.918	—												
2	Oświęcim	4.374	—	4.103	25	4.103	25	4.103	25	4.269	10	4.269	10												
3	Kęty	5.010	—	50.110	—	5.267	—	5.267	—	5.267	—	6.500	—												
4	Wilamowice	2.769	99	2.769	99	2.947	97	2.947	97	2.947	97	3.200	—												
5	Dobromil (p. Bircza)	8.056	—	8.665	35	6.722	84	6.380	90	6.180	9[illegible]	8.131	—	1.700	—	1.751	—	2.042	84	1.400	—	1.400	—		
6	Bochnia	21.405	—	19.001	—	19.001	—	19.001	—	20.154	—	20.154	—												
7	Uście solne	2.496	30	2.400	—	2.400	—	2.400	—	2.400	85	2.400	85												
8	Lipnica murowana	798	—	798	—	931	—	916	—	917	10	1.002	40												
9	Wojnicz (p. Brzesko)	2.878	—	2.878	—	2.906	—	2.906	—	2.906	—	3.4[illegible]	96												
10	Czchów (dto)	545	—	545	—	564	50	662	—	662	—	662	—												
11	Brzeżany													7.500	—	7.500	—	7.500	—	7.500	—	7.500	—	7.500	—
12	Brzozow	1.092	—	1.371	50	1.371	50	1.371	50	1.631	50	1.631	50	305	20	202	—	301	50	420	15	555	25	520	—
13	Lubaczów (Cieszan.)	5.567	20	5.367	20	3.859	—	3.223	—	3.570	—	3.299	30												
14	Dolina	7.583	75	7.583	75	8.666	66	8.666	66	8.666	66	8.713	90												
15	Bolechów	4.528	—	5.282	—	3.947	—	3.957	—	3.976	—	3.978	—												
16	Drohobycz	33.317	—	33.317	—	33.317	—	43.964	77	43.964	77	43.964	77												
17	Gorlice	6.328	95	6.300	—	6.300	—	6.300	—	5.957	—	5.957	—												
18	Biecz	1.737	50	1.724	50	996	58	1.292	90	1.188	75	1.100	—												
19	Gródek	22.558	65	13.402	50	13.392	50	13.392	50	14.141	79	14.367	78												
20	Grybów	1.900	50	1.900	50	1.900	50	1.900	50	1.900	50	1.900	50												
21	Ciężkowice	1.927	23	2.248	43	1.867	52	1.569	—	[illegible]	—	[illegible]													
22	Jarosław	35.070	50	31.690	10	28.660	66	22.588	33	25.500	—	25.500	—												
23	Pruchnik	157	50	157	50	157	50	157	50	157	50	157	50												
24	Jasło	5.412	—	5.500	—	5.500	—	5.500	—	6.300	—	6.300	—												
25	Kołaczyce	1.525	99	1.525	99	1.525	99	1.325	61	1.325	61	1.325	61												
26	Dembowiec	210	—	210	—	210	—	230	—	230	—	230	—	135	—	135	—	135	—	215	—	215	—	215	—
27	Jaworów	13.900	35	13.900	35	13.900	35	13.031	—	13.031	—	13.031	—												
28	Kałusz	3.325	—	3.325	—	4.550	—	4.550	—	4.550	—	3.075	—												
29	Kamionka str.	4.3[illegible]6	43	3.126	02	3.798	48	3.616	54	3.616	54	3.616	54	324	65					310	77	214	50	325	—
30	Busk													3.377	—	1.643	04	1.574	36	1.504	62	1.569	22	1.50[illegible]	—
31	Kołomyja	43.437	69	43.437	69	43.437	69	34.011	—	34.011	—	34.011	—												
32	Krosno	3.277	17	3.205	25	3.213	—	3.213	—	3.213	—	4.017	77												
33	Łańcut	109	—	120	12	120	12	120	12	75	—	75	—	1.350	—	1.350	—	1.350	—	1.350	—	1.450	—	1.450	—
34	Leżajsk	2.575	—	2.575	—	2.575	—	2.208	55	2.125	—	2.125		1.220	75	1.648	—	1.649	50	1.704	49	1.423	—	1.318	—
35	Przeworsk	3.210	18	3.210	18	2.760	—	2.760	—	2.760	—	2.510	—												
36	Tymbark (p. Liman)	271	88			177	68	385	90	396	—	341	66												
37	Jaryczów n. (p. Lw.)	2.797	—	2.797	—	2.797	—	2.559	—	2.392	—	2.350	—												
38	Mościska	3.585	51	3.585	51	3.585	51	3.615	84	3.615	84	3.615	84	1.840	24	1.577	16	1.853	43	1.600	—	1.595	—	2.052	—
39	Sądowa Wiśnia													1.331	98	751	—	735	40	741	—	742	50	758	—
40	Myślenice	3.600	—	3.600	—	3.600	—	3.610	—	3.610	—	3.610	—												

41	Nowy-Sącz . . .	16.496 48	19.413 —	17.500 —	17.500 —	17.500 —	17.500 —						
42	Stary-Sącz . . .	5.500 —	5.500 —	4.560 —	4.560 —	4.560 —	5.010 —						
43	Muszyna	1.299 70	1.299 70	1.300 24	1.300 24	1.300 24	1.875 —						
44	Tylicz	822 75	822 75	822 75	829 —	850 —	850 —						
45	Piwniczna	1.214	906 67	906 67	906 67	1.052 —	1.052 —						
46	Nowy-Targ . . .	4.661 93	4.461 4	4.015 4	3.935 28	4.138 —	3.288 —						
47	Czarny-Dunajec .	650 —	650 —	650 —	650 —	450 —	450 —						
48	Krościenko . . .	703 80	703 80	703 80	703 80	703 80	703 80	302 49	270 29	350 69	328 3	212 20	201 —
49	Pilzno	2.307 92	2.108 67	958 91	1.935 62	1.534 50	1.535 50						
50	Brzostek	1.211 —	1.261 —	1.261 —	1.217 49	1.000 —	1.000 —						
51	Przemyśl	36.985 72	36.017 27	33.759 80	33.504 6	33.251 60	34.538 5						
52	Niżankowice . .	1.798 19	1.798 19	2.125 38	1.973 25	1.992 27	1.703 —						
53	Rohatyn							5.803 —	5.803 —	5.803 —	4.954 —	4.954 —	4.954 —
54	Ropczyce							800 —	800 —	800 —	800 —	800 —	800 —
55	Rzeszów	32.383 30	32.383 30	31.818 36	31.818 36	31.818 36	32.380 —						
56	Strzyżów	1.150 50	1.150 50	1.151 50	1.151 50	1.151 50	1.051 50						
57	Sambor	35.201 10	34.971 —	32.571 —	32.571 —	32.571 —	32.552 —						
58	Tatary (wieś) . .	380 —	360 —	390 —	390 —	390 —	374 —						
59	Sanok	6.112 89	6.112 89	6.112 89	6.112 89	6.112 89	6.112 89						
60	Śniatyn	19.904 75	18.458 75	18.458 75	18.461 75	12.946 75	11.404 —						
61	Sokal	12.432 —	12.432 —	12.432 —	14.685 —	14.685 —	14.685 —						
62	Bełz	6.559 60	6.559 60	7.014 40	7.014 40	7.014 40	5.881 66						
63	Stanisławów . . .	20.000 —	20.000 —	20.000 —	21.556 —	21.556 —	21.556 —						
64	Halicz	42 —	42 —	42 —	42 —	42 —	42 —						
65	Staremiasto . . .	5.682 40	4.504	4.504 —	4.504 —	3.966 68	4.000 —						
66	Starasól	4.200 75	4.200 75	4.756 52	3.270 40	2.842 81	2.921 99						
67	Libuchowa (wieś)	20 —	20 —	20 —	20 —	20 —	35 —						
68	Rosochy (wieś) .	96	100 —	120 —	140 —	110 —	110 —						
69	Stryj	28.266 —	28.266 —	26.194 —	24.122 —	22.792 —	21.962 —						
70	Tarnopol	55.231 —	47.240 50	39.250 4	39.250 —	50.678 —	50.678 —						
71	Tarnów	59.402 6	59.402 6	59.623 36	59.623 36	59.623 36	58.099 80						
72	Tuchów	2.420 50	2.420 50	2.420 50	1.700 —	1.700 —	1.700 —					80 —	80 50
73	Trembowla . . .	9.455 —	9.455 —	4.500 —	4.500 —	8.000 —	8.000 —						
74	Wadowice . . .	9.248 48	9.578 78	9.578 78	7.982 32	9.606 —	9.606 —						
75	Zator	1.862 —	2.272 —	2.272 —	2.272 —	2.274 —	2.274 —						
76	Lanckorona . . .	1.390 —	1.753 —	1.753 —	1.753 —	1.998 60	1.590 —						
77	Wieliczka . . .	13.831 —	12.800 —	12.815 —	12.815 —	12.815 —	12.825 —						
78	Skawina	2.370 —	2.370 —	2.570 —	2.561 —	2.561 —	2.561 —						
79	Dobczyce	3.250 —	3.339 94	3.262 28	3.184 61	2.856 66	2.521 66						
80	Podgórze	11.536 18	9.500 —	9.500 —	9.509 —	9.550 —	9.550 —						
81	Zbaraż							4.296 50	2.546 80	2.546 80	2.882 14	3.072 —	3.689 33
82	Złoczów	16.832 —	16.832 —	16.832 —	16.832 —	16.832 —	16.832 —						
83	Mikołajów (Żydacz.)	6.690 —	6.690 —	6.690 —	8.031 88	8.031 88	8.031 88						
84	Lwów	137.739 39	139.606 13	149.844 4	154.510 —	157.738 36	163.909 36						
	Suma . .	825.435 63	820.295 48	802.454 59	789.406 9	815.916 31	824.819 81	30.296 81	25.975 29	26.642 50	25.710 20	26182 67	25662 83

Tablica IV.

L. porządk.	Nazwa miast	Dochód z propinacyi Rok 1869 zlr.	ct.	1870 zlr.	ct.	1871 zlr.	ct.	1872 zlr.	ct.	1873 zlr.	ct.	1874 zlr.	ct.	Szynki: Propin.	kom.
1	Biała	9.818	—	9.818	—	10.818	—	10.818	—	10.818	—	12.000	—	16	21
2	Oświęcim	4.709	10	6.290	—	6.290	—	6.290	—	5.690	—	5.690	—	17	3
3	Kęty	6.500	—	6.500	—	7.000	—	7.000	—	7.000	—	11.175	—	34	4
4	Wilamowice	3.200	—	3.200	—	5.806	—	5.806	—	5.806	—	4.500	—	6	–
5	Dobromil (Bircza)	8.131	—	8.131	—	8.131	—	8.131	—	8.131	—	10.500	—	55	12
6	Bochnia	20.164	—	21.517	—	21.517	—	21.517	—	24.000	—	24.000	—	69	3
7	Uście solne	2.450	35	2.800	—	2.800	—	2.800	—	2.511	50	2.511	50	9	–
8	Lipnica murowana	1.101	—	1.101	—	1.250	—	1.250	—	1.250	—	1.250	—	17	–
9	Wojnicz (Brzesko)	2.906	—	3.056	97	2.756	80	2.756	80	2.756	80	3.804	—	4	[illegible]
10	Czchów dto	700	90	700	90	700	90	900	—	900	—	900	—	7	–
11	Brzozów	1.621	—	2.000	—	2.000	—	2.000	—	2.600	24	2.600	24	?	!
12	Lubaczów (Cieszanów)	2.842	—	2.842	—	2.960	—	2.960	—	2.960	—	4.084	—	35	–
13	Dolina	9.731	56	8.918	45	8.197	10	6.621	86	9.895	34	10.280	10	120	–
14	Bolechów	3.622	—	3.622	—	5.488	—	5.488	—	5.488	—	5.818	—	39	–
15	Drohobycz	58.364	75	58.364	75	58.364	75	72.448	60	72.448	60	72.448	60	163	3
16	Gorlice	6.399	24	6.090	—	6.090	—	6.090	—	7.175	—	7.175	—	24	1
17	Biecz	1.351	—	1.351	—	1.351	—	1.987	58	1.987	58	1.987	58	2	2
18	Gródek	13.816	79	13.816	79	13.816	79	13.818	79	13.818	79	13.818	79	61	8
19	Grybów	1.900	50	1.900	50	1.900	50	1.900	50	1.900	50	1.900	50	12	–
20	Ciężkowice	1.569	—	1.569	—	1.569	—	1.569	—	1.569	—	1.569	—	10	–
21	Jarosław	31.264	37	31.264	37	31.264	37	31.264	37	31.264	37	31.264	37	98	10
22	Pruchnik	157	50	157	50	157	50	157	50	157	50	157	50	14	2
23	Jasło	6.060	—	6.080	—	6.080	—	6.080	—	7.000	—	7.000	—	9	1
24	Kołaczyce	1.450	05	1.450	05	1.450	05	2.050	90	2.050	90	2.050	90	2	–
25	Dembowiec	89	—	80	—	80	—	80	—	80	—	80	—	2	–
26	Jaworów	16.784	4	16.784	4	16.784	4	16.784	4	16.784	4	16.784	4	90	–
27	Kałusz	3.075	—	3.075	—	4.800	—	4.800	—	4.800	—	4.800	—	61	–
28	Kamionka Strumiłowa	2.809	—	3.489	—	3.489	—	4.855	—	4.855	—	4.855	—	50	–
29	Kołomyja	28.577	14	28.577	14	28.577	14	34.370	—	34.370	—	34.370	—	153	7
30	Krosno	4.647	77	4.647	77	6.086	—	6.086	—	6.086	—	7.400	—	23	–
31	Tymbark (Limanowa)	413	90	430	—	610	—	610	—	560	—	560		3	–
32	Lwów	180.482	60	182.150	30	210.106	10	233.824	30	245.715	80	254.769	97	367	48
33	Jaryczów nowy (Lwów)	2.330	—	2.330	—	2.330	—	2.330		2.330	—	2.330	—	36	
34	Łańcut	75	—	85	—	85	—	85	—	100	—	100	—	40	10
35	Leżajsk	2.125	—	3.601	54	2.656	86	2.280	92	2.341	26	2.626	42	21	1
36	Przeworsk	2.450	4	2.450	4	2.982	78	2.982	78	2.982	78	4.711	18	32	42
37	Mościska	2.930	38	2.930	38	2.930	38	4.206	13	4.206	13	4.206	18	–	
38	Sądowa Wiśnia	3.884	75	3.884	75	3.884	75	3.888	60	3.890	65	3.890	65		
39	Myślenice	4.548	—	4.548	—	4.548	—	6.100	25	6.100	25	6.100	25	20	5
40	Nowy Sącz	15.089	—	15.279	17	17.139	—	17.139	—	18.194	—	18.194	—	115	2
41	Stary Sącz	5.010	—	5.010	—	6.000	—	6.000	—	6.000	—	6.000	—	12	5
42	Muszyna	1.875	—	1.875	—	1.875	—	1.875	—	2.050	—	2.050	—	8	–
43	Tylicz	850	—	850	—	850	—	850	—	850	—	850	—	9	–
44	Piwniczna	1.260	20	1.260	20	1.260	20	1.260	20	1.260	20	1.260	20	21	–
45	Nowy Targ	3.693	50	3.428	50	3.268	—	3.430	—	3.451	—	3.558	—	13	11
46	Czarny Dunajec	577	—	484	—	371	—	371	—	371	—	371	—	8	6
47	Krościenko	81	—	81	—	86	40	86	40	87	—	90	—	4	2
48	Pilzno	[illegible]600	65	2.600	65	2.600	65	3.655	—	3.655	—	3.655	—	18	5
49	Brzostek	1.200	—	1.200	—	1.200	—	1.200	—	2.640	12	2.340	12	15	5
50	Przemyśl	34.538	5	34.538	5	34.538	5	34.538	5	34.538	5	34.538	5	164	52
51	Niżankowice	1.738	—	1.738	—	1.738	—	1.738	—	1.738	—	1.738	—	2	–
52	Rzeszów	27.160	—	27.160	—	27.829	10	27.829	10	27.829	10	28.478	—	53	29
53	Strzyżów	1.051	50	1.051	50	1.051	50	1.051	50	1.051	50	1.200	—	9	–
54	Sambor	28.971	—	28.900	—	36.240	—	36.640	—	36.640	—	42.730	—	52	–
55	Sanok	7.622	55	7.442	50	7.263	40	7.933	68	12.185	1	12.213	61	53	–
														1886	257

L. porządk.	Nazwa miast	Dochód z propinacyi: Rok 1869		1870		1871		1872		1873		1874		Szynki: prop.	Konces.
		złr.	ct	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct		
56	Mrzygłód	203	—	203	—	203	—	275	—	275	—	275	—	2	—
57	Śniatyn	10.000	—	10.000	—	13.000	—	16.000	—	16.574	23	17.571	71	146	11
58	Sokal	13.880	40	13.880	40	16.100	—	18.000	—	18.400	—	18.600	—	79	3
59	Belz	5.423	—	5.423	—	6 000	—	6.000	—	6 000	—	7.200	—	47	1
60	Stanisławów	2.453	20	2.436	13	2.382	47	2.347	57	2.448	80	2.485	40	118	49
61	~~Halicz~~	42		42	—	42	—	42	—	42	—	42	—	38	—
62	Staremiastoj	4.000	-	6.600	—	6.600	—	6 600	—	6.600	—	6.600	—	22	—
63	Starasól	3.751	54	3.751	54	3 751	54	4.080	54	5 006	—	4.489	—	18	1
74	Stryj	22.560	—	26 263	—	26.263	—	26 263	—	37.575	85	37 575	85	84	—
65	Tarnopol	50.678	—	50.678	-	50.678	—	50.678	—	50.678	-	50.678	—	233	39
66	Tarnów	58 099	80	58 099	80	63.763	40	62.156	31	63 129	80	62.546	85	203	50
67	Tuchów	2.015	75	2.015	75	2.015	75	2 865	—	2.865	—	2 865	—	18	1
68	Trembowla	8.000	—	6.472	—	8.167	—	7.545	—	9.750	—	9.750	—	28	1
69	Wadowice	9.606	—	11.000	—	11.000	—	11.000	—	11.000	—	11.000	—	24	—
70	Zator	2.274	12	3 300	-	3.300	—	3 300	—	3.351	99	3.351	99	10	1
71	Lanckorona	1.590	—	1.590	—	1.593	—	1.593	—	1.593	—	1.200	—	6	—
72	Wieliczka	12.505	—	13.050	—	13.050	—	13.050	—	13.154	54	13 154	54	35	596
73	Skawina	2.565	18	2.565	18	2.565	18	2.981	84	2.981	84	2.981	84	2	
74	Dobczyce	1.989	75	2.400	72	2.400	72	3.231	—	3.231	—	3 231	—	11	—
75	Podgórze	9.550	—	14.464	—	14.463	—	14.464	-	14.464	—	14.464	—	37	8
76	Złoczów	19 156	—	19.156	—	19.156	—	24.018	17	24 018	17	24 018	17	101	—
77	Żółkiew	1.110	92	1.110	92	1.054	20	1.054	20	1.054	20	1 054	20	84	—
78	Mikołajów (Żydaczów)	8.800	—	8.800	—	8.800	—	10.574	15	10.574	15	10.574	15	11	3
	Suma	841.246	84	861.560	25	921.429	32	982.228	63	1,025.406	58	1,054.514	40	1269	233
														1886	255
														3155	488
														160 Brody	
														3315	488

Tablica V.

Lata	Dochód propinacyjny: Razem		Miast mających prawo propinacyjne		innych uprawnionych	
	zł.	ct	zł.	ct.	zł.	ct.
1863	4,001.193	27	824.939	63½	3,176.253	63½
1864	4,171.896	63½	819.816	48	3 352,080	15½
1865	4,108.989	13	801.924	59	3,307.064	54
1866	4,131,960	50½	798.856	9	3,333.104	41½
1867	4,168.965	—	815.396	31	3.353.568	69
1868	4,182.712	25½	824.300	81	3,358.411	44½
1869	4,167.404	14½	841.126	93	3.326.277	21½
1870	4,282.233	48½	860.760	34	3,421.473	14½
1871	4,366.945	63½	920.629	41	3,446.316	22½
1872	4,523.457	65	980 062	72	3,543.394	93
1873	4,789 377	70	1,023.240	67	3,766.137	3
1874	5,005.228	48	1,052.348	49	3,952.879	99

Tablica VI.

Rok	Liczba gorzelń	Z ogólnej liczby gorzelń opłacają podatku					na 100 gorzelń w roku pierwszym istniało w następnych	na 100 gorzelń opłacało podatku				
		niżej 100 złr.	od 100 do 1000	od 1000 do 4 000	od 4000 do 8 000	wyżej 8 000		niżej 100 złr.	od 100 do 1 000	od 1000 do 4.000	od 4000 do 8.000	wyżej 8.000
1864	695	13	17	152	266	247	100	1·9	2·4	21·9	38·3	35·5
1865	579	16	37	165	210	151	85·8	2·8	6·4	28·5	36·2	26·1
1866	418	4	70	235	94	15	60·1	1	16·7	56·2	22·5	3·6
1867	581	6	27	253	224	71	83·5	1·1	4·6	43·5	38·6	12·2
1868	535	5	48	320	136	26	76·9	0·9	9	59·8	25·4	4·9
1869	702	13	12	315	307	55	101	1·9	1·7	44·9	43·7	7·8
1870	691	8	26	366	237	54	99·4	1·1	3·8	53	34·3	7·8
1871	646	4	39	328	220	55	92·9	0·6	6	50·8	34·1	8·5
1872	555	3	44	309	163	36	79·8	0·5	7·9	55·7	29·4	6·5
1873	598	8	24	355	164	37	86	1·3	5·7	59·3	27·5	6·2

Tablica VII.

Rok	Ilość gorzelń	Ilość wyrobionych stopni alkoholu *)	Ilość podatku konsumcyjnego od wyrobu		Na 1 gorzelnię przypada		
					wyrobionych stopni alkoholu	podatku konsumcyjnego	
			złr.	ct.		złr.	ct.
1863	634	58,032.219	4,180.710	23½	91 533	6 594	18
1864	695	66,132.791	4,763.615	31½	95.154	6.854	11
1865	579	45,194.836	3,255.728	6	78.056	5 623	—
1866	418	40,162.531	2,661.293	—	96.082	6.366	71
1867	581	44,192.920	2,524.664	—	75.714	4 346	—
1868	535	39,592.707	2,310.777	—	74.005	4.319	9
1869	702	51,308.544	3,090.289	—	73.089	4.402	—
1870	691	44,842.541	2,769.530	—	64 895	4 008	—
1871	646	39,275.586	2,430.244	—	60 798	3 761	9
1872	555	35,613.934	2,063.725	—	64.169	3.714	1
1873	598	36,800 708	2,154.981	—	61.539	3.601	9
1874	581	40,814.276	2,448.856	56	70.248	4.214	89

*) Stopnie oznaczają ilość bezwodnego spirytusu w jednostce miary. Ponieważ za taką jednostkę w Austryi przyjęto n. a. wiadro, przeto 100⁰ oznacza wiadro bezwodnego spirytusu, czyli 2 wiadra wódki na 50⁰.

Tablica VIII.

Rok	Liczba browarów	Z ogólnej liczby browarów opłacają podatku					na 100 browarów w roku pierwszym w następnych latach istniało	na 100 browarów opłacało podatku				
		niżej 100 złr.	od 100 do 1.000	od 1.000 do 5.000	od 5.000 do 10.000	wyżej 10.000		niżej 100 złr.	od 100 do 1.000	od 1.000 do 5.000	od 5.000 do 10.000	wyżej 10.000
1864	308	11	129	143	20	5	100	3·6	41·9	46·4	6·5	1·6
1865	313	15	139	134	21	4	101·6	4·8	44·4	42·8	6·7	1·3
1865	296	17	143	118	14	4	96·1	5·7	48·3	39·9	4·7	1·4
1867	276	3	134	113	18	8	89·6	1·1	48·6	40·9	6·5	2·9
1868	271	11	119	115	17	9	87·9	4·1	43·9	42·4	6·8	3·3
1869	260	7	92	126	26	9	84·4	2·7	35·3	48·5	10	3·5
1870	262	5	78	128	35	16	85	1·9	29·8	48·9	13·3	6·1
1871	255	11	64	129	35	16	82·7	4·3	25·1	50·6	13·7	6·3
1872	245	4	78	113	34	16	79·5	1·7	31·8	46·1	13·9	6 5
1873	241	6	74	117	30	14	78·2	2·5	30 7	48·6	12·4	5·8

Tablica IX.

Rok	Ilość browarów	Ilość wyrobionego piwa w n. a. wiadrach	Ilość podatku konsumcyjnego od wyrobu piwa	na 1 browar przypada			na 1 mieszkańca przypada wyrobionego piwa wiader
				wyrobionego piwa n. a. wiader	podatku konsumcyjnego od wyrobu złr.	ct	
1864	308	717.940	733 832	2.331	2.382	58	0.14
1865	313	601.389	692.037	1.921	2 210	98	0.12
1866	296	598.150	588.469	2.021	1 986	07	0.12
1867	276	659 295	634.530	2.389	2.299	02	0.13
1868	271	691.242	691.768	2.551	2.552	64	0.13
1869	260	846.480	920 068	3.256	3.538	72	0.16
1870	262	848.844	973.281	3.240	3.714	81	0.15
1871	255	893.546	1,035.494	3.504	4.051	56	0.16
1872	245	843.362	985.144	5 434	4.020	99	0.14
1873	241	812.567	946.757	3.372	3 928	45	0.14

Tablica X.

Likiery, Rosolisy,

Powiat	1865			1866			1867			1868		
	Wódki słodzone, jako to: Likiery,											
	Ilość fabr.	Ilość wyprodukowana		Ilość fabr.	Ilość wyprodukowana		Ilość fabr.	Ilość wyprodukowana		Ilość fabr.	Ilość wyprodukowana	
		wiad.	flasz.		wiader	flasz.		wiader	flasz.		wiader	flasz.
Kraków miasto . . .	1	205	—	1	198	—	1	254	—	1	220	—
Biała	5	5310	—	5	5367	—	5	6425	—	5	6750	—
Bóbrka	1	118	—	1	83½	—	1	297½	—	1	88½	—
Bochnia	1	110	—	1	100	—	1	110	—	1	112	—
Brody	2	2125	—	2	2391	—	2	2583	—	2	2603	—
Brzozów	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Chrzanów	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Czortków	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	73½	—
Horodenka	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lwów	6	5200	—	6	5200	—	6	5200	—	6	5200	—
Łańcut	1	78	69200	1	179½	49077	1	90½	65133	1	108½	62517
Mościska	1	550	—	1	584	—	1	556	—	1	549	—
Myślenice	1	630	—	1	680	—	1	630	—	1	630	—
Przemyśl	—	—	—	—	—	—	—	—		—	—	—
Tarnów	1	12	—	1	12	—	1	12	—	1	12	—
Wieliczka	2	3205	—	2	3750	—	2	4010	—	2	4300	—
Żywiec	1	895	—	1	757	—	1	944	—	1	911½	—
Razem	23	18438	69200	23	19202	49077	23	21112	65133	24	21558	62517
Lwów miasto	4	niewiadomo		4	niewiadomo		4	niewiadomo		4	niewiadomo	

Rum, Arak i t. p.

1869			1870			1871			1872			1873			1874		
Rozolisy, Rum, Arak i t. p.																	
Ilość fabr.	Ilość wyprodukowana		Ilość fabr.	Ilość wyprodukowana		Ilość fabr.	Ilość wyprodukowana		Ilość fabr.	Ilość wyprodukowana		Ilość fabr.	Ilość wyprodukowana		Ilość fabr.	Ilość wyprodukowana	
	wiad.	flasz.		wiader	flasz.		wiader	flasz.		wiad.	flasz.		wiader	flasz.		wiader	flasz.
1	185	—	1	180	—	1	163	—	1	91	—	—	—	—	—	—	—
5	7180	—	5	6873	—	5	7197	—	5	8426	—	5	9056	—	5	7668	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	100	—	1	115	—	1	110	—	1	115	—	1	110	—	1	100	—
2	2797	—	2	2561	—	2	2910	—	2	2866	—	2	2978	—	2	2651	—
—	—	—	1	—	6700	1	—	6700	1	—	6700	1	—	6700	1	—	6700
—	—	—	1	10	—	1	12	—	1	20	—	1	20	—	1	25	—
1	120	—	1	166½	—	1	213½	—	1	270	—	1	380	—	1	416½	—
—	—	—	—		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	224	—
6	5200	—	6	5200	—	6	5200	—	7	6000	—	7	60[illegible]0	—	6	5200	—
1	131	63946	1	173½	52632	1	129	54783	1	127	53449	1	106½	53757	1	113½	60064
1	531	—	1	560	—	1	488	—	1	555	—	1	557	—	1	553	—
1	578	—	1	578	—	1	578	—	1	528	—	1	528	—	1	528	—
—	-	—	1	2945	—	1	4310	—	1	4310	—	2	4500	—	2	3600	—
1	12	—	1	12	—	2	373	—	2	310	—	2	317	—	2	376	—
2	3516	—	3	7160	—	3	6800	—	3	6591	—	3	7728	—	3	7528	—
1	1283	—	2	1209	—	2	1140	—	3	1245	—	3	1539	—	3	1617½	—
23	21663	63946	28	27743	59332	29	29623½	61483	31	31454	60149	31	33819½	60457	31	30600½	66764
4	niewiad.		4	niewiadomo		4	niewiadomo		4	niewiad.		4	niewiadomo		4	niewiadomo	

Miód.

Tablica XI.

Powiat	1865		1866		1867		1868		1869		1870		1871		1872		1873		1874	
	Ilość miodosytni	Ilość wyprodukowanego miodu wiader	Ilość miodosytni	Ilość wyprodukowanego miodu wiader	Ilość miodosytni	Ilość wyprodukowanego miodu wiader	Ilość miodosytni	Ilość wyprodukowanego miodu wiader	Ilość miodosytni	Ilość wyprodukowanego miodu wiader	Ilość miodosytni	Ilość wyprodukowanego miodu wiader	Ilość miodosytni	Ilość wyprodukowanego miodu wiader	Ilość miodosytni	Ilość wyprodukowanego miodu wiader	Ilość miodosytni	Ilość wyprodukowanego miodu wiader	Ilość miodosytni	Ilość wyprodukowanego miodu wiader
Brody . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	100	1	90	1	113
Gródek . .	2	752	2	755	2	755	2	755	2	758	2	835	2	840	3	912	3	924	3	924
Jaworów . .	2	116	2	118	2	96	2	100	2	97	2	95	2	84	2	60	2	69	2	60
Kolomyja .	7	44	7	47	7	48	7	50	7	52	7	53	7	54	7	56	7	57	7	58
Łańcut . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	784	1	490	1	533	1	480	1	276
Mościska . .	2	210	2	210	2	210	2	210	2	210	2	210	2	210	2	210	2	210	2	210
Przemyśl . .	1	115	1	102	1	107	1	98	1	113	1	119	1	115	1	90	1	100	1	109
Tarnopol . .	1	1500	1	1500	1	1500	1	1500	1	1500	1	1500	1	1500	1	1500	1	1500	1	1500
Tarnów . .	4	192	4	192	4	192	4	192	4	192	4	192	4	192	4	192	4	192	4	192
Wieliczka .	1	110	1	200	1	120	1	110	1	110	1	110	1	110	1	100	1	100	1	75
Zbaraż . .	1	30	1	30	1	30	1	30	1	30	1	30	1	30	1	30	1	30	1	30
Żółkiew . .	2	400	1	400	1	520	1	480	1	600	1	600	1	640	1	800	1	720	1	800
Lwów miasto	1	3420½	1	4394½	1	4836½	1	4268½	1	4380½	1	4438½	1	4725½	1	5140	1	4656½	1	3594
Kraków miasto	6	1315½	6	1323	6	1128	5	1186½	5	1105½	5	1128	5	1152	5	1155	5	1129½	5	1126½
Suma .	30	8205	29	9271½	29	9542½	28	8980	28	9128	29	10094½	29	10142½	31	10878	31	10258	31	9067½

Tablica XII.

Rok	Wódka				
	wyrobiono	przez komory galicyjskie przywieziono z zagranicy *)	Razem	przez komory galicyjskie wywieziono za granicę *)	pozostaje
	stopni				
1866	40,162.531	40.050	40,202.581	84.764½	40,117.816½
1867	44,192.920	42.150	44,235.070	173.896	44,061.174
1868	39,592.707	44.325	39,637.032	263.206½	39,373.825½
1869	51,300.544	59.025	51,367.569	350.518½	51,017,050½
1870	44,842.541½	63.150	44,905.691½	181.628	44,724.063½
1871	39,275.586	62.625	39,338.211	131.682½	39,206.528½
1872	35,613 934	79,125	35,693.059	31.886	35,661.173
1873	36,800.708	82.950	36,883.658	32.021	36,851.637
w 8 latach razem	331,789.471½	473.400	332,262.871½	1,249.603	331.013.268½
wprzecięciu na 1 rok	41,473.684	59,175	41,532.859	156.200	41,376.658½

*) Przywóz i wywóz podano w wiadrach; przyjęliśmy, że był to spirytus handlowy na 75°.

Tablica XIII.

Rok	Piwo				
	wyrobiono	z zagranicy przez komory galicyjskie przywieziono	Razem	przez komory galicyjskie wywieziono za granicę	w kraju pozostało
	wiader				
1865	601.389	971	602.360	—	602.360
1866	598.150	—	598.150	—	598.150
1867	659.295	—	659.295	—	659.295
1868	691.242	—	691.242	1690½	689.551½
1869	846.480	—	846.480	2574	843.906
1870	848.844	—	848.844	774½	848.069½
1871	893.546	—	893.546	407	893.139
1872	843.362	—	843 362	936½	842.425½
1873	812.567	—	812.567	2414	810.151
w 9 latach razem	6,794.875	971	6,795 846	8798½	6,787.047½
wprzecięciu na 1 rok	754.986	—	755.094		754.116½

Tablica XIV.

Powiat	Przedsiębiorstwa koncesjonowane			Szynki propinacyjne	Ogółem zakładów szynkowych	Na jeden szynk przypada ludności
	do wyszynku napojów rozpalających niepropinacyjnych	do wyszynku jako akcesorium innego przemysłu	Razem			
Lwów miasto .	—	48	48	367	415	210
Kraków miasto	135	196	331	—	331	150
Biała	16	17	33	310	343	238
Bircza . . .	8	7	15	186	201	260
Bóbrka . . .	—	—	—	238	238	237
Bochnia . . .	49	8	57	354	411	221
Bohorodczany .	—	11	11	206	217	239
Borszczów . .	—	—	—	330	330	220
Brody . . .	—	12	12	439	451	259
Brzesko . . .	—	3	3	289	292	284
Brzeżany . .	—	—	—	323	323	214
Brzozów . . .	—	31	31	163	194	323
Buczacz . . .	—	6	6	539	545	154
Chrzanów . .	7	3	10	217	227	292
Cieszanów . .	4	—	4	215	219	291
Czortków . .	2	7	9	199	208	288
Dąbrowa . . .	—	9	9	231	240	235
Dolina . . .	—	—	—	375	375	189
Drohobycz . .	2	6	8	416	424	226
Gorlice . . .	—	3	3	178	181	361
Gródek . . .	2	8	10	227	237	227
Grybów . . .	9	1	10	138	148	276
Horodenka . .	—	—	—	410	410	163
Husiatyn . .	—	—	—	318	318	214
Jarosław . . .	—	21	21	362	383	237
Jasło	—	9	9	238	247	304
Jaworów . . .	—	1	1	336	337	186
Kałusz . . .	—	—	—	281	281	227
Kamionka strum.	—	—	—	313	313	240
Kolbuszowa . .	6	7	13	202	215	298
Kołomyja . .	—	14	14	448	462	215
Kossów . . .	4	—	4	134	138	460
Kraków . . .	17	10	27	354	381	144
Krosno . . .	—	8	8	208	216	359
Limanowa . .	—	1	1	209	210	303
Lisko	12	2	14	329	343	203
Lwów . . .	—	3	3	359	362	249
Łańcut . . .	8	19	27	308	335	312
Mielec . . .	3	5	8	231	239	239
Mościska . .	—	3	3	212	215	281
Myślenice . .	—	3	3	138	141	555
Nadwórna . .	—	—	—	317	317	173
Nisko	—	2	2	312	314	182
Nowy Sącz . .	—	4	4	400	404	244
Nowytarg . .	3	9	12	93	105	547

Powiat	Przedsiębiorstwa koncesjonowane			Szynki propinacyjne	Ogółem zakładów szynkowych	Na jeden szynk przypada ludności
	do wyszynku napojów rozpalających niepropinacyjnych	do wyszynku jako akcesorium innego przemysłu	Razem			
Pilzno . . .	6	10	16	235	251	268
Podhajce . .	—	3	3	225	228	269
Przemyśl . .	7	68	75	434	509	169
Przemyślany .	—	—	—	334	334	173
Rawa	—	—	—	624	624	120
Rohatyn . . .	3	20	23	288	311	250
Ropczyce . .	12	—	12	204	216	257
Rudki . . .	1	—	1	168	169	335
Rzeszów . . .	3	2	5	374	379	290
Sambor . . .	—	—	—	295	295	275
Sanok . . .	1	7	8	361	369	213
Skałat . . .	6	16	22	296	318	197
Śniatyn . . .	4	12	16	322	338	189
Sokal	—	1	1	327	328	213
Stanisławów .	—	7	7	346	353	205
Staremiasto . .	1	1	2	203	205	205
Stryj	—	—	—	259	259	286
Tarnobrzeg . .	3	6	9	208	217	273
Tarnopol . . .	—	12	12	499	511	180
Tarnów . . .	4	19	23	412	435	207
Tłumacz . . .	—	—	—	387	387	215
Trembowla . .	—	1	1	142	143	297
Turka . . .	1	1	2	173	175	306
Wadowice . .	12	2	14	339	353	251
Wieliczka . .	12	1	13	346	359	290
Zaleszczyki . .	—	6	6	240	246	301
Zbaraż . . .	—	—	—	160	160	320
Złoczów . . .	—	1	1	587	588	180
Żółkiew . . .	48	7	55	335	390	168
Żydaczów . .	1	1	2	220	222	260
Żywiec . . .	16	11	27	232	259	312
Suma . .	428	712	1.140	22.027	23.167	234
według tabl. IV w miastach			488	3315		
zostaje			652	18712		

Z drukarni E. Winiarza.

2 18/15

[illegible]

[illegible]

Materyały statystyczne

do

SPRAWY PROPINACYJNEJ

Krajowe biuro statystyczne pragnęło przedstawić Wysokiemu Sejmowi całkowity opracowany materyał dotyczący stosunków propinacyjnych w Galicyi, ponieważ jednak dane statystyczne w części nadeszły bardzo późno, a w części nawet dotychczas jeszcze uzupełnione nie zostały, przeto tymczasem dla użytku właśnie obradującego nad kwestyą propinacyjną sejmu, ogłaszamy kilka najważniejszych tablic.

Według obecnie obowiązujących przepisów do prawa propinacyjnego należą: wyłączność wyrobu i wyszynku trunków gorących otrzymanych jako pierwszy produkt z przerobienia płodów surowych, a zatem: wódka, okowita i spirytus, wódki zaprawne na zimno, piwo tak krajowe jak zagraniczne miód, wiszniak, maliniak i śliwowica. Produkt następny czyli uzyskany przez przerobienie pierwszego produktu nie jest zaliczany do propinacyi. Do propinacyi zatem nie należą: dystylarnie wódek, wszelkie wódki słodzone, rumy, araki, esencye pączowe itp. Miasta tylko posiadają nie wyłączne prawo wyrobu i wyszynku wódek słodzonych *). Również do propinacyi nie należy wino, z wyjątkiem gminy Nowego Targu, która w przywileju miejskim z 1801 roku ma zapewnione prawo propinacyi wina.

W tablicy I podajemy dochód z propinacyi z ostatnich lat 12. Zestawiony powiatami. Dochód ten dzieli się na 2 części: na dochód z czystego prawa propinacyi i na dochód z prawa propinacyi łącznie z dochodem innych przedsiębiorstw. Dane opierają się na urzędowych fasyach do podatku dochodowego i dostarczone nam zostały przez c. k. krajową dyrekcyę skarbu, za której uprzejmość w użyczaniu pomocy naszym pracom, niech nam będzie wolno przy tej sposobności złożyć podziękowanie. W dochodahc z propinacy

*) Nie wyłączne to prawo wyszynku małą korzyść przynosiłyby gminom, gdyby nie opłaty przyznawane im od wyrobu i wprowadzania trunków.

łącznych z dochodami innych przedsiębiorstw mieszczą się głównie dochody z dzierżawy młynów, cegielni, wypalania wapna itp., a nieraz i znaczniejszych przestrzeni ziemi. Mniejsze gruntowe dodatki dla dzierżawców propinacyi, na ogrody warzywne lub zasiew, przy karczmie znajdujące się, jako też dochody z budowli są wliczane, tak do czystego jak i do mięszanego dochodu propinacyjnego. To też właściwy dochód propinacyjny nawet w czystym dochodzie jest w rzeczywistości niższy od wykazanego. Na zniżenie to w niektórych miejscach wpływają jeszcze umowy z dzierżawcami, przyznające im pewne dogodności, zwykle od dochodu propinacyjnego przy jego wykazywaniu nie potrącane. Dochód z propinacyi w ciągu tych lat 12 podniósł się o milion złr. czyli o 20%. Podnoszenie się dochodu z propinacyi w pierwszych 4 latach było nieznaczne i chwiejne, stałe podnoszenie się dochodu z propinacyi rozpoczyna się z r. 1866, szybki zaś wzrost nastąpił dopiero w ostatnich 4 latach. Przytem wyższy dochód ciągle był wykazywany w dochodach czystych propinacyjnych, kiedy dochody propinacyjne łączne z innemi przedsiębiorstwami okazują stałą zniżkę.

W tablicy II. zestawione są prawne stosunki miast posiadających prawo propinacyi, lub prawo pobierania opłat od napojów spirytusowych. Wykaz ten obejmuje 97 miast. Z tej liczby posiada prawo propinacyi 75, a w 4 prawo to jest wątpliwe z powodu ciągnącego się procesu. Z pomiędzy tych 79 miast mających prawo propinacyi, 34 nie posiada go w całości, dzieli się niem bowiem w części ze współuprawnionymi. Dodatki gminne pobiera 69 miast z ogólnej liczby tu wykazanych 97. Dodatki te czyli opłaty od napojów spirytusowych bywają różnej natury. Są to albo wynagrodzenia za wyrób, albo też opłaty gminne. Z ostatnich zaś niektóre opierają się na przywilejach cesarskich, inne mają za podstawę rozporządzenia władz administracyjnych, inne nakoniec pobierane bywają na mocy ustaw krajowych. Wynagrodzenia za wyrób (Erzeugungsentgelt) w wielu miastach, prawie powszechnie uważane są za stanowiące część prawa propinacyi, jakkolwiek według rozporządzeń obowiązujących, każdy ma prawo sprowadzania trunków skąd mu się podoba. Wszelkie też opłaty pobierane w miastach przy sprowadzaniu napojów nie należą do propinacyi, ale są raczej rodzajem podatku konsumcyjnego uiszczanego na rzecz gminy. Opłaty te pobierają się od wszelkich trunków tak propinacyjnych jak i niepropinacyjnych i bywają wyższe przy sprowadzaniu napojów na wyszynk, niższe zaś przy sprowadzaniu na własny użytek.

W tablicy III. podane są dochody z propinacyi miast w 6. latach od 1863 do 1868 r. wraz z dochodami opłat gminnych od napojów spirytusowych. W tablicy IV. obejmującej lata od 1869—1874, podany już sam tylko dochód miast z prawa propinacyi, gdyż dochodu z dodatków gminnych nie chcemy podawać tak niekompletnego, jak to ma miejsce w poprzednich 6 latach. W tablicy IV. dochód z propinacyi kilku miast nie jest dokładny, nie otrzymawszy bowiem żadnej odpowiedzi z powiatów: grodeckiego, grybowskiego, jarosławskiego, jaworowskiego, przemyskiego i tar-

nopolskiego, (a to pomimo dwukrotnego przypominania), oraz otrzymawszy niedokładną wiadomość z powiatu lwowskiego, (nie ze Lwowa) musieliśmy w miastach tych powiatów wstawić cyfry lat poprzednich, w skutek czego dochód u nas wykazany będzie mniejszy nieco niż rzeczywisty.

Prawie wszędzie w miastach pobierających opłaty gminne od trunków, a zarazem posiadających prawo propinacyi, oba dochody wydzierżawiają się i administrują razem, tak iż wykazany przez nas dochód z propinacyi miast w znacznej części pochodzi z opłat i dodatków gminnych. Różnica ta jest bardzo znaczna co możemy widzieć na Stanisławowie, który wykazywał w pierwszych 6 latach dochodu z propinacyi przeszło 20.000 złr. a teraz wyłączywszy opłaty wykazuje już tylko po 2000 złr. rocznego dochodu z propinacyi.

W tablicy V. odejmujemy dochód z propinacyi miast od całości dochodów pochodzących z propinacyi, celem wykazania pozostałej reszty, jako należącej do innych uprawnionych prócz miast. Pomiędzy uprawnionymi znajduje się również kilkadziesiąt gmin wiejskich, głównie w powiecie Nowotarskim, które posiadają prawa propinacyi bądź na mocy dawnych przywilejów królów polskich, bądź też na zasadzie kupna obszarów dominikalnych. Dochód z propinacyi po wyłączeniu miast, wynosi niespełna 4 miliony złr.

W tablicy VI. przedstawiona jest liczba gorzelń w ostatnich 10 latach, wraz z wysokością podatku przez gorzelnie opłacanego, oraz stosunki procentowe gorzelniane. Widać stąd powolne zmniejszanie się liczby gorzelni w ogólności, mianowicie zaś liczby gorzelń wielkich, mnożą się tylko gorzelnie średniej wielkości opłacające od 1000 do 4000 złr. podatku. Daty wyjęte są z Roczników Statystycznych (Statistisches Jahrbuch).

W tablicy VII. podane są stosunki wyrobu wódki z ostatnich lat 12, oraz opłaconego ztąd podatku. Potwierdzają one powyżej wskazany fakt zmniejszania się skali gorzelń, w ostatnich bowiem latach mniej przypada wyrobionych stopni alkoholu na 1 gorzelnię, aniżeli w pierwszych latach peryodu. Zmniejszenie to jednak skali gorzelń, jako też zniżenie wyrobu i kwot podatkowych, przeważnie zależy od ustawy o opodatkowaniu wódki z 8. lipca 1868 r., która przepisuje ugodę ryczałtową według produkcyjności gorzelni (art. II.) w skutek czego ilości wyprodukowane są w rzeczywistości wyższe od tych, jakie wykazane są na podstawie opłacanych podatków. Obecnie więc nie można podać dokładnej cyfry wyrobu wódki, gdyż nie cała produkcya dochodzi do wiadomości władzy.

W r. 1874 nastąpiła znowu zwyżka w wyrobie w ogóle i w ilości wyrobu przypadającej na 1 gorzelnię. Jednakże w tym roku liczba gorzelń w ruchu była z pewnością większa, aniżeli u nas podana, gdyż w braku innych dat wzięliśmy z wykazów miesięcznych c. k. dyrekcyi skarbu najwyższą cyfrę gorzelń w ruchu będących w ciągu jednego miesiąca. Ponieważ

zaś niektóre gorzelnie w pomienionym miesiącu mogły nie być czynne, liczba więc podanych na ten rok gorzelń będzie za niską. Z drugiej strony zapewne niskie ceny zboża wpłynęły na zwiększenie w tym roku produkcyi.

W tablicy VIII. podane są stosunki browarów w Galicyi. Przekonywają one, że piwowarstwo dąży u nas do wyrobu na wielką skalę, przy ogólnem bowiem zmniejszaniu się liczby browarów, zwiększa się natomiast liczba zakładów opłacających wyższą stopę podatku.

Tablica IX potwierdza ten fakt wskazując, że na 1 browar coraz większa przypada ilość wyrobu i opłacanego podatku. To też pomimo zmniejszania się liczby browarów zwiększa się produkcya piwa w kraju. Porównywując ilość wyrobionego piwa z ilością podatku konsumcyjnego dostrzegamy niejednostajność w podnoszeniu się i opadaniu wzajemnych rocznych cyfr, którą przypisać należy sposobowi poboru podatku konsumcyjnego od piwa. Podatek ten oblicza się bowiem od wiadra wyrobu i stopni cukromierza, może być więc większy lub mniejszy dla tej samej ilości wiader wyrobu względnie do tęgości brzeczki piwnej deklarowanej do podatku.

Wyrobu w r. 1864 nie podała nam c. k. dyrekcya skarbu w całości z powodu wyskartowania niektórych aktów z tego roku. Uzupełniliśmy jej podanie na podstawie dat ogłaszanych w sprawozdaniach izb handlowych lwowskiej i brodzkiej, dla okręgów zaś skarbowych tarnowskiego i bocheńskiego włożyliśmy daty produkcyi z roku następnego.

Tablica X. przedstawia produkcyę wódek słodzonych. W tablicy XI. przedstawiamy ilość miodosytni, i ilość wyprodukowanego miodu w ostatnich 10 latach. Dane tak tej, jak poprzedniej tablicy zawdzięczamy c. k. dyrekcyi skarbu i c. k. starostwom powiatowym. Ponieważ jednak od wyrobu miodu i wódek słodzonych nie pobiera się podatek konsumcyjny, dla tego dane nie przedstawiają tej pewności i dokładności jak przy wyrobie piwa i okowity. Produkcya wódek słodzonychw ciągu lat 10 znacznie się zwiększyła. Dat ze Lwowa brakuje. Wiadomość dostarczone nam z pomienionych urzędów są jednak dokładniejsze i pewniejsze od dat udzielonych z izb handlowych.

W tablicach XII. i XIII. podane są szczegóły o przywozie i wywozie piwa i wódki. Dotyczą one ruchu na komorach galicyjskich, tak iż pozostała w kraju ilość wódki i piwa nie oznacza wcale ilości skonsumowanych, nie obejmuje bowiem ruchu wewnątrz Austryi. Wiadomo zaś, że od nas wywozi się znaczna część spirytusu do innych krajów, lub nawet za granicę transito przez inne kraje, natomiast z innych prowincyj otrzymujemy dość znaczny przywóz wyższych gatunków napojów spirytusowych, oraz piwa mianowicie lepszego.

W tbalicy XIV. wyszczególnioną jest ilość szynków w Galicyi istniejących. Daty zostały kilkakrotnie sprostowywane, i są rzec można wcale pewne, z wyjątkiem 2 powiatów Birczy i Bóbrki, skąd jeszcze sprostowania

nie nadeszły. Według ustawy przemysłowej szynkarstwo należy do przemysłu koncesyonowanego. Ponieważ jednak prawo propinacyi nie podlega ustawie przemysłowej przeto i szynki propinacyjne nie są koncesyonowane. Liczba szynków propinacyjnych jest 20 razy większa, aniżeli koncesyonowanych, Z pomiędzy przedsiębiorstw koncesyonowanych jedne uzyskują pozwolenie na wyszynk napojów spirytusowych z wyjątkiem wódki lub samej wódki, inne prowadzą wyszynk jedynie jako akcesoryum innego przemysłu (§. 28. ust. przem). Rozróżniliśmy oba te rodzaje konsensów na wyszynk. W ostatniej rubryce tej tablicy wykazana jest liczba mieszkańców w każdym powiecie przypadająca na 1 szynk.

W powyższych tablicach zawiera się zatem surowy materyał dotyczący dochodów z propinacyi, produkcyi napojów spirytusowych, oraz niejakie wskazówki pod względem konsumcyi. Niektóre z dat podanych ulegną jeszcze zmianie, uzupełnienia wszelako nie są tego rodzaju, aby znacznie mogły wpłynąć na ogólny rezultat w tablicach znajdujący się; opracowanie jednak nie mogło nastąpić, gdyż i te nie zupełnie pewne jeszcze szczegóły w znacznej części nadeszły w ostatnich dopiero tygodniach. Uzupełnienia i sprostowania następne uwzględniać będziemy mogli w czasie szczegółowego opracowania całości materyałów, i te jednak, które niżej podajemy, może nie będą bez pożytku dla obradującego sejmu.

J. Kleczyński.

Liczba porządkowa	Nazwa powiatu	Rok 1863: Opodatkowany dochód z propinacyi (wódki, piwa i miodu) złr.	ct.	Rok 1863: Opodatkowany dochód z propinacyi, łącznie z dochodem innych przedsiębiorstw złr.	ct.	Rok 1863: Razem złr.	ct.	Rok 1864: Opodatkowany dochód z propinacyi (wódki, piwa i miodu) złr.	ct.	Rok 1864: Opodatkowany dochód z propinacyi, łącznie z dochodem innych przedsiębiorstw złr.	ct.	Rok 1864: Razem złr.	ct.
1	Lwów miasto . .	137.739	39	—	—	137.739	39	139.606	13	—	—	139.606	13
2	Biała	30.488	—	27 891	97	58.379	97	29.309	71	26.496	33	55.806	4
3	Bircza	29 786	30	2.993	33	32.779	63	28.745	33	3.296	60	32.041	93
4	Bóbrka	25.506	50	22.374	70	47 881	20	21.529	40	26 326	—	47.855	40
5	Bochnia	58.774	40	2,971	90	61.746	30	59.163	1	2.971	90	62.134	91
6	Bohorodczany . .	21.991	75	1.204	—	23 195	75	—	—	24.991	—	24 991	—
7	Borszczów	55.352	—	79 769	—	135,121	—	54.591	—	79.989	—	134.580	—
8	Brody	8.966	—	73.193	—	82 159	—	11.417	—	87.123	—	98 540	—
9	Brzesko	32.690	14	2.864	—	35.554	14	34 688	91	2.897	40	37.586	31
10	Brzeżany	22.249	—	39.725	50	61.974	50	22.523	50	37.913	40	6 .436	90
11	Brzozów	6.654	73	16.160	40	22.815	13	8 384	23	18.616	17	27.000	40
12	Buczacz	14.490	77	84.622	79	99.113	56	13.295	66	84.766	72	98.062	38
13	Chrzanów	59.674	29	3.000	—	62 674	29	69.478	1	3.500	-	72.978	1
14	Cieszanów	19.340	40	12.239	20	31.579	60	24 092	50	14.992	—	39 084	50
15	Czortków	19.805	—	38.741	—	58 546	—	19.321	—	40.913	—	60.234	—
16	Dąbrowa	21 611	—	3.156	—	24.767	—	23.663	—	3.709	—	27.372	—
17	Dolina	12.044	46	42 334	42	54.378	88	11.992	60	42.144	60	54.137	20
18	Drohobycz	33.207	97	28.612	30	61.820	27	28.058	37	37.710	57	65.768	94
19	Gorlice	28.583	90	852	—	29.435	90	30.798	56	852	—	31.650	56
20	Gródek	42.314	80	17.131	—	59 445	80	45.806	80	15.201	—	61.007	80
21	Grybów	11.755	20	—	—	11.755	20	12.899	50	—	—	12.899	50
22	Horodenka	51.968	24	16.806	90	68.775	14	49.168	52	13 457	40	62 625	92
23	Husiatyn	4 929	40	62.463	50	67 392	90	4 925		61 617	—	66.542	—
24	Jarosław	53.900	8	18 758	—	72.658	8	59.003	20	18 579	36	77.582	57
25	Jasło	30.030	20	2.349	—	32.379	20	32 147	23	2.432	—	34.579	23
26	Jaworów	32.538	95	22.756	71	55.295	66	34 257	84	22.422	65	56.680	49
27	Kałusz	26.401	10	17.750	80	44.151	90	28.372	39	17.143	40	45 515	79
28	Kamionka	12.565	—	39.857	—	52 422	—	12.395	—	41.699	—	54 094	—
29	Kołomyja	59 423	23	22.275	22	81.698	45	86.871	41	3.684	10	90.555	51
30	Kolbuszowa . . .	12.312	—	18 017	—	30 329	—	12 661	—	18.118	—	30.779	—
31	Kosów	21 862	82	1.700	—	23.562	82	23 772	20	2.400	—	26 172	20
32	Kraków	49 704	10	.1.217	—	50.921	10	52 586	51	1.217	—	53.803	51
33	Krosno	23.897	84	1,273	10	25 170	94	23.567	78	1 311	43	24.879	21
34	Limanowa	22 054	10	—	—	22.054	10	22.039	60	—	—	22.039	60
35	Lisko	10.994	37	22 200	82	33.195	19	10.114	73	24.260	23	34.374	96

46.725	—	35.035	—	31 760	—	47 140	—	35.735	—	82.875	—
26.772	90	23.877	—	50.649	90	36.332	60	20 669	63	57.002	23
24.632	50	3.655	—	28 287	50	26.879	30	6.951	20	33.830	50
42.324	55	2.528	30	44 852	85	45.029	43	2.846	66	47.876	9
21.477	50	1.060	—	22 537	50	22.149	40	1.400	—	23.549	40
935	—	25.948	58	26.883	53	1 410	—	25.976	11	27 386	11
7.735	—	13.682	—	21 417	—	10.552	80	16.478	80	27.031	60
61.594	12	70	—	61.664	12	62 466	71	60	—	62.526	71
18.676	5	17.456	85	36 132	90	19.617	40	18.201	40	37.818	80
23 767	—	7.101	—	30 868	—	25 598	—	6.300	—	31.898	—
34.055	57	30 605	60	64.661	17	33.852	80	32.655	50	66.508	30
77 589	93	11.108	25	88.698	18	98 377	71	11.999	14	110.376	85
16 213	—	37.381	80	53.594	80	22.348	—	24.150	60	46 498	60
29.848	80	20 067	90	49.916	70	24.571	20	30.134	20	54.705	40
26.013	30	51.410	4	77.423	34	27.894	—	50 158	52	78.052	52
12.260	50	9 786	—	22.046	50	12.185	—	10 840	—	23.325	—
21.338	50	—	—	21 338	50	22 611	60	—	—	22.611	60
41.453	80	28.136	—	69.589	80	39.200	—	30.985	20	70.185	20
48.478	10	15 430	20	63.908	30	51.424	—	16.716	20	68 140	20
18 192	34	18.410	37	36.602	71	17.774	4	25 929	4	43.703	8
24.455	—	35.009	80	59 464	80	23.287	80	39.004	20	62.292	—
43 900	59	29.610	70	73.511	29	55 399	94	12.707	—	68.106	94
57.730	40	10.166	90	67.897	30	55.545	30	13.730	60	69.275	90
21 364	—	51.475	80	72 839	80	19.668	83	52 760	27	72.429	10
10.472	—	11.721	—	22.193	—	10.315	—	12.056	—	22.371	—
6.451	80	70.926	40	77 378	20	6.745	70	71.396	—	78.141	70
28.053	—	12 517	50	40.570	50	32,144	23	16.768	80	48.913	3
77.542	94	57.419	12	134.962	6	76.143	82	57.480	66	133 624	48
64.531	40	4.601	—	69 132	40	64.211	70	5.051	—	69.262	70
14.288	—	66.088	—	80 376	—	15 494	—	67.163	—	82 657	—
20 463	67	22.727	80	43.191	47	30.559	40	12.180	90	42.740	30
5.701	—	5.347	20	11.048	20	8.0 2	70	5.162	85	13 185	55
53 095	16	5.363	90	58.459	6	49.786	13	5.279	80	55.065	93
58.223	10	335	—	58.558	10	61.841	20	300	—	62.141	20
11.238	—	50.997	—	62.235	—	9.749	—	62.610	—	72.359	—
9.083	90	30.018	40	39.102	30	8 946	70	29.349	79	38 296	49
22.909	—	74.670	—	97 579	—	22.335	—	75.056	—	97.391	—
39.003	70	8.451	40	47.455	10	46.015	40	8.911	70	54.927	10
9.974	60	53.146	40	63.121	—	10.455	—	55.612	20	66 067	20
16.416	40	—	—	16 416	40	22 039	90	710	—	22.749	90
2,300.588	55	1,700 604	72	4,001.193	27	2,417 667	39	1,754.229	24	4,171.896	63

Rok 1865						Rok 1866					
Opodatkowany dochód z propinacyi, (wódki, piwa i miodu)		Opodatkowany dochód z propinacyi, łącznie z dochodem innych przedsiębiorstw		Razem		Opodatkowany dochód z propinacyi, (wódki, piwa i miodu)		Opodatkowany dochód z propinacyi, łącznie z dochodem innych przedsiębiorstw		Razem	
złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.
149 844	4	—	—	149 844	4	154.510	—	—	—	154.510	—
32.622	45	25.199	5	57 821	50	30 758	85	25.715	93	56 474	78
29 466	92	3.129	—	32.595	92	30.517	65	4 086	33	34 603	98
27 331	70	23.064	10	50.395	80	37.916	10	11.771	10	49.687	20
57.960	20	2 685	57	60.645	77	57.195	6	2.671	20	59 866	26
—	—	24.384	—	24.384	—	—	—	21.800	—	21.800	—
54.235	—	80 387	—	134.622	—	59.679	—	85.707	—	145.386	—
9 312	—	71 146	20	80.458	20	9.982	—	73.813	—	83.795	—
35 093	30	3 303	40	38.396	70	36 958	94	3.783	40	40.742	34
22.063	50	37.294	—	59.357	50	24.097	90	33 895	70	57.993	60
7.560	84	15.931	68	23.492	52	8.688	62	15.117	6	23.805	68
14.285	66	82.965	59	97.251	25	14.203	—	78.960	49	93.163	49
59.739	20	3.000	—	62.739	20	57.304	10	3.000	—	60.304	10
19.367	80	14.077	60	33.445	40	21.348	20	9.230	60	30.578	80
18.880	—	40.789	—	59.669	—	19.230	—	40.252	—	59 482	—
21.381	—	3.322	—	24 703	—	21.531	—	3.522	—	25.053	—
13.978	—	42.281	30	56 259	30	15.729	—	37.230	40	52.959	40
28.673	9	34.009	77	62.682	86	37.546	93	28.880	54	66.427	47
31.992	23	852	—	32.844	23	30.771	40	1 512	—	32.283	40
44.010	80	15.218	—	59.228	80	25.804	40	31.791	—	57 595	40
13.029	70	—	—	13.029	70	13.041	70	—	—	13 041	70
60.817	20	13.357	20	74 174	40	45.394	—	17.397	—	62 791	—
5.120	—	58.100	—	63.220	—	4 369	10	55.211	—	59.580	10
55.853	13	21,687	60	77.540	73	55.783	15	22.790	50	78.573	65
32 255	8	2 332	—	34 587	8	31.942	27	1.282	—	33.224	27
34.870	58	21.433	59	56.304	17	35.986	25	19.062	19	55.048	44
29.765	17	10.189	—	39.954	17	34.162	78	14.435	—	48.597	78
12.454	—	42.983	—	55.437	—	13.150	—	42.608	—	55.758	—
74.469	20	2.357	50	76.826	70	74.229	40	4.143	-	78.372	40
11.610	—	19.883	50	31.493	50	12 658	—	19.413	—	32.071	—
25.395	5	2.400	—	27.795	5	25 128	20	2 230	-	27.358	20
54.161	10	1.217	—	55.378	10	54 707	95	1 012	—	55.719	95
23.364	89	988	73	24.353	62	22.975	17	889	—	23.864	17
22.872	90	—	—	22.872	90	22.788	40	—	—	22.788	40
10.637	32	24.823	6	35.460	39	12.110	8	25.519	25	37.629	33

50.208	—	36.167	—	86.375	—	53.595	—	36.116	—	89.711	—
32.817	—	20.545	—	53.362	—	34.336	—	21.107	—	55.443	—
26 321	—	8 272	—	34.593	—	26.564	50	7.494	—	34 058	50
47.201	45	4.165	—	51.366	45	49 947	73	4.165	—	54.112	73
21.582	85	1.400	—	22.982	85	22 403	84	1.516	—	23.919	84
2 524	—	25.549	2	28.073	2	2 187	50	26·051	5	28.238	55
9.280	—	14.368	—	23.648	—	9 035	—	15.327	—	24.362	—
63.464	85	70	—	63 534	85	63.673	10	61	—	63 734	10
18.946	70	17.639	40	36.586	10	19.993	—	18.961	—	38 954	—
25 650	—	7.600	—	33.250	—	25.593	—	7 658	—	33.251	—
32.869	80	32.257	20	65.127	—	38 583	50	26.873	10	65 456	60
83.985	69	10.502	35	94.488	4	84.549	10	10.745	92	95.295	2
24.935	20	22.790	10	47.725	30	28.624	90	21.402	50	50 027	40
26.196	80	29.444	56	55 641	36	23.241	40	34.008	20	57.249	60
27.286	—	50.316	69	77.602	69	30.341	30	47.601	49	77.942	79
12.821	20	10 834	—	23.655	20	18 148	20	5.179	-	23 327	20
22.117	60	1.607	—	23.724	60	23 273	—	830		24 103	—
45.146	—	32 186	50	77.332	50	45 254	50	32 343	20	77.597	70
52.324	56	17.688	60	70.013	16	51.591	40	17.940	40	69 531	80
18.431	80	20 217	35	38.649	16	27 672	78	14.426	60	42 099	58
24.646	90	36.689	50	61 336	40	24.627	60	36.116	90	60 744	50
55.825	21	12.084	60	67.909	81	50 767	81	14.164	60	64.932	41
58 956	40	12.269	60	71 226		63.896	80	4 823	80	68.720	60
19.828	66	52.144	11	71.972	77	21.318	84	52.839	34	74.158	18
10.384	—	11.742	—	22 126	—	15.292	—	5.376	—	20 668	—
6 368	80	68.656	60	75 025	40	32.802	60	47 233	30	80 035	90
27.222	—	13 601	—	40.823	--	27.300	—	13.972	—	41.272	—
69.931	—	56.407	50	126.538	50	61.787	20	55.095	90	116.883	10
68.525	70	4.850	—	73 375	70	67.9 0	70	4.959	—	72.859	70
15.564	—	69.114	—	84.678	—	15.125	—	67.237	—	82 362	—
30.032	80	11.577	20	41 610	—	30.126	50	10.633	70	40.760	20
4.410	80	7 289	83	11.700	63	5.694	80	6.983	83	12.678	63
50.317	15	4.938	50	55.255	65	65.531	26	1.979	76	57.511	2
61.846	90	300	—	62 146	90	52.308	58	465	—	62 773	58
10.212	—	60.111		70 323	—	19 818	—	50 886	—	70.704	—
8 654	10	29.704	20	38.388	30	7 270	40	32.395	90	39.066	30
23.039	—	75 539	22	98.578	22	23 541	—	82.866	33	106.407	33
39.832	60	8.817	60	48 650	20	41 276	80	7.558	60	48 835	40
11.100	60	53.875	46	64.976	6	11.800	60	49.876	34	61 676	94
24.793	80	750	—	25.543	80	28 215	20	750	—	28 965	20
2,410 115	98	1,698.873	14	4,108.989	13	2,497.209	5	1,634.751	45	4,131.960	50

Rok 1867						Rok 1868					
Opodatkowany dochód z propinacyi, (wódki, piwa i miodu)		Opodatkowany dochód z propinacyi, łącznie z dochodem innych przedsiębiorstw		Razem		Opodatkowany dochód z propinacyi, (wódki, piwa i miodu)		Opodatkowany dochód z propinacyi, łącznie z dochodem innych przedsiębiorstw		Razem	
złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.
157.738	36	—	-	157.738	36	163.909	60	—	—	163.909	60
28.987	64	25.848	86	54.836	50	30 381	30	26.963	29	57.344	59
25.982	72	4.175	56	30.158	28	32.906	46	2.009	42	34.915	88
41.934	70	14.707	—	56 641	70	45.440	54	15.109	62	60.550	16
57.818	90	2 942	80	60.761	70	55.842	69	2.845	—	58 687	69
—	—	23.215	—	23.215	—	—	—	18.400	—	18.400	—
58 425	—	84.906	—	143.331	—	59 473	—	85.332	—	144 805	—
15.778	—	61.020	—	76.798	—	13 709	74	57.462	—	71.171	74
38.803	2	3.173	40	41.976	42	38.713	80	2.550	—	41.263	80
32.386	40	24.704	40	57 090	80	29 957	—	26.757	—	56.714	--
13 528	36	11.567	50	25.095	86	16.756	73	10.243	40	27 000	13
14 614	—	86.126	84	100.740	84	18 524	51	82.260	17	100.784	68
58 500	36	2.730	10	61.230	46	58 737	50	2.490	—	61.227	50
28.363	10	5 950	10	34 313	20	29.918	40	3.983	70	33 902	10
19.241	—	40.992	—	60 233	—	19.605	—	41.630	—	61 235	—
23 173	—	3 874	—	27.047	—	24.468	—	3 425	—	27 893	—
16 971	15	39 047	—	56.018	15	13.099	—	43.584	90	56.683	90
45 609	66	22.268	21	67.877	87	47.924	79	19.000	74	66.925	53
29.537	80	2.744	—	32.281	80	28.387	—	2.666	—	31.053	—
24.355	40	28.671	—	53.026	40	23.722	70	28 934	—	52 656	70
13.380	10	—	—	13.380	10	14.435	70	—	—	14.435	70
62.971	—	17.124	—	80.095	—	63.327	—	10.246	33	73.573	33
13.940	40	46.198	—	60.138	40	14.152	90	44.755	—	58.807	90
58.492	86	22.988	90	81.481	76	61.381	11	23.725	50	85.106	62
31.888	10	1.260	—	33.148	10	32.593	—	250	—	32 843	—
37.223	95	18.570	5	55.794	—	37.298	90	18.128	20	55.427	10
39.344	76	5.869	80	45.214	56	31.023	88	16.254	40	47.278	28
14.175	—	45.217	—	59.392	—	14.455	—	45.624	—	60.079	—
73.165	57	800	—	73 965	57	73.265	60	—	—	73.265	60
12.991	—	20.511	—	33.502	—	12 927	—	19.984	—	32.911	—
24 990	17	2.300	—	27.290	17	24.413	—	1.800	—	26.213	—
55.254	82	1.095	40	56.350	22	56 019	50	—	—	56.019	50
23.447	15	1.320	—	24.767	15	24 838	52	1.320	—	26.158	52
22.948	—	—	—	22 948	—	22.518	—	—	—	22.518	—
16.715	23	21.674	22	38.389	45	21.282	76	17.859	23	39.141	99

44.412	—	45.352	—	89.764	—	44.597	—	46.311	—	90.908	—
34.070	20	21.529	60	55.599	80	29.548	80	20.650	40	50.199	20
25.220	50	7 979	—	33 199	50	26.835	50	7.342	—	34.177	50
52 450	15	2 165	—	54 615	15	52.908	53	800	—	53.708	53
24 078	55	1.700	—	25.778	55	22 048	70	—	—	22 048	70
3.372	10	26.823	11	30.195	21	3.245	—	29.932	6	33.177	6
8.902	—	15.122	—	24.024	—	9.156	20	15.156	—	24.312	20
63.590	80	60	—	63.650	80	60.237	—	60	—	60.297	—
17.413	90	16.623	90	34.037	80	16.926	40	16.132	70	33 059	10
26.087	—	7.658	—	33.745	—	25.436		6.613	—	32.049	—
39 665	90	25.937	20	65.603	10	38.540	—	30.181	—	68.721	—
87.306	11	10 505	90	97.812	1	88.548	42	11.075	60	99.624	2
28.075	40	20.957	40	49.032	80	26.796	—	27.193	—	53.989	—
25 830	20	33.367	30	59.197	50	28.761	20	30 087	30	58 848	50
26 542	30	53.190	39	79.732	69	28.485	40	49 856	50	78-341	90
19.252	—	4.683	—	23.935	—	22.497	40	2.092	—	24.589	40
24.604	60	830	—	25.434	60	25 351	83	—	—	25.551	83
46.672	—	29.819	20	76.491	20	42 671	—	35.389	20	78.060	20
53.291	50	19.870	—	73.161	50	54 908	50	18.385	—	73.293	50
32.133	52	9.868	79	42 002	31	30.601	—	10.623	80	41.224	80
25.688	80	39.259	—	64.947	80	32.485	90	30.312	20	62 798	10
44.772	15	12.530	—	57.302	15	45.801	—	8.132	—	53.933	—
65.680	60	6.100	80	71.781	40	74.676	80	2 585	—	77.261	80
21 959	84	54.953	89	76.913	73	21.641	62	52.217	89	73.859	51
13.527	—	5.367	—	18.894	—	12 891	—	4.369	—	17.260	—
30.224	20	42 391	20	72 615	40	44.673	60	31.444	20	76 117	80
26.492	—	14.748	—	41.240	—	30.010	—	11.300	—	41.310	—
71 019	50	40.960	—	111.979	50	73.613	20	41.730	70	115.343	90
66.834	70	4.513	—	71.347	70	63.836	—	4 626	—	68.462	—
14.777	—	64.966	—	79.743	--	16 632	—	67.056	—	83.688	—
27 535	60	11.356	50	38 892	10	20.985	40	17.387	—	38 372	40
5.234	40	7.692	90	12.927	30	5.821	19	8.319	37	14.140	56
57.952	95	200	—	58.152	95	50.366	80	10.132	50	60 499	30
63.938	78	465	—	64.403	78	64.576	60	465	—	65 041	60
24 118	—	48.998	—	73.116	—	26 392	—	45 930	—	72.322	—
8.342	30	32 328	70	40.671	—	12.178	20	29.510	40	41.688	60
23.359	—	84.945	34	108.304	34	25.232	—	84.372	—	109.604	—
44 439	50	8.040	60	52 480	10	48.409	70	2.855	60	51.265	30
12.103	40	49.345	—	61.448	40	12.818	—	51.038	40	63 856	40
27.973	—	750	—	28.723	—	29.005	—	—	—	29 005	—
2,591.620	13	1,577.344	86	4,168.965	—	2,645.455	53	1,537.256	72	4,182.712	25

Rok 1869						Rok 1870					
Opodatkowany dochód z propinacyi (wódki, piwa i miodu)		Opodatkowany dochód z propinacyi, łącznie z dochodem innych przedsiębiorstw		Razem		Opodatkowany dochód z propinacyi (wódki, piwa i miodu)		Opodatkowany dochód z propinacyi, łącznie z dochodem innych przedsiębiorstw		Razem	
złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.
180.482	60	—	—	180.482	60	182 150	30	—	—	182.150	30
32 313	90	29 526	90	61.840	80	36.950	—	28.352	70	65.302	70
25.634	86	8.036	68	33.671	54	27.787	41	9.300	77	37.088	18
47.639	83	14.463	76	62.103	59	50.996	60	10.461	—	61 457	60
55.291	60	2.853	40	58.145	—	55.798	20	2.842	—	58.640	20
8.441	—	1.240	—	9.681	—	11.334	—	6 981	—	18.315	—
56.492	—	20.409	—	76.901	—	56.300	—	23.405	—	79.705	—
32.270	—	40.144	—	72 414	—	47.665	75	27.896	—	75 561	75
39 490	—	3.740	—	43.230	—	36.791	—	3.615	—	40.406	—
30.575	20	27.150	80	57.726	—	33.989	40	23.018	—	57.007	40
15.910	90	10.260	10	26.171	—	20.760	60	6.618	60	27.379	20
27.495	—	70.239	80	97.734	80	27.852	—	71 524	55	99.376	55
60.876	40	—	—	60.876	40	60.866	30	—	—	60 866	30
32.825	20	2.745	—	35.570	20	32.884	—	1 938	40	34.822	40
19 495	—	44.207	50	63.702	50	40.211	—	23.205	—	63.416	—
23.678	50	3.866	—	27.544	50	24.797	50	3 062	—	27.859	50
12.725	30	43.959	40	56.684	70	14.192	80	42.376	70	56.569	50
23.375	—	56.448	—	79.823	—	35.994	80	56 326	60	92.320	90
29 699	—	1 688	—	31 357	—	30.395	—	1.984	—	32 379	—
21.102	70	31.697	20	52.799	90	15.699	40	38.649	—	54.348	40
15 602	80	—	—	15.602	80	15.726	50	—	—	15.726	50
62.764	81	7.825	33	70.590	14	64 155	97	8.294	11	72.450	8
16.267	20	44.274	—	60.541	20	28.585	20	31.906	—	60.491	20
58.472	57	25.604	90	84.077	47	61.672	58	25.512	10	87.184	68
34.013	24	—	—	34.013	24	34.529	87	—	—	34 529	87
56.354	48	420		56 774	48	58.673	11	420	—	59.093	11
25.110	97	20.170	20	45.281	17	24.353	40	20.851	40	45.204	80
18.584	—	40.906	—	59.490	—	19.157	—	41.501	—	60.658	—
75.757	30	140	—	75.897	30	75.534	19	140	—	75.674	19
31.837	—	317	—	32.154	—	32 835	40	350	—	33.185	40
15 005	—	4 000	—	19.005	—	15.885	—	4 000	—	19.885	—
50.834	70	—	—	50.834	70	53 542	—	1.153	—	54.695	—
24.304	40	2.894	20	27 198	60	24.703	—	3.895	—	28.598	—
23 546	45	—	—	23.546	45	24.378	55	—	—	24.378	55
31.362	18	9.675	55	41.037	73	31.867	52	10.750	90	42 618	42

49.056	—	41.499	—	90.555	—	49.480	—	41.072	—	90.552	—
28.081	—	21.380	—	49.461	—	27.941	—	20.660	—	48.601	—
33.070	50	4.631	—	37.701	50	32.113	50	4.274	—	36.387	50
54.782	60	—	—	54.782	60	56.242	—	—	—	56 242	—
21.630	24	—	—	21.630	24	23.076	56	—	—	23.076	56
4 024	33	25.545	5	29.569	38	3 291	33	30.513	6	33 804	39
11.190	39	13.146	—	24.336	39	12 665	39	13.215	—	25.880	39
59.199	—	136	—	59.335	—	61.518	—	212	—	61.730	—
13.732	70	3.103	20	16.835	90	14.026	10	2.962	50	16.988	60
25.355	—	6.916	—	32.271	—	25.744	—	7.566	—	33.310	—
38.455	—	33.732	—	72.187	—	36 382	—	37.295	—	73.677	—
97.635	20	3.118	—	100.753	20	101 769	55	3.077	—	104.846	55
30 599	—	25.505	—	56.104	—	29.929	—	24.288	—	54.217	—
26.142	56	35.839	60	61.982	16	27.103	8	35.724	73	62.827	81
25.595	80	54.030	40	79 626	20	29.605	20	47.743	40	77.348	60
25.095	26	559	—	25.654	26	25.124	20	376	—	25.500	20
19.859	26	15.583	33	35.442	59	22 982	95	15.901	66	38 884	61
37.853	—	42 130	—	79.983	—	40.121	—	41.818	—	81.939	—
36.809	—	38.669	—	75.478	—	40.408	—	38.253	—	78.661	—
29.950	62	10.621	34	40.571	96	32.273	15	11.980	—	44.253	15
23.921	60	44.981	20	68 902	80	29.353	70	37.695	60	67 049	30
51.524	—	6.856	—	58.380	—	56.644	—	1.000	—	57.644	—
79.267	70	2.395	—	81.662	70	80 246	20	2.681	60	82.927	80
7 699	—	49.834	—	57.533	—	10.839	—	48.814	68	59 653	68
13.536	—	3.819	—	17.355	—	15.508	—	3.540	—	19.048	—
45.703	40	33.404	40	79.107	80	48.263	—	25.830	13	74.093	13
30.975	—	10.566	—	41.541	—	30.523	—	10.678	—	41.201	—
81.070	20	42.486	70	123.566	90	86.014	70	45 046	90	131 061	60
65.582	—	3.413	—	68.995	—	80.522	19	3.644	—	84.166	19
20.158	—	62.975	—	83.133	—	20.174	—	61.084	—	81.258	—
28 190	4	11 902	—	40 092	4	31 341	17	9.594	—	40 935	17
5.628	71	9.348	66	14.977	37	6 645	38	12.964	50	19.609	88
53.284	14	10 832	50	64.116	64	53.945	72	10.832	50	64.778	22
66.675	70	130	—	66.805	70	66 717	60	100	—	66.817	60
27.658	—	45.091	—	72.749	—	27.541	—	45.272	—	72.813	—
20.828	60	19.752	70	40 581	30	26.219	—	17.217	—	43.436	—
13.035	—	100.225	—	113.260	—	13.305	—	103.802	—	117.107	—
51.561	70	—	—	51.561	70	52.163	47	503	—	52.666	47
39 221	—	25 291	—	64.512	—	38.369	60	28.930	80	67.300	40
29.817	—	—	—	29.817	—	30.595	—	—	—	30.595	—
2,739.054	34	1,428.349	80	4,167.404	14	2,905 741	59	1,376 491	89	4,282.233	48

Rok 1871						Rok 1872					
Opodatkowany dochód z propinacyi (wódki, piwa i miodu)		Opodatkowany dochód z propinacyi, łącznie z dochodem innych przedsiębiorstw		Razem		Opodatkowany dochód z propinacyi (wódki, piwa i miodu)		Opodatkowany dochód z propinacyi, łącznie z dochodem innych przedsiębiorstw		Razem	
złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.
210.106	10	—	—	210.106	10	233.324	30	—	—	233 324	30
38.071	66	30.740	38	68.812	4	37.726	87	29 848	—	67.574	87
28.813	5	11.303	2	40.116	7	28.991	65	12 965	58	41.957	23
49.724	—	10.867	—	60 591	—	50.448	—	11.213	20	61.661	20
56.222	30	3.042	—	59.264	30	58.962	30	1.892	—	60.854	30
11.360	—	7.549	—	18.909	—	11.562	—	7.549	—	19.111	—
65.937	—	12.453	—	78.390	—	68.936	—	9.400	—	78.336	—
56.103	55	23.406	—	79.509	55	67.112	39	13.268	22	80.380	61
38.381	—	3.886	—	42.267	—	41.051	—	4.100	—	45.151	—
34.830	—	25.301	—	60.131	—	39.854	—	24.606	—	64.460	—
20.428	70	6.367	80	26.796	50	21.522	78	6.165	—	27.687	78
28.306	33	72.079	2	100 385	35	28.119	—	76.685	—	101.804	—
62.831	10	—	—	62.831	10	63.579	60	—	—	63.579	60
32.940	60	3 727	—	36.667	60	34.090	—	2.949	—	37.039	—
38.774	—	26.193	—	64.967	—	41.421	—	25 240	—	66 661	—
25.491	50	3.122	—	28.613	50	26.581	—	2 643	—	29.224	—
15.350	50	42.645	20	57.995	70	16.516	—	44.812	—	61.328	—
43.708	20	43.354	—	87.062	20	64.680	40	49.747	30	114.427	70
31.198	—	1.658	—	32.856	—	31.937	—	1.597	—	33.534	—
25.975	—	28.636	—	54.611	—	27.485	80	28.326	80	55.812	60
16.181	73	—	—	16.181	73	16.284	—	—	—	16.284	—
64.976	32	6.770	—	71.746	32	65.377	66	5.860	—	71.237	66
28.748	20	32.504	—	61.252	20	38.721	20	23.178	—	61.899	20
61.601	35	25.749	76	87.351	11	63.022	3	27.423	10	90.445	13
35.192	46	—	—	35.192	46	36.105	80	—	—	36.105	80
62.612	60	—	—	62.612	60	65.043	40	—	—	65.043	40
24.262	66	21.237	4	45.499	70	26.928	49	22.569	37	49.497	86
19.192	—	42.500	—	61.692	—	21.551	—	39.764	—	61.315	—
74.543	19	140	—	74.683	19	75.805	5	140	—	75.945	05
32.396	40	770	—	33.166	40	32.146	40	1 652	—	33.798	40
15.292	—	4 000	—	19.292	—	16 093	—	4.134	—	20.227	—
57.206	—	1.866	—	59.072	—	58.418	—	1.066	—	59.484	—
25 882	—	4.523	—	30.405	-	26.442	—	6.134	—	32.576	—
25.513	90	—	—	25.513	90	26.915	50	—	—	26 915	50
31.835	16	13.643	35	45.478	51	34.050	10	11.653	53	45.703	63

51.329	—	39.202	—	90.531	—	52.288	—	38.660	—	90.948	—
27 555	—	20.253	50	47.808	50	27.977	—	19.737	—	47.714	—
31 700	—	5 722	—	37.422	—	32 073	—	2 767	—	34 840	—
57.912	—	—	—	57.912	—	60 920	60	—	—	60.920	60
24.310	77	—	—	24.310	77	25.567	57	—	—	25.567	57
4.937	60	25.948	48	30.886	8	16.800	43	18.050	—	34.850	43
12.646	—	10 828	—	23.474	—	9 375	40	13.907	—	23.282	40
62.386	—	232	—	62.618	—	62.433	—	781	—	63 214	—
14.345	90	3.281	—	17.626	90	14 177	90	3.783	—	17.960	90
25.721	—	7.590	—	33.311	—	25.798	—	7.600	—	33.398	—
36.251	—	38.118	—	74.369	—	36.760	—	38.515	—	75.275	—
106.144	—	3.790	—	109.934	—	105.834	—	3.765	—	109 599	—
28.606	—	25.776	—	54.382	—	29.135	—	27 405	—	56.540	—
29.111	1	33.436	49	62 547	50	29.933	8	33.757	23	63.690	31
58.959	—	16.100	—	75 059	—	68.063	—	8 355	—	76.418	—
25.827	80	224	—	26 051	80	25.855	80	224	—	26 079	80
24.187	—	15 945	—	40.132	—	24.799	67	15.597	34	40 397	1
41.497	—	40.880	—	82 377	—	42.731	—	39.028		81.759	—
42 075	—	39.470	—	81 545	—	46.394	—	36.951	—	83.345	—
36.765	—	12.552	—	49 317	—	38.013	86	12.795	80	50.809	66
30.127	70	38.142	40	68.270	10	31.527	30	47.583	40	79.110	70
56 276	—	—	—	56.276	—	57.701	—	—	—	57.701	—
80.082	—	4.236	—	84.318	—	86.653	80	4.429	—	91.082	80
12.421	—	47.892	20	60.313	20	15.514	—	45 823	—	61 337	—
15.473	—	4.689	—	20 162	—	16.828	—	4.456	—	21.284	—
52 112	20	23.907	40	76.019	60	52.893	—	27.187	20	80.080	20
29.769	—	10.938	—	40 707	—	29.454	60	10 892	80	40.347	40
86 947	—	45.318	40	132.265	40	87.943	—	46.080	80	134.023	80
69.446	50	3.848	—	73.294	50	69.892	—	4.085	—	73.977	—
21.380	—	63 075	—	84.455	—	22 559	—	69.054	—	91.613	—
29.099	30	11.777	—	40.876	30	31.662	64	9.825	—	41.487	64
6.738	18	12.724	50	19.462	68	6.966	4	12.944	50	19.910	54
55.224	64	10.832	50	66.057	14	56.043	60	10.832	50	66.876	10
68.599	70	—	—	68.599	70	72.110		—	—	72.110	—
28.423	—	44.297	—	72.720	—	30 005	—	44 949	—	74.954	—
28.455	—	17.469	—	45.924	—	34.045	—	13 460	—	47.505	—
13.913	—	105.846	—	119.759	—	14.086	—	106.070	—	120.156	—
52 619	59	503	33	53.122	93	54.828	30	596	66	55.424	96
44.654	40	25.017	—	69 671	40	39.743		34.000	—	73 743	—
33.036	—	—	—	33.036	—	33.789	—	—	—	33.789	—
3,047.051	85	1,319.893	78	4,366.945	63	3,215.929	32	1,307.528	33	4,523.457	65

Rok 1873						Rok 1874					
Opodatkowany dochód z propinacyi (wódki, piwa i miodu)		Opodatkowany dochód z propinacyi, łącznie z dochodem innych przedsiębiorstw		Razem		Opodatkowany dochód z propinacyi (wódki, piwa i miodu)		Opodatkowany dochód z propinacyi, łącznie z dochodem innych przedsiębiorstw		Razem	
złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.
245.715	80	—	—	245.715	80	254.769	97	—	—	254.769	97
55.681	20	23.264	—	78.945	20	57.559	—	25.031	—	82.590	—
32.440	93	10.134	30	42.575	23	34.777	14	12.317	—	47.094	14
52.319	30	10.867	20	63.186	50	56.970	—	10.442	—	67.412	—
61.579	80	1.042	—	62.621	80	63.166	—	1.042	—	64.208	—
11.600	—	7.550	—	19.150	—	11.600	—	7.550	—	19.150	—
74.980	—	4.990	—	79.920	—	75.248	—	5.955	—	81.203	—
52.485	64	33.901	47	86.387	11	60.821	72	32.817	20	93.638	92
42.569		3.900	—	46.469	—	40.281	—	3.521	—	43.802	—
53.820	—	9.008	—	62.828	—	65.591	—	11.490	—	77.081	—
27.884	83	—	—	27.884	83	29.968	88	—	—	29.968	88
16.367	—	88.053	—	104.420	—	30.180	—	59.054	—	89.234	—
60.388	40	—	—	60.388	40	61.880		—	—	61.880	—
36.281	—	2.700	—	38.981	—	38.988	—	2.466	—	41.454	—
57.222	—	9.855	—	67.077	—	59.548	—	9.855	—	69.403	—
27.348	—	2.643	—	29.991	—	28.273	—	2.656	—	30.929	—
17.904	—	42.122	91	60.026	91	45.959	—	11.136		57.095	—
72.246	96	56.492	—	128.738	96	143.460	50	6.829	—	150.289	50
34.223	—	694	—	34.917	—	35.922	—	934	—	36.856	—
22.902	—	41.049	—	63.951	—	48.573	20	16.808	60	65.381	80
18.239	—	—	—	18.239	—	18.424	—	—	—	18.424	—
77.727	—	6.070	—	83.797	—	79.538	—	6.070	—	85.608	—
41.853	—	21.042	—	62.895	—	42.488	—	24.373	—	66.861	—
47.750	—	43.315	—	91.065	—	62.290	—	35.390	—	97.680	—
38.030	38	—	—	38.030	38	39.320	84	—	—	39.320	84
67.854	70	—	—	67.854	70	70.819	70	—	—	70.819	70
31.298	71	22.983	23	54.281	94	33.721	23	23.286	44	57.007	67
27.036	-	39.683	—	66.719	—	28.379	—	42.603		70.982	—
81.648	8	160	—	81.808	8	87.806	63	140	—	87.946	63
30.208	24	1.857	66	32.065	90	33.104	—	1.200	—	34.304	—
17.202	—	3.834	—	21.036	—	17.856	—	3.634	—	21.490	—
60.627	—	3.611	—	64.238	-	62.411	—	3.687	—	66.098	—
25.509	—	9.397	—	34.906	—	31.291	—	1.768	—	33.059	—
28.877	—	—	—	28.877	—	29.619	—	—	—	29.619	—
47.508	24	4.450	21	51.958	45	53.076	41	836	33	53.912	74

36	Lwów	52.149	—	54.954	—	107.103	—	61.539	—	47.604	—	109.143	—
37	Łańcut	28.885	—	20.139	—	49.024	—	33.570	—	17.000	—	50.570	—
38	Mielec	35.044	—	2.238	—	37.282	—	36.064	—	2.238	—	38.302	—
39	Mościska	62.970	14	—	—	62.970	14	64.239	—	—	—	64.239	—
40	Myślenice	32.857	70	—	—	32.857	70	31.576	60	—	—	31.576	60
41	Nadwórna	26.375	—	7.332	—	33.707	—	27.213	—	7.581	34	34.794	34
42	Nisko	23.685	—	27.150	—	50.835	—	24.959	—	28.701	—	53.660	—
43	Nowy-Sącz	65.653	15	89	—	65.742	15	67.264	29	—	—	67.264	29
44	Nowy-Targ	17.386	50	1.745	—	19.131	50	17.709	50	1.844	—	19.553	50
45	Pilzno	27.924	—	7.512	—	35.436	—	29.632	—	7.648	—	37.280	—
46	Podhajce	49.262	—	27.504	—	76.766	—	49.411	—	32.350	—	81.761	—
47	Przemyśl	116.166	60	3.714	20	119.880	80	125.616	15	2.415	33	128.031	48
48	Przemyślany . . .	31.228	—	26.067	—	57.295	—	31.942	—	26.551	—	58.493	—
49	Rawa	39.541	—	26.600	—	66.141	—	54.682	—	10.924	—	65.606	—
50	Rohatyn	84.351	40	2.213	50	86.564	90	84.306	50	2.012	20	86.318	70
51	Ropczyce	26.363	—	216	—	26.579	-	27.325	—	316	—	27.641	—
52	Rudki	33.218	—	7.222	—	40.440	—	33.913	93	7.721	33	41.635	26
53	Rzeszów	46.469	—	35.928	—	82.397	—	46.717	—	35.441	—	82.158	—
54	Sambor	48.812	—	38.136	—	86.948	—	48.890	—	39.843	—	88.733	—
55	Sanok	42.420	—	9.988	—	52.408	—	46.454	—	10.723	—	57.177	—
56	Skałat	41.357	90	44.894	—	86.251	90	35.143	—	55.856	—	90.999	—
57	Śniatyn	58.708	—	2.500	—	61.208	—	61.748	—	2.500	—	64.248	—
58	Sokal	94.693	8	2.545	—	97.230	8	96.920	53	2.505	—	99.425	53
59	Stanisławów . . .	17.673	—	47.274	—	64.947	—	17.929	—	50.632	—	68.561	—
60	Staremiasto . . .	17.472	40	5.067	60	22.540	—	21.929	40	3.287	40	25.216	80
61	Stryj	81.111	50	3.559	—	84.670	50	87.175	40	2.872	60	90.048	—
62	Tarnobrzeg . . .	29.321	—	9.966	—	39.287	—	29.482	—	10.011	—	39.493	—
63	Tarnopol	97.218	40	51.146	60	148.365	—	116.927	—	37.437	—	154.364	—
64	Tarnów	76.207	80	4.557	—	80.764	80	80.479	—	4.831	—	85.310	—
65	Tłumaez	18.327	—	40.582	—	58.909	—	52.798	—	42.732	—	95.530	—
66	Trembowla	26.490	36	14.721	56	41.211	92	37.559	70	13.900	—	51.459	70
67	Turka	7.706	38	13.234	50	20.940	88	9.043	—	14.320	—	23.363	—
68	Wadowice	58.815	27	11.200	—	70.015	27	61.225	24	11.200	—	72.425	24
69	Wieliczka	75.941	50	—	—	75.941	50	76.828	52	—	—	76.828	52
70	Zaleszczyki	38.268	—	34.345	—	72.613	—	43.773	—	35.403	—	79:176	—
71	Zbaraż	32.991	—	38.140	—	71.131	—	19.000	73	42.510	—	61.510	73
72	Złoczów	41.451	—	86.675	—	128.126	—	54.012	—	74.747	—	138.759	—
73	Żółkiew	58.202	87	—	—	58.202	87	60.029	50	—	—	60.029	50
74	Żydaczów	36.861	20	43.010	40	79.871	60	42.592	—	39.388	50	81.980	50
75	Żywiec	35.688	—	—	—	35.688	—	36.011	—	—	—	36.011	—
	Suma . . .	3,532.543	36	1,256.834	34	4,789.377	70	3,917.311	21	1,087.917	27	5,005.228	48

Tablica II.

Licz. porz.	Nazwa miasta	Czy i jakie prawo propinacyi posiada	Współuprawnieni	Na jakiej podstawie i jakie pobiera opłaty od trunków
1	Biała	całkowite prawo propinacyi	na przedmieściu Białej Arcyks. Albrecht ma prawo propinacyi	—
2	Willamowice	całkowite prawo propinacyi nabyte przy kupnie dóbr Willamowice w r. 1808	—	—
3	Oświęcim	całkowite prawo propinacyi	na Podzameczu mają prawo propin. spadkobiercy Dąbskich, na Chrzanowskiej ulicy pleban miejscowy. Z dochodu $^1/_4$ Dąbscy, $^3/_4$ miasto, zaś od całego czynszu 5% pleban	—
4	Kęty	całkowite prawo propinacyi	w «pańskiej karczmie» ma prawo szynkowania wł. dóbr Osieka za opłatą od sprowadzanych trunk.	na mocy przywileju z d. 15/10 1793 od beczki (36 garncy) piwa dubeltowego 31$^1/_2$ c., pojedyńczego 16 c., od garnca (starej miary) miodu, wiśniaku i likieru 31$^1/_2$ c., wódki chemicznie wyrobionej 21 c., okowity rumu, araku i t. p. 7 c.
5	(Bircza) Dobromil	całkowite prawo propinacyi	—	od n. a. wiadra rumu, araku i t. p słodzonych napojów 4 złr. 8 c., okowity i spirytusu 2 złr. 71 c., wódki 1 złr. 81 c., piwa na własny użytek 1 złr. 50 c., na wyszynk 1 złr. 68 c.
6	Bochnia	posiada prawo propinacyi w całości	—	pobiera opłaty od trunków słodzonych, ale wysokości nie podano, browarnik opłaca 10 c. od wiadra wyrobu, szynkarz od wiadra piwa 1 złr. 50 c.

L. porząd.	Nazwa miasta	Czy i jakie prawo propinacyi posiada	Współ-uprawnieni	Na jakiej podstawie i jakie pobiera opłaty od trunków
7	Lipnica Murowana	całkowite prawo propinacyi	—	—
8	Uście solne	całkowite prawo propinacyi	—	—
9	Brody	Najw. post. z d. 7/8 1830 r. i dekretem kanc. nadw. z 3/9 1840 r. l. 20681 postanowiono, że aż do orzeczenia sądowego, do kogo ma należeć prawo propinacyi, tak państwo Brody, jako też miasto Brody, mają utrzymywać po 80 szynkarzy. Miasto utrzymuje tyluż szynkarzy, nie ma jednak ztąd żadnego dochodu, nie pobiera bowiem żadnej opłaty od swoich szynkarzy		ust. kraj. z 17/4 1874 r. N. dz. u. kar., przyzwolono gminie 80% dodatku do podatku konsumcyjnego, co czyni 3 złr. 78 c., od wiadra okowity 80° Trallesa tudzież od rumu i likierów.
10	(pow. Brzesko) Wojnicz	pr. prop.	dwór 3 domy szynkowne	—
11	Czchów	pr. prop.	dwór 2 domy szynkowne	—
12	Brzeżany	—	—	Od niepamiętnych czasów według podania zwierzchności. Od garnca wódki 21 c., od 30% okowity, tudzież od wódek słodzonych po 30½ c., od spirytusu nad 30% po 1 c. za każdy wyższy stopień, od piwa pobiera gmina 60% dodatku konsumcyjnego
13	Brzozów	prawo propinanacyi piwa	—	na mocy rozp. nam. z 4/12 1866 roku l. 58505, pobiera miasto 80% dodatek gminny od piwa w 2 karczmach biskupich szynkowanego i 90% dodatek gminny od napojów spirytusowych, a to według na-

L. porząd.	Nazwa miasta	Czy i jakie prawo propinacyi pobiera	Współ-uprawnieni	Na jakiej podstawie i jakie pobiera opłaty od trunków
13	Brzozów			stępującej taryfy: od wiadra słodzonych napojów 4 złr. 24 c., okowity 2 złr. 83 c., wódki 1 złr. 89 c.
14	Buczacz	—	—	na mocy dekretu minist. z 12/7 1864 l. 8549 i nam. z 14/12 1866 l. 60100 oraz rady powiatowej, od miary wódki 30° 4 c., od wiadra piwa po 32 c.
15	Chrzanów	—		ust. kr. 27/8 1873 l. 245, od wiadra piwa zwyczaj. 20 c., dubelt. 30 c., od zajdla piwa marcowego i boku ½ c., od wiadra spirytusu i araku 1 złr., słodzonych trunków 1 złr. 50 c., od ½ miary słodzonych trunków ½ c.
16	(p. Cieszanów) Lubaczów	prop. wódczana i piwna	—	dekret. nam. 14/10 1866 r. l. 50663: 30% podatku konsum. od napojów spirytusowych i piwa, od wiadra piwa 19 c., gorzałki 63 c., okowity 67½ c.
17	Dolina	całkowite prawo propinacyi	—	na podstawie dawnych rozporządzeń i uchwały rady gminnej z d. 30 czerwca 1868, od miary wódki prostej 10½ c., miodu maliniaku, wiszniaku i dereniaku 3½ c., okowity, rumu itp. 16 c., od wiadra piwa na własną potrzebę 50 c., na wyszynk 1 złr. 50 c.
18	Bolechów	całkowite prawo propinacyi	(według sprawozdania z r. 1869 wspólnie z kamerą po połowie)	na mocy dekr. gub. 27/10 1820 r. l. 53609 i z d. 2/8 1839 l. 40651, od garnca wódki prostej 21 c., miodu 7 c., okowity, rozolisu etc. 31½ c., od dwuwiadrowej beczki piwa zwykłego 26 c., dubeltowego 52 c.

L. porzą.	Nazwa miasta	Czy i jakie prawo propinacyi posiada	Współuprawnieni	Na jakiej podstawie i jakie pobiera opłaty od trunków
19	Drohobycz	całkowite prawo propinacyi	—	na mocy dekr. gub. z 2/10 1820 r. l. 53609 i 18/10 1840 r. l. 65111, od garnca wódki 21 c., okowity, rosolisu i t. p. 31½ c., miodu i trunków miodowych 7 c. Na mocy dekr. nam. 25/4 1860 r. l. 37341 i uchwały rady gminnej z d. 5/9 1868 r. od wiadra piwa na własny użytek 1 złr., na wyszynk 2 złr.
20	Gorlice	pr. prop. wszelkich trunków	dwór ma 4ry karczmy. Wydzierżawia się razem: dwór 30%, miasto 70%.	dekr. gubern. 28/7 1848 r. l. 56694, od beczki piwa 35 c., od miary okowity 14 c., od wódki niżej 17° — 8 c., rumu, araku, śliwowicy etc. 16 c.
21	Biecz	pr. prop. wszelkich trunków	dwór 3 karcz,	nie może przedstawić dekretu, od beczki piwa po 51 ct., od garnca okowity, likierów 31½ c., miodu 70 ct.
22	Gródek	Prawo propinacyi w całości	—	—
23	Grybów	całkowite prawo propinacyi	—	—
24	Ciężkowice	całkowite prawo propinacyi	dwór ma prawo wyszynku w dwóch domach	—
25	Jarosław	całkowite prawo propinacyi	—	od garnca szumówki 21 ct. okowity i trunków słodzonych 31½ wraz z dodatkiem 50% przez rząd dozwolonym; od beczki piwa 3 złr.
26	Pruchnik	prawo propinacyi	dwór za udział miasta w prawie propinacyi płaci mu rocznie 157 zł. i 50 ct	—

L. porząd.	Nazwa miasta	Czy i jakie prawo propinacyi posiada	Współ-uprawnieni	Na jakiej podstawie i jakie pobiera opłaty od trunków
27	Jasło	całkowite prawo propinacyi	—	według dekr. kanc. nadw. z $^4/_6$ 1840 l. 13674: od miary araku, rumu i innych słodzonych napojów tudzież spirytusu 12·7 kr., wódki 9·6 kr„ miodu i trunków miodowych 6·6 ct. od beczki lub dwóch wiader piwa 52·2 kr. Kupcy przedający napoje słodzone w butelkach płacą nadto 50% dodatku
28	Dembowiec	prawo propinacyi piwa	dwór ma propinacyę wódczaną i uzyskał w r. 1868 w drodze prowizoryum prawo wyszynku piwa w swojej karczmie	50% dodatku do propinccyi dworskiej
29	Kołaczyce	prawo propinacyi całkowite	—	—
31	Jaworów	prawo propinacyi wódczanej i miodowej	dwór ma propinacyę piwną	—
31	Kałusz	całkowite prawo propinacyi	po połowie z kamerą wydzierżawia	na mocy ust. z d. $^2/_2$ 1874 od wiadra piwa 1 zł., wódki 20° — 4 zł. 20 ct., o 25° 5 zł. 25 ct. o 30° — 6 zł. 30 ct., o 35° — 7 zł. 35 ct., o 40° — 8 zł. 40 ct. rumu, araku, likieru, rosolisu i innych słodzonych przez handlarzy wprowadzanych lub w butelkach przedawanych napojów 7 zł. 70 ct., miodu i trunków miodowych 3 zlr. 22½, moszczu z jabłek 1 zł.

L. porząd.	Nazwa miasta	Czy i jakie prawo propinacyi posiada	Współ-uprawnieni	Na jakiej podstawie i jakie pobiera opłaty od trunków
32	Kamionka strumiłowa	prawo propinacyi piwnej; o wódczaną i miodową toczy się spór	według tymczasowej ugody z 1845 pobiera miasto z dochodów propinacyi 54% a dwór 46%	dodatek gminny 20% Starostwo pod d. 30. grudnia 1869 l. 576 zakazało wykonania uchwały rady w sprawie wydzierzawienia nadal tego dodatku. Sprawa ta jest dotąd w rekursie a miasto opłaty nie pobiera.
33	Busk	nie posiada prawa propinacyi, którego niegdyś miał używać	—	dodatek gminny do pod. kons. od napojów spiritusowych 60%, od piwa 26%
34	Kołomyja	całkowite prawo propinacyi	—	od garnca wódki do 20°, wiszniaku i maliniaku 21 ct., okowity (31°) rozolisu i t. p. 31½ ct. piwa 47 ct.
35	Kraków	—	—	postan. ces. 18/8 1854 l. 273 Dz. p. p. i taryfa: od wiadra rumu, rosolisów i t. d. 8 zł. 33 ct. wódki do 50° 5 zł. 56 ct. do 75 8 zł. 33 ct. nad 75 10 zł. 76½ ct. wina 3 złr. 3½ ct. moszczu winnego 1 złr. 44 ct. owocowego 65 ct. miodu przy wprowadzeniu 3 złr. 25½ ct. esencyi miodowej 4 złr. 23½ ct. piwa przy wprowadzeniu 67 9/10 ct, porteru 2 złr. 7 9/10 ct. od cetnara miodu wyrobionego 3 złr. 50 ct.
36	(Kossów) Kuty	—	—	Dekr. nam. 11/11 1866 l. 59886 od wiadra słodzonych trunków 3 złr. 15 ct. od okowity 30° 2 złr. 52 ct. poniżej od 29 do 21° według skali od 2 zł. 44 ct. do 1 złr. 70 ct. wódki 1 złr. 68 ct. od beczki piwa 31½ ct. (beczka 32 garncy)

L. porząd.	Nazwa miasta	Czy i jakie prawo propinacyi posiada	Współuprawnieni	Na jakiej podstawie i jakiej pobiera opłaty od trunków
37	Krosno	całkowite prawo propinacyi	—	pat. ces. 19/12 1831[7] i dekr. nadw. 4/6 1840 l. 13674 nadane prawo poboru opłaty od sprowadzanych trunków wydzierzawia się wraz z propinacyą; taryfy nie podano
38	Łańcut	prawo propinacyi *miodu*	propinacya piwna i wódczana należy do właściciela dobr Łańcuta	na mocy rozp. byłej krakowskiej komisyi namiest. z d. 7/12 1866 l. 31366; dodatek 50% od wódki i piwa, pobierany przez wydzierżawienie
39	Leżajsk	prawo propinacyi *piwa* i *miodu*	propinacya wódczana należy do właścicieli dóbr Leżajska	50% dodatek od napojów spirytusowych
40	Przeworsk	prawo propinacyi *piwa* i *miodu* (dek. gub. z 14/2 1817 l. 6912) wiśniaku, maliniaku i dereniaku	propinacya wódczana należy do właściciela dóbr	od napojów produkowanych lub sprowadzanych do miasta na własny użytek od wiadra piwa 20 ct. na wyszynk 2 złr.; miodu, wisznaku, maliniaku, lipniaku i dereniaku na własny użytek 2 złr., na wyszynk 3 złr. a. w. rozp. nam. z d. 30/7 1858 l. 22352
41	(Limanowa) Tymbark	całkowite pr. prop, w 1/3 nabyte od dworu	w 1/3 pleban posiada prawo propinacyi	—
42	Lwów	pr. prop. w całości	—	uregulowane dekr. nam. 23/12 1869 l. 58100 opłaty t. z. propinacyjne pobiera za wyrób, za konsensa szynkowe i od nowo otwieranych zakładów wyrobu napojów. Opłata propinacyjna: od trunków sprowadzanych: od wiadra i stopnia spirytusu 11 6/10 ct. od wiadra trunków słodzonych 9 złr. 72½ ct. piwa 77½ ct. miodu 5 złr. 50 ct., od mio-

L. porząd.	Nazwa miasta	Czy i jakie prowo propinacyi posiada	Współ-uprawnieni	Na jakiej podstawie i jakie pobiera opłaty od trunków
	Lwów			du przy wyrobie 10 złr. od cetnara. Dodatek gminny: od wiadra trunków słodzonych 1 złr. 77½ od wiadra i stopnia spiritusu 1⁴/₁₀ ct. wiadra piwa 32 ct.
43 44	Kukizow Jaryczów nowy	pr. prop. sporne	—	—
45	Mościska	pr. prop. piwnej i miodowej	dwór ma propinacyę wódczaną	ust. kr. ⅓ 1874 N. 13 ale gmina i dawniej pobierała dodatek na mocy przywileju i rozporządzeń władz administracyjnych: od wiadra słodzonych i niesłodzonych napojów 4 złr. 80 ct. czyli od miary po 12 ct
46	Sądowa Wisznia	prawo prop. sporne	—	dekr. nam. ⁹/₈ 1859 l. 32.771 25% dodatku gminnego
47	Myślenice	prawo propin. w całości	—	dekr. gubern. 26/8 1844 r. l. 14644, oraz 8/5 1845 r. l. 3405: od wiadra piwa 1 złr. 5 c., szynkarze tyleż z dodatkiem gminnym 50%. Od garnca wódki 21 ct., spirytusu, rozolisów 31½ c., a szynkarze z dodatkiem komunalnym 50%. od miodu 7 c.
48	Jordanów	—	—	dekret urzędu cyrkularnego w Myślenicach 5/7 1786 i następ. Od wiadra araku, rosolisów i t. d. 1 złr. 17 c., spirytusu 78⁵/₇ c., wódki 52½ c., piwa 25 c.
49	Nadwórna	—	—	ust. kr. z 2/2 1874 r. N. 11, od garnca wódki i spirytusu po 5 c., słodkich napojów po 10 c., od wiadra piwa 16 c.

L. porząd.	Nazwa miasta	Czy i jakie prawo propinacya posiada	Współuprawnieni	Na jakiej podstawie i jakie pobiera opłaty od trunków
50	Nowy Sącz	całkowite prawo propinacyi	państwo Ceniawa posiada na przedmieściu grodzkiem karczmę z prawem szynkowania	w miejsce dawniejszych opłat od sprowadzanych lub wyrabianych w obrębie miasta napojów, wstąpiły w skutek ustawy kraj. z d. 1 stycznia 1872 r. N. 25 Dz. u. kr. następne: od wiadra piwa 1 złr., wódki do 50° 4 złr., do 65° 5 złr. 50 c., do 75° 6 złr., 50 c., do 85° 7 złr. 50 c., nad 85° tudzież od wiadra rumu, araku, likierów, rosolisów i innych słodzonych napojów 8 złr. Uchwałą rady miejskiej z d. 19 listopada 1873 postanowiono, iż każdy szynkarz ma opłacać od wiadra piwa sprowadzonego z po za obrębu miasta 2 złr. 50c. dzierżawcy propinacyi
51	Stary Sącz	—	—	—
52	Tylicz	całkowite prawo propinacyi	kamera Muszyńska ma pr. szynkowania w jednym domu	od trunków sprowadzonych do szynku kameralnego a to: od garnca wódki szynkownej 7 c., od beczki 36 garcowej piwa dubeltowego 35 c., zwykłego 17½ c., od 1848 r. kamera nie sprowadza trunków i nie szynkuje.
53	Piwniczna	całkowite prawo propinacyi	—	—
54	Muszyna	całkowite prawo propinacyi	kamera ma pr. szynkowania w jednym domu	od trunków sprowadzanych do szynku kameralnego od wiadra wódki szynkownej 2½ c., od beczki dwuwiadrowej pojedyńczego lub podwójnego piwa 26 ct.
55	Nowy Targ	pr. prop. całkowite i praw. prop. wina	w części sporne o 2 realności, jakoby oddzielną prop. posiadać mające	—

L. porząd.	Nazwa miasta	Czy i jakie prawo propinacyi posiada	Współ-uprawnieni	Na jakiej podstawie i jakie pobiera opłaty od trunków
56	Czarny Dunajec	pr. prop. całkowite	spór z dworem o wspólność prawa propn. Pleban posiada propinacyę na gruntach plebańskich	—
57	Krościenko	pr. prop. całkowite	dwór posiada karczmę	—
58	Pilzno	pr. prop. całkowite	dwór 1 dom	dodatek na podstawie dawniejszych rozporządzeń od wina 20%, od piwa 30%, od innych spirytusowych 50%
59	Brzostek	pr. prop.	fundusz religijny 1 szynk	—
60	Przemyśl	całkowite prawo propinacyi	—	od beczki piwa wyrobionego lub sprowadzonego 3 złr. (przy wywozie zwraca się tylko 1 złr. 95 c.), od garnca trunków słodzonych 31½ c., (kupcy korzenni płacą 47¼ c.,) wódki 21 c., miodu 13 c.
61	Niżankowice	całkowite prawo prop.	w r. 1864 nabyła część dominikalną praw.	—
62	(Przemyślany) Gliniany	—	—	z mocy §. 81 ust. gmin. w wysokości 60% do napojów spirytusowych 40%, od piwa, czyli od wiadra spirytusu i okowity 2 złr. 70 c., od wódki 1 złr. 80 c., od piwa 25 c.
63	Rohatyn	—	—	na podstawie orzeczenia gub. z 26/3 1844 r. l. 14107, od garnca szumówki 21 c. lub 35 c., rosolisów, likierów itp., okowity, tudzież wiszniaku i maliniaku 31½ c. lub 70 c., od dwuwiadrowej beczki piwa 1 złr. 57½ c., miodu 2 złr. 10 c. Wyższe dodatki od wódki, okowity i likierów etc., po-

Tablica II.

Licz. porz.	Nazwa miasta	Czy i jakie prawo propinacyi posiada	Współ-uprawnieni	Na jakiej podstawie i jakie pobiera opłaty od trunków
63	Rohatyn			biera się wtedy, jeżeliby dochód z opłat tych, tudzież z dworskiego prawa propinacyi, które z niemi wspólnie bywa wydzierżawiane (umowa z d. 23 maja 1844, podział w stosunku 44 miasto i 56 dwór) nie przenosił ceny fiskalnej 9000 złr. m. k.
64	Ropczyce	—	—	dekr. gubern. ostatecznie 17/6 1839 r. l. 84519, od trunków spirytusowych 50%, od piwa 30%.
65	Rzeszów	pr. prop. w całości nabyte od ks. Lubomirskiego w roku 1844	—	resk. guber. 7/10 1845 r. l. 64775: od garnca okowity i trunków słodzonych 52⅓ c., szumówki 35 c., miodu 7 c., od wiadra piwa 1 złr. 5 c. Kupcy korzenni do rosolisów dopłacają 50%
66	Strzyżów	pr. prop.	—	dekr. kom. nam. w Krak. 1866 r. l. 23164, od wiadra wódki 20° 1 złr. 43 c., do 25° 1 złr. 90 c., do 30° 2 złr. 12 c., do 35° 2 złr. 48 c., do 40° 3 złr. ust. kr. 5/3 1874 r., od miary trunków słodzonych 24 c.
67	Tyczyn	—	—	ust. krajow. 15/4 1874 r., od miary szumówki 8 c., wódek słodzonych i okowity 12 c., od wiadra piwa 50 c.
68	Sambor	całkowite prawo prop.	—	na mocy przywileju z r. 1791, od garnca szumówki 14 ct., okowity i słodzonych napojów spirytusowych 21 c., od kramarzy sprzedających słodzone napoje we flaszkach z dodatkiem 50%, od wiadra piwa na własny użytek 50 c., na własny użytek 50 c., na wyszynk 1 złr. 50 c., miodu 4 złr. 20 c., od miary wiśniaku, maliniaku i lipcu 20 c.

L. porząd.	Nazwa miasta	Czy i jakie prawo propinacyi posiada	Współ-uprawnieni	Na jakiej podstawie i jakie pobiera opłaty od trunków
69	Sanok	prawo propinacyi w całości	—	na podst. rozp. gub. z 3 lipca 1831 r. l. 41027, pobierany dodatek gminny, wynosił do końca października 1872, od 1 garnca wódki ordynaryjnej sprowadzonej na własny użytek 21 c., okowity i trunków 31½ c., od kupców sprzedających flaszkami, nadto z dodatkiem 50%, od beczki (36 garncowej) piwa dubeltowego 51½ c., pojedyńczego 35½ c. Od czasu nowej dzierżawy t. j. od listopada 1872 r., zaprowadzono uchwałą rady gminnej dodatek gminny za stopień wódki zwykłej według Wagnera po 1 c., zaś od garnca rosolisu, likieru, rumu, araku, ponczowej esencyi, śliwowicy po 31 c., od wiadra piwa 50 ct.
70	Mrzygłód	prawo propinacyi w całości	—	—
71	Śniatyn	pr. prop. w całości	—	od garnca wódki 21 c.
72	Sokal	pr. prop. w całości	—	z dawnych czasów: od garnca szumówki 21 c., okowity 31½ c., od beczki piwa 1 złr. 57½, miodu 2 złr. 10 c., od garnca araku, śliwowicy, rosolisu 70 c.
73	Bełz	pr. prop. w całości, prócz tego wyszynk w karczmach leśnych po za miastem	—	od najdawniejszych czasów według relacyi zwierzchności gminnej przywileje z r. 1557, 1592 i 1678, dekretów austryackich nie podano, od miary okowity 2 c., rozolisów 8 c., od beczki piwa pojed. 1 złr. 50 c., dubelt. 2 złr.. od miary miodu 2½ c.

L. porząd.	Nazwa miasta	Czy i jakie prawo propinacyi posiada	Współ-uprawnieni	Na jakiej podstawie i jakie pobiera opłaty od trunków
74	Stanisławów	całkowite prawo propinacyi	—	rozp. guber. 25/10 1847 r. l. 74482, rozp. nam. 8/11 i 22/12 1864 l. 57941 i 64863, od beczki piwa 52½ c., od wiadra 20 stop. wódki 4 złr. 20 c., która to opłata podwyższa się od 5 do 5 stopni o 1 złr. 5 c., od wiadra wódek słodzonych 4 złr. 20 c., miodu 1 złr. 57½ c.
75	Halicz	pobiera 42 złr. jako relutum za propinacyę od dóbr stołowych arcybiskupich	—	—
76	Stare miasto	prawo propinacyi w całości	—	przywilej ces. 24/5 1794 r., od beczki piwa 15 kr., od kwarty wódki 1 kr., miodu 1 kr., obecnie od miary miodu 7 c., wódki, araku i rumu 12 c., od beczki piwa pojed. 32 c., dubelt. 64 c.
77	Starasól	prawo propinacyi w całości	—	przywilej ces. 27/5 1794 r., od miary okowity 12 c., miodu 6 c., wódki 8 c., zaprawnej gorzałki w butelkach 18 c., od beczki piwa pojed. 17½ c., dubelt. 35 c.
78	Stryj	prawo propinacyi w całości	—	według warunków licytacyi pobiera się opłaty propinacyjne, od napojów spirytusowych dla własnego użytku sprowadzanych od 1 garnca prostej wódki 21 c., rosolisu, śliwowicy i okowity 31½ c., miodu, maliniaku, wiśniaku i t. p. 7 c., od kupców upoważnionych do sprzedaży słodzonych napojów spirytusowych na flaszkach 31½ c., z dodatkiem 50%, od fabrykantów rosolisów i likierów za sprowadzone rosolisy, likiery lub okowitę 31½ c.

L. porząd.	Nazwa miasta	Czy i jakie prawo propinacyi posiada	Współ-uprawnieni	Na jakiej podstawie i jakie pobiera opłaty od trunków
79	Stryj (ciąg dalszy)	—	—	od piwa pobieranego przez szynkarzy lub inne osoby od miejscowego piwowara lub zkąd bądź od beczki (85 do 90 miar n. a.) 2 złr. 50 c. Kantynier w barakach wojskowych płaci tyle od sprowadzanej wódki i piwa, co prywatni
80	Tarnopol	prawo propinacyi całkowite nabyte 15 lutego 1843 r.	—	od miary okowity i napojów słodzonych 30 c., (na własny użytek 24 c.), od szumówki 20 c., (na własny użytek 16 c.), od beczki piwa 2 złr. 10 c.
81	Tarnów	prawo propin. nabyte w roku 1845	dwór połowę dochodu	dekr. kanc. nadwor. 14/4 1846 l. 12309, od garnca wódki, rumu, araku, esencyi pączowej po 36 c., okowity, rosolisów, śliwowicy po 53 c., miodu 35 c., od wiadra piwa 1 złr. 5 c.
82	Tuchów	pr. prop.	dwór 4 szynki proboszcz 1 szynk	na mocy dawniejszych postanowień 50% dodatku gminnego, od beczki prostego piwa (2 wiadra) 24½ c., od miary wódki 4 c., od słodzonych 6 c., miodu 2 c.
83	Trembowla	całkowite prawo propinacyi	—	od garnca prostej wódki 21 c., rosolisów etc. 31½ c., od beczki piwa pojedyńczego 15¾ c., dubeltowego 31½ c., wszystko przy sprowadzeniu na własny użytek
84	Wadowice	prawo propin. w całości	zwierzchność nie donosi, ale z aktu W. Kr. l. 14254 z r. 1869 okazuje się, że 2 właścicieli gruntów posiada prawo wyszynku	dekret kom. guber. Krak. 10/8 1851 l. 10100, od wiadra piwa 1 złr. 5 c., okowity, likieru i t. d. 6 złr. 10½ c., od miary wiśniaku i malin. 4 c., miodu 2½ c., aptekarze od okowity, spirytusu 31½ c., szynkarze, oberżyści od śliwowicy, rumu i t. d. 31 c., kupcy korzenni od trunków słodzonych od wiadra 8 złr. 40 c., od miary 21 c.

L. porząd.	Nazwa miasta	Czy i jakie prawo propinacyi posiada	Współuprawnieni	Na jakiej podstawie i jakie pobiera opłaty od trunków
85	Lanckorona	prawo propin. w całości	na gruntach plebańskich włączonych do miasta pleban	dodatek z rozp. gub. 8/5 1845 r. l. 23408, od garnca okowity 50 c., wódki 30 c., rosolisów 50 c., miodu 12 c., od beczki piwa 1 złr. 5 c.
86	Zator	prawo propin. w całości	—	przywilej cesarski 23/10 1793 r., od kwarty wódki i miodu 1 kr., od beczki piwa 15 kr.
87	Andrychów	—	—	reskrypt kom nam. w Krak. 30/11 1866 r. l. 30784, dodatki 50% do trunków gorących, od beczki piwa 31½ c.
88	Kalwarya	—	—	ust. kr. 1/3 1873 r. cz. XXIII l. 236, od beczki piwa 70 c., od wiadra wódki do 65° 80 c., nad 65° 1 złr., araku i t. d. 1 złr. 20 c., miodu 1 złr. 5 c.
89	Wieliczka	prawo propin. w całości	—	posiada dodatki gminne, ale szczegółów nie podano
90	Podgórze	prawo propin. w całości	—	pobiera dodatki, ale szczegółów nie podano
91	Skawina	prawo propin. w całości	—	—
92	Dobczyce	prawo propin. w całości	—	—
93	Zbaraż	—	—	rozp. nam. z 30/9 1864 r. l. 49834, dodatek 35% od wina i piwa, 100% od trunków rozpalających
94	Złoczów	całkowite prawo propinacyi nabyte od państwa Złoczowa kontraktem kupna z dnia 15 lipca 1840 r.	—	od garnca okowity o 22° i wyżej, dalej od araku, rumu, rosolisu, likierów, śliwowicy, ponczowej esencyi na własny użytek 52½ c., szumówki niżej 22° na własny użytek 35 c., miodu, wiśniaku, maliniaku, lipniaku i t. p. na własny uży-

L. porząd.	Nazwa miasta	Czy i jakie prawo propinacyi posiada	Współ-uprawnieni	Na jakiej podstawie i jakie pobiera opłaty od trunków
				tek 14 c., od beczki piwa na własny użytek 1 złr. 5 c., od wiadra piwa na wyszynk 1 złr 25 c.
95	Żółkiew	—	—	z dawnych czasów na mocy rok rocznie udzielanych przyzwoleń dawniej namiestnictwa, a teraz Wydział powiat., od wódki 100%; oraz 3 c., od garnca okowity na dotacyę szkoły panieńskiej z dekr. nam. 7/4 1861 l. 18822, od piwa 75%. Nie ponoszą tych opłat obszary dworskie Zamku i Winnik, oraz gmina winnicka
96	(Żydaczów) Mikołajów	prawo propin. w całości	dwór posiada karczmę	przywilej ces. 29/12 1794, od beczki piwa (36 garncy) 52½ c., od garnca okowity 42 c., szumówki 21 c., miodu 7 c., słodzonych napojów 42 c.
97	Żywiec	—	—	z dawniejszych czasów. 50% od trunków spirytusowych, 40% od piwa.

Tablica III.

L. porząd.	Nazwa miasta	Dochód z propinacyi rok 1863 zł.	ct	1864 zł.	ct	1865 zł.	ct	1866 zł.	ct	1867 zł.	ct	1868 zł.	ct
1	Biała	6.500	—	6.500	—	6.517	77	6.517	77	6.517	77	9.918	—
2	Oświęcim	4.374	—	4.103	25	4.103	25	4.103	25	4.269	10	4.269	10
3	Kęty	5.010	—	50.110	—	5.267	—	5.267	—	5.267	—	6 500	—
4	Wilamowice . . .	2·769	99	2.769	99	2.947	97	2 947	97	2 947	97	3 200	-
5	Dobromil (p. Bircza)	8.056	—	8.065	35	6 752	84	6.330	90	6.180	90	8 131	—
6	Bochnia	21.408	—	19.001	—	19.001	—	19 001	—	20.154	—	20.154	—
7	Uście solne . . .	2.496	30	2.400	—	2.400	—	2.400	—	2.400	35	2.400	35
8	Lipnica murowana	798	—	798	—	951	—	916	—	918	10	1 002	40
9	Wojnicz (p. Brzesko)	2.878	-	2.878	-	2.906	—	2.906	—	2.906	—	3.456	96
10	Czchów (dto) . .	545	—	545	—	564	50	662	—	662	—	662	—
11	Brzeżany												
12	Brzozów	1.092	—	1.371	50	1.371	50	1.371	50	1.631	50	1.631	50
13	Lubaczów (Cieszan.)	5.367	20	5.367	20	3.839	-	3.223	—	3.570	—	3.293	30
14	Dolina	7.583	75	7.583	75	8.666	66	8.666	66	8.666	66	8.713	90
15	Bolechów	4.528	—	5.282	—	3.947	—	3.957	-	3.978	—	3.978	—
16	Drohobycz . . .	33.317	—	33.317	—	33.317	-	43.964	77	43.964	77	43.964	77
17	Gorlice	6.328	95	6.300	—	6.300	—	6.300	—	5.957	—	5.957	—
18	Biecz	1.737	50	1.724	50	996	58	1.292	90	1.188	75	1.100	—
19	Gródek	22.558	65	13.402	50	13.392	50	13.392	50	14 141	79	14.367	78
20	Grybów	1.900	50	1.900	50	1.900	50	1.900	50	1.900	50	1.900	50
21	Ciężkowice . . .	1.927	23	2.248	43	1.867	52	1.569	—	1 569	—	1 569	
22	Jarosław	35.070	50	31.690	10	28 666	66	22.583	33	25.500	—	25.500	-
23	Pruchnik	157	50	157	50	157	50	157	50	157	50	157	50
24	Jasło	5 412	—	5.500	—	5.500	—	5.500	—	6.300	—	6.300	—
25	Kołaczyce	1.525	99	1.525	99	1.525	99	1.325	61	1.325	61	1 325	61
26	Dembowiec . . .	210	—	210	—	210	—	230	—	230	—	230	—
27	Jaworów	13.900	35	13.900	35	13.900	35	13.031	—	13.031	—	13.031	—
28	Kałusz	3.325	—	3.525	—	4.550	—	4.550	—	4.550	—	3.675	—
29	Kamionka str. . .	4.3'6	43	3.126	02	3.798	48	3.616	54	3.616	54	3.616	54
30	Busk												
31	Kołomyja	43 437	69	43 437	69	43.437	69	34.011	—	34.011	—	34 011	—
32	Krosno	3.277	17	3.205	25	3.213	—	3.213	-	3.213	—	4.017	77
33	Łańcut	109	—	120	12	120	12	120	12	75	—	75	—
34	Leżajsk	2.575	—	2 575	—	2.575	—	2.208	55	2.125	—	2.125	-
35	Przeworsk	3 210	18	3.210	18	2.760	—	2.760	—	2.760	-	2.510	—
36	Tymbark (p. Liman)	271	88			177	68	385	90	396	—	341	66
37	Jaryczów n. (p. Lw.)	2.797	—	2.797	—	2.797	—	2.559	—	2.392	—	2.350	—
38	Mościska	3.585	51	3.585	51	3.585	51	3 615	84	3.615	84	3.615	84
39	Sądowa Wiśnia .												
40	Myślenice	3.600	—	3 600	—	3.600	—	3.610	—	3.610	—	3 610	—

L. porząd.	Nazwa miasta	Dodatki gminne 1863 zł.	ct	1864 zł.	ct	1865 zł.	ct	1866 zł.	ct	1867 zł.	ct	1868 zł.	ct
1	Biała												
2	Oświęcim												
3	Kęty												
4	Wilamowice												
5	Dobromil (p. Bircza)	1.700	—	1.751	—	2.042	84	1.400	—	1.400	—		
6	Bochnia												
7	Uście solne												
8	Lipnica murowana	- -	-	-	-	-		-	-	-	-	-	-
9	Wojnicz (p. Brzesko)												
10	Czchów (dto)												
11	Brzeżany	7.500	—	7.500	—	7.500	—	7.500	—	7.500	—	7.500	—
12	Brzozów	305	20	202	—	301	50	420	15	555	25	520	—
13	Lubaczów (Cieszan.)												
14	Dolina												
15	Bolechów												
16	Drohobycz												
17	Gorlice												
18	Biecz												
19	Gródek												
20	Grybów												
21	Ciężkowice												
22	Jarosław												
23	Pruchnik												
24	Jasło												
25	Kołaczyce												
26	Dembowiec	135	—	135	—	135	—	215	—	215	—	215	—
27	Jaworów												
28	Kałusz												
29	Kamionka str.	324	65					310	77	214	50	325	—
30	Busk	3.377	—	1.643	04	1.574	36	1.504	62	1.569	22	1.800	—
31	Kołomyja												
32	Krosno												
33	Łańcut	1.350	—	1 350	—	1.350	—	1.350	—	1.450	—	1.450	—
34	Leżajsk	1.220	75	1.648	—	1.649	50	1.704	49	1.423	—	1.318	—
35	Przeworsk												
36	Tymbark (p. Liman)												
37	Jaryczów n. (p. Lw.)												
38	Mościska	1.850	24	1.577	16	1.853	43	1.600	—	1.895	—	2.052	—
39	Sądowa Wiśnia	1.331	98	731	—	735	40	741	—	742	50	758	—
40	Myślenice												

41	Nowy-Sącz . . .	16.496 48	19.413 —	17.500 —	17.500 —	17.500 —	17.500 —						
42	Stary-Sącz . . .	5.500 —	5.500 —	4.560 —	4 560 —	4.560 —	5.010 —						
43	Muszyna	1.299 70	1.299 70	1.300 24	1.300 24	1 300 24	1 875 —						
44	Tylicz	822 75	822 75	822 75	829 —	850 —	850 —						
45	Piwniczna	1.214	906 67	906 67	906 67	1.052 -	1.052 -						
46	Nowy-Targ . . .	4 661 99	4.461 4	4.015 4	3.933 38	4.158 -	3.288 -						
47	Czarny-Dunajec .	650 —	650 —	650 —	650 —	450 —	450 —						
48	Krościenko . . .	703 80	703 80	703 80	703 80	703 80	703 80	302 49	270 29	350 69	328 3	212 20	201 —
49	Pilzno	2.307 92	2.108 67	958 91	1.935 62	1.534 50	1 535 50						
50	Brzostek	1 211 —	1.261 –	1.261 —	1.217 49	1.000 —	1.000 —						
51	Przemyśl	36 983 72	36 017 27	33.789 80	33 504 6	33.251 60	34.538 5						
52	Niżankowice . .	1.798 19	1.798 19	2.125 38	1.973 25	1.692 27	1.703 –						
53	Rohatyn							5 803 –	5.803 —	5.803 —	4.954 —	4.954 —	4.954 —
54	Ropczyce							800 —	800 —	800 —	800 —	800 –	800 —
55	Rzeszów	32.383 30	32.383 30	31.818 36	31.818 36	31.818 36	32.380 —						
56	Strzyżów	1.150 50	1.150 50	1.151 50	1.151 50	1.151 50	1.051 50						
57	Sambor	35 201 10	34.971 —	32.571 –	32.571 —	32.571 —	32.552 —						
58	Tatary (wieś) . .	380 —	360 —	390 —	390 —	390 –	374 —						
59	Sanok	6.112 89	6.112 89	6.112 89	6.112 89	6.112 89	6.112 89						
60	Śniatyn	19.904 75	18.458 75	18.458 75	18.461 75	12.946 75	11 401 —						
61	Sokal	12.432 —	12.432 —	12.432 —	14 685 —	14.685 —	14 685 —						
62	Bełz	6.559 60	6.559 60	7.014 40	7.014 40	7.014 40	5.881 66						
63	Stanisławów . . .	20.000 —	20.000 —	20.000 —	21.556 —	21.556 —	21.556 –						
64	Halicz	42 —	42 —	42 —	42 —	42 –	42 —						
65	Staremiasto . . .	5 682 40	4.504	4.504 —	4 504 —	3.966 68	4.000 —						
66	Starasól	4.200 75	4.200 75	4.756 52	3.270 40	2.842 81	2.921 99						
67	Libuchowa (wieś)	20 —	20 —	20 —	20 —	20 —	35 —						
68	Rosochy (wieś) .	96	100 —	120 —	140 —	110 –	110 —						
69	Stryj	28.266 —	28.266 —	26.194 —	24.122 —	22.792 –	21.962 –						
70	Tarnopol	55 231 —	47.240 50	39.250 4	39 250 —	50.678 –	50.678 –						
71	Tarnów	59 402 6	59.402 6	59.623 36	59 623 36	59.623 56	58.099 80						
72	Tuchów	2.420 50	2.420 50	2.420 50	1.700 —	1.700 —	1.700 —					80 —	80 50
73	Trembowla . . .	9 455 —	9.455 —	4.500 —	4.500 —	8.000 —	8.000 —						
74	Wadowice . . .	9.248 48	9.578 78	9.578 78	7 982 32	9.606 —	9 606 —						
75	Zator	1.862 —	2.272 —	2.272 —	2.272 —	2 274 —	2.274 —						
76	Lanckorona . . .	1.390 —	1.753 –	1.753 –	1.753 —	1.908 60	1.590 —						
77	Wieliczka . . .	13.831 —	12 800 —	12.815 —	12.815 —	12.815 —	12.825 —						
78	Skawina	2.370 —	2 370 —	2.370 —	2.561 —	2.561 —	2.561 —						
79	Dobczyce	3.250 —	3.339 94	3.262 28	3.184 61	2.856 66	2.521 66						
80	Podgórze	11.536 18	9.500 —	9.500 —	9.500 —	9.550 –	9.550 –						
81	Zbaraż							4.296 50	2.546 80	2.546 80	2.882 14	3.072 —	3.689 33
82	Złoczów	16.832 —	16.832 —	16.832 —	16.832 —	16.832 —	16.832 —						
83	Mikołajów (Żydacz.)	6.690 —	6.690 —	6.690 —	8.031 88	8.031 88	8.031 88						
84	Lwów	137.739 39	139.606 13	149.844 4	154.510 —	157.738 36	163.909 36						
	Suma . .	825 435 63	820.296 48	802.454 59	759.406 9	815.916 31	824.819 81	30.296 81	25.975 29	26 642 50	25.710 20	26182 67	25662 83

Tablica IV.

L. porządk.	Nazwa miast	Dochód z propinacyi											
		Rok 1869		1870		1871		1872		1873		1874	
		zlr.	ct.	zlr.	ct.	zlr.	ct.	zlr.	ct.	zlr.	ct.	zlr.	ct.
1	Biała	9.818	—	9.818	—	10.818	—	10.818	—	10.818	—	12.000	—
2	Oświęcim	4.709	10	6.290	—	6.290	—	6.290	—	5.690	—	5.690	—
3	Kęty	6.500	—	6 500	—	7.000	—	7.000	—	7.000	—	11.175	—
4	Wilamowice	3.200	—	3.200	—	5.806	—	5.806	—	5.806	—	4.500	-
5	Dobromil (Bircza)	8.131	—	8.131	—	8.131	—	8.131	—	8.131	—	10.500	—
6	Bochnia	20.154	—	21.517	—	21.517	—	21.517	—	24.000	—	24.000	—
7	Uście solne	2.450	35	2.800	—	2.800	—	2.800	—	2.511	50	2.511	50
8	Lipnica murowana	1.101	—	1 101	—	1.250	—	1.250	—	1 250	—	1.250	—
9	Wojnicz (Brzesko)	2.900	—	3.056	97	2.756	80	2.756	80	2.756	80	3.804	—
10	Czchów dto	700	90	700	90	700	90	900	—	900	—	900	—
11	Brzozów	1.621	—	2 000	—	2.000	—	2 000	—	2 600	24	2 600	24
12	Lubaczów (Cieszanów)	2.842	—	2 842	—	2 960	—	2.960	—	2.960	—	4.034	—
13	Dolina	9.731	56	8.918	45	8.197	10	6.621	86	9.895	34	10.280	10
14	Bolechów	3.622	—	3.622	—	5.488	—	5.488	—	5.488	—	5.818	—
15	Drohobycz	58.364	75	58.364	75	58.564	75	72.448	60	72.448	60	72 448	60
16	Gorlice	6 399	24	6.090	—	6.090	—	6.090	—	7.175	—	7.175	—
17	Biecz	1.351	—	1.351	—	1.351		1.987	58	1.987	58	1 987	58
18	Gródek	13 816	79	13.816	79	13.816	79	13.818	79	13.818	79	13.818	79
19	Grybów	1.900	50	1.900	50	1.900	50	1.900	50	1.900	50	1.900	50
20	Ciężkowice	1.569	—	1.569	—	1.569	—	1.569	—	1.569	—	1.569	-
21	Jarosław	31.264	37	31.264	37	31.264	37	31.264	37	31.264	37	31.264	37
22	Pruchnik	157	50	157	50	157	50	157	50	157	50	157	50
23	Jasło	6.060	—	6.080	—	6.080	—	6.080	—	7.000	—	7.000	—
24	Kołaczyce	1.450	05	1 450	05	1.450	05	2.050	90	2.050	90	2.050	90
25	Dembowiec	89	—	80	—	80	—	80	—	80	—	80	-
26	Jaworów	16.784	4	16.784	4	16.784	4	16.784	4	16.784	4	16.784	4
27	Kałusz	3.075	—	3.075	—	4.800	—	4 800	—	4.800	—	4.800	—
28	Kamionka Strumiłowa	2.809	—	3.489	—	3.489	—	4.855	—	4.855	—	4.855	—
29	Kołomyja	28.577	14	28 577	14	28 577	14	34.370	—	34 370	—	34.370	—
30	Krosno	4.647	77	4 647	77	6.086	—	6.086	—	6.086	—	7.400	—
31	Tymbark (Limanowa)	413	90	430	—	610	—	610	—	560	—	560	
32	Lwów	180.482	60	182.150	30	210.106	10	233.324	30	245.715	80	254.769	97
33	Jaryczów nowy (Lwów)	2.330	—	2.330	—	2.330	—	2.330		2.330	—	2 330	-
34	Łańcut	75	—	85	—	85	—	85	—	100	—	100	—
35	Leżajsk	2.125	—	3.601	54	2.656	86	2.280	92	2.341	26	2 626	42
36	Przeworsk	2.450	4	2.450	4	2.982	78	2.982	78	2.982	78	4.711	18
37	Mościska	2.930	38	2.930	38	2.930	38	4.206	13	4.206	13	4.206	18
38	Sądowa Wiśnia	3.884	75	3.884	75	3.884	75	3.888	60	3 890	65	3.890	65
39	Myślenice	4.548	—	4.548	—	4.548	—	6 100	25	6.100	25	6 100	25
40	Nowy Sącz	15 089	—	15.279	17	17.139	-	17.139	—	18 194	-	18.194	—
41	Stary Sącz	5.010	—	5.010	—	6.000	—	6.000	—	6.000	—	6.000	—
42	Muszyna	1.875	-	1.875	—	1.875	—	1.875	-	2.050	—	2.050	—
43	Tylicz	850	-	850	—	850	—	850	—	850	-	850	—
44	Piwniczna	1.260	20	1.260	20	1.260	20	1 260	20	1.260	20	1.260	20
45	Nowy Targ	3.693	50	3.428	50	3.268	—	3.430	—	3.451	—	3.558	—
46	Czarny Dunajec	577	—	484	—	371	—	371	—	371	—	371	—
47	Krościenko	31	—	31	—	86	40	86	40	87	—	90	—
48	Pilzno	2.600	65	2.600	65	2.600	65	3 655	—	3.655	—	3.655	—
49	Brzostek	1.200	—	1.200	—	1.200	—	1.200	—	2.640	12	2 340	12
50	Przemyśl	34.538	5	34.538	5	34.538	5	34.538	5	34.538	5	34.538	5
51	Niżankowice	1.738	—	1.738	—	1.738	—	1.738	—	1.738	—	1.738	—
52	Rzeszów	27.160	-	27.160	—	27.829	10	27.829	10	27.829	10	28.478	—
53	Strzyżów	1.051	50	1.051	50	1.051	50	1.051	50	1.051	50	1.200	—
54	Sambor	28.971	—	28.900	—	36.240	-	36.640	—	36.640	—	42.730	—
55	Sanok	7.622	55	7.442	50	7.263	40	7.933	68	12.185	1	12.213	61

L. porządk.	Nazwa miast	Dochód z propinacyi: Rok 1869 zlr.	ct	1870 zlr.	ct.	1871 zlr.	ct.	1872 zlr.	ct.	1873 zlr.	ct.	1874 zlr.	ct
56	Mrzygłód	203	—	203	—	203	—	275	—	275	—	275	—
57	Śniatyn	10.600	—	10.000	—	13.000	—	16.000	—	16.574	23	17.571	71
58	Sokal	13.880	40	13.880	40	16.100	—	18.000	—	18.400	—	18.600	—
59	Belz	5.423	—	5 423	—	6 000	—	6.000	—	6 000	—	7.200	—
60	Stanisławów	2.453	20	2.436	13	2.382	47	2.347	57	2.448	80	2.485	40
61	Hałicz	42	-	42	—	42	—	42	—	42	—	42	—
62	Staremiasto]	4.000		6.600	—	6.600	—	6 600	—	6.600	—	6 600	—
63	Starasol	3.751	54	3.751	54	3 751	54	4.080	54	5 006	—	4.489	—
74	Stryj	22.560	—	26 263	—	: 6.263	—	26 263	—	37.575	85	37 575	85
65	Tarnopol	50.678	—	50.678	-	50.678	—	50.678	—	50.678	—	50.678	—
66	Tarnów	58 099	80	58 099	80	63.763	40	62.156	31	63 129	80	62.546	85
67	Tuchów	2.015	75	2.015	75	2.015	75	2 865	—	2.865	—	2 865	—
68	Trembowla	8.000	—	6.472	—	8.167	—	7.545	—	9.750	—	9.750	—
69	Wadowice	9.606	—	11.000	—	11.000	—	11.000	—	11.000	—	11.000	—
70	Zator	2.274	12	3 300	-	3.300	—	3 300	—	3.351	99	3.351	99
71	Lanckorona	1.590	-	1.590	-	1 593	—	1.593	—	1,593	—	1.200	—
72	Wieliczka	12.505	—	13.050	-	13.050	—	13.050	—	13.154	54	13 154	54
73	Skawina	2.565	18	2.565	18	2.565	18	2.981	84	2.981	84	2.981	84
74	Dobczyce	1.989	75	2.400	72	2.400	72	3.231	—	3.231	-	3 231	—
75	Podgórze	9.550	—	14.464	—	14.463	—	14.464	-	14.464	—	14.464	—
76	Złoczów	19 156	—	19.156	—	19.156	—	24 018	17	24 018	17	24 018	17
77	Żółkiew	1.110	92	1.110	92	1.054	20	1.054	20	1.054	20	1 054	20
78	Mikołajów (Żydaczów)	8.800	—	8.800	—	8.800	—	10.574	15	10.574	15	10.574	15
	Suma	841.246	84	86[illegible].560	25	921.429	32	982 228	63	1,025.406	58	1,05[illegible] 514	40

Tablica V.

Lata	Dochód propinacyjny: Razem zł.	ct	Miast mających prawo propinacyjne zł.	ct.	innych uprawnionych zł.	ct.
1863	4,001.193	27	824.939	63½	3,176.253	63½
1864	4,171.896	63½	819.816	48	3.352,080	15½
1865	4,108.989	13	801.924	59	3,307.064	54
1866	4,131,960	50½	798.856	9	3,333.104	41½
1867	4,168.965	—	815.396	31	3.353.568	69
1868	4,182.712	25½	824.300	81	3,358.411	44½
1869	4,167.404	14½	841.126	93	3.326.277	21½
1870	4,282.233	48½	860.760	34	3,421.473	14½
1871	4,366.945	63½	920.629	41	3,446.316	22½
1872	4,523.457	65	980 062	72	3,543.394	93
1873	4,789 377	70	1,023.240	67	3,766.137	3
1874	5,005.228	48	1,052.348	49	3,952.879	99

Tablica VI.

Rok	Liczba gorzelń	Z ogólnej liczby gorzelń opłacają podatku					na 100 gorzelń w roku pierwszym istniało w następnych	na 100 gorzelń opłacało podatku				
		niżej 100 złr.	od 100 do 1000	od 1000 do 4.000	od 4000 do 8.000	wyżej 8 000		niżej 100 złr.	od 100 do 1 000	od 1000 do 4.000	od 4000 do 8.000	wyżej 8.000
1864	695	13	17	152	266	247	100	1·9	2·4	21·9	38·3	35·5
1865	579	16	37	165	210	151	85·8	2·8	6·4	28·8	36·2	26·1
1866	418	4	70	235	94	15	60·1	1	16·7	56·2	22·5	3·6
1867	581	6	27	253	224	71	83·5	1·1	4·6	43·5	38·6	12.2
1868	535	5	48	320	136	26	76·9	0·9	9	59·8	25·4	4·9
1869	702	13	12	315	307	55	101	1·9	1·7	44·9	43·7	7·8
1870	691	8	26	366	237	54	99·4	1·1	3·8	53	34·3	7·8
1871	646	4	39	328	220	55	92·9	0·6	6	50·8	34·1	8·5
1872	555	3	44	309	163	36	79·8	0·5	7·9	55·7	29·4	6·5
1873	598	8	24	355	164	37	86	1·3	5·7	59·3	27.5	6·2

Tablica VII.

Rok	Ilość gorzelń	Ilość wyrobionych stopni alkoholu *)	Ilość podatku konsumcyjnego od wyrobu		Na 1 gorzelnię przypada		
					wyrobionych stopni alkoholu	podatku konsumcyjnego	
			złr.	ct.		złr.	ct.
1863	634	58,032.219	4,180.710	23½	91 533	6 594	18
1864	695	66,132.791	4,763.615	31½	95.154	6.854	11
1865	579	45,194.836	3,255.728	6	78.056	5 623	—
1866	418	40,162.531	2,661.293	—	96.082	6.366	71
1867	581	44,192.920	2,524.664	—	75.714	4 346	—
1868	535	39,592.707	2,310.777	—	74.005	4.319	9
1869	702	51,308.544	3,090.289	—	73.089	4.402	—
1870	691	44,842.541	2,769.530	—	64 895	4 008	—
1871	646	39,275.586	2,430.244	—	60 798	3.761	9
1872	555	35,613.934	2,063.725	—	64.169	3.714	1
1873	598	36,800 708	2,154.981	—	61.539	3.601	9
1874	581	40,814.276	2,448.856	56	70.248	4.214	89

*) Stopnie oznaczają ilość bezwodnego spirytusu w jednostce miary. Ponieważ za taką jednostkę w Austryi przyjęto n. a. wiadro, przeto 100° oznacza wiadro bezwodnego spirytusu, czyli 2 wiadra wódki na 50°.

Tablica VIII.

Rok	Liczba browarów	Z ogólnej liczby browarów opłacają podatku					na 100 browarów w roku pierwszym w następnych latach istniało	na 100 browarów opłacało podatku				
		niżej 100 złr	od 100 do 1.000	od 1.000 do 5.000	od 5.000 do 10.000	wyżej 10.000		niżej 100 złr.	od 100 do 1.000	od 1.000 do 5.000	od 5.000 do 10.000	wyżej 10.000
1864	308	11	129	143	20	5	100	3·6	41·9	46·4	6·5	1·6
1865	313	15	139	134	21	4	101·6	4·8	44·4	42·8	6·7	1·3
1865	296	17	143	118	14	4	96·1	5·7	48·3	39·9	4·7	1·4
1867	276	3	134	113	18	8	89·6	1·1	48·6	40·9	6·5	2·9
1868	271	11	119	115	17	9	87·9	4·1	43·9	42·4	6·3	3·3
1869	260	7	92	126	26	9	84·4	2·7	35·3	48·5	10	3·5
1870	262	5	78	128	35	16	85	1·9	29·8	48·9	13·3	6·1
1871	255	11	64	129	35	16	82·7	4·3	25·1	50·6	13·7	6·3
1872	245	4	78	113	34	16	79·5	1·7	31·8	46·1	13·9	6 5
1873	241	6	74	117	30	14	78·2	2·5	30 7	48·6	12·4	5·8

Tablica IX.

Rok	Ilość browarów	Ilość wyrobionego piwa w n. a. wiadrach	Ilość podatku konsumcyjnego od wyrobu piwa	na 1 browar przypada			na 1 mieszkańca przypada wyrobionego piwa wiader
				wyrobionego piwa n. a. wiader	podatku konsumcyjnego od wyrobu zł r.	podatku konsumcyjnego od wyrobu ct	
1864	308	717.940	733 832	2.331	2.382	58	0.14
1865	313	601.389	692.037	1.921	2.210	98	0.12
1866	296	598.150	588.469	2.021	1 986	07	0.12
1867	276	659 295	634.530	2.389	2.299	02	0.13
1868	271	691.242	691.768	2.551	2.552	64	0.13
1869	260	846.480	920 068	3.256	3.538	72	0.16
1870	262	848.844	973.281	3.240	3 714	81	0.15
1871	255	893.546	1,035.494	3.504	4.051	56	0.16
1872	245	843.362	985.144	5 434	4.020	99	0.14
1873	241	812.567	946.757	3.372	3 928	45	0.14

Tablica X.

Likiery, Rosolisy,

Powiat	1865			1866			1867			1868		
	Wódki słodzone, jako to: Likiery,											
	Ilość fabr.	Ilość wyprodukowana		Ilość fabr.	Ilość wyprodukowana		Ilość fabr.	Ilość wyprodukowana		Ilość fabr.	Ilość wyprodukowana	
		wiad.	flasz.		wiader	flasz.		wiader	flasz.		wiader	flasz.
Kraków miasto . . .	1	205	—	1	198	—	1	254	—	1	220	—
Biała	5	5310	—	5	5367	—	5	6425	—	5	6750	—
Bóbrka	1	118	—	1	88½	—	1	297½	—	1	88½	—
Bochnia	1	110	—	1	100	—	1	110	—	1	112	—
Brody	2	2125	—	2	2391	—	2	2583	—	2	2603	—
Brzozów	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Chrzanów	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Czortków	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	73½	—
Horodenka	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lwów	6	5200	—	6	5200	—	6	5200	—	6	5200	—
Łańcut	1	78	69200	1	179½	49077	1	90½	65133	1	108½	62517
Mościska	1	550	—	1	534	—	1	556	—	1	549	—
Myślenice	1	630	—	1	630	—	1	630	—	1	630	—
Przemyśl	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tarnów	1	12	—	1	12	—	1	12	—	1	12	—
Wieliczka	2	3205	—	2	3750	—	2	4010	—	2	4300	—
Żywiec	1	895	—	1	757	—	1	944	—	1	911½	—
Razem	23	18438	69200	23	19202	49077	23	21112	65133	24	21558	62517
Lwów miasto	4	niewiadomo		4	niewiadomo		4	niewiadomo		4	niewiadomo	

Rum, Arak i t. p.

1869			1870			1871			1872			1873			1874		
Rozolisy, Rum, Arak i t. p.																	
Ilość fabr.	Ilość wyprodukowana		Ilość fabr.	Ilość wyprodukowana		Ilość fabr.	Ilość wyprodukowana		Ilość fabr.	Ilość wyprodukowana		Ilość fabr.	Ilość wyprodukowana		Ilość fabr.	Ilość wyprodukowana	
	wiad.	flasz.		wiader	flasz.		wiader	flasz.		wiad.	flasz.		wiader	flasz.		wiader	flasz.
1	185	—	1	180	—	1	163	—	1	91	—	—	—	—	—	—	—
5	7180	—	5	6873	—	5	7197	—	5	8426	—	5	9056	—	5	7668	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	100	—	1	115	—	1	110	—	1	115	—	1	110	—	1	100	—
2	2797	—	2	2561	—	2	2910	—	2	2866	—	2	2978	—	2	2651	—
—	—	—	1	—	6700	1	—	6700	1	—	6700	1	—	6700	1	—	6700
—	—	—	1	10	—	1	12	—	1	20	—	1	20	—	1	25	—
1	120	—	1	166½	—	1	213½	—	1	270	—	1	380	—	1	416½	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	224	—
6	5200	—	6	5200	—	6	5200	—	7	6000	—	7	60' 0	—	6	5200	—
1	131	63946	1	173½	52632	1	129	54783	1	127	53449	1	106½	53757	1	113½	60064
1	531	—	1	560	—	1	488	—	1	555	—	1	557	—	1	553	—
1	578	—	1	578	—	1	578	—	1	528	—	1	528	—	1	528	—
—	·	—	1	2945	—	1	4310	—	1	4310	—	2	4500	—	2	3600	—
1	12	—	1	12	—	2	373	—	2	310	—	2	317	—	2	376	—
2	3516	—	3	7160	—	3	6800	—	3	6591	—	3	7728	—	3	7528	—
1	1283	—	2	1209	—	2	1140	—	3	1245	—	3	1539	—	3	1617½	—
23	21663	63946	28	27743	59332	29	29623½	61483	31	31454	60149	31	33819½	60457	31	30600½	66764
4	niewiad.		4	niewiadomo		4	niewiadomo		4	niewiad.		4	niewiadomo		4	niewiadomo	

Miód.

Tablica XI.

Powiat	1865 Ilość miodosytni	1865 Ilość wyprodukowanego miodu (wiader)	1866 Ilość miodosytni	1866 Ilość wyprodukowanego miodu (wiader)	1867 Ilość miodosytni	1867 Ilość wyprodukowanego miodu (wiader)	1868 Ilość miodosytni	1868 Ilość wyprodukowanego miodu (wiader)	1869 Ilość miodosytni	1869 Ilość wyprodukowanego miodu (wiader)	1870 Ilość miodosytni	1870 Ilość wyprodukowanego miodu (wiader)	1871 Ilość miodosytni	1871 Ilość wyprodukowanego miodu (wiader)	1872 Ilość miodosytni	1872 Ilość wyprodukowanego miodu (wiader)	1873 Ilość miodosytni	1873 Ilość wyprodukowanego miodu (wiader)	1874 Ilość miodosytni	1874 Ilość wyprodukowanego miodu (wiader)
Brody . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	100	1	90	1	113
Gródek . .	2	752	2	755	2	755	2	755	2	758	2	835	2	840	3	912	3	924	3	924
Jaworów . .	2	116	2	118	2	96	2	100	2	97	2	95	2	84	2	60	2	69	2	60
Kołomyja .	7	44	7	47	7	48	7	50	7	52	7	53	7	54	7	56	7	57	7	58
Łańcut . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	784	1	490	1	533	1	480	1	276
Mościska . .	2	210	2	210	2	210	2	210	2	210	2	210	2	210	2	210	2	210	2	210
Przemyśl . .	1	115	1	102	1	107	1	98	1	113	1	119	1	115	1	90	1	100	1	109
Tarnopol . .	1	1500	1	1500	1	1500	1	1500	1	1500	1	1500	1	1500	1	1500	1	1500	1	1500
Tarnów . .	4	192	4	192	4	192	4	192	4	192	4	192	4	192	4	192	4	192	4	192
Wieliczka .	1	110	1	200	1	120	1	110	1	110	1	110	1	110	1	100	1	100	1	75
Zbaraż . .	1	30	1	30	1	30	1	30	1	30	1	30	1	30	1	30	1	30	1	30
Żółkiew . .	2	400	1	400	1	520	1	480	1	600	1	600	1	640	1	800	1	720	1	800
Lwów miasto	1	3420½	1	4394½	1	4836½	1	4268½	1	4380½	1	4438½	1	4725½	1	5140	1	4656½	1	3594
Kraków miasto	6	1315½	6	1323	6	1128	5	1186½	5	1105½	5	1128	5	1152	5	1155	5	1129½	5	1126½
Suma .	30	8205	29	9271½	29	9542½	28	8980	28	9128	29	10094½	29	10142½	31	10878	31	10258	31	9067½

Tablica XII.

Rok	Wódka: wyrobiono	przez komory galicyjskie przywieziono z zagranicy *)	Razem	przez komory galicyjskie wywieziono za granicę *)	pozostaje
	stopni				
1866	40,162.531	40.050	40,202.581	84.764½	40,117.816½
1867	44,192.920	42.150	44,235.070	173.896	44,061.174
1868	39,592.707	44.325	39,637.032	263.206½	39,373.825½
1869	51,300 544	59.025	51,367.569	350.518½	51,017,050½
1870	44,842.541½	63.150	44,905.691½	181.628	44,724.063½
1871	39,275.586	62.625	39,338.211	131.682½	39,206.528½
1872	35,613 934	79,125	35,693.059	31.886	35,661.173
1873	36,800.708	82.950	36,883.658	32.021	36,851.637
w 8 latach razem	331,789.471½	473.400	332,262.871½	1,249.603	331.013.268½
wprzecięciu na 1 rok	41,473.684	59,175	41,532.859	156.200	41,376.658½

*) Przywóz i wywóz podano w wiadrach; przyjęliśmy, że był to spirytus handlowy na 75⁰.

Tablica XIII.

Rok	Piwo: wyrobiono	z zagranicy przez komory galicyjskie przywieziono	Razem	przez komory galicyjskie wywieziono za granicę	w kraju pozostało
	wiader				
1865	601.389	971	602.360	—	602.360
1866	598.150	—	598.150	--	598.150
1867	659.295	--	659.295	—	659.295
1868	691.242	—	691.242	1690½	689.551½
1869	846.480	—	846.480	2574	843.906
1870	848.844	—	848.844	774½	848.069½
1871	893.546	—	893.546	407	893.139
1872	843.362	—	843 362	936½	842.425½
1873	812.567	—	812.567	2414	810.151
w 9 latach razem	6,794.875	971	6,795 846	8798½	6,787.047½
wprzecięciu na 1 rok	754 986	—	755.094		754.116½

Tablica XIV.

Powiat	Przedsiębiorstwa koncesjonowane — do wyszynku napojów rozpalających nie-propinacyjnych	Przedsiębiorstwa koncesjonowane — do wyszynku jako akcesorium innego przemysłu	Przedsiębiorstwa koncesjonowane — Razem	Szynki propinacyjne	Ogółem zakładów szynkowych	Na jeden szynk przypada ludności
Lwów miasto .	—	48	48	367	415	210
Kraków miasto	135	196	331	—	331	150
Biała	16	17	33	310	343	238
Bircza . . .	8	7	15	186	201	260
Bóbrka . . .	—	—	—	238	238	237
Bochnia . . .	49	8	57	354	411	221
Bohorodczany .	—	11	11	206	217	239
Borszczów . .	—	—	—	330	330	220
Brody . . .	—	12	12	439	451	259
Brzesko . . .	—	3	3	289	292	284
Brzeżany . .	—	—	—	323	323	214
Brzozów . . .	—	31	31	163	194	323
Buczacz . . .	—	6	6	539	545	154
Chrzanów . .	7	3	10	217	227	292
Cieszanów . .	4	—	4	215	219	291
Czortków . .	2	7	9	199	208	288
Dąbrowa . . .	—	9	9	231	240	235
Dolina . . .	—	—	—	375	375	189
Drohobycz . .	2	6	8	416	424	226
Gorlice . . .	—	3	3	178	181	361
Gródek . . .	2	8	10	227	237	227
Grybów . . .	9	1	10	138	148	276
Horodenka . .	—	—	—	410	410	163
Husiatyn . .	—	—	—	318	318	214
Jarosław . . .	—	21	21	362	383	237
Jasło	—	9	9	238	247	304
Jaworów . . .	—	1	1	336	337	186
Kałusz . . .	—	—	—	281	281	227
Kamionka strum.	—	—	—	313	313	240
Kolbuszowa . .	6	7	13	202	215	298
Kołomyja . .	—	14	14	448	462	215
Kossów . . .	4	—	4	134	138	460
Kraków . . .	17	10	27	354	381	144
Krosno . . .	—	8	8	208	216	359
Limanowa . .	—	1	1	209	210	303
Lisko	12	2	14	329	343	203
Lwów . . .	—	3	3	359	362	249
Łańcut . . .	8	19	27	308	335	312
Mielec . . .	3	5	8	231	239	239
Mościska . .	—	3	3	212	215	281
Myślenice . .	—	3	3	138	141	555
Nadwórna . .	—	—	—	317	317	173
Nisko	—	2	2	312	314	182
Nowy Sącz . .	—	4	4	400	404	244
Nowytarg . .	3	9	12	93	105	547

Powiat	Przedsiębiorstwa koncesjonowane do wyszynku napojów sozpalających niepropinacyjnych	do wyszynku jako akcesorium innego przemysłu	Razem	Szynki propinacyjne	Ogółem zakładów szynkowych	Na jeden szynk przypada ludności
Pilzno . . .	6	10	16	235	251	268
Podhajce . .	—	3	3	225	228	269
Przemyśl . .	7	68	75	434	509	169
Przemyślany .	—	—	—	334	334	173
Rawa	—	—	—	624	624	120
Rohatyn . . .	3	20	23	288	311	250
Ropczyce . .	12	—	12	204	216	257
Rudki . . .	1	—	1	168	169	335
Rzeszów . . .	3	2	5	374	379	290
Sambor . . .	—	—	—	295	295	275
Sanok . . .	1	7	8	361	369	213
Skałat . . .	6	16	22	296	318	197
Śniatyn . . .	4	12	16	322	338	189
Sokal	—	1	1	327	328	213
Stanisławów .	—	7	7	346	353	205
Staremiasto . .	1	1	2	203	205	205
Stryj	—	—	—	259	259	286
Tarnobrzeg . .	3	6	9	208	217	273
Tarnopol . . .	—	12	12	499	511	180
Tarnów . . .	4	19	23	412	435	207
Tłumacz . . .	—	—	—	387	387	215
Trembowla . .	—	1	1	142	143	297
Turka . . .	1	1	2	173	175	306
Wadowice . .	12	2	14	339	353	251
Wieliczka . .	12	1	13	346	359	290
Zaleszczyki . .	—	6	6	240	246	301
Zbaraż . . .	—	—	—	160	160	320
Złoczów . . .	—	1	1	587	588	180
Żółkiew . . .	48	7	55	335	390	168
Żydaczów . .	1	1	2	220	222	260
Żywiec . . .	16	11	27	232	259	312
Suma . .	428	712	1.140	22.027	23.167	234

Z drukarni E. Winiarza.

1 6 bro

Stenographisches Protokoll.

Haus der Abgeordneten. — VIII. Session. 271. Sitzung,

am 6. Juli 1877.

Inhalt:

Beginn der Sitzung 11 Uhr 20 Minuten.

Vorsitzender: Präsident Dr. **Rechbauer**, theilweise Vicepräsident Dr. **Vidulich**.

Schriftführer: Freiherr v. **Kotz**, Dr. Edler v. **Plener**, **Gierowski**, Dr. **Bareuther**.

Auf der Ministerbank: Ministerpräsident Fürst Adolf **Auersperg**, Minister für Cultus und Unterricht Dr. v. **Stremayr**, Justizminister Dr. **Glaser**, Minister Dr. **Unger**, Handelsminister Ritter v. **Chlumecky**, Finanzminister Freiherr v. **Pretis**, Minister für Landesvertheidigung Oberst **Horst**, Minister Dr. **Ziemialkowski**, Ackerbauminister Graf **Mannsfeld**.

Auf der Bank der Regierungsvertreter: Ministerialräthe im Ministerium des Innern **Raab** und v. **Medvey**.

Präsident: Ich erkläre die Sitzung für eröffnet.

Ich constatire, daß das Protokoll der letzten Sitzung unbeanständet geblieben und somit genehmigt ist.

Die Herren Abgeordneten Dr. Bauhans, Graf Zedtwitz und Dr. v. Perger sind unwohl gemeldet.

Ich habe heute vertheilen lassen:

Eine Beilage zu dem stenographischen Protokolle über die Zuckersteuerexpertise, enthaltend ein Schreiben der Herren Experten August v. Stummer und Rudolf Auspitz an den Obmann des Subcomités.

Die neugewählten Herren Abgeordneten Dr. Friedrich Nitsche aus Böhmen und Freiherr v. Dipauli aus Tirol haben im Bureau ihre Wahlcertificate abgegeben und sind im hohen Hause erschienen.

Ich werde nun die Angelobung der beiden Herren vornehmen; ich ersuche, die Angelobungsformel zu verlesen, und die beiden neu gewählten Herren Abgeordneten, über Namensaufruf die Angelobung mit den Worten: „Ich gelobe" zu leisten.

(Schriftführer Freiherr v. Kotz liest die Angelobungsformel — die Abgeordneten Freiherr v. Dipauli und Dr. Friedrich Nitsche leisten über Namensaufruf seitens des Präsidenten die Angelobung.)

Ich ersuche um Mittheilung des wesentlichen Inhaltes der eingebrachten Petitionen.

Schriftführer Freiherr v. **Kotz** *(liest)*:

„Petition des Grazer Communalvereines um Durchführung der von der k. k. Regierung aufgestellten Principien bei der Steuerreform *(überreicht durch Abgeordneten Dr. Portugall).*"

„Petition des Grazer Communalvereines um Berücksichtigung der Frage wegen Erweiterung des Freiwilligeninstitutes bei Berathung einer Abänderung des Wehrgesetzes *(überreicht durch Abgeordneten Dr. Portugall).*"

„Petition der Handels- und Gewerbekammer in Wien, betreffend den Gesetzentwurf des neuen Branntweinsteuergesetzes *(überreicht durch Abgeordneten Isbary).*"

„Petition des Comités zur Gründung eines Stipendiums für die armen Realschüler in Linz um Nachsicht der zehnpercentigen Gebühr für die Stiftung eines Stipendiums *(überreicht durch Abgeordneten Dr. Dürrnberger).*"

Präsident: Nach dem Inhalte der Petitionen werde ich dieselben den betreffenden Ausschüssen zuweisen.

Wir gehen nun zur Tagesordnung über.

Der erste Gegenstand derselben ist die Fortsetzung der Verhandlung über den Ausschußbericht bezüglich der Regierungsvorlage, wodurch Bestimmungen in Ansehung des Contadinen- und Colonenverhältnisses in den gegenwärtigen Gerichtsbezirken Ragusa, Ragusavecchia, Stagno und Sabioncello im Königreiche Dalmatien getroffen werden *(687 der Beilagen).*

Ich habe die Ehre mitzutheilen, daß Herr Ministerialrath v. Raab als Vertreter der Regierung anwesend ist.

Wir sind noch in der Generaldebatte.

(Abgeordneter Dr. Beer meldet sich zum Worte.)

Der Herr Abgeordnete Dr. Beer hat das Wort.

Abgeordneter Dr. **Beer**: Der Gegenstand, der am Schlusse der letzten Sitzung auf die Tagesordnung gesetzt wurde und der uns auch heute beschäftigen soll, ist von einschneidenderer Wichtigkeit, als man ursprünglich angenommen hatte. Es handelt sich hier um die Entscheidung eines höchst wichtigen Rechtsverhältnisses, und nicht sehr viele Mitglieder der Versammlung dürften bisher in der Lage gewesen sein, dem Gegenstande so sorgfältige Studien zuzuwenden, als er verdient.

Ich erlaube mir deßhalb den Antrag zu stellen, um es zu ermöglichen, dem Gegenstande jene Aufmerksamkeit zu schenken, um darüber mit voller Beruhigung abstimmen zu können, daß der Gegenstand von der heutigen Tagesordnung abgesetzt werde. *(Bravo!)*

Präsident: Der Herr Abgeordnete Dr. Beer beantragt die Absetzung des Gegenstandes von der Tagesordnung. Der Antrag ist ein formeller, der nach §. 44 der Geschäftsordnung, ohne schriftlich überreicht zu werden und ohne Debatte zur Abstimmung gelangen kann.

(Abgeordneter Dr. Klaić meldet sich zum Worte.)

Nach §. 44 kann, wie gesagt, der Antrag ohne Debatte zur Abstimmung gelangen, doch muß dies nicht der Fall sein. Da dies also nicht vorgeschrieben ist, ertheile ich dem Herrn Abgeordneten Dr. Klaić das Wort.

Abgeordneter Dr. **Klaić**: Ich wollte nur erklären, daß ich mit diesem Antrage vollkommen einverstanden bin.

Präsident: Ich ersuche nun jene Herren, welche dafür sind, daß der auf der Tagesordnung befindliche Gegenstand, nämlich der Ausschußbericht über die Regierungsvorlage in Betreff des Contadinen- und Colonenverhältnisses in Dalmatien von der heutigen Tagesordnung abgesetzt werde, sich zu erheben. *(Geschieht.)* Der Antrag ist angenommen und wird der Gegenstand somit von der heutigen Tagesordnung abgesetzt.

Der nächste Gegenstand der Tagesordnung ist die zweite Lesung der Regierungsvorlage, betreffend die Stempel-

und Gebührenbefreiung der Verhandlungen über Aufhebung und Ablösung des Propinationsrechtes im Königreiche Galizien und Lodomerien mit dem Großherzogthume Krakau *(702 der Beilagen)*.

Ich ersuche den Herrn Berichterstatter, die Debatte einzuleiten.

Berichterstatter Dr. **Giskra** *(von der Tribüne)*: Das Königreich Böhmen, die Markgrafschaft Mähren, das Herzogthum Schlesien und das Königreich Galizien hatten verfassungsmäßig das sogenannte Propinationsrecht, das ist eine Bevorrechtung in der Erzeugung und in dem Verschleiße von geistigen Getränken, nach Unterschiedlichkeit der Provincialgesetze auch verschieden. In Böhmen, Mähren und Schlesien wurden bereits mittels eigener Gesetze, die in die Competenz des Landtages fallen, die bezüglichen Rechte einer Regelung unterzogen und das Propinationsrecht in diesen drei Ländern aufgehoben, so daß factisch die Gewerbefreiheit in diesen drei Ländern besteht. Im Königreiche Galizien bestehen, wie ich bereits bemerkt habe, verfassungsmäßig aus älterer Zeit ähnliche Einrichtungen, und zwar besitzen die Dominien auf den Herrschaften aus gewissen Gründen das Recht, ausschließend Bier, Branntwein und Meth zu erzeugen, nicht so ausschließend das Recht, auszuschänken, weil jederzeit die Regierung das Recht, ausgeübt hat, Personalbefugnisse zu ertheilen, als: einen Theil der Propinationsgetränke in veränderter Form als Liqueur, Arac, Rosoglio, Punschessenz, sogenannte propinationsmäßige Getränke in genere auch im Kleinverschleiße an Krämer zu überweisen, wenn sie auch nur in bestimmtem Maße und in versiegelten Flaschen in Einkehr- und Wirthshäusern diese Getränke frei ausschänken konnten, und weil den ein Personalbefugniß Besitzenden, sowie allen Propinationsschänkern, welche nicht vertragsmäßig sich verpflichtet hatten, die Getränke von der Obrigkeit zu beziehen, der freie Bezug dieser Erzeugnisse, wo immerher so gestattet war, wie zum Hausgebrauche überhaupt seit 1788 unter Kaiser Josef gestattet worden ist.

Der Landtag des Königreiches Galizien hat im Jahre 1875 ein Gesetz beschlossen, wodurch die Propinationsverhältnisse in Galizien auch einer Regelung unterzogen worden sind und in welchem Gesetze ein Paragraph vorkommt, der die Wirksamkeit des Gesetzes davon abhängig macht, daß die Stempel- und Gebührenfreiheit für die dabei vorkommenden Acte bücherlicher Eintragungen und die Freiheit von Erwerbsgebühren von allen vorkommenden Erlägen im verfassungsmäßigen Wege bewilligt werden.

Diese Bestimmung des Propinationsgesetzes des Königreiches Galizien ist der Ausgangspunkt der Regierungsvorlage, welche den Gegenstand des vorliegenden Ausschußberichtes bildet, in welcher die Regierung beantragt, daß diese angedeutete Freiheit von Staatsgebühren allen bezüglichen Acten zugestanden werde.

Schon im vergangenen Jahre beschäftigte sich der Budgetausschuß mit diesem Gegenstande und verlangte, um sich darüber ein Urtheil zu bilden, inwieferne die materiell so weitgehende Begünstigung der Gebührenfreiheit, welche bei anderen Propinationsgesetzen ebenfalls zugestanden war, ihre Rechtfertigung selbst aus dem Standpunkte allgemeiner Interessen finden könne, die Vorlage des vom galizischen Landtage beschlossenen diesfälligen Gesetzes, und es stellten sich bei Vorlage dieses Propinationsgesetzes und Prüfung desselben ernste Bedenken gegen dasselbe heraus, Bedenken in volkswirthschaftlicher Beziehung, Bedenken in staatswirthschaftlicher Beziehung und Bedenken selbst vom staatsrechtlichen Standpunkte.

Die diesfalls damals vom Ausschusse begehrten Aufklärungen seitens der Regierung waren nicht ausreichend, um die Bedenken zu entkräften, aber der Schluß der Session bewirkte, daß der Gegenstand nicht ferner vor das Haus gebracht wurde.

Im heurigen Jahre hat sich der Budgetausschuß neuerlich mit diesem Gegenstande befaßt, ebenfalls von Seite der Regierung sich Aufklärungen erbeten, und der gegenwärtige Bericht nun bringt dem hohen Hause den Beschluß der Majorität des Ausschusses, der dahin geht, über die Regierungsvorlage zur Tagesordnung überzugehen.

Die leitenden Gesichtspunkte für die Majorität des Ausschusses waren die, daß das vorliegende Gesetz solche Bestimmungen enthält, welche die weitgehende Vergünstigung, welche in der Gebührenfreiheit gelegen ist — denn sie ist nicht in kleinen Summen zu berechnen, sondern fällt nach den mir gewordenen Mittheilungen sehr stark ins Gewicht — nicht rechtfertigen, daher, soviel an dem Reichsrathe gelegen ist, das Zustandekommen einer solchen Aufhebung oder Regelung der Propination nicht begünstigt werden darf.

Ich schicke jeder ferneren Erörterung voraus, daß es dem Ausschusse nicht beikam — und ich habe dies auch im Berichte zum Ausdrucke gebracht — daß das verfassungsmäßige Recht des Landtages, die Propinationsrechte in dem Kreise der Landesgesetzgebung zu erledigen, irgend einem Zweifel unterzogen werden kann und auch nicht unterzogen wird, und daß der Ausschuß, diese Bestimmung klarhaltend, sich lediglich auf seinem eigenen Boden bewegend, gleichwohl zum Antrage gekommen ist, über die Regierungsvorlage zur Tagesordnung überzugehen.

Ich will nun in sehr Kurzem die Bedenken selbst, die gegen das Gesetz sprechen und welche die Majorität des Ausschusses geleitet haben, dem hohen Hause zur Kenntniß bringen.

Durch das gegenwärtige Gesetz wird die Propination zunächst nicht aufgehoben, sondern sie wird durch einen, und zwar unbestimmten Zeitraum conservirt, ich sage „nicht aufgehoben", um den Gegensatz dieses Gesetzes mit anderen Gesetzen ähnlicher Art in anderen Ländern zu markiren, indem nach dem gegenwärtigen Gesetze zunächst im commissionellen Wege der bisherige Vortheil der Propinationsberechtigten ermittelt und abgeschätzt und im ganzen Lande richtiggestellt werden soll, welcher Nachtheil durch die Aufhebung der Propination, numerisch ausgedrückt, den Propinationsberechtigten zugehen mag.

Wenn dann diese commissionelle Feststellung im ganzen Lande durchgeführt ist, die bezüglichen Recurse erledigt sind und so die gesammte Summe der Propinationsberechtigung in Ziffern ausgedrückt, ermittelt ist, dann beginnt der Zeitraum, durch welchen noch das Propinationsrecht vermeintlich intact bleiben soll, und zwar noch durch 26 Jahre.

Man mag nun der commissionellen Arbeit noch so viel Beschleunigung voraus vindiciren, so kann man annehmen, daß über 30 Jahre hinaus die Propinationsverhältnisse in dem gegenwärtigen Zustande fortbleiben sollen, so daß von einer Aufhebung der Propination wohl nur in weiter Ferne gesprochen werden kann und für diesen Zeitraum die Propination eben conservirt wird.

Ich sage: die gegenwärtigen Verhältnisse mit einer gewissen Reticenz, denn nach der Fassung des §. 3, nach der Fassung von späteren Paragraphen wird es sogar mehr als zweifelhaft und wahrscheinlich, ja, es ist für mich sogar gewiß, daß der Umfang der Propinationsrechte noch erweitert werden wird gegenüber den factischen Zuständen.

Wie ich eingangs bemerkte, bestand kein ausschließendes Propinationsschankrecht in Galizien, weil die Berechtigung, den Schank zu verleihen, seitens der Regierung unangefochten bestand und ausgeübt wurde, weil ein Theil der propinationsmäßigen Getränke freigegeben war und nun in dem §. 3 von einem ausschließlichen Umfange des Propinationsrechtes die Rede ist.

Ich bemerke weiter, daß durch die Berechtigung der Propinationsberechtigten nicht bloß dort, wo gegenwärtig der Propinationsschank besteht, das Propinationsrecht unzweifelhaft geübt wird, sondern auch dort, wo bei einzelnen Gutskörpern aus einer Gemeinde mehrere Gutsgemeinden entstanden, in jeder eine solche Berechtigung eingeführt wird, und zwar als ein Realrecht für alle künftige Zeit, eine Einrichtung, die dem Geiste der österreichischen Gewerbegesetze geradezu widerspricht und eine Vermehrung von Schänken zur natürlichen Folge hat, die zu vermindern viel wichtiger wäre, als alle Gesetze über die Trunkenheit, die man gegenwärtig für Galizien erlassen hat.

Es wurden aber auch Bestimmungen aufgenommen, welche Personen zur Verpflichtung heranziehen, welche mit der Propination gar nichts zu schaffen haben; denn nicht bloß Diejenigen, welche neue Brauereien oder Branntweinbrennereien errichten, welche Propinationsschank haben, sondern auch welche auf Grundlage von persönlichen Befugnissen ihr Schankrecht ausüben, selbst Weinschänken, deren Gegenstand des Geschäftsbetriebes mit der Propination gar nichts zu thun hatte, werden durch das Gesetz zu Leistungen herangezogen, aus welchen ein Propinationsfond gebildet werden soll, aus welchem dann die Entschädigung der Propinationsberechtigten nach Verlauf jenes Zeitraumes selbst erfolgt, Leistungen, die nicht unbedeutend, sondern erheblich sind, in einzelnen Orten den Betrag der landesfürstlichen Erwerbsteuer weit übersteigen; ich bemerke: Von Personen, welche mit dem Propinationsverhältnisse bisher gar nichts zu thun hatten, so daß also über die Grenze der Propinationsverhältnisse hinaus Bedingungen an die Erwerbung von Schänken geknüpft werden, welche nicht aus der Propination hervorgehen und darum die allgemeine Gewerbegesetzgebung tangiren, so daß, wenn ich selbst absehen will von der Erweiterung der Propinationsbefugnisse, welche im §. 3 ihren Ausgangspunkt haben können, in die allgemeine Gewerbegesetzgebung eingegriffen wird, indem bei Befugnissen, welche mit der Propination gar nicht zusammenhängen, Bedingungen zur Erlangung eines Gewerbes gestellt werden, das heißt, der Gewerbegesetzgebung vorgeschrieben wird, daß sie nur unter solchen Bedingungen ein Recht verleihen kann, also wenn ich z. B. von dem Weinschanke spreche, daß der Weinschank nur verliehen werden kann, wenn statuirt ist, daß eine bestimmte Steuer gezahlt wird, das heißt, die Landesgesetzgebung hat der Reichsgesetzgebung in der Statuirung von Bedingungen, Gewerbe zu verleihen, vorgegriffen. Das steht aber der Landesgesetzgebung nicht zu, darin liegt ein Eingriff in die Reichsgesetzgebung, der nicht gewollt sein mochte, auf den man nicht gedacht haben mochte, der aber thatsächlich in dem gegenwärtigen Gesetze vorkommt.

Diese Momente dürften ausreichen, und ich beziehe mich im Detail auf den vorliegenden Bericht, wo ich die bezüglichen Gesetzesstellen und die bezüglichen Verordnungen nach Zahl und Jahrgang aufgeführt habe, wo das, was ich über das Rechtsverhältniß gesagt habe, begründet und geeignet ist, vor dem hohen Hause die Anschauung zu rechtfertigen, welcher sich die Majorität des Ausschusses hingegeben hat und welche er in dem Antrage zum Ausdrucke bringt, über die Regierungsvorlage, betreffend die Gebührenbefreiung, zur Tagesordnung überzugehen.

Präsident: Ich eröffne die General-debatte.

Als Redner hat sich der Herr Abgeordnete Zakliński vormerken lassen. Ich ertheile demselben das Wort.

Abgeordneter **Zakliński:** Ich habe mich zum Worte gemeldet, um für den Antrag des verehrten Ausschusses zu sprechen. — Meine Herren! Das Propinationsgesetz beschäftigte durch mehrere Sessionen den galizischen Landtag, es wurden theils vom Landesausschusse, theils von einzelnen Abgeordneten verschiedene Projecte zu diesem Gesetze eingebracht, mit welchen entweder die Majorität des Hauses oder die Landbevölkerung nicht einverstanden war. Die größte Schwierigkeit war die, daß wohl ein zur Zahlungsnahme Berechtigter da war, aber man konnte nicht den Zahlungspflichtigen finden. So wurde unter anderen Projecten auch an die Gemeinden appellirt, ob sie nicht diese Propination gegen Entschädigung übernehmen wollten, welches Project jedoch von den Gemeinden mit Verachtung zurückgewiesen wurde, da sie nicht in ihren Ortschaften eine Pflegestätte für die Branntweinpest aufrichten und dadurch nicht einen Selbstmord an sich begehen wollten. Es wurde auch projectirt, eine große Branntweinsteuer aufzulegen. Auch dieses Project schien von Seite der hohen Regierung Anstand zu finden. Weiter beschäftigte man sich lange mit dem Projecte, daß die Berechtigten sich selbst zahlen sollen. Allein bald wurde auch dieses Project von den Berechtigten als Unsinn bezeichnet und zurückgewiesen, bis endlich ein Genius in der Person eines sehr verehrten Herrn Abgeordneten dem Landtage aus diesem Labyrinthe heraushalf, den gordischen Knoten zerschnitt und dieses unlösliche Räthsel endlich löste, indem er vor das Haus mit einem Projecte trat, welches von der Majorität und vorzugsweise den Propinationsberechtigten sehr willkommen aufgenommen wurde.

Dieses Project wurde alsbald in die Propinationscommission gebracht, wo es in sehr kurzer Zeit erledigt, und in noch kürzerer Zeit von dem Landtage, und zwar am 26. Mai 1875, an einem Sonntage, zum Beschlusse erhoben wurde. Vergebens sträubte sich die Minorität gegen dieses Gesetz. Alle ruthenischen Abgeordneten, wie auch die masovischen Abgeordneten aus dem Stande der Landleute, welche stark vertreten waren, haben nach einer abgegebenen Erklärung zu Handen des Landeshauptmannes bei der dritten Lesung dieses Gesetzes den Saal verlassen. Als aber demungeachtet dieses Project, wie gesagt, von der Majorität beschlossen wurde, haben allsogleich nach gefaßtem Beschlusse die Abgeordneten des Kleingrundbesitzes, namentlich alle ruthenischen Abgeordneten, wie auch die masovischen Abgeordneten, zusammen einundvierzig an der Zahl, einen Protest an das Gesammtministerium mit der Bitte eingebracht, dasselbe möge dieses Gesetz der Allerhöchsten Sanction nicht unterbreiten.

Wir haben uns mit der Hoffnung vertröstet, die Regierung werde dem Klagerufe der Bevölkerung beider Theile Galiziens Gehör schenken und denselben berücksichtigen; wir wurden aber gar bald schmerzlich enttäuscht, als wir erfuhren, daß dieses Gesetz sofort sanctionirt wurde und als in einer kurz darauf folgenden Sitzung dieses hohen Hauses bereits die nun in Verhandlung stehende Vorlage wegen Nachlaß der Gebühren bei der Durchführung dieses Gesetzes von Seite der Regierung eingebracht wurde.

Meine Herren! Sie könnten fragen, warum wir diesem Gesetze gegenüber so hartnäckigen Widerstand leisten? Ich will diese Frage kurz beantworten. Ich werde jedoch mich über das Meritorische des Gesetzes nicht weitläufig auslassen. Ich will nicht erwähnen, daß wir, wie wir es schon im Landtage dargethan haben, das sogenannte Propinationsrecht nicht als Recht anerkennen, daß dasselbe bis zum Jahre 1848 immer als Privilegium galt, welches nur die Basis und den Titel für sich hatte, daß die Grundherrschaften bis dahin gegenüber der Bevölkerung die Functionen der Administration und Jurisdiction verrichteten und daß nach der Uebertragung dieser Functionen an die kaiserlichen Behörden dieser Titel und diese Basis verschwanden, daher dieses Privilegium mit dem Jahre 1848 nicht mehr die Fähigkeit der Ablösung hatte. Ich will auch nicht besprechen, daß dieses Propinationsprivilegium, welches im §. 11 des kaiserlichen Patentes vom Jahre 1848 als solches bezeichnet wird, durch nachträgliche ministerielle Verordnungen und Commentirungen dieses §. 11 des Gesetzes vom Jahre 1848 zum Rechte erhoben wurde und dann Ablösungsfähigkeit erlangte; es sind die ministeriellen Verordnungen vom 10. Juni 1849 und 4. October 1850; ich will auch nicht, meine Herren, besprechen und nachweisen, daß das und vorliegende Propinationsgesetz mit den bestehenden kaiserlichen Verordnungen, besonders aber mit dem neuen Gewerbegesetze in schroffem Widerspruche steht. Ich will davon nichts erwähnen, weil der verehrte Ausschuß bereits diese Frage zur Genüge erläutert hat; aber ich will mir erlauben, zwei Fragen aufzustellen. Erstens: Wird durch dieses Gesetz die Propination in Galizien aufgehoben oder nicht? Und zweitens: Werden durch dieses Gesetz die wirthschaftlichen und moralischen Zustände in Galizien gefördert oder vielleicht geschädigt?

Was nun die erste Frage anbelangt, so erlaube ich mir aus diesem Gesetze nur den Propinationsfond hervorzuheben. Dieser Propinationsfond

besteht aus directen Zahlungen und aus indirecten Entschädigungen. Zu den directen Zahlungen gehören folgende Quellen: Vor Allem die jährlichen Abgaben oder Besteuerungen zu Gunsten dieses Propinationsfondes von Seite der Schänker, und zwar zahlt derjenige Schänker, welcher aus dem Titel des Propinationsrechtes seine Schänke eröffnet, in den Propinationsfond in den Gemeinden von unter 1000 Einwohnern 10 fl., zwischen 1000 und 5000 Einwohnern 15 fl. und über 5000 Einwohner 20 fl. jährlich; diejenigen aber, welche nicht aus dem Titel des Propinationsrechtes eine Schänke eröffnen wollen, zahlen im ersten Falle 60, im zweiten Falle 80 und im dritten Falle 100 fl. jährlich. *(Unruhe. — Präsident gibt das Glockenzeichen.)* Das ist die erste Quelle der Zahlungen. Die zweite Quelle sind die einmaligen Abgaben derjenigen, welche eine Branntweinbrennerei oder Bierbrauerei oder Metherzeugung errichten. Von diesen zahlen die Ersteren 2000 fl. und die Letzteren 1000 fl. in den Propinationsfond. Hier muß ich bemerken, daß diejenigen, welche propinationsberechtigt sind, wenn sie in einer Ortschaft ihres Propinationsbereiches irgend eine solche Brennerei oder Brauerei neu errichten wollen, zu dieser Zahlung nicht verpflichtet sind. Die dritte Quelle sind die Strafen für Uebertretung dieses Gesetzes. Das sind, meine Herren, die baren Zahlungen zu diesem Propinationsfonde.

Außerdem haben sich die Berechtigten noch zwei Entschädigungen in diesem Gesetze gesichert, und zwar besteht die erste darin, daß die Propinationsberechtigten noch durch 26 Jahre die Propination in ihrem ganzen Umfange beibehalten, jedoch von dem Tage an gerechnet, an welchem die Landescommission die Schätzung aller Propinationsberechtigten im ganzen Lande durchgeführt haben wird. Ich erlaube mir hier zu bemerken, daß, nachdem zu dieser Schätzung kein bestimmter Termin gegeben wurde, es vielleicht im Interesse der Berechtigten sein wird, diese Anmeldungen und diese Verhandlungen bis ins Unendliche zu verziehen, so daß ich es wage nach meiner unmaßgeblichen Ansicht auszusprechen, daß, wenn diese Verhandlungszeit nicht noch weitere 26 Jahre, so doch gewiß 10 bis 12 Jahre dauern wird.

Die Zweite mit dem Zwecke der Propinationsaufhebung unvereinbare Entschädigung ist die: daß nach Ablauf dieser Periode von 26 und bezüglich etwa 50 Jahren die Propinationsberechtigten in jeder Ortschaft ihres Propinationsbereiches eine Schänke und dies mit einem Realrechte für ewige Zeiten zu behalten haben. Nun sehen Sie, meine Herren, daß auch nach Ablauf dieser Periode die Propination nicht aufgehoben, sondern vielmehr auf ewige Zeiten weiter bestehen wird, nur mit dem Unterschiede, daß dieses bis nun zu dubiose Recht zum Realrechte erwachsen wird, daher die Worte des Ausschußberichtes ganz richtig sind, daß für Galizien dieses Propinationsgesetz nicht das Propinationsaufhebungsgesetz, sondern vielmehr ein Propinationsconservirungsgesetz ist. Diese Worte lese ich in dem Berichte des verehrten Ausschusses. Nun, meine Herren, ist es so, daß die Propination durch dieses Gesetz nicht aufgehoben, sondern durch dasselbe noch mehr befestigt und unter den Schutz der Regierung gestellt wird, dann frage ich: Wofür soll gezahlt werden? Zu welchem Zwecke ist dieser Propinationsfond? Die Beantwortung dieser Frage überlasse ich dem Ermessen des hohen Hauses; ich finde keinen Zahlungstitel, höchstens dafür wird gezahlt, daß bis dahin dieses Recht zweifelhaft war und dann als Realrecht angesehen wird. Aber, meine Herren, ich möchte noch die Frage aufstellen: Wer wird denn zu diesem Propinationsfonde zahlen? Wer ist der eigentliche Zahler? Es heißt wohl in dem Gesetze: Ja, es werden die Schänker zahlen, es werden die Gründer der Branntweinbrennereien und Bierbrauereien zahlen. Nun, meine Herren, es ist ganz offenbar und in der Erfahrung begründet, daß die Gründer der Branntweinbrennereien und Bierbrauereien sich für diese 2000 fl. an den Schänkern revanchiren und die Schänker sowohl ihren Pachtschilling, wie auch den Beitrag zum Propinationsfonde an dem Consumenten suchen werden.

Nun frage ich, wer ist dieser Consument? Offenbar die Landbevölkerung. Also der eigentliche Zahler, der Träger dieser Kosten ist immer der Arme, ohnehin bis auf das äußerste verunglückte Landmann, der zum Trinken verlockt und verführt werden wird, damit der Propinationsfond wachse.

Nun, meine Herren, da die Propination durch dieses Gesetz nicht aufgehoben und die ganze Last des ungerechtfertigten Propinationsfondes auf den Landmann fält, so erlaube ich mir die zweite Frage in Erwägung zu ziehen, nämlich: ob durch dieses Gesetz die wirthschaftlichen und moralischen Zustände in Galizien gebessert oder geschädigt werden. Ich glaube, daß ich der Weisheit und den Erfahrungen des hohen Hauses nahetreten würde, wenn ich mich weitläufig über den Beweis auslassen wollte, daß dieses Gesetz nie einen Vortheil, sondern nur den größten Nachtheil und Schaden sowohl für die wirthschaftlichen, als auch für die moralischen Verhältnisse der Bevölkerung bringen müsse. Denken Sie sich, meine Herren, wenn dieses Gesetz zur Durchführung kommt, so werden durch diese 26 oder bis 50 Jahre so viel Schänken und Wirthshäuser als möglich in jeder Ortschaft concessionirt, damit der Propinationsfond anwachse. Diese Concessionirungen werden offenbar von der hohen Regierung

zu Gunsten des Propinationsfondes unterstützt werden.

Was wird geschehen in dieser Zeit? Es werden sich die Schänken noch mehr vermehren als jetzt, die Trunkenheit und der Suff wird das Aeußerste erreichen und die Schänken und Vertheidiger derselben werden sich doch berufen auf dieses Gesetz. Wo jetzt die Propination herrschaftlich oder jüdisch heißt, wird sie dann kaiserlich genannt werden: „Sie ist durch ein Gesetz bewilligt, ihr könnt trinken, so viel ihr wollt."

Wenn wir diese traurigen Folgen der Demoralisation und des wirthschaftlichen Ruines in Augenschein nehmen, welche dieses Gesetz nach sich zieht, so frage ich die Herren: Wie vereinigt sich dieses Propinationsgesetz mit dem eben in diesem hohen Hause neuerlich votirten Gesetze gegen die Trunkenheit? Wir lamentiren gerade und klagen über die Zustände in Galizien, das hohe Haus berücksichtigte dieselben und beschließt Gesetze gegen Wucher und Trunkenheit einerseits, während anderseits die hohe Regierung ein Gesetz vorlegt, welches diametral dem Gesetze gegen die Trunkenheit gegenübersteht. Welchen Erfolg werden wir davon haben? Wir haben in Galizien wie ich schon in diesem Hause hoben betont habe, gewiss Mäßigkeits- und Enthaltsamkeitsvereine; das arme Volk, am Abgrund des Verderbens, will sich selbst retten, es schwört auf's Evangelium, zeitlich oder bis zum Tode von dem Trunke sich zu enthalten. Und in diesem Momente, wo sich das Volk selbst retten will von dem Abgrunde, reichen wir ihm reichhaltiges Gift, damit es zu Grunde gehe. *(Unruhe, — Bravo! rechts.)*

Präsident *(das Glockenzeichen gebend)*: Ich bitte, meine Herren, die Redefreiheit dahin zu wahren, daß es dem Herrn Redner möglich wird, sich verständlich zu machen. Den Herrn Redner möchte ich aber anderseits ersuchen, sich an den Gegenstand der Verhandlung zu halten; derselbe betrifft nicht die Aufhebung des Propinationsrechtes, sondern die Bewilligung oder Nichtbewilligung der Stempel- und Gebührenbefreiung der beteffenden Verhandlungen.

Abgeordneter **Zaklinski** *(fortfahrend)*: Wenn ich, meine Herren, gegen das Gesetz, beziehungsweise gegen die Regierungsvorlage stimmen werde, so muß ich im vorhinein die Bemerkung machen, daß dies nicht aus reiner Opposition gegen meine Collegen oder die hohe Regierung geschieht; ich habe dabei nur die Absicht, dem galizischen Landtage durch Ablehnung dieser Regierungsvorlage noch einmal die Gelegenheit zu bieten, das ganze Gesetz in reife Erwägung zu ziehen und solche Abänderungen zu treffen, welche geeignet wären, diesem Klagerufe der Bevölkerung zu entsprechen und den traurigen Zuständen in unserem Lande Rechnung zu tragen.

Meine Herren! Ich erlaube mir an die verehrten Herren Collegen aus Galizien, welche dieses Propinationsgesetz im Landtage beschlossen haben, zu appelliren. Es ist ja, meine Herren, eine Thatsache, daß im Jahre 1848 unsere Adeligen selbst die Initiative zur Aufhebung der Robot ergriffen, ja, es steht sogar in dem betreffenden kaiserlichen Patente, daß die Grundherrschaften selbst um die Aufhebung der Robot gebeten haben. Es ist ferner bekannt, daß sie bei Aufhebung derselben sich durchaus nicht die Ablösung des Propinationsrechtes reservirt haben; sie haben den größten Wohlthätigkeitssinn an den Tag gelegt. Nun, meine Herren, wäre es vielleicht nicht angezeigt, den entgegengesetzten Standpunkt einzunehmen, nachdem der Grund und Boden doch nach ihrem Wunsche und ganz zu ihrer Befriedigung abgelöst wurde und nachdem bis heute schon durch 29 Jahre 51 Kreuzer per Gulden gezahlt und vielleicht noch viele Jahre hindurch gezahlt werden wird.

Meine Herren! Wenn ich Ihnen die zweite Wunde, welche unserem Landvolke zugefügt wurde, in Erinnerung bringe, nämlich die Ablösung der Servitut, durch welche unserer Landbevölkerung der Lebensnerv unterbunden wurde, wenn ich noch bemerke, daß, wie der verehrte Ausschuß sagt, die Propination die Pflegestätte der Branntweinpest ist, so möchte ich Sie doch im Namen der Bevölkerung bitten, dieses Gesetz insoweit abzuändern, daß Sie, wenn Sie schon nicht mit dem Großmuthe, von dem Sie ursprünglich beseelt waren, vorgehen wollen, wenigstens nach der Art und Weise verfahren, wie es andere Kronländer, wie Böhmen, Schlesien, Mähren gethan haben, nämlich dieses Gesetz zu modificiren. Dann, wenn Sie diesen Edelsinn der armen Bevölkerung gegenüber beweisen, dann können Sie auf die Dankbarkeit des Volkes rechnen.

Meine Herren! Als einst im römischen Reiche sich die Plebejer gegen den Adel auflehnten, aus der Stadt zogen und nicht mehr für denselben arbeiten wollten, hat sie ein Consul durch die bekannte Fabel von der Auflehnung der Glieder gegen den Magen zur Nachgiebigkeit bewogen. Wenn nun der Magen den Gliedern gesunde Säfte zuführt, so können wohl beide existiren; wenn aber von Seite des Magens, oder auf den speciellen Fall übertragen, von Seite der adeligen Grundherrschaften dem Volke statt gesunder Säfte Gift gereicht wird, dann, meine Herren, wird der Tod sowohl die Glieder als den Magen hinraffen.

Nun, meine Herren, bei dieser Gelegenheit erlaube ich mir auch einen Klageruf an die hohe Regierung zu richten: Wolle doch die hohe Regierung. uns, eine Nation von dritthalb Millionen, nicht zum Opferstocke verschiedener fremden Concessionen machen,

wolle die hohe Regierung uns nicht bloß als Material zu Gut- und Blutsteuern ansehen, wolle sie vielmehr mit jener Gerechtigkeit und Gleichberechtigung uns begegnen, wie sie die ganze Familie der Kronländer verdient.

Es ist sehr schmerzlich für unsere Bevölkerung, daß wir trotz der verschiedenen Bittgesuche und Memoranden, wie dies auch bei dem Propinationsgesetze der Fall war, nie gehört werden, noch Berücksichtigung finden.

Nachdem ich meine Ansicht über dieses Propinationsgesetz und die Ursachen, warum ich gegen die Regierungsvorlage und für den Ausschußantrag stimmen werde, auseinandergesetzt habe, empfehle ich dem hohen Hause die Annahme des Ausschußantrages. *(Bravo! im rechten Centrum).*

Präsident: Ich ersuche zur Kenntniß zu nehmen, daß Herr Ministerialrath v. Medvey als Regierungsvertreter anwesend ist.

Es hat sich zum Worte gemeldet der Herr Abgeordnete Dr. Dunajewski; ich ertheile ihm dasselbe.

Abgeordneter Dr. **Dunajewski:** Ein besonderer Scharfsinn gehört wohl nicht dazu, um das Schicksal der gegenwärtigen Vorlage in diesem hohen Hause im voraus zu bestimmen, und gerade die Ueberzeugung, welches Resultat die heutige Debatte haben wird, würde mich persönlich wenigstens bestimmen, gar kein Wort weiter über diese Sache zu verlieren, wenn es nicht eben ein Landesgesetz, ein Landesrecht und sehr wichtige volkswirthschaftliche Interessen des Landes wären, welche meiner unmaßgeblichen Ansicht nach von dem verehrten Budgetausschusse, wenn sein Antrag zum Beschlusse erhoben wird, ganz einfach geschädigt werden.

Die Pflicht also gegen das Land und den Landtag, dem ich anzugehören die Ehre habe, nicht die Hoffnung auf irgend einen Erfolg ist es, die mich veranlaßt, das hohe Haus, für einige Augenblicke wenigstens um geneigtes Gehör zu bitten für die Ausführungen, die von unserer Seite gegen den Antrag des verehrten Budgetausschusses gemacht werden.

Es ist vor einigen Augenblicken ganz richtig bemerkt worden, daß der galizische Landtag durch einen langen Zeitraum sich mit dieser Angelegenheit befaßt hat, er wollte aber das bestehende Propinationsrecht aufheben. Natürlich mußte der galizische Landtag das Princip festhalten, das auch in den Grundgesetzen Ausdruck findet, daß eine Enteignung ohne Entschädigung überhaupt nicht stattfinden kann. Würde der galizische Landtag von solchen Principien beseelt sein, wie sie durch einige Sätze des geehrten Herrn Vorredners mir wenigstens durchzuschimmern scheinen, so würde ihm offenbar sein Werk sehr erleichtert, er würde ganz einfach ein Gesetz beschließen: „Vom 1. Jänner 1878 ist das Propinationsrecht aufgehoben."

Das wollte der Landtag nicht thun, das durfte er nicht thun, weil, Gott sei Dank, solche Principien bei uns nicht überhandnehmen. Leider sind in neuester Zeit in der Umgebung des Herrn Vorredners Anzeichen derartiger Principien vorgekommen, aber der galizische Landtag wird hoffentlich nie solchen Principien huldigen. Es handelte sich also um ein wirklich bestehendes, von allen Regierungen, von den alten polnischen Königen, von deren Nachfolgern, den österreichischen Regierungen bestätigtes Recht, ein Recht, das nach einem Ausweise, und zwar nach einem amtlichen in den Jahren 1868 bis 1873 4,304.000 fl. einbrachte, das ist nämlich das von den Steuerpflichtigen fatirte Einkommen. Zieht man nun die Steuer von 590.000 fl. ab, so bleiben noch 3,700.000 fl. jährliches Einkommen. Wollte man die gewöhnliche fünfpercentige Verzinsung als Capitalisirungsmaßstab anwenden, so haben wir es mit einem Capitale von 74,000.000 fl. zu thun. Nimmt man aber eine zehnpercentige Verzinsung als Capitalisirungsmaßstab, so bleibt die Hälfte, immerhin noch ein sehr beträchtliches Vermögen. Und damit man nicht meine, daß es sich bloß um Privatrechte handelt — wobei überhaupt galizische Privatrechte hier auf kein besonderes Wohlwollen zu rechnen haben — so muß ich doch erinnern, daß in diesem Gesammteinkommen städtisches Vermögen, Staatsvermögen, Religionsfondsvermögen in einem Betrage von beinahe vier Millionen sich befindet. Nun konnte der galizische Landtag nicht anders vorgehen, als die Mittel zu suchen, um diese Rechte, wenigstens ohne sehr bedeutende Verluste, Verluste, die den Grundeigenthümer, aber auch die Gläubiger treffen, aufzuheben. Es ist ganz richtig gesagt worden, daß man denjenigen nicht finden konnte, der für diese Rechte eine entsprechende Entschädigung zu zahlen willens und zu zahlen fähig wäre, und zwar ganz einfach aus dem Grunde, weil die Aufhebung dieses Rechtes Niemandem einen materiellen Nutzen bringen wird, wenigstens keiner Person und keiner Classe des Volkes, die überhaupt auf eine Berücksichtigung Anspruch hätte. Das ist der einfache Thatbestand. Es war die Idee angeregt worden — und ich habe mir auch schon im verehrten Ausschusse erlaubt, dies zu erwähnen — einen Landesfond zu gründen aus den Einkünften der gesammten Propination, diese letztere dann gleich aufzuheben und aus dem Landesfonde, ohne irgend Jemanden in Anspruch zu nehmen, die Berechtigten zu entschädigen.

Dieser Idee standen mannigfaltige Hindernisse, finanzieller und ökonomischer Natur im Wege und insbesondere ein im Landtage nicht zu bewältigendes Hinderniß: die kategorische Erklärung der

Regierung, daß sie auf die Erhaltung der Propination in der Hand des Landes oder irgend welcher Corporation nicht eingehen werde.

Da wir bekanntermaßen kein Mittel haben, die Regierung zu zwingen, so mußte ein solches Gesetz beschlossen werden, welches wenigstens meist bedeutende Verluste, ja, den Ruin des bisherigen Eigenthumes oder der entsprechenden Güter nach sich zieht.

Die Regierung hat — langwierig genug waren diese Verhandlungen — dieses Gesetz der Allerhöchsten Sanction unterbreitet, und um dasselbe wirklich einführen zu können, dem hohen Hause vor beinahe zwei Jahren einen entsprechenden Entwurf zur Befreiung dieser Verhandlungen von Gebühren und Stempeln vorgelegt.

Nachdem ein so langer Zeitraum verstrichen war — und ich glaube, wer „Nein" sagen will, konnte es viel früher sagen — hat der verehrte Budgetausschuß nicht einstimmig, sondern mit einer Majorität, die, wenn ich nicht irre, in der ominösen Zahl von 13 gegen 6 bestand, beschlossen, dem hohen Hause den Uebergang zur Tagesordnung zu empfehlen.

Nun, natürlich, um einen solchen Beschluß zu motiviren, war es unerläßlich, das galizische Landesgesetz einer möglichst scharfen Kritik zu unterziehen. Gründe sind aber bekanntlich eine billige Waare; wenn man überhaupt die These schon im voraus feststellt, die man beweisen will, ist man nie um Gründe verlegen. Es ist auch nicht meine Absicht, das hohe Haus in dieser vielleicht letzten Stunde noch mit einer vollständigen detaillirten Auseinandersetzung der von dem verehrten Ausschusse zur Begründung seines Antrages vorgebrachten Motive zu belästigen. Damit jedoch ein vollständiges Schweigen meinerseits nicht so ausgelegt werde, als wäre es überhaupt nicht möglich, diese Gründe zu widerlegen, und um dem hohen Hause doch wenigstens einige Beispiele vorzuführen, auf welchen Füßen dieses Raisonnement steht, will ich nur Nachstehendes erwähnen:

Der Ausschuß verbreitet sich in seinem Berichte sub Nr. 1 ausführlich darüber, daß es sich in dem sogenannten galizischen Propinationsgesetze nicht um die Aufhebung der Propination, sondern um eine Conservirung auf längere Zeit und sogar — horribile dictu! — um eine Erweiterung der bis jetzt bestehenden Rechte handelt. Um dies aber zu beweisen, daß es sich wirklich um eine Erweiterung der Rechte handelt, beruft sich der Ausschuß auf eine Menge Hofdecrete.

Es ist zu bedauern, daß der hochverehrte Herr Referent des Ausschusses nicht wenigstens eines dieser Decrete seinem Inhalte nach citirt hat. Er hat wahrscheinlich die Bücher bei sich — ich habe sie nicht — um zu beweisen, was zu beweisen ist.

Ein Decret, das von dem sehr verehrten Herrn Referenten in der Budgetcommission citirt wurde, vom Jahre 1824, habe ich herausgezogen. Es behandelt aber einen ganz anderen Gegenstand, nämlich eine Weisung an die Ortsobrigkeiten, bei Verleihung von Schankbefugnissen u. s. w. Kategorien einzuhalten. Es ist gar keine Rede von dem Inhalte des Propinationsrechtes.

(Vicepräsident Dr. Vidulich übernimmt den Vorsitz.)

Abgesehen davon, zugegeben, daß alle Citate richtig sind, was ich einem so bewährten Parlamentarier und ehemaligen Leiter der inneren Verwaltung zugestehen will, wo hat der verehrte Ausschuß herausgelesen, daß das Gesetz die Rechtskraft dieser Decrete überhaupt angreift, beschränkt oder in Zweifel setzt?

Es ist ja im polnischen Texte des Gesetzes, dem authentischen und in der deutschen Uebersetzung ausdrücklich gesagt, es verbleibe dieses Propinationsrecht durch 26 Jahre in voller Ausschließlichkeit. Nun, wenn ich der deutschen Sprache nicht vollkommen mächtig sein sollte, glaube ich doch wenigstens meiner Muttersprache in so hohem Grade mächtig zu sein, um versichern zu können, daß, wenn man von einem Rechte sagt: „Dieses Recht verbleibt in vollem Umfange und voller Ausschließlichkeit" — das heißt, in seinem, in jenem Umfange, den es jetzt besitzt. „Ich verbleibe in irgend einer Lage" heißt wohl: in jener, in der ich mich jetzt befinde, nicht in einer anderen, sonst würde man nicht sagen, ich verbleibe, denn man kann nicht verbleiben in dem Zustande, in dem man nicht ist. Wie der Ausschuß zu diesen angeblichen Widersprüchen zwischen den Hofdecreten und dem Gesetze gekommen ist, ist mir leider unbegreiflich.

Einen zweiten Fall will ich noch citiren exempli gratia über die Art und Weise, wie die Kritik geübt wird. Es heißt in Nr. 2: Das sei ja ein undefinirbarer Zeitraum im §. 17 des Landesgesetzes, denn es heißt dort: 26 Jahre, aber erst „vom Zeitpunkte der Beendigung der betreffenden Commissionsverhandlung." Derartige Commissionsverhandlungen kann man auf 1, 1½ mehr oder weniger Jahre schätzen. Da ist ja die größte Garantie, daß der Landtag beschlossen hat, daß die Commission unter Leitung des Statthalters, also des von der Regierung unmittelbar abhängigen obersten Beamten des Landes, zu berathen hat, daß kaiserliche Beamte, Gerichts- und politische Beamte mitzuwirken haben. Nun, wenn da vorgebracht wird, daß vielleicht die Berechtigten Grund haben werden, die Sache weiter zu verschleppen, so will ich auf solche Verdächtigungen überhaupt nicht eingehen, denn ich glaube, daß ein Ehrenmann einem anderen überhaupt eine unwürdige Handlung nicht zumuthen wird.

Ganz merkwürdig ist noch ein Argument seitens des verehrten Ausschusses. Es heißt, im Punkt 3 — ich erlaube mir, wörtlich diesen Punkt 3 des Referates vorzulesen — *(liest)*:

„3. Durch die Anordnung des §. 4 des Gesetzes wird dem bisher Propinationsberechtigten in einer Gemeinde nicht nur das Schankrecht für alle folgende Zeit in bestehenden Schänken als Realrecht gewahrt, sondern auch für noch künftighin zu errichtende Schänken, und zwar wieder nicht bloß in bereits bestehenden Gemeinden, einzelnen Gutskörpern, sondern bei inzwischen vorgehender Trennung von Gemeinden jeder dieser neu entstehenden Theilgemeinden als Realrecht zugestanden."

Berichterstatter Dr. **Giskra** *(den Redner unterbrechend)*: Ein Druckfehler! Es soll heißen „einzelner".

Vicepräsident: Ich bitte, den Herrn Redner nicht zu unterbrechen.

Berichterstatter Dr. **Giskra:** Ich wollte nur bemerken, daß sich in den §. 3 ein Druckfehler eingeschlichen hat; es soll daselbst statt „einzelnen Gutskörpern" heißen: „einzelner Gutskörper".

Abgeordneter Dr. **Dunajewski** *(fortfahrend)*: Es ist die Sache hier so dargestellt vielleicht in Folge einer unglücklichen Textirung, vielleicht in Folge eines abermaligen Druckfehlers, als ob sich in Folge dieses Gesetzes die Propinationsschänken ins Unendliche noch weiter vermehren sollten. Der §. 4 des Gesetzes, den ich leider nicht bei mir habe . . .

(Abgeordneter Ritter v. Krzeczunowicz reicht dem Redner ein Blatt.)

Ja, das ist leider bloß geschrieben und nicht gedruckt. *(Fortfahrend:)* Der §. 4 des Gesetzes, sagte ich — der Herr Referent wird den gedruckten Text haben — spricht ganz klar, daß nach Ablauf dieses Zeitraumes die im Besitze der Propination befindlichen Gutseigenthümer das Recht haben sollen, ein Schankgewerbe, und wenn der Gutskörper aus mehreren Gemeinden besteht, in jeder Gemeinde eines zu haben.

Ja, wie hier eine Vervielfältigung, eine Vermehrung oder gar eine Collision mit einem, wie ich nach der Ansicht des Ausschusses annehmen muß, kostbarsten Juwel der Regierung, nämlich die Schankbefugniß zu vertreten, wie da eine solche Collision zu Tage kommen soll, ist mir — vielleicht ist es meine Schuld — nicht erfindlich. Ich erinnere daran, was die Realrechte anbelangt, daß ja eine Zusicherung der Realrechte für die früheren Propinationsberechtigten, wenn ich nicht irre, im Jahre 1868 in Mähren und Schlesien durch das zustandegekommene Gesetz ebenfalls erfolgte, und Niemand hat dagegen Anstand erhoben, weil, wenn schon das Schankgewerbe oder überhaupt ein solches Realrecht bestehen soll, man doch nicht von den hier eigentlich nicht passenden Principien der allgemeinen Gewerbefreiheit, sondern viel richtiger von dem Principe der Staatspolizei ausgehen muß, daß es im Interesse einer guten Staatspolizei gelegen sei, daß, wenn überhaupt ein Schankgewerbe bestehen soll, dieses sich in den Händen von Leuten befinde, die durch ihren Besitz, sowie ihre gesellschaftliche Stellung eine gewisse Garantie dafür bieten, daß das Uebel nicht um sich greife, von welchem der geehrte Ausschuß im dritten Absatze seines Berichtes spricht. Dieses Gesetz wurde freilich von Seiner Excellenz dem Herrn Dr. Giskra als dem damaligen Minister des Innern contrasignirt, und mir wenigstens ist es nicht möglich, zu begreifen, warum es Seiner Durchlaucht dem Präsidenten des gegenwärtigen Ministeriums nicht erlaubt sein soll, etwas zu contrasigniren, was unter einem früheren Ministerium zulässig war; im Principe ist es meiner Ansicht nach dasselbe.

Was die Abgaben anbelangt, welche den Schänkern und den Producenten der Getränke auferlegt werden, so erinnere ich daran, daß es doch nicht vom hohen Hause abhängt, das Landesstatut zu ändern; das Land hat ein Recht, für gewisse Zwecke Steuern aufzulegen und natürlich auch, sie einzuziehen. Aber es ist ja keine eigentliche Besteuerung der Schänker, sondern vielmehr eine Besteuerung des consumirenden Publicums. Wenn man also schon überhaupt von dem Principe ausgeht, daß die Propination aufgehoben werden soll, so ist es wohl das Nächste, was man thun kann, namentlich in einem so schwer besteuerten Lande, wie es Galizien ist, daß man unmittelbar Jene zu treffen sucht, die die geistigen Getränke consumiren. Nun kann man offenbar nicht hinter jedem Trinker hergehen und so hat man denn die Schänker als mittelbare Organe ausgewählt. Wenn der Ausschuß darüber klagt, daß das eine Ungerechtigkeit sei, ex post Steuern einzuführen, weil der Schänker sein Gewerbe schon früher, also vor der Einführung der neuen Steuer betrieben hat, nun, so kann ich auch diese Bemerkung mit den Grundsätzen der Finanzpolitik nicht vereinbaren. Ich glaube, jede Steuer ist eine ex post und es müßten alle Grundeigenthümer gegen jede Erhebung und Einführung neuer Grundsteuern und alle Kaufleute, Gewerbetreibenden und Handwerker gegen die Einführung neuer Steuern reden, denn sie haben ihr Gewerbe auch schon vorher betrieben, das öffentliche Interesse verlangt sehr oft eine Verdopplung der Steuern, da ist nicht zu helfen. Aber wenn man eine Ungerechtigkeit darin findet, so bitte ich dasselbe Argument auch zu gebrauchen, wenn die große Steuerreform vor das hohe Haus zur Verhandlung kommt. *(Heiterkeit rechts.)*

Was soll ich von Citaten des Ausschusses sprechen, wenn hier zu wiederholten Malen darauf

Gewicht gelegt wird, daß auch den Weinschänkern solche Steuern oder Abgaben aufgelegt werden, während doch der Wein kein Propinationsgetränke bildet; was soll ich also zu solchen Citaten sagen, wenn es im Landesgesetze ausdrücklich heißt, daß diejenigen, welche bloß Wein schänken, befreit sind. Es besteht also einfach ein Gegensatz zwischen den Behauptungen des Ausschusses in dem Texte des Gesetzes. Ich überlasse dem hohen Hause die Beurtheilung derartiger Argumentationen. *(Rufe rechts: Das ist wieder ein Druckfehler! — Heiterkeit.)*

Ich könnte somit schließen, aber da natürlich der Herr Berichterstatter das letzte Wort haben wird, so sei mir vergönnt, auf Einiges zu antworten, was der Herr Berichterstatter im Budgetausschusse ebenfalls als letzter Redner nach Schluß der Discussion vorgebracht hat, was sich aber hier im Berichte nicht findet. Ich glaube, daß man das Prävenire, das in dieser Beziehung gespielt wird, schon dadurch rechtfertigen kann, daß der Budgetausschuß ein öffentlicher ist. Nachdem wir gesagt haben: Meinetwegen, das hohe Haus soll es ablehnen, es wird dadurch nichts Anderes erlangen, als daß der gegenwärtige Zustand fortbesteht, denn mehr kann das Haus nicht, wurde uns geantwortet: Die Zeit und das Befugniß der Regierung, solche Schankgerechtigkeiten zu vertheilen, werden schon so lange an diesem Rechte nagen, bis dann der Gegenstand der Regelung dem Landtage unter der Hand entzogen wird. Nun, meine Herren, ich kann nicht umhin, hier in Bezug auf derartige Principien für die Gesetzgebung oder für die Verwaltung eines denn doch großen Staates laut die Hoffnung auszudrücken: Es werde Gott und Seiner Majestät gefallen, daß eine solche Regierung nie zu Amt und Würde gelange, die es als Princip aufstellt, daß bestehende Rechte, durch verschiedene Privilegien sanctionirte Vermögensrechte ganz einfach unter der Hand gewissermaßen durch die Taktik der jeweiligen Verwaltung in Dunst und Rauch sich auflösen. *(Bravo! Bravo! rechts.)*

Es wurde uns auch ferner schon im Budgetausschusse und heute hier im hohen Hause bemerkt: Ja, der galizische Landtag hat es beschlossen, das ist wahr, aber eine ansehnliche Minorität war dagegen.

Einer der Herren hat da unter Anderem gesagt, daß nicht nur griechisch-katholische Geistliche es waren, die dagegen stimmten, sondern auch sogenannte ruthenische oder russinische Bauern, sogar masovische Bauern; da muß ich gestehen, daß ich nicht geglaubt habe, daß ich mich mit dem sehr verehrten unmittelbaren Herrn Vorredner in einem so entschiedenen Gegensatze befinde, daß wir sogar bezüglich der Geographie nicht im Einklange sind. *(Heiterkeit rechts.)* Masovien liegt bekanntlich im Königreiche Polen, in Russisch-Polen. Wenn der Herr Abgeordnete wirklich damit den Gedanken ausdrücken wolle, daß Masovien unter die allergnädigste Regierung Seiner Majestät zu annectiren sei *(Heiterkeit rechts)*, so bin ich für meine Person nicht dagegen; ich bin zwar von Niemandem zu einer solchen Erklärung ermächtigt, aber, wie gesagt, ich für meine Person habe nichts dagegen. *(Heiterkeit rechts.)*

Ich für meine Person bin von Niemandem beauftragt, dagegen zu sprechen, ich habe nichts dagegen. *(Heiterkeit rechts.)* Nur möchte ich bitten, daß, wenn eine solche Annexion wirklich geplant wird, daß sie nicht in der Richtung und nicht durch solche Agenten vorgenommen werde, wie es einige Collegen des Herrn Vorredners in der Chelmer Diöcese gethan haben. *(Bravo! Bravo! rechts.)*

Um zurückzukommen auf diese ansehnliche Minorität des Landtages, so war wirklich eine solche vorhanden. Diejenigen, mit denen ich Gelegenheit hatte zu sprechen, haben gesagt, daß sie ganz entschieden gegen dieses Gesetz sind und gegen jedes solche Gesetz, und auf die Frage, was sie eigentlich wollen, wurde mir die Antwort zutheil: Die Gemeinde ist eigentlich diejenige, die trinkt, das heißt nicht in corpore, sondern einzeln. *(Heiterkeit rechts.)* Das Propinationsrecht soll also auf die Gemeinden übertragen werden.

Daß sie das Princip einer Entschädigung mit Verachtung zurückgewiesen haben, darin gebe ich dem Herrn Abgeordneten vollkommen Recht; sie schauen überhaupt mit souveräner Verachtung auf Jeden herab, der eine Zahlung von ihnen verlangt. Das ist richtig. *(Heiterkeit rechts.)* Daß wir einem solchen naiven Begehren gegenüber so bedeutenden Ziffern und feststehenden Privatrechten nicht entsprechen konnten, darf man uns wohl nicht für übel nehmen.

Wir, nämlich die Mehrheit des Landtages, und wenn ich nicht irre, meine sämmtlichen hiesigen Collegen stimmen darin mit dem Abgeordneten Zaklińsky nicht überein, „daß die Propination kein Recht, sondern ein Privilegium sei".

Es gibt ausgezeichnete Juristen im Hause genug, die werden mir zustimmen, daß die Rechtslehre einen Unterschied zwischen einem Privilegium und dem Rechte überhaupt noch nicht gefunden. Das Privilegium ist ein Recht, nur nicht jedes Recht ist ein Privilegium.

Darüber wollen wir aber nicht streiten, aber wenn solche Argumente im verehrten Budgetausschusse hervorgehoben werden, „es war ja eine Minorität", so muß ich, meine Herren, endlich die Bitte hier klar und ausdrücklich an die Majorität des verehrten Ausschusses richten, daß wir einen ehrlichen Kampf kämpfen sollen, nämlich consequent mit denselben loyalen Waffen, und ich glaube, daß eine solche Argumentation doch nicht ganz dieses Beiwort verdient.

Sobald es sich um Beschlüsse des hohen Hauses handelt, mit denen wir uns nicht einverstanden erklären, von denen wir glauben, daß sie Interessen verletzen, so heißt es: Die Mehrheit hat es beschlossen

die Mehrheit hat Recht. Die Minderheit kann reden, dann aber soll sie sich nicht beklagen, sie soll folgen.

Handelt es sich aber um Landtagsbeschlüsse, dann heißt es wieder: Die Minderheit hat Recht. *(Heiterkeit rechts.)* Eines von beiden, denn sonst ist der Kampf vollkommen ungleich. *(Bravo! rechts.)*

Wenn also diese Minderheit im galizischen Landtage, namentlich die vollkommen ungebildeten Landleute mit der Idee umgingen, diese Propination für sich, für die Gemeinde in Anspruch zu nehmen, so will ich wirklich gar keinen Vorwurf gegen diese Leute hier erheben; es ist ja bekannt, daß, je tiefer der Bildungsstand ist, desto weniger achtet man auch das fremde Eigenthum wie: Wald, Teiche, Fischerei und dergleichen.

Jedermann, der einigen Grundbesitz hat auf dem Lande, weiß, wie schwer es ist, dem an und für sich redlichen Landmanne die einfachsten Begriffe von fremdem Rechte und Eigenthume beizubringen. Man könnte mir einwenden: das kommt auch vor in den höchsten Stufen der gesellschaftlichen Stellung und die auri sacra fames reißt auch diese zu Angriffen und Annexionen hin, die möglicherweise denselben Vorwurf verdienen, wenn sie auch in einer anderen Form vorkommen. Natürlich, die größere Bildung und die Einsicht in das Strafrecht sind Gründe genug, um andere Formen zu wählen.

Ich will davon nicht sprechen, ich spreche nur für die niederen galizischen Bauern, daß man es ihnen nicht für übel nehmen soll. Sie haben etwas verlangt, von dem sie nicht wußten, daß es unmöglich ist. Damit will ich, soweit es möglich war, die Hervorhebung der einzelnen wichtigen Gegengründe oder kritischen Gründe hier beschließen.

Wir stehen einfach auf dem Standpunkte: Der Landtag hat bei der langwierigen Behandlung des schwierigen Gegenstandes offenbar nicht die Absicht gehabt und nicht haben können, den verschiedenen Meinungen und Ansichten der Mehrheit des Budgetausschusses zu genügen. Es wäre auch nicht möglich, denn jeder der Herren hatte andere Gründe; er konnte keine andere Absicht haben, als Genüge zu leisten einem dringenden Bedürfnisse des Landes, da er die Verhältnisse desselben in seiner Gesammtheit gründlicher kennt, als der Budgetausschuß. Es war dies seine innerste Ueberzeugung. Beschließen Sie nun nach dem Antrage des Ausschusses, so wird offenbar der galizische Landtag nicht mehr so reiflich und umständlich erwägen, wie der hochwürdige Herr Abgeordnete gemeint hat. Er wird ein einfaches Mittel suchen und finden, um an das zweifelhafte Wohlwollen des Budgetausschusses nicht mehr appelliren zu müssen. *(Beifall rechts.)* Ich stelle den Antrag, das hohe Haus möge die Regierungsvorlage als Grundlage für die Specialdebatte annehmen.

Vicepräsident: Wünscht noch Jemand das Wort? *(Niemand meldet sich.)* Da dies nicht der Fall ist, erkläre ich die Debatte für geschlossen.

(Finanzminister Freiherr von Pretis meldet sich zum Worte.)

Seine Excellenz der Herr Finanzminister hat das Wort.

Finanzminister Freiherr v. **Pretis**: Der Landtag von Galizien hat innerhalb des Rahmens der ihm verfassungsmäßig zustehenden Befugnisse ein Gesetz über die Ablösung der Propination beschlossen und hat dann auf Grund dieses der Allerhöchsten Sanction empfohlenen Gesetzes die Gebührenfreiheit für die bei der Durchführung der Propination vorkommenden Acte und Urkunden in Anspruch genommen. Die Regierung konnte ihrerseits keinen Anstand nehmen, diesem Wunsche des galizischen Landtages ihre Unterstützung zu gewähren, weil damit eben vom galizischen Landtage dasjenige erbeten wurde, was in anderen Ländern aus gleichem Anlasse mit Zustimmung der Reichsvertretung gewährt worden war. Es ist für die Durchführung der Propinationsablösung in Böhmen, Mähren und Schlesien eine der hier in Anspruch genommenen analoge Gebührenbegünstigung zugestanden worden, und die Regierung hat ihrerseits gewiß keine Veranlassung gehabt, dem Lande Galizien gegenüber einen härteren oder weniger willfährigen Standpunkt einzunehmen, als sie es den übrigen Ländern gegenüber gethan hat.

Nachdem ich nun überzeugt bin, daß auch dieses hohe Haus nicht die Absicht hat, dem Lande Galizien zu versagen, was anderen Ländern aus ähnlichem Anlasse gewährt wurde, so halte ich mich verpflichtet, auch meinerseits dem hohen Hause das Eingehen in die Specialdebatte auf Grundlage der Regierungsvorlage zu empfehlen. *(Bravo! Bravo! rechts.)*

(Regierungsvertreter Ministerialrath v. Medvey meldet sich zum Worte.)

Vicepräsident: Ich ertheile dem Herrn Regierungsvertreter das Wort.

Regierungsvertreter Ministerialrath v. **Medvey:** Ich habe mich zum Worte gemeldet, weil ich glaube, einige Ausführungen des Ausschußberichtes nicht mit Stillschweigen übergehen zu dürfen. Es sei mir daher gestattet, insbesondere jenen Punkten des Berichtes, die sich auf das mit dem Gegenstande der heutigen Tagesordnung in Verbindung gebrachte Propinationsablösungsgesetz für Galizien beziehen, einige kurze Bemerkungen entgegenzustellen.

Der Bericht spricht die Ansicht aus, daß das aus dem galizischen Landtage hervorgegangene Gesetz eine Erweiterung des bisherigen Propinationsrechtes

mit sich bringe, was namentlich aus den Worten des §. 3: „in seiner ganzen Ausschließlichkeit" hervorgehe. Allein unter dieser Ausschließlichkeit kann wohl keine andere gedacht werden als jene, welche überhaupt in den einschlägigen Propinationsvorschriften gegründet ist. Darauf weist auch das Wort „verbleibt" hin, und ich möchte beifügen, daß, soweit es sich künftig um den Ausschank handeln wird, welcher nach diesem Gesetze verbleiben soll, dieses Gesetz von Seite der Behörden gewiß nie anders aufgefaßt werden kann und aufgefaßt werden wird, als dahin, daß der Propinationsausschank, welcher weiterhin geübt werden soll, keine Erweiterung erfahren darf. Soweit es sich um die sogenannten versüßten geistigen Getränke handelt, tritt auch gar keine Aenderung ein, denn wie bisher Gewerbeconcessionen zum Ausschanke solcher Getränke gegeben wurden, wird es auch weiter sein.

Es kann sich also, glaube ich, aus dem Ausdrucke „ausschließlicher Umfang" jener Schluß, der im Berichte angeführt wurde, durchaus nicht ziehen lassen.

Was die lange Zeitdauer des Ausschänkens anbelangt, so stellt dieses Recht eben einen Theil der Entschädigung dar, und ist dabei zu erwägen, daß dasjenige, was als Entschädigung aus dem Propinationsfonde fließen wird, nur einen sehr geringen Theil, ungefähr das Vier- bis Fünffache des Reineinkommens aus dem Propinationsausschanke ergeben wird und dies daher als ein Bestandtheil der Entschädigung angesehen wurde.

Die Berührung der Realrechte betreffend, will ich nur erwähnen, daß in den früheren Propinationsablösungsgesetzen, wie sie für Mähren und Schlesien erflossen sind, auch solche Realrechte statuirt wurden, hier also nichts Neues geschaffen wurde.

Ich glaube mich vorläufig auf diese Bemerkungen beschränken zu sollen.

(Während vorstehender Rede hat der Präsident den Vorsitz wieder übernommen.)

Präsident: Gemäß §. 39 der Geschäftsordnung stelle ich die Frage, ob noch Jemand das Wort wünscht? *(Niemand meldet sich.)* Da dies nicht der Fall ist, erkläre ich die Debatte neuerlich für geschlossen und ertheile dem Herrn Berichterstatter das Wort.

Berichterstatter Dr. **Giskra:** Es ist eine in diesem hohen Hause öfter vorkommende Erscheinung, die sich heute abermals wiederholt hat, daß, wenn irgend eine Angelegenheit des Königreiches Galizien und Lodomerien zur Sprache kommt, welcher nicht volle Willfährigkeit entgegengebracht wird, über Mangel an Wohlwollen und über Abneigung geklagt wird, wie denn auch heute der zweite Herr Vorredner wieder seine Ausführungen eingeleitet hat. Ich kann Ihnen aber auf das entschiedenste versichern, daß weder bei meinem Antrage, noch bei irgend einem Mitgliede aus dem Ausschusse Wohlwollen oder Nichtwohlwollen Eingang gefunden oder eingewirkt hat; es wäre eines Abgeordneten und eines an der gesetzgebenden Gewalt theilnehmenden Mannes wohl unwürdig, Wohlwollen oder Uebelwollen in Angelegenheiten der Gesetzgebung walten zu lassen. Gesetzgeben ist nicht Function des Gemüthes. Man hat uns aber geradezu vorbedachtes Uebelwollen vorgeworfen, und dagegen verwahre ich mich! *(Lebhafter Widerspruch rechts und Rufe: Was soll diese Drohung bedeuten?)* Dagegen verwahre ich mich entschieden und ich werde das Unrecht der Unterstellung begründen.

Sie durften mir nämlich sagen, es ist ja das in Frage stehende Recht auch anderen Ländern bewilligt worden, warum nicht auch Galizien? Ja, das ist richtig, daß es in anderen Ländern zugestanden worden ist, aber sehen Sie doch die Fälle in diesen anderen Ländern an. In Schlesien ist das Propinationsrecht völlig und unentgeltlich sofort aufgehoben worden, und zwar über Antrag der Großgrundbesitzer selbst; in Mähren ist das Propinationsrecht gegen einen Pappenstiel einer Entschädigung sofort aufgehoben worden, und in Böhmen erging es nicht anders. Allein das Entgelt und seine Höhe entscheidet noch nicht; in diesen Ländern konnte man die Gebührenfreiheit ohne allen Anstand bewilligen, weil dort die Propination wirklich aufgehoben wurde und weil sich gerade dort besonders wichtige wirthschaftliche Vortheile daran knüpften, daß ein solches Residuum aus alter Zeit sofort aufhört.

Im vorliegenden Falle soll jedoch nicht allein noch durch 26 Jahre, sondern durch einen unbestimmten Zeitraum die Sache fortgeführt werden, und ich beharre daher bei dem Worte, es ist das Gesetz, das uns heute vorliegt, kein Aufhebungsgesetz, es ist ein Conservirungsgesetz der Propination.

Wenn Sie uns, meine Herren, unterstellt haben, daß das „Nein" im vorhinein festgestanden sei und die Gründe zum Nein seien erst nachträglich gesucht worden, so irren Sie sich höchlich; ich sollte glauben, daß, wenn der ganze Vorgang des Ausschusses im Auge gehalten worden wäre, dies zu einem entgegengesetzten Urtheile, dem eine gründliche und sorgfältige Prüfung vorausgegangen, hätte führen müssen. Nicht unbedingt, weil die Regierung eine Vorlage einbringt, muß dieselbe acceptirt werden, das ist nicht die Weise deutscher Männer, welchen das Reichsinteresse immer das höchste ist; nicht weil ein Wunsch von einem Landtage ausgesprochen wird, darum votirt man auch schon seine Gewährung, sondern man prüft und erwägt, ob das, was damit gewährt werden soll, wirklich im allgemeinen Interesse liegt. Diesem Gedankengange entspricht

unser Vorgang. Ich bitte, das Gesetz vorzunehmen, sagte ich; das ist doch richtig, da ganz offen Gebührenfreiheit verlangt wurde, da dachte Niemand daran, im vorhinein „nein" zu sagen; aber als das Gesetz vorlag und als man ersah, welche Bestimmungen darin enthalten sind, da und erst damals ist bei mir, und ich kann wohl sagen, bei vielen Mitgliedern des Ausschusses die Idee der Ablehnung entstanden. Eine vorgefaßte Meinung — darauf gebe ich mein Wort — bestand nicht.

Es ist leicht zu sagen, die Gründe sind wohl feil, die man nachher zum vorgefaßten „Nein" sucht. So geht kein besonnener und ehrlicher Mann vor. *(Heiterkeit rechts.)* Sie mögen lachen, weil Ihnen vielleicht solche Grundsätze weniger geläufig sind als mir.

Auf die Sache selbst übergehend, muß ich bemerken, daß ich mit Bedacht gesagt habe: Wie das gegenwärtige Gesetz vorliegt, hat es den Schein einer Erweiterung der Propinationsrechte. In dem Berichte steht dieses Wort. Ich sage, es gibt den Propinationsberechtigten Anlaß zu Ansprüchen, wozu keine innere Berechtigung vorhanden ist, und das ist mit der Textirung „im ganzen ausschließlichen Umfange" unzweifelhaft, trotz des Wortes „bleibt"; denn den Grundsätzen der Logik entspricht es, und jeder Schüler der Logik weiß es und wird es sagen, daß die Copula niemals Inhalt und Umfang des Subjectes beirrt. Wenn daher im Gesetze das Propinationsrecht als von „ausschließlichem Umfange" bezeichnet wird, so hat das folgende Wort „bleibt" gar keinen einschränkenden Einfluß auf die Ausschließlichkeit. Und wenn man nun vom Bestehen des ganzen Umfanges des Propinationsrechtes im Gesetze spricht, so hat man ein den thatsächlichen Verhältnissen nach den deutschen Worten nicht concludentes Wort gewählt. Uns lag das deutsche Gesetz vor, vielleicht ist es im galizischen Gesetze anders. Aber hier steht „im ganzen ausschließlichen Umfange", und ich glaube, es gibt nur einen ausschließlichen oder keinen ausschließlichen Umfang.

Und das führt mich auf einen zweiten Punkt. Man hat mir vorgeworfen, daß ich unrichtige Citate in meinen Bericht aufgenommen habe. Ich habe die Citate nicht aus dem Gedächtnisse, sondern aus einer Zeit, wo ich ex professo mit diesem Gegenstande mich befassen mußte und befaßt habe. Auch in den Jahren 1868 und 1869 sind Verhandlungen über die Propination im Schoße der Verwaltung gepflogen worden, und ich habe mir die Mühe genommen, verschiedene bezügliche Erlässe ausheben zu lassen, um mich über den Stand der bezüglichen Gesetzgebung und die Handhabung der Gesetze zu orientiren. Ich habe damals vielleicht bei den Extracten eine oder die andere Nummer nicht richtig aufgeschrieben, und es wäre dies nur einem Fehler des Gedächtnisses oder der Aufmerksamkeit zuzuschreiben.

Der Herr Regierungsvertreter hat die Gelegenheit nicht wahrgenommen, irgend eines meiner Citate als unrichtig bezeichnen zu können. Was aber das speciell angerufene Hofdecret vom Jahre 1824 bedeutet, so bitte ich den Herrn Vorredner, die Acten vollständig zu lesen, und er wird dann die Unterscheidung von vier Arten von Schänken mit der Bestimmung der Berechtigung in den einzelnen Schänken und namentlich mit der sehr erheblichen Bestimmung finden, daß selbst Propinationsschänker, wenn sie nicht vertragsmäßig zur Abnahme von Getränken von den Propinationsberechtigten verpflichtet sind, ihre Getränke beziehen können, wo sie wollen.

Wenn nun weiters, wie ich angedeutet und im Berichte angeführt habe, ein Theil der propinationsmäßigen Getränke durchgreifend oder deren Ordnung den Gewerbebehörden anheimgegeben ist, kann von einem ausschließlichen Umfange des Propinationsrechtes die Rede sein? Es ist der Ausdruck vielleicht mißbräuchlich hineingekommen, aber nun steht er da, und es ist, wenn anders gedacht worden sein mag, eine falsche Bezeichnung gewählt worden, wie bereits auseinandergesetzt worden ist.

Es rechtfertigt sich daher das, was ich von mindestens einem Scheine der Erweiterung gesprochen habe, wenn wirklich nichts Anderes gedacht wurde, als was ich im Berichte gesagt habe. Man darf kein Gesetz machen, wo dem Streite Thür und Thor geöffnet wird, namentlich wo über die Frage bestehender Rechte entschieden werden soll, denn man darf den Klagen nicht Thür und Thor öffnen, daß bestehende, Rechte verletzt werden, daß durch die neue Gesetzgebung conservirte Rechte irgendwie alterirt werden, wie das möglich sein kann, wenn die Regierung von ihren bisherigen Befugnissen Gebrauch machen wird. Die Erklärung, welche von Seite des Herrn Regierungsvertreters gegeben wurde, ist nicht maßgebend. Einen solchen Streitanlaß schafft man nicht im Gesetze. Das ist zu mißbilligen.

Das geht mich übrigens nichts weiter an; ich habe zu vertreten, was ich im Berichte gesagt habe und was zu den gestellten Conclusionen führt.

Man hat gesagt, daß das, was ich über den Zeitraum gesagt habe, nicht richtig ist. Was habe ich gesagt? *(Liest):*

„Der Zeitraum, für welchen das Propinationsschankrecht stabilirt wird — im §. 17 mit 26 Jahren festgesetzt — beginnt nicht mit der Wirksamkeit des Gesetzes, sondern erst vom 1. Jänner oder 1. Juli jenes Jahres, in welchem mittelst Edictes kundgemacht werden würde, daß die über den commissionell im ganzen Lande zu erhebenden Reinertrag des Propinationsrechtes für die Berechtigten gefällten Erkenntnisse in Rechtskraft erwachsen sein werden — eine Bestimmung, der zufolge sich derzeit auch nicht

approximativ mit einiger Verläßlichkeit sagen läßt, wann diese 26 Jahre zu laufen beginnen werden."

Habe ich in dem Berichte irgend etwas gesagt, was nicht dem Wortlaute des Gesetzes entnommen ist? habe ich daraus irgend eine Folgerung gezogen? Es steht über den Zeitraum gar nichts Anderes, als was ich vorgelesen habe.

Was mir hier angeschuldigt wird, daß ich dem Texte des Gesetzes Gewalt angethan, daß ich Folgerungen daraus gezogen habe, welche irrige Vorstellungen über den Anfangspunkt der Wirksamkeit des Gesetzes verbreitet haben — diesen Vorwurf weise ich als unberechtigt und unbegründet zurück und ersuche den Herrn Redner, früher den Bericht aufmerksam zu lesen, ehe er Vorwürfe macht.

Was nun die Vervielfältigung der Realrechte anbelangt, so ist es allerdings wahr, daß nach den böhmischen, mährischen, schlesischen Gesetzen die Befugniß zur Erzeugung fernerhin als Realrecht fortbestehen dürfe, aber nicht in neuen Schänken, welche erst in einer Gemeinde entstehen; gegen diese Vervielfältigung erklärt sich der Bericht als eine Vervielfältigung der Realrechte, und ich wiederhole, meine Herren: man gewährt leicht irgend etwas, man versteht sich zu irgend etwas, man läßt sich einen Zwang anthun, man vergibt ein Recht um des großen Vortheiles willen — und das war bei den verschiedenen Gesetzen der Fall, wonach sofort das Propinationsrecht aufhört, in einigen unentgeltlich, in einem anderen gegen unbedeutende Entschädigung. Vergleichen Sie das untereinander und dann sagen Sie noch, daß die Verhältnisse gleichliegend sind!

Und das ist auch ein Argument gegen die Ausführungen Seiner Excellenz des Herrn Finanzministers — hier handelt es sich nicht um gleiche Verhältnisse, es liegt nur eine Gleichheit in formeller Beziehung vor; die Wirkungen der Gesetze sind so himmelweit verschieden in den drei vorerwähnten und dem galizischen Gesetze, daß ich es zu meiner Satisfaction erkläre: Ich habe die ersten drei Gesetze gern contrasignirt, dieses Gesetz würde ich nimmer unterschrieben haben.

Es ist übrigens dies Letztere nur eine subjective Ansicht von mir. Die Herren werden sich ihre Meinung selbst darüber bilden, ob das wahr ist, was ich gesagt habe, und Sie werden sich Ihre Meinung bilden, ob die Gründe der Anschauung der Majorität des Ausschusses zulänglich waren.

Was endlich die Besteuerung ex post anbelangt, so bitte ich, sich wieder den Unterschied klar zu machen, was es heißt, eine Besteuerung für die allgemeinen Landesinteressen und für allgemeine Zwecke aufzulegen und hier eine Steuer aufzulegen, die mit den Verhältnissen in gar keinem Zusammenhange steht, wie z. B. den Weinschänkern, um den Propinationsberechtigten irgend eine Propinationsentschädigung zuzuführen. Hier schaffen Sie individuelle Steuerpflichtige — denn nicht alle Landesangehörigen werden steuerpflichtig — und das müßte für allgemeine Interessen geschehen. Sie schaffen Steuerpflichtige und legen die Last der Steuer diesen auf, um wieder nur eine individuelle Classe zu entschädigen, wieder nicht, um allgemeine Interessen auszugleichen. Wie himmelweit ist der Unterschied zwischen einer allgemeinen Landesbesteuerung für allgemeine Landeszwecke und einer Besteuerung gewisser Individuen nur für gewisse Classen, lediglich im Interesse gewisser Classen, und zwar schaffen Sie eine Besteuerung solcher Personen, die mit dem ganzen Propinationsverhältnisse gar nicht im Zusammenhange gewesen sind, wie der Weinschänker.

Darauf bezieht sich nun auch die Stelle meines Berichtes, daß über die Grenzen der Landesgesetzgebung, über das Propinationsrecht hinausgegangen wird, daß in die allgemeine Gewerbegesetzgebung hineingegriffen wird, und es kann auch darum diesem Gesetze die Zustimmung nicht gegeben werden.

Sie haben endlich nicht im Ausschusse gehört, daß die Propination in Galizien unentgeltlich aufgehoben werden solle, obgleich Aeußerungen von Ausschußmitgliedern im Ausschusse, sofern sie nicht im Berichte stehen, nicht Gegenstand der Kritik im hohen Hause sein können, und was ein Mitglied des Ausschusses gesagt hätte, wäre eben nur eine Privatmeinung gewesen — und ich für meine Person verwahre mich gegen eine solche Unterstellung — noch denkt auch irgend ein Mitglied des Ausschusses daran, daß die Propination in Galizien einfach unentgeltlich aufgehoben werden solle. Solche Vorstellungen über Recht haben wir nicht, solche Vorstellungen sind — glücklicherweise — unseren Zeiten noch nicht so geläufig, daß derlei Besorgnisse begründet wären. Geschichtlich sind sie vorgekommen, sie kommen noch vor, sie werden vorkommen, aber ich wünsche, daß es bei der galizischen Propination nicht der Fall sein möge und die Berechtigten sich eine ausgiebige Entschädigung verschaffen mögen, aber nicht auf Kosten von Personen, die nicht dazu berufen sind, nicht auf eine Art, welche mit dem Grundsatze der Gerechtigkeit der Besteuerung überhaupt nicht im Einklange steht. Das hohe Haus wird sich die Meinung bilden, ob der Ausschußbericht darüber zu viel gesagt hat, ob die von der Regierung gewünschte Gebührenbefreiung zu bewilligen sei. Ich wiederhole zum Schlusse: Zwei gleich aussehende Dinge sind nicht immer dasselbe; was bei den böhmischen, mährischen, schlesischen Gesetzen mit Freuden gegeben werden konnte, könnte hier bei ganz anderen Verhältnissen keine Anwendung finden. Die zufällige formelle Gleichheit, um die es sich in der Propinationsfrage dort und hier handelt, kann nicht maßgebend sein dafür, ob allgemeine Interessen vorherrschend sind und die Hand zur scheinbaren Beseitigung eines Zustandes geboten werden soll, der in der

That auf lange nicht beseitigt wird, sondern vielmehr conservirt und corroborirt wird über eine Zeit hinaus, als derselbe Zustand seiner Natur nach überhaupt noch wird bestehen können. Ich empfehle Ihnen, meine Herren, den Antrag des Ausschusses. *(Beifall.)*

(Abgeordneter Ritter v. Krzeczunowicz meldet sich zu einer thatsächlichen Berichtigung zum Worte.)

Präsident: Der Herr Abgeordnete Ritter v. Krzeczunowicz hat zu einer thatsächlichen Berichtigung das Wort.

Abgeordneter Ritter v. **Krzeczunowicz**: Ich könnte wohl mehrere Thatsachen berichtigen, ich werde mich jedoch auf eine einzige beschränken, nämlich in Bezug auf den Passus in der Rede des geehrten Herrn Referenten, welcher seine Behauptung aufrecht erhält, nämlich die im Ausschußberichte enthaltene Behauptung, daß nach dem in Rede stehenden Landesgesetze das Realrecht sich nicht nur auf die bestehenden Schänken beziehen dürfte ... *(Lebhafte Unruhe und Bewegung.)*

Präsident *(den Redner unterbrechend)*: Ich bitte, meine Herren, die Redefreiheit nicht zu stören.

Abgeordneter Ritter v. **Krzeczunowicz** *(fortfahrend)*: .. sondern sogar auf künftig zu errichtende Schänken anwendbar wäre. Leider haben die Herren den betreffenden Paragraph des Landesgesetzes nicht vor sich, ich werde mir daher mit Genehmigung des Herrn Präsidenten erlauben, selben vorzulesen.

Dieser Paragraph, welcher davon spricht lautet *(liest)*:

„Wer am Tage des Inslebentretens dieses Gesetzes Eigenthümer eines Gutes, welches einen besonderen Grundbuchskörper bildet und mit welchem ein Propinationsrecht verbunden ist, oder Eigenthümer eines Propinationsausschankrechtes in einer bestimmten Ortschaft ist, der hat dann das Realrecht für einen Schank für die Zukunft."

Man kann da nicht sagen .... *(Berichterstatter Dr. Giskra ruft: Ich bitte, ganz zu lesen!)*

Es steht weiter *(liest)*: „Der oder sein Rechtsnehmer behält nach Ablauf der im §. 3 festgesetzten Periode das Realrecht, Getränke (mit Ausnahme von Wein) in einer Schank im Bereiche desselben Gutes oder derselben Ortschaft auszuschänken, und wenn das einen Grundbesitz bildende Gut mehr als eine Gemeinde umfaßt, so behält er dasselbe Recht in jeder Gemeinde."

Der festgestellte Zeitpunkt ist hier das Inslebentreten des Gesetzes. Eine über diesen Zeitpunkt hinaus errichtete Schänkstätte gibt kein Recht mehr zur Erwerbung eines Realrechtes.

Der bezügliche Absatz des Ausschußberichtes, welcher die Sache anders darstellt, ist unrichtig.

Präsident: Darf ich bitten, meine Herren, auf die Plätze zu gehen, wir schreiten zur Abstimmung.

Am Schlusse der Generaldebatte ist die Abstimmung über den Antrag des Ausschusses auf Uebergang zur Tagesordnung vorzunehmen und über den Antrag des Herrn Abgeordneten Dr. Dunajewski, in die Specialberathung auf Grund der Regierungsvorlage einzugehen.

Nach §. 37 der Geschäftsordnung ist immer, wenn ein Antrag auf Uebergang zur Tagesordnung gestellt ist, zuerst über diesen Antrag abzustimmen.

Ich werde daher zuerst den Antrag des Ausschusses zur Abstimmung bringen; falls er abgelehnt wird, jenen des Herrn Abgeordneten Dr. Dunajewski. *(Zustimmung.)*

Bezüglich dieses letzteren Antrages muß ich jedoch bemerken, daß, sowie ich dies bereits in ähnlichen Fällen und neuerlich bei Berathung des gräflich Baworowski'schen Fideicommisses bemerkt habe, wenn der Antrag auf das Eingehen in die Specialdebatte angenommen wird, ich glaube, daß das hohe Haus nicht in der Lage sei, sogleich in dieselbe einzugehen, weil im Ausschusse eine Specialvorberathung noch nicht stattgefunden hat, indem der Ausschuß ohne Specialberathung den Antrag auf Uebergang zur Tagesordnung gestellt hat. Es müßte daher jedesfalls erst die Vorberathung durch den Ausschuß vorgenommen werden, falls nicht das hohe Haus auf Grund des §. 42 der Geschäftsordnung die Abkürzung dahin beschließen würde, daß ohne Vorberathung durch den Ausschuß heute in die Specialdebatte eingegangen wird.

(Abgeordneter Dr. Dunajewski meldet sich zum Worte.)

Der Herr Abgeordnete Dr. Dunajewski hat das Wort.

Abgeordneter Dr. **Dunajewski**: Falls das hohe Haus den Antrag auf Uebergang zur Tagesordnung nicht annehmen sollte, in diesem unwahrscheinlichen Falle muß ich darauf bestehen, daß mein Antrag dem hohen Hause zur Abstimmung vorgelegt werde. Der Herr Präsident bemerkten zwar, daß Sie, ähnlich wie in einem früheren Falle betreffend das Baworowski'sche Fideicommiß, der Ansicht wären, daß, nachdem im Ausschusse eine Specialberathung nicht vorgenommen wurde, offenbar im Falle, als das hohe Haus meinem Antrage zustimmen sollte, dieser Gesetzentwurf wieder an den Ausschuß zurückverwiesen werden müsse. Ich kann mich mit dieser Anschauung nicht einverstanden erklären. Vor Allem entschuldigen Sie, verehrter Herr Präsident, bei aller Achtung, welche ich Ihrer

Stenographisches Protokoll.

Haus der Abgeordneten. — VIII. Session. 271. Sitzung,

am 6. Juli 1877.

Inhalt:

Beginn der Sitzung 11 Uhr 20 Minuten.

Vorsitzender: Präsident Dr. **Rechbauer,** theilweise Vicepräsident Dr. **Vidulich.**

Schriftführer: Freiherr v. **Kotz,** Dr. Edler v. **Plener, Gierowski,** Dr. **Bareuther.**

Auf der Ministerbank: Ministerpräsident Fürst Adolf **Auersperg,** Minister für Cultus und Unterricht Dr. v. **Stremayr,** Justizminister Dr. **Glaser,** Minister Dr. **Unger,** Handelsminister Ritter v. **Chlumecky,** Finanzminister Freiherr v. **Pretis,** Minister für Landesvertheidigung Oberst **Horst,** Minister Dr. **Ziemialkowski,** Ackerbauminister Graf **Mannsfeld.**

Auf der Bank der Regierungsvertreter: Ministerialräthe im Ministerium des Innern **Raab** und v. **Medvey.**

Präsident: Ich erkläre die Sitzung für eröffnet.

Ich constatire, daß das Protokoll der letzten Sitzung unbeanständet geblieben und somit genehmigt ist.

Die Herren Abgeordneten Dr. Bauhans, Graf Zedtwitz und Dr. v. Perger sind unwohl gemeldet.

Ich habe heute vertheilen lassen:

Eine Beilage zu dem stenographischen Protokolle über die Zuckersteuerexpertise, enthaltend ein Schreiben der Herren Experten August v. Stummer und Rudolf Auspitz an den Obmann des Subcomités.

Die neugewählten Herren Abgeordneten Dr. Friedrich Nitsche aus Böhmen und Freiherr v. Dipauli aus Tirol haben im Bureau ihre Wahlcertificate abgegeben und sind im hohen Hause erschienen.

Ich werde nun die Angelobung der beiden Herren vornehmen; ich ersuche, die Angelobungsformel zu verlesen, und die beiden neu gewählten Herren Abgeordneten, über Namensaufruf die Angelobung mit den Worten: „Ich gelobe" zu leisten.

(Schriftführer Freiherr v. Kotz liest die Angelobungsformel — die Abgeordneten Freiherr v. Dipauli und Dr. Friedrich Nitsche leisten über Namensaufruf seitens des Präsidenten die Angelobung.)

Ich ersuche um Mittheilung des wesentlichen Inhaltes der eingebrachten Petitionen.

Schriftführer Freiherr v. **Kotz** *(liest)*:

„Petition des Grazer Communalvereines um Durchführung der von der k. k. Regierung aufgestellten Principien bei der Steuerreform *(überreicht durch Abgeordneten Dr. Portugall)*."

„Petition des Grazer Communalvereines um Berücksichtigung der Frage wegen Erweiterung des Freiwilligeninstitutes bei Berathung einer Abänderung des Wehrgesetzes *(überreicht durch Abgeordneten Dr. Portugall)*."

„Petition der Handels- und Gewerbekammer in Wien, betreffend den Gesetzentwurf des neuen Branntweinsteuergesetzes *(überreicht durch Abgeordneten Isbary)*."

„Petition des Comités zur Gründung eines Stipendiums für die armen Realschüler in Linz um Nachsicht der zehnpercentigen Gebühr für die Stiftung eines Stipendiums *(überreicht durch Abgeordneten Dr. Dürrnberger)*."

Präsident: Nach dem Inhalte der Petitionen werde ich dieselben den betreffenden Ausschüssen zuweisen.

Wir gehen nun zur Tagesordnung über.

Der erste Gegenstand derselben ist die Fortsetzung der Verhandlung über den Ausschußbericht bezüglich der Regierungsvorlage, wodurch Bestimmungen in Ansehung des Contadinen- und Colonenverhältnisses in den gegenwärtigen Gerichtsbezirken Ragusa, Ragusavecchia, Stagno und Sabioncello im Königreiche Dalmatien getroffen werden *(687 der Beilagen)*.

Ich habe die Ehre mitzutheilen, daß Herr Ministerialrath v. Raab als Vertreter der Regierung anwesend ist.

Wir sind noch in der Generaldebatte.

(Abgeordneter Dr. Beer meldet sich zum Worte.)

Der Herr Abgeordnete Dr. Beer hat das Wort.

Abgeordneter Dr. **Beer**: Der Gegenstand, der am Schlusse der letzten Sitzung auf die Tagesordnung gesetzt wurde und der uns auch heute beschäftigen soll, ist von einschneidenderer Wichtigkeit, als man ursprünglich angenommen hatte. Es handelt sich hier um die Entscheidung eines höchst wichtigen Rechtsverhältnisses, und nicht sehr viele Mitglieder der Versammlung dürften bisher in der Lage gewesen sein, dem Gegenstande so sorgfältige Studien zuzuwenden, als er verdient.

Ich erlaube mir deßhalb den Antrag zu stellen, um es zu ermöglichen, dem Gegenstande jene Aufmerksamkeit zu schenken, um darüber mit voller Beruhigung abstimmen zu können, daß der Gegenstand von der heutigen Tagesordnung abgesetzt werde. *(Bravo!)*

Präsident: Der Herr Abgeordnete Dr. Beer beantragt die Absetzung des Gegenstandes von der Tagesordnung. Der Antrag ist ein formeller, der nach §. 44 der Geschäftsordnung, ohne schriftlich überreicht zu werden und ohne Debatte zur Abstimmung gelangen kann.

(Abgeordneter Dr. Klaić meldet sich zum Worte.)

Nach §. 44 kann, wie gesagt, der Antrag ohne Debatte zur Abstimmung gelangen, doch muß dies nicht der Fall sein. Da dies also nicht vorgeschrieben ist, ertheile ich dem Herrn Abgeordneten Dr. Klaić das Wort.

Abgeordneter Dr. **Klaić**: Ich wollte nur erklären, daß ich mit diesem Antrage vollkommen einverstanden bin.

Präsident: Ich ersuche nun jene Herren, welche dafür sind, daß der auf der Tagesordnung befindliche Gegenstand, nämlich der Ausschußbericht über die Regierungsvorlage in Betreff des Contadinen- und Colonenverhältnisses in Dalmatien von der heutigen Tagesordnung abgesetzt werde, sich zu erheben. *(Geschieht.)* Der Antrag ist angenommen und wird der Gegenstand somit von der heutigen Tagesordnung abgesetzt.

Der nächste Gegenstand der Tagesordnung ist die zweite Lesung der Regierungsvorlage, betreffend die Stempel-

und Gebührenbefreiung der Verhandlungen über Aufhebung und Ablösung des Propinationsrechtes im Königreiche Galizien und Lodomerien mit dem Großherzogthume Krakau *(702 der Beilagen)*.

Ich ersuche den Herrn Berichterstatter, die Debatte einzuleiten.

Berichterstatter Dr. **Giskra** *(von der Tribüne)*: Das Königreich Böhmen, die Markgrafschaft Mähren, das Herzogthum Schlesien und das Königreich Galizien hatten verfassungsmäßig das sogenannte Propinationsrecht, das ist eine Bevorrechtung in der Erzeugung und in dem Verschleiße von geistigen Getränken, nach Unterschiedlichkeit der Provincialgesetze auch verschieden. In Böhmen, Mähren und Schlesien wurden bereits mittels eigener Gesetze, die in die Competenz des Landtages fallen, die bezüglichen Rechte einer Regelung unterzogen und das Propinationsrecht in diesen drei Ländern aufgehoben, so daß factisch die Gewerbefreiheit in diesen drei Ländern besteht. Im Königreiche Galizien bestehen, wie ich bereits bemerkt habe, verfassungsmäßig aus älterer Zeit ähnliche Einrichtungen, und zwar besitzen die Dominien auf den Herrschaften aus gewissen Gründen das Recht, ausschließend Bier, Branntwein und Meth zu erzeugen, nicht so ausschließend das Recht, auszuschänken, weil jederzeit die Regierung das Recht, ausgeübt hat, Personalbefugnisse zu ertheilen, als: einen Theil der Propinationsgetränke in veränderter Form als Liqueur, Arac, Rosoglio, Punschessenz, sogenannte propinationsmäßige Getränke in genere auch im Kleinverschleiße an Krämer zu überweisen, wenn sie auch nur in bestimmtem Maße und in versiegelten Flaschen in Einkehr- und Wirthshäusern diese Getränke frei ausschänken konnten, und weil den ein Personalbefugniß Besitzenden, sowie allen Propinationsschänkern, welche nicht vertragsmäßig sich verpflichtet hatten, die Getränke von der Obrigkeit zu beziehen, der freie Bezug dieser Erzeugnisse, wo immerher so gestattet war, wie zum Hausgebrauche überhaupt seit 1788 unter Kaiser Josef gestattet worden ist.

Der Landtag des Königreiches Galizien hat im Jahre 1875 ein Gesetz beschlossen, wodurch die Propinationsverhältnisse in Galizien auch einer Regelung unterzogen worden sind und in welchem Gesetze ein Paragraph vorkommt, der die Wirksamkeit des Gesetzes davon abhängig macht, daß die Stempel- und Gebührenfreiheit für die dabei vorkommenden Acte bücherlicher Eintragungen und die Freiheit von Erwerbsgebühren von allen vorkommenden Erlägen im verfassungsmäßigen Wege bewilligt werden.

Diese Bestimmung des Propinationsgesetzes des Königreiches Galizien ist der Ausgangspunkt der Regierungsvorlage, welche den Gegenstand des vorliegenden Ausschußberichtes bildet, in welcher die Regierung beantragt, daß diese angedeutete Freiheit von Staatsgebühren allen bezüglichen Acten zugestanden werde.

Schon im vergangenen Jahre beschäftigte sich der Budgetausschuß mit diesem Gegenstande und verlangte, um sich darüber ein Urtheil zu bilden, inwieferne die materiell so weitgehende Begünstigung der Gebührenfreiheit, welche bei anderen Propinationsgesetzen ebenfalls zugestanden war, ihre Rechtfertigung selbst aus dem Standpunkte allgemeiner Interessen finden könne, die Vorlage des vom galizischen Landtage beschlossenen diesfälligen Gesetzes, und es stellten sich bei Vorlage dieses Propinationsgesetzes und Prüfung desselben ernste Bedenken gegen dasselbe heraus, Bedenken in volkswirthschaftlicher Beziehung, Bedenken in staatswirthschaftlicher Beziehung und Bedenken selbst vom staatsrechtlichen Standpunkte.

Die diesfalls damals vom Ausschusse begehrten Aufklärungen seitens der Regierung waren nicht ausreichend, um die Bedenken zu entkräften, aber der Schluß der Session bewirkte, daß der Gegenstand nicht ferner vor das Haus gebracht wurde.

Im heurigen Jahre hat sich der Budgetausschuß neuerlich mit diesem Gegenstande befaßt, ebenfalls von Seite der Regierung sich Aufklärungen erbeten, und der gegenwärtige Bericht nun bringt dem hohen Hause den Beschluß der Majorität des Ausschusses, der dahin geht, über die Regierungsvorlage zur Tagesordnung überzugehen.

Die leitenden Gesichtspunkte für die Majorität des Ausschusses waren die, daß das vorliegende Gesetz solche Bestimmungen enthält, welche die weitgehende Vergünstigung, welche in der Gebührenfreiheit gelegen ist — denn sie ist nicht in kleinen Summen zu berechnen, sondern fällt nach den mir gewordenen Mittheilungen sehr stark ins Gewicht — nicht rechtfertigen, daher, soviel an dem Reichsrathe gelegen ist, das Zustandekommen einer solchen Aufhebung oder Regelung der Propination nicht begünstigt werden darf.

Ich schicke jeder ferneren Erörterung voraus, daß es dem Ausschusse nicht beikam — und ich habe dies auch im Berichte zum Ausdrucke gebracht — daß das verfassungsmäßige Recht des Landtages, die Propinationsrechte in dem Kreise der Landesgesetzgebung zu erledigen, irgend einem Zweifel unterzogen werden kann und auch nicht unterzogen wird, und daß der Ausschuß, diese Bestimmung klarhaltend, sich lediglich auf seinem eigenen Boden bewegend, gleichwohl zum Antrage gekommen ist, über die Regierungsvorlage zur Tagesordnung überzugehen.

Ich will nun in sehr Kurzem die Bedenken selbst, die gegen das Gesetz sprechen und welche die Majorität des Ausschusses geleitet haben, dem hohen Hause zur Kenntniß bringen.

Durch das gegenwärtige Gesetz wird die Propination zunächst nicht aufgehoben, sondern sie wird durch einen, und zwar unbestimmten Zeitraum conservirt, ich sage „nicht aufgehoben", um den Gegensatz dieses Gesetzes mit anderen Gesetzen ähnlicher Art in anderen Ländern zu markiren, indem nach dem gegenwärtigen Gesetze zunächst im commissionellen Wege der bisherige Vortheil der Propinationsberechtigten ermittelt und abgeschätzt und im ganzen Lande richtiggestellt werden soll, welcher Nachtheil durch die Aufhebung der Propination, numerisch ausgedrückt, den Propinationsberechtigten zugehen mag.

Wenn dann diese commissionelle Feststellung im ganzen Lande durchgeführt ist, die bezüglichen Recurse erledigt sind und so die gesammte Summe der Propinationsberechtigung in Ziffern ausgedrückt, ermittelt ist, dann beginnt der Zeitraum, durch welchen noch das Propinationsrecht vermeintlich intact bleiben soll, und zwar noch durch 26 Jahre.

Man mag nun der commissionellen Arbeit noch so viel Beschleunigung voraus vindiciren, so kann man annehmen, daß über 30 Jahre hinaus die Propinationsverhältnisse in dem gegenwärtigen Zustande fortbleiben sollen, so daß von einer Aufhebung der Propination wohl nur in weiter Ferne gesprochen werden kann und für diesen Zeitraum die Propination eben conservirt wird.

Ich sage: die gegenwärtigen Verhältnisse mit einer gewissen Reticenz, denn nach der Fassung des §. 3, nach der Fassung von späteren Paragraphen wird es sogar mehr als zweifelhaft und wahrscheinlich, ja, es ist für mich sogar gewiß, daß der Umfang der Propinationsrechte noch erweitert werden wird gegenüber den factischen Zuständen.

Wie ich eingangs bemerkte, bestand kein ausschließendes Propinationsschankrecht in Galizien, weil die Berechtigung, den Schank zu verleihen, seitens der Regierung unangefochten bestand und ausgeübt wurde, weil ein Theil der propinationsmäßigen Getränke freigegeben war und nun in dem §. 3 von einem ausschließlichen Umfange des Propinationsrechtes die Rede ist.

Ich bemerke weiter, daß durch die Berechtigung der Propinationsberechtigten nicht bloß dort, wo gegenwärtig der Propinationsschank besteht, das Propinationsrecht unzweifelhaft geübt wird, sondern auch dort, wo bei einzelnen Gutskörpern aus einer Gemeinde mehrere Gutsgemeinden entstanden, in jeder eine solche Berechtigung eingeführt wird, und zwar als ein Realrecht für alle künftige Zeit, eine Einrichtung, die dem Geiste der österreichischen Gewerbegesetze geradezu widerspricht und eine Vermehrung von Schänken zur natürlichen Folge hat, die zu vermindern viel wichtiger wäre, als alle Gesetze über die Trunkenheit, die man gegenwärtig für Galizien erlassen hat.

Es wurden aber auch Bestimmungen aufgenommen, welche Personen zur Verpflichtung heranziehen, welche mit der Propination gar nichts zu schaffen haben; denn nicht bloß Diejenigen, welche neue Brauereien oder Branntweinbrennereien errichten, welche Propinationsschank haben, sondern auch welche auf Grundlage von persönlichen Befugnissen ihr Schankrecht ausüben, selbst Weinschänken, deren Gegenstand des Geschäftsbetriebes mit der Propination gar nichts zu thun hatte, werden durch das Gesetz zu Leistungen herangezogen, aus welchen ein Propinationsfond gebildet werden soll, aus welchem dann die Entschädigung der Propinationsberechtigten nach Verlauf jenes Zeitraumes selbst erfolgt, Leistungen, die nicht unbedeutend, sondern erheblich sind, in einzelnen Orten den Betrag der landesfürstlichen Erwerbsteuer weit übersteigen; ich bemerke: Von Personen, welche mit dem Propinationsverhältnisse bisher gar nichts zu thun hatten, so daß also über die Grenze der Propinationsverhältnisse hinaus Bedingungen an die Erwerbung von Schänken geknüpft werden, welche nicht aus der Propination hervorgehen und darum die allgemeine Gewerbegesetzgebung tangiren, so daß, wenn ich selbst absehen will von der Erweiterung der Propinationsbefugnisse, welche im §. 3 ihren Ausgangspunkt haben können, in die allgemeine Gewerbegesetzgebung eingegriffen wird, indem bei Befugnissen, welche mit der Propination gar nicht zusammenhängen, Bedingungen zur Erlangung eines Gewerbes gestellt werden, das heißt, der Gewerbegesetzgebung vorgeschrieben wird, daß sie nur unter solchen Bedingungen ein Recht verleihen kann, also wenn ich z. B. von dem Weinschanke spreche, daß der Weinschank nur verliehen werden kann, wenn statuirt ist, daß eine bestimmte Steuer gezahlt wird, das heißt, die Landesgesetzgebung hat der Reichsgesetzgebung in der Statuirung von Bedingungen, Gewerbe zu verleihen, vorgegriffen. Das steht aber der Landesgesetzgebung nicht zu, darin liegt ein Eingriff in die Reichsgesetzgebung, der nicht gewollt sein mochte, auf den man nicht gedacht haben mochte, der aber thatsächlich in dem gegenwärtigen Gesetze vorkommt.

Diese Momente dürften ausreichen, und ich beziehe mich im Detail auf den vorliegenden Bericht, wo ich die bezüglichen Gesetzesstellen und die bezüglichen Verordnungen nach Zahl und Jahrgang aufgeführt habe, wo das, was ich über das Rechtsverhältniß gesagt habe, begründet und geeignet ist, vor dem hohen Hause die Anschauung zu rechtfertigen, welcher sich die Majorität des Ausschusses hingegeben hat und welche er in dem Antrage zum Ausdrucke bringt, über die Regierungsvorlage, betreffend die Gebührenbefreiung, zur Tagesordnung überzugehen.

Präsident: Ich eröffne die Generaldebatte.

Als Redner hat sich der Herr Abgeordnete Zakliński vormerken lassen. Ich ertheile demselben das Wort.

Abgeordneter **Zakliński**: Ich habe mich zum Worte gemeldet, um für den Antrag des verehrten Ausschusses zu sprechen. — Meine Herren! Das Propinationsgesetz beschäftigte durch mehrere Sessionen den galizischen Landtag, es wurden theils vom Landesausschusse, theils von einzelnen Abgeordneten verschiedene Projecte zu diesem Gesetze eingebracht, mit welchen entweder die Majorität des Hauses oder die Landbevölkerung nicht einverstanden war. Die größte Schwierigkeit war die, daß wohl ein zur Zahlungsnahme Berechtigter da war, aber man konnte nicht den Zahlungspflichtigen finden. So wurde unter anderen Projecten auch an die Gemeinden appellirt, ob sie nicht diese Propination gegen Entschädigung übernehmen wollten, welches Project jedoch von den Gemeinden mit Verachtung zurückgewiesen wurde, da sie nicht in ihren Ortschaften eine Pflegestätte für die Branntweinpest aufrichten und dadurch nicht einen Selbstmord an sich begehen wollten. Es wurde auch projectirt, eine große Branntweinsteuer aufzulegen. Auch dieses Project schien von Seite der hohen Regierung Anstand zu finden. Weiter beschäftigte man sich lange mit dem Projecte, daß die Berechtigten sich selbst zahlen sollen. Allein bald wurde auch dieses Project von den Berechtigten als Unsinn bezeichnet und zurückgewiesen, bis endlich ein Genius in der Person eines sehr verehrten Herrn Abgeordneten dem Landtage aus diesem Labyrinthe heraushalf, den gordischen Knoten zerschnitt und dieses unlösliche Räthsel endlich löste, indem er vor das Haus mit einem Projecte trat, welches von der Majorität und vorzugsweise den Propinationsberechtigten sehr willkommen aufgenommen wurde.

Dieses Project wurde alsbald in die Propinationscommission gebracht, wo es in sehr kurzer Zeit erledigt, und in noch kürzerer Zeit von dem Landtage, und zwar am 26. Mai 1875, an einem Sonntage, zum Beschlusse erhoben wurde. Vergebens sträubte sich die Minorität gegen dieses Gesetz. Alle ruthenischen Abgeordneten, wie auch die masovischen Abgeordneten aus dem Stande der Landleute, welche stark vertreten waren, haben nach einer abgegebenen Erklärung zu Handen des Landeshauptmannes bei der dritten Lesung dieses Gesetzes den Saal verlassen. Als aber demungeachtet dieses Project, wie gesagt, von der Majorität beschlossen wurde, haben alsogleich nach gefaßtem Beschlusse die Abgeordneten des Kleingrundbesitzes, namentlich alle ruthenischen Abgeordneten, wie auch die masovischen Abgeordneten, zusammen einundvierzig an der Zahl, einen Protest an das Gesammtministerium mit der Bitte eingebracht, dasselbe möge dieses Gesetz der Allerhöchsten Sanction nicht unterbreiten.

Wir haben uns mit der Hoffnung vertröstet, die Regierung werde dem Klagerufe der Bevölkerung beider Theile Galiziens Gehör schenken und denselben berücksichtigen; wir wurden aber gar bald schmerzlich enttäuscht, als wir erfuhren, daß dieses Gesetz sofort sanctionirt wurde und als in einer kurz darauf folgenden Sitzung dieses hohen Hauses bereits die nun in Verhandlung stehende Vorlage wegen Nachlaß der Gebühren bei der Durchführung dieses Gesetzes von Seite der Regierung eingebracht wurde.

Meine Herren! Sie könnten fragen, warum wir diesem Gesetze gegenüber so hartnäckigen Widerstand leisten? Ich will diese Frage kurz beantworten. Ich werde jedoch mich über das Meritorische des Gesetzes nicht weitläufig auslassen. Ich will nicht erwähnen, daß wir, wie wir es schon im Landtage dargethan haben, das sogenannte Propinationsrecht nicht als Recht anerkennen, daß dasselbe bis zum Jahre 1848 immer als Privilegium galt, welches nur die Basis und den Titel für sich hatte, daß die Grundherrschaften bis dahin gegenüber der Bevölkerung die Functionen der Administration und Jurisdiction verrichteten und daß nach der Uebertragung dieser Functionen an die kaiserlichen Behörden dieser Titel und diese Basis verschwanden, daher dieses Privilegium mit dem Jahre 1848 nicht mehr die Fähigkeit der Ablösung hatte. Ich will auch nicht besprechen, daß dieses Propinationsprivilegium, welches im §. 11 des kaiserlichen Patentes vom Jahre 1848 als solches bezeichnet wird, durch nachträgliche ministerielle Verordnungen und Commentirungen dieses §. 11 des Gesetzes vom Jahre 1848 zum Rechte erhoben wurde und dann Ablösungsfähigkeit erlangte; es sind die ministeriellen Verordnungen vom 10. Juni 1849 und 4. October 1850; ich will auch nicht, meine Herren, besprechen und nachweisen, daß das und vorliegende Propinationsgesetz mit den bestehenden kaiserlichen Verordnungen, besonders aber mit dem neuen Gewerbegesetze in schroffem Widerspruche steht. Ich will davon nichts erwähnen, weil der verehrte Ausschuß bereits diese Frage zur Genüge erläutert hat; aber ich will mir erlauben, zwei Fragen aufzustellen. Erstens: Wird durch dieses Gesetz die Propination in Galizien aufgehoben oder nicht? Und zweitens: Werden durch dieses Gesetz die wirthschaftlichen und moralischen Zustände in Galizien gefördert oder vielleicht geschädigt?

Was nun die erste Frage anbelangt, so erlaube ich mir aus diesem Gesetze nur den Propinationsfond hervorzuheben. Dieser Propinationsfond

besteht aus directen Zahlungen und aus indirecten Entschädigungen. Zu den directen Zahlungen gehören folgende Quellen: Vor Allem die jährlichen Abgaben oder Besteuerungen zu Gunsten dieses Propinationsfondes von Seite der Schänker, und zwar zahlt derjenige Schänker, welcher aus dem Titel des Propinationsrechtes seine Schänke eröffnet, in den Propinationsfond in den Gemeinden von unter 1000 Einwohnern 10 fl., zwischen 1000 und 5000 Einwohnern 15 fl. und über 5000 Einwohner 20 fl. jährlich; diejenigen aber, welche nicht aus dem Titel des Propinationsrechtes eine Schänke eröffnen wollen, zahlen im ersten Falle 60, im zweiten Falle 80 und im dritten Falle 100 fl. jährlich. *(Unruhe. — Präsident gibt das Glockenzeichen.)* Das ist die erste Quelle der Zahlungen. Die zweite Quelle sind die einmaligen Abgaben derjenigen, welche eine Branntweinbrennerei oder Bierbrauerei oder Metherzeugung errichten. Von diesen zahlen die Ersteren 2000 fl. und die Letzteren 1000 fl. in den Propinationsfond. Hier muß ich bemerken, daß diejenigen, welche propinationsberechtigt sind, wenn sie in einer Ortschaft ihres Propinationsbereiches irgend eine solche Brennerei oder Brauerei neu errichten wollen, zu dieser Zahlung nicht verpflichtet sind. Die dritte Quelle sind die Strafen für Uebertretung dieses Gesetzes. Das sind, meine Herren, die baren Zahlungen zu diesem Propinationsfonde.

Außerdem haben sich die Berechtigten noch zwei Entschädigungen in diesem Gesetze gesichert, und zwar besteht die erste darin, daß die Propinationsberechtigten noch durch 26 Jahre die Propination in ihrem ganzen Umfange beibehalten, jedoch von dem Tage an gerechnet, an welchem die Landescommission die Schätzung aller Propinationsberechtigten im ganzen Lande durchgeführt haben wird. Ich erlaube mir hier zu bemerken, daß, nachdem zu dieser Schätzung kein bestimmter Termin gegeben wurde, es vielleicht im Interesse der Berechtigten sein wird, diese Anmeldungen und diese Verhandlungen bis ins Unendliche zu verziehen, so daß ich es wage nach meiner unmaßgeblichen Ansicht auszusprechen, daß, wenn diese Verhandlungszeit nicht noch weitere 26 Jahre, so doch gewiß 10 bis 12 Jahre dauern wird.

Die Zweite mit dem Zwecke der Propinationsaufhebung unvereinbare Entschädigung ist die: daß nach Ablauf dieser Periode von 26 und bezüglich etwa 50 Jahren die Propinationsberechtigten in jeder Ortschaft ihres Propinationsbereiches eine Schänke und dies mit einem Realrechte für ewige Zeiten zu behalten haben. Nun sehen Sie, meine Herren, daß auch nach Ablauf dieser Periode die Propination nicht aufgehoben, sondern vielmehr auf ewige Zeiten weiter bestehen wird, nur mit dem Unterschiede, daß dieses bis nun zu dubiose Recht zum Realrechte erwachsen wird, daher die Worte des Ausschußberichtes ganz richtig sind, daß für Galizien dieses Propinationsgesetz nicht das Propinationsaufhebungsgesetz, sondern vielmehr ein Propinationsconservirungsgesetz ist. Diese Worte lese ich in dem Berichte des verehrten Ausschusses. Nun, meine Herren, ist es so, daß die Propination durch dieses Gesetz nicht aufgehoben, sondern durch dasselbe noch mehr befestigt und unter den Schutz der Regierung gestellt wird, dann frage ich: Wofür soll gezahlt werden? Zu welchem Zwecke ist dieser Propinationsfond? Die Beantwortung dieser Frage überlasse ich dem Ermessen des hohen Hauses; ich finde keinen Zahlungstitel, höchstens dafür wird gezahlt, daß bis dahin dieses Recht zweifelhaft war und dann als Realrecht angesehen wird. Aber, meine Herren, ich möchte noch die Frage aufstellen: Wer wird denn zu diesem Propinationsfonde zahlen? Wer ist der eigentliche Zahler? Es heißt wohl in dem Gesetze: Ja, es werden die Schänker zahlen, es werden die Gründer der Branntweinbrennereien und Bierbrauereien zahlen. Nun, meine Herren, es ist ganz offenbar und in der Erfahrung begründet, daß die Gründer der Branntweinbrennereien und Bierbrauereien sich für diese 2000 fl. an den Schänkern revanchiren und die Schänker sowohl ihren Pachtschilling, wie auch den Beitrag zum Propinationsfonde an dem Consumenten suchen werden.

Nun frage ich, wer ist dieser Consument? Offenbar die Landbevölkerung. Also der eigentliche Zahler, der Träger dieser Kosten ist immer der Arme, ohnehin bis auf das äußerste verunglückte Landmann, der zum Trinken verlockt und verführt werden wird, damit der Propinationsfond wachse.

Nun, meine Herren, da die Propination durch dieses Gesetz nicht aufgehoben und die ganze Last des ungerechtfertigten Propinationsfondes auf den Landmann fält, so erlaube ich mir die zweite Frage in Erwägung zu ziehen, nämlich: ob durch dieses Gesetz die wirthschaftlichen und moralischen Zustände in Galizien gebessert oder geschädigt werden. Ich glaube, daß ich der Weisheit und den Erfahrungen des hohen Hauses nahetreten würde, wenn ich mich weitläufig über den Beweis auslassen wollte, daß dieses Gesetz nie einen Vortheil, sondern nur den größten Nachtheil und Schaden sowohl für die wirthschaftlichen, als auch für die moralischen Verhältnisse der Bevölkerung bringen müsse. Denken Sie sich, meine Herren, wenn dieses Gesetz zur Durchführung kommt, so werden durch diese 26 oder bis 50 Jahre so viel Schänken und Wirthshäuser als möglich in jeder Ortschaft concessionirt, damit der Propinationsfond anwachse. Diese Concessionirungen werden offenbar von der hohen Regierung

zu Gunsten des Propinationsfondes unterstützt werden.

Was wird geschehen in dieser Zeit? Es werden sich die Schänken noch mehr vermehren als jetzt, die Trunkenheit und der Suff wird das Aeußerste erreichen und die Schänken und Vertheidiger derselben werden sich doch berufen auf dieses Gesetz. Wo jetzt die Propination herrschaftlich oder jüdisch heißt, wird sie dann kaiserlich genannt werden: „Sie ist durch ein Gesetz bewilligt, ihr könnt trinken, so viel ihr wollt."

Wenn wir diese traurigen Folgen der Demoralisation und des wirthschaftlichen Ruines in Augenschein nehmen, welche dieses Gesetz nach sich zieht, so frage ich die Herren: Wie vereinigt sich dieses Propinationsgesetz mit dem eben in diesem hohen Hause neuerlich votirten Gesetze gegen die Trunkenheit? Wir lamentiren gerade und klagen über die Zustände in Galizien, das hohe Haus berücksichtigte dieselben und beschließt Gesetze gegen Wucher und Trunkenheit einerseits, während anderseits die hohe Regierung ein Gesetz vorlegt, welches diametral dem Gesetze gegen die Trunkenheit gegenübersteht. Welchen Erfolg werden wir davon haben? Wir haben in Galizien wie ich schon in diesem Hause hohen betont habe, gewiss Mäßigkeits- und Enthaltsamkeitsvereine; das arme Volk, am Abgrund des Verderbens, will sich selbst retten, es schwört auf's Evangelium, zeitlich oder bis zum Tode von dem Trunke sich zu enthalten. Und in diesem Momente, wo sich das Volk selbst retten will von dem Abgrunde, reichen wir ihm reichhaltige, Gift, damit es zu Grunde gehe. *(Unruhe, — Bravo! rechts.)*

Präsident *(das Glockenzeichen gebend)*: Ich bitte, meine Herren, die Redefreiheit dahin zu wahren, daß es dem Herrn Redner möglich wird, sich verständlich zu machen. Den Herrn Redner möchte ich aber anderseits ersuchen, sich an den Gegenstand der Verhandlung zu halten; derselbe betrifft nicht die Aufhebung des Propinationsrechtes, sondern die Bewilligung oder Nichtbewilligung der Stempel- und Gebührenbefreiung der beteffenden Verhandlungen.

Abgeordneter **Zaklinski** *(fortfahrend)*: Wenn ich, meine Herren, gegen das Gesetz, beziehungsweise gegen die Regierungsvorlage stimmen werde, so muß ich im vorhinein die Bemerkung machen, daß dies nicht aus reiner Opposition gegen meine Collegen oder die hohe Regierung geschieht; ich habe dabei nur die Absicht, dem galizischen Landtage durch Ablehnung dieser Regierungsvorlage noch einmal die Gelegenheit zu bieten, das ganze Gesetz in reife Erwägung zu ziehen und solche Abänderungen zu treffen, welche geeignet wären, diesem Klagerufe der Bevölkerung zu entsprechen und den traurigen Zuständen in unserem Lande Rechnung zu tragen.

Meine Herren! Ich erlaube mir an die verehrten Herren Collegen aus Galizien, welche dieses Propinationsgesetz im Landtage beschlossen haben, zu appelliren. Es ist ja, meine Herren, eine Thatsache, daß im Jahre 1848 unsere Adeligen selbst die Initiative zur Aufhebung der Robot ergriffen, ja, es steht sogar in dem betreffenden kaiserlichen Patente, daß die Grundherrschaften selbst um die Aufhebung der Robot gebeten haben. Es ist ferner bekannt, daß sie bei Aufhebung derselben sich durchaus nicht die Ablösung des Propinationsrechtes reservirt haben; sie haben den größten Wohlthätigkeitssinn an den Tag gelegt. Nun, meine Herren, wäre es vielleicht nicht angezeigt, den entgegengesetzten Standpunkt einzunehmen, nachdem der Grund und Boden doch nach ihrem Wunsche und ganz zu ihrer Befriedigung abgelöst wurde und nachdem bis heute schon durch 29 Jahre 51 Kreuzer per Gulden gezahlt und vielleicht noch viele Jahre hindurch gezahlt werden wird.

Meine Herren! Wenn ich Ihnen die zweite Wunde, welche unserem Landvolke zugefügt wurde, in Erinnerung bringe, nämlich die Ablösung der Servitut, durch welche unserer Landbevölkerung der Lebensnerv unterbunden wurde, wenn ich noch bemerke, daß, wie der verehrte Ausschuß sagt, die Propination die Pflegestätte der Branntweinpest ist, so möchte ich Sie doch im Namen der Bevölkerung bitten, dieses Gesetz insoweit abzuändern, daß Sie, wenn Sie schon nicht mit dem Großmuthe, von dem Sie ursprünglich beseelt waren, vorgehen wollen, wenigstens nach der Art und Weise verfahren, wie es andere Kronländer, wie Böhmen, Schlesien, Mähren gethan haben, nämlich dieses Gesetz zu modificiren. Dann, wenn Sie diesen Edelsinn der armen Bevölkerung gegenüber beweisen, dann können Sie auf die Dankbarkeit des Volkes rechnen.

Meine Herren! Als einst im römischen Reiche sich die Plebejer gegen den Adel auflehnten, aus der Stadt zogen und nicht mehr für denselben arbeiten wollten, hat sie ein Consul durch die bekannte Fabel von der Auflehnung der Glieder gegen den Magen zur Nachgiebigkeit bewogen. Wenn nun der Magen den Gliedern gesunde Säfte zuführt, so können wohl beide existiren; wenn aber von Seite des Magens, oder auf den speciellen Fall übertragen, von Seite der adeligen Grundherrschaften dem Volke statt gesunder Säfte Gift gereicht wird, dann, meine Herren, wird der Tod sowohl die Glieder als den Magen hinraffen.

Nun, meine Herren, bei dieser Gelegenheit erlaube ich mir auch einen Klageruf an die hohe Regierung zu richten: Wolle doch die hohe Regierung uns, eine Nation von dritthalb Millionen, nicht zum Opferstocke verschiedener fremden Concessionen machen,

wolle die hohe Regierung uns nicht bloß als Material zu Gut- und Blutsteuern ansehen, wolle sie vielmehr mit jener Gerechtigkeit und Gleichberechtigung uns begegnen, wie sie die ganze Familie der Kronländer verdient.

Es ist sehr schmerzlich für unsere Bevölkerung, daß wir trotz der verschiedenen Bittgesuche und Memoranden, wie dies auch bei dem Propinationsgesetze der Fall war, nie gehört werden, noch Berücksichtigung finden.

Nachdem ich meine Ansicht über dieses Propinationsgesetz und die Ursachen, warum ich gegen die Regierungsvorlage und für den Ausschußantrag stimmen werde, auseinandergesetzt habe, empfehle ich dem hohen Hause die Annahme des Ausschußantrages. *(Bravo! im rechten Centrum).*

Präsident: Ich ersuche zur Kenntniß zu nehmen, daß Herr Ministerialrath v. Medvey als Regierungsvertreter anwesend ist.

Es hat sich zum Worte gemeldet der Herr Abgeordnete Dr. Dunajewski; ich ertheile ihm dasselbe.

Abgeordneter Dr. **Dunajewski**: Ein besonderer Scharfsinn gehört wohl nicht dazu, um das Schicksal der gegenwärtigen Vorlage in diesem hohen Hause im voraus zu bestimmen, und gerade die Ueberzeugung, welches Resultat die heutige Debatte haben wird, würde mich persönlich wenigstens bestimmen, gar kein Wort weiter über diese Sache zu verlieren, wenn es nicht eben ein Landesgesetz, ein Landesrecht und sehr wichtige volkswirthschaftliche Interessen des Landes wären, welche meiner unmaßgeblichen Ansicht nach von dem verehrten Budgetausschusse, wenn sein Antrag zum Beschlusse erhoben wird, ganz einfach geschädigt werden.

Die Pflicht also gegen das Land und den Landtag, dem ich anzugehören die Ehre habe, nicht die Hoffnung auf irgend einen Erfolg ist es, die mich veranlaßt, das hohe Haus, für einige Augenblicke wenigstens um geneigtes Gehör zu bitten für die Ausführungen, die von unserer Seite gegen den Antrag des verehrten Budgetausschusses gemacht werden.

Es ist vor einigen Augenblicken ganz richtig bemerkt worden, daß der galizische Landtag durch einen langen Zeitraum sich mit dieser Angelegenheit befaßt hat, er wollte aber das bestehende Propinationsrecht aufheben. Natürlich mußte der galizische Landtag das Princip festhalten, das auch in den Grundgesetzen Ausdruck findet, daß eine Enteignung ohne Entschädigung überhaupt nicht stattfinden kann. Würde der galizische Landtag von solchen Principien beseelt sein, wie sie durch einige Sätze des geehrten Herrn Vorredners mir wenigstens durchzuschimmern scheinen, so würde ihm offenbar sein Werk sehr erleichtert, er würde ganz einfach ein Gesetz beschließen: „Vom 1. Jänner 1878 ist das Propinationsrecht aufgehoben."

Das wollte der Landtag nicht thun, das durfte er nicht thun, weil, Gott sei Dank, solche Principien bei uns nicht überhandnehmen. Leider sind in neuester Zeit in der Umgebung des Herrn Vorredners Anzeichen derartiger Principien vorgekommen, aber der galizische Landtag wird hoffentlich nie solchen Principien huldigen. Es handelte sich also um ein wirklich bestehendes, von allen Regierungen, von den alten polnischen Königen, von deren Nachfolgern, den österreichischen Regierungen bestätigtes Recht, ein Recht, das nach einem Ausweise, und zwar nach einem amtlichen in den Jahren 1868 bis 1873 4,304.000 fl. einbrachte, das ist nämlich das von den Steuerpflichtigen fatirte Einkommen. Zieht man nun die Steuer von 590.000 fl. ab, so bleiben noch 3,700.000 fl. jährliches Einkommen. Wollte man die gewöhnliche fünfpercentige Verzinsung als Capitalisirungsmaßstab anwenden, so haben wir es mit einem Capitale von 74,000.000 fl. zu thun. Nimmt man aber eine zehnpercentige Verzinsung als Capitalisirungsmaßstab, so bleibt die Hälfte, immerhin noch ein sehr beträchtliches Vermögen. Und damit man nicht meine, daß es sich bloß um Privatrechte handelt — wobei überhaupt galizische Privatrechte hier auf kein besonderes Wohlwollen zu rechnen haben — so muß ich doch erinnern, daß in diesem Gesammteinkommen städtisches Vermögen, Staatsvermögen, Religionsfondsvermögen in einem Betrage von beinahe vier Millionen sich befindet. Nun konnte der galizische Landtag nicht anders vorgehen, als die Mittel zu suchen, um diese Rechte, wenigstens ohne sehr bedeutende Verluste, Verluste, die den Grundeigenthümer, aber auch die Gläubiger treffen, aufzuheben. Es ist ganz richtig gesagt worden, daß man denjenigen nicht finden konnte, der für diese Rechte eine entsprechende Entschädigung zu zahlen willens und zu zahlen fähig wäre, und zwar ganz einfach aus dem Grunde, weil die Aufhebung dieses Rechtes Niemandem einen materiellen Nutzen bringen wird, wenigstens keiner Person und keiner Classe des Volkes, die überhaupt auf eine Berücksichtigung Anspruch hätte. Das ist der einfache Thatbestand. Es war die Idee angeregt worden — und ich habe mir auch schon im verehrten Ausschusse erlaubt, dies zu erwähnen — einen Landesfond zu gründen aus den Einkünften der gesammten Propination, diese letztere dann gleich aufzuheben und aus dem Landesfonde, ohne irgend Jemanden in Anspruch zu nehmen, die Berechtigten zu entschädigen.

Dieser Idee standen mannigfaltige Hindernisse, finanzieller und ökonomischer Natur im Wege und insbesondere ein im Landtage nicht zu bewältigendes Hinderniß: die kategorische Erklärung der

Person und Würde zolle — glaube ich nicht, daß Herr Präsident als Präsident des Hauses davon Kenntniß haben können, ob der Ausschuß eine Specialberathung vorgenommen hat oder nicht. Ich glaube im Gegentheile aus der in das Einzelne gehenden Kritik der gesammten Regierungsvorlage, wie sie der Ausschuß in seinem Berichte vornimmt, indem er die einzelnen Paragraphe citirt und daran ihre nach der Ansicht des Ausschusses dem öffentlichen Interesse nachtheilige Wirkung bewiesen wird, muß doch angenommen werden, daß der Ausschuß, ehe er über eine Regierungsvorlage zur Tagesordnung übergeht, eine Specialberathung vorgenommen hat. Ich müßte sonst dem Ausschusse zu nahe treten, wenn ich voraussetzen sollte, daß er, ohne überhaupt in das Einzelne einzugehen, ganz cavalièrement über eine Regierungsvorlage zur Tagesordnung übergeht.

Das ist meine Ansicht. Da ich nicht fordern kann und auch nicht fordere, daß der Herr Präsident meine Ansicht als begründet annimmt, so bitte ich, falls es überhaupt zu dieser Abstimmung kommen sollte, das hohe Haus um seine Meinung zu fragen, und der Herr Präsident wird es mir nicht übel nehmen, wenn ich in einem zweifelhaften Falle über die Interpretation der Geschäftsordnung von dem Ausspruche des Herrn Präsidenten an den Ausspruch des gesammten Hauses appellire.

Präsident: Ich habe bezüglich der Abstimmung die Frage bezeichnet, meine Anschauung darüber bemerkt, in welcher Weise die Abstimmung vorzunehmen wäre. Bezüglich dieses Vorganges stimmen wir überein; nur für den Fall, als der Uebergang zur Tagesordnung abgelehnt und das Eingehen in die Specialdebatte beschlossen wird, weicht meine Anschauung von jener des Herrn Abgeordneten Dr. Dunajewski dahin ab, daß ich meine, das hohe Haus könne ohne Vorberathung nur für den Fall in die Specialberathung eingehen, als nach §. 42 der Geschäftsordnung die Abkürzung ausdrücklich beschlossen wird. Darauf müßte ein eigener Antrag gestellt werden; der ist aber nicht gestellt worden; eine Vollberathung ohne Vorberathung kann ich aber nicht zugeben, weil die Geschäftsordnung ausdrücklich vorschreibt, daß über jedes Gesetz eine Vorberathung stattfinden müsse.

Der Herr Abgeordnete Dr. Dunajewski hat gesagt, ich könne nicht wissen, ob nicht der Ausschuß eine Specialberathung vorgenommen habe. Das muß ich allerdings annehmen und wissen, weil dies in den Protokollen des Ausschusses enthalten sein müßte; sie enthalten aber darüber nichts. Der Ausschuß hatte am Schlusse der Berathung beschlossen, zur Tagesordnung überzugehen; daß in der Berathung von Paragraphen gesprochen wurde, das ist nur ein Beweis dafür, daß die Herren von dem Gesetze im Allgemeinen Kenntniß genommen haben; daß aber über die Paragraphe im Einzelnen eine Debatte gepflogen und abgestimmt wurde, folgt daraus nicht.

Ich kann daher meine Anschauung nur aufrecht halten, bin jedoch, falls der Antrag des Herrn Abgeordneten zur Abstimmung kommen sollte, recht gern bereit, das hohe Haus darüber zu befragen; ich bin weit entfernt, meine Meinungen als allein maßgebend anzusehen. Ich glaube aber, daß nur, wenn der §. 42 der Geschäftsordnung angewendet würde, heute in die Specialberathung eingegangen werden könnte.

Ich werde nun zur Abstimmung schreiten. Ich ersuche nun die Herren, welche mit dem Antrage des Ausschusses, welcher lautet *(liest)*:

„Das hohe Haus wolle beschließen:

„„Es werde über die Regierungsvorlage, betreffend die Stempel- und Gebührenbefreiung der Verhandlungen über Aufhebung und Ablösung des Propinationsrechtes im Königreiche Galizien und Lodomerien mit dem Großherzogthume Krakau, zur Tagesordnung übergegangen"" —

einverstanden sind, sich zu erheben. *(Geschieht.)* Der Uebergang zur Tagesordnung ist mit 134 gegen 62 Stimmen angenommen, somit der Gegenstand erledigt.

Bevor ich zum weiteren Gegenstande der Tagesordnung, zur Wahl der Delegationsmitglieder, übergehe, ertheile ich Seiner Excellenz dem Herrn Handelsminister zur Beantwortung mehrerer Interpellationen das Wort.

Handelsminister Ritter v. **Chlumecky:** Die Herren Abgeordneten Dr. Fanderlik und Genossen haben in der 226. Sitzung des hohen Hauses am 22. Jänner 1877 aus Anlaß eines am 20. August 1876 in der Strecke Prerau-Leipnik der Kaiser Ferdinands-Nordbahn vorgekommenen Eisenbahnunfalles nachfolgende Interpellation an mich gerichtet *(liest)*:

„Welche Vorkehrungen gedenkt der Handelsminister zu treffen, um die Direction der k. k. priv. Kaiser Ferdinands-Nordbahn zu verhalten, daß sie auf ihren Linien in Mähren die Gleichberechtigung der Landessprachen mindestens insoweit durchführe, daß die Sicherheit des Verkehres nicht leide und das Leben der Passagiere nicht in Gefahr gebracht werde."

Ich beehre mich, diese Interpellation mit Nachfolgendem zu beantworten:

Nach §. 62 der Eisenbahnbetriebsordnung vom 16. November 1851 muß das Betriebspersonale mit Dienstesvorschriften und Instructionen betheilt werden, in welchen die ihm obliegenden Pflichten und die zur Erhaltung der Ordnung, Regelmäßigkeit und

Sicherheit des Betriebes geeigneten, zur Richtschnur ertheilten Vorschriften genau und umständlich zu bezeichnen sind.

Die Kaiser Ferdinands-Nordbahn läßt ihre Instructionen in deutscher, čechischer und polnischer Sprache auflegen und vertheilen. Nur jene in der Interpellation erwähnte neue Vorschrift für Bahnaufsicht, mit welcher im Jahre 1875 für unmittelbar nach einander folgende Züge die Deckung des vorangehenden Zuges mittels Haltsignals auf 10 Minuten, beziehungsweise, wenn der nachfolgende Zug ein Eilzug ist, auf 15 Minuten erhöht worden ist, war, wie aus den gepflogenen Erhebungen hervorgeht, zur Zeit des in Rede stehenden Unfalles deßhalb noch nicht in čechischer Sprache zur Vertheilung gelangt, weil sich die zuerst nach der Schriftsprache vorgenommene Uebersetzung des deutschen Textes ins Čechische als vollkommen unbrauchbar erwies und eine zweite Uebersetzung in populärer Fassung noch so viele Unklarheiten enthielt, daß auch diese nicht vertheilt werden konnte, sondern an eine dritte Uebersetzung gegangen werden mußte.

Trotzdem aber das Bahnbewachungspersonale čechischer Nationalität diese Instruction noch nicht in dieser Sprache erhalten hatte, konnte die Sicherheit des Betriebes nicht als gefährdet bezeichnet werden, weil bei dem Umstande, als erfahrungsgemäß bei dem unteren Bahnbewachungspersonale das Selbststudium allein ohnedies nicht eine genügende Gewähr für das Verständniß der Instructionen bietet, das Hauptgewicht auf die Belehrung und Prüfung desselben gelegt werden muß, welche Einrichtung bei der Kaiser Ferdinands-Nordbahn schon seit dem Jahre 1871 besteht, im Jahre 1873 sämmtlichen Bahnverwaltungen als obligatorische Maßregel aufgetragen und thatsächlich in intensivster Weise gehandhabt wurde.

Der Beweis dafür, daß auch bezüglich der in Rede stehenden Instruction wiederholte Belehrungen und Prüfungen des Bahnverwaltungspersonales und speciell des in Anklagestand versetzten Bahnwächters vor dem Unfalle stattgefunden haben und daß letzterer diese Prüfungen immer mit gutem Erfolge bestanden hat, hat die Kaiser Ferdinands-Nordbahn durch die mir vorliegenden Rapporte erbracht.

Es ist auch durch die von der Generalinspection gepflogenen Erhebungen constatirt worden, daß nicht mangelhafte Instruction, sondern Unachtsamkeit dieses Bahnwächters und des Personales des Eilzuges den Unfall verschuldete.

Ich erblicke daher in dem erwähnten Vorfalle keinen Anlaß zu einer besonderen Verfügung an die Kaiser Ferdinands-Nordbahn bezüglich der Durchführung der Gleichberechtigung der Landessprachen auf ihren Linien in Mähren zur Wahrung der Sicherheit im Eisenbahnverkehre.

Die Herren Abgeordneten Ritter v. Schönerer und Genossen haben in der 258. Sitzung des hohen Abgeordnetenhauses vom 18. Mai 1877 an mich folgende Interpellation gerichtet (*liest*):

„Ist die effective Einzahlung der von den Concessionären der k. k. priv. niederösterreichischen Südwestbahnen (Leobersdorf-St. Pöltner Bahn sammt Nebenlinien) zu begebenden 1,100.000 (richtig 1,110.000) fl. in Actien auch wirklich erfolgt und in welcher Weise?

2. Hat die hohe Regierung die Gewißheit, daß das bewilligte Anlagecapital nicht überschritten werden wird und keine Nachtragsforderungen oder schwebende Schulden folgen werden?

3. Welche Vorkehrungen wurden bezüglich einer den Verhältnissen und der geographischen Lage dieser Bahnen entsprechenden Betriebsführung getroffen, insbesondere wurde Sorge getragen, daß die Betriebsführung durch eine der beiden großen Anschlußbahnen rechtzeitig übernommen und die Gefahr eines kostspieligen und unproductiven Selbstbetriebes im vornhinein beseitigt werde?“

In Beantwortung dieser Interpellation habe ich die Ehre, dem hohen Hause die nachstehenden Mittheilungen zu machen:

Auf das in Gemäßheit des Uebereinkommens vom 9. Mai 1876 (R. G. Bl. Nr. 69) seitens der Concessionäre der k. k. priv. niederösterreichischen Südwestbahnen aufzubringende Actientheilcapital im Nominalbetrage von 1,110.000 fl. ist laut der von der Gesellschaft gelieferten Buchauszüge bis zum 30. April d. J. theils in Barem, theils in den nach Maßgabe der Gesellschaftsstatuten zulässigen und der Barzahlung gleichzuachtenden Naturalleistungen ein Gesammtbetrag von 690.600 fl. thatsächlich eingezahlt worden.

Die Unterbringung des sonach erübrigenden Actiencapitales ist durch Vereinbarungen mit den Bauunternehmern, Lieferanten und anderweitigen, im Vertragsverhältnisse zu der Unternehmung stehenden Interessenten sichergestellt und haften in Gemäßheit des oben bezogenen Uebereinkommens die Concessionäre persönlich und solidarisch, insbesondere auch mit einer im Betrage von 50.000 fl. österr. Währ. erliegenden Caution dafür, daß das in Rede stehende Actiencapital thatsächlich, und zwar zu einem im Sinne des Gesetzes vom 16. Mai 1874 (R. G. Bl. Nr. 64) von der Regierung zu genehmigenden Course aufgebracht, beziehungsweise eingezahlt werde.

Ein vollkommen sicheres Urtheil über die gesammten Kosten eines Bahnbaues kann von der vollständigen Herstellung und Inbetriebsetzung der Bahn, sowie vor dem Abschlusse und der Abwicklung der

bezüglichen in der Regel sehr umfangreichen Abrechnungen nicht gewonnen werden.

Nach dem dermaligen Stande dieses Bahnbaues ist die Möglichkeit der Ueberschreitung des bewilligten Anlagecapitales allerdings nicht ganz ausgeschlossen, aber es läßt sich mit Bestimmtheit annehmen, daß eine erhebliche Ueberschreitung desselben nicht eintreten wird, daher auch nach aller Voraussicht die Nothwendigkeit nicht besteht, einen weiteren Zuschuß aus Staatsmitteln in Anspruch zu nehmen.

Was die Art und Weise der künftigen Betriebsführung der niederösterreichischen Südwestbahnen anlangt, so habe ich nach reiflicher Erwägung aller einschlägigen Verhältnisse mich dafür entschieden, wenigstens für die erste Zeit eine selbständige Betriebsführung zu gestatten.

Zu dieser Entschließung sah ich mich dadurch veranlaßt, daß diese Bahnlinie vermöge ihrer localen Bedeutung und ihres secundären Charakters in der einfachsten Weise und abweichend von den üblichen Betriebsformen der Hauptbahnen betrieben werden soll und daß es von besonderem Werthe erschien, einen derartigen Secundärbahnbetrieb unter unmittelbarer Aufsicht der Regierung zu organisiren und versuchsweise einzuleiten, während die Betriebsführung dieser Eisenbahn durch eine der beiden großen Anschlußbahnen zu der Besorgniß berechtigten Anlaß gegeben hätte, daß dem secundären Charakter der Bahn beim Betriebe nicht gehörig Rechnung getragen wird. Auch ist die Annahme nicht ausgeschlossen, daß beide Nachbarbahnen an der Entwicklung des Verkehres auf einzelne Theile der österreichischen Südwestbahnlinien kein Interesse haben, ja, daß zum Theile gerade eine Interessencollision eintreten könnte.

Bei dieser Sachlage schien die versuchsweise Einrichtung eines sebständigen Betriebes umsomehr geboten, als hiedurch, wie wohl mit aller Bestimmtheit angenommen werden kann, eine weitere finanzielle Belastung des Staatsschatzes nicht erwachsen wird.

In der 261. Sitzung des hohen Hauses am 5. Juni d. J. haben die Herren Abgeordneten Dr. Hallwich und Genossen die Anfrage an mich gerichtet:

1. Ob ich von einer durch das k. k. Reichskriegsministerium bei einer ausländischen Firma effectuirten größeren Bestellung von Leinenartikeln zu ärarischen Zwecken Kenntniß erhalten — und

2. ob ich geneigt sei, dahin zu wirken, daß derartige Bestellungen künftig der heimischen Industrie zugewendet werden?

Ich habe die Ehre, diese Interpellation auf Grund der mir vom Herrn Reichskriegsminister ertheilten Auskunft mit Nachfolgendem zu beantworten:

Ad 1. Die Leinenwäsche und Bettwaarenfabriksfirma Julius Henel, vormals C. Fuchs in Breslau hat sich dem Reichskriegsministerium gegenüber erboten, dem k. k. Officierstöchterinstitute zu Hernals eine sehr werthvolle Ausstattung an Tischwäsche und Leinwanden zum Geschenke zu machen *(Heiterkeit — Rufe: Hört!)*, welches Geschenk das Reichskriegsministerium angenommen hat. Eine Bestellung, welcher Art immer, ist also vom Reichskriegsministerium bei der genannten Firma nicht gemacht worden, sondern es handelte sich in dem von den Herren Interpellanten erwähnten Falle lediglich um die Zuwendung eines Geschenkes durch eine ausländische Firma an ein inländisches öffentliches Institut. *(Heiterkeit.)*

Ad 2. Bei dieser Sachlage entfällt die Beantwortung auf die zweite Frage und erübrigt nur, darauf hinzuweisen, daß die inländische Industrie seitens des Reichskriegsministeriums bei den Bestellungen für das neue FeldartilleriematerIale, bei Lieferungen von Monturs- und Rüstungssorten u. s. w. jederzeit unterstützt wird und daß ich es als meine selbstverständliche Amtspflicht erachte, jeden sich mir darbietenden Anlaß zu ergreifen, Bestellungen, welche aus öffentlichen Mitteln erfolgen, der heimischen Industrie zuzuwenden. *(Bravo!)*

Der Herr Abgeordnete Skene und Genossen haben in der Sitzung des hohen Hauses am 19. Juni d. J. in der Voraussetzung, daß den k. k. Officieren für die Benützung der Eisenbahnen eine Preisermäßigung derart erwirkt werden soll, daß sie künftig für außerdienstliche Reisen nur jene Transportkosten zu zahlen haben werden, welche bisher von den im Dienste reisenden und mit Marschroute versehenen Officieren verrechnet wurden, nachstehende Fragen an mich gerichtet *(liest)*:

„1. Aus welchem Grunde wird den Officieren bei außerdienstlichen Reisen diese neue Begünstigung zugewendet?

2. Wie ist diese neue Begünstigung, die eine neue Belastung der Eisenbahnen nach sich zieht, mit einer gesunden Eisenbahnpolitik in Einklang zu bringen?

3. Wie ist die neue Begünstigung zu rechtfertigen gegenüber den vielen österreichischen Bahnen, welche keinen wirklichen Ertrag abwerfen und die vom Staate theils durch Capitalsbetheiligung, theils durch Subventionen unterstützt werden?

4. Gedenkt der Herr Handelsminister diese Tarifreduction dem Abgeordnetenhause zur Beschlußfassung vorzulegen?"

Ich habe die Ehre, diese Interpellation, wie folgt, zu beantworten:

Anläßlich der durch die Einführung des metrischen Maßes und Gewichtes nothwendig gewordenen Erneuerung der heute noch in Kraft stehenden

Militärtarifübereinkommen mit den Eisenbahnen wurde von Seite der Militärverwaltung der Wunsch ausgesprochen, daß die bezüglichen Bestimmungen möglichst vereinfacht, zu diesem Zwecke mit sämmtlichen österreichischen Bahnverwaltungen nur ein einziges, einheitliches Uebereinkommen abgeschlossen und bei dieser Gelegenheit unter Anderen auch die für außerdienstliche Fahrten der Officiere sowohl wie der Mannschaft von den Bahnen bereits zugestandenen Begünstigungen einheitlich gestaltet und in das Uebereinkommen aufgenommen werden mögen.

Diese Wünsche wurden über Ersuchen des Herrn Reichskriegsministers den Bahnverwaltungen mitgetheilt, und habe ich lediglich den beiderseitigen Vertretern Gelegenheit zu einem Meinungsaustausche über die einzelnen Punkte eines neuen Uebereinkommens geboten, die weiteren Verhandlungen wurden sodann von einem aus der Mitte der Bahnverwaltungen gewählten Comité mit der Militärverwaltung unmittelbar geführt. Nach einem erst kürzlich festgestellten Entwurfe, welcher aber noch nicht die formelle Zustimmung aller Bahnverwaltungen erlangt hat, ist für außerdienstliche Fahrten von in Uniform reisenden Officieren und denselben gleichrangirenden Militärbeamten eine Fahrpreisermäßigung in Aussicht genommen, welche jedoch nicht so weit geht, als die Herren Interpellanten annehmen. Es wird nämlich lediglich beabsichtigt, die den genannten Militärpersonen bereits gegenwärtig auf fast allen Bahnen zugestandene Fahrpreisermäßigung auf 50 Percent des allgemeinen Tarifes für die von ihnen benützte Wagenclasse, das ist auf jenes Maß zu erhöhen, welches der Mannschaft des Heeres, der Marine und der activen Landwehr beider Reichshälften nach wie vor für die dritte Wagenclasse gewährt wird. Solche Begünstigungen, ganz ähnlich, wie es bei den oft mit einem noch höheren Percentsatze ermäßigten Saisonabonnements — Rundreise-, Arbeiter-, Schülerkarten u. dergl. — der Fall ist, können schon an und für sich nicht als die betreffende Eisenbahn schädigend angesehen werden.

In diesem Falle kann aber von einer neuen, mit einer gesunden Eisenbahnpolitik unvereinbarlichen Belastung der Eisenbahnen umsoweniger die Rede sein, als die obige Bestimmung nur einen Punkt eines Uebereinkommens bildet, welches in seiner Gesammtheit sowohl für die Eisenbahnen als auch für die Kriegsverwaltung vortheilhaft und zweckmäßig erscheint, welches insbesondere durch die gleichzeitig stipulirte Gebührencreditirung für Militärtransporte manche gegenwärtig bestehende, für die Eisenbahnen nachtheilige Unzukömmlichkeiten beseitigt und wesentliche Erleichterungen in Beziehung auf die Verrechnung bietet.

Bei dieser Sachlage erblicke ich keine Veranlassung, jene Eisenbahnen, welche den Staatsschatz belasten — und nur bezüglich dieser könnte eine derartige Ingerenz in Frage kommen — an dem Beitritte zu obigem Uebereinkommen zu hindern.

Da übrigens die Bahnverwaltungen sich hiebei innerhalb ihrer concessionsmäßigen Rechte und Pflichten bewegen, entfällt auch jede Veranlassung zur Einbringung einer diesfälligen Vorlage an das hohe Haus.

Präsident: Seine Excellenz der Herr Finanzminister hat sich ebenfalls behufs Beantwortung einer Interpellation zum Worte gemeldet; ich ertheile ihm dasselbe.

Finanzminister Freiherr v. **Pretis:** In der Sitzung des hohen Hauses vom 26. Juni d. J. hat der Herr Abgeordnete Dr. Bareuther und Genossen die vermeintliche Verfügung der Finanzlandesdirection in Prag, welche dahin gehe, alle Vereine, namentlich Unterstützungsvereine, wenn sie auch humanitäre Zwecke verfolgen, der Besteuerung zu unterziehen, zum Anlasse genommen, um an die Regierung die Frage zu stellen: Auf welche Bestimmung sich die mit Erlaß der Finanzlandesdirection Prag vom 29. April 1877 angeordnete Besteuerung gründe, und ferner, ob der Finanzminister gewillt sei, die Verfügung zu treffen, daß es von dem citirten Erlasse, der der bisherigen Anwendung und dem Principe einer rationellen Steuergesetzgebung zuwiderläuft, sein Abkommen erhalte?

Auf diese Interpellation beehre ich mich, Folgendes zu antworten:

Mit dem Erlasse vom 29. April 1877 hat die Prager Finanzlandesdirection die untergeordneten Steuerbehörden pflichtmäßig angewiesen, den Vereinskataster nach dem Stande vom 1. Jänner 1877 richtigzustellen, wie dies im Vorjahre, bezüglich des Standes vom 1. Jänner 1876 geschah, und sich hiebei auf die Weisung beschränkt, bei jedem einzelnen Vereine die die Steuerpflichtigkeit oder Steuerfreiheit begründenden Momente im Kataster ersichtlich zu machen.

Eine Verfügung, wonach sämmtliche Vereine, namentlich die Unterstützungsvereine der Besteuerung zu unterziehen seien, wurde weder in dem bezogenen Erlasse, noch überhaupt getroffen, da es nicht im Wirkungskreise der Verwaltungsbehörde gelegen ist, eine Steuerbefreiung in jenen Fällen zu beheben, in welchen sie durch das Gesetz gewährleistet ist.

Präsident: Bevor wir zur Wahl in die Delegation gehen, möchte ich mir noch die Aufmerksamkeit des hohen Hauses erbitten. Es liegen zwei Verzeichnisse von Petitionen vor, das 42. und 43. Die betreffenden Petitionen sind vom Ausschusse durchberathen und die Anträge, die gestellt sind, sind durchgehends nicht meritorischer Natur, sondern gehen dahin, daß die betreffenden Petitionen der Regierung zur Erledigung oder Würdigung abgetreten werden. Um diese Petitionen bei der beinahe zu erwartenden Vertagung des hohen

Hauses nicht unerledigt zu lassen, möchte ich mir nach einem früheren Vorgange erlauben, an das hohe Haus die Anfrage zu stellen, ob es nicht damit einverstanden wäre, daß diese Petitionen, die vom Ausschusse erledigt wurden, nach den Anträgen, wie sie gedruckt vorliegen, insofern dieselben nicht meritorischer Natur sind, an die betreffenden Ministerien abgetreten werden.

(Abgeordneter Freiherr v. Hammer-Purgstall meldet sich zum Worte.)

Der Herr Abgeordnete Freiherr v. Hammer-Purgstall hat das Wort.

Abgeordneter Freiherr v. **Hammer-Purgstall:** So sehr ich überzeugt bin, daß die Regierung gewiß bestrebt ist, den in den Petitionen enthaltenen Wünschen, soweit es thunlich ist, gerecht zu werden; wenn ich auch zugebe, daß die Anträge bei den weitaus meisten derart sind, daß sie der Regierung zur Würdigung oder überhaupt abgetreten werden: so möchte ich doch bitten, von der von dem verehrten Herrn Präsidenten vorgeschlagenen Art Umgang zu nehmen.

Es ist dieser Vorgang schon vor mehreren Jahren beobachtet worden, und ich kann nur aus meinem Wahlbezirke, welcher 14 Städte und Märkte umfaßt, constatiren, daß diese Art und Weise, Petitionen zu verhandeln, den allerungünstigsten Eindruck in allen Schichten der Bevölkerung gemacht habe. *(Rufe links: Sehr richtig!)*

Die Petenten, welche sich, sei es als Corporationen und sei es als Private vertrauensvoll an das Abgeordnetenhaus wenden, wobei, ich wiederhole das, das Resultat, wenigstens in den weitaus meisten Fällen nichts Anderes sein mag, als wenn die Petitionen der Regierung einfach abgetreten würden, fühlen sich schmerzlich enttäuscht und es macht geradezu einen deprimirenden Eindruck, wenn nicht einmal der Berichterstatter in die Lage kommt, ein Wort über die Petitionen zu sagen.

Es würde meinen Wünschen am meisten entsprechen, wenn das hohe Haus sich bereit erklären würde, in die Berathung der Petitionen noch vor der Vertagung einzugehen. Ich würde glauben, daß gegenüber der Bevölkerung, welche sich vertrauensvoll an das Abgeordnetenhaus wendet, ein Opfer von einigen Stunden ein allzugroßes nicht wäre, welches dem hohen Hause zugemuthet würde.

Sollte das hohe Haus nicht geneigt sein, darauf einzugehen, so würde ich statt der in der Bevölkerung gründlich perhorrescirten cumulativen Abtretung an die Regierung, ich sage: cumulative Abtretung, mir erlauben, den Antrag zu stellen, daß diese Petitionen in der ersten oder mindestens einer der ersten Sitzungen nach Wiederzusammentritt des Abgeordnetenhauses auf die Tagesordnung gesetzt werden. *(Rufe: Richtig!)*

Ich erlaube mir also den bestimmten Antrag zu stellen, das hohe Haus wolle noch vor der Vertagung in die Berathung dieser Petitionen eingehen — oder den Eventualantrag, es wollen diese Petitionen auf die Tagesordnung einer der ersten Sitzungen nach dem Wiederzusammentritte des Abgeordnetenhauses gesetzt werden. *(Bravo!)*

Präsident: Ich will nur bemerken, daß ich jene Petitionen, worüber meritorische Anträge vom Ausschusse gestellt sind, in meinen Antrag nicht einbeziehen wollte, dieselben der Regierung abzutreten, sondern nur jene Petitionen, bezüglich deren der Antrag gestellt wird, dieselben der Regierung einfach abzutreten. Ich habe übrigens nichts dagegen, wenn das hohe Haus gewillt ist, in die Berathung jetzt einzugehen. Ich möchte jedoch im Interesse der Petenten bemerken, ob es wünschenswerther ist, daß in letzter Stunde ohne Aufmerksamkeit die Petitionen hier erledigt werden und ob der von mir erwähnte Vorgang mehr im Interesse der Petenten gelegen ist.

Nachdem übrigens der Antrag gestellt worden ist, die Petitionen zu erledigen, was ich nur dahin verstehen kann, daß sie heute erledigt werden, ersuche ich die Herren, welche dafür sind, sich zu erheben. *(Geschieht.)* Der Antrag ist mit großer Majorität abgelehnt.

Was den weiteren Antrag betrifft, daß der Gegenstand auf die Tagesordnung einer der ersten Sitzungen nach Wiederzusammentritt des Reichsrathes gestellt werde, so ist es zunächst meine Sache, denselben auf die Tagesordnung zu setzen.

Wir gehen nun zur Wahl in die Delegation über.

Die Wahl in die Delegation ist auf Grund des Gesetzes derart vorzunehmen, daß, was die Zahl der aus den einzelnen Ländern zu wählenden Delegirten betrifft, nach §. 8 des Gesetzes vom 21. December 1867, was die Art und Weise der Vornahme der Wahl betrifft, nach Artikel II des Gesetzes vom 12. April 1873 vorzugehen ist. Die Wahl der Mitglieder und Ersatzmänner ist besonders vorzunehmen und ist für jene Länder, welche mehr als Einen Ersatzmann haben, jeder Ersatzmann besonders zu wählen.

Um nun eine Art Gleichberechtigung herzustellen, möchte ich mir erlauben, heute in der umgekehrten Ordnung vorzugehen, als die Länder in §. 8 des Gesetzes bezeichnet sind, und zwar werde ich, während nach §. 8 das Königreich Böhmen zu beginnen hätte, heute mit der Stadt Triest den Anfang machen. *(Unruhe.)* Ich bitte die Herren denn doch, sich gedulden zu wollen, damit ich mich verständlich machen kann.

Ich glaube also, die Wahl derart vornehmen zu sollen, daß der Herr Vicepräsident die Güte

haben wird, hier, auf der Berichterstattertribüne die Zettel zu übernehmen, die Herren ersucht werden, bei Namensaufruf von der linken Seite aus sich zur Tribüne zu begeben, daselbst die Zettel abzugeben und auf der rechten Seite abzutreten, damit keine Confusion entstehe. *(Zustimmung.)* Ich werde sogleich das Scrutinium vornehmen, damit eine allfällige Nachwahl sogleich vorgenommen werden könne. Ich werde also nun mit Triest beginnen und ersuche die Herren, bei Aufruf des Namens vorzutreten.

Ich ersuche nun die Herren Abgeordneten aus Triest, welche einen Delegirten und einen Ersatzmann zu wählen haben, die Wahl zu vollziehen. Zunächst wollen dieselben die Wahl eines Delegirten vornehmen.

(Die Abgeordneten aus Triest geben über Namensaufruf seitens des Präsidenten die Stimmzettel ab. — Nach Vornahme des Scrutiniums:)

Die Herren Abgeordneten aus Triest haben 2 Stimmzettel zur Wahl eines Delegirten abgegeben und es ist der Herr Abgeordnete Graf Coronini zum Delegirten gewählt.

Ich ersuche nun die Herren Abgeordneten aus Triest, die Stimmzettel für die Wahl eines Ersatzmannes des Delegirten für Triest abzugeben.

(Ueber Namensaufruf seitens des Präsidenten geben die Abgeordneten aus Triest die Stimmzettel ab. — Nach Vornahme des Scrutiniums:)

Von den Herren Abgeordneten aus Triest wurden 2 Stimmzettel abgegeben. Gewählt wurde der Herr Abgeordnete Winkler als Ersatzmann.

Ich bitte nun die Herren Abgeordneten aus der gefürsteten Grafschaft Görz, die Wahl vorzunehmen. Dieselben haben einen Delegirten und einen Ersatzmann zu wählen.

(Der Abgeordnete aus Görz gibt über Namensaufruf seitens des Präsidenten den Stimmzettel ab. — Nach Vornahme des Scrutiniums:)

Von den Herren Abgeordneten aus Görz ist nur Ein Abgeordneter gegenwärtig, derselbe hat als Delegirten den Herrn Abgeordneten Teuschl und als Ersatzmann den Herrn Abgeordneten Dr. Ritter v. Wittmann gewählt.

Ich bitte nun die Herren Abgeordneten aus Istrien, einen Delegirten zu wählen.

(Die Abgeordneten aus der Markgrafschaft Istrien geben über Namensaufruf seitens des Präsidenten die Stimmzettel ab. — Nach Vornahme des Scrutiniums:)

Es wurden 3 Stimmzettel abgegeben, diese sind auf den Herrn Abgeordneten Dr. Vidulich gefallen. Derselbe erscheint somit zum Deligirten gewählt.

Ich ersuche nunmehr die Herren Abgeordneten aus der Markgrafschaft Istrien, die Wahl eines Ersatzmannes vorzunehmen.

(Die Abgeordneten aus der Markgrafschaft Istrien geben über Namensrufruf seitens des Präsidenten die Stimmzettel ab. — Nach Vornahme des Scrutiniums:)

Es wurden abgegeben 4 Stimmzettel, davon erhielt Freiherr v. Polesini 3 Stimmen, derselbe erscheint daher zum Ersatzmann gewählt.

Ich ersuche nunmehr die Herren Abgeordneten aus Vorarlberg, die Wahl eines Delegirten vorzunehmen.

(Die Abgeordneten aus Vorarlberg geben über Namensaufruf seitens des Präsidenten die Stimmzettel ab. — Nach Vornahme des Scrutiniums:)

Es wurde nur 1 Stimmzettel abgegeben, derselbe lautet auf den Herrn Abgeordneten Thurnher und ist daher dieser zum Delegirten für Vorarlberg gewählt.

Ich ersuche nunmehr die Herren Abgeordneten aus Vorarlberg, die Wahl eines Ersatzmannes vorzunehmen.

(Die Abgeordneten aus Vorarlberg geben über Namensaufruf seitens des Präsidenten die Stimmzettel ab. — Nach Vornahme des Scrutiniums:)

Es wurde abgegeben 1 Stimmzettel, derselbe lautet auf den Herrn Abgeordneten Dr. Oelz, derselbe erscheint somit zum Ersatzmanne gewählt.

Ich ersuche nunmehr die Herren Abgeordneten der gefürsteten Grafschaft Tirol, die Wahl zweier Delegirten vorzunehmen.

(Die Abgeordneten aus Tirol geben über Namensaufruf seitens des Präsidenten die Stimmzettel ab. — Nach Vornahme des Scrutiniums:)

Es wurden von den Herren Abgeordneten aus Tirol 9 Stimmzettel abgegeben, die absolute Majorität beträgt daher 5; davon erhielten die Herren Abgeordneten Dr. Graf 6 Stimmen,
Greuter 6 „
Diese Herren sind somit zu Delegirten gewählt.

Ich ersuche nunmehr die Herren Abgeordneten aus der gefürsteten Grafschaft Tirol, die Wahl eines Ersatzmannes für die Delegation vorzunehmen.

(Die Abgeordneten aus der gefürsteten Grafschaft Tirol geben über Namensaufruf seitens des Präsidenten die Stimmzettel ab. — Nach Vornahme des Scrutiniums:)

Für die Wahl eines Ersatzmannes wurden von den Herren Abgeordneten aus Tirol 9 Stimmen abgegeben, die absolute Majorität ist 5. Der Herr Abgeordnete Dr. Ritter von Wörz erhielt 6 Stimmen, derselbe ist also zum Ersatzmanne gewählt.

Ich bitte nun die Herren Abgeordneten für das Herzogthum Ober- und Nieder-Schlesien, die Wahl eines Delegirten vorzunehmen.

(Die Abgeordneten aus dem Herzogthume Ober- und Nieder-Schlesien geben über Namensaufruf seitens des Präsidenten die Stimmzettel ab. — Nach Vornahme des Scrutiniums:)

Die Herren Abgeordneten für Schlesien haben 11 Stimmen abgegeben, die absolute Majorität beträgt daher 6. Der Herr Abgeordnete Dr. Ritter v. Demel erhielt 10 Stimmen, er erscheint somit als Delegirter gewählt.

Ich bitte nun die Herren Abgeordneten aus Schlesien, die Wahl eines Ersatzmannes vorzunehmen.

(Die Abgeordneten aus dem Herzogthume Ober- und Nieder-Schlesien geben über Namensaufruf seitens des Präsidenten die Stimmzettel ab. — Nach Vornahme des Scrutiniums:)

Ich muß einen Irrthum berichtigen. Es wurden für die Wahl eines Delegirten von den Herren Abgeordneten aus Schlesien nur 10 und nicht 11 Stimmzettel abgegeben, von denen auf Herrn Abgeordneten Dr. Ritter v. Demel 9 entfielen.

Für die Wahl eines Ersatzmannes wurden von den Herren Abgeordneten aus Schlesien ebenfalls 10 Stimmen abgegeben, von denen 9 auf den Herrn Abgeordneten, Freiherrn v. Beeß entfielen. Dieser ist daher zum Ersatzmanne gewählt.

Bevor wir zur Wahl der Delegirten seitens der Herren Abgeordneten aus Mähren übergehen, habe ich die Ehre, dem hohen Hause folgendes von einer Anzahl derselben unterzeichnetes Schreiben, das an mich gelangt ist, mitzutheilen *(liest)*:

„Hochwohlgeborener Herr Präsident!

Die Gründe, welche uns laut unserer in der 136. und 195. Sitzung am 19. März 1875 und 1. März 1876 dem hohen Hause zur Kenntniß gebrachten Erklärungen abgehalten haben, an den Wahlen in die Delegationen zur Berathung des gemeinsamen Budgets für die Jahre 1876 und 1877 theilzunehmen, treten auch anläßlich der bevorstehenden Wahl in die Delegation für das gemeinsame Budget für das Jahr 1878 ein. Wir bitten Euer Hochwohlgeboren, unsere Entschuldigung der Nichtbetheiligung an der Wahl der diesjährigen Delegation zur Kenntniß zu nehmen und dem hohen Hause zur Kenntniß zu bringen.

Wien, Juli 1877.

Dr. Alois Pražák. Dr. Fanderlik.
Dr. F. Strom. Ignaz Wurm.
Dr. Meznik. Dr. Kusy.
Ganzwohl. Fr. Weber.
Dr. Mildschuh."

Ich habe keinen Anstand genommen, dieses Schreiben dem hohen Hause zur Kenntniß zu bringen, ich muß jedoch bemerken, daß auf Grund des §. 59 der Geschäftsordnung Niemand, der im Hause anwesend ist, sich der Abstimmung enthalten darf.

Ich ersuche nun die Herren Abgeordneten aus der Markgrafschaft Mähren, die Stimmzettel für die Wahl von 4 Delegirten abzugeben. Der Herr Schriftführer wird die Namen verlesen.

(Die Abgeordneten aus Mähren geben über Namensaufruf seitens des Schriftführers Freiherrn v. Kotz die Stimmzettel ab. — Nach Vornahme des Scrutiniums:)

Ich habe dem hohen Hause zunächst mitzutheilen, daß der Herr Abgeordnete Neuwirth während der Sitzung abberufen wurde.

Von den Herren Abgeordneten aus Mähren wurden 23 Stimmzettel abgegeben; die absolute Majorität beträgt daher 12.

Es erhielten die Herren Abgeordneten:

Freiherr v. Kübeck . . . . 23 Stimmen,
Dr. Sturm . . . . 22 „
Dr. August Weeber . . . . . 22 „
Dr. Giskra . . . . 22 „

Diese vier Herren sind daher als Delegirte gewählt.

Für Mähren sind zwei Ersatzmänner zu wählen. Nach §. 9 des Gesetzes vom 21. December 1867 ist jeder Ersatzmann besonders zu wählen. Ich bitte daher die Herren Abgeordneten aus Mähren, zunächst den ersten Ersatzmann zu wählen.

(Die Abgeordneten aus Mähren geben über Namensaufruf seitens des Schriftführers Freiherrn v. Kotz die Stimmzettel ab. — Nach Vornahme des Scrutiniums:)

Zur Wahl des ersten Ersatzmannes für Mähren wurden ebenfalls 23 Stimmzettel abgegeben. Die absolute Majorität beträgt daher auch hier 12. Es erhielt der Herr Abgeordnete Dr. Promber 20 Stimmen. Derselbe erscheint daher als erster Ersatzmann gewählt.

Ich bitte nun die Herren Abgeordneten aus Mähren, die Stimmzettel zur Wahl des zweiten Ersatzmannes abzugeben.

(Die Abgeordneten aus Mähren geben über Namensaufruf seitens des Schriftführers Freiherrn v. Kotz die Stimmzettel ab. — Nach Vornahme des Scrutiniums:)

Es wurden auch zur Wahl des zweiten Ersatzmannes 23 Stimmzettel abgegeben. Die absolute Majorität beträgt somit 12. Es erhielt der Herr Abgeordnete Graf Kálnoky 21 Stimmen. Derselbe ist daher zum zweiten Ersatzmanne gewählt.

Ich ersuche nun die Herren Abgeordneten aus dem Herzogthume Bukowina, die Stimmzettel zur Wahl eines Delegirten abzugeben.

(Die Abgeordneten aus dem Herzogthume Bukowina geben über Namensaufruf von Seite des Schriftführers Freiherrn v. Kotz die Stimmzettel ab. — Nach Vornahme des Scrutiniums:)

Die Herren Abgeordneten aus der Bukowina haben 5 Stimmzettel abgegeben und hievon

erhielt der Herr Abgeordnete Dr. Tomaszczuk 4 Stimmen. Derselbe ist daher als Delegirter gewählt.

Ich ersuche nun die Herren Abgeordneten aus dem Herzogthume Bukowina, die Wahl eines Ersatzmannes in die Delegation vorzunehmen.

(Die Abgeordneten aus dem Herzogthume Bukowina geben über Namensaufruf seitens des Schriftführers Baron Kotz die Stimmzettel ab. — Nach Vornahme des Scrutiniums:)

Von den Herren Abgeordneten aus der Bukowina wurden für die Wahl eines Ersatzmannes 5 Stimmzettel abgegeben, hievon entfielen auf Herrn Abgeordneten v. Rennery 4 Stimmen. Derselbe ist somit als Ersatzmann gewählt.

Ich ersuche nun die Herren Abgeordneten aus dem Herzogthume Krain, die Stimmzettel zur Wahl eines Delegirten abzugeben.

(Die Abgeordneten aus dem Herzogthume Krain geben über Namensaufruf von Seite des Schriftführers Freiherrn v. Kotz die Stimmzettel ab. — Nach Vornahme des Scrutiniums:)

Es wurden für die Wahl eines Delegirten aus Krain 7 Stimmzettel abgegeben. Der Herr Abgeordnete Graf Thurn erhielt 7 Stimmen, derselbe ist somit einstimmig zum Delegirten gewählt.

Ich ersuche nun die Herren Abgeordneten aus Krain, die Stimmzettel zur Wahl eines Ersatzmannes für die Delegation abzugeben.

(Die Abgeordneten aus dem Herzogthume Krain geben über Namensaufruf von Seite des Schriftführers Freiherrn v. Kotz die Stimmzettel ab. — Nach Vornahme des Scrutiniums:)

Es wurden für die Wahl eines Ersatzmannes der Delegirten aus Krain 7 Stimmzettel abgegeben. Die absolute Majorität beträgt 4; es erhielt der Herr Abgeordnete Ritter v. Langer 4 Stimmen. Derselbe ist daher zum Ersatzmanne gewählt.

Ich ersuche nun die Herren Abgeordneten aus dem Herzogthume Kärnten, die Stimmzettel für die Wahl eines Delegirten abzugeben.

(Die Abgeordneten aus Kärnthen geben über Namensaufruf von Seite des Schriftführers Freiherrn v. Kotz die Stimmzettel ab. — Nach Vornahme des Scrutiniums:)

Für die Wahl eines Delegirten aus Kärnten wurden 7 Stimmzettel abgegeben; hievon entfielen auf den Herrn Abgeordneten Ritter 6 Stimmen. Derselbe ist somit als Delegirter gewählt.

Ich ersuche nun die Herrn Abgeordneten aus Kärnten, die Stimmzettel für die Wahl eines Ersatzmannes des Delegirten abzugeben.

(Die Abgeordneten aus dem Herzogthume Kärnten geben über Namensaufruf von Seite des Schriftführers Freiherrn v. Kotz die Stimmzettel ab. — Nach Vornahme des Scrutiniums:)

Es wurden für die Wahl eines Ersatzmannes des Delegirten aus Kärnten 7 Stimmzettel abgegeben. Die absolute Majorität beträgt daher 4 Stimmen. Der Herr Abgeordnete Jessernigg erhielt 6 Stimmen, derselbe ist somit als Ersatzmann gewählt.

Ich ersuche nun die Herrn Abgeordneten aus dem Herzogthume Steiermark, die Stimmzettel für die Wahl von zwei Delegirten abzugeben.

(Die Abgeordneten aus dem Herzogthume Steiermark geben über Namensaufruf von Seite des Schriftführers Freiherrn v. Kotz die Stimmzettel ab. — Nach Vornahme des Scrutiniums:)

Es wurden für die Wahl zweier Delegirten aus Steiermark 14 Stimmzettel abgegeben; die absolute Majorität beträgt also 8. Die Herren Abgeordneten Freiherr v. Walterskirchen und Freiherr v. Kellersperg erhielten je 14 Stimmen, dieselben sind somit als Delegirte gewählt.

Ich ersuche nun die Herren Abgeordneten aus Steiermark, die Stimmzettel für die Wahl eines Ersatzmannes der Delegirten abzugeben.

(Die Abgeordneten aus dem Herzogthume Steiermark geben über Namensaufruf seitens des Schriftführers Freiherrn v. Kotz die Stimmzettel ab. — Nach Vornahme des Scrutiniums:)

Die Herren Abgeordneten aus Steiermark haben 14 Stimmzettel abgegeben, die absolute Majorität beträgt daher 8. Der Herr Abgeordnete Freiherr v. Hammer-Purgstall erhielt 13 Stimmen, derselbe ist daher zum Ersatzmanne gewählt.

Ich ersuche die Herren Abgeordneten aus dem Herzogthume Salzburg, für die Wahl eines Delegirten die Stimmzettel abzugeben.

(Die Abgeordneten aus dem Herzogthume Salzburg geben über Namensaufruf von Seite des Schriftführers Freiherrn v. Kotz die Stimmzettel ab. — Nach Vornahme des Scrutiniums:)

Die Herren Abgeordneten aus Salzburg haben 2 Stimmzettel abgegeben, welche beide auf den Abgeordneten Dr. Wegscheider entfielen; derselbe ist somit zum Delegirten gewählt.

Die Herren Abgeordneten aus Salzburg haben nun die Stimmzettel für die Wahl eines Ersatzmannes abgegeben, und erscheint der Herr Abgeordnete Dr. Keil mit 2 Stimmen als Ersatzmann gewählt.

Ich ersuche die Herren aus dem Erzherzogthume Oesterreich ob der Enns, die Stimmzettel für die Wahl zweier Delegirten abzugeben.

(Die Abgeordneten aus dem Erzherzogthume Oesterreich ob der Enns geben über Namensaufruf seitens des Schriftführers Freiherrn v. Kotz die Stimmzettel ab. — Nach Vornahme des Scrutiniums:)

Die Herren Abgeordneten aus Oberösterreich haben für die Wahl zweier Delegirten 11 Stimmzettel abgegeben, die Majorität beträgt somit 6.

Es erhielt Herr Abgeordneter Dr. Schaup 11 Stimmen, und Herr Abgeordneter Dr. Groß 10 Stimmen, diese beiden Herren sind somit als Delegirte gewählt.

Ich ersuche nun die Herren Abgeordneten aus Oesterreich ob der Enns, die Stimmzettel für die Wahl eines Ersatzmannes abzugeben.

(Die Abgeordneten aus dem Erzherzogthume Oesterreich ob der Enns geben über Namensaufruf seitens des Schriftführers Freiherrn v. Kotz die Stimmzettel ab. — Nach Vornahme des Scrutiniums:)

Zur Wahl eines Ersatzmannes wurden seitens der Herren Abgeordneten aus Oesterreich ob der Enns 11 Stimmzettel abgegeben, davon entfielen auf den Herrn Abgeordneten v. Planck 9 Stimmen, derselbe ist somit als Ersatzmann gewählt.

Ich ersuche die Herrn Abgeordneten aus dem Erzherzogthume Oesterreich unter der Enns, die Stimmzettel für die Wahl von 3 Delegirten abzugeben.

(Die Abgeordneten aus dem Erzherzogthume Oesterreich unter der Enns geben über Namensaufruf seitens des Schriftführers Freiherrn v. Kotz die Stimmzettel ab. — Nach Vornahme des Scrutiniums:)

Die Herren Abgeordneten aus Oesterreich unter der Enns haben für die Wahl von 3 Delegirten 26 Stimmzettel abgegeben, die absolute Majorität beträgt daher 14. Es erhielten die Herren Abgeordneten Dr. Kuranda 25 Stimmen, Eduard Sueß 25 Stimmen und Schöffel 20 Stimmen. Die genannten drei Herren, sind somit als Delegirte gewählt.

Ich ersuche nun die Herren Abgeordneten aus Oesterreich unter der Enns, die Stimmzettel zur Wahl eines Ersatzmannes abzugeben.

(Die Abgeordneten aus dem Erzherzogthume Oesterreich unter der Enns geben über Namensaufruf seitens des Schriftführers Freiherrn v. Kotz die Stimmzettel ab. — Nach Vornahme des Scrutiniums:)

Ich habe soeben ein Telegramm erhalten, in welchem der Herr Abgeordnete Steudel anzeigt, daß er durch plötzliches Unwohlsein verhindert sei, der heutigen Sitzung beizuwohnen.

Zur Wahl des Ersatzmannes wurden von den Herren Abgeordneten aus Oesterreich unter der Enns 27 Stimmzettel abgegeben; die absolute Majorität beträgt 14; davon erhielt der Herr Abgeordnete Dr. Schrank 23 Stimmen und ist daher als Ersatzmann gewählt.

Ich ersuche nunmehr die Herren Abgeordneten aus dem Königreiche Galizien und Lodomerien mit Krakau um Abgabe der Stimmzettel für die Wahl von 7 Delegirten.

(Die Abgeordneten aus dem Königreiche Galizien geben über Namensaufruf seitens des Schriftführers Freiherrn v. Kotz die Stimmzettel ab. — Nach Vornahme des Scrutiniums:)

Von den Herren Abgeordneten aus Galizien wurden zur Wahl von 7 Delegirten 48 Stimmzettel abgegeben; die absolute Majorität beträgt daher 25 Stimmen.

Es erhielten die Herren:

Dr. Smolka	35 Stimmen,
Dr. Ritter v. Grocholski	35 "
Ritter v. Smarzewski	35 "
Ritter v. Chrzanowski	35 "
Dr. Kabat	35 "
Dr. Eusebius Czerkawski	35 "

Die 7 Herren, die ich genannt habe, sind daher gewählt. Eine Anzahl von Stimmzetteln war nicht beschrieben.

Ich ersuche nun die Herren Abgeordneten aus Galizien, welche zwei Ersatzmänner zu wählen haben, zunächst zur Wahl des ersten Ersatzmannes zu schreiten.

(Die Abgeordneten aus dem Königreiche Galizien geben über Namensaufruf seitens des Schriftführers Freiherrn v. Kotz die Stimmzettel ab. — Nach Vornahme des Scrutiniums:)

Zur Wahl der ersten Ersatzmannes für die Delegation wurden 43 Stimmzettel abgegeben; die absolute Majorität beträgt 22 Stimmen. Davon erhielt der Herr Abgeordnete Ritter v. Jaworski 34 Stimmen; er erscheint daher als erster Ersatzmann gewählt.

Ich ersuche nun die Herren Abgeordneten aus Galizien, die Stimmzettel zur Wahl des zweiten Ersatzmannes für die Delegation abzugeben.

(Die Abgeordneten aus dem Königreiche Galizien geben über Namensaufruf seitens des Schriftführers Freiherrn v. Kotz die Stimmzettel ab. — Nach Vornahme des Scrutiniums:)

Für den zweiten Ersatzmann wurden 44 Stimmzettel abgegeben. Es erhielt der Herr Abgeordnete Mendelsburg 34 Stimmen und ist somit zum zweiten Ersatzmanne gewählt.

Ich ersuche nun die Herren Abgeordneten aus Dalmatien um Abgabe der Stimmzettel für die Wahl eines Delegirten.

(Die Abgeordneten aus dem Königreiche Dalmatien geben über Namensaufruf seitens des Schriftführers Freiherrn v. Kotz die Stimmzettel ab. — Nach Vornahme des Scrutiniums:)

Es wurden 7 Stimmzettel abgegeben, die absolute Majorität beträgt 4. Es erhielt der Herr Abgeordnete Freiherr v. Fluck 5 Stimmen und ist somit als Delegirter gewählt.

Ich ersuche nun die Herren Abgeordneten aus dem Königreiche Dalmatien um Abgabe der Stimmzettel für die Wahl eines Ersatzmannes.

(Die Abgeordneten aus dem Königreiche Dalmatien geben über Namensaufruf seitens des Schrift-

führers Freiherrn v. Kotz die Stimmzettel ab. — Nach Vornahme des Scrutiniums:)

Von den Herren Abgeordneten aus dem Königreiche Dalmatien wurden zur Wahl eines Ersatzmannes 6 Stimmzettel abgegeben. Die absolute Majorität beträgt 4. Diese erhielt der Herr Abgeordnete Conte Begna-Possedaria und ist somit als Ersatzmann gewählt.

Ich ersuche nun die Herren Abgeordneten aus dem Königreiche Böhmen um Abgabe der Stimmzettel für die Wahl von 10 Delegirten.

(Die Abgeordneten aus dem Königreiche Böhmen geben über Namensaufruf seitens des Schriftführers Freiherrn v. Kotz die Stimmzettel ab. — Nach Vornahme des Scrutiniums:)

Von den Herren Abgeordneten aus dem Königreiche Böhmen, welche 10 Delegirte zu wählen haben, wurden 44 Stimmzettel abgegeben. Die absolute Majorität beträgt 23. Davon erhielten die Herren Abgeordneten:

Dr. Herbst,
Ritter v. Streeruwitz,
Dr. Klier,
Wolfrum,
Dr. v. Plener,
Dr. Stöhr,
Schier,
Dr. Bareuther,
Freiherr Korb-Weidenheim sen. und
Wanka,

je 44 Stimmen. Diese 10 Herren sind daher als Delegirte gewählt.

Ich ersuche nun die Herren Abgeordneten aus Böhmen, die Stimmzettel zur Wahl des ersten Ersatzmannes abzugeben.

(Die Abgeordneten aus dem Königreiche Böhmen geben über Namensaufruf seitens des Schriftführers Dr. Bareuther die Stimmzettel ab. — Nach Vornahme des Scrutiniums:)

Es wurden bei der Wahl des ersten Ersatzmannes der Delegirten für Böhmen 43 Stimmzettel abgegeben. Die absolute Majorität beträgt daher 22.

Der Herr Abgeordnete Neumann wurde einstimmig als erster Ersatzmann gewählt.

Ich ersuche nun die Herren Abgeordneten aus Böhmen, die Stimmzettel für die Wahl des zweiten Ersatzmannes abzugeben.

(Die Abgeordneten aus dem Königreiche Böhmen geben über Namensaufruf seitens des Schriftführers Dr. Bareuther die Stimmzettel ab. — Nach Vornahme des Scrutiniums:)

Es wurden für die Wahl des zweiten Ersatzmannes 40 Stimmzettel abgegeben. Dieselben fielen einstimmig auf den Herrn Abgeordneten Seidemann; derselbe ist daher als zweiter Ersatzmann gewählt.

Somit ist die Wahl in die Delegationen vollzogen.

Ich bin nicht in der Lage, den nächsten Sitzungstag schon heute mittheilen zu können, und behalte mir vor, den nächsten Sitzungstag sowohl, als die Tagesordnung im schriftlichen Wege bekannt zu geben. *(Zustimmung.)*

Ich erkläre die Sitzung für geschlossen.

(Schluss der Sitzung 2 Uhr 30 Minuten.)

Berichtigung.

Der in der 270. Sitzung zur Vertheilung gelangte Bericht *(704 der Beilagen)* soll richtig heißen ***(698 der Beilagen)***.

Druck der k. k. Hof- und Staatsdruckerei.

Regierung, daß sie auf die Erhaltung der Propination in der Hand des Landes oder irgend welcher Corporation nicht eingehen werde.

Da wir bekanntermaßen kein Mittel haben, die Regierung zu zwingen, so mußte ein solches Gesetz beschlossen werden, welches wenigstens meist bedeutende Verluste, ja, den Ruin des bisherigen Eigenthumes oder der entsprechenden Güter nach sich zieht.

Die Regierung hat — langwierig genug waren diese Verhandlungen — dieses Gesetz der Allerhöchsten Sanction unterbreitet, und um dasselbe wirklich einführen zu können, dem hohen Hause vor beinahe zwei Jahren einen entsprechenden Entwurf zur Befreiung dieser Verhandlungen von Gebühren und Stempeln vorgelegt.

Nachdem ein so langer Zeitraum verstrichen war — und ich glaube, wer „Nein" sagen will, konnte es viel früher sagen — hat der verehrte Budgetausschuß nicht einstimmig, sondern mit einer Majorität, die, wenn ich nicht irre, in der ominösen Zahl von 13 gegen 6 bestand, beschlossen, dem hohen Hause den Uebergang zur Tagesordnung zu empfehlen.

Nun, natürlich, um einen solchen Beschluß zu motiviren, war es unerläßlich, das galizische Landesgesetz einer möglichst scharfen Kritik zu unterziehen. Gründe sind aber bekanntlich eine billige Waare; wenn man überhaupt die These schon im voraus feststellt, die man beweisen will, ist man nie um Gründe verlegen. Es ist auch nicht meine Absicht, das hohe Haus in dieser vielleicht letzten Stunde noch mit einer vollständigen detaillirten Auseinandersetzung der von dem verehrten Ausschusse zur Begründung seines Antrages vorgebrachten Motive zu belästigen. Damit jedoch ein vollständiges Schweigen meinerseits nicht so ausgelegt werde, als wäre es überhaupt nicht möglich, diese Gründe zu widerlegen, und um dem hohen Hause doch wenigstens einige Beispiele vorzuführen, auf welchen Füßen dieses Raisonnement steht, will ich nur Nachstehendes erwähnen:

Der Ausschuß verbreitet sich in seinem Berichte sub Nr. 1 ausführlich darüber, daß es sich in dem sogenannten galizischen Propinationsgesetze nicht um die Aufhebung der Propination, sondern um eine Conservirung auf längere Zeit und sogar — horribile dictu! — um eine Erweiterung der bis jetzt bestehenden Rechte handelt. Um dies aber zu beweisen, daß es sich wirklich um eine Erweiterung der Rechte handelt, beruft sich der Ausschuß auf eine Menge Hofdecrete.

Es ist zu bedauern, daß der hochverehrte Herr Referent des Ausschusses nicht wenigstens eines dieser Decrete seinem Inhalte nach citirt hat. Er hat wahrscheinlich die Bücher bei sich — ich habe sie nicht — um zu beweisen, was zu beweisen ist.

Ein Decret, das von dem sehr verehrten Herrn Referenten in der Budgetcommission citirt wurde, vom Jahre 1824, habe ich herausgezogen. Es behandelt aber einen ganz anderen Gegenstand, nämlich eine Weisung an die Ortsobrigkeiten, bei Verleihung von Schankbefugnissen u. s. w. Kategorien einzuhalten. Es ist gar keine Rede von dem Inhalte des Propinationsrechtes.

(Vicepräsident Dr. Vidulich übernimmt den Vorsitz.)

Abgesehen davon, zugegeben, daß alle Citate richtig sind, was ich einem so bewährten Parlamentarier und ehemaligen Leiter der inneren Verwaltung zugestehen will, wo hat der verehrte Ausschuß herausgelesen, daß das Gesetz die Rechtskraft dieser Decrete überhaupt angreift, beschränkt oder in Zweifel setzt?

Es ist ja im polnischen Texte des Gesetzes, dem authentischen und in der deutschen Uebersetzung ausdrücklich gesagt, es verbleibe dieses Propinationsrecht durch 26 Jahre in voller Ausschließlichkeit. Nun, wenn ich der deutschen Sprache nicht vollkommen mächtig sein sollte, glaube ich doch wenigstens meiner Muttersprache in so hohem Grade mächtig zu sein, um versichern zu können, daß, wenn man von einem Rechte sagt: „Dieses Recht verbleibt in vollem Umfange und voller Ausschließlichkeit" — das heißt, in seinem, in jenem Umfange, den es jetzt besitzt. „Ich verbleibe in irgend einer Lage" heißt wohl: in jener, in der ich mich jetzt befinde, nicht in einer anderen, sonst würde man nicht sagen, ich verbleibe, denn man kann nicht verbleiben in dem Zustande, in dem man nicht ist. Wie der Ausschuß zu diesen angeblichen Widersprüchen zwischen den Hofdecreten und dem Gesetze gekommen ist, ist mir leider unbegreiflich.

Einen zweiten Fall will ich noch citiren exempli gratia über die Art und Weise, wie die Kritik geübt wird. Es heißt in Nr. 2: Das sei ja ein undefinirbarer Zeitraum im §. 17 des Landesgesetzes, denn es heißt dort: 26 Jahre, aber erst „vom Zeitpunkte der Beendigung der betreffenden Commissionsverhandlung." Derartige Commissionsverhandlungen kann man auf 1, 1½ mehr oder weniger Jahre schätzen. Da ist ja die größte Garantie, daß der Landtag beschlossen hat, daß die Commission unter Leitung des Statthalters, also des von der Regierung unmittelbar abhängigen obersten Beamten des Landes, zu berathen hat, daß kaiserliche Beamte, Gerichts- und politische Beamte mitzuwirken haben. Nun, wenn da vorgebracht wird, daß vielleicht die Berechtigten Grund haben werden, die Sache weiter zu verschleppen, so will ich auf solche Verdächtigungen überhaupt nicht eingehen, denn ich glaube, daß ein Ehrenmann einem anderen überhaupt eine unwürdige Handlung nicht zumuthen wird.

Ganz merkwürdig ist noch ein Argument seitens des verehrten Ausschusses. Es heißt im Punkt 3 — ich erlaube mir, wörtlich diesen Punkt 3 des Referates vorzulesen — *(liest)*:

„3. Durch die Anordnung des §. 4 des Gesetzes wird dem bisher Propinationsberechtigten in einer Gemeinde nicht nur das Schankrecht für alle folgende Zeit in bestehenden Schänken als Realrecht gewahrt, sondern auch für noch künftighin zu errichtende Schänken, und zwar wieder nicht bloß in bereits bestehenden Gemeinden, einzelnen Gutskörpern, sondern bei inzwischen vorgehender Trennung von Gemeinden jeder dieser neu entstehenden Theilgemeinden als Realrecht zugestanden."

Berichterstatter Dr. **Giskra** *(den Redner unterbrechend)*: Ein Druckfehler! Es soll heißen „einzelner".

Vicepräsident: Ich bitte, den Herrn Redner nicht zu unterbrechen.

Berichterstatter Dr. **Giskra**: Ich wollte nur bemerken, daß sich in den §. 3 ein Druckfehler eingeschlichen hat; es soll daselbst statt „einzelnen Gutskörpern" heißen: „einzelner Gutskörper".

Abgeordneter Dr. **Dunajewski** *(fortfahrend)*: Es ist die Sache hier so dargestellt vielleicht in Folge einer unglücklichen Textirung, vielleicht in Folge eines abermaligen Druckfehlers, als ob sich in Folge dieses Gesetzes die Propinationsschänken ins Unendliche noch weiter vermehren sollten. Der §. 4 des Gesetzes, den ich leider nicht bei mir habe . . .

(Abgeordneter Ritter v. Krzeczunowicz reicht dem Redner ein Blatt.)

Ja, das ist leider bloß geschrieben und nicht gedruckt. *(Fortfahrend:)* Der §. 4 des Gesetzes, sagte ich — der Herr Referent wird den gedruckten Text haben — spricht ganz klar, daß nach Ablauf dieses Zeitraumes die im Besitze der Propination befindlichen Gutseigenthümer das Recht haben sollen, ein Schankgewerbe, und wenn der Gutskörper aus mehreren Gemeinden besteht, in jeder Gemeinde eines zu haben.

Ja, wie hier eine Vervielfältigung, eine Vermehrung oder gar eine Collision mit einem, wie ich nach der Ansicht des Ausschusses annehmen muß, kostbarsten Juwel der Regierung, nämlich die Schankbefugniß zu vertreten, wie da eine solche Collision zu Tage kommen soll, ist mir — vielleicht ist es meine Schuld — nicht erfindlich. Ich erinnere daran, was die Realrechte anbelangt, daß ja eine Zusicherung der Realrechte für die früheren Propinationsberechtigten, wenn ich nicht irre, im Jahre 1868 in Mähren und Schlesien durch das zustandegekommene Gesetz ebenfalls erfolgte, und Niemand hat dagegen Anstand erhoben, weil, wenn schon das Schankgewerbe oder überhaupt ein solches Realrecht bestehen soll, man doch nicht von den hier eigentlich nicht passenden Principien der allgemeinen Gewerbefreiheit, sondern viel richtiger von dem Principe der Staatspolizei ausgehen muß, daß es im Interesse einer guten Staatspolizei gelegen sei, daß, wenn überhaupt ein Schankgewerbe bestehen soll, dieses sich in den Händen von Leuten befinde, die durch ihren Besitz, sowie ihre gesellschaftliche Stellung eine gewisse Garantie dafür bieten, daß das Uebel nicht um sich greife, von welchem der geehrte Ausschuß im dritten Absatze seines Berichtes spricht. Dieses Gesetz wurde freilich von Seiner Excellenz dem Herrn Dr. Giskra als dem damaligen Minister des Innern contrasignirt, und mir wenigstens ist es nicht möglich, zu begreifen, warum es Seiner Durchlaucht dem Präsidenten des gegenwärtigen Ministeriums nicht erlaubt sein soll, etwas zu contrasigniren, was unter einem früheren Ministerium zulässig war; im Principe ist es meiner Ansicht nach dasselbe.

Was die Abgaben anbelangt, welche den Schänkern und den Producenten der Getränke auferlegt werden, so erinnere ich daran, daß es doch nicht vom hohen Hause abhängt, das Landesstatut zu ändern; das Land hat ein Recht, für gewisse Zwecke Steuern aufzulegen und natürlich auch, sie einzuziehen. Aber es ist ja keine eigentliche Besteuerung der Schänker, sondern vielmehr eine Besteuerung des consumirenden Publicums. Wenn man also schon überhaupt von dem Principe ausgeht, daß die Propination aufgehoben werden soll, so ist es wohl das Nächste, was man thun kann, namentlich in einem so schwer besteuerten Lande, wie es Galizien ist, daß man unmittelbar Jene zu treffen sucht, die die geistigen Getränke consumiren. Nun kann man offenbar nicht hinter jedem Trinker hergehen und so hat man denn die Schänker als mittelbare Organe ausgewählt. Wenn der Ausschuß darüber klagt, daß das eine Ungerechtigkeit sei, ex post Steuern einzuführen, weil der Schänker sein Gewerbe schon früher, also vor der Einführung der neuen Steuer betrieben hat, nun, so kann ich auch diese Bemerkung mit den Grundsätzen der Finanzpolitik nicht vereinbaren. Ich glaube, jede Steuer ist eine ex post und es müßten alle Grundeigenthümer gegen jede Erhebung und Einführung neuer Grundsteuern und alle Kaufleute, Gewerbetreibenden und Handwerker gegen die Einführung neuer Steuern reden, denn sie haben ihr Gewerbe auch schon vorher betrieben, das öffentliche Interesse verlangt sehr oft eine Verdopplung der Steuern, da ist nicht zu helfen. Aber wenn man eine Ungerechtigkeit darin findet, so bitte ich dasselbe Argument auch zu gebrauchen, wenn die große Steuerreform vor das hohe Haus zur Verhandlung kommt. *(Heiterkeit rechts.)*

Was soll ich von Citaten des Ausschusses sprechen, wenn hier zu wiederholten Malen darauf

Gewicht gelegt wird, daß auch den Weinschänkern solche Steuern oder Abgaben aufgelegt werden, während doch der Wein kein Propinationsgetränke bildet; was soll ich also zu solchen Citaten sagen, wenn es im Landesgesetze ausdrücklich heißt, daß diejenigen, welche bloß Wein schänken, befreit sind. Es besteht also einfach ein Gegensatz zwischen den Behauptungen des Ausschusses in dem Texte des Gesetzes. Ich überlasse dem hohen Hause die Beurtheilung derartiger Argumentationen. *(Rufe rechts: Das ist wieder ein Druckfehler! — Heiterkeit.)*

Ich könnte somit schließen, aber da natürlich der Herr Berichterstatter das letzte Wort haben wird, so sei mir vergönnt, auf Einiges zu antworten, was der Herr Berichterstatter im Budgetausschusse ebenfalls als letzter Redner nach Schluß der Discussion vorgebracht hat, was sich aber hier im Berichte nicht findet. Ich glaube, daß man das Prävenire, das in dieser Beziehung gespielt wird, schon dadurch rechtfertigen kann, daß der Budgetausschuß ein öffentlicher ist. Nachdem wir gesagt haben: Meinetwegen, das hohe Haus soll es ablehnen, es wird dadurch nichts Anderes erlangen, als daß der gegenwärtige Zustand fortbesteht, denn mehr kann das Haus nicht, wurde uns geantwortet: Die Zeit und das Befugniß der Regierung, solche Schankgerechtigkeiten zu vertheilen, werden schon so lange an diesem Rechte nagen, bis dann der Gegenstand der Regelung dem Landtage unter der Hand entzogen wird. Nun, meine Herren, ich kann nicht umhin, hier in Bezug auf derartige Principien für die Gesetzgebung oder für die Verwaltung eines denn doch großen Staates laut die Hoffnung auszudrücken: Es werde Gott und Seiner Majestät gefallen, daß eine solche Regierung nie zu Amt und Würde gelange, die es als Princip aufstellt, daß bestehende Rechte, durch verschiedene Privilegien sanctionirte Vermögensrechte ganz einfach unter der Hand gewissermaßen durch die Taktik der jeweiligen Verwaltung in Dunst und Rauch sich auflösen. *(Bravo! Bravo! rechts.)*

Es wurde uns auch ferner schon im Budgetausschusse und heute hier im hohen Hause bemerkt: Ja, der galizische Landtag hat es beschlossen, das ist wahr, aber eine ansehnliche Minorität war dagegen.

Einer der Herren hat da unter Anderem gesagt, daß nicht nur griechisch-katholische Geistliche es waren, die dagegen stimmten, sondern auch sogenannte ruthenische oder russinische Bauern, sogar masovische Bauern; da muß ich gestehen, daß ich nicht geglaubt habe, daß ich mich mit dem sehr verehrten unmittelbaren Herrn Vorredner in einem so entschiedenen Gegensatze befinde, daß wir sogar bezüglich der Geographie nicht im Einklange sind. *(Heiterkeit rechts.)* Masovien liegt bekanntlich im Königreiche Polen, in Russisch-Polen. Wenn der Herr Abgeordnete wirklich damit den Gedanken ausdrücken wolle, daß Masovien unter die allergnädigste Regierung Seiner Majestät zu annectiren sei *(Heiterkeit rechts)*, so bin ich für meine Person nicht dagegen; ich bin zwar von Niemandem zu einer solchen Erklärung ermächtigt, aber, wie gesagt, ich für meine Person habe nichts dagegen. *(Heiterkeit rechts.)*

Ich für meine Person bin von Niemandem beauftragt, dagegen zu sprechen, ich habe nichts dagegen. *(Heiterkeit rechts.)* Nur möchte ich bitten, daß, wenn eine solche Annexion wirklich geplant wird, daß sie nicht in der Richtung und nicht durch solche Agenten vorgenommen werde, wie es einige Collegen des Herrn Vorredners in der Chelmer Diöcese gethan haben. *(Bravo! Bravo! rechts.)*

Um zurückzukommen auf diese ansehnliche Minorität des Landtages, so war wirklich eine solche vorhanden. Diejenigen, mit denen ich Gelegenheit hatte zu sprechen, haben gesagt, daß sie ganz entschieden gegen dieses Gesetz sind und gegen jedes solche Gesetz, und auf die Frage, was sie eigentlich wollen, wurde mir die Antwort zutheil: Die Gemeinde ist eigentlich diejenige, die trinkt, das heißt nicht in corpore, sondern einzeln. *(Heiterkeit rechts.)* Das Propinationsrecht soll also auf die Gemeinden übertragen werden.

Daß sie das Princip einer Entschädigung mit Verachtung zurückgewiesen haben, darin gebe ich dem Herrn Abgeordneten vollkommen Recht; sie schauen überhaupt mit souveräner Verachtung auf Jeden herab, der eine Zahlung von ihnen verlangt. Das ist richtig. *(Heiterkeit rechts.)* Daß wir einem solchen naiven Begehren gegenüber so bedeutenden Ziffern und feststehenden Privatrechten nicht entsprechen konnten, darf man uns wohl nicht für übel nehmen.

Wir, nämlich die Mehrheit des Landtages, und wenn ich nicht irre, meine sämmtlichen hiesigen Collegen stimmen darin mit dem Abgeordneten Zaliński nicht überein, „daß die Propination kein Recht, sondern ein Privilegium sei".

Es gibt ausgezeichnete Juristen im Hause genug, die werden mir zustimmen, daß die Rechtslehre einen Unterschied zwischen einem Privilegium und dem Rechte überhaupt noch nicht gefunden. Das Privilegium ist ein Recht, nur nicht jedes Recht ist ein Privilegium.

Darüber wollen wir aber nicht streiten, aber wenn solche Argumente im verehrten Budgetausschusse hervorgehoben werden, „es war ja eine Minorität", so muß ich, meine Herren, endlich die Bitte hier klar und ausdrücklich an die Majorität des verehrten Ausschusses richten, daß wir einen ehrlichen Kampf kämpfen sollen, nämlich consequent mit denselben loyalen Waffen, und ich glaube, daß eine solche Argumentation doch nicht ganz dieses Beiwort verdient.

Sobald es sich um Beschlüsse des hohen Hauses handelt, mit denen wir uns nicht einverstanden erklären, von denen wir glauben, daß sie Interessen verletzen, so heißt es: Die Mehrheit hat es beschlossen

die Mehrheit hat Recht. Die Minderheit kann reden, dann aber soll sie sich nicht beklagen, sie soll folgen.

Handelt es sich aber um Landtagsbeschlüsse, dann heißt es wieder: Die Minderheit hat Recht. *(Heiterkeit rechts.)* Eines von beiden, denn sonst ist der Kampf vollkommen ungleich. *(Bravo! rechts.)*

Wenn also diese Minderheit im galizischen Landtage, namentlich die vollkommen ungebildeten Landleute mit der Idee umgingen, diese Propination für sich, für die Gemeinde in Anspruch zu nehmen, so will ich wirklich gar keinen Vorwurf gegen diese Leute hier erheben; es ist ja bekannt, daß, je tiefer der Bildungsstand ist, desto weniger achtet man auch das fremde Eigenthum wie: Wald, Teiche, Fischerei und dergleichen.

Jedermann, der einigen Grundbesitz hat auf dem Lande, weiß, wie schwer es ist, dem an und für sich redlichen Landmanne die einfachsten Begriffe von fremdem Rechte und Eigenthume beizubringen. Man könnte mir einwenden: das kommt auch vor in den höchsten Stufen der gesellschaftlichen Stellung und die auri sacra fames reißt auch diese zu Angriffen und Annexionen hin, die möglicherweise denselben Vorwurf verdienen, wenn sie auch in einer anderen Form vorkommen. Natürlich, die größere Bildung und die Einsicht in das Strafrecht sind Gründe genug, um andere Formen zu wählen.

Ich will davon nicht sprechen, ich spreche nur für die niederen galizischen Bauern, daß man es ihnen nicht für übel nehmen soll. Sie haben etwas verlangt, von dem sie nicht wußten, daß es unmöglich ist. Damit will ich, soweit es möglich war, die Hervorhebung der einzelnen wichtigen Gegengründe oder kritischen Gründe hier beschließen.

Wir stehen einfach auf dem Standpunkte: Der Landtag hat bei der langwierigen Behandlung des schwierigen Gegenstandes offenbar nicht die Absicht gehabt und nicht haben können, den verschiedenen Meinungen und Ansichten der Mehrheit des Budgetausschusses zu genügen. Es wäre auch nicht möglich, denn jeder der Herren hatte andere Gründe; er konnte keine andere Absicht haben, als Genüge zu leisten einem dringenden Bedürfnisse des Landes, da er die Verhältnisse desselben in seiner Gesammtheit gründlicher kennt, als der Budgetausschuß. Es war dies seine innerste Ueberzeugung. Beschließen Sie nun nach dem Antrage des Ausschusses, so wird offenbar der galizische Landtag nicht mehr so reiflich und umständlich erwägen, wie der hochwürdige Herr Abgeordnete gemeint hat. Er wird ein einfaches Mittel suchen und finden, um an das zweifelhafte Wohlwollen des Budgetausschusses nicht mehr appelliren zu müssen. *(Beifall rechts.)* Ich stelle den Antrag, das hohe Haus möge die Regierungsvorlage als Grundlage für die Specialdebatte annehmen.

Vicepräsident: Wünscht noch Jemand das Wort? *(Niemand meldet sich.)* Da dies nicht der Fall ist, erkläre ich die Debatte für geschlossen.

(Finanzminister Freiherr von Pretis meldet sich zum Worte.)

Seine Excellenz der Herr Finanzminister hat das Wort.

Finanzminister Freiherr v. **Pretis**: Der Landtag von Galizien hat innerhalb des Rahmens der ihm verfassungsmäßig zustehenden Befugnisse ein Gesetz über die Ablösung der Propination beschlossen und hat dann auf Grund dieses der Allerhöchsten Sanction empfohlenen Gesetzes die Gebührenfreiheit für die bei der Durchführung der Propination vorkommenden Acte und Urkunden in Anspruch genommen. Die Regierung konnte ihrerseits keinen Anstand nehmen, diesem Wunsche des galizischen Landtages ihre Unterstützung zu gewähren, weil damit eben vom galizischen Landtage dasjenige erbeten wurde, was in anderen Ländern aus gleichem Anlasse mit Zustimmung der Reichsvertretung gewährt worden war. Es ist für die Durchführung der Propinationsablösung in Böhmen, Mähren und Schlesien eine der hier in Anspruch genommenen analoge Gebührenbegünstigung zugestanden worden, und die Regierung hat ihrerseits gewiß keine Veranlassung gehabt, dem Lande Galizien gegenüber einen härteren oder weniger willfährigen Standpunkt einzunehmen, als sie es den übrigen Ländern gegenüber gethan hat.

Nachdem ich nun überzeugt bin, daß auch dieses hohe Haus nicht die Absicht hat, dem Lande Galizien zu versagen, was anderen Ländern aus ähnlichem Anlasse gewährt wurde, so halte ich mich verpflichtet, auch meinerseits dem hohen Hause das Eingehen in die Specialdebatte auf Grundlage der Regierungsvorlage zu empfehlen. *(Bravo! Bravo! rechts.)*

(Regierungsvertreter Ministerialrath v. Medvey meldet sich zum Worte.)

Vicepräsident: Ich ertheile dem Herrn Regierungsvertreter das Wort.

Regierungsvertreter Ministerialrath v. **Medvey:** Ich habe mich zum Worte gemeldet, weil ich glaube, einige Ausführungen des Ausschußberichtes nicht mit Stillschweigen übergehen zu dürfen. Es sei mir daher gestattet, insbesondere jenen Punkten des Berichtes, die sich auf das mit dem Gegenstande der heutigen Tagesordnung in Verbindung gebrachte Propinationsablösungsgesetz für Galizien beziehen, einige kurze Bemerkungen entgegenzustellen.

Der Bericht spricht die Ansicht aus, daß das aus dem galizischen Landtage hervorgegangene Gesetz eine Erweiterung des bisherigen Propinationsrechtes

mit sich bringe, was namentlich aus den Worten des §. 3: „in seiner ganzen Ausschließlichkeit“ hervorgehe. Allein unter dieser Ausschließlichkeit kann wohl keine andere gedacht werden als jene, welche überhaupt in den einschlägigen Propinationsvorschriften gegründet ist. Darauf weist auch das Wort „verbleibt“ hin, und ich möchte beifügen, daß, soweit es sich künftig um den Ausschank handeln wird, welcher nach diesem Gesetze verbleiben soll, dieses Gesetz von Seite der Behörden gewiß nie anders aufgefaßt werden kann und aufgefaßt werden wird, als dahin, daß der Propinationsausschank, welcher weiterhin geübt werden soll, keine Erweiterung erfahren darf. Soweit es sich um die sogenannten versüßten geistigen Getränke handelt, tritt auch gar keine Aenderung ein, denn wie bisher Gewerbeconcessionen zum Ausschanke solcher Getränke gegeben wurden, wird es auch weiter sein.

Es kann sich also, glaube ich, aus dem Ausdrucke „ausschließlicher Umfang“ jener Schluß, der im Berichte angeführt wurde, durchaus nicht ziehen lassen.

Was die lange Zeitdauer des Ausschänkens anbelangt, so stellt dieses Recht eben einen Theil der Entschädigung dar, und ist dabei zu erwägen, daß dasjenige, was als Entschädigung aus dem Propinationsfonde fließen wird, nur einen sehr geringen Theil, ungefähr das Vier- bis Fünffache des Reineinkommens aus dem Propinationsausschanke ergeben wird und dies daher als ein Bestandtheil der Entschädigung angesehen wurde.

Die Berührung der Realrechte betreffend, will ich nur erwähnen, daß in den früheren Propinationsablösungsgesetzen, wie sie für Mähren und Schlesien erflossen sind, auch solche Realrechte statuirt wurden, hier also nichts Neues geschaffen wurde.

Ich glaube mich vorläufig auf diese Bemerkungen beschränken zu sollen.

(Während vorstehender Rede hat der Präsident den Vorsitz wieder übernommen.)

Präsident: Gemäß §. 39 der Geschäftsordnung stelle ich die Frage, ob noch Jemand das Wort wünscht? *(Niemand meldet sich.)* Da dies nicht der Fall ist, erkläre ich die Debatte neuerlich für geschlossen und ertheile dem Herrn Berichterstatter das Wort.

Berichterstatter Dr. **Giskra:** Es ist eine in diesem hohen Hause öfter vorkommende Erscheinung, die sich heute abermals wiederholt hat, daß, wenn irgend eine Angelegenheit des Königreiches Galizien und Lodomerien zur Sprache kommt, welcher nicht volle Willfährigkeit entgegengebracht wird, über Mangel an Wohlwollen und über Abneigung geklagt wird, wie denn auch heute der zweite Herr Vorredner wieder seine Ausführungen eingeleitet hat. Ich kann Ihnen aber auf das entschiedenste versichern, daß weder bei meinem Antrage, noch bei irgend einem Mitgliede aus dem Ausschusse Wohlwollen oder Nichtwohlwollen Eingang gefunden oder eingewirkt hat; es wäre eines Abgeordneten und eines an der gesetzgebenden Gewalt theilnehmenden Mannes wohl unwürdig, Wohlwollen oder Uebelwollen in Angelegenheiten der Gesetzgebung walten zu lassen. Gesetzgeben ist nicht Function des Gemüthes. Man hat uns aber geradezu vorbedachtes Uebelwollen vorgeworfen, und dagegen verwahre ich mich! *(Lebhafter Widerspruch rechts und Rufe: Was soll diese Drohung bedeuten?)* Dagegen verwahre ich mich entschieden und ich werde das Unrecht der Unterstellung begründen.

Sie durften mir nämlich sagen, es ist ja das in Frage stehende Recht auch anderen Ländern bewilligt worden, warum nicht auch Galizien? Ja, das ist richtig, daß es in anderen Ländern zugestanden worden ist, aber sehen Sie doch die Fälle in diesen anderen Ländern an. In Schlesien ist das Propinationsrecht völlig und unentgeltlich sofort aufgehoben worden, und zwar über Antrag der Großgrundbesitzer selbst; in Mähren ist das Propinationsrecht gegen einen Pappenstiel einer Entschädigung sofort aufgehoben worden, und in Böhmen erging es nicht anders. Allein das Entgelt und seine Höhe entscheidet noch nicht; in diesen Ländern konnte man die Gebührenfreiheit ohne allen Anstand bewilligen, weil dort die Propination wirklich aufgehoben wurde und weil sich gerade dort besonders wichtige wirthschaftliche Vortheile daran knüpften, daß ein solches Residuum aus alter Zeit sofort aufhört.

Im vorliegenden Falle soll jedoch nicht allein noch durch 26 Jahre, sondern durch einen unbestimmten Zeitraum die Sache fortgeführt werden, und ich beharre daher bei dem Worte, es ist das Gesetz, das uns heute vorliegt, kein Aufhebungsgesetz, es ist ein Conservirungsgesetz der Propination.

Wenn Sie uns, meine Herren, unterstellt haben, daß das „Nein“ im vorhinein festgestanden sei und die Gründe zum Nein seien erst nachträglich gesucht worden, so irren Sie sich höchlich; ich sollte glauben, daß, wenn der ganze Vorgang des Ausschusses im Auge gehalten worden wäre, dies zu einem entgegengesetzten Urtheile, dem eine gründliche und sorgfältige Prüfung vorausgegangen, hätte führen müssen. Nicht unbedingt, weil die Regierung eine Vorlage einbringt, muß dieselbe acceptirt werden, das ist nicht die Weise deutscher Männer, welchen das Reichsinteresse immer das höchste ist; nicht weil ein Wunsch von einem Landtage ausgesprochen wird, darum votirt man auch schon seine Gewährung, sondern man prüft und erwägt, ob das, was damit gewährt werden soll, wirklich im allgemeinen Interesse liegt. Diesem Gedankengange entspricht

unser Vorgang. Ich bitte, das Gesetz vorzunehmen, sagte ich; das ist doch richtig, da ganz offen Gebührenfreiheit verlangt wurde, da dachte Niemand daran, im vorhinein „nein" zu sagen; aber als das Gesetz vorlag und als man ersah, welche Bestimmungen darin enthalten sind, da und erst damals ist bei mir, und ich kann wohl sagen, bei vielen Mitgliedern des Ausschusses die Idee der Ablehnung entstanden. Eine vorgefaßte Meinung — darauf gebe ich mein Wort — bestand nicht.

Es ist leicht zu sagen, die Gründe sind wohl feil, die man nachher zum vorgefaßten „Nein" sucht. So geht kein besonnener und ehrlicher Mann vor. *(Heiterkeit rechts.)* Sie mögen lachen, weil Ihnen vielleicht solche Grundsätze weniger geläufig sind als mir.

Auf die Sache selbst übergehend, muß ich bemerken, daß ich mit Bedacht gesagt habe: Wie das gegenwärtige Gesetz vorliegt, hat es den Schein einer Erweiterung der Propinationsrechte. In dem Berichte steht dieses Wort. Ich sage, es gibt den Propinationsberechtigten Anlaß zu Ansprüchen, wozu keine innere Berechtigung vorhanden ist, und das ist mit der Textirung „im ganzen ausschließlichen Umfange" unzweifelhaft, trotz des Wortes „bleibt"; denn den Grundsätzen der Logik entspricht es, und jeder Schüler der Logik weiß es und wird es sagen, daß die Copula niemals Inhalt und Umfang des Subjectes beirrt. Wenn daher im Gesetze das Propinationsrecht als von „ausschließlichem Umfange" bezeichnet wird, so hat das folgende Wort „bleibt" gar keinen einschränkenden Einfluß auf die Ausschließlichkeit. Und wenn man nun vom Bestehen des ganzen Umfanges des Propinationsrechtes im Gesetze spricht, so hat man ein den thatsächlichen Verhältnissen nach den deutschen Worten nicht concludentes Wort gewählt. Uns lag das deutsche Gesetz vor, vielleicht ist es im galizischen Gesetze anders. Aber hier steht „im ganzen ausschließlichen Umfange", und ich glaube, es gibt nur einen ausschließlichen oder keinen ausschließlichen Umfang.

Und das führt mich auf einen zweiten Punkt. Man hat mir vorgeworfen, daß ich unrichtige Citate in meinen Bericht aufgenommen habe. Ich habe die Citate nicht aus dem Gedächtnisse, sondern aus einer Zeit, wo ich ex professo mit diesem Gegenstande mich befassen mußte und befaßt habe. Auch in den Jahren 1868 und 1869 sind Verhandlungen über die Propination im Schoße der Verwaltung gepflogen worden, und ich habe mir die Mühe genommen, verschiedene bezügliche Erlässe ausheben zu lassen, um mich über den Stand der bezüglichen Gesetzgebung und die Handhabung der Gesetze zu orientiren. Ich habe damals vielleicht bei den Extracten eine oder die andere Nummer nicht richtig aufgeschrieben, und es wäre dies nur einem Fehler des Gedächtnisses oder der Aufmerksamkeit zuzuschreiben.

Der Herr Regierungsvertreter hat die Gelegenheit nicht wahrgenommen, irgend eines meiner Citate als unrichtig bezeichnen zu können. Was aber das speciell angerufene Hofdecret vom Jahre 1824 bedeutet, so bitte ich den Herrn Vorredner, die Acten vollständig zu lesen, und er wird dann die Unterscheidung von vier Arten von Schänken mit der Bestimmung der Berechtigung in den einzelnen Schänken und namentlich mit der sehr erheblichen Bestimmung finden, daß selbst Propinationsschänker, wenn sie nicht vertragsmäßig zur Abnahme von Getränken von den Propinationsberechtigten verpflichtet sind, ihre Getränke beziehen können, wo sie wollen.

Wenn nun weiters, wie ich angedeutet und im Berichte angeführt habe, ein Theil der propinationsmäßigen Getränke durchgreifend oder deren Ordnung den Gewerbebehörden anheimgegeben ist, kann von einem ausschließlichen Umfange des Propinationsrechtes die Rede sein? Es ist der Ausdruck vielleicht mißbräuchlich hineingekommen, aber nun steht er da, und es ist, wenn anders gedacht worden sein mag, eine falsche Bezeichnung gewählt worden, wie bereits auseinandergesetzt worden ist.

Es rechtfertigt sich daher das, was ich von mindestens einem Scheine der Erweiterung gesprochen habe, wenn wirklich nichts Anderes gedacht wurde, als was ich im Berichte gesagt habe. Man darf kein Gesetz machen, wo dem Streite Thür und Thor geöffnet wird, namentlich wo über die Frage bestehender Rechte entschieden werden soll, denn man darf den Klagen nicht Thür und Thor öffnen, daß bestehende Rechte verletzt werden, daß durch die neue Gesetzgebung conservirte Rechte irgendwie alterirt werden, wie das möglich sein kann, wenn die Regierung von ihren bisherigen Befugnissen Gebrauch machen wird. Die Erklärung, welche von Seite des Herrn Regierungsvertreters gegeben wurde, ist nicht maßgebend. Einen solchen Streitanlaß schafft man nicht im Gesetze. Das ist zu mißbilligen.

Das geht mich übrigens nichts weiter an; ich habe zu vertreten, was ich im Berichte gesagt habe und was zu den gestellten Conclusionen führt.

Man hat gesagt, daß das, was ich über den Zeitraum gesagt habe, nicht richtig ist. Was habe ich gesagt? *(Liest):*

„Der Zeitraum, für welchen das Propinationsschankrecht stabilirt wird — im §. 17 mit 26 Jahren festgesetzt — beginnt nicht mit der Wirksamkeit des Gesetzes, sondern erst vom 1. Jänner oder 1. Juli jenes Jahres, in welchem mittelst Edictes kundgemacht werden würde, daß die über den commissionell im ganzen Lande zu erhebenden Reinertrag des Propinationsrechtes für die Berechtigten gefällten Erkenntnisse in Rechtskraft erwachsen sein werden — eine Bestimmung, der zufolge sich derzeit auch nicht

approximativ mit einiger Verläßlichkeit sagen läßt, wann diese 26 Jahre zu laufen beginnen werden."

Habe ich in dem Berichte irgend etwas gesagt, was nicht dem Wortlaute des Gesetzes entnommen ist? habe ich daraus irgend eine Folgerung gezogen? Es steht über den Zeitraum gar nichts Anderes, als was ich vorgelesen habe.

Was mir hier angeschuldigt wird, daß ich dem Texte des Gesetzes Gewalt angethan, daß ich Folgerungen daraus gezogen habe, welche irrige Vorstellungen über den Anfangspunkt der Wirksamkeit des Gesetzes verbreitet haben — diesen Vorwurf weise ich als unberechtigt und unbegründet zurück und ersuche den Herrn Redner, früher den Bericht aufmerksam zu lesen, ehe er Vorwürfe macht.

Was nun die Vervielfältigung der Realrechte anbelangt, so ist es allerdings wahr, daß nach den böhmischen, mährischen, schlesischen Gesetzen die Befugniß zur Erzeugung fernerhin als Realrecht fortbestehen dürfe, aber nicht in neuen Schänken, welche erst in einer Gemeinde entstehen; gegen diese Vervielfältigung erklärt sich der Bericht als eine Vervielfältigung der Realrechte, und ich wiederhole, meine Herren: man gewährt leicht irgend etwas, man versteht sich zu irgend etwas, man läßt sich einen Zwang anthun, man vergibt ein Recht um des großen Vortheiles willen — und das war bei den verschiedenen Gesetzen der Fall, wonach sofort das Propinationsrecht aufhört, in einigen unentgeltlich, in einem anderen gegen unbedeutende Entschädigung. Vergleichen Sie das untereinander und dann sagen Sie noch, daß die Verhältnisse gleichliegend sind!

Und das ist auch ein Argument gegen die Ausführungen Seiner Excellenz des Herrn Finanzministers — hier handelt es sich nicht um gleiche Verhältnisse, es liegt nur eine Gleichheit in formeller Beziehung vor; die Wirkungen der Gesetze sind so himmelweit verschieden in den drei vorerwähnten und dem galizischen Gesetze, daß ich es zu meiner Satisfaction erkläre: Ich habe die ersten drei Gesetze gern contrasignirt, dieses Gesetz würde ich nimmer unterschrieben haben.

Es ist übrigens dies Letztere nur eine subjective Ansicht von mir. Die Herren werden sich ihre Meinung selbst darüber bilden, ob das wahr ist, was ich gesagt habe, und Sie werden sich Ihre Meinung bilden, ob die Gründe der Anschauung der Majorität des Ausschusses zulänglich waren.

Was endlich die Besteuerung ex post anbelangt, so bitte ich, sich wieder den Unterschied klar zu machen, was es heißt, eine Besteuerung für die allgemeinen Landesinteressen und für allgemeine Zwecke aufzulegen und hier eine Steuer aufzulegen, die mit den Verhältnissen in gar keinem Zusammenhange steht, wie z. B. den Weinschänkern, um den Propinationsberechtigten irgend eine Propinationsentschädigung zuzuführen. Hier schaffen Sie individuelle Steuerpflichtige — denn nicht alle Landesangehörigen werden steuerpflichtig — und das müßte für allgemeine Interessen geschehen. Sie schaffen Steuerpflichtige und legen die Last der Steuer diesen auf, um wieder nur eine individuelle Classe zu entschädigen, wieder nicht, um allgemeine Interessen auszugleichen. Wie himmelweit ist der Unterschied zwischen einer allgemeinen Landesbesteuerung für allgemeine Landeszwecke und einer Besteuerung gewisser Individuen nur für gewisse Classen, lediglich im Interesse gewisser Classen, und zwar schaffen Sie eine Besteuerung solcher Personen, die mit dem ganzen Propinationsverhältnisse gar nicht im Zusammenhange gewesen sind, wie der Weinschänker.

Darauf bezieht sich nun auch die Stelle meines Berichtes, daß über die Grenzen der Landesgesetzgebung, über das Propinationsrecht hinausgegangen wird, daß in die allgemeine Gewerbegesetzgebung hineingegriffen wird, und es kann auch darum diesem Gesetze die Zustimmung nicht gegeben werden.

Sie haben endlich nicht im Ausschusse gehört, daß die Propination in Galizien unentgeltlich aufgehoben werden solle, obgleich Aeußerungen von Ausschußmitgliedern im Ausschusse, sofern sie nicht im Berichte stehen, nicht Gegenstand der Kritik im hohen Hause sein können, und was ein Mitglied des Ausschusses gesagt hätte, wäre eben nur eine Privatmeinung gewesen — und ich für meine Person verwahre mich gegen eine solche Unterstellung — noch denkt auch irgend ein Mitglied des Ausschusses daran, daß die Propination in Galizien einfach unentgeltlich aufgehoben werden solle. Solche Vorstellungen über Recht haben wir nicht, solche Vorstellungen sind — glücklicherweise — unseren Zeiten noch nicht so geläufig, daß derlei Besorgnisse begründet wären. Geschichtlich sind sie vorgekommen, sie kommen noch vor, sie werden vorkommen, aber ich wünsche, daß es bei der galizischen Propination nicht der Fall sein möge und die Berechtigten sich eine ausgiebige Entschädigung verschaffen mögen, aber nicht auf Kosten von Personen, die nicht dazu berufen sind, nicht auf eine Art, welche mit dem Grundsatze der Gerechtigkeit der Besteuerung überhaupt nicht im Einklange steht. Das hohe Haus wird sich die Meinung bilden, ob der Ausschußbericht darüber zu viel gesagt hat, ob die von der Regierung gewünschte Gebührenbefreiung zu bewilligen sei. Ich wiederhole zum Schlusse: Zwei gleich aussehende Dinge sind nicht immer dasselbe; was bei den böhmischen, mährischen, schlesischen Gesetzen mit Freuden gegeben werden konnte, könnte hier bei ganz anderen Verhältnissen keine Anwendung finden. Die zufällige formelle Gleichheit, um die es sich in der Propinationsfrage dort und hier handelt, kann nicht maßgebend sein dafür, ob allgemeine Interessen vorherrschend sind und die Hand zur scheinbaren Beseitigung eines Zustandes geboten werden soll, der in der

That auf lange nicht beseitigt wird, sondern vielmehr conservirt und corroborirt wird über eine Zeit hinaus, als derselbe Zustand seiner Natur nach überhaupt noch wird bestehen können. Ich empfehle Ihnen, meine Herren, den Antrag des Ausschusses. *(Beifall.)*

(Abgeordneter Ritter v. Krzeczunowicz meldet sich zu einer thatsächlichen Berichtigung zum Worte.)

Präsident: Der Herr Abgeordnete Ritter v. Krzeczunowicz hat zu einer thatsächlichen Berichtigung das Wort.

Abgeordneter Ritter v. **Krzeczunowicz**: Ich könnte wohl mehrere Thatsachen berichtigen, ich werde mich jedoch auf eine einzige beschränken, nämlich in Bezug auf den Passus in der Rede des geehrten Herrn Referenten, welcher seine Behauptung aufrecht erhält, nämlich die im Ausschußberichte enthaltene Behauptung, daß nach dem in Rede stehenden Landesgesetze das Realrecht sich nicht nur auf die bestehenden Schänken beziehen dürfte . . . *(Lebhafte Unruhe und Bewegung.)*

Präsident *(den Redner unterbrechend)*: Ich bitte, meine Herren, die Redefreiheit nicht zu stören.

Abgeordneter Ritter v. **Krzeczunowicz** *(fortfahrend)*: . . sondern sogar auf künftig zu errichtende Schänken anwendbar wäre. Leider haben die Herren den betreffenden Paragraph des Landesgesetzes nicht vor sich, ich werde mir daher mit Genehmigung des Herrn Präsidenten erlauben, selben vorzulesen.

Dieser Paragraph, welcher davon spricht lautet *(liest)*:

„Wer am Tage des Inslebentretens dieses Gesetzes Eigenthümer eines Gutes, welches einen besonderen Grundbuchskörper bildet und mit welchem ein Propinationsrecht verbunden ist, oder Eigenthümer eines Propinationsausschankrechtes in einer bestimmten Ortschaft ist, der hat dann das Realrecht für einen Schank für die Zukunft."

Man kann da nicht sagen . . . . *(Berichterstatter Dr. Giskra ruft: Ich bitte, ganz zu lesen!)*

Es steht weiter *(liest)*: „Der oder sein Rechtsnehmer behält nach Ablauf der im §. 3 festgesetzten Periode das Realrecht, Getränke (mit Ausnahme von Wein) in einer Schank im Bereiche desselben Gutes oder derselben Ortschaft auszuschänken, und wenn das einen Grundbesitz bildende Gut mehr als eine Gemeinde umfaßt, so behält er dasselbe Recht in jeder Gemeinde."

Der festgestellte Zeitpunkt ist hier das Inslebentreten des Gesetzes. Eine über diesen Zeitpunkt hinaus errichtete Schänkstätte gibt kein Recht mehr zur Erwerbung eines Realrechtes.

Der bezügliche Absatz des Ausschußberichtes, welcher die Sache anders darstellt, ist unrichtig.

Präsident: Darf ich bitten, meine Herren, auf die Plätze zu gehen, wir schreiten zur Abstimmung.

Am Schlusse der Generaldebatte ist die Abstimmung über den Antrag des Ausschusses auf Uebergang zur Tagesordnung vorzunehmen und über den Antrag des Herrn Abgeordneten Dr. Dunajewski, in die Specialberathung auf Grund der Regierungsvorlage einzugehen.

Nach §. 37 der Geschäftsordnung ist immer, wenn ein Antrag auf Uebergang zur Tagesordnung gestellt ist, zuerst über diesen Antrag abzustimmen.

Ich werde daher zuerst den Antrag des Ausschusses zur Abstimmung bringen; falls er abgelehnt wird, jenen des Herrn Abgeordneten Dr. Dunajewski. *(Zustimmung.)*

Bezüglich dieses letzteren Antrages muß ich jedoch bemerken, daß, sowie ich dies bereits in ähnlichen Fällen und neuerlich bei Berathung des gräflich Baworowski'schen Fideicommisses bemerkt habe, wenn der Antrag auf das Eingehen in die Specialdebatte angenommen wird, ich glaube, daß das hohe Haus nicht in der Lage sei, sogleich in dieselbe einzugehen, weil im Ausschusse eine Specialvorberathung noch nicht stattgefunden hat, indem der Ausschuß ohne Specialberathung den Antrag auf Uebergang zur Tagesordnung gestellt hat. Es müßte daher jedesfalls erst die Vorberathung durch den Ausschuß vorgenommen werden, falls nicht das hohe Haus auf Grund des §. 42 der Geschäftsordnung die Abkürzung dahin beschließen würde, daß ohne Vorberathung durch den Ausschuß heute in die Specialdebatte eingegangen wird.

(Abgeordneter Dr. Dunajewski meldet sich zum Worte.)

Der Herr Abgeordnete Dr. Dunajewski hat das Wort.

Abgeordneter Dr. **Dunajewski**: Falls das hohe Haus den Antrag auf Uebergang zur Tagesordnung nicht annehmen sollte, in diesem unwahrscheinlichen Falle muß ich darauf bestehen, daß mein Antrag dem hohen Hause zur Abstimmung vorgelegt werde. Der Herr Präsident bemerkten zwar, daß Sie, ähnlich wie in einem früheren Falle betreffend das Baworowski'sche Fideicommiß, der Ansicht wären, daß, nachdem im Ausschusse eine Specialberathung nicht vorgenommen wurde, offenbar im Falle, als das hohe Haus meinem Antrage zustimmen sollte, dieser Gesetzentwurf wieder an den Ausschuß zurückverwiesen werden müsse. Ich kann mich mit dieser Anschauung nicht einverstanden erklären. Vor Allem entschuldigen Sie, verehrter Herr Präsident, bei aller Achtung, welche ich Ihrer

führers Freiherrn v. Kotz die Stimmzettel ab. — Nach Vornahme des Scrutiniums:)

Von den Herren Abgeordneten aus dem Königreiche Dalmatien wurden zur Wahl eines Ersatzmannes 6 Stimmzettel abgegeben. Die absolute Majorität beträgt 4. Diese erhielt der Herr Abgeordnete Conte Begna-Possedaria und ist somit als Ersatzmann gewählt.

Ich ersuche nun die Herren Abgeordneten aus dem Königreiche Böhmen um Abgabe der Stimmzettel für die Wahl von 10 Delegirten.

(Die Abgeordneten aus dem Königreiche Böhmen geben über Namensaufruf seitens des Schriftführers Freiherrn v. Kotz die Stimmzettel ab. — Nach Vornahme des Scrutiniums:)

Von den Herren Abgeordneten aus dem Königreiche Böhmen, welche 10 Delegirte zu wählen haben, wurden 44 Stimmzettel abgegeben. Die absolute Majorität beträgt 23. Davon erhielten die Herren Abgeordneten:

Dr. Herbst,
Ritter v. Streeruwitz,
Dr. Klier,
Wolfrum,
Dr. v. Plener,
Dr. Stöhr,
Schier,
Dr. Bareuther,
Freiherr Korb-Weidenheim sen. und
Wanka,

je 44 Stimmen. Diese 10 Herren sind daher als Delegirte gewählt.

Ich ersuche nun die Herren Abgeordneten aus Böhmen, die Stimmzettel zur Wahl des ersten Ersatzmannes abzugeben.

(Die Abgeordneten aus dem Königreiche Böhmen geben über Namensaufruf seitens des Schriftführers Dr. Bareuther die Stimmzettel ab. — Nach Vornahme des Scrutiniums:)

Es wurden bei der Wahl des ersten Ersatzmannes der Delegirten für Böhmen 43 Stimmzettel abgegeben. Die absolute Majorität beträgt daher 22.

Der Herr Abgeordnete Neumann wurde einstimmig als erster Ersatzmann gewählt.

Ich ersuche nun die Herren Abgeordneten aus Böhmen, die Stimmzettel für die Wahl des zweiten Ersatzmannes abzugeben.

(Die Abgeordneten aus dem Königreiche Böhmen geben über Namensaufruf seitens des Schriftführers Dr. Bareuther die Stimmzettel ab. — Nach Vornahme des Scrutiniums:)

Es wurden für die Wahl des zweiten Ersatzmannes 40 Stimmzettel abgegeben. Dieselben fielen einstimmig auf den Herrn Abgeordneten Seidemann; derselbe ist daher als zweiter Ersatzmann gewählt.

Somit ist die Wahl in die Delegationen vollzogen.

Ich bin nicht in der Lage, den nächsten Sitzungstag schon heute mittheilen zu können, und behalte mir vor, den nächsten Sitzungstag sowohl, als die Tagesordnung im schriftlichen Wege bekannt zu geben. *(Zustimmung.)*

Ich erkläre die Sitzung für geschlossen.

(Schluss der Sitzung 2 Uhr 30 Minuten.)

Berichtigung.

Der in der 270. Sitzung zur Vertheilung gelangte Bericht *(704 der Beilagen)* soll richtig heißen **(698 der Beilagen).**

Druck der k. k. Hof- und Staatsdruckerei.

Es erhielt Herr Abgeordneter Dr. Schaup 11 Stimmen, und Herr Abgeordneter Dr. Groß 10 Stimmen, diese beiden Herren sind somit als Delegirte gewählt.

Ich ersuche nun die Herren Abgeordneten aus Oesterreich ob der Enns, die Stimmzettel für die Wahl eines Ersatzmannes abzugeben.

(Die Abgeordneten aus dem Erzherzogthume Oesterreich ob der Enns geben über Namensaufruf seitens des Schriftführers Freiherrn v. Kotz die Stimmzettel ab. — Nach Vornahme des Scrutiniums:)

Zur Wahl eines Ersatzmannes wurden seitens der Herren Abgeordneten aus Oesterreich ob der Enns 11 Stimmzettel abgegeben, davon entfielen auf den Herrn Abgeordneten v. Planck 9 Stimmen, derselbe ist somit als Ersatzmann gewählt.

Ich ersuche die Herrn Abgeordneten aus dem Erzherzogthume Oesterreich unter der Enns, die Stimmzettel für die Wahl von 3 Delegirten abzugeben.

(Die Abgeordneten aus dem Erzherzogthume Oesterreich unter der Enns geben über Namensaufruf seitens des Schriftführers Freiherrn v. Kotz die Stimmzettel ab. — Nach Vornahme des Scrutiniums:)

Die Herren Abgeordneten aus Oesterreich unter der Enns haben für die Wahl von 3 Delegirten 26 Stimmzettel abgegeben, die absolute Majorität beträgt daher 14. Es erhielten die Herren Abgeordneten Dr. Kuranda 25 Stimmen, Eduard Sueß 25 Stimmen und Schöffel 20 Stimmen. Die genannten drei Herren, sind somit als Delegirte gewählt.

Ich ersuche nun die Herren Abgeordneten aus Oesterreich unter der Enns, die Stimmzettel zur Wahl eines Ersatzmannes abzugeben.

(Die Abgeordneten aus dem Erzherzogthume Oesterreich unter der Enns geben über Namensaufruf seitens des Schriftführers Freiherrn v. Kotz die Stimmzettel ab. — Nach Vornahme des Scrutiniums:)

Ich habe soeben ein Telegramm erhalten, in welchem der Herr Abgeordnete Steudel anzeigt, daß er durch plötzliches Unwohlsein verhindert sei, der heutigen Sitzung beizuwohnen.

Zur Wahl des Ersatzmannes wurden von den Herren Abgeordneten aus Oesterreich unter der Enns 27 Stimmzettel abgegeben; die absolute Majorität beträgt 14; davon erhielt der Herr Abgeordnete Dr. Schrank 23 Stimmen und ist daher als Ersatzmann gewählt.

Ich ersuche nunmehr die Herren Abgeordneten aus dem Königreiche Galizien und Lodomerien mit Krakau um Abgabe der Stimmzettel für die Wahl von 7 Delegirten.

(Die Abgeordneten aus dem Königreiche Galizien geben über Namensaufruf seitens des Schriftführers Freiherrn v. Kotz die Stimmzettel ab. — Nach Vornahme des Scrutiniums:)

Von den Herren Abgeordneten aus Galizien wurden zur Wahl von 7 Delegirten 48 Stimmzettel abgegeben; die absolute Majorität beträgt daher 25 Stimmen.

Es erhielten die Herren:

Dr. Smolka	35 Stimmen,
Dr. Ritter v. Grocholski	35 „
Ritter v. Smarzewski	35 „
Ritter v. Chrzanowski	35 „
Dr. Kabat	35 „
Dr. Eusebius Czerkawski . . .	35 „

Die 7 Herren, die ich genannt habe, sind daher gewählt. Eine Anzahl von Stimmzetteln war nicht beschrieben.

Ich ersuche nun die Herren Abgeordneten aus Galizien, welche zwei Ersatzmänner zu wählen haben, zunächst zur Wahl des ersten Ersatzmannes zu schreiten.

(Die Abgeordneten aus dem Königreiche Galizien geben über Namensaufruf seitens des Schriftführers Freiherrn v. Kotz die Stimmzettel ab. — Nach Vornahme des Scrutiniums:)

Zur Wahl der ersten Ersatzmannes für die Delegation wurden 43 Stimmzettel abgegeben; die absolute Majorität beträgt 22 Stimmen. Davon erhielt der Herr Abgeordnete Ritter v. Jaworski 34 Stimmen; er erscheint daher als erster Ersatzmann gewählt.

Ich ersuche nun die Herren Abgeordneten aus Galizien, die Stimmzettel zur Wahl des zweiten Ersatzmannes für die Delegation abzugeben.

(Die Abgeordneten aus dem Königreiche Galizien geben über Namensaufruf seitens des Schriftführers Freiherrn v. Kotz die Stimmzettel ab. — Nach Vornahme des Scrutiniums:)

Für den zweiten Ersatzmann wurden 44 Stimmzettel abgegeben. Es erhielt der Herr Abgeordnete Mendelsburg 34 Stimmen und ist somit zum zweiten Ersatzmanne gewählt.

Ich ersuche nun die Herren Abgeordneten aus Dalmatien um Abgabe der Stimmzettel für die Wahl eines Delegirten.

(Die Abgeordneten aus dem Königreiche Dalmatien geben über Namensaufruf seitens des Schriftführers Freiherrn v. Kotz die Stimmzettel ab. — Nach Vornahme des Scrutiniums:)

Es wurden 7 Stimmzettel abgegeben, die absolute Majorität beträgt 4. Es erhielt der Herr Abgeordnete Freiherr v. Fluck 5 Stimmen und ist somit als Delegirter gewählt.

Ich ersuche nun die Herren Abgeordneten aus dem Königreiche Dalmatien um Abgabe der Stimmzettel für die Wahl eines Ersatzmannes.

(Die Abgeordneten aus dem Königreiche Dalmatien geben über Namensaufruf seitens des Schrift-

Person und Würde zolle — glaube ich nicht, daß Herr Präsident als Präsident des Hauses davon Kenntniß haben können, ob der Ausschuß eine Specialberathung vorgenommen hat oder nicht. Ich glaube im Gegentheile aus der in das Einzelne gehenden Kritik der gesammten Regierungsvorlage, wie sie der Ausschuß in seinem Berichte vornimmt, indem er die einzelnen Paragraphe citirt und daran ihre nach der Ansicht des Ausschusses dem öffentlichen Interesse nachtheilige Wirkung bewiesen wird, muß doch angenommen werden, daß der Ausschuß, ehe er über eine Regierungsvorlage zur Tagesordnung übergeht, eine Specialberathung vorgenommen hat. Ich müßte sonst dem Ausschusse zu nahe treten, wenn ich voraussetzen sollte, daß er, ohne überhaupt in das Einzelne einzugehen, ganz cavalièrement über eine Regierungsvorlage zur Tagesordnung übergeht.

Das ist meine Ansicht. Da ich nicht fordern kann und auch nicht fordere, daß der Herr Präsident meine Ansicht als begründet annimmt, so bitte ich, falls es überhaupt zu dieser Abstimmung kommen sollte, das hohe Haus um seine Meinung zu fragen, und der Herr Präsident wird es mir nicht übel nehmen, wenn ich in einem zweifelhaften Falle über die Interpretation der Geschäftsordnung von dem Ausspruche des Herrn Präsidenten an den Ausspruch des gesammten Hauses appellire.

Präsident: Ich habe bezüglich der Abstimmung die Frage bezeichnet, meine Anschauung darüber bemerkt, in welcher Weise die Abstimmung vorzunehmen wäre. Bezüglich dieses Vorganges stimmen wir überein; nur für den Fall, als der Uebergang zur Tagesordnung abgelehnt und das Eingehen in die Specialdebatte beschlossen wird, weicht meine Anschauung von jener des Herrn Abgeordneten Dr. Dunajewski dahin ab, daß ich meine, das hohe Haus könne ohne Vorberathung nur für den Fall in die Specialberathung eingehen, als nach §. 42 der Geschäftsordnung die Abkürzung ausdrücklich beschlossen wird. Darauf müßte ein eigener Antrag gestellt werden; der ist aber nicht gestellt worden; eine Vollberathung ohne Vorberathung kann ich aber nicht zugeben, weil die Geschäftsordnung ausdrücklich vorschreibt, daß über jedes Gesetz eine Vorberathung stattfinden müsse.

Der Herr Abgeordnete Dr. Dunajewski hat gesagt, ich könne nicht wissen, ob nicht der Ausschuß eine Specialberathung vorgenommen habe. Das muß ich allerdings annehmen und wissen, weil dies in den Protokollen des Ausschusses enthalten sein müßte; sie enthalten aber darüber nichts. Der Ausschuß hatte am Schlusse der Berathung beschlossen, zur Tagesordnung überzugehen; daß in der Berathung von Paragraphen gesprochen wurde, das ist nur ein Beweis dafür, daß die Herren von dem Gesetze im Allgemeinen Kenntniß genommen haben; daß aber über die Paragraphe im Einzelnen eine Debatte gepflogen und abgestimmt wurde, folgt daraus nicht.

Ich kann daher meine Anschauung nur aufrecht halten, bin jedoch, falls der Antrag des Herrn Abgeordneten zur Abstimmung kommen sollte, recht gern bereit, das hohe Haus darüber zu befragen; ich bin weit entfernt, meine Meinungen als allein maßgebend anzusehen. Ich glaube aber, daß nur, wenn der §. 42 der Geschäftsordnung angewendet würde, heute in die Specialberathung eingegangen werden könnte.

Ich werde nun zur Abstimmung schreiten. Ich ersuche nun die Herren, welche mit dem Antrage des Ausschusses, welcher lautet *(liest)*:

„Das hohe Haus wolle beschließen:

„„Es werde über die Regierungsvorlage, betreffend die Stempel- und Gebührenbefreiung der Verhandlungen über Aufhebung und Ablösung des Propinationsrechtes im Königreiche Galizien und Lodomerien mit dem Großherzogthume Krakau, zur Tagesordnung übergegangen““ —

einverstanden sind, sich zu erheben. *(Geschieht.)* Der Uebergang zur Tagesordnung ist mit 134 gegen 62 Stimmen angenommen, somit der Gegenstand erledigt.

Bevor ich zum weiteren Gegenstande der Tagesordnung, zur Wahl der Delegationsmitglieder, übergehe, ertheile ich Seiner Excellenz dem Herrn Handelsminister zur Beantwortung mehrerer Interpellationen das Wort.

Handelsminister Ritter v. **Chlumecky:** Die Herren Abgeordneten Dr. Fanderlik und Genossen haben in der 226. Sitzung des hohen Hauses am 22. Jänner 1877 aus Anlaß eines am 20. August 1876 in der Strecke Prerau-Leipnik der Kaiser Ferdinands-Nordbahn vorgekommenen Eisenbahnunfalles nachfolgende Interpellation an mich gerichtet *(liest)*:

„Welche Vorkehrungen gedenkt der Handelsminister zu treffen, um die Direction der k. k. priv. Kaiser Ferdinands-Nordbahn zu verhalten, daß sie auf ihren Linien in Mähren die Gleichberechtigung der Landessprachen mindestens insoweit durchführe, daß die Sicherheit des Verkehres nicht leide und das Leben der Passagiere nicht in Gefahr gebracht werde.“

Ich beehre mich, diese Interpellation mit Nachfolgendem zu beantworten:

Nach §. 62 der Eisenbahnbetriebsordnung vom 16. November 1851 muß das Betriebspersonale mit Dienstesvorschriften und Instructionen betheilt werden, in welchen die ihm obliegenden Pflichten und die zur Erhaltung der Ordnung, Regelmäßigkeit und

Sicherheit des Betriebes geeigneten, zur Richtschnur ertheilten Vorschriften genau und umständlich zu bezeichnen sind.

Die Kaiser Ferdinands-Nordbahn läßt ihre Instructionen in deutscher, čechischer und polnischer Sprache auflegen und vertheilen. Nur jene in der Interpellation erwähnte neue Vorschrift für Bahnaufsicht, mit welcher im Jahre 1875 für unmittelbar nach einander folgende Züge die Deckung des vorangehenden Zuges mittels Haltsignals auf 10 Minuten, beziehungsweise, wenn der nachfolgende Zug ein Eilzug ist, auf 15 Minuten erhöht worden ist, war, wie aus den gepflogenen Erhebungen hervorgeht, zur Zeit des in Rede stehenden Unfalles deßhalb noch nicht in čechischer Sprache zur Vertheilung gelangt, weil sich die zuerst nach der Schriftsprache vorgenommene Uebersetzung des deutschen Textes ins Čechische als vollkommen unbrauchbar erwies und eine zweite Uebersetzung in populärer Fassung noch so viele Unklarheiten enthielt, daß auch diese nicht vertheilt werden konnte, sondern an eine dritte Uebersetzung gegangen werden mußte.

Trotzdem aber das Bahnbewachungspersonale čechischer Nationalität diese Instruction noch nicht in dieser Sprache erhalten hatte, konnte die Sicherheit des Betriebes nicht als gefährdet bezeichnet werden, weil bei dem Umstande, als erfahrungsgemäß bei dem unteren Bahnbewachungspersonale das Selbststudium allein ohnedies nicht eine genügende Gewähr für das Verständniß der Instructionen bietet, das Hauptgewicht auf die Belehrung und Prüfung desselben gelegt werden muß, welche Einrichtung bei der Kaiser Ferdinands-Nordbahn schon seit dem Jahre 1871 besteht, im Jahre 1873 sämmtlichen Bahnverwaltungen als obligatorische Maßregel aufgetragen und thatsächlich in intensivster Weise gehandhabt wurde.

Der Beweis dafür, daß auch bezüglich der in Rede stehenden Instruction wiederholte Belehrungen und Prüfungen des Bahnverwaltungspersonales und speciell des in Anklagestand versetzten Bahnwächters vor dem Unfalle stattgefunden haben und daß letzterer diese Prüfungen immer mit gutem Erfolge bestanden hat, hat die Kaiser Ferdinands-Nordbahn durch die mir vorliegenden Rapporte erbracht.

Es ist auch durch die von der Generalinspection gepflogenen Erhebungen constatirt worden, daß nicht mangelhafte Instruction, sondern Unachtsamkeit dieses Bahnwächters und des Personales des Eilzuges den Unfall verschuldete.

Ich erblicke daher in dem erwähnten Vorfalle keinen Anlaß zu einer besonderen Verfügung an die Kaiser Ferdinands-Nordbahn bezüglich der Durchführung der Gleichberechtigung der Landessprachen auf ihren Linien in Mähren zur Wahrung der Sicherheit im Eisenbahnverkehre.

Die Herren Abgeordneten Ritter v. Schönerer und Genossen haben in der 258. Sitzung des hohen Abgeordnetenhauses vom 18. Mai 1877 an mich folgende Interpellation gerichtet *(liest)*:

„Ist die effective Einzahlung der von den Concessionären der k. k. priv. niederösterreichischen Südwestbahnen (Leobersdorf-St. Pöltner Bahn sammt Nebenlinien) zu begebenden 1,100.000 (richtig 1,110.000) fl. in Actien auch wirklich erfolgt und in welcher Weise?

2. Hat die hohe Regierung die Gewißheit, daß das bewilligte Anlagecapital nicht überschritten werden wird und keine Nachtragsforderungen oder schwebende Schulden folgen werden?

3. Welche Vorkehrungen wurden bezüglich einer den Verhältnissen und der geographischen Lage dieser Bahnen entsprechenden Betriebsführung getroffen, insbesondere wurde Sorge getragen, daß die Betriebsführung durch eine der beiden großen Anschlußbahnen rechtzeitig übernommen und die Gefahr eines kostspieligen und unproductiven Selbstbetriebes im vornhinein beseitigt werde?"

In Beantwortung dieser Interpellation habe ich die Ehre, dem hohen Hause die nachstehenden Mittheilungen zu machen:

Auf das in Gemäßheit des Uebereinkommens vom 9. Mai 1876 (R. G. Bl. Nr. 69) seitens der Concessionäre der k. k. priv. niederösterreichischen Südwestbahnen aufzubringende Actientheilcapital im Nominalbetrage von 1,110.000 fl. ist laut der von der Gesellschaft gelieferten Buchauszüge bis zum 30. April d. J. theils in Barem, theils in den nach Maßgabe der Gesellschaftsstatuten zulässigen und der Barzahlung gleichzuachtenden Naturalleistungen ein Gesammtbetrag von 690.600 fl. thatsächlich eingezahlt worden.

Die Unterbringung des sonach erübrigenden Actiencapitales ist durch Vereinbarungen mit den Bauunternehmern, Lieferanten und anderweitigen, im Vertragsverhältnisse zu der Unternehmung stehenden Interessenten sichergestellt und haften in Gemäßheit des oben bezogenen Uebereinkommens die Concessionäre persönlich und solidarisch, insbesondere auch mit einer im Betrage von 50.000 fl. österr. Währ. erliegenden Caution dafür, daß das in Rede stehende Actiencapital thatsächlich, und zwar zu einem im Sinne des Gesetzes vom 16. Mai 1874 (R. G. Bl. Nr. 64) von der Regierung zu genehmigenden Course aufgebracht, beziehungsweise eingezahlt werde.

Ein vollkommen sicheres Urtheil über die gesammten Kosten eines Bahnbaues kann von der vollständigen Herstellung und Inbetriebsetzung der Bahn, sowie vor dem Abschlusse und der Abwicklung der

bezüglichen in der Regel sehr umfangreichen Abrechnungen nicht gewonnen werden.

Nach dem dermaligen Stande dieses Bahnbaues ist die Möglichkeit der Ueberschreitung des bewilligten Anlagecapitales allerdings nicht ganz ausgeschlossen, aber es läßt sich mit Bestimmtheit annehmen, daß eine erhebliche Ueberschreitung desselben nicht eintreten wird, daher auch nach aller Voraussicht die Nothwendigkeit nicht besteht, einen weiteren Zuschuß aus Staatsmitteln in Anspruch zu nehmen.

Was die Art und Weise der künftigen Betriebsführung der niederösterreichischen Südwestbahnen anlangt, so habe ich nach reiflicher Erwägung aller einschlägigen Verhältnisse mich dafür entschieden, wenigstens für die erste Zeit eine selbständige Betriebsführung zu gestatten.

Zu dieser Entschließung sah ich mich dadurch veranlaßt, daß diese Bahnlinie vermöge ihrer localen Bedeutung und ihres secundären Charakters in der einfachsten Weise und abweichend von den üblichen Betriebsformen der Hauptbahnen betrieben werden soll und daß es von besonderem Werthe erschien, einen derartigen Secundärbahnbetrieb unter unmittelbarer Aufsicht der Regierung zu organisiren und versuchsweise einzuleiten, während die Betriebsführung dieser Eisenbahn durch eine der beiden großen Anschlußbahnen zu der Besorgniß berechtigten Anlaß gegeben hätte, daß dem secundären Charakter der Bahn beim Betriebe nicht gehörig Rechnung getragen wird. Auch ist die Annahme nicht ausgeschlossen, daß beide Nachbarbahnen an der Entwicklung des Verkehres auf einzelne Theile der österreichischen Südwestbahnlinien kein Interesse haben, ja, daß zum Theile gerade eine Interessencollision eintreten könnte.

Bei dieser Sachlage schien die versuchsweise Einrichtung eines sebständigen Betriebes umsomehr geboten, als hiedurch, wie wohl mit aller Bestimmtheit angenommen werden kann, eine weitere finanzielle Belastung des Staatsschatzes nicht erwachsen wird.

In der 261. Sitzung des hohen Hauses am 5. Juni d. J. haben die Herren Abgeordneten Dr. Hallwich und Genossen die Anfrage an mich gerichtet:

1. Ob ich von einer durch das k. k. Reichskriegsministerium bei einer ausländischen Firma effectuirten größeren Bestellung von Leinenartikeln zu ärarischen Zwecken Kenntniß erhalten — und

2. ob ich geneigt sei, dahin zu wirken, daß derartige Bestellungen künftig der heimischen Industrie zugewendet werden?

Ich habe die Ehre, diese Interpellation auf Grund der mir vom Herrn Reichskriegsminister ertheilten Auskunft mit Nachfolgendem zu beantworten:

Ad 1. Die Leinenwäsche und Bettwaarenfabriksfirma Julius Henel, vormals C. Fuchs in Breslau hat sich dem Reichskriegsministerium gegenüber erboten, dem k. k. Officierstöchterinstitute zu Hernals eine sehr werthvolle Ausstattung an Tischwäsche und Leinwanden zum Geschenke zu machen *(Heiterkeit — Rufe: Hört!)*, welches Geschenk das Reichskriegsministerium angenommen hat. Eine Bestellung, welcher Art immer, ist also vom Reichskriegsministerium bei der genannten Firma nicht gemacht worden, sondern es handelte sich in dem von den Herren Interpellanten erwähnten Falle lediglich um die Zuwendung eines Geschenkes durch eine ausländische Firma an ein inländisches öffentliches Institut. *(Heiterkeit.)*

Ad 2. Bei dieser Sachlage entfällt die Beantwortung auf die zweite Frage und erübrigt nur, darauf hinzuweisen, daß die inländische Industrie seitens des Reichskriegsministeriums bei den Bestellungen für das neue Feldartilleriematerial, bei Lieferungen von Monturs- und Rüstungssorten u. s. w. jederzeit unterstützt wird und daß ich es als meine selbstverständliche Amtspflicht erachte, jeden sich mir darbietenden Anlaß zu ergreifen, Bestellungen, welche aus öffentlichen Mitteln erfolgen, der heimischen Industrie zuzuwenden. *(Bravo!)*

Der Herr Abgeordnete Skene und Genossen haben in der Sitzung des hohen Hauses am 19. Juni d. J. in der Voraussetzung, daß den k. k. Officieren für die Benützung der Eisenbahnen eine Preisermäßigung derart erwirkt werden soll, daß sie künftig für außerdienstliche Reisen nur jene Transportkosten zu zahlen haben werden, welche bisher von den im Dienste reisenden und mit Marschroute versehenen Officieren verrechnet wurden, nachstehende Fragen an mich gerichtet *(liest)*:

„1. Aus welchem Grunde wird den Officieren bei außerdienstlichen Reisen diese neue Begünstigung zugewendet?

2. Wie ist diese neue Begünstigung, die eine neue Belastung der Eisenbahnen nach sich zieht, mit einer gesunden Eisenbahnpolitik in Einklang zu bringen?

3. Wie ist die neue Begünstigung zu rechtfertigen gegenüber den vielen österreichischen Bahnen, welche keinen wirklichen Ertrag abwerfen und die vom Staate theils durch Capitalsbetheiligung, theils durch Subventionen unterstützt werden?

4. Gedenkt der Herr Handelsminister diese Tarifreduction dem Abgeordnetenhause zur Beschlußfassung vorzulegen?"

Ich habe die Ehre, diese Interpellation, wie folgt, zu beantworten:

Anläßlich der durch die Einführung des metrischen Maßes und Gewichtes nothwendig gewordenen Erneuerung der heute noch in Kraft stehenden

Militärtarifübereinkommen mit den Eisenbahnen wurde von Seite der Militärverwaltung der Wunsch ausgesprochen, daß die bezüglichen Bestimmungen möglichst vereinfacht, zu diesem Zwecke mit sämmtlichen österreichischen Bahnverwaltungen nur ein einziges, einheitliches Uebereinkommen abgeschlossen und bei dieser Gelegenheit unter Anderen auch die für außerdienstliche Fahrten der Officiere sowohl wie der Mannschaft von den Bahnen bereits zugestandenen Begünstigungen einheitlich gestaltet und in das Uebereinkommen aufgenommen werden mögen.

Diese Wünsche wurden über Ersuchen des Herrn Reichskriegsministers den Bahnverwaltungen mitgetheilt, und habe ich lediglich den beiderseitigen Vertretern Gelegenheit zu einem Meinungsaustausche über die einzelnen Punkte eines neuen Uebereinkommens geboten, die weiteren Verhandlungen wurden sodann von einem aus der Mitte der Bahnverwaltungen gewählten Comité mit der Militärverwaltung unmittelbar geführt. Nach einem erst kürzlich festgestellten Entwurfe, welcher aber noch nicht die formelle Zustimmung aller Bahnverwaltungen erlangt hat, ist für außerdienstliche Fahrten von in Uniform reisenden Officieren und denselben gleichrangirenden Militärbeamten eine Fahrpreisermäßigung in Aussicht genommen, welche jedoch nicht so weit geht, als die Herren Interpellanten annehmen. Es wird nämlich lediglich beabsichtigt, die den genannten Militärpersonen bereits gegenwärtig auf fast allen Bahnen zugestandene Fahrpreisermäßigung auf 50 Percent des allgemeinen Tarifes für die von ihnen benützte Wagenclasse, das ist auf jenes Maß zu erhöhen, welches der Mannschaft des Heeres, der Marine und der activen Landwehr beider Reichshälften nach wie vor für die dritte Wagenclasse gewährt wird. Solche Begünstigungen, ganz ähnlich, wie es bei den oft mit einem noch höheren Percentsatze ermäßigten Saisonabonnements — Rundreise-, Arbeiter-, Schülerkarten u. dergl. — der Fall ist, können schon an und für sich nicht als die betreffende Eisenbahn schädigend angesehen werden.

In diesem Falle kann aber von einer neuen, mit einer gesunden Eisenbahnpolitik unvereinbarlichen Belastung der Eisenbahnen umsoweniger die Rede sein, als die obige Bestimmung nur einen Punkt eines Uebereinkommens bildet, welches in seiner Gesammtheit sowohl für die Eisenbahnen als auch für die Kriegsverwaltung vortheilhaft und zweckmäßig erscheint, welches insbesondere durch die gleichzeitig stipulirte Gebührencreditirung für Militärtransporte manche gegenwärtig bestehende, für die Eisenbahnen nachtheilige Unzukömmlichkeiten beseitigt und wesentliche Erleichterungen in Beziehung auf die Verrechnung bietet.

Bei dieser Sachlage erblicke ich keine Veranlassung, jene Eisenbahnen, welche den Staatsschatz belasten — und nur bezüglich dieser könnte eine derartige Ingerenz in Frage kommen — an dem Beitritte zu obigem Uebereinkommen zu hindern.

Da übrigens die Bahnverwaltungen sich hiebei innerhalb ihrer concessionsmäßigen Rechte und Pflichten bewegen, entfällt auch jede Veranlassung zur Einbringung einer diesfälligen Vorlage an das hohe Haus.

Präsident: Seine Excellenz der Herr Finanzminister hat sich ebenfalls behufs Beantwortung einer Interpellation zum Worte gemeldet; ich ertheile ihm dasselbe.

Finanzminister Freiherr v. **Pretis:** In der Sitzung des hohen Hauses vom 26. Juni d. J. hat der Herr Abgeordnete Dr. Bareuther und Genossen die vermeintliche Verfügung der Finanzlandesdirection in Prag, welche dahin gehe, alle Vereine, namentlich Unterstützungsvereine, wenn sie auch humanitäre Zwecke verfolgen, der Besteuerung zu unterziehen, zum Anlasse genommen, um an die Regierung die Frage zu stellen: Auf welche Bestimmung sich die mit Erlaß der Finanzlandesdirection Prag vom 29. April 1877 angeordnete Besteuerung gründe, und ferner, ob der Finanzminister gewillt sei, die Verfügung zu treffen, daß es von dem citirten Erlasse, der der bisherigen Anwendung und dem Principe einer rationellen Steuergesetzgebung zuwiderläuft, sein Abkommen erhalte?

Auf diese Interpellation beehre ich mich, Folgendes zu antworten:

Mit dem Erlasse vom 29. April 1877 hat die Prager Finanzlandesdirection die untergeordneten Steuerbehörden pflichtmäßig angewiesen, den Vereinskataster nach dem Stande vom 1. Jannar 1877 richtigzustellen, wie dies im Vorjahre, bezüglich des Standes vom 1. Jannar 1876 geschah, und sich hiebei auf die Weisung beschränkt, bei jedem einzelnen Vereine die die Steuerpflichtigkeit oder Steuerfreiheit begründenden Momente im Kataster ersichtlich zu machen.

Eine Verfügung, wonach sämmtliche Vereine, namentlich die Unterstützungsvereine der Besteuerung zu unterziehen seien, wurde weder in dem bezogenen Erlasse, noch überhaupt getroffen, da es nicht im Wirkungskreise der Verwaltungsbehörde gelegen ist, eine Steuerbefreiung in jenen Fällen zu beheben, in welchen sie durch das Gesetz gewährleistet ist.

Präsident: Bevor wir zur Wahl in die Delegation gehen, möchte ich mir noch die Aufmerksamkeit des hohen Hauses erbitten. Es liegen zwei Verzeichnisse von Petitionen vor, das 42. und 43. Die betreffenden Petitionen sind vom Ausschusse durchberathen und die Anträge, die gestellt sind, sind durchgehends nicht meritorischer Natur, sondern gehen dahin, daß die betreffenden Petitionen der Regierung zur Erledigung oder Würdigung abgetreten werden. Um diese Petitionen bei der beinahe zu erwartenden Vertagung des hohen

Hauses nicht unerledigt zu lassen, möchte ich mir nach einem früheren Vorgange erlauben, an das hohe Haus die Anfrage zu stellen, ob es nicht damit einverstanden wäre, daß diese Petitionen, die vom Ausschusse erledigt wurden, nach den Anträgen, wie sie gedruckt vorliegen, insofern dieselben nicht meritorischer Natur sind, an die betreffenden Ministerien abgetreten werden.

(Abgeordneter Freiherr v. Hammer-Purgstall meldet sich zum Worte.)

Der Herr Abgeordnete Freiherr v. Hammer-Purgstall hat das Wort.

Abgeordneter Freiherr v. **Hammer-Purgstall:** So sehr ich überzeugt bin, daß die Regierung gewiß bestrebt ist, den in den Petitionen enthaltenen Wünschen, soweit es thunlich ist, gerecht zu werden; wenn ich auch zugebe, daß die Anträge bei den weitaus meisten derart sind, daß sie der Regierung zur Würdigung oder überhaupt abgetreten werden: so möchte ich doch bitten, von der von dem verehrten Herrn Präsidenten vorgeschlagenen Art Umgang zu nehmen.

Es ist dieser Vorgang schon vor mehreren Jahren beobachtet worden, und ich kann nur aus meinem Wahlbezirke, welcher 14 Städte und Märkte umfaßt, constatiren, daß diese Art und Weise, Petitionen zu verhandeln, den allerungünstigsten Eindruck in allen Schichten der Bevölkerung gemacht habe. *(Rufe links: Sehr richtig!)*

Die Petenten, welche sich, sei es als Corporationen und sei es als Private vertrauensvoll an das Abgeordnetenhaus wenden, wobei, ich wiederhole das, das Resultat, wenigstens in den weitaus meisten Fällen nichts Anderes sein mag, als wenn die Petitionen der Regierung einfach abgetreten würden, fühlen sich schmerzlich enttäuscht und es macht geradezu einen deprimirenden Eindruck, wenn nicht einmal der Berichterstatter in die Lage kommt, ein Wort über die Petitionen zu sagen.

Es würde meinen Wünschen am meisten entsprechen, wenn das hohe Haus sich bereit erklären würde, in die Berathung der Petitionen noch vor der Vertagung einzugehen. Ich würde glauben, daß gegenüber der Bevölkerung, welche sich vertrauensvoll an das Abgeordnetenhaus wendet, ein Opfer von einigen Stunden ein allzugroßes nicht wäre, welches dem hohen Hause zugemuthet würde.

Sollte das hohe Haus nicht geneigt sein, darauf einzugehen, so würde ich statt der in der Bevölkerung gründlich perhorrescirten cumulativen Abtretung an die Regierung, ich sage: cumulative Abtretung, mir erlauben, den Antrag zu stellen, daß diese Petitionen in der ersten oder mindestens einer der ersten Sitzungen nach Wiederzusammentritt des Abgeordnetenhauses auf die Tagesordnung gesetzt werden. *(Rufe: Richtig!)*

Ich erlaube mir also den bestimmten Antrag zu stellen, das hohe Haus wolle noch vor der Vertagung in die Berathung dieser Petitionen eingehen — oder den Eventualantrag, es wollen diese Petitionen auf die Tagesordnung einer der ersten Sitzungen nach dem Wiederzusammentritte des Abgeordnetenhauses gesetzt werden. *(Bravo!)*

Präsident: Ich will nur bemerken, daß ich jene Petitionen, worüber meritorische Anträge vom Ausschusse gestellt sind, in meinen Antrag nicht einbeziehen wollte, dieselben der Regierung abzutreten, sondern nur jene Petitionen, bezüglich deren der Antrag gestellt wird, dieselben der Regierung einfach abzutreten. Ich habe übrigens nichts dagegen, wenn das hohe Haus gewillt ist, in die Berathung jetzt einzugehen. Ich möchte jedoch im Interesse der Petenten bemerken, ob es wünschenswerther ist, daß in letzter Stunde ohne Aufmerksamkeit die Petitionen hier erledigt werden und ob der von mir erwähnte Vorgang mehr im Interesse der Petenten gelegen ist.

Nachdem übrigens der Antrag gestellt worden ist, die Petitionen zu erledigen, was ich nur dahin verstehen kann, daß sie heute erledigt werden, ersuche ich die Herren, welche dafür sind, sich zu erheben. *(Geschieht.)* Der Antrag ist mit großer Majorität abgelehnt.

Was den weiteren Antrag betrifft, daß der Gegenstand auf die Tagesordnung einer der ersten Sitzungen nach Wiederzusammentritt des Reichsrathes gestellt werde, so ist es zunächst meine Sache, denselben auf die Tagesordnung zu setzen.

Wir gehen nun zur Wahl in die Delegation über.

Die Wahl in die Delegation ist auf Grund des Gesetzes derart vorzunehmen, daß, was die Zahl der aus den einzelnen Ländern zu wählenden Delegirten betrifft, nach §. 8 des Gesetzes vom 21. December 1867, was die Art und Weise der Vornahme der Wahl betrifft, nach Artikel II des Gesetzes vom 12. April 1873 vorzugehen ist. Die Wahl der Mitglieder und Ersatzmänner ist besonders vorzunehmen und ist für jene Länder, welche mehr als Einen Ersatzmann haben, jeder Ersatzmann besonders zu wählen.

Um nun eine Art Gleichberechtigung herzustellen, möchte ich mir erlauben, heute in der umgekehrten Ordnung vorzugehen, als die Länder in §. 8 des Gesetzes bezeichnet sind, und zwar werde ich, während nach §. 8 das Königreich Böhmen zu beginnen hätte, heute mit der Stadt Triest den Anfang machen. *(Unruhe.)* Ich bitte die Herren denn doch, sich gedulden zu wollen, damit ich mich verständlich machen kann.

Ich glaube also, die Wahl derart vornehmen zu sollen, daß der Herr Vicepräsident die Güte

haben wird, hier, auf der Berichterstattertribüne die Zettel zu übernehmen, die Herren ersucht werden, bei Namensaufruf von der linken Seite aus sich zur Tribüne zu begeben, daselbst die Zettel abzugeben und auf der rechten Seite abzutreten, damit keine Confusion entstehe. *(Zustimmung.)* Ich werde sogleich das Scrutinium vornehmen, damit eine allfällige Nachwahl sogleich vorgenommen werden könne. Ich werde also nun mit Triest beginnen und ersuche die Herren, bei Aufruf des Namens vorzutreten.

Ich ersuche nun die Herren Abgeordneten aus Triest, welche einen Delegirten und einen Ersatzmann zu wählen haben, die Wahl zu vollziehen. Zunächst wollen dieselben die Wahl eines Delegirten vornehmen.

(Die Abgeordneten aus Triest geben über Namensaufruf seitens des Präsidenten die Stimmzettel ab. — Nach Vornahme des Scrutiniums:)

Die Herren Abgeordneten aus Triest haben 2 Stimmzettel zur Wahl eines Delegirten abgegeben und es ist der Herr Abgeordnete Graf Coronini zum Delegirten gewählt.

Ich ersuche nun die Herren Abgeordneten aus Triest, die Stimmzettel für die Wahl eines Ersatzmannes des Delegirten für Triest abzugeben.

(Ueber Namensaufruf seitens des Präsidenten geben die Abgeordneten aus Triest die Stimmzettel ab. - Nach Vornahme des Scrutiniums:)

Von den Herrrn Abgeordneten aus Triest wurden 2 Stimmzettel abgegeben. Gewählt wurde der Herr Abgeordnete Winkler als Ersatzmann.

Ich bitte nun die Herren Abgeordneten aus der gefürsteten Grafschaft Görz, die Wahl vorzunehmen. Dieselben haben einen Delegirten und einen Ersatzmann zu wählen.

(Der Abgeordnete aus Görz gibt über Namensaufruf seitens des Präsidenten den Stimmzettel ab. — Nach Vornahme des Scrutiniums:)

Von den Herren Abgeordneten aus Görz ist nur Ein Abgeordneter gegenwärtig, derselbe hat als Delegirten den Herrn Abgeordneten Teuschl und als Ersatzmann den Herrn Abgeordneten Dr. Ritter v. Wittmann gewählt.

Ich bitte nun die Herren Abgeordneten aus Istrien, einen Delegirten zu wählen.

(Die Abgeordneten aus der Markgrafschaft Istrien geben über Namensaufruf seitens des Präsidenten die Stimmzettel ab. — Nach Vornahme des Scrutiniums:)

Es wurden 3 Stimmzettel abgegeben, diese sind auf den Herrn Abgeordneten Dr. Vidulich gefallen. Derselbe erscheint somit zum Deligirten gewählt.

Ich ersuche nunmehr die Herren Abgeordneten aus der Markgrafschaft Istrien, die Wahl eines Ersatzmannes vorzunehmen.

(Die Abgeordneten aus der Markgrafschaft Istrien geben über Namensaufruf seitens des Präsidenten die Stimmzettel ab. — Nach Vornahme des Scrutiniums:)

Es wurden abgegeben 4 Stimmzettel, davon erhielt Freiherr v. Polesini 3 Stimmen, derselbe erscheint daher zum Ersatzmann gewählt.

Ich ersuche nunmehr die Herren Abgeordneten aus Vorarlberg, die Wahl eines Delegirten vorzunehmen.

(Die Abgeordneten aus Vorarlberg geben über Namensaufruf seitens des Präsidenten die Stimmzettel ab. — Nach Vornahme des Scrutiniums:)

Es wurde nur 1 Stimmzettel abgegeben, derselbe lautet auf den Herrn Abgeordneten Thurnher und ist daher dieser zum Delegirten für Vorarlberg gewählt.

Ich ersuche nunmehr die Herren Abgeordneten aus Vorarlberg, die Wahl eines Ersatzmannes vorzunehmen.

(Die Abgeordneten aus Vorarlberg geben über Namensaufruf seitens des Präsidenten die Stimmzettel ab. — Nach Vornahme des Scrutiniums:)

Es wurde abgegeben 1 Stimmzettel, derselbe lautet auf den Herrn Abgeordneten Dr. Oelz, derselbe erscheint somit zum Ersatzmanne gewählt.

Ich ersuche nunmehr die Herren Abgeordneten der gefürsteten Grafschaft Tirol, die Wahl zweier Delegirten vorzunehmen.

(Die Abgeordneten aus Tirol geben über Namensaufruf seitens des Präsidenten die Stimmzettel ab. — Nach Vornahme des Scrutiniums:)

Es wurden von den Herren Abgeordneten aus Tirol 9 Stimmzettel abgegeben, die absolute Majorität beträgt daher 5; davon erhielten die Herren Abgeordneten Dr. Graf 6 Stimmen,
Greuter 6 „
Diese Herren sind somit zu Delegirten gewählt.

Ich ersuche nunmehr die Herren Abgeordneten aus der gefürsteten Grafschaft Tirol, die Wahl eines Ersatzmannes für die Delegation vorzunehmen.

(Die Abgeordneten aus der gefürsteten Grafschaft Tirol geben über Namensaufruf seitens des Präsidenten die Stimmzettel ab. — Nach Vornahme des Scrutiniums:)

Für die Wahl eines Ersatzmannes wurden von den Herren Abgeordneten aus Tirol 9 Stimmen abgegeben, die absolute Majorität ist 5. Der Herr Abgeordnete Dr. Ritter von Wörz erhielt 6 Stimmen, derselbe ist also zum Ersatzmanne gewählt.

Ich bitte nun die Herren Abgeordneten für das Herzogthum Ober- und Nieder-Schlesien, die Wahl eines Delegirten vorzunehmen.

(Die Abgeordneten aus dem Herzogthume Ober- und Nieder-Schlesien geben über Namensaufruf seitens des Präsidenten die Stimmzettel ab. — Nach Vornahme des Scrutiniums:)

Die Herren Abgeordneten für Schlesien haben 11 Stimmen abgegeben, die absolute Majorität beträgt daher 6. Der Herr Abgeordnete Dr. Ritter v. Demel erhielt 10 Stimmen, er erscheint somit als Delegirter gewählt.

Ich bitte nun die Herren Abgeordneten aus Schlesien, die Wahl eines Ersatzmannes vorzunehmen.

(Die Abgeordneten aus dem Herzogthume Ober- und Nieder-Schlesien geben über Namensaufruf seitens des Präsidenten die Stimmzettel ab. — Nach Vornahme des Scrutiniums:)

Ich muß einen Irrthum berichtigen. Es wurden für die Wahl eines Delegirten von den Herren Abgeordneten aus Schlesien nur 10 und nicht 11 Stimmzettel abgegeben, von denen auf Herrn Abgeordneten Dr. Ritter v. Demel 9 entfielen.

Für die Wahl eines Ersatzmannes wurden von den Herren Abgeordneten aus Schlesien ebenfalls 10 Stimmen abgegeben, von denen 9 auf den Herrn Abgeordneten, Freiherrn v. Beeß entfielen. Dieser ist daher zum Ersatzmanne gewählt.

Bevor wir zur Wahl der Delegirten seitens der Herren Abgeordneten aus Mähren übergehen, habe ich die Ehre, dem hohen Hause folgendes von einer Anzahl derselben unterzeichnetes Schreiben, das an mich gelangt ist, mitzutheilen *(liest)*:

„Hochwohlgeborener Herr Präsident!

Die Gründe, welche uns laut unserer in der 136. und 195. Sitzung am 19. März 1875 und 1. März 1876 dem hohen Hause zur Kenntniß gebrachten Erklärungen abgehalten haben, an den Wahlen in die Delegationen zur Berathung des gemeinsamen Budgets für die Jahre 1876 und 1877 theilzunehmen, treten auch anläßlich der bevorstehenden Wahl in die Delegation für das gemeinsame Budget für das Jahr 1878 ein. Wir bitten Euer Hochwohlgeboren, unsere Entschuldigung der Nichtbetheiligung an der Wahl der diesjährigen Delegation zur Kenntniß zu nehmen und dem hohen Hause zur Kenntniß zu bringen.

Wien, Juli 1877.

Dr. Alois Pražák. Dr. Fanderlik.
Dr. F. Strom. Ignaz Wurm.
Dr. Meznik. Dr. Kusy.
Ganzwohl. Fr. Weber.
Dr. Mildschuh."

Ich habe keinen Anstand genommen, dieses Schreiben dem hohen Hause zur Kenntniß zu bringen, ich muß jedoch bemerken, daß auf Grund des §. 59 der Geschäftsordnung Niemand, der im Hause anwesend ist, sich der Abstimmung enthalten darf.

Ich ersuche nun die Herren Abgeordneten aus der Markgrafschaft Mähren, die Stimmzettel für die Wahl von 4 Delegirten abzugeben. Der Herr Schriftführer wird die Namen verlesen.

(Die Abgeordneten aus Mähren geben über Namensaufruf seitens des Schriftführers Freiherrn v. Kotz die Stimmzettel ab. — Nach Vornahme des Scrutiniums:)

Ich habe dem hohen Hause zunächst mitzutheilen, daß der Herr Abgeordnete Neuwirth während der Sitzung abberufen wurde.

Von den Herren Abgeordneten aus Mähren wurden 23 Stimmzettel abgegeben; die absolute Majorität beträgt daher 12.

Es erhielten die Herren Abgeordneten:

Freiherr v. Kübeck . . . . 23 Stimmen,
Dr. Sturm . . . . 22 "
Dr. August Weeber . . . . . 22 "
Dr. Giskra . . . . 22 "

Diese vier Herren sind daher als Delegirte gewählt.

Für Mähren sind zwei Ersatzmänner zu wählen. Nach §. 9 des Gesetzes vom 21. December 1867 ist jeder Ersatzmann besonders zu wählen. Ich bitte daher die Herren Abgeordneten aus Mähren, zunächst den ersten Ersatzmann zu wählen.

(Die Abgeordneten aus Mähren geben über Namensaufruf seitens des Schriftführers Freiherrn v. Kotz die Stimmzettel ab. — Nach Vornahme des Scrutiniums:)

Zur Wahl des ersten Ersatzmannes für Mähren wurden ebenfalls 23 Stimmzettel abgegeben. Die absolute Majorität beträgt daher auch hier 12. Es erhielt der Herr Abgeordnete Dr. Promber 20 Stimmen. Derselbe erscheint daher als erster Ersatzmann gewählt.

Ich bitte nun die Herren Abgeordneten aus Mähren, die Stimmzettel zur Wahl des zweiten Ersatzmannes abzugeben.

(Die Abgeordneten aus Mähren geben über Namensaufruf seitens des Schriftführers Freiherrn v. Kotz die Stimmzettel ab. — Nach Vornahme des Scrutiniums:)

Es wurden auch zur Wahl des zweiten Ersatzmannes 23 Stimmzettel abgegeben. Die absolute Majorität beträgt somit 12. Es erhielt der Herr Abgeordnete Graf Kálnoky 21 Stimmen. Derselbe ist daher zum zweiten Ersatzmanne gewählt.

Ich ersuche nun die Herren Abgeordneten aus dem Herzogthume Bukowina, die Stimmzettel zur Wahl eines Delegirten abzugeben.

(Die Abgeordneten aus dem Herzogthume Bukowina geben über Namensaufruf von Seite des Schriftführers Freiherrn v. Kotz die Stimmzettel ab. — Nach Vornahme des Scrutiniums:)

Die Herren Abgeordneten aus der Bukowina haben 5 Stimmzettel abgegeben und hievon

erhielt der Herr Abgeordnete Dr. Tomaszczuk 4 Stimmen. Derselbe ist daher als Delegirter gewählt.

Ich ersuche nun die Herren Abgeordneten aus dem Herzogthume Bukowina, die Wahl eines Ersatzmannes in die Delegation vorzunehmen.

(Die Abgeordneten aus dem Herzogthume Bukowina geben über Namensaufruf seitens des Schriftführers Baron Kotz die Stimmzettel ab. — Nach Vornahme des Scrutiniums:)

Von den Herren Abgeordneten aus der Bukowina wurden für die Wahl eines Ersatzmannes 5 Stimmzettel abgegeben, hievon entfielen auf Herrn Abgeordneten v. Renney 4 Stimmen. Derselbe ist somit als Ersatzmann gewählt.

Ich ersuche nun die Herren Abgeordneten aus dem Herzogthume Krain, die Stimmzettel zur Wahl eines Delegirten abzugeben.

(Die Abgeordneten aus dem Herzogthume Krain geben über Namensaufruf von Seite des Schriftführers Freiherrn v. Kotz die Stimmzettel ab. — Nach Vornahme des Scrutiniums:)

Es wurden für die Wahl eines Delegirten aus Krain 7 Stimmzettel abgegeben. Der Herr Abgeordnete Graf Thurn erhielt 7 Stimmen, derselbe ist somit einstimmig zum Delegirten gewählt.

Ich ersuche nun die Herren Abgeordneten aus Krain, die Stimmzettel zur Wahl eines Ersatzmannes für die Delegation abzugeben.

(Die Abgeordneten aus dem Herzogthume Krain geben über Namensaufruf von Seite des Schriftführers Freiherrn v. Kotz die Stimmzettel ab. — Nach Vornahme des Scrutiniums:)

Es wurden für die Wahl eines Ersatzmannes der Delegirten aus Krain 7 Stimmzettel abgegeben. Die absolute Majorität beträgt 4; es erhielt der Herr Abgeordnete Ritter v. Langer 4 Stimmen. Derselbe ist daher zum Ersatzmanne gewählt.

Ich ersuche nun die Herren Abgeordneten aus dem Herzogthume Kärnten, die Stimmzettel für die Wahl eines Delegirten abzugeben.

(Die Abgeordneten aus Kärnthen geben über Namensaufruf von Seite des Schriftführers Freiherrn v. Kotz die Stimmzettel ab. — Nach Vornahme des Scrutiniums:)

Für die Wahl eines Delegirten aus Kärnten wurden 7 Stimmzettel abgegeben; hievon entfielen auf den Herrn Abgeordneten Ritter 6 Stimmen. Derselbe ist somit als Delegirter gewählt.

Ich ersuche nun die Herrn Abgeordneten aus Kärnten, die Stimmzettel für die Wahl eines Ersatzmannes des Delegirten abzugeben.

(Die Abgeordneten aus dem Herzogthume Kärnten geben über Namensaufruf von Seite des Schriftführers Freiherrn v. Kotz die Stimmzettel ab. — Nach Vornahme des Scrutiniums:)

Es wurden für die Wahl eines Ersatzmannes des Delegirten aus Kärnten 7 Stimmzettel abgegeben. Die absolute Majorität beträgt daher 4 Stimmen. Der Herr Abgeordnete Jessernigg erhielt 6 Stimmen, derselbe ist somit als Ersatzmann gewählt.

Ich ersuche nun die Herrn Abgeordneten aus dem Herzogthume Steiermark, die Stimmzettel für die Wahl von zwei Delegirten abzugeben.

(Die Abgeordneten aus dem Herzogthume Steiermark geben über Namensaufruf von Seite des Schriftführers Freiherrn v. Kotz die Stimmzettel ab. — Nach Vornahme des Scrutiniums:)

Es wurden für die Wahl zweier Delegirten aus Steiermark 14 Stimmzettel abgegeben; die absolute Majorität beträgt also 8. Die Herren Abgeordneten Freiherr v. Walterskirchen und Freiherr v. Kellersperg erhielten je 14 Stimmen, dieselben sind somit als Delegirte gewählt.

Ich ersuche nun die Herren Abgeordneten aus Steiermark, die Stimmzettel für die Wahl eines Ersatzmannes der Delegirten abzugeben.

(Die Abgeordneten aus dem Herzogthume Steiermark geben über Namensaufruf seitens des Schriftführers Freiherrn v. Kotz die Stimmzettel ab. — Nach Vornahme des Scrutiniums:)

Die Herren Abgeordneten aus Steiermark haben 14 Stimmzettel abgegeben, die absolute Majorität beträgt daher 8. Der Herr Abgeordnete Freiherr v. Hammer-Purgstall erhielt 13 Stimmen, derselbe ist daher zum Ersatzmanne gewählt.

Ich ersuche die Herren Abgeordneten aus dem Herzogthume Salzburg, für die Wahl eines Delegirten die Stimmzettel abzugeben.

(Die Abgeordneten aus dem Herzogthume Salzburg geben über Namensaufruf von Seite des Schriftführers Freiherrn v. Kotz die Stimmzettel ab. — Nach Vornahme des Scrutiniums:)

Die Herren Abgeordneten aus Salzburg haben 2 Stimmzettel abgegeben, welche beide auf den Abgeordneten Dr. Wegscheider entfielen; derselbe ist somit zum Delegirten gewählt.

Die Herren Abgeordneten aus Salzburg haben nun die Stimmzettel für die Wahl eines Ersatzmannes abgegeben, und erscheint der Herr Abgeordnete Dr. Keil mit 2 Stimmen als Ersatzmann gewählt.

Ich ersuche die Herren aus dem Erzherzogthume Oesterreich ob der Enns, die Stimmzettel für die Wahl zweier Delegirten abzugeben.

(Die Abgeordneten aus dem Erzherzogthume Oesterreich ob der Enns geben über Namensaufruf seitens des Schriftführers Freiherrn v. Kotz die Stimmzettel ab. — Nach Vornahme des Scrutiniums:)

Die Herren Abgeordneten aus Oberösterreich haben für die Wahl zweier Delegirten 11 Stimmzettel abgegeben, die Majorität beträgt somit 6.

[illegible] aby ...ż projekt
komisyjny był utrzymany
[illegible]
[illegible] (Czerkawski, Szczepanowski)
[illegible] Sawczyński
z tem że zastrzeżeniem [illegible]

Rabat za zniesienie
kościelnego —

Zatem jest z pewne
mi zmianami szczegółowymi

Przeciw wszystkiej
obronie tej
nie głosowali
ale zostały
[illegible] ku
[signature] (Jagiełło)

Z warunkiem że w ustawie
komisyjnej ważne miejsce
się dojo wyprowadzone
[signature]
Bacz.
Gniewosz

Mikołaj Wolański

[illegible] z zastrzeżeniem [illegible]
[signature]

Edward Łazarski

Madeyski

408

Podpisani zobowiązują się głosować za ustawą o zmianie prawa propinacyi, którą Koło uchwali ~~[illegible]~~

~~[illegible]~~

Maj 189[illegible]

z Abrahamowicz

z Gołuchowski

z Dzieduszycki

Szumanowski

z takiem zastrzeżeniem [illegible] na [illegible] wo [illegible]

[illegible] za wnioskiem [illegible]

Torosiewicz

Gросholski

[illegible]

W. Konopka

Horodyski z zastrzeżeniem

[illegible]

~~[illegible]~~

Zamoyski

za wnioskiem Abrahamowicza z [illegible]

Wysocki (za [illegible])

[illegible]

[illegible]

Mondzuk

Walery Podlewski

z zastrzeżeniem [illegible]

Krzeczunowicz

[illegible]

Orzechowski

Horodyski

[illegible] z zastrzeżeniem

co do zachowania [illegible]

zgodnie z Popławskim [illegible]

zgodnie z Jaskowskim [illegible]

Ignatowicz

Jaworski za wnioskiem

z [illegible]

Krzeczunowicz z wyjątkiem

Na zasadzie Abrahamowicza

§ 4 co do rat[illegible]

[illegible]

[illegible]

Zasady Ministerstwa 18/4 Wyższe [pencil annotation; partly illegible]

ark. 1.

26

Zasady

ustawy o wykupnie w drodze wywłaszczenia prawa propinacyjnego w Galicyi. —

I.

Wyrób trunków propinacyjnych staje się z dniem wejścia w życie tej ustawy przedmiotem wolnego przemysłu bez wynagrodzenia do tego wyrobu dotychczas wyłącznie uprawnionych. —

II.

Prawo wyłącznego wyszynku trunków propinacyjnych przechodzi w zarząd funduszu, z którego ma nastąpić wynagrodzenie za propinacyę, na tak długo, dopóki kapitał wynagrodzenia za prawo propinacyi i udzielone funduszowi propinacyjnemu z funduszu krajowego zaliczki oprocentowane nie będą całkowicie spłacone.

Za podstawę do wymiaru wynagrodzenia za prawo propinacyi przyjmuje się zysk z wyłącznego prawa wyszynku.

Całkowita spłata kapitałów wynagrodzenia nastąpić ma w 20 latach, licząc od dnia, w którym przeprowadzonem będzie w całym kraju oddanie

prawa wyszynku w zarząd funduszu propinacyjnego, a po zupełnem przeprowadzeniu sprawy wynagrodzenia ustaje wyłączne prawo wyszynku i przepisy ustawy przemysłowej o wyszynku znajdą zastosowanie także co do wyszynku dzisiejszych trunków propinacyjnych.—

Ustawa postanowi pewien termin, z którym wyłączne prawo wyszynku ustać ma, a po tem terminie funduszowi krajowemu z funduszu propinacyjnego nie spłacone zaliczki nie będą już pierwszemu zwrócone.—

III.

Jako wynagrodzenie za prawo propinacyi otrzyma uprawniony kapitał w wysokości jedynastorazowego [illegible] rocznego dochodu z prawa wyszynku trunków propinacyjnych po potrąceniu podatku z dodatkami państwowymi, krajowymi i indemnizacyjnymi — z przecięcia ostatnich sześciu lat przed ogłoszeniem ustawy. Dopóki nie nastąpi zupełna wypłata kapitału wynagrodzenia otrzyma uprawniony począwszy od dnia oddania prawa wyszynku funduszowi propinacyjnemu siedmioprocentową rentę od przyznanego kapitału wynagrodzenia.

IV.

Do funduszu propinacyjnego wpływać będą:

a. dochód z wyłącznego prawa wyszynku;

b. opłaty od tych, którzy na mocy ustawy przemysłowej uprawnieni są do wyszynku trunków słodzonych, a to

α. po 40 złr. rocznie w miejscowościach z ludnością do 5000 dusz;

β. po 60 złr. rocznie w miejscowościach z ludnością od 5000 do 12000 dusz, i

γ. po 100 złr. rocznie w miejscowościach z ludnością przewyższającą 12000 dusz; –

c. taxy, które w ciągu 20 lat następujących po ogłoszeniu ustawy opłacane być mają po 2000 złr. za urządzenie nowych browarów, a po 500 złr. za urządzenie nowych gorzelni. –

Od opłaty tej taxy wolni są ci, dotychczas uprawnieni do propinacyi, którzy w ostatnich 5 latach przed ogłoszeniem ustawy utrzymywali w ruchu browary względnie gorzelnie; chociaż nawet z przerwami, a to nawet w tym wypadku, gdyby swoje urządzenia w celu znaczniejszego wyrobu rozszerzali lub przerabiali;

kary pieniężne za przestęp„
stwa propinacyjne.–

V.

Dla wymierzenia wynagro„
dzenia ustanowione będą przez
Namiestnika miejscowe Komi„
sye powiatowe, na których cze„
le stać będzie urzędnik po„
lityczny.–

Komisye te będą przepro„
wadzać dochodzenia w celu
oznaczenia <u>czystego</u> dochodu
z prawa wyszynku, a to na
podstawie kontraktów dzierża„
wy, fasyi dla podatku docho„
dowego i innych dowodów,
i wymierzą na tej podstawie
kapitał wynagrodzenia i ren„
tę roczną.–

Dla przeprowadzenia po„
trzebnych oszacowań dodani
będą komisyom miejscowym
znawcy.–

Wydział krajowy, a po wpro„
wadzeniu jej w życie dyrek„
cya funduszu propinacyjnego
może ustanowić zastępców
funduszu propinacyjnego, któ„
rzy by uczestniczyli przy roz„
prawach Komisyi miejscowych
i swoje zarzuty i oświadcze„
nia do protokołu wnosili.–

VI.

Uprawnieni mają wnieść w
terminie, który edyktem usta„
nowiony będzie zgłoszenia

nia piśmiennie do Komisyi Krajowej, która prześle je komisyom miejscowym do dochodzenia. –

Jeżeli nie wniesiono zgłoszenia, postąpi komisya miejscowa z urzędu na polecenie Komisyi Krajowej. –

VII.

O wysokości czystego dochodu z prawa wyszynku i kapitału wynagrodzenia orzeka Komisya Krajowa, która pod przewodnictwem Namiestnika lub jego zastępcy, składać się będzie z trzech wyższych urzędników politycznych, których oznacza Namiestnik, z jednego członka Wydziału Krajowego z grona tegoż wybranego, z zastępcy funduszu propinacyjnego, którego wybiera Wydział Krajowy, i z jednego zastępcy uprawnionych, którego powoła Namiestnik w porozumieniu z Wydziałem Krajowym.

Orzeczenia wydane będą dla pojedyńczych ciał stanowiących osobne obszary propinacyjne, lub o ile by prawo propinacyi nie było połączone z posiadaniem nieruchomości, według osób uprawnionych. –

Od orzeczeń Komisyi Krajowej służy tak uprawnionym jak i dyrekcyi funduszu pro-

pinacyjnego prawo odwołania
się do ministerstwa spraw we-
wnętrznych w nieprzekraczal-
nym terminie dni 30.
Ministerstwo rozstrzyga osta-
tecznie. –

VIII.

Spory z prawa prywatnego
wytoczone być mogą na dro-
dze sądowej. –
Przy wypłacie kapitałów wy-
kupna mają być tą ustawą za-
bezpieczone prawa osób trze-
cich. –

IX.

Dla zarządu funduszu pro-
pinacyjnego a w szczególności
dla przeprowadzenia i załat-
wienia całej sprawy wykupna
propinacyi ustanowiona będzie
osobna dyrekcya, która pod
przewodnictwem Marszałka
krajowego lub tegoż zastępcy
w Wydziale krajowym, składać
się będzie z dwóch członków Wy-
działu krajowego, wybranych
z jego grona, z jednego wyższego
urzędnika politycznego, którego
oznaczy Namiestnik, z płatnego
referenta funduszu propinacyj-
nego mianowanego przez Wy-
dział Krajowy i z jednego za-
stępcy uprawnionych, którego
powoła Wydział krajowy.
Dyrekcya funduszu propina-

cyjnego ustanawia w miarę potrzeby organa pomocnicze dla wszystkich spraw dotyczących zarządu funduszu propinacyjnego. Dla ochrony dochodów funduszu ustanowioną będzie przez Dyrekcyę funduszu propin: zaprzysiężona straż propinacyjna, której służyć będą atrybucye straży publicznej.

Dopóki nie nastąpi ukonstytuowanie Dyrekcyi funduszu prop: załatwia Wydział Krajowy jej czynności. –

Skoro jednak przyznane kapitały wynagrodzenia dosięgną kwoty 5 milionów, musi być wprowadzoną w życie Dyrekcya propinacyjna.

Wydział Krajowy może jednak Dyrekcyę też i wcześniej aktywować, jeżeli uzna tego potrzebę.

X.

Kapitały wynagrodzenia oznaczone będą liczbami dla losowania, a część tych kapitałów przeznaczona według planu umorzenia półrocznie do wylosowania, wypłaconą będzie gotówką w miarę wyciągniętych losów. –

XI.

Wszelkie koszta przeprowadzenia tej sprawy z wyjątkiem kosztów tych dochodzeń, które by stronom nałożyć należało, poniesie fundusz propinacyjny. —

Ustawa
dla Królestwa G. i L. z W. Ks. Krak.
z dnia ~~dla Królestwa Gal. i L. z W. Ks. Krak.~~ 1875
zmieniająca ustawę z 30 Grudnia 1875
o zniesieniu propinacyi
zgodnie z uchwałą ~~[illegible]~~ Sejmu etc

F

Art. I

§ 44 ustawy z 30 Grudnia 1875 o zniesieniu prawa propinacyi dla Królestwa Gal. i Lod. z W. Ks. Krakowskiem ~~[illegible]~~ znosi się ~~[illegible]~~

Art. II

Stemple na podaniach od stron, odnoszące się do wykonania rzeczonej ustawy ponoszą strony / ~~wszelkie zaś inne~~ stemple, należytości bezpośrednie, opłaty depozytowe lub inne ~~opłaty~~ skarbowe od aktów prawnych, dokumentów i pism, ~~odnoszących~~ które się odnoszą się do wykonania ~~rzeczonej ustawy~~ tejże ustawy, ma ponosić, ogólny krajowy fundusz propinacyjny (~~§ 19 ust. o zniesieniu prawa propinacyi~~); o ile jednak ~~[illegible]~~ te wydatki odnoszą się do miast, mających osobne fundusze wynagrodzenia ~~indemnizacyjne (§§ 39 i 40 ust. o zniesieniu prawa prop.)~~ ponosić je będzie wyłączny fundusz wynagrodzenia każdego miasta. (§§ 19, 39, 40 ustawy o zniesieniu prawa propinacyi)

/ do tego [illegible] nadto [illegible] odnoszących się do tego przepisów albo uważane * wszystkie inne ~~stemple~~

F

Art. III

~~Ustawa o zniesieniu prawa propinacyi z 30 Grud. 1875 dla Królestwa Gal. i L. z W. Ks. Krak.~~ niniejsza dzisiaj ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia ~~ustawy niniejszej~~.

F.

Art. IV

Wykonanie tej ustawy polecam Moim Ministrom spraw wewnętrznych, sprawiedliwości i Skarbu.

Ustawa
dla . . .
z dnia . . .

Art 1

Zastrzeżone w § 4 ustawy z dnia 30 Grud. 1875 o zmienieniu prawa propinacyi ~~prawo~~ właścicielom ~~tego prawa~~ prawo (szynkowania) [wyłącznego] napojów w jedynym gorzałym, ustanie odnośnie szynku, właścicieli, którzy mają do tych być z ogólnego krajowego funduszu propinacyjnego wynagrodzeni ~~i jeżeli~~ (§§ 25, 39, i 40. ust. o zmienieniu prawa propinacyi), jeżeli wszystkim tym właścicielom z wyjątkiem przypadku w § 3 ustawy o zmienieniu prawa propinacyi wskazanego wypłacony będzie, bądź z funduszu propinacyjnego bądź ~~też~~ z innych funduszów krajowych kapitał wynagrodzenia równający się dwunastorazowemu dochodowi czystemu, według [wyżej] rzeczonej ustawy obliczonemu

art. II

Ustawa niniejsza nie odnosi się do miast, dla których utworzone będą osobne fundusze wynagrodzenia (§§ 39 i 40 ust. . . .

art. III

Wykonanie tej ustawy polecam . . . .

1.

12

416

Ein werthvolles Recht ist das Propinationsrecht. Ungefähr auf 4 Millionen Gulden beläuft sich die Rente dieses Rechtes in ganz Galizien.

Anerkannt und geschützt war dieses Recht von der österreichischen Regierung auch zu jenen Zeiten, wo der Herr Referent Mitglied des Ministeriums war. Auch damals und noch später wurden Kameralgüter ja kleine Theile derselben zusammen ~~auch~~ mit diesem Rechte verkauft. Sogar im Verfassungs Gesetze vom Jahre 1867 ist dieses Recht erwähnt und die Gesetzgebung über dasselbe den Landtagen vorbehalten.

Die dem Propinationsrechte innewohnende Ausschließlichkeit der Erzeugung und des Ausschankes gewisser Getränke, welche gerade zum Werthe dieses Rechtes das Meiste beiträgt, ja in vielen Fällen die einzige Grundlage des Werthes bildet, will aber als mit den neuen Institutionen unvereinbarlich angesehen werden.

Die Aufhebung dieser Ausschließlichkeit soll nun stattfinden gegen eine entsprechende Entschädigung der Berechtigten.

Das Recht auf Entschädigung, gegründet auf den in allen Rechtsstaaten anerkannten Prinzipien und auf dem österr. bürgl. Gesetzbuche, wird auch vom Budget Ausschusse nicht abgeläugnet.

Auch ich hätte mir eine andere Lösung der Propinationsfrage in Galizien gewünscht. Dieses Land ist arm, mit Steuerlasten gedrückt. Es hat keine hinreichenden Mittel zur Deckung seiner dringendsten Bedürfnisse, zu welchen ich in erster Reihe die Vermehrung und Besserung der Schulen, dann den Bau und Erhaltung guter Strassen zähle. Wenn ich gleich im Prinzip gegen die Erhaltung eines Monopols bin, so hätte ich doch für Galizien gewünscht, das ausschließliche, Millionen eintragende Propinationsrecht nicht in den Händen von Privaten sondern in den Händen des Landes zu behalten, um ihm Mittel zur Deckung der vorstehenden Bedürfnisse zu verschaffen, wenigstens so lange, wie lange es diese Mittel auf anderen Wegen nicht finden wird.

Die Ausschließlichkeit des Propinationsrechtes ist auch minder schädlich als andere Monopole. Die gewünschte geringere Zahl der Schänken „der Pflegestätte der Branntweinpest" wie sie im Berichte des Ausschusses genannt werden.

Nach meinen Erfahrungen sind auch die Schänken in nicht geringerer, sondern in einer grösseren Zahl in jenen Ländern zu finden, wo kein Ausschankmonopol besteht.

Allein wünschen und können ist nicht einerlei.

Die Regierung erklärte sich kategorisch gegen die Beibehaltung des Propinationsrechtes in welchen immer Händen.

Dem Landtage blieb nichts anderes übrig, als ein Gesetz zu vereinbaren, welches das im Propinationsrechte liegende, Privaten zustehende, mit den neuen Institutionen unvereinbarliche Monopol gegen eine angemessene Entschädigung aufhebt.

Vor mehreren Jahren war im Landtage in dieser Richtung ein Antrag gestellt und gerade von den Vertretern der berechtigten Großgrundbesitzern eifrig unterstützt, daß das Propinationsrecht in seinem ganzen Umfange den Propinations-Berechtigten sogleich genommen werde, gegen eine vom Lande zu leistende mäßige Entschädigung, welche im Capitale das 11 bis 12 mal multiplizirte Einkommen nicht zu übersteigen hätte. Nach diesem Antrage hätte das Land die gesammten Propinationsrechte für eine gewisse Periode übernehmen und aus dem Einkommen dieses Rechtes oder aus einem andern durch Aufschläge aufzubringenden Einkommen die Zinsen des Entschädigungs-Kapitales und das Kapital selbst rückzahlen sollen. Eine mehrhafte Majorität des Landtages war jedoch gegen eine solche Lösung, welche die Gefahr mit sich bringen konnte, das so schwer belastete Land T noch mehr zu belasten.

T durch die Pflicht der Zahlung der bedeutenden Zinsen vom Entschädigungskapitale und der Amortisationsraten

Die Vertreter der Propinations-Berechtigten Städte erklärten sich auch gegen diese Lösung, welche ~~ihre~~ für ihre Einkünfte

~~dieser~~ Städte schmälern würde,
~~schmälernde~~, weil die Rente des Entschädi-
gungs-Kapitales namhaft geringer
bemessen werden müßte, als das
bisherige Einkommen des Propina-
tionsrechtes, — wonach die Nothwen-
digkeit ~~entsteht~~ eintreten
würde, die Bürger dieser Städte
durch Zuschläge, insbesondere
auch durch neue Zuschläge zu den
schon übermäßig hohen Staats-
steuern zu bedrücken

Nach unserem [illegible] der Sachen einigte sich unser Landtag und Regierung dahin, daß bei dem Mangel an Mitteln zur Zahlung der Zinsen vom Entschädigungskapital die Berechtigten anstatt des Genusses dieser Zinsen in dem Besitze des bisherigen Propinationsausschankrechtes so lange verbleiben sollen, bis nicht ein einigermaßen entsprechender Fond für die Entschädigung im Kapitale gesammelt wird. Dies ist auch der Zweck und der Sinn des im Landtage beschlossenen und sanktionierten Gesetzes.—

Der Fond für die Entschädigung wird in diesem Gesetze gebildet? in einem mäßigen Steuerbetrage, welchen jeder Schänker zu entrichten hätte.

Die alle Schänker treffende Abgabe wird durch dieselben wieder eingebracht von dem konsumierenden Publikum, welches durch die Aufhebung des Propinationsmonopols zu entlasten ist.

Bei den Berathungen über das Gesetz im Landtage wurden Berechnungen angestellt, welche dargethan haben, daß der auf die erwähnte Art in 26 bis 28 Jahren zusammen zu bringende Fond im ärgsten Falle dem 4maligen, im besten Falle aber dem siebenmaligen Einkommen vom Propinationsrechte gleichen kann. Eine so geringe Entschädigung schien unbillig für die völlige Aufhebung des Propinationsrechtes. Dies war der Grund, aus welchem

nur die Ausschließlichkeit des Erzeu-
gungs- und Schankrechtes aufzuheben
und bestimmt würde, daß der Propina-
tionsberechtigte einen Schänker in einer
Ortschaft als Realrecht zu behalten habe.

Bei der Beschließung dieses Gesetzes glaubte der Landtag sich der Hoffnung hingeben zu können, daß man aus Anlaß der Durchführung dieses Gesetzes nicht wird eine Vermehrung der Staatseinnahmen suchen wollen, daß man, ebenso wie wir es in anderen ähnlichen Fällen gesehen, diese Durchführung von Stempel-Gebühren wird befreien wollen, um den kümmerlichen Entschädigungsfond nicht noch mehr zu verkürzen.

Dieser Ansicht pflichtete auch die Regierung bei.

Anders stellt jedoch der Budget Ausschuß seinen Antrag, und begründet denselben dadurch daß er das Propinationsgesetz selbst kritisirt und dasselbe als ein allgemeine und öffentliche Interessen nicht förderndes Gesetz ansieht.

Ich erlaube mir ~~zu~~ einer anderen Anschauung zu huldigen. Wenn auch alle die speziellen Einwendungen, welche der Ausschuß gegen die einzelnen Bestimmungen des Gesetzes vorbringt, ihre volle Richtigkeit hätten, so ist es doch gewiß, daß dieses Gesetz ein in Händen der Privaten befindliches Monopol binnen einer gewissen Periode aufhebt, daher auch wirklich allgemeine und öffentliche Interessen fördert.

Allein auch mit den vom Ausschusse gegen das Gesetz vorgebrachten speziellen Einwendungen kann ich mich nicht einverstanden erklären.

Die wichtigste Einwendung besteht darin, dass das in Rede stehende Landesgesetz die legislative Competenz des Landtages überschreite, dass es nicht bloss die bestehenden Propinationsrechte, sondern auch andere naheliegende Verhältnisse normirte, die Berechtigung der Regierung Schankbefugnisse als Personalbefugnisse zu verleihen in Frage stelle, die zu ertheilenden Schankbefugnisse im Vorhinein zu Gunsten der Propinationsberechtigten belaste, also auch Beschränkungen für Verleihungen von Gewerben über die Grenze bestehender Propinationsrechte hinaus feststellte, das Verschleissrecht der freien Erzeuger beschränke, und damit in den Kreis der Gewerbsgesetzgebung eingreife, was der Landesgesetzgebung nicht zustehe.

X B

Wenn man jedoch in dem Gewerbsgesetze vom 20. Dezember 1859 einen ~~[illegible]~~ Artikel findet, dass dieses Gesetz die Propinationsrechte unberührt lasse, wenn man weiter im Verfassungsgesetze über die Reichsvertretung eine Bestimmung findet, dass die Gesetzgebung über die Propinationsrechte den Landesgesetzen vorbehalten bleibt, so liegt doch der logische Schluss nahe, dass die Landesgesetzgebung auch zur Aufstellung einer Definition des Propinationsrechtes, zur Rege-

lung dieses Rechtes berufen ist, und daran
nicht durch zeitweilig und beliebig einge-
schränkte Grenzen behindert werden soll,
zumal doch bei Vereinbarung eines Lan-
desgesetzes nicht nur der Beschluß des Land-
tages, sondern die Mitwirkung der Regie-
rung und die Sanktion der Krone erforder-
lich ist, und diese Sanktion auch dem in Rede
stehenden Gesetze zu Theil wurde.

Um die Grundhältigkeit der Einwendun-
gen zu beweisen, beruft sich der Ausschuß-
bericht auf mehrere Hof- und Statthalterei-
Dekrete, ja auch auf ein Hofdekret vom
Jahre 1788 welches den Bezug der Getränke
zum häuslichen Gebrauche vollkommen
freigestellt hat. Diese Berufung dürfte
die Meinung aufkommen lassen, als ob
das in Rede stehende Landesgesetz sogar
dieses Recht des freien Bezuges zum häus-
lichen Gebrauche einschränken und in Frage
stellen würde, während dieß durchaus nicht
der Fall ist. Auch lesen wir im Ausschuß-
berichte (Seite 3 Zeile 6 und 7) daß das in Rede
stehende Landesgesetz für den Entschädigungs-
fond „Abgaben selbst bloßen Weinschänkern
auferlegt, während der Ausschank von Wein
bisher in der Propinationsberechtigung
gar nicht enthalten war." Allein im § 20
Alinea 2 dieses Gesetzes ist im letzten Satze
eine Bestimmung enthalten, welche gerade
festgestellt, daß die bloßen Weinschänker der
erwähnten Abgabe nicht zu unterliegen
haben. Außerdem ist noch zu beachten, daß nach
13 § der Landesordnung die Einführung
von Abgaben im Lande der Landesgesetzge-
bung anheimgestellt ist.

Ich kann meinerseits nicht umhin, dem Ausschußberichte einzuwenden, daß wenn er sich schon in die Berufung der älteren gesetzlichen Vorschriften eingelassen hat, er dieß in einer erschöpfenderen Weise hätte thun, namentlich alle wichtigeren verbindlichen, das Propinationsrecht betreffenden Vorschriften hätte anführen und deren Bedeutung klar stellen sollen. Unter den im Ausschußberichte nicht angeführten Vorschriften befinden sich z. B. die a. h. Entschließung vom 28. November 1837, welche bei allen das Schankrecht der Dominien berührenden Fällen sich an die bisher im Bereiche des betreffenden Dominiums-Bezirkes stattgehabte Gepflogenheit _auf das Genaueste_ zu halten anordnet; — ~~die kurz darauf erlassene~~ das Hofkammerdekret vom 6. Dezember 1841 welches die Ausübung des Schankrechtes der Rosoglio und Liquer Fabrikanten verbietet; — die kurz darauf erlassene Gubernial-Verordnung vom 17. Mai 1842, welche namhafte Strafen, ja auch die Strafe des Befugnißverlustes feststellt, gegen Rosoglio u. Liquerfabrikanten, welche gesetzwidrigen Branntweinschank _zum Nachtheile der Propinationsberechtigten_ Städte und Dominien betreiben u. s. w. —

Es ist aber wahrhaftig nicht am Ort und Zeit alle bezüglichen Vorschriften anzuführen, zu erörtern, deren Sinn und Zusammenhang mit dem in Rede stehenden Landesgesetze klarzulegen. So viel kann ich Sie meine Herren versichern, dass die zentralistisch genug gesinnte Regierung bei den mehrmals stattgehabten Berathungen im Landtage und in den Landtags-Ausschüssen stets darauf bedacht war, bei den, die Propination betreffenden Gesetzentwürfen keine Überschreitung der landtäglichen Competenz und keine Erweiterung des Propinationsrechtes über das bisherige Maß eintreten zu lassen; dass sie jeden dahin zielenden Antrag zurückwies, ja ihre Anschauungen in der Richtung durchsetzte, welche noch hinter den vorhin zum Schutze des Propinationsrechtes erlassenen gesetzlichen Vorschriften zurückblieb.

Das h. Haus kann sich in dieser Beziehung auf die Regierung verlassen, ungeachtet der Einwendungen des Budget-Ausschusses, denen eine gewisse Einseitigkeit offenbar innewohnt.

9.

423

Diese Einseitigkeit tritt offen und am Meisten zu Tag, in dem wichtigsten im Ausschußberichte Seite 2 Absatz 3 dem Landesgesetze gemachten Vorwurfe, daß „durch die Anordnung des §4 dieses Gesetzes „dem bisher Propinationsberechtigten in „einer Gemeinde nicht nur das Schank„recht für alle folgende Zeit, in bestehen„den Schänken als Realrecht gewahrt, „sondern auch für noch künftighin zu er„richtende Schänken, und zwar wieder „nicht bloß in bereits bestehenden Gemein„den, einzelnen Ortskörpern, sondern „bei inzwischen etwa vorgehender Trennung „der Gemeinden in jeder dieser neu ent„stehenden Theilgemeinden als Real„recht zugestanden — eine Bestimmung „welche dem Geiste der österreichischen „Gewerbsgesetzgebung, der in dieser Bezie„hung in dem Artikel VII des Einführungs„gesetzes zur Gewerbeordnung vom Jahre „1859 durch das Verbot der Errichtung von „neuen Realgewerben zum Ausdrucke „gelangt, gerade widerspricht und ex lege „eine Menge neuer Schänken — der Pflanz„stätten der Branntweinpest, der so oft „und laut beklagten Verarmung und „Verdummung des Landvolkes — für „alle folgende Zeiten stabilirt." —

Der Verfasser dieses Absatzes des Ausschußberichtes scheint jedoch den §4 des im galizischen Landtage beschlossenen Gesetzes nicht vor Augen gehabt zu haben. Dieser §4 lautet:

„Wer am Tage des Inkrafttretens dieses Gesetzes Eigenthümer eines Gutes, welches einen besonderen Grundbuchskörper bildet, mit welchem das Propinationsrecht verbunden ist, oder Eigenthümer des Propinations-Ausschanksrechtes in einer bestimmten Ortschaft ist, der oder dessen Rechtsnachfolger behält nach Ablauf der im §3 festgesetzten Periode das Alleinrecht Getränke (mit Ausnahme des Weines) in einer Schenke im Bereiche desselben Gutes oder derselben Ortschaft auszuschänken, und wenn das einen Grundbuchskörper bildende Gut mehr als eine Gemeinde umfaßt, ~~einer Schenke in jeder Gemeinde~~ so behält er dasselbe Recht in jeder Gemeinde.“

11.

Ich kann wahrhaftig nicht verstehen, wie man in ~~an~~ den Worten, dieses § das Entstehen einer Menge neuer Schänken, die Verleihung für die Propinationsberechtigten des Realschankrechts nicht nur in den jetzt bestehenden sondern in den künftig zu errichtenden Schänken Anwendung finden kann, da dieses § offenbar den jetzigen Propinationsberechtigten nur eine Schänke in einer Gemeinde oder einem einen Propinationsbezirk bildenden Ortschaft oder Ansiedlung wahrt, während dieser Berechtigte jetzt mehrere Schänken zu errichten befugt war; dieses § daher die Zahl der [den Propinationsberechtigten gehörigen] Schänken nicht vermehrt, sondern einschränkt. Die Vermehrung der Schänken kann und wird vermuthlich nach der Aufhebung des ausschließlichen Propinationsrechtes erfolgen mitunter, aber nicht in Folge des in Rede stehenden Landesgesetzes, sondern in Folge der ~~R~~ Verleihungen neuer Gewerbsschänken.

Die geschilderte Gefahr, daß bei einzelnen vorgehender Trennung der Gemeinden eine Schänke als Realrecht des Propinationsberechtigten in jeder dieser neu entstehenden Theilgemeinden eingeführt werden dürfte ist auch aus der Luft gegriffen. Denn äußerst selten kommen Trennungen einer Gemeinde in mehrere Gemeinden vor. Überdieß geht der Sinn des §4 des Landtagsgesetzes an dessen Beischließung ich theilgenommen habe offenbar dahin, daß die eine Schänke als Realrecht des Propinationsberechtigten nur in jenen Gemeinden oder Propinationsbezirken behalten werden kann, welche als solche zur Zeit des Eintrittes der Wirksamkeit dieses Gesetzes bestanden haben.

Die Behaltung einer Schänke für den Propinationsberechtigten ist keine Schaffung eines ~~neuen~~ Rechtes. Das Propinationsrecht ist demnach ein dingliches Recht, auf Grund dessen nämlich der Propinationsberechtigte auch mehrere Schänken aufstellen kann.

Die Behaltung einer Schänke für den Propinationsberechtigten in der Zukunft ist daher keine Schaffung eines neuen Rechtes, sondern die Erhaltung eines Theiles des alten aus den Propinations-Verhaltungen fließenden Rechtes, auf welches sich das Gewerbegesetz vom Jahre 1859 nicht ~~bezogen hat~~ ~~bezieht~~ bezieht

Ich muß noch weiter hervorheben, daß in dem am 22 Mai 1869 für Böhmen erlassenen Landesgesetze über die Ablösung des Propinationsrechtes auch nur die bis dahin bestandene Ausschließlichkeit aufgehoben (§1) und dem ~~bis~~ ehemaligen Propinationsberechtigten das Erzeugungsrecht als Realrecht, erhalten auch ~~das~~ die Ausübung des Ausschankes in einer Schankstätte belassen wurde (§42). In dem Landesgesetze für für Schlesien erlassenen Propinationsablösung vom 23 Mai 1869 ist auch nur die bis dahin bestandene Ausschließlichkeit der Erzeugung von Bier- u. Branntwein aufgehoben (§1) und den ehemaligen Propinationsberechtigten das Recht der Erzeugung dieser Getränke für die Zukunft als Realrecht erhalten aber auch des Ausschanks in einer Stätte als Realrecht belassen worden. (§3)

Man pflichtete ~~damals~~ daher damals der Ansicht bei, daß die Erhaltung solcher Realrechte als eines Theiles des ehemaligen durch das Gewerbsgesetz vom J. 1859 nicht berührten Propinationsrechtes, diesem Gewerbsgesetze nicht zuwiderlaufe.

14.

Diese für Mähren und Schlesien im J. 1869 erlassenen Propinationsablösungsgesetze sind vom neuen Ministerium kontrasigniert worden, welchem Ihre Exzellenzen Giskra u. Herbst angehört haben.

Also unterzeichnet [illegible]
[illegible] welches [illegible]
[illegible] Auersperg, [illegible]

Книг-32

Різне (нотатки, звіти)

Gesetz u. Verordnungsblatt für das Herzogthum Ober- u. Niederschlesien
1869 – XIII Stück –
ausgegeben u. versendet am 1. Juli 1869

§ 1

Die in dem Propinationsrechte früheren Grundherrschaften, mancher Gemeinden u. Corporationen u. der an ihre Stelle getretenen Besitzer der Bier- u. Branntwein-Regale gelegenen Ausschließlichkeit des Befugnisses zur Erzeugung von Bier u. Branntwein ist vom Tage der ~~Wirksamkeit~~ Wirksamkeit dieses Gesetzes aufgehoben u. können neue Bräuhäuser u. Branntweinbrennereien nur nach den bestehenden Gewerbegesetzen errichtet werden

§ 3

Den Propinationsberechtigten verbleibt in Ansehung der Bräu- u. Branntweinhäuser, in welchen auf Grund des Propinationsrechtes die Bier- u. Branntwein-Erzeugung ausgeübt wurde, das Erzeugungsrecht als Realrecht

Kraft dieses Realrechtes können die Inhaber solcher Bräu- u. Branntweinhäuser den Detailschank des von ihnen erzeugten Bieres u. Branntweines in der Erzeugungsstätte u. einer anderen dazu geeigneten Räumlichkeit innerhalb des ~~ehemaligen~~ ehemaligen Propinations~~rechts~~bezirkes, jedoch nur

Redaction und Administration: Landstraße, Gärtnergasse Nr. 6.
Unversiegelte Zeitungs-Reclamationen werden portofrei befördert.
Manuscripte werden nicht zurückgestellt.
Unfrankirte Briefe werden nicht angenommen.

Abonnement für die Provinz:
Mit täglich 1maliger Postversendung:
Ganzjährig 24 fl., halbjährig 12 fl., vierteljährig 6 fl., monatlich 2 fl.
Mit täglich 2maliger Postversendung:
Ganzjährig 28 fl., halbjährig 14 fl., vierteljährig 7 fl., monatlich 2 fl. 35 kr.

Einzeln: Morgenblatt 6 kr., Abendblatt 3 kr.

Die Presse.

Motto: Gleiches Recht für Alle.

Ankündigungs-Bureau: Stadt, Wollzeile 16.
Inserate und Briefe an den Redacteur werden tarifmäßig berechnet.

Abonnement für Wien:
Ganzjährig 18 fl., halbjähr. 9 fl., vierteljähr. 4 fl. 50 kr., monatlich 1 fl. 50 kr.;
mit Zustellung ins Haus ganzjährig 21 fl. 60 kr., halbjährig 10 fl. 80 kr., vierteljährig 5 fl. 40 kr., monatlich 1 fl. 80 kr.

Abonnements werden angenommen in der Haupt-Expedition der „Presse", Wollzeile 16, und bei allen Zeitungsverschleißern.

Ausgabe: 6 Uhr Früh, 3 Uhr Nachmittags.

№ 297. Wien, Freitag den 27. October 1876. 29. Jahrgang.

Wien, 26. October.

Die Privat-Audienz des Generals Ignatieff beim Sultan ist auf übermorgen angesetzt. Man darf wol annehmen, daß bei der Verschiebung der wichtigen Unterredung seitens der Pforte die Absicht maßgebend war, zu den vertraulich schon bekannten Forderungen, die der russische Botschafter zu formuliren hat, inzwischen klare Stellung zu nehmen und alle Anzeichen deuten darauf hin, daß dies bereits in dem Frieden günstigen Sinne geschehen ist. Das persönlich maßvolle Auftreten des Generals Ignatieff und die Ueberzeugung von ihrer Isolirung, welche sich der ottomanischen Regierung aufdrängen mußte, mögen gleich viel zu der günstigen Wendung in der Haltung der maßgebenden Staatsmänner am Goldenen Horn beigetragen haben. Genug, die von der türkischen Botschaft in London inspirirte, allzeit türkengetreue „Morning Post" kann versichern, daß, was den Waffenstillstand anbelangt, die türkische Regierung einer sechswöchentlichen Frist zustimme, deren Verlängerung sie freilich m[illegible]chen müsse, wenn der Friede inzwischen nicht zu Stande gekommen wäre. Als eine conditio sine qua non scheint indessen diese Bedingung nicht formulirt zu werden. Die locale Autonomie in den aufständischen Provinzen stößt ebenfalls nicht mehr auf die frühere Renitenz der Pforte; sie zeigt sich selbst nicht abgeneigt, das vielerwähnte Protocoll zu unterzeichnen, in welchem sie sich zur Ausführung der betreffenden Reformen verpflichtet; was sie perhorrescirt, ist die Occupation, von der indessen Rußland seinerseits, nach französischen wie englischen Meldungen, derzeit zurückgekommen ist.

Hieraus ergibt sich das Bild der nächsten diplomatischen Verhandlungen. Nach Vereinbarung des Waffenstillstandes, den die Niederlage von Djunisch wol auch den Serben plausibel gemacht hat, wird es sich um die Formulirung des Begriffs „locale Autonomie" handeln und hiebei werden die Mächte, die sich angesichts des acuten Bruches zurückgezogen hatten, wieder in ihre vermittelnden Functionen eintreten. Der englische Vorschlag ist in nicht sehr bestimmten Ausdrücken gefaßt und derselbe muß zu einem ebenso bestimmten und detaillirten Plan ausgearbeitet werden wie die December-Depesche des Grafen Andrassy ein solcher war und wobei wir immer noch daran denken, daß dieser Stein des Anstoßes, den England verworfen hat, zum Eckstein werden wird, will man anders über bloße Redensarten hinaus zu einer auf die Verhältnisse basirten reellen Reform gelangen. Diese Vereinbarungen sollen in dem Friedensdocument, das die Pforte unterzeichnen soll, enthalten sein und einen integrirenden Bestandtheil derselben bilden; sie muß einen Wechsel auf bestimmte Frist ausstellen, den die Mächte giriren; die Frist kann länger oder kürzer sein, die Pforte kann, wenn sich ihr unausweichliche Hindernisse in den Weg legen, nach Uebereinkunft der Mächte Prolongation erhalten; aber während die bisherigen kaiserlichen Irades Kellerwechsel waren, würde die Pforte künftig greifbar und unter Executionsgefahr verpflichtet sein. Daß man diese Execution erst eintreten lassen wird, wenn die Pforte sich abermals wortbrüchig oder ohnmächtig zeigt, ist in der That nach allem Vorgefallenen die einzige Concession, die man ihr machen kann und, wie gesagt, Rußland scheint hierauf einzugehen. Wir zeichnen hier nur den günstigen Verlauf der Verhandlungen, zu dem sich alle Aussichten zeigen; über die Situation, die eintritt, wenn dieselben sich abermals zerschlagen, ist kein Wort zu verlieren.

Bei alledem haben wir aber die Beziehungen zwischen den Mächten und der officiellen Türkei im Auge. Der Fall ist indessen nicht ausgeschlossen, daß die Diplomatie in der That mit den heute am Ruder befindlichen Staatsmännern der Pforte zu einem Friedensschluß gelangt, der durch die nichtofficielle Türkei wieder annullirt wird. In dieser Hinsicht drohen Gefahren in der türkischen Hauptstadt wie in den von den Friedensstipulationen hauptsächlich tangirten Provinzen. Es stellt sich nämlich heraus, daß die Verschwörung gegen Mithad Pascha nicht allein von einigen Fanatikern, sondern von der hochgestellten Geistlichkeit im Einverständniß mit Mehemed Ruschdi Pascha ausging, daß die Reaction über eine ansehnliche Macht und, überblickt man die türkisch geschriebene Presse, über den Kern der moslemitischen Bevölkerung gebietet. Es scheint ein bloßer Zufall zu sein, daß Mithad Pascha nicht das Los Hussein Avni's theilte; aber Niemand bürgt dafür, daß ihm das nämliche Geschick nicht eines fernern oder nähern Tages wird. Der Umstand, daß die Hauptrădelsführer der Verschwörung blos verbannt wurden und daß der Großvezier, wenn auch thatsächlich in Ungnade gefallen, sich doch am Ruder befindet, beweist, wie schonend die Regierung mit den ihr und dem Frieden feindlichen Elementen umgehen muß. Es ist selbstverständlich, daß eine Explosion sofort alles von der Diplomatie bis dahin Erreichte gefährden würde, umsomehr, als der Padischah trotz seiner Kirchgängerei in den Volkshaß miteinbezogen wird. Wessen man sich andererseits, gerade wenn das Friedensdocument unterzeichnet würde, von den der politischen und materiellen Expropriation mehr oder weniger verfallenen moslemitischen Elementen und der Provinz zu versichern hätte, das beweist der Beschluß des Landesverwaltungsraths in Bosnien, von sich aus die Erhebung des Moslims zu organisiren. Wie weit die gegenwärtige ottomanische Regierung, wenn sie noch bestehen würde, in diesem Falle den Ereignissen gewachsen wäre, steht dahin.

Es bestehen Aussichten für den Frieden, aber sie können nach allem Gesagten jeden Augenblick gestört werden. Allen diesen Eventualitäten gegenüber hat die Leitung der auswärtigen Politik Oesterreichs die Interessen unseres Vaterlandes vor Allem im Auge; aber gerade die Organe, die das jetzt hervorheben, was wir als selbstverständlich nicht erst extra betonen wollten, haben sich durch excentrische Vorschläge ausgezeichnet, die nimmer den Interessen Oesterreichs gedient hätten. Der Conflict mit Rußland, den man in Pest, die Vertreibung der Türken, die man hier von einer Seite verlangte, waren gleichermaßen unvernünftige Vorschläge, und nachdem dieselben sich als solche aller Welt erwiesen haben, sind es die betreffenden Organe, die sich auf die Interessen Oesterreichs zurückziehen; das Auswärtige Amt hat dies nicht erst nothwendig gehabt. Die treibenden Kräfte in der Orientfrage sorgfältig zu beobachten, keinen Schritt vom beleuchteten Wege ins Dunkel abzuthun, die zu berechnenden Eventualitäten ins Auge zu fassen und auf dieselben gefaßt zu sein, das ist Oesterreichs Aufgabe. An dieser Politik haben wir immer festgehalten.

Wucher und Trunkenheit.

Eine an Zahl, an physischer und an wirthschaftlicher Kraft reiche Bevölkerung sich zu erziehen, ist im Aufklärungsjahrhundert als die vorzüglichste Aufgabe des Staates betrachtet worden. Die Populationspolitik bildete den vornehmsten Gegenstand der auf das innere Wachsthum des Staates gerichteten Bemühungen der Staatsmänner und Regenten des achtzehnten Jahrhunderts. In manchmal übertriebener Art suchte der Staat sich eine möglichst zahlreiche und physisch kräftige Bevölkerung zu erziehen, um für seine Sicherheit ausreichenden Schutz in einem zahlreichen, aus kräftigen Männern bestehenden Heere zu erlangen, und er suchte die wirthschaftliche Kraft seiner Unterthanen, ihren Gewerbfleiß und Handelsverkehr zu heben, um ergiebige Steuerträger an ihnen zu besitzen. Dem Staate des neunzehnten Jahrhunderts ist die Erkenntniß der Nothwendigkeit, für das physische und ökonomische Wohl seiner Unterthanen zu wirken, auch die Dichtigkeit der Bevölkerung zu befördern, mit nichten abhanden gekommen. Unsere bürgerliche wie unsere Strafgesetzgebung, der ganze Zug der polititischen Verwaltung, endlich zahllose Verordnungen politischer Natur legen hiefür Zeugniß ab. Allein die Anschauung von dem Grunde und dem Zwecke und somit von der Berechtigung zur Uebernahme dieser Mission hatte

Feuilleton.

Oper.

Zwei Reprisen.

Neulich trat wieder einmal „Hamlet" von Thomas an das Lampenlicht, nachdem er ein Jahr lang von der Direction beurlaubt war. Das Publicum hätte wol schwerlich etwas dagegen gehabt, wenn dieser Urlaub sich noch länger ausgedehnt hätte. Welche geringe Anziehungskraft der edle Dänenprinz in seinem dürftigen musikalischen Gewande ausübt, das bewies der schwache Besuch der Vorstellung, obwol doch diese Oper theils durch ihre lange Rast, theils durch die Besetzung der Rolle der Ophelia in der Person der Frau Wilt einen gewissen Reiz der Neuheit erhalten hatte. Die Oper ist in der That so arm an Gehalt, der Mangel an schöpferischer Vollkraft tritt hier in so unleugbarer Blöße hervor, daß die Wirkung des Werkes einzig und allein an virtuose Leistungen von Seite der Vertreter der beiden Hauptrollen gebunden ist und der Effect dieser Leistungen als solcher für den Effect der Musik mehr als zulässig eintreten muß. Auf dem Felde der kleineren Oper hat Thomas so manche reizende Blüthe gezogen, aber für den Kothurn der großen Effectoper ist sein Talent viel zu engbrüstig, wie sich an diesem „Hamlet" herausstellt. Die große Bedeutung, die das Werk immerhin für unser Opernrepertoire hat, erklärt sich wol aus dem Umstande, daß die beiden hervorragenden Gestalten, Hamlet wie die Ophelia, besonders aber die Letztere, den Darstellern einen bequemen Spielraum zu einer ausgiebigen Entfaltung ihres künstlerischen Vermögens gewähren. Sind die Kräfte, welche diese beiden Rollen zu interpretiren haben, derartige, daß sie durch den Charakter ihrer Leistungen das Interesse mächtig fesseln, so nimmt man dafür die großen Schwächen der Composition wol gerne in den Kauf und die Oper kann durch solche Beihilfe einige Lebensfähigkeit entwickeln und ihren Platz im Repertoire ausfüllen; sie dürfte aber unfehlbar schon Schiffbruch leiden, wenn die Titelrolle einer Mittelmäßigkeit anvertraut wird.

Die Ankündigung, daß Frau Wilt die Partie der Ophelia übernehmen würde, mußte ein wohlberechtigtes Bedenken erregen. Bekanntlich ist die Ophelia von dem Componisten der berühmten Sängerin Nielsson zugeeignet, und schon dieser Umstand würde genügen, darzuthun, daß die Rolle einen bestimmten Charakter des Organs bedingt, selbst wenn man die Musik nicht zu Rathe ziehen wollte. Die Ophelia gehört dem Genre des Coloraturgesanges an, sie verlangt nicht etwa eine voluminöse, durch Tonfülle sich hervorthuende, sondern vielmehr eine leichte, wenn auch umfangreiche Stimme, geeignet durch ihre Klangfarbe, die zarten Schwingungen des jungfräulichen Seelenlebens zu symbolisiren. Bei uns hat hat diese Rolle zuerst Fräulein v. Murska geschaffen, um im Theaterstyle zu sprechen, von dieser ist sie dann an Fräulein Tagliana übergegangen. Alle drei genannten Sängerinnen kommen wenigstens in der Homogeneität des Stimmcharakters überein, die beiden Letzteren trafen überdies auch darin zusammen, daß sie nach ihrer Erscheinung nicht mit dem Bilde in Disharmonie standen, welches unsere Phantasie für die Gestalt der Ophelia traditionell festhält. Man darf nicht übersehen, daß Sheakspeare's Tragödie auf den Repertoires unseres Schauspieles eine hervorragende Stellung einnimmt, daß sie sich seit langer Zeit bei dem Publicum eingebürgert hat und sozusagen in das Fleisch und Blut desselben übergegangen ist. Es sind dies freilich nur Aeußerlichkeiten, die jedoch durch die Gewohnheit die Macht eines Gesetzes erlangt haben. Konnte man also wol mit unbefangener Zuversicht dem Debut der Frau Wilt in dieser Partie entgegensehen, da die Individualität der gefeierten Künstlerin mit jenen Forderungen vielfach im Widerspruche steht, da auch schon ihr prachtvolles Organ mehr zu dem Typus einer Valentine als einer Ophelia zu stimmen scheint?

Es gibt keinen höheren Triumph für den dramatischen Künstler, als wenn er durch das, was er gibt, uns unwillkürlich hinweghebt über die Schranken, in welche die Natur ihn gebannt zu haben scheint. So sieggewohnt Frau Wilt sein mag, die preiswürdigsten Lorbeern hat sie sich wol an diesem Abend erworben. Sie sang diese ihrem Naturell so wenig zusagende Partie so vollendet, ja so bewältigend, daß sich das Mißverhältniß des Aeußerlichen nicht im Geringsten fühlbar machte. Man vergaß gänzlich das Walkürenhafte in der Erscheinung, das resolute Gebahren im Spiele, vergaß man doch die ganze Ophelia des Herrn Thomas, ja sogar den Geist von Hamlet's Vater selbst, obwol derselbe uns zur Ueberzeugung zwingen wollte, er habe wirklich etwas von Dem an sich, was er darstellte. Frau Wilt hat mit dieser Leistung selbst einer Adelina Patti den Rang abgelaufen. Die Diva befand sich in einer ähnlichen Situation, als sie während des Winters die Valentine in den „Hugenotten" vorführte. Adelina Patti sang sehr schön, aber man vergaß dennoch nicht den vergeblichen Kampf der Kraft mit den Forderungen der Aufgabe; freilich ist die Valentine Meyerbeer's aus einem ganz anderen Holz geschnitten, als die Ophelia des Herrn Thomas. Es kennzeichnet aber jedenfalls eine Sängerin ersten Ranges, wenn der Eindruck, den sie erzeugt, uns über das ästhetische Bedürfniß nach Wahrheit des Effectes hinwegschmeichelt. Frau Wilt ist in der That ein ganz eigenthümliches Phänomen; sie hat die schwierigen Coloraturen, die so heiklichen Staccati in den Arien der Königin der Nacht ebenso in ihrer Gewalt, wie das dramatische Timbre für die Valentine im vierten Acte der „Hugenotten"; sie beherrscht die Aïda mit der gleichen künstlerischen Souveränetät wie die Margaretha von Valois oder die Isabella. Sie bewegt sich im colorirten wie im getragenen Gesange mit gleichem natürlichen Behagen, ergreift den Ton in den höchsten Stimmlagen mit einer unfehlbaren Sicherheit, schleudert die kühnsten Passagen sowol in die Tiefe herab, wie in die Höhe hinauf, ohne sie auch nur im Geringsten zu verwischen. Ihre Gesangsweise, gehoben durch ein so warmes, schönes Organ, hat indessen etwas Urwüchsiges, echt Elementares, in dem al fresco der Farben verschwimmen nur zu sehr die feineren, zwischen den Polen des Forte und des Piano sich hinziehenden Nuancen und Linien des Ausdrucks, in welchen der Accord der Stimmungen erst vollständig austönt. Wenn man aber den Eindruck des Abends schließlich prüfte, mußte man sich gestehen, daß diese blendende Leistung zu jedem andern Charakter besser stimmte als zu dem einer Ophelia. Frau Wilt ist unbestritten eine Gesangsgröße ersten Ranges, aber eine dramatische Künstlerin ist sie nicht.

Ganz im Gegensatz zu Frau Wilt ist Herr Beck eine durchaus dramatische Natur, ja in ihm pulsirt ein solches dramatisches Vollblut, daß er keineswegs des Costumes bedarf, um seine hohe Meisterschaft als Sänger zu entfalten. Aus den schablonenhaften, sozusagen opernläufigen Contouren, in welchen der Componist seinen

sich hiebei wesentlich verändert. Nicht mehr der Staat als solcher stellte sich für die heutige Politik in den Vordergrund, sondern in erster Linie wurde das Wohl seiner Unterthanen, das Wohl der Gesellschaft als das maßgebende Ziel betrachtet; und indem sich dieser veränderten Anschauungsweise ganz naturgemäß die Ueberzeugung beigesellte, daß die Sorge für sein physisches und ökonomisches Gedeihen füglich am besten der Einsicht des Einzelnen überlassen werden könne, ließ in vielen Stücken die allumfassende Fürsorge des Staates, die oft in eine zu weitgehende Bevormundung ausgeartet war, nach, und es trat eine Reaction ein, die bis zu der Anschauung gedieh, der Staat habe überhaupt nicht positiv fördernd einzugreifen, sondern sich lediglich auf die möglichste Abwehr von Uebelständen zu beschränken. In unseren Tagen scheint der Staat wieder etwas weiter ausgreifen zu wollen. Es verblaßt die Theorie des Individualismus; die Ueberzeugung wird wieder stärker, daß ein fürsorgliches Eingreifen des Staates auf manchen von demselben vorlängst verlassenen Gebieten denn doch wünschenswerth sei, und daß das Vertrauen auf die geistige Einsicht und moralische Kraft der Bevölkerung nicht überall oder nicht in dem erwarteten Maße sich gerechtfertigt habe. Die Regierungsvorlagen, welche eine Abhilfe wider unredliche Vorgänge bei Creditgeschäften und wider das Laster der Trunksucht in Galizien bezwecken, sind ein laut redendes Zeugniß für den geschilderten Umschwung der Anschauungen.

Galizien, das zweitgrößte Land der Monarchie, schreitet mit dem furchtbaren Laster des Brantweintrinkens dem physischen und moralischen, mit der entsetzlichen Ausbeutung seiner Bevölkerung durch den Wucher dem wirthschaftlichen Verfalle entgegen. Diese Gift- und Schmarotzerpflanzen drohen den Grundstock der galizischen Bevölkerung, den Bauernstand, total zu vernichten, und es wäre vielleicht nicht zu viel gesagt, wenn behauptet werden wollte, es lasse sich der Zeitraum genau absehen, nach dessen Verlauf Galizien nur mehr abgehauste und physisch verkommene Bauern haben werde, wenn dem Umsichgreifen des entsetzlichen Giftes nicht Einhalt gethan wird. Es würde uns für diesesmal zu weit führen, wollten wir auf die Ursachen eingehen, welche „das erschreckende Ueberhandnehmen der Trunksucht in Galizien“ zur Folge haben; der Motivenbericht der Regierung selbst spricht lakonisch blos von einer „Ungunst besonderer Umstände und Einrichtungen, deren gründliche Beseitigung schwer erreicht werden kann“. Genug, die Calamität ist da, sie ist nebst der polypenartigen Aussaugung des Landvolkes durch den Wucher schon seit Langem da und wird immer ärger. Sie bestand schon vor Aufhebung des Wucherpatents, und die durch dieselbe proclamirte Freiheit des Creditverkehrs hat die erwarteten Vortheile mindestens nicht gebracht. Durch verbesserten und erweiterten Unterricht, durch Einrichtung von bäuerlichen Vorschußkassen und Creditvereinen dem um sich greifenden Uebel vorzubeugen, das wäre allerdings die erste und fruchtbringendste Abhilfe gewesen, wenn zur Ausführung derselben jemand Anderer berufen wäre als — der galizische Landtag und der autonome galizische Landesausschuß. Statt blos nach Strafgesetzen zu rufen, wäre es dem galizischen Landtage wirklich besser angestanden, sich auf den natürlichen Weg der bezeichneten Reformen zum Heile des seiner Pflege anvertrauten Landes zu begeben. Der Landtag hat das nicht gethan, vielleicht auch nicht thun wollen. Nun sollte der Staat sich ins Mittel legen, und die That, die ihm angesonnen wurde, war die Erlassung von Gesetzen, durch welche der vor einem Decennium von der Strafbarkeit befreite Wucher wieder für strafbar erklärt, der daraus gezogene Gewinn dem Wucherer wieder entrissen und das Laster der Trunkenheit und jede Beförderung desselben durch straf- und civilrechtliche Verbote unterdrückt werden sollte. Denn nennen wir das Kind nur beim rechten Namen: im Grunde ist es doch ein Wucherverbot, welches die Regierungsvorlage wieder einzuführen beabsichtigt, mag auch kein Zinsenmaximum darin vorkommen. Die Tendenz des Gesetzentwurfs ist im Wesen ja doch dieselbe, wie die der aufgehobenen Wucherstrafgesetze; mindestens war uns schon seit Langem bei der Strafbarkeit des Wuchers der Abscheu gegen die ethische Verwerflichkeit einer Handlungsweise, welche die Nothlage eines Andern zum eigenen Vortheile ausbeutet, in den Hintergrund getreten gegen den Drang, wirthschaftliche Existenzen vor dem sicheren Verfalle zu bewahren. Wir wiederholen daher unsere Ueberzeugung, daß das vorgelegte Gesetz in der Wesenheit ein Wuchergesetz ist, wenn es auch den Namen nicht in den Mund nehmen will.

Die Forderung nach derartigen Strafgesetzen ist nun eine schon lange erhobene, aber ihrer Erfüllung stellte sich die Anschauung von der wirthschaftlichen Verkehrs- wie von der individuellen Freiheit entgegen; es stellte sich ihr die Besorgniß namentlich entgegen, daß dem legitimen Verkehr wieder hemmende Fesseln angelegt werden könnten. Unschlüssig stand nun lange die Gesetzgebung dieser Aufgabe gegenüber. Auf der einen Seite der augenscheinliche, eine große Gefahr für den gesammten Staat bergende Verfall des galizischen Bauernstandes, der dringend eine Abhilfe heischte; auf der anderen Seite Bedenken gegen das vorgeschlagene Mittel, nicht allein ob seines Widerspruches gegen das Princip der Verkehrsfreiheit und seiner Gefährlichkeit für den legitimen Verkehr, sondern auch ob der mit den früheren auf Hintanhaltung des Wuchers gerichteten Gesetzen gemachten Erfahrungen, welche darlegten, wie sehr dieselben zu umgehen seien.

Die Gesetzgebung hat sich entschieden. Zuerst hat das Abgeordnetenhaus in einer Resolution die Staatsregierung aufgefordert, eine Abhilfe gegen das überhandnehmende Uebel des Wuchers in Galizien zu treffen, und nun hat die Regierung mit den bekannten beiden Gesetzentwürfen den geforderten Schritt zur Abhilfe gethan. Wir kennen die Bedenken, welche namentlich gegen das Wuchergesetz sprechen und wissen dieselben zu würdigen. Wir wissen, daß der Ausdruck „übertriebener Gewinn“ ein höchst laxer, daß auch der Begriff der „Verderblichkeit“ des Creditgeschäftes ein nichtsweniger als bestimmter, und daß endlich in der Prüfung der Urtheilskraft, der Erfahrenheit und des Gemüthszustandes des Credirnehmers ein viel weiterer als der gemeinhin zuläßige Spielraum dem erkennenden Richter eingeräumt ist. Wir glauben aber auch, daß an dieses Gesetz nicht mit den gewöhnlichen Ansprüchen juristischer Technik herangetreten werden darf. Es ist einmal außerordentlich schwer, in bestimmten Worten das Wesen dessen zu treffen, was wir als verabscheuungs- und verfolgungswürdig ja doch Alle empfinden. Stünde blos unser sittlicher Abscheu in Frage, so müßten wir uns angesichts dieser Schwierigkeit bescheiden und wie so oft, uns der Grenzlinien zwischen dem blos sittlichen und dem rechtlichen Unrecht erinnern. Allein es steht die physische, moralische und ökonomische Existenz einer ganzen nach Millionen zählenden Bevölkerung in Frage, und da ist es wol gerechtfertigt, wenn der Gesetzgeber einmal im vollen Bewußtsein der Mangelhaftigkeit seiner Leistung es mit einem Gesetze versucht, welches, sicherlich nicht ganz correct, die drohende Calamität wenigstens zum Theile bannen kann. Das Civilrecht sträubt sich gegen diese Gesetze — das darf uns nicht beirren: angesichts solcher Calamitäten ist selbst ein civilrechtlicher Belagerungszustand nicht blos gestattet, sondern geboten.

Vom Kriegsschauplatz.

Die näheren Details über die Niederlage der Serben bei Djunisch sind noch nicht bekannt, doch gibt die folgende Correspondenz aus Belgrad ein deutliches Bild von der verzweifelten Stimmung, in der sich die serbische Bevölkerung befindet. Der ehemals maßlose Optimismus hat einem gleichen Pessimismus Platz gemacht und Alles sieht den Feind schon vor Belgrad; obwol er nicht weniger als 30 Meilen noch davon entfernt ist. In Belgrad spricht man schon von der Räumung aller Befestigungen an der Morava, von plötzlichem Waffenstillstand und es werden wol mehrere Tage vergehen, bis wieder eine ruhigere Auffassung der thatsächlichen Verhältnisse eintritt. Die gänzliche Räumung Deligrads und der ungesäumte Rückzug der gesammten serbischen Armee nach Kragujevaz wäre ohne Zweifel der rathloseste und unbesonnenste Streich, den Tschernajeff begehen könnte. Der südwestliche Theil Serbiens ist durch die Niederlage bei Djunisch zwar verloren, doch scheint der Zeitpunkt noch nicht gekommen, feige die Flinte ins Korn zu werfen. Ist Kruschewaz unverzeihlicherweise nicht auf alle Fälle besetzt worden, so darf Deligrad nicht gänzlich aufgegeben werden und Tschernajeff's nächster Vertheidigungsabschnitt ist, wenn die Türken rasch nachdrängen sollten, die Linie Kragujevaz-Tschupria.

* * *

Belgrad, 24. October. (Die Katastrophe bei Djunisch.) Der „Pol. Corr.“ wird geschrieben: Die Nachrichten aus dem Moravathale haben heute alle Welt hier in nur zu gerechtfertigte Besorgniß versetzt. Am 20. d. standen die Dinge auf der stärksten serbischen Position, der Linie Djunisch-Deligrad, noch ziemlich gut. Tschernajeff erkannte, daß Abdul Kerim Pascha es auf die Forcirung der Straße nach Kruschevaz abgesehen hatte und eilte mit bedeutenden Kräften dem Obersten Horvatovics zu Hilfe. Abdul Kerim warf am 21. October eben aus Nisch eingetroffene 22 Bataillone nach Krevet, wodurch die Türken eine bedeutende Uebermacht erlangten und der schließliche Erfolg ihnen nicht mehr ausbleiben konnte. Gestern war schon das Schicksal des Schlüssels der ganzen Position, des Ortes Djunisch, so gut wie entschieden. Tschernajeff machte noch einmal eine verzweifelte Anstrengung, den wichtigen Punkt zu retten, allein ohne Erfolg. Hafiz Pascha bemächtigte sich desselben. Damit war das Signal zum Rückzuge der serbischen Armee gegeben, wollte man nicht dieselbe der Gefahr der Aufrollung und Sprengung in zwei Theile aussetzen. Da die dreizehn Schanzen, welche die Straße nach Kruschevaz vor einem Angriff vom Süden her sichern sollten, bereits am 21. in türkischen Händen waren, so ist der Weg nach Kruschevaz offen. Abdul Kerim kann entweder nach Westen oder nach Nordosten vordringen — oder auch in beiden Richtungen gleichzeitig. Kragujevaz, wo die Arsenale des Landes sich befinden, und Belgrad sind den Türken so gut wie preisgegeben, wenn es Tschernajeff nicht gelingen sollte, rasch seine Armee nach Tschuprija, beziehungsweise Kragujevaz zu dirigiren. Das sind die Resultate sechstägiger mörderischer Kämpfe, die vielen Tausenden von Serben das Leben kosteten! Der Armee ist absolut kein Vorwurf zu machen; sie hielt sich tapfer; einzelne Bataillone gingen mit solcher Todesverachtung ins Feuer, daß sie aufgerieben wurden. Die Artillerie that wie immer ihre Schuldigkeit. Allein hier half Alles nichts; die Uebermacht entschied allein. (?)

Die Regierung befindet sich nunmehr in einer sehr schwierigen Lage. Die Armee ist erschüttert. Alexinatz dürfte vielleicht heute schon geräumt worden sein. Deligrad könnte möglicherweise aus strategischen Gründen aufgegeben werden. (?) Das Herz des Landes, die Schumadija, welche die Rudnicker, Kragujevazer, Jagodiner, Semendriaer und Belgrader Kreise mit 9 Städten, 610 Dörfern und 331.745 Einwohnern umfaßt, ist dem Feinde preisgegeben. Was das bei einem Heere wie das türkische heißen will, braucht nicht erst gesagt zu werden. Die Residenz des Fürsten selbst ist in Gefahr. Bei dem Umstande, daß der Feind auch an der Drina steht, bleibt ein Zufluchtsort für die Regierung kaum übrig. Die Bevölkerung ist sehr deprimirt. Niemand hat sich mit der Idee vertraut machen können, daß die türkischen Schaaren noch jemals Serbien überfluthen könnten. Auf eine solche Niederlage der Armee

---

Hamlet versinnlicht hat, weiß er ein rundes lebensvolles Bild von individueller Färbung plastisch zu gestalten. Allerdings weist sein Hamlet keine Familienähnlichkeit mit dem Shakspeare's auf, eher könnte er sich für einen Verwandten des fliegenden Holländers ausgeben; von ihm hätte unmöglich die Königin sagen können: „Er ist fett und kurz von Athem.“ Doch diesen Typus im Style Shakspeare's verbietet das Genre der Oper schon von vornherein; ein singender Hamlet und ein singender Faust sind, betrachtet im Lichte der Sonne des wahrhaft Schönen, wundersame Käuze. Wir tragen indessen kein Bedenken, sie zu toleriren in Folge des Pactes, den wir mit der Oper geschlossen haben, in Folge der Annahme, daß in dieser Welt der prästabilirten Harmonie die barockeste Erscheinung auch einen gewissen harmonischen Guß erhalten und damit die ästhetische Zuständigkeit gewinnen muß.

Zu diesen fascinirenden Illustrationen des Hamlet und der Ophelia standen auch die Darstellungen des Königs und der Königin in wohlthuendem Einklang. Der König des Herrn Scaria hatte zwar einen etwas bürgerlichen Anstrich, doch trat derselbe nicht bis zu dem Grade hervor, daß darunter der Gesammteindruck im Zusammenwirken gelitten hätte. Frau Dillner dagegen lieferte von der Königin eine sehr gelungene Zeichnung; sie brachte die Affecte zur gebührenden Geltung, ohne daß sie selbst in den erregtesten Momenten aus dem Rahmen des Charakters trat.

Aber der Geist! Er war ein Geist von der traurigsten Gestalt und wollte schlechterdings in diese Gesellschaft nicht passen. Seine Erscheinung hatte wahrlich nichts Schauererregendes an sich, er flößte eher ein tiefes Mitleid ein. Herr Alexi mußte vor Allem bedenken, daß ein Geist, wenn er sich als ein geistiges Wesen legitimiren will, so spricht oder singt, daß man auch versteht, was er spricht oder singt; daß ferner auch in der ganzen Vortragsweise das Unheimliche und Gespenstische der Grabesgestalt durchklingen muß. Wie anders wirkte doch Draxler in dieser Rolle, trotzdem die Kraft seiner Stimme längst gebrochen war. Herr Alexi ist zwar ein sehr strebsamer und mit schönen Mitteln begabter Künstler, aber für eine Aufgabe wie diese besitzt er noch nicht das Zeug; er vermag sie wenigstens nicht so zu lösen, wie wir es nach dem Vorgange des genannten Veteranen zu verlangen gewohnt sind und schon der Ehre des Instituts wegen es verlangen müssen. Wie er so füllten auch die übrigen Mitwirkenden ihre Plätze so dürftig aus, daß die Aufführung den Werth einer künstlerisch ausgeglichenen Gesammtvorstellung verlor. Die Direction befolgt ein sehr verfängliches System, wenn sie, wie wir schon mehrfach bemerkt haben, über die minder hervorragenden, die sogenannten Nebenrollen in deren Besetzung gleichgiltig hinwegsieht und nicht wählerisch ist in der Erwerbung der für solche Partien bestimmten Kräfte. Man fasse nur das Burgtheater ins Auge. Die hohe, unerreichte Stellung, welche es in der deutschen Kunst einnimmt, verdankt es nicht etwa seinen Koryphäen allein, sondern dem Umstande, daß in den Aufführungen die Kräfte stets künstlerisch ineinandergreifen, daß überhaupt die Bedürfnisse einer stylvoll abgerundeten Gesammtvorstellung beherzigt werden. Sollten wir etwa nicht berechtigt sein, die Oper dem Burgtheater zur Seite zu stellen, sie in dem Range eines singenden Burgtheaters erhalten zu sehen?

Wie „Hamlet“, so scheint auch „die Favoritin“, welche man ebenfalls wieder aufgenommen hatte, wenig Chancen auf volle Häuser zu bieten. Die Aufführung am vergangenen Dienstag Abends fand nur ein leidlich besetztes Haus vor, trotzdem auch diese Oper Neues bot in der Besetzung des Fernand durch Herrn Müller. „Die Favorttin“ gehört zu den schwächeren Opern Donizetti's. Sie ist mit Ausnahme einiger Nummern ein stark verblühtes Werk und doch kann man es nur billigen, daß man sie wieder an die Oberfläche gezogen hat, schon aus dem Grunde, weil eine Erweiterung des Feldes, auf dem sich unsere Sänger bewegen, deren künstlerische Vervollkommnung fördert. So hat Herr Müller im Fernand eine Partie gewonnen, in welcher er seine brillanten Eigenschaften in das günstigste Licht stellen kann. Hier findet der Künstler einen umso reichlicheren Spielraum, sein prachtvolles Organ in ganzer Klangfülle zu entfalten, als die Rolle durchwegs sehr sangbar gehalten ist. Leider wird der Effect etwas beeinträchtigt durch einen unangenehmen Kehlansatz, einen Fehler, der, wie es scheint, sich nicht mehr beseitigen läßt. Wir sind aber bereits an diesen Fehler so gewöhnt, daß er die Vorzüge des Sängers nicht mehr zu verdunkeln vermag. Herr Müller besitzt überdies das nöthige Temperament und Feuer, seine Leistung verdiente in jeder Beziehung die glänzende Anerkennung, die sie fand. Die Rolle der Eleonore ist bekanntlich in den Händen der Frau Ehnn, und das will sagen, in den besten Händen. Frau Ehnn weiß diesem Charakter ein warmes dramatisches Leben einzuhauchen; destomehr ist es zu bedauern, daß diese talentvolle Künstlerin sich nur zu gern in einer Koketterie mit dem Mezzavoce gefällt. Namentlich in der Schlußsituation des letzten Actes, wo man den vollen Brustton der Empfindung verlangt, tritt dieser Effect mit solcher Absichtlichkeit hervor, daß er jeden Schein künstlerischer Bestimmung verliert. Die Vorstellung gewährte aber nichts weniger als einen reinen Gesammteindruck, weil die mit den beiden anderen Hauptpartien betrauten Künstler nicht kräftig genug in das Ganze eingriffen. Herr Rokitansky sang den Comthur sehr schön und correct wie immer, legte aber eine ungemeine Apathie an den Tag. Herr v. Bignio trat diesmal als Alphonso, einige gelungene Momente abgerechnet, gegen früher etwas auffällig zurück; einer plötzlichen Indisposition dürfte wol die Ursache davon beizumessen sein. Bei der nächsten Vorstellung der Oper wird er sich hoffentlich in alter Weise wieder zur Geltung bringen und wird überhaupt dieses Künstlerquartett in seiner Leistung sich dem Künstlerquartett in „Hamlet“ ebenbürtig zur Seite stellen.

E. Schelle.

…jęte na przyszłość"

zmieniający ustawę uchwaloną w Sejmie 1875 i sankcyonowaną 16

434

Ustawa

dla Królestwa
zawierająca dodatek do ustawy z dnia … o zniesieniu prawa propinacyi.

Zgadnia …

Art. I

Jeżeli z upływem peryodu ~~=~~ 26 letniego, wskazanego w § 3 ustawy z dnia … o zniesieniu prawa propinacyi (Dz. … Nro …) nie wypłacone będzie wynagrodzenie † wynagrodzenie, równające się ~~[illegible]~~ (przynajmniej) dziesięciokrotnemu czystemu dochodowi, według tejże ustawy z lat 6 od 1869 do 1874 włącznie obliczonemu, ustanie ~~zastrzeżone do jednego~~ † rzeczowe prawo wyszynku napojów w jednym szynkowania napojów w jednym szynku, ~~zastrzeżone~~ [illegible] właścicielom prawa propinacyi w § 4 wspomnionej ustawy

† bądź z funduszów … rzeczonej ustawy [illegible] bądź [illegible] z innych funduszów publicznych,

Bericht

des

Budgetausschusses

über die

Regierungsvorlage, betreffend die Stempel- und Gebührenbefreiung der Verhandlungen über Aufhebung und Ablösung des Propinationsrechtes im Königreiche Galizien und Lodomerien mit dem Großherzogthume Krakau.

Der Landtag für das Königreich Galizien und Lodomerien mit dem Großherzogthume Krakau hat im Jahre 1875 ein Gesetz beschlossen, nach Inhalt dessen das Propinationsrecht in diesem Königreiche und Großherzogthume gegen Entschädigung aufgehoben werden soll, dessen Wirksamkeit jedoch erst gleichzeitig mit einem Reichsgesetze in Wirksamkeit zu treten hat, welches die Steuerfreiheit für die in den Propinationsfond einfließenden Gebühren, dann die Befreiung von der Zahlung der unmittelbaren, der Stempel-, Depositen- und überhaupt aller anderen Aerarialgebühren für sämmtliche auf die Durchführung jenes Gesetzes Bezug habenden Rechtsacte, Urkunden, Eingaben und andere Schriften ausspricht.

Die Regierungsvorlage, welche den Gegenstand des gegenwärtigen Berichtes bildet, betrifft nun jene Gebührenbefreiung und geht dahin, daß die Stempel- und Gebührenfreiheit den sämmtlichen Eingaben zur Ausmittlung, Einbringung und Ausfolgung der Propinationsentschädigung, dann den einschlägigen Gesuchen und Eintragungen in die öffentlichen Bücher unbedingt, diesbezüglichen Urkunden zwischen den Berechtigten und Verpflichteten und ämtlichen Ausfertigungen bedingt, endlich die Freiheit von der Verwahrungsgebühr für diesbezügliche Erläge zugestanden werde.

Der Ausschuß hat in der Erwägung, daß die beantragte Befreiung von Gebühren eine sehr erhebliche ist und nur dann dem hohen Hause vorzuschlagen wäre, wenn überwiegende allgemeine und öffentliche Interessen die damit bezielte Ausnahme von den bestehenden allgemeinen Gebührengesetzen rechtfertigen, das bezügliche Landesgesetz selbst in Betracht gezogen und hat die Mehrheit seiner Mitglieder nicht nur die Ansicht gewonnen, daß die in diesem Gesetze formulirte Regelung der Propinationsverhältnisse in Galizien den obigen Gesichtspunkten nicht entspricht, sondern daß auch noch andere maßgebende Momente im Wege stehen, und ist hienach zur Folgerung gekommen, dem hohen Hause das Eingehen auf diese Regierungsvorlage nicht zu empfehlen.

Nach diesem Gesetze soll nämlich:

1. nicht etwa das in dem sogenannten Propinationsrechte der früheren galizischen Dominien und beziehungsweise Städte gelegene Vorrecht der Erzeugung von Branntwein, Bier und Meth und die damit

zusammenhängende Bevorrechtung in dem Ausschanke dieser Erzeugnisse sofort und ohne weitere Beschränkung als der durch die allgemeine Gewerbegesetzgebung mit der Wirksamkeit des Gesetzes aufhöre, wie es bei den Propinationslandesgesetzen für Böhmen, Mähren und Schlesien bestimmt wurde, sondern es soll mit diesem Gesetze zunächst nur die Erzeugung von Propinationsgetränken freigegeben sein (§. 2); es wird aber sofort auch diese Freiheit wieder durch die Beschränkung in der Verwerthung des Erzeugnisses erheblich beeinträchtigt (§. 31). Was aber das Ausschanks- und Verschleißrecht der Propinationsgetränke anbelangt, so soll die bezügliche Bevorrechtung der Propinationsinhaber fernerhin durch einen Zeitraum von 26 Jahren, dessen Beginn noch überdies in unbestimmte Ferne gerückt ist (§§. 3 und 17) fortbestehen und wird sonach das Propinationsschankrecht für diese Zeit weiter stabilirt. Es geschieht dies überdies mit einem Inhalte und Umfange, wie er bislang diesem Rechte nicht zugeschrieben worden ist, was einer Erweiterung gleichkommt oder doch zu unberechtigten Prätensionen der Propinationsberechtigten sehr haltbaren Anlaß bietet (§§. 3 und 31). Denn es galt in Galizien bisher als Recht der Regierung und wurde als solches geübt, neben den Propinationsschänken auch landesfürstliche Befugnisse zu Schankgewerben zu ertheilen; es wurde der Kleinverschleiß von versüßten alkoholischen Getränken unter freiem Bezuge derselben den Specereihändlern und Besitzern von gemischten Waarenhandlungen freigegeben; den Handelsleuten gestattet, ausländische Biersorten zuzuführen, und es war die Ertheilung zur Bewilligung zum Ausschanke der fabriksmäßigen Spirituosen, als Rum, Arrac, Liqueur, Rosoglio und Punschessenz den Gewerbebehörden ausdrücklich überwiesen. (Hofkanzleidecrete vom 29. Juli 1824, Z. 19162 und 17. November 1836, Z. 27799, Hofkammerdecret vom 31. Mai 1839, Z. 23627, Hofkanzleidecret vom 27. October 1844, Z. 31716 und Statthaltereidecret vom 30. October 1860, Z. 44630.)

Hienach war daher das Propinationsschankrecht weder vom „ausschließlichen Umfange“, wie es §. 3 als im Besitze der Berechtigten bezeichnet, noch die Veräußerung von „sonstigen“ propinationsmäßigen Getränken, deren Ausschank im §. 31 neben Branntwein, Spiritus, Bier und methartigen Getränken während der aufgestellten Conservirungsperiode des Propinationsrechtes (§. 17) bei Strafe verboten wird und worunter nur Liqueur, Rosoglio, Rum, Arrac, Punschessenz und dergl. verstanden werden können, den Propinationsberchetigten allein vorbehalten, was um so erheblicher ist, als seit der Aufhebung des Getränkezwanges durch das Hofdecret vom 13. November 1788 der Bezug dieser Waare zum häuslichen Gebrauche ein vollkommen freier war und nach den obenerwähnten Hofkanzleidecreten vom 29. Juli 1824 und 17. November 1836 selbst Pächtern von obrigkeitlichen Schankhäusern, dann Inhabern radicirter Schankbefugnisse und Personalschankberechtigten das freie Bezugsrecht der Getränke wo immer her zusteht, wenn sie sich nicht vertragsmäßig zur Abnahme der obrigkeitlichen Getränke verpflichtet hatten.

2. Der Zeitraum, für welchen das Propinationsschankrecht stabilirt wird — im §. 17 mit 26 Jahren festgesetzt — beginnt nicht mit der Wirksamkeit des Gesetzes, sondern erst vom 1. Jänner oder 1. Juli jenes Jahres, in welchem mittelst Edictes kundgemacht werden würde, daß die über den commissionell im ganzen Lande zu erhebenden Reinertrag des Propinationsrechtes für die Berechtigten gefällten Erkenntnisse in Rechtskraft erwachsen sein werden, — eine Bestimmung, der zufolge sich derzeit auch nicht approximativ mit einiger Verläßlichkeit sagen läßt, wann diese 26 Jahre zu laufen beginnen werden.

Es charakterisirt sich das vorliegende Landesgesetz daher nicht sowohl als ein Propinationsaufhebungsgesetz, sondern vielmehr als ein Propinationsconservirungsgesetz für eine derzeit unbestimmbare, gewiß aber ansehnlich lange Zeitdauer.

3. Durch die Anordnung des §. 4 des Gesetzes wird dem bisher Propinationsberechtigten in einer Gemeinde nicht nur das Schankrecht für alle folgende Zeit in bestehenden Schänken als Realrecht gewahrt, sondern auch für noch künftighin zu errichtende Schänken, und zwar wieder nicht bloß in bereits bestehenden Gemeinden, einzelnen Gutskörpern, sondern bei inzwischen vorgehender Trennung von Gemeinden in jeder dieser neu entstehenden Theilgemeinden als Realrecht zugestanden — eine Bestimmung, welche dem Geiste der österreichischen Gewerbegesetzgebung, der in dieser Beziehung in dem Artikel VII des Einführungsgesetzes zur Gewerbeordnung vom Jahre 1859 durch das Verbot der Errichtung von neuen Realgewerben zum Ausdrucke gelangt, geradezu widerspricht und ex lege eine Menge neuer Schänken — der Pflegestätten der Branntweinpest, der so oft und laut beklagten Verarmung und Verdummung des Landvolkes — für alle folgenden Zeiten stabilirt.

4. Die Aenderungen des Gesetzes über die Aufbringung des Propinationsentschädigungsfondes enthalten Bestimmungen, welche ungerecht, mit den Grundsätzen der österreichischen Gesetzgebung überhaupt unvereinbar sind.

Denn es werden in den §§. 20 und 23 außer denjenigen, welche während der Conservirungsperiode eine neue Branntweinbrennerei, Bierbrauerei oder Methsiederei errichten, dann den Schänkern, welche einen Propinationsschank betreiben, auch denjenigen, welche den Ausschank mit geistigen Getränken aus einem

anderen Titel, als dem des Propinationsrechtes betreiben, und zwar ohne Unterschied, ob dieser Ausschank als selbständiges Gewerbe oder als ein Accessorium eines anderen Gewerbebetriebes ausgeübt wird, sehr bedeutende Abgaben theils für ein Mal, theils fortdauernd jährlich für die ganze Conservirungsperiode auferlegt (z. B. in Orten von mehr als 5000 Einwohnern jährlich 100 fl.) und damit Gewerbetreibende zu einer Steuerleistung ex post verpflichtet, welche bisher ihr Gewerbe auf Grund eines Personalbefugnisses betreiben oder welche den Ausschank nur in Einkehrwirthshäusern ausüben, und solche Abgaben selbst bloßen Weinschänkern auferlegt, indem diese ebenfalls einen Ausschank mit geistigen Getränken betreiben (§. 20, Alinea 2), während der Ausschank von Wein bisher in der Propinationsberechtigung gar nicht enthalten war.

Außer diesen Punkten kommt aber noch ein anderer maßgebend in Betracht.

Nach dem Gesagten enthält nämlich das vorliegende Landesgesetz Bestimmungen, welche über die durch den Artikel VIII des Einführungsgesetzes zur Gewerbeordnung vom 20. December 1859 eingeschränkt gebliebene und durch das Staatsgrundgesetz über die Reichsvertretung vom 21. December 1867, Nr. 141 der allgemeinen Gewerbegesetzgebung entrückte legislative Competenz der Landtage in Betreff der Propinationsrechte hinausgreifen. Denn es werden nicht bloß die „bestehenden Propinationsrechte", für welche die Gewerbeordnung die bisherigen Vorschriften für maßgebend erklärt hatte und über welche die §§. 11 und 12 des citirten Staatsgrundgesetzes die Gesetzgebung den Landtagen anheimgegeben hat, durch das vorliegende Gesetz normirt, sondern es wird, indem das Gesetz sich nicht auf die Propinationsrechte beschränkt, sondern naheliegende Verhältnisse überhaupt normiren will, durch welche insbesondere die Berechtigung der Regierung, Schankbefugnisse nach wie vor als Personalbefugnisse zu verleihen, den Ausschank von versüßten alkoholischen Flüssigkeiten zu gestatten, in Frage gestellt, sowohl bestehende als künftig zu ertheilende Befugnisse außerhalb des Kreises der Propinationsrechte, deren Verleihungsbedingungen festzustellen nur der allgemeinen Gewerbegesetzgebung zusteht, auch im vorhinein mit Abgaben zu Gunsten der Propinationsberechtigten belastet, also Beschränkungen für die Verleihung von Gewerben über die Grenze bestehender Propinationsrechte hinaus festgestellt und das Verschleißrecht der freien Erzeuger beschränkt und damit in den Kreis der allgemeinen Gewerbegesetzgebung eingegriffen, was der Landesgesetzgebung nicht zusteht.

Aus diesen Gründen ist die Mehrheit des Ausschusses zu dem Beschlusse gelangt, ohne irgendwie das Gesetzgebungsrecht des Landtages über die Propinationsrechte irgendwie in Frage stellen oder schmälern zu wollen, dem hohen Hause das Eingehen auf diese Regierungsvorlage nicht zu empfehlen, sondern zu beantragen:

Das hohe Haus wolle beschließen:

Es werde über die Regierungsvorlage, betreffend die Stempel- und Gebührenbefreiung der Verhandlungen über Aufhebung und Ablösung des Propinationsrechtes im Königreiche Galizien und Lodomerien mit dem Großherzogthume Krakau, zur Tagesordnung übergegangen.

Wien, 27. Juni 1877.

Dr. Herbst,
Obmann.

Dr. C. Giskra,
Berichterstatter.

Druck der k. k. Hof- und Staatsdruckerei.

18179

[illegible]

134 500

[illegible]

Landes-Gesetz- und Verordnungsblatt

für die

Markgrafschaft Mähren.

Jahrgang 1869.

X. Stück.

Ausgegeben und versendet am 22. Mai 1869.

23.

Gesetz,

wirksam für die Markgrafschaft Mähren,

betreffend die Aufhebung und Ablösung der Propinationsrechte.

Mit Zustimmung des Landtages Meiner Markgrafschaft Mähren finde Ich zur Aufhebung und Ablösung der Propinationsrechte in Mähren anzuordnen, wie folgt:

§. 1.

Vom Tage der Wirksamkeit dieses Gesetzes wird die bisherige Ausschließlichkeit des Rechtes zur Errichtung von Bräu- und Branntweinhäusern, dann zur Bier- und Branntweinerzeugung aufgehoben.

§. 2.

Für das Entfallen der Ausschließlichkeit der im §. 1 bezeichneten Rechte wird eine Entschädigung aus Landesmitteln geleistet.

§. 3.

Die Grundlage der jedem einzelnen Brauberechtigten gebührenden Entschädigung st das durchschnittlich in einem Jahre von ihm oder seinem Pächter in der propina-

ionsberechtigten Braustätte erzeugte Bierquantum, welches nach folgenden Bestimmungen zu ermitteln ist:

a) In der Regel ist die Biererzeugung aus den Vormerken der k. k. Finanzwach-Commissariate durch die Jahre 1857 bis inclus. 1866 zu erheben.

b) Wenn ein Brauhaus durch die Jahre 1857 bis 1866 gar nicht oder länger als durch 5 Jahre nicht im Betriebe war, so ist auf die, diesem zunächst vorausgegangenen Jahre so lange zurückzugreifen, bis im Ganzen eine fünfjährige Erzeugung ermittelt wird.

c) Wurde das Erzeugungsrecht für mehrere Propinationsbezirke in Einer Braustätte ausgeübt, so ist, falls zwischen den Interessenten ein Vergleich nicht zu Stande kommt, die Entschädigung auf die einzelnen Propinationsbezirke nach Verhältniß der für dieselben in der gemeinschaftlichen Braustätte erzeugten Bierquantitäten und wenn dieselben sich nicht ermitteln lassen, nach Verhältniß der von den einzelnen Berechtigten für ihr Biererzeugungsrecht entrichteten Erwerb- und Einkommensteuer zu vertheilen.

Dieselben Bestimmungen finden auch für den Fall der Verpachtung des Brau-Urbars an den Inhaber einer andern Braustätte Anwendung.

Wurde das Erzeugungsrecht theils selbstständig, theils nach den Bestimmungen des Absatzes c ausgeübt, so kann das erzeugte Bierquantum nach diesen beiden Modalitäten erhoben werden, wenn dieselben vereint mindestens eine 5jährige Erzeugung ergeben.

§. 4.

Vom Tage der Wirksamkeit dieses Gesetzes erhält der Berechtigte für jeden Eimer seiner durchschnittlichen einjährigen Biererzeugung al Entschädigung eine jährliche Rente von Einem Kreuzer ö. W.

§. 5.

Wenn das Quantum des in einer Braustätte erzeugten Bieres nicht nach den Bestimmungen des §. 3 zu ermitteln ist, die Erzeugung aber dennoch wirklich stattfand, so hat die für die Biererzeugung durchschnittlich für ein Jahr gezahlte Erwerb- und Einkommensteuer, und insoferne keine Einkommensteuer gezahlt wurde, die Erwerbsteuer allein als Maßstab der Entschädigung zu dienen. Bezüglich des Zeitraumes, für welchen diese Nachweisungen zu liefern sind, haben die im §. 3 lit. a und b für die Erzeugung gegebenen Vorschriften zu gelten. Die so ermittelte durchschnittliche einjährige Erwerb- und Einkommensteuer, mit Ausnahme des außerordentlichen Kriegszuschlages, bildet die dem Berechtigten gebührende jährliche Entschädigungsrente.

§. 6.

~~Auf~~ Grundlage für die Entschädigung der zur Branntweinerzeugung Berechtigten dient die von denselben oder ihren Pächtern für die Branntweinerzeugung allein durch-

schnittlich in einem Jahre entrichtete Erwerb- und Einkommensteuer mit Ausschluß des außerordentlichen Kriegszuschlages, welche nach folgenden Bestimmungen zu ermitteln ist:

a) In der Regel ist dieser einjährige Durchschnitt für die Zeit von 1857 bis einschließlich 1866 zu erheben.

b) Wenn ein Branntweinhaus durch die Jahre von 1857—1866 gar nicht oder durch mehr als fünf Jahre nicht im Betriebe war, so ist auf die, diesem Zeitraume zunächst vorausgegangenen Jahre solange zurückzugreifen, bis die Ermittlung der Steuer von mindestens fünf Jahren möglich ist.

c) Für den Fall der gemeinschaftlichen Steuervorschreibung für mehrere Propinationsbezirke ist, wenn zwischen den Interessenten ein Vergleich nicht zu Stande kommt, die Entschädigung nach Verhältniß der in den einzelnen Propinationsbezirken vorgelegten Branntwein-Quantitäten nach einem fünfjährigen Durchschnitte zu vertheilen.

Wurde innerhalb des, der Ermittlung des einjährigen Steuerdurchschnittes zu Grunde gelegten Zeitraumes eine Einkommensteuer nicht entrichtet, so hat die Erwerbsteuer allein als Maßstab für die Entschädigung zu dienen.

Der Ermittlung des einjährigen Steuerdurchschnittes kann auch ein solcher mindestens fünfjähriger Zeitraum zu Grunde gelegt werden, in welchem die Steuer theils für jeden einzelnen Propinationsbezirk, theils gemeinschaftlich für mehrere Propinationsbezirke (lit. c) vorgeschrieben war.

§. 7.

Vom Tage der Wirksamkeit dieses Gesetzes erhält der Berechtigte als Entschädigung den nach den Bestimmungen des §. 6 ermittelten Jahresbetrag der Erwerb- und Einkommensteuer als Jahresrente.

§. 8.

Wenn der einjährige Durchschnitt nicht nach §. 3, lit. a, 5 und §§. 6 lit. a ermittelt werden kann, so hat aus der zur Nachweisung gestatteten geringeren Anzahl von Jahren der zehnte Theil der Gesammtsumme der in diesen Jahren stattgefundenen Biererzeugung oder der in diesem Jahre gezahlten Erwerb- und Einkommensteuer als einjähriger Durchschnitt zu gelten.

§. 9.

Zur Erhebung der Entschädigung kann auf einen, zwanzig Jahre vom Tage der Wirksamkeit dieses Gesetzes zurückgerechnet übersteigenden Zeitraum nicht zurückgegriffen werden, und wenn nicht innerhalb desselben die Grundlagen der Entschädigung nach den §. 3, 5 und 6 ermittelt werden können, so hat der Berechtigte auf eine Entschädigung keinen Anspruch.

§. 10.

Die nach diesem Gesetze (§§ 4, 5, 7) ermittelte Rente bildet im zwanzigfachen Betrage das Entschädigungs-Capital.

§. 11.

Die ausgemittelten Entschädigungscapitalien sind dem Berechtigten u. z. für je 105 fl. ö. W. mit 100 fl. CM. in 5 % Grundentlastungs Obligationen der Markgrafschaft Mähren nach dem Nennwerthe auszubezahlen, welche, vom 1. Mai 1871 angefangen, innerhalb 25 Jahren durch Verlosung eingelöst werden.

Die Zinsen dieser Obligationen werden am 1. Mai und am 1. November jeden Jahres fällig, und bei Ausfolgung dieser Obligationen werden auch die von der Wirksamkeit dieses Gesetzes bis dahin aufgelaufenen Zinsen des Entschädigungscapitales verrechnet.

§. 12.

Beträge unter 50 fl., oder bei höheren Beträgen jene Bruchtheile, welche die durch 50 theilbare Ziffer überschreiten, werden bei der Ausfolgung der Grundentlastungs-Obligationen bar bezahlt.

§. 13.

Bei Ausfolgung der dem Berechtigten gebührenden Entschädigungs-Capitalien sind die Rechte dritter Personen nach den bestehenden Gesetzen zu wahren.

§ 14.

Die Entschädigungsanmeldungen sind binnen Jahresfrist, vom Tage der Wirksamkeit dieses Gesetzes angefangen, bei der k. k. Statthalterei einzubringen.

Nur bei glaubwürdiger Bescheinigung, daß die Anmeldungsfrist ohne Verschulden des Berechtigten versäumt wurde, kann die Entschädigungsanmeldung binnen weiteren drei Monaten nach Ablauf dieser Frist angenommen werden.

Wird die Anmeldung innerhalb der hier festgesetzten Frist nicht eingebracht, so hat der Berechtigte jeden Anspruch auf eine Entschädigung verloren.

Verspätete Anmeldungen sind von Amtswegen zurückzuweisen.

§. 15.

Die Anmeldung hat zu enthalten:

a) den Nachweis der Berechtigung zur Anmeldung;

b) die Angabe der Modalität, nach welcher die Ermittelung der Entschädigung in Anspruch genommen wird;

c) falls die Entschädigung nicht nach den Bestimmungen des §. 3 lit. a und b und §. 6 lit. a und b in Anspruch genommen wird, die zur Ermittelung der Entschädigung nöthigen Behelfe.

§. 16.

Die privatrechtliche Verpflichtung, Bier und Branntwein von den Propinations-Berechtigten oder von den an ihre Stelle getretenen Besitzern des Bier- und Brannt-

weinregals abzunehmen, so ferne dieselbe eine immerwährende Last der Realität bildet, kann vom Tage der Wirksamkeit dieses Gesetzes gegen eine von den Verpflichteten den Berechtigten zu leistende Entschädigung zur Ablösung gelangen.

§. 17.

Erkenntnißbehörden I. Instanz behufs Ablösung dieser Verpflichtung sind die k. k. politischen Bezirksbehörden, in deren Sprengel das zu entlastende Object gelegen ist.

§. 18.

Kommt zwischen den Berechtigten und den Verpflichteten ein Vergleich über die Ablösung außerbehördlich zu Stande, so ist derselbe der Bezirksbehörde vorzulegen, welche beiden Theilen über den Vergleich eine Urkunde ausfertiget, welche alle Wirkungen eines Ablösungs-Erkenntnißes hat.

§. 19.

Außerdem kann sowohl der Berechtigte als der Verpflichtete die Ablösung verlangen, welche Provocation bei der Bezirksbehörde zu überreichen ist.

§. 20.

Ueber Provocation des einen oder des anderen Theiles hat die Bezirksbehörde eine Commission von Vertrauensmännern zu bilden, in welche jeder Theil ein Mitglied wählt.

Wird einem Theile der Vertrauensmann des anderen Theiles mitgetheilt, und zeigt er dreißig Tage darauf den von ihm gewählten Vertrauensmann der Bezirksbehörde nicht an, so bestimmt diese für ihn den Vertrauensmann.

Die zwei Vertrauensmänner wählen als drittes Mitglied den Obmann; einigen sie sich über denselben nicht, so wird der Obmann durch die Bezirksbehörde ernannt.

§. 21.

Die Mitglieder der Vertrauens-Commission haben die Angelobung zu leisten, ihr Amt nach bestem Wissen und Gewissen auszuüben.

§. 22.

Die Vertrauensmänner haben unter Leitung der Bezirksbehörden:

a) Das in der Schankstätte nach dem Durchschnitte der, der Provocation unmittelbar vorausgegangenen fünf Jahre ausgeschänkte Bier- und Branntwein-Quantum, und

b) den Unterschied der Preise zu erheben, zu welchen der Berechtigte im Propinationsbezirke Bier und Branntwein im freien Verkehr abgesetzt hat, und zu welchem der Verpflichtete von ihm Bier und Branntwein derselben Qualität abgenommen hat, oder abzunehmen verpflichtet war.

Sind die Vertrauensmänner über eine oder die andere Ziffer nicht einig und tritt der Obmann keiner derselben bei, so ist aus der Summa der von den Mitgliedern der Vertrauens-Commission angegebenen Ziffern der Durchschnitt zu ziehen.

§. 23.

Fand in den der Provocation unmittelbar vorausgegangenen fünf Jahren gar kein Ausschank statt, oder war derselbe mindestens durch Ein Jahr unterbrochen, so kann bis auf zwanzig der Provocation vorausgegangene Jahre, u. z. so lange zurückgegriffen werden, bis sich ein 5jähriger Durchschnitt des Ausschankes ermitteln läßt.

Hat ein Berechtigter Bier und Branntwein im freien Verkehre überhaupt nicht, oder nicht in seinem Propinationsbezirke abgesetzt, so ist mit Rücksicht auf die Qualität der Getränke deren allgemeiner Verkehrspreis im Propinationsbezirke, nöthigenfalls auch in den angrenzenden Propinationsbezirken zu ermitteln.

§. 24.

Läßt sich innerhalb 20 Jahren, von der Provocation zurückgerechnet, ein fünfjähriger Durchschnitt für den Ausschank oder läßt sich eine factisch bestehende oder vertragsmäßige Differenz zwischen dem Verkaufspreise und dem Abnahmspreise nicht sicherstellen, so ist das Entfallen der Verpflichtung zur Getränkeabnahme ohne Entschädigungsleistung auszusprechen.

§. 25.

Von dem nach dem ganzen Quantum des in einjährigem Durchschnitte ausgeschänkten Bieres und Branntweines ermittelten Preisunterschiede, hat der Verpflichtete an den Berechtigten 10% als Entschädigungsrente zu entrichten, selbst dann, wenn er in Zukunft seinen Bedarf an Bier und Branntwein ganz oder theilweise von dem Berechtigten abnimmt.

§. 26.

War dem Verpflichteten der freie Getränkebezug gegen einen immerwährenden Zins gestattet worden, so bildet dieser die Entschädigungsrente, und findet ein Abzug von derselben nicht statt.

§. 27.

Das Zwanzigfache der Entschädigungsrente (§§. 25, 26) bildet das Ablösungscapital, welches der Verpflichtete in zwanzigjährigen Annuitäten einzuzahlen hat, doch steht es ihm jederzeit frei, das Ablösungscapital zu erlegen.

§. 28.

Als Ablösungstag wird der 1. Jänner oder 1. Juli nach Rechtskraft des Ablösungserkenntnißes angenommen, bis zu welchem die dermalige Verpflichtung zu erfüllen, und von welchem an die Ablösungsrente in halbjährigen Decursivraten an den Berechtigten zu leisten ist.

§. 39.

Berufungen gegen Erkenntnisse der Bezirksbehörden und der Landescommission, insoweit selbe nach §. 33 stattfinden, sind binnen 30 Tagen nach der Zustellung der Erkenntnisse bei der Bezirksbehörde einzubringen.

Erkenntnisse, gegen welche keine Berufung eingebracht wurde, sind vom Tage des Ablaufes der Berufungsfrist, und jene, gegen welche eine weitere Berufung nicht mehr stattfindet, vom Tage der Zustellung rechtskräftig.

§. 40.

In Angelegenheiten, über welche die nach diesem Gesetze berufenen Behörden zu entscheiden haben, kann vom Tage der Rechtswirksamkeit dieses Gesetzes der Rechtsweg nicht mehr betreten werden. Nur Entschädigungsansprüche, welche vor diesem Zeitpuncte bereits bestanden, können nach demselben im Rechtswege ausgetragen werden.

§. 41.

Das rechtskräftige Ablösungserkenntniß, oder die nach den §§. 18 und 32 auszufertigenden Urkunden sind von der Bezirksbehörde der Tabular-Instanz der verpflichteten Realität zur Einverleibung des Pfandrechtes für das Ablösungscapital sammt Zinsen ob der verpflichteten Realität vor allen andern bereits eingetragenen Hypothekarposten und wenn die Verpflichtung bereits bücherlich sichergestellt wäre, in der bücherlichen Rangordnung des abgelösten Rechtes, dann zur Löschung der abgelösten Verpflichtung und ebenso der Tabularinstanz der berechtigten Realität zur Amtshandlung behufs Wahrung der auf dem berechtigten Reale haftenden dinglichen Rechte dritter Personen zu übergeben.

§. 42.

Mit dem Besitze der Brau- und Branntweinhäuser, in welchen auf Grund des Propinationsrechtes die Bier- und Branntwein-Erzeugung ausgeübt wurde, bleibt das Erzeugungsrecht fortan als Realrecht nach den für die Realgewerbe überhaupt jeweilig bestehenden Gewerbe-Vorschriften verbunden.

Die Inhaber solcher Brau- und Branntweinhäuser können den Ausschank von Bier und Branntwein in der Erzeugungsstätte oder in einer andern dazu gehörigen Räumlichkeit ausüben; die Ausübung dieses Ausschankes in mehr als einer Schankstätte ist von der Erlangung einer Concession nach den Gewerbe-Vorschriften abhängig.

Ist das Propinationsrecht im Besitze einer Corporation (brauberechtigte Bürgerschaft rc.), so haben auf dieselbe die vorstehenden Bestimmungen Anwendung.

In wie weit mit den Realitäten der Theilnehmer das Schankrecht verbunden ist, bleiben diese Schankrechte als Realrechte nach den für derlei Rechte jeweilig bestehenden Gewerbevorschriften aufrecht.

Wenn nicht gesetzliche oder vertragsmäßige Rechte entgegenstehen, sind die Besitzer dieser Realitäten nicht verpflichtet, die Getränke aus der gemeinschaftlichen Erzeugungsstätte zu beziehen.

§. 43.

Mit dem Besitze jener Realitäten, rücksichtlich welcher die Verpflichtung zur Getränkeabnahme nach diesem Gesetze aufhört, bleibt das Schanksrecht als Realrecht nach den für die Realgewerbe jeweilig bestehenden Vorschriften verbunden.

§. 44.

Verträge, welche zwischen den Propinationsberechtigten und Propinationsschänkern über den Ausschank und die Abnahme von Getränken geschlossen wurden, ohne eine immerwährende Last einer Realität zur Getränkeabnahme zu begründen, können vom Tage der Rechtswirksamkeit dieses Gesetzes einvierteljährig gekündiget werden.

Mit Ausgang der Kündigungsfrist oder anderweitigem Aufhören des zwischen dem Propinationsberechtigten und dem Schänker bestandenen persönlichen Vertragsverhältnisses erlischt auch das hierauf beruhende Schanksrecht.

§. 45.

Vom Tage der Kundmachung dieses Gesetzes können keine Propinationsschänker bestellt und keine Verträge geschlossen werden, welche eine Realität mit der Verpflichtung, Getränke abzunehmen, dauernd belasten.

§. 46.

Ist das Brau- und Branntweinregale für sich allein oder mit anderen Pachtgegenständen als Hauptobject des Vertrages verpachtet, so hat, soferne im Vertrage für den Fall der Regelung der Propinationsrechte nicht andere Bestimmungen enthalten sind, der Pächter das Recht, binnen sechs Monaten, vom Tage der Wirksamkeit dieses Gesetzes angefangen, den Vertrag zu kündigen, und es erlischt sechs Monate vom Zeitpuncte der Vertragskündigung das Pachtverhältniß.

Weder dem Bestandgeber noch dem Bestandnehmer steht wegen dieser früheren Auflösung des Pachtvertrages ein Anspruch auf eine Entschädigung zu.

§. 47.

War dagegen das Brau- und Branntweinregale nicht als Hauptobject, sondern nur als Zugehör eines anderen, als das werthvollere Pachtobject erscheinenden Pachtgegenstandes verpachtet, so steht dem Pächter kein Recht auf Auflösung des Pachtvertrages zu, sondern er hat sich während der Pachtdauer lediglich mit den Zinsen des Entschädigungs-, beziehungsweise Ablösungscapitals (§§. 10, 25, 27) zu begnügen.

§. 48.

Vom Tage der Wirksamkeit dieses Gesetzes können Befugnisse zur Errichtung neuer Brau- und Branntweinhäuser, so wie neue Befugnisse zum Ausschanke von Bier und Branntwein nur nach den Vorschriften der Gewerbeordnung erworben werden.

§. 49.

Vom Tage der Wirksamkeit dieses Gesetzes treten die Bestimmungen der Ministerial-Verordnungen vom 21. August 1855, Z. 19,969, und vom 26. Februar 1856, Z. 4083, so wie alle Gesetze und Verordnungen außer Kraft, welche mit den Bestimmungen dieses Gesetzes im Widerspruche stehen.

§. 50.

Die mit der Durchführung dieses Gesetzes verbundenen Kosten der Vertrauens- und Schiedsmänner werden von den Parteien bestritten.

§. 51.

Eine bei der k. k. Statthalterei zusammengesetzte Landes-Commission entscheidet sowohl über die Berufungen gegen die Erkenntnisse der Bezirksbehörden aus Anlaß der Ermittlung der Entschädigung für die in diesem Gesetze nach §. 16 als ablösbar erklärten Verpflichtungen, als auch über die für die aufgehobene Ausschließlichkeit des Bier- und Branntweinerzeugungsrechtes zu ermittelnde Entschädigung, u. zw. im letzteren Falle ohne jede Berufung.

Die Commission hat unter dem Vorsitze des Statthalters oder dessen Stellvertreters aus zwei Beamten der k. k. Statthalterei, 2 Mitgliedern des Landesausschußes, 2 Mitgliedern aus dem Kreise der Berechtigten und 2 Mitgliedern aus dem Kreise der Verpflichteten zu bestehen.

Die Zusammensetzung der Commission geschieht durch die k. k. Statthalterei im Einvernehmen mit dem Landesausschuße.

§. 52.

Wenn der Rechtstitel bestritten wird, hat die Landes-Commission einen Rechtsverständigen beizuziehen.

§. 53.

Die innerhalb dieses Gesetzes erforderlichen Instructionen werden von der k. k. Statthalterei im Einvernehmen mit dem Landesausschuße erlassen.

§. 54.

Die Durchführung dieses Gesetzes obliegt den k. k. Ministerien des Innern, der Justiz und der Finanzen.

Ofen, den 29. April 1869.

Franz Joseph mp.

Brestl m. p. **Giskra** m. p. **Herbst** m. p.

§. 29.

Bei Ausfolgung der Entschädigungscapitalien an den Berechtigten sind die Rechte dritter Personen nach den bestehenden Gesetzen zu wahren.

§. 30.

Die k. k. polit. Bezirksbehörden sind verpflichtet, auch in jenen Fällen zu entscheiden, wo eine Leistung, welche nach dem Gesetze der Grundentlastung zu unterziehen war, deshalb nicht zur Entlastung kam, weil die Entlastungsverhandlung wegen der der Regelung vorbehaltenen Propinationsrechte nicht vorgenommen werden konnte, und haben in diesen Fällen hinsichtlich der hier normirten Rechte und Verpflichtungen nach diesem Gesetze, im Uebrigen nach den für die Grundentlastung bestehenden Vorschriften vorzugehen.

§. 31.

Wurde das Propinationsrecht selbst von dem Berechtigten an einen Dritten gegen einen fortdauernden Zins oder gegen eine Capitalszahlung und einen fortdauernden Zins überlassen, und der Zins bei der Grundentlastung nicht abgelöst, oder der Regelung der Propinationsrechte vorbehalten, so ist vor Allem nach Maßgabe der Grundentlastungsvorschriften für die Ablösung emphyteutischer Leistungen vorzugehen, und nur im Falle, als diese nicht anwendbar wären, soll der gegenwärtige Inhaber der Propination oder der Ausüber dieses Rechtes unbeschadet seiner Entschädigungsansprüche berechtigt sein, das entfallende Ablösungscapital zu zwei Drittheilen entweder zu erlegen oder in zwanzigjährigen Annuitäten abzustatten.

§. 32.

Wird binnen zwanzig Jahren, vom Tage der Wirksamkeit dieses Gesetzes, weder von dem Berechtigten noch von dem Verpflichteten eine Provocation überreicht, oder war dieselbe einverständlich zurückgezogen worden, so entfällt die etwa auf einer Realität lastende Verpflichtung ohne Entschädigung.

Die Bezirksbehörde hat über Verlangen des Verpflichteten demselben, nach Einvernehmen des Berechtigten, eine Urkunde auszustellen, welche die Rechtswirksamkeit eines Ablösungserkenntnisses hat und mit welcher nach den Bestimmungen des §. 41 vorzugehen ist

§. 33.

Als Berufungsinstanz hat die bei der k. k. Statthalterei nach §. 51 zusammengesetzte Landes-Commission zu entscheiden.

Die Entscheidungen dieser Landes-Commission sind endgiltig; nur in den Fällen des §. 30 und §. 31 geht rücksichtlich der nach den Grundentlastungsvorschriften zu behandelnden Leistungen die Berufung gegen abändernde Erkenntnisse der Landes-Commission an das k. k. Ministerium des Innern.

§. 34.

In Fällen, wo der Rechtstitel bestritten wird, entscheidet über denselben ein Schiedsgericht, in welches jeder Theil einen Schiedsmann wählt, und dessen Obmann der Vorstand der Bezirksbehörde oder dessen Stellvertreter ist.

Wird einem Theil der Schiedsmann des andern Theiles mitgetheilt, und zeigt er 30 Tage darauf den von ihm gewählten Schiedsmann der Bezirksbehörde nicht an, so bestimmt diese für ihn den Schiedsmann.

Auf Verlangen eines Mitgliedes des Schiedsgerichtes ist vor Schöpfung des Erkenntnisses ein Rechtsverständiger zur Berathung beizuziehen.

§. 35.

Die Provocationen sind von den Parteien bei der Bezirksbehörde einzubringen. Die einseitige Zurücknahme einer überreichten Provocation ist unstatthaft.

Bei Realitäten, deren Eigenthum getheilt ist, wie bei Lehen und Fideicommissen, sind die Provocationen von dem Nutzungs-Eigenthümer einzubringen.

Für juristische, und für nicht eigenberechtigte Personen haben deren gesetzliche Vertreter einzuschreiten.

Geschieht die Provocation durch einen Bevollmächtigten, so hat derselbe eine auf die Ablösung lautende, besondere Vollmacht beizubringen.

§. 36.

Wenn die bezugsberechtigte oder leistungspflichtige Realität mehreren Personen gehört, so ist die Provocation als giltig anzusehen, wenn mindestens die Hälfte aller Besitzantheile durch jene Personen vertreten wird, welche die Anmeldung eingebracht haben.

Ueber eine solche Provocation sind jedoch zur Verhandlung alle Interessenten vorzuladen, und im Falle sie sich nicht einigen, anzuweisen, einen gemeinschaftlichen Bevollmächtigten binnen 30 Tagen zu ernennen, widrigens ihn die Bezirksbehörde auf Gefahr und Kosten derselben bestellt.

§. 37.

Zu den Erhebungen und Verhandlungen sind die Vertrauens- und Schiedsmänner, so wie die unmittelbar Betheiligten oder deren Vollmachtsträger vorzuladen, und haben letztere die geforderten Auskünfte dabei mündlich zu ertheilen, widrigens die Bezirksbehörden die Erhebungen von Amtswegen zu pflegen haben.

§. 38.

Das Ablösungserkenntniß ist beiden Theilen zuzustellen.

Kopia 11 Böhmen Odwolda

Landes-Gesetzblatt
für das
Königreich Böhmen.
Jahrgang 1869.
XV. Stück
Ausgegeben und versendet am 17 Mai 1869.

№ 55

Gesetz vom 30 April 1869.
über die Aufhebung des Propinazionsrechtes wirksam für das Königreich Böhmen.

Über Antrag des Landtages Meines Königreiches Böhmen finde Ich anzuordnen, wie folgt:

§ I

Das Propinazionsrecht, das ist, das ausschliezliche Recht zur Erzeugung so wie zum Ausschanke von Bier und Branntwein auf einem bestimmten Gebite wird gegen billige Entschädigung aufgehoben.

§. 2.

Neue Befugnisse zur Errichtung von Bierbräuereien oder Branntweinbrennereien, sowie Schankgewerbe werden nunmehr nach der Gewerbeordung vom 20 Dezember 1859, № 227 R.-G.-Bl. unter Beachtung der nachfolgenden Bestimmungen verliehen.

§ 3

Derjenige, welcher in den nächsten 20 Jahren vom Tage der Wirksamkeit dieses Gesetzes an gerechnet eine Bierbräuerei oder Brant-

Brantweinbrennerei errichten will, hat für die Erlangung eines Befugnisses zur Bierbräuerei den Betrag von 5000 fl. öst. W. und für die Erlangung eines Befugnisses zur Branntweinbrennerei den Betrag von 200 fl. ö. W. zu bezahlen.

§ 4

Diese Beträge sind vor Eröffnung des Geschäftsbetriebes zu bezahlen und fliessen in die Landeskasse ein. –

§ 5

Der Landesausschusz hat, diese eingegangenen Entschädigungsbeträge vereint unter dem Namen „Propinazionsentschädigungsfonde zu verwalten, fruchtbringend anzulegen und nach der im § 6 dieses Gesetzes enthaltenen Bestimmung auszuzahlen. Der Landesausschusz hat jährlich dem Landtage einen vollständigen Ausweis über den Stand des Propinazionsentschädigungsfondes vorzulegen. –

§ 6

~~Nach Ablauf der im § 3 festgesetzten Frist, vom 20 Jahren erfolgt die Vertheilung geschieht nach dem Verhältnisse des einjährigen Nutzungsbetrages~~

Nach Ablauf der im § 3 festgesetzten Frist, von 20 Jahren erfolgt, die Vertheilung dieses Fondes an die einzelnen Bezugsberechtigten, welche sich zu dieser Zeit, im Besitze der propinazionsberechtigten Objekte befinden. Diese Vertheilung geschieht, nach dem Verhältnisse des einjährigen Nutzungsbetrages, welcher aus dem Betriebe der Bierbräuerei und Branntweinbrennerei und

zwar nach der unterthänigen Bekenntnisz-
tabelle vom Jahre 1713 betreffend das mit der
Rustikalgrundsteuer belegte Bräuwesen der
städtischen Individualbürgerschaft, und nach
dem in dem Jahre 1749 und 1756 stattgehab-
ten Einbekenntnisse der Dominien zur Ste-
uerausschreibung einbekannt wurde. —

Die Besitzer jener propinazionsberechtigten
Objekte, von welchen keine solchen Fassionen
vorliegen, nehmen mit jenem Betrage
an der Entschädigung Theil, welcher sich
aus der Theilung des Fondes durch die
Zahl der propinazionsberechtigten Objekte
ergibt. —

§. 7.

Über die Ablösung der Verbindlichkeit der
Schankwirthe zur Abnahme der Getränke
von dem Propinazionsberechtigten, sofern diese
Verbindlichkeit auf einem Vertrage beruht, wird
ein besonderes Gesetz erlassen.

§. 8.

Mein Minister des Innern wird mit dem
Vollzuge dieses Gesetzes beauftragt.

Wien am 30 April 1869.

Franz Joseph m. p.

Giskra m. p.

Bericht

des

Budgetausschusses

über die

Regierungsvorlage, betreffend die Stempel- und Gebührenbefreiung der Verhandlungen über Aufhebung und Ablösung des Propinationsrechtes im Königreiche Galizien und Lodomerien mit dem Großherzogthume Krakau.

Der Landtag für das Königreich Galizien und Lodomerien mit dem Großherzogthume Krakau hat im Jahre 1875 ein Gesetz beschlossen, nach Inhalt dessen das Propinationsrecht in diesem Königreiche und Großherzogthume gegen Entschädigung aufgehoben werden soll, dessen Wirksamkeit jedoch erst gleichzeitig mit einem Reichsgesetze in Wirksamkeit zu treten hat, welches die Steuerfreiheit für die in den Propinationsfond einfließenden Gebühren, dann die Befreiung von der Zahlung der unmittelbaren, der Stempel-, Depositen- und überhaupt aller anderen Aerarialgebühren für sämmtliche auf die Durchführung jenes Gesetzes Bezug habenden Rechtsacte, Urkunden, Eingaben und andere Schriften ausspricht.

Die Regierungsvorlage, welche den Gegenstand des gegenwärtigen Berichtes bildet, betrifft nun jene Gebührenbefreiung und geht dahin, daß die Stempel- und Gebührenfreiheit den sämmtlichen Eingaben zur Ausmittlung, Einbringung und Ausfolgung der Propinationsentschädigung, dann den einschlägigen Gesuchen und Eintragungen in die öffentlichen Bücher unbedingt, diesbezüglichen Urkunden zwischen den Berechtigten und Verpflichteten und ämtlichen Ausfertigungen bedingt, endlich die Freiheit von der Verwahrungsgebühr für diesbezügliche Erläge zugestanden werde.

Der Ausschuß hat in der Erwägung, daß die beantragte Befreiung von Gebühren eine sehr erhebliche ist und nur dann dem hohen Hause vorzuschlagen wäre, wenn überwiegende allgemeine und öffentliche Interessen die damit bezielte Ausnahme von den bestehenden allgemeinen Gebührengesetzen rechtfertigen, das bezügliche Landesgesetz selbst in Betracht gezogen und hat die Mehrheit seiner Mitglieder nicht nur die Ansicht gewonnen, daß die in diesem Gesetze formulirte Regelung der Propinationsverhältnisse in Galizien den obigen Gesichtspunkten nicht entspricht, sondern daß auch noch andere maßgebende Momente im Wege stehen, und ist hienach zur Folgerung gekommen, dem hohen Hause das Eingehen auf diese Regierungsvorlage nicht zu empfehlen.

Nach diesem Gesetze soll nämlich:

1. nicht etwa das in dem sogenannten Propinationsrechte der früheren galizischen Dominien und beziehungsweise Städte gelegene Vorrecht der Erzeugung von Branntwein, Bier und Meth und die damit

zusammenhängende Bevorrechtung in dem Ausschanke dieser Erzeugnisse sofort und ohne weitere Beschränkung als der durch die allgemeine Gewerbegesetzgebung mit der Wirksamkeit des Gesetzes aufhöre, wie es bei den Propinationslandesgesetzen für Böhmen, Mähren und Schlesien bestimmt wurde, sondern es soll mit diesem Gesetze zunächst nur die Erzeugung von Propinationsgetränken freigegeben sein (§. 2); es wird aber sofort auch diese Freiheit wieder durch die Beschränkung in der Verwerthung des Erzeugnisses erheblich beeinträchtigt (§. 31). Was aber das Ausschanks- und Verschleißrecht der Propinationsgetränke anbelangt, so soll die bezügliche Bevorrechtung der Propinationsinhaber fernerhin durch einen Zeitraum von 26 Jahren, dessen Beginn noch überdies in unbestimmte Ferne gerückt ist (§§. 3 und 17) fortbestehen und wird sonach das Propinationsschankrecht für diese Zeit weiter stabilirt. Es geschieht dies überdies mit einem Inhalte und Umfange, wie er bislang diesem Rechte nicht zugeschrieben worden ist, was einer Erweiterung gleichkommt oder doch zu unberechtigten Prätensionen der Propinationsberechtigten sehr haltbaren Anlaß bietet (§§. 3 und 31). Denn es galt in Galizien bisher als Recht der Regierung und wurde als solches geübt, neben den Propinationsschänken auch landesfürstliche Befugnisse zu Schankgewerben zu ertheilen; es wurde der Kleinverschleiß von versüßten alkoholischen Getränken unter freiem Bezuge derselben den Spezereihändlern und Besitzern von gemischten Waarenhandlungen freigegeben; den Handelsleuten gestattet, ausländische Biersorten zuzuführen, und es war die Ertheilung zur Bewilligung zum Ausschanke der fabriksmäßigen Spirituosen, als Rum, Arrac, Liqueur, Rosoglio und Punschessenz den Gewerbebehörden ausdrücklich überwiesen. (Hofkanzleidecrete vom 29. Juli 1824, Z. 19162 und 17. November 1836, Z. 27799, Hofkammerdecret vom 31. Mai 1839, Z. 23627, Hofkanzleidecret vom 27. October 1844, Z. 31716 und Statthaltereidecret vom 30. October 1860, Z. 44630.)

Hienach war daher das Propinationsschankrecht weder vom „ausschließlichen Umfange", wie es §. 3 als im Besitze der Berechtigten bezeichnet, noch die Veräußerung von „sonstigen" propinationsmäßigen Getränken, deren Ausschank im §. 31 neben Branntwein, Spiritus, Bier und methartigen Getränken während der aufgestellten Conservirungsperiode des Propinationsrechtes (§. 17) bei Strafe verboten wird und worunter nur Liqueur, Rosoglio, Rum, Arrac, Punschessenz und dergl. verstanden werden können, den Propinationsberechtigten allein vorbehalten, was um so erheblicher ist, als seit der Aufhebung des Getränkezwanges durch das Hofdecret vom 13. November 1788 der Bezug dieser Waare zum häuslichen Gebrauche ein vollkommen freier war und nach den obenerwähnten Hofkanzleidecreten vom 29. Juli 1824 und 17. November 1836 selbst Pächtern von obrigkeitlichen Schankhäusern, dann Inhabern radicirter Schankbefugnisse und Personalschankberechtigten das freie Bezugsrecht der Getränke wo immer her zusteht, wenn sie sich nicht vertragsmäßig zur Abnahme der obrigkeitlichen Getränke verpflichtet hatten.

2. Der Zeitraum, für welchen das Propinationsschankrecht stabilirt wird — im §. 17 mit 26 Jahren festgesetzt — beginnt nicht mit der Wirksamkeit des Gesetzes, sondern erst vom 1. Jänner oder 1. Juli jenes Jahres, in welchem mittelst Edictes kundgemacht werden würde, daß die über den commissionell im ganzen Lande zu erhebenden Reinertrag des Propinationsrechtes für die Berechtigten gefällten Erkenntnisse in Rechtskraft erwachsen sein werden, — eine Bestimmung, der zufolge sich derzeit auch nicht approximativ mit einiger Verläßlichkeit sagen läßt, wann diese 26 Jahre zu laufen beginnen werden.

Es charakterisirt sich das vorliegende Landesgesetz daher nicht sowohl als ein Propinationsaufhebungsgesetz, sondern vielmehr als ein Propinationsconservirungsgesetz für eine derzeit unbestimmbare, gewiß aber ansehnlich lange Zeitdauer.

3. Durch die Anordnung des §. 4 des Gesetzes wird dem bisher Propinationsberechtigten in einer Gemeinde nicht nur das Schankrecht für alle folgende Zeit in bestehenden Schänken als Realrecht gewahrt, sondern auch für noch künftighin zu errichtende Schänken, und zwar wieder nicht bloß in bereits bestehenden Gemeinden, einzelnen Gutskörpern, sondern bei inzwischen vorgehender Trennung von Gemeinden in jeder dieser neu entstehenden Theilgemeinden als Realrecht zugestanden — eine Bestimmung, welche dem Geiste der österreichischen Gewerbegesetzgebung, der in dieser Beziehung in dem Artikel VII des Einführungsgesetzes zur Gewerbeordnung vom Jahre 1859 durch das Verbot der Errichtung von neuen Realgewerben zum Ausdrucke gelangt, geradezu widerspricht und ex lege eine Menge neuer Schänken — der Pflegestätten der Branntweinpest, der so oft und laut beklagten Verarmung und Verdummung des Landvolkes — für alle folgenden Zeiten stabilirt.

4. Die Aenderungen des Gesetzes über die Aufbringung des Propinationsentschädigungsfondes enthalten Bestimmungen, welche ungerecht, mit den Grundsätzen der österreichischen Gesetzgebung überhaupt unvereinbar sind.

Denn es werden in den §§. 20 und 23 außer denjenigen, welche während der Conservirungsperiode eine neue Branntweinbrennerei, Bierbrauerei oder Methsiederei errichten, dann den Schänkern, welche einen Propinationsschank betreiben, auch denjenigen, welche den Ausschank mit geistigen Getränken aus einem

anderen Titel, als dem des Propinationsrechtes betreiben, und zwar ohne Unterschied, ob dieser Ausschank als selbständiges Gewerbe oder als ein Accessorium eines anderen Gewerbebetriebes ausgeübt wird, sehr bedeutende Abgaben theils für ein Mal, theils fortdauernd jährlich für die ganze Conservirungsperiode auferlegt (z. B. in Orten von mehr als 5000 Einwohnern jährlich 100 fl.) und damit Gewerbetreibende zu einer Steuerleistung ex post verpflichtet, welche bisher ihr Gewerbe auf Grund eines Personalbefugnisses betreiben oder welche den Ausschank nur in Einkehrwirthshäusern ausüben, und solche Abgaben selbst bloßen Weinschänkern auferlegt, indem diese ebenfalls einen Ausschank mit geistigen Getränken betreiben (§. 20, Alinea 2), während der Ausschank von Wein bisher in der Propinationsberechtigung gar nicht enthalten war.

Außer diesen Punkten kommt aber noch ein anderer maßgebend in Betracht.

Nach dem Gesagten enthält nämlich das vorliegende Landesgesetz Bestimmungen, welche über die durch den Artikel VIII des Einführungsgesetzes zur Gewerbeordnung vom 20. December 1859 eingeschränkt gebliebene und durch das Staatsgrundgesetz über die Reichsvertretung vom 21. December 1867, Nr. 141 der allgemeinen Gewerbegesetzgebung entrückte legislative Competenz der Landtage in Betreff der Propinationsrechte hinausgreifen. Denn es werden nicht bloß die „bestehenden Propinationsrechte“, für welche die Gewerbeordnung die bisherigen Vorschriften für maßgebend erklärt hatte und über welche die §§. 11 und 12 des citirten Staatsgrundgesetzes die Gesetzgebung den Landtagen anheimgegeben hat, durch das vorliegende Gesetz normirt, sondern es wird, indem das Gesetz sich nicht auf die Propinationsrechte beschränkt, sondern naheliegende Verhältnisse überhaupt normiren will, durch welche insbesondere die Berechtigung der Regierung, Schankbefugnisse nach wie vor als Personalbefugnisse zu verleihen, den Ausschank von versüßten alkoholischen Flüssigkeiten zu gestatten, in Frage gestellt, sowohl bestehende als künftig zu ertheilende Befugnisse außerhalb des Kreises der Propinationsrechte, deren Verleihungsbedingungen festzustellen nur der allgemeinen Gewerbegesetzgebung zusteht, auch im vorhinein mit Abgaben zu Gunsten der Propinationsberechtigten belastet, also Beschränkungen für die Verleihung von Gewerben über die Grenze bestehender Propinationsrechte hinaus festgestellt und das Verschleißrecht der freien Erzeuger beschränkt und damit in den Kreis der allgemeinen Gewerbegesetzgebung eingegriffen, was der Landesgesetzgebung nicht zusteht.

Aus diesen Gründen ist die Mehrheit des Ausschusses zu dem Beschlusse gelangt, ohne irgendwie das Gesetzgebungsrecht des Landtages über die Propinationsrechte irgendwie in Frage stellen oder schmälern zu wollen, dem hohen Hause das Eingehen auf diese Regierungsvorlage nicht zu empfehlen, sondern zu beantragen:

Das hohe Haus wolle beschließen:

Es werde über die Regierungsvorlage, betreffend die Stempel- und Gebührenbefreiung der Verhandlungen über Aufhebung und Ablösung des Propinationsrechtes im Königreiche Galizien und Lodomerien mit dem Großherzogthume Krakau, zur Tagesordnung übergegangen.

Wien, 27. Juni 1877.

Dr. Herbst,
Obmann.

Dr. C. Giskra,
Berichterstatter.

Druck der k. k. Hof- und Staatsdruckerei.

Regierungsvorlage.

Gesetz,

giltig

für das Herzogthum Bukowina, enthaltend die Bestimmungen über die Aufhebung des Propinationsrechtes.

Mit Zustimmung des Landtages Meines Herzogthumes Bukowina finde Ich Nachstehendes anzuordnen:

I. Abschnitt.

Allgemeine Bestimmungen.

§. 1.

Das Propinationsrecht wird gegen Entschädigung (§§. 4 und 5) aufgehoben.

§. 2.

Die Erzeugung der Propinationsgetränke wird von dem Tage der Wirksamkeit dieses Gesetzes unter den in demselben enthaltenen Beschränkungen Gegenstand des freien Gewerbes.

§. 3.

Das Ausschanks- und Verschleißrecht der Propinationsgetränke verbleibt in seiner ganzen Ausschließlichkeit und in vollem Umfange im Besitze der Berechtigten noch durch 26 Jahre von dem im §. 17 bezeichneten Tage an gerechnet.

Nach Ablauf dieser 26jährigen Periode erlischt dieses Recht für immer.

§. 4.

Wer am Tage des Inslebentretens dieses Gesetzes Eigenthümer eines Gutes, welches einen besonderen Grundbuchskörper bildet, und mit welchem das Propinationsrecht verbunden ist, oder Eigenthümer des Propinations-Ausschankrechtes in einer bestimmten Ortschaft ist, der oder sein Rechtsnehmer behält nach Ablauf der im §. 3 festgesetzten Periode das Realrecht, geistige

Getränke in einer Schänke im Bereiche desselben Gutes oder derselben Ortschaft auszuschänken.

Wenn aber das einen Grundbuchskörper bildende Gut mehr als eine Gemeinde umfaßt, so behält er dieses Recht in jeder Gemeinde.

§. 5.

Die Eigenthümer des Propinationsrechtes erhalten für die Aufhebung dieses Rechtes nach Ablauf der im §. 3 festgesetzten Periode eine Entschädigung aus dem nach den Bestimmungen dieses Gesetzes gebildeten Propinationsfonde, welcher unter sie nach Maßgabe des ermittelten reinen Einkommens des Propinationsrechtes, das jeder von ihnen im Besitze hatte, vertheilt werden wird.

Dieses Einkommen wird nach dem durchschnittlichen Einkommen der sechs Jahre 1870 bis einschließlich 1875 nach Abschlag der durchschnittlich aus dieser sechsjährigen Periode berechneten jährlichen Steuerschuldigkeit sammt Staats-, Landes- und Grundentlastungszuschlägen ermittelt.

II. Abschnitt.

Die Commissionen.

§. 6.

Zur Ermittlung des reinen Einkommens aus dem Propinationsrechte werden eine Landescommission in Czernowitz und Localcommissionen eingesetzt.

§. 7.

Die Landescommission besteht aus dem k. k. Landespräsidenten oder dem durch ihn delegirten Stellvertreter als Vorsitzenden und aus sechs Mitgliedern, und zwar drei vom Landespräsidenten hierzu bestimmten politischen Beamten, zwei Delegirten des Landesausschusses und einem durch den Landespräsidenten im Einvernehmen mit dem Landesausschusse berufenen Vertreter der Berechtigten. Die Mitglieder der Commission werden durch Ersatzmänner, welche auf dieselbe Art berufen werden, vertreten.

Die Mitglieder der Commission erhalten keine Vergütung für ihre Thätigkeiten in der Commission.

Der Landescommission wird das nöthige Kanzlei- und Hilfspersonale beigegeben.

§. 8.

Zur Beschlußfassung der Landescommission ist die Anwesenheit des Vorsitzenden und von wenigstens fünf Mitgliedern oder ihren Ersatzmännern erforderlich. Die Beschlüsse werden mit absoluter Stimmenmehrheit gefaßt. Der Vorsitzende gibt seine Stimme nicht ab, bei Stimmengleichheit wird jedoch diejenige Ansicht zum Beschlusse, welcher der Vorsitzende beitritt.

Wenn bei Stimmengleichheit eine Differenz der Ansichten nur in Bezug auf die Höhe der Ziffer obwaltet, so kann der Vorsitzende eine Durchschnittsziffer annehmen.

§. 9.

Die Landescommission wird nach Bedarf Localcommissionen bestellen.

Die Localcommission besteht aus einem politischen Beamten, welchen der Landespräsident ernennt und aus einem ihm beigegebenen beeideten Schriftführer.

§. 10.

Nach dem Inslebentreten dieses Gesetzes wird der k. k. Landespräsident die Propinationsberechtigten mittelst eines durch das Landesgesetzblatt zu ver-

öffentlichenden Edictes auffordern, innerhalb des Präclusivtermines von 6 Monaten, vom Tage der Kundmachung dieses Edictes an gerechnet, der Landescommission die Anmeldungen vorzulegen, in welchen das reine Einkommen aus dem Propinationsrechte aus den Jahren 1870 bis 1875 sowie auch das Vorhandensein jener Bedingungen auszuweisen ist, welche behufs Zusprechung des im §. 4 vorbehaltenen Rechtes erforderlich sind, widrigens Diejenigen, welche die Anmeldungen im obigen Termine nicht vorlegen, die Kosten der Ermittlung des Einkommens selbst zu tragen haben.

Wer jedoch binnen 18 Monaten, vom Tage der Veröffentlichung des oberwähnten Edictes an gerechnet, die obige Anmeldung nicht überreicht, verliert das Recht auf eine Entschädigung (§§. 4 und 5) und ist mit seinem diesfälligen Anspruche von Amtswegen zurückzuweisen.

§. 11.

Die Localcommission prüft die ihr von der Landescommission mitgetheilten Anmeldungen, ermittelt das reine Einkommen aus dem Propinations-Ausschanksrechte (§. 5) für jeden Grundbuchskörper abgesondert, und falls das Propinationsrecht nicht mit einem einen besonderen Grundbuchskörper bildenden Gute verbunden ist, ermittelt sie das reine Einkommen für jede Person, der das Propinationsrecht zusteht.

Als Grundlage zur Ermittlung des reinen Einkommens ist dasjenige Einkommen anzunehmen, welches zur Bemessung der Einkommensteuer gedient hat.

Wenn die Commission sich überzeugt, daß das Einkommen, welches zur Bemessung der Steuer als Grundlage gedient hat, mit dem wirklichen Einkommen nicht übereinstimmt, so hat dieselbe die Ziffer des reinen Einkommens aus den Pachtverträgen oder anderen Documenten zu ermitteln.

Wenn der Ertrag aus dem Propinations-Ausschanksrechte mit anderen Einnahmsquellen, z. B. mit dem Ertrage aus einer Mühle, einem Einkehrhause u. dgl. verbunden war, so hat die Commission zu erheben, welche anderweitigen Erträge in dem Gesammteinnahmsbetrage enthalten sind, und welcher Betrag als Ertrag aus dem Propinations-Ausschanksrechte verbleibt.

§. 12.

Im Falle der Nothwendigkeit kann die Localcommission zur Abschätzung des reinen Einkommens Sachverständige berufen, welche vom Landespräsidenten ernannt werden.

Diese Sachverständigen werden beeidet und haben Taggelder, sowie die Vergütung der Reisekosten zu erhalten. Die Höhe dieser Gebühren, sowie die Bedingungen zum Bezuge derselben wird die Landescommission bestimmen.

§. 13.

Die Landescommission prüft die von der Localcommission aufgenommenen Erhebungsacten, ordnet, wenn es nothwendig erscheint, Nachtragserhebungen an und entscheidet über das reine Einkommen aus dem Propinationsrechte und über das im §. 4 vorbehaltene Recht.

Derlei Entscheidungen sind für jedes Gut, welches einen besonderen Grundbuchskörper bildet, abgesondert hinauszugeben, und wenn das Propinationsrecht keinen Bestandtheil eines solchen Guts bildet, so ist die Entscheidung an die Person des Berechtigten hinauszugeben.

§. 14.

Gegen die Entscheidung der Landescommission steht der Recurs an das Ministerium des Innern frei, welcher bei der Landescommission in dem nicht überschreitbaren Termine von 30 Tagen, vom Tage der Zustellung des Erkenntnisses gerechnet, zu überreichen ist. In diese Frist werden die Tage, welche

zur Uebersendung des Recurses mittelst der Post nothwendig sind, nicht eingerechnet.

Die Kosten der durch den Recurs veranlaßten Erhebung trägt im Falle der Zurückweisung die Partei, welche den Recurs überreichte.

§. 15.

Privatrechtliche Streitigkeiten aus dem Propinationsrechte gehören auf den ordentlichen Civilrechtsweg. Wenn bezüglich des Propinationsrechtes widersprechende Ansprüche mehrerer Personen vorliegen, so ist die Verhandlung von der Commission mit Demjenigen durchzuführen, der im factischen Besitze dieses Rechtes sich befindet. Wenn die Ermittlung des reinen Einkommens aus dem Propinationsrechte oder die Zuerkennung des im §. 4 vorbehaltenen Rechtes von der früheren Entscheidung eines privatrechtlichen Streites abhängig ist, so hat die Landescommission die Entscheidung nach dem letzten factischen Besitzstande zu fällen und einen unüberschreitbaren Termin von wenigstes drei Monaten zu bestimmen, in welchem die Klage behufs Entscheidung des Streitgegenstandes beim competenten Gerichte zu überreichen und die Nachweisung dessen der Landescommission vorzulegen ist, widrigens die Entscheidung der Commission in Rechtskraft erwächst.

Ist das gerichtliche Erkenntniß ergangen, so hat dieses der entgiltigen Entscheidung über das reine Einkommen aus dem Propinationsrechte und über die Zuerkennung des im §. 4 vorbehaltenen Rechtes als Grundlage zu dienen.

§. 16.

Die Landescommission hat die rechtskräftigen Entscheidungen dem Landesausschusse als Propinationsfonds-Direction mitzutheilen.

§. 17.

Die Landescommission hat den Tag, an welchem die über den Reinertrag des Propinationsrechtes für die Berechtigten im ganzen Lande gefällten Erkenntnisse in Rechtskraft erwachsen sein werden, mittelst eines Edictes zur allgemeinen Kenntniß zu bringen, welches sowohl im Landesgesetzblatte, als auch im Amtsblatte der „Wiener Zeitung" einzurücken ist. Diese Kundmachung hat die Bestimmung zu enthalten, daß mit dem auf dieses Edict nächstfolgenden 1. Jänner oder 1. Juli die im §. 3 bezeichnete 26jährige Periode beginne.

Einzelne endgiltig noch nicht geschlossene Verhandlungen in Betreff der Ermittlung des Propinations-Reinertrages, nicht minder in Verhandlung schwebende Propinationsstreitigkeiten (§. 15) hemmen den Beginn dieser Periode nicht.

§. 18.

Die Landescommission hat die rechtskräftigen Erkenntnisse für Güter, welche eigene Grundbuchskörper bilden, den zuständigen Grundbuchsgerichten mitzutheilen, welche bei jedem derartigen Gute in den bezüglichen Grundbüchern von Amtswegen ersichtlich zu machen haben, daß das Propinationsrecht mit Ablauf der im §. 3 erwähnten Periode aufhört, daß der Eigenthümer dieses Gutes zum Bezuge der im gegenwärtigen Gesetze bezeichneten Geldentschädigung berechtigt ist und ihm nach Ablauf der erwähnten Zeitperiode das im §. 4 namhaft gemachte Recht verbleibt.

III. Abschnitt.

Vom Propinationsfonde.

§. 19.

Im Zwecke der Bedeckung der Entschädigung, als auch der anläßlich der Ermittlung des Propinationsreinertrages, sowie durch die Regieauslagen erwachsenden Kosten wird ein Propinationsfond gebildet werden.

Derselbe entsteht aus:
a) Den von den Schänkern jährlich zu entrichtenden Jahresgebühren;
b) den einmaligen Abgaben für die Errichtung von Branntweinbrennereien und Bierbrauereien;
c) den aus Anlaß von Propinationsübertretungen auferlegten Geldstrafen.

a) Schankgebühren.

§. 20.

Jeder Schänker, welcher einen Propinationsausschank betreibt (sei es als Eigenthümer des Propinationsrechtes, als Pächter oder als ein vom Eigenthümer oder Pächter bestellter Schänker) hat von diesem Ausschanke in Ortschaften, welche weniger als 1000 Einwohner zählen, 10 fl., in Ortschaften zwischen 1000 bis 5000 Einwohner 15 fl., endlich in Ortschaften von mehr als 5000 Einwohnern 20 fl. jährlich zu entrichten.

Wer den Ausschank mit geistigen Getränken aus einem anderen Titel, als dem des Propinationsrechtes betreibt, hat in den unter 1000 Einwohner zählenden Ortschaften 60 fl., in jenen, welche deren zwischen 1000 und 5000 zählen, 80 fl., endlich in Ortschaften von mehr als 5000 Einwohnern 100 fl. jährlich zu entrichten, und zwar ohne Unterschied, ob dieser Ausschank als ein selbständiges Gewerbe, oder als ein Accessorium eines anderen Gewerbebetriebes ausgeübt wird.

Jene, welche den Ausschank oder Handel mit Wein, sei es als ein selbständiges Gewerbe oder als Accessorium eines anderen Gewerbebetriebes mit Ausnahme des zu den Propinationsgetränken gehörigen Moldauer Weines betreiben, unterliegen dieser Abgabe nicht.

Die obige Gebühr haben die Verpflichteten vom ersten des drei Monate nach erfolgter Wirksamkeit dieses Gesetzes nachfolgenden Monates und bis zu dem Tage zu entrichten, mit welchem die im §. 3 bezeichnete Zeitperiode endigt.

§. 21.

Die k. k. Bezirkshauptmannschaft bemißt die im §. 20 festgesetzten Gebühren, verständigt hiervon die Verpflichteten und theilt den Ausweis derselben in einem Exemplare dem k. k. Steueramte, in einem anderen dem Landesausschusse mit.

Gegen diese Bemessung steht sowohl dem Verpflichteten, als auch dem Landesausschusse als Propinationsfondsdirection der Recurs an die k. k. Landesregierung offen.

Gegen die Entscheidung der Landesregierung kann nur Derjenige die Berufung ergreifen, zu dessen Ungunsten die Entscheidung der k. k. Bezirkshauptmannschaft abgeändert wurde.

Der Recurs hält die Invollzugsetzung der Erkenntnisse nicht auf.

§. 22.

Die im §. 20 specificirten Gebühren sind zu Gunsten des Propinationsfondes beim k. k. Steueramte in halbjährigen anticipativen Raten am 1. Jänner und 1. Juli jedes Jahres und im Versäumungsfalle mit 6 Percent Verzugszinsen zu entrichten. Wenn die Zahlungsverbindlichkeit nicht mit dem 1. Jänner, bezüglich mit dem 1. Juli beginnt, so hat der Verpflichtete die erste Rate in jenem Betrage zu entrichten, welche verhältnißmäßig für die Zeit vom Tage des Beginnes der Zahlungspflicht bis zu dem nächsten 1. Jänner, respective 1. Juli entfällt.

Die Einbringung derselben hat in derselben Art, wie die der landesfürstlichen Steuern zu erfolgen.

b) Abgaben für die Errichtung von Branntweinbrennereien und Bierbrauereien.

§. 23.

Wer in der Zeit vom Beginne der Wirksamkeit dieses Gesetzes bis zum Ablaufe der im §. 3 festgesetzten Periode (Periode) eine neue Branntweinbrennerei oder Bierbrauerei errichtet, hat zu Gunsten des Propinationsfondes vor Eröffnung der Erzeugung des Branntweines, Spiritus oder des Bieres eine einmalige Gebühr zu entrichten, und zwar für eine Branntweinbrennerei im Betrage von 2000 fl., dagegen von einem Brauhause im Betrage von 1000 fl.

Diese Gebühren sind unmittelbar an den Propinationsfond zu entrichten. (§. 32.)

Diejenigen, welchen zur Zeit des Inslebentretens dieses Gesetzes das Propinationsrecht zustand, sowie deren Rechtsnehmer unterliegen dieser Abgabe nicht, falls sie eine Branntweinbrennerei oder Bierbrauerei im Bereiche einer Gemeinde errichten, auf welche sich ihr Propinationsausschanksrecht erstreckt.

Die k. k. Bezirkshauptmannschaften haben von jeder zur Errichtung einer Branntweinbrennerei oder Bierbrauerei ertheilten Bewilligung dem Landesausschusse die Mittheilung zu machen.

§. 24.

Den Propinationsfond verwaltet der Landesausschuß als Fondsdirection.

Die mit der Erhebung des Propinationsreinertrages verbundenen Auslagen hat, insoferne dieselben nicht von den Parteien (§§. 10 und 14) zu bestreiten sind, ebenso wie die Regiekosten des Fondes dieser letztere zu tragen.

Die Einkünfte dieses Fondes sind, insoweit sie nicht zur Bestreitung der obigen Auslagen in Verwendung kommen, in der für Pupillarcapitalien geltenden Weise fruchtbringend anzulegen.

IV. Abschnitt.

Von der Entschädigung.

§. 25.

Am Ende der im §. 3 bezeichneten Zeitperiode wird der Landesausschuß das gesammte Propinationsfondscapital einer Berechnung unterziehen und jenes Verhältniß ermitteln, in welchem dasselbe zur Gesammtziffer des Propinationsreinertrages im ganzen Lande steht.

Nach diesem Verhältnisse hat der Landesausschuß ferner zu berechnen, wie viel von dem Fondscapitale für jeden zur Entschädigung Berechtigten entfällt. (§. 5.)

§. 26.

Die Auszahlung der Entschädigung kann nur mit Berücksichtigung der dinglichen Rechte dritter Personen erfolgen.

§. 27.

Jeder zur Entschädigung Berechtigte kann beim betreffenden Grundbuchsgerichte die Trennung des in den Grundbüchern ersichtlich gemachten Entschädigungsrechtes von dem Grundbuchskörper ansprechen. Diese Trennung hat die Wirkung, daß später erworbene dingliche Rechte bei der Verhandlung wegen Ueberweisung des Entschädigungscapitales nicht berücksichtigt werden.

Nach erfolgter Ausscheidung kann der Berechtigte beim betreffenden Realgerichte die Zuweisung des Entschädigungscapitales erwirken.

Der Landesausschuß zahlt gegen eine solche Zuweisung das Capital zu Handen des Berechtigten aus.

§. 28.

Wenn der Berechtigte dem Landesausschusse die im §. 27 erwähnte Anweisung nicht mindestens drei Monate vor Ablauf der im §. 3 bezeichneten Periode vorlegt, wird das Entschädigungscapital beim Realgerichte als Deposit hinterlegt. Mit dem Tage der Hinterlegung ist die Auszahlung vollzogen.

Das deponirte Capital ist über Verlangen der zur Entschädigung berechtigten Partei in der Sparcassa oder in öffentlichen Werthpapieren anzulegen, welche eine pupillarmäßige Sicherheit geben.

Wenn das Entschädigungsrecht mit dem Eigenthume eines Gutes verbunden ist, welches einen Gegenstand der Grundbücher bildet, oder wenn es in einer anderen Weise in solchen Büchern ersichtlich gemacht ist, so ist der erfolgte Erlag des Entschädigungscapitales zu Gericht in den bezüglichen Grundbüchern von Amtswegen anzumerken.

Diese Anmerkung hat die Folge, daß später erworbene dingliche Rechte bei der gerichtlichen Verhandlung wegen Zuweisung des Entschädigungscapitales unberücksichtigt bleiben.

§. 29.

Bei Zuweisung, Auszahlung und Abschreibung des Entschädigungscapitales sind die analogen Bestimmungen des kaiserlichen Patentes vom 8. November 1853, Nr. 237, R. G. Bl., mit Ausnahme des §. 64 desselben, ferner die Bestimmungen der Ministerialverordnung vom 28. Juli 1859, Nr. 142, R. G. Bl., endlich die Ministerialverordnung vom 11. September 1859, Nr. 172, R. G. Bl., in Anwendung zu bringen.

§. 30.

Wenn nach der ersten Vertheilung des Propinationsfondes unter die Bezugsberechtigten durch Eintreibung rückständiger Gebühren weitere Beträge in diesen Fond einfließen, oder wenn in demselben aus anderen Anläßen sich ein Ueberschuß ergeben sollte, welcher mindestens 5 Percent des gesammten nach diesem Gesetze für das ganze Land berechneten Propinationsreinertrages ausmachen würde, so ist bei Vertheilung und Auszahlung dieses Ueberschusses nach Vorschrift der §§. 25 bis 29 vorzugehen.

Ein geringerer Ueberschuß fällt dem Landesfonde anheim.

V. Abschnitt.

Schutz- und Straf-Bestimmungen.

§. 31.

Innerhalb der im §. 3 bezeichneten Zeitperiode dürfen die Erzeuger von Branntwein, Spiritus, Bier und Moldauer Weinen diese Getränke nicht anders als im Großen in Gefäßen unter Gebinde verschleißen, welche mindestens einen halben Hektoliter zu enthalten haben.

§. 32.

Wer zur Zahlung einer im §. 23 bezeichneten Gebühr verpflichtet ist, und vor ihrer Berichtigung mit der Erzeugung der in diesem Paragraphe erwähnten Getränke begonnen hat, macht sich einer Uebertretung schuldig und

verfällt in eine Geldstrafe, welche von 200 Gulden bis zum Betrage der doppelten Gebühr bemessen werden kann.

§. 33.

Der Winkelausschank, das unbefugte Schänken, ferner die Uebertretungen der im §. 31 oder anderen Gesetzesbestimmungen enthaltenen Propinationsvorschriften sind mit Geldstrafen von 10 bis 200 fl. und im Falle der Uneinbringlichkeit mit Arrest von 2 bis 40 Tagen zu ahnden.

Das Straferkenntniß soll in der Regel den Ausspruch über die Confiscirung der Getränke, sowie der zur Verübung der Uebertretung dienenden Geräthe enthalten.

Wer einer Uebertretung schuldig erkannt wurde, hat die Kosten der Untersuchung und des Strafvollzuges zu tragen.

§. 34.

Die Untersuchung und Bestrafung der Propinationsübertretungen gehört zur Competenz der politischen Bezirksbehörden.

Die Erkenntnisse über solche Uebertretungen sind den interessirten Parteien (Beschuldigten und Beschädigten) zuzustellen.

Gegen zwei gleichlautende Erkenntnisse ist eine weitere Berufung unzulässig.

§. 35.

Alle in Propinationsstrafsachen auferlegten Geldstrafen, sowie der Erlös aus den confiscirten Gegenständen (§§. 32 und 33) fallen dem Propinationsfonde zu.

VI. Abschnitt.

Schlußbestimmungen.

§. 36.

Die Bestimmungen des gegenwärtigen Gesetzes finden auf die Städte Czernowitz und Sereth, ferner auf dasjenige Gebiet der Stadt Suczawa, in welchem ein Propinationsrecht nicht besteht, keine Anwendung.

§. 37.

Bezüglich der Einführung von Zuschlägen zur Verzehrungssteuer oder von Gemeindeauflagen und Abgaben auf geistige Getränke, welche in die Kategorie der Steuerzuschläge nicht gehören, sind die für die Bukowina giltigen Gemeindegesetze maßgebend.

VII. Abschnitt.

Nachtragsbestimmungen.

§. 38.

Eine besondere vom k. k. Ministerium zu erlassende Instruction wird das Verfahren der Landes- sowie der Localcommissionen näher bezeichnen.

Der Landesausschuß wird in Beziehung auf die Verwaltung des Propinationsfondes und die Auszahlung der Entschädigung nähere Instructionen erlassen.

§. 39.

Dieses Gesetz tritt gleichzeitig mit dem Reichsgesetze, betreffend die Steuerfreiheit für die in den Propinationsfond einfließenden Gebühren, dann die Befreiung von der Zahlung der unmittelbaren, der Stempeldepositen- und überhaupt aller anderen Aerarialgebühren für sämmtliche auf die Durchführung dieses Gesetzes bezughabenden Rechtsacte, Urkunden, Eingaben und andere Schriften in Wirksamkeit.

§. 40.

Mit dem Vollzuge dieses Gesetzes werden Meine Minister des Innern, der Justiz und der Finanzen beauftragt.

Laxenburg, am 7. Juli 1876.

Franz Joseph m. p.

Auersperg m. p.

Für die Richtigkeit der Abschrift.

Wien, am 2. September 1876.

Kutschera,
Exped.-Director.

Druck der k. k. Hof- und Staatsdruckerei.

Achtens

ganz andere Verhältnisse, ~~mit~~
Vermischung zur Gestaltung
abzuleiten — entschiedenst kann
Wahrscheinlichkeit —
Ganz anderer Verfassungs Zustände
nicht Darstellbar —

Mähren

§1 Aufhebung der Arbeitspflicht der Bergmänner –

Bei uns dafür nichts

§2 Für das Entfallen dieser [illegible] wird Entschädigung aus Landesmitteln geleistet

§4 Entschädigung zu 1 [illegible] Rente für Ermittlung eines [illegible].

§5 wenn [illegible] nicht zu ermitteln so die für 1 Jahr gezahlte Erwerb- u Einkommensteuer (oder entsprechend Zuschlag) als Rente.

§6 Für [illegible] die Erwerb- u Einkommensteuer als Rente –

§10 Rente 20fach als Capital in ~~20~~ 5% Obligationen ausgelöst in 25 Jahren

§16 [illegible] bis zu [illegible] wenn [illegible] abzulösen ist ihre [illegible] dadurch eine immerwährende Last der Arbeiter bildet kann zur Ablösung gelangen

Vergleich [illegible] – [illegible] erhält Entschädigung –

Abgaben an und

Arbeit — für — gegen den

wie geboten Verlust —

Ablösung der Servituten —

Frondienste —

•

wie Mähren u. Schlesien — hier mit

Unterschied der Verhältnisse

1 455

schon [illegible] fragt, [illegible] nicht –

[illegible] [illegible] [illegible] des [illegible] –
macht nicht als [illegible] –
in 1848 aufgehoben Lein = u. [illegible] =
[illegible]

[illegible] bin ich dafür –

7

[illegible] nicht in
[illegible] Widerspruch mit [illegible] von 1857

Entschädigung [illegible] 1 von [illegible] –
2 von einem [illegible] oder
[illegible]
nicht die Berechtigten nicht
verpflichtet

26 Jahre
Verhandlung 10 – 12 Jahre also 40, 50,
[illegible] [illegible], [illegible]

[illegible] – als [illegible]
nicht aufgehoben – in [illegible] verwandelt –
während jetzt zweifelhaft –

also werden jetzt –
noch gänzlich aufgehoben –

zeigt [illegible] [illegible] für [illegible]

~~§16 [illegible] 20 fach als Capital
in 5% [illegible] Obligationen
abgelöst in 25 Jahren~~

~~§16 die [illegible] Verpflichtung
[illegible] u. [illegible] [illegible] =
[illegible] [illegible] abzunehmen
[illegible] derselben [illegible] [illegible]
[illegible] der [illegible] bildet [illegible]
zur Ablösung [illegible] –
[illegible] u. [illegible]
die Entschädigung [illegible] Verpflichteten~~

[illegible] – [illegible] [illegible] [illegible]
Landtag in Erwägung noch einmal [illegible] –
und die [illegible] Bedingungen [illegible]

